perum fran ci ce tuis precibus auge tu

orum numerum in ca ritate xpi sti

quos can cella tis manib

ce cu tiens ut morientis ia

cob benedi ci sti.

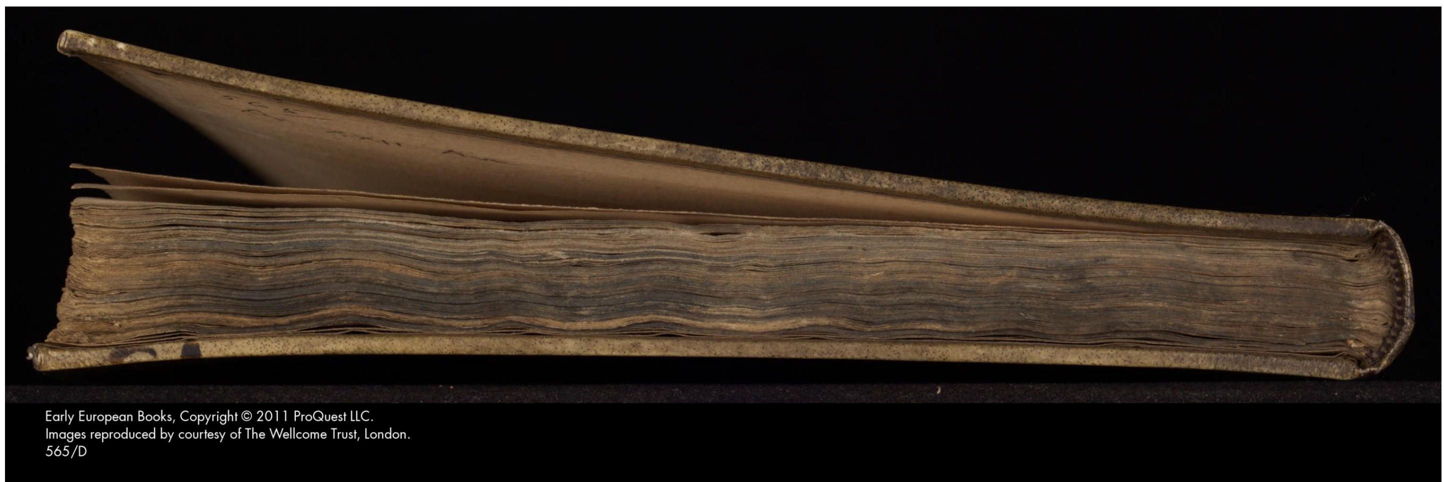
udomeus uias ~~[struck]~~ sarit agis m

uus dulcis pie ta tis pa

ter et ora pro nobis dominum

In nat. bti francisci cf. Introit.
cxxxvi. clxi.
Gaudeamus. Gr. Os iusti medi.

Alle lu ia.

565/

A. XXII. Aye

Colliget Auer.

Habes in hoc Volumine/studiose lector/gloriosi illius senis Abhomeron Abinzoar Librū theysir/quo nihil forsitā exactius in medicina reperies ellaboratū. Habes & Auerrois librum Colliget quem satis laudasse puto cū Auerrois esse predixerim. eūq3 quibusdā nouis & perellegantibus marginalibus additionibus exornatū. Nuperq3 ea cura emendatū & impressum vt nihil preterea supersit quod vel eius integritati vel ornamento horum operum desiderari possit.

MD XXX

A

¶ Incipit Liber theiçir dabalmodana vabaltadabir. cuius est iterpretatio rectificatio medicationis ⁊ regiminis editus i Arabico a pfecto viro Abymeron abynçobar.

¶ Incipit Probemium Auctoris.

Ixit seruus Regis. s. abbymeron Abynçobar Deū testor ꝙ nō cōpilaui hūc librū nisi vi ⁊ conamine multaꝝ precum: ⁊ cā fortis ⁊ ꝯtinue impulsationis. ⁊ cū hoc tēperaui ⁊ rectificaui id qð erat de difficultate in quaternis corruptis q erant apud plures studentes in

B

sciētijs ⁊ in via alia sciali. ⁊ in rebus medicine rōnalis. ⁊ oino dimitto cōpilatiōes sciales antiquoꝝ ⁊boꝝ q̄ternaliū ⁊ nō sufficiet mihi in hac cōpilatione exꝑmere res necessarias tm̄mō. sicut feci in libro quē cōpilaui de decoratiōe tꝑe mee puericie: q̄a locutꝰ fui ibidē in itētiōibꝰ ꝓstratis tali mō. q̄a nūc erubesco de q̄busdā vocabulis ibidē locatis qñ locutꝰ fui de causis mali ⁊ corrupti odoris. vñ turbatꝰ fui ex h defectu. ¶ Sz nūc in isto libᵒ icedā via p̄cogitata ⁊ examiata seruādo mediocritatē meo posse in hac mea cōpilatiōe. ⁊ rectificabo itātū ꝙ nō icedā in p̄dicto errore in q̄bꝰ dixero eūdo inter duas vias: ⁊ equādo iter duas res. Et dū icepissez h opus superuenit mihi ꝯstabilis q p̄positꝰ erat sup h negocio: ⁊ nō placuit ei id qð p̄cogitauerā in h. ⁊ dixit ꝙ vtilitas istius opis lōge erat ab illo q nō eēt multū ꝓuectus in scia medicine. ⁊ ꝙ nō erat ꝭm preceptū miramamolini: nec ꝭm itellectū sue nobilitatis. Tunc subtraxi me ab illo ordine. ⁊ declinaui ad generalitatē. ⁊ compilaui eum coactus exeūdo a via precogitata: q̄uis iuite (hāc cōpilationē feci. ita lucide ⁊ aperte) ꝙ nihil occultat̄ in ifirmo: neq̄ adstāte.

C

DIxit abbymeron abynçobar reg. Laꝰ ⁊ glia sit oipotēti Deo: cuiꝰ oia que apphēdunt̄ sensibꝰ testificāt suaz potētiā ⁊ vnitatē. Et eiꝰ mīa sit sup oēs ꝓphetas iustos. ⁊ ꝯseruet deꝰ honorez ⁊ nobilitatē dñi mei miramamolini. Post h icipiā cōpilare res nobiles aggregādo medicias ꝯueniētes synthomatibꝰ ⁊ causis iducētibꝰ passiōes q̄ leuiter ⁊ sine difficultate poteris iuenire ꝯueniētes seruis dei ⁊ puris ꝑ viā leuē in perfectiōe breuitatis. Et h nō faciam delitiositate timēdo laborez: sicut illi qui intendant viuere delitiose. ⁊ incipiam cū voluntate diuina a rebus conseruātibus sanitatem.

¶ Caplm de conseruanda sanitate.

D

Ad ventris mollitiē faciendam.

COnuenerunt oēs medici: ꝙ i habēdo vētrē mollē ꝯseruat̄ sanitas nutu dei. Qð aūt leuiꝰ h facit: est vt dissoluat̄ ex tamaridis pōdus. x. aureoꝝ in aq̄ cal'a. ⁊ ex reubarbaro recēti ꝯq̄ssato pōdus pones triū ptiū aur̄. ⁊ sic dimittes ꝑ. xxiiij. horas. deide cola ⁊ adde ibi. ℥. j. syru. facti de cortice citri. ⁊ da bibere.

Ad ꝑseruādū a febribꝰ colica ⁊ morbo comitiali.

Ad tardādū canicie ⁊ ꝑseruādū ab oibꝰ venenis: ꝓ his vide 5ᵒ canonis i dscriptiōe therīace,

¶ Rememorati sunt medici: ꝙ q bibet dragmā vnā theriace alfozet. i. liberatricis. i. magne ante cibū cū aqua calida a in oibus decē diebꝰ tēpore hyemis. euadet nutu dei a febribus putridis. ⁊ ab epilepsia ⁊ a colica. ⁊ ꝯseruabit̄ sanitas oium membroꝝ. ¶ Et dicūt ꝙ tardat canos. ⁊ q hoc cōtinuauerit ꝑ annū nō ledet̄ a morsu animaliuz venenosoꝝ. nec a veneno nec a medicina pestifera cū adiutorio dei. ¶ Et qui bibit theriacā securus est a nocumento potus male aque. ¶ Et si hō recesserit a generatiōe. ⁊ ipsaz sumpserit ꝭm ordinē p̄dictū: gn̄abit nutu dei. Et h idē dico de muliere. ¶ Et mulier q̄ fetū pre dolore parere nō potest: si recepit aur̄. semis ex theriaca pariet nutu dei. ¶ Et si de ipsa recepit mulier q̄ nō ipregnat̄ exagiū semis cū aureo vno limature eboris cāz hēbit ipregnandi. ¶ Et q hz colicā cā frigoris: vel ex ventositate: vel ex retētiōe fecū ⁊ pōdus vniꝰ aurei ex ipsa receperit ieiuno stōcho liberabit̄. ¶ Et si biberit ex ea hñs scabiē minutā ⁊ magnā q̄ vadit ⁊ redit ꝯfert ei. Et si cū ea linieris vel epithimabis dictā scabiez liberabit̄ oino. ¶ Et si aliqs fluxū magnū patiet̄ cā alicuiꝰ medicie acute. vel ex aliq humore venenoso seu malo curat̄ ex eo. Et q habuit p̄dictū fluxū si cepit pōdus nouez granoꝝ ordei ex smaragdo trita ⁊ subtil'r cribellata cuz aq̄ cal'a ieiuno stōcho curabit̄ ex ea. ¶ Et est necīuz ei q recipit theriacā vl' smaragdū vt tardet a potu ⁊ cibo vsq̄ꝫ trāseāt hore. vij. vl' paꝝ plus vel minꝰ ab ipsoꝝ receptiōe. ¶ Itē si smaragdus suspēdat̄ vētri fluxū hñti vel liēteriā liberabit̄ ide. ¶ Itē nota ꝙ theriaca recēs ꝯfert vlceribꝰ. ⁊ ꝓprie pulmonis. ⁊ si nō haberes nisi de veteri dabis eam cū decoctiōe vel aq̄ cornulaꝝ. ¶ Et qð p̄monituz est de theriaca vt nō admisceat̄ cibo in corpore hūano intelligēdum est si necessitas non affuerit ex causis nociuis fortibꝰ: velut ex morsu serpētis: aut potus alicuius veneni: aut potus alicuius medicie mortifere: qm̄ in istis ⁊ sibi silibus necessitas nos iducit ad ipsam ꝓpinādā. ¶ Et cā monitiōis nō miscēdi theriacā cum cibo est ꝙ deꝰ dedit sibi virtutē expellēdi nociuas causas obuiādo: ⁊ ipa recepta nō est obediēs mēbris faciētibꝰ digōnē. Et cuz iā sit mixta cibo: tūc recipit cibus dispōnē ex hoc ꝙ est difficilis digōnis. vñ accidit hibēti inquietudo ⁊ dolor: donec expellat̄ cibꝰ anq̄ꝫ corpus recipiat nutrimētū: ⁊ amittit̄ cibus pre dolore ⁊ angustia patiētis. Sed tꝑe necessitatis leuiter poterit tolerare talē dolorē ⁊ ingetudinē. ¶ Conuenerūt medici ꝙ exercitiū tēperatū siue fiat pedibꝰ siue equo adiuuat in ꝯseruatiōe sanitatis: dūmō tꝑs nō excedat in calore. ¶ Itē scias ꝙ intrare balneū moderate ꝭm ꝙ ꝯuenit: hoc est in. x. diebꝰ semel ieiuno stōcho: dūmodo nō sit famelicus ⁊ indigeat cibo vehemēter: valz in ꝯseruatione sanitatis: dum tēpus sit temperatū: ⁊ non excedat in caliditate nimis. ¶ Et dicūt iteruz ꝙ balneū aque dulcis temperatū inter caliditatē ⁊ frigiditatē ieiuno stomacho sanitatē ꝯseruat. ¶ Et scias ꝙ a medicis ꝓhibet̄ distillare siue spargere aquā tepidaz ꝓprie sup caput. imo p̄cipiunt vt sit calida q̄ꝫtum pōt sustinere. ¶ Et dicūt iterum ꝙ fricare dentes cuz radice nucis semel in quinque diebꝰ mūdificat caput: ⁊ clarificat sensus: ⁊ intellectū acuit. ¶ Et sil'r dicūt: ⁊ est verū ꝙ comedere panē bene fermētatū cōueniēter: ⁊ optime malaxatū: ⁊ coctuz eodē die. post recessuz tñ caliditatis acq̄site ab igne iuuat in sanitatis ꝯseruatiōe. Et quēadmodum panez frigiduz post diē vnā comedere ꝓhibeo. ita ⁊ calidū: eo ꝙ si cal'm comederit infundit̄ ipsius calor igneus in stōcho: ⁊ ipm corrūpit: ⁊ stōcho dn̄at̄: q̄re difficilis digōnis valde existit. ⁊ hoc ideo ꝙ digō stōchi nō efficit̄: eo mō quo putāt ignorātes: qui dicūt ꝙ ois caliditas digōnem ꝓcurat: sed sicut ipsi errāt: sic ⁊ alios errare faciūt. mēbra ⁊o cibum digerūt suo calore radicali ⁊ nāli quē ab epate recipiūt: ⁊ cibꝰ diuidit̄ ab ipso ⁊ mittit̄: ita ꝓportional'r cibꝰ oibꝰ mēbris. ꝭm ꝙ melius videt̄ ꝯuenire p̄cepto dei cuilibet mēbro. Panis ⁊o qui steterit post decoctionez sui vltra diem vnā: suā tēperatā cōpl'onē ꝑdit inq̄ꝫtū est panis: ⁊ incipit recipe alteratione: ⁊ q̄ꝫto magis indurat̄ eiꝰ digō

Ad ꝯseruandū a mala aq̄

Ad sterilitatem.

Ad difficultatē partus.

Ad sterilitatem.

Ad colicam

E

Ad scabiez.

Ad fluxū vētris idē 4ᵒ ꝑmi. cap. 7.

pondꝰ smaragdi

Docuᵐ ꝺ acceptiōe theriacalium.

et auic. in Antid. cap. 55.

Ad liēteriā.

Ad ꝓthisim.

Continuatio documēti superioris ⁊ cā.

F

G

Ad sanitatez ꝯseruādaz ꝑ motum.

Vide 3ᵃ ꝑmi doc. 2ᵃ. c. 5. qm̄ oppo. sētire videt̄.

H

Sup caput n̄ ꝓijcias aquā tepidā sz feruentem.

Ad sensuum clarificatiōez ⁊ dētiū ꝯseruationē. idez 6ᵒ coll'z. 14ᵒ ⁊ 4ᵒ Almā. 20. Et vide ibi nocumta. ⁊ vide infra trac. 7. c. 4ᵒ.

Ad ꝯseruāᵐ sanitatē ex cib.

Panis n̄ ds trāsire vnam diē. sed 2ᵒ canonis. c. 527. vult princeps qð transierit noctē vnā. io concorda.

I

Idē 4ª affo/ rismo. Ras.

grauioꝛ reperit̄:ꝛ grossi humores ex ipso oriunt̄:ꝛ q̄a pa
nis q̄to plus moꝛat̄ tāto plus indurat̄.ꝛ ei⁹ īdigō multi/
plicat̄ ꝛ ei⁹ siccitas auget̄:q̄re hūoꝛes sicci ex ipso p̄creā
tur.vnde ip̄m comedere p̄hibeo.¶ Et dicūt q̄ comede
re carnē recētē statiz post ei⁹necationē est bonū valde.ꝛ
ꝯfert.caro xo q̄ ē ex aialibus hn̄tib⁹ duras carnes velut
sūt turtures:grues:ꝛ anates syluestres:ꝛ sil'ia comedi dz
post necationē ipoꝝ.xv.hoꝛis in hyeme.estate xo.vij.ho
ris.Et si h̄ declarare deberē p̄lōgaret̄ nimis sermo no/
ster.ꝛ p̄pter hoc abbreuiare itēdo vt seruē p̄cepta hono

Idē 5° coll'z 40.ꝛ 2° cano nis.c.330.

rati regis.¶ Et dicūt iteꝝ q̄ fruct⁹ q̄ hn̄t stipticitatē nō
excedētē sicut sunt granata.muça suggere post cibū con/
fert eis q̄b⁹ cib⁹ in stōcho coꝛrūpit̄ coꝛruptione fumosa:
vel coꝛruptione sil'i odoꝛi ouoꝝ putridoꝝ.Illi aūt q̄bus
acescit cib⁹ in stōcho oīno a talib⁹ cauere debent.dulcia

Hn̄tia foꝛtez stipticitatem nocēt stōcho

xo ḡnata eis nō nocēt.¶ Dic̄ seruus regis expimēto no
ui:q̄ oia hn̄tia foꝛtē stipticitatē:sicut sūt pōtica nāl'r sūt
sicca grossā ꝛ dura terrestria doloꝛē stōchi ḡnantia:q̄uis
in eis v̄tus aliq̄ ꝯfoꝛtādi stōchū repiat̄.q̄a nō ꝯferūt stō/
cho hn̄tia foꝛtē stipticitatē:sʒ tēperatā:sic̄ sūt rose ꝛ silia:

K

Fabe ꝺcocti/ one ñ admit/ tūt nocu^m qō stōcho iferūt.

hn̄tia xo grossaʒ siccā terrestrē subaʒ.si bn̄ decoquātur
min⁹ nocēt stōcho exceptis fabis in q̄b⁹ ꝺcoctio non re/
mouet nocu^m.¶ Et dicūt medici.ꝛ expiētia h̄ testat̄ q̄
squinçabin p̄pinat⁹ cū decoctiōe biringoꝝ oī mane iein/

Ad p̄suādū a pleuresi. idē 21ª ptic^a affoꝝ. rabbi Moysi.

no stōcho p̄seruat a pleuresi.¶ Et recoꝛdoꝛ q̄ p̄r meus
bone memoꝛie mihi dixit.q̄ hn̄tes vētrē solubilem non
valde pleuretici fiūt.h̄ mihi dixit.ꝛ multa alia bona ab
ipso didici.ꝛ ab eo tp̄e vsquequo hūc cōposui librū expe
rimēto cognoui.¶ Expiētia testat̄ q̄ smaragdus stoma

Ad epliā idē Ras.de egri tudib⁹ puero rū.c.7°.ꝛ in/ fra.tra.9.c.7

chū ꝯfoꝛtat.ꝛ ꝯfert epil'ie si collo suspēdat̄.ꝛ si teneat̄ in
oꝛe dētes ꝯfoꝛtat ꝛ stōchū.¶ Et p̄spicere firmiter ꝛ acu
te in oculis asini syluestris ꝯseruat visum ꝛ cōfert descē/

Ad ꝯseruan dū oculos.

sui aque ad oculos.ꝛ in h̄ est p̄petas mirabilis.ꝛ diuina
data ad cōseruationē sanitatis oculoꝝ.ꝛ sic ē sine dubio.

Ad tremoꝛē ꝛ paralysim.

¶ Certū ē ꝛ approbatū q̄ comedere capita lepoꝝ:quot
inueniri p̄nt.cōfert tremoꝛi mēbroꝝ.Et iā experiētia no
ui q̄ iuuāt valde p̄uatiōi motuū mēbroꝝ:ꝛ ipoꝝ sensus.

L

ꝛ hoc aliq̄ ex antiq̄s minime sunt memoꝛati.¶ Dixerūt

Ad spleneti/ cos idē 2° ca nonis.c.693

medici q̄ bibere cū vasis factis ex ligno tamarisci cōser
uat ab egritudie splenis ꝛ ab alijs accn̄tib⁹ malis spleni

Ad ꝯsuan^m stōʒ ꝛ epar.

supueniētib⁹.¶ Et iteruʒ expientia noui:q̄ bibere ꝺco/
ctionē masticis p̄seruat ab egritudie stomachi ꝛ epatis.
¶ Et dicūt iteꝝ q̄ bibere ꝺcoctionē seminū melonū cō

Ad p̄seruan dū ab arenul'

seruat ꝛ p̄hibet ḡnationē arene in renib⁹.¶ Et si istr̄m

Ad ꝯfoꝛtan/ dū visus.

cū quo ponūt̄ alcbool.i.pulueres oculoꝝ.in oculis fuerit
ex puro auro ꝯfoꝛtat visum.¶ Et ponere denariū auri

Ad cōfoꝛtan dū coꝛpus.

puri post ipsi⁹ablutionē in cogna ad coquēdū p̄stat foꝛ/
titudinē cogne ꝛ iuuabit toti coꝛpoꝛi.¶ Et abluere ocu/
los multotiēs cū aq̄ ro.ꝯseruat ipsos a ḡnatiōe lippitudi

Ad lippitu/ dines.

nis.ꝛ madefacere eos quotidie cū aq̄ rosacea çucchara/
ta donec coꝛp⁹ sit mūdū a sup̄fluitatib⁹ cōfoꝛtat visum.

Casus.

¶ Et iā passus fui in oculis meis cā foꝛtj vomit⁹ q̄ mihi
preabūdauit:ꝛ icurri dilatationē pupille i ambob⁹ocul':
q̄re timui valde.ꝛ appuit mihi in somnis hō ex medicis
oculoꝝ:q̄ mihi p̄cepit vt ex aq̄ rosata vel syrupo rosaceo

M

pluries in oculis ponere ꝺberē.ꝛ tūc tp̄is studebā in scia
medicine:sʒ nōdū erā exptus in ea.ꝛ recitato h̄ p̄ri meo
sibi dimisi:q̄ cogitās post hoꝛā vnam mihi dixit.surge ꝛ
fac qō p̄ceptū est tibi in somnis.ꝛ ego feci illō statiʒ ꝛ cō
tulit mihi valde.ꝛ nō cessaui in h̄ agere:vsquequo istum

Ad coꝛriçā.

cōposui librū.¶ Itē lōgo tp̄e expt⁹ suʒ.q̄ gariofili pul/
ueriçati ꝛ subtil'r cribellati ꝛ sparsi sup p̄roꝛā capitj in no
cte in hieme p̄hibēt descēsuʒ aqueitatis ꝛ hūiditatis ce/
rebri ad nares.Et illud idē macis.sic p̄parati facere p̄nt:
ꝛ mētastrū q̄dē ꝛ coꝛtices citri h̄ idē facere dicūt̄.Quā/

uis mētastrū min⁹ gariofilis opetur in h̄ casu.ita ꝛ coꝛti/

N

Ad curuatio nem.

ces citri min⁹q̄ʒ macis ꝯferre p̄bāt̄.¶ Itē dicūt q̄ assi/
dua inūctio spine cū olo oliuaꝝ abluto ꝯseruat hoīeʒ ne
in senectute curuet̄.¶ Itē oleū amygdalaꝝ ad h̄ mltuʒ
ꝯferre p̄bat̄.¶ Et aliq̄ ēt affirmāt q̄ oleū sisaminum h̄
idē facere valʒ.sʒ oleū amygdalaꝝ lōge plus p̄dictis ad
h̄ valere dico.eo q̄ subtilioꝛis subē eē repit̄.hn̄s i se mo
dicū stipticitatj.¶ Et scire ꝺbes qō stiptica ꝛ subtilia oi/

Regula.

bus p̄ncipalib⁹mēbris cōferūt.q̄re in eoꝝ medicis oīno
ea ponere nō ꝺsistas.¶ Et dicūt iteꝝ medici:ꝛ p̄batū ē

Ad coitū.

q̄ comedere cerebra passeꝝ:ꝛ maxie masculoꝛū excitat
coitū.Et rape sil'r si comedāt̄ cocte siue cū carnib⁹siue si
ne:illō idē faciūt.¶ Et expimēto cōpertū ē:q̄ comedeꝛ̄

Ad acuēduʒ visum.

rapas visuʒ hʒ acuere ꝛ subtiliare.¶ Et dicunt ēt q̄ co/
medere pastinacas coctas vl' crudas coitū hʒ p̄mouere.
Et broꝺiū ēt ciceꝝ rubeoꝝ illō idē facere dr̄.Et certū est
ꝛ p̄batū q̄ comedere pullos columbinos nō valde ma/
gnos nec p̄uos nō potētes āmbulare seu volare mouet coi

O

Ad palysim.

tū mirabil'r.¶ Et asserūt iteꝝ q̄ comedere colūbos syl
uestres est me^na p̄pria relaxatiōib⁹ oīuʒ mēbroꝝ.s.toti⁹
coꝛpis:h̄ est illis q̄ trahūt post se crura ꝛ pedes:ꝛ cōfert
p̄uatiōi sensus ꝛ mot⁹mēbroꝝ ꝛ tremoꝛi ipoꝝ ꝛ cui ac
cidit amissio loq̄le.Et dicūt ēt q̄ odoꝛare anhelitū colū/
boꝝ:ꝛ id qō ex narib⁹ siue coꝛpoꝛib⁹ ipsoꝝ de vapoꝛib⁹
resoluit̄:moꝛādo in cameris siue cauernis suis p̄pe loca
vbi q̄escūt ꝛ redeūt:dūmō nō recipiat odoꝛem stercoꝛis

Ad hemoꝛ/ roydas.

ipoꝝ spāl'r in estate ꝯfert oīb⁹ supradictis.¶ Et dicunt
q̄ abluere anū multotiēs cū aq̄ dulci tepida p̄hibet he/

Ad venena.

moꝛroydas euenire.¶ Et dicunt ēt q̄ comedere auella/
nas ꝛ nuces cuʒ ficub⁹ existit theriaca p̄uis venenis:ꝛ al/

Ad ꝯfoꝛtā^m mēbra ex ve/ stibus.

liū in h̄ foꝛti⁹ repit̄ eē.¶ Et dicūt ēt q̄ iduere pelles le
poꝝ ꝯfoꝛtat mēbra oīa senū ꝛ iuuenū.Et pelles agnoꝛuʒ

Quid ptisim faciat.

sil'r pueris ꝯferre p̄bant̄.¶ Et dicūt ꝛ p̄batū est q̄ odo
rare anhelitū gattoꝝ hʒ ꝯsumere hūiditatē radicalē pul

Ad p̄suādū a febri.putri.

monis ꝛ toti⁹ coꝛpis.¶ Et dicūt ēt q̄ assuescere acetū in
potib⁹ ꝛ cibis suis p̄hibet aduētū febriū putridaꝝ.ꝛ pi/
per h̄ quoq̄ʒ facere p̄bat̄.¶ Et dicunt q̄ comedere car/

P

nes antiq̄s ꝛ veteres ē mā egritudinū.¶ Et dicūt id qō

Ad sitim.

magis nocet senib⁹ ex cibis sūt pisces.¶ Et dicūt q̄ bi/
bere çucchaꝝ cū aq̄ frida remouet sitim.¶ Et dicunt q̄

Ad's filū ver/ mis fitici ꝛc.

siq̄s recepit filū lane marine ꝛ cū ipso suspēdēs serpēteʒ
suffocet ipʒ:ꝛ collo suspēdēs ipʒ poꝛtet securabit̄ a sq̄nā/

Ad p̄suādū ab apatibus.

tia.¶ Et dicūt ēt q̄ frequētare flōmiā cephalice p̄hibʒ
apata capitis seu cerebri euenire.Et flōmare medianā p̄
hibet apata coꝛpis p̄creari.¶ Et dicūt q̄ frequētare po

Ad palysim. Idē in de cu ra lapidis ip se ꝛ 5° collig et. 41°.

tus aq̄ thermaꝝ est securitas ne p̄uet̄ sensus ꝛ mot⁹ mē/
broꝝ.¶ Et dicūt q̄ q̄ vrticas vsus fuerit comedere ꝛ cū
carnib⁹ ꝛ sine:securus erit q̄ arena nō ḡnabit̄ in ipsi⁹re/
nib⁹.¶ Et dicūt q̄ comedere raffanos vl' caules remo/

Ad raucedi/ nem.

uet raucedinē vocis.¶ Et dicūt q̄ comedē cydōia assa/
ta post cibū hʒ leticiā ḡnare ꝛ pigritiaʒ remouere.¶ Et

Ad letificā^m Ad confoꝛ/ tandum coꝛ.

dicūt q̄ comedere coꝛtices citri cōfoꝛtat coꝛ ꝛ oīa mēbra
p̄ncipalia.ꝛ semia eoꝝ hn̄t venenoꝝ acuitatē remouere.
¶ Et dicūt iteꝝ q̄ sumere coꝛtices paruaꝝ limaciaꝝ in

Q

potu ꝛ in cibo paruis ꝯfert venenis.¶ Et dicūt q̄ bibe/

Ad vermes idem 2° cañ.

re decoctionē scerchani qō filix in latino dr̄:hʒ ex itestis
educere cucurbitios.ꝛ ēt lōgos lūbricos.¶ Et dicunt q̄
almuri factū ex fermēto vl' oꝛdeo cū aceto p̄hibʒ ḡnōnē
xmiū in vētre fieri.¶ Et iteꝝ p̄batū ē q̄ ponere guttā

Ad surdita/ tem.

paruā olei synapis in aure nō audiētis de 3° in 3^m libera

Ad fetoꝛem oꝛis idem 5° colliget.

bit̄ eger nutu Dei.¶ Et comedere p̄sica cognitū ē:q̄ q̄ʒ/
uis sint multoꝝ nocumētoꝝ hn̄t oꝛis fetoꝛē remouere vi
tio stōchi p̄cedētē.ꝛ nullū aliud scit̄ in eis iuuamentum.

Ad doloꝛes coꝛpoꝛis.

¶ Et biringi h̄ idē modicū exercere dicunt̄.¶ Et p̄ba/
tū est qō intrare balneū olei tepidi sanat ab oībus doloꝛ/
ribus

Ad apata idē 5° coll'3 7.13.c.c.1.f. 255.col.3.

A

Ad colicam idē.16ª tertij trac.4.c.14° Ad fluxum idē.16ª tertij trac.1.c.4°. 7 spāliter lepozis.

Ad difficultatem vrine.

ribus totiꝰ corpis Deo dāte. ¶ Et scitū ē ꝙ si applicetur asa fetida ano sanat apata ipiꝰ dissoluēdo ipsa. ¶ Et dr̄t etiaȝ ꝙ apponere birigos pistatos sup apata dissoluit ea. ¶ Et scitū ē ꝙ piguedo erach.i.anatꝫ cal'a vl' frida ꝯfert dolorībꝰ. ¶ Et ꝓbatū ē ꝙ suspēsio stercoris adip sup locū doloris hꝫ colicā remouē. ¶ Et dr̄t ēt ꝙ coagula hn̄t solonē vētris ꝯstrigē. ¶ Et suffumigatio cū pelle ericij i retētiōe vrie dissoluit eā. Et dic̄ kuus' Reg. dūmō illa retētio vrie n̄ ꝓcedat ab apate vl' lapide viā obturātibꝰ. si eni ex aliq̄ istoꝝ nō ꝓcedat ꝑ certo liberabit̄ Deo dāte. ¶ Hucusqꝫ recordatꝰ suȝ res ꝯsuātes sanitatē 7 remouētes egritudinē sua ꝓꝑetate: quēadmoduȝ expimēta mihi testificata sūt. āmodo icipiā loq̄ i cāis 7 curis egritudinū breui tractatu 7 receptionibꝰ ꝓuis 7 notis medicinis.

¶ Trac. ꝓmꝰ. q̄ ē ꝺ egritu. capitꝫ: 7 ē ꝯtinēs capl'a duodeci.

¶ Cap. ꝓm. Qd̄ est de scabie capitis qd̄ sagrum noiatur.

O

B

Dico ꝙ de egritudibꝰ capitꝫ ē h̄ egritudo q̄ scabies vl' sagrū noiat̄: 7 ꝓuis maxᵉ euenit̄ vī. Magnis āt raro accidere repit̄: 7 cā hꝰ egritudis vtpl'z ē abūdātia fl'ātꝫ. ¶ Et cura hꝰ ē: cū ē ꝓua 7 fluens regere cū regimie ꝺsiccatiuo. s. dādo ei turtures 7 aues ꝓuas nemoris assatas veru vl' i testo cū aceto 7 almuri: 7 da ei panē bn̄ fermentatū: cū ol'o 7 paꝝ salis 7 aceto. Et sufficit in cura hꝰ linire caput patiētis cū aceto 7 sꝑgere ꝺsup puluerē chartarū adustaꝝ. Et si ifirmꝰ h̄ poterit sustinere ꝓpinabis ei de 3° in 3ᵐ diē myrabolanū vnū idū tritū 7 cribellatum ad bibēdū cū aqua mane ieiuno stōcho. ¶ Et si scabies fuerit dura: dabis ei ꝺm qd̄ ꝯuenire poterit suis ānis vel sue etati de hierapigra: in pōdere ꝓut videbit̄ ꝯuenir̄ oibus. x. diebꝰ semel: 7 inūges cū melle: postea ablues eā. s. scabiē cū aq̄ dulci tepida: deide asꝑges sup eā hūc puluerē. ℞. thuris adusti ꝑtē vnā: 7 eris vsti q̄ntā ꝑtē vniꝰ: 7 icorpora cū aceto 7 exicca in sole. demū subtil'r tere 7 cribella 7 ꝺsup sꝑge. 7 si ifirmꝰ fuerit hūide cōpl'onis 7 mollis: ablues ipꝫ cū aq̄ mell'. demū desup epithimabis hoc cerotū. ℞. olei ros. 7 cere ablute: qd̄ sufficit: 7 dissoluat̄ cera i oleo. postea misce cū eo q̄rtā ꝑtē ipsiꝰ pulueris caliginis fumi: seu furni vl' camini. 7 epithia cū eo caput i sero: mane ꝯo ablues cū aq̄ mell'. 7 iteꝝ appones de ꝓdicto.

P

C

¶ Cap. 2ᵐ. Qd̄ est de tinea cutis capitis.

Accidit q̄nqꝫ capiti tinea: 7 est passio grauioꝛ supradicta: 7 cura eiꝰ ꝓlixioꝛ existit. Cōuenit ḡ huic patiēti vt abstineat ab oibꝰ q̄ hn̄t flegma gn̄are. Et ciba eū pane optimo fermētato 7 turturibꝰ 7 ꝓuis auibꝰ ꝑparatis cū aceto 7 almuri vel assatis: 7 da ei comedere ēt panē cū aceto oleo 7 sale. ¶ Et ablue caput eiꝰ cū aceto 7 melle calefactꝫ: 7 pone i nocte sup caput ipsiꝰ pulueris thuris adusti mixtū cū decuplo sui mell' disp̄uati. Et si patiēs fuerit puer: dabis ei ad bibēdū de hiera i. x. diebꝰ semel pōder̄ sue v̄tuti 7 etati ꝯueniēte. 7 si iuuenis fuerit dabis ꝺ eadē hiera aureos tres cū aureo. j. pulueris agarici mixti cum aq̄ in q̄ ifusa fuerit pulpa collogntide tādiu ꝙ mutet saporē 7 colorē. Et abstineat a cibo q̊usqꝫ purget̄ ex ea. 7 h̄ pl'ies facē debes donec corpꝰ bn̄ mūdet̄. ¶ Demuȝ sup caput asꝑges hūc puluerē ꝓus facta ipsiꝰ ablutiōe. ℞. caligis fumi seu furni vel camini 7 vngule eq̄ne. thuris vsti. 7 alcāne. an̄. partes eq̄les. fiat puluis: q̄m hic puluis gn̄at carnē viuā 7 facit cutim.

Q

D

¶ Cap. 3ᵐ. Qd̄ ē de alopicia.

Ecias ꝙ h̄ egritudo gn̄at̄ ex fl'āte subtilioꝛi: 7 nō ita grosso sic̄ ē fl'a ex q̄ tinea gn̄at̄. Ex q̊ q̄dē accidit ꝺpilatio cutꝫ capitis 7 casus capilloꝝ. 7 iō dr̄ alopicia: q̄m vulpibꝰ hec passio sepe accidere ꝯsueuit. ¶ Et sufficit i hac cura purgata mā cum medicina laxatiua predicta in capitulo de tinea. vngere locum cum antiquo oleo nucum. vel cum oleo de cherua 7 cibare eum sicut diximus in tinea.

E

¶ Cap. 4ᵐ. Quod est de thiria.

Scias iteꝝ ꝙ si fl'a adhuc in mīori q̄ꝫtitate in corꝑe abūdauerit q̄ꝫ in ꝓdicta egritudie: 7 fuerit subtilioris sube: accidit ide egriᵈᵒ que thiria noiat̄. Et dr̄ thiria eo ꝙ ꝺpilatio cutꝫ fit ꝑ viā tortā. 7 cā istiꝰ tortuositatꝫ ē paucitas fl'ātis i q̄ꝫtitate cum nō vltia subtilitate. Q̄m si eēt i sb̄tilitate vltia fieret ꝺpilatio ꝑ viā rectā: sic̄ fac̄ aq̄ q̄n cadit sup terrā. sꝫ q̄a retiet aliq̄d ḡssitudis 7 nō ē eq̄le. Accidit. n. ei qd̄ accidit aq̄: q̄n aliq̄d luti ei supsꝑgit̄. q̄a cū cadit in terrā facit viaȝ tortuosam 7 nō rectā: 7 ꝓꝑ h̄ ab antiq̄s noiat̄ noie serpētis: scꝫ thiria. Et cura huiꝰ est leuioꝛ cura alopicie: q̄m rectificando eū in cibis 7 potibus: quēadmodū diximꝰ in ꝓdictis. 7 inūgēdo locū cū oleo de cherua: vel oleo nucū vel oleo oliuaruȝ veteri bullito in vase ereo tādiu donec ad nigredinem deueniat: sufficiet in cura istius.

K

¶ Cap. 5ᵐ. Qd̄ est de caluicie occipitis.

Accidit capiti caluicies q̄ si i iuuētute ꝓuenerit sufficit i cura ipsiꝰ inūgere caput cum oleo amygdalarum dulcium. q̄m illud habet acuitatem humorum remouere. Et si in senectute acciderit impossibilis est ipsius cura.

F

¶ Cap. 6ᵐ. Qd̄ est de scissura capilloꝝ.

Capillis accidit scissura 7 scidūt̄ in ꝑtes duas. 7 cā hꝰ ē m'ltitudo siccitatis. Et huic egritūdini ꝯfert oleuȝ semis lini: 7 oleū amygd. dulciū 7 oleū oliuaꝝ dulciū. Ita tn̄ ꝙ in vnoquoqꝫ istoꝝ oleoꝝ apponas aliq̄d de laudano dissoluto cū eis bulliēdo. Et q̄n scindunt̄ capilli dealbant̄ eoꝝ extrema qd̄ est cōtrarium eius: qd̄ est in canicie: in qua dealbant̄ radices: cibus illoꝝ sit panis bn̄ fermētatus cum brodio galline 7 cū amygdalis vel zuccharo: 7 carnes castratine elixe cum modico sale 7 oleo.

L

G

¶ Cap. 7ᵐ. Quod est de sabaphati.

Sabaphat est egriᵈᵒ rubedis q̄ accidit i carne coloris pulmōis cum ꝓuis pustulis: 7 accidit i cute capitꝫ h̄ egriᵈᵒ sic̄ in facie: 7 nō gn̄at̄ nisi ex chol'a mixta cū aliq̄ ḡssitie: q̄m si eēt sb̄til' valde nō adhereret illi loco. Et cura eiꝰ ē ꝓmo eūare corpꝰ gn̄ali eūone sic̄ flōmia si v̄tus fuerit fortis: 7 puto ꝺ cephalica. postea mūdifica corpꝰ cū medicis educētibꝰ chol'aȝ ꝓꝑe: 7 nō des solū ifusionē vl' v̄tutes ipsaꝝ: sꝫ cū tota suba ipas ꝓpinare ꝺbes: 7 meⁿᵉ q̄ hn̄t choleraȝ purgare note sūt: 7 q̄ ex eis mag̃ laudat̄ ē scamōea cū lacte cartarmi 7 lacte ficuū eq̄li pōdē. Hec. n. meⁿᵃ optime purgabit hūc hūorē dn̄o ꝯcedēte. Et q̄a hūoꝛ iste cholicꝰ existit. iō n̄ ponimꝰ aliquā piguedis vnctionē: sꝫ ponēde sūt meⁿᵉ q̄ hēant ꝯsumē 7 cal'itatē egritudis remouē: 7 q̄ mag̃ ex istis cōmēdāt̄ sūt rose recētes: 7 si n̄ iueniūt̄ recipies q̄rtā ꝑtē ipaꝝ ꝺ siccis: 7 tātūdē ꝺ narges: 7 pistent̄: 7 misce eū eq̄li q̄ꝫtitate farie ordei: 7 si times ordeū ꝓꝑ suā viscositatem. ℞. rosaꝝ. ʒ. ij. 7 floris narges. ʒ. 5. 7 floris camomille q̄rtā ꝑtē. ʒ. j. 7 ꝺcoq̄nt̄ i aq̄ 7 aceto eiusdē q̄ꝫtitatis tādiu donec mutauerit colorē: addēdo huic decoctiōi ex succo citruloꝝ. ʒ. j. 7 si n̄ iueneris pone loco eiꝰ de succo cornulaꝝ: vl' ꝺ succo plātagis: vl' ꝺ succo memithe 7 madefac petiā i h̄ liquoꝛ 7 pone sup locū: 7 cū ꝺsiccat̄ itera. ¶ Et rectifica cibū eoꝝ ꝑcipiēdo eis vt n̄ comedāt dulcia: sꝫ ciba eos lactucis cū aceto: q̄a igrossant hūores inuiscādo: 7 q̄a sūt acetose: sꝫ acetū huic nocet si solū sumit̄: 7 a portulacis oino abstinē ꝺbēt: 7 ab oi gn̄e lactꝫ: 7 ab oi ēt

Cura.

In cholicis passiōibꝰ non sūt adhibēda vnctuosa. idē infra trac. 8. c. 3°.

H

Regimen.

Remediu[m] ... ad tinea[m] cutis capitis
℞ ... vt ... clau ... ꝓposis
olij ... q. s.
... ad ignem in form[a] vnguenti ... capillis capitis cutis illiniat

I re q̄ pp morā saporē suū mutauerit ꝛ abstineāt a fructi/
bus p̄terq̄ꝫ a ḡnatꝫ dulcibꝰ:ꝛ ab iteriorībꝰ cucumerꝝ sarra
cenorꝝ.i.āguriarꝝ.qm̄ a comestiōe istorꝝ mime ledunt̄:i/
mo hūorē malū p vrinā educē pbāt̄:ꝛ caueāt ēt ab oībꝰ
in sartagie assatꝫ:ꝛ ab oībꝰ frixis:ꝛ ab oi ḡne pisciū ꝛ ouo/
rū:qa ista diuīsimode iserūt nocumentū:ꝛ fac eos odora/
re ꝯtinue rosas vl' myrtulā vl' nenufar:ꝛ p̄cipe eis ne fa/
ciē ꝯuertāt ad radios solis vl' ad ignē ꝛ sil'ia:ꝛ sic facien/
do ꝛ cōtinuādo q̄ diximus liberabitur oīno nutu dei.

Cap.8m. Qđ ē de canicie capillorꝝ ꝑm diuersa loca.

ET capiti accidit ꝙ in qbusdā locis capilli
dalbāt̄:q̄ dalbatio a vulgaribus
morphea noiat̄:ꝛ pol'e ē vt mutent̄ capilli ad ci
trinū vl' turpiorē colorē.ꝛ h̄ accidē p̄t añ natiui/
tatē ꝛ post:ꝛ qñ accidit post natiuitatē.cā hꝰ ē hūor fridꝰ
K spsus ad locū illū mutās nāz eiꝰ ad friditatē:ꝛ ꝑm muta/
tionē vl' alterationē loci mutat̄ color capillorꝝ ꝑꝫ plus ꝛ
minꝰ. Et cura eiꝰ ē ordiare regimē cuꝫ calefaciētibus
exiccātibꝰ tēpate:ꝛ comedāt i cibis suis turtures ꝛ auicu/
las puas assatas ꝛ elixas ꝛ vtant̄ exercitio añ cibū:ꝛ qe/
scāt post:ꝛ vngat̄ locꝰ cū ol'o đ cherua:vl' cū ol'o piscorꝝ:
vel cū ol'o corticis citri aut cū ol'o đ xaunim ter i die:aut
plus aut minꝰ ꝑꝫ magnitudinē ꝛ puitatē egritudinis.

Cap.9m. Qđ ē đ mala dispōne ꝛ figa capillorꝝ capitis.

ACcidit ēt capillis qñq̄ꝫ figa inālis qñ ori
unt̄ tortuosi:ꝛ postmoduꝫ q̄si re/
uoluūt̄ ꝯsus suā radicē.ꝛ h̄ accidit pp multāi
cutis siccitatē:ꝛ pōt eē ꝙ i qbusdā locis sūt tor
tuosi ꝛ in qbusdā nō:ꝑm ꝙ siccitas in loco plus ꝛ minus
abūdare reperit̄. Et cura huius est assidue vngere lo/
cum cū oleo de vitellis ouorꝝ: ꝛ oleo amygdalarum dul/
L cium:ꝛ oleo seminis lini equali pōdere:ꝛ liberabitur.

Cap.10m. Quod est de furfuribus capitis.

ACciditq̄ꝫ cuti capitꝫ vt i ea sil'ia furfuribꝰ
ḡnent̄.ꝛ h̄ ē pp expulsionē flātꝫ
grossi ad locuꝫ.ꝛ cā hꝰ ē mlta repl'o cibi:ꝛ come/
dere ea q̄ fl'a ḡnant:ꝛ qescere añ cibū ꝛ post exercitari:ꝛ
qđ plus h̄ agere p̄t ē exercitiū imediate post cibum: ꝛ ēt
balneare se ex̄ stuphā i aq̄ frida vl' tepida.i cal'a ꝯo mi/
nime nocē iudicat̄. Et cura hꝰ ē exercitiū añ cibum ꝛ
añ balneū:ꝛ comedāt turtures p̄paratas cū aceto ꝛ aues
puas ꝛ abstineant oino a potu aq̄ simplicis nisi ei admi/
sceat̄ mel vl' vinū coctū. Et purgēt̄ cōueniēti catarti/
co:ꝛ qđ laudat̄ mag̃ ē aloes ꝛ collogntida.ꝛ h̄ ꝯfectio si/
mil'r multū ad h̄ valꝫ.q.℞.aloes succotrini ꝛ seis vrtice
ꝛ bireos.aā.aur̄.j.masti.aur̄.5.sarcocolle.ptē tertiā aur̄.j.
iteriorīs collogntide octauā ptē aur̄.j.Collogntida qdeꝫ
minutiꝫ icidat̄:ꝛ alie res subtil'r pulueriçent̄:ꝛ addes ex
puluere dragagāti ꝛ amygdalarꝝ dulciū ad pōdus oium:
M ꝛ misce totū malaxādo cū syrupo sqnçibin addēdo ei ex
scamōea pōdus triū ḡnorꝝ ordei:ꝛ dosis hꝰ ē pōdus aur̄.
v.cū ciato vno aq̄ đcoctiōis hyssopi ꝛ allei:abstinēdo sic
ꝯuenit i laxatiuis:ꝛ abluat̄ caput eiꝰ cū aceto vini epithi
mādo ipꝫ luto seu terra cū q̄ vltramarini capita sua ab/
stergūt:ꝛ si cū aceto miscueris mel ꝛ caput ipsiꝰ cū ipo la
uabis meliꝰ erit. Itē si ex subtili alchitrā in hyeme ca
put lauabis vl' vnges liberabit̄:ꝛ ablutio ēt ex aq̄ sicle vl'
ex aq̄ cētauree minoris hanc remouet passionem.

Cap.11m. Quod est de pediculis.

PEdiculi aūt accidunt capiti. Et Gal'.dic̄
ꝙ exitꝰ eorꝝ ē iter carnē ꝛ cuti.
ꝛ aliꝫ dicūt ꝙ pcreāt̄ ex sudore viscoso exñte
sup cutiꝫ. Sꝫ q̄cūq̄ꝫ mō sit:h̄ ē ꝯitas qđ gene
rant̄ ex hūore liqdo valde:cui aliq̄ cal'itas ē admixta cū
aliq̄ ex spēbꝰ putredis:ꝛ nō dico putredinē cōpletaꝫ:sꝫ q̄
est i fieri. Cura huiꝰ ē eis dare hierāpigrā cuꝫ aq̄ lactꝫ N
qđ coagulatū sit cū seie vrtice:vl' cū lacte ficꝰ. Et pone su/
per caput đsiccātia:ꝛ si fuerit i estate suffic̄ tibi acetū i q̄
bullita sit cētaurea mior.i hyeme vnges caput eiꝰ cum al
chitrā:qm̄ đstruit hūorē faciētē pediculos ꝛ ipos necat.

Cap.12m. Quod est de lendinibus.

ET supueniūt qñq̄ꝫ capillis capitꝫ lēdi/
nes:ex ḡnatōe q̄rū diuise
a medicis repiūt̄ opiones. Et cura earꝝ ē vn/
gere caput cū eis q̄ diximꝰ.s.cū cētaurea miori ꝛ
cū alchitrā. Et nō āpliꝰ ḡnabūt̄. Et fac eos assuescer̄ bal/
nea:ꝛ multotiēs caput abluere destruit ipsas. Et qui vult
cāꝫ vel māꝫ earꝝ remouere:opꝫ vt a cibis icōueniētibus
abstineat. Et sit ꝯtētus comedere gallinas vl' turtures de
coctas cū aceto vl' agresta vl' succo berberis. Et iā nō
remāet nob̄ aliqd memorare đ his q̄ capiti extrisecꝰ acci
dere possint:nisi q̄ ab extriseco hñt puenire. Nūc aūt ici/ O
pio tractare đ his q̄ eisdē hñt a causis extrisecis puenir̄.

Incipit Tractatꝰ 2ꝰ ꝯtinēs vnicū capl'ꝫ qđ ē đ egritu/
dinibꝰ capitꝫ:accñtibꝰ ab extriseco sicut a pcussione.

ET accidit capiti pcussio ex ferro
vl' lapide vl' ligno:ꝛ ex
sil'ibꝰ. Et ea q̄ ex ferro fit absq̄ꝫ icisione p̄miꝰ modus.
cutꝫ mime saniē hꝫ pcreare vtpl'ꝫ:ꝛ si fit:
h̄ ē i modica q̄ntitate. Et remouet̄ h̄ no/
cumētū abluēdo locū cum aq̄ mell' post
capitꝫ abrasionē ꝛ đsup ponēdo ēpl'ꝫ bal
neleli:ꝛ ē vngm seu ēpl'm đ palma. Et si pcussio fuerit 2ꝰ modus.
ex lapide vl' sil'i supple sine icisiōe p certo hꝫ saniē ḡna/
re. Et cura eiꝰ ē sic̄ diximꝰ excepto ꝙ mag̃ plōgat̄. Et 3ꝰ modus.
icisio fcā ex ferro si tēdit vsq̄ꝫ ad pāniculū q creaneū ex/
teriꝰ tegit.dolorē fortē hꝫ ḡnare:ꝛ ide febrē pcreare. Cō/
uenit q̄ i h̄ casu corpꝰ euāre cū flōmia cephalice ptis op/ P
posite:qm̄ i h̄ casu sp itēdo flōmare đ opposito. Moder
ni ꝯo medici initūt̄ dictis cuiusdā medici senis q i sibi/
lia morabat̄ noie bēsfousages.qa videbat̄ sibi sufficiens
iclinatio fcā a supiori ad iferiꝰ:ꝛ in h̄ casu flōmabat me/
dianā:dicēs ꝙ h̄ ꝯrietas sibi sufficē videbat̄. Sꝫ pr̄ meꝰ Idem 6° ad
mime h̄ asserebat.imo iubebat āhas opiones ꝑuare:qui Almā. c. 19.
pr̄ meꝰ ꝑuus reg̃ noiabat̄. Et h̄ ē mea opio ꝛ eaꝫ ꝑuaui ꝛ ꝛ.7.eiusdē.c.
ꝑuo ꝛ ꝑuabo tpibꝰ vite mee:ꝛ expiētia q̄tidie hāc cog̊sco 1.ꝛ idē.7.ad
eē ꝯitatē. Postea habeas lanā vl' cotū iunctū ol'o rosato Almā.c.3.sꝫ
aromatiçato ꝛ tepido:ꝛ đsup pone:ꝛ h̄ ꝯtinuabis donec 7.coll'ꝫ.33°.
apa loci remoueat̄. Et si dolor fortꝫ extiterit ꝛ ñ remouet̄ vr̄ oppom.
cū h̄:adde p̄dicto oleo medietatē ipsiꝰ de ol'o ex vitellis
ouorꝝ:cog̊scēdo ꝙ vulnus istiꝰ pāniculi nō ē parꝝ timen
dū:eo ꝙ ex radice ꝛ ortu ipsiꝰ accidūt hoī accñtia ḡuia ꝛ
periculosa:ꝛ pp h̄ sollicite itēdēdū est ne apa pcreet̄. Et
cū securꝰ fueris ab apate redi ad curā p̄dictā. Sꝫ pp sic/
citatē pāniculi opꝫ vt đcoq̄nt̄ cū aq̄ cortices glādiū ite/ Q
riores vl' cauda eqna:ꝛ cū eadē đcoctiōe fac aquā mell'
cū q̄ vulnꝰ abluē đbes:ꝛ pone sup vulnꝰ vngm seu ēpl'ꝫ đ
palma:ꝛ h̄ medicamē ꝯtinuare debes donec ꝯglutinet̄.
Et si vulnꝰ ex lapide fuerit cū fractura pāniculi coope 4ꝰ modus.
riētis craneū:ita ꝙ tēdat vsq̄ꝫ ad ipꝫ:nō fit i cura additio
nec diminutio:nisi ꝙ tp̄s magis plongat̄. Sꝫ si vulnus
fuerit ex ferro acuto:ita ꝙ icisio tāgat seu pforet craneū
absq̄ꝫ penetratiōe ipsius sufficit adhuc tibi cura p̄dicta.
Et si icisio vsq̄ꝫ ad pfundū penetrauerit.tūc oino idi/ 5ꝰ modus.
get chirurgico ꝛ opōne manꝰ. Et h̄ p̊ icipe dꝫ.s.pāniculū
a craneo excoriçare.faciēdo p̊ icisioneꝫ i cruce:ꝑm ꝙ do/
cet Gal'.i liꝰ de ige.sani. Sꝫ in h̄ tpe nr̄o pauci q h̄ facere
sciāt repiunt̄.ꝛ spāl'r q sciāt hāc artē expientia:ꝛ rōne:qr
ipol'e est tale opus solū ꝯbis exercere. Et tibi dico vt
iuenias hoieꝫ pfectū in hac arte:q sit ex illis q hñt intel/
lectum

lectũ ꝛ ɔsuetudinẽ.ꝛ q ex nã sua ꝛ cõplone habil' sit huic
I artí:ꝛ q exptus sit in ea tpe lõgo.qm̃ non dz recipi aliqs
ad h exercẽdũ.nisi lõgo tpe fuerit discipulus cũ magro
optio pfecto:ꝛ ipe p semet longo tpe fuerit practicat⁹. Et
fcã icisiõe ꝛ excoriatiõe crãei remoueat̃ os qd̃ fractuz eẽ
repit̃. Hoc fcõ exiccare seu abstergẽ d̃bes optie saniez re
ptã sup pãniculũ cũ coto.postea d̃sup pone cotũ madefa
ctũ in oleo ro.tepido:ꝛ vuln⁹ carnis oĩ die abluere d̃bes
cũ aq̃ mellis q̊usqꝫ ab apate ipi⁹ dubiũ remoueat̃.Et po
stea curab vuln⁹ qd̃ ẽ i carne cũ emplo anaclis qd̃ latine
dĩ de palma fz q̉ tibi videbit̃.s.si fuerit d̃licat⁹ ꝛ carnẽ
mollẽ habuerit misce cũ p̃dicto emplo aliqd olei ro.ꝛ si
nõ.solũ p̃dicto ẽplo vti d̃bes.Et si caro ei⁹ fuerit dura in
vltio tũc p̃dicto emplo addere d̃bes aliq̃ q̃ fortiter habe
ant ɔsumere.sic̃ ẽ calcãtũ.i.vitriolũ.Et custos cure istius
ɔsiderare dz dispõnẽ ifirmi ꝛ tp̃s ꝛ hitudinẽ ipsi⁹ ꝛ eius
nãz ꝛ cõplonẽ.¶Sz si fractura fuerit ex ligno:vel lapi/
de:res erit piculosior valde:eo q̉ si os fractũ eẽ repit̃ in/
K directo ɔtusiõis ipole ẽ qn i circuitu ɔtusiõis scissure mi
nute ꝛ pue vl' ppe fiãt.q̃ scissure pp eaꝝ subtilitatem sen
sui sũt occulte.Et ẽt qn pãniculus sub craneo rept⁹.i.du/
ra mr̃ corruptionẽ corpis ꝛ nocu^m hẽat fortitudie pcus/
siõis.Et ex illis qb⁹ h accidit nocu^m pauci euadũt q cor/
ruptionẽ ꝛ pturbationẽ mẽtis ꝛ itells nõ patiat̃.cũ tardi
tate ꝛ pigritia sensus ꝛ mot⁹:ꝛ vix:aut nũqꝫ a tali pcussio
ne liberãt̃.Et qa ẽ imẽsi piculi ꝛ terroris sic̃ dcm̃ ẽ:iõ oz
te eẽ sollicitũ i remouẽdo os fractũ:ꝛ iponendo cotũ ma
defactũ i olo ro.tepido.ꝛ i abluẽdo vuln⁹ cũ aq̃ mell'.ꝛ h
facere debes q̊usqꝫ videb qd de⁹ facẽ voluerit.qm̃ h res
isto nr̃o tpe q̃uis existit.qa nõ vidim⁹ neqꝫ audiuim⁹ cy/
rologũ aliquẽ i h nr̃o tpe q sit pfect⁹ in hac arte.qa si ali/
qs eẽt pfect⁹:nemo ex fractura cranei soli⁹ moreret̃.Et si
L cut ex gr̃a dei eẽ cognscit̃ illi cui pfect⁹ i tali necitate vl' sili
6⁹ modus. medic⁹ aduenerit vt ipz libet.sic ex snĩa diuina eẽ dĩ:qm̃
alicui supuenerit impit⁹ ꝛ ide moriat̃.¶Sz si cũ fractu
ra crãei dura mr̃ aliqꝫ recepit lesionẽ:medicatõz aliqꝫ in
talib⁹ ponẽ ñ itẽdo.cũ moderni i leuiorib⁹ isufficiẽtes eẽ
7⁹ modus. repiãt̃:qꝫto mag' i q̃uiõib⁹ eẽ pñt.¶Et si cũ h ẽt pia mr̃
lesionẽ hũerit.ipole ẽ ipos libari sic̃ a medicis eẽ pbat̃.

¶Trac.3⁹ de egritudib⁹ capitis icipit.ɔtinẽs capla sex.

¶Cap.p^m.Quod est de dolore capitis ex frigiditate.

HEc qdez accit egri^do capiti ex fri/
ditate extriseca supueni
ente.ꝛ cura h⁹ ẽ vngẽ caput cũ olo d̃ ve/
uen ꝛ camomillio:qa cal'a existunt.Et si
friditas itẽsior fuẽit.ñ nocebit p̃dict; ad/
miscẽ medietatẽ põderis eoꝝ ex olo se/
M mis synapis.ꝛ ex olo se.nigelle.ꝛ si oleũ
balsami hr̃emus:lõge meli⁹ laudaret̃ oibus p̃dictis.

¶Cap.2^m.Quod est de dolore capitis ex caliditate.

ETsi dolor capitꝭ ex cal'itate fuerit.curat̃ cũ
oleo rosa.i puteo ifridato distillando
ipz ex alto cũ vase hñte cãnulã subtilẽ:ꝛ si cali
ditas fortior p̃dicta extiterit:ꝛ fuerit i estate:ꝛ
etas fuerit iuuẽtutis misce p̃dicto oleo succũ lactucaꝝ:et
cucurbitaꝝ:ꝛ cucumeꝝ:ꝛ pone succũ cucurbite in h casu
pp grossitiẽ sui:ne cito ad pfunduz capitis valeat pene/
trare:imo pmanere faciat medicamẽ i loco tãdiu.vt suã
possit facere opõnẽ.ꝛ ne cito ɔuertat̃ in caliditatẽ mẽbri
cal'i.quẽadmodũ faceret res subtilis pp cal'itatẽ fortẽ ca
pitis.Et si acetũ huic medicamini addideris:erit forti⁹ in
egimen, h ope.¶Et pparare d̃bes cibũ ifirmi fz sui ɔditionẽ.s.
dãdo ei lactucas elixas ꝛ cucurbitas ꝛ portulacas cũ ace
to ɔditas:ꝛ odoret nenufar recẽtẽ vel violas vel cucurbi
tas recẽtes.Et caueat sibi ne maneat in loco vbi sit ignis

vel,fumus vel in aere calido donec liberetur.

¶Cap.3^m.Qd̃ est de dolore capitis ex humiditate. N

ABundãtia hũiditatꝭ ñ fac̃ dolorẽ i/
tẽsuz sz q̃uatiuũ ꝛ cũ ex
tẽsiõe laboriosa ꝛ gemitu isano.Et cura ei⁹
est paucitas cibi ꝛ pot⁹:ꝛ in estate remouet̃
hic dolor:cũ aspersione sandaloꝝ cuz aqua
ro.sup caput.ꝛ in hieme eũ odorare faciẽdo fumuz ligni
aloes vel blacte biçãtie vel galbani:vel sandarus idi.vl'
sandarus d̃ septa.Et odorare alkitrã in h est optimũ.

¶Cap.4^m.Qd̃ est de dolore capitis ex siccitate.

SEd si siccitas cũ friditate abũdauerit.nõ
hz dolorẽ capitꝭ pcreare.sz vigilias
cũ pturbatiõe sensus.si siccitas exuberauerit.
Et cura eius est itroitus balnei aq̃ dulcis in ca
mera mediana.Et ẽt balneatio ex̃ stuphã ɔfert.ꝛ ɔtinua/
tio ẽt aspersionis aque calide super caput hz hanc egritu
dinem remouere.Et comedere amygdalas dulces cum
pane ꝛ sine pane hoc idẽ facere põt Deo dante. O

¶Cap.5^m.Qd̃ est de apatibus pãniculorum capitis.

ISte xo egritudies sunt q̃ fiũt absqꝫ cã extrise/ p̃mus mod⁹.
ca.s.apata q̃ fiũt i pãniculis.sz apa qd̃ fit i
pãniculo q exteri⁹ craneũ tegit leui⁹ ceteris eẽ iu
dicam⁹.Et cura ipi⁹ ẽ flõmia cephalice:abstinen/
do cũ oĩ sollicitudine ab appõne froꝝ illi loco ne faciat
redire mãz ꝛ lesionẽ nobiliori mẽbro.i.cerebro.¶Et ac 2⁹ modus.
cidere ẽt põt pãniculo duro exñte sub craneo q dĩ dura
mr̃ apa.ꝛ h accidit ex hũorib⁹ acutꝭ.ꝛ pp h patiũt̃ fortis/
simos dolores cũ rubedie oculoꝝ:vigilijs:ꝛ pturbatiõe
sensus ꝛ itell's.¶Istis qdẽ exhẽ d̃bes de sanguie fm qd̃ Cura vlis.
ibi videbit̃ expedire.ꝛ si fuerit mediocris etatis ꝛ tẽpus
fuerit tẽdẽs ad cal'itatẽ.ciba eos solum ptisana ordeacea
rõnabil'r fcã cum modica q̃ttitate mice panis frumẽti.ꝛ
medulle seis cucũe.sarraceni.vl' cũ lactucis elixis vel ci/
trull' silr elixis cũ modico aceto.Et purgab ipz cũ myra/ P
bolanis citrinis:tamaridis:ꝛ scamõea fz q̉ tibi videbit̃
ɔuenire.¶Sed si fuerit iuuenis ꝛ magni corpis ꝛ vene Cura ptícu/
ipsi⁹ fuerint large.ꝛ tp̃s estatis vl' veris flõma eũ de ve/ laris vsqꝫ ad
na cõi dextri brachij.Et ñ cibab eũ vsqꝫ ad.vij.dies nisi statum,
solũ ptisana ordei rõnabil'r fcã.vl' lactucis elixis vl' por/
tulacis q̃ ceteris laudabiliores existũt.ꝛ h oia aceto ɔdi/
ant̃.Et medulle ẽt seminũ citruloꝝ ꝛ cucume.sarraceno/
rũ eis vtiles valde existũt.Et isto regimie vti d̃bes dõec
apata ꝛ eoꝝ accñtia remoueant̃.¶Et ẽt postqꝫ cessaue/ Regimẽ de/
rit apa cũ oib⁹ suis accñtib⁹.ñ cibabis eũ carnib⁹ nec ali/ clinationis.
quo alio cibo mlti nutrimẽti.sz ppia ei subtilia gradatim
ascẽdẽdo ad q̃ssiora.donec ipz eẽ cognoueris i suo eẽ nãli.
Et post cibũ ei dabis sp aliq̃ stiptica tpate.sic̃ medulle al
hauseg.ꝛ vue qñ icipiũt eẽ varie.ꝛ silia.qa ista hñt stõcũ
ɔfortare.ꝛ nocu^m p̃dictoꝝ ciboꝝ remouere.Et laudat̃ ẽt
istis suggerẽ succũ cydonioꝝ:ꝛ piroꝝ masticãdo simil'r
post cibũ.ꝛ si tp̃s ñ fuerit magni estus çucchaꝝ rosatũ in
h casu ɔueniẽs eẽ dĩ.¶Sz scire d̃bes q̉ si vt⁹ d̃bilis ex Q
titerit.vl' fuerit etatis vltra ãnos.xl.paucissimis taliũ ta/
le apa ex pura chol'a ꝛ nãli esse repit̃.ꝛ si acciderit:ei⁹ cu/
rã ipol'ez eẽ dicim⁹.Et scire d̃bes q̉ oia apata q̃ fiũt in ce
rebro p maiori pte sũt:aut ex chol'a mixta flãti:aut econ
uerso.talib⁹ ãt p̃cipim⁹ oĩno flõmiã facẽ:sz i modica q̃tti/
tate.Et post sũt purgãdi cuz agarico ꝛ aloe ꝛ viol' ꝛ syru/
po violaceo ꝛ sgnçabin.Sz si apa fuerit i pãniclo p̃dcõ:
scz dura mr̃e iterare d̃bes minutõz spãl'r si cognitũ fuẽit
a medico ex pulsu ꝛ alijs signis sãg^cm exubare.Et ñ d̃sisti
mus a memoratiõe sigñ sãguis.nisi qa h nr̃ liber nimiũ
plõgaret.Et si ea ponerem⁹:egrederemur a pcepto dñi
reg.¶Et fac eũ abstinẽ a cibo gsso ꝛ q̃ttitate mlta.ꝛ fac

cū odorare rosas ⁊ nenufar ⁊ silia post aspsionē ipoꝝ cū
cāphora dissoluta cū aq̄ ro. ⁊ ciba eū mica panis bñ fer-
mētati elixata i aq̄ cū modica q̄titate aceti. vl' cū aq̄ or-
dei cū modico aceto. ⁊ sic age donec oia accñtia remoue
anť: ⁊ ēt post remotionē ipoꝝ ñ cibab eū grossiorib⁹ subi
3⁹ modus to sz paulatine. ¶ Et si apa pdictū ex flāte fuerit q̄zuis h
raro hēat ꝓuenire ꝑꝑ duriciē ⁊ firmitudinē pdicti pāni-
culi ipedietē penetrationē erit si fuerit ex flāte subtili ꝑ
Cura. maiori pte. ¶ Incipe ḡ in cura istoꝝ a flōmia. eo q̄ ex
ipa coꝝ'iunamē velociter māifestať. ⁊ postea purgabis
eos cū aq̄ ifusiōis seis chartami: collogntide: ⁊ semis vrti
ce. cui admisceb modicū aq̄ in q̄ steterit mastix tādiu do
nec colorē mutauerit. ⁊ ex sgnçabi ⁊ syrupo sgnāti. qd ti-
bi videbiť ꝯuenire. Et abstinētia sit sic fit in alys laxati-
uis ⁊ abstinē eos facias a cibis ḡssis. Et sufficiat eis reci-
pere aquā mell' subtilē i vltia subtilitate: vl' syrupū sgnça
bin factū ex melle puro. Et si vis eis panē ꝓpiare: dabis
micā panis optie fermētati ablutā cū aq̄ cal'a: cui addes
aliqd ex syrupo sgnçabi fcō ex melle. ⁊ vltia q̄titas pāis
4⁹ modus sit. ℥. ij. ¶ Sz si ex mel'ia acciderit: h ex subtili mel'ia eē
Cura. repiť: qm̄ ḡssa mime pt ibi penetrare ꝑꝑ duriciē ⁊ ḡssiciē
pāniculi. Quare ēt istos miuere ꝯsulim⁹. Et purgab eos
cū epithimo ⁊ sene. sz elleboꝝ ꝓhibem⁹ oino. ⁊ huic me^ne^
adde aliqd ex succo pomoꝝ si hūeris. ⁊ si nō: syrupū co-
rūdē ponē ōbes. Et nō cibabis eos cibis ḡssis nec multi
nutrimēti dōec oia eoꝝ accñtia remoueāť queadmoduz
supi⁹ dixim⁹. Et laudabiliorē cibū eoꝝ eē dicim⁹ amyg-
dalaꝝ claꝝ ⁊ si idiges eis panē ꝓpinare: dabis eis in mo
dica q̄titate. ¶ Et scias q̄ ñ gñať apa i h pāniculo: nec
i aliq̄ alio loco ex vno simplici hūore cui ēt ali⁹ hūor non
sit admixt⁹. sz dnoiatio fit a maiori. ꝟ. ḡ. scz qñ dicim⁹ q̄
ē ex chol'a: ñ itelligas q̄ sit ex pura chol'a sz cū alys hūo
rib⁹ mixta. sz eā chol'az noiam⁹. q̄a alys hūorib⁹ ꝑualet i
Signa apaťchōlerici. q̄titate vtute ⁊ nā. ¶ Et scias qd sig^a^ apať cholici h sūt. s.
acuitas febris ⁊ ei⁹ forti^do^: ⁊ multitudo sitj: ⁊ ꝑturbatio sen
sus. ⁊ q̄ ifirm⁹ logť vana ⁊ iordiata: ⁊ q̄ i seipo fatigatur
cū m'lta igetudie ⁊ gyratiōe d latē i lat⁹ ⁊ aliqñ sedebit i
lecto ⁊ abūdātiā vigiliaꝝ hēbit cū multo dolore capitj ⁊
rubedie albedis oculoꝝ: ⁊ ē sine tiore. Et multotiēs ꝟnis
ꝟuitorib⁹ vociferat ⁊ exclamat absq̄ cā ⁊ pulsus ei⁹ ē seri
nus. ¶ Et sig^a^ exuberātie sanguis cogsces ex ꝯuersiōe al
Signa sanguinei. bedis ocl'oꝝ i rubore ⁊ palpebre ēt ipoꝝ illō idē hre vi-
deť. ⁊ sitj. sz mior q̄z i chol'a ⁊ ꝑturbatio sensus: ⁊ alieatio
adest cōiter: queadmodū i chol'ico: sz agitatio d latē i la-
tus ⁊ sessio ⁊ mot⁹ mior q̄z i pdicto repiť eē. Jngetudo q
Signa flegmatici. dē ⁊ vigilie eq̄les eē dicūť. ¶ Sz accñtia flātis sunt h. s.
ḡuedo capitj q̄ dolori ñ similať. sitj ipceptibil'. ⁊ m'ltitudo
somni cū m'lto gemitu ⁊ ḡuedie i eodē. sic ebrys acciderť
ꝯsueuit. ⁊ nō excitať a somno leuiter. sz cū ḡuedie capitj.
febris qdē ē q̄eta ⁊ lenta. ⁊ ei⁹ pulsus mollis sine duricie.
¶ Et iā dixi tibi q̄ ipol'e ē apa cerebri ex hūore vno sim
plici fieri. sz ex duob⁹ vl' pl'ib⁹ mixtis. q̄re accñtia appare
būt ꝟz dñiū peccātj hūoris. ⁊ h scribē disticte ⁊ sigillatim
ꝟz q̄titatē vniuscuiusq̄ mixtiōis eēt ipol'e. sz medic⁹ i h
prudēs eē dz ⁊ ista cogscē a seipo ꝟz sui doctrinā ⁊ expiē-
tiaz. ⁊ faciat q̄ sibi videbiť. ⁊ h ei sufficiēs indicať. ¶ Et
Vide h^a^ terny tra. 3°. c. 2° scias q̄ qñ pdcā mala accñtia ifirmo supuenerit. q̄ apa
erit i dura mr̄e vl' i pāniculo ipsi⁹ nobiliori. s. pia mr̄e. Et
dbes ēt cogscē ⁊ ꝓuidere si pdcā accñtia a stōcho veniūt:
scz a fumositatib⁹ vl' vaporib⁹ resolutj ab aliqb⁹ hūorib⁹ i
stōcho exñtib⁹ caput ascēdentib⁹. qd si fuerit: accñtia ap-
parebūt ꝟz nāz ⁊ q̄litatē illi⁹ hūoris a q̄ fit resol'o. Sed si
accñtia pdcā ex stōcho fuerit. sciť q̄a recedūt ⁊ veniūt ꝟz
ascēsuz ⁊ dscēsuz febris. sz si ex apate pāniculoꝝ cerebri
5⁹ modus. fuerit. ꝑmanēt firma donec fuerit apa. ¶ Et pol'e ēt ē vt
apa i pia mr̄e gñeť. ⁊ ē pāniculus subtil' circūdās corpus
cerebri. Qd si sic fuerit nec̄e ē medico vt flōmet ifirmuz
d cephalica dxtri brachy exhēdo d sāg^c^ i q̄titate m'lta. ⁊
sic pol'e erit q̄ eger libereť oino vl' q̄ nā expellat māam
ad igbili⁹ mēbrū i ḡdu. s. ad duram mr̄ez. ⁊ si sic euenerit
erit sig^m^ fortitudis vtutj ⁊ libatiōis ifirmi. Et exꝰrio eē di-
cim⁹ si hūor faciēs apa a dura mr̄e ad piā expelliť: vl' de
riuať. qd ē signū dbilitatj ifirmi ⁊ mortj ipsi⁹. nisi de⁹ eum
voluerit liberare. Sz accñtia ꝓuenietia ex apate pie ma
tris sunt fortiora ⁊ velociora ⁊ magis mortē sigtiua ex q̄
cūq̄ hūore fuerit illd apa oib⁹ alys apatib⁹ euenietibus
in alys pāniculis cerebri. ¶ Et flōmia oib⁹ ē cura gña- Cura
lis cū abstinētia ab oib⁹ cibis ḡssis ⁊ m'lti nutrimēti tenē-
do euz i regimie subtili i vltima subtilitate: ⁊ si tp̄s fuerit
estiuū ⁊ ifirmus iuuenis ⁊ robustus. sufficit ipsi aqua ta-
marindoruz per viam cibi ⁊ nutrimenti. donec cessent ⁊
quiescant fortia accidentia ⁊ alleuietur apostema.

¶ Cap. 6^m^. Quod est de apatibus cerebri ⁊ rethe mirabil'.

Ipsi cerebro ēt accidē pōt discursio seu
sparsio hūoris vni⁹ seu pluriū i suis
cōmissuris: vñ apa ꝓcreať i sua ꝓpa suba. Et
h⁹ apatj accñtia sūt fortiora ⁊ mag ḡuia ⁊ ci
ti⁹ iterficietia. ⁊ cura h⁹ ē flōmia ⁊ sbtil' die-
ta. Sz dubito q̄ dficiet ꝑꝑ pessimitatē accñtiū añq̄z pos-
sis ad curā ꝓuenire. ¶ Et h⁹ apatj accñtia sūt dfect⁹ mot⁹ Sig^a^ apatis cerebri.
volūtary. ⁊ amissio vtutuz ꝑ maiori pte. ⁊ relaxatio toti⁹
corpis. ⁊ moriť ꝑꝑ dfectōez lacertoꝝ pectoris. Et vt bre-
uiter dicā. postq̄z ꝯfirmatū ē apa penit⁹ moriť. ⁊ ꝑꝑ h i cu
ra ei⁹ ñ ꝓlōgo ꝟmōe. ¶ Et accit siue accidē pt sil'r apa in De apate rethis.
rethi cēbri. qd q̄dē rethe i añriori pte cēbri ꝟsus faciē re-
periť eē. ⁊ a medicis dr̄ eē rethis mirabil' ⁊ noiať cerebri Sig^a^ apatis rethe mirabilis q̄. ⁊ 4° colliget. 46°.
mr̄. Et cognitio h⁹ apatj ē difficil' valde. cui⁹ accñtia ita sr̄
isepabilia ⁊ certa sic vmbrositas ⁊ nebl'ositas existit tpe
pluuie. ⁊ sūt ista. s. rubedo albedis ocl'oꝝ: ⁊ ḡssicies palpe
braꝝ ipoꝝ cū difficul^te^ mot⁹ ipoꝝ. ⁊ forti^do^ febris: q̄zuis Cura vl'q̄z ad flatum.
huic aliqd flātj sit admixtū. ¶ Cura ei⁹ ē flōmare cepha
licā cū m'lta extōe sāguis. Et postmodū mihi vr̄ q̄ tra-
hēdū sit ēt d vena pulsatili q̄ i manu repiť i modica q̄ti-
tate. s. ñ min⁹. j. ℥. nec plus. ℥. j. ⁊ dimidia. ⁊ rege euz leuiter
⁊ subtil'r. Et sufficit ei aq̄ ifusiōis tamaridoruz ꝓpinādo
eā successiue vna vice p⁹ aliā. Et si cū h corp⁹ mollificať.
cura existit laudabil'. Et fac eū odorare myrrhā ⁊ sanda
los ⁊ rosas ⁊ bolū armenū subtil'r dissolutum i aq̄. ¶ Et Cura in declinatione.
cū recesserit accñtia vl' m'ltū fuerit alleuiata: cibabis euz
medullis citruloꝝ vl' cucumeꝝ sarracenoꝝ. donec ab eo
oia accñtia pdicta sint ablata. Post dabis ei aquā ordei.
Et postmodū illa remota dabis ordeū ipz dcoctū i eadē
dispōne q̄ ordinať a medicis. Et cuz fueris certificat⁹ de
eius liberatiōe: sibi propinabis panē lotū cū aqua. vl' pa-
nē in furno decoctū cum seminibus cucumeꝝ sarraceno
ruz excorticatoꝝ vel cū piris. Et cum fuerit optime libe
ratus semper propinabis ei pruna ante cibum.

¶ Tractatus 4⁹ de egritudib⁹ auriū. ꝯtinēs capl'a. 5.

¶ Capl'm p^m^. Quod est de apostematibus aurium.

Incipe curā ei⁹ a flōmia cephalice: Cura
qm̄ ipa remouet ipsuz oino
qñ icipit euenire. Et rege eū subtili regi-
mine. ⁊ in aurē distilla oi die ex oleo ro-
sato ⁊ anhetino. añ. ⁊ sit tepidū: ⁊ ciba eū
cū aqua ordei. vel mica panis abluta cuz
medullis citrullorum vel cucumerū sar-
racenorum ⁊ agresta. vel cuz aqua ⁊ syrupo squinçabin:
donec acuitas egritudinis ⁊ accidentia remoueantur. sz
si apa taliter nō remoueať: sed ad saniē deriuať cura ei⁹
tūc est leuis. Et si dolor fortis efficitur: ⁊ timebis mortez
infirmi

infirmi ex acuitate ei⁹:aut supuenit ei tortura oris pp ni/
miā siccitatē eueniētez pp ei⁹ abūdātiā vigiliaꝝ:subueni
ei cū imissiōe i aurē ex oleo ō vitellis ouoꝝ:qm̄ incōtinē
ti remouet dolorē:ꝛ pperat exitū saniei. ¶ Et iaz recor/ Casus.
dor cū erā iuuenis q misit pro me Dali fili⁹ Joseph:qui
mihi fuerat ꝛ erat inimic⁹:vt ad eū cordubā irē:cā vnius
apatꝫ qō ei i aure acciderat:ꝛ i vespis cordubā pueni:ꝛ in/
ueni eū cū dolore fortissimo:ꝛ a tremore appetētē mortē
vl' q ab aliq̄ occideret pp dcm̄ dolorē.ꝛ h erat qꝛ ipsum
apa erat i radice nerui veniētꝫ a cerebro ad sensuz audit⁹.
ꝛ iaz spasmari icipiebat:ꝛ tūc ei ipleui statiz aurē ex oleo
vitelloꝝ ouoꝝ tepido.ꝛ cū pmāsisset sic p magnā horam
icepit dolor mitigari.ꝛ cū ptrāsissent tres hore tota sanies
ide emanauit.Et postea icepi abluere aurē cuz aq̄ mellis
fcā cū decoc.corticū subtiliū glādiuz ꝛ caude eqne.Et po/
stea pcepi ablutionē fieri cū aq̄ decoc. limature ferri col/
late:ꝛ syrupo squinçabin sil':ꝛ ipsaz ablutionē faciebā cuz
pēna caude galline voluēdo eā circū vice vna post aliaz
donec totū euabat ꝛ optie mūdificabat:ꝛ sic ꝯsumpta sa/ De cāis apa/
nie fuit curat⁹ pfecte. ¶ Et scire debes q apa auris pro tum auriuz.
maiori pte nō gn̄at nisi ex hūorib⁹ cal'is ꝛ sbtilib⁹ pp sicci/
tatē cōpl'onis auris:ꝛ pp elongationē ipsius a receptione
grossaꝝ reꝝ nāl'r:ꝛ pōt ēt aliqn̄ recipe hūorē flegmaticū
aquosuz ꝛ subtilē.Et dr̄ia q̄ est iter h apa ꝛ illud qō creat De signis di/
ex hūore cholerico subtili ē:q si fit ex chol'a est cū dolore stinctiuis.
acutissimo ꝛ fortissimo tinitu:qō nō accidit qn̄ fit ex sub/
tili flate ꝛ aquoso:sꝫ est cū grauedie ꝛ pōderositate maio/
ri:sed difficulter audire est accn̄s cōe in ambobus.

¶ Capl'z.2m.Quod est de dolore auris.

Dolor absq hūore ēt accidit auri ex va/
pore aliq̄ itercluso:q̄re si in aure
isti⁹ posueris ō piguedie gruis vl' anseris vl'
sturnelli:ꝛ dr̄ çarçur aut oleū camomellinū
vl' anhetinū qōcūq coꝝ volueris vel habueris.credo q
liberabit deo dāte.Et cū h rege eū subtili dieta abstinen/
do a carnib⁹.Et cura ppria illi⁹ q patit tinitū auriuz:est
remouere eū ab oi cibo multi nutrimēti ꝛ supflue humi/
ditatis.Et ciba eū cibis subtilib⁹ ꝛ desiccatiuis.

¶ Cap.3m.Qō est de grauedine auris.

Hec egritudo accidit auri ex hūore
gsso ꝛ viscoso ibi exu/
berāte. Et cura ei⁹ ē purgare corp⁹ m'ltotiēs
cū hierapigra:ꝛ ponē i aure oleū de lilio mi/
xtū cū oleo de scaunix.i.de nigella modice q̄titatꝫ ꝛ liba/
bit oino. ¶ Et pt i h egri^{do} accidē ex m'lta q̄ti^{te} supflui/
tatꝫ auris q̄ ibi ꝯgregat ꝛ ꝯglutiat ex negligētia patiētꝫ in
exhēdo ꝛ mūdificādo eā a loco. q̄re hāc egritu^{nez} curare
debes mūdificādo aurē a dcā supflui^{te}.ponēdo ibi oleū Oleū amyg/
amyg.amaraꝝ:qm̄ purgat ꝛ abstergit optie dictā supflui dalaꝝ amara
tatē exhēdo ipaz:ꝛ ē tutū ꝛ remotū ab oi piculo ꝛ nocu^{to}. rū ē optimuz ad mūdificā/ dum aurem. Idez 4a ter/ tij,c,2.

¶ Cap.4m.Qō est de pcussione auris.

Difficultas audit⁹ auribus ēt accidit
ex pcussione lapidis vel
filiū.Et cura h⁹ ē flomare cephalicā incōti/
nēti:ꝛ distillare int⁹ i aure ex oleo rosaceo te/
pido.Et si dcā difficl'tas audit⁹ fuerit ex antiq̄ pcussione:
tūc i eā distillabis oleū liliacū vl' anhetinū:vl' de vebuen:
vl' de iascimino:vl' de medullis ossiū psicoꝝ ex quacūq
qōcūq hoꝝ iueneris:ꝛ ide curabit cū adiutorio Dei.Sꝫ Si ex percus/
si ex pcussiōe fcā int⁹ i aurē sāguis emanauerit ipol'e esse sione sāguis
dico difficl'tatē audit⁹ remouē ēt si.H.curare eā deberet. in aurē mana uerit ipol'is ē cura difficul tatis auditus prouenientis ex eo.

¶ Cap.5m.Quod est de grossitudine auris.

Impossibile est q auris egredit a
nāli dispōne i q̄titate
magnitudis ex supabūdātia cibi ꝛ pot⁹.Et
cura hui⁹ egritudinis est subtiliare regimen
ꝛ yngere locum cum oleo rosato.

¶ Tractatus qntus de egritudine nasi cōtinēs capl'a 4or
¶ Capl'm pm.Quod est de priuatione odoratus.

Hec egritudo i naso accidit ex 1⁹ modus.
oppil'one fcā in
foramie ossis:qō a medicis dr̄ colatoriū
ꝛ illō foramē ē tortuosuz ꝛ sbtile i vltio:
ita q ocl'is pcipi nō pt.Et cura huius est Cura.
odorare nigellā vl' acetū.ꝛ h sꝫ q cogno
ueris cōuenire ab etate compl'one ꝛ tpe.
¶ Et pt ēt accidē ab apate fcō i pāniculo ibi exn̄te : ꝛ in 2⁹ modus.
illo ēt pāniculo ē foramē sbtilissimū qō sensui visus peni
tus occl'tat:sꝫ ab itell'u testificat q ibi oino eē dꝫ:ꝛ gn̄at
in h pāniculo apa sicut i alijs pānicul'. ꝛ efficit h apa ex
supflui^{te} fl'atica descēdēte a catarro q̄ ibi retinet ꝛ ꝯgre/
gat:ꝛ ide dcm̄ apa pcreat:q̄re scire debes q qn̄ priuatio
odorat⁹ ab apate efficit nihil oino de sensu odorat⁹ rema
nere repit. Un̄ tāles egēt regimie longo subtiliādo coꝝ Cura.
dietā:ꝛ vtēdo medicis q̄ hn̄t subtiliare ꝛ icidere dcm̄ hu/
morē:sic ē oximel cōpositū fcm̄ cū passulis:vl' cū ireos:ꝛ
nō odorēt oino odores acutos : sic scaunix q̄ nigella dr̄:sꝫ
odorare debēt flores de iassemi:vl' ō narcisco:eo qꝛ hec cō
ueniētiores eē dn̄r i hac egri^{ne}:ꝛ sl' de basilica flōmādi.ꝛ
nō remouet h egri^{do} seu oppil'o p maiori pte nisi ex nari
bus exierit sanies cū sanguie mixta:qm̄ nā isti⁹ mēbri est
nō posse terminare saniē ad albedinē pfectā.Et sic conti/
nuādo oia q̄ diximꝰ libabit deo dāte. ¶ Et h ēt nocumē 3⁹ modus.
tuz accidere pōt ex fl'ate qō assimilat flati aquoso qō di/
stillat ex narib⁹.Et ē sine apate ꝛ opil'one foraminis pdicti
ossis:sꝫ tegit foramē pdictū a pdicto hūore : q̄re dicta p/
creat egritudo.Et cura hui⁹ leuis existit:qm̄ fit solum di/
stillando in naribus oleuz dulcium amygdalaꝝ.

¶ Cap.2m.Qō est de fetore narium.

Hec egritudo naribus pcreat ex
hūore putrido con
gregato ꝛ retēto ibidē.q̄re ipol'e ē fetorē re/
moueri donec hūor pdict⁹ total'r expellat.
Et nō accidit hec egritudo pro maiori pti nisi hn̄tib⁹ na/ Fetor nariuz
suz simū:quoꝝ nares supi⁹ arcte existūt : sꝫ alibi hec lati⁹ nō accidit ni/
declarabo.Cura gdē hui⁹ est distillare in nares aquā isu/ si hn̄tibus na
sionis centauree assidue ꝛ curabit inde nutu Dei. sum simuz ꝛ superius stre ctum.

¶ Ca.3m.Qō est de excoriatiōe ꝛ scabie q̄ fit in narib⁹.

Rationabil'r hec egri^{do} narib⁹ hꝫ su
puenire:eo q sl' trāsit⁹
ꝛ via supfluitatū.Sꝫ in h loco curā ei⁹ ponē
nō intēdo:intēdēs eā reseruare dōec tracta/
bo de cura excoriationis in vl'i ꝛ scabiei.

¶ Cap.4m.Qō est de polypo qō multotiēs vel qui mul/
tiplex nominatur.

Multotiēs hec egri^{do} narib⁹ accidit ex
hūore mel'ico q pfundat
int⁹ i carne nasi ꝛ ibidē iuiscat. ¶ Et curat Cura.
h egri^{do} bibēdo assidue squinçabin ō melle
pl'ib⁹ dieb⁹.Et eūa corp⁹ seu purga cū isto medicamie qō
tibi dico.qō ℞.aloes succotrini:agarici:turbit:sal' ꝛ allei.
an̄.aur̄.j.collogntide:ꝛ nigelle recētis : epithimi ꝯfecti cū
spēb⁹ ꝛ violaꝝ.an̄.q̄rtā ptē aur̄.j.amyg.dulciū excortica/
taꝝ ad pōdus oiuz cū q̄rta pte ipoꝝ ex gūma arabica ꝛ
pistent oia pfecte:ꝛ misceāt cuz syrupo sqnçabin.ꝛ dosis
hui⁹ ē pōdus.v.aur̄.cū ciato vno aq̄ decoc. modici hala/
sce cū octaua pte aur̄.j.ex diagridio.ꝛ tātūdē masticis.Et
si nō fuerit ꝯueniēter purgat⁹ ex dcā dosi.ppinabis ei au/
reū vnū de eodē suādo optie abstinētiā:sic ꝯuenit i laxa/
tiuis.Et ciba eū pane optie fermētato:ꝛ turturib⁹ ꝛ auib⁹ Regimen
puis ꝯditis cū aq̄ ꝛ sale ꝛ modico olei ꝛ aceti ꝛ coriandri.
Et ppinabis ēt ei acetosa:ꝛ blete sil'r decocte cum carne
castratina:ꝛ sine carne ꝛ modico olei ꝛ aceti sunt ei cōue/
niētia.Et narib⁹ iponēs liciniū isusuz i melle ꝛ aceto sil':ꝛ

A fcā purgatiõe pdcā ⁊ positiõe pdicti liciny distillabis in nares succū de scabaich anabamā: ⁊ ē rosa q̃ in frumēto nascit̃ i cāpis: vl' succū blete ⁊ vtat̃ his donec liberet̃.

Incipit trac. 6ᵘˢ de egritudinib⁹ oris ptinēs capl'a octo

Capitulū pmū de diminutiõe ⁊ corruptione sensus ⁊ saporis lingue.

Hec egritudo pricipal'r euenit a comestione rerum superflue salitaꝝ ⁊ acetosarū ⁊ acutarum in vltimo. Et cura huius est abstinere a predictis.

Cap. 2ᵐ. Qđ est de apostemate seu inflatione lingue.

Accidit ēt i lingua apa absq̧ dolore: qđ si vis apa ipm potes noiare. ⁊ si nõ: noiabis iflationē egrediētez a nā. ⁊ pp h retinet̃ lingua ⁊ ipedit̃ in tm̄ q̧ minie loqui põt ꝯueniēter absq̧ difficultate. ⁊ cū hoc nõ
B mutat̃ seu alterat̃ color ipsius lingue aliq̃ mō. Et he sunt egritu^nes q̃ lingue maxie approp̄ant̃. Et cura huius ē tenē i ore ⁊ pducēdo p ipm rem q̃ lingua dura noiat̃: ⁊ in arabico dī haualnathaga: distēperata cū oleo rosa. ⁊ cib⁹ eius subtilis sit ⁊ leuis: ⁊ nõ pigrescat oino in cura sui.

Cap 3ᵐ. Qđ est de duricie ⁊ difficultate motus lingue.

Lingue ēt accidit diminutio ⁊ difficultas mot⁹ ⁊ sensus pp nocumtū puenies in radice sensuū ipsi⁹. aut pp nocumentū vel egritudinē existētem in mēbro: in quo sensus ⁊ mot⁹ ipsius lingue hz euenire. Et cura hui⁹ ē cura quā dicturi sum⁹ i curatiõe vl'i de diminutiõe sensus toti⁹ corpis: ⁊ relaxatiõe ipsi⁹: ⁊ medicamē ppriū ⁊ pncipale ipsi⁹ lingue ē masticare piretrū
C ⁊ staphisagriā ante cibū: ⁊ ducat per os oleū ex cortice citri: ⁊ totū h declarabo in suo loco deo ꝯcedēte. Et hec egritudo. s. difficultas: ⁊ diminutio non accidit lingue pro maiori pte: nisi ex toto puet̃. Et h accidit pp infusionem humiditatū venientiū a cerebro in neruis ipsius.

Difficultas mot⁹ lingue nõ accidit nisi ex toto lingua priuetur sic ⁊ sēsus diminutio.

Ca. 4ᵐ. Qđ ē de apatib⁹ amygdalaꝝ gule.

Generant̃ aūt h apata i amygdal' gule exñtib⁹ ꝓpe epiglotiz. Quar̃ si suspēderis asaz fetidā collis istoꝝ remouebit̃ eoꝝ egritudo nutu dei: flōmādo eos tñ pus ex cephalica: ⁊ subtiliādo tal'r eoꝝ regimē sicut tibi videbit̃ ꝯuenire. Agendo sil'r circa humorē effusum in loco fm nām ipsius humoris: ꝓut tibi melius videbit̃ exigere.

D

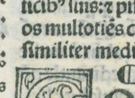
Cap. 5ᵐ. Quod est de bothor.

Bothor etiā accidit in ore: ⁊ sunt pustule pue ⁊ rubee cū excoriatiõe: sicut ⁊ in alys mēbris euenire consueuerūt. Et cura huius est vt accipias ex nucib⁹ recentib⁹: ⁊ teneris cū corticib⁹ suis: ⁊ pistent̃ optime: ⁊ bulliant̃ in aqua ⁊ colluat̃ os multotiēs cū eadez: ⁊ mora ⁊ vinum eoꝝ decoctū sunt similiter medicina appropriata in hoc casu.

Bothor sūt pust'le parue rubee cuz excoriatione et alcola siue excoriatione: vt infra trac. 7. c. 2. sz Auic. sexta tertij. c. 22. ⁊. 23. ⁊ 3° c. c. 6. sb lris fff. ⁊. ggg. ⁊ ca. 7. volunt alcola eē cuz excoriatiõe ⁊ bothor sinē ea ⁊ ita bothor apud hūc est alcola: apud alios ⁊ alcola apud istū est bothor apud alios.

Ca. 6ᵐ. Qđ est de cõquassatiõe dentiū.

Conquassant̃ dentes ⁊ pforant̃ ⁊ denigrant̃. Et h eis accidi t p maiori pte ab hūore flatico. Et cura hoꝝ est p flõmare basilicā: ⁊ hec ē cura pn^lis in h casu: ⁊ postmoduz flõmare venas q̃ sūt sub lingua. Et colluat̃ os cū decoc. radicis balk: ⁊ radicis spagi: q̃ꝝ ptes sint eq̃les. ⁊ si tēpus fuerit hiemale: ⁊ eger senex extiterit: abluat̃ os ⁊ gargarismū faciat cū alkitrā subtili: ⁊ fricare facias dētes illoꝝ cū isto puluē q hz dētes ꝯfortare ⁊ abstergē ⁊ dealbare. cui⁹ hec ē receptio. ℞. ex huiditate seu gūma: q̃ exit ex medulla seu corde arboris dactiloꝝ fcā scissura seu icisione in suo cortice: ⁊ cõburat̃: ⁊ ex ista cõbusta. ℞. ℥. ij. ireos ēt q̃rtā. ℥. j. zucchari ad põdus oiuz: ⁊ fiat puluis terendo q̄ōlibz p se: ⁊ cribellādo sbtilissime: ⁊ fricent̃ dētes cū isto añ cibū: ⁊ abluat̃ os cū aq̃ tepida: ⁊ abstineat oino a comestiõe ⁊ potu eoꝝ q̃ sit cal'a actu supflue vl' frida.

E

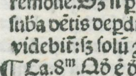
Ca. 7ᵐ. Qđ est de pforatiõe dentiū.

Dentibus ēt euenit pforatio. ⁊ iā diximus id qđ hz nocumētum remouē: ⁊ ē alachic. i. corniola: qm̄ si fcō puluere sbtili ex ipsa ⁊ fricatiõe dētiū ex eadē i pn° gñationis foramis exerceat̃. poterit dcm̄ nocumētū remouē. Sz si pforatio ⁊ corrosio confirmata fuerit: ⁊ de suba dētis depdita fuerit. nihil i remouēdo egri^nez ꝯferre videbit̃: sz solū ꝯfuabit ne vlteri⁹ pforatio ⁊ corrosio fiat.

Non inuenit nisi de smaragdo. idem tm̄ 5° collig. 55.

Ca. 8ᵐ. Qđ ē d stupore vl' alligatiõe vl' ꝯgelatiõe dētiū.

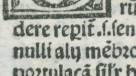

Dentibus accidit h nocumētū ex comestiõe acruminuz. Et ꝓbatū ē expiētia q̧ comedere fruct⁹ hñtes stipticitatē vl' vnctuositatē vl' viscositatē ꝯferūt i h casu. ⁊ hec alligatio dētib⁹ ꝓpe accidere repit̃. s. sensus isti⁹ alligatio stupor vel cõgelatio: qđ
F nulli aly mēbro eē repit̃. Et firmauerūt ēt q̧ comedē portulacā sil'r hz h nocumētū remouere: ⁊ a me mag̃ cõmēdaret̃ h remouē si fieri põt cū aliqua alia re nõ hñte acetositatē: q̧ cū portulaca vel ei sil'i pp sui acetositatem. Et si vsus fuerit aliq̃s fricatiõe dentiū multotiēs cum dulcib⁹ nõ cõgelabunt̃ dētes de leui ab oib⁹ acetosis.

Cura.

Trac. 7°. de egritudib⁹ labioꝝ ⁊ oris: cõtinēs capl'a. vj.

Ca. pᵐ. Qđ est de scissuris labioꝝ.

Et accidit labys h nocumentum plusq̧ oib⁹ alys membris: ⁊ h pp hūorē malū exñtez i stõcho ⁊ gñatuz a comestiõe cepaꝝ. Et h hūor ex sui nã calidus grossus ⁊ putridus existit. q̃re ex eo ascēdūt vapores ⁊ fumositates
G ad supiora. vñ dcē scissure ꝓcreāt̃. Cõsulim⁹ g̃ talib⁹ syrupū sqnçabi d melle dari: ⁊ lābē ēt ipz dieb⁹ mlt̃j. ⁊ deide eos purgari cū hierapigra multj vicib⁹: ⁊ sic libabūt̃ nutu dei. Et sit ꝯtēt⁹ d purga^ne fcā ex hierapigra: eo q̧ oia laxatia q̃ hñt violēter ⁊ ipetuose laxare trahūt hūores a toto corpe ad stõm: ⁊ purgāt totū corp⁹ stõ repleto manēte. Et cū h ēt talis me^na hz totū corp⁹ desiccare. q̃re hūor malus i suba stõi ibibit⁹ hz remanē. ⁊ pp h ab antiq̃s electa ē hierapigra i purga^ne stõi p oib⁹ laxatis fuādo abstinentiā: sic fit multotiēs i alys laxatis. Et vnge labia multotiēs cū oleo amygdalaꝝ dulciū: ⁊ liberabit̃ deo dāte.

Laus hierepigre idē 13ª tertij. trac. 1. c. 33. ⁊ 5° canonis 5ª pma trac. 2.

Cap. 2ᵐ. Quod est de alcola.

Alcola aūt sūt pustule pue pūgitiue que int⁹ i ore oriunt̃. cura haꝝ ē tenē in ore oleū pineaꝝ recentiū: ⁊ remouet̃ ēt hec egritudo cū oi medicia stiptica absq̧ mordicatiõe.

Uide supra trac. 6. c. 5.

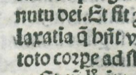
H

Ca. 3ᵐ. Qđ est de nigredine lingue.

Denigrat̃ ligua ⁊ scidit̃ i febrib⁹ acutis pp acuitatē ꝯpl'onis epatj. Et cura h⁹ ē curatio febris madefa^do liguaz mltotiēs cū aq̃ ro. in q̃ ifusa sint seia cydonioꝝ diu: ⁊ sic curat̃.

Cap. 4ᵐ. Qđ est de fetore oris.

Hec qdez egri^do gñat̃ ex hūor corrupto exñte in stõ vl' circa dētes. Et cura h⁹ ē mūdificare stõz cū hierapi. ⁊ fricare dētes cū cortice arbo. nucis: ⁊ abluē os cū dcoc. coriādri.

Cap. 5ᵐ. Qđ est de tortura oris.

Ista egritudo in arabico dī lachoa: ⁊ ē relaxatio fcā i vna ptiū faciei: q̃ ps ª relaxata sana visui eē vr̃: cū nõ sit: sz relaxat̃ pars infirma: ⁊ facit sanā tortā apparere. Cui⁹ curā memorabor cū tractabo de curis relaxationū mēbroꝝ. Hic aūt intendo ponere curā ꝓpriā istius. Et est euacuare seu mūdificare os ⁊ mēbra ei adiacētia masticādo grana de reban: ⁊ post abluere os cum oleo corticis citri. Sed remouere

* Pars torta ē sana et recta infirma. idez Haliabb. 6° theorice. c. 6. ⁊ 9° eiusdem c. 8. sz Rasis oppo. sentire vr̃ diuisionū libro. c. 14. ⁊ p. c. c. 5. fo. 9. col. 4. ⁊ fol. 10. col. pª. ⁊ Auicē. 2ª tertij. c. 15. cum Rasi sētit apponēs rõnes duas. vide 4° colliget. 50.

A cām ⁊ radicē egritudis est res vl'is toti corpori. Et h ostē
surus suz cū tractabo de purgatiōe toti⁹ corporis in caplo
de diminutiōe sensus ⁊ relaxatione vl'i oium membroꝝ:
si Deus voluerit. ⁊ nobis ad illud cōcesserit deuenire.

Caplm. 6m. Qd est de corrosione labioꝝ.

Corrodunt etiā labia sic̄ alia mēbra aliqñ corrodi ꝯsueuerūt. q̄re ipsi⁹ curā postpono donec tractabo d̄ cura vl'i oiuz corrosionū toti⁹ cōpis ⁊ oiuz cāꝝ eaꝝ.

Sciās ꝙ ex hoc cōprehē dit ꝙ nonus trac. d̄buit eē q̄rt⁹ i ordie.

Huiusqꝫ igit̄ breuit̄ ⁊ sufficiēt̄ ptrāsiuim⁹ d̄ egritu^{b9} ⁊ eaꝝ curꝫ oiuz mēbroꝝ capitꝫ: remāet nob̄ solū de passio^{b9} ocl'oꝝ deter^{rc} qb⁹ ꝯpletꝫ ꝯplebit̄ s̄mo oiz capitꝫ passionū.

Tractatus octauus de egritudinibus oculoꝝ que sunt multe: ⁊ est continens capitula trigintaria.

Cap. p^m. Qd est de balabol ⁊ ē vt res vna videat̄ due.

B Scias ꝙ oculis accñtia m'lta seu egritudies m'lte eueniūt pñt: ex qb⁹ vna ē balabol. cui⁹ due st̄ spēs. vna ē in nervo carnoso occulto q̄ gñat̄ pp grossā cōpl'onē patiētis. ⁊ pōt etiā accidere pp grossam māz ibi fixā ⁊ cōgregatā. Cura hui⁹ ē post purgationē si passio nō fuerit iueterata inyce cere in oculum ex oleo rosato. Aut ptes duas recipias de eodez. s. oleo rosato: ⁊ tertiaz de anbetino: ⁊ misce simul. ⁊ distilla in oculuz vice post vicez donec liberet̄.

Cap. 2m. Quod est de inuersatione palpebraꝝ.

Accidit ēt oculis vt palpebre iferiores iuersent̄: in tm̄ vt rubedo i loco illo non modica videat̄. Et h egritudo gñat̄ ex grossitudie materiei si q̄ int⁹ in palpebris orit̄. Et pt ēt ex siccitate exuberāte i loco eue nire: sz h raro accidē repit̄. Et cura illi⁹ q̄ ex grossitudine

C materiei gñat̄: est cura quā p̄scripsim⁹ de balabol. s. distil latio i oculuz olei ro. vl' rosacei ⁊ anbetini sil'. queadmo^m diximus. Sz q̄ ex siccitate orit̄: vix aut nunqꝫ curari pōt.

Ca. 3m. Qd ē d̄ pustulis ⁊ exituris ⁊ iflatiōe palpebraꝝ.

Quatuor spe cies pustulaꝝ

Palpebris etiā accidūt ocl'oꝝ pustule aliqñ ⁊ sunt ex hūore pessimo. q̄ꝝ spēs sūt 4^{or}. Una ē ex hūore q melli assilat̄. Alia ex humore est q lacti sil'is existit. Tertia ex hūore q pultib⁹ farie sil'is eē vr̄. Et q̄rta ex hūore q lacti coagulato assilat̄. Et ingrossant̄ ēt palpebre supiores p̄ter nāz. ⁊ h accidit ex hūore visco so coagulato sil'i lacti ccagulato. Et orit̄ ēt aliqñ itus i palpebris egritudo q̄ balbarda i arabico noiat̄ ⁊ sūt gna q̄ grādini assilant̄. Et pt sil'r eis scabies supueīre: ⁊ cō glutinatio ēt palpebraꝝ adinuicem: ⁊ duricies lapidosa.

Cura pustularum palpebrarum.

Et cura pustulaꝝ est vt cibet̄ patiēs subtil'r: ⁊ purget̄ multotiēs cū hierapigra: ⁊ pone sup pustulā peciaz vnā charobaꝝ recentiū mutādo eā oi die sel': ⁊ sic libabit̄ deo dāte. ⁊ h cura ꝯueniētior eē vr̄ qꝫ illa q̄ fit cuz icisione ex

D ferro vl' seta seu aliq̄ pilo. Sz ex h̄ē hāc pustulaz cū pēna alic⁹auis sic̄ alie pustule ex̄bi ꝯsueuerūt a me iudicat̄ incōueniēs. Et he pustule i ocl'is gñant̄ sic̄ ⁊ i alys mēbris oriri ꝯsueuerūt. Sz qñ accidūt ocl'is: g̃ues ⁊ piculosas valde eas eē iudicamus cū sit mēbrū s̄btile ⁊ d̄licatū

Cura pustularum oculorum.

p̄ ceteris mēbris. Et cura haꝝ ē purgare assidue corp⁹ cū laxatiuis ꝯueniētib⁹ vniuscꝫ spēi: ⁊ vngē locū cū oleo ro. fcō cū ol'o amyg. dul. Et si sic nō liberat̄ chirurgia idiget: q̄re si pfect⁹ erit chirologus optie eas poterit remouere.

Cura igrossationis palpebrarum.

Et cura igrossatōis palpebraꝝ p̄ter nāz ē epithimare ipsas cū reb⁹ stipticis s̄btilib⁹ ꝯfortātib⁹: sic̄ sūt rose recētes pp nobilitatē oculi. Et ēt vngere ipsas cuz oleo ro. qd fcm̄ sit cū oleo amygd. dulciū. Sed si igrossatio p̄dcā fuerit ex hūore cholico acuto: nullo mō tunc eas vngere debes oleo aliq̄. phibitū. n. est in oi mēbro vbi cholera dominat̄. Sed epithima eas cū folys rosaꝝ recentib⁹ con

Idem supra trac. 1. c. 7.

quassatis. ⁊ si nō posses h̄re de recētib⁹ fac cū rosis siccis mixtis cū aq̄ ro. Et inflatio supioꝝ palpebraꝝ a medicis scarnabe noiari ꝯsueuit. ⁊ cura ei⁹ vl'is est purgare corp⁹ cū hierapigra ⁊ collogntida donec alleuiet̄ egritudo: ⁊ rege euz regimine subtili ⁊ desiccatiuo. sed in remotiōe eius cū ferro mihi valde timorosum existit.

E Cura iflationis palpebrarum.

Caplm. 4m. Qd est de scabie oculoꝝ ⁊ granulis.

Palpebris etiā intrinsecis oculoꝝ accidūt granula ⁊ scabies. Que granula dura sūt vt lapides. ⁊ ēt scabies aliqñ valde dura eē repit̄. ⁊ q̄dā aliqñ min⁹ dura. ⁊ deterior oib⁹ ē illa q̄ corticib⁹ ficuū similat̄: ⁊ ē inuiscata ⁊ cōglutinata int⁹ i palpebris. ⁊ granulosa q̄dē gñata est ex humore grosso duro cōpacto ⁊ in palpebris inuiscato.

Cura granulorum.

Cui⁹ cura ē s̄btiliare regimē ipsi⁹. ⁊ ex cibis magis lau datis in h casu sunt aues pue pparate cū almuri ⁊ aceto: ⁊

F decocte cū aq̄ oleo ⁊ sale: ⁊ turtures ēt vtiles exñt: ex oleribus blete cōmēdant̄: ⁊ vngat̄ loc⁹ assidue cū oleo rosato fcō cū oleo amygdalaꝝ. Et si egritudo grauis fcā extiterit pp insensibilitatē ei⁹ a p̄n°: aut ex negligētia curatiōis eiusdē: tūc chirurgicus scidendo vel aperiēdo cutiz extirpādo ipsa granula vel scabiē exteri⁹ curare dꝫ. Et neciuz est oino vt chirurgi peritissimi atqꝫ docti p̄ceteris existāt in anathomia mēbroꝝ: ⁊ i cognoscēdo vtilitatē seruiuamētū cuiuscꝫ eoꝝ ⁊ nūoꝝ eoꝝ: ⁊ suā positionē ⁊ situz. ad h vt in errorē minime cadere possint.

Cura scabiei.

Cura q̄dez scabiei ē. p̄ corp⁹ purgare totū post digōnē hūoris factā cuz digestiuis ⁊ icisiuis. ⁊ qd magis a nobis cōmēdat̄ ē syrupus squinçabin fact⁹ cū passulis enucleatꝫ ⁊ semib⁹ vrtericе: ⁊ ciba eū pullis. Et si idigueris frica scabiem cū çuccharo duro valde. ⁊ fcā fricatiōe ⁊ abrasione: pone desup aquā rosatā in q̄ steterit semia cydonioꝝ: quouscꝫ ab iuiscatiōe fuerit inspissata: postqꝫ fuerit collata. Et sic agere debes plus ⁊ minus s̄m fortitudinē ⁊ debilitatē scabiei.

Cura scabiei lapidose.

Sed si lapidea fuerit. h est granulosa ad moduz grādinis: cū difficultate dissoluit̄. Et in hac intendere debes

G ipsuz regēdo cū regimine subtiliatiuo ⁊ desiccatiuo: ⁊ purgando corp⁹ cū eo qd cōuenit. ⁊ si nō sufficit cura ista: ad chirurgiam redi: vt scilicet cum ferro extrahatur.

Cap. 5m. Qd ē de ꝯiunctiōe seu sigillatione palpebraꝝ.

Cura primi modi.

Quandoqꝫ sigillant̄ palpebre ⁊ cōiungunt̄ adiuicē. Cura hui⁹ est leuis: ⁊ fit separādo palpebras seu diuidendo vnā ab alia manu: vl' icidendo inter ipsas cuz virga aurea fcā ad modū cultelli: ⁊ fcā icisione pone sup ipsas vl' int⁹ albumē oui cōquassatū cū oleo ro. facto cuz oleo amygdalaꝝ. Et nullus medicoꝝ p̄ter Sal'. de h oleo ros. fcō cū oleo amygdalaꝝ mētionē aliquā facit: sed cuz sim exp̄t⁹ ipm cognosco: ⁊ suā vtilitatē pluries iā pbaui.

Oleū amygdalinum rosatum.

Cura secūdi modi.

Sz qñ palpebra i angulo lachrimali albugini ocl'i cōiungit̄: tūc cura difficilis valde existit. Et h accidit p maiori pte post icisionē vngule. Et cura h⁹ ē igeniose palpe

H brā anguli lachrimalis ab albugie eleuare vl' separe. ⁊ h fieri dꝫ paulatie suauiter ⁊ plane ponēdo spaciū iter vnā eleuationē ⁊ aliā. ⁊ hec eleuatio fieri dꝫ cū spatula auri h est cū instro auri h̄ñte latitudinē ⁊ planiciē in sui extremitate valde positā: sz h minie facē debes: nisi corp⁹ optie mūdificatū atqꝫ euātuz extiterit. ita vt oēm certitudinez inde h̄re possis ne apa vel aliq̄ collectio in loco fieri possit. Et h facto desup ponere debes oleū rosatū factū cum oleo amygdalaꝝ cōtinuando donec fuerit liberatus.

Cap. 6m. Qd est de pilis palpebraꝝ inuersis.

Inuersant̄ qñqꝫ pili i palpebris: ita vt videāt̄ reuerti ad suā radicez: ⁊ itrāt i oculis: vñ seq̄t̄ magnū nocumētuz. Cura h⁹ ē corp⁹ multotiēs cū hierapigra mūdificare. Et si ifirm⁹ fuerit robust⁹ ⁊ fortꝫ misce cuz hierapi

Cura per medicinalia.

gra aliqd de collo*q*ntida.⁊ extirpãdo trahe pilos q̊tiens/
I cũq3 oriũť.Et ſꝑ poſt extirpationẽ vnge locũ cuz ſanguie
Modus primus curandi manualis. veſptilionis.¶ Et ſcire debes ꝙ aliq medicoꝝ hãc egri/
tudinẽ curãt h mõ.ſ.iuerſando palpebrã verſus ſupiorẽ
ptẽ ꝯglutinãdo eã ibi cũ glutie:ita vt nõ redeat donec fcã
ſit cauteriçatio cũ vga auri i radice piloꝝ:tñ a me nõ col/
2ᵒ modus. laudať cura talis. ¶ Sȝ extirpare pilos ⁊ radicit⁹ ipſos
euellẽ:⁊ deſup ſãguinẽ veſptilionis ſic͂ dixim⁹ ponẽ cura
3ᵒ modus. laudabil' valde exiſtit:ſic͂ dixim⁹ i h cãu.¶ Et aliq ſũt q
icidẽdo ſcidũt palpebrã.ſ.cutẽ deſup i radice piloꝝ.Et ꝑ
illã iciſionẽ ð̃ſup euellũt pilos:⁊ deide ſuũt cũ filo ſubtili
valde crude crete ſete:⁊ poſtmodũ pili redeũt ad ſtatum
4ᵒ modus. ſuũ vl' oriũť mõ debito ⁊ nãli. ¶ Et aliq ẽt ex chirurgis
ſť q mirabilẽ curã iuenerũt:⁊ ẽ iſta.ſ.vt capiať mãib⁹ cut
ſbtilis palpebre ſupioris eleuãdo eã ſupi⁹:⁊ ponendo eã
iter duas petias arundis mõ debito ꝑparatas:ligãdo eas
K ex vtraq3 pte ſtricte:⁊ dimittať dõec putrefiat ⁊ ſegregeť
⁊ ꝯſolideť ꝑ ſe.ꝯſiderãdo tñ ne cut palpebre i tm̃ eleueť
vt ipa iuerſata poſſȝ remanẽ.Et attẽdere debes circa cõ/
pl'onẽ ocl'i regẽdo euȝ cũ aqua ro. ⁊ cũ collirys factis cũ
aq̃ ro.⁊ deforis ponẽdo ſuper palpebras empl'ȝ ex folys
roſaꝝ fcm̃:⁊ dietãdo eũ ſubtil'r donec fuerit liberat⁹.

¶ Caplm.7m.Qð eſt de caſu piloꝝ palpebraꝝ.

QUando h egritudo accit palpebris cura
ri dȝ cũ lapide laçuli trito ⁊ pul
uerįçato ⁊ ex eo facto alcohool ⁊ oculoꝝ palpe
bris ponẽdo quotidie ⁊ rectificãdo cibũ.

¶ Cap.8m.Qð eſt de gñatione platulaꝝ in palpebris.

HE platule oriũť i palpebris ex ſupflua
hũiditate.Cura hui⁹ ẽ corp⁹
mũdificare ⁊ ocl'is alcohool ponẽ deſiccatiuũ:
ſbtiliãdo cibũ faciẽs eũ declinare ad ſiccitatẽ.

¶ Cap.9m.Quod eſt de ordeolo in palpebris.

IN palpebris accidunt puſtule ſil'es
L granis ordei q̃ ex hu/
moribus acutis procreantur. Et cura hoꝝ eſt
cura puſtularum predictarum.

¶ Cap.10m.Quod eſt de fiſtula lachrymalium.

HEc egritudo pro maiori pte accidit
poſt apa lachrimalis ⁊
apiť i lachrimali.Quaꝛ ſi pigritia ⁊ negligẽtia
fuerit i curatiõe h⁹ corrũpeť os. ⁊ aliqñ rũpeť
apa ſeu apiť int⁹ i naſo ⁊ ide ſanies eũať:⁊ põt ẽt accideꝛ
ꝙ ꝑdictũ apa rũpiť int⁹ i tunicis ocl'oꝝ ⁊ inde corrũpũť.
Cura. ¶ Cura ãt h⁹ ẽ:ꝑ corp⁹ vl'r eũare cũ flõmia:⁊ i purgatõe
ſufficiet ei hierapigra ꝯtinuãdo eã. Et qꝛ h foramen ſiue
fiſtula ſbtile valde exiſtit.iõ tãgi ibi minie pt. Quaꝛ i eo/
dem foramie ponẽ debes h medicamẽ.℞.thuris aduſti
triti ⁊ pulueriçati : ⁊ diſtẽpeť cũ aq̃ ro.dõec ad pfectã ni/
gredinẽ ꝯueniat:⁊ coleť ⁊ i foramie diſtilleť q̊tidie dõec
libeť.Sȝ ſi ifirm⁹ puer fuerit vl' mulier:tũc thus iſra ꝑdi
ctũ cõburi dȝ addẽdo ei aliqd de puluẽ chartaꝝ aduſta/
ruȝ.Et ſi patiẽs aſpe ⁊ dure ac terreſtris cõpl'onis fuerit:
tũc ꝑdcis medicis addere debes de caligie furni vl' cami
M ni diſtẽperãdo cũ aq̃ ro.⁊ colãdo vt dcm̃ ẽ:⁊ ꝯtinuãdo h
medicamẽ donec itegre libeť.Sed ſi ſanies ꝑ nares exie
rit:tũc ſucc⁹ cẽtauree maioris vl' marrubÿ vice poſt vicẽ
narib⁹ inyciať dõec exicceť.Et ſi ꝑdcã ſanies de ſub ocu
lo emanauerit foris : g̃ue ⁊ ꝑiculoſuȝ eẽ valde iudicam⁹.
Quare eos bis tãtũ ꝑdcis purgare ðbes. Et ſit⁹ ei⁹ ꝑ ma
iore pte eẽ dȝ capite iclinato ꝟſus ptẽ anteriorẽ.cauendo
oino ne reiect⁹ iaceat ſiue ſupinus:ne ſanies redire poſſit
ide ad cerebrũ.Et cõprime ocl'ȝ manu tua vel digit lenit
⁊ ſuauit.dõec ſanies tota:put poſſe fuerit egrediať faciẽ/
do ocl'o curas ſupraſctiptas. Et deſup ponẽdo empl'ȝ ſti
pticũ ⁊ ꝯfortatiuũ fcm̃ ex roſis ⁊ balauſtys tritis mixt cũ
aq̃ ro.frãgendo ſtipticitatẽ balauſtiaꝝ cũ mucilagine:ſe/

minis cydonioꝝ cõtinuãdo talia donec fuerit liberat⁹.

¶ Cap.11m.Qð eſt de carne addita in angulo lachrimali

ETiam ab antiqs exptũ ẽ ⁊ vidi eũ eẽ ꝑ/ N
batũ ꝙ apponi alaſſar i oculo:cõ
fert fiſtule ipſi⁹:⁊ ẽt carni addite i lachrimali.
ponẽdo ẽt ibidẽ alcohool cũ iſtro ſeu ſtilo apto
ad h deſiccatiuũ ⁊ abſterſiuũ. Et qð a me magis laudať.
eſt illð qð fit ex ere vſto exercẽdo illð dõec fuerit libat⁹.

¶ Cap.12m.Qð eſt de diminutione carnis in lachrimali.

HEc qdeȝ egritudo accidere ꝑt ex appõne
cõtinua mediciaꝝ acutaꝝ vl' ex
inci ſione facta ibideȝ cum ferro.Cui⁹ cura eſt in
loco illo ponere empl'ȝ factũ ex thure maſticato
cuȝ penidys:qm̃ perfectiſſimũ exiſtit in hoc caſu.

¶ Ca.13m.Qð ẽ de egritudinib⁹ accñtib⁹ in ipſo oculo.

HE qdeȝ egritu^neo^ gñal'r g̃uiores ac du
riores ⁊ ꝑfũdiores ꝑdict exi
ſtũt:⁊ ex iſtis ẽt aliq̃ ſť q̃ g̃uiores alys eẽ re/
periũť.⁊ certũ ẽ ꝙ oculus cõpoſit⁹ ẽ ex pti/
bus diuerſis. q̃ꝝ vna pre ceteris obtinet ꝑn
cipatũ.⁊ oẽs alie ſibi ſũt ꝯuiẽtes:⁊ ad ſuã vtili^tes^ total'r ꝑ/
create.Et h qdẽ ps ſiue oculus dicať:ſiue ipſi⁹ ps noieť. O
ẽ illa ps de q̃ loqť Gal'.Or ſi i eadẽ egritudo ſupuenerit:
deſtrueť ipa ps nobil' ſeu ꝑnc^lis^. Et dr̃ eẽ excellẽtior alys
ptib⁹:vl' ꝑoritate tpis:vl' nobilitate.⁊ iſtis duab⁹ rõnib⁹ a
phis vnaq̃q3 res alys excellẽs vl' excellentior eẽ noiať.⁊ 5ᵒ meta.tra
ſup h Ga.edificauit ſuũ ꝯmonẽ in h caſu.Quare cũ egri/ cta.16.⁊.9ᵒ.
tudo i iſta pte ꝯfirmať.ſi aliq̃ de cã i cura error aliqs acci eiuſdem, tra/
derit eã oino icurabilẽ eẽ iudicam⁹. ¶ Et ſcire debes ꝙ cta.15.
ptes ocl'i ſũt m'lte:⁊ ſcire atq3 cog̊ſcẽ vtilitatẽ ſeu opõneȝ
cuiuſlȝ eaꝝ difficile valde tpe Gal'.erat i tm̃ ꝙ Gal'.i cor/
de ſuo ꝑpoſuit:nõ reddere rõnẽ ſingul'r ð ꝑdcis:nec eaꝝ
cãs ⁊ vtilitates decl'are i libro ſuo quẽ fecit de iuuamẽto P
mẽbroꝝ:ſȝ ſolũ de egritu^b⁹^ ptractauit:quaꝝ demr̃atiões
erãt mãifeſte.¶ Ergo cũ ſic ẽt illo tpe q̃to min⁹ iſto nr̃o Contra modernos ſui tẽporis.
iueniri debẽt:q cũ ſciãt medici ſint atq3 rari q ſtudeãt in
ſciẽtys:tũ ꝑꝑ intẽtiões q̃s hñt circa ſectas ſeu fides ſuas:
tũ ẽt ꝑꝑ itẽtões ⁊ ſtudiũ q̃s hñt circa mũdũ.Et tales ſť q
vitupant ⁊ diridẽt illos q ſecũ nõ cõmiſceť ⁊ ſecũ nõ cõ/
morãť i ſuis potiõib⁹ atq3 cibis:q nõ ridẽt ⁊ trufãť cũ eis
atq3 q i plateis ſecũ nõ cõmorãť. Et q ꝑ ciuitatẽ ſecũ nõ
icedũt eũdo ⁊ redeũdo. Nũc ãt rememorari itẽdim⁹ ſub
breuitate accñtia q̃ ipſis ocl'is hñt ſupueniꝛ:ꝑtermi ttẽd
eoꝝ cãs:ponẽdo tm̃mõ q̃ ad ipſoꝝ curas necia eẽ ꝑbãť.

¶ Caplm.14m.Quod eſt de compoſitione oculoꝝ.

OCulus ſiqdeȝ cõpoſit⁹ eẽ ꝑbať ex diuer Idẽ 3ᵃ tertij
ſis tunicis.p^a^ q̃ꝝ ꝑpe craneũ cõ/ trac.1.ca.1.⁊
morať:⁊ eſt pellicula q̃ſi ſupra carnẽ iueſtita. p̊ colligȝ.17.
Et poſt illã ꝟſus ptẽ anteriorẽ eſt alia tunica q̃ ⁊ p̊ Almãſo/
dr̃ ſcðina:⁊ poſt illã.ſil'r ſeqť retina. Et ſũt ẽt in oculo hu/ ris.c.8.
mores ſeu hũiditates pl'es. q̃ꝝ ꝑncipalior ⁊ nobilior eſt
grandinoſa:⁊ illa ꝑncipal'r inſtrm viſus exiſtit:cui ex pte
Q iteriori ꝟſus craneũ hũiditas vitrea apodiať amplectẽs
ipſaȝ circularit.ex illa pte deferẽs ſibi nutrimẽtũ atq3 pa
buluȝ vnde nutriť.⁊ hec ipſi⁹ nã exiſtit atq3 vtilitas.⁊ ex
pte exteriori ꝟſus aerẽ albugine⁹ ẽ amplectẽs grãdineũ
circularit.⁊ ei clipe⁹ atq3 tutamẽ exiſtit.⁊ illð qð circũdat
⁊ coopit albugineũ ex exteriori:ẽ tunica vuea hñs colorẽ
nigrũ tendẽteȝ ad viriditatẽ.Et poſt ſeqť ex eadẽ pte tu/ Humor grãdineus eſt ſubiẽ
nica q̃ cornea noiať. ⁊ ẽ coopiẽs atq3 circũdãs vueã vn/ ſenſus viſus
diq3.Et i exteriori pte poſita ẽ ꝯiũctiua nõ cõprehẽdens ꝑpriũ.ſ. in q̃
vueã atq3 corneã total'r ex oi pte. Et nũc dimitto h ponẽ fit viſio. Idẽ
ortũ ⁊ gñationẽ iſtaꝝ:ne me⁹ tractat⁹ nimiũ ꝑlongeť.Et p̊ ð nã aialiũ
h manifeſtũ eſt:⁊ eis cõuenire vr̃ chirurgicis ⁊ manibus c.9.⁊ 2ᵒ col/
operãtib⁹.¶ Dico qdẽ ꝙ humor grãdineus eſt radix ⁊ liget.15.⁊ ha
ſubiectũ ſenſus viſus recipiẽs ſpũm viſibileȝ per neruũ liabbas theo/
obticũ veniẽteȝ a cerebro,⁊ vnuſq̃q3 oculus habet duos rice ſue q̃rto.
ca.11.

A nervos veniētes a cerebro: ꝛ ide oriunt̄ ꝛ sunt ambo obuiātes se i via: ꝛ postea diuidūt̄ abiuicē. Et cuilibꝫ oculo ꝓtēdit̄ neruꝰ q̄ tele retine ꝯiungit̄: q̄ est circūdās vitreū. Et iste neruꝰ postmodū diuidit̄ ꝛ spargit̄ ꝛ extēdit̄ ꝛ subtiliat̄ ꝛ ꝯiūgit̄ cū venis pulsatilibꝰ ꝛ nō pulsatilibꝰ ex q̄bꝰ est retina cōtexta p̄cepto diuine ꝓuidētie. Et q̄libꝫ neruꝰ ex istis neruis qn̄ spargit̄ ꝛ extēdit̄ hꝫ operimētū defendēs ipꝫ a nocumētis: sicut tunice vasis apponunt̄: ꝛ sūt ēt sustētacula sustinētia ipsos: sicut fibule ponunt̄ in manubrys cultelloꝝ. Et tunica q̄dē vuea vue assimilat̄: h̄ns foramē vnū a quo lux extra emanat. Et sub ista est humor albugineꝰ sil' cū spū q̄ spūs tēdit ab hūore grādinoso ad tunicā corneā. Et dicte tunice ꝛ hūores oēs sunt defendētes grādineū a nocumētis. Et cū dico spūs: intēdo spūꝫ visibilez: q̄uis q̄libꝫ aer valde subtiliatꝰ spūs possit noiari s̄m sniaꝫ medicoꝝ: ꝛ nō loquor de spū s̄m sniaꝫ dialecticoꝝ. ꝛ ista dixi de spū vt ex equocis minime possit errari.

B Nūc seq̄t̄ tractare de ꝓprys egritudinibꝰ oculoꝝ.

¶ Caplꝫ. 15m. Qd̄ est de pustulis ꝛ p̄uis apatibꝰ oculoꝝ.

PUstule ꝛ p̄ua apata q̄ oculis accidūt ꝑ maiori p̄te rubea existūt. Sed pustule q̄ in cornea ꝓcreant̄ ad albedinem tendunt: ꝛ ḡnatur ibi. s. in cornea sanies sicut fit in alys mēbris cā alicuiꝰ pustule. Et pōt etiā euenire ex corrosione. Et fit diuersificatio i pustulis paruis: s̄m diuersitatē suaꝝ spēꝝ. h̄ est in duricie ꝛ mollicie: qm̄ duricies seu dura pustula est: qn̄ ꝓcreat̄ sub pāniculo tertio: ꝛ mollis qn̄ sub p̄mo orit̄. Sed pustula que sub cornea orit̄: si nō est in directo pupille: nō hꝫ visuꝫ remouere. Sed si in directo fuerit visuꝫ remouet: atq̄ ꝑuat oino: ꝛ laniat̄ cornea atq̄ oculus exterius eminet.

¶ Caplm. 16m. Quod est de variolis oculoꝝ.

C VAriolarum quedam sunt p̄ue q̄re cura eaꝝ leuis existit. Et q̄daꝫ magne: quaꝝ cura difficilis existit. Quedā medie existūt: ꝛ fortior ex spēbꝰ istaruꝫ est illa q̄ eminet in tm̄ q̄ tāgit pilos palpebraꝝ exteriꝰ ꝛ capiti clauuli sil'at̄ ꝛ istiꝰ cura impol'is existit. Sed si p̄ua fuerit erit pol'is h̄ cura eiꝰ. ¶ Et scias q̄ dr̄ia ē iter variolā ꝛ pustulaꝫ: qm̄ variola albedini ꝑtinere vr̄: sꝫ pustula in sui radice nullā albedinē vr̄ h̄re. Et iteꝝ ex variola pol'e ē vt pupilla torqueat̄: ꝛ a sua exeat rotūditate. ¶ Quare si p̄ua fuerit tortura: sufficit tibi in cura collirū rosaꝝ: siue sief rosaꝝ fricatū subtilissime cū albugie oui: ꝛ ponat̄ in oculo gutta post guttā. Et subtilia regimē: ꝛ purga corpꝰ cū eo q̄d ꝯuēit. Et q̄d magis laudat̄ in purgādo caput ē hierapigra sola si corpꝰ fuerit debile ꝛ tp̄s obuiauerit: siue nō fuerit aptū purgationi ꝛ hierapigra cū collogntida ꝛ medulla amygdalaꝝ si corpꝰ fuerit debile ꝛ tp̄s tēpatū magis ceteris collaudat̄: sꝫ attende q̄ ante purgationē icipere debes a flōmia basilice si corpꝰ

D robustū fuerit extrahēdo de sanguie in q̄ntitate magna. ꝛ si debile fuerit: ꝛ tp̄s nō fuerit tēpatū. minue ex cephalica trahēdo in modica q̄ntitate Et cōuenit in h̄ casu istud sief. q̄d. Rx. semis rosarū ꝛ corticis subtilis granoꝝ pini ꝛ cande equine. aā. aur̄. v. licy ꝛ croci. aā. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. 5. semis cydonioꝝ quartā p̄tē. ponderis totius p̄dicte receptionis. pistent̄ optie ꝛ cribellent̄ subtilissime vnaq̄q̄ res sigillatim ꝑ se. demuꝫ plures sil' reducant̄ ꝛ sub aqua rosata cooperiant̄ ꝛ ꝑmaneāt i ea sic. iiij. horis: ꝛ malaxa optime: ꝛ deinde ꝑmitte sic q̄escere ꝛ aqua rosata clara q̄ supnatabit remoueat̄. ꝛ q̄d spissum est ꝛ turbiduꝫ in vase vitreo recōdat̄ ꝛ ꝑmaneat sic donec induret̄: ꝛ tūc informent̄ grana ad modū semis coriādri: ꝛ cū neće fuerit dissoluant̄ cū albugine oui ꝛ in oculo distillet̄. terrestreitas

E ꝛo ꝛ grossicies illa q̄ remāsit a turbido ꝛ spisso p̄dicto in fundo vasis iteꝝ pistet̄: ꝛ cuꝫ aq̄ rosata misceat̄: ꝛ sup folia vitis extēdat̄ ꝛ clauso oculo desup emplet̄. Et i sūma dico q̄ cura istius est subtiliare regimē cōtinuādo donec fuerit liberatꝰ. ¶ Et scias q̄ q̄libꝫ variola q̄ in vuea orit̄ curabilis existit: p̄ter illaꝫ q̄ capiti clauuli similat̄.

¶ Cap. 17m. Qd̄ est de dilatatiōe pupille ꝛ eiꝰ ꝯstrictione.

HEc q̄dez egritudo. s. dilatatio pupille ꝛ eiꝰ ꝯstrictio maxie pueris hꝫ euenire ꝑꝑ fletū eoꝝ: sꝫ pol'e est q̄ ꝯstrictio ipsiꝰ sit nālis: ꝛ illud tūc ē valde bonuꝫ: eo q̄ spūs visibilis coadunat̄ ꝛ sil' ꝯstringit̄ ꝛ nō in exitu disgregat̄: sꝫ cū sil' multꝰ inde cū fortitudie exit. Et dilatatio q̄dē iteꝝ accidit vel accidere pōt ex cōcussione seu ꝑcussiōe: aut ex multa retētiōe anhelitꝰ sicut accidit mulieribꝰ in ꝑtu. Sed qn̄ dilatatio ē inālis: curatiōe idiget. ꝛ h̄ cū sief sibi ꝯueniētibꝰ ꝛ cū alcohool. Et attēde q̄ diuersificat̄ cura rōne etatꝫ ꝛ sexus: qm̄ cura ifantiū ꝛ mulieꝝ ē cuꝫ sief ꝛ senibꝰ: ꝛ his q̄ sunt in vltia iuuentute cura fit cū alcohool desiccatiuo. Et sief infantiū ꝛ mulierū

F est h̄. Rx. succi corticis ḡnatoꝝ. ʒ. j. scedenegi indi. aur̄. iiij. mādragore: camomille: seis lini. aā. aur̄. iij. croci. aur̄. I. seminis cydonioꝝ. ʒ. j. psily. S. s. Terant̄ spēs subtilissime ꝛ cribellent̄ ꝑ pānuꝫ spissuꝫ. deide misce hūc puluerē cū succo p̄dicto corticū granatoꝝ. ꝛ cū. ʒ. v. aque rosate. ꝛ cuꝫ aur̄. x. succi memithe optie colati: ꝛ pone ad lentū ignē: ꝛ decoque donec ispissent̄ ad modū paste: ꝛ fac inde pill'as ad modū ciceris: exiccent̄ in vmbra: ꝛ cuꝫ neće fuerit dissoluat̄ vna cū lacte mulieris recēter mulso: ꝛ ponat̄ quotidie gutta post guttā i oculo. ¶ Sed si cū hac egritudie apa fuerit: incipe debes a flōmia ꝛ a purgatiōe si etas nō obuiauerit: ꝛ virtꝰ fuerit fortis ꝛ tp̄s conueniēs extiterit: ꝛ qn̄ sic est: de basilica ex̄here debes ꝛ in quātitate magna.

G Sꝫ si virtꝰ fuerit debilis ꝛ tp̄s ineptū fuerit: tūc de cephalica minuē debes: ꝛ in modica q̄ntitate. Colliriuꝫ cōpetēs illis q̄ sunt i vltia iuuētute ꝛ senibꝰ: ꝛ ēt q̄ in senio sunt cōstituti. Rx. antimony abluti: ꝛ thucie ablute: lapidis ematitis: lapidis laçuli ꝛ margaritaruꝫ: ꝛ floris balaustiaꝝ. aā. aur̄. v. vnūq̄dq̄ ꝑ se sigillatiꝫ optie terat̄ ꝛ cribellet̄ subtilissime ꝛ misceāt̄ malaxādo oia cū aq̄ decoc. iiij. aur̄. floris myrtelle ꝛ seis cydonioꝝ ꝛ croci ꝛ seis rose canine. aā. aur̄. iiij. ꝛ fenugre. ꝛ viol'. aā. aur̄. y. oia p̄dcā cōquassent̄ ꝛ bulliāt̄ in duabꝰ libris aq̄ lēto igne: donec ad vnā libraꝫ veniat: ꝛ colent̄ ꝑ pānū spissuꝫ valde: ꝛ cū hac decoc. miscere debes malaxādo puluerē p̄dictaꝝ rerū: postmodū exiccēt̄. ꝛ iteꝝ cū p̄dcā decoc. misceāt̄ ꝛ exiccent̄. ꝛ h̄ decies fieri dꝫ: ꝛ deide exiccent̄ ꝛ terant̄ ꝛ cribellent̄ subtilissime: ꝛ de isto puluē distēꝑato cū aq̄ ros. i oculo dꝫ poni mane ꝛ sero donec fuerit liberatꝰ. Et h̄ puluis nō soluꝫ

H ꝯfert illi q̄ dilatationē pupille patit̄ ab egritudie. verū ēt q̄ eā habuerit a nā. Sꝫ si cuꝫ dilatatiōe fuerit apa. primo euāre debes corpꝰ cū flōmia: ꝛ postmodū cū laxatiuis: sic p̄diximꝰ empl'ando oculū desup cū floribꝰ rosaꝝ recētiuꝫ vice post vicē: vel cū coto nouo madefacto in aq̄ ro. optima ꝛ odorifera valde: donec sedatū fuerit apa. Et postea vteris collirio seu puluere senibꝰ: sief pueris sic p̄diximꝰ. Et pro certo h̄re debes q̄ si negligētia in cura extiterit ꝑ maiori p̄te ad descēsuꝫ aque in oculuꝫ h̄nt deuenire.

¶ Caplm. 18m. Quod est de descensu aque ad oculum.

ET signa descensus aque ad oculum st̄ disgregatio visus: ꝛ q̄ apparent ān oculos ipsoꝝ quasi musce volantes vel cimices: ꝛ hec vniformiter eis apparent: taꝫ ieiuno stomacho q̄ꝫ repleto. Et hec aqua generat̄ ex fumositatibꝰ ꝛ vaporibꝰ ascēdentibus a

Marginal notes:

Dr̄ia iter variolas ꝛ pustulas est duplex.
Cura.

Ois variola vuea curabilis est p̄ter illaꝫ que capiti claui assil'at̄.
Dilatatō oculi semp ē mala: cōstrictio vō nō. Jdeꝫ 4° de acci. ꝛ mor. c. 2. ꝛ 2° c. c. 3°. fo. 40. ꝛ 3a tertij tracta. 4. ca. 15. vide ibi.
Dr̄ia iter sief ꝛ alcohool.
Cura.
Cura facte cū apate.

stomacho ꝛ corpe supi⁹ successiue vice post vicē: ꝛ simul
I coadunanᷣ ꝛ ꝯuertunᷣ in aquā. sicut manifeste appet in balneo ꝙ ex vaporib⁹ a fumositatib⁹ resolutis fit ascēsio ad supficiē. ꝛ ibi cōgreganᷣ ꝛ in aq̄ ꝯuertunᷣ q̄ iferi⁹ guttatī cadit.

Cura primi modi.

¶ Et ꝯuenit tibi in curatiōe hui⁹ egritudinis vt sis studiosus in purgādo corp⁹ cū medicis laxatiuis: ꝛ nō sufficit tibi purgatio facta in h casu cū hierapigra solum: nisi cū ea misceaᷣ aliqd de collogntida ꝛ aloe ꝛ semie feniculi ꝛ in arabico dī besbeg: ꝛ sale ꝛ mastice pro ꝯfortatiōe stōchi. Sz si virt⁹ fuerit fortis ꝛ tp̄s ꝛ etas ꝯueniens extiterit. incipe debes a flōmia: ꝛ postea p̄dicta purgatio subsequi dz. Et i summa dico scire debes ꝛ minime obliuioni tradere ēt si egritudo regrat ꝛ fortis existat virt⁹ ꝛ tp̄s ꝛ etas coadiuuauerint vt nullaten⁹ flōmes corpe stiptico existem. Qm̄ si feceris ad incōmoda ꝛ nocumenta multa infirm⁹ poterit puenire. Quare i tali casu p̄uenire debes adiuuādo eū cuz reb⁹ mollificatis. Et cū dico mollificare: nō intelligo relaxare. cū h nomē equocū existat.

K

Differētia inter mollificare ꝛ purgare

¶ Et tibi ꝯuenit scire ꝙ mollificare stōchū ꝛ itestina: nō est idē qd̄ purgare: sicut in h multi errauerūt credētes ꝙ purgare ꝛ mollificare idē existat: qm̄ p mollificare intēdim⁹ id qd̄ educē hz feces lubrificādo q̄ in stōcho ꝛ itestinis repiunᷣ: sicut mercurialis oleo cōdita facē nouit: vel icidendo ꝛ abstergēdo ꝛ aperiēdo sicut fit cū almuri fcō ex farina ordei vel frumēti: vel icidendo solū sicͭ cū aceto solo. ꝛ sinapis ēt feces ꝛ superfluitates stōchi ꝛ itestinoꝝ educere pōt. ꝛ pro tanto talia minie purgare dicunᷣ: qm̄ purgare ꝓp̄e dī expulsio fcā a medicia cū electiōe.

Regimen

¶ Et abstineat a ꝟiys oino: ꝛ ciba eū pullis assatis cuz modico pane optie fermētato comedēdo pasꝝ: ꝛ in sero ad cenā. s. minime comedat: ꝛ comedere pullos elixos cū brodio in

L

Idē supra in capl'o de conseruanda sanitate.

hebdomada tm̄ semel nō nocet. Et si cocti fuerint cū rapis donec dissoluanᷣ ꝯferūt: qm̄ rape oculis nō modicaꝫ ꝓp̄etatē hr̄e cōprobanᷣ. ꝛ multotiēs firmiter aspicere in oculis siluestris asini exptuꝫ ē atqꝫ certū mirabil'r eis valere. Et iteꝝ rememorati fuerūt optimi ex medicis antiqs ꝙ iclinare facieꝫ aptis oculis sup decoctionē croci eis cōferre ꝓbatū est miro mō. ꝛ si cōtinuabiᷣ h multotiēs: pol'e ē vt ille vapor inde dissoluaᷣ ꝛ libereᷣ oino.

Cura scd̄i modi.

¶ Sz postq̄ fcā est descēsio aque in oculū nō est laborādū: tūc circa eū donec coaguleᷣ ꝛ digeraᷣ ꝛ ad terminuꝫ mediocrē iter subtilitatē ꝛ grossiciē deueniat. Et postq̄ digesta fuerit: ꝛ ad terminū ꝯueniētēꝫ deuenerit: tūc artifex laborare dz in extrahēdo ipsaꝫ post purgationem vl'eꝫ totius corporis ꝛ ꝑtialeꝫ capitꝫ. Et est necesse vt hic artifex in h sit aptus ꝛ subtilis valde: ꝛ multotiens exptus: ne in hac opatiōe aliquā lesionē inferat aliys partib⁹ oculoꝝ.

¶ Capl'ꝫ. 19m. Qd̄ est de extractiōe cataractaꝝ ab oculis.

M

Uide. 2°. c. c. 3°. f. 42. col. 2. duos casus in qbus abstinere oportet a tali extractiōe. ꝛ tertia tertij. trac. 4. c. 20. ꝛ. 7. colliget. 38.

Oportet qdeꝫ vt extrahaᷣ cataracta post ipsi⁹ ꝑfectā digōnem ꝛ coagulationē: qm̄ si ante feceris redibit aq̄ vt pus. Et cū dico extrhere cataractā itellige sane ꝙ ipol'e ē eā extrahē sicut multi crediderūt: sꝫ ꝓfundaᷣ cuꝫ acu inferi⁹ in spissitudinē oculi. Et fcā ꝓfundatiōe ipsi⁹ extrahaᷣ acus de oculo. Et postmodum dz eē infirm⁹ in loco remoto ꝛ q̄eto cū oī abstinētia ab oī opatiōe ꝛ exercitatiōe ꝛ ab oīb⁹ que aliquā grauedinē facere pn̄t. ꝛ sic possibile erit vt libereᷣ cōplete.

¶ Capl'm. 20m. Quod est de constrictione pupille naturalis ꝛ non naturalis.

Et scire debes ꝙ cōstrictio pupille nālis ꝛ a natiuitate est laudabilis sicut p̄diximꝰ: eo ꝙ ꝯfert visui coadunando spm̄ visibileꝫ: ꝙ si post natiuitatē h ꝓuenerit egritudo: aut erit ex siccitate dominante

Supra. c. 12. huius trac.

ibideꝫ: vel ex humore aliquo acuto locū illum desiccāte: sicut appet in pellib⁹ seu coriys ꝑforatis: qꝛ qn̄ exiccanᷣ corruganᷣ ꝛ ꝯstrigunᷣ foramia. Et siccitas qdē accn̄talis
N huic mēbro accidit: sicut oīb⁹ aliys mēbris gn̄al'r accidere pōt. Et qn̄ accidit in quocūqꝫ mēbro fuerit difficilis existit curationis: ꝛ q̄si ipol'is: ꝛ nisi h esset: posset artificial'r curuitas in senib⁹ remoueri. Sed laus sit ꝛ glīa altissimo creatori q posuit h esse ipol'e ad certitudinē signationis senectutis. Quare medicus cōtent⁹ esse dz in humectando solūmodo tm̄ vt nālis seu radicalis humiditas cōseruari possit: ꝛ vlterius minime possit exiccari.

Simile ꝑma q̄rti, 73. c. 9.

Cura

¶ Colliriū ꝯueniens huic. ℞. violaꝝ buglosse. an̄. ℥. j. nenufar ꝑtes tres vni⁹. ℥. oia hec ponanᷣ in aq̄ pluuiali vl' in aq̄ dulcis fontis ꝛ in cōueniēti vase: ita vt optime submerse sint sub aq̄ ꝛ illud vas in altero vase maiori pleno aqua ponaᷣ: ꝛ ad ignē bulliat tandiu donec aq̄ coloreꝫ mutauerit: ꝛ p̄dicte res tal'r sint dissolute: vt ad modū paste ꝯueniāt. Et postmodū extrahanᷣ ꝛ pistenᷣ fortiter ꝛ ponanᷣ i pāno denso subtili ꝛ fortiter exp̄manᷣ in ꝑapside vitrea ꝛ munda valde. exicceᷣ collatura illa in vmbra: ꝛ postmodū informenᷣ grana ad modū coriādri. ꝛ cū nece fuerit dissoluāᷣ cū albumie oui colūbe ꝛ in oculū mane ꝛ sero distillenᷣ. Et h colliriū ml'tū vtile existit mulierib⁹ pueris ꝛ senib⁹.

O

¶ Sed oino siccitatē remouere impol'e eē dicim⁹. Sed humectabiᷣ membrū ad suā nāleꝫ humiditatē ꝯseruandaꝫ. ꝛ iteꝝ albumē oui colūbe cū viscositate gūmi arabici in oculuꝫ distillatū cōfert simil'r in hoc casu.

¶ Capl'm. 21m. Quod est de debilitate visus ex penuria ꝛ paupertate spirituum visibilium procedente.

Hec quidem egritudo ꝓ maiori ꝑte senib⁹ accidere ꝯsueuit ꝛ coitu sup̄flue vtētib⁹. Et illis q assidue firmiter i sole aspiciūt vl' in locis multū radiosis: aut sup̄flue splendentib⁹. Et cura hui⁹ est cōtinue comedere oua colūbaꝝ decocta cū rapis: aut vi-
P tella ouoꝝ gallinaꝝ elixata in aq̄ comedere cum sale. Et iteꝝ in h casu ꝯfert comedere pullos colūbaꝝ siluestriū absqꝫ capitib⁹ ꝛ collis coctos cū rapis. Et galline ēt cū p̄dictis pullis ꝛ rapis decocte ꝯuenientes in h casu existunt: absqꝫ collis ꝛ capitib⁹ suis: eo ꝙ capita istoꝝ ꝓp̄etateꝫ ꝓbanᷣ hr̄e in faciēdo cecitatē. h est nō videre post occasuꝫ solis oino: sicut cerebra ipsoꝝ p̄dictoꝝ ꝓp̄etatē hr̄e dicūᷣ in augēdo seu multiplicādo itell'm. Et ius ēt p̄dictoꝝ pulloꝝ colūbaꝝ siluestrium ꝛ gallinaꝝ p̄dictis ꝯferre diciᷣ. Et comedere etiā grana pini cōquassata ꝛ posita in succo maloꝝ vtilia sunt in h casu. Et p̄cipue eis vt multotiens odorent mala odorifera: qm̄ multū ꝯfert eis. Et h sunt ea que augent seu multiplicant visibilem spiritum.

¶ Capl'm. 22m. Qd̄ est de cōstrictione nerui optici.

Hec quidem egritudo accidit ex hu-
Q more grosso ꝛ viscoso oppilante ipsum foramē seu cānaleꝫ ipsius nerui: vn̄ sp̄us visibilis hꝫ ꝑtrāsire: vl' ex cōcussione vel ꝑcussione ipꝫ ꝯstringēte seu obturāte. Qd̄ si oppil'o parua fuerit. sequiᷣ inde debilitas visus: ꝛ si magna ꝛ cōpleta fuerit: oino patiēs efficiᷣ sine visu: ꝛ signū hui⁹ egritudinis est: qꝛ si cōpresseris digitū sup pupillaꝫ ifirmi: pupilla alteri⁹ minime dilataᷣ. Et pōt ēt accidere ꝙ oppil'o erit in loco intersecationis vni⁹ nerui sup alteruꝫ: ꝛ tūc in ambob⁹ oculis visus ex toto amittiᷣ. Et ex h admiranᷣ medici ꝙ in vna hora priuaᷣ visus: ꝛ ex toto amittiᷣ in ambob⁹ oculis. Sed nō est admiratio illis q sciunt anothomiā: qm̄ isti duo nerui oriunᷣ a cerebro ꝛ extēdunᷣ ad anteriora: ꝛ in medio frōtis ꝯiungunᷣ ꝛ vniunᷣ: ꝛ ibi intersecanᷣ: quare si oppilatio fuerit in lo-

A co intersecationis ⁊ vnionis ipsoꝝ adinuicez fiet perditio
Cōtra Gal. circa primi modi, visus in ambob⁹ ex toto simul ⁊ semel. ¶ Et de hac egri-
tudine dicit Gal. ꝙ est ipoſſe ad sanādū. ¶ Sed mihi vr̄
ꝙ flōmia cephalice: ⁊ purgatio corporis toti⁹: ⁊ capitis: ⁊
epithimare caput cū coto madefacto in oleo ro. ⁊ lilioꝝ: ⁊
anheti mixtis ⁊ tepidis optimā faciēt opōnē in isto casu.
Et distillare ēt ꝑdicta olea calida ex alto sup capitis ꝑtez
anteriorē ꝑ subtilez cānulaz nō modicū cōferre vr̄. Sed
in ꝑncipio oppil'onis ꝯferre dicimus multū oleū rosatuz:
quo renouate fuerint rose recētes pluribus annis. Et cibi
eoꝝ sint subtiles: ⁊ qui habēt stomachū ⁊ intestina ipsoꝝ
mollia ꝯseruare: ⁊ lubrica retinere: ⁊ exerceas in istis toto
Sc̄d̄i modi, posse: qm̄ iuuare poteris si oppilatio fuerit d̄bilis. ¶ Et
possibile est ēt ꝙ ꝑdicta oppil'o fiat ex apate: q̄re ex ꝑdi-
ctis dissolui pōt: ⁊ inde videbis ꝓfectū isti⁹ cure si aliqd
B de visu remansit: ⁊ oppilatio non fuerit ex toto cōpleta ⁊
cōfirmata. Or si fuerit oppilatio ex toto firmata ⁊ cōple-
ta: ⁊ ex toto visum amiserit: tunc desperatus suz sicut Gal.
Sed cū hoc toto abstinēdum est a cōtrarys: ⁊ nō soluz in
ista egritudine. verū etiaz in oibus totius corporis: qm̄ in
egritudinib⁹ pedum abstinētiā seruamus. Quāto magis
Oia acuta nocent oculis replēdo caput, in ista cuius sanitas tam necessaria existit. ¶ Et scire de-
bes ꝙ oia acuta hn̄t caput replere ex vaporib⁹ ⁊ fumosi-
tatib⁹: sicut sunt cepe: ⁊ allea: ⁊ his similia. quare visui po-
tissime nocent: ⁊ materia oino existunt cecitatis.

¶ Cap. 23m. Quod est de humiditatibus oculoꝝ.

Diminutio visus in oculis multaruz est spēꝝ que fit in humi-
ditatib⁹: seu in hūorib⁹ oculoꝝ. Et diuersifi-
C cant̄ in grossitudine ⁊ subtilitate: ⁊ in q̄lita-
te ⁊ quātitate: qm̄ poſſe ē vt igrossent̄ ꝑdicti
hūores vltra debitū sue nāe: vl' sbtilient̄ aut multiplicet̄
in q̄ititate in eis hūiditas accn̄talis: ⁊ ide visus ꝑturbatur
turbatiōe leui. Et cū dico igrossatio vl' subtiliatio: aut ex-
cessus in quātitate aut q̄litate: nō itelligo vt sit elōgatio in
his supflua multū a nāli dispōne: sʒ ꝙ icipit fieri elonga-
tio: qm̄ qn̄ exit⁹ a nāli dispōne in ꝑdictꝭ fuerit cōplet⁹ atq̄
firmat⁹: tūc cura difficilis valde efficit̄: qꝛ dr̄ia n̄ modica
existit iter rez q̄ icipit igrossari: ⁊ eā q̄ iam ē igrossata atqʒ
firmata. Et medic⁹ ꝑ se cogscē opʒ signa istaꝝ reꝝ ex acci
dentib⁹ ifirmo supueniētib⁹: ⁊ studeat toto posse vt infir-
mus ad ꝑstinā ⁊ nālez redeat dispōnē remouēdo accn̄tia
Cōditōes medici. pro quo vide Ripo. d̄ medico ⁊ 2° de ꝯstōne ar. medi. c. 7°. ⁊ 4° Almās. c. viri. ⁊. 25°. c. c. 9°. inālia oino. ¶ Et ista q̄ dcā sūt sufficiūt illis solūmō: qui
diu i ꝑdictꝭ egritudib⁹ ꝑ se plib⁹ vicib⁹ opati sūt: vel illis q
lōgo tpe studuerūt in logica ⁊ in scia nāli. ⁊ expti sunt in
cognitiōe reꝝ gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū ⁊ hꝫ: ⁊ cū ꝑdictꝭ se
iuuabūt: ⁊ nō abbreuiaui hūc tractatū nō ponēdo ꝑticu-
laria ꝯueniētia in hꝫ: nisi ne multū ꝓlongaret̄ ſmo in ipo.
Et q̄uis opōnes manuales oēs ꝑticul'r itegre ⁊ ꝑfecte co-
gnoscā: qa tn̄ ex sola visione alicui⁹ vulneris anim⁹ meus
debilitat̄ in tātū ꝙ ad imēsaz syncopim deuenio. Jō hūc
tractatū abbreuio ꝑdicta particularia omittēdo.

¶ Cap. 24m. Quod est de egritudinibus que fiunt in mu-
tina seu albedine oculoꝝ.

Et accidunt in albedie apata: sic̄ in alys mēbris accidē cō-
D sueuerūt: ⁊ cura hui⁹ ē in ꝑn° flōmia: ⁊ sbtilia-
tio regimis ponēdo i oculū aquā rosatā in q̄
steterit in mollia liciū ⁊ semia cydonioꝝ tādiu donec aq̄
colorē mutauerit: ⁊ postmodū colet̄ ⁊ misceat̄ cū ea aqua
albumē oui: ⁊ deide i oculū q̄tidie distillet̄ donec libet̄.

Ca. 25m. Qd̄ ē de iflatiōe ꝯiūctiue absq̄ apate.

Et accidit hec egritudo ꝯiūctiue ⁊ pro maiori ꝑte senib⁹ ꝑꝑ debilita-
tez sui caloris inati: ⁊ fit etiā ex pūctura musce:
vel alteri⁹ sibi sil'is. Et cura hui⁹ est ponere cotum vel pe- E
ciam lini madefactam in hac decoctiōe que. ℞. floris ca-
momille ⁊ semis lini. ana auī. j. aqua. ℥. ij. decoquat̄ vsqʒ
ad cōsumptionē quarte ꝑtis: ⁊ colet̄: ⁊ in illa colatura ap-
ponant̄ de albumine oui auī. ij. optime miscēdo: ⁊ distil-
let̄ in oculo quotidie gutta post guttā ea existente tepida:
deinde cotū madefactū in eadez desup ponat̄.

¶ Cap. 26m. Quod est de tassa que est gutta rubea que fit
in albedine oculorum.

Fit etiam hec egritudo in ꝯiūctiua. s. macula rubea: vel gutta ru-
bea ex ꝑcussione pāni vel sibi sil'is. Et cura F
hui⁹ est flomia cephalice si ifirm⁹ poterit su-
stinē ⁊ flōmare pullū colūbaꝝ sub ala: ⁊ illū sanguinē ca-
lidū distillare in oculū q̄tidie donec fuerit liberatus.

¶ Cap. 27m. Qd̄ ē de granulis gn̄atis in albedine oculoꝝ.

Fiec etiam granula in albedie gn̄ant̄ sic̄ in pupilla ⁊ in alys ꝑti-
bus oculi fieri ꝯsueuerūt. Et cura huius est
flōmare cephalicā in ꝑn°: ⁊ purgare corpus
ipsi⁹ cuz hierapigra. Et post ifundere semia
citruloꝝ in aqua rosata ⁊ ipsaz tepidā quotidie in oculuz
distilla. Et si post q̄tuor dies in oculo aliqd remanserit in
ꝑdicta aq̄ rosata miscebis aliqd licy ⁊ croci: ⁊ q̄to vetu-
stior fuerit egritudo: tanto magis addes de licio ⁊ croco: ⁊
q̄to diminuit̄ egritudo: tanto min⁹ de croco ⁊ licio. Et qd̄
min⁹ de his poni dʒ est vt in. ℥. ꝑdicte aque ponas d̄ vno-
quoqʒ octauā ꝑtē auī. j. Et si multū ꝓlongaret̄ egritudo:
nō nocet addere aliqd de myrrha. Et postq̄ egritudo ici-
pit declinare ⁊ remanet in oculo de spissitudine granuli G
⁊ de colore ipsi⁹: vtere abstersiuis ⁊ mūdificatiuis q̄ sint
absqʒ mordicatiōe. addendo aliq̄ que hn̄t oculuz ꝯforta-
re. Et si iueterata fuerit egritudo mltū. fiat hꝫ alchool. ℞.
spume maris: eris vsti. aā. auī. v. anthere: ⁊ seminis floꝝ
maloꝝ granoꝝ. ana auī. ij. dardachic. auī. x. pistetur vna-
queqʒ istaꝝ ꝑ se: ⁊ cribellent̄ subtilissime ⁊ misceant̄ cuz
aceto: ⁊ postmodū exiccent̄: ⁊ iteruz terant̄ ⁊ cribellent̄ ⁊
misceant̄ cū succo feniculi. ⁊ iteꝝ exiccent̄ ⁊ terāt̄ ꝗnges:
⁊ misceant̄ cū aq̄ ro. valde aromatiçata terēdo ⁊ exiccā-
do: ⁊ postmodū cribellent̄ subtilissime ꝑ pānum spississi-
muz: ⁊ ꝯseruent̄ optie in vase vitreo: ⁊ cum necesse fuerit
mane ⁊ sero de eodē i oculo ponat̄ donec fuerit liberat⁹.

¶ Caplm. 28m. Quod est de sebel.

Fit etiam hec egritudo in cōiunctiua euenire repit̄ multotiēs: ⁊ ē
quedā cōtextura rubea facta in supficie cō-
iunctiue seu albedis oculoꝝ: ⁊ noiant̄ i ara-
bico vene althehen: ⁊ nō sunt vene ꝓceden-
tes ab epate: nec arterie a corde veniētes: sed venis assimi-
lant̄ q̄ iuolute sūt ⁊ cōtexte supra albuginē. ⁊ aliqn̄ in tm̄ H
extēdunt̄ ꝙ nigrū coopire repiunt̄. ¶ Et ꝯueīt medico Cura.
in ꝑn° isti⁹ egritudis vt sit studiosus in purgādo infirmū ⁊
flōmando ipʒ ⁊ apponēdo oculo alchol. abstersiuū sicut
illud qd̄ nup supra dixim⁹: ⁊ subtiliare regimen: ⁊ sic libe-
rabit̄ deo dāte. Et si in cura pigritia fuerit: aut aliq̄ de cā
regimē ei⁹ fuerit ineptū. augebit̄ egritudo ⁊ ingrossabit̄:
⁊ idurabit̄ donec visui iferat nocumētuz. q̄re cū sic fuerit
de necessitate erit vt ꝑ man⁹ chirurgy hēat ꝑtrāsire. Et ta-
les in arabico collectiōes scebellium noiant̄.

¶ Cap. 29m. Qd̄ ē de ꝯiunctiua cū apate ⁊ sine apate.

Accidit etiā ꝯiunctiue repletio cū apate ⁊ sine ⁊ extēsione venaruz: ⁊ reple-
tione ipsaꝝ: ⁊ cū rubedine ipsius cōiunctiue ⁊
grossitie palpebraꝝ cū abūdātia lachrymaꝝ: ⁊
hn̄s hꝫ nō pōt aerē inspicē. q̄re flōmiā multū ꝯferre dici-

I mus:⁊ purgatio etiā vtilissima existit:⁊ pone sup̱ oculum cotū madefactū in aqua rosata tepida vice post vicē:⁊ sit in p̄dicta aq̄ aliqd licij dissolutū. ⁊ si i naribꝰ inycies collyriū de memithe:inde magnū videbit̄ iuuamentū.

¶ Cap̄.30m.Quod est de nimia subtilitate spiritus visibilis ⁊ ipsius grossicie.

Scias ꝙ egritudines ⁊ accidentia ipsaꝝ oriunt̄ in p̱ticulis mēbroꝝ:⁊ ēt in sustentātibꝰ ipsa mēbra:sicut accidit i spiritu visibili:qm̄ si fuerit subtilis plus debito videbit solum ꝓpe ⁊ nō a longe:⁊ si grossius vltra debitum videbit a longe ⁊ non ꝓpe. ⁊ cura vniuscuiusqȝ istoꝝ est reducere vnūqōqȝ ad suā nālez ⁊ ꝓpriam dispōnez:⁊ nō
K soluz mēbra.verū ēt sustentātia ipsa.Et scias ꝙ vnicuiqȝ p̄dictaꝝ p̱ticulaꝝ sunt ꝓpria accidētia:⁊ nō declaraui ea oia:⁊ eoꝝ curas p̱ticulares:eo ꝙ hic nr̄ liber nimiū ꝓlongaret̄.Sed scripsi ex accidentibꝰ manifestiora:in q̄bus sub qualibet suaꝝ spērū multe spēs continent̄.Et posui curas gnāles ipsaruꝫ:ex quibus cure oium particularum existentium sub eis intelligi possunt.

¶ Cap̄.31m.Quod est de his que ab extrinsecus cadunt in oculos vel in aures.

De his que i oculos cadūt

Et non remāsit mihi iaȝ ad rememorandū aliqd de his q̄ mēbris sensuū p̱tinere vident̄ nisi de his que ab extrinsecis hn̄t ꝓuenire:sicut ē palea subtilis:⁊ lapides parui:⁊ arena:⁊ his silia.Quare si subito in p̄ncipio p̄dictoꝝ euentꝰ studiosus fueris:leuis erit ipsorum cura.⁊ si non periculum eminet.⁊ id qđ in oculo cadit de
L leui curat̄:dūmō nō iuiscet̄ ibidez:⁊ in tunica nō diu steterit iuiscatū. ¶ Sed si in aurē aliqđ semē vel granū ceciderit:sicut frumētuȝ vel granū ordei vel his silia.illud leue minime iudicamꝰ:qm̄ attrahit ad se de humiditate ibidē exn̄te:⁊ ide augmētat̄.q̄re in mēbro illo calefactio ⁊ ebullitio gn̄at̄:⁊ ide putredo:⁊ ide praua accn̄tia consequūt̄ p̱p̱ nobilitatē mēbri:⁊ p̱p̱ ꝓpinqtatē ipsiꝰ nocumēti ad cerebrū qđ radix oiuȝ sensuū existit:⁊ fit inde supcalefactio in toto corpe:⁊ aliqn̄ oripilatiōes patiunt̄ ⁊ febres inordinatas ab alijs febribꝰ. ⁊ oia ista fiunt p̱p̱ pigritiaȝ extrahēdi illud in p̄nº sui casus.⁊ aqua ēt qn̄ in aurē cadit ⁊ ibi longo tpe morat̄:magnū facit nocumētuȝ:q̄uis eiꝰ suba subtilis existat. Qm̄ qn̄ ibi longo tpe morat̄:ingrossat̄:⁊ postmodum alterat nālez cōplōnē cerebri.Sed qn̄ aqua aut ventꝰ in aurē subintrauerit dolorē parit.Quare studiosus esse debes in reparādo cōplōnē ipsius nālez ⁊ inālez remouere quocūqȝ mō fuerit:sicut tibi videbit̄ cōuenire. ¶ Sed qn̄ aliqd in oculo ceciderit:illud est leue remouere in p̄nº:⁊ h̄ cū picicarolis vel stilo:seu cū tēta:vl̄ cū filo:⁊ turbatio q̄ inde seq̄t̄ in oculo remoueat̄ cū albugine oui apposita.Sȝ si id qđ in oculo cecidit fixuȝ fuerit in eo atqȝ firmatū vel iuiscatū. Tunc eger indiget vna ex
M p̄dictis curationibꝰ q̄ scripte sunt in cura scebel. Et vngula etiaȝ cū in oculis euenerit sili mō curat̄.s.vt eā incidat ille qui optime in illa curatiōe vel opatiōe est expertus. ¶ Et illi cui aliqd in aurē de nouo ceciderit aureȝ ipsius ipleri iubeas ex oleo sisamino tepido:⁊ postmodū fac eū sternutare ponēdo sternutatoria in naribꝰ ipsiꝰ:⁊ exhibit incōtinēti.Sȝ si id qđ ceciderit diu illic fuerit:ita ꝙ iam alterationē recepit:⁊ ipȝ conatꝰ fueris exhere violēter vl̄ remouē:facies ibidē inflationē ⁊ ap̄a euenire:cū illud mēbrū in dispōne maximi sensus existat:⁊ de leui ad dolorē intolerabilez ipm poteris ꝓuocare:intantū ꝙ ad defectū inde posset ꝓuenire:vel ꝓpe.q̄re cū oi sollicitudine intendere debes in mitigādo dolorē ipsius ap̄atis:⁊ icipere a flobotomia cephalice:⁊ a purgatiōe ipsius infirmi:sicut

Cura eorū q̄ cadunt i oculos.

Cura eorum que cadūt in aures.

De his que si aures cadunt.

N ei melius cōuenire videbit̄:⁊ postmoduȝ pone in aurem infirmi:oleū rosatuȝ cum tertia parte ipsius olei anhetini ⁊ cum cognoueris apostema optime esse digestum:ipsuȝ fac sternutare sicut supra diximus ⁊ exhibit.

¶ Cap̄.32m.Qđ est de aialibꝰ subintrantibꝰ in aurem.

Et scias ꝙ qn̄ aialia auribꝰ subintrāt ide labores maximi ⁊ ingetudines hn̄t ꝓuenire. q̄re si p̄dicta aialia fuerint parui corporis:sicut sunt pulices vl̄ eis silia:tūc aurē iplere debes oleo tepido:⁊ sic mortua exhibūt euādo.Sed si aial fuerit magnū nō est cōueniēs tunc ipsuȝ mortificare:qm̄ inde maximū ꝯseq̄t̄ nocumētū.Sȝ tūc iplere debes aurē ipsius succo folioꝝ persici mixto cū aqua tepida:q2 ex illo oino fugat̄:⁊ postmodū aquā euare studeas.ponēdo ibidē oleū anhetinū:
O ⁊ ipsuȝ euando ⁊ exuccādo:⁊ euat̄ ēt p̄dicta aq̄ ponēdo in aurē granū frumēti ꝙ ab oi putredine ⁊ p̱foratiōe sit remotū in pecia ligatū:qm̄ violenter exiccando aquā predictam extrahere est ꝓbatū:⁊ sicut dictū est in auribus:ita intelligendum est ⁊ operādum in naribus.

¶ Cap̄.33m.Qđ est de sanguisugis nares subintrātibus.

Et receptio qdeȝ aliquoꝝ aialium extrinsecꝰ p̱ nares longinquū valde a veritate eē vr̄:sȝ multotiēs bibēdo aquaȝ naribꝰ sanguisuga subintrare repit̄.Quare sternutatio ipsaȝ expellere ꝓbat̄:⁊ si in naribꝰ visui apparuerit:ipsaȝ cum picegarolis extrahere debes.Et ea que ipsas occidere habēt numero plurima reperiunt̄.ex quibus est seratura lignei rubei:⁊ succus marrubij:⁊ centaurea dissoluta cū aceto:⁊ carmersion adustum:⁊ multa alia que rememoratus ero in egritudinibꝰ gule.Et que hic dicta sunt mihi sufficere vident̄.
P Et tamen scias ꝙ fumus marrubij tractus per os vel per nares fortissime eas habet pernecare.

¶ Tractatus nonus qui est de egritudinibus cerebri:⁊ est continens capitula viginti.

¶ Cap̄.p̄m.Qđ est de egritudinibꝰ anterioris p̱tis cerebri.

Et alteratur hec pars in caliditate:friditate:siccitate:⁊ humiditate.Et icipiemus nūc p̄mo determinare de alteratiōe facta a caliditate. ¶ Et ille cui hec qualitas i anteriori parte supabundauerit:loquit̄ inordinate ⁊ consequit̄ corruptio eideȝ in imaginatiua:intm̄ ꝙ imaginat̄ ea q̄ vera nō existunt. Et ego qdē vidi hoiem qui imaginabat̄ se videre quēdaȝ amicū suū volentē occidere ipm:⁊ h̄ corruptio erat in imagiatiua:q̄ qdeȝ corruptio seu egritudo eideȝ supuenerat ex longa ⁊ multa equitatione per calorē solis.⁊ sine dubio p̄dicta caliditas nō erat euacuata a siccitate.Et primo post equitationē predictā per solem passus fuit effimerā:⁊ post eam corruptionē imaginatiue.Et cū facta fuisset infusio multa capitis ipsius ex aqua rosata ⁊ aceto cum succo corticis cucurbite ⁊ oleo oliuaꝝ dulciuȝ infrigidato in puteo conualuit incōtinēti:⁊ ad p̄stinā redyt sanitatē. ¶ Sed si in eadē p̱te corruptio imaginatiue ex frigiditate facta fuerit inde maximū ꝯsequit̄ ipedimētuȝ:qm̄ infirmus nullatenus pōt imaginari aliqd qđ subtilis itellꝰus existat. ¶ Et si cū frigiditate humiditas fuerit associata:accidit ifirmo superfluus somnus:⁊ aliqn̄ dormiēdo oculos tenet apertos.Et pōt etiā eidem accidere:ꝙ cuȝ difficultate valeat palpebras eleuare.Et in somno similiter fortissime ꝓfundatur:⁊ sequit̄ inde aliqn̄ dissolutio catarri cum oppilatione narium.Quare si dicta egritudo ex sola fuerit frigiditate:dicimus ꝙ iunctio facta ex oleo de ben vel de spica nardi:

Signa caliditatis.

Cura

Q

Signa frigiditatis.

Signa frigiditatis cū humiditate.

Cura frigiditatis.

A

In ↄſuāda ſanitate.

ca nardi ē cura optima ⁊ pfecta. qm̄ temperate calefacit. ⁋ Et ē nec̄e vt nō obliuiſcaris oīno eoꝝ q̄ p̄diximꝰ .ſ. ꝙ mēbra p̄ncipalia de nec̄itate regrūt i ſuis medicamibus ea q̄ ſubtilia ſunt ⁊ ſtiptica. ⁊ q̄uis egritudo oīno regrat ↄpitiua poroꝝ: mīme tn̄ ↄ̄ſiſtē ↄ̄bes ab appōne ſtipticarū ⁊ ſubtiliū mediciaꝝ ad ↄſuatiōez nāliū v̄tutū ipiꝰ mēbri. Et meᵉ ēt q̄ ſūt aromatice maxie hn̄t p̄ncipalia mēbra ↄfortare. q̄re ipſis egēt pre ceteris i oībꝰ ſuis nec̄itatibus. ⁋ Sꝫ ſi friditati hūiditas fuerit aſſociata. oleuꝫ de ſpica cū modica q̄ītitate olei roſati dicimꝰ ei ſufficere.

Cura hūiditatis cū frigiditate.

⁋ Cap. 2ᵐ. Qđ eſt de egritudinibꝰ medie ptis cerebri.

ET ſcias ꝙ ps media cerebri vere cerebrū exiſtit ⁊ illđ qđ ibi exiſtit. ē recte cerebrū ⁊ nāle. ⁊ p̄t ēt ei euenire q̄lꝫ p̄dcā ſpēs male cōplōnis. Sed accn̄tia q̄ ex iſtis ↄſequūt: fortiora valde exiſtūt p̄oribꝰ: qm̄ ſi ei ſolūmodo acciderit itēſa cal'itas: cogitatiua tūc fortiſſime pturbat̄. ⁊ i oībꝰ ſuis cogitatiōibꝰ iſtabilis eē repit̄. ⁊ oīa ei cōia eē vident̄. ⁊ pſeuerabit ſic donec illic poſueris q̄ dictā malā q̄litatē hēant remouē. ⁋ Sed ſcias ꝙ ps iſta media cerebri mīme ſuſtinere pōt v̄tutes mediciaꝝ fortiū ſic̄ p̄t an̄rior. ⁊ adhuc lōge minus q̄ꝫ poſterior: eo ꝙ cōmiſſura cranei q̄ i directo iſtiꝰ ptis repit̄: eſt rarior valde ⁊ minꝰ ↄiūcta ſeu ſigillata alys cōmiſſuris. g̊ poſtq̄ꝫ ita ē: v̄tutes mediciaꝝ facilıꝰ pn̄t p hanc cōmiſſurā ad cerebrū ptrāſire q̄ꝫ p alias cōmiſſuras aliaꝝ cellulaꝝ. Et qa cū h̄ ēt cerebrū qđ in hac pte media exiſtit: magis ē hūidū atq̄ꝫ molle. iō ipſiꝰ mala q̄litas citiꝰ et leuiꝰ diſſoluit̄ ⁊ remouet̄. Et cum hec ps ſit minera ⁊ radix atq̄ꝫ fons aliaꝝ cellulaꝝ ide cū maiori diligētia ⁊ oi tēperātia eſt medicāda. abſtinēdo ab oi appōne fortiuꝫ medicinarū: ⁊ ſpāliter ab his que in ſuis qualitatibus nimiū excedūt ⁊ maxime in frigiditate: qm̄ hec pars oīno minus poteſt frigiditatem ſuſtinere alys cellulis.

B

Media pars cerebri minꝰ ſuſtinet medicinas, deinde an̄rior, deīde poſtrema.

Cerebꝝ n̄ ſuſtinet medicinas frigidas. Idē i cap. ſequē. ⁊ 5° theorice Gali. c. 3°. ⁊ īfra i. c. 14. ↄ̄ actuali ē friditate.

⁋ Cap. 3ᵐ. Quod eſt de mala complexione in media cellula interioris cerebri.

C

ET accidit cogitatiue ex mala cōplōne frida tarditas cuꝫ raritate ⁊ eiꝰ cogitatio inſtabil' oīno efficit̄: ⁊ poſtmodū redit ad p̄ᵃᵐ cogitationē cū oi duritie ⁊ tarditate. Et cura hꝰ ē tēpate hāc pteꝫ calefacē: q̄uis h̄ ps mag̃ cal'itatē poſſit ſuſtinē q̄ꝫ friditatē cū ei fuerit nec̄e. ⁋ Et ſi cū friditate hūiditas p̄abundauerit: q̄uis raro ↄtīgat: tūc tibi ſufficiet i cura oleuꝫ de halchaon .i. de cotula fetida: vl' oleū corticis citri. vl' epithima ex corticibꝰ citroꝝ recētiū factū: aut ex macis ↄq̄l ſatꝫ ⁊ mixtꝫ cū aq̄ dulci. ⁋ Et ſi ſiccitas cū friditate affuerit: turbat̄ itell's aliq̄n. ⁊ aliq̄n nō. ⁊ opat̄ inordiata. Et general'r dicimꝰ ꝙ cura ſiccitatꝫ mēbroꝝ q̄ſi ipol'is ē: ⁊ ſpecial'r iſtiꝰ cū ſit p̄nˡᵉ. Qm̄ ſi conatꝰ fueris curare eū cū humidis abſq̄ꝫ obuiatiōe cū ſtipticis timeo ꝙ iduces eū ad relaxationē totiꝰ corpis. q̄re ſufficere dicimꝰ i curatione hꝰ ea q̄ p̄diximꝰ. ſciēdo ꝙ cerebrū mime p̄t ſuſtinē ea q̄ ſūt i exceſſu frida ſic̄ p̄diximꝰ ⁊ ſpāl'r cellula media.

Raro friditas cū hūiditate p̄abundat. vn̄ Meſue i. c. de pſilio. Friditas cuꝫ hūiditate nō aſcēdit vltra gradū 2ᵐ

D

⁋ Cap. 4ᵐ. Quod eſt de paſſionibꝰ que fiunt in parte poſteriori cerebri.

SCias ꝙ iſta ps meliꝰ p̄t ſuſtinē ⁊ faciliꝰ v̄tutes ⁊ poᵃˢ mediciaꝝ alys ptibus ipſiꝰ cerebri. Et rō huiꝰ ē: qa oſſa q̄ i hac exiſtūt pte duriora ac dēſiora valde ſūt oſſibus aliaꝝ ptiuꝫ cerebri. ⁊ pori ēt iſtius ptis lōge denſiores ⁊ corpulētiores ⁊ duriores ceteris ptibꝰ cerebri reperiunt̄: ⁊ pp h̄ virtutes medicinaꝝ intus p illā partē penetrare nō pn̄t: niſi cū difficultate. Et cura exceſſus q̄litatū in iſta pte fit: ſicut diximus i p̄dictis: ſꝫ ſecurius opari potes in iſta q̄ꝫ in alys poſtq̄ꝫ cognoſcis ꝙ facilius pōt h̄ ps v̄tutes mediciaꝝ ſuſtinē alys ptibꝰ cerebri. Sꝫ h̄ ps intātū dr̄t ab alys. qm̄ ſi h̄ ps ſupflue ifrigidat̄: accidit ide ifirmo difficultas memorie. Et ſi ifrigidatio in eadē parte in vltimo facta fuerit: p̄uabit̄ memoria ifirmus ex toto: ſꝫ pol'e eſt dictā memoriā recuperare calefaciēdo iſtā partē cū empl'is ⁊ vnctionibꝰ ⁊ cibis ſibi ↄueniētibus. Et cerebrū gdē leporis in ↄfortatiōe memorie ⁊ ipſius reparatiōe maximā pprietatē cōprobat̄ hr̄e. Et inūctio ēt facta ex caſtoreo vel ex oleo ipſiꝰ. ⁊ ipꝫ ſil'r odorare memoriaꝫ potiſſime hꝫ recuperare. Et huic parti poſteriori memoria appropriat̄ quēadmodū cogitatiua medie: ⁊ anteriori imaginatiua deputatur.

E

Cerebrum leporis maxie ↄfert memorie.

⁋ Cap. 5ᵐ. Qđ ē ↄ̄ egritudibꝰ ⁊ oībꝰ ſuis accn̄tibꝰ ꝓuenientibꝰ ex ↄ̄ſtructiōe ſeu corruptiōe cōplōnis totiꝰ cerebri.

ET poſſunt gdē he egritudies ⁊ accidētia ꝓuenire cū hūoris vicio. ⁊ ſine hūoris vicio: ⁊ q̄cūq̄ꝫ modo fiat ſeq̄t̄ ide corruptio vel ↄ̄ſtructio i v̄tute regitiua totiꝰ corpis. Et ex iſtis egritudibꝰ ē appopl'ia: ſiue corruptio cōplōnis fuerit ex ſuba ipiꝰ cerebri: ſiue ex alys mēbris h̄ ei hēat ꝓuenire. ⁋ Et iā cognitū ē atq̄ꝫ ſcituꝫ ꝙ appopl'ia ē ſpaſmꝰ ⁊ ſpaſmꝰ ē attractio neruoꝝ v̄ſus ſuā radicē. Et qn̄ h̄ ↄ̄ctio ē voluntaria: tūc nālis ē: ⁊ qn̄ iuolūtaria exiſtit: illđ ex pluribꝰ ⁊ diuiſis cauſſis hꝫ ꝓuenire. ſ. aut ex ſupflua ſiccitate mēbris aduenīēte: ſic̄ i carne ſalſa appet euidēter: qa ↄ̄bit̄ ex ipa ſiccitate. ⁊ i corys q̄ fortiſſime icriſpant̄: ex eadeꝫ. ⁋ Et p̄t ēt ex hūiditate ſpaſmꝰ euenire. ſ. ab hūore hūido a nā egrediente. qn̄ ex eodē vapor groſſus orit̄ ⁊ reſoluit̄: ⁊ efficit̄ ille vapor ex ſuba aq̄ſa. ⁊ ex eadē p̄dictꝰ vapor efficit̄. q̄re replet̄ mēbrū i tm̄ qđ nō pōt cerebrū p̄dictū humorē ſuſtinere vt p̄us. ſic̄ appet in vtribꝰ: qm̄ qn̄ in eis vinum ebullit nō pn̄t vinū ſuſtinē ſic̄ an̄ ebullitioneꝫ. eo ꝙ ante ebullitionē ptes ↄiūcte exiſtūt. ⁊ i ebullitiōe i aeritatē et vaporoſitatē ↄuertunt̄. q̄re locū maiorē hr̄e indigent: vn̄ vter ↄ̄bit̄ ⁊ tumeſcit: in tm̄ ꝙ nō vr̄ poſſe ſuſtinere. vn̄ ex oībꝰ dictis ſpēbꝰ ſpaſmꝰ efficit̄. ⁊ ex ipſis mēbra ↄ̄bunt̄.

F

Appopl'ia ē ſpaſmus: ſed iſtđ vr̄ eē nō ſꝫ ſniaꝫ aliorum: imo 9° theori. Gali. c. 6°. ⁊ 3° colligꝫ. 33°. ⁊ p̄ᵃ tertij. tra. 5. c. 8. ⁊ 12. vr̄ qđ ſpaſmꝰ vl'is ē epilepſia.

G

Spaſmus ab humiditate ⁊ ſiccitate fieri p̄t. Idē Au. vbi ſupra.

Et fit ſpaſmꝰ in corpe ſeu in ſuba neruoꝝ q a cerebro ꝓgrediunt̄. q̄re i tm̄ ē ſpaſmꝰ: iquātū ifuſio in eiſdē fcā eſſe repit̄. Et ſi in radice oiuꝫ neruoꝝ facta eē repit̄. tūc ſeq̄t̄ vl'is ſpaſmus in toto corpe. ⁋ Sꝫ ſpaſmꝰ ex ſiccitate ꝓueniēs efficit̄ a ieiunio vl' a ſupflua abſtinētia: ⁊ ex labore vl' exercitatione. ⁊ ſupfluis vigilys ⁊ nimio coitu. ⁊ ab oi ſupflua euōne ↄ̄ſiccāte. ⁊ ex itēſa ⁊ ſupflua cal'itate. q̄re ſi ex ſiccitate dn̄ante ſolūmō fuerit: curā ipſiꝰ difficileꝫ eē iudicamꝰ: tn̄ fieri pōt q̄uis cū difficultate ⁊ paulatiue ⁊ poſt tpis lōgitudineꝫ. ⁋ Et ſcias ꝙ hūiditas ē nomen equocū: eo ꝙ q̄dā hūiditas ē cuiꝰ poᵃ ⁊ ſuba eſt hūida: et q̄dā humiditas repit̄: q̄ lꝫ ſit hūida actual'r: ſicca tn̄ potētial'r exiſtit: ſicut chol'a ⁊ acetū: q̄ꝝ vtrūq̄ꝫ potētial'r ſiccū exiſtit: tn̄ in ſui ſuba ⁊ actualitate humidū ⁊ fluidū eē reperit̄. ⁋ Quare dico ꝙ ſpaſmꝰ efficit̄ ſiue fieri p̄t ex q̄libet hūiditate actuali: ſiue eiꝰ cōpl'o ⁊ poᵃ fuerit ſicca: ſiue humida. eo ꝙ qn̄ in ſuba nerui aliq̄ hūiditas ifundit̄: ſiue illa fuerit potētial'r ſicca ⁊ actu hūida: ſiue hūida actu ⁊ poᵃ: neruꝰ ↄ̄bit̄ ⁊ coadunat̄ ⁊ igroſſat̄: ſic̄ in rebꝰ extriſecis eſt videre: qm̄ qn̄ hūiditatibꝰ ifundunt̄: augmētātur in g̃ſſitudie ⁊ diminuunt̄ in lōgitudie. ⁊ tali mō efficitur ſpaſmꝰ. ⁋ Et fit ēt ſpaſmꝰ ex pūctura nerui: eo ꝙ ibi generat̄ aꝑa pp multā ſenſibilitatē ipſiꝰ. ⁊ pp ipſiꝰ habilitatē recipiēdi aꝑa ⁊ nocuᵐ: fit ēt attractio vſq̄ꝫ ad radicem eiuſdem ibidem: ⁊ inde ſpaſmus generat̄. Et ſi ſtudioſus fueris in principio in curatione dicte puncture nerui anhihilabitur ſpaſmus ita ꝙ non eueniet.

Cāe ſpaſmi ſicci.

H

Hūiditas 2ᵉ actual' ⁊ potētialis ſimul.

Cāe ſpaſmi humidi.

Spaſmꝰ a pūctura nerui ē pp aꝑa: iō humidus.

I ¶ Cap.6m. Qd est de curatione puncture nerui.

Et curatur siqdē h̄ egritudo cū rebus calīs ꝛ siccis ex sua cōplōne ꝛ nā. ꝛ hñtib⁹ subaz subtilē: sic ē sulphur ꝛ euforbiū. Et ego iā curaui quedā ex punctura: ponēdo sup eā sulphur tm̄: ꝛ curatus fuit incontinenti. Et scias ꝙ quando infundit̄ humiditas in quātitate pauca. que quidē magne qualitatis. i. potentialis humiditatis: tūc nō efficit̄ spasmus: sed inde relaxatio vel eius spēs oritur. eo ꝙ neruus difficili⁹ pōt hāc q̄litatē. s. humiditatē alijs q̄litatibus sustinere. ¶ Et spasmus vl̄is est q a radice orit̄. s. a cerebro: ꝛ pticularis q in mēbris efficit̄ pticularib⁹. Et qa iā sufficiēter rememoratus suz de spasmo: nūc de epilīa volo facere recordatōz.

Quid sit spasm⁹ vl̄is ꝛ pticularis.

K ¶ Cap.7m. Qd est de epilīa pcedente a cerebro.

Epilia qdē tūc efficit̄ qñ humor grossus diffundit̄ ꝛ spargit̄ in canalib⁹ ꝛ meatib⁹ cerebri: ꝛ humor grossus esse nō pōt: nisi sit flegma aut melīa. Et qñ pdictus humor oppilat cānales seu meat⁹ cerebri: tūc ɔ̄bit̄ cerebrū vt expellat a se nocum ꝛ īde sequit̄ ɔ̄ctio toti⁹ corpis: ꝛ tremūt mēbra oia: ꝛ fit in eo gemitus ꝛ rugitus pp relaxationē ꝛ ɔ̄bilitatē v̄tutis motiue volūtarie: nec dilatat̄ pectus ꝛ mouet̄ solito more. Et accidit eidē mētis pturbatio cū diminutiōe ꝛ ānihilatiōe anhelitus: in tātū ꝙ q̄si suffocatus eē videat̄. ꝛ cuz conat̄ attrahere aerē. illō facit cū ipetuositate valida atq̧ forti: vt restauret deperditū: ꝛ facit illō stertēdo pp pōderositatē ꝛ grauedinē cerebri ab hūore exneo atq̧ g̃sso cōprimente ipm: sic in somno graui efficit̄: ꝛ dū dissoluit̄ humor ille: separat̄ spasm⁹. Et diuersificat̄ h̄ egritudo fm diuersitatē grossitudis hūoris ꝛ ipsi⁹ subtilitatē. ¶ Et non solū ex humore oppilāte vētriculos h̄ orit̄ egritudo: verūetiaz a vapore ꝛ fumositate ascēdēte ad cerebrū resoluto ab aliquo hūore corpis exneo ꝛ horribili. ¶ Et fiūt i hac egritudie paroxismi sic in febrib⁹ fieri ɔ̄sueuerūt ex opōne ꝛ virtute supcelestiū corpoꝝ. Que qdē corpora a deo viuo ꝛ vero pfectionē ꝛ iflūetiā hr̄e ꝛ recipe sciunt̄ certissime ꝛ cōprobant̄. Et vr̄ nō modicū: id qd opatur luna in corporib⁹ iferiorib⁹ que a globo lune iferius existūt. Nōne h̄ manifestat̄ in cucumeribus ꝛ cucurbitis. itātū ꝙ a vulgaribus cōsecularib⁹ scit̄ certissime atq̧ cognoscit̄. ꝛ ita sil̄r operat̄ ēt in oibus alijs rebus iferiorib⁹ hui⁹ mūdi: q̄uis non ita certissime cognoscat̄. Et nōne crisis sequit̄ motū lune: atq̧ ex eodē efficit̄. Eodē mō ꝛ spēs epilīe dicimus effici atq̧ currere motu eiusdem atq̧ cursu. ¶ Et scias qd epilīe que in senectute efficit̄ cura difficilis valde existit. Et que in somno accidit ꝛ dormiēdo ex leui cā efficit̄. q̄re ipsius cura leuis sil̄r esse pbat̄. Curā istarum duaꝝ spēruz vnā ꝛ eādem esse dicimus: nisi in tātū ꝙ diuersificant̄ in fortitudie ꝛ ɔ̄tinuatiōe. ¶ Et pñm curationis istaꝝ ē rectificare regimē istoꝝ. dādo eis pullos gallinaceos paruos: qm̄ absolute ceteris carnibus eos laudabiliores eē dicimus: ꝛ panē mundū ꝛ optime fermētatuz. Propinādo eis oi mane ad bibēdū decoctionē radicis lilioꝝ: ꝛ capilloꝝ ven̄. ꝛ radicis de ben: addēdo in eadem decoctiōe postq̧ fuerit colata de melle in tāta q̄titate ꝙ possit amaritudinē ꝛ saporē ipsius malū remouere. Et h̄ qdem medicina in h̄ casu peroptima existit: purgādo eos cū eadē vice post vicē pluribus vicib⁹: put eis videbit̄ ɔ̄uenire. addēdo eidē ea q̄ virtutē ipsi⁹ medicie capiti hñt deportare remouēdo ab hoc oēm pigritiaz. q̄ ℞. aloes agarici optimi ꝛ pfecti: turbith mūdi: besbeg. i. polypodij: recentis in grossitudine mediocris: epithimi cretēsis. aū. aur. j. lapidis laçuli: ꝛ succi ligr. que in arabico dr̄ robtassus: benifseg. i. viole. salis cōsi. aū. partes. iij. aur̄. j. iterioris collogntide: ꝛ sticados. aū. iij. ptem. aur̄. j. Incidat̄ collogntida subtil̄r: ꝛ cetere medicine pistent̄. ꝛ isundant̄ oēs medicie pter collogntidā in aq̄: in q̄ abluti fuerint cortices seu squāme eris q̄ i arabico dr̄ tubelhagonaç: cū tātūdē succi pomoꝝ dulciū. ꝛ pone ad solē: ꝛ cū fuerit exiccate. iteꝝ isundant̄ vt pus: ꝛ exiccēt̄: ꝛ deinde recipias collogntidā pdictā: cui addes aur̄. j. amygdalaꝝ dulciū pistataꝝ cū q̄rta pte aur̄. pulueris dragagan. ꝛ misce cū pdictꝭ. Et dosis h⁹ menc ē pōdus. v. aur̄. cū sero lactis: aut cū aq̄ distēperata cū ɔ̄cima pte sui sape. ꝛ bullita vsq̧ ad spissitudinē mell̄. Et si nō purgabit̄ sufficiēter cū hac dosi: addes in sequēti dosi q̄titatē fz ꝙ tibi videbit̄ ɔ̄uenire: ɔ̄siderādo tps: etatē: ꝛ cōplōnē recipiētꝭ: dietādo eū ꝛ rectificādo cibū eius put tibi videbit̄ ɔ̄uenire: ꝛ purgabis eū pluries cū dicta mena: qm̄ iste humor pessimus ꝛ horribilis nō euat̄ vice vna. Et suspēde ad colluz eius radicē peonie. Et smaragdus in h̄ sil̄r magnuz effectū pbat̄ hr̄e. Et iā tibi memoratus suz ꝙ iste humor. vñ hec orit̄ egritudo nō pōt eē nisi flegma aut melācholia. ¶ Sz ex quo istoruz orta fuerit ista egritudo cognosces suis signis spālibus. s. qa si etas infirmi fuerit senectus: signū est abūdātie melīe. Et si fuerit ɔ̄crepitas flegmatis. Et iterū aspicias psonā patiētis: ɔ̄siderādo pmo colorez ipsius: qa si nigri coloris fuerit ꝛ capilli ipsi⁹ simil̄r nigri fuerint: testant̄ supabūdantiā melīe. ꝛ lenitas cuz mollicie carnis supabūdātiā flātis. Et iteꝝ labor ꝛ exercitium ꝛ paucitas comestiōis: abūdātiā melīe significāt: sic delitie ꝛ qes ꝛ ociositas testant̄ supabūdātiā flātis. ¶ Et scire debes ꝙ menc q̄ ppe hñt melīaz trahere ꝛ purgare sūt iste. s. epithimū: lapis laçuli: ell̄s niger: ꝛ polypodiū. Et q̄ nāliter flegma attrahere hñt ꝛ purgare sunt iteriora collogntide chartam⁹. bdelliū: ꝛ semē vrtice. ꝛ aloes ēt purgat: atq̧ expellit illō flegma qd coraz se repit̄ eē. Et flegma qñ grossuz valde existit: tūc melīe assimilat̄. Quare si dictas medicias i laxatiuis suis miscueris optimū erit. Et est ɔ̄ueniēs miscere anq̧ purgationē facias. ꝛ nō sufficit miscere eas siccas: nisi miscueris eas cū aliq̄ re fluida atq̧ hūida siue molli q̄ in se colligat v̄tutes eaꝝ pmanēdo sic in eadē p diē itegrū ad hoc vt v̄tutes ipsaꝝ sese valeant penetrare ꝛ itra se sic optime fermētent̄: ꝛ postmodū ad solē exiccent̄: ꝛ demū eis vtere sicut decet. Sed si epilīa inuaserit vigilādo: tūc cura eius grauis ꝛ difficilis valde existit: ꝛ si paroxismi eius lōgi valde existūt. cura impolis est: ꝛ maxc senū. Et cura supradicta alleuiat egritudinem ꝛ diminuit paroxismos adiutorio Dei.

Cā epilīe n̄ ē nisi hūor g̃ssus ꝛ humor grossus ē flā aut melīa. idē 9° theori. hali. c. 6° oppo. ꝓa tertij. tracta. 5. c. 8.

L

Cāe epilīe p cōitatem.

Cāe paroxismoꝝ eius.

Crisis ɔ̄sequit̄ motum lune. Idez 3° hui⁹ trac. 2. c. 2.

Distō ex pte etatis ꝛ tpis.

M

Regimen.

Medicinalia.

N

O

P

¶ Cap.8m. Quod est de epilepsia procedente ex colligantia alioꝝ membrorum a cerebro: ꝛ melancholia.

Fit etiā epilīa in cerebro ex colligantia q̄rūdā mēbroꝝ corpis ifirmorū ad cerebrū: quoꝝ vie ꝛ cānales ab ipsis ad cerebrum existunt. vnde fumositates ꝛ vapores resoluti ab humoribus malis ꝛ horribilibus ad ipz ascēdere possunt. Et cum ad ipsum ascendūt efficit̄ ab ipsis vaporibus spiritui animali id qd accidit lumini solis ex fumositatibus ꝛ vaporibus ꝛ destruunt cōplexionem cerebri alterando aialem cōplexionem. Et ɔ̄bit̄ cerebrum vt expellere possit a se nocumentū veniēs ad ipm a mala cōplexione predictaruz fumositatū ꝛ vapoꝝ: ꝛ ide efficitur spasmus: qui qdem epilīa noiatur. ¶ Quare si cognoueris ꝙ pdicta egritudo pcedat a manu vel a pede: tūc ligare debes dictū mēbrum fortiter stringēdo añ aduentū paroxismi: qa ex hoc accñtia fortissime minuunt̄: studēdo semp purgare corp⁹ sicut diximus: ꝛ rectificādo regimē ipsoꝝ sicut pordinauimus. Et cōfert ēt alterare membruz

Q

A

membrū. vñ egritudo ꝓcedit post purgationē. incipiendo a fricatiōe ipsius cū manu añ cibū. ꝛ postmodū cū pāno aspero. ponēdo sup ipm ex medicis calis ꝛ subtilib⁹: sicut sulphur ꝛ silr̃a. Et si fuerit delicatus valde solūmō pone oleū anbetinū ꝛ sibi silr̃e. Et ꝓpina ei ad bibēdum ex aq̃s termaꝝ postq̃ꝫ fuerint īfrigidate. ꝛ si non posses ex ipsis bĩe: da ei ex aq̃ mellis optime despumata: ꝯseruādo a cibis grossis: ꝛ sic liberabit̃ cuꝫ auxilio Dei. ¶ Et est necẽ oino vt ꝓbibeas in oī spẽ epilr̃ie: ꝛ ēt in oī accñte malo cerebro supueniēte alleū ꝛ cepe ꝛ his silr̃ia: qm̃ ꝓꝑetatē habēt magnā cerebrum ꝑturbare. ꝛ abstineāt a fabis: qm̃ ꝛ ipse ꝓꝑetatē hñt in ꝑturbādo ꝛ destruēdo cogitatiuam.

oī passio cẽbri abstinēdū ē ab aleis cepis ꝛ fabis: cāꝫ vid̃ ēt supra trac. 8°. c. 22.

¶ Et scire debes ꝙ colligātia maxia existit iter stōchuꝫ ꝛ cerebrū. ꝛ h̃ certissime manifestat̃: qñ humor acut⁹ ac īflām atus valde in stōcho eē repit̃: qa itellr̃s destruit̃. ꝛ īfirmus totalr̃ alienat̃. ꝛ silr̃ videre potes ꝙ qñ i cerebro alicuius cholr̃a supabūdat: multotiēs cholr̃am vomet ꝛ in stōcho sentiet mordicatiōeꝫ. ¶ Et spasmus qdē q epilr̃ia noiat̃. poľe est vt in fine ꝑducat vel deueniat ad ꝑturbatiōnē itellr̃s, ꝛ spāliter cum fuerit ex melr̃ia. vel ꝯ̃trio ꝑturbatio itellr̃s faciat venire epilr̃iaꝫ. Et h̃ erit ſm humorem peccātē: ꝛ ſm ꝑparationē mēbri ad recipiendū: qm̃ non ois epilr̃ia orta ex melr̃ia facit ꝑturbationē itellr̃s nec ois ꝑturbatio intellectus ex melr̃ia habet inducere epilr̃iaꝫ. Sꝫ hec reperiunt̃ euenire solū quādo humor est melic⁹. Et ex flegmate minime. Et possibile est etiaꝫ ꝙ perturbatio intellectus fiat ex humore cholerico ꝛ acuto qui in principio adustionis existit. ꝛ ex hoc impossibile est epilr̃iam procreari. Et istius epilr̃ie tres sunt spēs. Quarum prima est que ex melr̃ia oritur. Secūda que fit ex flegmate. Tertia q̃ procedit a vapore seu fumo resoluto ab hūore aliq̃ malo ꝛ horribili exñte in aliquo mēbro īferioris corporis ad cerebrū ascēdēte. ¶ Et ꝑturbatio qdeꝫ intellr̃s accidit ex melr̃ia que ꝓfundata est in venis ipsius cerebri: ꝛ in suba eiusdem. ꝛ pōt etiaꝫ euenire ex humore melancholico in stōcho existēte. Et istius speciei est alia q̃ est leuis, ꝛ alia que grauis existit. Illa ỽo perturbatio que est ex melr̃ia profundata in venis ipsius cerebri possibile ē. vt in eisdem solūmodo existat. ꝛ possibile est etiā vt idē humor horribilis nō solum in eisdē: verūetiā in ipsis et in suba ipsius cerebri esse reperiat̃. Et q̃ in venis tm̃ existit: eius curam leuē esse dicimus: cognoscēdo ꝙ accidentia istius egritudinis grauia atq̃ꝫ leuia existunt: ſm ꝓpinquitatem ꝛ elōgationē ipsius materiei ad subaꝫ cerebri.

Inter stōm ꝛ caput ē colligātia maxia. Idē. 13ª triȷ. trac. 1. c. 1. ꝛ ꝓ° colľꝫ. 7°. i. ꝑ neruū recūsiuū sexti paris.

B

Epilr̃ia ꝓt ꝯuti ad ꝑturbatiōeꝫ itellr̃s ꝛ ecōuerso. idē ꝓª tertiȷ, c, 8.

C

¶ Quare in curatione istius incipe debes ab īfusiōe capitis cū oleo amygdalaꝝ: ꝯtinue odorādo poma aromatica. ꝛ comedat amygdalas que nocte vna fuerint infuse in aq̃. ꝛ ciba eos testiculis galloꝝ iuuenū. ꝛ aliȷs ipsoruꝫ. Et fac eos iacere in molli lecto: elōgādo eos ab oīb⁹ accidētibus fatigātibus aium. ꝛ elōgando eos ab oīb⁹ cogitationibus malis. Et ꝓpina eis ad bibēdū aquā īfusiōis liquiritie ꝯquassate. ꝛ panis sit albissimus ꝛ florat⁹ valde. ꝛ sic liberabit̃ cū auxilio Dei.

Cura melr̃ie ꝑmi modi ꝑ essentiam.

D

¶ Et si sciueris ꝙ dict⁹ humor sit ꝓfundatus in ipsa suba ipsi⁹ cerebri. ꝛ scies h̃ ex fortitudine accñtiuꝫ ꝛ ꝯtinua perturbatione intellr̃s tunc cura difficilior valde existit. ꝛ tp̃s ꝓlixius ad curanduꝫ: tñ cum eodē ꝑscripto regimine est curandus. Et si melr̃ia in toto corpore fortissime supabundauerit. qđ cognosces ex colore sanguinis extracti ex basilica sinistri brachiȷ q niger valde existit: qđ si sic fuerit minue de eo ꝓut etas ipsius reqrit ꝛ virtus ꝛ cōplexio ꝛ regio ꝛ tp̃s. Sed si sanguis dictus valde rubeus fuerit. nō eget tunc aliq̃ minutiōe. Et cū cognoueris sanguinē nigrū in venis abūdare: studeas ꝑmo añ flōmiā corpus humectare. ꝛ hūorē subtiliare: ꝛ fac ei hūc syrupū cōpositū in quo virtus ligritie: ꝛ vue passe ꝛ iuiube ꝛ flos buglosse ꝑabūdare repiat̃ ponēdo cū ꝑdictis id qđ totū corpus habeat ꝯfortare. ꝛ specialr̃ cerebrū: sicut mastix. ꝛ pone ēt cum eodē q̃ habeant subtiliare absq̃ꝫ calefactōe: sicut est flāmula: ꝛ eupatoriū: ꝛ que sint aromatica ꝛ ꝯfortātia spm̃ aialē sicut sūt poma: ꝛ nō est in pomis id qđ est in flāmula ꝛ eupatorio de siccitatē.

Cura melr̃ie scđi modi ꝑ essentiam.

E

Et in hac egritudie siccitatē ꝯsiderare debem⁹ pre ceteris rebus: elōgādo nos ab ipsa toto posse: sꝫ de necẽitate opꝫ nos vti ea in hac egritudie: aliqñ ꝑꝑ eoꝝ subtilitatē: sicut est flāmula ꝛ eupatoriū. ¶ Et hec est cōpositio syrupi rememorati. ℞. ligr. passularuꝫ enucleataꝝ: iuiube: floris buglossē. añ. j. ℥. capillis vener̃. flāmule: eupatoriȷ. añ. ꝑtes. iȷ. ℥. vnius. masticis. ℥. 5. que sunt ꝯquassanda cōquassa ꝛ ponant̃ in. xv. lib. aq̃ ꝑ noctē vnā. ꝛ mane ponātur ad lētū ignē. ꝛ bulliāt vsq̃ꝫ ad ꝯsumptionē tertie partis ꝛ colent̃. Et misceant̃ illi ꝺcoctiōi ex succo pomorum aromaticoꝝ lib. iȷ. cui miscebis çucchari lib. x. ꝛ bulliant vsq̃ꝫ ad decoctionē syrupi. de quo ꝓpinabis īfirmo omni mane. ℥. iȷ. cū. ℥. vj. aq̃ ad bibēdū. Et īfra diē aliqđ paruꝫ de eodē miscebis cū aq̃ ad bibēdū qñ sitit.

F

Et h̃ est medicina laxatiua q̃ cōpetit huic egritudini. ℞. polypodiȷ recētis in subtilitate ꝛ grossicie mediocris: epithimi: lapidis laçuli. añ. aur̃. iȷ. ellr̃i nigri ꝛ benesteg. idest viole. añ. aur̃. j. iterioris collogntide albe ꝛ mature. ꝛ diagridiȷ. ꝛ folia collogntide. ꝛ salr̃. ꝛ. ℥℥. ꝛ allei. añ. q̃rtā ꝑteꝫ aur̃. j. Incidat̃ collogntida subtilr̃: ꝛ misce cū ea duplū ei⁹ medullarū amygdalaꝝ: ꝛ tātū q̃ꝫtū est collogntida ex puluē dragagā. alboꝝ ꝛ misce oia ꝑdicta cū electuario facto ex pomis odoriferis ꝯfectis cū çucchara. Et de hac ꝯfectiōe recipe debes pōdus aur̃. viȷ. cū aq̃ calr̃a. Et si ista dosis nō facit opōnē suā cōpletā adde eidē aur̃. 5. Et cū optie purgatus fuerit: ciba eū gallina elixa in aq̃ cuꝫ īnodico sale ꝛ oleo ꝛ pane optimo fermētato. Et si vult pōt buglossaꝫ in ꝑdicto iure elixare. ꝛ ipsaꝫ cū pane comedere. ꝛ si non repiet̃ buglossa loco ei⁹ ponat siclas. s. bletas ꝯdiēdo eas cū oleo amygdalaꝝ: elōgādo se ab oīb⁹ cibis grossis ꝛ ab oīb⁹ fructib⁹ exceptis passulis enucleatis.

Aurei. viȷ. ſt vnč. j. ꝛ dragma. j. ꝛ grana nouēꝫ ordei. Idō ē error in dosi: nā possꝫ iterficere nec ꝑt dicē octaua ꝑs aurei.

G

Et si vult masticare lābēdo succū pomoꝝ aromaticoꝝ facere pōt Et bibat syrupū prescriptū in cibo ꝛ extra cibum sicut diximus. Et in lebete in quo sua cibaria decoquunt̃ apponatur ligatia biçantioꝝ vna puri auri donec decoquunt̃.

¶ Cap. 9m. Quod est de melancholia myrachia que fit a partibus inferioribus.

SEd ꝑturbatio itellr̃us q̃ ex stōcho hꝫ ꝓuenire: aut ex myrach: aut a calr̃itate forti ꝓcedente ex aliquo mēbro ꝑncipali: esto cert⁹ ꝙ illud fit cā cholr̃e ignee: aut ex ap̃ate facto intestino ꝙ fundo stōchi ē ꝯiūctū. vñ hūores adurunt̃. Qui qdē humores cholr̃e nigre demū ꝑtigere vident̃: ꝛ exinde ꝓuenit īflatio oris stōchi ꝑꝑ ꝺbilitatē ṽtutis digestiue: ꝛ rugit⁹ in vētre: ꝛ anxietas ī hora digōnis. ꝛ aliqñ euomit cibū īdigestū. Et cā hoꝝ accñtiū est calor ex̃ne⁹.

H

Et iā declaratuꝫ est ꝙ calor ex̃neus ipedit opōnes caloris nālis: eo ꝙ calor nālis coquit ꝛ digerit cibum ꝛ calor accidētalis adurit ipm: ꝛ conuertit in fumos malos. ꝛ ex istis vaporibus ꝛ fumositatib⁹ accidit silr̃e ei qđ accidit ex humore adusto cōiūcto cerebro. Et seqtur ex hoc ꝑturbatio intellectus ex melr̃ia. Et diuersificātur accidētia ſm diuersitatem vapoꝝ ꝛ differentiaꝫ spērū vniuscuiusq̃ꝫ in grossitie ꝛ subtilitate. ꝛ ſm appropinquationē nature ipsorū ad nām fumi calidi valde vel ad nām fumi nō multum calidi. Et qdā īfirmi sunt q timēt id qđ nihil ꝓdest eis. s. mortē. ꝛ qdā sunt q oī affectu desiderāt mortē ipsam. Et quidā sunt q conant̃ toto posse iactare seipsos in aquaꝫ.

Calor ex̃ne⁹ ipedit opōnē caloris nār̃. Idē. ŝ. c. de ꝯſuāda sanitate. ꝛ 2° colliget. 26.

I Et qđā qui cogitant ea q̄ sunt valde pūersa ⁊ ex̄nea. sicut
Casus p̄mus — q̄dam q cogitabat facere placentulā in vno puteo. ⁊ fecit
emi salmā vnā farine. ⁊ iussit seruiētib⁹ suis vt ipsaȝ i pu
teū pȷcerēt ⁊ pedib⁹ ipsaȝ optime malaxarēt. qđ facere
noluerūt. Sȝ cū ille fortis ⁊ ꝓbus eēt accepit arma sua. ⁊
illi territi suā fecerūt volūtatē. s. ꝓiecerūt farinam in pu
teo: sȝ itus itrare minime voluerūt. Et cū h vidisset infir
mus itrauit ipsemet nudus: ⁊ icepit miscere farinam suis
pedib⁹. deinde exiuit ⁊ cōuocatis ꝓpinqs suis ordinauit
vt de illa comedere deberent. Qui cū h vidissent timue
rūt ne seipm occideret ⁊ ligauerūt eū ⁊ duxerunt ipm ad
me: ⁊ curaui eū. Et alios vidi q̄plures hn̄tes ꝑturbatōeȝ
intell's. q loquebanť de reb⁹ q̄s nūq̄ viderāt. ⁊ imagina
Casus scđs — banť se eas vidisse. Etiā recordor cū essem cum p̄re meo
studēs corā ipso in medicina: q vocatus fui ad eūdū ad
fratrē debentamin dn̄m sibilie. ⁊ iueni eū q̄ iā cogitaue
K rat q̄ mors ipm detinuerat. ⁊ non poterat loq nec se mo
uere motu locali: sȝ pulsus ei⁹ minime manifestauit p̄ua
tionē mot⁹ ipsi⁹: imo cōpl'onē cal'aȝ ex humore cal'o exi
stēte in stōcho demr̄abat. Cui ꝓpinaui ad bibēdū aquaȝ
rosatā cū succo pomoꝝ: ⁊ aquā mēthe cū modica q̄ntita
te pulueris sandaloꝝ ⁊ masticis. Et ide alleuiat⁹ fuit ali
quātulū ab egritudie: tn̄ illa imagiatio phātastica nō re
cessit. Et ego nō poterā cogitare qd h eēt. ⁊ ꝯtinuaui sta
re cū eo die ⁊ nocte: ⁊ cognoui qđ egritudo ipsi⁹ aliqn̄ au
gumētabať ⁊ alleuiabatur aliqn̄. Quare autumaui qđ h
eē nō poterat nisi a re extriseca. ⁊ querēs eā cū toto pos
se nō poterā iuenire. Sȝ quadā die querēs bibere porre
xerūt mihi potū in vase ipso cū quo frater bētamin bibe
re ꝯsueuerat. ⁊ ꝑcepi in aq̄ illa ex̄neuȝ saporē. q̄re ipsam
nō modicū abhorrui. ⁊ dicta aq̄ erat aromatiȝata cū mo
dico odore horribili. q̄re non cessaui fortiter exclamare
L dicēs. Quō poterit iste dn̄s liberari cū quotidie eū pote
tis toxico: vn̄ q̄dam ex ministris suis mihi cepit fortiter
supplicare vt tacere deberē: ⁊ non abstinui ꝑꝑ hoc. eo q̄
si tacuissem: maxia fuisset ꝑditio. quare scitum fuit q̄ in
aquā cū qua ipm potabāt ponebant carnē putridā ⁊ for
titer exiccatā ⁊ tritā ligataȝ in petia. ⁊ q̄diu aqua illa pu
trida morabať in stōcho. ascēdebāt ab ipsa vapores ma
li ad cerebrū ⁊ ꝑturbabant itell'm. Et medici oēs illi⁹ re
gionis laborabāt circa curationē illius. ⁊ nō potuerūt eū
curare: donec frater eius eum elōgauit a sibilia. ⁊ ꝑ certo
tūc remota fuerūt ab eo illa mala accn̄tia: qm̄ illud facie
bāt sub spe auferēdi pecuniā ipsius. Et ego euȝ vidi post
remotionē eius a sibilia optie liberatū. ⁊ in suo itell'u re
stitutuȝ. ¶ Et h recitaui vt sit tibi silr̄itudo q̄ quēadmo
dū ꝑturbatio itell's accidebat illi a vapore ascēdēte a sto
M macho ad cerebrū ex aq̄ illa ifecta ab extriseco recepta:
ita euenire pōt ꝑturbatio intell's ex humore corrupto in
stomacho ꝯtinue existēte: aut ab humore venenoso fixo
in carnositate stomachi vel in villis eiusdē: qui q̄dem in
stomacho tādiu ꝑseuerauerit: donec in ipso mala sui cō
plexio isigať ⁊ ꝯfirmeť. Et qn̄ dicta compl'o valde mala
existit: tūc ibidē apa oriť ⁊ ꝯfirmať. ⁊ qn̄ ibi diu ꝑseuera
uerit: ascendunt ab eodē ad cerebrū fumositates male: ⁊
fiūt ab eisdē in cerebro accn̄tia mala s̄m nām ipsaꝝ: sed
ipsa mala cōplexio nō remouetur a cerebro nisi cuȝ ma
gna difficultate. ⁊ post lōgitudinē tēporis. ¶ Et nūc iten
do complere curā perturbationis intell's que a stōcho ⁊
Cura melle facte ꝑ cōitatē medicialia — suis coherētibus hȝ ꝓuenire. Et est hoc q̄ p̄mo incipere
debes ab his que infrigidare hn̄t temperate. Et cuȝ hoc
sint humida in sua cōplexione q̄uis infirmus huide cō
plexionis existat. apponēdo cū p̄dictis oino stiptica hn̄
tia modicā subtilitatē ꝑꝑ ꝓprietatē iuuamēti stipticita
tis tēperate vnicuiq̄ mēbro. ⁊ maxie stōcho. Et cōfert ēt

syrupus iste. ℞. ligr. mundate. ℥. ij. ⁊ pone eā ad lentum N
ignē cū lib. vj. aque. post infusionē ipsius in dicta aq̄ per
noctē vnā. ⁊ bulliat vsq̄ ad ꝯsumptionē ipsius medieta
tis ⁊ cola eā. ⁊ adde illi colature de vino maloꝝ granato
rū dulciū lib. iij. ⁊ succi pomoꝝ dulcium lib. ij. ⁊ de deco
ctiōe prunoꝝ collata lib. j. succi piroꝝ. ℥. iiij. masticis: ⁊ li
gni aloes. an̄. aure. ij. tere has duas res. ⁊ pulueriȝa. ⁊ liga
in petia. ⁊ pone omnia ad lētū ignē cū. vij. lib. ȝucchari. ⁊
bulliant spumando ea continue donec bullierint. ⁊ bul
liāt vsq̄ ad spissitudineȝ. Et de isto ꝓpinabis ei oi mane
℥. j. cum. ℥. ij. aque ad bibēdum. ⁊ cum sitierit ifra dieȝ da
bis ei de eodem ad bibenduȝ valde tēperatū cū aqua fri
gida. ¶ Et stude in regimine ipsius equādo eum dando Regimen
sibi pullas magnas decoctas cum vino granatoꝝ. ⁊ suc
co pomoꝝ. ponēdo aquam simplicē cū eisdem cum tāta
quātitate ipsius aq̄ rosate. nō ponēdo aliqd de spēb⁹ nisi
solū de coriādro. addēdo aliqd olei cū valde modica q̄n O
titate salis: abstinendo a comestione reꝝ dulciū in exces
su. ⁊ a rebus salsis. ⁊ ab oib⁹ grossis in sua cōpl'one. Et de
fructibus comedere pōt granata dulcia solū: ⁊ nō nocet
ei masticare post cibū de piris lābēdo solū de succo ipo
ruȝ. ¶ Et si putas q̄ in stōcho ei⁹ sit hūor horribilis ca
lidus aut in ꝯcauitate ipsi⁹: aut ibibit⁹ in suba ⁊ carnosita
te ei⁹: aut iuiscat⁹ seu ꝯiūctus in orificio portonarij iferio
ris stōchi. ꝓpinabis ei ad bibēdū aur̄. ij. ex aloe. Et si fue
rit fortis v̄tutis dabis ei tres cū octaua parte aur̄. j. ex sca
monea ⁊ octaua ꝑte aur̄. ex mastice cuȝ aq̄ lactis ⁊ succo
pomoꝝ. an̄. Et si lac fuerit coagulatū cuȝ flore cardonis Flos car[donis] coagulat[...]
garȝi erit meli⁹ in hac egritudie cauēdo oino ne medici
nā laxatiuā exhibeas donec egritudo fuerit in sua fortitu
die ⁊ augumēto: eo q̄ laxatiuū q̄uis fuerit rectificatuȝ et
tēperatū q̄ntū plus pol'e fuerit: ipol'e. tn̄ est quin ꝑꝑ acui P
tatē ⁊ motū ipsius nō cōmoueat ⁊ generet grossitiē ⁊ du
ritiē silr̄em apati. cū adiutorio humoris mali q in stōcho
existit. Et cū dico grossitiē silr̄eȝ apati: intendo grossitieȝ q̄
in mēbro p̄ter nām gn̄ať: sicut accidit in manib⁹ illoꝝ q
vogāt seu nauigāt pe tumore: ⁊ illis qb⁹ in aliquo mem
bro poniť id qđ tumorem generat: sicut est ptasia. ⁊ syna
pis. ⁊ silr̄ia. Et cum dico apostema intēdo humorē vl' hu
mores coadunatū vel coadunatos in aliq̄ ꝑte corporis: ex
quib⁹ pori illius ꝑtis corporis oppilanť itātū: q̄ nō fit pul
sus in illa ꝑte sicut pus. Et oē apa est tumor p̄ter nām: sȝ De apa [...] mor p̄ter [...] sȝ nō ꝯuc[...]
nō ꝯuertiť. s. q̄ ois tumor p̄ter nām sit apa. Et postq̄ ge
uerit fortitudo grossitiei que apati assimilať: qđ ignis ꝑ
sicus noiať: vel gutta rubea tunc post spatiū tpis remitti
tur eius acuitas ⁊ rubedo ipsius māifeste diminuiť: qm̄
qn̄ collectio alicui⁹ hūoris in aliq̄ parte corporis existit Q
absq̄ putredine ⁊ corruptione: tūc nā intēdit ad dissol'o
nem tn̄mō. ¶ Sȝ si illa collectio cum putredie ⁊ corru
ptiōe fuerit: illud fit ex calore nāli ⁊ accidētali sil'r q in eo Disputatio [de] calore nā[li et] accn̄tali: [...] vide 4° [...] thauroꝝ [...] xtu. c. 6. [...] ad 19m [...] 30. ⁊ i p̄n[...] capituli.
existunt. ex quoꝝ actione ⁊ operatiōe digestio efficitur ⁊
cōpleť in p̄dicto humore: eo q̄ calor nālis solus nō con
uertit humorē ad saniē: sed ad nutrimētū appropriatum
nature mēbri solū: ⁊ ita calor accn̄talis solus non pōt hu
morē aliquē ad saniē deriuare: sȝ facit spēm cōplete cor
ruptiōis: quā q̄dē corruptionē nā paulatine a mēbro ex
pellit ⁊ eliquat eā ⁊ dissoluit: ⁊ tūc cessat fortitudo cal'ita
tis illius ꝑꝑ actionē caloris nālis. Et cū dico calor nālis
intēdo spūm cui⁹ fundamētū est epar ⁊ cor: ⁊ hi calores
ambo sunt custodes ⁊ ꝯseruatores corporis toti⁹: ⁊ calor
accidentalis impedit operatiōes istoꝝ inquātū pōt. ⁊ ag
grauat corpus: ⁊ contristat ipsum ⁊ fatigat. Et iste calor i
naturalis aliqn̄ fortificatur itātū q̄ facit euenire febres
diuersas cum paroxismis: ⁊ alique ex eis sunt interpola
te: ⁊ alique sunt continue permanēdo sic donec liberanť:
vel

A vel moriunt̄. Et ex isto calore accñtali putrescunt corpa mortuoꝝ. ꝛ dissoluunt̄ continuitates membroꝝ ipsoꝝ. Et qñ deficit calor nālis a regimine corpor is alicui⁹: accidit illi id qd̄ euenit corporib⁹ mortuoꝝ a calore putrido accidentali de liquefactione ꝛ dissolutione continuitatis mēbroꝝ. Sed laus sit altissimo creatori: qui posuit calorē nālē ad tutelam ꝛ defensionem predictorum.

¶ Cap. 10m. Quod est de oppilatione.

Hec egritudo multotiens accidit cā sparsiōis seu driuatōis hūoꝝ ad aliq̄ mēbra pua q̄ oppilāt loca suaꝝ expirationū ꝛ fenestras ipoꝝ intn: ꝙ calor nālis ibidē nō pt puenire. qre de necītate illic orit̄ calor accñtal. Quapp velociter dnigrat̄ mēbrū illud: ꝛ putrescit. ꝛ separat̄ ptinuitas illi⁹. Et si ipm tetigeris in pn° sue denigrationis inuenies id calidū. ꝛ istō est manifestū ꝙ hoc est ꝓpter calorē accñtalē ex quo mē- B brum putrescit. Et hec oppilō multas hꝫ species.

¶ Cap. 11m. Qd̄ est de appoplīa.

Uide 2ª affo rismo. 42º.

Hec egritudo qñ accidit alicui velocit atq̄ subito motū ipsi⁹ atq̄ sensū hꝫ auferre. qre si puatur ex toto sensus ꝛ mot⁹. morit̄ ifirmus oino anteq̄ possit iuuari a medico. ꝛ suffocat̄ pp puationem motus pectoris. Sꝫ si de motu volūtario aliqd remāserit ille mot⁹ expellit suffocationē. Et qa in hac egritudie frigiditas sup ipsā cōplōnē dnari reperit̄. iō mior q̄titas anhelitus sibi sufficere poterit: q̄ tpe sue sanitatis facere psueuerat: eo ꝙ frigiditas hꝫ multū minuere necessitatē anhelitus. Et appoplīa gdē orit̄ ex sparsiōe humoris grossi: q in vltima friditate existit: ꝛ grossitie ad loca nobilia cellulaꝝ cerebri donec itegre repleant̄ ꝛ quāto C humor faciēs istā egritudinē maioris fuerit frigiditatis: tāto tardius accidit ꝛ paulatiue effici. ꝛ accñtia lenti⁹ ꝛ Cura tardi⁹ oriunt̄ ꝛ nō subito. ¶ Ergo opꝫ te studiosum esse in cura istius icipiēdo ab vnctiōe capitis cū oleo rosato in quo sit decima ps ipsi⁹ de balsamo postq̄ fuerit calefactū ꝛ desup pone petiā vnā lane vnctā ex eo que sit aliquantulū grossa. ꝛ fac eū odorare odores bonos calidos: sicut est alkitrā ꝛ muscū vnūquoq̄ per se. Et si cū alkitrā miscueris aliquid de musco: inuenies illud maximi iuuamēti. ꝛ odorare nigellā silr multū valet: ꝛ etiā odor sigilli sancte Marie confert multū. ꝛ si cognoueris ꝙ aliqd possit deglutire distempera aureū semis de theriaca magna antiqua cū melle. ꝛ ꝓpina ei. ꝛ vnge extremitates ei⁹ cū oleo masticino dādo ei ēt de eodē aliqd ad bibēdū. ꝛ ablue pedes eius ꝛ crura cū aq̄ calida. Et si de anhelitu fuerit alleuiatus fac eū sternutare semel vel bis tm̄ cum D licinio posito in narib⁹. ꝛ si vi meliorari non tardes purgare eū cū medicina laxatiua q̄ istū hūorē hēat euare. Et qa hec egritudo nō expectat digestionē humoris ꝛ icisionē eiusdē. iō nec̄e est tibi vt in sua medicina laxatiua apponas ea q̄ fortiter hēant icidere: sic est acetū ꝛ synapis: ꝛ ea q̄ dferāt v̄tutē me^nc ad caput: sic alleū. Medicia p utilis ad hāc egritudinē. ℞. oppoponacis: seis vrtice: polypody: bdelly: passulaꝝ enucleataꝝ: salis: ꝛ synapis: ꝛ ℨ. aā. auř. j. medulle chartami: ꝛ seis feni. recēt. aā. q̄rtā ptē. collogntide femie: ꝛ mature: tertiā ptē auř. j. gña cata pucie duo. Incide collogntidā minute ꝛ misce eā cū tantūdē pulueris dragagā. ꝛ misce oīa ṗdicta ad modū electuary cū syrupo facto ex cortice citroꝝ: ꝛ masticis. aā. ꝛ dosis ei⁹ sit auř. v. Et si nō ē sufficiēs purgatio. adde auř. j. ꝛ distēperet̄ cū aq̄ decoctiōis masticis in qua sit odor ei⁹ sufficiēs. Et esto cert⁹ ꝙ hꝫ ē bn̄ ex laxatiuis isti egritudini ꝓuenientibus. Et caue tibi oino ne misceas aquā

cū aliq̄ re quam capiti apponere volueris. Nec potabis E eū nisi sitim habuerit validā. ꝛ spero si egritudo nō iterficit subito: sꝫ expectauerit aliq̄ntulū ꝛ ipm purgaueris cū ṗdicta medicina: ꝙ alleuiabunt̄ accidētia: ꝛ cōtinuando hāc curā liberabit̄ oino. ¶ Et scias ꝙ ille q patit̄ appoplexiā: si magnū spaciū habuerit iter vnum anhelitum ꝛ aliū. ꝛ illū fecerit cū duricia ꝛ grauedie: mors ei⁹ est ꝓpinqua. ¶ Et ciba eos colūbis syluestrib⁹ quoꝝ capita ꝛ colla sint abscisa. ꝛ dcoquant̄ lēto igne. ꝛ postmodū pistent̄ carnes eaꝝ ꝛ colent̄. ꝛ ꝓpinat̄ ius illō ei⁹. qm̄ hꝫ me^na est eis cibus ꝓueniēs valde. Et si pn̄t comedere da eis carnes eoꝝ: qa est eis medicina appropriata. ꝛ passeres etiā assate vel subfrixe in sartagine cū almuri eis vtiles valde existunt. cauēdo eos ab omni cibo frigido ꝛ grosso.

Sigª pnosti cū. Regimen.

¶ Cap. 12m. Qd̄ est de ꝓgelatione.

F Hec egritudo orit̄ ex cōplōne frā q̄ dnat̄ sup ꝓplōnē cerebri. Et cura eius leuior existit cura appoplīe ṗscripte. vn̄ sufficit tibi fricare caput eius mādili. ꝛ postmodū desup spargere puluerem subtilē gariofi. ꝓcipiendo odorare muscū ꝛ ambrā ꝛ ꝓfert ēt in hac egritudie eis odorare dēdro libanū ꝛ sansucum ꝛ mēthā ꝛ basilicō ꝛ suffumigare eū cū galbano ꝛ ambra: ꝛ ciba eū passerib⁹ ꝛ pullis colūbinis volātib⁹ syluestribus: ꝛ canabir: ꝛ anatis assatis vel dcoctis in sartagie cū almuri. aut in sartagie dcoctis in furno. ꝛ frica corp⁹ totū fricatione cōi iter fortē ꝛ lētā. ꝛ aq̄ eius ad bibēdū sit aq̄ termaꝝ si poteris inuenire. Si nō posses hēre de hac aq̄: fac ei syrupū de cortice citroꝝ ꝛ masticis. aā. cū zuccharo. ꝛ da ei ad bibēdū cū aqua. Spero eni ꝙ isto regimie G redibit infirmus ad propriam sanitatem Deo dante.

¶ Cap. 13m. Quod est de subeth.

Hec qdem egritudo orit̄ qñ hūiditas mala multa abundauerit in suba cerebri cum fortitudie ꝛ ei aliqd frigiditat̄ fuerit associatum. Sꝫ si qualitas humiditatis fortiter dnatur absq̄ dnio aliaꝝ q̄litatum. s. frigiditatis ꝛ caliditatis: sꝫ fuerint due tēpate ꝛ eq̄les. aut caliditas parū ab equalitate fuerit egressa: tūc nō orit̄ subeth. sed gñat̄ somnus magnus atq̄ ꝓlixus ꝛ profundus. Et scias ꝙ subeth non fit sine gemitu vel stertatiōe: sicut appoplia silr nō repit̄ absq̄ forti ꝛ graui stertatiōe ꝛ gemitu: sed leuis stertatio seu gemitus sicut passus fui longo tpe nō est aliqua significatio sup his. ¶ Et cura huius egritudis est odorare pētafilon ꝛ semē basiliconis ꝛ gariofilos: ꝛ ruthā. Et iteꝝ oia ṗdicta pistentur subtilissime. ꝛ spargant̄ sup cutē toti⁹ capitis. Et distilla in aurem infirmi paꝝ balsami. vngendo silr nares ipsi⁹ cum eodē. Et ꝓpina ei omni mane ieiuno stomacho ad bibēdum quartā partē auř. j. de optimo balsamo. Et cōbure coram eo de tamarice ꝛ scala. ꝛ fac impastare panē H eius cum aqua infusionis maratri. ꝛ da ei ad comedēdū de dianiso. Et si cognoueris ꝙ humiditas predicta fuerit ex abundantia flegmatis in stomacho. purga eum cum hoc catartico. ℞. seminis vrtice ꝛ agarici. aā. auř. iiy. polypody. aure. y. colloquintide quartam partem auř. j. Incide eam subtiliter: ꝛ misce eā cū granis pini bene pistatis. deinde istam cum omnibus predictis malaxa. ꝛ fac magdaleonem cum decoctione feniculi. ꝛ de hac confectione dabis ad bibendum infirmo auř. v. cū decoctiōe feniculi calida. Et si nō purgatur sufficienter adde auř. j. Et fac custodiā sicut conuenit laxatiuis. ꝛ fac eum sternutare ponendo in naribus suis liciniū coti. extirpando aliquando pilum vnum vel duos ex naribus. Et fac cū suffumigari cum alkitran ꝛ thure.

Dfia iter cās subeth ꝛ grauis dormitionis.

Couenietia subeth cū appoplexia. Cura.

I ¶ Cap.14m. Quod est de sirsen cal'o cum alienatione.

Hec qdem egritudo generat̃ ex alys egritudib⁹ ꝛ suis cāis: q̃re
accn̄s eaꝝ ipaꝫ eē dicim⁹. Sꝫ postq̃ꝫ i cere/
bro ꝯfirmata fuerit idiget cura spāli ꝛ ꝓpa.
Et accidit h̄ egritudo aut ab hūorib⁹ acutis ꝛ
mordicatiuis exn̄tib⁹ in stōcho: a qbus resoluunt̃ fumi ꝛ
vapores: q ascēdēdo ad cerebrū colligunt̃ in eo: aut orit̃
a febre acuta valde cal'issima atq̃ꝫ forti. q̄ facit fumosita/

Cura fcē ab extrinseco,

tes caput ascēdē. aut forti cal'itate sol'. aut ab alys cāis fa/
ciētib⁹ vel ꝓcreātib⁹ imēsaꝫ cal'itatē. Quare si cōfirma/
ta fuerit egritudo ꝛ accn̄tia ipsi⁹ fuerint fixa atq̃ꝫ mansi/
ua. idiget cura spāli. Sꝫ si nō fuerit ꝯfirmata egri^{do} neq̃ꝫ
fixa. remouet̃ remota cā ipsius. Vn̄ in illa q̄ fit a cal'itate
solis sufficit tibi apponē capiti ipsi⁹ oleū ros̃. in quo rose
pluries sint iterate ꝛ ifrigidatū in puteo. iterādo pluries

K Cura fcē ab hūoribus stomachi.

ꝛ frequēter. ꝛ sic oīno liberabit̃. ¶ Sꝫ si fuerit ex cal'ita
te ignea ꝓcreata ab hūorib⁹ acutis ꝛ cal'issimis exn̄tib⁹
in stōcho nō sufficiet cura ꝑdicta. sꝫ opꝫ vt sis studiosus
ad ifridādū stōchū. Quare si ꝑdicti hūores fuerint in cō
cauitate stōchi euacua eos ꝑ vomitū. ꝛ tūc remouebitur

Cura facte a febre,

cā. ¶ Et si fuerit a cal'itate ignea ꝓcreata a febrib⁹ inten/
siuis: siue fuerint ꝯcluse ꝛ isepabiles: siue nō. tūc oīb⁹ mo/
dis opꝫ te cōpl'onē ei⁹ ifrigidare: cuꝫ magna cautela atq̃ꝫ
studio. eo q̄ febris si fuerit ex putredie: ꝛ tu multiplica/
ueris ifrigidātia in curatiōe ipsi⁹: igrossabis mām. ꝛ ēt si
esses tā excellētissim⁹ in scia mediciali sicut fuit Archili/
nus. nō posses plenarie frāgere febrē putredinalē solum
cū frigidis absq̃ꝫ lesiōe ꝛ nocumēto caloris inati. si h̄ fe/
ceris cū v̄tute ꝑmaꝝ v̄tutū vel opōnū. Et si ifridabis tē/

L perate. pol'e erit q̄ frāges fortitudinem febris sine nocu/
mēto caloris inati. Et ēt hec frida tēperate nō d̄bes exer
cere nisi post aptionē oppil'onis cū reb⁹ subtiliatiuis ꝛ i/
cisiuis ꝛ digerētib⁹ humoreꝫ. Et ea q̄ faciūt hāc opōnem
sunt medicie cal'e. qm̄ opatio calidaꝝ rerū adiuuat ad cō
seruationē caloris nālis: ꝛ ipm auget: ꝛ remouet radiceꝫ
putredis. Et ista nō pn̄t fieri cū medicis ꝑdictis frigidis
tēperate nisi eis miscueris icisiua ꝛ apitiua. ꝛ h̄ non faci/
mus vt calefaciam⁹ nām. cū sit supflue calida sꝫ itēdim⁹
cām putredis remouere aperiēdo oppil'ones ꝛ subtilian

Si itēdis frāgere fortitudinē caloris accn̄tal' absq̃ꝫ putredine n̄ trāscēdas 2m gradu꞉ frigiditatis.

do atq̃ꝫ scindēdo hūores. ¶ Sꝫ si itēdis frāgere fortitu/
dinē caloris inālis absq̃ꝫ putredie. fac cuꝫ medicis ifrigi/
dātib⁹. que nō trāscēdāt finē scd̄i gradus. Et esto ꝯtēt⁹ in
his spāl'r in ista egritudie. Et miscere acetū cū istis medi
cinis est valde vtile. Qm̄ est vehiculū ꝛ delator aliaruꝫ
medicinaꝝ ad mēbra ad q̄ mime ꝑtrāsire possent absq̃ꝫ
eo. Et est nec̄e vt he me^{ne} sint frigide actu ꝛ po^{a}. ꝛ nō suf/

In sirsen medicie n̄ soluꝫ po^{a} sed actu fride eē d̄bēt

ficit frigiditas eaꝝ potētialis nisi infrigides eas ponēdo
ipsas in aerē frigidū. s. in puteo frigido: vel ad vētum. Et
cū fuerit egritudo fortis pone petiā lini madefactaꝫ in ni/

M ue sup caput ei⁹. Et nō tradas obliuiōi q̄ cerebrū inq̄ꝫtū
est cerebrū ē fride cōpl'onis. ꝛ ꝑꝑ h̄ nō ꝑt sustinere frigi
ditatē actualē in excessu sic pn̄t alia mēbra que non sunt
frigida. Et esto memor q̄ ꝛ q̄lia accn̄tia pessima ipsi cere
bro habeāt ꝓuenire ex supflua frigiditate. ꝛ ꝑ tanto non

Regimen,

debes frida in excessu in ipso supflue iterare. ¶ Et pota
bis eū cū aqua rosata ꝛ aqua citruloꝝ. quaꝝ ꝑtes sint eq̄/
les cū q̄rta ꝑte ipsaꝝ de aceto. ꝛ cū isto potu etiam potes
ponere micā panis lotā ad comedēdū. Et erit ei cib⁹ vti/
lis valde ꝛ medicina ꝛ lōginquus ab oī putrefactiōe. Et
si hoc sirsen fuerit ex cā seu egritudine alicuius alterius
mēbri neruosi: non poterit remoueri vllo mō nisi remo/

Cura fcē ab apate exteriori,

ueat̃ cā. ¶ Et si fuerit ex apate visibili apparēte in aliq̄
parte corporis: ꝛ nō fuerit infirmus in ꝑn° sui flōmatus:
empl'icabis locum hoc empl'o, q̄d. ℞. floris camomille:

N seminis lini pulueriçati ꝛ farine ordei. Et misce cū oleo
rosato. ꝛ si cū hoc dissoluit̃ est bonuꝫ. q̄ illo vti debes. Or
si dcm̄ apa ad saniē deuenit: stude in maturatiōe eiusdē:
ꝛ postmodū apies ipm euando saniem. ꝛ facta apertione
cū euone saniei remouent̃ accidētia. Et q̄d remanet post
apertionem: stude ad digerēdū cū mica panis albi impa
stata cū decoctione pedū arietis. Sꝫ si ꝑdictū apa ad sa/
niē nō deuenerit: tūc ꝑmo ipꝫ flōmare debes: ꝛ postmo/
dū circa resol'onē intēdere debes frāgēdo caliditateꝫ ip/
saruꝫ cū predictis. addendo ꝑdicto empl'o sticados ꝛ ra/
dices biringorū. Qm̄ sticados admirabilis efficacie re/ Sticados in apatib' [illegible] lidis.
peritur esse in hoc casu. ꝛ iam tibi sufficienter declarata
est cura istius egritudinis. que est perutilis omnib⁹ febri
bus cum qbus est apa: siue fuerit intus: siue extra. Et cib⁹
eoruꝫ sit farinata ordei vel panata clara: aut mica panis
pluries lota sumendo in potu aquam ordei.

O ¶ Cap.15m. Q̄d est de ꝑuatiōe itellectus ex frigiditate.

Perturbat̃ qdē itell's ex mala ꝯpl'o
ne frida ꝛ sicca qn̄ iā est
fixa ꝛ radicata in ipa suba cēbri. Et accidūt
ex ea vigilie (sic ex nec̄itate vmbra seu tene/
brositas) tꝑe pluuie eē repit̃. ¶ Cui subue/ Cura.
niēdū ē ponēdo oleū ro. sup caput patiētis in max^{a} q̄ꝫti/
tate. Et ēt de eodē apponere d̄bes in narib⁹ ꝛ aurib⁹ eius/
dē. Et balnea eū in aq̄ tepida dulci iducēdo ei letitiaꝫ to/
to posse. ꝛ fac ei oēm q̄etē ꝛ suauitatē elōgando eū a mu/
lierib⁹. Et fac eū odorare liguā bouinā: ꝛ mala aromati/
ca. Et nō obliuiscaris cū h̄ toto ipꝫ purgare ab hūore fri
gido ꝛ sicco. ꝛ h̄ facere potes cum polypodio recēti opti
me ꝯquassato. ponēdo id ad coquēdū cū gallo veteri. cui
crura sint fracta ꝛ omnia alia sua ossa cū suis pulpis sint
optime ꝯtusa in aq̄ dulci cū modico olei ꝛ salis. ꝛ coriā/

P dri recētis. ꝛ cū ꝑfectissime fuerit d̄coctus: exꝑmēdo for/
titer colet̃: ꝛ in illa colatura iteꝝ decoque. ℥. j. polypodij
recētis ꝛ postmodū cola. ꝛ ꝓpina illā ifirmo ad bibēduꝫ
in ieiunio. Et si cū hac nō purgat̃ decenter: scias q̄d eius
egri^{do} ē male dispōnis: q̄re opꝫ te redire ad purgādū ipꝫ
cū medicis laxatiuis ꝑdictis purgātib⁹ mel'iam.

¶ Cap.16m. Quod est de mania.

Et accidit hec egritudo. s. mania et
destructio itell's ex mala
cōpl'one vapoꝝ ascēdētium ad caput: siue
sint calidi: siue fridi. Et si cā fuerit cal'a sūt
oino sine timore. ꝛ spāl'r si cal'itati siccitas fuerit associa/
ta. Or si dicta mala compl'o fuerit vl'is toti corpori. ita q̄

Q sit isita ꝛ radicata in corde: tunc qn̄ sanguis ei⁹ ebullierit:
mania efficitur pessima atq̃ꝫ fortis: ꝛ si ꝑseuerauerit ma
nia tādiu quousq̃ꝫ ad timorē aque deueniat ifirmus: ꝛ ab
ipsa fugiat. mors eius est ꝓpinqua. Et hec accidūt pluri/
bus aialibus. s. leonib⁹: canibus: equis: mulis: ꝛ asinis. Et
iam accidit q̄ quidam mulus voluit mordere quēdā ho
minem. ꝛ homo versus est in fugā vadens per viā vnaꝫ
strictā. ꝛ mulus sequebat̃ eum. qui cuꝫ peruenisset ad in/
troitum calis stricti ꝛ breuis infixit se ibideꝫ. ꝛ cū nō po/
tuisset exire propter stricturam ꝛ breuitateꝫ: mortu⁹ fuit
ibidem. Et hec egritudo trāsfertur ab vno aiali ad aliud
eiusdem spēi: ꝛ etiā alterius speciei. ꝛ hoc accidit ꝑm pre
parationē cōplexionis ꝛ nature vniuscuiusq̃ꝫ ad recipiē
duꝫ dictā malam cōplexioneꝫ: sicut apparet in ramis ar
boruꝫ: qm̄ habiliores sunt ad recipiendū actionem ignis
q̃ꝫ grosse arbores. ꝛ oleū etiā citius recipit cōplexiōe sua
q̃ꝫ natura sua operationem ignis q̃ꝫ faciat semperuiua q̄
frigida existit. ¶ Et in hac mania q̄dā mirabile repit̃: Mirab[illegible] vrina [illegible] corum.
q̄ si collectum fuerit de vrina istius in quantitate multa
in vrinali vitreo. videbis q̄d clarificabitur vrina: ꝛ sine
dubio

A

dubio videbis intus formas calculoꝝ natātes.⁊ si ipsaꝫ
colaueris per pānū subtilem nullum vestigium illorum
seu signum in petia poteris inuenire.Et si dictam vrinam
iteꝝ in vrinali repones.⁊ ibidem aliq̄ntulū ꝑmāserit:ve/
raciter iteꝝ videbis eos vt ꝑus.Et sup h libēter cām po
nereꝫ si meus intell'ꝰ esset sufficiēs.¶ Sꝫ si mala cōpl'o
fuerit in cerebro solū simpl'r sicca nō fit inde mania:sed
solū ꝑturbatio itell's.⁊ cogitatiōes male ⁊ pessime.Et fit
etiā ꝑturbatio itell's ex diminutiōe ꝓprie sub̄e cerebri.si/
cut accidit illis q supflue vtunꝰ sōmia.Sꝫ hoc eē vi'ex
snia diuine ꝓuidētie.¶ Et siqs dixerit respondendo ꝙ
senibꝰ diminuitur itellectus ꝓpter ipsoꝝ cerebroruꝫ di/
minutionē.ergo pueri ſm istam rōnem ꝑfectiorem itel/
lectum ⁊ meliorē multū habere deberēt oībus alyꝫ eta/
tibus.cuꝫ habeant cerebrū ꝓportionaliter plenius.⁊ nō
est ita.'Rñº ꝙ sicut senibus diminuitur ⁊ destruitur itel/

B

lectus ꝓpter paucitatem substātie ipsius cerebri.ita isan
tibus vel pueris ipediꝰ ⁊ destruitur eoꝝ itellectus ꝓpter
multam admixtionē que fit in substantia eoꝝ cerebroꝝ
ab humiditatibus preparatis ad applicationem ⁊ nutri
tionem substantie cerebroꝝ ipsoꝝ ꝓpter exuberantiam
nutrimēti ipsoꝝ.⁊ in hoc tempore.seu etate augeꝰ humi
ditas naturalis.⁊ ēt superfluitates.⁊ ꝓpter hoc ꝓlonganꝰ
somni eorum:⁊ etiam superfluitates que exeunt ex nari/
bus eoꝝ:⁊ ex corporibꝰ sunt in quantitate multa.Quare
sūmarie tibi dico.ꝙ puer donec fuerit in hoc esse.nō po/
terit eē perfecti intellectus.donec fuerit completus.quo/
niā sicut membra eorum nō sunt completa in mēsura et
quantitate.ita eoꝝ intellectus non est completus:donec
veniāt ad etatē perfectam.¶ Sed quando senibus ac/
cidit ꝑturbatio itellectus ꝓpter diminutioneꝫ substantie
cerebri.tūc cura ipossibilis est.Tamen rege eos ꝓpinan
do eis amygdalas dulces ad comedēdū cuꝫ pane bñ fer
mētato.⁊ çucharo.qm̄ ista augent substantiam cerebri.
⁊ etiā vua passa est eis vtilis.quia impiguat epar.Et hic
defectus qui fit in cerebro.fit in parte anteriori.⁊ ꝓpter
hoc imaginatiua soluꝫ ꝑ maiori parte senibus destrui re
periꝰ.⁊ interdū etiā eis destruiꝰ cogitatiua.quando cōsu
mitur cerebruꝫ qḋ in media cellula existit.⁊ etiaꝫ memo
rialis quādo diminuitur substantia ipsius cerebri.que in
posteriori cellula collocatur.Quare ad restaurandū hāc
humiditatē.da eis amygdalas cuꝫ çucharo sicut dixi.⁊
vnge caput eius cū oleo amygdalarū dulcium cui sit ad/
mixta decima ꝑs ipsiꝰ de oleo masticino.eo ꝙ membra
ꝑncipalia nō sustinent medicinas in quibus nō sint ea q̄
habent confortare:q̄uis accidens egritudinis ea non re/
quirat.quoniā intendere debes ad confortandū ⁊ fortifi
candū partem illā in qua egritudo reperitur.¶ Sed ex
istis tribus partibus cerebri.posterior citius exiccari de/
beret rōnabiliter ꝓpter sui naturam ⁊ compl'onem cete
ris alyꝫ.Sed quia aer leuiter ad eaꝫ pertingere nō pōt.
propter grossitudinem ⁊ soliditatē ossis cōtinentis ipm̄.
Et qa est omnino cōclusuꝫ absq3 omni foramine ⁊ poro/
sitate.ideo minoreꝫ recipit desiccationem.Sed pars an/
terior cerebri:eo ꝙ os eius continens ipsum est aptum ⁊
porosuꝫ.⁊ aer ad ipsum per anhelitum cito ꝑtingere pōt.
ideo citius desiccaꝰ.⁊ etiā citius q̄3 cerebrū quod in me/
dia cellula esse reperitur:eo ꝙ aer ad ipm̄ nō ita cito pōt
peruenire nec ita leuiter.Et qa os ꝯtinens ipsum sil'r est
obtusum solidum ⁊ absq3 porositate sicut est os posterio
ris partis cerebri.ideo longinquum a siccitate esse repe/
riꝰ.Et quādo siccitas cerebri superuenit in ista parte an
teriori.vel in alyꝫ oībꝰ partibꝰ simul.cura erit difficilis
valde iuuenibꝰ.⁊ etiā alyꝫ qui sunt in maiori etate:q̄uis
sit possibilis.Sꝫ decrepitis est impossibilis omnino.vñ

Cura d'sipiē/tie ⁊ ē ꝑtur/batio itell'us ꝑꝑ defectum cerebri. vide Mōtagnanā cōsi.37.

C

D

Qua d' causa memoria nō ita deꝑdiꝰ in senibꝰ sicꝰ ima giatiua ⁊ co/gitatiua.

E

intēdas in curatiōe istius partis vel oīum ꝑtiū cū medi/
cinis supradictis.Sꝫ attēde ꝙ quādo os cranei vel vbi
os ipsius fuerit densum solidū ⁊ absq3 porositate tūc vti
debes fortioribus medicinis:eo ꝙ grauiter ⁊ difficulter
possunt penetrare.Sed vbi inueneris craneum porosuꝫ
⁊ non ita solidum:citius possunt medicine itus penetra/
re.Quare leuioribꝰ indiges medicinis ⁊ debilioribꝰ.

Nō ponit curā nisi vnius speciei.

¶ Cap.17m.Quod est de humiditate que oritur in cellu/
la anterioris cerebri ⁊ circa cerebrum.

SCias ꝙ humiditas subtilis que oriꝰ in
cellula anꝰrioris cerebri ⁊ circa ipꝫ
est imensi fetoris:⁊ ex illo intell's perturbaꝰ.
⁊ non pōt infirmus caput suum sustentare.⁊
non loquitur nisi cū difficultate magna.⁊ qñ
interrogatur de aliquo tarde ⁊ pigre ⁊ cum perturbatio/
ne respondet.⁊ ꝓ maiori parte non intelligiꝰ.⁊ est absq3
intellectu.Et ego tempore meo vidi quendam cui sup/
uenit hec egritudo:⁊ nulla medicina ei prodesse potuit ⁊
mortuus fuit ide.Et hec egritudo multotiēs accidit oui/
bus:⁊ ouis illa que habet hanc egritudinem a pastoribꝰ
diciꝰ matronia.¶ Et cura huiꝰ egritudis est caput cau/
teriçare.⁊ sine dubio chirurgi multum errant.cauteriçā/
tes omnes in capite quibus accidit perturbatio intelle/
ctus.⁊ seqtur inde maximum nocumentum:quoniam si
causa egritudinis fuerit caliditas ⁊ siccitas:vel caliditas
solum:aut siccitas solum:aut fuerit causa ex diminutiōe
substantie cerebri:considera quid inde cōtingere potest.
Sed in hac egritudine sine dubio cauteriçatio est cura
vtilior alyꝫ quia desiccat horribilem humiditatem.⁊ eā
extrahit ad partes exteriores.Et si posueris in naribus
ipsius succum rose canine.que arabice dicitur secaicana
hamaꝫ multum confert.Et etiam alia medicamina que
a medicis assueta sunt inyci in naribꝰ faciēdo caput pur/
gari.sicut est aqua sicle.⁊ aqua cucumeris agrestis.⁊ simi
lia.Et continuādo has medicinas ⁊ rectificando regimē
ipsius poterit liberari.⁊ desiccabitur inde humiditas il/
la nociua.⁊ liberabitur Deo dante.

Casus.

Cura.

F

G

¶ Cap.18m.Quod est de scotomia que in arabico dicitur
abscedar.

ET accidit aliquādo hoi ꝙ stando ⁊
supsedendo apparet ei ꝙ
oia circūuoluanꝰ donec cadat.Et oritur hec
egritudo ex vaporibꝰ subtilibꝰ ⁊ acutꝭ chole
ricis ascēdētibus superius ꝑ arterias ad ce/
rebrum replēdo ipsum.⁊ accidit spiritui nāli motus ma
lus.Et predicti vapores ascēdūt superius ꝓpter ampli/
tudineꝫ arteriaꝝ:que tales a natiuitate existūt.¶ Qua/
re predictis confert incidere arterias:que sunt post au/
res.Sed si dicti vapores ascēdūt per arterias retbis vel
retbine miraculose modicū inde sequitur iuuamentum.
Et si ꝓuenerit dicta egritudo ex amplitudine aliaruꝫ ar
teriarum tūc cōfert incisio predicte arterie.¶ Et debet
medicus infrigidare cōplexionem huius infrigidatiōe
temperata.s.ꝓpinādo ei lactucas elixas ad comedēdū.
⁊ ad potandum aquā ordei cum agresto:nisi stomachus
fuerit imense sensibilitatis:⁊ potabis eū etiā aqua ordei.
⁊ aqua frigida cū aqua rosata.Et ab oībꝰ fructibus absti
neat:pterq̄3 a medullis seminū anguriarū ⁊ citrulloruꝫ:
que ei exhibere debes postq̄3 cognoueris ꝙ dicti vapo/
res ab humoribus cholericis fuerint ḡnati.¶ Sꝫ illa q̄
a stomacho ꝓcedit ad cerebrū pōt ex humore vno ori/
ri.vel ex pluribus ex q̄bus ḡnantur vapores ascēdētes
ad cerebrum.Et cura huius leuis satis existit.s.purgādo
stomachū cū aq̄ infusiōis myrabolanoꝝ citrinoꝝ.⁊ sca/
monee ⁊ violarū.Et cōfert etiam hec decoctio:q̄ purgat

Cura scē a vaporibꝰ ascen/dētibus ꝑ ar/terias.

Regimen.

H

Cura facte a vaporibꝰ sto/machi chole ricis.

stomachū a cholˀa. ℞. seri lactis coagulati cū lacte fici li/
I bzā.5.ꝛ infunde in eo auī.iiij.corticis myrabolanoꝝ citri
noꝝ ꝛ violaꝝ auī.v. Alcbacar sicci auī.v.ꝛ ꝑmaneāt oia
simul in dicto sero vsqꝫ mane.ꝛ tūc colent̄ optime fricā/
do ꝛ exprimēdo:ꝛ in ꝑdicta colatura adde quartā partē
auī.j.ex scamonea miscēdo ei auī.x.syrupi mastic.ꝛ.x.sy/
rupi cydonioꝝ.da bibere ꝛ tardet cibū quousqꝫ comple
Regimen uerit opus suū. Et si modicum assellaret ex dicta potiōe
da ei ad bibēdum de dicto sero:expectando sicut in alijs
medicinis. ¶ Et ciba eū pane optime fermētato cū pul
lis vel carnibus edinis decoctis cū vino granatorum et
agresto. Et femine laudabiliores in hoc casu existunt ma
sculis:ꝛ ex ipsis adhuc meliores sunt albe.ꝛ post que va/
rie existūt. Et aquā ordei bene preparatā cuꝫ aqua dulci
Cura scē ab hūorib⁹ pu/ tridis stōchi eis simil'r conferre dicimus. ¶ Sed si dicta egritudo ex
humorib⁹ putridis orta fuerit.tūc hierāpigraꝫ cum sero
lactis vtilem ꝛ sufficiētem eis esse dicimus.ꝛ etiam aloes
K solum cū sero cōfert.ꝛ si ei miscueris aliquid agarici erit
melius. Sed si predicta putredo in stomacho fuerit ide
oritur fetor oris ꝛ scissura labioꝝ:ꝛ est possibile ꝙ ex di
cta putredine eueniat cerebro calefactio subita cuꝫ horri
bilibus cogitationibus.ꝛ propter impetuositatem ꝛ for/
titudinem accidētium impediūtur spiritus animales in/
tātum ꝙ vrere videntur ꝛ eleuantur:ꝛ conculcant̄ subi/
to:ꝛ mouent̄ extraneis motionibus:ꝛ inde seqtur scoto/
mia. Et hoc multotiēs vidimus ꝙ quando alicui subito
euenerit aliquid qḋ imutet fortiter spiritum animalē ꝙ
illud facit euenire scotomiam. Et cura huius est cura ꝑ/
scripta faciendo eum odorare rosas cū myrtela madefa/
ctas in aq̄ rosata.qm̄ liberabit̄ cum adiutorio Dei.

¶ Cap.19m. Quod est de dolore totius capitis qui quidē in arabico dicitur baidda.

L
Cōditōes do loris capit̄ ꝛ a qbus ledat̄ patiēs ipm,
ET dolor fortis q̄ accidit in capite aliqñ est ꝯtinuus.ꝛ aliqñ
est cū interpolatione hñs paroxismos. Et q̄
hꝫ ipm non potest sustinere voces ꝛ voci/
ferationes fortes ꝓpter debilitatem nerui
audibilis.ꝛ ꝓpter debilitatem etiaꝫ totius cerebri:ꝛ sine
dubio tales voces excitāt dolorem. Et nō mireris q̄a qñ
dolor fortis est in aliquo membro augetur ex forti voce.
Et causa huius est aer motus a forti voce qui ꝑcutit mē/
brum dolorosum:ꝛ inde dolor augetur. Et hec est opinio
Gal'.etiā in egritudibus oculoꝝ.cui quidaꝫ in hoc obuia/
uerunt.medici Xo minime:imo sentētijs ipsius totaliter
adheserunt. Et qui habet hunc dolorem similiter nō po
test aspicere in magno splendore:eo quia sicut neruus ꝑ
quem auditus ad cerebrum tendit non potest fortem so
num ferre:ita neruus opticus per queꝫ species visibilis
M venit ad oculum non potest magnum splendorem ꝛ lu/
men sustinere:eo ꝙ quando tam fortis dolor est in toto
Quid ꝓprie dolcat in do lore capitis, capite:impoſſe est quin etiam oculi non sentiant. ¶ Re/
manet ergo nobis inqrere vbi ꝛ in quo loco seu parte ca
pitis iste dolor ꝑncipaliter existat.ꝛ absqꝫ dubio dict⁹ do
lor inuentus est in panniculo qui sub craneo moratur.i.
dura matre vel in illo qui est post istum circūdans cere/
brum.i.in pia matre:ꝛ quādo in aliquo dictoꝝ est dolor
Dolor ē sen sibilitas ꝯrie q̄litatis exñtis i mēbro. Idē 2a ꝑmi. doc. 2a.c.19o. nō pōt ferre vocem magnā nec lumen intēsum. ¶ Re/
stat adhuc scire quid sit dolor.ꝛ causa eiusdeꝫ. Jam ergo
declaratum est ꝙ dolor nil aliud est q̄ꝫ sensibilitas ꝯtra/
rie qualitatis existentis in membro.quare cum perseue/
rauerit perducet ad solˀonē ꝯtinuitatis. Et solˀo ꝯtinuitatis
accidit aut ꝓpter extrinsecam:sicut incisio ensis vel per/
Cā doloris ē ꝑa q̄litas aut solˀo ꝯtinuita cussio facta a re aliqua:aut ex ꝯtusione. Et pōt etiaꝫ esse
solˀo ꝯtinuitatis ex extēsione valida facta a superflua re/
pletione.aut ex vētositate vaporosa. Et si ventositas di

cta vaporosa facta fuerit a frigore.pōt etiam ex eadē do
lor fieri fortis:eo ꝙ quelibet res que hꝫ subtilē nām pū/
git:q̄uis sit frigida. Et tu scis ꝙ vapor natura sui subtilis
existit.ꝛ hac de causa ꝓuenit solˀo ꝯtinuitatis:sicut appa/
ret in rebus extrinsecis:ꝙ qñ extēdunt̄ fortiter vltra de
bitum laniantur ꝛ rūpuntur. Et acuta ēt quādo recipiun
tur sunt cā solˀonis ꝯtinuitatis. Et argilla simil'r seu terra
malaxata optime cum forti aceto:ꝛ exterius epithimata
soluit ꝯtinuitatē cutis. Et ēt siccitas cuꝫ in corpore super/
flue exuberauerit cū modica extēsione illud idē leuiter
facere pōt. Et qñ frigiditas superauerit intātū ꝙ conge/
latur mēbrum ꝛ indurat̄:sequit̄ inde solˀo continuitatis.
Et etiā ex reb⁹ calidis ꝛ acutis receptis per os vel exte/
rius emplastratis:fit solˀo ꝯtinuitatis:sicut ex synapi ꝛ ta
psia:q̄a ex sua subtilitate ꝓfundantur:ꝛ corrodunt ꝛ sol/
uunt ꝯtinuitatem. Et nos videmus ꝙ acetuꝫ q̄uis id qḋ
in sua cōplˀone dñatur sit frigiditas sicut dicit Gal'.frāgit
vtres ꝛ ꝑforat eos:ꝛ rūpit vegetes. Et sit etiam solˀo con/
tinuitatis ex coagulatiōe sicut cera ꝛ pix.q̄a qñ sunt coa/
gulata franguntur ex leui extēsione vel a percussiōe ab
aliqua re dura. ¶ Sequit̄ ġ ꝙ iste dolor taꝫ difficilis ꝛ
fortis sensibilitatis eē non pōt nisi a superflua repletiōe
ꝛ extensione existente in membro valde sensibili.sic̄ est
dura mater ꝛ pia mater. Et qñ fuerit ex vapore frigido
ibi recepto:dolor erit validus atqꝫ grauis. Et si fuerit ex
calido vapore exñte in locis predictis leuiter illū cogno
scere potes.eo ꝙ dolor erit acutus valde ꝛ mordicatiu⁹.
Et tactu ēt ipm cognoscere potes. Et signum illius q̄ fit
a frigiditate vel a vapore frigido est quia infirmus dele
ctatur in appositione rerū calidarum actu ꝛ potentia su/
per caput:ꝛ videt̄ inde recipere iuuamentum ꝛ sentit in
capite dolorem magnum cum grauedine ꝛ ponderosita
te.atqꝫ mordicatione ꝛ punctione. Et qui fit ex caliditate
est dolor difficilis atqꝫ fortis cum punctione ꝛ mordica/
tione. ¶ Et cura generalis istius doloris est rectificare
regimē ipsius comedēdo ordinate ꝛ debitis horis. ¶ Et si
fuerit dictus dolor ex repletione cuꝫ grauedine: cura ei⁹
propria est flōmia.considerando tempus:etatem:cōsue/
tudinē:regionē:ꝛ cōplexionē. Et qui fuerit ex vapore fri
gido:curatur vaporādo caput cum sticados. Et si fuerit
ex calido ꝯfert ei bibere aquā rosatam confectaꝫ cū psi/
lio integro:qm̄ medici ꝓhibent pistationē eius. ¶ Et si
fuerit ꝑdictus dolor ex repletiōe multa sanguinis:flobo
tomādus est ex cephalica. Et si ex arteria flobotomaue/
ris:longe melius erit:sed scire debes ꝙ sanguis ille cum
magna difficultate retinet̄ ꝛ solidatur:ꝛ ꝓpter hoc tecuꝫ
habere debes ea que habēt sanguinē fortiter retinere:si/
cut sunt pili leporis minutissime incisi mixti cuꝫ albumi
ne oui ꝛ gipso:aut folia myrthe subtil'r pulueriçata cum
psilio integro mixtis cū aqua rosata:ꝛ ponere super locū
similiter stringit. Et cū vis incidere arteriā:ipsam strige
versus radicem sui:ne superflue sanguis exire possit.ici/
dendo eā cum re frigida.ꝛ nō cum igne. ¶ Et si cogno/
ueris flegma cum sanguine abūdare.fac eū vti exercita
tione tēperata cibando eum cibis declinantibus ad cali/
ditatem tēperatam ꝛ siccitatem:sicut sunt turtures ꝛ pas/
seres:ꝛ his similia. Abstinendo ab ouis ꝛ piscibus:ꝛ a pa
nata q̄ in arabico dicitur caride:ꝛ ab aqua frida valde:
sed quando vis eam ꝓpinare miscere debes cum ea ali/
quid mellis vel çucchari:aut rob vue passe decoctū vsqꝫ
ad spissitudineꝫ mellis:faciendo vt recipiat eam tepidā.
Et si cognoueris manifeste ꝙ dictus dolor a vaporibus
calidis procedat:incide arteriaꝫ incisione frigida:facien
do euꝫ abstinere ab omni re calida:ꝛ ciba eū gallinis eli
xatis in aq̄ cū modico olei ꝛ salis ꝛ aceti. Et potes etiam

Right margin:
N tis:ꝛ ē op… nie a cū Au… sꝫ ꝑ ō acc… mor.in ꝑri… Hali.6o… orice.16o… nent qḋ so… solˀo ꝯtinu… tis ē caus… Au.3o coll… 31o hꝫ alia… opi,extrem…
O
Sig a spēi doloris,
Cura gñal…
P
Cura sod… sanguinea…
Q

A

eam coque re cū cucurbita:nō ponēdo gallinā cuꝫ cucur-
bita:nisi post decoctionē cucurbite. Et pōt etiaꝫ decoq cū
succo granatoꝝ:⁊ fac eū multotiēs odorare myrtellaꝫ cū
ligno aloes ⁊ sandal'. Et purga eū cuꝫ sero lactis coagula-
ti cū lacte fici addendo ei aliqd scamonee. Et cum fuerit
purgatꝰ numera sellas:⁊ quot vicibꝰ assellauerit: tot die-
bus quiescat post purgationē:⁊ postmoduꝫ facies euꝫ vo-
mere:⁊ post vomitū iterum eū purgare debes. ¶ Et iam
superius declarauimus loca que apta sunt recipere hunc
doloreꝫ:q̃uis videat̃ ꝙ dolor in osse existat. Et q̄uo hoc
esse posset:cū ſm opionē quorūdaꝫ os oīno careat sensu:
Et ego dico ꝙ si aliqd habet os de sensu ē valde grossuꝫ:
⁊ ꝓpter hoc impossibile est ꝙ illic dolor ꝑcipiat̃. Et iam
inuenimus Gal. dixisse que adinuicem sunt opposita: qñ
dixit ꝙ ossa oīno sunt absq; sensu: ⁊ alibi dicit ꝙ dentes
habēt sensuꝫ:⁊ nō grossuꝫ:imo valde intēsuꝫ. ¶ Et opio
magnoꝝ medicoꝝ est ꝙ sensus non sit aliquo membro:
nisi veniat in codeꝫ per neruos subtilissimos diuisos ⁊ cō
textos ibidem. Quare cū ossa nō videant̃ habere talem
texturam neruoꝝ:sensuꝫ habere nō debent. Et ergo sicut
cerebrū mittit virtutē sensibileꝫ per neruos oībus mem-
bris. ita epar sua virtute naturali mittit nutrimentuꝫ per
venas omnibꝰ membris. Et si ossa ideo carent sensu:quia
nerui in eisdem non sunt diuisi ⁊ contexti minutissimi: vt
capilli eadem rōne oīno absq; nutrimento ⁊ augumēta-
tione esse deberent:cum vene capillares diuise in eis non
reperiant̃:neq; virtus naturalis fortior esse reperitur in
introitu membroꝝ q̃ꝫ animalis: imo aīalis valde fortior
iudicat̃. Et tu vides ꝙ ossa q̃diu sunt ī corpore animato
permanent sine putredine ⁊ corruptiōe:⁊ etiaꝫ oēs char-
tilagines:⁊ cum priuat̃ corpus a vita:corrumpunt̃ oīno.
Ergo quid est illud qđ cōseruat ossa in corpore animato
a putredine: Non pōt negari quin illud sit spiritꝰ vitalis
ꝓcedens per arterias ad oīa membra que arterie in mē-
bris ipsis minutissime diuidunt̃. ⁊ codeꝫ modo ossa reci-
piunt nutrimētuꝫ ꝓpter vicinitatē venaꝝ nō pulsatiliuꝫ.
Quare ergo hac eadē rōne ⁊ via nō possunt recipere sen
sum ossa ꝓpter vicinitatē neruoꝝ. ¶ Sed natural'r ossa
inquātuꝫ sunt ossa multe existunt siccitatis. ⁊ ꝓpter hanc
sunt grossi ⁊ ōbilis sensus:⁊ apparet hoc in plantis pedū
rusticoꝝ:qa q̃uis lente ⁊ debiliter recipiant sensuꝫ:tamē
nō oīno a sensu ꝑuant̃:qm̄ vides ꝙ quādo aliqd ex ipsis
inciditur ferro q̃uis nō sentiant doloreꝫ:de quo sit curā-
dum:tamē sensum habere probant̃. Et quia ossa duriora
⁊ sicciora existunt plantis pedum rusticoꝝ:ideo lentius ⁊
tardius ⁊ grossiori modo sensum percipiunt. ¶ Et si ali-
quis dixerit scriptuꝫ esse ꝙ ossa careant sensu. dicimus ꝙ
illud dictū est eo modo quo dicit̃ qñ aliqs habet collum
breue:ꝙ careat collo:⁊ ꝙ qñ aliqs hꝫ debilitatē visus ꝙ
careat visu. ¶ Et ista que dixi dico ſm meā existimatio-
nem ⁊ intellectū:⁊ est veritas oīno: ⁊ inuestigare hoc per
viaꝫ experimēti in aīalibꝰ est difficile valde:qm̄ quando
in aliquo mēbro inuestigando ꝓcedes:incides ꝑmo car-
nem:⁊ postmoduꝫ neruos:demū pelliculaꝫ que cooperit
os. ⁊ scire debes ꝙ oīa ista acutissimi sunt sensus. ergo cuꝫ
peruenit̃ ad os incidendo vel rascando:q̄uo sentire dꝫ cū
sit debilissimi sensus:⁊ hoc certissime scire debes auctori
tate Hipocratis:ꝙ qñ duo dolores simul fiūt: maior de-
nigrat alterū. ⁊ absq; dubio ossa habent sensuꝫ q̃uis mo-
dicum:⁊ q̄uo non debet occultari dolor in osse cuꝫ sit de-
bilissimi sensus:post imediatā incisionem factā in carne
neruis ⁊ pelliculis que sunt membra tanti sensus. certe sic
esse debet absq; vlla dubitatione.
¶ Capitulum. zoᵐ. Quod est de emigranea que in arabi-
co dicitur sechichia.

Disputatio an ossa sentiant.

Gal. dixit ossa sensu carere ⁊ dētes sentire. idē ꝑma ꝑmi. di. 5. 5ª ꝑmi. c. 5.

B

Probatio ꝙ ossa sentiant.

C

Opio ꝓpria d sensu ossiū.

Expō auctoritatis Gal.

Rñsio ad argumētū sumptū ab experimento.

D

2ª afforismorum. 46.

E

Emigranea est egritudo capitis in qua dolor cōprehēdit
mediā partē capitis. quare scire debes in q̄
pte sit egritudo ꝑdicta. Et scire debes ꝙ eē
nō pōt in aliqua pte capitis nisi ī pāniculo
qui cooperit craneū exterius: vl' in illo q est sub ipso: qui
dr̃ dura mater: aut in illo q est circūdans cerebrū: qui pia
mater noīat̃. Et dr̃ia que est inter istā egritudinē ⁊ ꝑscri-
ptaꝫ que dicit̃ haidda: est ꝙ illa est in toto capite. ista vo
solum mediā retinet partē. ¶ Et orit̃ hec egritudo: aut a
ventositate calida: aut ex repletione superflua: ⁊ que ex
vētositate calida ꝓcedit: fit subito ⁊ cū extensione forti: ⁊
sentit ifirmus acuitatē humoris. vñ resoluit̃ vapor ī loco
in quo est. sed si fuerit ex repl'one: sentiet infirmus graue-
dinē in loco cū rubedine oculoꝝ ⁊ faciei. ⁊ pōt ēt euenire
ab humoribꝰ existentibꝰ in stomacho a qbus vapores ⁊
fumositates resoluunt̃ qui ad caput ascēdunt: ⁊ ibi perci-
pit̃ incēdium ⁊ mordicatio valida. Et flobotomia qdem
cōfert qñ fuerit ex repletiōe ⁊ infrigidatio corporis etiā
cum rebus notis ꝑscriptis. ¶ Et ciba eū pullis ⁊ gallinis
decoctis cuꝫ succo granatoꝝ acetosoꝝ. Et potet aquā or-
dei ⁊ abstineat oīno ab oībus ꝓcreantibꝰ fumos vel va-
pores acutos: sicut est vinū coctū ⁊ vinū passulaꝝ ⁊ silia.
Et abstineat etiam a pomis granatibꝰ dulcibꝰ: qm̄ cito in
cholerā vertunt̃. ⁊ sic eis nō modicū nocere videntur. Et
qñ dicta egritudo ex repletiōe fuerit sola flobotomia ali-
quādo pōt liberare. Sed qñ cā fuerit ex superabundan-
tia calidoꝝ humoꝝ existētiuꝫ in stomacho a qbus vapo
res superius ad caput ascēdunt. ¶ Cura eius ꝓpria exi-
stit euacuare illos cū laxatiuo cōuenienti: aut cuꝫ vomitu
leui: ⁊ sufficit hec purgatio. ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊
chebuloꝝ ⁊ indoꝝ ⁊ violaꝝ ⁊ nenufar. añ. aur̃. x. cōquas-
sentur optime. ⁊ ponant̃ in feruentē aquam per noctem
vnam: ⁊ in mane colent̃ exprimēdo fortiter. ⁊ illi colatu-
re adde quartā parteꝫ aurei vnius ex scamonea trita. ℥. j.
syrupi acetosi. ℥. j. syrupi facti ex cor. citrorum. ⁊. ℥. j. syrupi
masticini: ⁊ ꝓpina ei ad bibenduꝫ. ⁊ si nō purgabit̃ suffi-
cienter: da ei ad bibendum de predicta colatura: soluꝫ re-
gendo eū sicut conuenit medicamini: dando ei in cibis si
superabūdauerit humiditas in stomacho que habeāt eā
exiccare ꝓut tibi videbit̃ cōuenire. dādo ei semper post
cibū aliqua stiptica cōfortantia ⁊ cōuenientia stomacho
vt sunt pira assata: vel cydonia: vel alia similia.
¶ Tractatus decimus de egritudinibus colli: ⁊ est conti-
nens capitula decem ⁊ octo.

Scias ꝙ collum cōpositū est ex mē-
bris simplicibꝰ ⁊ cōpositis: ⁊
ipsa officialia cōposita sunt ex cōsil'ibꝰ:
⁊ inquātuꝫ collum cōpositū est ex cōsil'i-
bus eueniunt ei egritudines ꝯsimiles: ⁊
inquātū collū cōpositū est ex officialibꝰ
mēbris eueniūt ei egritudies officiales.
Et nos intēdimus dicere egritudines q̄ pñt ei euenire.
¶ Capitulum primū. Quod est de oppilatione.

Hec quidem egritudo. s. oppil'o accidē
pōt in venis neruis: ⁊ in
ipsa nucha. Et cura huius est manifesta. s. cū re-
bus aperitiuis ⁊ subtiliatiuis humoꝝ. ⁊ hec cu-
ra est generalis oppilationibus oīum membroꝝ.
¶ Capituluꝫ zᵐ. Quod est de relaxatione.

Hec quidem egritudo accidit in collo
maxie accidental'r. s. pro
pter apa qđ fit vel orit̃ in nucha: ⁊ inde sequit̃
sb apate relaxatio oīuꝫ mēbroꝝ gñal'r. ⁊ si fue-
rit apa magnū valde: vl' forte interimit subito. Sꝫ si fue-

Diffō emigranee.

Cause.

F

Regi: uen.

Cura.

G

H

Cura generali oīuꝫ oppilationū est cū apitiuis ⁊ subtiliatiuis. id eꝫ in Techni. c. 94. ⁊ 2º practice hali, xx,

I

Paralis fit i pte opposita patienti. id ez supra trac. 7. c. 5. ꝛ hoc qꝛ spinalis medulla est diuisa p mediuȝ. p.c.c.x.fol.x.col.3.

rit apa paruū cū modico dolore ꝛ tumore:nō inde efficit relaxatio.ꝛ si apa cū tumore factū fuerit solū in medietate nuche puabit inde sensus soluȝ in media pte corpis.s. ex opposito:sed mot' remanebit in pte apatis. Quare talibus in pncipio ꝯsulimus fieri flobotomiā si virt' fuerit sufficiēs:ꝛ postmoduȝ inungere locū cuȝ coto madefacto in oleo rosato tepido multotiēs:ꝛ ipsum cotū sic madefactum per totā nocteȝ desup tenere vsq; mane. Et esto certus q si ꝯfirmabit apostema deueniet infirmus ad priuationē sensus ꝛ motus:vt supra dictuȝ est. Et scire debes q opio quorūdaȝ antiquoꝝ medicoꝝ fuit: q puatio sensus vel mot':vel vtriusq; simul nō fit:nisi ex frigiditate solū. Sed nos dicimus q possibile est puationē sensus ꝛ motus fieri in corpore temperato:ꝛ etiaȝ in illo cui caliditas modicuȝ excedit:ꝛ absq; dubio egritudo hec euenire pōt ex diuersis causis:ꝛ etiam ex frigiditate.

Caplm 3m. Quod est de spasmo.

T fit qdeȝ spasmus i collo sicut in alys mēbris accidē consueuit. Et ē duaꝝ spēꝝ.s.ex siccitate ꝛ humiditate:ꝛ spasmus q fit ex siccitate possibile ē vt accidat successiue ꝛ paulatine: ꝛ pole est q fiat subito ꝓpter intēsaȝ euātionē humiditatū factam subito. Sed spasmus q fit ex humiditate: semp subito hȝ prouenire.ꝛ hui' humiditat; sunt due spēs. vna qdeȝ que nō ꝯuertit in vaporē:sed remanet sic infusa in neruo:vn ingrossat:cōtrahit:ꝛ abbreuiat: ꝛ sic spasm' efficit. ꝛ est etiā alia humiditas:ex qua resoluit vapor:ꝛ inde spasm' efficit:eo q membrū qd ferre poterat dictā humiditateȝ anteq; cōuerteret in vaporē:post cōuersionē ei' minime pōt eā sustinere. quare inde spasmus hȝ deuenire. Et siqs nobis obyceret dicēs:q in eadē hora in qua hūiditas resoluit in vaporē. dolor inde pcipi deberet:ꝛ nō sentimus illū. dicim' q vapor donec i motu existit pro maiori pte nō facit dolorē:nisi figat:qm si vapor fuerit acut' ꝛ mordax:nō tn ex eo pcipit dolor: sed incēdiū soluȝ ꝛ mordicatio inde hȝ ꝓuenire.

K

Spasmus humidus semp fit subito sicus aliqn subito aliquando paulatie.

Cura.

L

Sed spasmi qui fit ex siccitate: cura est gnal'r humectare corp' totū:ꝛ spāl'r mēbrū spasmatū.ꝛ si fuerit ex humiditate purgabis euȝ cū hierapigra ꝛ silib'.ꝛ vnge locū cuȝ oleo de iasemini ꝛ camomillino:ꝛ oleū de lilio est medicamen ꝓpriū spasmo q fit ex humiditate.ꝛ si fuerit dicta hūiditas in vaporē cōuersa:ꝛ inde fact' sit spasmus:purgabis eū cuȝ medicis pdictis:ꝛ vnge locū oleis pdictis addendo eis hyssopuȝ recentē.

Caplm 4m. Quod est de tremore.

Ec egritudo orit in collo sicut in alys mēbris:ꝛ est pugna ꝛ temptatio victorie: que fit iter ponderositatē mēbri ꝛ virtutē quā Deus prestauit motui mēbroꝝ aialiū:qm qn dnat grauedo ꝛ pōderositas mēbri supra virtutē ipsius iclinat inferi'. ꝛ si virt' pualebit ponderositati ꝛ grauedini eleuabit superius:ꝛ sunt duo mot' q fiunt successiue:ꝛ isti motus diuersi cū coadunant simul dicūt tremor.ꝛ collū qdē ppa ratū est recipe tremorē ex qlibet leui cā adueniēte vtuti motiue pp grauedinē ꝛ ponderositatē capitis: qm caput pre ceteris mēbris hois grauius ꝛ pōderosius extitit. Et scias q tremor accidit aut post egritunes:aut post euātionez supfluā:aut ab extriseco pp friditatē aeris:aut ꝓpter pcussionē:aut ex vulnere adueniēte capiti cōsolidato:aut nō ꝯsolidato.ex qb' virt' motiua debilitat:vn fit tremor. Et capita lepoꝝ elixata cū aq ꝛ sale ꝛ oleo in tasphea comesta iuuāt mirabil'r:sicut expimēto ꝓbat:ꝛ h iuuamētuȝ faciūt virtute diuina in hac egritudine q virtus dicit virt' occulta:seu a tota spē. Et iaȝ aliq veteres conati sunt

Tremor est mot' a vtute ꝛ pōderositate membri. Idē Gal. in lib. de tremore ꝛ spasmo.

M

Capita leporuȝ marie cō ferūt tremori mēbroꝝ. ideȝ supra caᵒ. de cōseruāda sanitate.

loqui sup hac virtute:ꝛ ego dico q ipossibile est scire certitudinem ipsius:qm intellectui humano adeo sublimi ꝛ glorioso imposit' est termin' vltra quē impole est ipsum pertrāsire. Et o q bene dixit Gal. qn dixit q ista scire ptinet ad solū Deū altissimū ꝛ oipotēteȝ:qꝛ videm' q medicamia vlcerū pulmonis:ꝛ pustulaꝝ ipsius in h mūdo reperiunt:ꝛ nos ipsa ignoramus: tn pecudes ipsa cognoscunt:qꝛ qn aliqua ouis hȝ vlcus in pulmone separat ab alys:ꝛ vadit querēdo res. Et dicūt pastores q ipa querit herbā vel herbas ad comedenduȝ:ꝛ incōtinenti post comestionē liberat a vulnere liberatione pfecta.ꝛ ego iam vidi in pulmonib' pecuduȝ signa solonis cōtinuitatis cū cōsolidatiōe integra ꝛ pfecta:ꝛ nō cognoui nec cognosco herbā illaȝ hucusq; neq; ēt aliqui ex pdecessorib' nostris ipsaȝ cognouerūt.

N

Impossibile est scire certitudinē q proprietas simplicia gūt opa ppias, in tabula

Cura.

O

Syrupus ꝯferēs tremori ꝛ ꝯfortat oia membra:ꝛ caput ꝓprie. ℞.rubee tinctoris:sticados:ꝛ corticis citri:ꝛ corticis exterioris fisticoꝝ.aā.ʒ.j.thuris puri:masticis ꝛ rosaꝝ.aā.aur.v.ꝛ liquiricie pondus qrte partis oiuȝ pdictoꝝ:cōquassent oia ꝛ infundant omnia preter mastic.in.xv.libris aque feruētis per noctē vnam: postea adde masticeȝ:demū bullias lento igne ponendo cum pdictis ad bullienduȝ aur.j.puri auri:ꝛ buliant vsq; ad cōsumptionē medietatis:ꝛ cola optime exprimendo. in dicta colatura pone libras.v.syrupi facti cū decoctiōe corticis citroꝝ ꝛ çuccaro:decocti ad spissitudinē ꝛ libraȝ vnā mellis dispumati:ꝛ bulliant simul vsq; ad spissitudinez syrupi.ꝛ bibat ex isto syrupo patiēs oi mane.ʒ.y.cum v.ʒ.aque in q extinctū sit ferrū purū mūduȝ ꝛ limatuȝ:ꝛ oino absq; erugine:ꝛ euētatū ab oi cinere:seu puluere vl sordicie:q ꝯsueuit ferro adherere:ꝛ tādiu dȝ ipm calefieri ꝛ in ipsa aq extingui. donec aque medietas cōsumat:ꝛ postmodū colet.ꝛ cū ipsa syrup' dȝ distēperari. Et iunge nuchā ꝛ colluȝ descēdendo inferi' per spinā vsq; inferi' cū oleo de ben aromatiçato:ꝛ si nō iuenis illud qzuis non sit ita vtile facias cuȝ oleo sinapis. Et est necesse medico cōsiderare ꝛ subtil'r attēdere oia ista.s.cōplonē patiētis: etatē:tēpus:regionē:ꝛ ꝯsuetudinē.ꝛ regimē eius tpe sanitatis.s.si hō laboriosus sit ꝛ assuetus pati vigilias:aut nō. ꝛ fm quātitatē coadunationis pdictoꝝ facere dȝ medic' ꝓut meli' sibi videbit ꝯuenire:addēdo vel diminuēdo.

P

Et scire debes qd dria est inter cibū ꝛ medicinā:eo q medicinā mēsurare debem' fm tps:etatē:cōplonē:ꝛ cōsuetudinē:ꝛ regionē:ꝛ egritudinē. sed cib' minime sic est mēsurādus:qm si cōplo cibi elōgata fuerit valde a complexione patiētis:qzuis talis cib' frāgat cōplonē ꝛ causaȝ egritudis:tn inde corp' nō recipit nutrimētū:sȝ expellit cū fecib' ꝛ supfluitatib':quare opȝ vt cib' sit complonis eqlis:neq; eū cōuertere debes ad oppositū cause faciētis egritudinē. x.g. vt si sit senex frigide cōplonis:ꝛ i tpe frigido:ꝛ nō assuet' labori ꝛ exercitio:ꝛ cibes euȝ cibis calidis. nō inde recipiēt nutrimētuȝ mēbra sua:imo repudiabunt. Et si qs dixerit q mel est cib' calidus ꝛ senib' laudatus. dicim' q qzuis sit calide cōplonis:nō tn multū in caliditate excedit:ꝛ nō calefacit corpus nisi in tantū qztū recipit de caliditate a corpe:eo q non multū elongatur a cōplone nāli corporis nisi intm decoqret q ei' sapor ad amaritudinē deueniret: ꝛ tunc mēbra senis ꝛ etiaȝ alioꝝ non recipient nutrimentum. Mel aūt cum sit dulce non multum elongat a complexione equali:ꝛ senex est aial.ꝛ inquātuȝ est aial hȝ calitatē actualeȝ. mel xo cum sit calidum eius tamē caliditas est potētialis: ꝛ caliditas aialis est manifesta:ꝛ mellis caliditas est occulta:ꝛ propter hoc nutrire pōt. Res autē que excellenter calida existit neq; prestat nutrimentū senib' neq; alys. Et etiam si iuuenes qui calidas patiunt egritudines nutrire volueris rebus

Medicinā esse ꝯū morbi is ꝯdi etate: ne ꝛc. dȝ esse tēperam ꝓpinqu plexiōi tis non cāe mo cienti,

Cura.

Q

A fridis in excessu:nō inde nutrientᷣ:imo repudiabūtᷣ talia
a nā sui corpis:q̄uis talia cāe egri^nis^ sint ɔ̄ria:qm̄ si talez
īfirmū nutrire voluerꝫ folys mādragore:nō restaurabitᷣ:
neq̄ʒ nutrietᷣ aliqd ex eis. Sʒ in lactucis ē res laudabilis
valde:q2 q̄uis ei⁹ friditas fortis existat ei⁹ tn̄ suba nō est
ḡssa q̄re cito a corpe icipit passionē:ꝛ oia q̄ h̄ dixim⁹:sint
tibi in memoria in oib⁹ alys egritudinib⁹ tan q̄ʒ necīa.

Cap.5^m^. Qd̄ est de egritudinibus spondilium colli.

ACcidit spondilib⁹ colli vt recipiāt humores viscosos mucillagiosos
qui diuidūtᷣ ꝛ spargūtᷣ inter ɔiunctionē
ipsoꝝ spōdiliū. ꝛ accidit ex h̄ ꝙ ipsa spondi
lia ꝓfundentᷣ itrinsecus vel extrinsecus ꝓ
mineāt. Et qn̄ exteri⁹ ꝓminēt leuis:tūc cura existit:q2 ide
nucha nō recipit lesionē. ſʒ qn̄ itrinsecus ꝓfundantᷣ:tunc
B necē inducūt:q2 inde seqᷣ squināntia pessima ꝛ mortifera.
Cura Et qn̄ a medico cā talis cognita ꝑfecte fuerit:purgare
dʒ corp⁹ gn̄alr̄ ab h̄ humore:ꝛ h̄ facē poterit cū collogn
tida ꝛ bdellio:q2 sūt optima in h̄ casu. Et stude i exiccādo
illuʒ humorē dissoluēdo ipʒ. Et pone sup spondilia colli
puluerē gariofiloꝝ ꝛ macis mixtū cuʒ vino ad modum
emplr̄i:ꝛ liga desup: ꝛ da ei ad deglutiēduʒ ea q̄ sint lenia
aliquātuluʒ grossa:sicut est mica panis optīe fermētati:ꝛ
silr̄ia. Et fac eū sternutare iclinato capite:qm̄ inde recipit
iuuamētū. Et in sūma dico ꝙ cura isti⁹ egritudis est p̄mo
corp⁹ totuʒ euacuare gn̄alr̄ ab humore:ꝛ spālr̄ seu ꝑticu
lariter masticādo grana catapucie expuēdo exterius flr̄a
qd̄ ide exierit ab ore:ꝛ desiccādo humorē seu cōsumēdo.
ponēdo desup emplr̄ʒ p̄dictū ex macis ꝛ gariofilis distē
peratis cū vino:ꝛ stude paulatine ad redeūduʒ spondile
vl̄ spōdilia ad locū suū nāle:cognoscēdo ꝙ hec egritudo
nālr̄ periculosa est valde ꝛ festina. Et ꝑꝑ h̄ studiosus esse
C debes in cura:prestando remedia absq̄ʒ dilatione.

Cap.6^m^. Qd̄ est de dislocatione spondiliuʒ colli.

DIslocantᷣ hec spondilia:aut versus
ꝑtē dexterā:vel v̄sus sini
strā. Et hec dislocatio ē valde grauis:ꝛ ide
accidētia fortia ꝛ difficillima ɔsequūtᷣ:ꝛ si
dicta dislocatio vel tortura fuerit ꝑua: mo
dicū ide ifirmo seqᷣ nocumētū. Sʒ si fuerit magna dislo
catio:forma eius erit sicut angulus rect⁹ vel lauda Λ ꝛ
efficiᷣ ide relaxatio toti⁹ corpis:aut squinātia ꝛ spasm⁹. ꝛ
h̄ accidere pōt aut ex casu vel apate q̄ faciūt exire spōdi
lia ex locis suis. Ex dislocatiōe spōdiliū veniūt accidētia
hec:qm̄ si fuerit dislocatio solū absq̄ʒ lesione nuche:acci
dit ex h̄ paruitas mēbroꝝ ꝛ p̄uatio nutrimēti ipsoꝝ:ꝛ ꝓ
uenit ex h̄ sicut accidit arbori iꝑfecte fracte:in q̄ nutrimē
tū tortuose ꝓcedit. ꝛ pōt ēt ex tali dislocatiōe ifirm⁹ fieri
gibbosus. Sʒ si dislocatio fcā fuerit soluʒ in vna ꝑte:cum
hec fuerit parua aduenit ide mēbris paucitas nutrimēti.
sed si fuerit magna fit ide relaxatio medietatꝫ toti⁹ corpis
D ꝑꝑ extēsionē que fit in alio latere:eo ꝙ qn̄ spōdili accidit
extēsio:seqᷣ ide spasm⁹ absq̄ʒ dubio:ꝛ qd̄libet istoꝝ acci
dentiū ꝑ se pōt iducere necē:ꝛ multo magis si oia simul
fuerit ɔgregata: ꝛ ego puto ꝙ relaxatio illa q̄ cā humoꝝ
fit:mortē infert suffocādo ꝑꝑ p̄uationē anhelit⁹ pectoris.
Cura. Et oib⁹ p̄dictis egritudinib⁹ cōfert flōmia ꝑꝑ dubita
tionē ap̄atis:ꝛ resoluere id qd̄ ifusuʒ ē de hūore:ꝛ deriua
re ad aliā ꝑtē illud qd̄ nōduʒ est ifusuʒ: ꝛ ɔfortare locū le
sum seu ꝑcussuʒ. ꝛ id in quo oia p̄scripta iuuamēta silr̄ sūt
coadunata:est oleū rosatū in quo rose recētes vicib⁹ plu
rib⁹ sunt ifuse. ꝛ sufficit illud ad iungēduʒ locū. ꝛ si res fue
rit aliquātuluʒ dilatata ad dissolōnē humoꝝ:adde oleuʒ
de lilio ꝛ de iasemino si poteris iuenire. Sed si egritudo
fortis extiterit opatio erit inanis. Et postq̄ʒ locut⁹ sum

de spōdilib⁹:nūc loq intēdo de nucha. Et scias ꝙ nucha E
est sicᷣ fons a qua mittiᷣ oib⁹ mēbris q̄ sūt sub ipsa sensus
ꝛ mot⁹:ꝛ nerui sunt sicut riuuli qui oriūtᷣ ab ipsa.

Cap.7^m^. Quod est de egritudinibus nuche.

ET accidit in nucha aliqn̄ stupor qui
fit a medico ꝑꝑ appōnem
fridaꝝ rerū desup:aut ꝑꝑ equitationē factā
ꝑ magnā niuē:ꝛ fit ide q̄dā spēs egritudis q̄
in arabico dr̄ alchadar: in qua p̄uatᷣ sensus
ꝛ mot⁹ mēbroꝝ exn̄tiuʒ sub ipsa. Et huic egritudini ɔfert
iungere locū cum oleo nucuʒ cui additū sit in qualibet. ʒ.
ipsius octaua pars aurei vni⁹ ex euforbio:ꝛ si nō haberes
oleū de nucib⁹:pone loco eius oleū de lilio mixtū cū oleo
oliuaꝝ:ꝛ oleū de ben etiā mixtū cū oleo de iasemino silr̄
in h̄ loco ɔfert valde. Et adde p̄dictis oleis ad ɔfortatio
nem caloris inati de oleo balsami:ꝛ alia olea confortantᷣ F
accidentalr̄ calefaciēdo ipsa ad ignēʒ:ꝛ sic agēdo opabiᷣ
tua medicina ꝑfecte. Et scias ꝙ id qd̄ patiᷣ nucha de egri
tudinib⁹ patiūtᷣ etiā nerui qui oriūtᷣ ab ipsa. Et mihi
iam accidit id qd̄ dicaʒ tibi. s. ꝙ eundo precepto regis in
abuçachadria cū frigore vehemēti ꝛ forti pluuia ꝛ vēto.
qui qdeʒ vent⁹ mihi adueniebat ꝑte sinistra pede meo ex
illa ꝑte exn̄te discooperto durāte illa tēpestate sic ꝑ totū
dieʒ. ꝛ sic eūdo mihi cecidit patitus de pede: ꝛ non potui
ipsuʒ intus reducē eo ꝙ nō poterā mouere coxā. q̄re ali⁹
mihi posuit ip̄m in pede. ꝛ iteruʒ cecidit:ꝛ reiteratus fuit
mihi:ꝛ tertio iterū cecidit ꝛ mihi ab alio iposit⁹ fuit:eo ꝙ
minime coxā ꝛ crus mouere poterā:ꝛ tūc cogn̄ui ꝙ a pede
crure ꝛ coxa p̄uat⁹ erat mot⁹ ꝛ sensus. Et cū veni ad p̄reʒ
meū nō potui ire:ſʒ duct⁹ fui ab alys:q̄re inunctus fui in
coxa ꝛ spōdilib⁹ iferiorib⁹ cū oleo illo qd̄ apportauerā cā
illi⁹ infirmi pro q̄ venerā qui qdē erat paralitic⁹:ꝛ in quo
priuat⁹ erat sensus ꝛ motus:ꝛ in illo oleo erat balsamū. Et
feci mihi aerem rectificari cū forti igne ꝛ magno. ꝛ adue
G niēte die fui liberat⁹. Et pro certo scias ꝙ nerui citius
valde apti nati sunt recipe egritu^nes^ q̄ʒ ipsa nucha: q̄ʒuis
nerui sint duriores ꝛ solidiores ac dēsiores ipsa nucha:tn̄
qa sūt subtiliores ipsa:iō citi⁹ ꝛ leui⁹ ꝑn̄t recipe passiōes.
Et ēt q2 a diuina ꝓuidētia nucha hʒ defensoriū ad sui cu
stodiā ꝛ ɔseruationē cū sit sicut radix:eo ꝙ a destructiōe
ꝛ corruptiōe ipsius destruūtᷣ oēs nerui qui sūt sub ipsa:
ꝛ nō conuertiᷣ. s. ꝙ a destructione alicuius nerui:vel ner
uoꝝ destruatᷣ nucha vel corrumpatur.

Caplm 8^m^. Quod est de apostemate nuche.

AT hec egri^do^ accidit nuche aut in suba
ipsi⁹:aut in pellicula q̄ est circū
dans ipsam:ꝛ pōt h̄ accidere ab humorib⁹
diuersis:ſʒ ꝑꝑ acuitatē ꝛ velocitatē egritu^nis^
opʒ te eē sollicitū circa flōmiaʒ:etiā si virt⁹
debilis fuerit. Q2 si fuerit debilis minues de quātitate:si
fortis fuerit in maiori quātitate exhere debes. ꝛ postmo
dum purgare humorē illum quē videris vel cognoueris
H abūdare cū medicinis sibi appropriatis:ꝛ postea iunges
locū cuʒ oleo rosaceo calefacto ad ignē: vel cū oleo rosa
ceo mixto cū oleo de lilio:aut cū oleo de iasemini:aut cuʒ
oleo de alchaoen:qd̄cūq̄ʒ eoꝝ iueneris magis apte:eo ꝙ
id qd̄ iueniᷣ in ipsis nō est res de qua medicina magnaʒ
faciat sollicitudinē. Et esto certus ꝙ scia medicinalis nō
opatᷣ ab aliquo ꝑfecte nisi post longā ꝛ multā ɔsuetudinē
ꝛ longā experiētiā i ipsa. ꝛ nullo mō cū sophisticationib⁹
vel sophismis logicalib⁹. Eo ꝙ si aliquis sophisticādo se
voluerit intantū subtiliare in medicinis laxatiuis:vt iue
niat in ipsis quātitatē ꝛ q̄litateʒ purgationis ꝓportiona
liter:vt egritudo ꝛ quātitas humoris vel humoꝝ exigere
videtᷣ:ꝛ nō excedat in plus vel minus vno pilo. intantuʒ

Qd̄ patiᷣ nucha patiūtur ēt nerui oriūᷣ ab ea.
Casus.
Nerui citius nucha patiūᷣ
Nō debemus tantū subtiliari in dosi medicinaruʒ qd̄ accidat mora in infirmo.

perturbabit^r eius mens z intellectus ipsius taliter deuia-
I bit: q tardabit in curatione infirmi intantuz q infirmus
inde ad mortem poterit deuenire.

¶ Cap. 9m. Quod est de oppilatione nuche.

Oppil'o nu-che pōt eē in vna medieta-te z nō i alia. vide cām su-pra. c. 2.

ET qdez oppil'o q̄ fit i nucha accidit ab hūore grosso: z pōt fieri i vna pte ipsius nuche vel i tota nucha: q si fuerit i pte: erit relaxatio corpis eiusdē ptis fm diametruz. z si fuerit in tota nucha: erit relaxatio toti⁹ corpis ab illo spōdili iferi⁹. Et si dcā oppilatio fuerit debilis atq pua: accidet inde soluz duricies z pigritia sensus z mot⁹ absq relaxatiōe cōpleta.

Cura. ¶ Quar medico ꝯuenire vr̄ ꝓpinare in h casu ea q̄ sunt aperitiua subtiliatiua z icisiua z vrie ꝓuocatiua. Et iaz ē cognitū q

Oē apitiuū z incisiuū ē ab-stersiuū z nō conuertit^r.

qōlibz apitiuū z icisiuū abstersiuū existit: z nō ꝯuertit^r q qōlibz abstersiuū sit apitiuū z icisiuū. Et scias q syrupus squinçabin sqliticus fact⁹ cū melle distēperat⁹ cuz q̄tuor tantū ipsi⁹ aque rosacee in h casu multū cōmēdat^r. z si in eadē aq̄ rosacea decoctū fuerit aliqd ligricie mūdate erit longe meli⁹: qz remouet acuitatē z ponticitatē aceti: z idē ēt remouet nocumētū qđ in neruis hz gn̄are. Et si compo

K suerīs ei hāc medicinā erit valde vtilis. ℞. ireos: pollicarie: eupatorij: assari. añ. aur̄. j. centauree maioris q̄rtā ptez aur̄. j. seis melonis mūdati ad pōdus medietatij oiuz pdictoꝝ: ligricie q̄rtā ptē toti⁹ pdictoꝝ cōquassent^r q̄ sunt cōquassanda: z pone ad lentū ignez cū ℥. xv. aque donec redeat ad medietatē: z colet^r optime exp̄mēdo: z pone i illa colatura de syrupo citri. z de syrupo sgnāti. añ. ℥. j. z bibat ex illo. vij. dieb⁹ vel. x. z poterit eē q cū eo liberabit^r. q si nō libaret^r ex eo pp̄ara te ad purgādū ipm ex illo hūore. Et hec medicina ē valde ꝯueniēs in h casu. ℞. almuchel z est bdelliuz: z iaussie qđ ē armoniacū: z ales beneg. i. serapinū. añ. aur̄. j. collogntide q̄rtā ptez aur̄. j. Incide collogntidā minutiz: z misce cū ea aur̄. 5. ex medullis amygda-

L laꝝ mūdataꝝ z q̄rtā ptē aur̄. j. ex puluē dragag. z omnia malaxa cuz syrupo sgnçabin in magdaleonē: z ꝓpina ex ipso aur̄. v. cū aq̄ cal'a ad bibēdū: z si nō purgaret^r sufficiēter distēperabis de reliq̄ cū aq̄ calida z dabis ei: z fac cuz seruare custodiā quēadmodū cōuenit in alijs laxatiuis: z iunge nuchā in loco vbi cognoueris eē oppil'onē cū oleo de iassemini: vel rosaceo. de q̄cūq meli⁹ h̄re poteris: qm̄ ista h̄nt oppil'onē ei⁹ remouere cū auxilio Dei. z esto certus q ita ē de nucha: sicut de alijs mēbris corpis: eo q si elōgata fuerit a sua cōpl'one nāli: opz te laborar^r vt ipsaz redire facias ad eādez: z nō debes eā curare cū reb⁹ multuz remotis a tēpamēto vl' eq̄litate. Et medicamēta que in eis facies nō debēt penit⁹ 2m graduz ptrāsire: sz secure

Medicie nu-che nō debēt trāsir^r 2m gra-dum.

vti poteris his que sunt calida a p̄ncipio p̄mi vsq in fine scđi gradus ponēdo semp cū pdictis ꝯfortātia cuz aliqua stipticitate faciēdo aromaticitatē: z aromatica exuberare cuz pdictis vltra posse: qm̄ est perutile in h mēbro absq dubio. Et opz te etiaz cuz oi sollicitudine p̄uidere z ꝯsiderare in hoc membro: vt minime ei applicare facias q̄ sunt calida vel frigida: sicca vel humida in tantū q membrū non possit ea faciliter sustinere.

M ¶ Cap. 10m. Qđ est de apatib⁹ que fiunt circa guttur.

ET fiunt circa colluz z guttur apata: z pro maiori pte fiunt ꝓpe caput: z cōiter ab oib⁹ noiant^r ista q̄ in istis locis oriuntur gançirra. i. scrophule. Mā ꝯo haꝝ ē flegma: z istud flegma aut ē grossuz: aut viscosuz: aut est flegma grossum desiccatū vltra id qđ sue cōpl'oni ptinere vr̄: z cōuersum q̄si ad nām meli'e. Et pōt ēt fieri a tali flegmate cui humor adustus h̄ns acuitatem nāl'r sit admixt⁹. Quare dissol'o z maturatio in tardi-

tate z breuitate istaꝝ erit fm nāz pdicti hūoris z mixtionez ipsoꝝ adinuicē: qm̄ si i dictij apatib⁹ nulla rubedo ap- N
paruerit: firm⁹ eē debes in tua opione: qđ oino sūt absq mixtiōe alicui⁹ hūoris acuti: z si cū h dura fuerint: signat^r q meli'e h̄nt ptinē: z si mollia fuerit scire d̄bes q flegma nāle dn̄at^r in eisdē. ¶ Cura hoꝝ ē emplastriçare ea i p̄n° Cura.
cū camomilla: z faria ordei: z rosis mixtis cū aceto: eo q acetū hz flegma icidere z subtiliare: z suis nocumētis obuiare: z frāgit acuitatē hūoris acuti si ex eo aliqd ē in cā: z da ei ad bibēdū syrupū sgnçibin ad icidēdū f'la cū decoctione ligricie z passulaꝝ enucleataꝝ: eo q ligricia z passule h̄nt nocumētuz: qđ pōt ꝓuenire ab acuitate z siccitate sgnçabin remouē. Aliud empl'z ē qđ eas dissoluit. ℞. radices alcharscaūia: z credo q sit ciclamē: z karobe porcine: z distēpera cū decoc. camomille: z fac empl'z: ꝯsiderando: vt nō isistas in istis soluz cū resolutiuis: ita vt non misceas cū eis aliq̄ hūida: sic est flos lingue bouine q̄ est valde vtilis in h casu: z ēt succ⁹ pomoꝝ eo q si vsus fueris resolutiuis vaporabit^r subtile z remanebit grossuz qđ idurabit^r z ꝯuertet^r ad lapideitatē. z nos videre possum⁹
sil'e in opationib⁹ illoꝝ q intēdūt abstergere z mūdificare canales aquaꝝ a reb⁹ duris z grossis exn̄tib⁹ in eis: qm̄ O
ipsi nō insistūt solū in extirpādo z abstergēdo: veꝝ ēt cū sparsione aq̄ in maxia q̄ti^te vt ille grossicies vndiq mollisicent^r: z cū eadē aq̄ defluēdo recedāt: z h idē faciūt medici z facē debēt. s. ponere humectātia z mollificātia cū resolutiuis: ad h vt adequent^r sil'r mā'e: z vt citi⁹ resoluant^r z euaporent^r eq̄l'r. Et purga ifirmū ab hūore illo a quo tibi vr̄ ꝯuenire: z nō idiges fl'omia in hac egri^nc p maiori pte: qm̄ raro a sanguie z chol'a h̄nt ꝓuenire. Et si fuerit aliqn̄ ab istis vel ab aliq̄ istoꝝ ē valde rarū: z h cog̊scere potes suis signis: put iā supra determiatū ē: z si sanguinē cognoueris exuberare minue ex illo: put tibi videbit^r cōuenire fm v̄tutē patiētis z cōpl'onē ipsi⁹. Sz si ifirm⁹ cū pdictis scrophulis sic pmāserit z steterit lōgo tpe absq regimie
aliq̄ z ꝯsilio medicoꝝ: nec vsus fuerit resolutiuis subtilia- P
tiuis z icisiuis: tūc oino ille ad saniē deriuabūt q̄re ꝓpera cū oi sollicitudie ad ei⁹ gn̄ationē faciēdaz. z si cōplexio ifirmi hūida fuerit: fac empl'z ex pasta fermētata mixta cū butyro. z si ei⁹ cōpl'o ad aliquā siccitatē deriuauerit: z tūc h̄eas micaz panis: malaxa eā cū decoc. peduz arietis. Et cū maturatū fuerit apa; aperi locū in loco ipsi⁹ pendēti: vt ide sanies facili⁹ z meli⁹ possit mūdificari. Et hoc si optie cognoueris z sciueris anothomiaz mēbroꝝ. z caue ne decipiaris in icisione. s vt nō facias eā in loco vene vl' arterie: aut nerui. ita vt ex illa icisione possit longe maior egritudo oriri p̄ore. eo q si sciaz anothomie penit⁹ fueris ignorās. ita q eā nō fuisti exptus nec eā vidisti: sz solū ex ea scis aliqd ex auditu. ipol'e ē vt veritatē hui⁹ possis cognoscē certissime z pfecte: z maxie i mēbris puis. z pp h si fueris sic ignorās caueas tibi ab icisione facta cū ferro oino. sz pone sup locū quē intēdis apire sterc⁹ columbaꝝ
malaxatū cū brodio pedū arietis. si fuerit delicat⁹ z mol- Q
lis cōpl'onis aut puer. Sz si ifirm⁹ fuerit rustic⁹ vl' senex: miscebis z malaxabis dictū stercus cuz sapone molli. Et si fuerit infirmus mediocris cōpl'onis z etatis: miscebis cum butyro antiquo: qm̄ faciet locuz aperiri in breui. Et rege ifirmū subtili regimie longo tpe. s. cū pullis paruis: z tassea facta cū aceto: z pullis plenis amygdalaꝝ z panis madefactus in oleo cum modico sale z comestus confert valde. Et facta apertione primo pone intus tantā inuolutam in melle per diem vnam z alijs diebus pone tantaz optime tinctam ex vnguentc de palma dissoluto cū oleo rosaceo. z fac put tibi videbit^r ꝯueire. ꝯsiderata etate ifirmi z sua cōpl'one: z fm quātitatez ꝯsolidationis vulneris

A ita tantam debes diminuere, donec fuerit liberatus cum
adiutorio Dei.

¶ Cap. 9m. Quod est de solutione cõtinuitatis colli.

Et quia collum est mēbrū cōpositū: ideo ei accidere pōt solo cōti-
nuitatis sicut alijs mēbris accidere ꝯsueuit:
ꝛ hoc ei euenire pōt aut ab extriseco: aut ab
āpate. Et scias ꝙ multe egritudies oriunt̄ in
collo ex dissolutiōe cōtinuitatis: ꝛ maxie in neruo noiato
in arabico neruꝰ retrogradus: ꝛ qñ egritudo ibidez ḡnat̄:
destruit̄ vox: eo ꝙ partes epigloti nō claudunt̄ debite ꝛ
cōueniēter: nec dilatant̄: ꝛ efficit̄ eiꝰ vox rauca ad silitudi-
nez vocis hoīs fortiter infrigidati: ꝛ si dictꝰ neruꝰ fractus
B fuerit: cura eiꝰ tūc est ipolis. Sed si fuerit dicta egritudo
Cura, ex āpate: tunc curabit̄ curato āpate. ¶ Quare studeas in
remouēdo ipm sicut diximus. s. cum euātione: ꝛ purgādo
humores: ꝛ resoluēdo ipsos: ꝛ faciēdo oia p̄dicta tpe con-
uenieēti. Sed si fuerit ex oppilone euacua corpꝰ cū laxati-
uis: ꝛ postea studeas in dissoluēdo oppilonē: ꝛ in aperiē-
do eā cū oleo anhetino ꝛ silibꝰ: donec redeat mēbruz ad
statū suū ꝓpriuz miscēdo cū p̄dictis aliqua q̄ sūt stiptica
ꝛ aromatica. Sicut recipiēdo ex oleo rosaceo ꝑtez vnā in
tribꝰ partibꝰ olei anhetini: ꝛ ex eo inunge locū. Sed si di-
cta cā ꝓcessit a mala cōplone frigida neruo eueniēte que
eidez supuenerit a niue vl' vento: aut pluuia: vel aliq̊ alio
frigido aere: aut ab appositiōe mediciaꝝ frigidaꝝ ꝛ nar-
coticaꝝ: sicut imperiti medici facere ꝯsueuerūt: tunc cura
tua esse dz cū rebꝰ calefaciētibꝰ: ꝛ inquātuz cā fuerit frida
actu ꝛ potentia in tm̄ ei resistere debes cū rebꝰ ꝯrijs cali-
dis. s. actu ꝛ potētia. Et qa ex p̄dictis causis coagulat̄ san-
guis ille qui in neruo p̄dicto existit: ideo isistere debes cū
C rebus calefaciētibꝰ ꝛ aperientibꝰ actu ꝛ potētia: sicut sunt
ista ꝛ his similia. s. oleū anhetinū: ꝛ oleū de narcisco: ꝛ pin-
guedo de alchorac. i. grue: ꝛ aliquātuluz piguedis galline:
misceant̄ oia supradicta: ꝛ calefac istud vnguentum: ꝛ in-
unge locū pluries sic faciēdo: ꝛ madefac cotū in eodez te-
pido ꝛ suppone. Et scias ꝙ oē mēbrū existēs in p̄ncipali-
tate ꝛ nobilitate nerui. minime sustinere potest ꝯrietates
medicinaꝝ existētiuz in vltimo absqꝫ medio: eo ꝙ q̄ꝫuis
fuerit mēbrū densum soliduz atqꝫ firmū: cuz hoc toto de-
struit̄ eius virtus: ꝛ perdit̄ ꝛ annichilat̄. ex appositiōe ta-
liuz medicinaꝝ existētiuz in vltima ꝯrietate. Et h̄ cogno-
scere debes ex dictis antiquoꝝ ꝛ vera dicūt loquendo de
dentibus. s. id qd̄ eis magis nocere ꝑcipit̄: est qñ extrema
eis accidunt absqꝫ medio. s. comedere vel bibere calida
actu in excessu post frigida actu in excessu: ꝛ tñ suba eoꝝ
est densa: solida atqꝫ dura ad recipiēduz passionē ꝛ in tm̄
sunt dure substātie: ꝙ aliqui antiquoꝝ medicoꝝ credide-
runt ꝙ essent ipassibiles ꝛ absqꝫ sensu: ꝛ tñ veraciter sunt
sensibiles. ¶ Quāto ergo nerui qui sunt molliores ꝛ ma-
gis delicati debent magis recipere passionez ꝛ perturba-
tionē ab extremis ipsis dentibꝰ: ꝛ absqꝫ dubio qñ medici
D ponunt hanc cōparationē principalr̄ in dentibꝰ: nō intel-
ligunt soluz de dentibꝰ: sed de oibus alijs mēbris corpis.
Sed cū hoc nocumentuz ꝑcipit̄ in dentibꝰ: qui sunt tam
dure ꝛ dense substātie. q̄ꝫto magis i alijs que sunt mollio-
ris valde ꝛ rarioris substantie ꝑcipi deberet. regimē ergo
eius debet ad caliditatē modicā pertinere. Et omnes alie
medicine sint temperate: vel ad modicā caliditatē perti-
nentes quēadmoduz supra diximus: sicut in cibis eorum
ꝓpinare turtures ꝛ minutas aues nemoris: ꝛ etiaz passe-
res in estate elixatas: ꝛ in hyeme assatas in veru: vel deco-
ctas cuz almuri vel suffricatas in sartagine. sed scias ꝙ ea
que sunt in vltimo assata magis medicine habent perti-
nere q̄ꝫ ad cibum vel ad nutriendum.

Que sunt in ltimo assata agis medi- ne pertinēt cibo,

¶ Caplm. 12m. Quod est de inflatione facta in epigloto.

E Toritur qdē in epigloto apostema ꝛ diximꝰ curā. sed nō nocet
spālem huius hic rememorare. Quare p̄mo
flobotomare debes infirmum de cephalica
brachij dextri: ꝛ extrahere de sanguie f̄m ꝙ
tibi videbit̄ ꝯuenire. Et si videbis epiglotum fortiter ru-
bere ꝛ in tactu calidū da ei ad bibēduz paulatine aquaz
rosaceā in q̄ diu steterint semia cydonioꝝ cū çucharo ꝛ
modico aceti: ita vt nō ꝑcipiat̄ sapor eiꝰ. s. aceti. Sz si fue-
rit absqꝫ caliditate ꝛ rubedie manifesta: tūc fac eū garga-
riçare rob de moris mixtū cū aq̄ rosacea: ꝛ ēt de illo pau-
latine ꝛ successiue atqꝫ cōtinue deglutire: ꝛ subtilia cibuz
eius ꝓpinādo ei soluz ius pulli cū pane optime fermēta-
to. Et si apostema fuerit magnū ꝛ multi nocumenti: oino
F flobotomare eū debes. Et ēt si nocumētuz ipsiꝰ fuerit de-
bile: penitꝰ flobotomare debes: eo ꝙ sanguis secuz ducit
humores: ꝛ tp̄s est breue: ꝛ nocumētū qd̄ ex minutiōe san-
guinis hz ꝯuenire: cito poteris restaurare. Sed si timue-
rit infirmus minutionē: purga eū cuz purgatiōe leui. s. cū
hac decoctiōe. que ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ: ꝛ violarū:
ꝛ semis chartami: ꝛ semis angera. i. vrtice ꝛ liquiritie. añ.
ꝑtes eq̄les. Et oia ista pone in aqua decoc. masticoꝝ: cuiꝰ
quātitas sit ad mutationē coloris aque: ꝛ fac oia predicta
morari in eadē ꝑ totā noctē ꝛ diez: ꝛ postea cola eā expri-
mendo fortiter. Et pone in eadem colatura de syrupo ta-
marindoꝝ vel de syrupo squinçabin ꝓut tibi videbit̄ cō-
uenire. ꝛ de hac decoctiōe ꝓpina infirmo ꝓut tibi vide-
bit̄ cōuenire: seruādo custodiam infirmo sicut fit in alijs
laxatiuis. Et si nō ꝑcipit̄ in loco calor manifestus vel ru-
bor. fac infirmū gargariçare syrupū sqnçabin tepiduz: ꝛ
G rob moroꝝ: ꝛ aliqd aceti cuz q̄tuor ꝑtibꝰ aque dulcis. Et
stude vt eiꝰ cōplo ꝑmutet̄ ꝛ alteret̄ ad siccitatē. s. dādo ei
panē optie fermētatū cū pullis assatis: ꝛ ēt ex faria ordei
vstolati fit cibꝰ q dr̄ alçasu. i. pultes: ceu iusculaꝝ est factꝰ
ex farina dicta ordei vstulati cū aq̄ ꝛ modico çucchari: q
est valde vtilis i h̄ casu. ¶ Et si color epigloti fuerit silis
colori melangiaꝝ ꝛ i epigloto ipso apparuerit tumor ma-
gnus valde cū duricie. dubitāduz ē valde de suffocatiōe
infirmi. q̄re ꝓperare debes ad flobotomādum infirmū:
sciēdo qd̄ ille sanguis q exierit erit grossus atqꝫ niger. Et
sic securabit̄ a timore suffocationis. Et purga infirmū cū
lapide laçuli: vel cū lauatura ipsius lapidis laçuli: f̄m ꝙ
virtꝰ ifirmi poterit sustinē: vel cū decoc. fcā cū polipodio
epithimo ꝛ elleboro nigro: ponēdo cū p̄dictis aliqua que
siccitatē p̄dictaꝝ hēant remouē: sic sūt viole ligritia ꝛ no-
mifar. Et ēt ponere debes q̄ hēant dolorez mitigare: qm̄
de ꝯsuetudine huiꝰ loci ꝛ egritudis ē dolere: ꝛ punctionez
sentire: sic sunt flores sticados ꝛ succus pomoꝝ: qm̄ h̄ cō-
ferūt duplr̄. s. qr frangūt siicitatē ꝛ remouēt dolorez. Et si
cognoueris ꝙ humor sit multe magnitudis: tūc dare de-
bes p̄dictas medicinas laxatiuas cū tota suba frangendo
H siccitatē ipsaꝝ cū oleo amyg. dulciū: vel cū syrupo sqnça-
bin facto cū passulis enucleatis. ꝛ maxie si infirmꝰ fuerit
q̄dragenariꝰ ꝛ coloris bruni ꝛ pilosus: ꝛ nerui ipsiꝰ lacer-
ti sint pleni grossi atqꝫ lati: ꝛ vt ꝯsuetudo ifirmi sit eē soli-
tarius cū multis cogitationibꝰ: qr cū sic repit̄ pro certo ta-
lis erit melicus. Sed si infirmꝰ fuerit iuuenis: ꝛ nō fuerit
cōplonis melice. qd̄ scies qa color eiꝰ erit albꝰ: ꝛ erit bone
cōuersationis ꝛ ꝯsuetudis: tunc scire debes ꝙ ille humor
non erit multe grossitudinis. Quare talibus dare debes
decoctionē medicinaꝝ solum absqꝫ substātia rectificādo
ipsas cū medicinis sibi ꝓprijs ꝛ cōueniētibus: vt nature
amicabiliores existāt ꝓut tibi meliꝰ videbit̄ expedire. s.
cū syrupo de melle: aut cū syrupo citri, si itēdis subtiliare

Cura facti ab humoribꝰ nō adustis.

Cura facti ab atrabile vl' humoribꝰ adustis aut melia

humorē ꝛ ꝯfortare nāꝫ: aut cū syrupo pomoꝝ: ſi intēdis
I cōplonē rectificare: ꝛ ſi cert⁹ fueris ꝙ hūoꝛ faciēs egri[nem]
ſit ſanguis: tūc flōmia ē ei cura p̄n[lis]. Et ſi aliqs ali⁹ hūoꝛ
vel humores fuerint vel erūt in cā: ꝛ ēt ex acutis ſcies in
vnoquoqꝫ qd erit faciēduꝫ ex p̄dictis. Et quotiēſcūqꝫ in
epigloto: aut i vuula magnū fuerit apa dilatatū nō potes
eſſe ſecurus qn infirm⁹ ad ſuffocationē poſſit deuenire.

¶ Caplm 13m. Quod eſt de ſquinantia.

Et ſcire debes ꝙ ſquinātia pōt fieri ex vno humore vel ex pluribꝰ. Et hͦ ſcire poteris ex accidētibꝰ q̄ ab egritudine fiūt. Qm̄ ſi ex vno humore fuerit: accidentia erūt ſignantia ſup illo. ꝛ ſi ex plibꝰ erūt cōpoſita accidētia atqꝫ mixta. Et q̄uis forte hͦ difficile ſit cognoſcere: tñ ſi optie fueris pſcrutatꝰ ex dictis accidentibꝰ optie poteris cognoſcē atqꝫ ſcire: vñ ꝛ ex quo humore dictū apa fuerit gñatū: ꝛ iāꝫ tibi ſignificaui in p̄cedēti caplo
K ſigna ꝛ accidētia ſimpliciū: ꝛ ex ipſis poteris ſatis leuiter
Cura. cōpoſita cognoſcē atqꝫ ſcire. ¶ Quare ſi apa fuerit cōpoſitū ipꝫ purgare debes cū medicis cōpoſitis: ꝛ ſi ſimplex cū ipſis medicis ſimplicibꝰ ſupradictis. ſed ſcias ꝙ aliqñ apa vuule talis ꝯditionis exiſtit: ꝙ nullatenꝰ curā alicuiꝰ medicie recipe pōt. ꝛ qñ ſic eſt: tunc ad ferrū. ſ. ad chirurgiaꝫ te redire opꝫ. Et q̄uis hͦ ſit ꝯ noſtrā intētionē. ſ. curare cū ferro: tñ volo vt ſcias a me ꝙ ſi eā icideres radicitꝰ. inde grauiſſime egritudines habent ꝓuenire. ſ. qꝛ aer ad pulmoneꝫ velociter: tendit abſqꝫ obſtaculo ꝛ defenſione aliq̄ que poſſit friditatē aeris frāgere: ꝛ eiꝰ ꝯtēperare cōplexionē. vñ ſequit̄ debilitas v̄tutis cordis: ꝛ illa de cauſa v̄tutes debilitant̄: ꝛ diſſoluit̄ reuma. q̄re iſirmꝰ velociter ꝛ ſubito ad mortē inde poterit ꝓuenire. Cognoſcēdo ꝙ ſi
Aſſa fetida collo ſuſpēſa multuꝫ valet apatibꝰ gule. idē ſupra tracta. 6. c. 4. aſſam fetidā ſuſpēderis ad colluꝫ patiētis apa vuue vel ſquinātiam cōfert ei valde ex ſui nā ꝛ ꝓprietate.

¶ Capitulum. 14m. Quod eſt de apoſtematibus accidentibus canne pulmonis.

Oriunt̄ etiā quedaꝫ apata in cāna pulmōis queadmodū i meri fieri ꝯſueuerūt: ꝛ oīa iſta apata: ſiue q̄ fiūt i meri: ſiue q̄ in cāna pulmonis oriunt̄: ſūt ꝓgitiua ꝛ multi nocumēti. Et ſi hec apata nō perueniunt ad magnā magnitudinē ſicut alia apata q̄ in largis
L locis naſcunt̄: hoc nō eſt niſi ꝑ ſtricturā loci: qꝛ non pñt in eiſdeꝫ locis dilatari. Sed ſicut dcm̄ eſt in apatibꝰ epigloti de cauſis: ſignis: ꝛ curis. ſic ꝛ in iſtis que in hͦ oriunt̄ mēbro itelligere debes excepto qꝛ hec mēbra. ſ. cāna pulmonis ꝛ meri. ꝓpter ſiccitatē ꝛ macieꝫ ipſoꝝ nō recipiūt humores q̄ ſunt groſſe ſube valde. Et ꝑ hāc maciē q̄ eſt in cāna pulmonis qñ in ipſa orit̄ apa. exeūt amygdale ex locis ſuis q̄ ſūt obuiātes aeri. ꝛ abſqꝫ dubio hac de cā ide orit̄ tuſſis falſa: eo ꝙ nō iuenit aer obſtaculuꝫ ꝛ obuiationeꝫ. q̄re inde hͦ accidēs hꝫ ꝓuenire. Et qñ in meri accidit hͦ apa. inde duo magna nocumēta hñt ꝓuenire. vnuꝫ eſt
M difficultas deglutiēdi. ꝛ aliud eſt intēſus loci doloꝛ. ¶ Et qñ certꝰ fueris ꝙ in aliquo p̄dictoꝝ mēbroꝝ fuerit apa: nō tardabis flōmiā vllo mō ꝑ breuitatē tp̄is huiꝰ egritudinis: ponēdo poſtmoduꝫ ſuꝑ locū ea q̄ habeāt ipſum apa ſpargere ſubtiliādo ꝛ reſoluēdo: ꝛ fac eū gargariçare aquā roſaceā cū decoctiōe de caſſiafiſtula ꝛ roſarum. Et iſta ēt ꝛ ſilia ꝯferūt apati cāne pulmonis: ꝛ ſpālr odorare
Apatibus intrinſecis incipientibꝰ vſqꝫ ad declinationem ſomnus eſt malus: in decliatiōe v̄o optimus. ipſa calida: ꝛ aereꝫ p̄dictoꝝ caliduꝫ intus trahere inſpirādo mollificādo corpꝰ cū his q̄ humori peccāti tibi magis videbunt̄ expedire. ¶ Et dico certiſſime: ꝛ hͦ habes pro cōſtanti: ꝙ in his apatibꝰ ꝛ in oībus alijs exiſtētibꝰ intra corpꝰ ſomnus eſt peſſimus ꝛ nociuꝰ. ꝛ pro tanto q̄tū eum remouere poteris ab eodeꝫ tñ illud facere debes donec

N humoꝛ ad diſſolutionē ceperit deuenire cibādo eū ſubtiliter abſqꝫ intenſa moleſtia: ꝛ extrahere eū a ſomno pacifice ꝛ quiete: recitādo ei noua dolectabilia atqꝫ placida: ꝛ ſi iſta nō ſufficerēt: fac ei oīa q̄ ipꝫ a ſomno poterūt remouere. Quare ſi iuuenis fuerit ꝛ tēpꝰ eſtatis: fac eū odorare cāphorā: qꝛ facit eū vigilare abſqꝫ moleſtia ꝛ ipedimēto: ꝛ ſi ſenex fuerit ꝛ tempus eſtatis: ſufficit ei tm̄ odorare aldehebē. i. ſticados cū aliquātulo cāphore: ꝛ qd̄ facit ſticados facit rutha. Et queadmodū ſomnꝰ adiuuat apa fortiſſime diſſoluere: qñ ē in declinatiōe ꝛ in via diſſolonis: ita ꝛ ipſe ſomnꝰ qñ apa eſt in p̄ncipio ꝛ in via gñationis ꝛ cōfirmationis potētiſſime adiuuat ad ipſius ꝯfirmationē ꝛ augmētationē. ꝛ ſic eſt cā ſue mortis. Et iam ſupius tractaui ꝛ mentionem feci de apoſtematibꝰ que in iſtis locis oriunt̄: ꝛ eoꝝ curas ſufficiēter ordinaui. Quare cū ad breuitatē intēdam curas ſingulares vniuſcuiuſqꝫ obmitto: ꝛ
O eoꝝ accidētia: eo ꝙ cura vnius eſt quaſi cura oīuꝫ alioꝝ. Et ꝓpter hoc nō poſui curā ſquinātie. ſ. illam que dꝫ fieri cū inciſione cāne pulmonis ad quātitateꝫ foraminis naris vel parū minus: ꝛ illud omiſi: qꝛ ē difficile valde: nec tp̄e meo vidi aliquē qui eā fuiſſet exercitatus. ſꝫ qñ diſcipulus eram in hac arte. volui pſcrutari dicta modernoꝝ huius artis in hac cā qui dicūt ꝙ Gal. nullaꝫ fecerat mētionē huius cure: ſed mētiti fuerūt: eo ꝙ Gal. ipſaꝫ poſuit vbi p̄cepit icidere ſifac: ꝛ ſcidere cānaꝫ pulmonis. ꝛ ꝑ hͦ volens experimētare ſumpſi caprā vnā ꝛ inciſi corium ꝛ pelliculam q̄ eſt ſubtꝰ: ꝛ de cāna pulmonis ēt aliqd minꝰ lupino ꝛ lauabā vulnꝰ cū aq̄ mellis quotidie. ꝛ qñ vulnꝰ incipiebat cooꝑiri carne: deſuꝑ ſpargebā puluerē ſubtiliſſimū nucū cypreſſi donec fuit liberata. Sꝫ qꝛ meo tp̄e nō vidi aliquē q̄ hāc feciſſet. ꝓpter hͦ eā nolui p̄mo ordinare. Et accidit qñqꝫ cāne pulmonis debilitatio vocis ꝓpter multā vociferationē: vel ꝓpter intēſuꝫ laborē. ꝛ illa de cā ibi oriunt̄ granula parua. ꝛ huic cure ſufficit gargariçare aquā roſaceā. Et debilitat̄ ēt vox ꝑ igroſſationeꝫ que fit a multa iſuſione humiditatis flatis viſcoſi in pelliculaꝫ cāne pulmonis. ꝛ huic cauſe ſufficit deſiccatio.

¶ Cap. 15m. Quod eſt de raucedine vocis.

Cura vo huius egritudinis eſt comedere aliqd de raphano cuꝫ modico çuccbari: ꝛ ius ēt cauliū vel brodiū eoꝝ in hͦ caſu ꝯfert multuꝫ. ¶ Et orit̄ qñqꝫ hec egritudo ex aſꝑitate ꝛ ſiccitate cāne pulmonis. Et cura illiꝰ ē comedere amygdalas excorticatas dulces cū ſucco ligritie. Et poſtq̄ deriuatꝰ ſum ad tractādum de raucedine vocis q̄ fit ex influxione humiditatis flatis viſcoſi in cānaꝫ pulmonis q̄ deſcēdit a cerebro vicio reumatis vel catarri. ꝛ hͦ nō ſoluꝫ medici ſciūt: imo ēt ꝛ vulgares iſtud itelligūt ꝛ cog̃ſcūt. nūc aūt intēdo tractare de raucedine q̄ fit vicio alteriꝰ egritudinis ſicut accidit ex ſtrictura gule cū aliq̄ inſtita: vel ſibi ſili in tm̄ ꝙ ꝯſtringit̄ inde neruꝰ retrogradus ꝛ cōprimit̄ ꝛ ſequit̄ raucedo. ¶ Et fit ēt a cā itrinſeca. ſ. ab oppilōne fcā in ipſo neruo retrogrado: ꝛ hͦ fit raro ꝛ in minori ꝑte. Ergo ſtudeas feſtināter iungere locū ſtricture cū aliqbꝰ oleis reſolutiuis ſi egritudo fuerit antiq̄: ſic cū oleo nucū antiquaꝝ ꝛ oleo de iaſemino ꝛ de narciſco cū pinguedie anatis. Et p̄ oībꝰ iſtis exptꝰ ſuꝫ pinguedinē ſtornelloꝝ q̄ comedūt oliuas.
Q Sed ſi egritudo fuerit recēs ꝛ in p̄ncipio ſufficit tunc inunctio cū oleo roſaceo aromatiçato. Si aūt iam trāſierit egritudo. xx. dies: tūc vti debes predictis oleis mixtis. Et nō obliuiſcaris ſubtiliare regimē infirmātis ꝛ ipſum diminuere: qm̄ ſi ſic feceris recuperabit vocē infirmꝰ oīno domino cōcedente. ſed ſi leſio aliq̄ facta fuerit in vijs vocis ex dicta ſtrictura: cura eius tunc eſt impoſſis. ¶ Et fit

A

Medicia cõposita i eodẽ gradu cũ simplici ẽ fortior e vtutis ca: ... ãni vide 5° coll'z,c.57,

etiam dicta raucedo ex apate facto in neruo retrogrado. Et cura ei⁹ est cura pdicta: subtiliãdo regimẽ. Et si supi⁹ noiaui olea plura ⁊ diuersa: ⁊ in vnũ collecta huic egritudini pferẽtia nõ credas me fecisse illud absq̃ puisione, ⁊ cautela: qm̃ oẽs medicine q̃ opant̃ itrinsecus vel extrisecus si fuerit ples vni⁹ cõplonis ⁊ vni⁹ nãe: ⁊ in vno gradu sit mixte: repiunt̃ maioris vtutꝫ ⁊ efficacie in oib⁹ egritudinib⁹: quã si dederis vnã solã illi⁹ cõplonis ⁊ nãe: ⁊ illi⁹ gdus in vno eodẽ põdere. V.g. qm̃ si recipies medicinaꝫ vnã simplicẽ q̃ sit calida vl' frida: sicca vel hu. in pn° scdi gdus. ⁊ decõposita sũpseris i eadẽ q̃titate q̃ in illo eodeꝫ gradu fuerit cõplonata. iuenies cõpositaꝫ longe maioris efficacie q̃ simplicẽ in tm̃ q̃. ʒ. j. de cõposita plus opatur q̃. ʒ. vna cũ dimidia de simplici: ⁊ h̃ nõ recipit̃ solũ i vtutib⁹ pmis. verũ ẽt in scdis ⁊ tertys. certissime istud idem iuenit̃. ⁊ q̃uis cã h⁹ sit manifesta: tñ ipsaꝫ ad pñs omitto intẽdẽs breuitatẽ suarc: sicut in pn° huius libri promisi. nihilomin⁹ h̃ ⁊ alia in sequẽtib⁹ vtilia ero rememoratus Deo cõcedẽte. ⁊ iaꝫ supius memoraui q̃ oppilõ fieri põt in neruo retrogrado: sicut in alys neruis fieri cõsueuit: ex q̃ raucedo orit̃ ⁊ gñat̃. Et ẽt in duob⁹ neruis obticis a q̃bus lux oculis delegat̃ fit oppilõ: ⁊ in tm̃ q̃ qñ clauditur oculus: vnus nullaten⁹ pupilla alteri⁹ dilatat̃. Et qñ sic ẽ medici sũt despati de cura hui⁹ egritudis: h̃ iaꝫ declatũ ẽ in tractatu oculoꝝ. Sꝫ de h̃ qõ medici dicũt q̃ cura aliq̃ nõ pdest in illo casu nullaten⁹ sum cũ eis: nec eis assentio vllo mõ. Et sicut dico de ista oppilõne: ita dico de oppilatiõe fcã in neruo retrogrado q̃ cura nõ ẽ polis oino: imo medicine pro certo eis debẽt valere ⁊ eos iuuare si debite exhibeant̃. Quare iungere debes locũ cũ pdictis oleis simul mixtis: nõ omittẽdo purgationẽ vl'eꝫ toti⁹ corpis: ⁊ ẽt pticularẽ capitis: sciẽdo q̃ mã egritudis nõ trahit̃ a capite nisi medicine ⁊ virt⁹ ipsaꝝ illuc deferant̃. vñ cõsulo vt alie a dictis medicis pparent̃ q̃ deferãt vtutes ipsaruꝫ ipsi capiti velociter ppinãdo eas distẽperatas cuꝫ aqua mellis. ⁊ hãc viaꝫ ⁊ doctrinã adiuenit pr̃ me⁹: ⁊ fuit valde bona. ⁊ postq̃ ipse obyt ego posui aliũ nunciũ delatoreꝫ medicinaꝝ ad caput: q̃uis de h̃ cũ eo minime fuissem locut⁹. Et nõ diffidas oino qñ beneficiũ ⁊ iuuamẽ istarum medicinaruꝫ nõ apparuerit velociter ⁊ subito: qm̃ aliqñ excitando ipsas nõ tm̃ signũ aliqõ beneficy ⁊ iuuaminis apparebit: sed interdum liberabit̃ subito Deo dante.

B

C

¶ Ca. 16m. Qõ est de pustulis in meri seu in isofago.

E Torιunt̃ pustule in meri ex comestione rerũ acutaꝝ: sicut est sinapis ⁊ silia. vel ex assumptiõe medicinaꝝ fortiuꝫ ⁊ acutaꝝ que recipiunt̃ a medicis ad occidendũ sanguisugas exñtes in gula. Et fiunt hac de cã ibideꝫ pustule rubee parue ⁊ minute. Et cura hui⁹ est succus ligritie cũ mucillagine seiuꝫ cydonioꝝ cũ aqua rosacea dissolutoꝝ: retẽt⁹ in ore ⁊ paulatine suggendo ⁊ lambendo deglutire.

D

¶ Cap. 17m. Qõ est de corruptiõe ⁊ putrefactiõe in gula ⁊ meri: ⁊ eoꝝ ptib⁹ adiacentib⁹ in tpe epidimie.

O Ritur etiã in istis mẽbris ⁊ i suis ptib⁹ adiacentib⁹ putrefactio tpe magne epidimie ⁊ pessime mortalitatꝫ: sic̃ i alys mẽbris fieri ↄsueuit. q̃re ptes gule corrũpũt̃. Et h̃ nõ accidit nisi qñ ẽ epidimia pestifera pessima ⁊ maligna. ⁊ nõ ẽ miruꝫ: qm̃ aliqñ in tali tẽpore corrũpunt̃ nerui peduꝫ q̃ sũt mẽbra solida ⁊ cadũt. Et qñ tractabo de epidimia: ⁊ de egritudinib⁹ q̃ fiunt in ipsa: ⁊ de suis accidẽtib⁹ tũc curã oiuꝫ ponã cũ adiutorio Dei.

¶ Capl'ꝫ. 18m. Quod est de priuatione sensus ⁊ motus ⁊ relaxatione meri ⁊ isofagi.

E

Ccidit etiã aliqñ in neruo illo in quo insita ẽ vt⁹ deglutiẽdi spẽs relaxationis ⁊ puationis sensus ⁊ mot⁹: ⁊ põt ẽt h̃ nocumẽtũ euenire in ipso neruo a q̃ dictus neru⁹ recipit ifluẽtiaꝫ ⁊ vtutẽ sensus ⁊ mot⁹. Et h̃ ei accidere põt pp friditateꝫ cõplonis sue. vñ parat⁹ est recipe dictã lesionẽ. Et h̃ ei ↄtingere põt: aut ex assumptiõe narcoticaꝝ mediciaꝝ: aut ex potatiõe aque fride i magna q̃titate: ⁊ spãl'r illis q̃ nõ sũt assueti bibere eaꝫ. ⁊ põt aliqñ hec egritudo subito euenire: ⁊ iterdũ paulatine efficit̃. Et qñ fit ex potatiõe aque multe fride: tunc fit subito. Et qñ ↄtinue ⁊ paulatine vsus fuerit frida: tunc successiue ⁊ paulatine h⁹ egritudo efficit̃. ⁊ qñ sic est: incipit cũ dolore leui: ⁊ cũ difficultate deglutiẽdi q̃ paulatine ⁊ successiue augumẽtat̃ donec deuenerit ad priuationem deglutiẽdi pfectaꝫ. Et h̃ accidẽs qñ accidit est pessimum valde: qm̃ infirm⁹ nõ põt vllo mõ cibũ nec medicinã deglutire: quare opꝫ cũ oi sollicitudine pperare ad ei⁹ sanitatẽ recuperãdaꝫ: aut in breui moriet̃. ¶ Et qñ ad h̃ deuenit: curat̃ plurib⁹ modis. Primus modus est vt apponas cãnulaꝫ argẽti vel stãni in gulaꝫ. Et sit cãnula habẽs caput qõ ponit̃ intus in ore strictũ: ⁊ illud qõ remanet in manu a pte exteriori sit latuꝫ valde. Et scias qñ appones cãnulaꝫ in gulaꝫ. mouebit̃ stomach⁹ ad subuersionẽ ⁊ vomitũ nãl'r. q̃re eã tũc subtrahere debes: ⁊ stare donec cesset vomit⁹: ⁊ iterũ eã int⁹ ponere: ⁊ cũ subuersio ⁊ vomit⁹ vel mot⁹ supuenit subtrahere: ⁊ sic facies donec ex ↄsuetudie remoueat̃ subuersio ⁊ mot⁹: ⁊ q̃ sit absq̃ abhominatiõe infirm⁹ ex appositiõe ipsi⁹ cãnule. Et tũc sicut dictũ est pone lat⁹ strictũ intus in gula: tenẽdo lat⁹ ampluꝫ in manu: ⁊ ide lac pyce recẽter mulctũ: aut pultes ex farina tritici: tm̃ ex aliquo istoꝝ q̃ ide possit infirm⁹ nutriri. studẽdo semp in remouẽdo cãꝫ egritudis cũ q̃b⁹ tibi videbit̃ ↄuenire. cogscendo q̃ ex tali cura seq̃t̃ nõ modicũ nocumẽtũ. s. q̃ inde debilitant̃ vtutes mẽbroꝝ gule oẽs.

Primus modus curationis.

F

G

¶ Scdus modus curationis hui⁹ egritu^nis est ponẽ ifirmuꝫ nudũ in tina lactꝫ: qõ sit tepidũ ⁊ recẽter mulctũ: aut in tina plena ex pultib⁹ farine tritici q̃ sint liq̃de cocti: qm̃ opio quorũdaꝫ medicoꝝ ẽ vt illud nutrimẽtũ igrediat̃ p ptes inferiores corpis: ⁊ etiam per poros totius corporis ipsius. sꝫ hec opio debilissima valde existit atq̃ friuola.

2⁹ modus.

¶ Terti⁹ q̃dẽ modus est: ⁊ ẽ rect⁹ certus: atq̃ verax. s. q̃ tali mõ nutrit̃ infirm⁹ absq̃ dubio. ⁊ ẽ talis. s. vt recipias lac vl' pultes ex farina tritici liq̃de decoctas i vesica vna capre: vel ei⁹ simili. ⁊ sit in collo ipsius ligata vna cãnula argẽti ad moduꝫ clisteris: ⁊ facta mũdificatiõe itestinoꝝ pfecta cuꝫ clisterib⁹ abstersiuis ⁊ mũdificatiuis. pone dictã cãnulaꝫ intus in ano: ⁊ exprime dictã vesicã diligẽter cũ manu: donec totuꝫ lac vel pultes in intestino recto ab infirmo recipiat̃: ⁊ sic inde dictũ intestinuꝫ suggẽdo recipit nutrimẽtuꝫ: ⁊ ab ipso aliud itestinũ sibi cõtiguũ rapiẽdo sugit: ⁊ ab illo aliud donec sic successiue ad funduꝫ stomachi dictũ nutrimentũ hꝫ deuenire. ide stõchus recipit qõ sibi ↄuenire vr̃: ⁊ ab eo nutrit̃. ¶ Et iaꝫ q̃dã repiunt̃ medici q̃ nitunt̃ pbare q̃ nutrimẽtuꝫ nullaten⁹ recipi pt p clistere in intestinis vt ad stõm possit deuenire. ⁊ hec p dicta. H. q̃ dicit q̃ clistere iniectũ p inferiora in intestinis nõ põt vllo mõ ad stõm ptingere ⁊ deriuare. Et sic arguẽdo affirmant q̃ nec nutrimentũ inde iniectũ vllo modo ad stomachũ poterit ↄuenire. Sed isti tales decipiunt̃ ⁊ errãt cõparãdo ⁊ eq̃parãdo medicamia iniecta p clistere nutrimẽto predicto iniecto s̃m moduꝫ determinatũ: qm̃ certũ est q̃ violẽtia ⁊ ipulsio q̃ ẽ in clisteri nõ ẽ tãta: neq̃ ita fortis: q̃ possit medicamina iniecta p ipm̃ vsq̃ ad stomachũ pducere ⁊ delegare: eo q̃ virt⁹ attractiua itestinoꝝ

3⁹ modus.

H

Clisteria nutriv

Quidaꝫ opinant̃ qõ per enemata non fit nutritio ⁊ nõ est sic.

Ista gñia nõ valet clisteria nõ trahunt a stõcho: ergo clisteria nutritiua nõ pueniunt ad stomachum.

I ꝛ ſtomachꝰ ipſa medicamina abhorret: ꝛ pp̄ h̄ non attra
hūt: ſꝫ expellūt: ſꝫ cū corpꝰ idigeat nutrimēto vehemēter
ꝛ iteſtina a fecibꝰ cōpetēter ſūt ꝺpurata: iō nutrimētū in/
de iniectū v̄tute attractiua in ipſis fortiter vigente attra
hit̄ de iteſtino ad iteſtinū vſqꝫ ad ſtōchū. Et neqꝫ in me/
dicamibꝰ clyſterioꝝ repit̄ v̄tus vn̄ hēant aſcēdere a p̄ti/
bus iferioribꝰ ad ſupiora natādo: ſic̄ ïuenit̄ in cholͣa acu
tiſſima q̄ qn̄ ꝺſcēdit. aliqn̄ iferius vſqꝫ ad fundū ani. ꝛ ibi
facit magnā pūctionē: ꝛ volūtatē egerēdi: ſic̄ dic̄ Galͣ. pōt
eē ꝙ hō ſe abſtinet ꝛ retinet pp̄ aliquā nec̄citatē. vel ga ē
in platea aſſociatus: vel in mēſa. Quare illa cholͣa redun
dat ad ſupiora. ꝛ ſic aſcēdēdo pōt vſqꝫ ad ſtōchū ꝺuenit̄.
Et cū ſit odioſa ꝛ abhoiabilis p̄ ſupiora vomendo eyčit̄.
Et qūo nō poſſumꝰ imagiari ꝙ lac ꝛ ius gallinaꝝ: ꝛ pul
tes iniecta p̄ clyſtere ſic̄ dcm̄ eſt ꝙ v̄tute attractiua forti
mediāte iteſtioꝝ ꝛ ſtōchi nō poſſint vſqꝫ ad ſtōchū de i/
K teſtino ad iteſtinū p̄uenire. cū ſcia q̄ exiſtūt in olla vlͣ ali/
quo vaſe terreo exn̄te iuxta aquā attrahāt nutrimētuꝫ ꝛ
humiditatē manifeſtiſſime vltra ipꝫ vas. ¶ Hucuſqꝫ iā
determiaui modos nutritiōis huiꝰ patiētis: quoꝝ h̄ vlti/
mus ꝯueniētior ꝛ verior ꝛ magis eligēdus a me eē iudi/
cat̄. Nūc aūt igeniū curatiōis huiꝰ itēdo h̄ breuiter p̄trā/
ſire. Et dico ꝙ ē neceſſe inūgere locū exteriꝰ cū oleis aro
maticis ꝛ ſubtilis ſube q̄ nō habeāt ſup̄fluā caliditatē: ſic̄
eſt oleū roſaceū factū ex oleo oliuaꝝ: ꝛ oleū de hiaſemi/
no: ꝛ oleū amygda. amaraꝝ. ꝛ h̄ fiat ſm̄ ꝙ medicꝰ egritu
dini videbit̄ expedire. ſ. inūgere locū cuꝫ vno illoꝝ ſim/
pliciter. aut ſilͬ mixtis. Et vbi ordiaui ponere lac vel pul
tes: in illo ꝛ eodē caſu potes adeo bn̄ aſſueſcere brodiuꝫ
pulloꝝ: vel turtuꝝ: vel colūboꝝ maſculoꝝ: ſꝫ illa p̄nͬ or
L dinauerā: eo ꝙ hoies iſtius p̄tis illis frequētius vtunt̄. ꝛ
etiā ga in hac egritudie ſunt loco cibi ꝛ medicie valde iu
uatiue. Et eſt nec̄e vt oīa p̄dicta ſint tepida. ꝛ ſtudeas cū
oī ſollicitudie: vt nō ſint frida nimis actu: neqꝫ calͣa actu
in exceſſū: qm̄ cibi ꝛ meⁿᵉ qn̄ ſunt actu imēſe ſeu ſup̄flue
caliditatis: hn̄t ꝺſtruere calorē nālē: q̄ q̄dē calor eſt iſtru
mētū oium v̄tutū corp̄is: ꝛ eſt ip̄e calor nālis ſicut agēs. ꝛ
calefac cerebrū cū rebꝰ aromaticis ſubtilibꝰ tēperate ca/
liditatis. Et id qꝺ magis laudat̄ ꝛ plus eſt exp̄tū in h̄ ca/
ſu eſt balſamū. ꝛ ſi nō poſſes balſamū cōpetēter hr̄e iue/
nies de carpobalſamo: q̄uis apꝺ nos difficiliꝰ rep̄iat̄ q̄
ipſum balſamū. ꝛ iteꝝ oleū de granis pini cōmēdat̄: ꝛ ſi/
milͬr oleū de alchaoen. i. de cotula fetida multum valet.
Et ſi in q̄libet vncia alicuius p̄dictoꝝ oleoꝝ ponat̄ aur̄.
ʒ. optime: ꝛ pure ambre: erit effectus maioris valde ꝛ tu/
M tioris in oībus Deo dante. Et poſtq̄ breuiter expeditus
ſum de egritudibus colli: nūc intēdo determiare de his
que ſibi ꝯtigue exiſtunt: ſicut eſt pulmo ꝛ mery.

¶ Tractatus vndecimus de egritudinibus pulmonis: ꝛ
eſt continens capitula tria.

¶ Cap̄. p̄ᵐ. Qꝺ eſt de catarro deſcēdente ad pulmonē.

Cire debes ꝙ pulmo eſt mēbrū po
roſuꝫ ꝛ ſpōgioſum valde: ꝛ ꝙ
in ſuis poroſitatibꝰ iueniunt̄ anuli ſilͤs
anulis cāne pulmonis: q̄ tēdunt vſqꝫ ad
extremitatē ipſiꝰ pulmonis: ꝛ inde vadit
aer: ſeu anhelitꝰ p̄ totū pulmonē. ꝛ h̄ ex/
periētia p̄bat̄ in aialibꝰ mortuis. ſ. ſufflā
do fortiter itus p̄ cānā pulmonis. iflabitur eni pulmo to/
tus manifeſtiſſime: ꝛ cū ide aer exierit: detumeſcendo ꝯ/
hit̄ pulmo: ꝛ ſimul partes eius ꝯſtringunt̄. Et deſcendit
etiā aliqn̄ flegma ꝛ catarrus a cerebro ad pulmonē: ꝛ ex
Cura. inde p̄uenit tuſſis ꝛ ſtrictura anhelitꝰ. ¶ Et cura huiꝰ eſt
mūdificare corpꝰ a flegmate cū pulpa collogntide ꝛ ſilͤ/
bus: ꝛ cōfortare caput cuꝫ aromaticis calidis ꝛ ſiccis, ſic̄
ſunt gariofili: ꝛ macis: ꝛ cinamomū electū. ꝛ ꝯſuetudo ē
ꝯficere emplͣm ex p̄dictis ꝛ ponere ſup̄ caput. Sꝫ ego ex/
pertꝰ ſuꝫ ꝙ facere puluerē ex iſtis ſubtiliſſimū: ꝛ ſp̄gere
ſup̄ caput eſt lōge maioris efficacie ꝛ effectꝰ in h̄ caſu. ꝛ
hoc fuit dcm̄ ꝛ ꝯſiliū p̄ris mei in fine ſui ſmonis. Et ego
exp̄tꝰ ſuꝫ ꝙ recip̄e de vnaquaqꝫ dictaꝝ ſp̄ērū p̄ ſe: ꝛ ſub/
tiliter q̄libꝫ puluericare ſingulͬr: ꝛ miſcere eas oēs ſilͬ cū
aliqbus ex iſtis ſuccis p̄ut cōplͦni ꝛ nāe vniuſcuiuſqꝫ i/
firmi magis videbit̄ ꝯuenire. ſ. ſi hyēs fuerit cū ſucco de
nahāna. i. mēthe. vel cū ſucco merçançiū. i. maiorane. aut
cū ſucco de berēgemeſca. i. baſiliconis gariofilati. ꝛ ſi tē/
pus fuerit calͣm ꝛ febricitauerit ifirmꝰ: tūc miſceo dictas
ſp̄ēs ſolū cū aq̄ frida: aut cuꝫ aq̄ roſata pp̄ ſui aromatici/
tatē: ꝛ eſt meliꝰ. ꝛ facio eas exiccari: ꝛ poſtea iteꝝ eas pul
uericari: ꝛ demū ſup̄ caput ſp̄gere: qm̄ ſic faciēdo v̄tutes
eaꝝ meliꝰ ſilͬ coadunāt̄ ꝛ vniūt̄. Et ga h̄ exp̄imētum ſic
plͤies ꝛ plͤies p̄baui. pp̄ h̄ ipꝫ collaudādo p̄re ceteris re/
cōmēdo. Et ē ꝯueniēs vt alteres cōplͦnē ifirmi ꝯuerten
do ipſaꝫ ad nām ſiccitatꝫ cū aliq̄ calͣitate. ꝛ h̄ fieri pōt ci/
bādo eū paſſeribꝰ aſſatꝫ ꝛ turturibꝰ: vlͣ ipſis factꝫ i taffea:
ꝛ ſilͤbꝰ. ¶ Et ſcias ꝙ flegma qꝺ ꝺſcēdit i pulmonē nō ꝺ
facili ide pōt exire. Et h̄ iō ga aut illꝺ ē flegma ſubtile ꝛ
liq̄dū valde. ita ꝙ pulmo nō pōt ipꝫ exteriꝰ expellere. eo
ꝙ qn̄ anhelitꝰ ꝛ aer ſpargit̄ p̄ pulmonē diuidit̄ dictū flͣa
ꝛ ifundit̄ ꝛ ibibit̄ in ip̄m. q̄re aer exit: ꝛ illꝺ ſic ibibitum
remanet. vlͣ erit illꝺ flegma g̊ſſuꝫ ꝛ viſcoſuꝫ valde. Qua/
re pp̄ ſui viſcoſitatē itm̄ adheret ipſi pulmoni ꝙ nō pōt
inde expelli: nec euāri. g̊ ſi cognoueris ꝙ illꝺ flegma ſit
liq̄duꝫ ꝛ ſubtile. ſtudeas ipꝫ ingroſſare toto poſſe. ꝛ h̄ fa/
cies recipiēdo ex dragagāto albo. ꝛ gūma arabica alba. ꝛ
pillͣas fac cū decoctiōe iuiubaꝝ ꝛ vnā teneat poſt aliam
continue in ore. Et qꝺ inde eliquat̄ ꝛ diſſoluit̄ paulatiue
deglutiat. Sꝫ ſi ſciueris qꝺ flegma ſit g̊ſſum ꝛ viſcoſum
tūc fac iſtas pillͣas. ℞. amygdalaꝝ. ꝛ ſucci liq̄ritie. ꝛ beſ/
ſear tuſſ̄a. qꝺ ē flauia in ligua hiſpanie. ꝛ piſtent̄ oīa. ꝛ mi
ſceant̄ cū ſyrupo facto de cortice citroꝝ. ꝛ fac pillͣas. ꝛ te
neant̄ ſub ligua. ꝛ ſi fuerit vltime viſcoſitatis: miſceātur
cū ſyrupo cētauree minoris optime ꝺcocto. ꝛ fiāt pillͤe vt
dcm̄ eſt. ꝛ teneant̄ in ore. ꝛ abſtineat a multa repletione
cibi ꝛ potus. ꝛ nō comedat fructus niſi illos quos dicā.

¶ Cap̄. 2ᵐ. Qꝺ eſt de apoſtemate pulmonis.

Ritur in pulmone aliqn̄ ap̄a ſic̄ i alys
mēbris accidere ꝯſueuit. Et iſtꝺ
ap̄a fieri pōt ex vno humore ſolo aut ex plu
ribꝰ. Sꝫ ſm̄ nām ſui corporis ipolͤe ē i ipſo
fieri ap̄a ex ſolo flegmate pp̄ ꝯuerſationem
ꝯtinuā flātis cū ip̄o pulmone. Neqꝫ ex ſola cholͣa pp̄ ſub
tilitatē ſui. ꝛ pp̄ largitatē poroꝝ corporis pulmonis non
pōt ibi diu p̄manere. q̄n inde defluat ꝛ diſcurrat. q̄re ille
humor ex quo orit̄ h̄ ap̄a eſt ſanguis. ꝛ hoc eſt ga groſſi/
tudini aliquātutū p̄tinere videt̄. quare ibideꝫ pōt aliqn̄
diu p̄manere. ꝛ nō eſt ēt pulmo ſic aſſuetus ipſo q̄n poſ/
ſit ex ip̄o ibidem fieri ap̄a. ¶ Et ſcias ꝙ pulmo eſt oino
abſqꝫ ſenſu. ꝛ ſi hꝫ eſt occultū valde. ſꝫ illa pellicula q̄ eſt
circūdās ip̄m: q̄uis ſit ſubtilis valde. tn̄ neruoſa exiſtit:
vnde ſenſum habere p̄bat̄. ¶ Et iteꝝ eſt ſciēdū ꝙ pul/
mo ꝛ ſue pellicule ſunt abſqꝫ neruis. ſibi ferētibꝰ ꝛ p̄ſtan
tibꝰ motū. ꝛ cuꝫ mouet̄ nō mouet̄ per ſe. ſed motu pecto
ris. Et dicūt q̄dā medicoꝝ ꝙ ſi pulmo hr̄et ſenſum per/
fectū: hoc eſt ſi eſſet p̄fecti ſenſus. ad vltimuꝫ lāgueſceret
p̄pter ſui motū cōtinuū: eo ꝙ vita aialiū exiſtit in anhe
lādo ſeu inſpirādo aerē ꝛ expirādo. Sꝫ h̄ opio mihi fri/
uola atqꝫ oino vana videt̄. eo ꝙ pectꝰ eſt magni ꝛ perfe/
cti ſenſus atqꝫ acuti. ga ad ip̄m nerui magni multi deri/
uant̄: ꝛ cōtinue ꝛ aſſidue mouet̄: ꝛ mouendo ſe mouet ēt

A pulmonē: ꝛ tñ nō fatigat̄ nec lāguescit: q̄re rō ꝛ opio p̄di
cta vacua ꝛ nulla eē vr̄: ꝫ hoc nō itēdo ad pñs in h loco
soluē ꝛ declare. Immo redeo ad illō qđ p̄termisi: ꝛ dico
ꝙ qñ apā est in pulmone: tūc ifirmꝰ patit̄ ꝯtinue strictu-
rā anhelitꝰ validā atq₃ fortē: ꝛ acutā febrē ꝛ ꝯtinuam ꝑꝑ
vicinitatē ipsiꝰ pulmonis cū corde: ꝛ tussiz violētā: ꝛ ipe-
tuosaz: ꝛ facies eiꝰ est rubea valde: ꝛ spālr̄ poma maxil-
laꝝ: ꝛ anhelitꝰ eiꝰ est freques ꝛ velox atq₃ calīs valde: sed
cū h est mediocris iter magnitudinē ꝛ ꝑuitatez: ꝛ pulsus
ipsiꝰ est velox ꝛ freques: ita ꝙ valde subito vna ꝑcussio
aliā seq̄ vr̄: ꝫ nō ex necītate pulsus durus esse repit̄ in h
apāte: q̄uis de nā apātis talis eē deberet. Sꝫ qa pulmo
est mēbrū molle: ob h opꝫ qđ pulsus ad molliciem hēat
declinare: ꝛ qa nō est neruosum ēt: ꝛ hac de cā multa ta-
lia accñtia occultant̄ ꝛ annihilant̄ q̄ appere deberēt q̄z-
tū est de nā apātis q̄ nō apparent: ꝛ h est cā q̄re duricies
pulsus nō repit̄ in h apāte qñ est in carnositate ipsiꝰ pul
B monis. Sꝫ si apā fuerit in pellicula q̄ est circūdās ipm:
tūc pulsus hꝫ ad duritiē ꝑtinere: ꝫ est oino absq₃ dolore.
Et qñ febrē videbis acutā: ꝛ tussiz violentā: ꝛ cū tussi ali-
qd nō screabit: ꝛ oia signa q̄ p̄scripta sūt: in vnuz collecta
fuerint: ꝓ certo hēas ꝙ apā est in pulmone. Et iaz supra-
dictū est ꝙ istō apā nō fit ex puro flegmate: neq₃ ex cho
lera simplici: ꝫ gñat̄ ex sanguie: vl̄ ex sanguine ꝛ cholera
mixtis: ꝛ est lōginquū ēt valde qđ apā oriat̄ in pulmone
ex melīa eo ꝙ pulmo eā odit ꝛ abhominat̄ valde ꝓpter
ipsiꝰ grossitiē ꝛ acetositatē. Et scire debes ꝙ pulmo non
nutrit̄ nisi ex sanguie subtili claro rubeo atq₃ lucido. Er-
go postq̄z videris in ifirmo oia supra scripta sigª in vnuz
collecta flōma ipꝫ: ꝯsideratis tñ ꝯditionibꝰ notis. s. etate:
cōplōne: tp̄e anni: ꝛ regiōe. Et in sūma dico ꝙ oino ē mi-
nuēdus qñ sic est. Sꝫ ꝑuisio eē dꝫ in minuendo plus vl̄
minꝰ: ꝑut meliꝰ videbit̄ ꝯuenire. Sꝫ flōmia eē dꝫ ex ba
C silica dextri brachij vl̄ ex saluatella manus q̄ in arabico
dr̄ aꝗlsac. Et sit studiū tuū in cibādo eū ex rebꝰ q̄ nō ex-
cedāt in friditate sup̄flue: ꝫ sint ꝯfortātia duplr̄. s. cū aro-
maticitate ꝛ stipticitate: sic̄ cū rosis ꝛ stipitibꝰ myrti hūi-
de. Et subtilia regimē eiꝰ dādo ei solā aquā ordei ordia-
te factā ꝛ colatā. Et si fuerit d̄bilis v̄tutis vel nāe nō tran
seas vltra panatā: ꝛ fac eū abstinē ab oi sp̄e carnis oino:
qm̄ si sic feceris: remouebit̄ apā: ꝛ liberabit̄ ifirmꝰ totalr̄
deo dāte. Et iā videre potes manifeste ꝙ deꝰ sublimis ꝛ
gloriosus ꝑꝑ hoc pulmonē creauit cuz suba rara: ꝛ cāna-
libus largis ꝛ dilatatis: vt sup̄fluitates ꝛ viscositates in-
de valeāt facilr̄ ꝑtrāsire. Et qa ipse pulmo vicinus cordi
existit. Qđ qdē cor est mēbrū sic̄ iā sciuisti ꝙ est cōserua
tiuū vite in oibꝰ corꝑibus ex suo spū vitali q in eo q̄tidie
D gñat̄ ꝛ ꝯseruat̄. Et q seruit huic spūi est anhelitus. Et cor
sm̄ dcm̄ Phi est p̄nm ꝛ radix oium virtutū totiꝰ corꝑis: ꝛ
ab ip̄o fit effusio ꝛ delegatio oibꝰ mēbris. Et qdaz sunt q
dicūt ꝙ cor nō ē radix ꝛ fundamētū nisi v̄tutis vitalis so
lū. ꝛ epar v̄tutꝫ nālis: eo ꝙ ꝑ ipm totū corpꝰ nutrit̄ ꝛ aug-
mētat̄. ꝛ cerebrū silr̄ ꝑ seipm solū est p̄nm ꝛ radix spiritꝰ
aialis ꝛ ab ipso ꝓcedūt v̄tutes sensus ꝛ motꝰ. Sꝫ h opio-
nes nō sunt medicie multe vtilitatis: nec est res necessa-
ria oino medico ad sciēdū ip̄am: eo ꝙ ē res difficil ꝛ ob-
scura valde: ꝛ ꝑꝑ hoc fuit hec ꝯtētio ꝛ disputatio iaz sunt
mille anni iter quosdā. Sꝫ id qđ neciū est ad sciēdū i ar-
te medicie: ꝛ absq₃ cognitiōe cuꝰ ñ ē medicꝰ noiandus ē
certissime scire ꝛ cognoscere ꝙ cor est fons ꝛ p̄nm spiritꝰ
vitalis ꝛ vite in aialibus. Et ꝙ qescente motu cordis ces-
sat vita oino. Et ꝙ cerebrū est fundamētū ꝛ p̄nm spūs ani
malis. Et si aliqua de causa cerebro accideret solutio cō-
tinuitatis morirer̄ aial in breui. Et epar similr̄ est origo
ꝛ fons spūs nālis: in quo est radix ꝛ p̄nm nutritionis: ꝛ ab

ipso tāq₃ a fonte ꝛ origine h virtus oibꝰ mēbris dirigit̄ ꝛ
delegat̄. Et si accideret ei solō ꝯtinuitatis: nō diu aial cuz E
vita posset ꝑmanē: q̄uis non ita cito morirer̄: sic̄ si in su-
pradictꝫ duobꝰ mēbris accideret ꝛ eueniret. ꝛ cā huiꝰ ē qa
mā v̄tutꝫ cordis ē spūs vital. q qdē spūs est istr̄m vite in
oibꝰ mēbris: sic̄ dcm̄ ē. Quare qñ destruit̄ eiꝰ oꝑatio ces-
sat vita oino: sic̄ qñ remouet̄ vel cessat lux solis vl̄ lāpa-
dis seq̄t̄ tenebrositas ꝛ obscuritas subito ꝛ icōtinenti. Et
hoc idē dicimꝰ d̄ cerebro. Sꝫ q̄uis epar sit p̄nceps spūs
nālis: ꝛ ab ip̄o ceteris mēbris dirigat̄. sic̄ ab alijs duobꝰ:
scꝫ corde ꝛ cerebro sui ꝓprij spūs dirigunt̄: tñ cū isto spū
nāli vadit sanguis ad oia mēbra nutriēda. Qui qdē san
guis idiget ꝯuersiōe ꝛ mutatiōe: ꝛ mutat̄ ꝛ alterat̄ de co
lore in colorē sm̄ nāz vniuscuiusq₃ mēbri recipiētꝫ: q̄re h
spūs q̄sse sube existit respectu p̄dictoꝝ. ꝛ h ꝯuersio colo-
ris in colorē ꝛ sube in subaz nō fit nisi in tp̄e d̄termiato ꝛ
nō subito. Sꝫ oꝑatio q̄ fit a duobꝰ alijs p̄scriptis mēbris F
p̄ncipalibꝰ agit̄ ꝛ oꝑat̄ ex subtili suba eorūdez. Quare si
acciderit alicui istoꝝ solō cōtinuitatꝫ: ꝑuat̄ subito eorum
oꝑatio ꝛ bñficiū absq₃ mora: sic̄ claritas diei cessante so-
le: ꝛ ēt in obscuro cessante splēdore lāpadis icōtinēti se-
quit̄ obscuritas ꝛ tenebrositas ꝑ se absq₃ dilatione aliq̄.
Ergo manifestū ē ex p̄dictis ꝙ oia p̄dicta tria mēbra sūt
p̄ncipalia. s. cerebrū: cor: ꝛ epar: eo ꝙ nō soluz hr̄e vident̄
ꝛ reperiunt̄ v̄tutē inatā tñ q̄ seipsa regūt: veꝝ ēt ꝛ ifluen
tē hr̄e cōprobant̄: ex q̄ fit ifluentia oibꝰ alijs mēbris cor-
poris. ꝛ sine q̄ diu mēbra ꝑmanē nō possent: neq₃ vita in
corꝑe. Et qđlꝫ istoꝝ est in se ꝛ ꝑ se p̄nle. ꝛ nō est dr̄ia iter
ipsa nisi in tp̄e: q̄uis p̄ho Aristoteli videat̄ ꝙ solū cor sit
p̄nle mēbrū. ꝛ vna ex p̄ncipalibꝰ causis ipsiꝰ ad h confir-
mādū est ꝙ cor est p̄mū mēbrū qđ gñat̄ in corꝑe aialis:
ꝛ talis qđ est philosophica ꝛ nālis. Sꝫ menc nihil cōfer-
re videt̄. Et ego nō itēdo hic declarare nisi ea q̄ menc p̄n-
cipalr̄ habeāt ꝑtinere: ꝛ que nocumentis corꝑis pñt ob-
uiare. Et qa iā elōgatus sum huiusq₃ a ꝓp̄a itētiōe: nunc G
ad pñs ad ipsaz redire itēdo. Et dico ꝙ ꝑꝑ colligantiā ꝛ
vicinitatē que est pulmonis ad cor febris que fit ꝑꝑ apā
pulmonis est pessima valde ꝛ acuta: ꝛ ob h nā conat̄ to-
to posse ad expulsionē nocumētoꝝ faciendam quā citiꝰ
pōt. Quare euātio q̄ fit per flōmiaz est necessaria valde
in p̄nº huius apātis: ꝛ hoc secure fieri pōt: eo ꝙ hec egri-
tudo acuta ē ꝛ breuis: ꝑꝑ mollicie sube corporis pulmo-
nis: ꝛ ꝑꝑ caliditatem ipsius quaz hꝫ a vicinitate cordis: ꝛ
a colligātia ipsiꝰ: ꝛ qbusdā apātibus aliqñ accidit strictu
ra ꝛ coarctatio fortis anhelitꝰ: ꝛ h fit vna duaꝝ cārū: aut
ex nimietate putredinis facientis stricturā anhelitꝰ: sicut
sepe cōtingit in apātibus epatis: aut ex ꝯuersione humo
ris in saniē ꝙ fit ꝓpter grossitudinē mēbri ꝛ obediētiaz
humoris: vt est sepe videri in pleuresi. Sꝫ apā pulmōis
semꝑ fit cū strictura forti ꝛ cum magnitudine febris. Et
curatio huiꝰ leuiter efficit̄ ꝛ cōplete. ꝛ hoc ꝑꝑ raritatem H
mēbri ꝛ largitatē viaꝝ. Et qñ apā nō resoluit̄: ipōle ē qn
vna duaꝝ cāruz eueniat. vꝫ. solō ꝯtinuitatis in pulmōe.
vñ fit febris ethica ꝛ ꝯsumptiua: aut exiccatio subal̄ hu-
miditatis pulmonis: ex qua fit d̄fectio ꝛ pthisis: ꝛ in ara-
bico dr̄ alcal. Et qñ istis accidit inflatio pedū tūc mors ē
vicina. Et si dcm̄ apā ad saniem deuenerit: ꝛ in sui exitu
laudabilis apparuerit sanies alba. s. ꝛ mediocriter spissa
absq₃ odore malo: ꝓlōgabit̄ egriºº: ꝛ fiet chronica. Sꝫ si
nō fuerit alba: nec substātie mediocris: ꝛ color eiꝰ ad ru-
bedinē declinauerit: adhuc lōgior efficiet̄. Et si ad nigre
dinē deuenerit: scias ꝓ certo ꝙ ifirmus morief̄. ꝛ etiaz si
post nigrā albā ꝛ laudabilē spuerit. nō ꝓ tāto est ꝯfiden
dū quin ad vltimū moriat̄. Et scias ꝙ solō ꝯtinuitatis q̄
fit in pulmone est difficilis valde ad coadunādū ꝛ cōso-

lidandū pp ↄtinuū motuȝ ipsius: ⁊ pp ipsius subē rarita
I tez: cognoscēdo ēt φ pulmo est mēbrū maximi iuuamē-
ti. Quare si apa eius saniē gn̄auerit: ⁊ ipsa sanies fuerit vi
ridis vel nigri coloris: morieť ifirmus oino ifra. xx. dies.
Sed si sanies p̄dicti apatis alba fuerit: plongabiť infir-
mitas tpe lōgo absq̄ liberatiōe ⁊ euasiōe ſm sniam me
dicoꝝ: ⁊ fit ide ethicus ⁊ pthisicus cuȝ screatiōe ↄtinua ⁊
tussi iseparabili: ⁊ diminuiť caro ei⁹ ↄtinue ⁊ paulatine: ⁊
ↄuertiť ad colorē fuscū: ⁊ intātū macrescit ⁊ extenuať do
nec cutis eius efficiť tota rugosa ⁊ ↄcta: ⁊ oculi eius fiunt
ↄcaui. ⁊ nares acute: ⁊ vngues incuruanť: ⁊ ad vltimum
nō pōt palpebras supius eleuare: ⁊ h̄ non accidit pp̄ter
somnū: sed pp defectum v̄tutis nō potētis ipsas eleuare.
Et cū ad hāc deuenerint dispōnē: tūc mors ei⁹ est vicia.
Et multi ex istis de pulmone sanguinē eyciūt ⁊ nō mo-
riunť p maiori pte nisi post iflationē pedū ipsoꝝ. Et q̄-
K buſdā ex istis accidit fluxus vētris pp debilitateȝ v̄tutis
retētiue: vel pp debilitatē v̄tutis imutatiue: ⁊ tūc veloci-
ter moriunť. Qz si dcm̄ apa saniē non pcreauerit tūc flo-
botomia cura est ei pfecta: ⁊ liberabiť cū ea deo dante. ⁊
subtiliare regimē in hac egritudie ↄfert multū quemad
modū supradixim⁹. Et assuescat ifirmus ea q̄ hēant sub-
tiliare ⁊ apire. Et ex istis q̄ expta sunt ⁊ pl'm approbata
in apatib⁹ pulmonis alcharscainna. i. panicald vl' birin-
gi ⁊ cusbaralbeer. i. capilli veneris. ⁊ capilli veneris q̄dē
ↄferūt in h̄ casu: eo φ cōplo eoꝝ tēperata existit ⁊ ob h̄
ↄferūt p̄ ceteris alys medicis in dissoluēdo apa pulmo-
nis. ⁊ pp̄rietatē hn̄t in oib⁹ egritudib⁹ pulmonis. ⁊ confe
rūt tussi. Et misce cū p̄dictis medicis q̄ hēant vētrē mol-
lificare: sicť est raunt. sciēdo φ istud raūt: qd̄ isto meo tpe
reperiť nō solū hȝ mollificare vētrē: veꝝ ēt ipm purga-
re: q̄uis illud qd̄ antiqtus iueniebať strigere diceretur.
¶ Medicamē ↄueniēs huic egritudini. ℞. ligritie: ⁊ pa
L nicald in alia carsene: ⁊ capilli veneris: ⁊ flauie. aā. aure.
ij. violaꝝ. auř. j. raūt recētis. auř. 5. q̄libȝ p se ↄquassenť si
cut ↄuenit: ⁊ ponanť oia ad lētū ignē ad bulliēdum p̄ter
reubarbaꝝ in. xv. ℥. aq̄: ⁊ bulliāt vsq̄ ad ↄsumptionē me
dietatis: ⁊ colenť exp̄mēdo fortiter ⁊ cū hac ↄcoctiōe dis
soluanť auř. viij. medulle cassiefistule addendo. ℥. ij. syru-
pi de mastice miscendo huic p̄scriptū reubarbaꝝ subtil'r
puluerizatū. ⁊ ppina ifirmo ad bibēdū. qm̄ hec medicia
suauiter corp⁹ mollificat atq̄ purgat: ⁊ nō idiget illa cu-
stodia q̄ in alys laxatiuis fieri ↄsueuit. Sed ppina ei ad
comedēdū de pane. ℥. ij. vl'. iij. si vis eū vberi⁹ reficere: at-
tēdēdo φ qn̄ tu das medicinā laxatiuā siue istaȝ vl' aliā.
eā tepidā dare debes: eo φ si fridā ↄderis actual'r. noce-
bit ifridādo calorē nālē: ⁊ coagulādo hūores: ⁊ si cal'am
supflue dederis iflāmabiť calor accn̄talis: corrigēdo in-
firmū ne i somno supflue pfundeť. Et ego spero i deū φ
cū hac cura ⁊ via erim⁹ sufficiētes in dissol'one ⁊ curatio
ne h⁹ apatꝫ. Et cū videris acuitatē febris lētescere ⁊ getā
fieri: ⁊ anhelitus malus nō affuerit: ⁊ tussis simil'r mollis
M ⁊ lēta fuerit: scias p certo φ apa tūc ē eliq̄tū: ⁊ cū fuerit i-
firmus ex tali egritudie liberat⁹: secure ppings dicē po
teris φ optimā curā in ipo es opatus. Et si cū h̄ nō secu
tus fueris itētionē tuā: h̄ est φ apa ↄuertať ad saniē: ⁊ cū
infirmus spuit screat saniem tussiēdo: que sanies si nigra
fuerit vel viridis. vel istis coloribus ptineat: non est spe
rādū nec attēdēdū in alleuiatione ⁊ curatione accn̄tium
infirmi: sȝ anq̄ȝ iudices de h̄ facto prius ↄsiderare debes
tenorē virtutis ifirmantis: ⁊ fortitudinē egritudis: ⁊ dies
creticos: ⁊ iudica a p̄n° screatiōis h⁹ saniei: qm̄ q̄to citi⁹
⁊ tēpestiuius screare cepit talē saniē: citi⁹ morieť: sciendo
φ p maiori pte p̄n^m screatiōis saniei nō fit nisi i die cre-
tica. Quare dico φ si screatio talis saniei fuerit: vl' icepe-
rit in tertia die a p̄n° egritudinis φ ifirmus nō transierit
p maiori pte sextā diē a p̄n° egritudis. Sȝ si v̄tus fortis N
fuerit morieť in octaua die egritudis. Et si screatio saniei
inceperit in sexta die: ipol'e est φ ifirmus trāseat decimā
diē. Et cū ero locutus de dieb⁹ creticis: tunc memorabor
de his oib⁹ tractatu breui. Et sanies illa q̄ coloris est me
lōgiaꝝ vel que viriditati habeat ptinere mixta nigredi-
ni: magis mortis est sig̃tiua q̄ȝ illa que est rubei coloris: ⁊
alioꝝ coloꝝ: eo φ illi colores significāt mortificationeȝ
inati caloris. Et scias φ sanguis nō exit nisi postq̄ȝ apa ē
aptū. Et cū sic ē signū ē certissime laxitudis ⁊ debilitatis
nāe nō potētis digerere ⁊ ↄuertē sanguinē illū ad saniē:
q̄re h̄ nō pcipiť eē aliq̄ digō. Et cū dico sanguis: nō attē-
das φ itelligā sanguinem purum: sed est mixtus cū alys
hūoribus: sed denoio ipsum sic a dn̄io ⁊ a colore. Sȝ cuȝ
sanies apparuerit alba ⁊ mediocriter spissa: ⁊ exierit leni
ter ⁊ absq̄ difficultate: tūc securus eē poteris φ plōgabi O
tur egritudo. Et si studiosus fueris valde i curatiōe ipsi⁹
regēdo eū pfecte put sibi ↄuenire vı̄: pficies ei non mo
dicū: ⁊ efficietur vita eius melior atq̄ leuior: ⁊ alleuiabū-
tur eius accn̄tia: ⁊ sic operabiť infirmus oēs suas v̄tutes
nāles: exercebit artē suā: ⁊ possibile erit φ recedēt ab in-
firmo oia sua accn̄tia: intātū φ ab oibus putabiť eē libe
ratus: ⁊ ipsemet se putabit esse sanū pfecte. Medic⁹ autē
certissime scire dȝ: si illa est vera opio vel nō. O quaȝ di
gnus est laude talis medicus cū sic operatus fuerit faci-
endo totū q̄cq̄d de arte fuerit faciendū. Infirmus v̄o ta-
liter permanebit: donec terminus eius fuerit: ⁊ talis hō
dici nō pōt absolute sanus nec ifirmus. Et regimē saniei
apatis pulmonis esse dȝ cū rebus abstersiuis ⁊ mūdifica
tiuis: ⁊ nō calefactiuis cū aliqua incisiōe ⁊ desiccatiōe: si-
cut est terra sigillata q̄ a pp̄rietate ↄfert pulmoni: ⁊ q̄uis
stipticitatē habeat: p tanto nō amittit virtutē cōfortādi P
membra itrinseca: ⁊ capilli veneris vsus post quartūdeci
mū diē ↄfert ei: ⁊ helhege. i. macis ēt postq̄ȝ fuerit ablutū
in aq̄ pluries est valde bonū: ⁊ cortices citri sil'r ↄferunt
valde in h̄ casu: eo φ fortitudo virtutis mirabil'r valȝ in
hac egritudine. ⁊ he medicine quas diximus multuȝ va-
lent hn̄tibus saniē in pulmone confortando. ℞. ergo ex
vnaquaq̄ istaꝝ ptes eq̄les. ⁊ bulliāt in aq̄: ⁊ ppina infir
mo ad bibēdū cū syrupo facto ex scariolis: aut cuȝ rosis
recētib⁹. Et ex reb⁹ multū cōferentib⁹ huic egritudini est
h̄. s. vt capias bolū armenū ⁊ ponas eum in vase aliquo
terreo cū carbonib⁹ ignitis: ⁊ sit vas hn̄s coopertorium
qd̄ in medio superficiei habeat foramē vnū. vn̄ fumus
possit exire: ⁊ asperge ibi aquā rosaceā. ⁊ recipiat ifirm⁹
illum fumū per os tēperate pluries in die: istud ↄfert. q̄a
aromaticū ↄfortādo pulmonē ⁊ cor: exiccādo pulmonē: Q
⁊ rege cuȝ subtili regimine. Et melius regimē istis est pa
nis hn̄ fermētatus cū zuccharo rosaceo. Et iaȝ recordat⁹
suȝ φ pr̄ meus dicebat mihi: φ pater suus habuit quēdā
hispanū in cura q̄ patiebať hāc egritudinē. ⁊ extenuatus
fuit intātū φ tota caro eius cōsumpta fuerat: ⁊ auus me⁹
ipsum taliter curauit. s. q̄a cibabat eū pane hn̄ fermenta-
to cū zuccharo rosaceo: ⁊ pane sil'r hn̄ fermētato cū oleo
oliuarū: ⁊ taliter resumptus fuit: ⁊ suā recuperauit humi
ditateȝ: nec ei superuenit aliqd̄ accidens malum: ⁊ vixit
postea tā longū tps φ medicus qui curabat eum. s. auus
meus obyt ante ipm: ⁊ postea diu remāsit in manib⁹ pa-
tris mei. Et obyt ad vltimum ex alia egritudine ⁊ nō ex
ista. Et mihi sil'r qn̄ icepi practicare supuenit ad manus
meas q̄dā q̄ patiebať taleȝ egritudinē. ⁊ inui ei regimen
dcm̄: ⁊ sic recessit tussis ab eo: ⁊ ipinguatus fuit: ⁊ redyt
ad operādā artē suā: ⁊ ad exercendū oēs actiōes suas: ⁊
sic vixit postea lōgo tpe: ita φ eo tpe fuit epidimia i illa
regione:

A regione:⁊ ipse mortuus fuit in ipsa ex febri acuta. Et iaȝ inuenimus ꝙ Hal. ꝑcepit dare theriacã magnã i ista egritudine:⁊ ꝯfert multũ:lac ẽt asine recẽter mulctũ:ita ꝙ i cõtinẽti cũ exit ab vbere recipiat eũ infirm⁹ nec ab aere inficiat̃. Et qa lac asine ⁊ carnes ei⁹ nõ est licitũ sarracenis comedere:iõ ꝑcipim⁹ sumere lac capre:q̃ sit ꝑfecte sanitatis loco ei⁹. Et est nec̃e vt ꝓpines ei ad comedenduȝ crura de helo:⁊ medullaȝ de auseq:⁊ oculos ramoꝝ ⁊ folia ipoꝝ. Et vua passa ad comedẽdũ laudata ẽ valde i h casu. Aq̃ ꝟo quã bibẽ dȝ sit mũda ⁊ pura ⁊ remota ab oi mala q̃litate. Et ego dico ꝙ oẽs spẽs carniũ sunt male in hac egritudie. Et qa stõchus patiẽtis hãc egritudinẽ est debilis:iõ ei debes dare de cibo in q̃ntitate tali vt eũ possit digerẽ absq̧ difficultate magna. Et dixit ẽt Hal. ꝙ cancri fluuiales optie abluti ita ꝙ eoꝝ horribilitas sit ablata ⁊ ꝯquassata ꝺcoquant̃ in aq̃ diu. postea colent̃ fortiter exp̃mẽdo ꝙ illa ꝺcoctio multũ valet in h casu. Et postq̧

B Hal. h affirmat certissime credẽdũ est qd sic sit:cũ sit talis ⁊ tãtus in hac arte. Sȝ hãc nõ faciũt actionẽ sua cõplone sȝ a sui ꝓꝑetate:eo ꝙ iter cõplonẽ ipsoꝝ ⁊ pulmonẽ existit silitudo:⁊ qa nõ sũt g̊sse sube. ⁊ sũt hñtes hũiditatẽ in sui cõplone:⁊ sũt mũdificatiui humoꝝ:iõ in sũma sũt ꝯferẽtes in hac egritudie. Et cõmẽdauit silr Hal. dare in hac egritudie trociscos andaracharõ:qm̃ sant iuuatiui valde. Et aliqñ sanies orit̃ in pulmone absq̧ apate:noiato in arabico varaȝ:q̃ fit qñ adunant̃ hũores in corpore pulmonis q nõ pñt vere sanies noiari:eo ꝙ sanies vera nõ est nisi in loco in q̊ est iflatio atq̧ tumor. Sȝ sanies q̃ fit absq̧ apate fit ex hũorib⁹ deriuatꝫ in pulmõe ab alijs mẽbris q iuiscant̃ ibi. Quare mẽbrũ ꝺbilitat̃ itãtũ ꝙ nõ põt ipos a se expellẽ:⁊ ꝑꝑ h diminutio mot⁹ gñat̃ ab anhelitu in loco illo vbi hũor dict⁹ fuerit iuiscat⁹:⁊ ꝯtinet̃ h humor in cõmissuris suis. Sȝ vera sanies gñat̃ qñ tumescit pulmo:⁊ iflat̃ ex solone ꝯtinuitatꝫ:q̃ orta ẽ in eo ex dispõne aliq̃ mala inata ei. Et gñat̃ solo ꝯtinuitatis in pul

C mone sic̃ in alijs mẽbris. Et accñtia ꝓꝑa q̃ accidũt ex dictis cãis est extẽsio qñ tussit:eo ꝙ ꝯstringit̃ pect⁹ suꝑ pulmonẽ:qñ replet̃ aere. Et pole est ꝙ h egritudo in pulmone accidat ex vna duaꝝ cãrũ q̃s nũc dixim⁹. Et põt etiã pulmoni euenire solo ꝯtinuitatis nõ a seipo:sȝ a suꝑfluitatib⁹ malis ibi deriuatꝫ queãdmodũ nũc dixim⁹ de apatib⁹:⁊ põt silr in ipo oriri corrosio ex humore acuto illuc delato ⁊ ifuso:q hũor ibi adurit̃ ex calore accñtali:aut ex ira. vl' ab angustia ⁊ fatigatiõe suꝑflua spũuȝ:q̃re ab illo corrodit̃ loc⁹ ⁊ vlcerat̃. Et cura h⁹ est cura apatꝫ ei⁹ excepto ꝙ h est g̃uior ad curãdũ:⁊ ꝙ ꝑñr ꝯuenit in h casu:ẽ tẽperare cõplonẽ:⁊ mitigare mordicationẽ cũ reb⁹ cõuenietib⁹ sibi:sic̃ cũ viscositate seminũ cydonioꝝ:⁊ cũ ꝺcoctiõe iuiubaꝝ ⁊ liqritie:⁊ bibat ipsaȝ:⁊ fit ẽt solo ꝯtinuitatis in pulmone ex forti extẽsiõe facta in ipo ab ipetuosa ⁊ valida tussi:vl' a clamore forti. aut a superfluo onere

D atq̧ g̃ui vltra q̧ sua polĩtas exigit ⁊ requirit:vl' ex casu a loco alto aut exurtatiõe ⁊ ipulsiõe facta cũ pectore valida atq̧ forti:⁊ isti tales eijciũt ꝑ sanguinẽ feruentẽ absq̧ maxia tussi. Et sanguis ille q eijcit̃ ẽ lucidus ⁊ rube⁹ non grossus sȝ subtilis. Et cũ dico de sang̃ feruẽte:itellige ꝙ sit ampulosus ⁊ spumosus. Et cura hoꝝ ẽ ꝑ flõmare ifirmũ ex basilica dextri brachij. minuẽdo de sanguine put virtus ei⁹ exigit ⁊ reqrit:⁊ subtiliare regimẽ ei⁹ multuȝ:⁊ ⁊ nõ exercitet̃:nec moueat̃:sȝ qescat:⁊ caueat a risu:⁊ a superflua locutiõe:⁊ spãl'r ab alta vociferatiõe:⁊ cũ videris ꝙ tussis violẽter inqetat eũ:ꝑcipe ei vt oi mõ ⁊ ingenio abstineat ab ipsa toto posse:⁊ teneat pill'as leues sub ligua ꝯtinue. quas dicturus sum h inferi⁹:deglutiẽdo eas paulatine:donec mitiget̃ tussis:⁊ curãdo tussim curabit̃ silr cã ipsa q̃ facit ipsaȝ egritudinẽ. Or si cã fuerit tẽsio fa-

E cta a suꝑflua repletiõe:cura eius ꝓꝑa ẽ flõmia:⁊ si fuerit casus vel ꝑcussio inũges locũ cũ oleo rosaceo tepido. Or si tussis fuerit ex catarro:tũc curandus est ꝑ͂ catarrus sic̃ cã ꝑ͂mitiua:⁊ añs hui⁹ egritudis:⁊ meⁿᶜ q̃ ꝯferunt in hac egritudie. s. catarro sũt meⁿᶜ stiptice subtiles:qm̃ sua subtilitate de facili pñt ad pulmonem deriuare:⁊ stipticitate sua hñt ipȝ ⁊ ꝑtes suas ꝯstrigere ⁊ coadunare atq̧ cõfortare:ne suꝑfluitates ad ipȝ veniẽtes recipiat:⁊ seruando viã hãc quã ordiauim⁹:absq̧ dubio nõ modicuȝ ifirmo ꝓficies deo dãte. Et iaȝ supra dixim⁹ ꝙ flõmare debes basilicã dextri brachij in hac egritudie:⁊ mihi vi̊ ꝙ scã flõmia basilice flõmãda sit vna ex arterijs q̃ eis mag̃ vicinat̃:⁊ subtilia regimẽ ei⁹ dãdo solũ ptisanaȝ ordei. ⁊ liga coxas ei⁹ istitis vnãquãq̧ ꝑ se ligatione forti:faciẽdo euȝ qescere absq̧ labore:⁊ ꝓpina ei oi mane aliqd ad bi-

F bẽdũ:ꝙ hẽat ꝯfortare cũ stipticitate aliq̃:sic̃ est syrupus rosace⁹ cũ aq̃ dulci:⁊ si aq̃ fuerit ex fonte q respiciat versus oriẽtẽ erit laudabilior:⁊ extigue in aq̃ illa calibẽ purissimũ atq̧ mũdũ tãdiu donec ad min⁹ ex aq̃ diminuat̃ q̃rta ꝑs ipsi⁹. sternẽdo in domo ei⁹ folia vitis ⁊ myrtelle ⁊ sil'iuȝ:⁊ odoret cydonia ⁊ rosas:⁊ ea q̃ hẽant cor cõfortare ⁊ dilatare:ad h vt sanguis diuidat̃ ⁊ spargat̃ ad exteriora corꝑis:⁊ nõ ꝓhibeas ei somnum:nec exerceas te multũ in ꝓuocãdo ipȝ:sȝ dimitte illõ nãe. Et si cog̊ueris ꝙ humor a capite dissoluat̃:⁊ iferi⁹ distillet̃ ad pectus ⁊ ad pulmoneȝ:⁊ tꝑs fuerit hyems:⁊ cõpl'o ei⁹ hũida ⁊ frigida extiterit:tũc ꝑ͂para ei h medicamẽ. ℞. macis ꝑtẽ. j. ⁊ gariofiloꝝ ꝑtẽ semis:⁊ pipis nigri ꝑtẽ. x. fiat puluis subtilissim⁹:⁊ sparge suꝑ ꝑtẽ anteriorẽ capitis:qm̃ multũ cõfert in h casu:⁊ spãliter qñ ꝑ͂mitiua cã hui⁹ egritudis fue-

G rit ex catarro. Et calefacere ꝑtẽ añriorẽ capitis tẽperate quocũq̧ mõ fiat ꝓdest multũ in hac egritudine. Sȝ si cã hui⁹ catarri fuerit ex aere cal'o. oino abstinẽdũ ẽ ab oib⁹ ꝑ͂dictis medicis:nec spargere debes suꝑ caput aliq̃ q̃ sint cõplonis calide ⁊ sicce in excessu:sed sufficiũt ea q̃ sũt tẽperate cõplexionis. cũ modica siccitate ⁊ aromaticitate: laborãdo in remouẽdo tussim toto posse:cognoscẽdo ꝙ qñ totũ qcqd comedit̃ ⁊ bibit̃ semel ⁊ absq̧ dilatiõe deglutit̃ more solito:nõ ꝑuenit v̊tus illius ad pulmonẽ nisi per viã resudationis. vȝ. eo mõ quo videt̃ in vasis recẽtib⁹ terreis qñ iplent̃ aq̃:qm̃ tũc trapellãdo ⁊ resudãdo per poros ipsoꝝ exteri⁹ ad modũ roris effundit̃ atq̧ manat:⁊ ꝑꝑ h ordinamus pillulas ad tenẽdũ ꝯtinue sub ligua:ad h vt medicamẽ ipm paulatine deglutiẽdo possit ad pulmonẽ deriuare:⁊ v̊tus haꝝ pillulaꝝ eẽ dȝ ꝯfortatiua cũ modica stipticitate ⁊ siccitate:ꝑtinẽs ad aliquam frigiditatẽ tẽperatã. ¶ Cõfectio pillulaꝝ ꝯferentium in hac egritudie. ℞. gũme arabice ⁊ dragagã. ⁊ semis cydonioꝝ:⁊ antere. añ. q̃rtã ꝑteȝ. ℥. j. terre sigillate auṝ. ij. terat̃ vnũqdq̧ ꝑ se:⁊ cribellet̃:⁊ ꝯficiant̃ cũ syrupo liqritie:et fiãt inde pill'e ad modũ lupini:⁊ teneant̃ in ore die ⁊ nocte:deglutiẽdo paulatine qd dissoluitur ex eis:⁊ bibat ex

H his q̃ suꝑius dixim⁹:abstinẽdo a motibus laboriosis:⁊ a vociferatiõe forti:⁊ a decubitu in locis duris:⁊ maxie q nõ sũt assueti:eo ꝙ q̧diu infirmus iacet in lecto duro:vene ⁊ arterie cõprimunt̃:q̃re sanguis idẽ euãtur ⁊ spargit̃ per totũ corpus:⁊ qa forma venaꝝ tã pulsatilium q̧ nõ pulsatiliũ q̃ sunt in pulmone ꝯ͂ria existit forme oiuȝ aliarũ venaꝝ totius corꝑis:eo ꝙ vene pulsatiles q̃ sũt i pulmone siles existũt oib⁹ alijs venis nõ pulsatilib⁹ q̃ sũt in toto corꝑe:in subtilitate cũ sint solũmõ vni⁹ tunice. ⁊ vene nõ pulsatiles q̃ sunt in pulmone sũt duaꝝ tunicaꝝ. et ꝑꝑ hoc arterie pulmonis citi⁹ scindunt̃ ⁊ laniãt̃ alijs venis nõ pulsantib⁹ que sunt in pulmone. ⁊ hac de cã solo

ꝯtinuitatis q̄ fit in pulmone est prauior ⁊ difficilior val/
I de ⁊ ꝑiculosior ceteris alys q̄ fiūt in toto corꝑe ⁊ mag̃ re
mota a liberatiōe: vel ipos̄is: q̄re studiosus eē debes cuȝ
oi sollicitudie ad ꝯsolidationē faciendā cū his q̄ diximꝰ.
añq̄ȝ ad saniē hēat deuenire. cognoscēdo ꝙ si ad ꝯsolida
tionē huiꝰ vulneris pulmonis ꝑ te ifirmꝰ poterit deueni
re. dignus eris laude ⁊ gl̄ia valde ex hac cura. Et nō cre/
das ꝙ h̄ vulnꝰ ꝯsolidet̄ ex ꝓpo sanguie sic̄ vulnera alio/
rū mēbroꝝ fieri ꝯsueuerūt: sȝ si ꝯsolidat̄ non fit nisi post
lōgū tp̄s. Et postq̄ȝ visuȝ fuerit ꝙ ꝯsolidatio hꝰ fit exple
ta ⁊ ꝯfirmata. nō d̄bes d̄sistē ab vsu mediciaꝝ ad minus
vsq̄ȝ trāsacti fuerint. lx. dies. Et si nō cōsecutus fueris
intētionē tuā. h̄ est ꝙ ad saniē ꝯuertat̄: iā supꝑius dc̄m̄ est
Casus qd agē debes. ¶ Et iā audiui a p̄re meo ꝙ ad eū venit q
daȝ ex officialibus hispanie: q patiebat̄ hāc egritudineȝ:
scȝ ꝙ eiecerat sanguinē a pulmone: ⁊ p̄r meꝰ studuit eū:
K ⁊ fecit ei oia que visa fuerāt ei ꝯuenire: intātū ꝙ ad tātā
ꝯualescentiā deuenit: ꝙ putabat se esse liberatū itegre et
ꝑfecte: ⁊ icepit facere facta sua: ⁊ agere oia que ꝯsueuerat
in sanitate sua: ⁊ p̄r meus correxit eū iniūgendo ei a qbꝰ
se abstinere debebat: ⁊ maxie ab vsu mulieꝝ: ⁊ a suꝑfluo
cibo ⁊ potu: ⁊ a violētis motibus ⁊ laboriosis: ⁊ ab eqta/
tione equoꝝ q sunt semꝑ robusti atq̄ȝ fortes. Et ꝓceden/
te tꝑe equitauit q̄dā die equā vnā: ⁊ cursitauit eā violen/
ter: ⁊ eadē die reiecit de sanguie in magna q̄ntitate. Qua/
re ex h̄ ⁊ ex vsu mulieꝝ. ⁊ alys erroribꝰ multis quos fece
rat obyt in breui. Sȝ quādiu seruauit regimē sibi impo/
sitū: sane vixit: ⁊ bn̄ fuit hoc per septem annos.

¶ Cap. 3m. Quod est de tussi que prouenit a mala comple
xione ⁊ de omnibus alys speciebus.

ET scias ꝙ pōt in pulmōe euenire cō
plexio cal'a aut frida vl' sicca
ex qua orit̄ tussis. Et cura huiꝰ est remoue/
L re illā malā cōplōnē: ꝯuertēdo ifirmuȝ ad
oppm illiꝰ q̄litatis ex̄nee. Et iā fuit ꝙ qdaȝ
rex habebat tussiȝ. ⁊ nihil ꝑ ipsam spuebat vel eyciebat.
Et cū medicus suus vidisset ip̄m p̄cepit ei vt cuȝ fibulis
suis clauderet scissurā capity sui anteriorē: ⁊ ablata fuit
ab ipso tussis icōtinēti. Et cā tussis illiꝰ erat friditas q̄ at
tingebat pectꝰ exteriꝰ. vn̄ pulmo ide lesionē recipiebat: ⁊
virtꝰ expulsiua conabat̄ expellere illō nocumētū ab illo
mēbro. Quare h̄ tussis nō erat nisi ex q̄litate mala frida.
Et accidit multotiēs tussis ēt illis q suꝑflue exercitantur
currēdo vl' nauigādo seu vogādo: ⁊ maxie si nō sūt assue
ti. Et cā huiꝰ ē: qa ex tali exercitio laborioso stōchus coꝝ
suꝑcalefit ⁊ exiccatur: ⁊ exiccant̄ ēt loca vnde aer inspi/
rat̄: ⁊ ex tali siccitate ꝓcreat̄ tussis incōtinēti: quēadmo/
dū videre potes ꝙ accidit tussis subito illis q odorāt cā/
phorā cū sit frigida valde. Et pōt ēt eē causa tussis illoꝝ
qui suꝑflue fatigant̄ currendo vel nauigādo dissol'o hu/
M moꝝ qui dissoluunt̄ a suꝑfluo motu: ⁊ cadūt vel d̄scēdūt
ad pectus vel ad pulmonē. Et ira simil'r promouet tussiȝ
duabus de causis. s. caliditate ⁊ siccitate: ⁊ cū scieueris cāȝ
tussis: p̄mo studere debes in remouendo ipsam cum suo
opposito: ⁊ id qō dixi tibi de rege habeas ꝓ exēplari in
oibus. Et adhuc itero tibi id qō supꝑius dixi ⁊ scripsi i ca°
pulmonis. s. ꝙ qn̄ ipsi vlcus suꝑuenerit ⁊ curatꝰ fuerit: sic̄
Tussis aliqn̄ fit a vmis ꝑ/uis in pulmone exn̄tibus. diximꝰ ordinate possibile erit ꝙ viuet sic diu ⁊ forsan ad
vltimū moriet̄ alia egritudine. Et pōt etiā tussis euenire
sicut aliqui ex antiqs ꝓtulerunt medicis cā vermium q
assimilantur muscis qui oriunt̄ in pulmone: ⁊ ex illis fit
tussis valida atq̄ȝ fortis. Et cura huius est trahere per cā/
naȝ pulmonis fumū centauree ⁊ aristo. lōge. Sed hanc
egritudinem nūq̄ȝ vidi: tn̄ memorationē facio de ipsa: si
cut qdā antiq fecerūt medici. Et fit ēt tussis qn̄ ꝓcreātur

N pori seu claui in mēbris q̄ sunt ꝓpinqua pulmoni: ex qbꝰ
cōprimit̄ pulmo: ⁊ inde sequit̄ tussis. Et fit tussis ēt a tu/
more splenis ⁊ grossitie ipsiꝰ: ⁊ hec nō remouetur nisi re/
mota cā. Et fit ēt ex aꝑate epatis ⁊ duritie ipsiꝰ. Qm̄ qn̄
est magnū fit tussis. vnde opȝ dictā cām̄ remouere. Et fit
etiam ex pleuresi que fit aut sub costis aut supra costas.
Et etiā generatur tussis ex hidropisi. Et fit sil'r ex tumo/
re stōchi q fit ex vētositate magna in ipso vel ex suꝑflua
repletiōe eius cibi ⁊ potus: que fit qn̄ patiēs est gulosus:
spāl'r qn̄ repl'o est talis ꝙ nō iuenit stōchus vn̄ hēat expi
rare: q̄re conat̄ stōchus expellere: qō nō pōt: sic̄ apparet
qn̄ aliqs ponit̄ in aliquo paruo loco vndiq̄ȝ ⁊ fortissime
clauso: ita ꝙ non pōt eycere a corpore qō sibi nocere vi/
detur nec expirare eo ꝙ nō hȝ locū in quo possit se dila/
tare ⁊ aerē ꝯuenietē ispirare: donec apiat̄ locus: ⁊ aer il/
le iclusus ⁊ pessimus euentet̄: ⁊ nouus ⁊ conueniēs inspi
retur: ⁊ huic ēt simile accidit illi cui in vltimo stōchus re
O plet̄: qa qn̄ sic est ēt a stōcho non pōt aliqd vomere nec
superius eycere donec a virtute digestiua aliqd digerat̄:
⁊ inferius aliqd descēdat: ⁊ ide spatiū acqrat stomachus:
⁊ hac de cā accidit tussis ꝑꝑ talem repletionē ex vicinita
te ipsius ad pulmonē: ꝑꝑ cōpressionē: ⁊ multotiens mo/
riunt̄ hoies suffocati ꝑꝑ talē cām̄: ⁊ fit etiā tussis ex subi/
ta mutatione aeris ad oppositū sui. Et fit ēt tussis ex subi
ta ex assumptione q̄rūdam rerū quaꝝ ꝓprietas est noce
re pulmoni: sicut sunt fungi mali q nascunt̄ in pede seu ꝓ
pe radicē cuiusdā arboris q quidē arbor d̄r arabice hele
caminū. Et fit ēt tussis cā mali pulueris. Hucusq̄ȝ suffici/
ant que diximus de egritudinibus pulmonis. Nūc auteȝ
intendimus determinare de egritudine cordis.

¶ Trac. 12m. de egritudibꝰ cordis. ⁊ ē ꝯtinēs cap'la septē.

¶ Cap. p̄m. Quod est de egritudibꝰ cordis in gn̄ali.

ORiuntur egritudies i corde: aut
a seipo: aut ab alys mē
bris. Qm̄ qn̄ passiōes gn̄ant̄ in qbusdaȝ
P mēbris patit̄ ēt cor: ex cōpassione ipoꝝ
⁊ ide ꝑua atq̄ȝ g̃uia gn̄ant̄ accn̄tia. Et iā
scis ꝙ cor ē p̄nceps ⁊ dn̄ator in toto cor/
pore: ⁊ v'tutes eiꝰ sunt potētes: ⁊ opōnes Vide 2° c[...] lizet. c. 11[...]
eiꝰ sūt māifeste apparētes. Et op'o magni ⁊ excellētissi/
mi Phi: ⁊ q sūt ex sua secta honorata: ē ꝙ cor solū est p̄n/
ceps iter oia mēbra corꝑis ⁊ dn̄ator oiuȝ: sȝ Gal'. sentit ꝙ
sit solū p̄nceps ⁊ p̄nm spūs vital': eo ꝙ aial aliqō n̄ morit̄
nisi qn̄ d̄ficit spūs vital' q ē i corde. Et scias ꝙ creatio ip
siꝰ cordis ⁊ eiꝰ forª ē excellēs in bonitate oia alia creatio
ne ⁊ forª ceteroꝝ mēbroꝝ q̄ sūt i toto corꝑe: cū sit solidiꝰ
⁊ dēsiꝰ reliqs mēbris oibꝰ: ⁊ est hn̄s duas vacuitates seu
ꝯcauitates: q̄ruȝ p̄ncipalior est q̄ est in latere eiꝰ sinistro:
eo ꝙ plus hȝ ⁊ retinet de spū vitali alia vacuitate vt ex
eiꝰ suba exeant seu ꝓcedāt arterie q̄ mouent̄ motu conti
nuo ⁊ nō locali f̄m motionē ipsiꝰ cordis. Iuuamētū autē
Q istiꝰ motꝰ ē manifestū in attrahēdo aerē fridū: ⁊ in expel
lēdo cal'ȝ suꝑflue ⁊ fumosuȝ. Qm̄ nisi eēt talis euētatio:
suffocaret̄ eiꝰ calor nālis: ⁊ extingueret̄ in eo. Et a corde
f̄m Aristo. ꝓcedūt motꝰ volūtary ⁊ nāles: eo ꝙ credit ꝙ
epar ⁊ cēbrū recipiāt ifluētiā ab ipo. Sȝ mihi v̄r ꝙ cor
sit nobiliꝰ ceteris p̄ncipalibꝰ. s. cerebro: epate: ⁊ testiculis.
Et qa ē nobilior ⁊ mag̃ p̄ncipalis: iō qn̄ vult fieri aꝑa in
ipso: añq̄ȝ ꝯfirmet̄: morit̄ patiens oino: ⁊ deficit.

¶ Cap. 2m. Quod est de tremore cordis qui arabice dici/
tur altadeg.

SCias ꝙ accit i corde tremor sic̄ ⁊ i alys
mēbris ꝯsueuit eueīr. Sȝ ille q fit Vi[...]la iter tre/morē cordi[s] ⁊ alioꝝ mem/brorum.
i alys mēbris gn̄at̄ a vaporibꝰ ⁊ fumositati/
bus q ascendūt: ⁊ attigūt musculos seu lacer/

A tos ⁊ cutiz. Ille ṽo tremor q̄ est in corde accidit ꝑꝑ mul
Cura. tā repletionē q̄ ē in eo: ⁊ ab ipa ꝑuenit mot⁹ ille extneus ⁊
horribil' q̄ dr̄ altadeg. Et cura h⁹ est flōmia cū multa ex-
ctiōe sanguis. ⁊ postea ꝯfortare cor cū illis q̄ hñt ipm cō-
fortare: sic cū margarit̄ ⁊ ligua bouina ⁊ auro puro ⁊ simili-
bus. ¶ Medicamē ad h̄ ꝯueniēs valde. ℞. margarita-
rū ⁊ sete crude: ⁊ seis basilicōis gariofilati. ⁊ seis boragis:
⁊ ligue bouie. añ. auř. x. corticis citroꝝ: scedeg idi: gariofi-
loꝝ macis. añ. auř. iiij. pure ābre atq̄ ꝑfecte. aure. ij. teraẗ
vnaqueq̄ hāꝝ mediciaꝝ optie p se: sed seta ꝑus icidi dz
minutiz q̄to plus fieri pt: postea teri optie dz sil' cū ꝑlis:
⁊ demū cū alijs misceantur medicis: ⁊ postmodū puluis
oiuz dictaꝝ malaxeẗ optie cū aq̄ rosacea in parapside q̄
sit ꝑfecte vitreata: ad vlti^m laminā auri puri aliquātuluz
grossaz: ⁊ frica sup eā fortiter ṽgā puri auri ꝑus lamina ma
defacta cū aq̄ rosacea tādiu donec vestigiū auri i medi-
B cinis appeat māifeste: abluēdo dictā laminā auri sup me
dicias cū optia aq̄ rosacea vl' cū succo pomoꝝ miscendo
dciñ auꝝ cū ꝑdcis medicis simul: ⁊ addēdo huic recepte
pōdus medietat̄ ipi⁹ d̄ elio pomoꝝ dulciū. ⁊ postea cōfi
ce cū syrupo fcō d̄ ligua bouia hñ cocto ꝯfectiōe hōa: ⁊ ꝑ
pina ifirmo d̄ h̄ medicamie oi māe iciño stō pōd⁹ auř. v.

¶ Cap. 3^m. Quod est de chardiaca.

Hec egritudo euenit in corde: ⁊ est
mot⁹ mag̃ ipetuosus
nāli: ⁊ fit aut ex cā extriseca: velut a forti ira:
qñ ab ipa fit ebullitio valida: ⁊ augmētaẗ ca
lor in corde: ⁊ h̄ ē ꝑncipal' cā ipsi⁹ Et fit ēt accñtal'r a ter-
rore: eo q̄ qñ aliqs timet supflue: nō spgiẗ calor nālis ꝑ
totū corp⁹: sz ꝯstrigiẗ itus: ⁊ lāguēs dimiuiẗ: ⁊ d̄bilitaẗ: et
ex tali ꝯstrictiōe trahiẗ sanguis ad cor sil' cū alijs hūori-
bus: sic appet i reb⁹ extrisecis. vz. qñ audiẗ in aliq̄ ciuita
te rumor terribil' ex q̄ cōiter pauescūt hoies: q̄re oēs tra-
C huntẗ ad regē tāq̄ ad radicē ad manutenēdū eū: ita ⁊ sā-
guis cū calore nāli ⁊ spiritib⁹ ⁊ cū alijs hūorib⁹ trahitur
ad cor: ⁊ ide seq̄ẗ ꝯquassatio i eo: ⁊ fit chardiaca. Et fit si-
mil'r ex sollicitudie nimia quā aliqs hz cā ꝑducendi ali-
qd ad effectū: ⁊ h̄ sollicitudo dupl'r diuidiẗ: q̄a aut ṽtiẗ
circa vindictā faciēdā: ⁊ h̄ poniẗ ⁊ ꝯtineẗ sub ira: vl' erit
sollicitudo cā acqrēdi aliqd̄ magnū lucrū: vel cā ꝯsequē-
di aliqd in quo multuz delecteẗ: ⁊ tūc dilataẗ cor ⁊ spar-
giẗ calor nālis ⁊ spūs ad exteriora: intātū q̄ debilitatur
cor ex illa inanitiōe: ⁊ seqtur ide chardiaca. Et fit ēt a su-
perflua debilitate ṽtutis. ita q̄ ex quolibet leui motu vl'
labore chardiaca excitaẗ: q̄a scitū est certissime ⁊ manife
ste q̄ ois motus excitat calorē: maxie cū est fortis ⁊ subi-
tus: ⁊ si patiēs est debilis q̄lz mot⁹ q̄ est in eo est cū maio
ri difficultate ⁊ labore: eo q̄ graue est debilē mouere: vñ
nō fit nisi cū difficultate ⁊ labore: q̄re calor in eo fort̄ effi
Cura. ciẗ: ⁊ sic chardiaca gñaẗ. Cura hui⁹ egritudis est regē eū
cū cibis ⁊ potibus tēperate: ⁊ odorare aromatica frigida
D que hñt cōfortare mēbra ꝑnci palia ⁊ spūs: sicut est myr
ta que cōfortat sui nā ⁊ cōpl'one: ⁊ rose: ⁊ sandali: ⁊ nenu
far: ⁊ syrupus de sandalis factus cū tribus partibus sui
ex aqua rosacea: ⁊ tantūdē de aq̄ dulci. ⁊ ꝓpinatus ei ad
bibēdū sufficit ei: ⁊ medulla citrulloꝝ: ⁊ cucumeris sarra
cenici hñt curare hāc egritudinē sui cōpl'one: ⁊ ꝯfortan-
do sui aromaticitate. Et est inuenta q̄litas in his ad hanc
egritudinē q̄ ignoramus oino: sed experiētia hoc certissi
me manifestaẗ. Et gñatur ēt aliqñ in corde sanguis adu-
stus: vñ fit chardiaca illa dicta ex nā ipsius ⁊ sui acuita-
te. Et oriẗ sil'r chardiaca ex mordicatiōe q̄ fit in ore sto-
machi: qñ in ipso iueniẗ humor mordicatiuus vel acut⁹
ꝓpter vicinitatē ipsius ad cor. Et hac de cā antiq̄ nomi-
nabāt os stōchi cor. Et cū cognoueris in hac egritudine

mel'iam abundare: conforta cor cum his que prescripsi-
mus de cōfortātibus cor: ⁊ margarite maxime hoc face- E
re norūt. Et cura illi⁹ que fit ex mordicatiōe oris stōchi
est euacuare illū humorē ab eo cū vomitu vel sol'one.

¶ Cap. 4^m. Quod est de aqua que congregatur in marsu
pio cordis.

Et generaẗ aliqñ in marsupio cor-
dis hūiditas aquosa q̄
assimilaẗ vrine: ⁊ accidit ex h̄ ifirmo ꝯsum-
ptio ⁊ diminutio carnis paulatine: sic fit in
ptisi. Sz ego nunq̄ vidi hanc egritudinem: nec curaui
ipsam: nec inueni q̄ Galenus de eius cura aliquā fecerit
mentionē. tamē si aliqd dz valere in h̄ casu: valēt ea que
sunt subtiliatiua ⁊ resolutiua ⁊ desiccatiua cum aromati-
citate: sicut est aqua feniculi: ⁊ horum similium.

¶ Cap. 5^m. Qd̄ ē de pelliculis q̄ fiūt in marsupio cordis.

Generant sigdē in q̄busdā additio- F
nes in marsupio cordis q̄
sunt ad modū chartilaginū ⁊ pellicularum
adiuicē mixte: sz nullus añ nos locut⁹ fuit d̄
hac cura. Tñ si aliqua medicamia possunt
valere: erunt illa que sunt subtiliatiua ⁊ dissolutiua ⁊ aro
matica cum quadam humiditate.

¶ Cap. 6^m. Qd̄ est de ethica cordis.

Hec egritudo oriẗ in corde ex ma
la cōpl'one sicca que
fit i ipo: ⁊ h̄ febris d̄siccat subalē seu radica-
lē hūiditatē q̄ ē i porositatib⁹ mēbroꝝ cōdē
sata vt cābiaẗ ⁊ ꝑs mēbri fiat. Et cura h⁹ ē si fuerit i ꝑn°
⁊ ex sictitate sola cum rebus humectatiuis: ⁊ olfaciat po-
ma aromatica: ⁊ bibat lac capre medie etat̄ sicut exit ab
vbere. Et continuet intrare quotidie in tinam aque dul-
cis tepide plenā vt nō sudet. Sz si cū siccitate dicta cal'i-
tas fuerit: tunc magis ꝯfert odorare nenufar: ⁊ violas q̄
dcā poma. Et cū tractabo d̄ ethica: lati⁹ d̄ hac cura loq̄r.

¶ Cap. 7^m. Qd̄ est de apate qd̄ fit in marsupio cordis. G

Hec egritudo cū accidit in marsu
pio cordis nō fit ni-
si ex causa calida: sed si medicus fuerit stu-
diosus ⁊ sollicit⁹ valde ad hāc egritudinez
remouēdam: poterit in breui curari: ⁊ h̄ fit
flōmando eū citissime: minuendo de sanguine in maxi-
ma quātitate. ⁊ velociter: postea infrigida cōplexionem
cordis cōfortando eū: ⁊ h̄ fit recipiendo de syrupo myr-
te: partē. j. ⁊ de syrupo sandaloꝝ partes. iiij. ⁊ tēpera cum
aqua rosacea: ⁊ da bibere. Et ꝯtinuo fac eū odorare myr
tam recētem ⁊ nenufar. Et si negligens fuerit medic⁹ aut
tardus in hac cura: morieẗ infirmus in breui: eo q̄ mar-
supium est circūdans cor: qd̄ est mēbrū tam nobilissimū
⁊ principalissimū sicut scis. Hec autē que scripsi hucusq̄ H
de corde sunt ẜm sniam predecessoꝝ nostroꝝ medicoꝝ.
Nunc autē intendimus dicere a nobis quedā que ab ali
quibus nō sunt scripta de eo. Et dico q̄ quādo infrigida-
tur cor vltra id qd̄ cōuenit sue cōplexioni nāli sequitur
inde in corpore toto pigritia ⁊ tarditas ⁊ debilitas in oi-
bus suis actionibus ⁊ operationibus. Et si cuz hoc sicci-
tas preualuerit plus eo q̄ sua natura exigit ⁊ regrit: erit
patiens sollicitus atq̄ audax ⁊ nō pōt aliquid q̄ sibi nō
placeat sustinere. Et si cum dicta frigiditate: ꝑscripta sic-
citas in vltimo abundauerit: nō solū dicta accidentia in-
firmus patieẗ: verūetiaz ei superueniet egritudo que ara
bice diciẗ dubul: ⁊ latine noiatur sinthesis. Et est quādo
siccitas ꝓfundata est tm̄ mēbris q̄ illa humiditas radi-
calis que parata est ad cambiuz vt pars mēbri fiat con-
sumiẗ ex toto ⁊ desiccaẗ. ¶ Et ego vidi quēdaz ifirmum Casus.

menꝫ qui patiebaẗ hāc egritudinē cuius caro erat dimi-
I nuta ꝛ consumpta in vltimo:ꝛ erat studiosus sollicitus ꝛ
curiosus in vltimo:ꝛ oīno impatiēs:ꝛ omnes actiōes ꝛ
operationes suas agebat sicut in sanitate facere consueue
rat:ꝛ ꝑmāsit sic in hac dispōne donec fuit mortuus:ꝛ cā
sue mortis fuit hec.s.qa voluit intrare tinā aque calide:ꝛ
ego ꝓhibui sibi quātū potui:sed noluit me audire:ꝛ cum
intrasset in eā non diu stetit ꝙ leuiter mortuus fuit.

¶ Tractatus.13ᵘˢ. De egritudinibus epatis ꝛ splenis:ꝛ est continens capitula sex.

¶ Cap.pᵐ. Qd̄ est de epate ꝛ de trib⁹ spēbus hidropisis.

De iuuamētis epatis.

Elias ꝙ epar est vnū ex ꝑncipali-
bus membris corporis:sꝫ
Aristo^les^ sentire vī ꝙ opatiōes ipsius ꝓce-
dant a caliditate cordis:tñ snia medico-
K rū est ꝙ epar per seipm̄ est principale:ꝛ
operatiōes eius a seipso ꝓcedūt absq̄ i-
fluentia alicuius alterius mēbri in ipm̄.
Et ꝓpter h̄ dicit hippocras ꝙ bonitas ꝛ hylaritas vite
a sanitate ꝑfecta epatis hꝫ euenire:ꝛ epar est fons ꝛ pñ^m
virtutū nāliū:que sunt vtus attractiua:retentiua: digesti-
ua:ꝛ expulsiua:ꝛ he virtutes influūt ab epate ad vniuer-
sum corpus ꝛ in oībus mēbris:ꝛ ab ista īfluētia oia mē-
bra singulariter dictas virtutes nāles habent exercere:ꝛ
nutrimentū mēbris totalr̄ assimilare ꝛ eis vnire. Quare
he virtutes oēs ab epate ꝓcedūt ad oia membra corpo-
ris:vnde si debilitas inueniẗ in corpore in virtute muta
tiua orietur in eo egritudo ꝫm illā debilitatē:sicut hidro
pisis cū suis tribus speciebus. Una quaꝝ dicitur carno-
sa:in arabico halabami. Secunda ꝟo dicitur asclites vel
vtrosa que arabice dicitur cebli. Tertia aūt noiatur tim-
panites:ꝛ arabice vocaẗ çachi:ꝛ timpanites fit ēt quidēꝫ
L a debilitate epatis. Et ego tractabo de vnaquaq̄ istarum
spērum tractatu cōpleto.ꝛ incipiemus a carnosa q̄ a no-
Cāe hiposarce. bis diciẗ hiposarca. Et dicimus ꝙ qñ debilitaẗ virt⁹ dige
stiua epatis tunc nutrimētum efficiẗ cruduꝫ ꝛ indigestū:
ita ꝙ non pōt in sanguinē conuerti:ꝛ sic remanet flegma
ticū. Et tu scis ꝙ quotiēscūq̄ secunda digestio que est in
epate errat in digerēdo:tūc impossibile est ꝙ cetera mē
bra possint illud nutrimentū digerere:ꝛ in sui substātiaꝫ
conuertere ꝛ assimilare. Et postq̄ digestiua epatis defi-
cit:ꝛ alia membra oīa de necessitate deficiunt:atq̄ errāt
in digerendo:ꝛ sic sequitur inde hidropisis que diciẗ hi-
Cāe timpanitis. posarca. Sed timpanites oritur qñ epar incipit digerere
chilū ꝛ nō pōt sufficiēter eum cōplere ꝛ imutare in oib⁹
suis qualitatibus sicut conuenit ꝓpter debilitatem sui:ꝛ
nō potest perfecte dissoluere qd̄ dissoluendū est:nec pre
parare ad expellendū ꝙ expellendū est. Quare cōuertiẗ
in vaporē siccum atq̄ grossum:qui qdē mittiẗ ad conca
uitatē ventris:ꝛ inde efficiẗ in eo inflatio cum duritie.eo
M ꝙ qñ debilitaẗ epar conuertit chilum ꝛ imutat ꝫm com
plexionē ꝛ nāꝫ malā que ei approprialẗ in illa hora. Et h̄
impol'e cēt nobis dicere:que:qualis:ꝛ quāta sit ista ꝯuer-
sio:sed scitū est perfecte atq̄ cognitum:ꝙ quilibet calor:
siue nālis:siue accñtalis:tam si fuerit extrinsecus:siue in-
trinsecus:si inuenit rem aquosam in quā agat:ꝯuertit illā
in vaporem:ꝛ illud qd̄ est grossum in eē remanet:subtile
autē euaporat ꝛ recedit. Epar aūt qñ est in sua cōpl'one
nāli optima ꝛ perfecta est causa vniuersalis ꝯuersionis
nutrimēti in oībus mēbris ꝫm naturam ꝛ cōpl'onē vni-
uscuiusq̄ ipsoꝝ. Sꝫ qñ debilitatur calor naturalis in eo
ita ꝙ nō pōt hanc operationē cōplete agere:generantur
Atpl'm cum timpanite ad est splenis duritico. inde vapores multi qui cōuertuntur ꝛ coadunanẗ in con
cauitate ventris:ꝛ fit hidropisis que dī timpanites. Et ꝑ
maiori parte est hec egritudo cuꝫ grossitie ꝛ duritie sple-
nis magna:eo ꝙ quādo epar nō agit in substantiā nutri-
mēti id qd̄ debet de sui ꝓprietate ꝛ nā:hoc est mutare di
ctam subāꝫ in rem aliā que oīmodo in oibus assimiletur
sue subē ꝛ qualitati. Et qñ h̄ operatio exit a natura ꝟsus
aliquā parteꝫ caliditatis:tūc supercalefit nutrimētum ꝛ
aduriẗ:ꝛ nā illd̄ mittit ad splenē:eo ꝙ omne adustū ꝑti-
net ad mel'iaꝫ:ꝛ sic inflaẗ splen atq̄ tumescit:ꝛ hac de cā
ꝑ maiori parte nō inuenies timpaniticū absq̄ egritudīe
ꝛ tumore ꝛ inflatione splenis. Sꝫ hidropisis sīgdē ascli-
tes generatur qñ nō possunt renes attrahere aquositatē
que gñaẗ in epate cū sanguine q̄ ꝯsueuit descēdere ad re
nes ꝑvias vrine:qa cū remanet in epate cū sanguīe:repu
diaẗ a mēbris:vnde sanguis ille aquosus ab ipsis mem-
bris expelliẗ ad vētris ꝯcauitatē:ꝛ īde fit asclites. Nota
tñ ꝙ si h̄ error fuerit pñ^r ab errore ꝛ debilitate epatꝭ:non
potentis seq̄strare purū ab impuro:ꝛ spālr̄ aquositatem
dictā fit pᵐo hidropisis que dī hiposarca: ꝛ scd̄a.s.ascli-
tes a debilitate ꝛ egritudine renū hꝫ ꝓuenire. Sed cōsi-
derare debes vtrū illa egritudo vel debilitas renum fiat
vel ꝓcedat ab epate:vel sit cā alicuius ꝓp̄e egritudinis q̄
est in ipsis renibus:ꝙ si peccatū nō fuerit in epate sed ē
sanum oīno:ꝛ debilitas ꝛ egritudo fuerit in ipsis renib⁹:
tunc ꝑncipalr̄ fit hidropisis que dī asclites. Et debilitas
quidē virtutis epatis euenire pōt a mala cōplexiōe que
fit in ipso. Quoꝝ spēs.viij.sunt sicut est manifestuꝫ: q̄tuor
scꝫ simplices:ꝛ q̄tuor cōposite. Et cura vniuscuiusq̄ ē re
ducere epar ad suam complexionē nālem cum qb⁹ con-
uenit. Sed debilitas epatis que fit ab egritudīe q̄ est in
ipso corpore epatis est oppilatio vel apā. Et apā est egri-
tudo composita ex cōsimilibus ꝛ officialibus. Cura sīq̄
dē oppilationis est cū aperitiuis:apostematis ꝟo cū re-
mouētibus cām ipsius. Et accidit etiā in epate durities
causa potationis aque frigide vltra debitū:vel debilitas
virtutis ipsius causa vsus aceti supflui. Et cura duricici q̄
fit ab aqua frigida nō est solum cum calidis simpl'r:imo
indiget cum eisdem que sint confortantia stiptica ꝛ aro-
matica:sicut camomilla:ꝛ flores rosarum:ꝛ sil'ia. Et nota
ꝙ spēs hidropisis sic componi ꝛ misceri possunt adinui
cem quēadmodum ꝛ spēs febriū simul cōponunẗ. Qua-
re si medicus subtiliter ꝛ studiose perscrutatus fuerit in
cognitione simplicis:leuius poterit cognoscere cōpositā
ab eadem. Et qui curā simplicis perfecte sciet operari i-
de absq̄ difficultate ꝛ curam cōposite optime sciet exer
cere. ¶ Cōfectio ꝯueniens valde ad hoc. ℞.lacce ligno-
rū mūdate:floꝝ camomille ꝛ rosarum:cinamomi electi:
masticis:gariosi.ꝛ sticados.añ.ʒ.j.seis lini modicū vstu-
lati:oliuarde.i.ruthe caprarie:acreuan.i. scolopēdrie.añ.
ʒ.5. Teraẗ vnaqueq̄ istaꝝ ꝑ se.ꝛ cribelleẗ subtil'r ꝛ cōfi-
cianẗ cū syrupo de charscaina:ꝛ ꝓpina patiēti oī die ie-
iuno stōcho ex ipo auř.v.vel circa illd̄ ꝛ inūge epar cum
istis oleis equal'r mixtis.s.de alchocal ꝛ de iasemino:ꝛ de
granis viridib⁹:ꝛ ciba eū pane bñ fermētato cū turturi-
bus:ꝛ passerib⁹:ꝛ pullis perdicū elixatꝭ in aq̄ ꝛ sale. Sꝫ
si dbilitas epatꝭ fuerit ex vsu aceti supfluo:tūc cura illi⁹ ē
syrup⁹ iste. ℞.passulaꝝ enucleataꝝ:ꝛ ligritie mundate.
añ.lib.5.panical.ꝛ carsene ꝛ gafet:ꝛ oliuarde.añ.ʒ.iij.ma
sticis.ʒ.j.ꝯquassenẗ q̄libet ꝑ se:ꝛ infundanẗ oia in suffici
enti aq̄ per noctē vnā:mane autē bulliant lēto igne vsq̄
ad ꝯsumptionē medietatis:ꝛ colenẗ exprimēdo fortiter
ꝛ optime:ꝛ adde huic colature çucchari.lib.x.ꝛ mellis li
bras.v.ꝛ decoquanẗ vsq̄ ad spissitudinē syrupi:ꝛ da pa-
tiēti de isto oī mane ieiuno stōcho.ʒ.ij.cū.ʒ.vj.aq̄ dulcis
tepide:ꝛ cum auř.v.mellis rosacei. Et inunge epar cum
oleo de granis viridibus:ꝛ camomille.añ.

¶ Cap.2ᵐ. Quod est de apostemate epatis.

A

ET Orit q̃nq̃ȝ i epate apa. Q̄ si fuerit i suba sue carnositatꝫ: ⁊ ad saniē ꝯuenerit: nō spero ꝙ ifirm⁹ ide in ꝑpetuum possit liberari: eo ꝙ epar ē membꝛuȝ ꝓn^le ⁊ fons potētissim⁹: vñ qñ taliter patiť ꝓuanť eius vtutes oēs ⁊ destruunť ⁊ seqtur velociter mors.

¶ Cap. 3^m. Quod est de oppil'one epatis.

CUra huius egritudis ē apire oppil'one s ipsi⁹ cū decoctiōe oliuarde: pani, cald ⁊ scolopendrie ⁊ silibus: ⁊ succus feniculi est maximi iuuamenti in hoc casu.

¶ Cap. 4^m. Quod est de dolore epatis.

OT Orit aliqñ i pāniculo epatꝫ extēsio sic i alijs mēbris ꝯsueuit euenire: vñ seqť dolor fortissim⁹ q̃si itolerabil' ⁊ appet patiēti ꝙ epar sit qd̄ doleat. Et est sensus h⁹ pāniculi acutissim⁹ ꝑꝑ multitudinē paruoꝝ neruoꝝ in ipso ꝯtextoꝝ. Ego autē passus fui hūc dolorē: ⁊ curaui me inūgēdo locū cū oleo de vitellis
B
ouoꝝ: ⁊ nucū eq̄l'r mixtis: ⁊ liberat⁹ fui i ipa die: ſȝ factus fui ide icteric⁹. Et de ipsa iferius loquar dn̄o ꝯcedēte.

¶ Cap. 5^m. Quod est de egritudinibus splenis.

De iuuamētꝫ splenis.

SCias ꝙ splen est mēbꝛū qd̄ hȝ ad se trahere sup̄fluitates mel'icas: ⁊ trahē do illas nutriť ex subtiliori ⁊ puriori ꝑte ipsaꝝ. Et gñanť i ipo q̃nq̃ȝ egritudies sicut in alijs mēbris fieri ꝯsueuerūt. Et nō ē splen ex mēbris ꝓncipalib⁹ corpis: nec hȝ multas opōnes in corpore exercere: nisi qa trahit ad se sup̄fluitates grossas: sič renes trahūt subtiles ⁊ aq̄sas: ⁊ istō mēbꝛū augmētať et ingrossať multū. Et cura h⁹ ē cura supꝛascripta in epate. Et scire ōbes ꝙ splen sustinē ꝑt fortiores medicinas valde ipso epate. Et nō tradas h̄ obliuiōi. s. qñ vis dare medicias ꝑ splene vt admisceas eis sꝑ ea q̄ hēant acetositatē: eo ꝙ istud mēbꝛū ꝓꝑe nutriť isto sapore: ⁊ ꝑꝑ h̄ attrahit acetositatē ⁊ rapit eā violēter: ⁊ hac de cā miscēda sūt acetosa medicis splenis vt ōferāt vtutes earum citissime ad ipȝ: ⁊ acetū habȝ dictas medicias citissime ipsi spleni ferre ⁊ ōportare. Et iā ē notū ꝙ qñ igrossať splen itm̄ ꝙ nō ꝑt ad se trahē g̃ssitiē sanguis atq̃ȝ ei⁹ fecē remanet tūc dicta fex cū sanguie ⁊ spargiť ꝑ venas i vniuersuȝ corp⁹: ⁊ alterať ide cōpl'o epatꝫ ⁊ ōbilitať: ⁊ ex ipsa ōbilitate sequiť vna ex spēb⁹ hidropisis vl' pl'es. Et de hidropisi et suis trib⁹ spēb⁹ supi⁹ breuiter ꝑtrāsiui: nūc aūt itēdo cōplere tractatū. ¶ Cōfectio syrupi ꝯferētis valde duritiei ⁊ magnitudini splenis. ℞. camomille ⁊ corticis radicis tamarisci: oliuarde. al's gaset. thumeni. al'. sticados ⁊ iabade ⁊ flauis. al'. capilli veñ. ⁊ scolopēdrie ⁊ asarabachara. añ. ℥. j. rubee tictoris. ℥. s. radicis de alçaru. ℥. j. corticis radicis feniculi: ⁊ corticis: radicū capparis. añ. auř. v. masticis auř. iiij. croci auř. j. ligritie mūdate pōdus medietatis oiuȝ ꝑdictaꝝ mediciaꝝ: ꝯquassenť q̄ sūt ꝯquassanda per se: ⁊ ifundanť nocte vna i. xxiiij. lib. aq̄ cal'e: ⁊ mane bulliant lēto igne vsq̃ȝ ad ꝯsumptionē medietatꝫ aq̄: ⁊ colētur fortiter exprimendo: ⁊ illi colature adde. viij. lib. mellis dispumati: ⁊ libras. ij. çucchari: ⁊ bulliāt iterum lēto igne donec icipiāt spissari: ⁊ tūc adde aceti vini fortissimi lib. ij. ⁊ bulliat vsq̃ȝ ad spissitudinē syrupi: ⁊ reponanť i vase vitreato: ⁊ cū op⁹ fuerit: da de eo patiēti ab. ℥. j. vsq̃ȝ ad. ij. mane ieiuno stōcho cū ter tāto aq̄ dulcis cal'e: ⁊ cuȝ duobus auř. mell' rosacei: ⁊ cibeť cibis subtilib⁹: ⁊ de carnib⁹ denť ei pulli ꝑui ⁊ colūbini: ⁊ si vis dare ei gallinas vna die dabis: ⁊ alia nō: ⁊ rege euȝ taliter donec fuerit libat⁹.

Et sciās qd̄ splen fortiores medicias sustiet epate.

C

Alçaru vide ifra trac. 14° c. ꝑ. qd sit.

D

¶ Et empl'm istud iteꝝ spleni supponať: qm̄ ꝯfert valde. ℞. radicis tamariscis ⁊ camomille ⁊ floꝝ narcisci: et floꝝ de iasemino. añ. ꝑtes eq̄les: rad̄. capparis q̃rtā ꝑteȝ: farine ordei vel spelte q̃ntū est q̃rta ꝑs oiuȝ mediciarū ⁊ incorporenť cū aceto ⁊ aq̄ equal'r mixtis: ⁊ pone calidū sup splenē: ⁊ liga sup h̄ empl'ȝ folia viridia fic⁹: ⁊ comedat ifirmus añ cibū pomitella capparoꝝ postq̃ȝ fuerint madefacta i aq̄ cū sale ⁊ aceto: qm̄ sūt magni iuuamēti i hac egritudie: ⁊ teneat dcm̄ ēpl'm i nocte: ⁊ in die inūgať bis cū ol'o d̄ lilijs ⁊ rosaceo. Sciēdo ꝙ aliqñ h̄ egri^do certificať ꝑ vrinā turbidā qñ migiť in q̃ntitate magna. Et h̄ ideo qa quādo splen nō pōt trahere dictā sup̄fluitatē ad se: remanet cū sanguine: ⁊ expelliť inferius per vrinā. Et aliquādo dicta superfluitas expellitur a natura ad cutim exteriorē corporis: ⁊ fiunt ibi vestigia nigra lata vel coloris violacei: ⁊ incontinenti post apparitionē dictoruȝ vestigioꝝ remoueť durities ⁊ grossities splenis: ⁊ hoc vidi pluries ꝓꝑijs oculis: sicut multotiens vidi icteritiam citrinam in cute fieri quando cholera exterius expellitur ad ipsam: ⁊ quando iste humor per secessum emittiť non curatur ab omnibus: sed quando in cute apparet: tūc ad medicos currunt velociter pre timore.

E

F

¶ Cap. 6^m. Quod est de icteritia citrina.

HEc egritudo in corꝑe gñať quando chol'a sil' exteri⁹ ad cutim expelliť: ⁊ ꝯtiť color ei⁹ i silitudinē coloris citri. ⁊ albū oculi sil'r. Tñ ꝯsiderare debes vtrū h̄ patiēs ꝓus patereť acutā febrē vl' nō: ⁊ si patiebať: vide si post istā expulsioneȝ remaneat alleuiat⁹ a febre: vl' nō: aut si erat ꝓus sine febre: ſȝ apparēte icteritia fuit febris: ⁊ iteꝝ si erat cū febre cōsidera vtrū dicta icteritia appuit añ 7^m diē vl' post. Q̄ si in septima die euenerit: spera bonū de ifirmo: eo ꝙ fcā ē ista expulsio post digōnē māei. Q̄ si appuerit dcā icteritia in ꝓn° febris: timēdū ē de ifirmo ne hēat apa cal'm in epate: vel in suis pelliculis. Et qñ sic est oēs humores ad epar deriuātes in chol'aȝ ꝯuertunť: ⁊ ide color toti⁹ corporis ificiť atq̃ȝ itigiť ab eadē. ¶ Et cū fuēis certificat⁹ ꝙ h̄ apa ē i epate ꝯfirmatū: fac tūc oino patiētē abstinere ab oi re calida atq̃ȝ dulci: ab oleo oliuaꝝ ⁊ ab oi piguedine ⁊ vnctuositate: qa si dederis ex istis aliqd iterficies infirmū oino. Et studeas potare eū aqua cucurbite: ⁊ ciba eū panata decocta in aq̄ ipsius cucurbite: nō admiscēdo ei spēȝ aliquā nisi coriādrū vl' succū. Q̄ si vtus fuerit debilis: dabis ei cucurbitas coctas cū ꝑdicib⁹: ⁊ ifrigida eas in puteo vel niue. Et si cert⁹ fueris ꝙ in epate nō fuerit apa: considera si oppilatio aliqua fuerit in cānali: seu meatu supiori vel inferiori chistis fellis vel verruca seu pustula in aliquo ipsoꝝ gñata. Q̄ si fuerit tūc chol'a extēdiť atq̃ȝ spargiť ꝑ totū corp⁹ cū sanguie: ⁊ mēbꝛa sui acuitate ⁊ amaritudie repudiāt ipsaȝ: ⁊ expellūt eā ad cutim: que est mēbꝛū debile: ⁊ est mēbꝛū creatū a Deo sublimi ad defensionē corpis totius: sed expelliť i eā a nā ꝑꝑ melius. Et cū sciueris ꝙ nō fuerit in epate: ſȝ est in aliq̄ ꝑdictoꝝ cānaliū fellis: regēdus est ifirmus sič diximꝰ addēdo ⁊ minuēdo ꝓut tibi videbiť expedire: faciēdo tñ curā blādā atq̃ȝ getā donec dicta pustula fuerit digesta vel dissoluta. Et si verruca fuerit ibideȝ: ipol'e est ꝙ diu moretur quin dissoluať vl' corrodať: cū chol'a quotidie idetrāseat: ⁊ sui acuitate habeat ipsaȝ dissoluere rodere ⁊ desiccare. Sed si icteritia fuerit ex liberatiōe cholere q̄ ꝑꝑ sui multitudinē ⁊ abūdātiā spargiť per totū corpus: que abūdātia facta est ex multa comestiōe reꝝ calidaꝝ sicut mellis ⁊ sil'iuȝ. Tūc cura eius est leuis: qa nō idiget nisi frāgere caliditatē corporis totius: ⁊ h̄ cū aq̄ cucurbite: et citrulloꝝ ⁊ anguriaꝝ: ⁊ cuȝ aq̄ rosata. ꝓpinādo ei ꝑdicta ad bibēdū postq̃ȝ fuerit infrigidata in niue vel in puteo.

Cā qř icteritia piculosa ē apparēs i ꝓn cipio febris ē piculuȝ apa epatis.

G

Cura icteritie apose.

Cura icteritie ab oppil'one.

H

Cura icteritie a multitudie cholere.

Et da ei ad comedendum lentes decoctas in aqua cucur
I bi:e:ꝛ aceto:quoniam est cibus in hoc casu valde vtilis
ꝛ perfectus. ¶ Et fit etiã icteritia ex potu alicuiꝰ rei ma/
Historia
litiose. Sicut accidit Açir filio Hali qui erat cõtestabilis
regis:qui misit pro me:vt ad cum sibilie ire deberem:ꝛ
De cura icte/ritie facte ex potu veneni.
inueni eum glaucuz in corpore toto:sicut est cortex citri:
ꝛ amiserat appetitum comedendi ex toto. Et considerã/
do cuz omni sollicitudine super negocio:graue mihi val/
de videbatur inuestigare ꝛ certificare me de causa huius
egritudinis:ꝛ hac de causa non audebam ei curam adhi
bere. Et considerando precedentia infirmantis:nõ vide
bam ꝙ ex ipsis istud accidens habere debuisset:eo ꝙ in
eodem instanti in quo habuit icteritiam habuit simil'r ꝛ
casum appetitus. Cogitaui ꝙ bibit ꝛ comedit rem vene/
nosam:de natura cuius erat cõuertere cõpl'onẽ corporis
totius in cholerã. Et dixi ꝙ hec ꝯuersio erat ex ꝓꝑetate rei
K dicte:ꝛ nõ ex sua compl'one:q̃re cõuersus ad deũ ꝯfidẽs
totaliter in eũ rogaui vt ei minime plus nocumẽti iferre
possez q̃z illud qd habere videbatur. Dedi ergo ei ad po
tandum pondus trium granorum ordei de beçebard. cũ
ʒ.v.aque cucurbite. Et posui aquam cucurbite ad repri/
mendum furiositatem illius caliditatis acquisite:ꝛ beçe/
bard ad expellendum venenuz:ꝛ sic posui complexionẽ
cucurbite frigidam contra complexionem calidam pati
entis:ꝛ proprietatem beçebard contra qualitatem ꝛ pro
prietatem veneni:ꝛ sic inde perfecte fuit liberatus. Uñ
ex hac cura fui mirabiliter cõmendatus. Et qui viderũt
ꝛ audierunt venena pro nihilo reputabãt faciendo illõ.
4º affo2.62º Hip.ꝛ Gal.
Et iam sciuisti ꝙ antiqui medici dixerũt ꝙ icteritia que
fit in principio egritudinis est mala valde:eo ꝙ fit añ di
gestionem materiei. Sed ego dico ꝙ eo quia icteritia fit
Rõ Zoar ꝯ Ga.q̃ ꝓcedit ex mala cõpa ratiõe dieruz creticoruz ad egritudies a/cutas. vid 4ª affori.36º.
ex humore acuto esse debet velocis motus in omnibus
suis actionibus ꝛ passionibus:vnde non videtur esse lon
ginquum nec extraneum si recipit digestionem in secun/
da die ꝛ magis in quarta:ꝛ maxime in iuuentute:ꝛ in re/
gione calida:ꝛ in tẽpore calido:ꝛ quando flant venti ori
entales vel meridiani. ¶ Et iam hucusq; locutus suz de
icteritia prout mihi videtur sufficienter. Nunc autez in/
L tendo tractare de laniatione ꝛ scissura sifac. ꝛ exitus in/
testini quod est supra ventrem.

¶ Tractatus.14ꝰ. De egritudinibus que fiunt in sifac. et est continens capitula duo.

¶ Cap.pᵐ. Quod est de scissura sifac:ꝛ exitu intestini.

Sifac aliquãdo scinditur: aut ex percussio/
ne facta cum ligno vel lapide ventre re/
pleto existẽte:aut ex saltu valido post re
pletionem:vel ex ipetuosa ꝛ ꝯtinua tussi:
aut ex superfluo pondere:ꝛ horum siliũ.
Et scias ꝙ quãdo scinditur sifac ꝗuis in
principio sit parua ꝛ modica quotidie augumẽtatur ꝛ di
latatur:ꝛ intãtũ sic multiplicatur donec intestina exeãt:
non habentia quid sustentet ipsa nisi cutim exteriorez:ꝛ
inde sequitur dolor ventris:ꝛ rugitus:ꝛ dispositio ifirmi
M tota,mala efficitur:ꝛ maxime illis qui vtuntur exercitys
laboriosis:sicut est equitatio ꝛ cursus equoꝝ:ꝛ opatio ar
tium que fiũt cum difficultate ꝛ labore magno ꝛ sil'ium.
Quare in istis qui laboriose ꝛ quotidie sic exercitanť q̊/
Cura.
tidie dilatatur in eis scissura. ¶ Cura autẽ huius egritu/
dinis est quies:spãliter illis qui hãc sustinere possunt:cũ
modico cibo ꝛ potu:ꝛ continuo iaceant super dorsuz:ab/
stinendo a forti vociferatione. Et si tussiunt abstineãt ab
ipsa toto posse:ꝛ studeant vt eam quietam faciãt atq; lẽ/
tam.euitando sternutationem quãtum possunt. Et post/
modum reducať intestinum in locum ꝓpriuz:ligãdo de

super emplastrũ stipticum nõ tamẽ grosse substantie ni
N mis.ꝛ cõtinuãdo optime omnia ista possibile est ꝙ libe
retur Deo dante. ¶ Sciendũ tamẽ ꝙ ꝯsolidatio huiꝰ si/
fac est difficilis valde:eo ꝗa eius situs est in loco humi/
do valde.ꝛ cũ moueť corpus:semp cuz eo moueť ꝛ con/
quassãť sifac. ¶ Ego aũt tpe meo vidi quendã amicum
meũ ꝗ passus fuit hãc scissurã.ꝛ recessit ab eo hac de cau
sa possibilitas exercẽdi oia que agere cõsueuerat. Et erã
tũc iuuenis. Et cũ illa suꝑuenit ei dolor validus in vẽtre
cã multe comestionis vuaꝝ ꝛ pomoꝝ:ꝛ iteꝝ in toto cor/
pore acutissimos habuit dolores:ita ꝙ nullatenus pote/
rat se mouere:nisi cũ difficultate ꝛ labore maximo. Stu/
dui ꝗ̊ circa eũ in remouẽdo dolores:ꝛ ꝑcepi ei vt mime
comedere deberet.nisi modicũ panis bñ fermẽtati cum
passeribꝰ ꝯcoctis in tasphea tãdiu ꝯcoctis donec carnes
eoꝝ dissolui ab ossibꝰ videanť. Et sic tenui eũ cuz isto re/
O gimie iacẽdo supinꝰ ꝑ duos mẽses:ita ꝙ ñ poterat orare
more sarracenoꝝ nisi i corde suo.ꝛ sic remoti fuerunt do
lores remota mã eoꝝ:ꝛ liberatꝰ fuit ab eis integre ꝛ perfe
cte. Et remotꝭ doloribꝰ cepi laborare circa rupturã:sz fes/
sus ꝛ fatigatꝰ pre lõgitudie tpis dimisi eũ ꝑcipiens ei vt
quiesceret tpe longo iacendo supinus:ꝛ sic stãdo cũ die/
ta modica ac subtili:redyt intestinũ in locũ suũ ꝑmanẽs
vacuũ.ꝛ sic cõstricte fuerũt partes:ꝛ ꝯsolidatꝰ fuit perfe
ctissime absq; cura alia. Et ꝙ rememoratꝰ suz de isto nõ
feci nisi vt sit exẽplũ alys cũ ꝯtigerit casus similis.

¶ Cap.2ᵐ. Quod est de vulnere vẽtris ꝛ intestinorum.

Quando aũt in vẽtre fit vulnus ex fer
ro:ligno:vel lapide:ita vt çir/
bus ide exat.tũc ꝑmo medicus laborare dz:
vt ipm çirbuz intus remittat ꝛ redire faciat:
ꝛ si suꝑ ipm appuerit puluis:vel pilus:vl' se
gatura alicuius ligni:ꝑmo est optime abluendus cuz aq̃
tepida:ꝛ postea quiete intus reponatur. Et si aliqua pars
çirbi denigrata fuerit vel corrupta incidatur:ꝛ cuz filo se
P te suatur:ꝛ ponatur intus:ponẽdo super suturam ea que
habent consolidare subtiliando regimen vt suꝑfluitates
minime ibi possint abũdare. Or si ex vulnere sanguis in
quantitate multa nõ emanauerit.fac infirmum ex basi/
lica que arabice dicitur halchakal.flobotomari: quoniã
est cura generalis in omnibus vulneribus ꝓhibens flu/
xum humoruz ad locum vulneris. Et si ex vulnere inte/
stinũ exierit absq; vlla lesiõe sui:tunc studeas cum omni
festinatione ꝛ sollicitudine vt ipsuz leniter atq; plane re/
dire facias:eo ꝙ si aliquam moraz extra faceret:inflare/
tur:ꝛ non posset postea redire vnde exiuit. Or si ex mora
forsan ad inflationẽ deuenerit:habeas tunc aquam dul/
cem calefactaz tepidam in vltima temperantia. Et spar
ge ipsaz super orificium vulneris vice post vicez:donec
inflatio remoueatur.postea cuz omni planitie ꝛ suauita/
Q te labora vt ipsuz intus redire facias:iniungẽdo ei quie/
tem continuaz:ꝛ vt abstineat ab oi vociferatione clamo
rosa:ꝛ a suꝑfluo cibo ꝛ potu. Et cibꝰ eiꝰ sit:cuiꝰ modica q̃
titas mltũ nutriat:ꝛ sufficiãt ei i cibo duo testiculi galli ꝯ
cocti i taffea. Et studeas i rẽotiõe huoꝝ:ꝛ i elõgatõe ipo/
rũ a loco vulnerꝭ:ꝛ iunge ꝑtes q̃ rẽote sit aliq̃ꝫtulũ a vul/
nere i circuitu cũ ol'o ro.odorifero atq; aromatiçato ꝛ nõ
moueať ifirmꝰ vsqueq̃ vulnꝰ fuerit ꝯsolidatũ. Sed si cuz
vulnere ꝑforatũ fuerit itestinũ:ꝛ fuerit ex gracilibꝰ:ipol'e
est meo iudicio vt libereť ꝛ ꝯsolideť. Or si fuerit i grossis
pol'e erit vt viuat ifirmꝰ.ꝛ si sola vna ex pelliculis itesti/
ni fuerit ꝑforata vel exlaniata:poterit inde bene liberari
Deo dãte:ꝛ si vltra fuerit ꝑforatũ:difficilis erit cura atq;
ꝗuis:ꝛ pol'e erit forsan vt viuat ifirmꝰ:sic i ista dispõne.
Sicut visuz est ab hoibus de ꝗbusdã aialibꝰ. Et vidi tpe
meo

A meo hoīeʒ a quo stercus ꝑ vulnꝰ exibat: ꝗ vixit sic ī ista
dispōne mala longo tp̄e: faciēdo facta sua: ⁊ acgrebat vñ
viuebat: ꝗ̄uis male ⁊ cū difficultate. ¶ Hucusqꝫ ego de-
claraui sub breuitate accñtia huiꝰ mēbri. Nūc aūt inten-
do determinare de accidentibus stomachi.

¶ Tractatus decimusquintus de passionibus stomachi:
⁊ continet capitula sex.

¶ Capitulum primū. Quod est de ethica stomachi.

De essentia egritudinis.

HEc egritudo q̄ñ accidit alicui: p̄mo desiccat̄ sto
machus paulatine: ⁊ subtiliat̄ corpꝰ eius
intrīn: donec ad subtilitatē pāni deueniat:
⁊ debilitat̄ inde stomachꝰ: ita ꝙ non pōt
cibū digerere. Et hac de cā p̄mo iter egri-
tudines stōchi de ista volui ꝑtractare: q̄a
medicis occulta valde esse ꝓbat̄. Attēde ḡ in cura huius
egritu^nis: ⁊ caue ne vtaris aliquo mō in h̄ casu ꝯfortātibꝰ
stōm cognitis q̄ habeant stipticitatē ⁊ siccitatē. Ne forte
stomachꝰ ab eis sup̄fluā recipiat calefactionē.

Caueas ī ethica stōchi vti stipticis ꝯforantibus.

Signa.

B ¶ Signa quoqꝫ huius egritudinis sunt hec. s. absentia vomitꝰ: ⁊ ꝙ
in somno nullam eyci humiditatē ex ore: ⁊ debilitas ⁊ ca
sus appetitus ⁊ debilitas maxima digestiue: ita ꝙ in ster
core ipsius nulla digestio esse reperitur: ⁊ est absqꝫ malo
odore: ⁊ intantuʒ permanet nō mutatū ꝙ assimilat̄ cibis
comestis: nec hʒ patiēs eructatiōes: ⁊ si aliq̄ñ eructat: illō
fac̄ debilissime ⁊ sentit nocumentum a cibis desiccatiuis:
pulsus ꝟo ipsius ē durꝰ ⁊ paruꝰ: ⁊ absqꝫ diuersitate ⁊ va-
riatiōe. Et cuʒ hec signa in aliq̄ apparuerint: certꝰ esto ꝙ
est macies ⁊ ethica stōchi: ⁊ maxīe cū dormierit infirmꝰ
supinus: si apparuerit cōcauitas in loco stōchi: tūc firmꝰ
esse debes in illa opiōne oīno. Et si posueris manū tuam
cōprimēdo sup̄ stomachū in illa cōcauitate: ⁊ ibi ꝑcipies
duricieʒ eē ⁊ acuitatē sine dolore patiētis ex illa cōpres-
C sione: ⁊ ꝑcipies pulsuʒ sub manu tua ⁊ ꝑcussionē: tunc cer
tissime ⁊ absqꝫ vlla dubitatiōe hec passio ē macies ⁊ ethi
ca stōchi: eo ꝙ ꝑceptio sensus pulsus nō est nisi ex arteria
que est in orificio stōchi q̄ minime sentiret̄ vllo mō nisi
corpꝰ stōchi magnifice esset extenuatū.

Cura.

¶ Incipe ergo in
cura huiꝰ egritu^nis ab iunctiōe stōchi ipsiꝰ cū oleo amyg-
dalaꝝ dulciū ⁊ oleo granoꝝ viridiū. i. alçary: sintqꝫ i. ʒ. j.
olei amygdalaꝝ. aur̄. ij. olei granoꝝ alçary: ⁊ decima ꝑs
ipsoꝝ aque dulcis tepide: ⁊ cibet̄ cū pullis ꝑuis decoctis
in tasphea: ⁊ oleū eiꝰ sit oleū amygdalaꝝ dulciū: ⁊ ꝓ spe-
ciebꝰ vtat̄ masticibꝰ bullitis in ferculis suis: ⁊ ceroțuʒ ad
ponēduʒ sup̄ stōchū sit fc̄m ex pice nauali mollificata cū
oleo amygdalaꝝ dulciū: qꝺ sup̄ stōm tenere dʒ tm̄ per di
midiā horā parū plus vl̄ minus: q̄m si diu ibi ꝑmaneret:
non modicū infirmo nocumētuʒ hr̄et inferre. Et remoto
emplr̄o incōtinēti inungat̄ stōchus oleo amygda. dulciū:
⁊ oleo rosaceo: que ambo sint recētia minꝰ vnius anni: ⁊
ꝓpinet̄ ei lac capre ad bibēduʒ: ꝙ sit taʒ recēter mulsum
ꝙ nullaʒ infectionē ab aere receperit: cuiꝰ quātitas sit ab
ʒ. j. vsqꝫ ad. iij. ⁊ ciba euʒ pullis ⁊ testiculis galloꝝ: q̄m te-
D sticuli huic infirmo laudabiliores existunt ipsis pullis: ⁊
cibet̄ in die ter. Et studeas vt cibi eiꝰ sint facilis digōnis:
ꝓhibēdo ei oīa sicca: siue sint cal̄a siue frida: cognoscēdo
ꝙ calida sūt maioris nocumēti: etiā si sint humida: eo ꝙ
caliditatis est dissoluere: ⁊ postqꝫ ita est ꝑ accidēs hn̄t de-
siccare: ꝗ̄uis humida sint nā. ⁊ h̄ appet in aq̄ calida: q̄m
ꝗ̄uis humectet ⁊ actu ⁊ potētia manifeste: tm̄ ꝓpter ipsiꝰ
actualeʒ caliditatē de sub̄a mēbri habet aliq̄d dissoluere:
⁊ nos debemus in hac egritudine euitare cū omni sollici
tudine que hn̄t ⁊ ꝑn̄t dissoluere ⁊ desiccare: imo intentio
tua tota esse dʒ in humectādo hoc membrū: ⁊ eiꝰ digōnē
cōfortādo. ¶ Et nota ꝙ stōchꝰ est membrū nobilissimū
velut principale ꝓpter colligātiaʒ oris stomachi ad cere- E
brū: ⁊ ꝓpter multā quātitatē neruoꝝ qui sunt ibi: ⁊ hac d̄
cā sollicite intēdere debes in cōfortādo ipsum ⁊ manute-
nendo eius virtutē: ponēdo in oībꝰ suis medicaminibus
stiptica ⁊ aromatica: ⁊ si haberent aliquā amaritudineʒ:
sicut est amaritudo rosaꝝ nō noceret: imo ꝓferret multū.
Et pulle sue ⁊ testiculi galloꝝ quas comedere dʒ: debent
esse cocte multū: ⁊ panis eius sit optime fermētatus: parū
vel quasi nihil hn̄s de sale: ⁊ sit ex ꝑfectissimo frumento:
qꝺ optime sit masinatū: ⁊ buratatū: ⁊ malaxatū ꝑfecte cū
dulci aqua tepida: ⁊ oleū quo vti debet: sit oleuʒ amygda
laꝝ dulciuʒ: vel oleū sisaminū. tamē scire debes ꝙ oleuʒ
amygdalaꝝ dulciuʒ est conueniētius ⁊ magis laudabile:
eo ꝙ oleū sisaminū hʒ mēbra debilitare vtentibus de eo
multū: cū careat omni stipticitate: ⁊ hʒ fetorē oris ꝓcrea-
re cōtinuādo illud multū: ꝗ̄uis nō noceat aliq̄ñ recipiē-
do de eo bis vel semel in ipsa hora q̄ñ extrahit̄. Et nō no
F cet ei abstinere a potu q̄ñ comedit. Oleum ꝟo oliuarū si
fuerit ablutū ter vel quater: in hac egritudine ꝓfert etiaʒ.
Et aq̄ ordei cōueniēter p̄parata modice exibibita valet.

Regimen.

Jam ergo mihi vr̄ hucusqꝫ sufficienter declarasse que ad
curaʒ huiꝰ egritu^nis hn̄t ꝑtinere: volo tm̄ mō addere istud
modicū. s. ꝙ opʒ te oīno euitare ea q̄ sunt magne stiptici-
tatis ⁊ amaritudīs: ꝗ̄uis stōchꝰ inquātuʒ est stōchus req
rat stipticitatē tēperatā cuʒ modica amaritudine: tm̄ tam
ꝓpter egritudinē q̄ꝫ ꝑꝑ naturā mēbri dʒ euitare oīa ace-
tosa. Sed vt deferat̄ virtus medicinaꝝ ad villos stōchi:
opʒ aliquādo vt misceas suis medicis aliqua acetosa. Et
cydonia assata multū valent in hac egritudīe: q̄m sua hu-
miditate sitim remouent: ⁊ sua stipticitate ⁊ aromaticita-
te hn̄t virtutes confortare: ⁊ sua accetositate faciunt perue-
nire virtutes ad villos stomachi. Et sic cōpleta est reme-
moratio huius egritudinis: que ecculta est valde pluribꝰ
medicis: ⁊ paucos de eo inuenimus tractauisse.

G ¶ Cap. 2^m. Quod est de apostemate stomachi.

THec q̄dem egritudo in stōcho aliq̄ñ
euenire pōt sicut in alijs mem-
bris euenire ꝯsueuit. Sed scire debes ꝙ oē
apā qꝺ fit in partibꝰ stōchi inferioribꝰ ē mi-
noris doloris: ⁊ eius accñtia leuiora valde
sunt q̄ꝫ eius qꝺ fit in orificio stōchi: sed id qꝺ fit in fundo
stomachi maioris est magnitudinis q̄ꝫ id qꝺ accidit vel
oritur in orificio ipsius.

Apata superioris ptis stomachi sūt vehemētioris doloris: inferioris ꝟo pluris magnitudis.

Cura.

Et cura q̄dem hoꝝ oiuʒ aposte-
matū generalis est. Primo ex basilica flobotomare: ⁊ fre
quēter clistericare: ⁊ regimen multum subtiliare vtendo
narcotic̄. s. stipticis frigidis in principio multū cum pau-
cis resolutiuis: ⁊ q̄to plus perseuerauerit apostema: tāto
diminuēda sunt narcotica ⁊ resolutiua augumentāda. Et
narcotica cōuenientia in hac egritudine sunt sicut cydo-
nia ⁊ pira: ⁊ quia ista sunt cibus: ideo ꝯueniētiora sunt q̄ꝫ
pura medicina. Et que sunt narcotica simul ⁊ resolutiua:
sunt sicut çuccharū rosaceuʒ. Et que sunt fortis resol̄onis
in hac egritudine sunt sicut çucchaꝝ rosaceū mixtū cum
modico flore camomille: q̄m camomilla de sui ꝓprietate
reperta est ac ꝓbata dolores itrinsecos mirabiliter miti-
gare.

Nota quare zuccharū rosatū est narcoticū.

H Quare firmiter dico ꝙ si infirmū tal̄r rexeris a p̄n-
cipio apparitionis apostematis. s. cū narcoticis dictis vl̄
similibꝰ ⁊ resolutiuis liberabit̄ infirmꝰ absqꝫ magno la-
bore ⁊ dolore: si dictū apā fuerit in fundo stōchi gñatuʒ.
Sed si ortū fuerit in orificio eius: ꝓuenient infirmo acci-
dentia pessima: sicut cardiaca: que si perseuerauerit diu
ꝑducet ad sincopim ⁊ ad defectū virtutis. Febris quoqꝫ
semꝑ est accidēs ꝯiunctū huic egritu^ni cuiꝰ fortitudo vel
debilitas ē fʒ nobilitatē loci ipsiꝰ apati: ⁊ fm̄ nāʒ hūoris
eiꝰ: curādo hāc egritu^nē si ꝑuenerit ad saniē: dūmō apa i

I fundo stõi fuerit gñatuz:infirm⁹ diu poterit viuere:eo q̄ ṽtutes ipsi⁹ vitales ⁊ aiales idc nõ multũ debilitant̄:sed nãles penit⁹ debilitant̄: eo q̄ stõch⁹ minie digerere põt cibũ pp̄ dictũ apa:queãdmoduz antea facẽ ꝯsueuerat.Et postq̄ȝ in ipso nõ bñ digerit̄: ipoĺe ẽ q̄ in epate digerat̄: cũ sit in ħ ope ipso debilior. Si aũt apa in orificio ipsius stõi fuerit:ex eo multũ patiẽs debilitat̄:⁊ vix absq̄ȝ sinco pi eẽ repit̄:tñ ṽtus digestiua lõge melior in isto repit̄:q̄ȝ in illo in q̊ efficit̄ in fundo:eo q̄ fortior ⁊ melior locus di gestionis stõi ẽ fundus ei⁹. Et poĺe ẽ qñ i supiori pte stõi fuerit apa:q̄ ẽt singultuz patiet̄.Quare dico q̄ si diu pse/ uerauerit ħ apa sine liberatiõe in breui deficiet infirm⁹ pp̄ debilitatẽ ṽtutis:⁊ pp̄ frequẽtiã prauoꝝ accñtiuz que successiue fiũt in eo:⁊ si in fundo ei⁹ fuerit ꝓlongat̄ infir/ mitas diu ⁊ forsan liberabit̄ ex eo:⁊ si nõ morit̄ post lon guz tp̄s.Qñ ṽo sanies in hoc apate apparuerit:da ei ante cibũ abstersiua ⁊ mũdificatiua ad potãdũ:sic̄ alreça ⁊ ea

K q̃ bñt stõm ꝯfortare:sic̄ mastices:qm̄ ꝓprietas masticoꝝ maxia ẽ in ꝯferẽdo nocumẽtis stõi:sic̄ ligritie ꝓp̄etas est dolorẽ ei⁹ remouẽ. Et oia medicamia isti⁹ passionis ꝯfe/ cta sint cũ çuccharo:q̄r si vsus fueris melle lõgo tpe:cor/ rũpes stõm.Et attẽde q̄ qñ ꝓpinas hec medicamia ifir/ mo:⁊ nõ sentit idẽ dolorẽ: certissime scire debes q̄ locus vlceris coopert⁹ ẽ sanie multa.vñ tũc nõ sufficit vti debi lib⁹ abstersiuis ⁊ mũdificatiuis ac incisiuis:imo indiges coꝝ q̃ faciũt dictas opatiões cũ fortitudine ⁊ violentia: sicut ẽ centaurea:⁊ q̄ fortiter icidit absq̄ȝ caĺitate ẽ agre/ sta decocta.ipsa eniz ꝓp̄etatẽ hz ꝯferẽdi stõ:⁊ eĺariuz fa/ ctũ:ex cimis viris cũ ꝓp̄etate ⁊ ṽtute ꝯferti hac egritu^ne. Et vtere h⁹ incisiuis ꝑut videbit̄ ifirmo cõuenire.vz.si infirmus ex istis mordicationẽ pateret̄ abstine ab istis:⁊ sis cõtent⁹ regie supradicto:qm̄ pro maiori pte si apa fue rit paruũ:⁊ regimẽ fuerit ordinatum:euadet patiẽs oino. Si aũt magnũ extiterit:impoĺis est cura eius.

Usus mellis longo tẽpore corrũpit sto/ machũ: ideo facienda sunt electuaria cuz zuccharo,

Cap.3^m. Quod est de veruca que orit̄ in stomacho.

L Et generat̄ q̃nq̄ȝ in stõ veruca sic̄ in alijs mẽbris. Et ego q̄dẽ vidi hãc passionẽ cũ essez i carcerib⁹ de Dali:vni de familia sua:⁊ ipse nõ digerebat cibũ:⁊ febricitabat febre iordinata: q̃ aliqñ fortit̄ iualescebat:⁊ iterdũ debilitabat̄:⁊ hẽbat soĺonẽ nõ magnã:⁊ ille egestiões erãt varij coloris: ⁊ nõ bñ cog̊scẽ poterã cãz sue egritu^nis:⁊ cũ tetigissez pulsuz ei⁹ iueni ip̄z iordinatũ:⁊ nõ magnũ.cognoui g̊ ex ħ q̄ apa erat in mẽ/ bro mĺtoꝝ neruoꝝ:⁊ spãĺr q̄r erat serin⁹:⁊ debilitas ṽtutꝭ patiẽtis obuiabat magnitudini ipsi⁹ pulsus.q̃re ista mani festabãt verucã eẽ in ipso stõ:⁊ q̄r nõ erat mĺte velocitatꝭ pulsus signũ erat manifestum q̄ nõ erat de gñe calidoꝝ apatũ:⁊ paulatine q̄dẽ ei⁹ caro diminuebat̄ q̊tidie:⁊ cum posuissez manũ meã sup̄ fundũ stõi.iueni duriciẽ ibidez ad quãtitatẽ vni⁹ pomi absq̄ȝ sensu alicuius doloris:⁊ cũ fortiter cõpressissez manũ:tũc sensit modicuz doloris.Et quotiẽs iterabã cõpressionẽ: fortius dolebat.Cognoui g̊ certissime q̄ erat moritur⁹:tñ ip̄m q̊tidie ꝯfortabã:faciẽ/ do ei ea q̃ bñt egritu^neȝ mitigare:q̄ȝuis essez de eius cura/

M tiõe desperat⁹:eo q̄ ṽtus ipsi⁹ q̊tidie debilitabat̄.Et q̃dã die cũ assellasset:assellauit q̊dã rotũdũ q̊d hẽbat formã pomi cũ radice vna:⁊ erat solidũ. Et quotiẽs postea assel labat egerebat sanguinẽ in magna quãtitate:⁊ sic p̄seuera uit plurib⁹ dieb⁹. Et cog̊scebã certissime q̄ moriebat̄:tñ verecũdabar sibi dicere.Quadaz aũt nocte vocauerunt me ⁊ iueni eũ q̃si mortuũ:⁊ idignat⁹ fuit ꝯ̄ me:credens q̄ ego q̄a erã i carcerib⁹ dñi sui nõ curassez de eo diligẽter: q̄ȝuis sibi purissime ⁊ fideĺr seruiuissem:De⁹ nouit. Sed debilitas ṽtutis eius ⁊ prauitas ⁊ fortudo egritu^nis obuia/

Historia.

uerũt curationi sue: cũ oia i manib⁹ Dei existãt. Et q̄ȝuis de domo mea ⁊ possessionib⁹ meis me extraxisset:nõ fui culpabilis pp̄ hoc:Deus nouit. vñ dñs patiẽtis p̄cepit vt affligerer illa de cã:q̃re cõuersus sum ad dñm:⁊ dixi:fiat volũtas Dei.Et cũ essez in itroitu ianue carceris dixi illi q̄ ducebat me:q̄ erat de maiorib⁹ ciuitatꝭ. iste dñs intẽdit me molestare absq̄ȝ cã:Deus nouit.Et iaz sũt plures dies q̄ ꝓposuerã ei dicere ṽitatẽ.s.q̄ non poterat euadere ab egritu^ne ista vllo mõ:sȝ verecũdabar ꝯtristare aiaz patiẽ/ tis. Nũc aũt q̄r video q̄ itẽdit me pro nihilo aggrauare: dico vobis q̄ nõ viuet vltra.xij.dies. Ira ãt ⁊ p̄turbatio animi quã habebã me intm̄ coegit q̄ dicta ṽba taĺr dixi q̄ infirm⁹ me itellexit:⁊ seriose illud feci:⁊ sic positus fui in carcere.A septẽ aũt dieb⁹ in antea cecidit ṽtus ei⁹ ma/ nifestissime:ita q̄ misit pro vxore sua ⁊ filijs:⁊ i.nona die mortu⁹ fuit.Et q̊d memoratus suz de ħ casu non feci nisi vt exẽpluz sit vobis in alijs:tñ si virt⁹ eius fortꝭ extitisset nõ erat ipoĺis cura eius:nisi forsan alias multas verucas in stõ habuisset:⁊ absq̄ȝ dubio hec veruca nõ orit̄ nisi ex humore meĺico:vĺ ex s̄ĺate grosso viscoso.Et accidũt ħ ex comestione carniũ camellorum antiquorum ⁊ similium ⁊ ex comestione ẽt crudaꝝ carniũ .Et cũ ꝓcurabam ma/ restã.i.hospitale ifirmoꝝ iueni quẽdaz q̄ ibi hẽbat veru/ caz in stõ.Cui⁹ egri^do aliqñ fortꝭ erat:⁊ iterdũ debilis non p̄manẽs in vno statu:nec ex assellatõe alleuiabat̄.Et cuz cõsumpt⁹ esset a carne:mihi venit ad curãduz:⁊ ex ꝯsilio meo ⁊ cura alleuiatus fuit:⁊ icepit carnẽ restaurare:⁊ de/ muz icepit comedere ꝯ̄ria cibaria:⁊ mortu⁹ fuit anteq̄ȝ ad magnam ꝯsumptionẽ deuenisset:⁊ absq̄ȝ dubio ħ veruca erat ꝓpe orificiũ stõi:⁊ iõ velociter mortu⁹ fuit pp̄ disso/ lutionẽ ⁊ casum virtutis queãdmodum dixi.

N

O

Historia.

Cap.4^m. Quod est de ficu que fit in stomacho que in arabico dicitur dubellati.

Et procreat̄ aliqñ i stõ q̃dã spẽs apatis q̃ arabice dr̄ dubellati.Et ego iaz vidi tpe meo quẽdam q̄ patiebat̄ hãc egri^neȝ q̄ erat iuuenis in fine etatis illi⁹:⁊ cõiter erat bone ṽtutis: cuius cõplexio erat calida ⁊ sicca:⁊ erat multe comestionis: ⁊ absq̄ȝ custodia aliq̃. Cui sup̄uenit debilitas magna in suo corp̄e toto cuz multa macie ⁊ extenuatione:⁊ cũ ħ toto comedebat ea q̃ in sua sanitate comedere cõsueuerat: ⁊ erat absq̄ȝ febre:⁊ bñ cibũ suũ digerebat: neq̄ȝ medicis obediebat in custo/ diẽdo se a malis cibis.Et cũ nõ potuisset ire:decubuit ad lectũ:⁊ tũc mihi fcã sua recitauit.Et ego steti tp̄e bono q̄ nolui ei ꝯsulere:demũ p̄cib⁹ suis coact⁹ incepi eũ regere ⁊ curare:⁊ quãdiu i meo regie p̄manebat:bñ erat ei:⁊ cuz a regie elongabat̄:corrũpebant̄ fcã sua.Et tãdiu sic p̄seue/ rauit donec ad spẽz ethice deuenit cũ magno calore:⁊ ad vltimũ febris illa ꝯuersa fuit ad paroxismos mãifestos: tñ iordiatos:⁊ qñ comedebat nõ morabat̄ diu q̄ pulsus ei⁹ ad duriciẽ ꝯuertebat̄ cũ modica velocitate:⁊ ex inde cepit app̄ere i fundo stõi corp⁹ apatꝭ:⁊ ex sua iordinatiõe cibi in breui app̄uit apa i grossitudie pomi g̊nati magni mãifeste:⁊ cepit hr̄e fluxũ vẽtris:⁊ exide cepit hr̄e stõch⁹ mot⁹ malos:qm̄ sup̄uenit ei spasm⁹ ⁊ singult⁹:⁊ mortuus fuit ille cũ prauis ⁊ fortib⁹ accñtib⁹.s.cũ dissoĺone ṽtutis ⁊ sincopi frequẽti ⁊ successiua:⁊ nunq̄ȝ illud apa apertuz fuit.Et mirat⁹ fui nõ modicũ q̄ ifirm⁹ ille potuit tãtũ du rare donec apa dictũ ad tantã magnitudinẽ habuit perue nire:sed pro certo ħ nõ fuit nisi q̄a ipsum apa erat ex hu more ꝓprio meĺico:aut ex s̄ĺate q̊d erat in vltia grossitu/ dine:⁊ signũ huius erat:q̄ erat q̃si oino absq̄ȝ dolore:nec vnq̄ȝ putredo aliq̃ ab apate i stõ resoluebat̄:nisi qñ mor ti appropinquauit.Et ħ ideo q̄a aliq̃ res nõ mouet aliq̄d

P

Historia.

Q

A Cura.
nec mutationez facit:nisi qñ mouet̄:ꝛ pro maiori pte hec
egritudo icurabilis ē pp grossitiē hūoris ꝛ ipsi⁹ maliciā:ꝛ
hac de cā resolui nō pōt.Sʒ si hec egritudo ex lenib⁹ fue
rit:ꝛ medicus fuerit studiosus poterit paulatine eā dissol
uere:humectādo dubellati itus ꝛ ex̄:qm̄ rez grossaz ipoſ̄e
est dissoluē nisi p̄us humectet̄:ꝛ cū hūectata fuerit leuius
dissoluet̄.Medicus aūt postea miscē dz has medicinas
sil̄:ꝛ tēpare eas:ꝛ iterare ipsas diu donec fuerit liberatus.
Si aūt apa dictū ad aptionē ꝛ eruptionē deuenerit:tunc
cura ei⁹ erit ipoſ̄is pp maliciā humoris q exit ab ea:ꝛ pp
nobilitatē ipsi⁹ mēbri qd ē imense nec̄itatꝭ ꝛ magne opa-
tionis i corpe.Et pñt ēt ex hac egritu^ne alie ifirmitates in
corpe fieri:ħ ē q cōpl̄o epatis ab ipa alterat̄ ħ modo:qꝛ
cib⁹ in stō patiētis nō bñ digerit̄:ꝛ si in ipso nō digeritur
ipoſ̄e ē q in epate digerat̄:ꝛ sic epati iducit lesionez sicut
B vides q qñ aliqs hō granū frumēti integrū nō decoctuz
nec vstulatū vl̄ cōtritū deglutierit:q stōch⁹ nō pōt ipm
digerē:ꝛ si stōch⁹ nō pōt ħ facē:q quō epar facē poterit:
Et sic de alys cibis:qꝛ qñ stōch⁹ nō pōt ipsos digerē:nec
epar.Et ħ alias latius declarabo Deo cōcedente.

¶ Ca.5^m.Qd ē de hūorib⁹ diuersis imbibitꝭ in fl̄atico stō.

Signa chol̄e cū flegmate.

Et in stō qdē aliqñ ibibit̄ fl̄a mixtū cū
chol̄a i tunicis stōi:ꝛ i ipsi⁹ grossi-
tie:q̄re seq̄t ifirmo hac de cā debilitas vtu-
tis digōnis:ꝛ conat̄ vomere:ꝛ non eycit res
de qb⁹ sit curādū:ꝛ hʒ eructatiōes.Qꝛ si eru

Signa fl̄atis cū mel̄ia.

ctatio illa fuerit acetosa:scias p certo q cū illo flegmate
C mixta ē mel̄ia:ppina q ifirmo oi mane ad bibēduz de sy-
rupo sqnçabin:ꝛ de syrupo feniculi ana:cū tanto aque de-
coctionis masticis calide ꝛ sufficiet.Si āt dicta eructatio
fuerit fumosa pp comestionē rerū siccaꝝ ꝛ dissolutiuaꝝ
ꝛ abstinētia rerū humectatiuaꝝ.scias p certo q cholera
est imbibita in ipso stō.Et signū hui⁹ certissimū est mot⁹
inferioris laby.Et cū ħ cognoueris icipias eūare cholerā
cū scamonea ꝛ aq̄ lactis coagulati cū semie chartami:vel
cū myrabolanis citrinis.Et q̄uis Gal̄.de hoc non fecerit
mētionē.s.q habeāt virtutez coagulandi lac.experientia
tñ nos docuit ꝛ laudauit q optimi sunt ad coagulandum
ipsuz.Et si ista chol̄a nō fuerit ex illis q̄ pcedūt ab epate:
sʒ fuerit ex spēb⁹ chol̄e eruginose vel prassine:accidentia
tunc erūt fortiora ꝛ ipetuosiora:q̄re nō sufficiet purgare
soluz cū scamonea ꝛ lacte dicto:imo opʒ vt misceas cum
p̄dictis de lapide laçuli:aut infusionē lapidis laçuli in la-
cte.Postea dabis ei ad purgāduz ea que ducūt humorez
grossuz:sicut est scamonea cū q̄rta pte ipsi⁹ ex bdellio cū
aq̄ cucurbite:vel cū aq̄ lactis.Et qꝛ iste humor ad siccita-
tem declinat:ideo nō debes ei dare aliquā medicinā:nisi
sit mixta cuz re hūida:sicut aq̄ cucurbite vel aq̄ lactis.Et
D aloes ēt cū scamonea mixta cum re humida ꝯfert in hoc
casu.Si aūt eructatio fuerit acetosa:ꝛ cū ħ patiēs habue-
rit tremorē laby vt dictuz ē.Scias pro certo q ħ humor
imbibitus in ipso stō p̄mo fuit cholericus:postea fuit ibi
adustus:ꝛ cōuersus est ad mel̄iaz.Purgabis q ipm quē-
admodū iferius declarabo.Si ꝟo id qd infusuz ē ꝛ pfun-
datū in corpe stōi fuerit fl̄a:dabis ei p̄mo ad bibēduz sy-
rupū squinçabin factū ex melle.Qꝛ si fuerit iuuenis:suffi-
ciet tūc ei dare syrupū sqnçabin simplicē cū syrupo feni-
culi.viij.dieb⁹ vel.x.Regimē qdē ei⁹ sit panis bñ fermē-
tat⁹ cū pullis vl̄ turturib⁹ ꝛ passerib⁹ factꝭ in tasphea.Et si
chol̄ica fuerit mā decoquant̄ p̄dicta cū aceto.fl̄a aūt pur-
gabis cuz seie vtice ꝛ chartami bdellio ꝛ opoponaco ꝛ
serapino ana ptes eq̄les:pulpe collogntide minutiz inci-
se:ꝛ infuse i lacte amygdalaꝝ tāto q sit decia pars.Mi-
sceant̄ oia p̄dicta cū syrupo sqnçabin facto ex çucchro:
ꝛ da ifirmo ad bibēduz ẜm vtutē patiētis a q̄tuor aureis
us.v.Si aūt fuerit estas:ꝛ patiens iuuenis:oia p̄dicta mi-

Signa chol̄e naturalis.

Cura cholē imbibite.

Signa chol̄e non nāl̄is.

Signa mel̄ie a chol̄a facte.

Cura fl̄atis imbibiti.

sceant̄ cū oleo amygdalaꝝ dulciū:qm̄ est bonū.Qꝛ si cer-
E tificat⁹ fueris q humor sit mel̄icus:ꝛ istud scies ex motu
laby:ꝛ ex motu stōi ad vomēdū:ꝛ q qñ stōach⁹ ei⁹ ē va
cuus eueniūt ei imaginatiōes terribiles ꝛ somnia varia:ꝛ
p maiori pte somnia ei⁹ sūt vera.hec sunt ppa signa hui⁹
egritu^nis.Igit̄ postq̄ ħ humor ē mel̄icus nō sufficit ad ici
dendū illuz cū syrupo squinçibin solo:imo opʒ vt addas
amygda.amaras:ꝛ syrupū de cētaurea:ꝛ syrupū feniculi:
cui dabis oi mane ad bibēdum cū aq̄ tepida vsq̄ ad.xv.
dies.Et postea purgabis cū elleboro nigro:qꝛ illud ppuz
est in attrahēdo hūc hūorē in hac egritu^ne:sʒ p̄mo rectifi-
cabis eū ħ mō.s.pones eū p̄mo p noctē vnā in ol̄o amyg-
dalaꝝ recētiuz:ꝛ decoctiōe polipody recētis:ꝛ ad remo-
uendū angustiā ellebori nigri addes aliqd de sticados:ꝛ
cū ħ ēt adiuuat ad eūationē dicti hūoris:ꝛ pone sil̄r mo-
dicū de lapide laçuli:aut de aqua in q̄ fuit ablut⁹ lapis la
F çuli.Qꝛ si estas fuerit dabis solū ifusionē haꝝ mediciaꝝ.

Signa mel̄ie tantū.

Cura mel̄ie imbibite.

¶ Aliud medicamē ad ħ.℞.polypody recētis:floꝝ ne-
nufaris.añ.ʒ.j.ellebori nigri:epithimi.añ.aur̄.v.violaꝝ ꝛ
ligritie.añ.aur̄.x.ꝛ.ʒ.j.aque ifusionis ex lapide laçuli opti
me trito:q̄ sūt cōquassanda cōquassent̄ ꝛ ifundant̄ p no-
ctē vnā in aq̄ feruēti:ꝛ colent̄ fortiter exp̄mēdo ꝛ in oib⁹
x.ʒ.hui⁹ colature ponat̄.ʒ.j.colature dicte infusionis lapi-
dis laçuli:ꝛ.ʒ.ij.syrupi liquiritie:ꝛ.ʒ.j.syrupi masticini.Et
ppina ad bibēdū cū duob⁹ q̄nis ordei scamonee nō mul
tuz trite.Et fac custodiri ifirmū in hac purgatiōe sic̄ fit in
alys laxatiuis.Et qꝛ ħ humor cū difficultate nō modica
mouet̄:ꝛ eradicat̄ ex loco suo:iō opʒ vt iteres hāc medi-
cinā pluries atq̄ pluries:ponēdo spaciū inter vtrasq̄ tot
dieb⁹ quot sellas fecerit ex ipsa medicia. ¶ Medicamē
aliud.℞.lapidis laçuli:polipody:epithimi:violaruz.añ.
G aur̄.j.ellebori nigri ifusi p noctē vnā in ol̄o amyg.dulciū:
ꝛ folia collogntide.añ.q̄rtā ptez aur̄.j.scamonee pondus
duoꝝ q̄noꝝ ordei.Terat̄ vnaq̄q̄ haꝝ p se:pter folia col
logntide:q̄ icidi debēt cū forficibus minutiz:addēdo p̄di
ctis medicis ex pulue dragagāti ad pōdus ipaꝝ:ꝛ tātūdē
ex amyg.dulcib⁹ mūdatꝭ ꝛ bñ tritis ꝛ misceāt̄ cū syrupo
masticio cui dabis ex ipo medicamie.aur̄.iiij.fcā abstinē
tia a ꝯtys:ꝛ pparatiōe dcā cū.ʒ.j.oximell̄ simplicis:ꝛ tri-
bus.ʒ.aq̄ cal̄e:regēdo eū put ꝯuenit i laxatis.Et ē poſ̄e q
ille idē hūor q ē ibibit⁹ in stō:sit ēt i ipa ꝯcauitate ipsius:
tñ qd purgat vnū purgat ꝛ reliquū.Si ꝟo dicti humores
vary fuerit ꝛ diuersi i spēb⁹ ꝛ cōpl̄onib⁹.difficult̄ cogno-
scunt̄ ꝛ medicāt̄.ꝟ.q.ponat̄ q fl̄a ibibitū sit i villis stōi:
ꝛ i ꝯcauitate ipsi⁹ sit chol̄a vl̄ mel̄ia.ꝛ ista qdē chl̄a q̄ erit
in ꝯcauitate:gñata erit ex cibis cal̄is ꝛ siccis:aut deriuata
erit ibidē a kisti fell̄.ꝛ si fuerit mel̄ia erit a splene.Signa
aūt qñ chol̄a ē in ꝯcauitate ꝛ fl̄a ibibitū i suba ipsius stōi
sūt hec.s.q stōch⁹ ꝯtinue mouet̄ ad vomitū:ꝛ qñ vomit
reycit chol̄am:ꝛ ē absq̄ motu labioꝝ ꝛ tremore:eo q fl̄a
imbibitū remouet acuitatē chol̄e.Sʒ ēt nō ē longinquū
H qn sitiz patiat̄ validā atq̄ fortē:eo q chol̄a illam mouet
sui nā:ꝛ fl̄a q est ibibitū i villis stōi phibet sensibilitatē
aq̄ ꝛ alioꝝ potuū q bibunt̄:ꝛ oia q̄ in stō itrant miscēt̄ cū
chol̄a ipsa ꝛ icorporant̄:ꝛ pp acuitatē ipsi⁹ chol̄e ꝛ mordi
cationē q̄ semp mordicat atq̄ pūgit:pulsus efficit̄ paru⁹
atq̄ dur⁹.Et cui hec appuerit accñtia:fac eū vomere cū
aq̄ mellis mixta cū succo raffani:qm̄ ħ faciūt vomē cho-
lerā.ꝛ educūt ēt aliqd ex fl̄ate imbibito in stō:ꝛ ppina ei
de syrupis p̄dictis ħ ē de syrupo dcō qñ fl̄a ē imbibitū in
suba ꝛ villis stōi:ꝛ purga eū cū laxatiuis supradictis:nec
diminuēdo aliqd nec decidēdo.De mel̄ia āt q̄ ē in ꝯcaui-
tate stōi inferi⁹ determiabo.Si ꝟo fuerit ecōtrario.s.q
chol̄a q̄ deriuata ē ab epate ad stōz:aut ab ipo stō gñata
erit in suba ipsi⁹ imbibita.fl̄a aūt reptū in sui cōcauitate.
Qd qdez flegma ibi discursuz fuerit a cerebro:aut in ipso

De imbibitis ꝛ in cōcauitate exntib⁹.

Signa chol̄e in ꝯcauitate ꝛ flegmatis imbibiti.

Cura.

De fl̄ate i cōcauo ꝛ chol̄a imbibita.

stōcho gn̄atū ex comestione ciboꝝ grossoꝝ ⁊ fridoꝝ val
I de ⁊ hūidoꝝ:aut ex sup̄flua ⁊ nimia comestione : aut erit
ibi ꝓcreatū ꝑꝑ etatē ipsiꝰ patientis:⁊ sui cōplōnē.Tunc
signa hoꝝ erūt ista.s.ꝙ mouet̄ q̄tidie ad vomēdum vice
post vicē:⁊ hꝫ motū validū labij iferioris:⁊ sitis eiꝰ ē foꝛ
tis:⁊ maxie qn̄ flegma viscosuꝫ tēdit ad salsedinē:qꝛ ō nā
salsedinis ⁊ ꝓꝑetate ē inducē sitiꝫ:⁊ ꝑꝑ viscositatē flātis:
qm̄ viscositas flātis adherēs fundo ⁊ parietibꝰ stōi nō ꝑ
mittit deuenire aquā vl̄ aliū potū ad ipm stōm.Et chol'a
q̄ est imbibita in suba.⁊ in villis stōi manifestū ē ꝙ hꝫ ēt
Cura. sitiꝫ ꝓcreare.Cuꝫ āt certificatꝰ fueris ex p̄dictꝫ ꝙ sic fue
rit sicut diximꝰ:incipe in curatiōe istiꝰ dare ei decoctionē
raffani cū syrupo sgnçibin fcō ex forti aceto:⁊ fac eū vo
mere cuꝫ isto medicamie pluries ⁊ pluries:⁊ postea eūa
chol'aꝫ cū his q̄ p̄diximꝰ supiꝰ in isto caplō qn̄ chol'a est
simpl'r imbibita : qm̄ chol'a mouet̄ ad expulsionez. Or si
certꝰ fueris ꝙ dicta chol'a redūdata fuerit ab epate ad sto
machū:tūc credo ꝙ dare ifirmo aquā angurie ⁊ citruloꝝ
libabit eū educēdo chol'aꝫ exteriꝰ:ꝑtiꝫ ꝑ vrinā ⁊ ꝑtiꝫ per
K sudorē:rectificādo cōpl'onē villoꝝ stōi:⁊ frāgēdo mordi
cationē quā facit chol'a i ipso stō.Si vo chol'a gn̄ata fue
rit i ipso stō:nō ꝓficit aq̄ anguriaꝝ ⁊ citruloꝝ p̄dicta:sed
idiget eūationis cū his q̄ diximꝰ q̄ hn̄t chol'aꝫ eūare:qm̄
Signa melie in concauo ⁊ chol'e ibibite. simpl'r ibi chol'a dn̄at.¶ Itē ponat̄ ꝙ mel'ia sit i fundo
vl̄ i cōcauitate stōi:⁊ chol'a vl̄ fl'a sit ibibita i subaꝫ stōi.
Or si chol'a ē imbibita i subaꝫ ipsiꝰ stōi:tūc tremoꝛ iferio
ris labij ē magis foꝛtꝫ ⁊ māifestꝰ:⁊ apparēs. Et accit ifir
mo istātia vigiliaꝝ:⁊ cū excitat̄ a somno mouet̄ cū tioꝛe
⁊ ꝑturbatiōe:⁊ appetitꝰ comedendi in eo foꝛtꝫ existit:sꝫ cū
modica quātitate cibi remouet̄ appetitꝰ ille:ꝑꝑ nāꝫ cho
lere:⁊ digō tarde efficit̄:⁊ pulsus eiꝰ ē durꝰ:⁊ accidūt ifir
Cura. mo angustie iterdū:q̄s ip̄e idē ignoꝛat:vn̄.s.ꝓcedāt.Et cū
videris ista:icipe in cura istiꝰ eūare mel'iaꝫ:cognoscendo
ꝙ mel'ia q̄ est i stō nō pōt eē dēsa neqꝫ dura:ꝑꝑ ipsiꝰ ace
tositatē:qm̄ acetositas hꝫ ipsaꝫ dissoluē ⁊ eliq̄re sic aqua:
L qm̄ si sic nō esset nō posset moueri. Et credo ꝙ purgādo
mel'iā nō idigebis purgare chol'aꝫ q̄ ē imbibita:qꝛ cito ꝑ
se mouebit̄ ⁊ eūabit̄:⁊ ea q̄ hn̄t mel'iā purgare iaꝫ dixi in
Mel'iaꝫ etiā imbibitā alio humoꝛe in cōcauo existe ē fere ipol'e. egritune hac simplici. Et si forte mel'ia fuerit imbibita:⁊
alius hūoꝛ fuerit in cōcauitate:h accidit raro ⁊ in minoꝛi
ꝑte.Et vere dico ꝙ mihi ipol'e esse vr̄:⁊ h ideo qꝛ mēbra
ipsaꝫ abhoꝛrēt sui nā:⁊ cū ꝓꝑetatē hēat desiccādi qn̄ ē in
cōcauitate:ꝑꝑ sui ponderositatē nō recipit̄ a poꝛis coꝛpo
ris ipsiꝰ stōi:⁊ nō pōt intꝰ penetrare donec virtꝰ expulsiua
stōi fortis fuerit.Si āt virtꝰ expulsiua mēbri debilis fue
rit:⁊ virtꝰ ꝯseruatiua ipsiꝰ defecerit in ꝯseruādo ⁊ i expel
lendo:tunc hūoꝛ ibi putrescit ꝑꝑ defectū ꝯseruatiue:tunc
idē febris efficit̄:⁊ qn̄ hec egriᵈᵒ cū febre efficit̄:huiusqꝫ
nō sum rememoꝛatꝰ:sꝫ qn̄ de febribꝰ determiabo ibi tūc
determinabo de hac egritune que fit cū febre.Sciendo ꝙ
queadmodū hec passio accidit ꝓpter humoꝛes qui eue
niunt in stomacho : ita accidere pōt ex mala cōplexione
simplici vel cōposita que generat̄ ibidem.

M ¶ Cap.6m.Quod est de motu stomachi qui dī in arabico
solab:latine vo singultus.

SCias ꝙ singultꝰ pōt accidere ꝑꝑ foꝛtem
calitatē igneā:aut ab intēsa fridita
te:aut ꝑꝑ nimiā siccitatē:sꝫ ipol'e est ꝙ possit
Humiditas ēt cū mā non pōt esse cā singultus. accidere ab humiditate sola:ēt si fl'a liqdū in
stō abūdauerit.nō.n.oꝛit̄ idē singultꝰ:sꝫ accidit ei volun
tas vomēdi:sic dixi qn̄ fl'a i stō supabūdat. Et scias ꝙ ꝑ
maioꝛi ꝑte singultꝰ accidit ꝑꝑ malā cōpl'onē simpl'r cali
dā:aut a cōpl'one mala cal'a ⁊ sicca:vl̄ a mala cōpl'one ca
Cura singultus a calitate. lida ⁊ hu.nō ꝙ humiditas aliqd ad h faciat.Curat̄ qdeꝫ
singultꝰ q accidit a sola caliditate ignea cuꝫ aq̄ frida sola.
Or si coꝛpꝰ patiētis fuerit extenuatuꝫ:⁊ virtꝰ erit debilis.

N misce cuꝫ aq̄ aliqd mellis:vel de syrupo liq̄ritie ꝓut tibi
meliꝰ videbit̄ ꝯuenire fꝫ nām patiētꝫ.Et caue ne des mel
nisi ꝑfecte fuerit dispumatū:qꝛ stōꝫ potēter posset debili
tare.Sciēdo ꝙ çucchaꝝ est magis ꝯueniēs q̄ꝫ mel.Et da
ifirmo ad comedēdū de pulpa citruloꝝ ⁊ cucumerū:seu
anguriaꝝ:qꝛ cū istis ꝑficies itētionē tuā i remouēdo cali
ditatē:⁊ nō diu ꝑmanēt i coꝛꝑe:imo exeūt ꝑ vrinā ⁊ sudo
reꝫ trahēdo idē chol'aꝫ:⁊ comedat ēt lactucas decoctas ꝑ
se aut cū carnibꝰ.Et q̄ꝫuis lactuce in coꝛꝑe hēant ꝑmanē:
humoꝛ tn̄ q ex ipsis gn̄at̄ nō ē malus:cū sit sbtilis ad mo
duꝫ aq̄:⁊ ꝓ tāto nō facit vētositatē sic faciūt poma:cucur
bita aūt q̄ꝫuis infridet ⁊ inde nobis in h videat̄ satisfacē:
tn̄ qꝛ ex ipsa hūoꝛes grossi gn̄ant̄ q sūt tardi motꝰ:nō su
mus securi qn in fine faciāt nocumētū:maxie si comedāt̄
anteq̄ꝫ decoquāt̄:intm̄ ꝙ ad vltimā disso'lonē deueniāt.
Si vo singultꝰ fuerit ex cā frida:da infirmo ad bibēduꝫ
syrupū de mastice cū aq̄ infusionis liq̄ritie:⁊ iunge stōm
cū oleo de ben:in q̄ positū sit aliqd de gallis:⁊ si nō inue
niret̄ illud:fac iunctionē cū oleo de alscary.Or si singultꝰ
O ꝓuenerit a siccitate sola q̄ foꝛtꝫ i stō fuerit : h nō accit nisi
post cōsumptionē hūiditatꝫ radicalis q̄ ē in coꝛꝑe in ḡdu
scdo.Quare oleū amygdalaꝝ dulciū in h casu multū va
let cū adiutoꝛio Dei.Et bibat syrupū liq̄ritie rōnabil'r fa
ctū.Et ponē manū delicatā sup stōꝫ tenēdo eā tm̄ donec
ꝑcipiat caloꝛē itus i coꝛꝑe stōi penetrare ꝯfert valde. Et
cibꝰ eiꝰ sint testiculi galloꝝ ꝯcocti i tasphea cū ol'o amig.
dulciū.Et si ifirmꝰ aliquātuluꝫ foꝛtioꝛ fuerit dabis ei ex
tremitates alaꝝ p̄paratas i tasphea cū medulla panis hn̄
fermtati:⁊ auis q̄ dī alscamā:⁊ ē auis ꝑua ⁊ alba ⁊ assil'at̄
açacir.i.stoꝛnello si cōpetēter decoq̄t̄ ꝯfert in h casu.Et
galline ēt tenē decocte cū lacte sil'r ꝯferūt. Et bibere ali
quātuluꝫ lactꝫ capꝛe iuuenis tepidū sic exit ab vbere mul
tuꝫ valet.moꝛādo tn̄ tm̄ a receptiōe alteriꝰ cibi donec lac
P fuerit digestū:⁊ bibat aquā ifusionis liq̄ritie mūdate:⁊ p̄t
ēt bibē aquā ifusionis vue passē : q̄ nō ml'tū steterit in ea:
ita vt modicū:vl̄ q̄si nihil mutet coloꝛē:⁊ bibē sil'r aquaꝫ
oꝛdei tepidā ꝯfert:dūmō cū siccitate stōi nō fuerit fridi
tas.Et balneū tine aq̄ dulcis cōmēdo i hac egritune:tn̄ in
trare stupbā:seu siccū balneū minie laudo.Et dꝫ infirmꝰ
se elōgare a cogitatōibꝰ supfluis:⁊ a vigilijs sil'r supfluis
toto posse.Et scias ꝙ oꝛit̄ ēt singultꝰ aliqn̄ a spasmo q fit
in stō ipso ꝑꝑ subitā inanitiōeꝫ:⁊ intēsaꝫ q̄ fit i stō:⁊ inde
spasmat̄.Et pōt ēt singultꝰ euenire a timoꝛe nimio q accit
alicui ꝑꝑ terroꝛē supfluū alicꝰ magni viri:vn̄ hūoꝛes oēs
redeūt ad ꝑtes coꝛdis:⁊ inanit̄ stōchꝰ ⁊ alia mēbra a cal'a
suba:⁊ inde ꝓuenit singultꝰ ꝑꝑ friditatē q̄ stō subseq̄t̄ cā
p̄dcā:⁊ maxie si cōpl'o stōi patiētꝫ frida fuerit nāl'r:aut in
fridatꝰ fuerit accn̄tal'r.⁊ hac de cā qn̄ aliqs subito terrefit
vel tremescit:accidit ei singultꝰ:qm̄ stōchꝰ a caloꝛe nāli ⁊
spū inanit̄:⁊ inde ifridat̄.Et mihi ēt vr̄ ꝙ qn̄ alicui aliqd
magni terroꝛis seu tremoꝛis accit:euenit idē in suba cere
bꝛi spasmꝰ.⁊ oꝛit̄ i illo pāniculo q diuidit cerebꝛū in duo
Q media motꝰ ioꝛdinatꝰ:ita ꝙ nō mouet̄ suo motu nāli:co
ꝙ iungit̄ ꝑs cogitatiua ꝑti ꝯfuatiue seu memoꝛiali:⁊ idē
in eis accit motꝰ ioꝛdiatꝰ:⁊ ꝓuenit ex illo singultꝰ ꝑꝑ col
ligātiā cerebꝛi ad stōm:⁊ ēt vomitꝰ.Et he cāe a me reme
moꝛate sūt q̄ magis vitati vicine eē vident̄:qm̄ scire has
res certissime nō ē neciuꝫ i arte medicie. Sꝫ scia nālis ⁊
diuina hꝫ haꝝ reꝝ certitudinē ⁊ veritatē subtil'r indaga
re:⁊ ꝑꝑ h ego nō assero has res eē veras certissime ⁊ oio:
qm̄ ipol'e est eas sic scire:⁊ solus Deꝰ q eas creauit ⁊ fecit
eas veraciter nouit ⁊ cognoscit.Sed ego nomino h acci
dentia vt veniaꝫ ad remotionē cause.Cura aūt est postq̄ꝫ
fuerit singultꝰ:bibere syrupū pomoꝝ scm̄ cū succo men
the:aut syrupum masticis.Et studeat comedere ea q̄ hn̄t
cōfoꝛtare mēbra p̄ncilia ⁊ ꝯfoꝛtātia spūꝫ aialeꝫ : ⁊ odoꝛet

A poma aromatica: ⁊ ambrā ⁊ muscū: ⁊ silia s₃ tp̄s in q̄ fue-
rit. Cōsiderādo ēt cōplonē ⁊ ꝯsue[nc₃] patiētis: dicēdo ei ea
q̄ hēant ipm letificare ⁊ ꝯfortare: ⁊ dare ei spe₃ firmā ve-
locis ⁊ cite libationis: ⁊ fac ei recitare ea q̄ faciūt dilatare
cor: ⁊ risu₃ fortiter ꝓuocare: ita vt mēbra moueant̄ sil' cū
aia: ⁊ calor nālis ⁊ spūs dilatēt̄ ad exteriora tali modo vt
vincāt ⁊ dominēt̄ sup mēbra. Et cū dico aia itelligo spū₃
aialē: qm̄ aia nō scit̄ ab aliq̄ nisi a Deo glioso q eā fecit ⁊
creauit: ⁊ a me ⁊ ab ill' q sapiētiores sūt me ignorat̄ qd ipsa
sit: nisi q₂ scit̄ ipsa₃ eē ex effectibus ⁊ v̄tutib⁹ ipsius. Et fit
qdē singult⁹ a vaporib⁹ subintrantib⁹ in villis stōi: ita ꝙ
qn̄ hō suꝑflue comedit ꝯbit̄ stōch⁹ ⁊ coadunat̄ v̄sus illā
partē vbi vapor existit: ⁊ ide seq̄t̄ singult⁹. Sed qn̄ ꝯbit̄
⁊ coadunat̄ tot⁹ stōch⁹ nō fit singult⁹: s₃ ꝑuenit ide vomi-
tus. Cura aūt hui⁹ singult⁹ est eūare stōm: ⁊ postea assue-
scere d₃ resolutiuis ⁊ calefaciētib⁹ temperate in emplīs ⁊
B electuarijs: sicut sūt cortices citri ⁊ mastix: ⁊ hoꝝ similia.
¶ Et postq̄₃ sufficienter hucusq₃ de egritudinib⁹ stōchi
determinaui: nūc ad egritudines pectoris intendo redire:
eas ꝑtransēūdo sufficiēter cū adiutorio altissimi.

[margin: De singultu ⁊ vaporibus. — Cura. — Cura f frigidit...]

¶ Tractatus decimussextus de egritudinibus pectoris ⁊
diafragmatis continens capitula septem.

¶ Cap. p[m]. Qd̄ est de apate pectoris ⁊ ꝑuatione anhelit⁹.

PEctus qdem mēbrū ē hn̄s multos
neruos: ⁊ caro eius ē dura ⁊
dēsa. Et q₂ sic ē: iō in eo fit apa ex hūore
grosso valde: ⁊ fit ēt i pectore difficl'tas ⁊
ꝑuatio mot⁹ ipsi⁹. s. qn̄ i nucha orit̄ egri-
tudo: vl' i neruo q ꝓcedit a nucha ad pe-
ct⁹ a q̄ fit mot⁹ ei⁹. Et cū h̄ ēt qn̄ fit egri[do]
h̄ remanet hō viu⁹ donec studeat̄ in cura ipsi⁹ cōpetēter.
Et hāc curā memorat⁹ fui qn̄ determiaui de egritidinib⁹
neruoꝝ: ⁊ nūc z° h̄ dē ipa volo determi[re]. Incipias ḡ iun-
gere i posteriori ꝑte capit̄. s. i nucha cū puro balsamo. Et
C si nō iuenit̄ iunge cū oleo d̄ carpobalsamo: vl' cū aliq̄ alio
qd̄ hēat suba₃ subtile₃ ⁊ calefactiuā: sic ē oleū de ḡnis al-
ḡary cū oleo ro. quoꝝ ꝑtes sint eq̄les cū aureo vno optie
ābre dissolute i ipsis. Et si nō hn̄s ābrā: pone d̄ laudano
purissimo ⁊ aromatico: tn̄ ābra lōge melior existit. ⁊ istō
ē meli⁹ ꝯsiliū a quo icipe d̄bem⁹. s. iungē nuchā icipiēdo a
ꝑuppi capit̄ descēdēdo vsq₃ iferi⁹ ad cigulū: qm̄ si cura-
ueris fontē v̄tut̄ motiue curabit̄ egri[do] oio. Et aliqn̄ accit
vt ꝑuet̄ anhelit⁹ subito ꝑꝑ accn̄tia difficillima ⁊ pessima
q̄ veniūt i nucha suꝑ locū vbi orit̄ neru⁹ motiu⁹ q mouet
pectus: ⁊ qn̄ h̄ accidit ifirm⁹ deficit ⁊ morit̄ suffocat⁹.

[margin: Tractatu xo°. — Cura. — Cause singultus]

¶ Ca. z[m]. Qd̄ est de vlcerib⁹ ⁊ scissuris q̄ fiunt in pectore.

ET fit siqdē₃ i pectore vlceratio vl' vlc⁹ ⁊
scissura a cāis extrisecis. Et qn̄ hoc
accidit absq₃ scissura pāniculi ē vuln⁹ sic sunt
ceta vulnera. Et ego memorabor de ipsis qn̄
de vulnerib⁹ ꝑtractabo. si aūt dictus pānicu-
lus fuerit scissus: tunc patiens nō poterit anhelare tādiu
D donec illa scissura permanebit absq₃ clausione. Sed si a
medico clausa fuerit: vl' ab ipo ifirmo: aut ab aliquo alio
tūc subito sibi tussis eueniet: ⁊ redibit ei anhelit⁹ quā diu
vuln⁹ ꝑmāserit clausu₃: ⁊ posse forsā erit vt libet̄: ⁊ totū h̄
ꝑtiet ad capl'z d̄ vulnerib⁹: ⁊ ego tractabo d̄ his qn̄ tracta-
uero d̄ vulne[b⁹]. ¶ Ca. 3[m]. Qd̄ ē d̄ scabusia. i. d̄ pleuresi

ET orit̄ siqdē₃ i pectore apa i ꝑte inte-
riori ipsi⁹ sub pāniculo itrinse-
co: qd̄ arabice dr̄ scausca: latine pleuresis: ⁊
p̄t fieri ex vno hūore vl' ex plib⁹. Et cura h⁹
ē flōmare ifirmū ex basilica brachy oppo-
siti: q̄uis q̄busdā nouis medicis nr̄i tp̄is videat̄ ꝙ sit mi-
nuēdus ex eadē ꝑte egritu[nis]: inducēdo suꝑ h̄ v̄ba logica-
lia ⁊ sophystica: qd̄ mihi nullatenus vr̄ eē rōnabile; neq₃

[margin: Cura in pn°. — Cura ...]

vex: imo credo certissime ꝙ facē illō oino ē mors ifirmi
⁊ fac infirmū abstinē ab oi spē carnis: ⁊ a pane frumēti: ⁊
pre oib⁹ alijs reb⁹ d₃ euitare carnes: ⁊ cib⁹ ei⁹ sint pultes
furfurū: q̄ pultes sic debēt ꝑparari. recipiat̄ furfur ⁊ pōat̄
in aq̄ dulci: ⁊ tādiu ibi dimittat̄ donec aq̄ mutet colorem
multū: ⁊ postea colet̄ fortit̄ exp̄mēdo ⁊ decoq̄t̄ dōec fiāt
pultes s̄btiles valde: ⁊ ꝓpina ifirmo ꝓut tibi videbit̄ ex-
pedire: qm̄ i p̄n° ei⁹ egri[nis] sufficit sat̄ iste cib⁹: ⁊ iunge locū
patiēt̄ in p̄n° cū olo rosaceo: ⁊ post 3[m] diē iungat̄ cū oleo
anhetino ⁊ olo rosaceo: q̄ꝝ ꝑtes sint eq̄les. Et si videri ꝙ
tussis nō affuerit: s₃ recesserit. ⁊ dolor sil'r nō remansit in
loco: ⁊ febris quieuerit: vl' fcā fuerit lēta: tūc muta ifirmū
ad comedēdū chist ordei decoctū simp' cū aq̄ dulci. ⁊ h̄
ad min⁹. 4. dieb⁹. Et postea muta ip₃ ad cōedēdu₃ micā
panis d̄coctā i aq̄: ⁊ h̄ ad min⁹ vsq₃ ad octo dies: ⁊ postea
cibet̄ pane hn̄ fermētato madescō i iure scicle: ⁊ cuiusda₃
herbe q̄ dr̄ arabice armol: ⁊ sūt attriplices: ⁊ ē nece vt oio
abstieat a pullo vsq₃ ad q̄dragesimū diē a p̄n° egritu[nis]. ⁊
istō ē ꝯsiliū ꝯueniēs atq₃ ꝑfectissimū. Et ab ide i antea ci-
bet̄ pullo: ⁊ paulatie dōec ꝑduces eū ad suā cōplonē nā-
le₃. S₃ si nō fueris ad ifirmū nisi post ḡnatione saniei in
ipo apate: opare queādmodū dixi i sanie pulmōis: coḡscē-
do ꝙ mollities seu lenitas ⁊ albedo saniei ē signū lauda-
bile i pleuresi: viditas āt ⁊ q̄ ad nigredinē ꝑtiet cū diuer-
sitate ꝑtiū ipsi⁹ sputi ⁊ saniei ē signū malū ⁊ illaudabile.
Et si post reiectionē saniei sanguinē ꝑ os emiserit: scias ꝙ
tūc ifirm⁹ i breui morief. Et q₂ has cās sufficient deter[ui]
in egritu[b⁹] ꝑlomōis: iō ipsas h̄ ponē ꝑtermitto. attēde tn̄
ꝙ si i aliq̄ dieꝝ creticoꝝ saniē spuerit albā ⁊ ꝯiūctā sic in
die q̄rto (q̄uis istō i miori ꝑte fiat) ē laudabile signū: q₂
fortitu[nc₃] v̄tut̄ h₃ sigre: vl' si fuerit i 5°: vl' i septio: seu nono:
aut vndecio: vl' i q̄rtodecio: aut decioseptio vl' vicesimo: i
oib⁹ istis ē signū bo[m]: ⁊ q̄to i miori spacio tp̄is dcā sanies
laudabil' i colore ⁊ suba i dieb⁹ creticis apꝑuerit: tāto egri-
tudo erit breuior ⁊ salubris: ⁊ q̄to tp̄s fuerit ꝓlixi⁹: tanto
plus sig̃t suꝑ debili[tē₃] v̄tut̄: coḡscēdo tn̄ ꝙ qn̄cūq₃ sanies
laudabil' apꝑuerit i dieb⁹ creticis nō ē suꝑflua debilitas
v̄tut̄: imo sꝑ sperare d̄bes d̄ salute ifirmi. S₃ si dcā sanies
fiat illaudabilis i colore ⁊ suba: aut fuerit diuisoꝝ coloꝝ ⁊
sube: nō solu₃ sig̃t suꝑ debilitatē v̄tut̄ ifirmi: veꝝ ēt super
malitiā hūoris vn̄ ꝓcreat̄ siue orit̄ ipsa sanies: sciēdo cer-
tissime ꝙ tp̄s ⁊ etas adiuuāt in lōgitudie ⁊ breuitate egri-
tudis. v₃. ꝙ si tp̄s fuerit tpatū vl' cal'z: erit digō breuior. i.
velocior. Et si tp̄s fuerit fridū cū siccitate ꝓlōgabit̄ dige-
stio: ⁊ sic i estate abbreuiabit̄ egri[do]: i hieme āt ꝓlōgat̄.
Et si fuerit patiēs iuuenis: sil'r digō erit velocior. ⁊ si fue-
rit senex fiet tardior. Et si decrepit⁹: ipoſſe ē ꝙ hēat dige-
stionē ꝑfectā: ⁊ in pueritia sil'r fit tardior q̄₃ in iuuentute.
Sciēdo certissime ꝙ q̄to ifirm⁹ fuerit fortioris nāe: tāto
magis ei⁹ digō accelerat̄ ⁊ ecōtrario. Et visis atq₃ cognit̄
signis laudabilib⁹ supꝛascriptis: fit tūc regimē patiētis cū
pultib⁹ p̄dictis. Excepto ꝙ nō subtiliet̄ regimē i vltima
s̄btiliatiōe. Et da ei ad bibēdū hāc decoctiōe₃. ℞. alcbar-
scaina ⁊ ē panicald. i. spēs iringoꝝ: ⁊ focha: ⁊ camomille: ⁊
ligritie: ⁊ algesseth. i. eupatorij: ⁊ capilli veneris. an̄. ꝑtes
eq̄les: ⁊ decoquāt̄ vsq₃ ad ꝯsumptionē medietat̄ ꝑtis aq̄:
vt virt⁹ eaꝝ optime extrahat̄: ⁊ da ei ad bibēdu₃ hāc de-
coctionē cū syrupo scariole: ⁊ in oi potu suo fac vt sit liq-
ritia. Sciēdo ꝙ lac amygdalaꝝ i h̄ casu mltū ꝯfert: eo ꝙ
facit leuiter spuere: ⁊ adiuuat ad digerēdū reliqas egri[nis]
⁊ remouet mordicationē: ⁊ ꝓuocat somnū. Et ēt postq̄₃ fa-
cta fuerit mūdificatio vulneris apatis: nō nocet istud re-
gimē exercere: q̄uis febris recesserit: ⁊ tussis: ⁊ dolor sil'r
nō affuerit: nō decipiaris q̄n ēt h̄ mō exerceas regimen:
sicut dixi: qm̄ veraciter credo ꝙ h̄ accidēs nō pōt perfe-
cte remoueri in miori spacio q̄₃. xl. dieb⁹. Et pro tanto nō

[margin: E — Caro ē pessima i pleuresi. — In ꝯclatiōe. — F — Signa ꝓnostica. — G — Cura alduhdan. — H — Lac amygdalarū iuuat q̄druplici iuuamēto i pleuresi.]

Latere opposito ... venam in pleuresi ... eodem:

I est regēdus regie sani ante istō tp̄s: ⁊ postea nō cibet̄ nisi
extrēitatibꝰ pulloꝝ decoctoꝝ i tasphea cū modico panis
bn̄ fermētati: ⁊ h̄ p̄libꝰ diebꝰ: deide paulatie ad regimē sa-
noꝝ ē p̄ducēdus.

Ca. 4m. Qđ ē de apate lateris.

Et orit̄ qn̄qꝫ apa i pectore. s. in carne q̄ ē iter vnā costā ⁊ aliā: q̄ gdē
egri^do arabice dr̄ datalgenebr. i. egritudo la-
teris. Et cura ipsiꝰ ē flōmare infirmū in p̄n^o
egritu^nis ex latē oppo^to apat̄. ⁊ regimē gdē
cibi ⁊ potꝰ ipsiꝰ: ⁊ cura eiꝰ sit queadmodū p̄dixi i pleuresi
operādo illō regimē donec fuerit libatꝰ. Et dr̄ia q̄ est iter
pleuresim ⁊ hāc egritu^nez est: qꝛ dolor q̄ fit in pleuresi est
dolor extēsiuꝰ ⁊ acutꝰ: ⁊ pulsus eiꝰ ē durꝰ ⁊ serinꝰ: ⁊ febris
in pleuresi est intēsior valde q̄ȝ in ista: ⁊ maioris p̄iculi: ⁊
q̄ȝto apa fuerit viciniꝰ cordi: tāto erit maioris p̄iculi: ⁊ est
maioris sensibilitat̄: ⁊ q̄ȝuis caro sit multe sensibilitatis: ⁊
fort̄: ⁊ sp̄al'r qn̄ in ea fit apa: nō tn̄ ē eqparāda sensibilita-
K ti q̄ fit in pleuresi: eo q̄ locꝰ ille ē circūdatꝰ ossibꝰ duris ⁊
villis seu pāniculis Quare cū ibi fit apa: ēt q̄ sit paruū ē
magne angustie ⁊ ingētudis cū dolore graui: ⁊ istud apa
lateris. s. qđ fit i carne q̄ est iter costas p̄ maiori parte est
paruū. ⁊ nisi fuerit error i cura ex p̄te medici vl' ipsiꝰ ifir-
mi: libabit̄ infirmꝰ oino Deo dāte. Incipe ḡ in cura istiꝰ
a p̄n^o egri^nis: queadmodū sup̄ius dixi i pleuresi. s. i flōmia
⁊ cibis ⁊ medicis: exercēdo oia ordinate q̄ȝtū potes. Et iā
vidi senē patrē meū bone memorie: cui Deꝰ misereat̄: q̄
curauit vnā mulierē ex hac egritu^ne: ⁊ igeniatꝰ fuit ex̄hibere
humorē ad p̄tes exteriores: ita q̄ māifestū fuit apa exte-
rius cū tumore: ⁊ ap̄tū fuit exteriꝰ: ⁊ ide curata fuit cura p̄-
fecta. Sꝫ ego nunq̄ȝ p̄ueni ad h̄ opꝰ tā p̄fectū ⁊ miraculo-
suz: nec adhuc sum: nec p̄ueni ad illū gradū. Sꝫ si p̄cesse-
ris in hac cura: sic̄ dixi in pleuresi: credo pro certo q̄ libe-
rabis ifirmū anteq̄ȝ apa deueniat ad saniez nutu Dei. Et
subtilia regimē taz in cibo q̄ȝ in potu: queadmodū dixi in
L egitu^ne pulmonis. Et si sanies iceperit apparere iunge lo-
cuz cū oleo rosaceo aromatico ⁊ anhetino: quoꝝ p̄tes sint
equales: ⁊ sic operaberis donec fuerit liberatus.

Cap. 5m. Quod est de scissura venarum pectoris.

Et fit gdē aliqn̄ i pector̄ vlceratio ⁊ scis-
sura sic̄ i alijs mēbris accidere cō-
sueuit: ⁊ đ his tractabo qn̄ de vlceribꝰ alioꝝ
mēbroꝝ determiabo. ⁊ fit ēt in pectore iter-
duz scissura venaꝝ: vl' alicꝰ vene. Qꝛ si scissu-
ra dicta fuerit i arteria erit p̄iculosuz valde p̄p̄ m'ltā exu-
berātiā sanguis: q̄ ide emanat. ⁊ iste sanguis i medio facit
cadere dubitationē p̄p̄ sil'itudinē q̄ ē iter istū ⁊ sanguinē
q̄ exit a pulmone: qꝛ iste sāguis q̄ exit ab arteria pectoris:
⁊ q̄ exit a venis pulmōis ambo sīt rubei clari ⁊ subtiles. ⁊
signū distictiuū ē: q̄ qn̄ ē a scissura arterie alicuiꝰ q̄ est in
pectore ifirmꝰ sentit p̄uctionē ⁊ dolorē i directo illiꝰ p̄tis:
⁊ q̄ exit a pulmōe oino ē absq̄ȝ dolore. Et scias q̄ nā huiꝰ
egritu^nis exigit multū minutionē: s'uat̄ tn̄ ꝯditiōibꝰ minu-
tionis: nō tradēdo obliuioni dispōnē ⁊ etatē patiēt̄: ⁊ nāz
ipsiꝰ ⁊ alia. ⁊ da ei ad bibēdū syrupū ifridatū factū cū de-
coctiōe sumach in aq̄ rosacea. an̄. p̄tes eq̄les: ⁊ sit syrupus
M ex syrupis stipticis sic̄ syrupꝰ factꝰ de çuccharo. Sꝫ syru-
pus de myrtella nō ē dādus in h̄ casu: qꝛ p̄p̄ sui grossiciē
⁊ dēsitatē v̄tus eiꝰ nō pōt ad saniē egri^nis deriuare: ⁊ ma-
xime q̄ factꝰ ē de folijs ⁊ stipitibꝰ. Qui āt factꝰ ē de extre-
mitatibꝰ ⁊ cimis ipsaꝝ: bn̄ pōt dari. Qꝛ si tp̄s ⁊ etas cōue-
niūt in h̄: ⁊ v̄tꝰ ⁊ cōpl'o nō obuiauerit. pone cū syrupo ali-
q̄d cāphore: qm̄ erit maximi iuuamēti: ⁊ liga coxas forti-
ter strigēdo cū istitis subtilibꝰ: ⁊ fac odorare ifirmū rosas
⁊ sandalos cū aq̄ rosacea ⁊ modico cāphore. Qꝛ si nō bn̄
dormierit fac ip̄z odorare violas ⁊ nenufar: ⁊ da ei modi-
cū terre sigillate cū syrupo: aut cū aq̄ rosacea: ⁊ cibꝰ eiꝰ sit

pullus paruꝰ ifridatꝰ i puteo: cū pane sil'r i puteo ifrida- A
to. Et syrupi oēs supradicti: ⁊ oēs potꝰ sint tal'r infridati: ⁊
fac vt custodiat se ifirmꝰ a labore nimio: ⁊ a vociferatiōe
sup̄flua. ⁊ pol'e erit q̄ liberet̄ isto regie: tn̄ talis ꝯsolidatio
fit difficulter: qꝛ ē in arteria. ⁊ si ꝯsolidatū fuerit h̄ vulnꝰ
isto regie: dignꝰ erit laude ⁊ grā. Qꝛ si dictū vulnꝰ fuerit in
vena nō pulsatili: cura eiꝰ erit facilis: ⁊ sufficiet tibi sat̄ cu-
ra p̄scripta: q̄ si ꝯstrictꝰ fuerit sāguis: ⁊ ex loco ipsiꝰ vulne-
ris sanies emanauerit: nō despes saniē curare: tn̄ sis certꝰ
q̄ ipol'e ē q̄ ad plenū curet̄: si p̄ lōgitudinē tp̄is nō mun-
dificabit̄ sanies ad vlcꝰ pulmōis deueniet: ⁊ fiet pthisicꝰ.
Coḡscēdo tn̄ q̄ ex sola ap̄tura vene pectoris nō moricur
infirmꝰ: sꝫ alia accn̄tia mala ⁊ pessima p̄nt ide supuenire:
B vn̄ morit̄. Sꝫ si i pectore apit̄ vl' scidit̄ arteria magna ex
arterijs pectoris: ex sup̄fluo fluxu sanguis ⁊ impetuoso in
breui ifirmꝰ ad mortē p̄t deuenire. Qꝛ si ꝯstrictꝰ fuerit san-
guis an̄ sup̄fluū exitū ipsiꝰ: esto certꝰ q̄ nō ide ifirmꝰ pa-
tiet̄ lesionē: nec ad maluz finē illa de cā d3 deuenire.

Cap. 6m. Qđ est de apatibꝰ que fiūt in pāniculo q̄d di-
uidit pectus in longitudine in duo.

Et fit sigdē aliqn̄ in h̄ pāniculo apa: qđ
p̄ maiori p̄te ē ex hūore q̄ p̄tinet
ad subtilitatē: ⁊ ē ex apatibꝰ cal'is. Et seq̄t̄ ex
h̄ apate tussis ꝯtinua successiua: ⁊ dolor extē-
siuus i longitu^ne: ⁊ p̄turbatio anhelitꝰ: ⁊ febris acuta: ⁊ pul-
sus serinꝰ: p̄p̄ nāz apat̄: qđ ē in tali mēbro neruoso ⁊ pāni-
culoso: ⁊ ē diuersus p̄p̄ nobilitatē mēbri: ⁊ vicinitatē ipsiꝰ
ad cor. ⁊ sentit ifirmꝰ iflāmationē: cū valida siti atq̄ȝ forti
⁊ ex īspiratiōe fridi aeris magis mitigat̄ sitis: q̄ȝ ex potu
aq̄ fride: ⁊ anhelitꝰ eiꝰ ē paruꝰ ⁊ freq̄ēs. vn̄ in huiꝰ cura-
C tiōe: flōmia ē nec̄ia valde i p̄n^o. Et nō determio i hac egri-
tudie ex q̄ p̄te fieri debeat: qꝛ ex q̄cūq̄ȝ p̄te fiat ꝯfert val-
de: dūmō fiat ex basilica: minuēdo đ sanguie s'z dispōnē
ifirmi quā iuenis: ꝯsiderat̄ tn̄ ꝯdōnibꝰ. s. etat̄: cōpl'onis: re-
gionis: ꝯsuetudis: ⁊ tp̄is: ⁊ minue đ eo plus vl' minꝰ s'z de-
bilitatē ⁊ fortitu^nez patiētis: ⁊ fac ifirmū abstinere a cibis
grossis: leniēdo eiꝰ itestina. Iaz feci te scire supiꝰ q̄ dr̄ia ē
iter lenitiuū ⁊ laxatiuū. Et postq̄ȝ lenieris itestina: purga
eū: p̄ut tibi videbit̄ ꝯuenire: s'm acuitatē ⁊ nāz humoris
peccātis. Et p̄ut mihi vr̄ apa h̄ nō accidit nisi ex cholera
subtili: ⁊ purga euz cū sero cap̄no coagulato cū lacte fici. ⁊
pone in sero dicto de reubarbaro ⁊ de myrabolanis citri-
nis: ⁊ violaꝝ: ⁊ ligritie: ⁊ nenufaris: ⁊ modicū ex myrabo-
lanis idis: qꝛ forsan aliq̄d de hūore ē adusto: ⁊ pone ēt in
isto laxatiuo aliq̄d de scamonea cū his q̄ hn̄t suā malitiā
frāgere ⁊ remouē: ⁊ p̄p̄e cū ꝯfortātibꝰ stōm: sic̄ acetosa ⁊
sticados. Receptio vtilis valde i h̄ casu. ℞. seri cap̄ni
coagulati cū lacte fici, lib. j. ⁊ in ipso ifunde ex myrabola-
D nis citrinis ⁊ ligritie: viol'. nenufaris. an̄. aur̄. v. idoꝝ. aur̄.
iiij. reubar. recētis. aur̄. j. ⁊ cōquassent̄ optie: ⁊ p̄maneant
sic i dcō sero p̄ noctē vnā: ⁊ colet̄ optie exp̄mēdo: ⁊ adde
huic colature syrupi masticis. ℥. s. ⁊ octauā p̄tē aurei vniꝰ
de scamonea: ⁊ da ifirmo h̄ ad bibēdū: mollificato corp̄e
p̄us cū medulla cassiefistule distēp̄ata cū đcoctiōe scolo-
pēdrie sicce ⁊ cū syru. rosaceo fcō ex rosis recētibus. Qꝛ si
tp̄s fuerit siccū: da ei de syrupo violaceo: ⁊ cōedat pruna
an̄ cibū: sꝫ post cibū minie. Et da ei panē ablutū: ⁊ postea
i aq̄ ifusuz dōec tumescat. postea ifrida eū i puteo: ⁊ pota
eū aq̄ i puteo ifridata: ⁊ h̄ facias dōec q̄euerit tussis: ⁊ fe-
bris fuerit mitigata: ⁊ dolor sil'r mitigatꝰ: ⁊ n̄ dimittat̄ istō
regimē: dōec dolor ⁊ febris ⁊ tussis cessauerit: demū da ei
aquā ordei rōnabil'r factā ad bibēdū. Sciēdo q̄ moder-
ni medici multū sunt longinq̄ ab opione Gal'. in faciēdo
aquā ordei: eo q̄ ipsi frāgūt ip̄m pistādo an̄q̄ȝ bulliat: ad
faciēdū istā aquā: ⁊ isti errāt a via v̄itatis: eo q̄ in vnoq̄ȝ
seie iquātū ē semē ē p̄ita nāl'is: anteq̄ȝ accidat ei aliq̄d q̄

A destruat ipm. Et si posueris ordeuz in aq̄ frida: velociter
attrahit ad se aquā: ⁊ apiunt̄ pori ipsiꝰ: ⁊ qñ sic ponit̄ ad
ignē iā apti sūt pori ipsiꝰ: ⁊ eiꝰ ꝑtes dilatate: ⁊ ignis facit in
vijs aptiōes: ita ꝙ nulla oppil̄o remāet i eo. Si aūt ordeū
fractū fuerit sil̄e ē mortuo: vl' ifirmo: ⁊ q̄ assil̄at̄ infirmo:
pz ꝙ ꝑtes eiꝰ cū fuerit fractū: nō dilatāt̄: nec attrahit in se
aquā sua v̄tute: quaz Deꝰ bn̄dictꝰ ꝯstitit sibi ⁊ donauit: ꝙ
ſ̄ dixerimꝰ ipz eē mortuū: tūc ab ipo penitꝰ nulla fit attra
ctio. O q̄ bn̄ dixit. Ḣ. de ordeo sic̄ scis: q̄ si decoquat̄ cuz
cortice ē maioris abstersionis. ḡ mihi vr̄ ꝙ sic dēat fieri
aq̄ ordei. Accipe debes ordeū itegrū ⁊ mūdū ab oi mixtu
ra oiuz aliaꝝ reꝝ: ⁊ pone eū i aq̄ dulci frida: ita ꝙ i vnoq̄z
pōdere ipsiꝰ ordei sint duo pōdera aq̄: ⁊ sic ꝑmāeat i mol
lio ꝑ vnā vl' ꝑ duas horas: ⁊ postea pone ad ignē ⁊ bul
liat tādiu dōec aq̄ fiat rubea: ⁊ depositū ab igne colet̄: ⁊
B postea ponat̄ ista colatura i puteo donec infridet̄ ifrida
tiōe vltia: ⁊ sic eā dabis ad bibēdū. ⁊ rege ifirmū isto re
gimie: vl' sil̄i ꝑl'ibꝰ diebꝰ: ⁊ postea muta ifirmū ad bibēdū
pultes ordei ꝑꝑatos cū aq̄ dulci ⁊ mūda: absq̄ eo ꝙ sen
tiat aliq̄d de calore ignis. Et postq̄ oia accn̄tia fuerit ab
lata: ⁊ securꝰ fueris oīno de egri^{ne}: da ei paulatie ad come
dendū panē bn̄ fermētatū: nec ꝯsenties ei comedere oua
galliaꝝ decocta i tasphea cū pane fermētato. Nec facias
eū redire ad regimē suū nāle donec trāseat. xl. dies a ꝑn̄o
egri^{ne}: deide ḡdatī ⁊ paulatine reducēs eū ad ꝯsuetu^{nem}
nālez. Qꝫ si dcm̄ aꝑa iā ad saniē deuenerit: eo ꝙ a ꝑn̄o nō
fuisti ad ifirmū: vl' q̄ hūor ꝑꝑ sui subtili^{tez} de leui recipit
passionē: vl' q̄ virtꝰ fuerit fortꝭ: ita ꝙ cito potuerit saniem
ḡnare: aut ꝑꝑ vicinitatē duoꝝ fontiuz calitatis. s. cordis ⁊
epatꝭ: qm̄ q̄libet istaꝝ cāꝝ ē cā velocis ḡnatiōis saniei in
aꝑate: sic̄ accit mihi cū essez iuuenis: qm̄ passus fui laborē
C maxi^{m} a ꝑpinqs: ⁊ ab illis q̄ erāt de cognatione Dali ꝑꝑ
q̄dā v̄bū dcm̄ a p̄re meo cū essez iuuenis: q̄ voluit vlci
sci de me modis q̄bꝰ potuit: ⁊ ob ḣ sustinui laborē ⁊ āgu
stiā maximā ꝺ eo qꝺ nō ꝯsueuerā agē vl' pati: q̄ nec̄e fuit
mihi ire pedes q̄uis illud nūq̄ ꝓbauissez: ⁊ cū posui me
ad decupitū ꝑcepi dolorē in pāniculo ꝑdcō: ⁊ tūc tussis ⁊
dolor iceperūt iualescē valde: ⁊ inueni pulsuz meū valde
duꝝ: ⁊ febrē patiebar acutā ⁊ egri^{tez}. Quare misi in q̄rta
nocte ꝓ flōmatore: ⁊ feci ex̄hi de sanguie circa quātitatē
libre vniꝰ: ⁊ ꝑmāsi sic. s. cū febre valida: ⁊ tussi forti: ⁊ do
lore ꝑ totā noctē. Mane v̄o de nec̄itate oportuit me ire:
⁊ eq̄tare cū angustia ⁊ cogitatiōe ⁊ magno tiore ⁊ dolore.
Et cū ꝑueni ad locū vbi erat dictꝰ hali: ex dolore ⁊ fatiga
tiōe: ⁊ vigilijs q̄ passus fuerā: dormiui: ⁊ i illo somno dis
soluta fuit ligatura flōmie: ⁊ ide sanguis ml'tꝰ emanauit.
Et cū excitatꝰ fui a somno: remāsi cū maxia debili^{te} v̄tutꝭ:
⁊ iueni locū vbi iacebā repletū sanguie totū: ⁊ posito digi
to suꝑ flōmiā: vocaui ⁊ feci me ligari: ⁊ ꝑmāsi tal'r ꝑ totā
illā diē. s. cū illis accn̄tibꝰ: sz nō fuē augumētata. Sequēti
D v̄o die eieci saniē cū sputo que erat boni coloris ⁊ sube: ⁊
demū audiui noua q̄ multiplicauerūt suꝑ me tristitias ⁊
dolores: ⁊ iñ amisi sensuz ⁊ itell'z: ita ꝙ nihil potui postea
itelligē ⁊ ꝓcurar̄ suꝑ negocijs meis ⁊ remāsi sic ꝙ nō po
tui meipsuz regē: ⁊ nō comedebā aliq̄d nisi q̄ ꝑꝑinabāt
mihi de aliq̄ ꝑdicta: eo ꝙ anteq̄ egri^{do} iualuisset: ꝑceperā
mistris: vt mihi semꝑ de illa aq̄ dare deberēt: ⁊ ego mul
tuz de ipsa bibebā ꝑꝑ magnā sitiz quā habebā. Et transa
ctis diebꝰ septē icepi sentire ⁊ cog̊scē: ⁊ imaginabar ꝙ mr̄
mea viuebat mihi i hac egri^{ne} demū recordatꝰ fui ꝙ erat
mortua: ⁊ sic ꝺ oibꝰ alijs cepi ducē ad memoriā: ⁊ ad vlti
muz q̄siui q̄d fcm̄ fuerat de p̄re meo: ⁊ mihi dictū fuit ꝙ
iuerat vltra mare: ⁊ ide creuit mihi angustia atq̄ dolor: ⁊
visuz fuit mihi ꝙ essez ꝑforatꝰ i pectore: ⁊ suꝑuenit mihi
dolor maximꝰ i capite ex illo timore: ⁊ timui ne me occi

derent: ⁊ supplicaui astātibꝰ vt me occultarēt: ita ꝙ nō sci E
ret̄ de me aliq̄d nisi essez viuꝰ. Et longo tꝑe post istā ma
gnā afflictionē remote fuerūt iste ꝑturbatiōes a me. Sz
illud qꝺ passus fui: fuit aꝑa ꝙ ḡnatuz fuerat in pāniculo
diuidēte pectꝰ ⁊ pl'monē i duo media ⁊ ex illo aꝑate ascē
derūt vapores acuti ad cerebrū: q̄re tū ꝑꝑ varias cogita
tiōes ⁊ frequētes q̄s habebā ex ꝑdictꝭ: tū ꝑꝑ dictos vapo
res acutos ⁊ malignos: q̄ ferebāt̄ circa cerebrū. ortuz fuit
mihi i vno pāniculoꝝ cerebri aꝑa calꝫ: ⁊ ex oibꝰ istis nō
remāsit q̄n facerē oia nec̄ia ꝑdictꝭ egritu^{bus}: ⁊ demū incepi
expuē saniē: ⁊ nō soluz ex aꝑate pectoris: veꝝ ēt ex illa q̄
descēdebat a capite ad pectꝰ: ⁊ postea cognoui cāz meoꝝ
accn̄tiū: ⁊ redij i sensuz meū ꝑfecte: ⁊ delectatꝰ fui in illis
diebꝰ cū ferculis ꝑdictꝭ ⁊ cibis: ⁊ cū ex toto fui alleuiatꝰ a
sanie: incepi assuescē aquā ordei: ⁊ postea redij ad pultes
furfuris: ⁊ sic paulatine ꝯuersus fui ad meā ꝯsue^{tez} nālez. F
Et ꝙ ḣ scripsi de ista mea egritu^{ne}: feci solūmō vt sit exē
plū i oibꝰ alijs sil'ibꝰ. ¶ Et iaz dcm̄ ē suꝑius ꝙ in ḣ aꝑate
ꝓperat sanies velocit̄: ⁊ cū cog̃ueris ꝙ ꝯuersuz sit ad sa
niē: fac de regimie queādmodū dcm̄ ē suꝑius. Et da ei ad
bibēdū oi die decoctionē iringoꝝ ⁊ liq̄ritie: q̄ꝝ ꝑtes sint
eq̄les. Itē ista decoctio sil'r ꝯfert. ℞. flaxiola ꝑs. j. ⁊ decia
vniꝰ ꝑtis de ireos recipiat̄: ⁊ fiat decoctio: ⁊ ꝑpinetur cuz
syrupo scariole: vel iringoꝝ: fm ꝙ tibi videbit̄ cōuenire.
Et dico ꝙ i egritu^{ne} mea nō recordabar aliq̄d ꝙ essez fa
cturꝰ: nec mecū habui aliquē: qui sciret mihi ꝯsulere: nec
me regere: sz i ꝑn̄o docuerā ipsos q̄l'r me regere deberēt.
Sed a voluntate diuina ꝓcessit illud qꝺ nō intēdebā in
me agere. s. de euātione multa sanguis: ⁊ illa fuit cā mee
liberationis: eo ꝙ eram iuuenis atq̄ fortis.

¶ Cap. 7^{m}. Quod est de passionibus diafragmatis.

Complete sunt cū adiutorio Dei re G
memoratiōes de egritu^{bus}
⁊ accn̄tibꝰ q̄ fiūt i pectore: ⁊ nūc intēdo in ḣ
loco rememoratiōez facē de passionibꝰ dia
fragmatꝭ qꝺ cortina dr̄. Scire itaq̄ ꝺbes ꝙ
oia q̄ dixi accidere de egritu^{bus} ⁊ accn̄tibꝰ i passionibꝰ pe
ctoris accidere ⁊ euenire sil'r ꝑn̄t: ⁊ in ḣ. s. mēbro. Tn̄ acci
dētia q̄ in isto emergūt sūt ḡuiora ⁊ ꝑiculosiora accn̄tibꝰ q̄
fiūt i pleuresi ⁊ i aꝑate lateris. Et ḣ accn̄tia sūt febris: ⁊ do
lor ꝑūgitiuꝰ: ⁊ tussis. Et dolor i ista passiōe extēdit̄ ad la
tus tarthoa q̄ sūt ossa pectoris sil' ꝯiuncta: q̄ꝝ locꝰ ē supra
ossa q̄ dn̄r carsuf: ⁊ sūt ossa pectoris q̄ nō sūt adiuicē ꝯiun
cta. Et esto certꝰ ꝙ aꝑata q̄ fiūt in isto mēbro: lōge sūt gra
uiora ⁊ ꝑiculosiora aꝑatibꝰ q̄ fiūt in alijs mēbris ⁊ ꝑtibꝰ
pectoris: eo ꝙ i ḣ aꝑate fit ꝯtinuo ꝑturbatio mentis: ac si
eēt i pāniculo cerebri. Et cura hꝰ ē cura ꝑdcā. s. cū flōmia
⁊ mollificatiōe vētris: ⁊ cū laxatiuo ꝑscripto: ⁊ da ei syru
puz ꝺ panicald. s. iringoꝝ: ⁊ oia ista fiāt cū regimie iaz di
cto: ⁊ si placuerit Deo g̃lioso ꝙ resoluat̄ aꝑa dictū: absq̄
eo ꝙ deueniat ad saniē: erit ifirmo ꝓfectꝰ maximꝰ ⁊ iuua
men. Qꝫ si deuenerit ꝑdictū aꝑa ad saniez: q̄uis illud fiat H
tardiꝰ ⁊ rariꝰ: agē debes queādmodū docui i alijs. Et ca
ueas tibi ne seq̄ris appetitū patiētꝭ i cibis suis. ⁊ custodia
tur ēt ne mistri ⁊ astātes moueāt eū: vl' ꝑmittāt facē incō
ueniētia: qm̄ modicꝰ error i ista egritu^{ne} eē pōt cā magni
nocumēti ⁊ egritu^{nis}. Et postq̄ cognoueris ꝙ sit liberatꝰ:
reduc eū ad suū regimē ꝯsuetū cibi ⁊ potꝰ paulatine non
largiēdo ei subito. ¶ Et nota ꝙ in q̄cūq̄ mēbro neruoso
fuerit aꝑa: pulsus i ipso erit serinꝰ: ⁊ i oi aꝑate orto in aliq̄
mēbro pectoris: vl' in suis pāniculis: ⁊ i diafragmate: erit
anhelitꝰ paruꝰ ⁊ frequens oīno: ⁊ maxie in aꝑate pulmo
nis. Et hucusq̄ iaz locutꝰ suz sufficiēter de mēbris suꝑio
ribꝰ: nūc aūt incipe intēdo tractare de mēbris iferioribꝰ.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit liber Secundus qui continet tractatus septem:
I quoꝝ tractatuũ primus est continens capitula sex.

¶ Capl'm p^m. Qđ est de egritudinibꝰ itestinoꝝ gn̄alibus.

Dicit seruus regis ꝙ in ite-
stis fiũt aliqñ egritu^{nes}.s.apata: q̃ gn̄ant̃ i vijs vel
cãnalibꝰ: vñ cibaria hñt ꝑtrãsire. Et h' in
itestinis gracilibꝰ: vel in alijs: ⁊ dolor q
seqt̃ in istis ẽ cõtinuꝰ: ⁊ maxie si apa fue-
rit ex chol'a: vl' ex sanguie: ⁊ est pol'e ꝙ h
apa sit absq3 febre ⁊ siti. Qr si ex apate fcã sit oppil'o cãna
lis ex toto: dolor erit fortissimꝰ: ⁊ qr nutrimẽtũ nõ poterit
inde trãsire nec̃e est vt vomitu eijciat̃: q̃re morieť ifirmꝰ
subito: tuz ꝑꝑ intẽsuz dolorẽ: tuz ꝑꝑ ꝓhibitionẽ trãsitꝰ nu
trimẽti ꝑ itestina. Et si dictũ apa fuerit ex fl'ate: infirmus
nõ sentiet ide magnũ dolorẽ: ⁊ pol'e erit vt dissoluat̃ illud
apa: ⁊ maxie si fuerit ex subtili fl'ate. Qr si fuerit ex fl'ate
grosso: assil'abit̃ humori mel'ico: excepto ꝙ nõ percipies
aliquã cal'itatẽ: sicut ꝑcipit̃ in hũore mel'ico. Sz mel'ia q̃
K ex chol'a adusta gn̄at̃: est subtilioris sub̃e oĩ modo oĩbus
alijs spẽbꝰ mel'ie: ⁊ leuioris ⁊ velocioris motꝰ. Et illa q̃ fit
ex fl'ate grosso ẽ tardioris motus valde: ⁊ grossioris sub̃e.
Qr si fuerit ex sanguie adusto: erit mediocris i subtilitate:
grossicie: tarditate: ⁊ velocitate. Apa aũt qđ orit̃ ex mel'ia
est grossioris ⁊ densioris sub̃e valde apatibꝰ alioꝝ hũoꝝ:
eo ꝙ mel'ia est grossior alijs humoribꝰ. Et modus apatis
mel'ici est: qr illud apa ad magnã deuenit magnitu^{nem}: ⁊ ẽ
absq3 forti dolore: ⁊ ille dolor similat̃ pũctiõi formicaꝝ.
Cognoscẽdo firmit̃ ꝙ apa factũ ex mel'ia nullatenꝰ p̃t re
cipe digõnẽ. Et scias ꝙ cũ dico fl'aticũ vl' ex fl'ate: chol'icũ
vl' ex chol'a: sãguineũ vel ex sanguie: mel'icũ vel ex mel'ia:
nõ itelligo vniformiter. Qñ cũ dico ex fl'ate: intelligo ꝙ
cõpl'o ipsiꝰ apatis sit humida ⁊ frida in po^a. Et cum dico
fl'aticũ: pol'e erit ꝙ sit humidũ in po^a: sz nõ erit frigide cõ
plexionis: ꝑꝑ cal'itatẽ acq̃sitã a putredine. Et sil'r cũ dico
ex cholera: itelligo illud qđ ẽ sub̃e subtilis: ⁊ eiꝰ cõpl'o ẽ ca
L lida ⁊ sicca. Sz cũ dico cholericũ: itelligo ꝙ sit cõpl'onis
calide ⁊ sicce: ⁊ eiꝰ sub̃a nõ erit subtilis: sic̃ qđ fit ex chol'a
vitellina ⁊ suis sil'ibꝰ. Et ita dico ꝙ cũ dico ex sanguie: in-
telligo ꝙ sit cõpl'onis calide ⁊ humide tẽꝑate: ꝓportiona
te cõpl'oni hois. Et cũ dico sanguineũ: intelligo humorez
deriuatũ ad aliquã rubedinẽ absq3 ꝑfecta ꝯuersione ipsiꝰ
hũoris i sanguinẽ: aut itelligo de sanguie nãli: q ꝑꝑ exces-
suz alicuiꝰ suꝑflue cal'itatis ad aliquã declinat adustionẽ.
Et eodẽ mõ itelligẽdũ ẽ de mel'ia. Qñ cũ dico ex mel'ia:
itelligo hũorẽ fride ⁊ sicce cõpl'onis: q ẽ vnũ ex q̃tuor ele
mẽtis vl' humoribꝰ corꝑis. Sz cũ dico mel'icũ itelligo de
q̃cũq3 hũore ꝯuerso ad mel'iã: nõ ꝑ viã nãe laudabilis ⁊
ꝑfecte: sz q deuiauit ab ordine nãli ex aliq̃ adustione: ⁊ h
humor nõ ẽ nãlis: nec ex elemẽtis corꝑis. flegma ãt qđ ẽ
friduz ⁊ hu. aliqñ ex vlteriori digõne ꝯuertit̃ i sanguinẽ
nãlez: q est vnũ ex elemẽtis corꝑis: qđ nullatenꝰ fieri põt
ex alijs hũoribꝰ adustis: eo ꝙ cinis q ꝑ adustionẽ est inci
nerata: non põt ad tẽperiẽ reduci. Sic ⁊ humores q ꝑ ex-
M cessuz digõnis ad adustionẽ deuenerũt: nõ pñt ad eq̃lita
tez ⁊ tẽperiẽ digõnis vllo mõ ꝯuerti: ⁊ qr hucusq3 đuiaui
ab intẽtiõe ꝓpa: nũc ad eã redire intẽdo. Qr si ifirmꝰ sen-
serit dolorẽ in ꝑte illa q̃ est sub stõcho: ita ꝙ ille dolor sit
cõtinuꝰ ⁊ ꝑseuerãs: ⁊ cũ h febricitauerit cõtinue: scias q
tunc erit apa in aliq̃ intestinoꝝ. q̃re flõmia est nec̃ia: mi-
nuẽdo de quãtitate: ꝓut tibi videbit̃ expedire. Cõsidera-
tis tñ ꝯditionibꝰ supradictis.s. v̄tute: etate: tꝑe: ꝯsuetudie:
regione: ⁊ da ei ad bibẽduz el'ariũ qđ sit resolutiuũ ⁊ mi-
tigatiuũ: sicut est el'ariũ factuz ex flore camomille ⁊ rosis
recẽtibꝰ: ⁊ flagia quaꝝ ꝑtes sint eq̃les croci: ⁊ semen lini
ana decima ꝑs p̃dictoꝝ: pistent̃ q̃libet ꝑ se: ⁊ cribrent̃: ⁊
cõficiant̃ cũ syrupo de scariola. Dosis eiꝰ sit põdus triuz
aureoꝝ cũ aq̃ ro. in q̃ cocta sint panical: q̃ ẽ spẽs iringoꝝ
⁊ masticis: tãdiu bulliat dõec mutet saporẽ: colorẽ: ⁊ odo-
rez: ⁊ abstineat ab oĩbꝰ cibis grossis: abstinẽdo sil'r a car-
nibꝰ oĩno: ⁊ ponat suꝑ vẽtrẽ oleũ ro. aromatiçatũ tepiduz
cũ magna q̃ntitate coti iñis madefacti desuꝑ: ⁊ itera illđ.s.
cotũ cal'm madefactũ in dicto oleo pluries. Et sufficiẽt ei
in cibo ꝓut mihi vr̃ in die duo oua. Et cum dolor fuerit
mitigatꝰ ⁊ febris fuerit diminuta. vtere ẽt isto eodez regi-
mine: donec oĩno accñtia sint ablata: sciẽdo iã ꝙ optimã
curã adinuenisti: postea reduc eũ paulatine ad suã cõsue-
tudinẽ nãlẽ: vsq3quo ꝑfecte fuerit liberatꝰ. Et scias ꝙ oĩa
apata quãto fuerint ꝓpinquiora stõ: tãto sũt ꝑiculosiora.
Et iteꝝ ista apata pñt fieri in itestinis magnis ⁊ in graci-
libꝰ seu ꝑuis: ⁊ q̃ fiunt in gracilibꝰ sunt maioris ꝑiculi q̃3
que fiunt in magnis: ⁊ cura est cura prescripta.

¶ Cap. 2^m. Qđ ẽ de debilitate v̄tutis expulsiue itestinoꝝ

Et istud accidens vel egri^{do} põt aliqñ.
accidere in vno itestino vl' in
duobꝰ aut i pl'ibꝰ: qđ nõ põt vel q̃ nõ pñt ex-
pellere suꝑfluitates retẽtas i ipsis: q̃uis istđ
videat̃ ipol'e pl'ibꝰ medicis. Sed Hal'. hanc
egri^{nem} eẽ affirmauit: qñ dixit ꝙ virtꝰ expulsiua itestinoꝝ
aliqñ debilitat̃ intñ ꝙ nõ põt expellere feces ⁊ suꝑflui-
tates ꝑ iferiora: ⁊ h nõ vlteriꝰ decl'auit: nisi intñ qr dixit
ꝙ h nõ est occultũ medicis. Et h egritudo qñ accidit est
valde ꝑiculosa: q̃re idiget subtili ꝑspicatiõe ⁊ ꝯderatiõe:
eo ꝙ dicta debilitas v̄tutis expulsiue q̃uis accidat a debi-
litate v̄tutis expulsiue nãlis: nõ tñ est a debilitate v̄tutis ex-
pulsiue accñtalis seu volũtarie. Uirtꝰ aũt nãlis est illa q̃
ꝓuenit p̃ncipal'r ab epate: vñ retẽtio q̃ ꝓuenit a debilita-
te istiꝰ v̄tutis: solo mõ facit accidere dolorẽ fortẽ: eo ꝙ inte
stina nõ pñt expellere feces ꝑ iferiora. Illa autẽ retẽtio q̃
fit a suꝑflua hũiditate viscosa q̃ est in sub̃a villoꝝ intesti-
noꝝ: nõ facit dolorẽ fortẽ: q̃re cũ videris hãc egri^{nem} eue-
nire alicui: stude subtil'r i cog̃scẽdo cãm ipsiꝰ: ⁊ vñ hẽat ꝓ
cedere dicta passio: ⁊ qñ sciueris ꝓ certo ꝙ dcã debilitas
expulsiue fuerit ab itestinis.s. qr deficiũt in motu suo nãli
expellere qđ debẽt ꝑ secessuz. Et opõnes q̃dẽ v̄tutis nãlis:
sicut scis sunt digerere ⁊ ꝑmutare cibũ. Et in h ẽt mẽbro
fiunt iste opatiões queãdmodũ in alijs mẽbris. Et dige-
rit̃ ẽt h cibꝰ ⁊ ꝑmutat̃: q iaz alibi ẽ digestus: ⁊ expellit̃ qđ
idiget expulsione. Et añ oĩa ista opat̃ virtꝰ attractiua ⁊ re
tentiua. Et iste opatiões nãles aliq̃ sunt q̃ fiũt mediãtibꝰ
instr̃is: sz expulsiua ꝓ certo scimꝰ ꝙ est cũ instr̃o. Alie ꝟo
q̃ opant̃ absq3 instr̃is nõ sunt sic apparẽtes: ⁊ ꝓ certo sci-
mus ꝙ instr̃m hꝰ expulsiue ẽ p̃ncipal'r epar. q̃re studeas
ipm ꝯfortare toto posse cuz medicis sibi ꝯueniẽtibꝰ ⁊ ap-
propatis: sic̃ cũ pulpis passulaꝝ: qm̃ hñt ipm fortiter im-
piguare. Et epar ẽt adib. i. lupi assatũ hz ipm mirabil'r a
tota spẽ ꝯfortare: sic̃ a sapiẽtibꝰ ẽ relatũ. Sed. H. ẽt dictuz
epar lupi in suis medicis recõmẽdat ꝙ hz epar hois for-
titer ꝯfortare. ¶ Receptio ꝯueniẽs ad hanc egritudinẽ.
℞. seis rosa. ⁊ folioꝝ ipsaꝝ: passulaꝝ enucleataꝝ. añ. ℥. j.
ligritie mũdate ⁊ eupatorij. añ. ꝑtes. iij. ℥. vniꝰ: ⁊ absinthij
⁊ sandali: cinamomi: ⁊ masticis. añ. q̃rtaz ꝑtẽ. ℥. j. terantur
vnũqđq3 ꝑ se ⁊ cribrent̃: ⁊ adde istis de balsamo aur̃. 5. di-
stẽperatũ cũ melle: ⁊ ꝯfice p̃dicta cũ syrupo corticis citri
facto cũ çuccharo. Et dosis eiꝰ sit põdus. iiij. aur̃. Qr si non
haberes balsamũ: pone loco eiꝰ tantũdez đ optia ambra:
⁊ iunge locũ cũ oleo nucũ antiquaꝝ: ⁊ pinguedine anatũ:
quoꝝ ꝑtes sint eq̃les: ⁊ ꝓijcies desuꝑ vncturaz ex macis
grosse pistatis qđ sufficere videat̃: ⁊ hoc facias omni die
donec fuerit liberatꝰ: ⁊ pota infirmuz aqua mellis: qr de

leui

A leui ſpargiť ꝑ mēbra:⁊ eſt abſterſiua:ga ipoŕe ē gn ſuꝑ-
fluitates viſcoſe adhereāt inteſtinis.Et h̄ ſacies qñ ſciue
ris ꝙ ɔcā egrido fuerit a ɔ̄bilitate ⁊ corruptiōe v̄tutꝫ inte-
ſtinoꝝ ſcā ab hūore illic exñte.ḡ neċe ē tibi ſcire ⁊ cogno
ſcere vñ ꝓcedat h̄ egrido.ſ.an a debilitate v̄tutis nālis ſo-
lūmō:an ex ſuꝑflua hūiditate:vel ex ſuꝑflua abūdantia
hūoꝝ illic ɔgregatoꝝ:ex qbꝰ iteſtia ꝓhibenť recipe v̄tu
tes:vľ ſi ꝓcedat ab āhabꝰ ſiľ.Et h̄ cogſcē ꝑfecte ē valde
difficile.Et iā ſcripſi tibi ſupiꝰ curā gn̄alē i hac paſſiōe.ɔ̄
q̄ ꝓut mihi vr̄ poteris ſatis eē ɔtētꝰ:⁊ agēdo ſm ꝙ dictuꝫ
Historia. eſt ad finē ɔ̄bitū poteris ꝑuenire.¶ Et recordor cū eēm
iuuenis:ꝙ h̄ egritudo accidit cuidā ruſtico:q poſt multū
laborē in tꝑe calo biberat aquā fridā in magna q̄ntitate:
q̄re ɔ̄uenit ad h̄ ꝙ nō poterat feces eycere ab iteſtinis:⁊
hēbat ide dolorē tā fortē ꝙ vix poterat ſuſtinē:q̄re labo-
raui circa curaꝫ illiꝰ hn̄do ɔſiliū ſemꝑ a medicis mei tē-
B poris:a qbꝰ ñ audiui aliq̄ niſi vana:q̄re iui ad pr̄eꝫ meū
vſqꝫ ad villā vbi morabať:⁊ feci eū q̄litatē ſcire hꝰ egri-
tudis:⁊ dubitationē meā circa ipſaꝫ:rogās ipꝫ vt me re-
ctificaret in dicta cura:q mihi poſuit librū vnū in mani-
bus:⁊ oñdit mihi xba Haľ.q̄ iā ſupiꝰ ſuꝫ memoratus:di-
cēs mihi:recede a me:⁊ vade viā tuā:⁊ non loq̄ris mihi
ampliꝰ de h̄ negocio.Et ego ſupplicaui ei vt mihi apte
dicē vellet curā iſtā:⁊ ipſe tūc apuit librū:⁊ oſtēdit mihi
chartā dicēs:ꝓſpice h̄:qm̄ ſi inueneris h̄ curam:hñ qdē.
Sin aūt ſuſpicor ꝙ nūqꝫ ſcies medicinā:⁊ caue ne ā pliꝰ
in ea ſtudeas:⁊ tādē reuerſus ſui ab itinē meo:⁊ legi i lio
illo tādiu donec cogui illō qō ſupradixi:⁊ laboraui i cura
illiꝰ donec fuit liberatꝰ.Et poſt aliqō tꝑs redut pr̄ meus
ad me:⁊ q̄ſiuit a me de cura illiꝰ ruſtici:⁊ cū audiuit eam
quā fecerā:gauiſus fuit:⁊ vehemter alleuiatꝰ fuit ide ab il
la ira quā collegēat ſr̄ me.Et h̄ egrido quā iā dixi ſit raro.

C ¶ Cap.3m.Quod eſt de ventoſitate inteſtinorum.

IN iteſtinis qñqꝫ retineť vētoſitas reſo-
luta ab hūorib9 ſubtilibꝰ ⁊ liq̄dis ve-
lut aq̄:⁊ pulſus iſtoꝝ fit tortuoſus:⁊ vna ꝑcuſ-
ſio alteri itricať ꝑꝑ itricationē ⁊ iuolutioneꝫ q̄
ſit in inteſtinis:⁊ hac de cā retinenť feces que nō ineniūt
viā vñ exeāt.¶ Cura huius eſt inunctio ſupradicta cuꝫ
oleo nucū:⁊ pinguedine q̄ arabice dr̄ alga anatis an.Et
ſcias ꝙ in oī retētiōe fecū:ſiue fiat ex vētoſitate:ſiue fiat
ex debilitate virtutis expulſiue:quando exeunt: ſemper
ſunt liquide:⁊ abſqꝫ ſanguine:⁊ ſanie.

¶ Cap.4m.Qō eſt de retētiōe fecū ⁊ ſuis ſpeciebus.

ET fit aliqñ in iteſtis ꝙ retinēť feces oīno
ꝑꝑ groſſitiē ⁊ duritiē ſue ſubē: intm̄
ꝙ efficiūť q̄ſi lapides.Et h̄ egrido qñ accidit:
nō fit ſubito:⁊ qñ fit:nō eſt niſi ex ɔtinuo vſu
groſſaꝝ reꝝ ſtipticaꝝ.ſic̄ ē vſus freq̄ns ſeminū myrte:
⁊ ſuoꝝ ſiľiuꝫ.Or ſi nō fuerit ex comeſtiōe ſtipticoꝝ:tunc
D feces nō ſubito exiccāť ſꝫ paulatine.¶ Et cura huiꝰ retē
tiōis fecis ē dare iſirmo ad bibēdū ſyrupū de centaurea
cū ɔ̄coctiōe violaꝝ:aut ſyrupū violaceū cū ɔ̄coctiōe cen
tauree:⁊ clyſteriça patiētē poſtqꝫ fueris certꝰ ꝙ dolor ē i
inteſtinis iſeriorib9 cā alicuius occaſionū ꝓ̄dictarum.

¶ Cap.5m.Quod eſt de excoriatione inteſtinorum.

EXcoriantꝰ aliqñ iteſtina:aut ab hūori-
bus acutꝫ mordicātibꝰ ipſa:
aut ex veneno ebibito acuto.Et cura hoꝝ ē ea
q̄ hñt ɔſolidare ⁊ linire ſic̄ ſūt pultes fcē ex fa
rina riſoꝝ ⁊ amidi:qm̄ iſta hñt mitigare mordicatiōeꝫ ⁊
ɔſolidař:⁊ effectꝰ iſtoꝝ ſūt laudabiles.Et ſi clyſteriçabis
cū aliq̄ iſtoꝝ erit maximi iuuamēti.Et ɔfert ēt valde cly
ſteriçatio cū lacte capre:vľ camelaꝝ ⁊ olo ro.⁊ id qō hꝫ
cāꝫ remouē:⁊ rectificare cōpľonē:⁊ ifridare ē ſyrupꝰ roſ.

cū roſis ſiccis:⁊ aq̄ ro.cū ſe.pſily aſſati:⁊ itegri ſi cā ñ fue E
rit ex veneno.Or ſi fuerit:nulla res poſſet eſſe nocibilior:
neqꝫ magꝰ mortifera ſic̄ iſta.Or ſi a p̄nº hꝰ paſſiōis ſciue-
ris eam eē ex veneno certiſſime:tūc dare ɔ̄bes iſirmo ex
optio ſmaraldo pōdus.vj.ḡnoꝝ ordei optie trito:diſtem
perato cū aq̄ ad bibēdū:⁊ videbis i oꝑe hꝰ:⁊ in effcū reꝫ
mirabilē accidē:⁊ euenire illi q ſumpſerit ipm:qm̄ icōti-
nēti poſt aſſumptionē hꝰ icipit hr̄e āguſtiā cordis:⁊ vr̄ ei
ꝙ oia mēbra eiꝰ eradicēť abiuicē.Et ſi poſt h̄ ſudauerit
iſirmꝰ dormiēdo:ꝓ ɔſtāti hēas ꝙ erit libatꝰ oino.Et fac
ꝙ ille q ſumpſit ſmaraldū abſtineat a cibo oino vſqꝫ ad
decē horas:vľ ſalti vſqꝫ ad octo.Et q̄nis itētiōis nr̄e nō
ſit h̄ curā de venenis determiare:ſic ꝑtrāſeo.Et oportuit
Historia me de his aliqd dicē ꝑꝑ illud accñs qō hꝫ.¶ Et iā vidi
tꝑe meo ꝙ haly q̄ndā hēbat ɔcubinaꝫ:cui ſuꝑuenit vlce-
ratio i iteſtis gracilibꝰ cū ſoľone magna.Sꝫ feces cū ma
F gno expellebāť dolore.Et ego laboraui diu i cura illiꝰ:i-
tm̄ ꝙ feſſus fui i illa.Et durauit illa egrido i illa diſpōne
vſqꝫ ad.lx.dies.⁊ mirabar de illa egritune putās ꝙ eēt ex
hūore.Sꝫ ad vltim vidi ꝙ cū ſtercore exiuit iterior pelli-
cula iteſtini.⁊ poſtea vidi alia vice ꝙ alia pellicula inte-
ſtini.ſ.exterior emanauit exteriꝰ cū ſtercore i lōgitudine
vniꝰ palmi ⁊ miratꝰ fui ex h̄ cogſcēs ꝙ aliqs humor non
poſſꝫ eē vllo mō tāti acuminis ꝙ poſſꝫ facē tātā excoria
tionē vna vice.Et demū ꝓ certo cogui ꝙ vna ex ſuis ſcla
uis:venenū ei ꝓpinauerat ad bibendū.Quare ꝓ ɔſtanti
habui ꝙ nulla ſpes eē poterat de ſua libatione:⁊ ſic inde
mortua fuit ex illa egritune volūtate dina:Et exꝑtū eſt ꝙ Ad hemorroydas ⁊ diſſinteriā. ideꝫ c.p.
ſuſpēſio ſmaraldi in diſſinteria ⁊ in hemorroydis exiſtit
mirabiľ efficacie:⁊ iuuati.¶ Cū āt libatꝰ fui:⁊ euaſi a ma
nibꝰ dicti haly:⁊ ſuoꝝ hoīuꝫ:rediēs ſibiliā:vidi i via q̄ndā Historia.
herbā quā putaui eē addion ſylueſtre:⁊ nō dubitabā:ac-
ceptū de illa comedi modicū:⁊ ide habui diſſinteriā ma
G gnā:cū dolore vētris:⁊ cū ꝑueni ſibiliam adhuc durauit
diſſinteria:tūc ſuſpēdi ſuꝑ vētrē meū ſmaraldum vnū:⁊
aliō poſui i ore abſqꝫ trituratiōe:⁊ libatꝰ fui icōtinēti.Po [illegible]
lera āt venenoſa ſūt inūerabilia.Et ꝑꝑ h̄ qlꝫ ſibi cauē dꝫ
ne comedat aliqd niſi cogſcat illō:⁊ neqꝫ tēptet niſi hēat
ſecū ſmaraldū:vľ theriacā vllo mō.Et iā repiūť q̄ꝫ pľes
vulgares ⁊ vetule:q̄s deꝰ ɔ̄ſtruat ⁊ ɔfundat:q ⁊ q̄ pľa co-
gnoſcūt ex dictꝫ olerib9 venenoſis mortiferis q̄ꝫ medici fa
ciāt vľ cogſcāt:qm̄ illō qō ſciūt medici de ꝓ̄dictꝫ nō ē niſi
vt ſciāt coꝝ accñtia remouē ⁊ ſuis nocumētꝫ obuiare:⁊ ñ
vt ſciāt ipā i ſe ⁊ i ſuis effectibꝰ alio mō:niſi fuerint ifide-
les:⁊ ſuas fides ꝓp̄as voluerit ɔ̄negare:⁊ ꝑꝑ h̄ qlꝫ medi-
cus teneť obſuare p̄cepta hippo.i h̄ caſu.Que ſūt ꝙ q-
libꝫ doctor i mena nō dꝫ aliquē diſcipulū docē:niſi prius
iurare faciat ipꝫ ne vtať medicis mortiferis vľ veneno-
H ſis vllo mō.Et pr̄ meꝰ cū eſſeꝫ puer:⁊ diſcipulus ſuꝰ i me
dicia:me iurare fec̄ vt nullatenꝰ medicinis venenoſis vľ
mortiferis vti ɔ̄berē.¶ Et cū ſic iuuenis eēm ⁊ nouus in Historia alia.
mena:ibā de vna ciuitate in aliā practicādo.Quadā vice
ſic eūdo ſociatꝰ fui vni ꝓditori:q a me occulte heſitabať
diſcere aliquā menam mortiferā.Et ego ab illo hūerā in
feudū petiā vnā terre quā mihi abſtulerat.Qui dixit mi
hi hēas eā de cetero a me liberā ⁊ ſecurā:credens ꝙ ego
eſſeꝫ de illis q ꝑꝑ pecuniā ꝓditiōeꝫ facē deberē:⁊ meam
corrūpe legalitatē.Et idē adulator quē deꝰ ɔ̄ſtruat ⁊ ɔfū-
dat illō dixit mihi palā.ſ.ꝙ ei dare deberē medicinaꝫ.q̄
velociter poſſꝫ occidē:cui iuraui ꝑ deū veꝝ ⁊ ꝓ certa ve
ritate ꝙ nihil de talibꝰ cogſcebā:dōo ei ꝙ medicꝰ inq̄ꝫtū
medicꝰ de talibꝰ ſcire ñ dꝫ:niſi vt cogſcat ⁊ ſciat ex eis ac
cidētia remouē.Qui dixit mihi.Qūo a me vis te occulta
re ⁊ celare:poſtqꝫ tibi meū ſecretum tale volui pādere ⁊
māifeſtare:q̄re timui valde ⁊ dixi ei.Secretū tuū qō mi

Smaragdus in di-
sinteria venenosa
et est podus. 6. gra
norum ordei:

I bi aꝗuisti a me nō māifestabit alicui i ꝑpetuū.Et postea
dixi ei:expecta donec ꝑquirā libros:ꝛ ōmū faciā tuā vo/
lūtatē si dō placuerit.Qui dixit mihi:ꝗꝫm vis vt expectē.
Rn̄di:da mihi spatiū.xv.dieꝝ.Et illū terminū q̄siui:qa
affectabā fugē ab eo:ꝛ fui die illa i magna angustia ꝛ tri/
bulatiōe.Mane āt fcō misit ꝑ me.Et ego timui ne mit/
teret illa de cā:q̄re dolui ad mortē.Et cū venissez ad eū
vidi ꝙ iā De⁹:cui⁹nomē sit bn̄dictū i scl'a:punierat eū:ꝛ
īueni illū iacētē:ꝛ ꝓstratū absꝫ sensu ꝛ itell'u:itm̄ vt me
nō cog̊sceret cā sue egritudis. Et tūc studui i cura ipsius
donec fuit alleuiat⁹:ꝛ tūc sibi māifestaui cor meū:dōo ei
ꝙ obſuabā ꝑcepta Hippo.i h̄ casu:ꝛ pī me⁹ēt me ꝯstri/
ꝑerat ad sacr̄m:q̄re post paucos dies studebat i ōstruēdo
me de ꝑsona:ſʒ gr̄a altissimi creatoris euasi ab illo ꝑicl'o:
De cura. recedēs ab illo loco.¶ Et qa hucusꝫ elōgat⁹sum a ꝓꝑa
ītētiōe:nūc ad eā redire itēdo.Et dico ꝙ q̄ꝺdiu vulnus ꝛ
K vlceratio itestinoꝝ fuerit modica:curari dꝫ cū pultib⁹su
pradictis.Et si creuerit vlceratio:adde aliquid de gūma
arabi.assāta:ꝛ sibi sil'ib⁹.Et si ex dicto vlcere sanies ema
nauerit:dabis ei ꝑ̊ ad bibēdū mūdificātia:sic̄ ē aq̄ ordei
cū melle:aut aq̄ ordei sola:ꝓut tibi videbit̄ cōuenire.Et
donec vlc⁹ nō ꝑforauerit tunicā seu pelliculā itrīsecā ite/
stini:nō ē desperādū de cura isti⁹:ſʒ si nō solū pͣ dcā tu/
nica fuerit ꝑforata:verūetiā ꝛ alia fuerit penetrata ꝛ ex/
coriata:tūc nullaten⁹speres nec cōfidas de salute ei⁹ ēt si
esses ꝓbior medic⁹toti⁹mūdi.De his āt q̄ multū ꝯferunt
vlceratiōi itestioꝝ ē terra sigillata ꝓpiata cū aq̄ mellis:
aut cū aq̄ in q̄ modicū de cētaurea lōga sit bullita:ꝛ syru
po ro.Terra siqdē sigillata ꝯfert medicis mortiferis.Et
pos'e ē aliqn̄ ꝙ i talib⁹ fluat sanguis ꝑ iferiora.Qui si fue
rit valde rube⁹:erit ex aptiōe alicui⁹ vene in ꝑtib⁹illis:ꝛ
cura h⁹ ē potare ifirmū aq̄ vel succo plātaginis cū deco/
L ctiōe masticis in aq̄ ro.ꝛ ꝯfert sil'r in h̄ casu terra sigilla/
ta cū syrupo masticis.Et si sanguis nō fuerit multum ru
be⁹:ſʒ assil'abit̄ quodāmō aq̄:tunc est pos'e ꝙ sit ex potu
sanguisuge:q̄ ē i fundo stōchi.Et cura h⁹ ē bibē decoctio
nē cētauree:vl' nigelle:q̄ arabice dr̄ scaunis:aut comedat
synapi cū aceto.Sʒ si cū dicto sanguie.s.aquoso appuerit
aliqd sil'e saniei:tūc signū est ꝙ ꝓcedat ab epate. Et iā su
peri⁹ sufficiēter locut⁹ suʒ de passidib⁹ eius ꝛ suis curis.

¶ Cap.6m.Quod est de hemorroydis.

ET pos'e est vt exeat aliqn̄ sanguis ꝑ i
feriora a loco illo q ē iux̄ anū
sczꝫ iferiori ꝑte orificij itestini:ꝛ qn̄ ꝯtinuat̄
fiūt ide hemorroyde ꝑue ꝛ magne ad mom
mori:ꝛ aliqn̄ fluit ille sanguis ab vna illaꝝ venaꝝ:q̄ ter
mināt̄ ibi.s.qn̄ apit̄:ꝛ exit i tp̄e noto:ꝛ purgat̄ ide totum
corp⁹:qn̄ ē suꝑ repletū:dūmō vt⁹ nāl' expulsiua fuērit for
tis.Et cū sic ē:n̄ ē strigēdus vllo mō:cū ꝯferat ml'tū i pur
M gatiōe toti⁹ corpis.Et fit ēt ex exuberātia hūoris melēci
mixti cū hūore chol'ico acuto.Et iste ēt sanguis n̄ dꝫ stri/
gi qn̄ fit a forti^ne v̄tutꝫ ꝛ sua hōi^te:qm̄ ē sanitas toti⁹ corpo
ris:ꝛ p̄t iteꝝ fluē ꝑ ista loca alicui āputata vt si alicui mu
tillata fuerit man⁹:vel pes:eo ꝙ sanguis q ꝯsueuerat nu/
trire mēbrū illō:si remāeret i corpe ꝑpararet ipꝫ ad egri
tudies aliq̄s.vꝫ.ad apata itrīseca vl' extri^ca.q̄re nā igēiat̄
expellē ipꝫ ꝑ dcā loca:qn̄ ē fortꝫ.g̊ sūmarie dico ꝙ nullus
sanguis q ꝑ viaꝫ purgatiōis emanauerit ē strigēdus vllo
Signa. mō.¶ Cognitio āt illi⁹q a forti^ne ꝛ bōi^te v̄tutꝫ expellit̄ ē:
qa tal' sanguis ē niger ꝛ mali odoris.Et si fuerit ex repl'o/
ne cog̊scit̄ ex ꝑcedēti ꝯsue^ne ꝛ p̄n̄ti.vꝫ.si assuet⁹erat come
dere panē g̊ssūꝫ ꝛ siligineū:ꝛ nūc comedat panē mūdū:ꝛ
de carnib⁹ si ꝯsueuerat comedē carnes subtiles:ꝛ nūc co/
medit g̊ssas:ꝛ ꝯsueuerat miutiōe vti:ꝛ mō dimisit eā:ꝛ si
Cura. milib⁹.¶ Cura āt h⁹ q fit ex repl'one:ē minutio vene:ꝛ

N ſbtractio cibi ꝛ pot⁹:ꝛ h̄ egri^do dr̄ ab auctoribus ragadie.
Est ēt alia spēs flux⁹sanguis ꝑ ꝑtes istas:q fit ex retētiōe
fecū:ꝛ illa ō cā scidit̄ an⁹.Et exit ide sāguis:ꝛ aliqn̄ sani/
es.Que qdē n̄ ē ex spēb⁹ꝑdcis.Et fit interdū ista retētio
fecū vna vice post aliā:ita ꝙ ide fiūt scissure:ꝛ ex ill' scis/
suris fiūt hemorroyde.Et cura istoꝝ est difficil' valde.Et
cura h⁹ ē vt facias sedē patiētē i ꝺcoctiōe camomille:ꝛ ci
maꝝ myrte:q̄rū ꝑtes sint eq̄les:qb⁹misceat̄ aliqd mell'.
¶ Et si egri^do fortior fuerit:fac ei hāc medicinaꝫ q̄ ē mag̃
fortis.s.fac vt fundamētū ifirmi optime abluat̄:ꝛ postea
fac eū sedē suꝑ coriū vnum suꝑ qō sparsus sit puluis iste
℞.gallaꝝ cōbustaꝝ:ꝛ camomille nō ꝯbuste.an̄.ꝑtes eq̄
les:ꝛ misceāt̄ cū aq̄ dulci:ꝛ siccēt̄ iteꝝ:ꝛ pulueriçentur:ꝛ
spargāt̄ suꝑ dcm̄ coriū:ꝛ sedeat ifirm⁹ ꝺsuꝑ:ꝛ h̄ faciat ſꝑ
qn̄ ab assella leuat̄:ꝛ sedeat sic ꝑ spatiuꝫ vni⁹ magne ho/
re:ꝛ stude vt itestina mediocriter mollia existāt:comedē
O do lactucas:ꝛ cucurbitas decoctas:nisi fuerit egri^do q̄ ꝓhi
bet.Et ficus sicce cū amygdal' sil'r sunt bone:ꝛ ficus sicce
etiā madefacte in oleo dulci ꝯferūt.Et comedere ēt pru/
na an̄ cibū est bonū.Et vl'r dico ꝙ lenire intestina q̄cūꝗ
mō fiat donec fuerit liberat⁹ est bonū cū ꝑdcis ꝛ his sil'i/
bus.Ego hucusꝫ ꝓut mihi vr̄ sufficiēter sum locutus de
egritudib⁹ itestinoꝝ:ꝛ suis causis.Nūc aūt itēdo de egri/
tudinibus renū determinare cū adiutorio Dei.

¶ Tractatus.2⁹.Qui est de egritudinibus renum vesice
ꝛ virge:ꝛ continet capitula octo.

¶ Cap.pm.Quod est de renibus in vniuersali.

REn qdē sic̄ dcm̄ ē:ē mēbrū officia
le:ꝛ necēū corpi i recipiē/
do vrinā ꝛ nutriūt̄ renes a sāg^e ꝛ suꝑflui
tatibus delatis cū vrina ad ipsos renes:
ꝛ pori eoruꝫ sunt densi.ꝛ corporis grossi.
P Et de egritudinibus eoꝝ est lapis q ge/
neratur in eis:ꝛ incipiam ab ipso.

¶ Cap.2m.Qō est de lapide renum.

IN renib⁹ qdeꝫ gn̄ant̄ lapides:quē/
admodū i qbusdam alijs
mēbris ꝯsueuit fieri.Et ego vidi lapidē ge/
neratū sb̄ ligua cuiusdā viri:ꝓhibentē ei lo
cutiōeꝫ:ꝛ eo remoto lapide rehabuit vir loq̄lā.Et gn̄at̄ ab
hūorib⁹g̊ssis q idurāt̄ adiuicē sil':dōec ad lapidē ꝯūtūt̄.
Et lapis qdē renū n̄ ē oio sil'is i duritie lapidi vesice:nec
gn̄at̄ in ꝯcaui^te renū:sic̄ lapis vesice i ꝯcaui^te vesice:imo
gn̄at̄ adherēdo corpi renū:sic̄ lapis q iuēit̄ sub ligua.Et
hac ō cā dolor fortꝫ iuēit̄ i dolor̄ renū:ꝛ augm̄tat̄ dōec a
nā exti⁹expellat̄.Et p⁹expl'siōeꝫ ipi⁹a loco remāet ibi vl
cera°:ꝛ sēsibi^tas doloris.In lapide xo vesice n̄ ꝑcipit̄ do/
lor:nisi cū venerit ad collū vesice ꝛ ē ēt alia dr̄ia:qa lapis
renū nō ē i termio duritiei ꝛ dēsitatꝫ ꝛ siccitatꝫ ꝛ magnitu/
Q dis lapidis vesice:q̄re lapis renū citi⁹frāgit̄ ꝛ pl'uerīçat̄
q̄ꝫ lapis vesice.Et gn̄at̄ qdē lapis i renib⁹ a suꝑfluitatib⁹
creatꝫ a cib g̊ssis ꝛ viscosis:ꝛ a ōbi^te v̄tutꝫ renū.vn̄ ibi pau/
latie suꝑfluitates coadunāt̄:ꝛ idurāt̄ ꝑꝑ digestiuā iporū
renū:q̄ n̄ p̄t ipsas sufficiēter digerē ꝛ ꝯsumē.Et postq̄ꝫ la/
pis ꝯfirmat⁹ ē i renib⁹:ꝛ nā expellit ipꝫ ex̄ excoriāt̄ i illo
exitu renes:ꝛ iterdū excoriāt̄ ex eo vene.vn̄ sāguis ml't⁹
exit cū vria.ꝛ sine vria:ꝛ aliqn̄ dict⁹ lapis itm̄ ifigit̄ reni/
b⁹:ꝙ i seꝑōne ipsi⁹ frāgit̄ vl' apit̄ arteria ꝛ sāguis q ab ea
emanat ē mag̃ rubicūd⁹:ꝛ lucid⁹:ꝛ sbtilioris subē q̄ꝫ san/
guis venaꝝ:ꝛ fluit i maiori q̄ꝫti^te itm̄ ꝙ ml'tū ōbilitat̄ i/
firm⁹.Et accit qn̄ꝗ ꝙ vn̄ remouet̄ lapis ibidē sanies ꝓ
creat̄:ꝛ dolor ibi ꝯtiue figit̄:dōec libet̄ ifirm⁹:vl' moria/
tur.¶ In curatōe igr̄ isti⁹ egritudis sic ꝓcedēdū ē.Cōsi/ Cura.
dera cū icipiūt h⁹ accn̄tia appere:vt sbtiles regimē pati/
entis:dādo ei panē bn̄ fermētatū cū ſꝑagis decoctis:aut
cum

A cũ vrticis ɔcoctis:aut cũ auellanis:vl' ꝗnis pini.Et cib'g
pre ceteris cõmẽdat̃ i h casu:sunt aues pue q̃ noiant̃ al/
besbes fcẽ i tasphea:ꝛ pulli ẽt:ꝛ gallie ꝑpate in tasphea si
milr sũt bone:ꝛ appropate i hac egrine.Et pastiace ẽt:ꝗz/
uis sint ꝗsse sube ɔferũt huic egrni sua ꝓpetate.Et lenias
itestia ei':dãdo ei fic'siccas cũ nucib'ad comedẽdum.ꝛ
postea purgab eũ cũ mena laxaua q̃ hẽat illũ hũorẽ ꝗssuz
eũare.℄ Medicamẽ cõpom ad h.℞.bdelliũ oppopo/
nacis:sapini:ꝛ seis vrtice.aã.aur̃.j.dauci:ꝛ se. melõis ex/
corticati:ꝛ se.apy.aã.q̃rtã ꝑtẽ aur̃.j.collogn.octauã ꝑtez
aur̃.j.Incidat̃ collogntida minutissime.Et misceat̃ cũ ea
tãtũdẽ pulueris draga.ꝛ amig.dulciũ excorticataꝝ ꝛ pi/
stataꝝ:pistẽt̃ oia ꝛ ɔficiãt̃ cuz syrupo sgnçabi:ꝛ dent̃ ex
eo aur̃.v.distẽpati cũ sero capno i q̃ dissoluta sit medulla
se.chartami.Et si ñ purgaret sufficiẽter adde aur̃.j.cũ di/
midio de dicto medicamie.Et custodiat̃ patiẽs sic̃ fit in
B alys laxatiuis.Et fcã purgatiõe reges euz i cibis sic̃ dixi.
℄ Et dab ei ad bibẽdũ oi die de hac ɔcoctõe q̃.℞.ligri.
mũdate:capilloꝝ veñ.oliuarde:seis melõis:ꝛ se.ãgurie:ꝛ
sparagi.ꝛ panicald.aã.aure.j.Et adde istis reb' aliqd qd
moueat ꝛ excitet renes ad attrahẽduz velociter ex rebus
hñtib'acuitatẽ cũ calire:ꝛ absq3 aromaticire:s3 hẽat aliq3
horribilitatẽ:ꝛ horribilitas ẽ dispõ media iter rẽ aroma
ticã ꝛ hñtẽ malũ odorẽ:ꝛ h iõ ga renes ab epate trahũt
sangem aq̃suz q nõ ẽ ꝑfecte digest'ibidẽ ita vt sit ɔueniẽs
ad nutriẽdũ cetera mẽbra:ꝛ illa supfluitas aquosa noiat̃
vria:ꝛ iste sanguis mixt'cũ vria ẽ hñs horribilitatẽ ꝛ ab
homiatõez:ga ois supfluitas q̃ ꝓcedit ab epate sensibilr
h3 abhoiatiõez cũ horribilite:ꝛ ga renes ex tali sange nu/
triũt̃:iõ delectãt̃ in ipo ꝛ siles odores appetũt:ꝛ cũ affe/
C ctuositate sibi attrahũt:ꝛ iõ ꝑcipim'ponẽ i medicis renũ
ea q̃ hẽant aliquã horribilitatẽ cũ abhoiatiõe:ꝛ sufficiet
in h i medicis renũ radix apy cũ spica romana.aã.aure.
ʒ.Et ɔcoquãt̃ i.xx.ʒ.aq̃ dõec redeãt ad medietatẽ.Et po
ne i hac colatura.ʒ.j.syrupi ligritie:ꝛ.ʒ.j.syrupi corticis ci
tri.Et oi nocte circa matutinũ post descẽsionẽ cibi a stõ/
cho ꝓpinabis ei ad bibendũ ciatũ vnũ.Et spero ꝙ si ita
rexeris infirmũ ꝙ liberabit̃ absq3 mictu sanguinis.

℄ Cap.3m.Qd est de restrictiõe sanguis q exit de ṽga.

SI aũt lapis expl'sus fuerit ꝛ icõtinẽti seq
tur sanguis mict':tũc alr ẽ regẽd'
ifirm'.s.ga icipe ɔbes a flõmia basilice dxtri
brachy:minuẽdo ɔ sãge s3 tenorẽ ṽtut patiẽt:
ꝛ postea stude restrigẽ sanguinẽ:si fluxerit i maxia q̃ti/
tate.℄ Medicamẽ strigẽs sangcm.℞.caude egne ꝛ mu
schi.s.herbe q̃ iuenit̃ sup cortices q̃rcus:rosaꝝ recẽtiuz.
aã.aur̃.j.ꝛ põe cũ istis aliq̃ q̃ hẽant mollificare:sic̃ semẽ
lini:ꝛ flos camomille:qm̃ si ñ feceris:nocebis ifirmo po
nẽdo tm̃ stiptica:ga ide hũores q ibi sũt ɔstrigũt̃ ꝛ indu
rant̃:q̃re dolor fortiter augmẽtat̃:ꝛ ꝑꝑ h addes ꝑdictis
D medicis flores camomille:ꝛ semis lini.aã.aur̃.j.Cõquas
sent̃ oia ꝛ bulliãt i.xiiy.ʒ.aq̃ dulcis donec redeãt ad 3am
ꝑtẽ.Et h iõ ga ex stipticis cũ difficulte exhũt̃ ṽtutes eo/
rũ:ꝛ postea colabis:ꝛ i illa colatura adde de syrupo ligr.
ꝛ de syrupo ro.ꝛ de syrupo de mastice.aã.ʒ.ʒ.ꝛ bibat eaz
in mane tẽpestiue:abstinẽdo a cibo donec ɔscẽdat a stõ.
Et ciba eũ pane hñ fermẽtato cũ pullis factis in tasphea.
Et iterdũ dab ei ɔ çuccharo ro.ꝛ aliqñ de citrulli medul/
la:ꝛ sic decoquere pullos cũ medulla citrulloꝝ mags cõ/
mẽdo q3 cũ medulla cucurbite.Et cũ ɔstrictus fuerit san
guis:ꝛ sanies mũdificata:ꝛ dolor ɔtinu' fuerit:tũc dab ei
ea q̃ sint mũdificatiua ꝛ abstersiua: aliq3tulũ ɔsiccatiua.
℄ Medicamẽ ad h cõpm.℞.spice:nardi:sgnãti: flauie:
ligri.mũdate:qm̃ q̃l3 istaꝝ mediciaꝝ appropata ẽ in iu/
uamẽto renũ:ꝛ vesice:ꝛ merx:ꝛ pulmonis:ꝛ cãne ei'.aã.
aur̃.j.ꝛ tertiã.assare baccare:ꝛ seis lini:ꝛ dauci:ꝛ cẽtauree E
miõris.aã.q̃rtã ꝑtẽ aur̃.j.Cõquassent̃ oia ꝛ buliãt i.xiiy.
ʒ.aq̃ dõec redeãt ad medietatẽ ꝛ colent̃:ꝛ ponat̃ i eis de
syrupo ro.ꝛ ɔ syrupo endiuie.aã.ʒ.j.ꝛ dab ei ad bibẽduz
mane tẽpestiue abstinẽdo a cibo donec ɔscẽdat a stõ.Et
postea cibet̃ pãe hñ fermẽto cũ bletis seu siclis ɔcoctis:vel
cũ vrticis pũgitiuis.Et si ñ hẽs ɔ istis da ei ɔ gallia i tas/
phea:vl' panẽ hñ fermñtatũ cũ olo oliuaꝝ dulciũ ꝛ modi
co sale:ꝛ ẽt ɔ çuccha.ro.cũ amygdal' excorticatis dulcib':
vl' ꝗnis pini poteris ꝓpiare.Et postq3 cognoueris ꝙ vuln'
fuerit mũdificatũ:ꝛ sanies ablata fuerit:dab ei ad biben
dũ ɔ 3o i 3m diẽ ɔ syrupo plãtagis:vl' de rosaceo:vt iuuet̃
ide nã ad cõplẽdã ɔsolidatõez:vtẽdo istis menis s3 ꝙ ti/
bi videbit̃ ɔuenir̃ ꝛ nõ plus:qm̃ si dolor fuerit fortis:ꝓ de
bes dolorẽ remouẽ:ꝛ si sanguis emanauit i q̃tite multa:
vti ɔbes menis stipticis:addẽdo aliqd ɔ diureticis vt me
F dicias ꝑducat ad locũ:ꝛ si sanies mlta fluxerit : dabis ei
mũdifiua ꝛ abstersiua:ꝛ itẽde ad illõ.Et si fuerit neč tibi
itẽdẽ circa lapidẽ ꝑꝑ fortia accñtia q̃ ide emergũt:stude
cũ menis corrodẽtib'ip3:ꝛ q̃ hẽant eũ totalr eradicat̃.Or
si fuerit tibi neče itẽdẽ circa duas vl' tres ex ꝑdcis egritu
dib':facias:dãdo ei cibaria cõpota:ꝛ menas silr cõpotas:
plus ꝛ min' de vnoq3 ſm ꝙ mags videbit̃ ɔuenire. Et si
vnũ tm̃ medicaueris:opare talr vt nõ obliuiscaris alys.
Et iã duxi te ꝑ viã recta3:q si sic opat'fueris:ꝑficies oi
mõ Deo dãte.Si ãt dolor fortis fuerit inũge locũ cũ oleo
camomellino ꝛ ãbetino ꝛ piguedine anatis iuuenis:qm̃
ẽ mltũ cõmẽdata:ꝛ cũ piguedie anatis silr.Et si mlt' san/
guis exierit inũge exteri' cũ ifridãtib' ꝛ frãgẽtib'calita/
tẽ:sic̃ ẽ oleũ ro.cũ tãtũdẽ aq̃ ro.Et si idigueris itẽdẽ circa
duo accñtia cõpone menas sic̃ dixi ex ɔferẽtib'ipsis.

℄ Cap.4m.Qd est de lapide vesice.

Signa. LApis qdẽ vesice vbi gñet̃ iã supi'ɔclaui
ꝙ i ɔcauitate ei' orit̃.Et fortificat̃
dolor in istis qñ volũt migẽ:ꝛ excoriat̃ qñq3
G collũ vesice lapide ꝛ spãlr qñ ẽ asper ꝛ spinosus. Et ma/
xime fortificat̃ dolor qñ lapis figit̃ i collo vesice añ exi/
tũ vrie:ga tũc ipedit̃ exit'vrie:ꝛ excoriat̃ loc' ꝛ seqt̃ mi/
ctus sanguis:cogñscẽdo ꝙ sãguis q exit hinc nõ ẽ i cadez
q̃tite sãguis renũ:ꝛ eodẽ mõ sanies q̃ exit a vesica ẽ i mi
nori q̃tite q3 q̃ exit a renib'.Et añq3 exeat lapis sentit in/
firm'icẽdiũ ꝛ ꝗuedinẽ i vrinãdo:ꝛ vria tũc ẽ subtil' ꝛ cla
ra sic̃ aq̃ absq3 vlla hypostasi.Et qñ icipit iste dolor.effi/
cit̃ ifirm' stiptic'valde:ita ꝙ credunt qdã medici ꝙ pa/
tiat̃ colicã.Qñ xo vria icipit fieri ita clara sic̃ aq̃:tũc sci/
Cura. as ꝙ ẽ ꝑnm gnõnis lapidis.℄ Incipe ǵ i curatiõe h' pas
siõis a subtiliatiõe hui' regimis:dãdo ifirmo vrticas eli/
xas:ꝛ ɔcoq̃nt̃ dcẽ vrtice i ɔcoctõe ciceꝝ rubeoꝝ.Et spe/
cies ei' sint cubebe:ꝛ darseni:ꝛ ẽ cinamomũ tẽdẽs ad ni/
H gredinẽ ꝑfectissimũ.Et da ei ad bibẽdũ syrupũ ɔ balasce
scm̃ cũ çuccharo cũ ɔcoctõe seminũ melõis ꝛ ɔsentias ei
vt comedat medullas citrulloꝝ i ɔueniẽti q̃tite:si nõ est
qd ꝓhibeat.Et fac ei hãc cõpõnẽ.℞.lap.iudaici ꝛ gũmi
cerasoꝝ:ꝛ lapidis spõgie marine:ꝛ corticis melõis:ꝛ suc/
ci ligritie recẽtis.aã.ʒ.iiy.auellanaꝝ.ʒ.ʒ.dauci:ꝛ vitri vltra
marini cõbusti:ꝛ anisi:ꝛ albasce.aã.aur̃.viy.pineaꝝ mũ
dataꝝ ꝛ amigdalaꝝ excorticataꝝ.aã.aur̃.iiy.pistent̃ q̃l3
menaꝝ ꝑ se:ꝛ iteꝝ silr mixte pistẽt̃:ꝛ ɔfice cũ syrupo ligri.
Et i q̃l3 libra h' electuary addãt̃ ex optio balsamo aur̃.
y.ꝛ reponat̃ i vase vitreo:vl' optie vitreato:ꝛ recipiat in/
firm'ɔ h electuario oi mãe ieiuno stõ aur̃.iiy.cũ syrupo
viol'.ꝛ q̃ter tãto aq̃ cal'e.Si a ꝑn' hui'egritudis vsus fue
ris h regimie:spero i altissimo glioso ꝙ libabit̃ oino ab
ista passiõe certissime.Cogñscẽdo ꝙ mene oẽs q̃ ɔferũt la
pidi renũ:ɔferũt silr lapidi vesice s3 lapis vesice indiget

Ois medicia ɔferẽs lapidi renũ ɔfert et lapidi vesice at ꝯpposi.col ligit̃ 5o cañ. trac.7o i ꝑno vide ga non ɔdicunt 19a tertij.c.6o.

I fortiorib⁹ medicis:qm̄ lapidis vesice mene debēt eē sbtiles i vltia sbtilite:vt velociter ducāt mene ad locū:⁊ balsamū ē vna ex meliorib⁹ ad h.Et ēt si lapis fuerit cōfirmat⁹ ꝯfert istō eīz.Sȝ opȝ vt addas ea q̄ hēant mitigarē dolorē:sic ē camomilla:⁊ ḡna pini abluta:⁊ nuces drag. ⁊ pone ō istis ḃȝ fortitudinē ⁊ ōbilitatē ipsi⁹ doloris.Uitrū āt adustū qō supi⁹ dixi:mlti medicoꝝ sic id credunt adurere:ponūt.n.ipȝ ad ignē:dōec rubicūdū efficiť:⁊ extiguūt i aquā fridā:⁊ h pluries sic faciūt:⁊ cū credūt aliq̄ facē:nihil faciūt.Cōburiť āt isto mō:accipe vitrū ⁊ inunge ipȝ cū alcbitrā sbtili:⁊ pone i ignē:donec rubeū fiat.⁊ postea cū tenaculis recipias eū:⁊ extigue i aq̄:⁊ ablue eū ibi:⁊ iteꝝ inūge ex alcbitrā:⁊ repone i ignem:⁊ extigue:⁊ ablue eū postea i aq̄:⁊ sic septies facies:⁊ erit ꝯbustū.Et iā scripsi tibi menas:⁊ curas q̄ a me sūt expte.Et he sunt

Modus cōburēdivitrū.

K egritudies q̄ mag̃ sūt appropate renib⁹⁊vesice:⁊ accidūt istis mēbris silr ⁊ alie egritudies sic alys mēbris accidē ꝯsueuerūt vt apata.Et nūc icipiemus ab apate renū.

Cap.5m.Qō est de apate renum.

3a figa apatis renū pla viō ab alijs,

Eoriunt aliqñ apata i renib⁹:sic i alys mēbris fieri ꝯsueuerūt.Et signū h⁹ ē dolor ꝯtinu⁹ in renib⁹:⁊ febris ꝯtinua cū siti assidua.Et cuȝ cog̃ueris h ⁊ cert⁹ fueris ꝙ apa fuerit i isto loco.minue ō sāgc ḃm ꝙ regrit vt⁹/cōplo/etas/tps/⁊ regio:⁊ subtilia regimē:⁊ fac eū abstinē a diureticis oio:nisi cog̃ueris ꝙ viscositas mlťū abūdauerit i eo:⁊ fac ei syrupū stipticū ⁊ sbtiliatiuū:⁊ mitigatiuū doloris.Et da ei ista q̄ sūt approbata ⁊ expta i dissoluēdis apatib⁹:sic ē panicald qō ē spēs hiringoꝝ ⁊

L sticados.Cōpositū ad h.℞.panicald li.j.flauie:⁊ rosaꝝ pfectaꝝ:⁊ camomille:⁊ sādali.aā.ʒ.j.ligri.mūdate:⁊ floꝝ sticados:⁊ masticis:⁊ se.āgurie mūdati.aā.q̄rtā ptē ʒ.j.croci:⁊ se.lini.aā.aur.ij.raō.apy.aur.j.oia ꝯq̄ssenť:⁊ ifundāť i q̄rta pte ⁊ semis vni⁹ q̄ntary aq̄ feruēt dulcis:⁊ morēt sic vsq̄ māe:⁊ postea bulliāt lēto igne vsq̄ ad cōsūptōez medietat aq̄:⁊ coleť:⁊ i illa colatura addāť syrupi ro.fci ex roß recētib⁹li.ij.⁊ aq̄ ro.li.iiij.⁊ iteꝝ reponať ad ignē ⁊ bulliat vsq̄ ad ꝯsūptiōez aq̄:⁊ fac syrupū.⁊ de isto syrupo da ei oi māe.ʒ.ij.cū aq̄.Et nō.ꝙ apa renū est duꝝ ad dissoluēdū:⁊ cū difficulte mitigať dolor eius pp oppilōnē suoꝝ poroꝝ.Et hac ō cā idiget sbtili regimine. flōma ḡ eū ō basilica minuēdo ō sangc i magna q̄ntitate. Oleū ꝯueniēs huic passiōi.℞.olī ro.ifortiati cū mltis roß.ʒ.v.olī camomille:⁊ ābetini.aā.ʒ.j.piguedis anat q̄rtā ptē.ʒ.j.misceāť silr ⁊ adde his ō aq̄ ro.⁊ aceto ad q̄ntitatē q̄rte ptis ⁊ ꝯq̄ssenť oia silr i vase vitreo hñte orificiuȝ

M strictū:tādiu dōec ispissenť:⁊ ōalbeť:⁊ inūge locū cū isto. Et si ifirm⁹ ōcubuerit cū ore ⁊ vētre iferi⁹:⁊ distilles ō h medicamie tepido cū vase hñte strictū orificiuȝ ab alto: erit mag̃ penetratiuū p poros ⁊ ei⁹ iuuamen erit forti⁹:⁊ mag̃ apparēs.Et si de⁹ iuuauerit ifirmū tuū tuis māib⁹: scȝ ꝙ dissoluať apa ⁊ mitigeť dolor:scias ꝙ h erit magm ⁊ mirabile:⁊ fac ꝯtinuare regimē pdictuȝ supra lōgo tpe sic dixi:⁊ postea paulatie reduc eū ad regimē nāle.Si āt dcm̄ apa ōuenerit ad saniē:⁊ sanies cū vria exierit:fac eū vti sbtili regimie.Sȝ flōmia nō est nec̄ia nec vtil postq̄ sanies euāť:nisi corp⁹ supflue fuerit suprepletū. Qr si sic fuerit minues de basilica ḃm ꝙ videbiť ꝯuenire:⁊ pdcis medicis adde aliq̄ ōsiccauia minuēdo ex eis mollificātia.

In apate renū minue basilicā. Idem 18a terij tracta,2o.c 3o.

Cap.6m.Qō est de mala cōplone renū.

Etiā hucusq̄ locuti sum⁹ de egrine renū inq̄ntū sūt mēbra officialia.nūc aūt remanet nob scribē iq̄ntū sūt mēbra ꝯsilia:⁊ fiūt in eis egritudies quēadmodū i alys mēbris:q̄a exeūt ab eq̄lite i calitatē vl frigiditatē:siccitatē:vl hūiditatē.Si

aūt exierint ab eq̄litate in calitatē:cog̃sces illō a fortitudie attractiōis ipoꝝ cū multa iflāmatiōe vrie.Qr si dict⁹ exit⁹ fuerit in friditate:attractiua virtus tūc erit ōbilis:⁊ vrina erit discolorata:⁊ h cōplo pducit renes ad ōbilitatē retētiōis vrine:hūiditas vo renū pcreat i eis ōbilitatē attractiōis ⁊ retētiōis vrie.Siccitas āt renū fac attractiuā fortē valde cū ōbilitate digestiue:itm̄ ꝙ nō possint iderecipe nutrimētū:⁊ q̄a in eis nō fit digō:iō conāť expellere:⁊ iteꝝ appetūt attrahē vñ nutriant:⁊ nō iueniūt pp defectionē ōcoctiōis:⁊ debilitatē retētiōis:q̄re fit expulsio.Et hec est vna ex speciebus diabetis:quā noiauit Gal.in libro suo de iteriorib⁹:⁊ scitum est qō renes attrahūt vrinā sanguinolentā vt ex illo sanguie mixto cū vria nutrianť renes qñ sunt in sua sanitate nāli digerēdo illū. Alia vo.species diabetis scripta est in libro qui dř miamir:he aūt qualitates supradicte aliqñ silr cōponunť.Qr si caliditas iūcta fuerit siccitati:erunt accidentia diabetis intensiora ⁊ fortiora.Et si cum caliditate fuerit hūiditas: tunc attractio renum est magis remissa:⁊ vrina est colorata valde ⁊ spissa.Si aūt frigiditas fuerit cōposita cum hūiditate:sitis modica erit:⁊ vrina fiet discolorata ⁊ multa.Qr si cōpositio fuerit friditatis cum siccitate.attractio fortis erit valde.Et ex ista cōpōne efficiť diabetes deterior.⁊ magis maligna ceteris spēb⁹ diabet:⁊ citius iterficit ifirmū oib⁹ alys:⁊ vtus patiēt est debilior:⁊ sit ē minor q̄ȝ q̄ fit ex calitate ⁊ siccitate:⁊ ꝯseq̄ť iste patiēs remediū ex aq̄ tepida magis q̄ȝ ex alys medicis fridis.Et scias ꝙ qōlȝ mēbrū qñ declinat a sua cōplone nāli i modica q̄ntitate:tūc ei⁹ opatio modicū debilitať:⁊ ñ sequūť ide fortia vl ḡuia accñtia:⁊ tale mēbrū dř neutrū ḃȝ speculationē mene.Scōȝ aūt physicā speculatiōez egrū nominať:eo ꝙ scia mene nō pcedit nisi ḃȝ sensuȝ.Si vo mēbrū ab eq̄litate sua nāli fortiter ⁊ i q̄ntitate magna ōclinauerit:tūc māifestissime ōbilitať ei⁹opatio.⁊ ei⁹ vtutes destruūť.Hucusq̄ iā memorat⁹ suȝ egritudies māifestas ō diabete cū oib⁹ suis spēb⁹:⁊ ex q̄b⁹ cāis hñt ꝓuenire ḃm ꝙ nr̃a ꝯsuetudo tractādi exigit ⁊ regrit.Nūc āt itēdo determiare de alia spe diabetis noiata a Gal.i libro suo de egritudib⁹ iteriorib⁹.Et fuerūt q̄dā medici q crediderūt ꝙ vba ei⁹ sint ꝯria adiuicē:eo ꝙ dixit in isto libo de interiorib⁹ ꝙ diabetes oriť a siccitate renū:⁊ i libo q dř miamir:dixit ꝙ fit a ōbilitate vtut mutatiue renū.Et sine dubio a ōbilitate renū pcedit h egrido.⁊ h ē vitas ꝙ ō vna spe diabetis loq̄ť in libo de iteriorib⁹.⁊ de alia i miamir. Nūc vo tractabo de cura haꝝ spērū diabetis:tñ aliq̄ añ volo pponere vba:⁊ sūt ista:ꝙ cura mēbroꝝ ꝯsiliū ē remouere cāȝ faciētē egritudinē:⁊ reducere ea ad suā complonē nālē:ꝯsiderādo diuersitatē mēbroꝝ:ḃȝ etatē pueritie:⁊ iuuētutis/senectut/⁊ seny/⁊ ḃm diuersitatē sexus: ⁊ h est māifestū:⁊ nec̄iuȝ ē hec mēbra curare cū medicinis exeūtib⁹ i ꝯria q̄litate in silī gradu exit⁹sue complonis:⁊ si volueris minuere de vtute medicine.vȝ.vt aliq̄d min⁹exeat in ꝯriā q̄litatē egritudis:nō erit pctm̄:nec iuste es rephēdēdus ex hoc:eo ꝙ id qō nō pt cōpleri i duobus vl trib⁹ dieb⁹ cōplebis in plib⁹ ḃȝ illā silitudinē.Et certe h ē via pfecti viri:⁊ expti i arte sua. Qm̄ Hip.dicit studeas tuo posse pficē ifirmo tuo cū icipis curare eū in ꝓspiciēdo cū h ne iferas ei nocumētū.vide ḡ quaȝ vtile istud documentū existit.Quapp cū videris mēbruȝ aliqō elōgatū a sua cōplone nāli.in duob⁹vel trib⁹ gradib⁹ studeas ipm pmo reducere cuȝ medicis ꝯrys illi⁹ q̄litat in vno gradu vel duob⁹.Sed hoc cōsiderāduȝ est cū sūma diligētia ⁊ cautela.vȝ.metiendo q̄ntitatē elōgatiōis cōplexionis inālis a nāli:⁊ ꝓpria cōplexiōe:qm̄ itm̄ vn⁹ medicus excellit aliū inquantū veritati in cognoscendo

magis

A magis altero appropinquat.Et h res est valde necia ad sciẽdũ in arte me^nc:ꝛ cũ h idiget studio magno:ꝛ experien tia lõga.Et sup h est neciũ vt medic⁹ sit boni ꝛ pfecti ac pspicacis itell'ſ.O q̃ȝ bñ dic̃ Ptolomeus:cum dic̃ ꝙ ſcia stellaꝝ ex reb⁹ illis ẽ.Et nota ꝙ oia mẽbra pncipalia idi gẽt medicis ꝯfortãtib⁹ eoꝝ virtutes:lȝ ꝯrient̃ accñtib⁹ ꝛ egritudini.Medicine aũt ꝯfortatiue sunt me^nc nõ multũ stiptice:ꝛ hac ꝯfortatiõe idigẽt cetera mẽbra:qm̃ q̃olibȝ mẽbrũ ꝓpriã hȝ medicinã ꝛ sibi ꝯueniẽtẽ.Et pdicte me dicine stiptice cum h sint aromatice:qa aromaticitas ne cessaria est oib⁹ mẽbris:exceptis his q̃ ex re horribili nu triunt̃:sic̃ sũt itestina:ꝛ renes.Egritudini vero cui stiptici tas ifert nocu^m addẽ debes tantũ de alijs medicis:donec illa stipticitas occultet̃.Et sic iã cõpleui id qõ volui in h loco declarare.Nũc aũt restat mihi determiare de spe il la diabetis q̃ ꝓuenit ex debilitate v̾tutis imutatiue.Attẽ

In cẽtilogo.

B de g̊ in h loco qd dicturus sim,ſcias itaq3 ꝙ v̾tus imuta tiua est vna ex v̾tutib⁹ ꝓcedẽtib⁹ ab epate.Quaꝝ q̃tuor ibi eẽ repiunt̃.vȝ.attractiua/retẽtiua/mutatiua/ꝛ expulsi ua.Et oẽs iste destruunt̃ destructa cõplone epatis ipsi⁹. Defectus aũt q ꝓuenit a debilitate v̾tutꝭ attractiue est ꝙ mẽbra nõ attrahũt nutrimẽtũ:ꝛ ide deueniũt ad ꝯsectũ ꝛ ꝯsumptionẽ.A debilitate v̾tutꝭ retẽtiue seq̃t̃ ꝙ supflui tates q̃ exeũt p sudorẽ vel p fluxũ vẽtris:sũt idigeste.Sȝ a debilitate v̾tutis muta^ue ꝓuenit hydropisis:vel diabe tes ſm ſniaȝ Gal.Et a debili^te v̾tutꝭ expulsiue seq̃t̃ ꝙ fe ces exeũt illaudabiles ꝛ tpe icõueniẽti:ꝛ ꝙ id qõ ꝯberet exire cũ fecib⁹:retinet̃.Et iteꝝ a debilitate v̾tutis muta tiue ꝓuenit ꝙ digestio ẽ icõueniẽs i stõcho:ꝛ epate:ꝛ oi bus alijs mẽbris q̃re ex h ꝓueniũt spẽs hydropisis.vȝ. hiposarca:asclites:ꝛ tympanites:ꝛ ẽ poſ'e ꝙ in vno eodẽ infirmo sint due ex istis spẽb⁹ sil̾ ꝛ aliqñ tres:ꝛ a debili^te hui⁹ v̾tutis dic̃ Ga.ꝙ efficit̃ diabetes.Et p maiori parte

Quatuor v̾tu tes ministrãtes ſȝ 2° coll'ȝ 8° ponũt̃ gnq3.

C qñ vna ex istis v̾tutib⁹ debilitat̃:debilitant̃ ꝛ reliq̃ si fue rit in mẽbro pncipali:in reliq̃s vero mẽbris minime:eo ꝙ qñ nõ pncipalia exeũt a sua cõplone nãli in calitatẽ/fri giditatẽ/siccitatẽ/vl' hũiditatẽ:nõ debilitant̃ pp hoc alia mẽbra:sic̃ ex duab⁹ alijs spẽb⁹ diabetꝭ. Et ſcias ꝙ ille q patit̃ diabetẽ nõ põt assuescere coitum nec frequentare. ¶ Istis aũt inũge renes cũ oľo amygdalaꝝ dulciuȝ mi xto cũ aq̃ dulci multotiẽs in die:ꝛ habeas cotuȝ madefa ctũ in istis pluries ꝛ suppone.Et si distillaueris ab alto p̃ dictã mixturã existẽtẽ in ampulla hñte os strictũ super re nes erit maioris efficacie ꝛ penetratõis cũ adiutorio dei. Et regẽdo ifirmũ h regi^ne:liberabit̃.ſ.in cibo dare ei oua galliaꝝ ꝛ gallias in taspbea:ꝛ oleũ ei⁹ i ꝯdimẽtꝭ sit oleuȝ amygd̃.dulciũ:ꝛ comedat amyg.excorticatas cũ ȥuccha

Qui patit̃ di abetẽ ñ p̃t as suescẽ coitũ.

Cura.

D ro.Et edus de lacte ẽ ei ꝯueniẽs i taspbea.Et gallie ẽt ꝯco cte in bono lacte sil̾r ꝯferũt multũ.Et accidit ẽt qñq3 re nib⁹ ꝯbilitas v̾tutꝭ attractiue:ita ꝙ renes nõ attrahũt san guinẽ ad sui nutrimẽtũ:q̃re miscet̃ cũ vrina:ꝛ seq̃t̃ inde spẽs hydropisis q̃ dr̃ hiposarca:cui⁹ curã sup⁹ determia ui in curatiõe spẽrũ hydropisis.Si aũt debilitas v̾tutꝭ at tractiue renũ fuerit ex supflua hũiditate ipsoꝝ:ꝛ de hoc fueris cert⁹:cura tũc eẽ dȝ ꝯria supradicte.da g̊ ei bibẽ sy rupũ de corticib⁹ citri:cũ bona q̃titate aq̃.Et cibaria ei⁹ sint turtures:passeres:ꝛ pulli assati in veru:ꝛ elixi ẽt cum almuri:vel in sartagie fricti.Et gallie assate sil̾r ꝯferũt:ꝛ ꝯcede ei vt multũ coeat cũ mulierib⁹.Et fac eũ exercita re:qõ est ꝯriũ ei⁹:cui⁹ cã fuerit ex siccitate:qa ille indiget qete:ꝛ ocio oĩno.Et ꝓhibeas ei ne itret balneũ:ꝛ si vult i trare nõ ponat se in lauello.Et ei⁹ itroit⁹ sit añ cibũ:stan do ibi donec sudet:ꝛ nõ dormiat postea:ꝛ sic i breui libe rabit̃ Deo dãte.¶ Et p̃t ẽt ꝯuenire ꝙ dicta ꝯbilitas v̾tu tis attractiue renũ ꝓcedat a destructõe epatꝭ:qõ ẽ mẽbrũ

Cura fcẽ per cõitatẽ epatꝭ.

E pncipale:sȝ h nõ manifestatur leuiter in renibus:nisi pp multã attractionẽ ipoꝝ.Et iã ſcis ꝙ v̾tus attractiua pce dit in nutritiõe mẽbroꝝ alias v̾tutes:qm̃ retẽtiua nõ re tinet:nisi rẽ attractã:ꝛ mutatiua nõ alterat nec imutat ni si rẽ retẽtã:ꝛ expulsiua non expellit nisi ex re attracta re tẽta ꝛ imutata in tpe sanitatis:p accñs aũt ꝛ ex violentia expulsiua aliqñ expellit id qõ nõdũ est mutatuȝ.Et h in hac debilitate renũ nõ de leui declarat̃.Sȝ qñ cõpl'o pn cipalis mẽbri destruit̃:destruunt̃ cetere v̾tutes:qa q̃ñdo epar infrigidat̃ ifridatiõe certa ꝛ manifesta:destruit̃ tũc virtus attractiua ꝛ retẽtiua ꝛ mutatiua.Or si simpl̾r sic citas ꝓualuerit in ipso epate:destruit̃ ide v̾tus mutatiua: tñ attractiua:retẽtiua ꝛ expulsiua non ledunt̃ manifeste: nisi supabũdauerit in excessu.Or si sic fuerit oẽs inde de struunt̃.Et si humiditas in modica q̃titate epati acgrit̃: non ledit̃ ex illa manifeste:qa est assuet⁹ illa.Sȝ si fuerit

F in excessu destruit̃ attractiua ꝛ retẽtiua.Mutatiua vero ꝛ expulsiua nõ multũ ledũt̃ ex illa.Et in sũma dico ꝙ q̃lȝ qualitas qñ superabũdauerit in excessu:est causa destru ctiõis ceteraꝝ v̾tutũ.Et iã supius determinaui de pncipa litate hui⁹ mẽbri ꝛ eius nobilitate:ꝛ de suis egritudib⁹:ꝛ eius curis:ꝛ de his que ipsum habent conseruare.

¶ Cap.7^m.Qõ est de sol'one ꝯtinuitatis renũ ꝛ vesice.

In renib⁹ q̃ȝ accidit qñq3 sol'o conti nuitatꝭ quemadmodum ꝛ alijs mẽbris accidẽ ꝯsueuit.Or si ex ferro vl' sil'i fcã fuerit:cura ẽ ipol'is.Si vero ex apate fuerit ꝯsidere possum⁹ de salute ipsi⁹:vtẽdo his q̃ hñt ipos ꝯfortare ꝛ dissoluẽ:sicut oleũ ro.bonũ.Et p̃t ẽt in collo vesice apa euenire:sic̃ i renib⁹ dixi fieri pos se:sȝ istõ ẽ min⁹ illo.Et qñ apa o:it̃ in collo vesice:vesica iplet̃ vria:ꝛ nõ p̃t exire ꝛ inde seq̃t̃ angustia ꝛ ingetudo cũ dolore forti.¶ Et cura h⁹ ẽ flõmia:minuẽdo de sãg^e

Cura.

G ſm ꝙ videbit̃ ꝯuenir̃:ꝯsideratꝭ tñ ꝯditiõib⁹ scriptꝭ in isto libro:ꝛ ſbtilia regimẽ ipsi⁹:ſbtrahẽdo ei oẽs carnes.ꝛ pa nẽ ẽt:ꝛ potũ sil̾r minuẽ ꝯbes quãtũ potes.Postq̃ȝ ſcis ꝙ via vrie ẽ oppilata.Et si ex necitate opȝ teipm cibare da ei talia q̊ꝝ modica q̃titas multũ nutriat:sic̃ sunt oua:da g̊ ei duo elixa solũmõ:ꝛ inũge exteri⁹ collũ vesice cũ oľo ro.tepido in q̊ rose pl'ies sint mutate.Et cũ h regimie ci to liberabit̃ ꝓut credo Deo dãte:eo ꝙ resoluit qõ para tũ est resol'oni ꝛ mitigat id qõ aptũ ẽ recipe mitigatiõeȝ. Et si nõ videris ifirmũ nisi postq̃ȝ ad saniẽ ꝯuenerit apa: tũc cura eũ sic̃ dcm̃ ẽ in apate renũ cũ fuerit aptũ:cogno scẽdo ꝙ istõ citi⁹ curat̃ ꝛ leui⁹ apate renũ pp sui ꝓuitatẽ. Or si dieta ei⁹ plus q̃ȝ dixi igrossata fuerit:supueniet i lo co grossities p̃ter nãm:ꝛ ꝯstriget̃ vria:ꝛ fortificabit̃ do lor:ita ꝙ nece erit redire ad pmã curã.ſ.ad mitigãdũ:ꝛ re soluẽdũ:ꝛ ad minuẽdũ sang^cm.Et poľe ẽ ꝙ oppilet̃ collũ vesice cã lapidis:vl' a sanguie coagulato:aut a g̊ssa sanie: q̃re difficultas vrie seq̃t̃ ide valida.Et cura hui⁹ ẽ itrare

H balneũ:ꝛ resupinare ifirmũ sup dorsuȝ suũ.ꝛ mouere euȝ motu forti:qa ex tali motu g̊uia ad iferiora ꝯscẽdũt ꝛ sic lapis ꝯscẽdet in vesicã.ꝛ fac eũ vrinare iacẽdo supin⁹:cõ primẽdo sua manu:ꝛ vrinando cessabit dolor. Et postea da ei me^nas fortes frãgẽtes lapidẽ.Et nõ inueni aliqd ꝙ tã cito frãgeret lapidẽ:sic̃ h qõ portauit pr̃ me⁹ ex oriẽte: ꝛ vocat̃ oleũ alqſcemi.Et ꝯfert ẽt mirabil̾r paralysi:ita ꝙ sanat eã eadẽ die.Et color hui⁹ olei ẽ viridis:ꝛ ẽ subti le in suba ꝛ claꝝ sic̃ aq̃:aromatici odoris acuti:ꝛ fortꝭ.Et ego vidi pl'es hoies q curati fuerũt a lapide in.xxiiij.ho ris.ſ.ꝙ istud oleũ frãgit lapidẽ in eis in illo spatio.Et nũ q̃ȝ vidi medicinã tpe meo tã velocis opõnis:ꝛ tã miracu lose sicut ista est.Et dosis isti⁹ olei est q̃rta ps aur̃.j.Et si sentit ifirm⁹ mordicationẽ in vrinãdo:misceat̃ cũ eo his

I tiñ de oleo amygdalaꝝ dulciū: ⁊ ꝓpineť ad potādū. Or si
nō iueneris de isto: dabis ei de dianiso ⁊ adriano tātū de
vno q̄rtū de reliq̊ sil': q̄m ꝯfert multū. Et si hr̄es de optio
⁊ puro balsamo ⁊ dabis ei ad bibēdū frāges lapidez. Et
iā recordoꝛ cū essez i carceribꝰ baly ꝙ ip̄e misit mihi scri
ptorē vnū suū: q erat in ꝯditiōe mortis a lapide: ⁊ p̄cepi
ei vt biberet tertiā ptē .ʒ. de optimo balsamo: ⁊ eiecit lapi
dē cū ipsa vrina ipso die. Et de h̄ sui medici mirati fuerūt
valde: q̄rētes a me si h̄ haberē ab aliq̊ auctore. Quibꝰ di
xi ꝙ sic. Et est possibile ꝙ oppileť via vrie a sanguie coa
gulato: vel a sanie grossa: quoꝝ forᵃ ē forᵃ sanguisuge. Et
ista indigēt oino abstersiuis / apitiuis / ⁊ incisiuis: q̄tuis fa
ciāt mordicationē: ⁊ ꝑcreent dolorem. Sed h̄ ex nec̄itate
ꝯuenit. Et da ei ad bibēdū aquam mellis in qua decocta
sint semina cōia ⁊ liquiritia. Et qđ velocius ꝯfert istis est
syrupus squinçabin cū decoctiōe liquiritie. Et ꝯfert ēt in
K h̄ casu in siringa que in arabico dr̄ alchatatab: ꝓiciendo
per ipsam mel despumatū cum aqua liquiritie.

Cap. 8m. Quod est de debilitate vesice ⁊ exitu inuolun
tario vrine.

ET accidit aliqñ d̄bilitas vesice: ita ꝙ nō p̄t vrinā retinere. Et cās
eiꝰ supiꝰ d̄termiaui. Et fit sil'r a mordicatōe vri
ne ꝙ nō p̄t eā retinere q̄re guttatiz exit. Et fit
etiā a d̄bilitate v̄tutis retētiue: vñ exit inordinate vrina.
Et istđ euenit aut a mala cōpl'one mēbri: aut ab hūiᵗᵉ su
perflua ibibita in codē mēbro: vl' a re extrinseca: velut se
nibꝰ qñ sedēt sup lapides fridos: vel iduūt iterulas ⁊ sara
bulas madefactas: ⁊ sil'ia. Et pōt esse ex receptiōe medi
cinaꝝ fridaꝝ: vel appōne eoꝝ q̄ sunt in vltima friditate
errore medicoꝝ in apate cal'o. Si autē h̄ passio fuerit ex
Cura. hūidl'ᵗᵉ supflua ibibita i mēbro. Cura ē subtiliare regi
mē: ⁊ desiccare illud: dādo ei panē bñ fermētatū madefa
ctuz in almuri ⁊ oleo: ⁊ turtures: ⁊ passeres assate ⁊ suffri
L cte ꝯferūt: bibēdo aquā in modica q̄ntitate. Et cū bibit il
laz misceat ipsaz cū syrupo corticis citri: vel masticis: vl'
sgnāti. Et inūge exteriꝰ locū cū oleo macis mixto cū ol'o
ro. spargēdo desup post inūctionē de macis pulueriçatꝭ.
Et h̄ facies doec fuerit liberatꝰ. Si xo dcā egriᵈᵒ fuerit
ex mala cōpl'one frida solūmō absq̄ humoris vitio: vn
ge cū oleo anheti: ⁊ de alchacoem sil' mixtis. añ. cuz q̄rta
pte eoꝝ olei amygdalaꝝ: ⁊ ꝯtinua h̄ doec fuerit liberatꝰ.
Et ciba eū carnibꝰ anatis: ⁊ anseris assatis: vel d̄coctis cū
rapis. Et colūbini sylvestres masculi ēt sūt ei vtiles. Et in
istis duabꝰ causis. s. qñ fuerit ex supflua humiditate: vel
ex friditate ꝯfert inūgere nucā post caput cū oleo de len
tisco: aut oleo balsami: cui mixta sit decima pars olei sy
napis. Et fac abstinē eū ab oībꝰ rebꝰ fridis ⁊ hūidis ⁊ ꝓ
M prie ab aq̄: q̄a ipsa nāliter est nociua oībꝰ passiōibꝰ q̄ sūt
ex frida ⁊ humida cā: q̄m nos nō vtimur in nutritōe ali
quo el'nto simplici nisi aq̄. Or si quis dixerit nos vtimur
igne cū d̄cogmus tasphea: vl' carnes elixas ad ignē. Dici
mus ꝙ h̄ nō ē qđ: q̄a si opati sumꝰ ignē in decoquēdo p̄
dicta: miscemus aquā in illa decoctione: q̄ frāgit virtutez
ignis. Et si dixerit iā d̄coquunť carnes ⁊ seia sine aq̄ dici
mus ꝙ h̄ fit in miori pte: q̄a cognitū est ꝙ semia assata ⁊
carnes assate nō ꝯtinuanť ab hoibꝰ nisi semel in mēse vl'
bis. Et ego credo ꝙ de mille hoibus vix vnus repiať q
aqua nō vtať. Et si adhuc dicet: nōne qñ imus per deser
tū ⁊ deficit nobis aq̄ recurrimꝰ ad lac loco aque: ⁊ maxi
me ad lac ifrigidatū: dicimus ꝙ nō reperitur de cibis cō
positis aliq̄s sic frigidus ⁊ humidus: ⁊ ita vicinus aque: si
cut lac. Et iā deuiaui ab intētione ꝓpa: ⁊ redeo ad ipsaz.
Et dico ꝙ si fecerit ista quemadmodū dixi: liberabiť cū
adiutorio Dei. Et hucusq̄ locutus sum de renibus ⁊ vesi

Lac ē fridiꝰ ⁊ hūidiꝰ oībꝰ cibis cōpositꝭ ⁊ maxie aq̄ ꝓpiquus at 3° Almā. poniť paꝝ fridus: ⁊ 2°. col. c. 44. poniť cal's.

ca: nunc autem incipiam loqui de testiculis. N
Tractatus 3ꝰ. Qui est de raicis ⁊ ꝯtinet cap'la q̄nque.
Cap. p̄m. Qđ est de testiculis ⁊ de iterilitate que ex ma
la complexione ipsorum procedit.

Jco ꝙ testiculi sunt ex nūo principa
liū mēbroꝝ: ⁊ eoꝝ v̄tus est ma
gna valde: q̄a māifeste videmꝰ ꝙ q̄libet
eunuchus hꝫ vocē subtilē: ⁊ ē vilis ꝯsue
tudis: ⁊ moris: ⁊ ē absq̄ barba: ⁊ non est
stabil' sensus: ⁊ vix vnq̄ iueniť eunuchꝰ
sensati sensus ⁊ itellectꝰ: nec legalis: nec
vnq̄ fuit auditū ꝙ aliq̄s castratus fuisset bonoꝝ morū.
Sed forsitan aliq̄ reperiunť q hñt aliquam ꝓbitatē cuz
idonea ⁊ pulcra receptiōe seu collectiōe: sed hoc nō hñt
a se: sed a doctrina alioꝝ: q̄a id qđ a suo ꝓprio itellectu ꝓ
O cedit: modicū valere: vel nihil penitus reperiť. Et aliqui
istoꝝ repiunť q nō fugerēt a leone: ⁊ sūt faciētes magna
dona. Et isti idē aliqñ fuganť a modico q̄d: ⁊ recipiūt re
tro modicū ꝙ p̄us d̄derūt. ergo rōnabil'r videť ex his ꝙ
testiculi sunt mēbra p̄ncipalia. Et accidit eis aliquādo ꝙ
sperma veniēs i ipsis nō bñ digeriť: q̄re nō gñant. Or si
hec mala cōpl'o in vtero materno fuerit acq̄sita: nō ē la
borādū a medico. Or si fuerit post natiuitatē acq̄sita: aut
aliquā habuerūt ab extrinseco ꝯtusionē: vel aliquā q̄̊si
tiez p̄ter nām habuerūt: hñ tunc curā recipe p̄ñt: vide q̄
ꝙ si aliq̄s iuuenis vel medie etatis subito absq̄ cā cogni
ta vel manifesta sterilis factus fuerit: esto certus ꝙ illđ
nō ꝓcedit nisi aut a mala cōplexiōe calida in excessu: vl'
frigida: aut humida: vel sicca: aut a cōposita ex istis q̄li
tatibꝰ s̄m ꝙ cōponunť adinuicem. Et pōt ēt euenire a ni
mia ipetuositate cal'itatis febris. Et ego cū essez iuue
nis vsus erā regimine calido: ⁊ nō generabā. ⁊ nesciebaz
P cāz: demū habui causon: ⁊ vsus fui cucurbitis: ⁊ odorabā
nenufar ⁊ cāphorā cū pomis: ⁊ cū fui a febre libatꝰ genui
filios quos habeo: ⁊ alios p̄ter ip̄os pl'es. Et sic habes cu
raz huiꝰ. s. q̄a s̄uare debes istud regimen: ⁊ dare debes ei
ad comedēdū cucurbitā decoctā cum portulacis. ⁊ cū pa
ne bñ fermentato: ꝯsiderādo ꝙ modica q̄ntitas haꝝ reꝝ
ꝯfert ei multū. Si aūt dicta passio fuerit a compl'one
frida: scire debes ꝙ modica frigiditas multū ipedit gñā
tionē: ⁊ nos tēperare d̄bemus illā cōpl'onē frigidā cū re
bus q̄ sint talis caliditatis ꝙ nō noceat gñationi. Et h̄ ac
cidēs multotiēs senibus accidere reperiť. Et cura hꝰ ē da
Q re ei de 3° in 3m diem pōdus aurei vnius de theriaca ma
gna aut de metridato: sed metridatū magis comendo in
hoc casu. Regimē eiꝰ sit vt des ei colūbos elixos cuz ra
pis: vel sine rapis ponēdo has sp̄es cū eis. ℞. pipis lon
gi: ⁊ cardamomi: ⁊ cinamomi electi: ⁊ aliq̄d ēt de pipere
nigro: ⁊ cicera ēt sunt bona in hac intētiōe: ⁊ loco olei oli
uaꝝ pone oleū amygdalaꝝ: ⁊ inūge mēbra spermatꝭ cuz
oleo de granis alçaury ⁊ oleo rosaceo: ⁊ inūge posteriora
capitꝭ cū spina tota ex oleo de ben: in cuiꝰ .ʒ. j. sit dissolutꝰ
auř. ʒ. optie ambre. Et da ei ad bibēdū syrupū de pomis
cū ter tāto aq̄ cal'e: ⁊ cū duobꝰ granis musci: ⁊ vbi dixi ꝙ
debes eū inūgere: inūge fricādo euz fortiter. Et ciba eum
ouis elixis: ⁊ oua ēt pisciū d̄soꝝ nō hñtium multas spi
nas ꝯferunt in h̄ casu: ⁊ gñal'r dico ꝙ oua pisciū sunt vti
liora ipsis piscibꝰ. Et ꝑ certo cepe cocte cū carnibꝰ arieti
nis bonis multū ꝯferūt: ⁊ etiā crude valēt ad hoc: p̄ter ꝙ
ego dico ꝙ sp̄ma gñatū ex ipsis ꝓcreat filiū stultum atq̄
stolidū: nisi deus auertat q mūdū regit ⁊ gubnat suo p̄ce
pto ⁊ volūtate. Et si sp̄ma qđ gñať fuerit humidū: nō
tñ in excessu ꝓcreat feias. Et si in excessu fuerit humiduz
nō generat vllo mō. Et cura hoꝝ est cōuertere cōpl'onē
eoꝝ ad siccitatē. Et dabis ei ad bibēdū syrupū d̄ cortici
bus citri

A

bus citri cū aq̄ termaꝝ. Et si nō posses hr̄e de illa aq̄ fac bullire de aq̄ cōi in vase optime vitreato vsq̄ ad ꝯsumptionē medietat(is):⁊ cū illa syrupū distēperabis:⁊ comedē etiā cortices citri ꝯfert. Impedit̄ ēt gn̄atio ⁊ destruitur a siccitate sup̄flua. Or si dicta siccitas nō fuerit sup̄flua pro maiori p̄te ꝓcreabit masculū. tn̄ oīa iussu creatoris ꝓcedūt.

Cura sicce.

¶ Si aūt siccitas exuberauerit in excessu: nullaten⁹ gn̄abit. Et eoꝝ cure sūt difficiles: tn̄ si lōgo t̄pe abstinuerit ab vsu mulieꝝ pol'e erit ꝙ gn̄abit. Si aūt dicte q̄litates fuerit cōposite. vz. ꝙ dicta mēbra sp̄mat(is) fuerit cōpl'onata mala cōpl'one frida ⁊ sicca: aut frida ⁊ hūida: scias ꝙ iste due cōpl'ones modicū hn̄t gn̄are. Cōpl'o v̄o frida ⁊ sicca gn̄at sp̄ma in modica quātitate:⁊ illō qō gn̄at̄ est subtile. Frida aūt cōpl'o ⁊ hūida facit subtile mag̃ sperma: sz non in tā modica q̄ntitate:⁊ isti modicū gn̄ant:⁊ qn̄ gn̄ant ꝓ maiori p̄te faciūt femias. Et cura hoꝝ est rectificare cōpl'ones eoꝝ cū medicis opposit(is) cōpl'onib⁹: cōponēdo eas s̄m ꝙ ꝯuenit.

B

Qui aūt hn̄t cōpl'onē cal'am ⁊ siccā: hn̄t appetitū mulieꝝ t̄patū: sz velociter eyciūt sperma. Et postq̄ icipiūt sp̄maticare appetit⁹ ē fortissimus:⁊ sp̄ma est g̊ssuz valde:⁊ ꝓ maiori p̄te isti gn̄ant masculos donec icipiūt senescē. Et q̄ hn̄t cōpl'onē cal'az ⁊ humidā sūt hn̄tes appetitū fortissimū anq̄z eyciūt sp̄ma:⁊ nō eyciūt illō tā velociter: sic̄ illi q̄ hn̄t cōpl'onē cal'az ⁊ siccaz. Et sp̄ma ipsoꝝ ē mediocre iter g̊ssuz ⁊ subtile:⁊ ꝓ maiori parte faciūt masculos:⁊ si gn̄ant femias sunt viriles in fortitudie:⁊ in pol'itate patiēdi labores:⁊ totū ꝓcedit s̄m volūtatē diuinā: q̄ sciēs est diuz secretoꝝ: sz teneor recordari de h̄ qō dicūt medici. Et ꝓ certo medici loquunt̄ vsqueq̊ itell's eoꝝ pōt attigere. Et abide desistūt. Et dicunt sil'r medici ꝙ hn̄tes talē cōpl'onē. s. calidā ⁊ humidā generant multos filios:⁊ gn̄ant quasi vsq̄ ad finē senectut(is) absq̄ debilitate virtutis eoꝝ.

C

Aristo. v̄o dicit ꝙ a. lxx. annis supra nullus pōt masculū gn̄are: sz experimētum nobis certificat:⁊ māifestat ꝙ nō sic est: q̄a multos vidim⁹ octuagenarios ⁊ supra masculos gn̄asse. Et q̄uis sint pauci: ēt ex cētum ⁊ supra masculos gn̄auerūt. Et laus sit ⁊ gl'ia ipsi q̄ h̄ fecit ⁊ disposuit. Et credūt quāpl'es astrologi ꝙ natiuitas aliq̄ nō possit eē talis ꝙ trāseat cētum. xx. annos. Sz h̄ v̄ba nō sunt ꝯcedēda: q̄a scim⁹ certissime ꝙ sphere ⁊ stelle:⁊ mā ⁊ forᵃ. t̄ps ⁊ loc⁹ sūt res create ⁊ gn̄ate: q̄re nullū ꝑfectū vel nocuᵐ pn̄t agere vel ip̄rimē nisi p̄cepto ⁊ volūtate dine ꝓuidētie.

Historia.

¶ Et volo dicere in h̄ loco q̄d mihi successit cū essez in carcerib⁹ de haly. Uxor mea erat p̄gnās:⁊ h̄ ignorabam:⁊ ipsa infirmata fuit tali passiōe ꝙ necesse fuit mihi dare ei medicinā laxatiuā: q̄ fuit talis ꝙ nullus posset estimare ꝙ aliq̄ p̄gnans ēt ex assumptiōe modice q̄ntitatis fetus in ea posset remanē:⁊ ipsa recepit eā absq̄ lesiōe sui ⁊ fet⁹. ⁊ postea decl'ata fuit imp̄gnatio eius:⁊ me penituit valde de errore quez fecerā: q̄re miaz quesiui ab altissimo creatore de eodē. ⁊ peperit filiū masculū: quē hodie mecū habeo.

D

O quā comendāda sunt v̄ba Hal'. cū dicit: ꝙ q̄ a scissura dure m̄ris vel pie m̄ris libat̄ de⁹ illū suscitauit: hec aūt cōpl'ones q̄ p̄scripte sunt alie s̄t a natiuitate. i. in vtero materno acq̄site: et alie sunt q̄ post natiuitatē acq̄runt̄: via aūt ꝯueniēs ad h̄ est vt facias redire eū ad suā cōpl'onē nālē. ⁊ h̄ cū meⁿⁱˢ oppositis: sz nō in eodez gradu sui exitus. v̄. g. Or si aliq̄s elōgatus fuerit a sua cōpl'one nāli v̄sus cal'itatē in duobus gradib⁹: nō debes ei dare medicinas fridas in duobus gradibus: sed solū in p̄mo gradu: eo ꝙ ꝯtinuādo diu istud regimē: reduces eū ꝓ certo ad suā cōpl'onē nālem absq̄ lesiōe ⁊ ifirmitate. Et si subito intenderis ad reductionem sue q̄litatis cū medicinis oīno oppositis: poterit eē si erit fortis ꝙ sustinebit se ⁊ liberabit̄. Sz si fuerit debilis: aut rōne etatis vel nature dubstādūz est ꝙ ip̄m ad mortē facias deuenire.

Nō d̄bes me diciari cū eq̄lib⁹ i gradu: sz cū leuiorib⁹. idē supra trac. 2°. c. 6°. ⁊ 4ᵃ p̄mi. c. p̄ i fine. v̄r idez velle opposi. Ga. microtechni. c. 89. iō n̄ audias eos q̄ dicūt p̄ncipez itelligere q̄n̄ egritudo nescit̄ q̄ntra sit

E

Quare agēduz est remissi⁹ ⁊ mag̃ tēperate sicut dixi. Et totū qō diximus hucusq̄ itelligendū est si egritudo fuerit acc̄ntalis. Sed si egritudo fuerit nālis: h̄ est in vtero materno acq̄sita: nō euadet nisi vno istoꝝ duoꝝ modoꝝ. vz. aut studeas eū tal'r regere ꝙ facias eū ꝑmanere in sua crasi ⁊ cōpl'one nāli:⁊ sic poterit vocari sanus in illa cōpl'one: aut vt reducas illū paulatie ad oppositū sue nālis cōpl'onis. ⁊ hoc nō pōt fieri nisi in puero ⁊ in minori p̄te. Si v̄o fuerit maioris etatis: nullo mō ip̄a sua cōpl'o nālis poterit ꝑmutari. Et a pueritia ēt nō pōt trāsmutari: nisi cū magna difficultate:⁊ post lōgitudinē t̄pis cū multis expēsis:⁊ diuersis ꝯditionibus: ita vt nō facias ip̄z exire ⁊ elōgari a suis debitis opōnib⁹ nālib⁹.

Sigᵃ p̄ticularia mēbroꝝ gn̄ationis.

¶ Et iā hucusq̄ decl'aui signa ꝓp̄a cōpl'onis h⁹ mēbri vniuscuiusq̄ cōpl'onis gn̄al'r. Nūc autē remanet mihi decl'are alia signa sp̄ālia:⁊ sunt ista: ꝙ pili in pectine citius oriunt̄ in cōpl'one cal'a q̄ in frida:⁊ adhuc citius: si fuerit cal'a ⁊ sicca: sz cū deuenerit ad senectutē nō crescūt tā velociter:⁊ ēt in cōpl'one cal'a ⁊ sicca sunt pili crispi ⁊ grossi ⁊ nigri.

F

In frigida v̄o nō oriunt̄ ita cito. ⁊ subtiles sunt:⁊ nō ita duri: sed sunt blōdi:⁊ ēt qn̄ fuerint. s. testiculi frigide ⁊ sicce cōplexionis. Cū autē fuerit frigida ⁊ humida cōplexio huius mēbri: erūt pili albi. coloris lini ⁊ subtiles:⁊ cū crescūt tendūt aliq̄ntulū ad nigredinem. Et nō iuenies ex istis cōpl'onibus q̄ sint debiliores in coitu q̄ qui sunt frigide ⁊ sicce cōplexionis: sed qui sunt cal'e ⁊ sicce cōplexionis velocissime erigunt̄ cū forti ⁊ acuto appetitu: sz cito debilitant̄:⁊ eoꝝ virtutes diminuuntur.

¶ Cap. zᵐ. Quod est de apostemate testiculorum.

Toriunt̄ q̄dē in h̄ mēbro ap̄ata quē admodū in alys mēbris: et hec ap̄ata sunt malitiosa. ⁊ falsa ex nā ꝓp̄a sui mēbri.

A sanguine.

¶ Stude ḡ flōmare patiētez ex basilica: si fuerit egritudo ex abūdātia sanguis: ex opposita p̄te egritudis. Et pone desup empl'm ex farina ordei factū ⁊ succo memithe:⁊ de panicald quoꝝ p̄tes sint eq̄les: camomille anthere. an̄. p̄tē mediā: q̄ terēda sūt tere:⁊ misce cū aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ fac empl'z:⁊ pone desup:⁊ adhuc supra pone folia fici. Et inūge locū p̄mo cū oleo ro. ⁊ succo semperuiue ⁊ aceto: quoꝝ p̄tes sint eq̄les: h̄ empl'z ⁊ inūctio ēt ꝓp̄e valet.

G

A cholera.

¶ Si ap̄a fuerit ex chol'a: aut si in ipso cholera dn̄at̄:⁊ si virtus fortis fuerit: purga eū cū his q̄ cholerā educūt: sicut cū sero caprino coagulato cuz lacte fici: ponēdo ex scamonea itus q̄rtā partem aur̄. j. ⁊ de syrupo masticis. ℥. ij. nō ponēdo aliq̄d vnctuosuz: q̄m si fieret ꝓuocaret̄ calor. Et quātitas aceti q̄ ponit̄ in istis ap̄atibus chol'icis nō dz eē nisi tm̄ qō possit ducere virtutes meⁿᵃʳ ad locū: eo ꝙ acetū nō mitigat ꝑfecte vbi chol'a dn̄at̄: sz mitigat ꝑfecte vbi sanguis vel flegma abūdare reperit̄:⁊ istud nota.

Acetū nō ꝑfecte mitigat vbi chol'a dominatur.

A flegmate.

¶ Si aūt ap̄a fuerit flegmaticuz: qō pl'ibus ⁊ diuersis modis eē repit̄. s. q̄a pōt eē ex flegmate vitreo:⁊ illud est g̊ssuz: vel ex flegmate adusto:⁊ illō est salsum: vel p̄t eē ex flāte qō nō est in vltia grossitie. Et p̄t esse ex flāte acetoso:⁊ illō flegma qō nō est in vltia g̊ssitie est naturale. Et pōt ēt eē illud ap̄a aquosuz:⁊ cū p̄mit̄ digito cedit. In istis itaq̄ ap̄atibus flegmaticis vtere empl'o f̄cō ex farina ordei:⁊ cinere lentisci:⁊ misce cū aceto ⁊ aq̄. an̄. p̄tes eq̄les:⁊ pone desup.

H

A flāte g̊sso.

¶ Si āt istō ap̄a fuerit ex flegmate grosso valde: fac empl'm qō diximus in ap̄ate sanguineo: sed adde de camomilla:⁊ aceto in maiori q̄ntitate satis.

A melia.

¶ Si v̄o dictū ap̄a fuerit mel'icū:⁊ ad colorē nigrum deuenerit: scias ꝙ istud ap̄a nō poterit sic ꝑmanere: imo augmentabit̄ valde. Or si volueris ip̄m medicinare cuz fortibus medicinis fortificabit̄ egritudo:⁊ aug-

I mentabiꝛ apa. Sz sufficiet tibi euare corpus a melia. Et hoc cū barburia.i.cū polypodio ɀ lapide lazuli: ɀ epitho. a ñ. ptes eqles: ɀ adde ad rectificādū eoꝝ malitiā: ɀ suaz siccitatē remouēdā: flores nenufaris: violas. añ. ptez. 5. el/lebori nigri quartā partē vnius: pistenꝛ quelibet per se: ɀ cribellenꝛ. Et frica dictas medicinas cū auꝛ. j. olei amyg dalarum dulcium: ɀ icorpora cū syrupo sgnçibin. Et da ei de isto medicamine ieiuno stōcho cuz aqua tepida ad bibendū auꝛ. v. facta ɀ seruata ꝯueniēti dieta diebus plu ribus. Et pone spaciuz inter vnam assumptionē hui⁹ me/dicaminis ɀ aliā tot dies quot assellauerit sellas infirm⁹ ex eadem. Et postea iteꝝ dabis: qm̄ iste humor ꝑ maiori parte nō euatur vna purgatiōe: q̄re ꝯuenit pluries itera/re: semꝑ ponendo spatiuz tot dieꝝ quot sellas fecerit ifir

K mus. Tempus aūt in quo dare debes laxatiuū esse dz tē/peratum caliditate: frigiditate: siccitate: ɀ humiditate. Et non attendas dicta astrologoꝝ in diuisione tempoꝝ āni: qui diuidunt ipsa ꝭm certū spatiū dieꝝ vel mēssum: qm̄ scia medicine non sic ꝓcedit: imo ꝭm sensum ɀ sensibili/tatē ꝓcedit: q̄a illud tp̄s est temperatū vbicꝫ terraruz in quo ꝑcipitur tēperies. s. eq̄litas iter calitatē: frigiditatem: siccitatē: ɀ humiditatē: in quocūcꝫ die vel mēse anni fue/rit. Et sapiētes de Toleta ꝯdicunt huic opinioni astrolo/goꝝ dicētes ꝙ scia radicalis medicine cui adherere d̄be/mus est ꝭm sensum ɀ estimationē ꝑfectā in arte medici/ne. Et dico ꝙ medici nō laudāt purgationē vel flōmiam nisi in tēpore tēperato: eo ꝙ quādo tp̄s elōgatur multuz a temperie versus frigiditatē humores gñaliter sunt coa gulati: ɀ compacti: ɀ difficulter purganꝛ: ɀ mouenꝛ. Et si volueris oīno purgare in tali tēpore cū medicamie laxa/tiuo: timēdū est de excoriatiōe itestinoꝝ: eo ꝙ frigiditas aeris cōprimit ɀ expellit hūores ad stōchū: ɀ ad itestina.

L q̄re si dederis laxatiuum illa de causa: poterit dissinteria euenire hac de causa: q̄a nā est ɀ fuit pigra ad euandū hu mores coagulatos ɀ inuiscatos in mēbris: ɀ facta violen tia a medicamine laxatiuo ide dissinteria subsequiꝛ. Si xo aer ad caliditatē suꝑfluā declinauerit: humores tunc velocissime euantur: ɀ mouentur: q̄a humores sunt disso luti ꝑpter caliditatē. Et post talem euationem seq̄tur de bilitas magna: q̄a spūs etiā dissoluunꝛ illa de cā. Et cum dico spūs intelligo ex quatuor membris p̄ncipalibus. vz. corde: epate: cerebro: ɀ testiculis: qm̄ isti quatuor spiritus istoꝝ quatuor membroꝝ sunt sustētacula humane natu re. Oꝛ si tempus fuerit superflue siccitatis: inde spasmus poterit peruenire. Et si fuerit suꝑflue humiditatis: debi/litatur ab ipsa purgatione patiēs cā relaxationis ɀ debi/litatis virtutis retētiue: ɀ subseq̄tur inde fluxus super flu xus: qui dicitur lienteria: q̄a quando virtute retētiua pri/uatur mēbrū: oēs alie virtutes destruenꝛ: cognoscēdo ꝙ id qd̄ dixi de cōplexionibus simplicibus vix reperiꝛ ꝑ maiori parte in aliquo tēpore ɀ regione: sed cōposite hñ reperiuntur: sicut est caliditas ɀ hūiditas: frigiditas ɀ sic/

M citas: frigiditas ɀ humiditas. Sed per simplices comple xiones poteris compositas cognoscere atcꝫ scire: sicut do cui. Et vide quid faciūt tempora anni: q̄a in aliquo anno arbores velociter virescunt: ɀ ꝑperant citissime ad ꝓdu cendū flores: folia: ɀ fructus: ɀ in alio tardant. Quare me dicina nō ꝓcedit nisi ꝭm sensuz. Oꝛ si ꝓcesseris in hac cu ra isto ordine ɀ regimine. s. suꝑponēdo mēbro que hēant dissoluere: ɀ que habeāt stipticitatez: ɀ subtiliare: ɀ miti/gare: tūc cognosces iuuamētū patiētis. Et q̄uis ad perfe/ctā liberatiōez nō deuenerit: tñ egritudo alleuiabiꝛ: ɀ di/minueꝛ apa oīno. Et cū h̄ toto idiget rectificatiōe cibi: ɀ de meliorib⁹ cibis est gallina in tasphea. Sciendo ꝙ ab aceto est abstinēdū in omni egritudine melica: ɀ ab oib⁹

Nō ē attēdē/da diuisio tē poꝝ ab astro log⁹ in ope medicine.

Intelligo ꝑ spūs 4ᵒʳ gña ex quo itellit testiculos ēt mēbra princi palia.

In oī egritu/die melica ab stinēdū ē ab aceto: oppo. ꝑ col. c. de cu ra mirachie.

N cibis grossi nutrimenti: sicut sunt pisces: oliue: ɀ caules: ɀ carnes bouine: ɀ antiquoꝝ arietū: ɀ cameloꝝ: leporuz: et hircoꝝ: ɀ stābeccoꝝ: ceruoꝝ: ɀ daynoꝝ: ɀ capraꝝ: ɀ siliū: qm̄ sua grossitudie ɀ siccitate nocumentū inferūt in hac egritudie. vua aūt passa ɀ ad solem exiccata ꝯfert in hac passiōe: ɀ grana pini: ɀ amygdale dulces nō nocent: imo ꝯferūt. Testiculis aūt quādocꝫ accidit mala complexio cū dolore: ɀ sine dolore. Humida eni cōplexio mala sola est absqꝫ forti dolore: sed oꝑationes mēbri ꝑturbat: ɀ ide maligne ɀ graues eueniūt egritudines. Sz quia testiculi sunt mēbra composita accidit in eis eneruatio seu relaxa tio ex forti attractione. Et si ex hoc nō fit ruptura aliq̄rū

O venarum vel alioꝝ membroꝝ erit facilis eius cura. Si xo aliqua ruptura ibi facta fuerit. ɀ complexio eius cali/da ɀ humida extiterit: ibi putredo generatur: que postea indiget euacuatione cum ferro: vel medicina. Si autem complexio patientis sicca multum fuerit: q̄uis ruptura modica fuerit: exiccantur testiculi: ɀ arefiunt.

Cap. 3ᵐ. Quod est de mala cōplone sicca testiculoꝝ.

Potest quādocꝫ testiculis siccitas ɀ ma/ties euenire: ɀ hoc pluries fit post curationē apatum eoꝝ. Cura aūt hoꝝ est flo botomia seruatis cōditionibus supradictis: ɀ desuper pone cotum madefactū in oleo roꝭ. aromatiçato. Et cum dico oleum rosatum intelligo qd̄ fa ctum sit ex oliuis recentibus sine sale: ɀ ꝙ nō fuerint vel steterint ammassate: ne inde possint siccitatē acquirere ɀ habere. Et ꝙ illud oleū sit renouatum ex rosis recentib⁹ annis pluribus: iterādo rosas pluries in anno: ɀ subtilia regimē eius remouendo eū ab omni genere vel spē car/

P nis: ɀ sufficiet ei dare panē bene fermentatuz cū lactucis vel portulacis decoctis: qm̄ istud regimē remouet gros/situdinē que accidit ab apate: ɀ inunge postea locū cum oleo de alçary. i. de nucib⁹ cypressi ɀ anhetino: quoꝝ par tes sint eq̄les. Et serua istud regimen donec ꝑfecte fuerit liberatus. Oꝛ si ꝯtusi fuerint: flobotoma patiētē: ɀ inunge cū oleo ro. supradicto ɀ subtilia regimē multū: ɀ sic optie ɀ perfecte liberabiꝛ ꝓut credo: si xo fortis fuerit contu/sio: difficilis erit cura: tñ eadē est cū suprascripta. Et acci dit ēt qñcꝫ testiculis relaxatio, ɀ h̄ accidē p̄t: aut ab egri/tudine q̄ fit in eis: vel ꝑꝑ debilitatē renū. Et cuz ꝯfortaꝛ corpus: ɀ rectificaꝛ: moueꝛ istud accn̄s. Et fit qñcꝫ a sene ctute: ɀ ꝑ certo senectus est egritudo nālis. Et cura hui⁹ est inungere testiculos cū oleo balsami. Et si non iuenis balsamū: pone loco ei⁹ oleū de alçary: sz nō est tāte effica cie: ɀ inunge ēt spinam cū predictis: sicut dictum est.

Q Cap. 4ᵐ. Quod est de crepatura.

Et accidit qñcꝫ in orificio nerui i q̄ pēdēt testiculi: seu in fora mine: dilatio: aut cā suꝑflue humiditatꝭ fleg matice: vel ex senectute: aut alterius de cā: ɀ pōt etiam inde descendere ad bursam testi culorum ventositas: vel aliqua humiditas que assimilaꝛ speciei crepature. Et cura huius est vt ifirmus ꝯtinue supinus iaceat: ponēdo puluinar seu cussinū magnū sub coxis. Oꝛ si id qd̄ cecidit in bursaz testiculi est vapor: stu/deas illū dissoluere: ɀ pone deforis suꝑ orificium stipti/ca. Et subtilia regimē eius: dando ei turtures ɀ passeres. Et pone suꝑ locū camomillā: rosas: ɀ nuces de alchaba/ru. i. cypressi: ɀ icorpora eas cum agresta ɀ aq̄ equalr̄. Et vtere isto medicamie donec fuerit liberat⁹. Et si id qd̄ de scēderit vel est in bursa fuerit hūor: ɀ est in q̄titate pua: dissolue illū cū camomilla ɀ faria ordei mixtis ɀ malaxa tis cū lixiuio facto cum cinere cypressi. Si aūt dictus hu mor in magna quātitate extiterit: studeas stringere locuz cum

De ventositate aquosa.

A cū farīa ordei: ⁊ nucibꝰ cypreſſi mixtis cū agreſta: ⁊ p̄cipe alicui chirurgico vt aperiat iferius burſaz teſticuli cū aliquo ferro frigido. ſ. cū lancea ſubtili inuncta cum oleo ro. modicū ipſaz itus penetrādo: ita ꝙ faciat paruū foramen per qḋ ſolū ille hūor poſſit exire: ⁊ cū dictꝰ humor fuerit bn̄ euacꝰ: ſtudeas ſolidare foramē cū vnguēto ſeu emplo̾ de alnacli. i. de palma. ¶ Et accidit etiā qn̄qꝫ in foramie nerui p̄dicti in quo pēdent teſticuli ꝙ exlaniat̄ ⁊ extēdit̄ ⁊ dilatat̄ extra nām: intm̄ ꝙ ide deſcēdunt iteſtina: ⁊ hec eſt deterior oī alia ſpē crepature: ⁊ iſti vix ⁊ cū difficultate maxia liberant̄. Huic qdez p̄cipe vt iaceat eo mō quo ſupra dixi: ⁊ fac eū abſtinere ab oī motu ⁊ labore: ⁊ reduc inteſtinū intus ad locū ſuū paulatine: ⁊ fac empl̄m deſup ex farina ordei: ⁊ de andaruçera. i. hipoquiſtidos: ⁊ de eupatras: ⁊ de nucibꝰ cypreſſi quoꝝ ptes ſint eq̄les: piſtent̄ ⁊ cribellent̄: ⁊ icorporent̄ cū agreſta vel aceto: ⁊ q̄uis nō habeas ex ħ finē intētuz oino: tn̄ alleuiabit̄ egritudo regimine tali. B Et ſcias ꝙ eoꝝ q ſunt in fine iuuētutis cura eſt impo̾lis pp ſiccitatē ſue cōplo̾nis: ⁊ pp duriciē pellicule exlaniate. Infantes aūt paruuli ſil̾r nō liberantur alia de cā. ſ. qꝛ nō pn̄t abſtinē a fletu ⁊ motu iordinato ⁊ labore: ⁊ pp ħ nō ꝯſolidant̄. Puer vo hn̄s itell̾m: q attēdit ⁊ obſeruat p̄cepta medici pp dubitationez ſui: credo ꝙ cura huiꝰ nō ſit ipo̾lis: qm̄ ſi obſeruauerit getē tenendo deſup emplꝫ ſupradictū: ſeruādo dietā ſubtilez: ⁊ abſtinēdo ſe a coitu: iacēdo ꝯtinue ſꝫ ordinē p̄ſcriptū: poterit liberari.

De inteſtinali

Cura eorū q ſūt i fine iuuētutis ē ipo̾lis ⁊ infantiū: ſꝫ eſt falſuz niſi in pluribꝰ.

¶ Cap. 5m. Qḋ ē de egritudibꝰ q̄ fiunt in burſa teſticuloꝝ.

Et fit in burſa teſticlo̾ꝝ apā. Et cura huiꝰ eſt ſicut cura alioꝝ apatū. Et fit ibi etiaz qn̄qꝫ ſol̾o cōtinuitatis: ⁊ cura eſt ſicut cura aliaꝝ ſolutionū cōtinuitatis.

¶ Trac. 4ꝰ. de egritubꝰ virge: ⁊ eſt cōtinens capl̾a q̄tuor.

¶ Capl̾m primū. Qḋ eſt de oppilatiōe que fit in virga cā lapidis vel alicuius alterius rei.

C Fit qn̄qꝫ in cānali virge oppil̾o: ⁊ ħ aut a lapide vl̾ ſanguie coagulato: vel a groſſa ſanie. Lapidez āt extrahē debes cū ferro noiato in arabico alchartir: aut accipe virgā ſubtilē bn̄ politā ad modū ſtili de ere vel argento: aut auro: ⁊ deſup fac icaſſare punctā vnā de adamante: ⁊ pone per foramē virge vſqꝫquo attingat lapidez: ⁊ ipſuz poterit frāgere cū ea: ⁊ in balſamo eſt ꝓprietas valida ēt in frāgēdo lapidez in ħ loco. Et rememoratus fui iam in p̄cedenti curā lapidis ſufficiēter: ⁊ curā etiā oppil̾onis que fit a ſanguie vel ſanie. ⁊ pōt ēt fieri oppil̾o in cānali virge a veruca q̄ orit̄ ibi. ¶ Et cura huiꝰ eſt cuz dolor fuerit fortis ⁊ intolerabilis: eo ꝙ infirmꝰ nō poteſt emittere vrinā: ꝑforare virgā i loco ſuꝑiori veruce ita vt vrina poſſit ide exire: ⁊ vrinādo quieſcit dolor. Et poſtea cura verucā inyciendo oī die ꝑ foramē eiꝰ oleū amygdalaꝝ: aut de ſiſamino. D ⁊ ħ pluries facto ſtude cōprimere verucaz cū aliquo inſtr̄o donec erūpat̄: ⁊ poſtea pone intus ea q̄ hn̄t dolorē remouē: ſicͭ ē oleū ro. ⁊ oleū amygdalaꝝ eq̄l̾r mixta: ⁊ octaua ꝑs aque decoctionis centauree minoris: ⁊ ſubtilis corticis pineoꝝ: ⁊ caude equine: q̄ tm̄ bulita ſint donec aq̄ mutauerit colorez: ⁊ in iſta colatura pone aliqd mellis: ⁊ pone de iſto medicamie ꝑ foramen v̾ge oī die tā diu donec deſtructa fuerit veruca. Et demū cura foramē vulneris donec fuerit cōſolidatū: ⁊ hoc cum vnguēto de alnacli: ⁊ ſemꝑ cū vrinauerit infirmus ablue vulnꝰ cū aq̄ mellis p̄dicta: ⁊ deſuꝑ pone vnguētū alnacli donec ꝯſolidet̄. Si vo ſenex fuerit infirmꝰ pp ſui ſuꝑfluā ſiccitatē nō ꝯſolidat̄ vulnus in ꝑpetuuz. Et ꝓpter ħ non eſt perforādus niſi fuerit in articulo mortis.

Cura.

E ¶ Capl̾m 2m. Quod eſt de priuatione ſenſibilitatis virge.

Hec egritudo curat̄ ſicͭ curat̄ ꝑuatio ſenſibilitatis alteriꝰ mēbri. ⁊ oriūt̄ ēt qn̄qꝫ i capite v̾ge puſtule rubee q̄ in arabico noiant̄ alohūbra: qbꝰ collyriuz de memithe ꝯfert multū: ⁊ eiꝰ regimē ſit lactuca decocta.

¶ Cap. 3m. Qḋ eſt de foraminibus que fiunt in virga.

Hec qdez paſſio accidit in ħ membro ex abundantia acutoꝝ humoꝝ. ⁊ curat̄ cuz collyrio de memithe. ⁊ regimē eius ſit lactuca decocta.

¶ Cap. 4m. Quod eſt de expulſione ſpermatis.

Hec vo egrido euenit a debilitate v̾tutꝭ: ſicͭ accidit exeūtibꝰ ab egritudine ⁊ ſenibꝰ. ſꝫ qn̄ corpꝰ cōfortat̄ ⁊ vigorat̄ ⁊ redit ꝑfecte i ſuā pol̾itatē remouet̄ iſtḋ accn̄s: ⁊ ꝯtinuare teſticulos galloꝝ hꝫ iſtud accn̄s remouē: ⁊ bibē aquā mell̾ ꝯfert valde. F Si vo ex ſenectute fuerit: cura ē ipo̾lis: ⁊ qḋ magꝭ ꝯfert i hac paſſione ſi nō fuerit ex ſenectute ſūt teſticuli galloꝝ: ⁊ cerebra paſſerū: ⁊ carnes pulloꝝ: ⁊ colūboꝝ ꝑuoꝝ. ⁊ accidit ēt ꝙ mēbruz nō eycit ſꝑma ſicͭ ſagittā cā iciſionis chorde q̄ arabice dr̄ ſcebel: ⁊ ē illa chorda iter teſticulos ⁊ v̾gā. ⁊ hec recordatꝰ fuit. G. Et huiꝰ cura ē ipo̾lis. Et itex dic̄. G. ꝙ qn̄ accit tortuoſitas i v̾ga nō p̄t eycē ſꝑma ſicͭ ſagittā. Et ħ tortuoſitas pōt accidē aut ex vulnē qḋ nō fuit bene ꝯſolidatū: aut ex apate fcō i aliq̄ chordaꝝ v̾ge: aut ex nimia ſiccitate alicuius chorde. ſi āt ex ſiccitate fuerit: cura ē ipo̾lis: tn̄ p̄cipe īfirmo vt q̊tidie ⁊ multotiēs iungat mēbrū cū oleo amyg. dulciū mixto cū aq̄ tepida: ita ꝙ illa hūiditas ſꝑ ibidē ꝑmaneat. Si vo ex apate duro ⁊ lapideo fuerit: fac fieri iunctionez ex oleo anhetino: ⁊ piguedie anatꝭ: ⁊ ex medulla cruris vituli: q̊ꝝ ꝑtes ſint eq̄les: miſceāt̄ ſil̾: ⁊ iungat̄ m̾ltotiēs mēbrū. ⁊ videbis iuuamtū māifeſtiſſimū. G Cōplete ſūt egritudines v̾ge: ⁊ nūc icipiemꝰ determinare de egritudinibꝰ vulue.

¶ Trac. 5ꝰ. de egribꝰ vulue ⁊ m̄ricis: ⁊ ē ꝯtinēs capl̾a octo.

¶ Capl̾z pm. Qḋ eſt de ſterilitate ꝓpter malaz cōplo̾nez.

Hoc membrū ſcꝫ vulua ex mēbris ē multi ſenſus ſicͭ iaz decl̾atū ē. ⁊ ħ pp exuberatiōez neruoꝝ q̄ eſt i ea. Et ꝯſtrigit̄ ⁊ ꝯhit̄ valde: ⁊ dilatat̄: ⁊ elargat̄ m̾tū: ⁊ ħ pp multas ligaturas tortuoſas q̄ ſūt in ea. Et non eueniūt ħ alicui mēbro niſi huic: ⁊ ſtō: ⁊ burſe teſticuloꝝ. Et qn̄ mulier icipit iꝑregnari ꝯſtrigit̄ ⁊ ꝯhit̄ matrix. ⁊ qn̄ fetus icipit creſcē: dilatat̄ matrix: vſqꝫquo deueniat ad terminū a deo ſibi deputatū ex nā ſui: ⁊ tūc dilatat̄ orificiū vulue donec ꝑturiat: ꝙ p̄us erat tā ſtrictū ⁊ obturatū ꝙ ēt pūcta ſtili nō potuiſſet itraſſe: ⁊ cū incipit exire fetꝰ d̾ſcēdit ex̄ orificiū m̄ricis: ⁊ poſtea dilatat̄ orificiū vulue intm̄ ꝙ ē exiēs a nā abſqꝫ tumefactiōe loci: ⁊ iſtḋ dr̄ doloſare. Et totū ħ fcm̄ eſt a ꝓuidētia diuina. ¶ Et fit ſterilitas ab egritudibꝰ m̄ricis: ꝙ ſi fuerit a natiuitate: cura eiꝰ ē ipo̾lis: niſi ſꝫ volūtatez diuinā: que aūt fit a mala q̄litate ſeu cōplo̾ne frida vl̾ calida: ſicca vl̾ hūida: aut ab iſtis q̄litatibꝰ mixtis pōt curari. ¶ Mala aūt cōplexio calida in exceſſū deſtruit ſperma: ⁊ cōſumit illud. ¶ Et cura eiꝰ ē reducē dictā malā cōplo̾nē ad eq̄litatē: ⁊ ħ cū cibis ⁊ medicis itus ⁊ ex̄. ¶ Mala vo cōpl̾o frida acgrit̄ a balneatiōe: ⁊ natatiōe in aq̄ multe friditatꝭ: aut a ſeſſione ſuꝑ lapides multe friditatꝭ: vel a comeſtione mediciaꝝ fridaꝝ: aut a poſitiōe emplo̾ꝝ fridoꝝ ſuꝑ vētrez appoſitoꝝ pp multā caliditatē q̄ erat in eo. ¶ Et cura eiꝰ eſt tēpare cōplo̾nē cū medicis q̄ hēant calefacē tēperate. Et cōferunt etiam iſte medicine qn̄ fit a ſenectute: vel ab

Cura calide.

Cura frigide.

acceptione ciboꝝ vel medicinaꝝ frigidaꝝ. ¶ Medica-
I men cõueniẽs ad h. ℞.olei rosacei: ⁊ anbetini : ⁊ granoꝝ
de alcaurũ.añ.ʒ.ij. ⁊ aque decoctionis aristo.lon. decocte
cũ.ʒ.j.ipsius ari.vsq; ad ꝯsumptionẽ medietatꝭ librami.j.⁊
lumbricoꝝ terrestriũ.ʒ.s.⁊ misceant̃ oia sil̃: ⁊ ponant̃ ad
lentũ ignẽ: ⁊ bulliãt vsq; ad ꝯsumptionẽ aque. ¶ Et po-
stea pro q̃libꝫ.ʒ.olei: ponat̃ exagiũ vnũ pure ambre: ⁊ cũ
isto fac iungẽ q̃libet die itus in mr̃ice: ⁊ ꝓyce ẽt de ipso ꝑ
clistere vsq; ad ꝓfundũ: ⁊ da ei ad bibẽdũ oi die de syru-
po de corticibꝰ citri cũ syrupo de sticados.añ.ʒ.j.cũ.ʒ.iiij.
aque simplicis tepide. ⁊.ʒ.j.decoctionis centauree. Et de
octo in octo diebꝰ da ei ad bibendũ aur̃.s.tberiace ma-
gne: ⁊ carnes eiꝰ sint turtures ⁊ passeres iritij ⁊ anates de-
Cura sicce. cocte in taspbea cũ pane bñ fermẽtato. ¶ Or si dicta ma
la cõplo ex siccitate fuerit sup̃flua: vnde sperma cadẽs in
vulua vel matrice ꝯsumit̃ ⁊ desiccat̃ tali mõ ꝙ ibi nulla
gñatio põt fieri. Et h mulieri p̃t accidere ex sup̃fluo vsu
siccaꝝ medicinaꝝ ex errore medicoꝝ: ⁊ etiã ꝑꝑ iportuni
tatẽ mulierũ que faciunt se medicinare de eo ꝙ nesciũt.
Istis g̃ stude bumectare corpꝰ totũ: ⁊ matricẽ maxie Et
K ciba eas gallinis pinguibꝰ in lacte decoctis: ⁊ cũ qbusdã
etiã auibꝰ que in arabico dicunt̃ scumẽ cõditis cum oleo
amygdalaꝝ dulciũ loco olei oliuaꝝ: ⁊ clisteriça matricẽ
cũ oleo de sisamino vel amygdalaꝝ dulciũ. Sed oleũ de
sisamino nõ cõmẽdo ꝑꝑ q̃dã nocumẽta q̃ sunt in eo: ⁊ sũt
ista.s.q2 est grosse sube: ⁊ ꝑꝑ boc tarde facit suos motus ⁊
oꝑatiões: ⁊ est facilis corruptionis: ⁊ inducit fetorẽ in mẽ-
bris: ⁊ maxie i sup̃ioribꝰ: ⁊ fac itrare mulierẽ in tina aque
dulcis tepide in q̃ moret̃ diu: ⁊ si videret̃ ei graue stare to
taz in aq̃ ad minꝰ stet vsq; ad renes: ponẽdo in dcã aqua
aliqd olei amygdalaꝝ dulciũ. Et si baberes oleũ oliuarũ
dulciũ sine aliq̃ penetratiõe salis ꝯfert magis ꝑꝑ stiptici-
tatẽ modicã q̃ est in eo. Et iaz te feci scire multotiẽs: ⁊ ad-
L buc idẽ itero tibi in h loco ꝙ q̃olibꝫ mẽbrũ gñalr̃ ⁊ spãlr̃
principale indiget ꝯfortatiõe cũ medicis stipticis tempe-
rate: ⁊ fac stare mulierẽ in domo cuiꝰ fenestre ⁊ ianue sint
aꝑte a ꝑte austri: ⁊ in q̃ discurrat aqua cã bumectationis
aeris: ⁊ cũ vult vti coitu cũ viro suo cã ipregnãdi se: sit in
camera cuiꝰ ianue ⁊ fenestre sint aꝑte a ꝑte oriẽtis ita vt
inde ventꝰ ille itret: ⁊ da mulieri ad bibẽduz de limatura
eboris cũ succo pomoꝝ: aut cũ decoctione ligritie: ⁊ vtat̃
mulier ocio ⁊ quiete: ⁊ seruãdo regimẽ istud sic̃ dixi: ipre-
gnabit̃ Deo dante. Et scias ꝙ qñ talis mulier icipit iuuẽ-
tutẽ trãsire: ⁊ ad senectutẽ primã appropĩquare: medicie
⁊ regimẽ p̃dictũ est maioris efficacie ⁊ iuuamẽti ꝑꝑ calo-
ris diminutionẽ in ipsa. Et iaz ante tibi dixi ꝙ mẽbra for
titer desiccata difficile est valde cuz medicis bumectare.
Et bac d cã pauca tibi h scripsi ⁊ memoraui: ⁊ sic cõpleui
Cura hũide. curã sterilitatꝭ q̃ a siccitate ꝓcedit. ¶ Et nũc icipiã curaz
sterilitatꝭ q̃ fit ex sup̃flua bumiditate matricis. Et scias ꝙ
bumiditas sola matricis: nõ destruit ipregnationẽ: sꝫ illa
M que fluit sicut aqua. Et bec diuisa in ꝑtes duas.s.subtilem
⁊ grossaz. De eniz due exuberãtes õstruũt ipregnationẽ.
Et cura boꝝ ẽ facilis: ⁊ h est vt regas mulierẽ cũ exicca-
tiuis actu ⁊ potẽtia: dãdo ei carnes assatas: ⁊ ẽt in sartagie
preparatas: vbi sint turtures ⁊ passeres: ⁊ fac clisteriçari
matricẽ eius cũ istis rebꝰ. ℞. spelte cõquassate ⁊ radices
lilioꝝ cõquassatas: ⁊ infunde in aqua: ⁊ stent sic vsq; ma-
ne: ⁊ tũc pone ad lentũ ignẽ: ⁊ fac bullire donec aqua mu-
tet colorẽ: ⁊ in colatura illa pone librã.s.olei de granis ca
tapucie: ⁊ si nõ reꝑiret̃ de isto: pone loco eiꝰ tantũ de oleo
amygdalaꝝ amaraꝝ cũ.ʒ.j.oximellis cõpositi: ⁊ fac cum
istis tepidis clisteriçare stãte muliere supina.i.subiecta su
ꝑra dorsuz suũ: ita ꝙ nares ⁊ renes sint in altuz: ⁊ caput ⁊
spatule sint decliues: ⁊ sic stãdo retineat clistere istud per

boram vnaz ⁊ postea euẽt̃: ⁊ sic faciat oi die vsq; ad octo N
dies: ⁊ postea fac liciniũ ex cotone: ⁊ desuꝑ ꝓyce puluerẽ
macis: nõ ponẽdo multũ de eis: q2 istud mẽbrũ cũ sit ner
uosuz est multi sensus: ⁊ nõ posset talia sustinẽ. Et silr̃ ca-
ueas ponere de sqnçibin.s.oximelle i quãtitate multa: qa
istud membrũ ledit̃ ab aceto. Et ego semꝑ cũ facio tales
medicinas ꝯsueui ponẽ de eo in valde modica quãtitate.
¶ Et si quereres a me quare stõchꝰ sustinet acetuz absq;
magna lesione magis q̃ faciat matrix: cũ sit maioris sen-
sibilitatis. Dico ꝙ buic q̃oni põt rñderi pluribꝰ modis.
Uno.s.modo ꝑꝑter ꝯsuetudinẽ: q2 stomachꝰ multuz est
assũetꝰ recipe acetũ. Et alia de cã est: q2 epar multũ iuuat
stomachũ in suis oꝑibꝰ exercẽdis: ⁊ boc est qa stomachꝰ
nõ digerit cibũ solũmodo per se: sꝫ ẽt ad vtilitatẽ epatis
⁊ oiuz alioꝝ mẽbroꝝ. Et discordia qdẽ fuit iter medicos
qui fuerunt ante Gal. talis.s.ꝙ qdaz eoꝝ credebãt ꝙ sto- O
machus nutrit̃ ex bumiditate ꝓp̃a stomachi que in ipso
digerit̃. Et alij dicebãt ꝙ illa bumiditas nõ erat: nec po-
terat esse sufficiẽs ad nutriẽduz ipm: sꝫ nutrit̃ a sanguine
q̃ recipit a venis q̃ veniũt ab epate ad stõchũ. Et. G. affir-
mat ⁊ dicit: ⁊ verũ est dictũ eiꝰ qd nutrit̃ istis duabꝰ vijs.
Et snia mea in h ẽ ꝙ q̃daz pars istiꝰ stõchi nutrit̃ pro ma
iori ꝑte ex ꝓp̃a bumiditate digesta soluz in ipso stõ cum
modica q̃daz ꝑte ⁊ parua sanguis q venit ab epate: ⁊ alia
pars stõchi nutrit̃ ecõtrario. Et sine dubio pars superior
stõchi nutrit̃ ex bumiditate ꝓp̃a digesta solum in stõcho
cũ modica ⁊ parua q̃titate sanguis qui venit ab epate. Et
inferiores ꝑtes stõchi in maiori q̃titate nutriunt̃ ex san-
guine qui venit ab epate: ⁊ in minori de ꝓp̃a bumiditate
sui. Et ꝑtes medie ipsius equalr̃ nutriunt̃ ex ambabꝰ. Et
qa in stõcho sunt ꝑtes carnose: ideo melius põt sustinere
acetum q̃ matrix: que oino caret carnositate: ⁊ etiaz qa in
fundo stõchi abũdant bumores. Et ex oibus istis causis
põt leuius ⁊ melius stõchus acetũ sustinere q̃ matrix. Et
inunge vuluaz exterius cum oleo ro. ⁊ oleo de aldiacoen.
Et scias ꝙ pro maiori ꝑte ex frigiditate ⁊ bumiditate bec
egritudo bꝫ ꝓuenire: ⁊ pro miori ex caliditate ⁊ siccitate.
Jam ergo videt̃ nobis sufficienter posuisse curas buius
passionis simplicis: ex qbus scias curare cõpositas: cõpo-
nendo medicamina prout videbit̃ conuenire.

¶ Cap. 2m. Quod est de apostemate matricis.

Et accidit qñq; vulue seu mr̃ici apã sicut alijs mẽbris accidet̃
ꝯsueuit. Et h mẽbrũ satis p̃paratũ est recipe
apã: eo ꝙ est in iferiori ꝑte corporis. ⁊ cuz h
est receptaculuz sup̃fluitatũ. Et apãta q̃ fiũt
bic sunt vel ex sanguine: vel cholera: vel ex melia: sed ex
flegmate in minori ꝑte. Et cura gñalis oibꝰ ẽ flobotomia
basilice brachij dextri primo: ⁊ postea ex saphena: ⁊ po-
stea stude in refrenãdo ⁊ mitigando bumores: ita vt non
currant ad locũ doloris: ⁊ subtilia ei regimẽ valde. Et cre
do ꝙ sufficiãt ei.ʒ.ij.panis bñ fermẽtati: vel paꝝ plus: vl̃
minus cũ medulla citrulloꝝ. Et clisteriça vuluã cũ oleo
rosaceo. Et si cũ boc regimine resoluitur apostema: bene
quidem. Et si conuertit̃ ad saniem: necesse erit tunc vt fa
cias clistere cum aqua mellis: aut cuz ipso melle: ⁊ postq̃
sanies bñ fuerit mundificata: clisteriça vuluam cũ melle
mixto cũ medicis dsiccatiuis bñtibꝰ ꝓp̃etatẽ gñandi car-
nez: ⁊ in melle ẽ virtꝰ magna i gñando carnẽ. ¶ Medi-
camen ad boc. ℞. farine ordei ⁊ farine viccie.añ. partes
equales: nucis cypressi ⁊ thuris adusti.añ. quartã partem
vnius ꝑtis: que sunt cõquassanda cõquassent̃: ⁊ ifundant̃
in aqua: ⁊ postea bulliant tm̃ vsq; quo aqua mutet colorẽ
⁊ colet̃ staminia valde densa: ⁊ misce cuz bac colatura de
melle puro ⁊ spumato quãtũ ẽ medietas aque: ⁊ depurat̃

A mel isto mō. ℞.mel.ꝛ misce cū eo de aq̄ in bona quātita/
te donec ferueat:ꝛ postea remoue spumā ꝛ fac eū paulati/
ne bullire semꝑ remouēdo spumā:postea cola ꝛ iteꝝ po/
ne ad ignē:ꝛ fac bullire donec ꝯsumet̄ aq̄:ꝛ de isto cū ꝑdi
cta decoctiōe oī die fac clistē donec fuerit libata.Et h̄ cu/
ra ē ꝯueniēs oib⁹ apātib⁹ fract̄ q̄ fiūt ex cholā mixta cum
melā:aut q̄ sūt ex melā mixta cū sāguie:ꝛ apā ex melā
in h̄ loco raro euenit:ꝛ qn̄ accidit nō de leui curat̄:queād/
modū ēt nec ī alijs mēbris:tn̄ semꝑ studiosus eē ōbes in
mitigādo dolorē ei⁹:ꝛ qđ magꝭ ꝯueniēs est ad h̄ ē oleū ro.
cū olō ō vitellis ouoꝝ:qđ sit absq̧ oī acuitate ꝛ fetore.Et
scias ꝙ oleū de vitellis ouoꝝ magnā ꝛ mirabilē h̄ꝫ ꝓꝓe/
tatē in egritu^{bꝰ} vulue:ꝛ ēt in oib⁹ mēbris magni sensus cū
valido dolore ꝛ forti:ꝛ oī die clisteriça eā cū istis duobus
oleis:ꝛ fac eā s̄uare regimē subtile qđ tēdat ad quādā hu
miditatē sic̄ est brodiū galline cū pane fermētato ī modi/
ca quātitate:nō comedēdo de carnib⁹:ꝛ tene eā cū isto re
gimine donec dolores fuerit alleuiati:ꝛ ipsa sil̄r. ꝛ postea
paulatine ꝑduc eā ad suū regimē assuetū:ꝛ nō tradas ob/
liuioni reꝑcutere ꝛ obuiare ne hūores possint ad locū de/
riuare:ꝛ locū q ibi ē tumefact⁹ studeas dissoluē toto pos/
se:ꝛ finis vltim⁹ ad quē pōt medicus ꝑuenire in h̄ apāte
melīco ē vt ꝓlonget̄ egritudo:ꝛ iuuat cum hac passione
mulier tꝑe longo faciēdo semꝑ suas actiōes nāles.

Oleū ouoꝝ magnā h̄ꝫ ꝓprietatē in sedatiōe doloꝝ mēbroꝝ valde sensibiliū.

B

¶ Cap.3m.Quod est de corrosione matricis.

Enerat̄ qdeꝫ hec egri^{do} ī mr̄ice exu/
berantia hūoris acuti ꝛ cor/
rosiui:ꝛ qn̄ fit in aliq̄ alio mēbro cū difficul
tate curat̄. q̄ cū orit̄ in isto multo difficili⁹:
ꝛ iaꝫ recordat⁹ sum ꝙ cū essem iuuenis ad

C me venit qdā senex trapeçator:q dixit mihi ꝙ q̄daꝫ dn̄a
de q̄ multū curabat:ꝛ eā multū diligebat hāc patiebatur
egritu^{neꝫ}:ꝛ ego diu in curatiōe ei⁹ laboraui donec fui fes/
sus:ꝛ qꝛ eū multū diligebā:feci h̄ scire patrē meū q senex
erat:ꝛ ipse me desperare fecit de hac curatione:dicens ꝙ
hec passio ad mortē deducē eā debebat nāl̄r:ꝛ docuit qđ
ei facere deberē.Et aliqn̄ hec egritudo in ea alleuiabat̄:ꝛ
interdum intēdebat̄:donec sanguis in quātitate maxima
emanauit ꝛ corrosio dilatabat̄:ꝛ in tm̄ augumētata ꝛ di/
latata fuit corrosio ꝙ corrosit vnā ex magnis venis:ꝛ ide
tantū sanguis exiuit:ꝙ inde mortua fuit.

Corrosio matricis nāl̄r est incurabilis aliter tamen sen Auicēna.

¶ Cap.4m.Quod est de dislocatione matricis.

T dislocat̄ qn̄q̧ matrix ex super/
flua humiditate:ita ꝙ
exit a loco debito.Et pōt ēt accidere ex sal/
tu:vel ex casu:aut ex eleuatiōe magni pōde/
ris ꝛ silib⁹.Et iaꝫ recordat⁹ sum ꝙ vidi mu
lierē cui matrix exiuerat ex̄ vuluā:ꝛ videbat̄ q̄si eēt far/
dellus paru⁹:ꝛ remāsit sic tꝑe lōgo:sꝫ finē ipsi⁹ ignoraui.
In ꝑn° aūt qn̄ appet h̄ egri^{do}:medic⁹ leuiter eā poterit cu

D rare:ꝛ reducit̄ oib⁹ istis modis qb⁹ dictur⁹ sum.vꝫ.manu
si vis:ꝛ si nō:fac eā supinā iacere:ꝛ fac ꝙ aliqs sedeat suꝑ
pect⁹ suū:ꝛ alius suꝑ crura:ꝛ fac eaꝫ terrere ponēdo circa
pedes ei⁹ aliq̄ reptilia:sic̄ sunt mures:vl̄ lacerte:aut ra ne:
vel his silīa:ex qb⁹ mlt̄ū terrefiat:ꝛ velit fugē ab ipsis tra
hēdo pedes ꝛ crura ad se:ꝛ ide oīa mēbra ꝛ corp⁹ totū sil̄
ꝯhant̄:ꝛ hac de cā matrix int⁹ redibit ad locū suū:ꝛ cū re/
dierit matrix fac eleuari coxas ei⁹ in altū:ꝛ ordina vt ia/
ceat supina:ꝛ ꝑcipe ei vt non se moueat oīno aliq̄ de cā:
ēt si vellet assellare.Et postea clisteriça eaꝫ h̄ clisteri.℞.
balausti.ꝛ galle:carobe recētis:ꝛ ligritie.an̄.ꝑtē vnaꝫ:nu/
cis cyꝑssi ꝑtē mediā:sticados ꝛ camomille.an̄.q̄rtā ꝑteꝫ
ꝑtis vni⁹.cōquassa q̄ sūt cōquassanda:ꝛ ifunde dictas me
dicias ꝑ noctē vnā in aq̄ multū feruēti:ꝛ ī mane fac bulli
re donec multū aq̄ mutet coloreꝫ:ꝛ postea colet̄:ꝛ ex ista
colatura accipe librā.ʒ.cui misce.ʒ.ʒ.olei ō myrtella facti
ex florib⁹ ipsi⁹ myrte:ꝛ fcō ex istis clisteri īfunde cotū in

E istis ꝛ ipone:ꝛ postea liga desuꝑ vuluā exteri⁹ pctiaꝫ lini
valde dēsaꝫ:q̄ sit iplicata plib⁹ plicis:ꝛ sit madefacta ī de
coctiōe myrte ꝛ balaustiaꝝ:ꝛ postea suauit̄ liga eā cū in/
stitis an̄ ꝛ retro:ꝛ muta eā bis in die.Sꝫ an̄ ligatiōeꝫ po/
ne suꝑ vuluā:ꝛ ex opposito retro suꝑ spinā de puluē sub/
tilissimo de sticados ipastato cū aq̄ ꝛ aceto.an.ita vt trā/
seat de v̄tute ei⁹ ad mr̄icē:ꝛ ī aq̄ sua pone de syrupo ro.vt
bulliat:ꝛ cū h̄ regie libabit̄ deo dāte.Si āt matrix an̄q̧
int⁹ reducta fuerit mutauerit colorē:pone desuꝑ cotū car
minatū madefactū ī olō ro.ꝛ oleo lilij:q̄ꝝ ꝑtes sint eq̄les
ꝛ sint tepida ad modū lact̄ recēter mulcti mutādo cotum
sic madefactū pluries atq̧ pluries:donec illa suꝑfluitas ꝛ
nigredo remoueat̄.ꝛ demū stude ī reducēdo mr̄icē int⁹:
queādmodū dixi:nihil penit⁹ omittēdo. ¶ Et recordati
fuerūt qdā medici ꝙ aliqn̄ putrefiūt ligamēta matricis
oīa:ꝛ exit matrix oīno:ꝛ ꝑmanet mulier absq̧ mr̄ice:ꝛ vi
uit sine diminutiōe aliquaꝝ suaꝝ oꝑationū. Et dixit mihi
qdā amic⁹ me⁹ de q̄ ꝛ ei⁹ v̄itate multū ꝯfido ꝙ vidit mu

F lierē cui oīno matrix exiuerat:ꝛ remāsit viua faciēdo oēs
suas oꝑōnes nāles itegre ꝛ ꝑfecte:ꝛ sic eē dꝫ absq̧ dubio:
cū nō sit mēbrū ꝑ̄ncipale:nec aliqb⁹ mēbris aliq̄s ꝑ̄stet
vtilitates:nec ꝑ̄stat aliqđ iuuamētū in ꝯseruādo vitā:nec
īuentū fuit ad illud.Et pro certo iuuamētū in muliere est
matrix sicut mēbrū viri in viro:tn̄ testiculi sunt membrū
ꝑ̄ncipale:sicut declaratū est:ꝛ ex ipsis est vir.i.masculus
vir diuersificat⁹ a muliere.Sed matrix nō ē alteri⁹ iuua/
mēti nisi q̄a facit appetere coituꝫ:ꝛ ad ipregnationē reci/
piēdaꝫ.Et facit crescē ꝛ tumere vbera. Et greci qn̄ volūt
ipinguare scrophas:extrahūt eis mr̄ices.Testiculi auteꝫ
mulieris minores sunt ꝛ existūt illis viroꝝ:ꝛ testiculi vi/
roꝝ sunt rotūdi:mulierū x̄o plani.Cum aūt testiculi mu/

G lieris ex̄hunt̄ reddit̄ aīal incognitū:qꝛ ex oib⁹ aīalib⁹ sūt
masculi ꝛ femine:ꝛ cui ablati sunt testiculi nō est mascu/
lus neq̧ femina:nec pōt esse moris masculi nec femine:
quare de necessitate est alius a masculo ꝛ a femina.

Mulier cui tota exiuit matrix supuixit.

Testiculi sūt mēbra principalia respcū īdiuidui.ideꝫ supra.

¶ Cap.5m.Qđ ē de fluxu mēstruoꝝ.

Luxus qdē mēstruoꝝ accidit mulie/
rib⁹:aut ꝑ viā purga^{nis} suꝑflui
tatū:aut a nimia subtili^{te} sāguis:vl̄ qꝛ nimiū
fact⁹ ē sāguis aq̄sus:aut ꝑꝑ nimiā caliditatē
igneā acq̄sitā in eo:vl̄ ex aꝑtiōe orificioꝝ venaꝝ ꝑꝑ mor
dicationē ꝛ acuitatē sanguis:cui āt ex subtili^{te} sanguis h̄
ꝓcedit:cura ei⁹ ē igrossare regimē:deide da ei lentes de/
coctas:ꝛ crura ꝛ pedes hedoꝝ ad comedēdū.Illi aūt cui
accidit ex acuitate ꝛ calītate ignea acq̄sita ī sanguie ꝓpi/
nabis medullas citrulloꝝ ꝛ āguriaꝝ. Et si fuerit iuuenis
ꝛ tꝑe estat̄ dabis ei cucurbitas decoctas cū carnib⁹ arietū
iuuenū.s.vni⁹ anni.Et qn̄ ex aꝑtiōe orificioꝝ venaꝝ ꝓce
dit ex mordicatiōe ꝛ acuitate q̄ est ī sanguie:dabis ei ad

H bibēduꝫ aquā in q̄ cocta sint ista.s.ligritie ꝛ viole ꝛ nenu/
far.an̄.aur̄.ij.psilij itegri octauā ꝑtē aur̄.j.ifūde ī.xv.ʒ.aq̄
vsq̧ ad mane.Et postea fac bullire lento igne vsq̧ ad cō/
sūptionē medie^{tis} aq̄ ꝛ cola:ꝛ ī hac colatura adde.ʒ.syru/
pi ro.fci ex rosis siccis:ꝛ.ʒ.ʒ.de syru.dactiloꝝ crudoꝝ:vel
loco ei⁹ de syrupo agresti:ꝛ bibat de ea ieiuno stō oī die.

Cās flux⁹ mēstruoꝝ sunt quinque.

¶ Cap.6m.Qđ est de retentione menstruoꝝ.

Etinent̄ qdeꝫ mēstrua in mulierib⁹
ꝑꝑ grossitudineꝫ hūoꝝ:aut
ꝑꝑ debilitatē v̄tut̄ expulsiue. Et cura ei⁹ est
subtiliare regimē ei⁹:ꝛ icidere viscositatē ei⁹
cū syrupo ō ireos:ꝛ syrupo ç̄ngçibin simpli/
ci tantūdē cū ter tāto de aq̄.Si mulier trāsierit iuuētutē:
aut fuerit senex:ꝛ caro ipsi⁹ fuerit dura:ꝛ hūor grossus ex/

titerit:tūc oino idiget syrupo sqnçibin cū syrupo d ireos: sic dixi mꝰ. Et tu scis ꝙ medicine q̄ sūt diuretice valde hēre debēt odorē horribilē: ꝛ apiū: ꝛ ameos: ꝛ daucꝰ sūt ꝯueniētia ad h: ꝛ feniculus ēt tātū hʒ de horribilitate q̄ɫtū suffic.
I Cōplete sunt egritudines que accidunt vulue.

¶ Caplm. 7m. Quod est de oppillatione ꝛ sigillatione que accidit collo matricis.

Hoc qdem accidēs aliqbꝰ mulieribus euenit a natiuitate in vtero materno: ꝙ si fuerit caro: icide cū ferro: ꝛ si fuerit os aut caro dura cicatriçata noli laborare.

¶ Cap. 8m. Quod est de laniatione matricis.

Hoc qdem accidēs aliqbꝰ mulieribus euenit in tpe partus: aut qñ violant a vginitate. Et si fueris a pn° pcipe ei mulieri vt strigat coxas suas: ꝛ poſe erit ꝙ suo ꝓpo sanguie ꝯsolidabit. Si autē nō fueris in pn° ꝛ labia vulneris fuerit ꝯsolidata incide dicta labia ex vtraqꝫ pte cū ferro: ꝛ sue cū filo sete crude: ꝛ pone desup ꝯsolidatiua
K ꝛ sigillatiua: sic sūt absinthiū: ꝛ anthere: ꝛ balaustie exiccate. Fiat puluis ex his subtilissimꝰ: ꝛ spge desup suturā iterādo pluries. Et scias ꝙ sutura q̄ fit ex seta cruda nō corrumpit: nec putrescit donec vulnꝰ pfecte sit ꝯsolidatū.

Sutura ex seta cruda non corrūpit donec vulnꝰ fuerit ꝯsolidatū.

¶ Hucusqꝫ igit ꝓut nobis appet sufficiēter diximus de egritubꝰ ꝓprijs vniuscuiusqꝫ mēbri. Nūc aūt incipiemus determinare de egritudinibꝰ cōibꝰ oiuꝫ mēbroꝝ: ꝛ icipiemus cū auxilio Dei determinare ꝛ loqui pmo de ossibus que sunt columna ꝛ fundamētuꝫ oiuꝫ membroꝝ.

¶ Tracta. 6ꝰ. de egritubꝰ ossiuꝫ: ꝛ est ꝯtinēs capla qnque.

¶ Caplꝫ pm. Qd est de mala cōplexione ꝛ fractura ossis.

De cōplone mala.

Dico qdem ꝙ in qlibet osse pōt fieri egrido ex mala cōplone: ꝛ h aut pp ꝯiunctionē eoꝝ adinuicē: vl pp formā eoꝝ: aut appositionē ipsoꝝ: vel pp mēsurā eoꝝ. Et ē nece sup
L h ꝯsiderare ꝓpriā eoꝝ cōplonē: inquātū est masculus vl femia: ꝛ inquātū ē puer iuuenis: vl senex: vl decrepitꝰ: ꝛ ēt inquātuꝫ ē Petrus vel Joānes. Et sup h silr pter ꝯsiderationē ossiū: debemꝰ cōsiderare carnem: ꝛ neruos: ꝛ ligaturas: ꝛ venas: ꝛ villos: ꝛ cutē: qm̄ qñ ista exeūt a sua cōplone nāli trahūt silr ꝛ alterāt ossa a sua debita cōplone radicali. Et notū ē ꝙ ossa cōplonata sūt ex vna q̄tuor q̄litatū simpliciū aut cōpositaꝝ. Ergo qñ exierit a sua debita q̄litate: studeas ad recuperationē ipsiꝰ. ¶ Et accidit ēt ossibꝰ dissolō ꝯtinuitatꝫ q̄ fractura noiat. Istis igit subtilia regimē inquātuꝫ potes: ꝛ equa mēbrū fractū: reducēdo ipm in locū suū ꝓpriū. Et illi q sūt suitores medicoꝝ. s. chirurgicoꝝ assueti sūt h facere ꝓprijs manibꝰ. Sꝫ mihi ipoſe vr ꝙ aliqd boni sciāt agere: q̄re eos nō debes pmittere opari. ꝛ vide si mēbrū lesum sit tale qd hēat sibi par: sicut sunt brachia ꝛ crura.

De fractura.

M Stude g vt reducas lesuꝫ ad formā sani: ꝛ si ē ex mēbris q̄ nō hñt societatē: sic nasus: cogita formā ipsiꝰ mēbri q̄lis erat i sua sanitate: ꝛ studeas vt possis reducē ad ipsaꝫ toto posse. Et si dislocatio vl fractura in ossibꝰ magnis euenerit: fac eū extēdere sup discū seu tabulaꝫ: cuiꝰ supficies sit extēsa ꝛ plana: postea extēde ambas ptes mēbri lesi trahendo fortiter cū ambabꝰ manibꝰ ex vtraqꝫ parte: ita vt elongent ptes fracte vl dislocate abiuicē: ꝛ postea molla manꝰ tuas ad h vt nerui ꝛ ligature trahāt ad se mēbrū: ꝛ redeat ad locū suū: ꝛ iunge locū lesuꝫ cū oleo ro. ponendo desup petiā subtilē: ꝛ sup illā pone grossiores: ꝛ demū liga cū stellis faciēdo ligaturā mediocrē. vꝫ. nō multū strictā: nec mollē: ꝛ stet ita ligatꝰ p tres dies: ꝛ postea solue ꝛ liga iterū faciēdo sic prius in oibꝰ: ꝛ h facias donec fuerit liberatꝰ. Sed attēde ꝙ id qd pus agere debes in istis est flōmia ex oppota pte egrinis: ꝛ sbtilia regimē eiꝰ: ꝛ sufficit ei comedere panē bñ fermentatū cū pullo: nō tñ vsqꝫ ad saturitatē: ꝛ h dōec fueris certꝰ ne locꝰ apet vsqꝫ ad. xxx. dies: ꝛ ab ide in antea adiuua eū cuꝫ gn̄antibꝰ hūores viscosos sup fracturā ossis cū adiutorio dei. Et cibaria faciētia hec st pedes ꝛ crura hedoꝝ ꝛ arietū: ꝛ ꝯtinua iunctionē: ꝛ ligationē: ꝛ dissolōnē: sic dcm̄ ē donec liberet: ꝛ hoc fieri nō pōt sic credo i spacio miori q̄ꝫ. xl. dieꝝ. Si āt mēbrū fractū fuerit ex mēbris magnis: ꝛ tu solus opōnē dictā nō poteris exercē: hēas sociū vsitatū q adiuuet te: trahēdo tu ex vna pte: ꝛ sociꝰ ex altera: donec labia fracture elōgent abiuicē: ꝛ postea relaxent manꝰ: vt nerui trahāt ad se: ꝛ ꝯiungent ptes sil: ꝛ postea duc manū tuā sup mēbrū lesuꝫ palpitādo supiꝰ ꝛ iferiꝰ: ꝛ ex oibꝰ ptibꝰ. ꝛ si inuenis ipꝫ bñ reductū: ꝛ planū: ꝛ eq̄le: bñ qdē: si nō aūt sic ducēdo manꝰ eq̄bis eū: ꝛ planabis: donec fuerit ad locū debitū reductū: ꝛ ptes sil optie coeq̄te: ꝛ post iunge eū: ꝛ ligabis ponēdo petias ꝛ astellas vt dcm̄ est. Et dissolue post tres dies: ꝛ iterū liga ordinate oia faciēdo q̄ diximꝰ. s. ligare ꝛ dissoluē: ꝛ iungē de tribꝰ in tribꝰ diebꝰ: ꝛ h regimē facere debes ifirmo forti: ꝛ q sit discretus: ita vt cogscat suū ꝓfectū: ꝛ ob h sustinebit dolorē. Si vo ifirmꝰ fuerit pusillanimꝰ ꝛ debilis vtutꝫ atqꝫ timidus ꝛ indiscretꝰ: habeas adiutores ꝛ suitores penes te: q sint tecū ad tenēdum euꝫ vi: ita vt cū senserit dolorē non possit se vllo mō mouere nec destruē opꝰ tuū: ꝓspiciēdo tñ ne iferas ei itensuꝫ dolorē. ¶ Si āt ꝯtusio fcā fuerit in naso: nece ē vt facias ex coto filato formā nasi: ponēdo exterius aliquid qd possit ipsaꝫ sustinē. Et extēde sup petiā cerotū fcm̄ ex gūmis ꝙ possit nasuꝫ vndiqꝫ colligē ꝛ circūdare: ꝛ desup pone petias plicatas plibꝰ plicaturis dōec hēant debitā grossitiē: q̄ petie sic duplicate plumaceoli dnr. Et fac vt cōprehendāt nasuꝫ ex oibꝰ ptibꝰ: ꝛ fac vt iuiscet dcm̄ cerotū sup nasuꝫ: ponēdo desup formā coti pdictā: q̄ sit longitune ꝛ breuitate ꝛ forā in oibꝰ sic nasus patiētis. Et cū mutaueris ipꝫ: ablue p nasuꝫ cū aq̄ mellis: ꝛ postea cerotū cū forā reponē supiꝰ. ¶ Et fuerūt qdā medici q hēbāt pro ipoſi curā fracturē ossis coxe: sꝫ ego vidi puerū q liberatꝰ fuit de passione illa: ꝛ ꝯsolidatuꝫ fuit os eiꝰ: sꝫ nō segt ex h ꝙ qlꝫ sic debeat libari: eo ꝙ nāe ꝛ cōplones ossiuꝫ hoiuꝫ sunt non oēs eq̄les: qm̄ puto ꝙ libatio dicti pueri fuerit pp mollicieꝫ ꝛ hūiditatē sui ossis. Quare nō segt ꝙ sic oibꝰ debeat euenire. ¶ Si āt ossibꝰ supuenerit dislocatio: cura ē vt facias redire mēbrū ad suā formā nālē ꝛ pōnē: ꝛ h elongādo os ab osse trahēdo fortit: ꝛ relaxādo manꝰ vt nerui trahāt ossa ad se: ꝛ redeāt ad suū sitū ꝛ locū nālē: ꝛ postea liga sic supiꝰ dixi. Et subtilia regimē eiꝰ ꝛ flōma eū si consenserint etas: vtus: tps: ꝛ regio. Si nō oia ista adiuuāt ad h: minue de sanguie minꝰ: sꝫ ꝙ dicte ꝯditiōes diminuūt: ꝓut tibi videbit cōuenire: ꝛ subtilia regimē tpe cōueniēti: ꝛ ingrossa ipm tpe quo videbit exigere. ¶ Et scias ꝙ oia ista ptinēt ad medicū nobilē ꝛ honoratū: sꝫ alias operatiōes manuū dimitte ministris medicoꝝ sic est flōmia ꝛ cauteriū ꝛ incisio arteriaꝝ. Et adhuc nobiliora istis debent facē isti medicoꝝ suitores: sicut ē incisio palpebraꝝ ꝛ eleuare venas q̄ oriunt in albedine oculoꝝ: ꝛ ꝓsternere cataractas. Oia hec ad dictos seruitores hñt ptinere. Ad medicū aūt honoratū nihil aliud ptinere dicimus: nisi vt cōsiliū pstet solūmō ciboꝝ medicinarūqꝫ infirmi: absqꝫ aliqua opatiōe manuū: queadmodū nō cōuenit ei facere syrupos ꝛ elaria suis manibꝰ: nisi esset in magna necitate. Et pater meus fuit ex istis qui tēporibꝰ vite sue pmansit sic sine aliq̄ opatione tali exercenda: ꝙ si voluisset nihil facere sciuisset: qꝛ nō erat assuetus. Sed ego q̄ɫuis sim in

N

A aīo paſſibilis:amore artis : ⁊ ex delectatiōe quā habui in ipſa volui h̄ exercere.⁊ p̄mo ſtudui in adiſcēdo facē ſyrupos ⁊ el'aria.Et volui ēt ꝑ experiētiā ſcire opōnes medicinaꝝ:⁊ ēt igeniū extractionis v̄tutū mediciaꝝ ⁊ cōpōnis vni⁹cū altera.Et volui ſil'r ſcire loca oſſiū ⁊ cōpōnez eoꝝ adinuicē:⁊ oīa hec ſcire volui:⁊ nō ſoluz ſcire:ſed ꝓprys manib⁹exercē:⁊ h̄ cū appetitu maxio ⁊ d̄ſiderio:⁊ ſemꝑ ſecut⁹ſuz viā iſtā:q̄uis ſit vilis ⁊ ꝯtēpta apd̄ medicū honoratū:quēadmodū laboratores terre i illo oꝑe d̄lectāt̄: ⁊ venatores i venādo:⁊ ſic de alys ſil'ib⁹. Qd̄ memorat⁹ ſuz de his nō feci cā ꝓmouēdi aliquē honoratū medicū ad exercēdum p̄dicta oꝑa ſuis manib⁹:ſ3 ſi fuerit nece in ſeipſo:vel in aliq̄ dignissima vel cariſſima ꝑſona:ꝙ ſciat facē ⁊ exercere:⁊ ēt ex mīa ⁊ pietate Dei alicui pauperi: ſciat facē hec vel aliq̄ leuia.Ea aūt q̄ ſūt turpia ⁊ abhominabilia ⁊ miſera:ſic̄ eſt ex̄here lapidē de veſica ⁊ ſilia:nō tm̄ facē:veruz ēt videre:nō v̄r ꝯuenire honeſto ⁊ puro viro.Et puto ēt ꝙ honeſto viro nō liceat nec ꝯueniat ſm̄ legez videre pudenda.Et iaz huculqꝫ diximꝰ de his q̄ accidunt oſſib⁹ de diſlocatiōe ⁊ fractura.Nūc aūt intēdimus determinare de his q̄ accidūt ipſis oſſib⁹ in ſeipſis.

Turpia ⁊ abhoiabilia nequaz exercere: ⁊ rum nec videre decet ꝓbum virū.

B

Cap.2m.Quod eſt de ſuperadditione oſſis.

Et ingroſſant̄ qn̄qꝫ oſſa i ſua ſuperficie ab humorib⁹mordicatiuis:q ifundunt̄ i ipſis oſſib⁹: aut a ſanie groſſa:q̄ trāſit ſuꝑ ipſa:vn̄ concauant̄ ⁊ corrodunt̄ ⁊ igroſſant̄. Et cura hui⁹ eſt reducē oſſa ad nāz ſuā ꝓpriā:remouēdo cāz iducētez dicta nocumēta. Nocumētuz q̄dē groſſitudis ⁊ cōcauitatꝫ remouet̄ cū ferro:ſtudēdo poſtea cū medicis i reſtaurādo carnē donec ꝯſolidet̄:⁊ orit̄ qn̄qꝫ viſcoſitas p̄ter nām ſuꝑ oſſa q̄ ipedit ꝯglutinationē carnis fieri ſuꝑ ipa. Et cura hui⁹ ē cū medicis deſiccatiuis ⁊ abſterſiuis fortibus dōec remoueat̄ dcā viſcoſitas:⁊ redeat mēbrū ad cōpl'onez ⁊ nāz ſuā ꝓpriā.Et de hn̄tib⁹ hāc ꝓꝑetatē eſt vt recipias mel diſpumatū:⁊ decoqꝫ cū ſucco folioꝝ ꝑſici vſqꝫ ad ſpiſſitudinē:⁊ vtere:qm̄ ſufficiet i h̄ caſu. De medicis xo q̄ hn̄t g̃nare carnē dicā qn̄ d̄ vulnerib⁹ v'lr ꝑtractabo.

C

Cap.3m.Qd̄ eſt de ſciſſura oſſis in longitudine.

Et accidit ꝙ qn̄qꝫ in oſſe fit ſciſſura in longitudie.Et cura huius eſt leuis:⁊ hoc fit ꝯfortādo membrū:vt nō recipiat humiditates extraneas:que impediunt ſuas operationes naturales. Et generat̄ aliquādo in eadem ſciſſura caro groſſa ⁊ dura:que conſolidat dictam ſciſſuram.

Cap.4m.Qd̄ eſt de fractura oſſis cauſa doloris.

D

Et fit qn̄qꝫ ꝙ in fortib⁹ dolorib⁹oſſa frāgunt̄:⁊ ego iaz vidi rupta oſſa exire:⁊ hec fractura accidit cā humoris acuti ifixi in loco.Et qn̄ videm⁹ ꝙ h̄ in oſſib⁹accidit.qd g̊ fieri dz in carne: Et pōt ēt hec fractura fieri in oſſe ex vapore ſeu vētoſitate incluſa in ipſo oſſe vel in ſua cōcauitate:nec h̄ putādum eſt ipoſſ'e:q̄a videm⁹ ꝙ vaſa terrea qn̄ vēto ſuſpēdunt̄:⁊ ad aerē:ꝙ ſcindunt̄ ab ipſis ⁊ ad te q̄dē ꝑtinet cognoſcē ſciſſuras factas ab humore vel a vēto:⁊ h̄ q2 qn̄ videris carnē corroſam in circuitu oſſis cū dolore forti:⁊ cū h̄ os fractuz fuerit ⁊ denigratū ſcias pro certo ꝙ eſt ab humore mordicatiuo ⁊ acuto forti. Stude g̊ in cura hui⁹ in reducēdo membrū ad ſuā cōpl'onē nālez oīb⁹ modis q̄b⁹ potes. Et hoc purgādo humorē peccātez cū medicinis laxatiuis:⁊ reſoluendo q̄ ſunt reſoluēda cū reſolutiuis:frāgēdo ⁊ mitigādo eoꝝ acuitates cū medicis hn̄tib⁹ illā ꝓprietatē : ⁊ hec eſt via certa ⁊ manifeſta.Ea.n.que hn̄t purgare hunc humorē ſunt purpuria:⁊ epithimū:⁊ aloes miſcēdo cū iſtis aliq̄d ex folys collogntide ⁊ ſcamonee : ⁊ q2 he medicine de ꝓꝑetate ⁊ nā ſui hn̄t corpori iducē anguſtiā ⁊ dolorez: id̄ ſtudeas in remouēdo ⁊ refrenādo cū piſtacys ſi potes iuenire:⁊ ſi nō:pone loco eoꝝ ſticados cū amyg. dulcib⁹ mūdatis:⁊ miſce cū eis : ⁊ da de iſta medicia infirmo ſm̄ v̄tutē ipſi⁹ ꝯſideratā ēt alys ꝯditionib⁹ q̄ſitis.Et fac eū bibere ſyrupū iſtū q optim⁹eſt i frāgēdo ⁊ remouēdo acuitatez dicti humoris. ℞.iuiube q̄ arabice dicunt̄ aupnep: ligritie mūdate:viole : floꝝ nenufaris.aā.ʒ.j.ſpice nardi: maſticis.aā.aur.iiij.cōquaſſa q̄ ſunt cōquaſſanda:⁊ ifunde ꝑ diez ⁊ noctē in lib.x.aque dulcis:⁊ poſtea bulliāt lento igne vſqꝫ ad cōſumptionē medietatꝫ:⁊ poſtea cola.Cui addes librā çucchari albi:⁊ iterū coque vſqꝫ ad ſpiſſitudinez:⁊ ꝓpina patiēti oī mane de ipſo.ʒ.ij.vel.iiij. cū triplo aque fride:⁊ ſi ſitiret multuz:adde plus de aq̄:⁊ pone ſuꝑ locū cerotū noiatū agrippa qd̄ factū eſt cū cera ⁊ oleo roſaceo:ita ꝙ cera madefacta ſit in aq̄ frigida multotiēs.Et poſtq̄ etiā reſoluta fuerit cera in oleo roſacco:iterū ifundi dz in aq̄ frida pluries donec acqrat friditatē ⁊ hūiditatez:⁊ h̄ mō mitigabit̄ acuitas egritudis:⁊ remouebūt̄ dolores.Et ſiq̄s argueret ⁊ diceret:nōne oleuz eſt nociuū in aꝑatib⁹ chol'icis:dicim⁹ ꝙ p̄paratio iam dicta.ſ.ifuſionis cere ⁊ cōcuſſionis cere in aq̄ dulci frida multotiens:⁊ poſtea cere cū oleo ſil':pōt dcm̄ nocumētū total'r remouere.

E

Et dico ꝙ q̄to fridior fuerit aq̄:tāto magis hz dictos dolores remouē.Et iaz pluries ꝓbaui h̄ cerotū cū eſt recēs in cōbuſtionib⁹ ignis:q̄re ſi ꝯfert i cōbuſtione ignis:ſeq̄t̄ ꝙ longe plus debeat valere i egritudinib⁹ calidis.⁊ certe hoc experimētuz eſt iuſtum.Et q2 hoc cerotū ſic eſt mitigatiuū:vt dictū eſt.ideo ꝯfortādo membrū hz oſſa fracta ex vulnere repellere.

F

Cap.5m.Qd̄ eſt de ingroſſatiōe oſſis preter naturā.

Ingroſſant̄ qn̄qꝫ oſſa p̄ter nāz ꝓꝑ groſſiuz regimē inordinatū ſubito ſcm̄ a nō ſucceſſiue.Et iā audiui dici a p̄re meo:ꝙ q̄dā viro vidit naſci i dorſo ſuo os ad ſil'itudinē vni⁹ cornu:ꝙ erat minoris duriciei oſſis nālis.Et ipſe p̄r me⁹purgauit hūores groſſos in ipſo : ⁊ poſtea poſuit medicias exiccatiuas ſuꝑ os ita ꝙ cecidit dcm̄ os:ſic̄ cadūt cornua ceruī in vere.Et mihi ēt fuit ortū os vnū ſuꝑ dorſuz : magnū mihi inferēs dolorē:⁊ purgaui me ab hūorib⁹ groſſis:⁊ poſui ſuꝑ ipm̄ reſolutiua:ita ꝙ reſolutū fuit ꝓ maiori ꝑte:⁊ illd̄ modicū qd̄ remāſit:nō ipediuit me i aliq̊ in oꝑationib⁹ nālib⁹ exercēdis.Ergo vbicūqꝫ inueneris ſil'e:facias ſic̄ dixi.Et cū purgas iſtos/noli ipſos purgare ſolū cū v̄tutib⁹ medicinaꝝ:ſ3 cū ipſis medicis ꝓprys.Et de meliorib⁹mineris ad purgādū hos ē lapis laçuli:ſ3 i magnete ē abſqꝫ dubio magnū iuuamētū in h̄:ſ3 ego ipſaz nō ſuz oꝑat⁹ : q2 ſuffic̄ mihi lapis laçuli:⁊ ego cōmēdo oꝑa ei⁹.S3 barburia recens ⁊ epithimū cretēſe ē de meliorib⁹ medicis ⁊ ſecuriorib⁹ in hac paſſione.Elleborus aūt niger forti⁹ ē p̄dictis: ſ3 nō ita tutū.Et cū volueris eū oꝑare fac cū cautela.ſ.frāgendo ei⁹ malitiā ⁊ ſiccitatē. Et de pillulis q̄ ꝯueniunt in h̄ caſu ſt iſte.℞.ſcemeg:bdely:polipody:⁊ gēſcit ⁊ opponacis:qm̄ iſta hn̄t trahere humores groſſos ex iuncturis ⁊ cōcatenationib⁹ oſſiuz:⁊ ex oīb⁹ mēbris remotis.Et q̄uis interiora collogntide ſint hui⁹ ꝓprietatis:tn̄ eſt fortior valde p̄dictis:⁊ magis periculoſa:eo q2 de ꝓprietate ⁊ nā ſui hz iducere excoriationē in iteſtinis : ⁊ nocet epati deſtruēdo eius oꝑationē.Et id qd̄ hz eius acumen remouere ⁊ malitiaz eius eſt gūma arabica.Sed nobiles ⁊ famoſi medici q fuerūt aū nos p̄uiſi optie fuerūt de gūma arabica in remouēdo nocumētum collogntide ⁊ ei⁹ acu-

G

H

Cura;

men:q̃tũ in vna pte:tñ nõ ꝯsiderauerũt nocumẽtuz ipsi⁹ in alia.s.in angustia quã corpori p̃stare cog̃scit̃:z in nocumẽto ipsi⁹ ad epar z cor z i corruptiõe eoꝝ v̾tutũ:qm̃ ad remouẽdũ ista cõpetũt aromatica z s̾btilia cũ q̃dã stipticitate:sic̃ est spica nardi.O q̃ȝ bonũ z pfectũ remediũ est spica nardi:q̃z remouet nocumẽta epatꝭ z cordis:eoꝝ v̾tutes ꝯfortando.Et de h aliq̃ p̃decessores nr̃i medicoꝝ minime aliqd fuerũt recordati:nisi solũ ille q p̃nceps medicoꝝ existit:q nob viã pparauit i isto scemate:dicẽdo nobis p̃ꝑetatẽ spice.Aly ãt medici nihil d̾ ipsa fuer̃t locuti.

I

Spica nardi nardi remouet nocumenta cordis z epatis virtutes coꝝ corroborans. idẽ.13ª ptica.afforis. Rabbi moysi in fine : z p h corrige ibi literam.

¶ Et fistici ẽt multũ ꝯferũt in remouẽdo nocumẽtũ colloqntide:z nõ solũ ipsi⁹:veꝝ ẽt oiuz aliaꝝ q̃ corpori inferũt angustiã.Sȝ id qd̾ ꝓꝑe hȝ nocumẽtũ z acumẽ colloqntide remouẽ a suis q̃litatib⁹ p̃mis : sũt amygdale dulces mũdate.Et siccitas mala ellebori nigri remouet̃ ꝓꝑe cũ flore nenufaris:eo q nenufar a suis q̃litatib⁹ p̃mis remouet acumẽ ellebori nigri : z sua aromati^tc tollit angustiã z destructionẽ v̾tutũ:quã corp̾i põt iducẽ sui malicia: z cũ h diminuit suã sup̾fluã laxationẽ. ¶ Et audiui a p̄re meo q dixit q p̄r suus qñ rediuit de p̾tib⁹ oriẽtis scripsit vnã receptionẽ vni⁹ medicĩe laxatiue ꝓ q̊dã rege i p̄ñtia nobilis medici:q noiabat̃ auen motaraf:q medic⁹ bono/rat⁹ postq̃ȝ aspexit scriptũ:z vidit q i illo laxatiuo posuerat nenufar:mirat⁹ fuit valde:z post ꝯsiderationẽ z cogitationẽ placuit ei multũ:z gauisus ẽ inde cõmẽdãs euz mirabil'r de illo ope.Et h iõ qa medici q fuerãt añ eũ minime posuerũt remediũ aliqd̾ ad remouẽdũ nocumẽtũ z maliciã quã dcã medi^na.s.ellebor⁹ niger hȝ epati iferre:z p̃starep ꝯñs toti corp̾i:q nõ fecerũt sic i scamõca:q̃z posuerũt masticẽ in remouẽdo violẽtiã z malitiã scamonee:z h faciũt mitigãdo z refrenãdo angustiam z ꝯfortãdo v̾tutes.

Distoria.

K

Sȝ diminuti fuerũt in h.s.q̃z nõ posuerũt aliqd ad remouẽdũ ei⁹ cal'itatẽ z siccitatẽ:tñ parcẽdũ ẽ eis de h defectu:qa paꝝ ponit̃ de scamonea i medicis laxatiuis. Sȝ de h sũt medici rep̾rehẽdẽdi : q nõ ponũt remedia:z ea q̃ hñt angustiã mediciaꝝ remouẽ. ¶ Ego ãt suȝ cert⁹ q aliq q legẽt hũc meũ librũ:siue si viu⁹ sim seu mortu⁹ conabunt̃ me rep̾hẽdere i his.Quib⁹ tal'r dico.vȝ.q fiãt due medicine:vna ẽm meã volũ^tes:z alia ẽm suã:z videat̃ q̃ illarũ meli⁹ poterit remouẽ angustiã z nocumẽta epatꝭ z dissinteriã:z q̃ peius:qm̃ volo z ꝯsidero q experiẽtia me iuuare debeat z saluare vl' dãnare taȝ i vita q̃ȝ in morte:z non solũ in his:veꝝ ẽt in oib⁹ q̃ dixi in isto libro.Nã expimẽtuȝ sp̾ ẽ libra z statera iusta z eq̃lis:q̃uis sim cert⁹ q multi sophyste multa possint dicẽ sophysmata erronea:q̃ verisil'ia eẽ vident̃:cũ sint falsa:z h ad dialecticos z logicos solũ hȝ ptinẽ:z nullo mõ ad medicũ. Et q talia ingrere z pscrutari voluerit semp errabit.Quare dico q expimẽtũ sp̾ poterit verũ a falso distiguẽ z sep̾are. ¶ Cõplet⁹ est h tractat⁹ ossiũ.Et nũc icipiem⁹ determinare de egritudib⁹ que sunt vl'es toti corpori factis ex vno humore solo.

Parũ ponit̃ de scamonea in laxatiis:oppositũ faciũt nostro tp̾e.

L

¶ Tractatus.7⁹.z est cõtinẽs capitula triginta z septem.

¶ Capl'm p̾m.Qd̾ ẽ de egritudinib⁹ vl'ib⁹ q̃ fiunt in carne z cuti totius corporis sicut sunt vesice:pruritus:z hõ.

M

HEc qdem egritu^nes.s.vesice z pruritus ꝯueniũt in mã:sũt.n. ex eodẽ hũore:z differũt soluȝ in loco:qa vesice oriunt̃ sub cuti:prurit⁹ ṽo fit i exteriori pte cutis:vl' sub cortice exteriori:z hoc fit qñ tales humores acuti z adusti z mordicatiui in corp̾e gñant̃:q̃z abbominabiles z odiosi nãe existũt:q̃re ab ipsa exteri⁹ expellũt̃. Et est ẽt alia dĩa inter vesicas z prurit⁹ z est h.s.q vesice sunt ex hũore grosso z viscoso.prurit⁹ aũt ex hũore subtili z acuto gñat̃.Et he qdẽ passiones variant̃ sil'r i suis formis z humorib⁹.Et scias iterũ q ex tali mã possunt fieri ap̾ata calida:z gutta rubea z ap̾ata q̃ noiat̃ formice:z põt etiã accidere inflatio toti⁹ corporis:z ẽt dura ap̾ata:q̃ egritudines oẽs abinuicẽ diuersificant̃:z cog̃scunt̃ ex suis proprys formis z accidẽtibus:queadmodũ cognoscẽ debes carbũculos z cãcros pessimos corrosiuos.Et subtil'r attẽdere debes in vnaquaq̃ȝ istaꝝ egritudinũ : ex quo hũore q̃libet gñet̃:z vtruȝ ex simplici vel cõposito:qm̃ si gñata fuerit ex simplici:forma erit simplex:z si ex cõposito:forma cõposita appebit:z ẽm cõpõnẽ hũoris dictaꝝ passionuȝ z ap̾atũ:forme ipsaꝝ sil'r variant̃. ¶ Cura ãt dictaꝝ passionũ est euãre humorẽ peccãtez si ẽ simplex z vnus:z si est cõposit⁹ sil'r purgare debes ẽm sui cõpositionẽ:z minue ẽt si tibi videbit̃ cõuenire:z studeas cũ h refrenare z mitigare locũ si est ꝓꝑe vel supra aliqd̾ mẽbrũ p̃nci^le:qm̃ si ibi colligeret̃ mã z si ibidem ap̾a apiret̃:posset illi mẽbro nõ modicũ inducẽ nocumẽtũ.Et attẽde cũ tu vis mitigare vel repcutere in tali casu vt nõ facias absq̃ȝ aliquo resolutiuo:eo q repcussiua inquãtuȝ sunt talia hñt augumẽtare friditatẽ in loco illo:z friditas ẽ ad vltimũ cã augumẽtationis doloris:z si nõ augumẽtat non hȝ vltio remouere:quare ꝯsulo resolutiua apponẽ cuȝ repcussiuis z narcoticis ad remouẽduȝ dolorẽ. z h intẽdere debemus sic̃ dicit.G.q̃z vbi ẽ dolor ibi z hũores hñt decursuȝ:z ponẽdo resolutiua cũ repercussiuis z narcoticis:tũc hẽbunt narcotica effectũ pfectũ:cũ adiutorio Dei. Receptio ꝯueniẽs ad h. ℞.rosaꝝ z farie ordei z fabaꝝ z sãdali.añ.ʒ.j. floꝝ camomille z narcisci.añ.aur̃.iiij.seis lini z altee z croci.añ.aur̃.5.pistent̃ oia:tñ q̃lȝ p se:z misceãt̃ cũ aq̃ ro.cui decia ps ipsi⁹ aceti sit admixtũ:z emplet̃ loc⁹ cũ ipsis.z si hũor fuerit s̾btilis valde s̾btrahe acetũ:z si fuerit grossius adde plus de aceto:z q̃z supius docui sufficiẽter quo z q̃l'r debes s̾btiliare regimẽ i talib⁹:z q̃l'r z cũ qb⁹ medicis debes purgare vnũquẽq̃ȝ hũorẽ:iõ ad p̄ñs h ponẽ p̄termitto.Cũ ãt ap̾a fuerit digestũ z maturũ:tũc idiget aptiõe cũ ferro frido vl' tp̾ato aut cũ medicis acutꝭ. ¶ Cũ ãt i ap̾ate sanies icipit colligi z appere:tũc esto attent⁹ solũmõ i maturãdo ipȝ. Que aũt hñt maturare sũt ista.s.faria tritici z tursi cauliuȝ elixati:q̊ꝝ ptes sint eq̃les:stercoris colũbini sicci q̃rta ps:pistent̃ q̃lȝ p se:z icorporẽt̃ sil' cũ decoctiõe cruriũ z pedũ arietũ:vl' cũ butyro veteri. Si ṽo patiens fortis fuerit z brun⁹:loco farie dicte pone panẽ recẽtẽ de frumẽto:z si fuerit ifans puulus tẽpa dictas medicias cũ iur̃ cruriũ ouiũ:z si fuerit iuuenis icorpa cũ butyro recẽti. ¶ Cuȝ ãt fuerit ap̾a digestũ z maturũ:api ipȝ i loco ipsi⁹ decliui:vt facili⁹ sanies iferi⁹ descẽdere z exire possit:z h facias cũ ferro vl' cũ medicis. Receptio apta z ꝯueniens ad apiẽduȝ ap̾ata. ℞.stercoris colũbini z farie tritici.añ. ptes eq̃les pistẽt̃ z icorpent̃ cũ butyro. z h si fuerit puer paucoꝝ ãnoꝝ : z pone sup ap̾ata ad q̃ñtitatẽ vni⁹ denary grossi:z desup pone folia blete:z apiet̃ cũ ista Deo dante. Si ṽo patiẽs fuerit dure cõpõnis:aut senex : tc̃ icorpa cũ sapõe:z desup pone ad q̃ñtitatẽ vni⁹ denary grossi donec apiat̃:z si fuerit ifans de lacte:icorpa cũ oľo de sisamio vl' amyg.dulciũ z suppone vt dcm̃ ẽ.Si ãt fuerit iuuenis:incorpa dcm̃ medicamẽ cũ butyro d̾cocto:z cũ fuerit aptũ: ablue vuln⁹ cũ aq̃ mell' in q̃ decocta sit herba q̃ dr̃ viccia vl' ligumẽ:z dat̃ de ipsa ad comedẽdũ bob⁹ z equis:z decoquat̃ aq̃ illa decoctiõis viccie cũ melle tãdiu dõec deueniat ad spissitudinẽ mell':z i illa itingat̃ tẽta z ponat̃ in vulnẽ:z h fieri dȝ bis in die:donec vuln⁹ fuerit optie mũdificatũ:z deide itingat̃ tẽta cũ vnguẽto alnadi.s. de palma:z mittat̃ in vulnẽ donec fuerit liberat⁹.Et h cura ꝯuenit illis qb⁹ etas z cõplo fuerit tẽperata.Sed illi cui etas fuerit senectutis : vel cõplo ei⁹ sicca valde extiterit:pone

Dĩa p̃ma inter vesicas et pruritum.

Dĩa scda.

N

Cura principio.

O

A cũ viccis ad buliẽdũ i aq̃ de radice ligritie:ꝛ ð succo ble-
te:demũ illã decoctionẽ bullias cũ melle vsq̧ ad spissitu-
dinẽ:ꝛ in illã itinge tẽtã vt dcm̃ ẽ:ꝛ cũ madefacta fuerit
tẽta i illo liq̃re:spge desup aliq̃d de thure adusto. Si ꝟo
fuerit puer ꝛ mollis cõplõnis:suffic̃ aq̃ dulcis decocta cũ
melle vsq̧ ad spissitudinẽ itingẽdo i illa tẽta:ꝛ pone ipsaꝫ
ad ꝓfundũ añatꝫ. Si ãt cõplõ ei⁹ fuerit tꝑata ꝛ eq̃lis ꝑci-
pue vt ponat̃ tãtũ tẽta seu tasta itincta in vng^to alnachi.i.
de palma:ꝛ alia die madefacta i aq̃ decoc. viccie decocta
cũ melle vsq̧ ad spissitudinẽ. Si ꝟo fuerit patiẽs i senio
ꝯstitut⁹:vl' dure carnis valde:pone desup tẽtã itinctã cuꝫ
alnachi:aliq̃d de vitriolo pulueriçato: q̧ si fuerit mollis
cõplõnis i illa etate:sufficiet vng^tuꝫ alnachi. ¶ Sed i ve-
sicis illis q̃ arabice noiant̃ demonis:opꝫ vt sollicite atten
das q̃s hũoꝛ ẽ ille q̃ dñat̃:qm̃ si fuerit sanguis sufficit tibi
minutio seu flõmia. Si ãt fuerit cholã:purga eũ cuꝫ sero
capño coaglãto cũ lacte fici:ponẽdo i vnaq̃q̧ libra ipsi⁹
q̃rtã ꝑtẽ aur̃.j.de scamonea q̃ arabice dĩ machamuda:ꝛ
ʒ.j.syrupi de mastice regẽdo ifirmũ cũ ista medicia:quẽ-
admodũ dicim⁹ ꝛ alyꝫ medicis laxatis ꝛ ciba eũ cũ pane
bñ fermẽtato:ꝛ cũ lactucis decoctꝫ cũ pauco aceto ꝛ oleo
de oliuis. Et si vis ponẽ aliq̃d cuꝫ ipsis de carne hedi vel
pulli facẽ potes. ¶ Si ꝟo tibi notuꝫ fuerit q̧ dict⁹ hũoꝛ
fuerit mel'ic⁹ oib⁹ modis studeas ad expellẽdũ ipꝫ cũ me
dicis q̃ hñt illuꝫ hũoꝛẽ educẽ:ꝛ iã supi⁹ docui q̧ medicie
q̃ hñt dcm̃ hũoꝛẽ euãre ꝛ purgar̃:sũt sic̃ barburia ꝛ epithi
mũ ꝛ elleborus niger ꝛ lapis laçuli:ꝛ feci te scire ẽt q̧ me
dicie q̃ sũt ex mineris:fortiores sũt valde illis q̃ sũt ex ve-
getabilib⁹:ꝛ cõmẽdaui tibi sil'r lapidẽ laçuli in h̃ casu:re
prehẽdẽdo adamãtẽ.s.calamitã ꝓꝑ ipsi⁹ violẽtiã:ꝛ sit cu-
ra tua ñꝫ q̧ cog̃ueris de grossitudie humoꝛis:qm̃ si fuerit
grossus valde:ꝓpina ei dictas medicias cũ tota sua suba:
frãgẽdo eoꝝ angustiã ꝛ violẽtiã:ꝛ q̃ h̃ hñt facẽ:iã scripsi
C tibi alias. Si ãt dict⁹ hũoꝛ fuerit nõ multũ grossus:suffi-
ciet dare solã aquã cal'aꝫ in q̃ dicte medicie fuerit ifuse ꝑ
noctẽ vnã ꝛ diẽ ꝛ colatã:ꝛ de illa dare paulatine ꝓut tibi
videbit̃ ꝯuenire : ꝯsideratꝫ ꝛ ꝯseruatꝫ ꝯdõnib⁹ notis q̃ sũt
h̃.s.tꝑa:anni:cõplõ:etas:ṽtus:regio:ꝛ ꝯsuetudo:ꝛ misce cũ
dictꝫ medicis aliq̃d de delectabilib⁹ ꝛ amicabilib⁹ nãe:sic̃
est mel q̃d ẽ delectabile nãe ꝛ sapidũ lingue:ꝛ amicũ epa
ti:ꝛ ẽ cib⁹ ꝛ medicia:ꝛ his rõnib⁹ ꝛ causis ponit̃ i medici-
nis:qꝛ medi^ne mutãt ꝛ alterãt coꝛp⁹:q̃re nã eas abhoꝛret:
ꝛ delectat̃ i reb⁹ q̃ mutant̃ ꝛ alienant̃ ab ipsa nã leuit̃:sic̃
ẽ panis ꝛ caro:ꝛ mel ẽt qm̃ mel nõ alterat ꝛ imutat coꝛp⁹
sic̃ facit piꝑ ꝛ cucurbita:ꝛ psiliũ:ꝛ his sil'ia : ꝛ qꝛ mel dele-
ctabile ẽ nãe:ꝓꝑ h̃ ab ipsis ponit̃ in medicis laxatiuis:ꝛ i
alyꝫ q̃ nõ sũt laxatiue. Et si nõ repiret̃ mel pone loco ei⁹
aliq̃d dulce sic̃ est çuccaꝝ q̃d est amicũ stõi ꝛ pulmonis ꝛ
vesice:ꝛ ẽ meli⁹ melle. ꝛ.H.noiauit ipsuꝫ.s.çuccharũ mel.
Sꝫ i egritu^b⁹ in q̃b⁹ cholã supabũdat valde. caue ne des
D dulcia:ꝛ sufficiet syrup⁹ de mastice sic̃ dixi supi⁹. Rece-
ptio ꝯueniẽs huic passioni. ℞.barburie recẽtis:epithimi
ligritie:passulaꝝ enucleataꝝ:violaꝝ.añ.ʒ.j.lapidis laçu.
q̃rta ꝑs.ʒ.j.ellebori nigri : ꝛ folioꝝ collognti de.añ.aur̃.y.
q̃ sũt cõquassanda cõquassa: ꝛ q̃ sũt pistãda pistent̃:ꝛ in-
fundant̃ ꝑ noctẽ vnã in feruẽti aq̃:ꝛ postea manib⁹ fricẽ-
tur ꝛ strigant̃ ꝛ colent̃ fortit̃ exꝑmẽdo:ꝛ in.ʒ.viij.isti⁹ aq̃
pone de syrupo masticino ꝛ nenufaris ꝛ pomoꝝ.añ.ʒ.y.ꝛ
de scamonea octauã ꝑtẽ aur̃.j.ꝛ ꝓpina ei ad bibendum.
Si ꝟo sufficiẽter nõ purgaret̃ adde de dicta aq̃.ʒ.j.ꝛ.s.cũ
ʒ.s.dictoꝝ syrupoꝝ:regẽdo eũ sic̃ dictũ ẽ in alyꝫ laxatis.
¶ Si ꝟo dict⁹ humoꝛ fuerit grossus i vltia grossicie:non
sufficiet dare infusionẽ dictaꝝ mediciaꝝ soluꝫ:imo cõue
nit exhibẽ medicias cuꝫ sua totalitate. Receptio apta ad
hoc. ℞.lapidis laçuli:barburie:ꝛ epithimi : ꝛ succi ligri-
tie.añ.aur̃.y.ellebori nigri ꝛ amyg.excoꝛticataꝝ.añ.aur̃.j.
ꝛ.s.bdelly ꝛ sticados.añ.ꝑtes tres aur̃.j. folioꝝ collognti E
de q̃rtã ꝑtẽ aur̃.j.pistent̃ oia ꝛ icidant̃ folia collogntide:
ꝛ misceant̃ cũ amygdalis excoꝛticatꝫ pistatꝫ:ꝛ cũ q̃rta ꝑte
gũme arabice q̃ arabice dĩ cathira:madefaciẽdo oia ꝑdi-
cta cũ olõ rosaceo ꝛ cũ syrupo sgnçabin:ꝛ cũ syrupo ligri
tie sil' mixtis i formãdo magdaleoneꝫ:ꝛ recipiant̃ de isto
aur̃.v.cũ aq̃ calida postq̧ cog̃ueris patiẽtis ṽtutẽ eẽ suf-
ficientẽ. Et si nõ plenarie purgaret̃ dabis ei de eodẽ me-
dicamine aur̃.j.ꝛ cũ fuerit purgat⁹ ꝑfecte cibabis eũ cum
gallina decocta in tasphea vl' carne hedi. Et q̃uis supius
dixerim q̧ iste humoꝛ ꝓꝑ sui grossitudinẽ acuitatẽ ꝛ ma-
liciã nõ sit purgãdus i vna vice. adhuc tibi reitero q̧ est
educẽdus in plurib⁹ vicib⁹:ponẽdo spaciũ iter vnã pur-
gationẽ ꝛ aliã ad min⁹ tot dies quot sellas assellauit infir-
mus. ¶ Si ãt dict⁹ hũoꝛ grossus fuerit vehemter q̃si in
grossicie vltia ꝛ nõ fueris cert⁹ q̧ sit mel'ic⁹ oino dabis de
h̃ supradcõ medica^ne cũ suba sic̃ dcm̃ ẽ:addẽdo de char-
tamo ꝛ seie vrtice q̃tũ scriptũ ẽ de barburia. Cog̃scendo
certissime q̧ flegma qñ i vltia grossicie repit̃ seq̃t̃ vesti-
giũ mel'ie:ꝛ regit̃ illo mõ. ¶ Si ꝟo dcã passio fuerit ex
alyꝫ spẽb⁹ fl'atis q̃ nõ fuerit in tãta grossicie:purgabis eũ
cũ chartamo ꝛ semie vrtice ꝛ his sil'ib⁹. Et si patiẽs fuerit
multũ fl'atic⁹ adde aliq̃d de collogntida. Receptio apta
ad h̃. ℞.seis chartami ꝛ vrtice.añ.aur̃.x.violaꝝ ꝛ liquiri
tie.añ.aur̃.v.thumei. aur̃.y.hyssopi.aur̃.s.cõquassent̃ oia
ꝛ ifundant̃ ꝑ noctẽ vnã in aq̃ feruẽti valde ꝛ colent̃ fricã
do ꝛ fortiter exꝑmẽdo:ꝛ de ista colatura recipiant̃.ʒ.v.ꝛ
syrupi masticis ꝛ sgnçabin.añ.ʒ.j.ꝛ grana oꝛdei.y.de ta-
rasca excoꝛticata ꝛ pistata. q̧ si nõ sufficiẽter purgauerit:
adde de dicta infusione.ʒ.s.cũ.ʒ.s.de dictis syrupis:ꝛ re-
gatur sicut dictũ est in alyꝫ laxatiuis. G

¶ Cap.2^m. Quod est de pruritu in particulari.

In pruritu neçe est tibi vt ꝓuideas si cã sit cholica: q̧ si fue
rit sufficit purgatio cũ sero capño:ꝛ si mani-
festũ tibi fuerit q̧ sit ex acuitate sanguis:fac
minutionẽ:ꝛ regimen ei⁹ sit lactuca decocta
cũ aceto ꝛ oleo aut caro hedi. Sed dico q̧ caro gallie lon
ge ẽ melioꝛ in h̃ casu carne hedi. ¶ Et si sciueris certissi-
me q̧ dcã passio ꝓcedat ab humoꝛe adusto:ꝛ illud q̃deꝫ
pro certo scit̃ qñ locus in q̃ fuit reliquit vestigiũ nigrum.
Et h̃ scies ẽt ex alyꝫ accñtib⁹.vꝫ.vtrũ cito digerat̃ vl' nõ:
ꝛ ex forti vl' nõ forti moꝛdicatiõe ꝛ acuitate:ꝛ ẽt si in scal-
pindo vel fricãdo magnã sentit delectationẽ vl' nõ. Et si
magnã sentit delectationẽ peioꝛ ẽ oib⁹ in ingetudie ꝛ te-
dio:qꝛ ẽ ex cholã. Et prurit⁹ q̃ citi⁹ digerit̃ ẽ ex sanguie:ꝛ
maioꝛẽ in coꝛꝑe opprimet locũ. Et q̃ fit ex hũoꝛe adusto
difficili⁹ digerit̃ alyꝫ hũoꝛib⁹. ¶ Sꝫ si dict⁹ hũoꝛ fuerit
ex mel'ia:ꝓpia ei ad bibẽdũ ius galli veteris cõquassan-
do ossa ei⁹ ꝛ frãgẽdo ipsa añ decoctionẽ:ꝛ pone tertiã ꝑtẽ
põderis ipsi⁹ galli de barburia recẽti:ꝛ coquant̃ sil' tãdiu
donec dissoluunt̃ ossa ꝛ caro:ꝛ postea frica mãib⁹ ꝛ colet̃
fortit̃ exꝑmẽdo:ꝛ ð isto iure da ei ad bibẽdũ.ʒ.vj. Et cuꝫ
fuerit purgat⁹ rege eũ sic̃ dcm̃ ẽ in alyꝫ laxatiuis. ¶ Et si
fuerit dicta passio ex hũoꝛe fl'atico grosso valde:ꝛ h̃ scies
qꝛ scabies erit maioꝛ. dabis ẽt ei de isto iure sicut dcm̃ ẽ.
Si ãt prurit⁹ dict⁹ subtilis ꝛ sicc⁹ fuerit. sufficit ei regimẽ
oꝛdiatũ:sic̃ ẽ dare ei lactucas decoctas cũ aceto:ꝛ carnes
hedoꝝ ꝛ galliaꝝ ꝛ sil'iuꝫ:ꝛ iunge eã cũ oleo rosa.ponẽdo
in vnaquaq̧.ʒ.olei rosacei.aur̃.j.ð alchitrã sbtili.

¶ Cap.3^m. Q̃d est de variolis ꝛ moꝛbillis.

Et accidũt q̃dẽ i hoib⁹ variole ꝛ moꝛbill' ita gñal'r q̧ pauci vl' nulli re-
piut̃ q̃b⁹ ñ eueniãt ꝛ mã haꝝ passionũ ẽ sãguis coꝛrupt⁹

Marginal notes: Cura vesicaꝝ demonis a cola. — Cura facte a mel'ia subtili. — I melancho[lia] grossa. — A flegmate grosso. — A flegmate subtili. — Cura facta a mel'ia. — Pauci inueniunt̃ qui nõ hẽrent variolas ꝛ moꝛbillos. idẽ tertio colliget. 8°.

ꝛ malus mēstrualis ex q̄ embrio i vtero mr̄is ꝑ vmbilicū
I nutrit̄ ꝛ augumētat̄. Luȝ āt post natiuitēs nat⁹ icipit iuale-
scere ꝛ fortificari nā ꝯfortata expellit hūc humorē malū
ꝛ corruptū ad exteriora: ꝛ cū mouet̄ nā: ad hāc expulsio-
neȝ faciēdā excitat̄ pro maiori pte febris valida: ꝛ aliqñ
cū ea fit alienatio: ꝛ dr̄ia q̄ est iter variolas ꝛ morbillos ē
qꝛ variole gn̄ant̄ ex hūore magis g̃sso: ꝛ morbilli ex sub-
tili ꝛ sicco ꝓcreant̄. ⁋ Et ꝓhibitū a medicis est dare in
morbillis medicinā laxatiuā ne hūores ificiant̄ ꝛ ad ve-
nenositatē ꝯuertant̄: ꝛ ꝓhibēt ēt dare carnes ꝛ alia ciba-
ria his sil'ia. Sȝ ꝓcipiūt i hac passiōe dare lentes ḋcoctas
in aceto tm̄mō. Ego xō bn̄ ꝯsentio cū his ēt lactucas de-
coctas cū aceto: ꝛ medullas citruli ꝛ angurie: ꝛ ad bibēdū
aquā ordei ꝛ angurie: ꝛ ēt in cibo da eis cucurbitaȝ valde
coctā: ꝛ cū sim assuet⁹ sic agē possuȝ me multū collauda-
re: ꝛ nunq̄ȝ volui dare istis syrupos aliquos dulces ne au
gurio timēdo ꝑꝑ dulcedinē ne ꝯu̇tāt̄ ad chol'aȝ. Et scias
ꝙ variole frequēter accidūt i oculis: ꝛ sūt cā ꝑditiōis vi-
sus. q̄re a p̄n° studere debes ꝓycere in ocul' eoꝝ aquā ro.
in cui⁹. ℥. ij. sit ifusuȝ auř. ij. sumachioꝝ: ꝛ distillabis ex ipa
in oculis plib⁹ vicib⁹ in die: ꝛ euadet ꝛ p̄seruabit̄ ab illo
periculo ꝛ nocumēto cū adiutorio Dei. Et pauci sūt q ꝑfe
cte sciāt regē hos patiētes: qm̄ dāt eis dulcia: ꝛ illō qȯ co-
K gitāt stulti vulgares. s. ꝙ qn̄ ꝯsulunt dare i morbillis ꝛ va
riolis mel ꝛ pisces sallos ꝑ salute eoꝝ: dico ꝙ ē mirabile
valde ꝙ nō moriunt̄. Sȝ gn̄al'r dico ꝙ q recipiūt ꝯsiliuȝ
ab istis vulgarib⁹ stultꝭ ꝛ euadūt a morte: pro certo h̄ non
est nisi qa nōduȝ venit hora ꝛ termin⁹ sui finis: qm̄ ꝑ an-
gustia ꝛ labore ꝛ augumētanc ꝛ fortitunc egrinis absq̄ȝ du-
bio perire ḋberēt. Ego fui vn⁹ ex illis q cecidi i illo erro-
re: qꝛ cū essēȝ paru⁹ habui variolas: ꝛ pr̄ me⁹ nō erat me-
cuȝ: ꝛ ꝯsilio quorūdā cepi mel: ꝛ ex illa angustia ꝛ labore
ꝛ fortitunc egritunis quā habui miruȝ fuit ꝙ euasi: ȝ semꝑ
in toto tp̄e vite mee fui memorat⁹ de melle: ꝛ oīo cauēdū
est ne vngāt̄ cū narcoticis aliq̄b⁹. Sȝ ē optimū iungē eos
cū medulla ossiū boū vl' ceruoꝝ. ⁋ Cā aūt ꝛ mā morbil
loꝝ ē humor calidus ꝛ siccus ꝓcreat⁹ a sanguie mēstrua-
li in vtero matris ex q̄ nutrit̄ embrio: q̄re elongandi sunt
oīno tales ab oībus dulcib⁹: ꝛ ab oīb⁹ spēb⁹ carniuȝ: sed
regēdi sunt in oīb⁹: sicut hn̄tes variolas: ꝛ iungant̄ tm̄mō
L qui indigent vnctione cū medullis predictis.

⁋ Cap. 4m. Qȯ est de morphea alba que nō rubescit pro-
pter fricationē nec aliqua alia causa.

E Torit in capite aliqñ morphea alba
lucida que cū fricat̄ nō rube-
scit: ꝛ si vlcerat̄ nō eycit sanguinē. Et causa
huius ē debilitas virtutis mutatiue epatis
ex qua corrūpit̄ mutatio i alijs mēbris illa
de causa: ꝛ pōt etiaȝ accidere hec passio ex frequēti ꝛ for-
ti ꝛ inordinato motu alicuius de loco ad locuȝ: ꝛ hec spēs
cum accidit est incurabilis.

⁋ Ca. 5m. Qȯ ē de morphea alba q̄ rubescit ex fricatione.

E T hec est alia spēs morphee albe que
gn̄at̄ ex debilitate v̄tutis muta-
M tiue mēbroꝝ corꝑis: qm̄ qñ nutrimētuȝ ad-
uenit eis nō sūt sufficiētia ꝑmutare ipm̄ i co-
lore debito sic decet. ⁋ Et cura hui⁹ ē calefa
cere mēbra fricādo ipa fricatiōe forti: ꝛ iungere ea sil'r cū
vnctionib⁹ calidis ꝛ icisiuis ꝛ aperitiuis: ꝛ summa intētio
tua sit in ꝯfortādo epar cū reb⁹ aromaticis ꝯfortātib⁹ ipȝ
ꝛ cū aperitiuis hn̄tib⁹ aliquātulaȝ amaritudinē: ꝛ vtat̄ pa
tiēs his q̄ hn̄t epar ipinguare: ꝛ q̄ hn̄t digestiuā ꝯfortare.
Receptio ad h̄. ℞. ireos: radicis feniculi: masticis: spice:
squināti. assari. añ. auř. ij. ligritie mūdate ad pōdus oīuȝ:
q̄ sunt cōquassanda cōquassent̄: ꝛ ifundant̄ in q̄rta parte
N vni⁹ q̄ntarij aque dulcis ꝑ noctē vnā: ꝛ mane bulliantur
lento igne vsq̄ȝ ad ꝯsumptionē medietatꝭ ꝛ colent̄: ꝛ in co
latura illa pone syrupū de citris: ꝛ syrupuȝ feniculi: ꝛ ma-
loꝝ g̃natoꝝ. añ. li. ij. ꝛ bulliant̄ sil' vsq̄ȝ ad ꝯsūptionē deco
ctionis: ꝛ ꝓpina ei oī mane de isto syrupo. ℥. ij. cum. ℥. v.
aque. ꝛ cū auř. iiij. çuccari ro. ꝛ pone sup locū morphee h̄
empl'z. ℞. rubee tinctoris: farie lupinoꝝ. añ. ꝑtē vnā cen-
tauree minoris ꝑtē mediā: semis lini octauaȝ ꝑtis vni⁹: pi-
stet̄ q̄libet res ꝑ se: ꝛ incorporent̄ simul cū aceto: ꝛ pone
sup locū morphee cū folijs vitis recētis vel similiū: ꝛ cuȝ
exiccatur muta illum: ꝛ si fuerit delicatus pone medieta-
tem aque ꝛ medietatē aceti. Et regimen ei⁹ sint turtures
preparate ꝛ valde decocte i taspbea: ꝛ aues parue nemo-
ris ꝛ pulli ꝛ pulle assati.

⁋ Cap. 6m. Quod est de morphea nigra.

M Orphea qdeȝ nigra ē macula nigra
cōgregata in cuti corporis.
Et cā huius est humor adustus iuiscatus ꝛ
retent⁹ in membris: qui qdeȝ a natura extra
pulsus est per sudoreȝ: ꝛ accidit ēt hec egri-
tudo qñ aliqs balneat̄ ꝛ nō fricat̄ cutis eius exterius cū
aliq̄b⁹ abstersiuis ꝛ mūdificatiuis: sicut sūt ista: pulpa me
lonū: aut coꝝ semina: vel mel: aut çucchaꝝ vel eoꝝ siliū:
ꝛ cū retinet̄ hec sup̄fluitas in cuti vel sub cuti gn̄at̄ mor-
phea nigra. ⁋ Et curatur hec passio cū emplastro dicto
in morphea alba: ꝛ cū regimine in eadem dicto: ꝛ cibent̄
cū pullis preparatis in taspbea: qm̄ est cib⁹ cōmendatus
in eis: ꝛ turtures: ꝛ carnes hedi etiā cōpetūt in hac egritu
dine. Et oleū istoꝝ sit oleuȝ amygdalaꝝ dulcium: ꝛ aues
parue nemoris sunt ꝯueniētes etiā: ꝛ abstineat se oīno ab
oliuis ꝛ caulib⁹: ꝛ ab oīb⁹ generātib⁹ mel'iaȝ: ꝛ in summa
dico ꝙ sit cōtentus cibis p̄dictis ꝛ sil'ibus illis.

⁋ Ca. 7m. Qȯ est de granulis ꝑuis q̄ accidūt i corꝑe toto.

E T generant aliqñ in corꝑe hoīs
granula ꝑua multa
rubei coloris q̄ arabice dicūt̄ alchalam. Et
exeūt h̄ granula ex orificijs venaꝝ capila-
rium: ꝛ cā hoꝝ ē exuberātia sanguis acuti q
erit ex orificijs paruaꝝ venaꝝ ꝛ subtiliū ꝛ adheret ibi: ꝛ
scias ꝙ q̄libet sanguis cū exit ex sua vena mutat colorē ꝛ
denigrat: ꝛ h̄ plurimū accidit ex negligētia minutionis.
⁋ Quare in cura icipiēdū est a minutiōe dextri brachij
trahēdo de sanguie ṡȝ ꝙ tibi videbit̄ ꝯuenire: qm̄ ꝯuenit
ēt acuitati sanguis. Et fac ei hūc syrupuȝ ad rectificādum
suā cōpl'onē. ℞. ligritie ꝛ iuiube. añ. ℥. iiij. capil. veneris: ꝛ
seia cucurbite ꝛ angurie. añ. ℥. ij. violaꝝ ꝛ sebesten. añ. ℥. j.
cōquassa q̄ sūt cōquassanda ꝛ ifunde ēt in. xxiiij. lib. aq̄ ꝑ
noctē vnā: ꝛ i mane bulliāt lento igne vsq̄ȝ ad ꝯsūptionē
medietatꝭ ꝛ colent̄: ꝛ i illa colatura ponāt̄. x. lib. çucchari
ꝛ mellis ꝛ tamaridoꝝ. añ. li. 5. aq̄ rosacee li. j. ꝛ bulliāt iteꝝ
vsq̄ȝ ad decoc. syrupi: ꝛ de isto syrupo ꝓpinent̄ patiēti oī
mane. ℥. ij. cū. ℥. vj. aq̄. Et regimē ei⁹ sit panis bn̄ fermētat⁹
cū gallina decocta cū cucurbitis vel portulacis.

⁋ Cap. 8m. Qȯ est de vesicis duris que arabice dicuntur
alcella idest petrose.

E Toriunt aliqñ in corꝑe vesice du-
re que gn̄ant̄ ex humore
fl'atico frido ꝛ grosso valde: ꝛ ideo sūt absq̄ȝ
dolore ꝛ sanie: parue qdē sunt leuioris cura-
tiōis magnis. Et cura haꝝ ē sbtiliare regimē valde: ꝛ da-
re ei syrupū icisiuū ꝛ subtiliatiuū fl'atis ꝛ aperitiuū oppi-
lationis sic ē syrup⁹ sīnçabin cōpositū de melle: ꝛ postea
euacua corp⁹ cū medicis trahentib⁹ illuȝ humorē. desuꝑ
pone empl'm factuȝ ex armoniaco ꝛ aceto. ⁋ Qz si dicte
vesice fuerit magne. cura erit difficilis valde: ꝛ possent in
tali

Cura
Prohibitū ē ī morbillis dare medicinaȝ laxatiuam ne humores ad venenositateȝ cōuertant.

A

tali loco supuenire ꝙ nõ pñt cuz opatione manuũ eradicari. ꝙ si sunt in loco apto ꝛ ꝯueniẽti ad eradicãdũ: ꝯsuetudo magroꝝ est scindere cutim ꝛ ipsas ex̃ euellere ꝛ extirpare. Et est pol'e ꝙ he vesice p̃mo oriunt̃ pue: demuz ꝓcedente tp̃e crescũt ꝛ augmẽtant̃ valde: ꝛ nutriunt̃ ex nutrimẽto adueniẽte eis sibi apto ꝛ sil'r: ꝛ sp̃al'iter quãdo infirmus comedit pisces ꝛ panẽ açimũ ꝛ fridũ lac ꝛ hoꝝ sil'e: qm̃ talia cibaria ꝓcreãt istã passionez ꝛ exp̃tus sum in puis ponere empl'm de narcis.i. de narãcis pistatis et malaxatis cũ aq̃: qa optime remouent̃ in eo ꝛ ꝓbaui etiã dare oi die aur̃.j. ieiuno stõcho de medulla seminũ ei⁹ ad comedẽdũ qđ liberant̃ ide: ꝛ ꝯfert ẽt empl'are ipsas cum charsicasiua.i. panicald. Et aliqñ he vesice gñant̃ in iuncturis ꝛ sũt absq; pũctiõe: q̃ ab antiq̃s noiant̃ pustule iũcturaꝝ: ꝛ fiũt ex hũore g̃sso iuiscato in locis illis: qa a frigore exteriori idurat̃. Et q̃uis a medicis nr̃is plura medicamina sint rememorata. Ego tñ magis comẽdo ceteris medicamib⁹ semia dicta de nargis comesta ꝛ empl'ata.

B

Cap. 9m. Quod est de verrucis ꝛ poris.

ET generant̃ aliqñ i corp̃e verruce seu pori quorum sp̃es sũt multe: qa ex eis sunt q̃ fiũt ex sang̃ grosso: ꝛ sũt de gñe granuloꝝ puoꝝ q̃ arabice dicunt̃ alchaliz: ꝛ de eis paruz sup̃⁹ fecimus mẽtionẽ. Et cura eadẽ existit: ꝛ aliq̃ sũt sicce valde: ꝛ eminẽt exteri⁹ multũ: ꝛ iste gñant̃ ex flegmate grossissimo terrestri ꝛ frigido: ꝛ cura haꝝ est sp̃al'r purgare illũ humorẽ. Et h̃ optime fit cum isto medicamie. ℞. aloes. agarici barburie.i. polypody recẽtis: medulle chartami: semis vrtice: succi ligritie: interioris collogntide. añ. pondus granoꝝ ordei. ij. succi cucumeris asinini vel succi folioꝝ ei⁹ põdus grani vnius ꝛ dimidij ordei: pistent̃ q̃lz per se p̃ter collogntidã: q̃ icidẽda est cũ forficib⁹ minuti: ꝛ incorpora sil' oĩa cũ oleo de sereg: ꝛ cuz aur̃.j. grani fisticoꝝ vel amygdalaꝝ dulciũ: ꝛ tãtũdez de gũma arabica: ꝛ ꝯfice totũ sil' cũ syrupo de sgnçabin: ꝛ ꝓpina ifirmo de ista cõfectione põdus. iiij. aure. post custodiã ipsius aliq̃rũ dieꝝ: ꝛ si nõ purgaret̃ sufficiẽter: adde aliquid de residuo cũ aq̃ calida: regẽdo eũ sicut in alijs laxatiuis: ꝛ hoc medicamẽ confert regẽdo eũ cũ regimie ordinato. s. cuz pane bñ fermẽtato ꝛ pullis ꝛ gallinis in tasphea: ꝛ pone super verrucas aliq̃d de carobis humidis pistatis dõec cadãt: ꝛ de eis ẽt q̃ faciũt eas cadere est oleũ qđ remanet seu qđ eliquat̃ a caseo veteri ꝛ antiquo retẽto in vegetibus. istud eni desiccat eas absq; dubio: ꝛ facit eas citissime cadere: ꝛ h̃ ẽt facit oleũ de frumẽto: ꝛ oleũ lupinoruz sil'r. Et est adhuc alia sp̃es poroꝝ q ꝓfundati sunt in carne multum. ꝛ eminẽt etiam exterius ꝛ noiantur pori profundati. Et cura est eadem p̃dictorũ. s. cũ regimine ꝛ purgatione: sed idigẽt cũ hoc eradicatione cum manu.

C

Collogntida ẽ icidẽda. idẽ 6° col. ca. p̃. fol. 123. s3 parũ differt.

Mesue vo ex snia Serapio. ꝛ 2° canonis. c. 131. volũt qđ subtilissime pulueri zetur.

D

Cap. 10m. Quod est de tineositate.

HEc qdẽ passio gñat̃ in corp̃e ex humore sicco ꝛ g̃sso sic̃ fiũt pori ꝛ verruce: p̃ter qđ siccitas hui⁹ hũoris nõ est tãta q̃ta est siccitas q̃ facit poros. Et cõfert valde in hac egritudie laxatiuũ noiatũ in poris: ꝛ pone desup habalçabar malaxatũ cũ aqua: ꝛ curat̃ inde. Et ꝯfert ẽt inũctio cũ oleo de frumẽto vel cũ aliquo ex alijs dictis in verrucis. Et dĩ ꝙ hec egritudo ẽt generat̃ ex comestiõe lacertaꝝ: ꝛ tũc ꝯfert valde sumere de theriaca magna a q̃rta p̃te aur̃.j. vsq; ad aur̃.5. ieiũo stõcho cuz aq̃ tepida: ꝛ nõ comedat postea vsqueq̃ trãseãt hore. viij. Et ꝓp̃etas lacerte ẽ qđ si q3 comederit eã vel biberit ex aq̃ in q̃ fuerit mortua: magnũ corpi ifert nocu^m. Et mihi cũ eẽm in marastrañ. i. i hospitali accidit h̃. s. qđ in aqua

Historia.

E

quã bibebã ꝑcipiebã horribilẽ odorẽ: ꝛ oi die mihi videbat̃ multiplicari: q̃re ordiaui ꝛ feci hoiez itrare puteum ad vidẽdũ q̃d h̃ eẽ posset: credẽs qđ aliq̃ reptilia itus cecidissent ꝛ ille q̃sitor iuenit lacertas multas mortuas: p̃s q̃rũ erat dissoluta ꝛ p̃s nõ. vñ timẽs ne ide possez hr̃e nocumẽtũ: icepi bibere de theriaca: ꝛ recepi de ea pl'ib⁹ vicib⁹: ꝛ sic euasi a nocumẽto gr̃a Dei. Et post lõgũ tp̃s orta fuit mihi pustula ad modũ granule sup̃ pũctã nasi. Et ego desup̃ posui de theriaca: eo qa cognoui qđ illud erat ex humore venenoso a natura expulso. qui q̃dez humor generatus fuit ab aqua lacertarum predicta.

Cap. 11m. Qđ est de corruptione ꝛ excoriatiõe cutis.

ET orit̃ aliqñ h̃ passio in corp̃e: ꝛ h̃ fit ex abũdãtia hũoris mel'ici mali multiplicati i corp̃e: q a nã exteri⁹ expellit̃ ad cutẽ: q̃re ṽtus nutritiua cutis ex toto corrũpit̃: ꝛ iõ ñ nutrit̃. ꝛ cũ nã conet̃ ip̃z exteri⁹ expellere ꝛ nõ põt: excoriat̃ cutis ꝛ depilat̃: ꝛ hic humor ẽ malus valde: s3 tñ est pro bono: qa exterius est expulsus. Et cura hui⁹ est mũdare corp⁹ ab isto humore malo mel'ico cũ reb⁹ p̃scriptis q̃ hñt istũ humorẽ educere. s. cũ barburia: epithimo: lapide laçuli: ell'oro nigro: ꝛ sil'ib⁹: et de. v. in. v. diebus da ei aur̃.5. de theriaca cum. ℥.j. de syrupo de ligritia ꝛ ter tãtũ de aq̃: ꝛ tardet comestionez vsq; ad. viij. hor̃. ꝛ postea comedat panẽ bñ fermẽtatũ i brodio galline facta in tasphea: ꝛ bibat de brodio gallie multũ. ꝛ epithima cutiz cũ semibus melonis excorticatis ꝛ flore camomille quoꝝ p̃tes sint q̃les epistatis ꝛ malaxatis cũ aqua dulci: ꝛ tene desup̃ omni die mutando ipsum.

F

Cura.

Cap. 12m. Quod est de lepra.

ET orit̃ aliqñ hic cãcer pessim⁹ in corporib⁹ hoiuz. s. lepra: ꝛ h̃ ẽ manifestũ qa ẽ maxia egritudo: ꝛ ꝓ maiori p̃te accidit p̃p vicinitatez ꝛ ꝯ̃ctionẽ more cum ipsis leprosis: ꝛ fit ẽt p̃p comestionẽ ciboꝝ destruẽtiũ cõpl'onẽ: ꝛ qñ h̃ egri^do iualescit ꝛ superexcedit: est difficil' curatiõis valde: tñ si spasm⁹ nõ affuerit vl' supuenerit i aliquo mẽbro pol'is ẽ cura ei⁹. Quare itẽtio p^a quã habẽ debes in curatiõe h⁹ passiõis ẽ i apiẽdo oppil'ones splenis: ꝛ h̃ cũ corticib⁹ radicis tamaricis: ꝛ corticib⁹ radicis capparis: ꝛ pone cũ eis de ligritia ꝛ passul' ad frãgẽdum eoꝝ acuitatẽ. Receptio apta huic passiõi. ℞. corticis rad. tamaricis: ꝛ sgnãti. añ. ℥.j. poly mõtani qđ dĩ arabice iabada. ꝛ camomille. añ. p̃tes tres. ℥.j. mẽtastri ꝛ asare bachare: mẽthe. añ. ℥.5. cẽtauree mioris q̃rta p̃s. ℥.j. q̃ sũt cõquassanda ꝯq̃ssent̃ ꝛ ifundãt̃ i. x. lib. aq̃ p̃ noctẽ vnã cuz tãta ligritia q̃tũ oĩa p̃dicta: ꝛ mane bulliãt lẽto igne vsq; ad ꝯsumptionẽ 3^e p̃tis. ꝛ colẽt: ꝛ cũ illa colatura ponãtur lib. ij. çucchari. ꝛ bulliãt̃ sil' vsq; ad spissitudinẽ. ꝛ de isto syrupo bibat patiẽs q̃lz mane. ℥. ij. cũ aq̃ cal'a: ꝛ regimen ei⁹ sit panis bñ fermẽtat⁹: ꝛ gallie p̃pate i tasphea: ꝛ loco olei oliuaꝝ ponat̃ oleũ amygđ. dulcium: ꝛ postea purga hũorẽ mel'icũ dando ei me^nas euãtes mel'iã cũ tota sua suba: sic̃ iã dixi tibi: sic̃ ẽ polypodiũ ꝛ epithimũ ꝛ ell'z nigrũ. ꝛ hoꝝ sil'ia. Receptio ad h̃. ℞. agarici polypody recẽtis: lapidis laçuli. añ. aur̃. ij. ell'i nig. aur̃.j. folioꝝ collogntide q̃rta p̃s aur̃.j. scamõee octaua p̃s aur̃.j. icidat̃ collogntida cũ forficib⁹ minutissime ꝛ misceant̃ oĩa cũ puluere dragãtoꝝ ꝛ fisticis ꝛ amygdal' pistatis. añ. aur̃.j. ꝛ cuz oĩa fuerit optie pistata icorp̃ent̃ cũ syrupo de corticib⁹ citroꝝ ꝛ sgnçabin ꝛ dosis h⁹ medicamis sit aur̃. vj. cuz aq̃ cal'a: ꝛ si nõ sufficeret addat̃ de p̃dcã aur̃.j. ꝛ rege eũ sicut dcm̃ ẽ i alijs laxatiuis: ꝛ ẽ nece in hac me^na vt ponat̃ spatiũ iter assumptiõez vni⁹ me^ne ꝛ alteri⁹ ꝓ q̃lz sella duos dies: ꝛ i hyeme in oib⁹ octo dieb⁹ fac p̃pare serpẽtẽ vnuz

G

Lepra ẽ curabilis donec spasmetur.

Cura.

H

I pigue͂ feminã ꝛ ꝯcoctã i taſpbea poſtq̄ ãputatũ fuerit ei
caput ꝛ cauda ſic̄ ꝯcet:ꝑparet̃ ãt ſic icidat̃ a capite ꝛ cau
da p.iiij.digitos:excoriet̃ ꝛ itriſecus emũdet̃: ꝛ abluat̃:ꝛ
bñ bulliat̃ i aq̃ cũ ſale ꝛ anbeto bis.poſtea ꝯcoq̄t̃ in taſ-
pbea ꝛ madefaciat panẽ ſuũ i iure illo:ꝛ bibat ꝺ illo:ꝛ ñ
comedat poſtea aliqꝺ aliꝺ donec cib⁹ ille ſit digeſt⁹.In
alijs ãt dieb⁹ comedat gallias i taſpbea:ꝛ bibat brodiuz
ipaꝝ frequẽter:qm̃ illꝺ brodiũ ẽ eis me^na^ ſublimis ꝛ me
lioꝛ oib⁹.Octo dieb⁹ bibat aur̃.vj.theriace magne.Et id
qꝺ meli⁹ eſt eis faciẽdo q̄ dixim⁹ ẽ vt magnifice ſe cuſto
diat a ꝯrijs ꝛ aſſueſcat brodiũ gallinaꝝ q̄tũ poteſt.

Brodiũ gallinaꝝ ẽ medicia ſublimis lepꝛe.

¶ Cap.13^m^.Qꝺ eſt de cadar ꝛ de felleg.

Cadar eſt difficl'tas vl' ꝑuatio ſenſus vl'
mot⁹:vl' amboꝝ ſil':qñ ẽ in aliq̄
mẽbro ſingulari:feleg xo ẽ q̄ fit in vna me
dietate toti⁹ coꝛpis ꝛ latine dr̃ palyſis.Et ac
K cidit pp hãc egritudinẽ hoib⁹ q̄ nõ pñt pte͂ mẽbꝛoꝛum
mouẽ:vl' i eis ſenſibile pcipe:vl' ſentire ꝛ aliqñ i eiſdez in
eadẽ pte ſil' ſenſus ꝛ mot⁹ totalr̃ annihilant̃ ꝛ ꝑuant̃.Et
ſarraceni ꝯſueuerũt vocare vnãquãq; iſtaꝝ paſſionũ in
ligua ſua alchadar ꝛ affeleg.Et qñ h egri^do^ fixa ẽ in aliq̄
mẽbꝛo:ita q̄ oino caret ſenſu ꝛ motu vocãt eã relaxatio-
nẽ:ꝛ illi ẽt q vocãt ꝑuationẽ ſenſus relaxatiõez:nõ dicũt
mẽdaciũ:ſ; vocãt eã noie nõ aſſueto.¶ Et iã memoꝛati
fuim⁹ ꝺ cãis alchadar i egritudib⁹ capitꝭ.Sz q̄re aliqbus
ꝑuãt̃ ſenſus tm̃:ꝛ aliqb⁹ mot⁹ tm̃ ꝛ qbuſdã mot⁹ ꝛ ſenſus
ſil' nõdũ explanaui.Quare a me audias ꝛ itelligas q̄ di-
cãt̃ ſup h.Scitũ ẽ ꝛ cognitũ q̄ fons ꝛ oꝛigo mot⁹ volũta
rij pcedit a cẽbꝛo:ꝛ ſcitũ ẽ ẽt q̄ fons ſenſus pcedit a cere
bꝛo:ꝛ cerebꝛũ volũ^te^ Dei mittit ſenſuz ꝛ motũ oib⁹ mem
bꝛis ppings ſibi p vias ꝑuas.ſ.ꝑuos neruos: ꝛ mittit ẽt
L cerebꝛũ ſenſuz ꝛ motũ mẽbꝛis p vnã viã magnã.ſ.p nu-
caz:ꝛ ipa mittit poſtea alijs mẽbꝛis ſenſuz ꝛ motũ p vias
ꝑuas ꝑcepto Dei:ꝛ nerui illi q ſũt molles pcedẽtes a ce-
rebꝛo vl' a nuca:illi ſũt q ferũt ſenſuz:ꝛ illi q duri exiſtũt
ꝑſtãt motũ:ꝛ putauerũt aliq medici q̄ eadẽ cã ſit nocu^ti^
ſenſus ꝛ mot⁹ ꝛ q̄ ab eadẽ cã pcedat:q̄a crediderũt q̄ in
vno eodẽ neruo ſit ps dura ꝛ mollis:ꝛ ſenſus ſꝫ eos pce
dit a pte molli:ꝛ mot⁹ a dura.Sz h ẽ mãifeſte falſuz:q̄a
videm⁹ ml'totiẽs q̄ i aliq̄ mẽbꝛo ꝺficit vl' aufert̃ ſenſus:
ꝛ remãet i eo mot⁹.q̄ veꝝ ẽ id qꝺ dic̄ Ga.ſ.q̄a nerui ferẽ-
tes ſenſuz ſũt diuiſi ꝛ p ſe a neruis iducẽtib⁹ motũ:ꝛ dr̃ ia
q̄ eſt iter ſpẽs neruoꝝ ſenſus ꝛ ſpẽs neruoꝝ mot⁹ nõ eſt
occulta:qm̃ ſi h paſſio fuerit in cerebꝛo leſio ꝛ nocu^m^ ſen
ſus ꝛ mot⁹ pcipiet̃:ꝛ erit i coꝛpe toto:ꝛ ſi fuerit i vna me
dietatũ cerebꝛi:erit ꝑuatio ſenſus ꝛ mot⁹: aut difficultas
eoꝛũdẽ i eadẽ pte coꝛpis i q̄ fuerit nocu^m^ i cẽbꝛo:ꝛ ſi fue-
rit leſio vl' nocu^m^ i aliq̄ pte nuce:pcipet̃ leſio ꝛ nocu^m^ i il
la pte coꝛpis vl' i illis mẽbꝛis i qb⁹ illi nerui tẽdunt ꝛ va
dũt:ſiue fuerit ſenſibiles vl' motiui.vꝫ.ſi ipedimẽtũ fue-
rit in motiuis leſio pcipiet̃ i motu:ꝛ ſi i ſenſibilib⁹ erit in
M ſenſu:tñ nota q̄ ẽt in neruis ſenſibilib⁹ ẽ aliqs mot⁹:ꝛ in
motiuis ſil'r aliqs ſenſus ſp repit̃.Uerũtñ i motiuis pre-
dñat̃ mot⁹ valde:ꝛ i ſenſibilib⁹ ſenſus:ꝛ cã q̄re nerui ſen-
ſus ſũt molles ꝛ mot⁹ duri eſt mãifeſta:q̄uis ãbe ſpẽs.ſ.
motiuoꝝ ꝛ ſenſibiliũ pcedũt a cerebꝛo vl' a nuca.Scias
itaq; q̄ maioꝛ ps neruoꝝ ſenſibiliũ ſũt q ſpargũtur ꝛ tẽ-
dũt vſq; ad exterioꝛa coꝛpis:ꝛ maioꝛ ps motiuoꝝ ſũt q p
fundãt̃ in iterioꝛa coꝛpis:ꝛ ob h certiſſime i cuti q̄ totuz
coꝛp⁹ circũdat mãifeſtat̃ ſenſibilitas plus q̄ i ceteris mẽ
bꝛis ꝛ maxie i cuti vole^a^ man⁹:adbuc mag̃ i cuti q̄ ẽ i ex-
tremitatib⁹ digitoꝝ man⁹:ꝛ ſpãl'r i illa q̄ ẽ i extremitate
idicis vl' medij:qm̃ ibi maioꝛ tẽperies ꝛ mag̃ eq̄lis q̄ in
alijs locis oib⁹ ee͂ repit̃.Et pp h ſenſus illic certi⁹ ꝛ ibti-
li⁹ pcipit̃ ꝛ manifeſtat̃.Et pp h ſenſibilitas ſenſus q̄ ẽ in

Prio h⁹ tra. 30.c.2. Cã cur aliqñ ꝺficit ſẽſus ñ deficiẽti motu ꝛ ecõuerſo

Nerui ꝺferẽtes ſenſuz ſũt alij nẽuis motus ſꝫm Gal. vñ ꝑ^a^ ꝑmi.c. 1.ſũ.3.doc.5. motiui ſũt cũ tes p circuitiones ſenſitiui directe. Uide.j.iterioꝝ 6° ꝛ 4^u^ ꝺ accñti.c.5°.

In oi neruo motiuo ẽ ſenſus aliqs ꝛ in oi ſenſitiuo motus ſcd'ta les dicũt a ꝑdñio.idẽ.16. ꝺ vul'.c.2°.

a Uiꝺ 2° col'.c.1.ifra.e.

N exterioꝛib⁹ coꝛpis:ꝛ maxie q̄ ẽ in extremitatib⁹ digitoꝛũ
man⁹ ꝛ ꝑcipue in idice vl' medio mag̃ ceteris comẽdat̃ ꝛ
laudat̃:ꝛ de⁹ ſublimis illic poſuit ſenſibilitatẽ certioꝛem:
pp vtilitatẽ ꝛ cuſtodiã aial'.¶ Et ſcias q̄ q̄lꝫ difficultas
ſenſus vl' mot⁹:aut ꝑuatio alic⁹ iſtoꝝ in arabico noiat̃ fe-
leg.ꝛ cũ ipedimẽtũ vl' ꝑuatio ſenſus vel mot⁹ fuerit i ali-
quo mẽbꝛo ſingulari:ſ; nõ i toto coꝛpe:arabice tũc dr̃ ca-
dar:ꝛ qñ figit̃ i vno loco vl' i vna pte coꝛpis tm̃ dr̃ relaxa
tio.Sz qñ ipedimẽtũ vl' ꝑuatio ſenſus vel mot⁹ fuerit in
vna medietatũ toti⁹ coꝛpis tunc ꝓpe noiat̃ feleg.Et nota
q̄ cã egritudis delchadar aut delfeleg eſt friditas cõpl'o
nis q̄ dñat̃ in aliq̄ pte cerebꝛi vel in toto:ꝛ qñ in toto pre
O dñat̃ valde:tũc moꝛs in iſtãti exiſtit pp ꝑuationẽ anbeli
tus:q̄ ſi nõ multũ abũdauerit friditas iſta in toto coꝛpe
cerebꝛi:tũc ſolũ difficultas vel nocu^m^ ſenſus vel mot⁹ vl'
amboꝝ ſil' pcipiet̃ in coꝛpe toto:q̄ ſi dicta friditas vl' no
cumẽtũ fuerit in aliquo neruoꝝ pcedentiũ a cerebꝛo vel
a nuca ꝛ fuerit ſub ſpõdili ita q̄ leſio aliqua nõ ſit i ner-
uo qui mouet pectus:tũc viuere põt illud aial q̄uis egri
tudo magna exiſtat:eo q̄a ide nõ ꝑuat̃ anbelit⁹ q̄ ſi leſio
fuerit in neruo illo vel in illis q mouẽt pectus:tũc ꝑuat̃
anbelitus ꝛ moꝛit̃ patiẽs ſuffocat⁹ ꝛ icõtinẽti.Si autem
ꝑuat̃ ſenſus vel mot⁹ in aliq̄ mẽbꝛo ſingulari:tũc itentio
tua ſit in ponẽdo curã in illo loco vñ puenit egritudo.Et
hec ſcies ex accñtib⁹ ꝛ ſignis.vꝫ.ſi cã fuerit ex mala com
plexione frigida cũ mã vel ſine mã q̄ infrigidãt neruuz:
tũc prouenie͂t nocumẽtũ in illo neruo.ꝛ ſi fuerit in neruo
ſenſus:fiet nocumẽtũ in ſenſu:vel fiet ipedimẽtũ in motu
ſi fuerit in neruo mot⁹:vel in vtriſq; ſi fuerit i ambob⁹:ꝛ
põt ẽt fieri h egritudo cã epatis ex quo puenit cõpꝛeſſio
ꝛ cõplexio mala in aliqb⁹ neruis ſibi vicinis ex qua com
pꝛeſſiõe ꝓhibent̃ ꝟtutes trãſire ad iſtud mẽbꝛũ.Or ſi il
la cõpꝛeſſio fcã fuerit in neruis ſenſus ꝺſtruet̃ ſenſus in
illo mẽbꝛo:ꝛ ſi in neruis mot⁹ deſtruet̃ motus:ꝛ ſi in am
bob⁹ fiet in ſenſu ꝛ in motu:cog̃ſcendo certiſſime qꝺ q̄lꝫ
mala cõplexio nocet in hoc ope.¶ Ergo oib⁹ modis po
ne intẽtionem tuã in curãdo radicẽ:vñ puenit hec egri-
tudo:q̄ ſi leſio fuerit in fonte:redi ad fontẽ:ꝛ ſi in riuulis
ad riuulos illos redi:vñ virtutes currunt ꝛ pcedũt.Et ſi
ſciueris q̄ cã huius egritudis ſit mala cõpl'o frida ꝛ ſic-
ca calefac locũ cũ rebus tẽperate calidis:hñtib⁹ multam
aromaticitatẽ:reducẽdo ad memoꝛiã q̄a iã ſupius dixi ti
bi q̄ he medicie ee͂ debẽt ſtiptice ꝛ ſubtiles:ꝛ ſic tuaz ha-
bebis intẽtionem.Medicina autẽ cõueniens ad hoc eſt
oleũ granoꝝ de alçaru factuz poſtq̄ grana dicta fuerint
bñ matura in arboꝛe:ponẽdo cũ dcõ oleo decimã partẽ
ipſi⁹ de balſamo:ꝛ in hyeme plus ſi habueris:ꝛ regimen
Q ei⁹ ſit cũ reb⁹ calidis:tñ nõ in exceſſu cognoſcẽdo q̄ co-
lũbi maſculi de nido ſylueſtres ꝯferunt ad h valde ꝛ ca
pita lepoꝝ i taſpbea:ꝛ turtures aſſate i veru.ꝛ ẽt ſuffricte
ꝛ galli ſil'r magni ꝛ ſpãl'r nigri ſũt boni valde.ꝛ vtat̃ mo
tu ꝛ exercitio tꝑato i ieiunio:q̄ ſi nõ poſſꝫ ãbulare cauſa
egritudis excitet̃ aia ſua mouẽdo ei qõnes ꝯtriando ei in
oib⁹ ſuis dcis adhuc vt iraſcat̃ ꝛ calefiat ei⁹ cõpl'o:ꝛ fri-
cet̃ coꝛp⁹ ei⁹ cũ manib⁹ mollib⁹ i ieiunio ꝛ poſt cibuz re-
moueat̃ ab oi motu ai ꝛ coꝛpis:ſ; q̄ſcat donec cib⁹ i ſtõ ſit
digeſt⁹.¶ Si xo cã fuerit hũoꝛ frid⁹ valde:q eueniet i
neruo vl' i ipo cerebꝛo:ſtude i remouẽdo hũoꝛẽ illũ cum
iſto ſyrupo:aut da ei ſyrupũ ꝺ fenicl'o cũ aq̄ ifuſiõis ire-
os ꝛ ſgnãti:ſ; iſte ẽ ſyrup⁹ ꝑfecti^m⁹^ ad hãc paſſiõem.℞.
ireos ſgnãti flauie.i.oliuarde eupatoꝛy poly mõtani ma
cis coꝛticis citri.añ.aur̃.x.maſticis aur̃.v.ꝯq̄ſſa oia bñ ꝛ
ifundãt̃ i.xij.lib.aq̄ feruẽtis p noctẽ vnã:ꝛ mane bulliãt
lento igne vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis:poſtea colen-
tur foꝛtiter exprimendo:ꝛ in hac colatura pone aur̃.ij.de
colatura

De noie ... ꝯcutia ... vlis ꝛ ... rio ꝛ ... tionis.

A semie nigelle: ꝛ feniculi. Et si tp̄s ꝛ etas ꝯsēserit. dab̄ ei si/
napi pistatā ꝛ distēpatā cū aq̄ ad spissitunem mell̄ cū lib.
succi fenicl̄i: ꝛ lib. iiij. mell̄: ꝛ lib. j. çuccha. ꝛ iteꝝ sil̄ bulli/
ant vsq̄ ad ꝺcoctōez syrupi: ꝛ ꝺ isto syrupo ꝓpinē̄ ad bi
bēdū oi māe. ʒ. ij. cū. iiij. ʒ. aq̄ cal̄e: ꝛ postq̄ potat⁹ fuerit ꝺ
isto p. vij. dies. purga eū cū isto laxauo qꝺ educit ꝛ purgat
hūores gssos. ℞. medulle seis chartami. ʒʒ. sal̄ cōis. se. vꝛ
tice: bdellij: oppopōacis: galbāi: sgnçabin vel sapini. aā.
pōꝺ. auī. j. collogn. q̄rtā pte auī. j. icide collogn. minuti ꝛ
pōe q̄m ē collogntida ꝺ pl̄uē ꝺragātoꝝ: ꝛ auī. s. ꝺ amyg.
excoꝛciatꝫ ꝛ oia ista madefiāt cū syrupo sgnçabin fcō cū
melle: ꝛ ꝓpia ꝺ isto patiēti pōꝺ. auī. v. cū aq̄ cal̄a: ꝛ cū fue
rit purgat⁹: dab̄ ei panē bñ fermtatū cū gallo decocto in
tasphea: sꝫ añ assumptōez mene p⁹ meridiē comedat ble/
tas vl̄ vꝛticas ꝺcoctas cū gallia: ꝛ i māe sequēti bibat me
dicinā. ¶ Jll̄ āt gb⁹ h̄ passio euenerit cā apatꝫ cōpꝛimētꝫ
neruū: aut cā ꝯtusiōis vl̄ ꝑcussiōis i illo loco: minue eum
B ex oppta pte lesiōis: qm̄ si fuerit egrido i ꝺxtra miue ex si/
nistra: ꝛ ꝯ̄ṫrio si fuerit i sinistra miue ex ꝺxtra: ꝛ si fuerit i
mēbꝛis sꝑioꝛib⁹ miue ex saphena: ꝛ si i iferioꝛib⁹ flōma
ex cephalica exhēdo ꝺ sāgc ꝓut tibi videbī̄ ꝯuenire: ꝯsi
deratꝫ ꝯditōib⁹ supꝛascriptꝫ: ꝛ inūge locū egritudis cū ol̄o
rosaceo calefcō ꝛ sufficiet tibi. Sed ego scio ꝛ sil̄r cogsco
qꝺ pl̄es medicoꝝ litigabū̄ ꝯ me ꝺ h̄ ꝺcō: qa credūt qꝺ
ꝑuatio sensus ꝛ mot⁹ nō accidat nisi a cā frida ꝛ hūida: ꝛ
ꝑꝑ h̄ credūt qꝺ ipol̄is sit ei⁹ curatio nisi cū cal̄is. Si aūt
ꝑseuerauerit ꝺcā passio pl̄ib⁹ dieb⁹: siue fuerit ex apate
vl̄ ꝯcussiōe aut ꝑcussiōe seu vulnē: pone tūc cū ol̄o rosa/
ceo de ol̄o lilij. aā. eq̄les ptes: ꝛ si fuerit antiq̄ mag̃ adde
cū ꝑdcis. x. ptē eoꝝ ꝺ balsamo. ꝙ si nō hēs balsamū po
ne loco ei⁹ oleū de scaunix ꝛ ē nigella: ꝛ ꝓficiet cuꝫ adiu/
toꝛio Dei. ¶ Et scias iteꝝ ꝙ qñ ꝺñabī̄ multū q̄litas ca
lida valde i suba cēbꝛi vl̄ in neruo ꝑuat̄ sil̄r ide sensus ꝛ
mot⁹. Sꝫ h̄ accidit raro ꝛ i mioꝛi pte: ꝛ h̄ māifeste appꝫ
ꝙ qñ aliqs foꝛtiter calefac̄ man⁹ suas ad ignē isbilirez sen
C sus amittit: ita ꝙ nō hꝫ ip̄m sic añ. q̄re si cogueris ꝙ hec
egrido ꝓueniat a cal̄itate pessima: rectifica cōpl̄onē mē/
bꝛi moderate: ꝓspiciēdo ne ifrides sup̄flue. ¶ Si āt dif
ficultas ꝑdcā sensus vl̄ mot⁹ fuerit ex ifusiōe fcā in ner/
uis ꝛ muscul̄ ab hūoꝛe flātico ꝛ viscoso: subtilia ei⁹ regi
mē valde: ꝛ da ei syrupū ꝑscriptū queādmodū diximꝰ: ꝛ
menam ēt ꝑdictā: ꝛ dab̄ sil̄r vꝛticā ꝛ succū feniculi cuꝫ du/
plo ipsi⁹ aq̄: ꝛ purga ēt hūoꝛē illū cū aq̄ ifusiōis medulle
chartami: ꝛ se. vꝛtice. ¶ Receptio apta huic passiōi. ℞.
chartami: ꝛ se. vꝛtice: ꝛ ligritie. aā. ʒ. j. pulpe collogn. auī.
j. Jnfundāt̄ i feruēti aq̄ ꝑ noctē vnaꝫ: ꝛ i mane expmēdo
ꝛ ꝑus fricādo māib⁹ colē̄: ꝛ ꝺ ista colatura denī̄ patiēti
ad bibēdū. ʒ. vij. cū. ij. ʒ. syrupi ꝺ citris: ꝛ h̄ bibē dꝫ ꝑuato
D regimie ꝛ recepto digestiuo ꝑscripto pluꝛib⁹ dieb⁹. Qꝫ si
sufficiēter nō fuerit purgat⁹: dab̄ ei ꝺ residuo ꝺcē colatu/
re. ʒ. j. ꝛ. s. cū. ʒ. s. dicti syrupi: ꝛ fac eū custodiī̄ sic fit i alijs
laxatiuis. ¶ Qñ āt siccitas sup̄flua ꝺñat̄ in neruo plus
ꝺbito nō vidi hucusq̄ ꝙ subito ide accidat ifirmo diffi/
cultas vl̄ ꝑuatio sensus vl̄ mot⁹: aut relaxatio cōpleta in
medietate coꝛpis toti⁹ vl̄ i toto coꝛpe. Sꝫ ꝑt ex hac cā h̄
fieri successiue ꝛ paulatie: post longitudinē tpis: sic vide/
m⁹ i senescētib⁹ valde: qm̄ hac de cā igrossant̄ sensus eo/
rū: ꝛ ḡuat̄ audit⁹: ꝛ diminuit̄ visus: ꝛ odoꝛat⁹: ꝛ gust⁹. Et
h̄ siccitas ꝓuenit i eis ꝑꝑ ꝺbilitatē sube cēbꝛi ꝛ ꝑꝑ pau/
citatē sp̄ūs nālis ꝛ aial̄ q sūt i eis: ꝛ qa ꝑꝑ senectutē dimi/
nuit̄ ꝺ suba cerebꝛi. Sꝫ hi ꝺfect⁹ nō accidūt eis nisi qꝛ ñ
bñ custodiū̄ ꝛ regū̄ i cib̄ ꝛ potib⁹: qm̄ q parci sūt ꝛ tēꝑa
ti i cibis ꝛ potib⁹ ꝛ alijs ꝛ rōnabil̄r ꝛ oꝛdiate i oib⁹ regū/
tur: euadūt cōpetēter ab istis ꝺfectib⁹ ꝛ egritudib⁹: nec ēt
in talib⁹ ꝺstruī̄ itell̄s eoꝝ: ꝛ itellige h̄ ꝑ ꝺstructiōꝫ itell̄s

Cura apose.

Cura calide.

Cura fcē ab hūoꝛe visco/so.

De facta a sic ciṫate.

E ꝺstructōꝫ imagiatiue: discreue: ꝛ rememoue: qa istis q bñ
custodiū̄ ꝛ regū̄ ñ sup̄uenit ꝺstruc° haꝝ v̄tutū. Sꝫ ac/
cidit eis tm̄ obliuio: sꝫ imagiaua ꝛ discreua ꝛ memoꝛatiua
seu remiscibil̄ ꝑmanēt i ip̄is i sua nāl̄ire: sꝫ pigritāī̄ i me/
moꝛia reꝝ: ꝛ qñ recoꝛdāī̄ eis faciūt oēs suas oꝑōnes nā/
liter: ꝛ queādmom i coꝛꝑib⁹ senū nāl̄r accit fessibilitas et
laboꝛ ꝑꝑ ꝺbilitatē mēbꝛoꝝ eoꝝ ita sil̄r euenit i itell̄u ip/
soꝝ. Et sic vides māifeste ꝙ qñ senex exercitat coꝛp⁹ suū
fac̄ oꝑōnes q̄s itēdit rectas ꝛ nāles sic ꝑt fꝫ suā pol̄itatē:
sic ꝛ i itell̄u ipoꝝ accit: ꝙ si recoꝛdāī̄ eis q̄ sūt exercēda:
faciūt oꝑōnes suas nāl̄r tā i imagiaua q̄ꝫ i discreua ꝛ remi
niscibili. Cū āt i istis accidit lesio atq̄ passio ñ ē tm̄ ex se
nectute: sꝫ ēt ex ifirmitate: ꝛ illi ēt q sunt in senio ꝯstituti
dūmō fuerit i regimie recto ꝛ oꝛdiato sic diximꝰ exerci/
tāt has v̄tutes recte ꝛ oꝛdiate: nisi qa pigritāī̄ i his. Sꝫ h̄
F nō faciūt stulti q imaginā̄ res q̄ nō sūt. Sic fec̄ qdā stul
tus q cū eēt i tecto vni⁹ dom⁹: dixerūt ei qdā: eijce te ife/
ri⁹ ꝛ icōtinēti fec̄. Hucusq̄ locuti sum⁹ de cadelchadar: q̄
est difficultas sensus vl̄ mot⁹ vl̄ amboꝝ sil̄ q̄ fit i aliquo
mēbꝛo singulari i pl̄ib⁹. Et de feleg. q̄ ē ꝑuatio sensus vel
mot⁹ vl̄ āboꝝ isil̄ q̄ fit in vna medietatū toti⁹ coꝛpoꝛis.

¶ Cap. 14m. Qꝺ ē de feleg. i. de paralysi in particulari.

ET accidit aliqñ hoib⁹ lesio i nucha aut ꝑꝑ ꝑcussionem vl̄ ex
vulnē: aut ꝑꝑ apa qꝺ oꝛiī̄ ibi. Qꝫ si fuerit in
medieṫe nuche erit felleg seu palysis in illa
pte i q̄ fuerit lesio. Si v̄o fuerit lesio i tota
nucha ꝑuat̄ ex hoie vl̄ ex aiali vl̄ qꝺ fuerit viciuū ꝯpl̄o/
ni hois sensus ꝛ mot⁹ oium mēbꝛoꝝ exñtiū sb̄ ea pte le/
siōis: qꝺ si icisio aliq̄ fcā fuerit in neruo: ꝑuabī̄ sensus si
fuerit ex neruis sensus: vel mot⁹: si fuerit ex neruis moti/
uis i illo mēbꝛo vl̄ i ill̄ mēbꝛis ad q̄ tēdit ille neruus. Et
h⁹ cura ē ipol̄is. si āt ꝺcā lesio vl̄ icisio fuēit i neruis ābeli
tus q veniūt ad pect⁹: moꝛieī̄ patiēs i bꝛeui suffocat⁹. Et
G si fuerit i neruo vl̄ i neruis anel q st̄ sb̄ neruis ābelit⁹ mo
uētib⁹ pect⁹ potit viuē: sꝫ cū difficl̄te: ꝛ ñ ꝓlōgabī̄ vita ei⁹
ml̄tū: sꝫ i fine moꝛieī̄ ide. Nūc āt itēdo ꝺ spasmo tractaī̄.

¶ Cap. 15m. Quod est de spasmo.

ET fit aliqñ spasm⁹ i aliq̄ mēbꝛo qñ neru⁹ ꝑūgiī̄ acu vl̄ clauo vel his siimilib⁹.
Quare medic⁹ ꝓꝑ̄pt⁹ eē dꝫ icōtinēti cū oi sol
licitudie cū aliqs i neruo ꝑūgiī̄ ꝺsuꝑponē sul/
phur tritū mixtū cū ol̄o oliuaꝝ: qꝺ si neglexerit istud po
terit ad spasmū leuiter ꝯueniī̄. Et ꝑt ēt spasm⁹ ꝓueniī̄ ex
hūoꝛib⁹ sup̄fluis ibibitꝫ i neruo: vñ ꝯhiī̄ ꝛ abbꝛauiaī̄. Et
cura h⁹ ē coꝛp⁹ ꝺsiccare ꝛ purgare ip̄ꝫ cū his q̄ hñt educē
illū hūoꝛē: ꝛ h̄ fieri ꝑt cū aq̄ ifusiōis seis chartami ꝛ pa/
rū pulpe collogn. dādo ei ex hac ifusiōe. ʒ. v. cū. ʒ. ij. syru
pi coꝛticis citri. Et ꝑt ēt spasmus euenire ex siccitate sup/
H flua sic post nimiā ꝛ sup̄fluā euōnē nālem aut ex assum/
ptiōe mene acute valde. Et cura h⁹ ē inungere posterioꝛa
capitꝫ cū oib⁹ sp̄ōdilib⁹ ꝛ reliquū coꝛp⁹ ēt cū ol̄o recenti
amygdalaꝝ dulciū: ꝛ ciba eū gallia ꝺcocta i aq̄ simplici.
Et si vis ponē amygdalas ꝛ lac erit bonū ꝛ ꝓpia ei ad co
medēdū testicl̄os galloꝝ iuuenū: qm̄ sūt optimi. Et i sū/
ma dico ꝙ pulle gallinaꝝ ꝛ gallie sūt ei optie ad come/
dēdū. Et accit sil̄r spasm⁹ aliqñ ex vapoꝛib⁹ ꝺriuatꝫ i mu
scul̄ vl̄ i neruis gñatꝫ ex ebꝛietate nimia: aut ex multa co
mestiōe pomoꝝ: vl̄ potatōe sup̄flua vini ipoꝝ: aut ex po
tatiōe agreste crude: ex oib⁹ istis cāis ꝑt ista sp̄ēs spasmi
ꝓuenire: q̄ diī̄ buçea. Et cura h⁹ ē vt facias ifirmū custo/
dire ab oib⁹ q̄ ꝑñt tales vapoꝛes gñare: ꝛ sufficiet ei come
dere passeres vl̄ turtures ꝺcoctas i aq̄ ꝛ ol̄o ꝺcoctōe ml̄/
ta: aut assatas i veru. ꝛ comedat panē bñ fermētatū cum
his carnib⁹: ita ꝙ q̄ꝫtitas carnis sit maioꝛ q̄ꝫtite panis. ꝛ

abstineat ab oibꝰ fructibꝰ ꝑterq̄ʒ a g̃nis pini ⁊ ab auella-
I nis mūdatꝭ: ⁊ inūge posteriora capitis cū oľo g̃noꝝ de al
ʒaryꝫ: ponēdo i vnaq̄q̄ʒ. ℥. istiꝰ oľi auṝ. j. optie ãbre: ⁊ inū-
ge ēt cū oľo isto spōdilia oia: ⁊ postea fricet̃ cōpꝰtoᵐ mol
libꝰ mãibꝰ absq̄ʒ aliq̄ inūctōe. pꝰ istã fricatiōeʒ inūgat̃ cū
oľo ãtiq̄ nucū: ⁊ exẽcitet̃ mľtū añ cibū: ⁊ gescat post cibū.

Cap. 16ᵐ. Quod est de pulsatione.

ET g̃ñat aliqñ h̃ passio i q̄busdaʒ locis corpis. ⁊ h̃ fit ex vaporibꝰ coa dunatꝭ i muscuľ vľ i neruis q̄ petūt exitū ⁊ nō
pñt: ⁊ hi vapores q̄ mouet̃ i corpe dñr vētositates: sicut
aer q̄ mouet̃ exteriꝰ noiat̃ vētꝰ: ⁊ h̃ vapor qñ mouet̃ itꝰ i
musculo vľ i neruo fit ibidē pulsatio. Et cura huiꝰ ē cura
spasmi: ⁊ nlľa alia dr̃ia ē iter spasmū ⁊ pulsationē: nisi q̄a
extēsio q̄ fit i spasmo ē fortꝭ ⁊ magna: ⁊ ista ē debiľ ⁊ ꝑua.

Cap. 17ᵐ. Quod est de saltu.

K SAltꝰ q̄dē ē motꝰ ex̃neꝰ ꝑter nãʒ q̄ q̄dē fit ex rebꝰ q̄ actuaľr fortiter ifridãt: ⁊ ēt ge-
nerat̃ ex reuocatiōe subita caloris nãlis ⁊ spi-
rituū ad iteriora sicͭ ex terrore ⁊ fletu sup̱fluo. Et cura hꝰ
ē vt ifirmꝰ recipiat ea q̄ corpꝰ calefaciãt tp̱ate: ⁊ q̄ habeãt
neruos ꝯfortare sicͭ ē syrupꝰ ꝺ sticados: ⁊ syrupꝰ de corti-
cibꝰ citri cū aq̄ tepida: ⁊ cū duobꝰ g̃nis ordei de musco.

Cap. 18ᵐ. Quod est de tremore.

TRemor siq̄dē fit ex pugna q̄ accit inter v̓tutē nãlē sustētãtē membꝝ: ⁊
hũorē aggrauãtē: qm̄ v̓tus itēdit sustētare mē-
brū: ⁊ humor ex sui nã p̱strare atq̄ʒ dep̄mē: ⁊ sic fiūt duo
motꝰ diuersi: vnꝰ post aliū: ⁊ vnꝰ ē volūtariꝰ: ⁊ aliꝰ violē-
tus. Et cura ē ꝯfortare corpꝰ totū cū rebꝰ p̄dictꝭ: sicͭ cū
syrupo ꝺ sticados ⁊ ꝺ corticibꝰ citri cū musco sicͭ p̄scriptū
ē: si tp̄s fuerit fridū ⁊ patiēs trãsierit iuuētutē. Si ꝩo fue
L rit iuuenis pone cū p̄dcis syrupis de syrupo rosaceo: ⁊ 3ª
p̱s aq̄ quã ponis cū p̄dcis syrupis sit aq̄ rosacea: ⁊ rege i-
firmū cū testiculꝭ galloꝝ ⁊ alis ipoꝝ: ⁊ ꝺ pullis dabis vn-
diq̄ʒ: ⁊ succus ēt pulloꝝ ē bonꝰ valde. Et si fuerit senex ⁊
erit tp̄s hiemis: dab̄ ei succū colūbioꝝ syluestriū: faciēdo
sic. ꝺcollab̄ eos: ⁊ ꝺpilet̃: ⁊ mūdet̃ ab iteriorib̄ꝰ: abluēdo
eos optie: ⁊ postea pistet̃ optie i mortario: ⁊ ponãt̃ in le-
bete nouo cū aq̄ ⁊ paꝝ olei: ⁊ aliq̄d ꝺ coriãdro sicco ⁊ sa-
le ⁊ bulliãt vsq̄ʒ ad p̱fectã ꝺcoctōeʒ: ⁊ postea colet̃ p̱ cla-
rū ⁊ raꝝ pãnū fortiter exp̄mēdo: ⁊ da ei ad bibēdū illuʒ
succū: cog̃scēdo ꝙ capitibꝰ colūboꝝ iest p̱p̱etas pessima
in faciēdo dolorē capitꝭ: ⁊ p̱p̱ h̃ eyciēda sunt capita ⁊ col-
la ipsoꝝ: ⁊ hec que dicta sunt sufficiãt in hac passione.

Cap. 19ᵐ. Qꝺ ē de assoab: q̄ latine dr̃ pedoscelli.

M ORiunt̃ aliqñ i corpe sꝫ cuti exteriꝰ pedi-culi p̱uūculi q̄ cuʒ excoriat̃ cutis
exeūt aialia viua tã p̱uūcula ꝙ vix pñt vide-
ri. Et cura hꝰ ē purgare corpꝰ cū seie chartami
⁊ semine v̓tice. s. cū aq̄ ifusiōis istoꝝ: qm̄ ista eradicant
cãm ⁊ radicē hoꝝ oino: ⁊ inūge locū cū oľo amygꝺ. ama
rarū vel cū oľo g̃noꝝ de cherua: ⁊ pone desuper cãnã pi
statã ⁊ malaxatã cū succo folioꝝ p̱sici: ⁊ ciba euʒ p̱dicibꝰ
ꝺcoctꝭ i tasphea cū aceto ⁊ pãe bñ fermētato: ⁊ abstineat
ab oibꝰ fructibꝰ recētibꝰ: ⁊ spãľr a ficubꝰ siccis ⁊ recētibꝰ:
⁊ ab vuis ⁊ iuiub̄ ⁊ pomis. Et i sūma abstineat ab oibus
fructibꝰ ꝑterq̄ʒ ab auellanis: ⁊ fricet corpꝰ suum cū carne
seu pulpis melonū si reperiūt̃: ⁊ si nō cuʒ seibꝰ ipsoꝝ: ⁊ si
nō fuerit mľtū macilētꝰ: fricet̃ corpꝰ eiꝰ cum succo folioꝝ
p̱sici: ⁊ sufficiet ad liberationē eius cū adiutorio Dei.

Cap. 20ᵐ. Qꝺ ē ꝺ vena q̄ dr̃ mediana ⁊ ē egri-tudo q̄ p̱ maiori parte accidit nigris.

ET orit̃ aliqñ i corpibꝰ q̄rūdã egriᵈᵒ q̄ pro maiori p̱te nō rep̱it̃ nisi i nigris, q̄
N arabice dr̃ balalnachalaidini: ⁊ ē i p̄nᵒ qñ app̱et h̃ egriᵈᵒ
qꝺ exit a corpe aliq̄d ad siľitudinē nerui: ⁊ añ app̱itionē
huiꝰ vr̃ eē q̄dã ap̱atio i loco ⁊ postmodū exire icipit pau
latie: ꝙ si ꝯheret̃ itm̄ ꝙ frãgeret̃: morit̃ patiēs icōtinen
ti. Cura hꝰ passiōis ē ligare plūbū sup̱ locū strigendo
fortiter vt cōp̄mat̃ fortiter locꝰ subtꝰ: ⁊ retineat̃ taľr ꝙ
ñ possit exteriꝰ p̱minē. ⁊ h̃ ñ p̄t fieri in spatio miori vniꝰ
anni: ⁊ cã hꝰ ē exuberãtia hũoris g̃ssi valde: ⁊ ista egriᵈᵒ
spãľr accit i nigris ⁊ ē eis appropata: ⁊ fit i eis ꝫ cōpľo-
nē ipoꝝ: ⁊ itēdēdū i curatiōe istiꝰ i remouēdo cãʒ eiꝰ: ⁊ i
digerēdo hũorē ⁊ sꝫtiliãdo: ⁊ icidēdo ip̄m: ⁊ h̃ cū syrupo
sq̄nçabi fcō cū sq̄lla: ⁊ bibat oi die vsq̄ʒ ad. x. dies. ℥. j. cuʒ
ij. ℥. aq̄ tepide: ⁊ postea purga eū ab isto hũore g̃sso. Et h̃
cū isto medicaⁿᵉ. ℞. bdellij: polypodij: oppopõa. charta
mi: se. v̓tice. añ. auṝ. j. pulpe collogntide q̄rtã p̱tē. auṝ. j. i-
O cidat̃ collogntida miutissime: ⁊ misceat̃ cū amygdaľ ex-
corticatꝭ ⁊ puluē dragãtoꝝ. añ. 4ª p̱te. auṝ. j. reliq̄ medicie
sꝫtiľr puluerizet̃: ⁊ cribellet̃: ⁊ ꝯficiãt̃ cū syrupo sq̄nçabi
simplici: ⁊ det̃ ex eo auṝ. v. cū aq̄ tepida: ⁊ si ñ purgauēit
sufficiēter: dab̄ de residuo auṝ. j. ⁊. 5. Et rege cū sicͭ in alijs
laxatiuis. Et p̱ q̄libꝫ sella expectet duos dies ad recipiē-
dū aliã medicinã: ⁊ rege eū cibis boni nutrimētꝭ: ⁊ inūge
locū cū oleo de lilijs ⁊ rosaceo quoꝝ p̱tes sint eq̄les.

Ca. 21ᵐ. Qꝺ ē ꝺ ꝩme q̄ orit̃ sub cuti ⁊ ꝺ cōbustōe ipsiꝰ.

ET generat̃ aliqñ iter cutiʒ ⁊ carnē ver-mis. ⁊ noiat̃ h̃ passio egriᵈᵒ
bouis: eo q̄a p̱ maiori p̱te bobus accidit: ꝙ si ne
glexerit medicꝰ occidē ipʒ: p̄t ide magnū ꝯsequi
nocuᵐ: ꝙ si cog̃ueris h̃: stati cū app̱et cōbure locū i cōti-
nēti cū ferro caľo: taľr vt p̱ueniat feruor ad ꝩmē itãtū ꝙ
moriat̃. demū curab̄ cocturã cum rebꝰ curãtibꝰ alias co-
cturas: ⁊ pone ꝺsup̱ lintbea deigea mixta cū farina ordei
⁊ dulci aq̄: ⁊ si posueris ēt angibra ꝯfert valde: ⁊ pone ali
P quid aceti in taʒ p̱ua q̄ātitate qꝺ nō mordicet. sꝫ vt possit
ducere v̓tutē meⁿᶜ ad p̱fundū cōbustiōis: ⁊ cū recesserit
dolor inūge locū cū agripta ⁊ oleo rosaceo: donec remo-
ueat̃ tumor: ⁊ postea ablue locū cū aq̄ melľ: ⁊ sp̱ge sup̱ lo
cū cōbustū pľuerē rosaꝝ. ꝙ si dep̱ditū fuerit aliq̄d ꝺ car
ne: pone ꝺsup̱ vngᵐ ꝺ alnadi dōec locꝰ carne repleat̃ po-
nēdo ꝺsup̱ puluerē rosaꝝ dōec ꝯsolidet̃. ⁊ h̃ cura ē g̃ñaľ
oibꝰ cocturis. Si ãt patiēs tumidꝰ fuerit de coctura: acci-
pe testã medie nucis ⁊ caua eã ⁊ pone itus ista. ℞. farine
lupinoꝝ: ⁊ fuligis camini ⁊ pip̱is ⁊ radicis scare. añ. p̱tes
eq̄les: tere has meⁿᵃˢ ⁊ madefac eas cū alchitrã. ⁊ iple di
ctã testã nucis ex hac ꝯfectōe: ⁊ pōe sup̱ locū ꝩmis tenē-
do tãdiu dōec v̓tꝰ meⁿᶜ trãseat ad ipʒ: ⁊ ponit̃ dcã meⁿᵃ i
medietate teste nucis vt cōprehendat̃ locꝰ ꝩmis vndiq̄ʒ
ab ip̄a. ita vt non possit exterius exire donec occidatur. ⁊
purga eū medicina dicta in egritudine vene medeni.
Q

Cap. 22ᵐ. Qꝺ est de ꝩmibus q̄ oriunt̃ in intestinis.

VErmes q̄ g̃ñant̃ i itestis g̃cilibꝰ p̱ maio ri p̱te fiūt ex comestōe frumētꝭ
vľ farie ñ bñ cocti vel his siľibꝰ. Et cura ē cuʒ
rebꝰ amaris ⁊ ꝺsiccatiuis: ⁊ iã rememorati sūt
medici ꝙ ex fortibꝰ ⁊ ꝺsiccatiuis in hac egritudie est al-
chãbil. ⁊ si nō rep̱it̃ exhibeat̃ de succo flauie pōdus. auṝ.
triū cū dimidio auṝ. cētauree mioris distēperatis cū dua
bus libris aq̄ decoctiōis serature pini. ℥. j. ⁊ fac vt ifirmꝰ
patiat̃ famē ⁊ sitiʒ p̱ duas horas añ assumptōeʒ dcē po-
tatiōis. ⁊ postea recipiat ip̄aʒ ⁊ exibūt i breui. ⁊ recipiat i
comestiōibꝰ suis almuri. ⁊ cōedat i ieiūio panē fcm̄ cum
seie nigelle: ⁊ fenicľi. Et si tp̄s ⁊ etas ꝯsenserit: dab̄ ei syna
piʒ pistatã ⁊ distēp̱atã cū aq̄ ad spissitudieʒ melľ cū pãe:
exibēdo ei post aliq̄d aceti ad tēperãdã caľitatē synapis:
ꝙ si prius dares ei acetuʒ nō posset postea tm̄ comedere
de dcã

De occisione sanguisuge bibite.

A de ocā synapi ꝙ sufficeret ad occidēdū v̄mes. ¶ Et scias ꝙ he res ēt occidūt sāguisugā ebibitā. ⁊ ego expuli sāguisugā dādo patiēti ꝑ tres dies semē nigelle ī ieiunio. ⁊ iuuit me in hac etas īfirmi ⁊ tp̄s āni: qm̄ icepat senescē ⁊ tp̄s erat hiemis. Et abstineat ab oibꝰ rebꝰ dulcibꝰ maxie ab humidis ⁊ dulcibꝰ. Et ꝯtinuet comedere acetum ⁊ almuri donec fuerit liberatus.

¶ Cap. 23m. Quod est de cucurbitinis.

Vermis cucurbitini ñ tā cito moriunt qꝛ gñant i itestis magnis. vide 7o coll'z 37o.

GEnerant aliqñ i itestis magnis v̄mes ꝑui sil'es semibꝰ cucurbitaꝝ. Sz isti ñ ita cito occidūt sicut p̄dci: tñ ꝯtinuādū ē regimē p̄dcm̄: ⁊ ď foris sup vētrē pōe ēpl'z qď possit eos necare: sicut istď. ℞. farie lupioꝝ ⁊ cētauree mio. ⁊ fol. ꝑsici ⁊ p̄ssij pistēt ⁊ distēpēt cū aq̄ dl'ci ⁊. x. ꝑs ipiꝰ aceti: ⁊ adiuuat ad necādū istos ⁊ educēm clystē fcm̄ cū aq̄ seu succo marrubij ⁊ suis sil'ibꝰ: ⁊ oibꝰ mōis ꝯtinuādo has menas eos occidūt ⁊ eradicāt oino.
B Cognoscēdo ꝙ q̄ v̄mes hñt i corpe cuz sūt famelici āgustiāt valde: ⁊ qñ stōchꝰ ipoꝝ ē ianitꝰ vomūt: ⁊ sētiūt i itestis ⁊ i stō agitatōes ⁊ motꝰ extneos: ⁊ hñt stridorē dētiū i sōnis ita ꝙ audit: ⁊ ex ore ipoꝝ ē salina ⁊ hūitas tūc: ⁊ excitāt a sōno cū tiore: sz q̄a cucurbitini fiūt i itestis magnis: iō ñ ꝑcipiūt dolorē. ¶ Ca. 24m. Qď ē ď v̄mibꝰ miutis ⁊ ꝑuis q̄ oriūt i iferiori p̄te intestinoꝝ.

HI v̄mes q̄ gñant i fūdato itestioꝝ fiūt ex flāte putrefcō cū stēcore. Et cura ē regim̄ p̄dcm̄ ⁊ menc p̄dcē cū clystēi p̄dcō addēdo i ipo ď ruta: ⁊ libabit cū adiurio Dei: ⁊ v̄mes ēt ꝑui q̄ fiūt i aur̄ occidūt cū succo rute distillato i aure. Cognoscēdo ꝙ i cura diuz spēꝝ v̄miū ē neciū sbtire regim̄.

¶ Cap. 25m. Quod est de varicibus.

HEc egrido q̄ dr varices orit i cruribꝰ ⁊ ē sil'is varicibꝰ arboꝝ ⁊ sic dilatāt vene ⁊ ingrossant ⁊ exteriꝰ ꝓminēt. Et gñat ex mel'ia ⁊ g̊ssa vētosre: icipe i cura istiꝰ a purgatiōe corpis ab hūore mel'ico: ⁊ h cū lapide laçuli ⁊ barburia. i. polypodio ⁊ sil'ibꝰ: ⁊ h medicam̄ scriptū ē supiꝰ.
C Et fac ei fieri syrupū dissolutiuū ⁊ sbtiliatiuū. ℞. corticis citri: ⁊ macis. añ. ℥. j. spice: sq nāti: camōille: seia melōis affoca. añ. ꝑtes. iij. ℥. j. ꝯq̄ssā q̄ sūt ꝯq̄ssanda: ⁊ ifūdāt i. x. lib. aq̄ dl'cis ꝑ noctē. j. i māe do bulliāt lēto igne vsq3 ad ꝯsūptōz medietatis: ďmū colēt: ⁊ i ista colatura addāt lib. j. succi fenicl'i: ⁊ li. viij. mell': ⁊ sil' bulliāt vsq3 ad spissitudiez: ⁊ exhibeat ď isto oi māe. ℥. ij. cū. ℥. v. aq̄: ⁊ pōe sup crura farinā ordei ⁊ camomillā ⁊ rosas. añ. ꝑtes eq̄les: misceāt cū aq̄ dulci tepida ⁊ ďsup pone. Sciēdo ꝙ h passio ē difficil' curatōis: tñ cū magª ⁊ cōtinua atq3 lōga sollicitune ⁊ cura potēit ad melioratōez ⁊ alleuiatōez ďuenire: ⁊ ꝑꝑ h ñ ē salus ꝓmittēda ifirmo: nec spes certe libatōis eidē ē exhibēda: qď si feceris ꝓ certo decipieris: ⁊ ciba eū cū gallis ⁊ cū pane bñ fermētato.

¶ Cap. 26m. Qď est de elephantia.

D ET accit cruribꝰ g̊ssido p̄ter nāz q̄ dr elefātia: ⁊ h iō qꝛ assil'at cruribꝰ elefātis i g̊ssitune. Et cā hꝰ ē exubantia hūoꝝ g̊ssoꝝ q̄ st vltimi i g̊ssine q̄ ďscēdūt ibi ꝑꝑ pōderoīs ipoꝝ. Et cura hꝰ ē q̄si ipol'is. Sz laudabilior via i curatiōe ipiꝰ ē euāre corpꝰ cū medicamibꝰ educētibꝰ istū hūorē postq3 sbtiliaueris ipz ⁊ icideris cū menis dcis supiꝰ. s. cū syro fcō ex racc lilij ⁊ succo fēicl'i ⁊ alijs oibꝰ ꝑscriptis supiꝰ. Et fac ēpl'z supiꝰ resolutiuū ⁊ ꝯsūptiuū: ⁊ cū rēoueb ēpl'z cū alleuiatōis cruris iunges locū cū ol'o camōillio ⁊ ro. aromatiçato sil' eq̄l'r mixtis: ⁊ ñ mireris ď ꝓlōgatōe alleuiatiōis hꝰ: qm̄ ēt cū optia cura vix ꝑcipit melioraº i tp̄e lōgo.

¶ Cap. 27m. Quod est de cancro.

ET orit aliqñ i corpibꝰ aliq̊ꝝ apa noiatū cācer qď aracc dr cātā: ⁊ ē difficil' cur valde: ⁊ noiat cancer ab illo aiali sic noiato qď ē hñs crura lōga ⁊ m'lta: ⁊ accit ꝓ maiori p̄te i cruribꝰ ꝑꝑ largitatē vēaꝝ ipoꝝ ⁊ ꝑꝑ abūdātiā hūoris mel'ici: ⁊ g̃uedīez ⁊ pōderositatē ipiꝰ: ⁊ assil'ant istiꝰ vene vēis varicū i g̊ssitudie. E Et he tres egritunes. s. varices ⁊ elefāª ⁊ cācer. st ex hūore g̊sso ⁊ mel'ico ⁊ trestri valď: tñ hi hūores diuisificāt adiuicē i g̊ssitune: q̄a vnꝰ g̊ssior ē alto: ⁊ illď religt i discretōe medici. Purga g̊ hūc hūorē cū sba dcāꝝ menaꝝ sicut cū lapide laçuli ⁊ suis sil'ibꝰ dictis: ⁊ ciba eū pull' ꝑuis ꝯueniēter ďcoctis: ⁊ pāe ď frumēto optie fermētato: ⁊ fac eū abstinē ab oibꝰ cib g̊ssis: ⁊ ab oibꝰ fructibꝰ p̄tq3 ab auellāis ⁊ amigdal' ⁊ fisticis: ⁊ potes ēt ei ꝯsētire poma g̃nata ⁊ pira optime matura. ¶ Cap. 28m. Qď ē ď doloribꝰ iūcturaꝝ.

ET fiūt aliqñ i cōpibꝰ q̊rūdā dolōes iūcturarū q̄ ꝓcedūt ex abūdāª g̊ssoꝝ hūoꝝ vl' viscosoꝝ q̄ ifūdūt i iūcturis: ⁊ pol'e ē ꝙ isti humores i q̄busdā idurāt iūcturis admom lapis. ⁊ F cura hoꝝ ē ipol'is. Sz cura hoꝝ dz eē añ talē iduratōez: ⁊ tc̄ i ipis ꝯpebit vtilitas: ⁊ icipe i curōne hoꝝ dādo syrm ꝯpom cū aq̄ ďcoctōis raď. lilij: ⁊ succi feniculi ꝑ. ij. septianas. ⁊ postea euā ipz ab isto hūore g̊sso cū h medicane. ℞. bdellij oppōacis ⁊ scibmeg: iteriōa collogntiď p̄ꝑata sicut dcz ē supiꝰ: eo ꝙ h trahūt hūorē ab istis locis: ⁊ iunge locū cū ol'o ď lilijs ⁊ ol'o camōellio ⁊ ābeno: ⁊ piguedie anatis ⁊ ol'o amygď. mixtis: q̊ꝝ ꝑtes sint eq̄les: ⁊ vtat h regimie tādiu dōec videat effectꝰ medicie cū adiutorio Dei.

¶ Ca. 29m. Qď ē ď dolore q̄ fit i suba itestini.

HEc gdē paº orit i itestis ex hūore aq̊so ꝯiūso i vapo. ex q̊ ser paº g̃uima. ⁊ ď illa cā laniāt artie ⁊ vene. ⁊ p̄t ide ꝯseq vlceraº i pl'mōe. ⁊ scias ꝙ menc q̄ ꝯsueuerūt mitigare dolores ꝓmouēt istū: sicut st menc calefauc ⁊ dissouc ⁊ apiuc: qm̄ dissoldo hūc hūorē ꝓmouēt dolorē itēsū q̄si itolerabilez: eo ꝙ vapor ñ imittit dolorē nisi fuerit ꝯiūsus i vētotem. cognoscēdo ꝙ dr̄ia ē iter vaporē ⁊ vētotem: qm̄ vapor dr qñ q̄escit ⁊ ñ mor: vētositas qñ mouet: ⁊ tūc iduc dolorē ꝑꝑ motū ⁊ extēsiōz. ⁊ sicut G hoies ꝯsueuert noiare vapores extrisecos vētū qñ mouēt. ¶ Ergo pª itēº tua sit i curatōe hꝰ euāre hūc hūorē aq̊suz absq3 p̄ꝑatōe ⁊ receptōe alicꝰ digestiui. ⁊ suffic tibi semē chartami i hac itētōe: ⁊ si vis addē se. vrtice erit cura vltima: ⁊ da ei oi māe ď isto syro. ℥. ij. cū. vj. ℥. aq̄ cal'e. ℞. succi fēicl'i collati li. iij. seia melōis. ℥. 5. mastic aur. ij. ꝯq̄ssēt ⁊ ifūdāt ꝑ noctē vnaz i aq̄ cal'a: māe do bulliāt lēto igne vsq3 ad ꝯsūptōz. iij. ꝑtis: ⁊ colēt: ⁊ huic colatur adde lib. ij. mell'. ⁊ ďcoq̄nt ad spissitunez syrupi. Et iūge locū dolōis pꝰfricatōz cū palma manꝰ cū ol'o camōillio ⁊ ābeno ⁊ piguenc anētis mixtis eq̄l'r ⁊ vtat h regie dōec libet cū adiuº dī. ¶ Ca. 30m. Qď ē ď dolōe q̄ fit ex labōe ⁊ fatigatiōe.

Labor ē apa vl'e totiꝰ corporis.

ET fiūt aliqñ dolōes i cōpe ex forti labōe ⁊ fatigatōe: ⁊ spāl'r i isuetis: ꝙ si fuerit hyēs iunge eū cū ol'o ābetio ⁊ rosaceo tepidis: ⁊ i estate sufficiet ol'z rosaceū solū. ⁊ cū istis libabit cū adiutorio dī. ⁊ scias ꝙ labor ē apa vl'e totiꝰ corporis: ⁊ ꝑꝑ h oia mēbra calefiūt: ⁊ sētit dolor vl'is i oibꝰ H mēbris totiꝰ cōpis. sicut accit nauigātibꝰ cū remis assidue: q̄ cū q̄escūt dolēt vl'r i oibꝰ mēbris: sz mag̃ i māibꝰ ⁊ sicut supflue ābulātes dolēt i oibꝰ mēbris: sz mag̃ i cruribꝰ ⁊ pedibꝰ. Et icurrētiū hāc passiōz sbtiliare ďbes regim̄ dādo eis pullas ďcoctas i tasphea cū aq̄ ⁊ aceto: ⁊ accit m'totiēs effimera febris ex tali labore: ⁊ si i stō sūt vene replete aliq̄ hūore p̄ꝑato ad putrefactōez fit ide febris putrida fz nāz illiꝰ hūoris. Et postq3 expeditꝰ fuero de tractatu isto loq̄r ď febribꝰ ⁊ curis eaꝝ cū adiutorio Dei.

¶ Ca. 31. Qď ē ď podagra q̄ aracc dr anācras.

HEc egrido accit pedibꝰ q̄ dr anācras: ⁊ ē apa qď fit i vno pede: vl' i duobꝰ: ⁊ nāl'r ibiď accidē p̄t velociꝰ q3 i alijs mēbris: eo qꝛ pedes

sūt positi i ifima pte corpis: ꝛ maior ps h' passiōis gñat͂ I ex hūoꝛ calo ↄ̄scēdēte ad pedes ꝛ ide apant͂: sꝫ nō coadunat͂ hūoꝛ i hac egri^{ne} i vno loco ꝓpo sic͂ in alijs apatib'. Et accit anacras ꝑ maiori pte ꝗuos pedes hñtib': ꝛ ābulātib' supflue pter ↄsuetu^{nem}: ꝛ paucos vidi cursores q vivāt ex arte illa q ñ patiāt͂ ex hac egri^{ne}: ꝛ pt ēt euenire ex hūorib' ñ acutȷ: ꝛ p^{m} qð euēit eis ē doloꝛ: ꝛ ðiñ igrossant͂ ꝛ calefiūt. ¶ Cura h' ē flōmat͂ cephalicā ex opp^{ta} pte pedis ſbtrahēdo ð sāg^{e} ꝫ ↄditiōes notas. ꝙ si tumoꝛ fuerit ex dñio acuti hūoꝛis: ꝛ illð scies ex acuitate ꝛ fortitu^{ne} doloꝛis. oino ꝓhibe tc͂ fieri vnctōꝫ: sꝫ ðsup pōe farinā oꝛdei mixtā cū succo haddere: cū alchana ꝗ^{m} ē 4^{a} ps farie oꝛdei: ↄsiderādo tñ cōplōnē patiētȷ etatē ꝛ tp̄s āni: ꝛ purga ifirmū cū sero capno coaglato cū lacte fici cū q̊ dissoluti sint auꝛ͂. ij. ð tamaridis qbus addat͂ 4^{a} ps auri ð macha K muda. i. scamōea. Et si cog͂ueris ꝙ ñ fuerit hūoꝛ tāte calitatȷ ꝛ acuitatȷ: purgab ꝓut cog͂ueris ð eēn^{a} ꝛ q̄li^{te} ipi^{9}: ꝛ p̄cipe ifirmo paꝝ ābulat͂ ēt p' libatiōeꝫ pfectā: ꝛ cū fuerit libat' pōe sup pedes q̄ hēant ipos ↄfoꝛtat͂: ñ tñ cū arōaticis sic͂ neciū ē p̄ncipalib' mēbꝛis: ea ꝟo q̄ hñt ↄfoꝛ^{te} mēbꝛa q̄ ñ sꝫ p̄n^{lia} sꝫ stiptica ꝛ tpata iter cali^{tem} ꝛ friditateꝫ. Aromatica ꝟo appꝛopata sꝫ p̄ncipalib' mēbꝛis tñ eo: ꝙ spūs aial' ꝛ vital' ꝛ oēs spūs ðlectāt͂ i his. Jlli āt q credūt ꝙ oēs spūs ab vno fōte ꝛ vna radice ꝓcedāt: sic͂ sꝫ magni medici ꝛ sūmi nāles aliq ex his sꝫ q credūt ꝙ radix illa ꝛ fons sit coꝛ sic͂ pipate^{ci}. Et alij sꝫ q dicūt ꝙ radix illa ē cerebꝛū. Nos āt cog͂scim' ꝙ arōatica maxi^{m} ifert iuuamtū cordi i syncopi odoꝛādo ea ꝛ ñ solū cordi veꝝ ēt oib' mēbꝛis sibi vicinis.

Stiptica temperata oibus cōferūt mēbris. aromatica vo principalibus.

¶ Ca. 32^{m}. Qð est de scissuris que accidūt manibus ꝛ pedibus ꝛ alijs mēbꝛis.

L Et mltotiēs accidūt scissur͂ māib' ꝛ pedib': ꝛ max^{e} pedib': eo ꝙ plāte pedū fricant͂ ꝑ trā: ꝛ ide acqrūt siccitatē: ꝛ ð h oimodaꝫ hēm' certitudieꝫ. s. ꝙ qñ res hūide ðsiccāt͂ scidūt: sic͂ appꝫ in trabib': ꝙ postq̄ ðsiccat͂ coꝝ hūiditas i eis fiūt scissure mlte: ꝛ i terra ēt h idē māifestat͂. s. ꝙ postq̄ fuēit pluuia hūectata: ꝛ postea successerit vēt' ꝛ sol: replet͂ scissuris. Ergo h egri^{do} idiget hūectatōe: tñ scias ꝑ certo ꝙ id qð scissuꝫ ē ñ ↄsolidat͂ hūectādo: ꝛ h egri^{do} idiget cura cōpo^{ta}. s. ꝙ sit abstersiua ꝛ hñs mltā hūidi^{tem}: sic͂ ē alchāna madefcā cū butyro recēti: aut cū olo amygð. dulciū: vl' cū oleo oliuaꝝ dulci tenēdo h medicam ꝑ nocteꝫ itegrā desup ꝛ abluē ēt seu madefacē mēbꝛa scissa ↄfert valð: ꝛ laudabilioꝛ via q̄ possit hēri i scissuris pedū ē nō ponē pedes i tra vllo mō: ꝛ i scissuris manuū ꝙ abstieat a tactu reꝝ siccarū ꝛ aridaꝝ ꝛ a nauigatōe cū remis: ꝛ nocet ēt fodē trā: ꝛ facē lapides terreos ꝛ vasa fictilia: qm̄ oia h faciūt scissuras i māib' ex tactu terre ꝛ abstinēdo ab his ꝛ silib' cōtinuādo medicamē p̄dictū liberabit͂ Deo dante.

M

¶ Cap. 33^{m}. Qð ē ð egritudib' vnguium.

Et vnguib' qdē accit aliqñ scissura ꝛ ðpilatio ꝛ fractio. Et cura hoꝝ oiuꝫ ē appositio alcāne distēpate cū olo oliuaꝝ. Et dixerūt qdā ꝙ ponē ꝟmes trestres i olo ꝛ bullir͂ sil' ꝛ ðsupponē: curat scissuras vnguiū manuū ꝛ pedū.

¶ Cap. 34^{m}. Quod est de sciatica.

Et Oꝛit aliqñ doloꝛ i qbusdā q extēdit͂ a ↄiūctura coxe procedēdo directe vsq̄ ad cauillā pedis: ꝛ aliqñ vadit toꝛtuose: ꝛ h egri^{do} dr͂ sciatica: q̄ gñat͂ ex hūore fro ↄtēto ꝛ gñato i loco: ꝛ ibi ifert nocu^{m} sic͂ i alijs mēbꝛis. Et sꝫ mlti medici q curāt hāc passiōeꝫ cū multȷ cocturis. Sꝫ via recta ad curādū istā egritudieꝫ ē dissoluē icidē ꝛ subtiliat͂ hūc hūorē: ꝛ h dādo ei oi māe ad bibēdū. ℥. ij. oximell' sqllitici cū iiij. ℥. aq̄ cale: ꝛ ð. vij. i. vij. dieb' dab ei ptes. iij. auꝛ͂. j. ð theriaca qm̄ ↄfert valð: ꝛ inūge locū cū olo ð scaunix. i. ð nigellā calo: ꝛ cū olo ð synapi q̊ꝝ ptes sint eq̄les: ꝛ olo ð lilijs ꝗ^{m} illa duo mixtȷ. ꝛ si euaueris coꝛp' ab illo hūoꝛe: ꝑ certo eradicab radicē egritudis cū adiutoꝛio ði. ¶ Medicam opti^{m} ad h. ℞. bdellij oppopōacis: schibmeg. añ. auꝛ͂. j. agarici femini: medulle. se. chartami: ꝛ se. vꝛtice. añ. ptes tres. auꝛ͂. j. asse dulcis 4^{a} ps auꝛ͂. collogntide. viij. ps auꝛ͂. icide collogntidā minuti ꝛ malaxa eā cū 4ª pte auꝛ͂. j. ð lacte amygð. ꝛ tātūdē plueris draga. ꝛ icoꝛpa oia p̄dicta cū olo amyg. dulciū ꝛ oxymelle sqllitico valde acetoso: ꝛ ꝓpinēt͂ ex isto auꝛ͂. vj. cū aq̄ cala. Et si ñ purgat͂ sufficiēter adde ð residuo auꝛ͂. 5. ꝛ rege eū sic͂ i alijs laxatiuis: ꝛ ponē vētosas siccas cū igne siue p' purgatōeꝫ seu añ sꝫ se iā ↄfert valð: qm̄ eradicat hūoꝛē a pfūdo: ꝛ trahit eū exti': ꝛ inūge lo^{m} cū olo ð lapi^{b9} qð dr͂ hñdem vl' cū alkitrā. N

¶ Cap. 35^{m}. Qð est de doloꝛibus hypocūdrioꝛum.

Et accit hypocūdrijs doloꝛ q ara^{ce} dr͂ çarçuter. Et cā h' ē mot' vapoꝝ q mouētur motu violēto atq̄ foꝛti q oꝛiunt͂ a ſbtili flāte. O Et cura h' ē ſbtiliat͂ regimē: ꝛ cibare cū passerib' ꝑpatȷ i tasphea: ꝛ assatȷ i veru. ꝛ ēt suffrictȷ: ꝛ da ei me^{nas} calidas ꝓuocātes vꝛinā. ¶ Receptio apta ꝛ ↄueniēs ad h. ℞. radð. fenicli. ꝛ se. ei'. se. pastiace mōtane: flauie: ligritie mūdate: sqnāti. añ. auꝛ͂. x. se. vꝛtice auꝛ͂. ij. seia melonis ad pōd' oiuꝫ: basilitiðis. ℥. iiij. ↄq̄ssent͂ oia ꝛ ifūdāt͂ i li. ij. aq̄ feruētȷ ꝑ noctē vnā. māe ꝟo bulliāt lēto igne vsq̄ ad ↄsūptōeꝫ medietatȷ postea colēt͂. ꝛ i illa colatura ponāt͂ li. ij. çucchari: ꝛ ðcoq̄t͂ vsq̄ ad spissi^{nem}: ꝛ ꝓpinēt͂ ei q̄lꝫ māe. ℥. ij. cū. vj. ℥. aq̄ cale: ꝛ inūge locū extri^{cum} cū olo ð iasemio: ꝛ piguedie anatȷ: ꝛ vtat͂ h regimie doec fuerit liberat'.

¶ Cap. 36^{m}. Quod est de apatib' q̄ fiūt sub spatula ðxtra vl' sinistra: ꝛ ē ꝓfundū apa qð dr͂ arabice altabalep.

Et Oꝛit i coꝛpe qðdā qð noiat͂ ara^{ce} altabalep. ꝛ sūt apata que gñant͂ sub spatulis i dextra pte siue sinistra ꝛ ꝓfūdāt it' valde: ꝛ h apata gñant͂ ex hūoꝛib' adustis vel ex flātico hūoꝛe g̊sso: aut ex aq̊so sāg^{e}. Sꝫ illius qð fit ex hūoꝛib' adustis. cura ē ipolis: ꝛ h maxie accidit senibus qñ sunt curiosi ꝛ laboꝛiosi valde: sic͂ euenit p̄ri meo qñ capt' fuit ab hali filio Joseph q tātū stimulauit eū ꝙ adusti fuerūt hūoꝛes i coꝛpe ei' ꝛ ide hūit altabalep in pte sinistra: ꝛ medic' q curabat eū icidebat ð carne deci apatȷ ꝛ nihil sentiebat ide. ꝛ itātū durauit h qð ꝑuēit nocu^{m} vsq̄ ad coꝛ. ꝛ moꝛtuus fuit 2° die hac de cā. ¶ Hec apata sūt difficilis cure valde eo ꝙ hūoꝛes sūt adusti: ꝛ iō sūt ꝗuis ꝛ dure digōnis itm̄ ꝙ nō pñt ↄuerti ad saniē laudabileꝫ atq̄ albā: imo ↄuertunt͂ ad saniē turbidā atq̄ nigrā ꝛ virulētā: ꝛ nullū apa magnū pōt pfecte curari. nisi p̄ri' ðueniat ad pfectā digestionē ꝛ ad sanieꝫ laudabilē ↄuertat͂: cog͂scēdo firmiter ꝙ oē apa melācū aggrauat͂ ꝛ multiplicat͂ in nocumēto ex tactu ferri ꝛ silib': ꝛ istð apa ē coꝛrosiuū ꝛ coꝛrodit valde in circuitu sui: ꝛ tūc tp̄is qñ p̄r me' obijt cui de' aīe sue misereat͂ erā i studio. ¶ Sit g̊ regimē h'. s. ð altabalep tale. Jn p̄mis miue ð sāg^{e} sꝫ ↄditiōes cōsenserit: ꝛ postea purgab eū plies cū reb' purgātib' melācholiā. ꝛ pōe sup apa calefaciētia ꝛ mitigātia doloꝛē. Qꝛ si apa ñ apit͂: sꝫ resoluit͂ qð resoluēdū ē ð ſbtili: ꝛ mitigat͂ qð ē mitigādū ð doloꝛib'. Scias ꝙ medic' magnū qd fecit valð. ꝛ iā curauit maioꝛē ptē egritudis: eo ꝙ ꝗuis relige h' apatȷ fuerit petrificate nihilomin' remāebit qn infirm' oēs suas faciat opōnes. Si ꝟo a p̄n^{o} ñ fuerit ꝑuatū istð regimē: ꝛ hūoꝛes apatȷ icipiūt ad putrediné ðueīre: ꝛ ifirm' fuerit senex: ñ expectes curā i ipo: imo dicas: ꝛ habeas eū ꝑ ðspato: ꝛ rege ifirmū blādiēdo ipꝫ cū olo ro. ꝛ suis silib' ꝗuis nihil ꝓficiat. Cū āt fueris i p̄n^{c}hui' fac ei istud empl'm postq̄ fuerit purgatus pluries a melācholia sicut dixi. ℞. farinam oꝛdei: rosaruꝫ: farine fabarum. P Q

Oē apa melācholicū deteriorat͂ cō[tactu] ferri. Cura facti [re]media.

camomille

A camomille irigoꝝ.aā.ʒ.ij.seis lini:seis altee:qδ arabice dr̄
chatemi.aā.aur̄.iiij.folioꝝ vrtice:carobe porcine.aā.aur̄.
ij.pistent̄ q̄libȝ p se ꝛ cribra q̄ sūt cribellāda:ꝛ distēpa ea
cū aq̄ rosacea:i cui⁹ vniuscuiusqꝫ lib.sit distēpata.ʒ.5.the-
riace alferut.i.libatrias.Et istδ empl'ȝ pōe sup locū ponē
do desup ēpl'ȝ folia vitꝫ recētia:ꝛ cū fuerit exiccata muta-
bis illa.Si xo dcm̄ apa fuerit ex hūore flātico gsso: pro
maiori pte curat̄.Et mihi euēit cū eēȝ iuuēis:ꝛ passus fui
m'ltos ꝛ itēsos dolores anq̄ apiret̄: ꝛ postq̄ aptū fuit:li-
beratus fui cōplete.Or si h passio euenerit alicui seni q sit
sicce cōpl'onis sbtilia regimē ei⁹ q̄tū potes: ita φ nō co-
medat aliqδ hn̄s grassitunes:ꝛ suffic ei dare pullas puas ꝛ
fcās i taspbea cū aceto ꝛ pane bn̄ fermtato:ꝛ da ei bibē q̄-
libȝ die.ʒ.5.syrupi sgnçabin cū.ʒ.v.aq̄ decoc.irigoꝝ.Et sit
B decoctio tal'.s.i.vj.aur̄.irigoꝝ ponāt̄.ʒ.x.aq̄:ꝛ bulliāt vsqꝫ
ad ꝯsūptionē medietatꝫ:ꝛ cū illis.v.ʒ.decoctiōis distēpa-
bis dcm̄ syrupū:ꝛ dabis δ isto oi mane:vt dcm̄ ē.Et pone
desup ēpl'ȝ fcm̄ cū faria ordei ꝛ irigis: ꝛ camōilla.aā.eq̄-
les ptes:pistēt̄ ꝛ distēperēt̄ cū aq̄ ꝛ 3a pte sui aceti:ꝛ δsup
ēpl'ȝ pōe folia vitꝫ vl' sicle.φ si apa ad maturatiōeȝ deue-
nerit:stude vt os seu aptura fiat iferi⁹: ꝛ vbi vis φ rūpat̄
pone illic sterc⁹colūbinū mixtū cū butyro h̄ȝ apturā quā
itēdis facē:ꝛ cū aptū fuerit euā saniē:ꝛ it⁹ pone liciniū seu
tētā madefactā i melle dispūato ꝛ decocto cū aq̄ vsqꝫ ad
spissitunes retinēdo illδ liciniū nocte tota:ꝛ mane remoue
illδ ꝛ pōe aliδ madefactū i ēpl'o alnacli mixto cū ol'o ro-
saceo eq̄l'r ꝛ bullitꝫ ad spissitunes mell': ꝛ pmāeat sic p totā
noctē:ꝛ h̄ȝ φ patiēs fuerit delicat⁹ vl' nō δlicat⁹:pone δ vi-
triolo i alnacbi pl's vl' min⁹.Et si vr̄ tibi difficile eq̄re cō
cauitatē vulnerꝫ dci apatꝫ carni bn̄.accipe fulliginē forna-
cis vbi fūdit̄ es ꝛ tere eā:ꝛ ablue illā cū aq̄ m'totiēs:ꝛ de
C illo puluē spge sup liciniū:ꝛ tādiu pōe i vulnē dōec optie
sigillet̄.Si āt dcm̄ apa fuerit ex hūore sāguico febris erit
fortior:sȝ citi⁹ libabit̄.Et cura ipsi⁹ ē flōmare p⁹:ꝛ postea
δsup ponē mitigatiua doloris ꝛ narcoticha. ℞o.apta val-
de ad h.℞.farie fabaꝝ:irigoꝝ:camōille:sempuina:folia
vitꝫ.aā.eq̄les ptes.pistent̄ ꝛ distēperēt̄ cū agresta:ꝛ pone
desup:ꝛ sup ēpl'ȝ pōe folia vitꝫ recētia:ꝛ cū icipit exiccari
madefac ipȝ cū aq̄ rosacea.Si āt ad saniē δuenerit:fac ei
curā p̄dictā i fl'atico:excepto φ in isto mag̃ sollicit⁹ eē de-
bes ifridare:ꝛ i illo mag̃ itēdere debes i sbtiliare:icidere:
ꝛ dissoluē.Si āt p̄dictū apa ex chol'ica fuerit nō pficiet ei
vngm alnacli:imo mag̃ ifert nocumtū:nec ēt acuta vl' ace-
tosa:sȝ sufficiet ei supponē cortices cucurbite vel angurie
vel hoꝝ silia.Sciēdo φ i ista regiōe oia apata q̄ nascunt̄
in p̄dcis locis noiant̄ altabalep:ꝛ greci ipa noiant babui.
que āt fiūt ex hūorib⁹ adustis nō recipiūt digōnē queād-
modū diximꝰ:ꝛ pp h ñ curant̄:ꝛ ex hac egritune obyt pr̄-
meus:cog̊scēdo φ h apa ē corrosiuū:ꝛ corrodit i circuitu
sui ptes vicinas.q̄re nec̄e iducit q̄uis sit i ptib⁹ ignobili-
D bus corpis:nedū in nobilib⁹:vl' ppe nobilia mēbra:ꝛ pp
hoc moriunt̄ pro maiori parte hn̄tes hanc passionē.

Cap.37m.Qδ est de apatib⁹ que dicunt̄ doggam.

Oriunt aliq̄n i extrēitatib⁹ digitoꝝ ma-
nuū vl' pedū apata q̄ dn̄r doggā
qδ latie panariciū noiat̄:ꝛ facilior cura ꝛ ma-
gis laudata ē δsup ponē cerumē seu sordities
illas q̄ repiunt̄ i aurib⁹:vl' panē masticatuȝ:ꝛ
si fuerit delicat⁹ sufficiet ei farina masticata ad maturanes
h⁹ apatꝫ:vl' passule pistate:aut fic⁹ vna:qm̄ hec passio leuit̄
curat̄ ꝛ sine tiore.Sȝ h⁹ egrinis repit̄ q̄dā spēs q̄ est valde
mala.vȝ.q̄ corrodit extremitatē digiti:ꝛ extēdit̄ ad corro-
dendū carnē viuā man⁹ vl' pedis:dōec δueniat ad corro-
sionē maioris ptꝫ ipsi⁹.Et h spēs arabice noiat̄ egrido spie.
Hal.xo nō noiat passionē hāc ppo noie:sȝ posuit cāȝ ꝛ cu-
raȝ ipsi⁹.Et postq̄ cog̃ueris hāc spēȝ φ ipa crescit q̄ti-
die ꝛ augumētat̄:stude i euacuādo corp⁹ fortiter:ponēdo

in laxatis ipsi⁹ res q̄ trahāt hūores adustos:ꝛ de ꝯueniē- E
tib⁹ ad h est h medicamē.℞.corticis myrab.ꝛ kebuloꝝ:
ꝛ idoꝝ:ꝛ epithi barburie.i.polipody.aā.aur̄.x.sene char-
tami:seis vrtice.aā.au.v.pistēt̄ optie ꝛ addat̄ istis q̄tū ē
gnta ps oiuȝ dcāꝝ mediciaꝝ de viol' ꝛ florib⁹ nenufaris:
ꝛ ifūde oia i aq̄ cal'a tāta vt coopiāt̄ ex ipsa:ꝛ colet̄ i māe
fortissime exp̄mēdo: vt i.vj.ʒ.istius colature pōat̄.ʒ.j.ꝛ.5.
syrupi de ligri.ꝛ.ʒ.j.ꝛ.5.syrupi de cortice citri:ꝛ adde huic
octauā ptē aur̄.de scamōea:ꝛ octauā pteȝ aur̄.de mastice.
Et si nō purgaret̄ sufficiēt cū istis adde δ residuo aq̄.ʒ.ij.
ꝛ.ʒ.5.syru.sgnçibi:ꝛ ciba eū postea gallia elixata i taspbea
ꝛ i die añ assūptionē mene dabis ei siclas elixat⁹ i vespis:
ꝛ si nō fueris studiosus i libatiōe h⁹ anq̄ deuēiat ad ma-
turationē ꝛ eruptionē paꝝ pficiet ei cura ꝛ medicatio po-
stea.Or si denigrat̄ i circuitu apatꝫ ꝛ idurat̄ queādmoduȝ F
deuenit inimico meo q noiabat̄ Zacharū q misit pro me
postq̄ exiui de carcerib⁹ Hali fily Joseph:ꝛ iueni φ co-
raȝ eo erāt pl'es medici ꝛ cū esseȝ ppe eū ipe extraxit pe-
deȝ suū:ꝛ fere φ nō posuit ipȝ in sinu meo:sic̄ assuet⁹ erat
facē alys medicis:ꝛ tūc elongat⁹ fui ab ipo:ꝛ ꝯsideraui φ
corruptio erat i circuitu apatꝫ.q̄re dixi ei φ ipol'is erat cu-
ra ei⁹ oio nisi chirolog⁹ icidat carnē illā totā cū rasorio q̄ ē
i circuitu apatꝫ:q cū audisset h icepit furere valde ꝛ angu-
stiari:ꝛ medici iceperūt ei blādiri tradēdo obliuioni p̄ce-
pta antiq̊ꝝ q p̄ceperūt φ nō δbem⁹ blādiri ifirmo i egrihus.
Quare pmiserūt ifirmo remouē eā bn̄ cū medicis morti-
ficatis:qb⁹ dixi φ nō cog̊scebā nec videbā vllo mō φ illδ
facē possent:eo φ anq̄ mortificata sit illa caro mala:δni-
grabit̄ alt'a q̄ succedit:ꝛ sic cōcordati fuerūt oēs remouē
eaȝ cū medicis acutꝫ:qb⁹ dixi φ nō poterāt istδ facē aliq̄
rōne:ꝛ sic recessi ab ipo:ꝛ medici fortit̄ iceperūt me accusa-
re ꝛ dicē φ nō poterā inimicitiā coopir̄ quā hēo erga eū:
tū q̄uis ei⁹ inimic⁹ esseȝ p certo dicebā vitatē. vn̄ ista de-
cā imagiauerat nocē mihi:sȝ De⁹ abstulit ei poas: neqꝫ sui
medici aliqd sibi pfecerūt:sȝ poti⁹ ei itulerūt gūamē ꝛ vali- G
duȝ nocutus.Et accit q̄nqꝫ i hac passiōe φ corrūpit̄ os
ꝛ δnigrat̄:q̄re ipol'e ē φ sup illδ os possit caro gn̄ari:nec
ꝯdēsari.vn̄ nec̄e ē radē illδ fortit̄:ꝛ cū rasorio icidē carnē
illā totā q̄ ē infecta ꝛ corrupta:ꝛ sbtiliare regimē ei⁹:ꝛ sup
locū pone farinā ordei cū idico q̊ꝝ ptes sint equales:ꝛ cū
vuln⁹ saniē eiecerit:pōe tūc farinā orobi mixtā cū melle:
ꝛ iunge ptes vicinas q̄ st̄ i circuitu apatꝫ cuȝ oleo rosa.aro-
maticato:qm̄ pol'e ē φ cū h regimie videbis rē laudabi-
leȝ cū adiutorio Dei:φ si cōpl'o patiētꝫ fuerit sicca valde:
ꝛ fuerit senex adde farine ordei ꝛ idico q̄tū ē q̄rta ps de-
ture adusto. Explicit liber scδs Theysir.

Incipit liber tertius qui est cōtinēs tractat⁹ tres: quoꝝ
tractatuū primus cōtinet capitula tredecim.

Caplm primū.Quod est de febribus effimeris.

Dicit seruus Auēçoar φ cōsue-
tudo est medicorū
noiare vnūquēqꝫ calorē exeūteȝ a corpe
p̄ter nāȝ:febrē.Sciēdo φ ex febrib⁹ q̄dā H
fiūt i spiritib⁹:ꝛ cū dico spūs itelligo sbaȝ
subtileȝ que ē i corde:q̄ qdē suba in itell'u
nr̄o breuis ē ad itelligēdū.Sȝ viuim⁹ do-
nec ipsaȝ hēm⁹:ꝛ morimur qn̄ de⁹ ipsaȝ a nob vult remo-
uere:ꝛ q̄dā febres oriūt̄ i hūorib⁹:ꝛ aliq̄ gn̄ant̄ i sub̃alib⁹
mēbris.Et nūc icipio ab ea q̄ ortū hȝ a spiritib⁹. Et dico
φ h febris pte gn̄at̄ a cāis extrīsecis sic̄ a forti ira ꝛ a sup-
fluis vigilys:aut ab itēso ꝛ forti labor̄:ꝛ exercitio exiēs a-
nā vl' ex ꝯctiōe supflue more i sole: aut ab itēsa friditate:
aut ex balneatiōe i qbusdā aqs stipticis sic̄ in aq̄ vitrioli
vl' alumis ꝛ suis silib⁹.Ira āt pcreat febrē:eo φ ab ipsa
iflāmant̄ spūs cordis ꝛ toti⁹ corpis:ꝛ ide seq̄t̄ effimera:q̄
cū recedit a corpe nō redit ampli⁹. Et h itelligēdū ē dū-
mō hūores tēpati fuerit ꝛ eq̄les i corpe i q̄titate.s.ꝛ q̄lita-

Cura sci a flegmate gsso.

Tres spēs febriū famose.

te:ꝛ iterdū durat ꝑ tres dies:ꝛ h̄ ē raro. Et h̄ febris dr̄ effi
I mera. si xō hūores nō fuerit i corpe tēpati eq̄les: ſʒ exeūt
ab eq̄litate ꝛ tēpie i q̄ti^{te} ꝛ q̄li^{te} vl' ſuba: tūc ad putridā le
uit potit d̄riuari: vl' ad aliā ſpēʒ feb: de qb⁹ remēorat⁹ ero
Cura facte a causis extrinsecis ꝛ primo ab ira. cū de putridis ptractabo. ¶ Cura āt h⁹ effimē q̄ ab ira ꝑ
cedit ē ifirmū letificare dōec remoueat ira: ꝛ nō ſbtilies
ei⁹ regimē mltū: ꝛ da ei bibē ſyrupū mitigatiuū ꝛ refrena
tiuū ire: ſic ē ſyrup⁹ d̄ bugloſſa: cui⁹ doſ ſit. ʒ.j. cū. ʒ.v. aque
roſacee ꝛ q̄ſcat abſq3 exercita^{ne} aliq̄: ꝛ videas vrinaʒ ei⁹.
Et ſi ſig^a laudabilia i ipa appuerit atteſtātia ſanitati: ſcias
ꝙ libabit̄ ab ipa: ita ꝙ nō redibit: ꝛ ſig^m certiſſimū h⁹ eſt
hipoſtaſis alba pineata ꝛ lenis: ꝛ eq̄lis: ita ꝙ i motu vaſis
cito aſcēdit ſurſū: ꝛ cito redit iferi⁹ ad ſuā debitā diſpōnē:
K ꝛ i iſto ſigno nūq3 cog̃ui errorē tpib⁹ vite mee. q̄re cū vi-
des h̄ certiſſime ſcias ꝙ nō redibit. Et ſi cū tali hipoſtaſi
vria fuerit i colore ꝛ i ſuba ſil'is vrie ſanoꝝ adhuc certior
A vigilia. eē pot is ꝙ nō redibit. ¶ In illa ēt q̄ fit ex cogita^{b9} ꝛ vi-
gilijs ſuabis p̄dcm̄ regimē p̄ter ꝙ i illa q̄ fit ex vigilijs d̄-
bes ifirmū ſollicitare vt dormiat diu: ꝛ ꝯfert odorare flo-
res nenufaris: ꝛ vngē nares ei⁹ cū ol'o ſeiuʒ cucurbitaꝝ vl'
cucumeris: ꝛ pot⁹ ei⁹ ſit ſyrup⁹ violace⁹: vl' d̄ bugloſſa: qm̄
ꝯferūt: ꝛ cū videris ſig^a lauda^{lia} cibabis eū pull' vel carne
hedi lactāt̄. Et h̄ cura ſuffic̄ i illa q̄ fit ex ira ꝛ ſollicitu^{b9} ꝛ
A labore. cogita^{b9} ꝛ vigilijs. ¶ Effimera āt q̄ fit ex fatigatiōe ꝛ la-
bore idiget maiori cura: qm̄ oʒ vt ponas eū i tina plēa dul
cis aq̄ tepide: ita ꝙ balneet̄ corp⁹ totū p̄ter caput: ꝛ fricet̄
corp⁹ ei⁹ totū i exitu cū iteriorib⁹ melonū: vl' pulpis ipoꝝ
qñ ſt̄ bñ maturi: ꝛ ſi nō repiunt̄ melōes recipiāt̄ ſeia coꝝ
ꝛ piſtēt̄ optie: ꝛ cū ipſis fricet̄ corp⁹ ꝑfcē vt exeāt vapo-
res fumoſi q̄ reſoluūt̄ vl' reſoluti ſūt a caliditate febrili: ꝛ
poſtq3 vider̄ ſig^m certiſſimū qd̄ tibi iā noiaui. hēe d̄bes ꝑ
ꝯſtāti ꝙ ñ r̄dibit feb āpli⁹: ꝛ pot⁹ iſtoꝝ ſit ſic pot⁹ p̄dcōꝝ.
A sole. ¶ Et ille ēt q̄ icurrit effimerā ex ꝯctiōe more in ſole bal-
L neet̄ ſil'r: ꝛ regat̄ regie dcō: ꝙ ſi cā ſolis hūerit dolorē ca-
pit̄ itēſuʒ: ifūde caput ei⁹ ol'o roſaceo arōatiçato ſi tp̄s/ꝛ
etas/ꝛ regio/ꝛ ꝯpl'o ꝯſēſerit: ꝛ ifūde ſic. ꝯq̄ſſet̄ cū iſto ol'o
tātūdē aq̄ dulcis: ꝛ diſtilla eā ab alto ꝑ cānulaʒ: vl' cū aliq̄
vaſe hñte orificiū ſtrictū: faciēdo ꝙ ifirm⁹ ſit ſedēs ꝛ tal'r
ſup caput diſtillet̄ vt ſpgat̄ ꝑ totū: ꝛ i camera ipſi⁹ ſpge: ꝛ
ſuſpēde folia cānaꝝ ſeu arūdinū: ꝛ vit̄: ꝛ myrtelle: rorādo
optie domū cuʒ aq̄. ꝛ h̄ ēt ꝯfert p̄dict̄ effimeris: ꝛ ꝯſidera
vrinā: ꝙ ſi videris i ipa hipoſtaſiʒ reſidēte i fundo albā ꝛ
ſbtileʒ ꝛ regl'atā in oib⁹ ſic dixi: ſcias ꝑ certo ꝙ ñ redibit
A frigore febris. ¶ Sʒ ille q̄ cā frigoris patit̄ effimerā ē balneād⁹
in aq̄ dulci. ſil'r fricādo eū cū ſeie melōis: ꝛ det̄ ei oī mane
d̄ ſyrupo ſgnçabin. ʒ.j. cū. ʒ.iiij. aq̄ cal'e: ꝛ cibet̄ pullis ſi vi
deris ꝙ i vria ſit hipoſtaſis alba reſidēs i fundo ꝛ ꝯtinua
A balneo stiptico. atq3 lenis ꝛ ceter̄ bōis diſpōnib⁹ regl'ata. ¶ Sʒ illi q̄ pa
tit̄ cā cā balnea^{n tis} i aq̄s ſtipticis apiant̄ pori ipſi⁹: ꝛ h̄ po
nēdo eū i balneo dulcis aq̄ tepide fricādo eū cū melōib⁹
vl' cū ſeib⁹ ipoꝝ. Et ſi videris ſig^m lauda^{le} p̄noiatū i vria:
cibabis eū pullis elixis i taſphea cū modico aceti. Si xō
M cuʒ iſta febre nō appuerit i vria dcā hipoſtaſ laudabilis:
ſciat ꝑculdubio ꝙ redibit febris ꝛ trāſibit iſta febris ad
aliā ſpēʒ febris: ꝛ h̄ ſʒ ꝙ corp⁹ fuerit diſpoſitū ꝛ p̄paratū:
ꝙ ſi hipoſtaſis nō reſidet i fūdo: ſʒ ē pēdēs ꝛ nigra vl' tē-
dit ad rubedinē. inue ei dietā ſbtilē ꝑhibēdo pullos oino:
ꝛ rege eū cū pultib⁹ farie ordei: ꝛ cū pane abluto q̄uis an-
tiq̄ nō hūerit iſtā ꝑ ſbtili dieta: imo ſʒ ipſos ſbtilis dieta
erat nihil dare. Et tēpata apd̄ ipſos erat dare mellicratuʒ
tm̄: ſʒ ꝑ certo dico ꝙ oēs p̄ter Hippocratē: tūc tp̄is erant
idiote ꝛ medicinā penit⁹ ignorātes Sʒ illd̄ nō tm̄ eis ife-
rebat nocumētū cā ꝯſuetudis. Sʒ ille q̄ nō ē
aſſuet⁹ caueat ne faciat iſtud regimen.

¶ Ca. 2^m. Qd̄ ē d̄ febre chol'ica ſeu tertiana.

Etiam feci ſcire ꝙ h̄ febris leuiter con
uertit̄ ad putridā: ꝙ ſi cōpl'o pa

N tiētis fuerit ſimpl'r chol'ica febris erit de gñe chol'e q̄ pu-
treſcit i venis vl' ex̄ vēas. Si āt fuerit i vēis erit tertiana
ꝯtinua q̄ fit abſq3 rigore ꝛ tipo aliq̄. Et ſi ex̄ venas extite-
rit: erit ſimpl'r tertiana: q̄ q̄uis magnā hēat alleuiationē:
tm̄ ex toto nō d̄purat̄ ꝑfcē: ꝛ cū redit ꝑoxiſm⁹ mouet̄ cuʒ
acuitate maxia ꝛ furorē valido: atq3 forti: ꝛ ꝑ maiori pte ñ
accit h̄ febris niſi iuuenib⁹ ꝛ hñtib⁹ ꝯpl'onē calidā ꝛ ſic. ꝛ
in eſtate: ꝛ ei⁹ ꝑoxiſm⁹ durat a. vj. horis vſq3 ad. xij. ꝛ ꝑma
net tādiu dcā febris q̄uſq3 mā ſeu hūor a nā digerat̄: ꝛ po
ſtea expellat̄ ab ipſa: ꝛ ſcias ꝙ i iſta egritu^{ne} nō erit ſalus
ꝑfecta: niſi p̄us i die idicatiua ſig^a digōnis appuerit ſic in
vria appet hipoſtaſis alba tali mō. vʒ. ꝙ i aliq̄ die lauda-
bili p̄ appareat hipoſtaſis pēdēs i medio vaſis: tēdēs ad
rubedinē: ꝛ i alia die idicatiua ſit d̄albata: ꝛ i fūdo: ꝛ cū ſic
fuerit. ſ. ꝙ p̄ i aliq̄ die idicatiuo icipit hipoſtaſis in medio
O apparere cū aliq̄ rubedie: cū añ nullaten⁹ viſa fuiſſʒ: ꝛ po-
ſtea in ſequēti die cretico vl' idicatiuo i fūdo repit̄ eſſe cū
albedie certū ē atq3 firmū ſig^m libatiōis oio: cog̊ſcēdo ꝙ
dci dies idica^{ui} vl' cretici nō ſt̄ nʒ fiūt in oib⁹ dieb⁹ eq̄l'r: ſʒ
ſūt ſʒ ordinē atq3 decurſuʒ ſʒ quē de⁹ ſblimis voluit eos
ordiare. ꝛ ego de eis rememorat⁹ ero cū adiutorio Dei. Tractat. ca. 1. 2.

¶ Cap. 3^m. Qd̄ eſt de febre quotidiana flegmatica.

Et poſt ēt eē ꝙ dcā febris effimera ꝯūtat̄
ad flaticā ſʒ ꝑpatiōeʒ corpis ꝛ ſue
cōpl'onis ꝛ diſpōnis: ꝛ h̄ febris hʒ ꝑoxiſmū in
oī die. ꝛ ei⁹ putredo ē ex flāte: q̄re lōgior exiſtit
valde q̄ tertiana. ꝛ ei⁹ ꝑoxiſmi ſil'r lōgiores exiſtūt q̄ ip-
ſius tertiane: ꝛ ꝑp hūiditatē h⁹ flat̄ citi⁹ ꝛ facili⁹ recipit pu
Cura tredinē. vñ ꝑoxiſmi fiūt in oī die: ꝛ patiēs modicā ꝑcipit
alleuia^{nēʒ} vl' regeʒ iter vnū ꝑoxiſmū ꝛ aliū. ¶ Cōſulo g̊ vt
medic⁹ ſit ſtudioſus i dirigēdo hūc hūorē. ſ. i ſbtiliādo ipʒ
P ꝛ icidēdo ꝛ diuidēdo. ꝛ h̄ cū ſyrupo ſgnçabi cōpoſito dā
do ei oī die d̄ ipo. ʒ.ij. cū iſta d̄coctiōe. R̷. radicis lilij: ꝛ ra-
dicis feni. añ. pōdus vni⁹ denarij: ſeia melōis ꝛ folij polij
mōtani. añ. ptes tres denarij vni⁹: centauree mioris q̄rta
ꝑs aur̄. j. ligri. mūdate ad pōdus oiuʒ: ꝯq̄ſſent̄ q̄ ſunt con-
quaſſanda ꝛ ponāt̄ ad ignē cū. ʒ.x. aq̄: ꝛ bulliāt lento igne
vſq3 ad ꝯſūptiōeʒ 3^e ptis: ꝛ colent̄ ꝛ cū iſta decoc. diſtēꝑa
p̄dictū ſyrupū: ꝛ ꝑpia ei oī mãe i ieiunio: cū āt ſyrup⁹ de-
ſcēderit de ſtō ciba eū pullo decocto cū aceto: ꝛ cuʒ pane
bñ ferm̄tato. ꝛ ꝯuēit cuilʒ medico vt faciat ſcire patiēti ꝙ
h̄ febris ē longa ita ꝙ durat a. xxj. die vſq3 ad. xl. ꝛ p̄t ꝑue
nire vſq3 ad. lx. ꝛ h̄ totū ꝑuēit ſʒ groſſitudinē ꝛ viſcoſita-
teʒ hūoris. Et ſcias ꝙ h̄ febris multotiēs ꝑducit ad hidro
piſiʒ: q̄re difficilis curationis atq3 graui⁹ exiſtit: ꝛ infirm⁹
remanet in periculo grauiſſimo atq3 forti. Q

¶ Cap. 4^m. Quod eſt de ſanguinea febre.

Et poſt'e ē ꝙ ſupradcā effimera ꝯūtat̄ ad Tres sp[...] sinoche [...] 4° colli[...]
febrē ſanguineā: cui⁹ tres ſt̄ ſpēs:
q̄r aut icipit a p̄n^c ſui aſcēdere. ꝛ ñ ceſſat ſic aſcē
dere vſq3 ad finē. ſeu vſq3 ad creticā ſui deter-
miationē. ꝛ alia ꝯtrio: q̄ icipit a ſūmo ꝛ ſp ꝑcedit deſcēdē
do vſq3 ad creticā ſui determi^{neʒ}. ꝛ 3^a ē q̄ ꝑmāet i vno te-
nore ſeu ſtatu vſq3 ad finē. ꝛ h̄ febris cōtinue ꝛ ſp affligit
vſq3q̊ ifirm⁹ morit̄ cū ipa vl' libat̄: ꝛ ꝑ maiori pte ñ acci
dit h̄ febris niſi iuuenib⁹. Cura h⁹ ē flōmia ſubtrahēdo d̄ Flōmia [...] ad sincop[...] couenit [...] 3° prac. [...] ca. 16. Oppo. [...] 7° colli. [...] i antidot[...] huius vb[...] fiat flōmia ad sincop[...]
ſanguie vſq3 ad ſincopim: cū ſciueris ꝑ certo ꝙ febris ſit
ex ſanguie: qm̄ ſi ſic certiſſime fuerit libabis i vna die vl'
in vna hora: aut añ ligationē brachij: cū hac ꝯditōe ꝙ pa-
tiēs ſit euāt⁹ a chol'a añ flōmiā duas vel tres ſellas.

¶ Cap. 5^m. Quod eſt de melancholia febre.

Et poſt etiam eſſe ꝙ effimera conuer-
tat̄ ad mel'icā febreʒ: ꝛ efficitur
quartana: que eſt grauioris ꝛ difficilioris ac
tardioris digeſtionis q̄ quotidiana flegma-
tica: ſʒ iſta nō ē ita deceptibilis ꝛ malicioſa
ſicut quotidiana: q̄uis ſicut diximus ſit lōgioris ꝛ diffici-

A lioꝛis digōnis ipsa q̄tidiana ⁊ ꝑ maioꝛi pte nō curaꝛ nisi in estate: ⁊ paroxismi ipsi⁹ fiūt de q̄rto i q̄rtū diē: ⁊ duob⁹ dieb⁹ ē ingete: ⁊ ꝑoxismi hui⁹ ꝓlōganꝛ diuti⁹ ꝙ̄ ꝑoxismi flatice: ⁊ hec febris nāl'r multū ꝓlōgaꝛ: qm̄ pl'ies vidi eā incipe in estate: ⁊ nō dimittē vsq̄ ad aliā estatē: ⁊ q̄nq̄ ꝓlongaꝛ vsq̄ ad duos annos: ⁊ iterdū plus. ⁊ hec pro maiori pte nō accidit nisi senib⁹: ⁊ illis q̄ vtunꝛ carnes grossas valde ⁊ caseū salitū atq̄ vet⁹: ⁊ q̄ vtunꝛ comedere carnes arietū magnoꝝ: ⁊ hircoꝝ ⁊ castratoꝝ: ⁊ ēt q̄ assuescūt comedere pisces magnos ⁊ veteres valde: ⁊ carnes salitas quoꝛūcūq̄ generū sint: ⁊ oliuas: ⁊ melongenas. Et i sūma dico ꝙ hec febris accidit illis in q̄b⁹ mel'ia ꝑdn̄aꝛ: siue a cōpl'one sua radicali: aut a cibis malis gn̄antib⁹ illum hu

B moꝛē: ⁊ cū icipit paroxism⁹ hui⁹ vr̄ infirmo ꝙ grādo cadat sup doꝛsuȝ ei⁹: ⁊ icipit cū tussi: ⁊ cū recedit ꝑoxism⁹ remanet mūdus oīno longe plusq̄ in q̄tidiana: q2 in quotidiana nō depuraꝛ patiēs ꝑfecte nisi post vlez libationē: ⁊ hucusq̄ rememoꝛat⁹ suȝ: ⁊ rememoꝛat⁹ ero de istis simplicib⁹ febrib⁹ ꝑticul'r: vt ꝑ simplices itelligas cōpositas: cog̃scēdo tn̄ ꝙ ꝑ maioꝛi pte vix repiunꝛ febres ex hūoꝛe vno simplici: ita ꝙ possis dicē ꝙ ex pura cholera fiat febris: cū sit cal'a ⁊ sicca valde: ⁊ subtilis subē: ꝙ si occidit h̄ est in minoꝛi pte: sȝ denoīatio fit a maioꝛi: ita ꝙ qn̄ chol'a dn̄aꝛ i aliq̄ febre: dr̄ chol'ica: q̄ cū putrescit itra venas fac̄ febrē absq̄ rigoꝛe: sȝ cū estuatiōe ⁊ caloꝛe valido atq̄ forti: ⁊ cū m'lta siti. Cuȝ āt putrescit ex̄ venas fit cū rigoꝛ̄ forti: ⁊ sudat ifirm⁹ i declinatiōe: ⁊ remanet q̄et⁹: ⁊ due he febres. s. tertiana ꝯtinua vel iterpolata creticant pro maioꝛi pte a. xiiij. die vsq̄ ad. xvij. diem: nisi erroꝛ supuenerit ab infirmo vel ad alijs. Sciēdo tn̄ ꝙ ꝭm mixtionē cholere

C remittunꝛ accidētia: ⁊ ꝓlongaꝛ febris plus vel minus.

Lap. 6m. Quod est de febre que fit ex cholera vitellina prassina aut eruginosa.

De hac nō facit expressam mētiōez auic. sed cōtinet in capitulis,

ET pōt etiā fieri febris ex chol'a que in vltia cal'itate ⁊ siccitate existit cū suba spissa atq̄ȝ grossa: sic̄ est chol'a vitellina ⁊ prassina ⁊ eruginosa. Et pōt eē ꝙ hec chol'a sit admixta fl'ati: sȝ denoiaꝛ chol'ica a dn̄io: ⁊ ꝭȝ ꝙ elōganꝛ a simplicitate ⁊ puritate chol'e: ꝭȝ illō ꝓlōganꝛ ꝑoxismi ⁊ accn̄tia sunt ꝗtioꝛa. ⁊ ista febris tertiana qn̄ fit ex chol'a vitellina q̄ ē mixta fl'ati fac̄ ꝑoxismos longioꝛes ꝙ̄ q̄ fit ex simplici chol'a atq̄ȝ pura.

Lap. 7m. Quod est de cura febris tertiane nō pure que fit ex cholera mixta flegmati.

CUra hui⁹ ē potare ifirmū cū reb⁹ tēperate fridis ⁊ abstersiuis: ⁊ his que hn̄t ꝓuocare vrinā ⁊ sudoꝛē: sicut sunt ista. ℞. se ia melonis ⁊ cucumeris: ⁊ floꝝ camo

D mille. an̄. auꝛ. x. seis lini: ⁊ fenugreci: ⁊ oꝛobi. an̄. auꝛ. iij. sq̄nāti: sparagi: spice nardi: masticis: ⁊ seis feniculi. an̄. auꝛ. v. cōquassenꝛ q̄ sūt cōquassanda ⁊ ponanꝛ in duab⁹ lib. aq̄ dulcis: ⁊ buliāt vsq̄ ad ꝯsūptionē medietatꝭ ⁊ colenꝛ: ⁊ in hac colatura ponanꝛ lib. ij. çuccari: ⁊ lib. ij. mellis: ⁊ lib. j. aceti: ⁊ bulliāt iterū sil' vsq̄ȝ ad spissitudinē syrupi. ⁊ de isto denꝛ ifirmo oi mā e. ℥. ij. cū. vj. ℥. aq̄. ⁊ ciba eū pullis ꝑuis decoctꝭ i agresto vl' cū aceto. Sȝ febris illa q̄ fit ex chol'a prassina vel eruginosa est fraudulēta ⁊ deceptibilis multū. ⁊ ei⁹ accn̄tia sūt difficillima ⁊ ꝑnicioſioꝛa atq̄ȝ fraudulētioꝛa valde accn̄tib⁹ ꝑdictꝭ q̄ fiūt i illa: q̄ fit ex chol'a vitellina: ⁊ ꝑ maioꝛi pte nō euadūt infirmi ab ipsis q̄n moꝛianꝛ: ⁊ q̄ euadūt liberanꝛ cū difficultate: ⁊ post lōgū tp̄s. Et cū iuadit ꝑoxism⁹ hui⁹ febris angustiaꝛ patiēs multū: ⁊ hȝ ingētudinē magnā cū siti valida atq̄ȝ forti: ⁊ hȝ alienatiōes varias atq̄ȝ magnas: ⁊ iactat se ꝑ lectū huc ⁊ illuc: cū istātia vigiliaꝝ: ⁊ pulsus patiētꝭ in febre ē dur⁹ ꝗu⁹ atq̄ȝ diuisus: ⁊ ꝑ maioꝛi pte finis hui⁹ ē malus:

Intēdit curā eruginose et prassine,

⁊ in mioꝛi pte libanꝛ: ⁊ q̄ euadūt cū difficultate euadūt ⁊ post lōgū tp̄s. Et accn̄tia q̄ supueniūt i hac febre sūt pessima ⁊ fraudulēta: atq̄ȝ deceptoꝛia: q2 vrina taliū ē ꝑtinens ad viriditatē vl' nigredinē: ⁊ hipostasis ēt ei⁹ ē talis: ⁊ cuȝ pēdet hipostasis talis i medio: moꝛiꝛ patiēs in breui: ⁊ qn̄ est in fūdo adhuc citi⁹. Qꝛ si in die cretica icipiat apparē vrina nigra absq̄ȝ hipostasi: ē signū foꝛtitudis v̄tutꝭ expulsiue: q̄re bonū ē: ⁊ signū salutꝭ. Sȝ hipostasis nigra ē mala: q2 sig̃at lassitudinē v̄tutꝭ i digerēdo hūc hūoꝛē: eo ꝙ qn̄ nā est foꝛtis ⁊ boni eē: cōuertit hipostasiȝ ad albedinez: ⁊ cū deficit nā: coloꝛ hipostasis fit niger ⁊ moꝛiꝛ patiēs velociter: si fuerit dicta hypostasis in fundo vasis: ⁊ si fuerit pendens in medio tardaꝛ moꝛs. Et est elōgatio necis ꝭȝ elongationē ipsius hipostasis a fundo.

Elōgatō moꝛtis ē ꝭm elongationē male hipostasis a fundo. idem 20°. c. c p̊. fo. 408. col. p̊. Opp. fo. 401 col. 3. ⁊. 4. certa sign̄atio habeꝛ ꝑ nephresim ⁊ hipostasim: ꝑ nebulā vero nulle. ⁊ fol. 403. col. 4. ⁊ hoc ego vidi veri⁹. vi℥ 4°. colli, 24.

Lap. 8m. Quod est de febribus compositis.

SCias ꝙ diuersitas febriū cōpositaꝝ ē ꝭȝ diuisitatē hūoꝝ q̄ adinuicē cōponūꝛ: ⁊ accn̄tia ēt ipsaꝝ diuisificāꝛ ꝭȝ varietatē dictaꝝ cōmixtionū: ⁊ medic⁹ q̄ ꝑfecte cog̃scit simplices: ex ipsis sciet ⁊ cog̃scet cōpositas.

Lap. 9m. Qd̄ est de signis febris tertiane.

FEbris aūt tertiane signa sunt: caloꝛ estuosus ⁊ foꝛtꝭ ⁊ sitis intēsa cū instātia vigiliaꝝ: ⁊ vigilatiōes: q̄ cū est itra vasa: ē ꝯtinua ⁊ absq̄ȝ rigoꝛe. Sȝ cū ē ex̄ vasa: fit cū foꝛti rigoꝛe. ⁊ h̄ iō q̄a chol'a ꝑgiꝛ exteri⁹ ad mēbra sensibilia: ⁊ moꝛdicat ea: ⁊ accidit ei sic̄ F illi cui ꝑgiꝛ subito aq̄ cal'a sup eā q̄ ꝯhiꝛ ⁊ patiꝛ rigoꝛē: ⁊ sic̄ accit vulnerato qn̄ ꝑcutiꝛ sup idē vulnus: ⁊ ꝑoxismi istius sunt breues ⁊ inadunt de tertio in tertium.

Lap. 10m. Quod est de signis febris sanguinee.

MOdus vo sanguinee febris ē: q2 cōtinue affligit: ⁊ patiꝛ sitiȝ ⁊ vigilias: ⁊ hȝ ꝑturbationē mētis. Sed vapoꝛ qui ꝓcedit ab hac febre nō est intantum moꝛdax sicut ille qui exit a tertiana.

Lap. 11m. Quod est de signis febris quotidiane.

SIgna aūt quotidiane sūt: q2 ē absq̄ȝ rigoꝛe: sed hȝ frig⁹ ⁊ spāl'r G extrema ifridanꝛ valde: ⁊ hȝ alices ⁊ oscitatiōes: ⁊ lachrimanꝛ oculi eoꝝ: ⁊ interduȝ patienꝛ sincopiȝ ꝑꝑ reuocationē ⁊ ꝯstrictionē caloꝛis nālis ad iterioꝛa coꝛpis. Et paroxismi huius sunt longioꝛes ꝑdictis febrib⁹: ⁊ coꝛrūpiꝛ seu destruiꝛ appetitus stōchi eoꝝ: ⁊ sunt absq̄ȝ foꝛti siti: ⁊ pulsus nō est dur⁹ neq̄ȝ multū diuersus vel variabilis: neq̄ȝ tante velocitatꝭ sicut pulsus cholerice: ⁊ vrina eoꝝ ē spissa: ⁊ nō depuraꝛ perfecte inter vnum paroxismū ⁊ alium.

Lap. 12m. Quod est de signis febris quartane.

SIgna aūt quartane sunt hec. s. frigus magnū cū oꝛipilatiōe: ⁊ vr̄ patiēti ꝙ grādo cadat sup eū vndiq̄ȝ: ⁊ paroxismi isti⁹ sūt lōgioꝛes ꝙ̄ q̄tidiane: sȝ depurātur ꝑfecte magis ꝙ̄ in q̄tidiana: ⁊ oēs isti hu H moꝛes diuersificanꝛ ⁊ varianꝛ ꝭȝ diuersitatē suaꝝ spēꝝ: eo q2 pl'es sūt spēs chol'e: ⁊ plures sil'r sunt spēs flegmatis ⁊ mel'ie ēt ⁊ sanguis. Et nō rememoꝛat⁹ sum h̄ nisi signa simpliciū febriū in q̄bus nulla ē admixtio alteri⁹ hūoꝛis: ꝙ̄uis vix reperianꝛ oīno simplices atq̄ȝ pure sine aliqua admixtiōe in rei veritate: sȝ intell'u solo appzehēdūꝛ. Cuȝ aūt ꝑfecte cognoueris simplices febres ⁊ signa earuȝ: ex ipsis hēbis notitiā cōpositaꝝ ⁊ suoꝝ accn̄tiū. Et iaȝ supi⁹ cōmemoꝛaui ⁊ sufficiēter ꝺclaraui curā vniuscuiusq̄ȝ humoꝛis. Cuȝ aūt videbis febrē cōpositā ex duob⁹ hūoꝛib⁹: cōpone medicinā ꝭm illā cōmixtionē: agēdo plus ꝯ humoꝛē ꝑdominātē. Et cū sic feceris hēbis ꝯsuetudinē ide:

⁊ erit tibi leue curare has febres ⁊ egritudines.

I ¶ Cap. 13m. Quod est de febre ethica ⁊ signis ⁊ cura eius.

T est adhuc alia spēs que dr̄ ethica. ⁊ hec
pro maiori pte non accidit nisi post
alias febres cronicas que debilitant corpora ⁊
exiccāt hūiditates: ⁊ inde corp⁹ acgrit siccitatē
⁊ caliditatē: ⁊ ista febris ꝓprie fit in radicalib⁹ mēbris: ⁊
pro maiori pte fit post effimerā: ⁊ h̄ qn̄ corp⁹ p̄paratū est
ipsaꝫ recipe ⁊ maxie cor. Et hec febris ꝑmanet: ⁊ giiat̄ in
radicalib⁹ mēbris pp̄ siccitatē eoꝝ: sicut ignis ꝑmanet ⁊
reseruat̄ in reb⁹ siccis multū: qm̄ videm⁹ ꝙ lapis calcis
qn̄ tāgit̄ sentit̄ fridus: ⁊ cū tāgit̄ ab aq̄ incēdit̄: ⁊ ardescit
ardore valido atq3 forti: ita ꝙ māifestissime ꝑcipit̄ ⁊ sen-
tit̄. Et sic ē de illo q patit̄ hāc febrē: q2 cū tāgit̄ corp⁹ ei⁹
sentit̄ eē calidū nō forti calore: ⁊ cū cibat̄: siue illa cibaria
sint calida seu frida: post duas horas vel tres inflāmatur
corp⁹ ei⁹ totū: ⁊ anhelit⁹ eius fit frequēs ⁊ magn⁹: ⁊ pulsus
eoꝝ ē dur⁹ ⁊ tensus: ⁊ remanet in hac dispōne vsq3 ad cō-
K plemētū tertie digōnis: ⁊ postea paulatine diminuit̄ dcā
inflāmatio atq3 calor. Et hec febris in p̄n° sui lenis est ad
curāduz. ¶ Et cura ei⁹ ē ponere ifirmū in balneo dulcis
aque tepide pluries in die. Et da ei quolibet mane in di-
luculo de lacte capre recēter mulcto: ⁊ sit capra pua q̄ ge-
neret multū lac: ⁊ moret̄ capra ꝓpe lectū patientis: ita vt
incōtinēti post mulctionem ipm recipiat ne corrūpat̄ ab
aere: ⁊ mala ide fiat digō. Et istud fieri dz tā i calido aere
q3 in frido: eo ꝙ lac velociter corrūpit̄ ⁊ alterat̄: ⁊ cuz est
corruptū nō facit laudabile nutrimētū. Et icipiat bibē de
isto ab. ℥. j. ⁊ gradatiz ascēdat vsq3 ad lib. 5. q2 si inciperes
dare quātitatē magnā ⁊ p̄n° coagularet̄ in stō: ⁊ ide mala
⁊ corrupta fieret digō. ⁊ qd̄ h̄ hz remouē ē: vt ponat̄ ali-
qd mellis dispumati in fundo vasis: ⁊ sup illud mungat̄
L lac: ⁊ misceat̄ sil'r ⁊ ꝓpinet̄ infirmo ꝰm mēsurā ⁊ ordinez
supradictū: ⁊ post potū lactis nō comedat aliqd oino do-
nec digerat̄. Facta aūt digōne si vis iterū dare sibi de la-
cte ad comedendū da: ⁊ si nō est assuet⁹ ciba eū pane fru-
mēti bn̄ fermētati: ⁊ carnib⁹ assuetis: tn̄ oi mane da ei lac
ꝰm ordinē dictuz: ⁊ carnes ei⁹ sint galline elixe ⁊ p̄parate
in tasphea. Et oi hora qn̄ stōch⁹ ē vacu⁹ a cibis pone euz i
tina aque dulcis tepide: ⁊ post exitū cibabis eum: ⁊ sic re-
mouebit̄ febris cū adiutorio Dei. Et scias ꝙ ethica habz
tres gradus. p̄mus ē facilis curationis: eo ꝙ nōduz finita
est hūiditas in radicalib⁹ mēbris. Gradus aūt scd̄s est qn̄
calor ꝓfundat⁹ ē in hūiditate rorida: q̄ ibibita ē in radi-
calib⁹ mēbris: ⁊ h̄ ēt bn̄ curat̄: si ꝑfecte regit̄. Et gradus
terti⁹ est: qn̄ calor ꝓfundat⁹ est in ipsis radicalib⁹ mēbris.
⁊ h̄ postq3 humiditas eoꝝ ex toto ē ꝯsumpta atq3 finita: ⁊
hoc ex toto est ipoſe ad curāduz. Sciēdo sil'r ꝙ qlibet ex
istis gradibus hz alios gradus ita ꝙ aliq sunt q citissime
M curant̄: ⁊ qbusdā eoꝝ ꝓlongat̄ sanitas plus vel minus: ⁊
sic ēt aliq cito moriunt̄: ⁊ qbusdaz eoꝝ mors dilatat̄ ⁊ ꝓ-
longat̄. Testiculi aūt galloꝝ q ipinguati sunt ex lacte sūt
optimi in hac passione: ⁊ ēt qui nō sunt ipinguati ex ipso
sunt satis boni. ¶ Pōt aūt esse ꝙ hec febris ethica ꝯiun-
gat̄ alteri febri: cui⁹ cognitio ē difficilis valde nisi illi qui
assuet⁹ est valde ⁊ longo tpe experimētat⁹: qm̄ poſe est ꝙ
ethica ꝯiūgat̄ febrib⁹ cholicis ⁊ flāticis ⁊ sanguineis: ⁊ ēt
melicis. Et siqs q̄sierit dicēs: quō h̄ eē pōt: ꝙ ethica cū sit
calida ⁊ sicca iungat̄ febrib⁹ sanguineis ⁊ flāticis que sunt
humide: Rn̄. ꝙ ex mēbris q̄dā sunt sicce cōpl'onis: ⁊ q̄dā
humide: ⁊ aliq̄ frida ⁊ aliqua calida: ⁊ ēt in vno singulari
mēbro q̄uis sit calide ⁊ sicce cōpl'onis est poſe ꝙ i codez
cōmoret̄ humor fridus ⁊ humidus: sic appet: ⁊ manifeste
repit̄ in stō ⁊ in vulua: q2 cū sint in aliqb⁹ calide ⁊ sicce cō-
pl'onis coadunat̄ in ipsis flegma: qd̄ est friduz ⁊ humidū:
⁊ pōt sil'r esse ecōtrario. s. ꝙ aliq̄ mēbra sint fride ⁊ hūide

N cōpl'onis: ⁊ in ipsis repiat̄ chol'a q̄ ē calide ⁊ sicce cōpl'o-
nis. ¶ Et ex febrib⁹ sicut dixi q̄dā sunt q̄ fiūt in spiritib⁹
q̄ dicunt̄ effimere: ⁊ q̄dā putride: q̄ꝝ spēs sunt q̄tuor. s. ꝙ
aliq̄ fiūt ex chol'a: ⁊ alique ex flate: q̄daz ex sanguie: ⁊ alie
ex mel'ia. ¶ Et cōponunt̄ ēt he febres iterdū adiuicē di-
uersis cōpōnib⁹. vz. ꝙ chol'ica pōt cōponi cū sanguinea ⁊
cū mel'ica: ⁊ aliqn̄ cū flātica. ⁊ est poſe ꝙ cōpositio fiat ex
vno eodē humore. s. ꝙ chol'a fiat ⁊ sit putrefacta itra ve-
nas ⁊ extra: ⁊ sic erit ꝯtinua ⁊ iterpolata ex eodē humore.
⁊ pōt eē ꝙ chol'a sit putrefacta itra venas ⁊ flegma ex̄ vl'
ecōtrario. ⁊ poſe ē ꝙ i oib⁹ istis cōpōnib⁹ paroxismi iun-
gant̄ sil': vel icipiāt sil': q̄re accītia sūt ꝯfusa ⁊ mista adin-
uicē: vn̄ sūt difficilis cog̊nis valde: ⁊ nō pōt h̄ri ista cogni-
tio absq3 studio ⁊ labore vehemēti cū magna preuisione:
qm̄ graue ē ⁊ difficilis res valde cog̊scē cōpōnez iterpo-
late cū iterpolata: ⁊ cōpōnez ꝯtinue cū iterpolata: ⁊ ēt qn̄
sunt ex diuersis hūorib⁹ ⁊ cōponit̄ iterpolata cū iterpola-
ta: vel iterpolata cū ꝯtinua: ⁊ pp̄ h̄ ad cog̊scēdū ista idige-
O mus studio magno cū p̄uisione ⁊ sollicitudine vehemēti.
⁊ hac de cā nō pn̄t ꝑfecte scribi in libro: ⁊ ē poſe ēt vt cō-
ponant̄ due febres ex vno humore: ita ꝙ interpolata erit
ml'te putredis ex̄ vasa: ⁊ ꝯtinua pauce putredis itra vasa.
⁊ aliqn̄ repit̄ ꝙ ambe sunt magne valde: vel ecōtrario. s.
ꝙ ambe sūt ꝑue multū: ⁊ cōmiscent̄ paroxismi adinuicē:
ita ꝙ vn⁹ subintrat alteri: ⁊ cōmiscent̄ sil' accītia: ⁊ erunt
he febres: aut oēs magne vel oēs ꝑue: vel alique magne ⁊
alie parue. Et cū dico magnā vl' paruā: itellige ꝑ magnaz
multā q̄ttitatē putredis: ⁊ ꝑ paruā modicaz q̄ttitatē eius-
dez. Et ē poſe ꝙ chol'a que est mā febris sit grosse sube: ⁊
flegma subtilis sube: vl' ꝙ mel'ia sit sbtilis sube ⁊ sanguis
grosse. Ergo ꝯsiderādi sunt paroxismi ⁊ eoꝝ cursus: ⁊ cōsi-
dera iteꝝ quō cōponunt̄ iterpolate cū cōtinuis vni⁹ spēi
vel diuersaꝝ spēꝝ: ⁊ quō cōponunt̄ magne cū paruis: vl'
ecōtrario interpolate ⁊ ꝯtinue: ⁊ cogita sil'r ꝙ vna febris
pōt cōponi cū duab⁹ vl' cū plurib⁹. ¶ Et est poſe iteꝝ ꝙ
aliqs humor putrefit ex̄ vasa: ⁊ cuz h̄ hēbit pleuresim ad
peripleumoniā: aut apa in diaphragmate q̄re paroxismi
adinuicē cōponunt̄: ⁊ vnus alteri subintrat: ⁊ pp̄ h̄ cog̊scē
ista difficile ē valde: nisi illis q multū assueti sunt in his.
Sz illi q nō sunt assueti ⁊ ꝑ lōgū tp̄s approbati nunq3 ad
istā cog̊nez poterūt ꝑuenire. Qua de cā medici multū re-
piunt̄ errare in his. Ergo medic⁹ p̄mo studere dz diligē-
ter i cog̊scēdo febres simplices. Et postea attēdere dz sol-
licite si vna ex cōpōnib⁹ est cū aliq̄ ipsaꝝ febriū vel pl'es
ex cōpōnib⁹. Qz si sic studiose ⁊ attēte studuerit leuit̄ ad
cog̊nez dictaꝝ cōpōnū poterit ꝑuenire: ⁊ q̄to febris fue-
rit simplicior tāto dies indicatiua ⁊ cretica erit facilioris
cog̊nis: ⁊ q̄to fuerit magis mista: tāto dies idicatiui ⁊ cre-
Q tici erūt magis ꝯfusi ⁊ difficilioris notiōis. Et ego intēdo
nūc rememorare d̄ dieb⁹ idicatiuis ⁊ creticis postq3 dixe-
ro hūc ꝰmonē sup febres. ¶ Esto certus ꝙ multe febres
fiūt pp̄ d̄bilitatē v̄tutis ⁊ stultitiā medici. ⁊ h̄ qn̄ medici cō-
sentiūt eis comedere pl'a cibaria q3 vt⁹ eoꝝ sufficiēs fit co-
quere ⁊ digerē. ⁊ hac de cā fiūt febres: q̄re nece ē vt ꝓpi-
nent̄ eis cibaria ad pōdus dōec febris ex toto remoueat̄:
nec post recessuz febris icōtinēti debes addere in cibis: sz
expectare debes vsq3 q̄ trāseāt. v. dies: ⁊ tūc addere debes
pōdus aur̄. de cibis. ⁊ sic g̃datiz ascēdere debes dōec fue-
rit recupat⁹: ⁊ si sic nō feceris recidiuabit egri^do. Cog̊scēdo
ꝙ oēs spēs carniū febricitātib⁹ citissime ꝯuertunt̄ ad pu-
tredinē. ¶ Et ē ipoſe ꝙ post crisim aliqd putredis nō re-
maneat in aliq̄ pte alicui⁹ mēbri: q̄ pōt vigorari ⁊ augeri
ex regimie malo vl' incōueniēti. Et si regit̄ sic dz ordiate:
nā ꝯfortabit̄ ⁊ vigorabit̄ donec ipsaz ꝯsumet: ⁊ ꝑfectissi-
me expellet. Cōpletus est tractatus de febribus cū laude
Dei: ꝰm ꝙ mihi sufficiens esse videt̄.

Causa quare ethic⁹ post cibū inflāmare ⁊ est rō cōis medicoꝝ cui Auer. iferius cōtradicit.

Cura

Idē 19a pti. a rabi moysi in fine.

De compōne ethice cuz putrida.

De compo[...] putridaru[m] [ad]uicem.

De co[...] putrid[...] apost[...]

Hic feb[...] veniūt p[...] medici [...] tiam.

De regi[...] cōualesc[...]

A ¶ Tractatus secūdus de crisi: ⁊ est cōtinēs capitula duo.
¶ Capl'm p^m. Quod est de diebus creticis.

Unc icipio rememorari de diebus creticis: ⁊ dico ꝙ crisis est motꝰ fortꝭ v̾tutū corpis ad expellēduz hūorē q mā egritu^{nis} existit cuz adiutorio Dei. Or si hūor calidus ⁊ acutꝰ fuerit: ⁊ regio sil'r cal'a vl' tēpata: ⁊ tp̄s fuerit estiuū: ⁊ patiēs iuuenis extiterit: leuit̄ dictꝰ humor recipiet digōnez in breui: sic̄ in q̄rto die: vel vsq₃ ad septimū: dūmō error nō affuerit. Et ē ipol'e ꝙ añ diez creticū nō sit aliq̄ dies q̄ indicet ip̄m: in q̄ v̾tutes mouent̄ fortiori motu solito: ⁊ apparebit hipostasis alba pēdens i medio vasis: q̄ nō fuerat ante: q̄ si icipiet apparere in scd̄a die egritudis: crisis fiet i q̄rta: ⁊ si i q̄rto: crisis erit in septio: ⁊ si in q̄nto: crisis fiet i nona die: ⁊ si i nona: expecta crisiz in .xj. Or si vndecia icipiat apparē: expecta crisim in q̄rtadecia: vel in decia ⁊ septia. ⁊ si in q̄rtadecia vl' in decima ⁊ septia: expecta crisim in vigesima vel in vigesimapria. Or si nō apparuerit signa digōnis nisi in vigesima die: expecta crisim in .xxv. vel in .xxvij. Sciendo ꝙ post hos dies debilitant̄ v̾tutes corpis sup humorē faciētem egritudinē: intantū ꝙ possibile erit ꝙ nō expelletur egritudo ꝑ crisim: sed dissoluet̄ paulatine donec liberet̄. Et si erit crisis fiet debilis ⁊ ꝓlongabit̄ vsq₃ ad .xl. diez: ⁊ postq̄₃ trāsierint .xl. dies visuz fuit Hippocrati ꝙ nō possit fieri crisis vsq₃ ad .lx. dies ꝓꝑ debilitatē v̾tutꝭ. Et rememoratus fuit Hippocras ꝙ in oibꝰ egritudinibꝰ cronicis crises nō fiunt nisi in mensibꝰ vel in annis.

B — Idē 4° affo. t.2°. vide 2° quarti trac.2, c.8, t.c.2,

¶ Cap.2^m. Qd̄ est de signis ⁊ accidentibꝰ ipsius crisis.

Unc aūt restat videre ⁊ rememorari accñtia q̄ veniūt ⁊ emergūt i diebꝰ creticis. Et dico ꝙ crisis est pugna que accidit iter v̾tutes corpis ⁊ humorē q'cā egritudis existit: ⁊ febris q̄ fit in die idicatiua est fortior q̄₃ que fit in alijs diebꝰ. Et ifirmꝰ deteriꝰ vr̄ se hr̄e: q̄a in hac hora patit̄ calorē maximū: ⁊ alienat̄: ⁊ h₃ ꝑturbationē mētis: ⁊ imaginat̄ videre q̄ non videt: q̄m q̄rit paleas vel festucas colligere de pariete: vl' ex alijs locis: ⁊ forsan ante h̄ euenit ei singultꝰ: ⁊ dolor colli ⁊ capitꝭ ⁊ pruritus in naribꝰ: ⁊ cū videris i die idicatiua signa sanitatis que p̄dixi. vz. hipostasim albā ⁊ eq̄lez pēdentē in medio: vel subaz vrine spissiorē solito cū hipostasi tendēte ad rubedinē in fundo: sign̄at euasionē ⁊ liberationē cū crisi in sequēti die cretica q̄ succedit oino. Et est pol'e ꝙ i die indicatiua apparebūt signa attestātia sup euōnē m̄ae egritudis: cū liberatiōe patiētis. Sic̄ si in die idicatiua exibit vna gutta sanguis de naribꝰ: aut pl'es cū pruritu nariuz ⁊ fricatiōe ꝓnosticabis fluxū sanguis ex naribꝰ in pria die cretica q̄ succedit euenire: ⁊ h̄ nō accidit nisi post grauia accñtia que p̄cesserūt cū forti febre ⁊ calore. Or si cū h̄ in die idicatiua signa laudabilia visa fuerit q̄ diximꝰ euasionez ifirmi ex illo fluxu denūciabis. Si v̾o infirmꝰ trāsierit iuuētutē raro creticat̄ per fluxū sanguis nariū. Et si in die idicatiua fluxꝰ vētris apparuerit: expecta salutē in sequēti die cretica q̄ succedit ꝑ eūdē. ⁊ si in die idicatiua patiēs sudabit aliquātulum cū hipostasi laudabili ⁊ alijs signis digōnis. euadet ifirmꝰ i sequēti die cretico cū sudore forti vl' cū fluxu vētris: aut cū ambobꝰ sil'. Or si in dcā die idicatiua signa vomitꝰ appuerint: sic̄ ē tremor labij iferioris cū p̄dictis signis bonis: in sequēti die cretica salutē patiēti cū vomitu denūciabis. Excepto ꝙ humores nō sint ibibiti i suba stōi. Si āt in die idicatiua cū signis laudabilibꝰ p̄dictis patiēs patiet̄ dolorē post aurē: vl' in aliq̄ alia pte ꝓnosticabis crisim futurā ꝑ ap̄a i eadē pte. Or si dictꝰ

C

D

dolor fuerit in locis vilibꝰ corpis relique eū oino nāe. Or si fuerit in nobilioribꝰ mēbris ꝯforta mēbrū cū his q̄ hn̄t ip̄₃ ꝯfortare: sic̄ cū oleo rosaceo ⁊ suis silibꝰ: ꝙ si timeres cōuersionē apatꝭ ad iteriores ptes. pone desup maturātia donec locꝰ rubeat ⁊ igrosset̄ ⁊ ad saniez cōuertat̄. Cognoscēdo ꝙ q̄libet motꝰ q fit a nā: ⁊ q̄libet pugna q̄ emergit iter morbū ⁊ nāz: vl' ecōtrario q̄ñ fit in p̄dictꝭ diebꝰ cū signis digōnis laudabilis determiātis denūciabis ꝙ crisis erit laudabilis ⁊ ꝑfecta. Et semꝑ q̄ñ in die idicatiua signa bona digōnis ⁊ laudabilia apparuerit ꝓnostica salutē in sequēti die cretica q̄ succedit. Si v̾o p̄dcā pugna vl' signa in alijs diebꝰ appuerint: q nō sūt idicatiui vel cretici: sicut est sextꝰ dies vel .viij. vel .x. vel .xij. aut .xviij. vel .xxij. vel .xxiiij. aut .xxviij. in oibꝰ istis ꝓnostica crisiz malā futurā. Or si v̾tꝰ patiētis debilis existit moriet̄: ⁊ si ē fortꝭ erit imꝑfecta ⁊ cū recidiuatiōe. ⁊ finis ad vltimū erit sic̄ placuerit altissimo creatori. ⁊ in oibꝰ p̄dictis diebꝰ paribꝰ nō fit crisis ꝑfecta. ¶ Et iaz nobiles ⁊ sapiētes viri repti sunt dicere sup his diebꝰ creticis: ꝙ nō fiūt nisi cā stellaꝝ: ⁊ maxime lune: ⁊ satis sufficit medicis credere ꝙ ita sit postq̄₃ didicerūt h̄ a tātis ⁊ talibꝰ sapiētibꝰ qui h̄ ꝓbauerūt tp̄e longo. Et expimētū ēt nos sꝑ certificat sic ē. q̄ secure pn̄t dicē medici. Ista dies cretica ē bona: ⁊ ista nō est bona: ⁊ sil'r de idicatiuis. Si āt febris nō fuerit ex simplici chol'a sed erit cōposita: aut patiens trāsierit iuuētutem: vl' fuerit hiems ⁊ tp̄s friduz tardabit̄ crisis i talibꝰ. Et pro maiori pte si febris extiterit ex chol'a nō pura: nō recedet ad minus nisi vsq₃ ad .xx. diez. Et febris sanguis pro maiori pte nō separat̄ nisi post multā euātionē sanguis nariū: vel ex flōmia ordinata a medico fieri vsq₃ ad sincopiz aut moriet̄ ifirmꝰ. Et ē nec̄e i hac febre sanguis ⁊ i chol'ica vt p̄cipias i firmo bibē aquā dulcē infridatā sup niuē vel in puteo: aut aquā ordei tali mō ifridatā. Si patiēs fuerit iuuenis ⁊ tp̄s calidū: ⁊ secure ciba eū cucurbitis ⁊ ad potāduz etiā dabis ei de aq̄ ipsaꝝ. Et he due sp̄es febriū ꝑ maiori parte in breui recedunt. Et h̄ cū forti rigore: q̄ñ in recessu eaꝝ humor spargit̄ ad exteriora sup sensibilia membra. ¶ Sciēdo ꝙ nō pulsatiles vene nō sunt sensibiles. Et si q̄s argueret dicēs. Jam vr̄ ꝙ .G. sentiat: ꝙ sint sensibiles q̄ñ dicit ꝙ orificia venaꝝ aperiunt̄ ꝑꝑ mordicationē sanguinis. Quibꝰ dico ꝙ hec qō ē friuola satis atq₃ vana: q̄a cū dico sensibiles itelligo de sensibilitate vitali q̄ ꝓcedit a neruis ad musculos. Uene v̾o nō pulsatiles ⁊ alia mēbra corpis q̄ dicunt̄ carere sensu: hn̄t quādā sensibilitatē nālez: sic̄ videmꝰ hr̄e vegetabilia q̄ sentiūt solez cū aduēit sup ea: ⁊ mouent̄ v̾sus eū. Et videmꝰ ēt aliquos flores q aperiunt̄ de die: ⁊ clauduntur de nocte. ⁊ est iste tñ sensus vnus nālis. ¶ Jn febre v̾o flegmatica nō apparēt signa digōnis: nec dies indicatiua vel cretica: nisi post .xx. dies: vel ꝓpe: f̄m ꝙ erit nā flegmatis. Et pōt sil'r esse talis nature flegma ꝙ nō apparebūt signa digōnis etiā post dictū tp̄s. ¶ Jn febre aūt q̄rtana nō eueniūt signa digōnis nisi in mēsibꝰ: ⁊ dies idicatiui in ea nō sunt manifesti. ⁊ si apparent nō ꝑcipiunt̄ nisi in mēsibꝰ. i. de mense in mēsez. Et pro maiori parte he febres nō recedunt per euātionē manifestā. sed per dissol'onē ⁊ ꝯsumptionē paulatine cōsumunt̄ ⁊ recedunt. Quare nec̄e ē medico vt ꝓpinet istis ea que habeāt humectare ⁊ restaurare. Si aūt signa digestionis apparuerint manifeste: nō tardes ip̄m euāre: ⁊ ēt si a natura euacuaretur: nō cessabis pro tanto ipsuz euāre ab humore peccāte. Et caue q̄ntū potes ne des in p̄ncipio huiꝰ febris theriacā magnā. Qm̄ si feceris reduplicabit̄ febris: vel fiet cōtinua. Si aūt ꝑseuerauerit febris de vna estate ad aliā: tunc dare poteris: sed in modica quātitate: scil₃ a quarta pte aurei: vsq₃ ad aureū .s. cum aqua calida.

E

Vide 4° colliget.40.t.10. theorice hali ca.8.

F

Idē 3° colliget.c.9.t.19. coll'.c.vnico, sub rubri.p.

G

Uene nō pulsatiles nō sūt sensibiles nisi nāli sensu: vñ duplex inuenit̄ sensus ⁊ ē opio Plato. quā Albertꝰ defendit.

H

De cura q̄rtane.

I Et queadmoduz ɔuenit in hac egritu[ne] vt sis studiosus in digeredo ꝛ subtiliando humore qui est ca hui[9] febris: ita silr couenit vt sis studiosus in humectado ipm. ¶ Et pr meus: cui[9] aia in manib[9] dei regescat: curauit quedaz ex quartana tali modo. s. q precepit infirmo vt qualibet die comedere deberet tria nuclea persicoꝝ mudata cu aqua calida vsqꝫ ad. x. dies: ꝛ postea purgauit eu sufficieter cuz medicamine laxatiuo adducete illuz humore: ꝛ sic libat[9] fuit pfecte: ita q medici q erat in tpe illo mirati fuerunt valde. Et nobilis senex Auemutharaf qsiuit a pre meo: quare h fecerit: ꝛ ipse sibi reddidit ronez q necessarium erat i illo sic face. Qui gauisus fuit valde: ꝛ multu placuit sibi. Et illa disputatio reperit apd multos isti[9] regionis.

Historia de curatiōe quartane.

¶ Et scias q ois febris que simplex est: satis leuis curationis existit. Sed illa q est coposita difficilioris curationis e valde: ꝛ h fm coponez humoꝝ adinuice. s. q quato maioris coponis extiterit: intantu erit difficilioris cognitionis ꝛ grauioris curationis: ꝛ iaz rememorat[9] fui h in febrib[9] copositis. Et e pole febre coponi ex ta diuersis humorib[9]: ꝛ intm q intell'us human[9] no poterit ad pfectaz veritatez puenire. Quare nece est vt medic[9] sit studiosus ꝛ attetus suo posse in cognosce do coponez qto meli[9] poterit. Et curet eu fm q melius sibi esse videbit. Cofides in deu q rectificabit eu tramite recto ꝛ ordiato: ꝛ intatu quatuz medicus certius ꝛ melius cognoscit has copones intantu pfectior alys ꝛ melior ee reputat. Or si egrtiudo ꝛ copositio cognita fuerit a medico pfecte: vix aut nuncq morie infirmus ex ipsa: ꝛ ei[9] ɔditioes semp de bono in meli[9] rectificabunt: ꝛ pcedent ei: ꝛ dies idicatiui atqꝫ cretici erut laudabiles atqꝫ ordinati: ꝛ ronabil'r pcedentes intantu q qsi oes mirabunt.

K

L O qz vile qd medico esse reputat: qn timuerit fortitudine febris: vel grauia accidetia que emergut in ipsa tpe appropinquationis crisis: postqz cognouerit q dies indicatiua que pcesserit: fuerit laudabilis: ꝛ vrina visa fuerit cum hipostasi laudabili: ꝛ pulsus attestauerit sup fortitudine virtuti. No dz ergo medicus istis visis timere: si patiēs sincopizauerit ex motu ꝛ fortitudine belli: ꝛ ex ascensu vapoꝝ mordicatiu orificioz stomachi: qd qda medici cor noiare ɔsueuerut. Ego xo cum cognouero pulsuz esse bonu ꝛ laudabilez significatez vtutis fortitudine: ꝛ hipostasis fuerit alba ɔtinua ꝛ eqlis residens in fundo: no dubito tuc de fortitudine egritu[nis]: nec de sincopi supueniente ex mordicatioe orificy stochi: nec desisto facere q sunt facieda circa egritu[nez]: queadmoduz feci circa egritudinem Zeri fily Hali sicut alibi recitaui.

¶ Cuz aut cognoueris q accidetia fortia q emergut pcedunt ab humore acuto: ꝛ calido existete in stocho: sicut sincopis ꝛ vomit[9]: caue ne adiuues eu in puocatione vomit[9]: qn si feceris pduces eu ad periculuz morti ob debilitate vtuti. Sed adiuua ipm p viaz accidetis ɔfortando stochu: ꝛ h cu emplo facto ex succo cydonioꝝ: ꝛ paꝝ masticis: ꝛ cimaꝝ vitis vl' silib[9]. Or si calor ꝛ inflamatio magna fuerit: adde pdicto emplo aliqd de succo zabaru vel agreste: qn sic faciedo corrugabit stoach[9]: ꝛ coadunabit simul: ꝛ ɔfortabit tal'r q expellet coprimedo materia retenta in ipso: per vomitu: vel inferius p secessuz. Et si al'r operat[9] fueris: vt multi faciunt. s. qui volunt iuuare naturam cuz moue ad vomituz dado ei decoctionez raffani: pole est q iuue inde ꝛ alleuie. Sed hoc erit in minori parte. Et posset ad suffocatione ꝛ sincopim: vel ad morte ide deuenire: ꝛ de h qs nos poterit securare.

Caue ne puoces vomitum stomacho ex acutis huoribus repleto.

M

¶ Hucusqꝫ determinaui ꝛ copleui tractatus febriu ꝛ coponez eaꝝ p viaz breue ꝛ copendiosaz gnal'r sicut mihi pceptu fuit: ꝛ determinaui iteru de crisi ꝛ de dieb[9] creticis: ꝛ de diuisionibus que accidunt inter ipsos. Nunc aut cum adiutorio dei incipiam rememorare de egritudinib[9] que veniunt tpe epidimiali: ꝛ de febribus eoꝝ. N

¶ Tractatus 3[9]. est de epidimia: ꝛ cotinet capl'a quattuor.

¶ Ca. p[m]. Qd e de epidimia q puenit ex corruptioe aeris.

Iste aut egritudines q pueniut ex corruptioe aeris: rememorate sunt ab Hippo. in lib. epidimiaꝝ: ꝛ dixit in illo libro q in qdaz ciuitate que nominaba cherua exuberauit pluuia in estate: ꝛ fuit illa estas estuosa ꝛ cal'issima valde cu pluuia magna p tota estatem: ꝛ supuenit postea hominibus incedium magnu: ita q videba eis q essent ab igne adusti: ꝛ in pn[o] habebant pruritum magnu: ita q scapellabat se taz fortiter: q excoriaban p totu. ꝛ h erat pp saniem q coadunaba sub cuti ꝛ multi hoib[9] ceciderut crura ꝛ coxe ꝛ musculi ꝛ ossa in magna quatitate: qre ex h scire possum[9] q deterior aer e calidus ꝛ humidus: ꝛ h ideo qr aptior e ad recipiedu corruptione ꝛ putredine ceteris copl'onib[9] aeris: ꝛ illi mag parati sunt recipe dicta corruptione q sunt eiusde copl'onis: ꝛ fuit tota illa estas absqꝫ vento aliq exiccatiuo: imo dicit expsse q i toto illo tpe no videba moueri aer vllo mo: ꝛ pp friditate ꝛ sic. q in vetis septetrioalib[9] repi collaudan: ꝛ ecotrario meridiani vituperan pp eoꝝ humiditate ꝛ caliditate. Et dixit in illo libro q febres q tunc tpis veniebat: no erat fortes neqꝫ violente: sz erat lente ꝛ qete intantu q qsi occulte ee reperieban. Et esto cert[9] q ille passiones q opposite sut copl'oni humane: ꝛ ppe copl'oni vniuscuiusqꝫ ille sunt q pessime existut: ꝛ ille q sut sil'es copl'oni no sunt tate maliciei sic opposite. Et h manifeste ex h q qn aliqs fortiter fuerit ifrigidat[9]: ꝛ subito ad igne se valde voluerit calefac: vel repete in aqua calida itroiuerit: inde fortes dolores patie. Et h no soluz medicis est notu: veru etia vulgares optie cognoscut. Et hec febres deteriores sunt valde ceteris febrib[9]: ꝛ longingores multu a salute ꝛ liberatione: nec crises in istis fiut ordiate sicut i alys pcedut: siue fuerit ex corruptioe aeris: siue ex malitia ꝛ putrefactioe aque: seu ex corruptioe ciboꝝ. Et quato corruptio seu putrefactio pdictoꝝ minor extiterit tato ꝛ accntia pdictaꝝ ꝛ malitia febriu leuiora esse reperiun. Sciedo pro certo q a tpe Hippo. vsqꝫ nuc no fuit epidimia aliq tam pessima nec malitiosa sicut illa: nec in q accntia taz violenta nec malitiosa apparuerint sicut in illa. Sed hn vidim[9] prurit[9] validos: ꝛ scabies magnas: ꝛ variolas: ꝛ morbillos: ꝛ putridas febres: ꝛ apata perniciosa: ex qb[9] oib[9] iaz curauim[9]: quoꝝ aliq cu labore maximo euaserut: ꝛ aliq ad mortez terminauerut. O

Libro ... charta ... Thalo ... te idez ... qrto ... Auer. ... infra.

¶ Et vidi iuuenem hntez apa perniciosuz: ꝛ studui circa salute ipsius: ꝛ incepi pmo euare eu cum flomia: ꝛ posui postea sup apa cofortatia: eo q no erat ex vilib[9] mebris: demu purgaui eu ab humorib[9] malis q peccabant in eu. Et ppinaui ex medicis laudatis in epidimia sicut est boluz armenum ꝛ terra sigillata: ꝛ iterduz dedi ei aliqd ex mitridato. Et sic visuz fuit ɔferre ei cura: ꝛ dissolutu fuit apa. Et precepi ei vt abstineret a 3rys: ꝛ sic de bono in melius coualuit do nec fuit pfecte liberat[9]. Et postea post tepus inuasit eum squinatia ꝛ mortu[9] fuit cum ea. Q Ex his aut q pluries: ꝛ pro maiori pte vidi accidere i epidimia sunt febres putride: que lente intm ee viden q vix pcipiun nisi a medico: ꝛ moriun subito cu eis. Et scias q illi q hn ꝛ ordinate se custodiunt tpe epidimie: ꝛ qui hnt cautelaz ꝛ puisione couenientez: ꝛ hoc morado in mansionib[9] siccis ꝛ frigidis: ꝛ cibi ꝛ potus eoꝝ simil'r eiusdez fuerint coplexionis euadunt hn a pdicto periculo ꝛ nocumeto. ¶ Receptio conueniens valde in epidimia. ℞. stercoris columbini sicci: aloes:

A aloes succotrini:agarici feminini polypody recẽtis:radi
cis lily celestis.añ.pondus aur̃.vnius thõmeni.aur̃.j.mi
nus quarta:salis ⁊ ellebori nigri.añ.aur̃.5.succi absinthy
alcõdçarathal cã folioꝝ collogntide.añ.octauã partem
aur̃.j.Incide collogntidã minutim:⁊ misce eã cũ tãtũdẽ
amygdalarum dulciũ:⁊ postea ꝯiunge ea cũ p̃dictis me
dicis pulueriçatis:incorporãdo eas cũ butyro vaccino:⁊
syrupo ⁊ squinçabin:⁊ dabis ei ad bibẽdũ cuz sero lactis
pondus.v.aur̃.Et si non purgat̃ sufficienter:adde de isto
aur̃.5.cũ sero caprino:⁊ rege eũ sicut in alys medicinis:⁊
pro qualibet sella moretur duobus diebus a receptione
ipsius.Et postea iterabis dãdo plus vel min⁹ de isto me
dicamine:ẜm tenorem virtutis ⁊ naturam patientis ẜm
ordinem medicine:⁊ precipe ei vt ponat in cameris ⁊ do
mibus suis aromatica frigida:sicut myrtha ⁊ rose ⁊ eoꝝ
similia:⁊ suffumiget domum a lõge cuz alkitrã.Et fac ro
B rare domum multotiẽs cum forti aceto:obturando do
mum oĩno a parte meridiei:⁊ aperiẽdo eã a septẽtrione:
qm̃ aperire vel tenere eam apertam ianuis vel fenestris
a meridie:nocet valde:⁊ morari in solario.s.in domibus
altis:melius est valde q̃ȝ in plano:⁊ subtiliandũ est regi
men valde.s.cũ pane frumenti bene fermentato:⁊ mala
xato cum aqua ⁊ aceto:⁊ comedat siclas seu bletas deco
ctas absq̧ aliqua specie:sed solum cum aceto:⁊ nõ come
dat tempore illo carnes vllo mõ. ❡Cognoscẽdo qđ nõ
corrumpitur aer solũmodo ex causis predictis:verũetiaȝ
ex putredine aeris:que fit a corporibus hominũ:q mor
tui sunt in bello in magna quãtitate:quãdo diu morãtur
in loco.Et corrũpitur etiã quando aer in vno loco qescit
absq̧ aliquo motu.Et corrũpit̃ silr̃ aer quãdo aque ꝯgre
gantur in aliqua parte ciuitatis:ita ꝙ non mouent̃ oĩno:
⁊ tunc putrescunt ⁊ fetent:⁊ corrũpitur aer inde.Et ab an
C tiquis etiam cõsilium habemus:vt oĩno moraȝ minime
contrahere debeamus ꝓpe sepulturas corpoꝝ mortuo
rum:⁊ hoc ꝑꝑ vapores qui resoluunt̃ a corporib⁹ ipsorũ.
Et sic iã diximus curã epidimiaꝝ que est cum frigidis ⁊
siccis:⁊ cum his etiã que habeant aperire:⁊ abstergere:⁊
trahere malos humores:sed anteq̃ȝ fiat purgatio aliq̃ p̃
cipiat̃ vt fiat euãtio vl̃is:⁊ hoc cũ flõmia:⁊ subtiliãdo re
gimẽ quãtũ fieri põt:⁊ vtẽdo frigidis:⁊ abstinendo oĩno
a sup̱flua repletiõe.Et possibile erat ꝙ sic faciẽdo: multi
forsitan q morirent̃ liberabunt̃:hac de cã.Et ab aere sic
co ⁊ cal'o in excessu fiũt ẽt passiones:sic̃ obthalmie:⁊ tus
sis multaꝝ spẽꝝ:⁊ asperitas gutturis:⁊ sputũ sanguinis:
⁊ fluxus sanguis hemorroydaꝝ.Et he egritudines fiunt
plus vel min⁹ ẜm excessuȝ cal'itatis ⁊ siccitatꝭ ipsi⁹ maio
ris vel mioris.Ergo ꝯuenit vt rectifices aereȝ paulatine:
abstinẽdo oĩno in tali tp̱e ab exhibitiõe acutaꝝ medici
naꝝ:⁊ etiã in oĩ epidimia:qm̃ nõ laudant̃ tales medicie
in arte medicine.Sciendo qđ hec caliditas sup̱flua q̃ fit
in aere nõ orit̃ pro maiori parte nisi ex defectu ⁊ absen
D tia pluuiarum.Et tunc generantur predicte egritudies:⁊
his similes plures numero.Sed non mortifere.

❡Cap.2m.Quod est de epidimia que prouenit ex aq̃ pu
trida ⁊ fetida.

Que vo mortue que nõ mouent̃:⁊
replent̃ fecibus:⁊ in se bul
liunt:⁊ putrescũt:⁊ fetẽt:sunt cã corruptiõis
aeris:⁊ pestilẽtie:⁊ epidimie.⁊ faciunt oriri
febres acutas:⁊ ap̃ata mortifera : ⁊ adhuc
peius faciunt:qa sunt causa destructionis epatis:⁊ oppila
tionis suarum viarũ:⁊ ꝓcreant spẽs hydropisis oẽs ẜm
p̃parationẽ recipiẽtis:⁊ iducũt ẽt oppil'onẽ in splene:⁊ in
renib⁹:⁊ sunt cã gñationis lapidis in renib⁹:⁊ vesica:⁊ ge
neral'r dico ꝙ hec epidimia que fit ex corruptione ⁊ pu
tredine male aque:oĩbus alys epidimys deterior existit. E
❡Est ẽt alia spẽs epidimie:que subito iterficit:eo ꝙ qñ
cordi euenit aliquid ex aere putrefacto ⁊ corrupto ꝙ sue
cõplexioni ⁊ nature obuiet a tota sua sub̃a ⁊ natura:subi
to moritur.Et hoc ꝑpter nobilitatẽ ipsius cordis:cuȝ sit
principium ⁊ finis vite vniuscuiusq̧ aĩalis.❡Et dicit
Hal.ꝙ non moritur animal:donec cor cesset a motu. Et
Pho magno Aristoteli videt̃:ꝙ cor sit origo ⁊ p̃ncipiuȝ
oĩum membroꝝ ⁊ ceteris principalius. Sȝ Hal.dicit ꝙ
cor in vnoquoq̧ aĩali est p̃ncipium motus nãlis localis:
⁊ cerebrũ motus localis voluntary.Sȝ in sũma dico ꝙ
cor in vita magnã hȝ necessitatẽ.Quia videmus ꝙ quã
do aliqs homo intrat in puteũ in quo aer aliquo mõ non
mouet̃:vel in aliquã grottã:syncopiçat:⁊ amittit sensum
oĩno incõtinẽti.⁊ si diu morat̃ ibideȝ morit̃ subito.Et hˢ
res est manifesta ꝙ quando in epidimys hoĩes aliq mo
riunt̃ subito:ꝙ illud est ex corruptiõe ⁊ malitia aeris:qr
F bene põt aliqs viuere aliqbus diebus absq̧ cibo ⁊ potu.
sed si aufertur ei anhelitus:non poterit viuere vna hora.
Et verum dixit ille qui dicit ꝙ cib⁹ ⁊ potus est nutrimẽ
tum corporis.Et aer nutrimẽtũ spũs vitalis existit:eo ꝙ
ipse attrahit fumositates a profundo cordis:⁊ recẽs.s.aer
subintrat per anhelitũ.Et sic itrãdo ⁊ exeundo:purificat̃
a malis fumositatibus:⁊ ꝓhibet cor a putredine. Et hec
res ꝓcedit ab illo qui est sũme ⁊ vltime scientie.s.a Deo
vero ⁊ benedicto:⁊ ab aere q inspirat̃:qm̃ prouenit vsq̧
ad mirabilem pãniculũ:queȝ deus sub cerebro creauit:⁊
inde ꝓcedũt spiritus potentia ⁊ voluntate diuina.

❡Cap.3m. Quod est de squinantia ⁊ dislocatione spon
dilium colli.eueniẽte ex quadaȝ corruptione aeris.

Tex quadã corruptiõe aeris põt eue
nire quedã spẽs squinãtie:q̃ dislo
cationẽ spõdiliũ colli hȝ ꝓcreare:sicut me
morat⁹ fuit Hippocras.Et hec est deterior
G spẽs que possit inueniri:eo ꝙ ab ea aliquis
non euadit:⁊ accidit cũ acuta egritudine:⁊ aliqñ fiũt cuȝ
tali squinãtia scabies:⁊ pruritus:⁊ ap̃ata periculosa:q̃ ac
cidẽtia aliq̃ nõ possunt euenire absq̧ acuta egritudie.Et
causa dicte squinãtie q̃ facit dislocare spõdilia colli abin
uicẽ:est humiditas mala:que ponit̃ ⁊ deriuat̃ seu figitur
inter ipsa:⁊ facit ea abinuiceȝ separari ⁊ dislocari:⁊ illud
os qđ separat̃ cõprimit violẽter cãnã pulmonis intrĩ:ꝙ
suffocationẽ iducit.Et dicit Hippocras qđ ille cui hˢ acci
dit passio nũq̃ȝ liberat̃.Or si quis quesierit dicẽs que est
causa quare spõdilia colli dislocant̃:in tali epidimia po
tiusq̃ȝ alia spõdilia nuce:dico ꝙ spõdilia nuce cõprimũ
tur ex vtraq̧ ꝑte a costis ⁊ a fortib⁹ ⁊ plurib⁹ musculis:q̃
non permittunt ipsa dislocari vel separari. Colli autem
spõdilia minime habent talia defensoria:q̃re citi⁹ dislo
cant̃.De hac spe squinãtie pernitiose nũq̃ȝ dixit Hippo
H cras ꝙ possit liberari.Et ego silr̃ dico ꝙ est incurabilis
oĩno.Sȝ añ dislocationẽ posset cura ꝓdesse.⁊ hoc subti
liãdo regimẽ:⁊ vtẽdo desiccatiuis sicut dixi.Et inũge lo
cum patientis cuȝ istis oleis subtilibus exiccatiuis: sicut
cũ oleo rosaceo:⁊ de hiasemino:⁊ cũ succo coriandri viri
dis simul mixtis:⁊ inunctione facta cum istis:fiat puluis
ex terra sigillata:⁊ misceat̃ cũ succo coriandri viridis ad
modũ emplastri:⁊ pone sup̱ locũ ifirmum.s.vbi videris
aliquã foueã paruũculã patiẽtis.❡Et possunt ẽt aliqñ De gibbositate.
spõdilia nuce dislocari.⁊ hoc ex casu vel forti ꝑcussiõe:⁊
inde fiũt gibbosi.⁊ hec est cã.nota ꝙ nũq̃ȝ liberant̃. Sȝ
reperiunt̃ aliq p̃sumptuosi q conant̃ tales curare:sȝ po
tius ipsos ad mortẽ perducũt q̃ȝ eos curare possint.Cum
aũt gibbositas paruo ifanti sup̱uenerit morit̃ ex ea:eo ꝙ
cũ crescit indiget multo anhelitu:⁊ cũ nõ possit ipȝ susti

nere suffocatur ⁊ morit̃. Si ꝟo magno acciderit: possibi
I le erit ꝙ viuet. Sꝫ vita eiꝰ erit tristis ⁊ angustiosa. Et dis
locant̃ ẽt aliqua spõdilia dorsi exterioris ⁊ anterioris cã
fortis motus: q ꝓcedit a multa ⁊ grossa vẽtositate: que in
corpe existit ⁊ gñat̃: que ꝯtinue mouet̃ donec disslocet di
cta spondilia: ⁊ exterius expellet: ⁊ inde gibbositas gñat̃:
que noiat̃ gibbositas vẽtositatis: ⁊ hic ꝑ maiori pte acci/
dit infantibus ⁊ mulieribus. Et non est mirũ si ex motu
grosse vẽtositatis disslocant̃ spõdilia qm̃ videmus ꝙ oia
que fortiter ⁊ violẽter mouent̃: scindunt̃ ⁊ laniantur. Et
ex forti motu scindunt̃ vene: ⁊ aperiunt̃: ⁊ fit inde sputũ
sanguinis: ⁊ sequit̃ inde pthysis vel ethica. Et videmus
etiã apte ꝙ vtres scindunt̃ ⁊ explaniant̃ ex vẽtositate: q̃a
cuꝫ implent̃ musto vel succo alicuius fructus nisi hẽant
euẽtationẽ ex vẽtositate gñata in sua ebullitiõe scindunt̃
Cura. ⁊ explaniant̃: ⁊ sic accidit in corpore. ¶ Et cura huius est
vti regimine subtili ⁊ exiccatiuo: ⁊ euacuare corpus ⁊ fri/
K care corpus totũ siccis manibꝰ. Et ꝓpina ei in potu aquã
decoctiõis irsce: ⁊ est ireos: ⁊ capilli veñ. ⁊ seminis melo
nis: ⁊ seminis sparagi: ⁊ succi apy: ⁊ feniculi cum modico
syrupi squinçabin. Medicamẽ ad hoc. ℞. señ. melonis:
ireos: capilloꝝ veñ. radicis sparagi: ⁊ masticis. añ. auř. j.
scedeg. indi. sgñati. añ. ptes tres aure. j. Cõquassent̃ oia ⁊
bulliãt in. x. ℥. aque vsq̃ ad ꝯsumptionẽ tertie ptis ipsiꝰ:
⁊ pone in illa colatura. ℥. j. syrupi squinçabin: ⁊ succi feni/
culi: ⁊ apy ortulani. añ. quartã ptez. ℥. j. ⁊ bibat̃ quolꝫ ma/
ne cũ auř. y. mellis rosacei: ⁊ fac cum exercitare añ cibuꝫ
tẽperate: ⁊ post cibum quiescere dꝫ. Et iã hucusq̃ elõga/
tus suꝫ a ꝓpria intẽtione: tractãdo de dislocatiõe spondi
liũ nuce: que fit absq̃ pestilẽtia: ⁊ causa epidimiali. Nũc
aũt redire itẽdo ad id vnde discessi. Et dico ꝙ sufficiẽter
sub breuitate determinaui de epidimia que fit ex corru/
ptiõe ⁊ putredie aeris. ſm ꝙ memorati fuerũt antiq i li/
bris suis. Nũc ꝟo icipere volo determinare de epidimia
que seqtur ⁊ gñat̃ ex corruptione ⁊ putredine aque.
L ¶ Cap. 4m. Quod est de cura seu preseruatione a pericu/
lo male aque.

Cura preser/
uatiua.

DIco ꝙ ille qui vult se ꝯseruare a picu/
lo male aque vti dꝫ qualibꝫ die
ex electuarys ⁊ ꝯfectionibꝰ magnis: sicut est
electuariũ de euforbio: metridatũ: vł theria/
ca magna: ⁊ bibat q̃libet die vniꝰ ex istis q̃r
tam ptem auř. Et nõ comedat vsq̃ ad meridiẽ. Et nõ so/
lum ista electuaria remouet nocumẽtũ male aque: veruꝫ
etiã preseruãt a nocumento corruptionis aeris. Et si po/
sueris aliquid ambre in aquã que bibit̃ ꝯfert multum: ⁊
iuuat etiã ponere aliqd aceti: ⁊ adhuc magis squinçabin.
Et quidã medici memorati fuerũt ꝙ comedere allea vł
cepe: remouet nocumentũ male aque. Sꝫ ego abhorreo
curã taleꝫ: qm̃ hñt humores calidos ⁊ acutos gñare: ⁊ au
M gẽt putredinẽ. Quare mihi videt̃ ꝙ assuescere mala gra
nata muça: sit maioris iuuamẽti: ⁊ ẽt recipe pluries de co
riãdro sicco vel viridi: hꝫ remouere nocumẽta q̃ veniũt
ex epidimia male aque. Sed lac ⁊ pisces: ⁊ oia dulcia co/
medere in tali tpe vel loco multũ hñt putredinẽ ⁊ corru
ptionẽ augmẽtare. Et mihi vr̃ qđ frequẽtare agrestam ⁊
succũ limũcelloꝝ: ⁊ acetositatem citri: ⁊ semina eorum: ⁊
cortices: ꝯseruãt a nocumento male aque: ⁊ credo silr̃ ꝙ
crura feniculi: ⁊ semina eius ⁊ panicald que est spẽs irin
goꝝ: ⁊ arbustes ⁊ sunt fructus rotũdi rubei: qui dicuntur
cumani: ⁊ sticados: oia ista cõferunt multum in tali casu.
Cura accidẽ
tium.
¶ Et si patiẽs quẽ vis curare sit ex illis q iã biberint ex
aqua mala putrida vel corrupta: ⁊ ide iuasit eum febris
acuta: vel scabies: aut aliqua spẽs malorum apatum: stu/
de velociter in faciendo euãtioneꝫ vłem totius corpis: ⁊
hoc cum flõmia: ⁊ etiam cũ medicamine laxatiuo facto N
cum stercore columbi supra nominato. Et nõ credas ꝙ
stercus columbi positum sit a casu vel fortuna in predi/
cto medicamine: sed fuit ibi posituꝫ cum electione ⁊ ꝓui/
sione magna: eo ꝙ predictuꝫ stercus habet purgare ⁊ ex/
pellere putredinem ⁊ corruptionem aeris: ⁊ aque ꝓnoia/
te fetide ⁊ corrupte: ⁊ inquantum est stercus assiłatur illi
putredini: ⁊ pro tãto põt illam putredineꝫ magis trahe/ Cura apa[...]
re: expellere: ⁊ purgare. ¶ Or si aliqđ apa appuerit: stu/
de in curatiõe eius sicut ꝯuenit: ⁊ studeas in rectificatiõe
aeris: ſm ꝙ cura epidimie exigit ⁊ reqrit. ꝙ si assuescat
eger regimen qđ ꝓdixi: elongando se ab omni specie car/
nis: ⁊ abstineat se ab omnibus rebꝰ humidis ⁊ calidis: sic
agendo ꝓsperabitur Deo dante. Et omnibus modis cõ/
sideranda est etas: cõplexio: virtus: ⁊ ꝯsuetudo: ⁊ regio in
talibus: ex eo ꝙ infans paucoꝝ annoꝝ: ⁊ decrepitus non O
poterit sustinere ea que iuuenis sustineret. Neq̃ qui fue/
rit delicatus ⁊ ociosus ⁊ timidus ꝑ nãm poterit sustinere
ea que paterent̃ rustici sicci ⁊ nigri ⁊ laboriosi. Et putant
aliqui ꝙ qui assueti sunt quieti ⁊ ocio: indigeãt maiori de
siccatione rusticis ⁊ laboriosis. Sed intentio nostra non
est talis: sed est vt reducamus vnũquẽq̃ ad suã nãlẽ cõ/
plexionẽ: ⁊ cõplexio ⁊ natura illoꝝ qui sunt in ocio ⁊ ge/
te: magis est humida ⁊ mollis q̃ꝫ sit illa rusticoꝝ ⁊ porta/
toꝝ. Et hec res est generalis: ⁊ notãda: ⁊ preuidẽda in oi/
bus curis. ¶ Et fit etiam epidimia ⁊ pestilẽtia ex nimia De facta ex
penuria ⁊ fame. Quare hoies cogunt̃ comedere grana et fame.
legumina mala: ⁊ illa malitia põt esse ex seipsis: aut ex ni
mia antiquitate ⁊ vetustate: aut q̃a comedũt ex spẽbꝰ ma
larũ carniũ: ⁊ illa malitia põt eẽ vel q̃a ipse carnes male
sunt per se: ⁊ sui nã: ⁊ cõpłone: vel q̃a sunt salse multũ: aut
q̃a ex dicta necessitate steterũt in aceto tẽpore lõgo: quia
populus idiget talibus: ⁊ conat̃ talia comedere in tali ca
su. ¶ Et ego vidi quãdo erã in carceribus Hali fily Jo/ Historia.
seph: hoies qui comedebãt olera que iueniebãt ꝑ terraꝫ: P
⁊ etiã comedebãt ex spẽbus anabule ꝓpter famis necessi
tateꝫ: quare quotidie moriebant̃. x. vel. xy. aut plures. Et
postq̃ꝫ euasi cuꝫ adiutorio Dei ex illis vinculis ⁊ redy in
Hispaniã: vidi hoies qui comedebãt orobuꝫ q̃bus dolor
stomachi sequebat̃. Et alios vidi qui comedebãt qđdaꝫ
qđ in arabico nomiatur atthala ⁊ radices de luf. ⁊ morie/
bant̃. Et vidi similr̃ in quadã ciuitate que noiatur maça
rus: hoies qui ꝓpter intẽsam famem querebãt: ⁊ frange/
bant ossa antiqua ⁊ vetusta cadaueꝝ: ⁊ comedebant me/
dullas ipsoꝝ: ⁊ moriebantur subito. ¶ Et cum tales cibi
possint eẽ diuersi ⁊ plures nũero: ideo diuersimode diui/
dũtur: ſm diuersitatẽ ⁊ variationẽ ipsoꝝ: ⁊ ſm illam di/
uersitatẽ diuerse fiũt egritudies: ⁊ generant̃: ⁊ nõ solũ ſꝫ
diuersitatem dictoꝝ ciborum: verũ etiaꝫ ſm naturam lo
corum: ⁊ ſm cõplexionem ⁊ naturaꝫ recipientis. Quare
tot ⁊ tante possunt esse variationes: quot impossibile eẽt
eas scribi in libro. ¶ Tamen dico ꝙ theriaca magna ⁊ Q
metridatum: ⁊ electuarium de euforbio: generałr omnia
ista cõferunt valde in oibus predictis: ⁊ suis siłibus: dũ/
modo abstineat se a comestione maloꝝ ciboꝝ ⁊ potuuꝫ.
Jllum ꝟo qui comederit cibaria mala: rege cũ cibis bo/
nis ⁊ laudabilibus: sicut est panis bene fermẽtatꝰ: ⁊ bro/
diũ galline optime: vel caro edi lactãtis: qm̃ istđ regimẽ
facit euadere a periculo ꝓueniẽte ex regimie mali ⁊ cor/
rupti cibi. Si aũt virtus fortis extiterit: ⁊ corpꝰ fuerit re/
pletũ ex humoribus horribilibus ⁊ corruptis generatis
ab aliquibus dictoꝝ ciborum. stude in purgando euꝫ ab
illis humoribꝰ. Et iaꝫ superius tibi noiaui diuersitatem
medicinaꝝ laxatiuaꝝ: cum quibus extrahunt̃ ⁊ euãntur
omnes spẽs diuersitatis humoꝝ. vnde ad ipsas recurre:
cõsiderando

A considerando virtutē ⁊ alias cōditiones supradictas. Et si videt̄ tibi conuenire dare ei beçebarth: sicut sunt barbusse. i. cumani: ⁊ smaraldus: vl' electuaria supradicta: dabis cū ꝓuidentia magna ⁊ studio: ſm ꝙ tibi videbit̄ cōuenire. ¶ Cognoscēdo ꝙ butyꝝ qd̄ posui in medicamie laxatiuo suprascripto nō est absq̄ ꝓuidētia magna: eo ꝙ butyꝝ h₃ aliqd fetoris ⁊ horribilitatis: ⁊ inde ꝓprietatē h₃ ad silitudinē trahēdi horribilitatē ⁊ putredinem humoris ꝑdicti. ¶ Hucusq̄ rememoratus sum gñal'r spēs epidimiaꝝ: ⁊ eaꝝ curatiōes: ſm ꝙ ꝓposui determinare. Et nō remanet amplius determinare de aliq̄ alia specie: nisi de illa de qua aliqs si vixerit: minime euadere poterit: nisi miraculose ⁊ volūtate diuina: eo ꝙ hō ſm Ha. generat⁹ est ex spmate pr̄is ⁊ mr̄is: voluntate Dei. Et nutrimētū embrionis est ex sanguie q descendit ad vuluā. Et

B qa ipse Hal. noiauit dictū sanguinē: sanguinē mēstrualē: putauerūt aliq sapiētes ꝙ nutriat̄ embrio a sanguie mēstruali: s₃ nō est ita. Tū Ha. seqtur vestigiū: ⁊ ꝯsuetudinē grecoꝝ: qui vocant oēm sanguinē descēdētē ad vuluam mēstrualē: quēadmodū ipsi noiant oē apā quod accidit gutturi siue sit ex sanguine: vel ex chola: aut ex flegmate: seu mel'ia: sqnātiā. Et qd̄l₃ apā qd̄ orit̄ in pectore: siue sit in pāniculo: seu in pulmone: vel sub costis noiant pleuresim: ⁊ de q̄libet tumore q fit in pedib⁹ cum dolore: assueti sunt vocare anacras. s. podagrā: ita oēm sanguinē venientem ad vuluā: dicūt eē sanguinē mēstrualem. Sciēdo ꝓ certo ꝙ si embrio ex tali sanguie mēstruali nutriret̄ sicut est ille qui expellit̄ ⁊ purgat̄ a mulierib⁹: nō viueret vllo modo. Immo nutrit̄ embrio ex sanguie valde laudabili. Sed qa sanguis qui nāliter dr̄ ⁊ est mēstrualis: posit⁹ est ⁊ situs in corpore ipsius matricis: ideo embrio ab illo ifiCit̄: ⁊ accidit ei tinea: que tinea vulgariter a latinis dr̄ sa-

Embrio non nutrit̄ sanguine mēstruo.

C gro: in facie ⁊ capite: ⁊ destruit̄ appetit⁹ eius: ⁊ corrūpit̄: ⁊ fit in eo appetitus comedēdi lutū: vel carbones ⁊ silia. Et ille embrio q recipit hanc ifectionē rectificat eā inq̄tū₃ pōt: ⁊ id qd̄ nō pōt rectificari remanet in corꝑe: ⁊ moratur ibi. Demū nā ipsius ꝑ tp̄s simul extra eijcit ⁊ expellit. Mulieres ꝟo post partū si nō bn̄ fuerint purificate: ⁊ euacuate ab isto sanguie mēstruali: multe spēs egritudinum eis possunt suꝑuenire: ſm ꝑparationē ⁊ nām vniuscuiusq̄: ex qb⁹ deficere possunt: ⁊ deficiunt aliq̄: ⁊ aliq̄ liberant̄ volūtate Dei. Embrio aūt ꝓ certo dico ꝙ nutrit̄ ex bono sanguie puro ⁊ laudabili. S₃ qa ꝓ certo dictus sanguis mēstruus in mr̄ice infundit̄: ⁊ in corpore ipsi⁹ imbibit̄: sicut vasa a liquoribus ipositis ibibunt̄ eis ⁊ resudando exterius humectant̄. Et q̄uis vasa inuitreata longinqua sint ab ifusiōe ⁊ ibibitiōe liquorosoꝝ: tū̄ videm⁹ ꝙ ex lōgitudine tp̄is recipiūt ifectionē ⁊ imbibitione₃ a fermēto: postq̄ ibi factū fuerit ⁊ ꝯtinuatū tp̄e lōgo: ita ꝙ

Vasa vitrea recipiūt ipressionē l₃ nō imbibantur.

D post multā ablutionē si posueris ibi pastā açimā fermētabit̄ absq̄ fermēto aliquo: qd̄ non fiet in vase nouo: ⁊ h̄ scemate cōmiscet̄ aliqd modicū ex dicto sanguie in embrione: s₃ fortitudīe matricis: ⁊ ex alio multo ⁊ bono nutrimēto qd̄ recepit: nō leditur dū ꝑmanet in mr̄ice. Post exitū aūt ipsi⁹ ab vtero nutrit̄ ifans ⁊ coadunatur calor nālis in eo ⁊ augmētat̄: ⁊ ꝯfortat̄ nā: ⁊ conat̄ digerere ⁊ subtiliare ꝑdictū humorē malū ⁊ nociuū: ⁊ ip̄m exterius expellere: ⁊ hoc fit cū labore forti: ⁊ angustia magna: ⁊ febre valida: atq̄ graui. Sed ex substātia predictoꝝ grossorum humorum fiunt variole ⁊ morbilli que exeūt cum febre valida impetuosa ⁊ maligna: quoniam vides ꝙ illi qui extrahunt butyrū a lacte: non faciunt illud nisi cu₃ labore magno atq̄ forti valde: ⁊ motu laborioso atq̄ graui. Quare credendū est ꝙ in motu ⁊ expulsione variolarum ⁊ morbilli illud idem accidere debeat. Et ia₃ in ꝑcedenti eoꝝ curam rememoratus sum pro posse. Et cā q̄re

E de his hic feci mētionē fuit qa pauci euadūt ab eis. Et q̄ semꝑ euenire cōsueuerūt tp̄e epidimie facte ex corruptione aeris: vel causa aque putride vel corrupte: vl' ex cibis malis ⁊ corruptis sumptis ⁊ comestis. Et ēt ad remouendū hoies a mala opinione: qa credebant q̄plures ꝙ embrio nutriretur in vtero matris a sanguie mēstruo: quod falsum est: sicut determinaui: ⁊ qa curā de eis supius ordinaui: ideo hic scribere ꝑtermitto: nihilominus monitionem facio his in hoc loco. v₃. ꝙ abstineant oīno a rebus dulcibus ⁊ salsis: ⁊ bibāt aquā frigidā ⁊ purā: aut aquam ordei: ⁊ elongent̄ ab oī laxatiuo penitus: donec egritudo fuerit in declinatione: ⁊ declinata multū: q̄uis aliq medici hoc facere assuescant. ¶ Si aūt post alleuiationē ⁊ declinationē egritudinis reliquie alique remanere videantur in variolis vel morbillis: non erit malu₃ ipsas euāare cum medicinis lenitiuis hn̄tibus ꝓprietatem remouēdi acuitatem materiei: sicut sunt tamarindi dissoluti in aq̄:

Nō ē dādu₃ laxatiuū an̄ ꝺ̄clinationem. Idē supra li. 2° tra. 7°. c. 3.

F qa ipsas reliquias hn̄t expellere ⁊ remouere. tamē ꝓ maiori parte non indiges laborare cum istis. Et qa ia₃ compleui quod determinare intēdo in hoc loco: desisto in gete confidens in Dominum.

¶ Cōpletus est Liber theysir almudanar cū laude Dei: editus in arabico a discreto viro Abymeron in practica ⁊ operatione medicine excellētissimo fideli regis Aynçoar, trāslatus Venetijs in cōfinio sancti Saluatoris de hebraico in latinu₃ a magistro Pathauino physico ipso sibi vulgariçante magistro Iacobo hebreo in medicina ⁊ alijs scientijs plurimum erudito. Currente anno domini nostri Iesu Christi millesimo ducentesimo octuagesimoprimo die iouis que fuit vigesimaprima Augusti in meridie, Ducāte viro egregio ⁊ ꝑclaro Dn̄o Ioāne Dandulo sui ducatus anno secundo. Annis arabum. 679. mēsis quarti diebus quinque.

G ¶ Incipit Antidotariū Abumerōis Auē çoar cōpositu₃.

Ec est particula Antidotarij Abumeronis Auēçoar Libri sui theyçir conueniens illis qui non didicerunt sciētiam medicine demr̄atiuam: ⁊ q in practica medicine minime sunt instructi: ⁊ colligunt̄ i h̄ loco vl'r cure egritudinū cū syrupis ⁊ electuarijs ⁊ vnctionib⁹.

Syrupus ꝯueniens sanis. ⁊ ꝯseruat sanitatem cu₃ adiutorio Dei. ⁊ cōfert causis ꝑmouentibus artericā. ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ: indoꝝ: capillorum veñ. ligritie mūdate: violarū. an̄. ℥. j. corticis subtilis citri. scedeg. indi. sandali: rosarū seminis cucurbitaꝝ mundati. an̄. ℥. j. iuiube. x. nūero: sqnanti. ℥. 5. agarici aur̄. j. Quelibet medicina cōquasset̄ ꝑ se. ⁊ postea omnes simul ponātur in. xv. lib. feruētis aque: ꝑter myrabolanos ⁊ agaricum: ⁊ bulliāt vsq̄ ad ꝯsumptionē medietatis: ⁊ colētur.

H Et in illa colatura ponat̄ lib. 5. succi feniculi: demū hēas myrabolanos ⁊ agaricū ⁊ pone eos in aquā. ⁊ fac bullire vsq̄ ad ꝯsumptione₃ medietatis. ⁊ cola. ⁊ aggrega postea has colaturas quibus addes lib. vj. çucchari: ⁊ fac bullire vsq̄ ad spissitudinē syrupi: ⁊ reponatur in vase vitreo: vel optime vitreato. Syrupus enim iste confert doloribus capitis qui fiunt ex fumositatibus malis: que ascendunt a stomacho ad caput: ⁊ mollificat corpus: ⁊ ꝓuocat vrinam: ⁊ aperit oppilationes corporis: ⁊ cōfert ēt venenis malis: ⁊ remouet nocumentum male aque.

Syrupus ꝯferens oppil'onibus epatis ⁊ splenis: ⁊ debilitati epatis ⁊ stōchi. dissoluit ventositatem absq̄ calefactiōe cōplexionis. ℞. semia melonis: citrulli ⁊ cucurbite mūdata: ⁊ seminis scariole: ⁊ seis

I sparagi.masticis:corticis subtilis citri:scedeg.i.foly indi.
añ.ʒ.j.sandali.rosaꝝ:⁊ seminis ipsius.añ.ptes tres.ʒ.j.se-
minis cuscute auř.ij.al' chesdra.i.cicute vl' absinthy par-
tii.iuiube.x.nũero:q̃ sunt ꝯquassanda ꝯquassent:⁊ ponã-
tur in.xx.lib.aque feruentis per noctem vnã:⁊ mane bul
liant vsq; ad consumptionem medietatis:⁊ colent:⁊ in il
la colatura addant.auř.ij.reubar.⁊ çucchari lib.ix.⁊.lib.
j.mell:⁊ iteꝝ sil' ad ignẽ ponãt:⁊ bulliãt vsq; ad spissitu-
dinẽ syrupi.Et bibat de isto oĩ die cũ sitit cũ aq̃ tepida.

Electuariũ qđ ꝯfert stõcho.⁊ adiuuat digõnem:
⁊ est delectabile ad comedẽdũ.℞.
corticis citri elixati in aqua:masticis:rose.añ.ʒ.j.macis.ʒ.
s.darsceni ⁊ est cinamomũ nigrũ ⁊ odoriferũ valde.auř.
v.terat q̃libet per se:⁊ cribellet subtilissime:⁊ ꝯiũgant
simul:⁊ ꝯficiant cũ syrupo de cydonys:⁊ de pomis dul-
cibus:quoꝝ partes sint equales:⁊ fiat electuariũ:⁊ repo-
K natur in vase vitreato:de quo comedere dꝫ post cibum:
qm̃ cõfert valde.Et si stomachus pparatus est ad vomẽ
duꝫ causa mali humoris retẽti in ipso:aut causa debilita
tis ipsius:ꝯfert hoc aliud electuariũ.℞.electuary cima-
rũ vitis tenerrimaꝝ lib.j.çucchari rosacei lib.j.misce sil'.
Demum.℞.macis:masticis:corticis citri subtilis.añ.ʒ.j.
que terenda sunt tere:que sunt pistanda pistent:⁊ simul
misce in mortario donec optime icorporent:⁊ si vis ipm
mollificare:mollifica ipsum cum syrupo rosacco recẽti:⁊
repone in vase vitreo vel vitreato.Dosis eius sint aure.
v.Jstud eni cõfortat stomachũ:remouet vomitũ:⁊ ꝯfert
debilitati stõchi:⁊ oĩbus speciebus eructuationis.

Syrupus ꝯferens debilitati visus ⁊ defectui ipsi⁹
⁊ oĩbus spẽbus squinãtie.Et debilitati-
bus membroꝝ:⁊ ꝓfunditati somni:⁊ quibus saliua in so-
mnis effunditur:⁊ illis etiã qui cum exeunt a somno va-
na loquuntur ⁊ alienant.℞.rubee tinctoris:capilloꝝ ve
neris:oliuarde.i.policarie acreuã.i.scolopendrie:came-
L dreos:myrabolanoꝝ citrinoꝝ:kebuloꝝ:⁊ emblicoruꝫ:⁊
bell iricoꝝ:sandali.añ.j.ʒ.scene:feniculi:se.masticis:thu-
meni.i.sticados.añ.auř.iij.liquiritie mũdate:floꝝ nenu-
faris:passularum de suria enucleatarum.añ.quartã ptẽ
oiũm supradictoꝝ.Que sunt conquassanda cõquassent:
⁊ infundant per noctem vnam in lib.xl.aque feruentis:⁊
mane bulliant lento igne vsq; ad ꝯsumptionem medie-
tatis aque:⁊ colentur:⁊ in illa colatura ponant lib.x.çuc-
chari:⁊ lib.iij.mellis:⁊ decoquantur ad spissitudinẽ:⁊ re-
cõde in vase vitreato:de quo q̃libet die bibant.ʒ.ij.cum
quater tãto aque calide:⁊ ꝯfert cum adiutorio Dei.

Syrupus vtilis scrophulis que oriuntur circa col
lum ⁊ sub ascellis:⁊ doloribus iunctura
rum:⁊ remouet dissolutioneꝫ reumatis.℞.ireos lib.j.sq-
nanti:⁊ panicald.añ.ʒ.ij.al's.v.masticis auř.v.Que sũt cõ
M quassanda ꝯquassentur.⁊ ponantur per noctẽ in.x.libris
aque feruentis:⁊ mane bulliãt ad lentum ignem vsq; ad
ꝯsumptioneꝫ medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa colatura po
nantur.ij.lib.mellis ⁊.ij çucchari:⁊ simul bulliãt ad spis-
situdinem syrupi.Postea adde librã.j.fortis aceti:⁊ iteꝝ
decoquantur vsq; ad spissitudinem:⁊ reponantur in va-
se vitreato.Dosis eius sit quolibet mane.ʒ.s.cum ter tan-
to aque calide:⁊ confert cum adiutorio Dei.

Syrupus ad raucedinẽ vtilis valde.℞.succi cau
lium ⁊ succi raffani:⁊ rosarum odorife-
rarum.añ.lib.j.liquiritie mundate.ʒ.j.masticis.aure.iij.
Que sunt conquassanda cõquassentur:⁊ infundãtur per
noctem vnam preter succos in lib.iij.feruentis aq̃:⁊ bul-
liant vsq; ad consumptionem medietatis:⁊ colent:⁊ mi-
sce cum predictis succis:⁊ dissolue cum istis lib.j.medul-
le cassiefistule:⁊ decoquant simul lento igne vsq; ad spis-
N situdinem:⁊ bibantur de isto omni mane.ʒ.ij.cũ bis tan
to aque calide:lambendo successiue ⁊ paulatine.

Electuariũ quod sumitur post cibum ⁊ adiuuat
digestionem.℞.ligni aloes:macis:
corticis subtilis citri:anisi:feniculi:⁊ succi liquiritie.añ.ʒ.
j.masticis auř.v.quelibet pistentur per se:⁊ postea simul
iungantur:⁊ conficiantur cum electuario pomoꝝ:⁊ dent
post cibum:qa valet multũ cum adiutorio Dei.

Electuariũ etiam conueniens predicte egritudi-
ni:⁊ cõfert valde cuꝫ adiutorio Dei.
℞.dragaganti:⁊ succi liquiritie.añ.ʒ.iij.⁊ pistent:⁊ bul-
liant lento igne:cum lib.ij.succi raffani:⁊.ij.lib.çucchari:
⁊ decoquantur ad spissitudinem:⁊ fiat loch.

Syrupus ꝯferens tussi cum adiutorio Dei.℞.iu-
iube:sebestẽ:liquiritie mundate:seis ro- O
se:seminis melonis ⁊ cucurbite.añ.ʒ.ij.masticis:corticis
citri.añ.auř.v.que sunt cõquassanda cõquassent:⁊ infun
dant per noctẽ in.xxiij.lib.feruentis aque:mane ṽo bul
liant lento igne vsq; ad cõsumptionem medietatis:⁊ co-
lentur:⁊ in illa colatura ponantur lib.x.çucchari.⁊.ij.lib.
mellis:decoquant sil' vsq; ad spissitudineꝫ:de quo bibat
omni mane a.ij.ʒ.vsq; ad.iij.cum ter tanto aque calide:⁊
confert cum adiutorio Dei.

Pillule sil'r ꝯferentes huic passioni.cum adiutorio
Dei.℞.succi liquiritie:⁊ dragagã.penidia
rum:⁊ gũme arabice.añ.ʒ.v.granoꝝ pini:⁊ amygdalarũ
dulciũ.añ.auř.iij.pistent quelibet ꝑ se:⁊ que sunt cribel-
landa cribellent:⁊ confice cũ syrupo rosaceo çucchari:⁊
bulliãt postea aliquãtulũ lẽto igne:⁊ iforment ad modũ
lupinoꝝ:⁊ teneant in ore die noctuq; vna post aliam.

Syrupus aptus torture oris.℞.rubee tinctoris:
corticis citri:oliuarde:sgnãti:asarebac-
chare:radicis apy.añ.ʒ.j.agarici:centauree mino.añ.auř.
v.conquassanda conquassentur.⁊ infundantur per noctẽ
in lib.xiiij.feruentis aque.Mane ṽo bulliant lento igne P
vsq; ad consumptionẽ medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa co-
latura ponãtur syrupi corticis citri:⁊ syrupi masticis.añ.
lib.ij.⁊ syrupi rosacei lib.j.decoquantur simul iterũ vsq;
ad spissitudineꝫ syrupi:de quo bibatur omni mane ab.ʒ.
ij.vsq; ad.ij.cum aqua calida.

Electuariuꝫ qđ sumitur imediate post cibuꝫ:cõ
ferens valde huic passioni.℞.ele-
ctuary corticis citri.⁊ electuary de aniso.ana.lib.s.masti-
cis:⁊ macis:⁊ rubee tinctoris.añ.auř.iij.puluerisent iste
species:⁊ incorporentur cum predictis electuarys:⁊ reci
piantur de isto post cibum semper aurei.v.

Syrupus aptus ⁊ conferens valde spasmo sicco
qui fit ex inanitione.℞.liquiritie mun-
date lib.ij.floruꝫ lingue bouine lib.s.camomille.ʒ.j.semi
nis lini auř.ij.croci.aure.j.conquassentur que sunt con-
quassanda:⁊ infundantur per noctem in lib.xij.feruentis Q
aque.Mane autem bulliant lento igne:vsq; ad consum-
ptionem medietatis:⁊ colẽtur:⁊ in illa colatura ponatur
lib.j.çucchari:⁊ reponantur ad ignẽ:⁊ bulliant lente vsq;
ad spissitudinem:⁊ propina ei ad bibendum indifferen-
ter prout sibi placuerit.

Electuariũ qđ cõuenit dicte passioni:⁊ comedit
indifferenter qualibet hora sicut co-
meduntur fructus.℞.amygdalarum excorticataruꝫ lib.
j.pistentur ⁊ conficiantur cum lib.j.electuary pomoruꝫ:
⁊ cũ.ʒ.j.masticis pulueriçati:incorporentur simul in mor
tario:⁊ si vis ipsum mollificare:fac cum syrupo pomoꝝ:
⁊ dosis eius sit ab.ʒ.j.vsq; ad.ij.

Syrupus optimus spasmo q̃ fit ex repletione.In
hac eni passione sicut dixi in libro inci-
piendum

A pienduz est a flõmia: ⁊ postea ei fiat syrupus iste. ℞. corticis citri: seminis melonis mundate. macis. aã. ʒ. j. masticis. ʒ. s. conquassentur que sunt ꝯquassanda: ⁊ infundãtur in feruenti aqua per noctem: ⁊ mane bulliant vsqꝫ ad cõsumptionez medietatis: ⁊ colẽt: ⁊ in illa colatura ponant syrupi squinçabin: ⁊ syrupi corticis citri. aã. lib. vj. ⁊ syrupi squinanti lib. ij. ⁊ reponantur ad ignem lentũ decoquẽdo ad spissitudinem: ⁊ ꝓpina ei quolibet mane a duabus vncijs vsqꝫ ad tres cum ter tanto aque tepide.

Electuariũ ꝯferens valde dicte passioni: ⁊ comeditur indifferenter sicut comeduntur fruct⁹. ℞. electuarij de aniso: electuarij corticis citri. aã. lib. j. al's. sex. macis pulueriçati. ʒ. j. incorporentur simul: ⁊ dosis eius sint aure. v.

Syrupus optimus ꝯferens debilitati stomachi: ⁊ corruptiõi appetitus. ℞. pulpaꝝ cydo-

B nioꝝ mũdatoꝝ: ⁊ cimaꝝ vitis recẽtiũ ⁊ acetosaꝝ. aã. lib. j. masticis: ⁊ se. feniculi. aã. ʒ. j. ꝯquassentur ꝯquassanda: ⁊ ponant in q̃rta ꝑte vni⁹ q̃ntarij feruẽtis aque ꝑ noctem vnã: ⁊ mane bulliãt lẽto igne vsqꝫ ad ꝯsumptionem medietatis: ⁊ colent. Ponẽdo de illa colatura ꝑtẽ octauam quarte ꝑtis q̃ntarij: succi limõcelloꝝ: ⁊ succi agreste. ana. lib. j. reponant oĩa ad ignẽ: ⁊ coquant vsqꝫ ad spissitudinẽ: ⁊ da ei bibere omni mane. ʒ. ij. cũ ter tãto aq̃ cal'e.

Electuariũ vtile valde huic egritudini. ℞. limõcelloꝝ excorticatoꝝ: ⁊ inuoluãtur in pasta: ⁊ ponant in furno tã diu donec decoquãt sicut panis: demũ extrahant: ⁊ mundent a semib⁹: ⁊ pistent fortiter cum çuccharo: ita vt superet çuccharum: cui addat: masticis: ⁊ darsceni. s. cinamomi nigri odoriferi: ⁊ ꝑfecti ꝭm quantitatẽ receptionis: cuius dosis sint aur. iij. in omni hora ꝭm quod comeduntur fructus.

C **Syrupus** ꝯferẽs d̃bilitati epatꝭ: ⁊ ictericie: ⁊ corruptiõi appetit⁹: ⁊ sanitati imꝑfecte. ℞. sq̃nãti: ⁊ spice nardi: seis macedonici: ⁊ spice romane: ⁊ radicis de sticad. i. cyꝑi: passulaꝝ enucleataꝝ: ligritie mũdate masticis: oliuarde. i. policarie: citrag. i. tapsie. aã. aur. x. reubarbari recẽtis: croci. aã. aur. ij. q̃ sunt ꝯq̃ssanda ꝯq̃ssent: ⁊ ponant in. xiiij. lib. aq̃ feruentꝭ ꝑ noctẽ vnã. Mane xo bulliãt vsqꝫ ad ꝯsumptiõez medietatis: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura ponãt çuccha. lib. vj. ⁊ mell' lib. j. ⁊ iterũ bulliãt vsqꝫ ad spissitudinẽ lẽto igne: d̃ q̃ bibat q̃libet die. a. ij. ʒ. vsqꝫ ad. iij. cũ ter tãto aq̃ cal'e: ⁊ ꝯfert cũ adiutorio Dei.

Electuariũ vtile valde ꝑdictis causis. ℞. lacte lignoꝝ mũdate: spice nardi: sq̃nãti: masticis: darsceni: macis: gariofi. aã. ʒ. j. reubarbari recentꝭ: ⁊

D croci. aã. aur. iij. rosaꝝ ad põdus oĩuꝫ: pistent q̃libꝫ ꝑ se: ⁊ cribellent: ⁊ ꝯficiant cum syrupo rosaceo: ⁊ syrupo po- *De dispõnibus epatis.* moꝝ: q̊ꝝ ꝑtes sint eq̃les: ⁊ reponat i vase vitreato: ⁊ dab oĩ mãe d̃ isto ad comedẽdũ. a. iij. aur. vsqꝫ ad. v. ¶ Et iã scis ex his q̃ ꝑdixi: ꝙ q̃n epar fuerit curatũ: ⁊ sanatũ sanatiõe itegra: digõ fiet: ⁊ erit cõpleta. Et cũ digõ fuerit completa: liberabit patiẽs ab hydropisi ⁊ icteritia cũ adiutorio Dei. Et nosti ẽt ꝙ d̃bilitas epatꝭ aut ꝓcedit a mala cõpl'one ipsius epatꝭ vl' a mala cõpl'one alioꝝ mẽbroꝝ. Et scis iteꝝ ꝙ male cõpl'ones simplices vl' cõposite fiunt ⁊ accidere pñt ⁊ a causis itrĩsecis ⁊ extrĩsecis. Et scis sil'r ꝙ q̃n hoĩes viuũt inordiate in cibis ⁊ potib⁹: destruit epar: ⁊ ide ꝓueniũt ad hydropisiꝫ ꝑꝑ defectũ caloris inati. Et satis est ẽt manifestũ: ꝙ ille q ẽ assuetus celebrare minutionẽ: ⁊ dimittit illã: ide põt ad hydropisiꝫ peruenire. Et sil'r accidit mulierib⁹ ex retẽtiõe mẽstruoꝝ: ⁊ viris ex retẽtione hemorroydaꝝ. Quare dico ꝙ syrupus ꝑdictus: ⁊ istõ eliũ ꝑscriptũ ꝯfert multũ oĩb⁹ sp̃ẽb⁹ hydropisis. Sꝫ

E qa itẽtio mea ẽ abbreuiare sermonẽ: iõ pono curas vl'es: qa particulariter tractando nõ possem breuitatez seruare: quã intẽdo: quare ꝑticularia discretiõi medici pretermitto. Tñ cũ tu medicaris hiposarcã: iũge in syrupis vel electuarijs: ea q̃ hẽant ꝓuocare vrinã: ꝯsiderando semꝑ in istis ⁊ alijs egritudib⁹ q̃ sunt ꝯsiderãda. ¶ Prouocantia aũt vrinã sunt hec: semina cucumeris sarraceni: ⁊ melonis: ⁊ citrulli: ⁊ feniculi: ⁊ succus etiaꝫ istoꝝ: radix apij: ⁊ eius succus: radix petrosellini: ⁊ ei⁹ succus: charcasf. al's. ⁊ cãscaf. i. cameleõta ⁊ ipsius radix. Omnia autẽ ista pñt propinari cruda: vel cocta: sed cocta non inducunt dolorem stomacho: ⁊ prosunt cum adiutorio Dei. *Prouocãtia vrinam.*

Syrupus ꝯferẽs dolorib⁹ splenis: ⁊ remouet illos: ⁊ subtiliat ipm potẽter. ℞. sq̃nãti: spice: eupatorij: se. feniculi: radicis de tarfea. i. tamaricis: acreuaꝫ. i. scolopẽdrie: apij: rubee tinctoris: curram balani: floris camomille: passularũ enucleatarũ: fu. i. valeriãe: meu.

F aã. ʒ. j. ireos partes tres. ʒ. j. rad̃. capparis: ⁊ rad̃. cedri. aã. aur. ij. masticis aur. s. cõquassa que sunt cõquassanda ⁊ infundant per noctem vnã in. xxx. lib. aque feruẽtis: ⁊ bulliant vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ medietatis lẽto igne: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura adde lib. iiij. çuccha. ⁊ mellis lib. j. ⁊ aceti lib. iiij. ⁊ iterum bulliãt lento igne vsqꝫ ad spissitudinẽ: de quo bibant oĩ mane. ʒ. ij. cuꝫ aq̃ calida. Et cauẽdũ est oĩno ne coquat syrupus iste i vase ereo: nisi stãnato optime: q̃m si fieret magnũ posset inde ꝯseq nocumentum.

Electuariũ vtile ꝑdictis causis. ℞. fu meu: radicis tarffe. tamaricis: acreuaꝫ: eupatorij: passulaꝝ enucleataꝝ: cro. aã. ʒ. j. rubee tinctoris: masticis. aã. ʒ. s. rad̃. capparis. aur. ij. pistentur ⁊ cribellent subtiliter q̃libet ꝑ se: ⁊ ꝯficiant cuꝫ syrupo sq̃nçabin de çuccharo. Et dosis eius sit. a. iij. aur. vsqꝫ ad. v.

Syrupus ꝯferens oppilationi: ⁊ doloribus hypocũdriorum. ℞. barscaina lib. j. liquiritie

G mundate. ʒ. vij. camomille: ireos. aã. ʒ. iij. nanocha: ⁊ est ameos: dauci. aã. ʒ. ij. que sunt ꝯquassanda cõquassent: ⁊ infundant per noctez in. xxx. lib. aque feruẽtis: mane xo bulliant lento igne vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ medietatis: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura addantur lib. vij. çucchari: ⁊ mellis tãtũdẽ: ⁊ lib. ij. decoctionis camomille: ⁊ iterũ bulliãt simul lento igne vsqꝫ ad spissitudinem: dosis eius sit ab. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. cum quater tanto aque tepide.

Electuariũ conferẽs predictis causis: ⁊ comedit indifferẽter: sicut comedũtur fruct⁹. ℞. mareãçus: ⁊ est maiorana: nabãna. i. menthe. aã. ʒ. iij. corticis citri: basce ⁊ atan. aã. ʒ. ij. masticis: ⁊ camomille. aã. ʒ. j. succi ligritie. ʒ. s. gariofiloꝝ quartã ꝑtẽ. ʒ. j. pistent ⁊ cribellent q̃libet per se. Quib⁹ addat aur. j. puri ⁊ optimi balsami: ⁊ ꝯficiant cũ syrupo de corticib⁹ citri ⁊ reponat in vase vitreato: cui⁹ dosis sit ab aur. iij. vsqꝫ ad. v.

H **Syrupus** conferẽs syncopi: ⁊ omni debilitati cordis. ℞. sete cõbuste lib. j. succi buglosse: ⁊ liquiritie mundate. aã. lib. s. menthe ⁊ gariofiloꝝ: ⁊ basiliconis: ⁊ maiorane. aã. ʒ. j. masticis: ⁊ corticis citri. aã. ʒ. s. Que sunt conquassanda conquassentur: ⁊ infundantur in. xxv. lib. feruentis aque per noctem vnam. Mane xo bulliant lento igne vsqꝫ ad consumptionez medietatis: ⁊ colentur: in cuius colatura ponantur lib. x. succi pomoruꝫ dulciũ. ⁊ lib. x. çucchari: ⁊ iteꝝ simul bulliãt vsqꝫ ad spissitudinẽ: cuius dosis sit omni mane ab. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. cuꝫ quater tãto aque calide: ꝓficiet cum adiutorio Dei.

Electuariũ valde vtile predictis causis. ℞. ligni aloes. aur. ij. corticis citri. ʒ. j. pistent ⁊ cribellentur subtiliter: ⁊ conficiantur cũ syrupo pomorum dulcium facto cum çuccharo: ⁊ propina ad comedẽdum: ꝙ si patiens habuerit tremorez cordis causa flobo-

tomie:erit perfectum.

I **Syrupus** ↄferens valde sputo sanguis q̃ puenit a pectore:vel pulmone:primo in hac passione celebrãda est minutio basilice dextri brachij:⁊ postea detˀ de isto syrupo omni die ab.ʒ.ij.vsq̃.iiij.cuʒ bis tãto aque.℞.corticis auellanarũ que circundãt nucleos: achacie caude equine.añ.ʒ.j.rosaꝝ:⁊ seminis floꝝ granatoꝝ.añ.ʒ.ß.sumach:⁊ masticis.añ.auř.iij.ↄquassentˀ que sunt ↄquassanda:⁊ ponantˀ in.x.lib.feruẽtis aq̃ ꝑ noctez: in mane x̄o bulliant vsq̃ ad consumptionem medietatis: ⁊ pone in hac colatura lib.ij.succi plantaginis:⁊ lib.viij. syrupi rosacei ⁊ reponantur ad ignem decoquẽdo ad spissitudinez:⁊ repone eum in vase vitreato.Cuius dosis sit quolibet mane.ʒ.iij.cuʒ bis tanto aque tepide. Et caueat sibi a vociferatione:⁊ clamatione:⁊ ab ira:⁊ ab omni motu:⁊ passiõe anime:sed requiescat suauiter in camera sua

K sup lectũ suũ:⁊ nõ comedat carnes oĩno:sed comedat panem bene fermentatum cum çucharo rosaceo.

Machazon qđ cõfert istis causis:⁊ comeditˀ ad modũ fructˀ.℞.corticis auellanaꝝ:cimarũ vitis:seminis çerasceris.i.seminis scariole.añ.ʒ.j. mũmie.auř.ij.pistetˀ qđlibet per se:⁊ cribellentˀ subtil'r: ⁊ ↄgregentˀ simul:⁊ cõficiantˀ cuʒ syrupo rosaceo de çucharo rõnabiliter facto:⁊ de isto sumatˀ indifferẽter pluries in die:sicut recipiuntˀ fructus a.iiij.auř.vsq̃ ad.v.Et si cõsolidabitˀ vulnus ⁊ remouetur tussis:liberabitˀ infirmus integre ⁊ perfecte.Si aũt tussis permanet:⁊ vulnus nõ cõsolidatˀ.Tũc in curatiõe huius aliter est incedẽdũ. vz.q̃a curãdus est cũ rebˀ tẽperatis:hñtibˀ ꝓprietatẽ abstergendi.mũdificandi:⁊ desiccãdi absq̃ acumine:⁊ cuʒ hoc habeãt aliquã ꝓprietatem resoluẽdi. Cognoscendo q̃ ex leui causa hec passio recidiuatˀ.¶ Et huic cãe confert valde h medicamẽ.℞.amygdalaꝝ amararũ:q̃r sũt vtiles valde in h casu.camomille anthere:succi ligritie.

L añ.ʒ.j.corticis citri.ʒ.j.fisticis.se.lini.añ.ʒ.ß.pistentˀ q̃libz ꝑ se:⁊ q̃ sunt cribellãda cribellentˀ:reliq̃ pistentˀ:⁊ misceantˀ oĩa cũ syrupo scari.mixtiõe dura.Et de h electuario recipiat auř.iij.oĩ die ieiunus.Et rege eũ pane optĩe fermẽtato cũ pullis:⁊ gallinis:vl' cũ carnibˀ edi lactãtis preparatis in tasphea alba ⁊ similibˀ.Si x̄o sanies a pectore processerit leuiter cum adiutorio Dei poterit liberari predictis curationibus.¶ Et si a pulmone emanauerit: tunc aliter est curãdus.vz.p̄parando se oĩbus modis ad hanc curã exercẽdam que est nobilis ⁊ maximi iuuamẽti.Accipe ergo peciam bolli cõis cum quo tingitˀ:⁊ proijce eã in ignem:⁊ dimittatˀ tãdiu donec fortissime igniatˀ: ⁊ postea infundatˀ in aq̃ rosacea in vase cooperto ad modum emboti:⁊ recipiat per fistulã vel cãnam fumũ:⁊ ꝑ os a longe:⁊ patiẽs a longe debet fumum per os trahere

M multotiens:q̃a sic agendo a predicta passiõe poterit liberari.Et iam cognita est manifestissime ⁊ approbata hec cura:q̃m pater meus ipaʒ fecit Regi de andellusij:q̃ idem cognouit ex ea certissimũ iuuamẽtũ.Et abstineat patiẽs ab oĩbˀ carnibˀ:p̄terq̃ a pullis gallinaceis:⁊ gallinis p̄paratis in tasphea alba vel viridi cũ pane bñ fermẽtato:elõgãdo se ab oĩbˀ alijs rebˀ.Sʒ comedat panẽ cũ çucha. rosaceo q̃tũ põt:q̃a h vtilissimũ ẽ valde huic passioni.

Syrupus ↄferens valde pleuresi facte in pectore vel pulmone.In primis fiat flõmia in opposita parte ap̄atis:⁊ fit de cephalica:⁊ postea ꝓpinetˀ ei de isto syrupo.℞.charscaine:⁊ camomille:liquiř.mundate:acreuan.i.scolopendrie.añ.auř.x.seminis melõis ⁊ hopnep.i.iuiube.añ.auř.v.radicis apij:⁊ de raxineg.i.feniculi.añ.auř.ij.conquassentur quelibet per se:⁊ in nocte ponantˀ in.xij.lib.feruentis aque:mane x̄o bulliant lẽto

igne vsq̃ ad ↄsumptionẽ medietatis:deĩde fortiter exp̄imẽdo colentˀ:⁊ in illa colatura ponantˀ.v.lib.çuchari:⁊ ij.lib.aq̃ rosacee:⁊ bulliãt simul vsq̃ ad spissitudinẽ syrupi:⁊ sumantˀ de isto quolʒ mane.ʒ.ij.cũ.ʒ.ij.aque tepide. N

Et cibˀ eius sit panis ablutus cũ aq̃s q̃nque:⁊ de isto comedat.ʒ.j.vl' plus:ꝓut tibi videbitˀ:⁊ elõgetˀ ab oĩbˀ spẽbus carniũ.Et cũ h regimine Deo dãte resoluetˀ ap̄a tali mõ q̃ ꝑueniet ad sanitatẽ.al'.q̃ nõ ꝑueniet ad saniẽ.

Pillule ad tenenduʒ die noctuq̃ in ore:⁊ id qđ resoluitur paulatine deglutiatur.℞.liquiritie mundate:⁊ se.melonis:⁊ cucumeris mũdatarum.añ. auř.x.pistentˀ quelibet per se:⁊ incorporentˀ cum syrupo violaceo liquide:⁊ ponantˀ ad lẽtum ignem:⁊ bulliãt donec ĩspissentˀ:⁊ fiant pillule similes granis lupinoꝝ:⁊ teneantur in ore die noctuq̃:deglutiendo q̃ resoluitˀ vt dictum est:⁊ ↄferũt cũ adiutorio Dei.Et si nõ ↄtulerint:eo q̃ ap̄a ↄuersum est ad saniem:necesse est tibi aliã curam O facere:⁊ est hec.℞.liquiritie lib.ij.ireos panicald:violarum ⁊ iuiube.añ.ʒ.j.sandali ⁊ rose.añ.ij.quartas.ʒ.j.passularum enucleataꝝ.ʒ.ß.que sunt pistãda pistentˀ:⁊ ĩfundantur in lib.ij.aque feruẽtis per noctem vnaʒ:mane x̄o bulliant lento igne vsq̃ ad cõsumptionem medietatis ⁊ colentur.⁊ in illa colatura ponantur.xv.lib.mellis ⁊ lib. ij.çuchari:⁊ bulliant vsq̃ ad spissitudinẽ.⁊ dentˀ de isto patienti quolibet mane.ʒ.ij.cũ ter tãto aque tepide. Et cibus eius sit tasphea ex pullis paruis:vel ꝑdicibˀ ꝑuis:recipiẽdo tm̃ brodiũ:⁊ nõ carnes.Et q̃titas cibi sit q̃rta ps eius:qđ consueuerat comedere in sanitate eius.

Pillule conuenientes in hoc casu.℞.semi.lini assati:liquiritie.añ.ʒ.j.pistentur iste due res q̃libet per se:⁊ madefacias cum syrupo pomorum dulciũ: ⁊ fiant pillule ad modum lupinorum:⁊ teneantur in ore donec liquescant successiue die noctuq̃.

Syrupus ↄferẽs soloni vẽtris:⁊ liẽterie.℞.foliorũ myrthe ⁊ floꝝ eiusdẽ.añ.ʒ.ij.se.malorũ granatoꝝ:qđ repitˀ in medio floris maloꝝ g̃natoꝝ:⁊ P coralli albi.añ.ʒ.j.masticis.⁊ floꝝ sticados.añ.ʒ.ß.q̃ sunt conquassanda ↄquassentur:⁊ infundantur per noctez in xv.lib.aque feruentis:mane x̄o bulliant vsq̃ ad cõsumptionem medietatis lento igne:⁊ colẽtur:⁊ in ista colatura ponantur de syrupo masticino:⁊ de syrupo siccaꝝ rosaꝝ.añ.ʒ.iij.⁊ iteꝝ sil' bulliãt vsq̃ ad decoctionẽ syrupi. Et regimẽ eius sint perdices valde decocte.s.vsq̃ ad dissolutionẽ suaꝝ carniũ:⁊ postmoduʒ ↄdiantˀ in tasphea:⁊ ꝓpinentˀ ad comedẽdũ.Et suspẽdatˀ ad colluʒ patientis smaragdus q̃ descẽdat sup stõchũ:q̃m ↄfert valde.

Machazon qđ est conferẽs valde in hac passione.℞.caude equine.florum granatorum:floꝝ myrthe:⁊ masticis.añ.ʒ.j.foliorum myrthe: ⁊ semi.lini.añ.auř.v.quelibet pistẽtur per se.ꝓpter grossitudinem substãtie ipsarum:⁊ cribellentˀ subtil'r:⁊ cõficiantˀ cũ syrupo myrthelle:⁊ syrupo ligritie.Et dosis eiˀ Q sit quolibet mane ⁊ sero.a.iij.aureis vsq̃ ad.v.

Syrupus conferens valde constipationi vẽtris. ℞.semi.chartami:myrabolanorum citrinorum:violarum:⁊ liquiritie.añ.ʒ.ß.al's.vnaʒ.mẽthe ʒ.ß.masticis ⁊ çarauç.i.aristologie.añ.aure.xl.Pistentur qualibet per se ⁊ ponantur in lib.iij.feruẽtis aque ⁊ bulliant lento igne vsq̃ ad consumptionem medietatis:⁊ colentur:⁊ in ista colatura ponatur tantũdẽ çuchari:⁊ bulliant iterum vsq̃ ad spissitudinem syrupi:⁊ dẽtur de isto quolibet mane ieiuno stomacho.ʒ.ij.cum.ix.ʒ.aque tepide.Et rege eũ regimine lenitiuo:sicut sont carnes castratine:⁊ edorum lactentium:elixe cuʒ oleribus mollibus ⁊ lenitiuis:quoniam confert cum adiutorio Dei.

Syrupus

A **Syrupus** conferens in retentione vrine. ℞. seminis citruli: cucumeris: melonis: et cucurbite mundatarum. an̄. ʒ. j. dauci: et radicis apij: et feniculi. an̄. quartā partem. ʒ. j. conquassenꝫ quelibet per se: et ponanꝫ in. xx. lib. aque feruentis: et bulliant vsqꝫ ad consumptionē medietatis: et coleꝫ: et in ipsa colatura ponanꝫ çuccbari lib. vj. et mellis lib. j. et iterum bulliāt vsqꝫ ad spissitudinem syrupi: et propinentur de isto quolibet mane. ʒ. ij. cum ʒ. viij. aque calide.

Electuarium valde vtile huic passioni. ℞. corticis melonis: et seminum cōium: et masticis. an̄. aur̄. x. pastinace masculine: scorpionum adustorum: lapidis iudaici: et lapidis spongie. an̄. aur̄. v. quelibet terantur per se: et conficianꝫ cum syrupo saxifragie de quo denꝫ oi mane. aur̄. ij. cum supradicto syrupo. Sciēdo ꝙ istud electuarium non solum confert in retētione vrine simplr: verum etiam qn̄ est causa lapidis: qm̄ ipsum frangit: et educit illum cum vrina. Et inungaꝫ cum pinguedine

B catti: qꝛ ꝓfert valde. Et ꝯfectio ēt sagenee et terbentine de qualibꝫ quātitas vnius castanee: si recipiaꝫ cū aqua çuccbari: ꝓuocat vrinā et lapideꝫ frāgit: maxīe si inungantur renes: pecten: et ilia: cū predicta pinguedine catti.

Syrupus vtilis valde excoriatiōi vesice et scabiei. ℞. corticis subtilis granoꝝ pini: et ē illa que est inter testaꝫ duram et grana munda alba ipsoꝝ: liquiritie mundate: et rosaꝝ. an̄. ʒ. j. pistenꝫ quelibet per se: et infundanꝫ per noctē in lib. xij. aque feruentis: et in mane bulliāt vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis: et colenꝫ fortiter exprimendo: et in illa colatura ponantur lib. ij. syrupi de bissarbalsaū: et iterū bulliant lento igne vsqꝫ ad decoctionem syrupi: et ꝓpinenꝫ de isto oi mane a. ij. ʒ. vsqꝫ ad. iij. cū ter tanto aque tepide ad bibendum.

C **Electuarium** vtile valde in hoc casu. ℞. corticis subtilis pinoꝝ predicti. ʒ. j. masticis et semis sticados. an̄. quartā ptē. ʒ. j. teranꝫ quelibet per se: et ꝯficianꝫ cū çuccbaro rosaceo: et si videreꝫ spissum nimis: addaꝫ aliqd de syrupo rosaceo fcō ex rosis siccis: de quo omni mane deꝫ circiter. ʒ. ij.

Syrupus optimus conferens cōtra fluxū sanguis hemorroydaꝝ. ℞. androçiri. ʒ. ij. folioꝝ myrte: et balaustiaꝝ: et limature ferri. an̄. ʒ. j. liquiritie mūdate ad pondus omnium: pistentur quelibet per se: et infundantur per noctem in. xviij. lib. aque feruētis absqꝫ limatura ferri: et bulliant vsqꝫ ad consumptionē medietatis. limatura vero ferri ponaꝫ in duas libras aceti. predicta aūt decoctio coletur: et in illa colatura ponanꝫ lib. xiij. çuccbari: et lib. j. mellis: et simul coquaꝫ ad spissitudinē. Et cū fuerit prope finem decoctionis: extrahaꝫ limatura ab aceto et ponaꝫ in dicto syrupo et decoquaꝫ vsqꝫ ad cōplemētum

D decoctionis: deinde coletur: de quo deꝫ patienti omni mane. ʒ. s. cum aqua calida.

Electuarium valde vtile in hoc casu. ℞. succi liquiritie. ʒ. v. androçiri. ʒ. v. et. s. limature ferri ter madefacte in aceto: qualibet vice per noctem vnam et exiccate. ʒ. s. terantur quelibet per se: et cribellentur subtiliter: et conficianꝫ cum syrupo optimi mellis decocti vsqꝫ ad spissitudinem. et dentur patienti quolibet mane ieiuno aur̄. iiij.

Syrupus optimus cōferēs doloribus spine: et bis silib⁹. ℞. ireos: labada: baçaron. i. asara baccara: eupatorij: qđ arabice dr̄ geffeth: panicald: camomille: achil amalech. i. melliloti. an̄. ʒ. j. acharō: et fodegbēdi campestre: et est polium montanū et campestre. an̄. ʒ. s. ligritie mundate ad pondus omnium: masticis et croci. an̄. quartā partē. ʒ. j. pistenꝫ que sunt pistāda: et infundanꝫ in

E xj. lib. feruētis aque: et li. ij. aceti. Mane vero ponaꝫ ad lenum ignē: et bulliāt vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietat: et coleꝫ: et in illa colatura addanꝫ lib. viij. mellis: et çuccbari lib. et iteꝝ bulliāt sil vsqꝫ ad spissitudinē syrupi: et deꝫ quolibet mane a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ij. et. s. cū ter tanto aque calide.

Electuarium optimū ꝯferens valde in h̄ casu. ℞. iansir: et semeg albotin: babonegi. camomille. an̄. ʒ. j. succi liquiritie: gariofili: amygdalarum mundatarū: et pinearū mundatarum. an̄. ʒ. s. terantur quelibet per se: et cribellenꝫ: et conficianꝫ cū syrupo squinçabin: et que nō possunt pistari dissoluanꝫ cum isto eodem syrupo: et simul cōficianꝫ: et ꝓpineꝫ de isto patiēti ab aur̄. ij. vsqꝫ ad. ij. et. s. quolibet mane.

Syrupus cōferens valde dolorib⁹ hipocūdrioꝝ qui veniūt ex flate subtili: qꝛ sunt qn̄ intollerabiles: et cū crediꝫ esse in fine nōdum sunt in pn̄°. Et

F ꝓpter h̄ est nece medicū eē valde sollicitū in ꝓuidendo circa h̄: qꝛ nō solū fit ex p̄dictis hūorib⁹: verū ēt ex vaporib⁹ seu vētositate: q̄re resolutiua sunt ponēda i hoc casu. Fiat ḡ syrup⁹ iste q cōfert valde in hac passione. ℞. floꝝ camomille: alcbil: almelecb. i. melliloti: et corticis citri: feniculi. an̄. ʒ. s. sgnanti: cuscute. an̄. ʒ. iiij. semis melonis excorticati. ad pondus oium: cōquassenꝫ oia et ponanꝫ in. xx. lib. aque feruētis p noctē vnā. mane vero bulliant vsqꝫ ad cōsumptionē medietatis: et coleꝫ: et in illa colatura addaꝫ lib. x. mellis mundi spumati: et bulliāt vsqꝫ ad ꝯsumptionem decoctionis: et prop inenꝫ oi mane ieiuno stōcbo. ʒ. ij. cū ter tanto aque tepide. Et regaꝫ cum turturib⁹ et auib⁹ paruis nemoris in tasphea.

Mabazon conferens huic cause. ℞. granoꝝ pini mūdatoꝝ. ʒ. v. auellanaꝝ mundatarū

G ʒ. ij. succi liquiritie: masticis: gariofiloꝝ: et feniculi. an̄. aur̄. iiij. terantur quelibet per se: et cribellentur: et conficiantur cum syrupo de corticibus citri optimo: et denꝫ omni mane. aur̄. v. cum aqua calida.

Syrupus optimus cōferens cholericis febribus. ℞. capilloꝝ veneris: semis melonis: et cucumeris: sandali: et eupatorij. an̄. ʒ. j. florum nenufaris: et violaꝝ. an̄. ʒ. s. masticis. aur̄. v. que sunt cōquassanda conquassenꝫ: et infundanꝫ in lib. xx. feruētis aque per noctem vnā. Mane aūt bulliant lento igne vsqꝫ ad ꝯsumptionē medietatis: et colenꝫ: et in illa colatura ponanꝫ lib. v. çuccbari: et lib. j. aceti. et māne: et tamaridi. an̄. ʒ. iij. et decoquātur vsqꝫ ad spissitudinem syrupi: de quo omni mane denꝫ ʒ. ij. cum. viij. ʒ. aque. Et regimen eius sit aqua ordei infrigidata: et abstineat se a rebus dulcib⁹. Et si cōqueresꝫ patiens de siti: infrigideꝫ aqua ordei cū niue: vel ponēdo eā in puteo: et propineꝫ ad bibendum.

Syrupus conferens sinoche: fiat prio flōmia euacuando de sanguine quasi ad sincopim:

H postea propineꝫ de isto syrupo. ℞. floꝝ nenufaris: et violarum: sandali. an̄. ʒ. j. pistentur sandali: et ponanꝫ omnia in sex libris feruentis aque per noctem vnā. Mane vero bulliant vsqꝫ ad consumptionē medietatis: et colenꝫ: et in illa colatura addatur lib. j. aque cucumeris sarraceni: qui dicitur arabice dulla: et libre. ij. çuccbari que bulliant simul ad spissitudinē syrupi: de quo detur patienti omni mane ʒ. s. cum quinquies tanto aque: et. ʒ. j. agresti. Et iste syrup⁹ valet: non solū sinocbe: verum etiā oibus febrib⁹ cbol'icis.

¶ Regimen autē istoꝝ sit aqua ordei infrigidata in puteo: et mica panis pluries abluta cum aq̄ decoctionis cucumeris sarracenici: et citruli. addēdo aliqd aceti: et ifrigideꝫ in puteo: et de ista mica sic preparata. denꝫ. ʒ. ij. Cognoscēdo ꝙ si dederis vel ꝓpinaueris patienti sinocham aliqua calida actu: inde nō modicū recipiet nocumētū: qꝛ nunꝗ Regimen.

erit quietus: quare ei oīa infrigidata in puteo vel in niue
I exhibēda sunt. De febrib⁹ aūt cōpositis loqui ad presens
ꝑtermitto: eo ꝙ nō cōuenit huic tractatui de singulis pti-
culariter determinare. Sed cōpōnez syrupoꝝ facere po-
teris ꝓut cognoueris cōuenire ipsaꝝ cōpositionib⁹.

Syrupus vtilis febribus fleᷓticis. ℞. ireos: ⁊ radi-
cis apy: ⁊ rad. dauci: nanogeba: ⁊ chasicē
aā. aur. x. centauree minoris: ⁊ çabada. aā. aur. iiij. cōquas-
sent̄ que sunt cōquassanda: ⁊ ponant̄ in. xy. libris feruen-
tis aque ꝑ noctē vnā. Mane xᵒ bulliant lento igne vsq̄
ad ꝯsumptionē medietatis: ⁊ colent̄: ⁊ in illa colatura po-
nant̄ mellis ⁊ çucchari. aā. li. iy. ⁊ decoquat̄ vsq̄ ad spissi
tudinē: d̄ quo det̄ patiēti oī mane. ℥. ʒ. cū. ℥. ix. aque tepide.
Et regimen eius sit panis optime fermentatus infusus in
iure pulloꝝ vel perdicū: aut turturuz ꝑfecte decoctoꝝ. Et
qn̄ sitit det̄ ei de syrupo. ℥. ʒ. cum. ℥. vj. aque ad bibēdum:
⁊ erit quietus dn̄o cōcedente.

K Electuarium aptum huic intētioni ⁊ cause. ℞.
corticū citri decoctoꝝ i aq̄ tādiu
donec ablata sit amaritudo ab eis: ⁊ pistent optime do-
nec dissoluant̄. ad modum electuary addendo paulatine
de çucchàro albo ⁊ duro: semꝑ pistādo ⁊ icorporādo sil̄:
ita ꝙ sit plus q̄ȝ i duplo de çucchàro: ⁊ de isto el̄ario idif-
ferēter recipiant̄ oī hora. aur̄. iiij. ad moduz fructus.

Syrupus cōferēs febrib⁹ mel̄icis. ℞. floꝝ lingue
bouine: ireos. aā. ℥. y. floꝝ camomille: ra
dicis tamaricis. aā. ℥. j. iuiube. ℥. iiij. semis melonis. ℥. ʒ. ra-
dicis capparis q̄rtā ptē. ℥. ʒ. masticis. aur̄. y. Conquassent̄
oīa hec: ⁊ infundant̄ in. xviy. lib. aque feruētis. mane xᵒ
bulliant lento igne vsq̄ ad ꝯsumptionē medietatis: ⁊ co-
lent̄: ⁊ in illa colatura ponātur mellis: çucchari: succi po-
moꝝ: ⁊ succi granatoꝝ dulciū. aā. lib. iiij. ⁊ reponantur ad
ignē lentū: ⁊ bulliāt vsq̄ ad spissitudinē: de q̄ ꝓpinent̄ oī
mane. ℥. y. cū aq̄ tepida. Et regimē ei⁹ sit panis bn̄ fermē-
tatus cū tasphea alba vel viridi: dimittēdo oīa acetosa.

L Electuarium aptū ⁊ ꝯferēs valde in hoc casu:
qd̄ comedi dz idifferēter sicut fru
ctus. ℞. el̄ary pomoꝝ lib. j. cui addes floꝝ camomille: ⁊
Exagiū sexta pars vncie. masticis. aā. exagia. iiij. succi ligritie. ℥. y. terant̄ quelibz ꝑ
se: ⁊ icorporent̄ cū el̄ario ꝑdicto: de quo ꝓpinet̄ ad modū
fructus oī mane a. iiij. vsq̄ ad. vj. aur̄. ¶ Cognoscendo ꝙ
febris cholerica qn̄ est extra vasa: fit cuz rigore magno: ⁊
intēso calore: donec euaporet̄: ⁊ recedit calor: ⁊ post reces-
sum vr̄ remanere sicut sanus: ⁊ sic in circuitu vadit: ⁊ rece
dit: de tertio in tertiū diez: donec ꝯsumit̄ ⁊ resoluit̄ hūor:
⁊ sanus inde efficit̄. ¶ Sed illa q̄ est intra vasa oīno effi-
cit̄ sine rigore: sȝ est cū ingetudine: ⁊ angustia valida: ⁊ in-
tenso labore al̄s calore vsq̄ ad finē. Febris aūt que fit ex
mel̄ia nāli. vz. ex fece sanguinis: cuz est intra vasa: est ha
bens paroxismos: tamē sine rigore: ⁊ non remanet mun-
dus: neq̄ sicut sanus: nec recedit pro maiori parte absq̄
M beneficio ⁊ consilio perfecti medici.

¶ Curationes podagricoꝝ.

Scire debes ꝙ aliqua podagra est
que fit ex humore acu-
tissimo: ⁊ aliq̄ que fit ex hūore nō tā acuto: ⁊
quedam q̄ fit ex fl̄ate: ⁊ aliq̄ que fit ex mel̄ia.
Et flōmia est cura gn̄alis cōferēs oibus suis
spēb⁹: spāl̄r qn̄ patiēs fuerit sup replet⁹. Attēde ꝙ si fue-
rit ex acuitate humoꝝ: ponere d̄bes sup pedes epithima
factū ex flore camomille ⁊ rosaꝝ ⁊ farie ordei. aā. partes
eq̄les: pistent̄ que sunt pistāda: ⁊ cribellent̄: ⁊ ꝯficiant̄ cū
aqua rosacea: ⁊ supponant̄ pedib⁹. Si xᵒ dicta podagra
fuerit ex fl̄ate pone desup empl̄m factū ex farina ordei: ⁊
cinere cypressi: quaꝝ ptes sint eq̄les madefactū cū aqua
tepida: ⁊ supponat̄: qm̄ ꝯfert valde: ⁊ nō solū pedib⁹: veꝝ N
etiaz qn̄ tumor fit in crurib⁹: manib⁹: ⁊ pedib⁹: cuz molli-
cie: ita ꝙ cedit digito qn̄ ꝑmittit̄. Cum aūt podagra fit ex
mel̄ia ponant̄ sup pedes eoꝝ: hec. Decoquant̄ oua cum
corticib⁹ suis in aqua vsq̄ ad duriciez ꝑfectā: ⁊ accipe vi-
tella eoꝝ: ⁊ tantūdē floꝝ camomille: ⁊ farine ordei: ⁊ fiat
empl̄m cuz aqua tepida: ⁊ superponat̄.

Syrupus conferens sciatice ⁊ podagre. ℞. floris
camomille: squinanti: spice nardi: ireos:
semis mellonis: ⁊ panicald: ⁊ est spēs iringoꝝ. aā. ℥. j. con-
quassent̄ que sunt cōquassanda: ⁊ infundant̄ per noctem
vnā in. xx. lib. aque feruētis. mane xᵒ bulliant vsq̄ ad cō
sumptionē medietatis: ⁊ colent̄: ⁊ in illa colatura addant̄
lib. v. mellis: ⁊ lib. j. çucchari: ⁊ lib. j. oximellis: ⁊ iterū bul-
liant vsq̄ ad spissitudinē: de quo dent̄ omni mane. ℥. y. cū
ter tanto aque tepide: ⁊ liberabitur cum adiutorio Dei.
Regimen aūt eius sit panis bene fermētatus cuz auibus O
paruis nemoris preparatis in tasphea: vl̄ in patellis: aut
assatis in veru. Et inungat̄ locus cū oleo rosaceo: ⁊ anheti-
no: ⁊ camomillino: ⁊ pinguedine anatis: ⁊ oleo de iasemi-
no: quoꝝ ptes sunt equales. Et confert cū adiutorio Dei.
Et sufficit ad presens cum laude Dei.

¶ Tractatus Rabi Moysi abēmaimon quem soldano
Babylonie transmisit.

Postq̄ȝ ad manus Mirami seruitoris
Moysi israeliti cordubini ꝑce-
ptuz ꝑncipis ac honorati regis peruenit: cui
Deus gloriosus honores suos augumētare:
atq̄ crescere dignet̄: qui mihi trāsmisit per
quēdaz suū nunciū. s. vt sibi scribere deberē regimē tale:
cui secure ⁊ absq̄ dubitatiōe aliq̄ possit adherere: de cu-
ris egritudinū que nouiter ipsi meo dn̄o supuenerunt: cui
Deus dignet̄ ipsas ⁊ oēs alias egritudines ab ipso elon-
gare: ⁊ sanitatez perfectam cum eodem tempore vite sue
permanere. Mihi quidez rememorauit dictus nūcius ꝙ
dn̄s me⁹ reuerēdus cōquerit̄ de duricia ⁊ stipticitate sue P
nature: intantū ꝙ non pōt assellare: nisi cum studio vali-
do: duricia ⁊ labore. Et ꝙ inouata est eidez melancholia:
⁊ cogitationes male: ⁊ ꝙ appetit eē solitarius: ⁊ timet mo-
ri: ⁊ dixit mihi iterū prenominatus nuncius ꝙ debilita-
tus est stomachus eius taliter ꝙ cibus corrūpit̄ in eodez
absq̄ perfecta ⁊ completa digestione. Quare super his
quatuor ordinaui tractatus.

¶ Tractatus primus de regimine sanitatis omniū hoīuz
sub breuiloquio compilatus. ¶ Secundus de regimine
egrotantiuz quādo non possunt medicū reperire: vel non
inueniunt perfectū ⁊ doctrinatum. ¶ Tertius de regimi
ne dn̄i ⁊ eoꝝ accidentib⁹ prout mihi per suū significauit
nunciū. ¶ Quartus est cap. generale cōueniēs atq̄ȝ vtile
sanis ⁊ egris oibus temporibus ⁊ locis.

Et non improperet̄ mihi ab aliquib⁹ Q
si aliqd dicturus sum in h̄ tra-
ctatu de his que in alys tractatib⁹ ⁊ locis re-
memoraui: eo ꝙ quilibet tractatus fit ꝼm
exigentiam ⁊ requisitionē querētis: aut ꝼm
intentionem efficientis: ⁊ super hoc a Deo excelso ⁊ glo-
rioso imploro auxilium ⁊ iuuamen.

¶ Tractatus primns de regimine sanitatis omniuz homi
num sub compendio ⁊ breuitate.

Intencio nostra in hoc tractatu est: re
memorare vias leues atq̄
faciles ad memorie recōmēdationē. Et exer
cere hec q̄ dictur⁹ sum erit magne vtilitatis
atq̄ ꝑfectus in ꝯseruationē sanitatis. Et hic
tractatus est ꝼm sniaz magnoꝝ medicoꝝ. Dicit Hippo-

A cras ꝙ ꝯseruatio sanitatis existit in elongādo se a multa
repletiōe ⁊ a superfluo labore. vide ergo quō posuit Hippo-
cras ꝯseruationē sanitatis in istis duab⁹ vijs. vз. vt qlibet
se abstineat a sup̄flua ⁊ nimia repletiōe: ⁊ ēt a tali excessu
exercitij ⁊ laboris ꝙ possit cibū corrūpere: ⁊ digōnez ipe
dire: qm̄ qn̄ aliqs tantū comedit aut bibit ꝙ satiat̄ super-
flue: ex necessitate seqt̄ inde extēsio. Et scitū est ꝙ qōlibз
membrū qn̄ extēdit̄ vltra debitū soluit̄ ipsius ꝯtinuitas:
⁊ inde debilitat̄ virt⁹ eius. Quare cū stōch⁹ in tali dispo-
sitiōe existit: debilitat̄ virt⁹ eius in tantū ꝙ nullo mō ꝑfe
ctā pōt digōnē exercere: ⁊ accidit dolor in eo: ⁊ debilitas
mot⁹ ipsius: ⁊ maxime cū potat aquaз multā post reple-
tionez. vn̄ impoſ̄e ē qn accidat ei vna ex istis reb⁹. vз. aut
ꝙ corrūpit̄ digestio tali mō ꝙ inde pōt ad mortē perue-
nire. Et si corruptio fuerit remissior atqз minor predicta:
efficiet̄ infirm⁹: sз liberabit̄ cū bono regimie ⁊ ꝯuenienti.
B Et adhuc pōt eē leuior digestio mala intantū: ꝙ sustenta-
bit̄ patiēs absqз eo ꝙ ꝑueniat ad egritudinē: sз cū labore.
Spēs aūt male digōnis diuersificant̄ ꝑз diuersitatē spe-
cierū ciboꝝ ⁊ cōplōnū ⁊ etatū: atqз ꝑm ꝑparationē mem
broꝝ ad recipiēduз egritudines. ¶ Certissime cogſcēdo
ꝙ si digestio mala vl̄ corrupta facta fuerit in stō: impoſ̄e
est ꝙ bona fiat in epate vl̄ in ceteris mēbris. Et dicit silr̄
Gal. ꝙ qui cupit se ab egritudib⁹ ꝯseruare: custodiat toto
posse ne malaз faciat digōnē: ⁊ vt nō moueat se motu la-
borioso vel sup̄fluo post cibū. ⁊ hac de cā medici concor-
dant. Et gn̄alr̄ dixerūt ꝙ qui vult i sanitate ꝑmanere stu-
deat surgere ante satietatez cū aliquo appetitu a mēsa: ab-
stinēdo se oino a tensione ⁊ sup̄flua repletiōe stōchi. Iteз
adhuc oēs sapientes medici dicunt: ꝙ ex sumptione mali
cibi in modica quātitate min⁹ seqt̄ nocumētuз: ꝙ̄ ex rece-
ptione boni ⁊ ꝑfecti in quātitate sup̄flua atqз magna. Eo
ꝙ qn̄ aliqs recepit ex cibo nō bono aut malo in modica
C quātitate: in stōcho ⁊ in epate digerit̄ digōne cōpleta ⁊ ꝑ-
fecta: tū ꝓpter delectationē ipsi⁹: aut qr calor ⁊ virt⁹ ꝑua-
let: ⁊ dn̄at̄ supra illud modicū: ⁊ intantum ꝙ id qō ex illo
ꝑuenit ad mēbra: recipit̄ ⁊ ꝯuertit̄ ab ipsis: ⁊ assiīatur in
sui nutrimētuз optime ⁊ ꝑfecte: ⁊ si qd ex ipso sup̄fluū re-
manet: est modicū valde: vn̄ a virtute expulsiua ipoꝝ fa-
ciliter expellit̄ ab eisdē: q̄re ex h̄ nō ꝑuenit nocumētū: ⁊
si qō acciderit est leue: ⁊ iperceptibile: qō non cogſcit̄: vel
curat̄. Qui aūt saturat̄ sup̄flue: ꝙ̄uis ex optio pane ⁊ ꝑfe-
cto: ⁊ nobilissimis carnib⁹: ⁊ ꝑfectissime ꝑparatis nō pōt
bonā facere digōnez: nec laudabilez. Et hāc cautelaз me-
dici habuerūt: qn̄ ꝓhibent ne aliqs cupiēs sanitatē suam
cōseruare. recipiat fercula multa in vna mēsa: qm̄ ex vno
ferculo nō pōt tantū saturari: ꝙ inde valeat ad nocumē-
tuз de quo sit curāduз ꝑuenire. Sciēdo ꝙ ꝑm qō diuersi-
ficant̄ cibaria. diuersimode variat̄ digō: ꝑm nām vnius-
D cuiusqз cibi. Ergo qcūqз cupit suā sanitatem ꝯseruare: stu-
deat comedere in ꝑpatis horis diei. ⁊ talr̄ comedat ꝙ sto-
mach⁹ inde nō recipiat extēsionē nec grauamen: ⁊ come-
dat cibaria ꝯueniētia sue nāe: intantū ꝙ non deueniat ad
eructationē putridam vel corruptā: neqз ad sitim: ⁊ ꝙ sen
tiat post cibū leuitatē: ⁊ ꝙ cibaria sua talia existāt: ꝙ per-
maneat mollis: ⁊ salubris nāe. Et istud regimē toto posse
ꝑseueret. Si aūt aliqn̄ incūbit necessitas comedere in ho
ris calidis: minuat̄ de quātitate: eo ꝙ virt⁹ digestiua i tp̄e
tali ⁊ hora debilis existit: ꝓpter sparsionez nālis caloris
ad exteriora. Et qn̄ infridat̄ aer: addat̄ ⁊ multiplicet̄ de
quātitate: qr virt⁹ digestiua tunc tp̄is fortificat̄: ⁊ vigorat̄
ꝓpter coadunationē ⁊ ꝯstrictionē inati caloris ad iterio-
ra ⁊ ꝯstrictionē poroꝝ. Et dico vobis dn̄e reuerēde in ve
ritate: ꝙ siqs regeret se eo mō quo regit aīal suū qō eqtat:
euaderet a multis ⁊ diuersis egritudinib⁹: qm̄ nō repitur
homo q nō ꝓpinet suis equis annonā semꝑ ⁊ oib⁹ horis E
cibādi in tali ꝓportiōe: ꝑз ꝙ cogitat̄ ⁊ scire pōt qō possit
digerē atqз ferre cōpetēter sine difficultate ⁊ labor̄. Quia
bn̄ scit qlз ꝙ si inordinate cibaret̄ vel sup̄flue: aut fatiga-
ret̄ vltra debitū: ⁊ inordinatis horis: ꝙ ifirmaret̄ sine du
bio: qō nō faciūt in seipsis. Et sit qlibet attētus i suis mo-
tib⁹ exercēdis: qm̄ est radix maxie in ꝯseruatiōe sanitatis
sue: ⁊ i ꝑlib⁹ egritudib⁹ expellēdis. ¶ Et iaз dixit nobilis
Hippocras: ꝙ q vult suā sanitatē cōseruare: vtat̄ exerci-
tio: sз tali mō ꝙ nō ꝑcipiat dolorē in suis mēbris: nec gra
uamē sup̄fluū vl̄ intēsuз. Sciēdo ꝙ nō repit̄ res i mūdo
q̄ possit motui ⁊ exercitio ordinato equipari: eo ꝙ ex mo
tu excitat̄ ⁊ augumētat̄ calor nālis in oib⁹ mēbris. Et nō
est corp⁹ alicui⁹ hois in quo nō multū multiplicent̄ sup̄-
fluitates aliq̄: ⁊ gn̄ent̄: ꝙ̄uis comedat tp̄ate ⁊ cibaria opti F
ma ⁊ ꝑfecta: neduз in faciētib⁹ ꝯriū: q̄ ꝯsumunt̄ exercitio
⁊ motu ordiato. Et expellit̄ ēt nocumētuз ex motu ⁊ labo
re qō accidit ex malo regimie facto in maiori ꝑte hoium.
Et scitū est ꝙ mot⁹ nō sunt eq̄les: qr aliq sūt graues: ⁊ alij
fortes: ⁊ qdā existūt debiles. Mot⁹ aūt grauis est ille quo
fortiter anhelit⁹ ꝑmutat̄ cū anxietate: ⁊ ille q fortior hoc
existit noiat̄ laboriosus atqз grauis valde. debilis vō nō
iducit ꝑmutationē vel alterationē in corꝑe. Et optimū q-
deз ē in ꝯseruatiōe sanitatꝭ exercere atqз agere mot⁹ leues
⁊ nō laboriosos: ⁊ nō est ꝯueniēs vti exercitio: nisi facta ⁊
cōpleta digōne. Et post expulsionez sup̄fluitatū p̄e ⁊ scōe
digōnis. vз. ⁊ stercoris: ⁊ vrine: neqз dз fieri mot⁹ in forti
calore: vel in sup̄fluo frigore. Mot⁹ ꝯueniētes sūt i mane
post exitū a somno ⁊ cōpleta digōne: ⁊ fcā expulsione di-
ctaꝝ sup̄fluitatū s. stercoris ⁊ vrine. ¶ Dixit Gal. in regie
sanitatis: ꝙ queādmodū exercitiū est ꝯueniēs ante cibū: G
ita nociuū est valde post cibū: ⁊ spālr̄ post sup̄fluā satieta
teз. Sciēdo ꝙ mot⁹ sup̄flu⁹ ⁊ coitus ⁊ balneū post cibuз
sūt oia magni nocumēti: ⁊ spālr̄ illis q hn̄t venas strictas
nālr̄: qr illi sunt q recipiūt ⁊ recipe ꝑnt ex talib⁹ multa no
cumēta. Tn̄ sine nocumēto pōt qlibз se mouē ambulan-
do tantū q̄tū sua domus in longitudine extēdit̄. ad h̄ vt
cib⁹ descēdere possit facili⁹ ad fundū stōchi vbi digestio
nālr̄ celebrat̄. ¶ Et somn⁹ est ex reb⁹ q̄ multū adiuuant
digōnem: ⁊ maxie in illis q assueti sunt dormire in die. Et
de meliorib⁹ ⁊ vtiliorib⁹ reb⁹ in regimie ⁊ ꝯseruatiōe sa-
nitatis est: nō addere cibū cibo donec ꝑmus sit digestus: ⁊
nō comedere nisi post nālez appetitū: neqз bibere dз nisi
rōnabilr̄ sitiat: qm̄ multotiēs q̄plures hoies patiūt̄ sitiз:
⁊ famē mendosaз ⁊ inālez: que fames spālr̄ erit ex huore
malo ⁊ mordicatiuo: qui mordicat orificiuз stōchi: ⁊ inde
ꝓcreat̄ fames cui nullatenus est satisfaciēduз. Et scias ꝙ
bibere aquā post cibū ē vna ex reb⁹ que multū destruūt
digōnē: ⁊ nisi fuerit assuet⁹ in mēsa anteq̄ comedat: ⁊ in-
fra cibū nō bibat aquā simplicez sine aliqua admixtione.
¶ Et de modis ⁊ ordinib⁹ ꝯseruationis sanitatꝭ est: expel H
lere sup̄fluitates in oi hora ⁊ tp̄e inquātuз pōt absqз retē-
tione ipsaꝝ: ⁊ nō ꝑsumat qs comedere: nec balneū itrare:
nec coire: aut dormire: seu aliqō iter incipe: vel aliquē mo
tuз grauē facere: nisi prius dictas sup̄fluitates toto posse
conet̄ expellere. Et postq̄ fecerit aut cōpleuerit aliquam
ex dictis quinqз actionib⁹. similr̄ agere studeat illud idē:
hoc est tēptare dictas sup̄fluitates expellere. Et de ordi-
nib⁹ similr̄ ⁊ cōuenientib⁹ rebus in ꝯseruatiōe sanitatis:
est vt quilibet sciat ⁊ cognoscat nām vniuscuiusqз spēruз
ciboꝝ. Et de his ⁊ sup his q̄plures medici diuersos atqз
varios ediderunt libros: eo ꝙ est ex rebus magne neces-
sitatis in arte medicine.

¶ Explicit liber Abynmeron abyçobar.

Finis Tabule.

A ¶ Incipit Liber de medicina Auerrois: q dr̄ Colliget: ꝛ totalis Liber iste ptinet libros septem partiales.
¶ Liber Primus diuiditur in plogum ꝛ tractatum.
¶ Prologus iste ptinet duo capitula. Capl'm primuz huius prologi: quod est probemium.

Uando ventilata fuit sup me volūtas per nobile pceptuz ex pte nobilis dn̄i Audelach Sēpse a mirelmomini de marocho p cōsilio suorū Phorum Auosait ꝛ Auencbalit: ꝛ pcepit mihi cōpilare vnū librū i q̄ ptineret tota sciētia medicinalis in arabico q̄ affirmaret ꝛ iudicaret itētiōes prioꝝ auctoꝝ: q̄ eaꝝ eēnt retinēde: ꝛ q̄ dimittēde: tūc declinaui vtutes meas ad suū pceptū: ꝛ augmentaui eas ad suū seruitiū: ꝛ cōpilaui istū librū vl'em ꝛ vocaui nomen suū colliget. eo q̄ icepi in eo ordinē doctrie a reb⁹ vl'ib⁹: ꝛ ab illis pcedā q̄usq deueniā ad pticularia: sic fit in doctrina triū spērū cōpōnū: sm̄ qd̄ est declatū supra p phy-sicoꝝ. ita feci in isto libro q̄ ego p psideraui cōprebēder vl'es regulas hui⁹ scie: ꝛ postea itēdi ire ab illis ad mēbra sua: ꝛ ad ptes suas in vno alio libro: quē componaz si placebit deo: iō vocaui ipz colliget. ¶ Adhuc elegi in ordine bui⁹ libri aliū ordinē q̄ elegerint aly auctores i suis libris: ꝛ iste est ille ordo q̄ est mag̃ pueniēs i doctria bui⁹ scie. ¶ Et scias q̄ aliqs nō poterit stare sup finē buius libri: nec itelligere maiorē ptē ei⁹: nisi ille q̄ legerit tm̄ i logica q̄ ipse possit ad min⁹ cognoscere modos triū dm̄ratiōnū. ¶ Adbuc necesse est q̄ ipe sit de illis q̄ vsi fuerint aliqd scire in radicib⁹ nāliū sciaꝝ. Et si nō erit de aliqb⁹ istorū nō soluz erit puatus a certitudie itētiōis bui⁹ libri ꝛ ab vtilitate ei⁹: s3 eueniet ei ab eo magnū nocumētū: eo q̄ eū abbominabit ꝛ dspiciet. Et qn̄ abbomiabit istū: scias q̄ abbominabit vitatē bui⁹ scie. ¶ Et diuisi eū in septē partes: ꝛ q̄libz eius ptē posui p vno libro. Et nō expectes a me q̄ ego diuidā ptes suas ad nūeꝝ caploꝝ: neq̄ q̄ appropriē vnicuiq̄ rei capl'z p se. qa in illa re vanagloriati sūt sapientes hispanie andaluxy: ꝛ maior ps pteritoꝝ auctoꝝ. S3 pri phie nō vanaglia't fuit in faciēdo h̄ in maiori pte libroꝝ suoꝝ. Et forte qd̄ iduxit eos ad faciēdū h̄ fuit dbilitas discretiue scholariū. S3 ille q̄ hēbit vtutem discretiuā sanā: cognoscet in vnoq̄3 libro diias reꝝ pmas ꝛ scdas: ꝛ diuidet vnā rē ab alia sm̄ q̄ videbit ei mag̃ cōueniēs in hora legēdi: ꝛ q̄ voluerit diuidere eos ad quas partes vel ad capla faciat ꝛ noiet ea sicut vult.

B

In phemio.

Ordo.

Cōditiōes 2e regsite ad intelligendū h̄ opus.

C

Diuisio.

¶ Cap. 2m. Quod est de distinctione librorum.

Primus Liber tractat d anatho⁹: ꝛ nō mltiplicabo i eo: eo q̄ n̄ pmitto dicē rē nouā i eo q̄ n̄ sit dcā p alios auctores: qd̄ tn̄ pmitto facē i alys libris: qa in eis renouabo vba q̄ nō senserūt atiq̄ medici ꝛ q̄ an̄ me trāsierūt: ꝛ pbabunt a radicib⁹ sciaꝝ nāliū.

D

Secūdus Liber noiat liber sanitatis: in isto diffiniet sanitas vera diffōne: ꝛ narrabit cōplonē ꝛ cōplones oium mēbroꝝ psimilium ꝛ officialiū: ꝛ narrabit oēs opationes coꝝ: ꝛ per quā viā bnt agere eorū operationes: ꝛ pati suas passiones. ¶ Et narrabit oēs spēs sanitatis cuiuslibz mēbri p oēs causas q̄tuor. Et narrabit oēs spēs virtutū corporis būani ꝛ qd sint ꝛ q̄t sint: ꝛ sitū eaꝝ: sm̄ sniam Arist. ꝛ Gal. breuiter. Et in isto loco cadet memoria disputatiōis super duo spermata: qd̄ eoruz est pars embrionis: ꝛ qd̄ nō: ꝛ cuius loco ipa stāt embrioni an p mā3 an p formā. ¶ Et narrabit de vtute primi motoris q̄ est in corpore motu volūtario: qd est ꝛ vbi est situs ei⁹ an in neruo an in lacerto. Et narrabit de motu pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ diuisionē que cecidit iter auctores pores sup sniaz Ga. ꝛ remouebit dubia. ¶ Et narrabit breuiter nām aeris tēperati. Et de nā q̄tuor temporū anni: ꝛ q̄lis tēperātia est illa que dicitur in vere.

E

Tertius Liber di liber egritudinuz: ꝛ ibi diffiniet egritudo: ꝛ narrat spēs egritudinuz simpliciū. Et mēbra psil'ia ꝛ officialia: ꝛ ponit in vnoquoq̄ eoꝝ oēs q̄tuor cās vl'es: ꝛ ēt de pticularib⁹. ¶ Et postea narrat oēs spēs egritudinū cōpositaꝝ q̄ sūt in mēbris. Et ponit cās eaꝝ sm̄ istā eādē viā pdictaꝝ. Et narrat oia accn̄tia q̄ supueniūt sup eoꝝ opōnes in diminutiōe aut in debilitate. Et ponit cās istaꝝ reꝝ plixe: ꝛ in isto loco cadit diffinitio doloris: ꝛ q̄ sunt cāe ei⁹ ꝛ quot. ꝛ h̄ addim⁹ vba sup sniaz Gal. in h̄ multū necia. ¶ Et narrat oia accn̄tia sensuū ꝛ virtutum: ꝛ ponit causas sm̄ sniam Aristo.

F

Quartus Liber noiat liber signoꝛuz: ꝛ narrat oēs signoꝝ spēs significatiū supra sanitatez cuiuslibet mēbri per se in mēbris cōsil'ibus ꝛ officialib⁹ ex parte opationū eoꝝ. Et narrat sup oēs spēs signoꝝū significatiū sup oēs egritudies cuiuslibet mēbri p se. Et signa accidentiū eoꝝ ex parte opationuz ipsoꝝ sm̄ sniam Aristo. Et bic cadit diffinitio signi. ¶ Et narrat signa dominy cuiusl3 būoris in corpore bois sm̄ cōplonē ppriā nālē tali corpori. ¶ Et narrat signa cuiusl3 egritudinis ꝛ cuiuslibet accn̄tis q̄ supueniūt corpori ex cā aeris circumdātis sm̄ dcm̄ Hip. ¶ Et narrat viā signoꝝ significatiū sup egritudies magnas ex pte paruaꝝ anticipātium: aut ex pte accn̄tiū. ¶ Et narrat signa significātia sup sanitatē ꝛ sup egritudinē vl'ez ꝛ pticularē ex pte pulsus ꝛ vrie. ¶ Et narrat signa significātia sup egritudies q̄ ptinēt totū corp⁹: sic febris ꝛ sil'ia: ꝛ dat causas eaꝝ: ꝛ icipit a febre diei. ¶ Et narrat oēs modos crisis ꝛ veros ꝛ falsos: bonos ꝛ malos: ꝛ tēpora eaꝝ ꝛ cās eaꝝ cē ꝛ dies eaꝝ esse: ꝛ eaꝝ puatiōis. Et h̄ reddit cā q̄re medici dicūt: q̄ si ēt veniat crisis i dieb⁹ puersiōis ipa ē vera apō eos dūmō veniat i die cretico pueniēti illi egritudini: ꝛ h̄ cadit inq̄sitio si stelle sūt cāe in opōnib⁹ corpoꝝ iferioꝝ aut nō: ꝛ si sūt cā vtrū sunt cā ppinq̄ vel remota. Adbuc inq̄rit si astronomia est necia scie medicinaꝝ an nō. Et narrat sig̃a crisiuz ex pte rei exeūtis a corpe: aut ab eo qd̄ vi ab opōnibus corpis egri. ¶ Et narrat signa significantia sup q̄l3 egritudinē mēbroꝝ iterioꝝ. Et narrat signa significantia sup egritudinē ex pte rei exeūtis a corpore exitu accn̄tali: ꝛ nāli. Et ponit diias q̄ sunt iter fluxū q̄ accidit p egritudinē mālē q̄ supuenit vni mēbro aut plus q̄ vni: ꝛ fluxū q̄ accidit p egritudinē vl'ez q̄ supuenit mēbris. Et narrat opionē plurimoꝝ q̄ trāsibāt de vna medicia ad aliā in vna medicatiōe alicui⁹ egritudis. Et q̄re pbant diuersas medicinas sup eādē egritudinē: ꝛ bic exemplificabo exēpla pueniētia: ꝛ sentētiabo sup securiorē viam. ¶ Et narrat oia signa p q̄ certificat nobis in egritudie cuiusl3 mēbri: que eaꝝ est mālis: ꝛ q̄ nō: ꝛ ista res est multuz declarāda: eo q̄ est multū necia ad cognoscēdū medico.

G

H

Quintus Liber noiat liber meⁿᵃᵉ ꝛ ciboꝝ. In primis diffiniet i eo q̄ qd ē cib⁹: ꝛ qd ē medicina sm̄ sniaz Arist. ꝛ Gal. ꝛ narrabo nāz cuiusl3 istoꝝ: ꝛ eoꝝ vl'ez opōnē i corpe būano: ꝛ ēt pticularē ꝛ p quem modū opant i corpe: ꝛ nūeꝝ suaꝝ pncipaliū vtutū: ꝛ que ipaꝝ opat p se ꝛ q̄ p accn̄s: ꝛ q̄ vtus eaꝝ q̄ ē appropriata

solū vni mēbro:ꝛ q̄ plus q̄ꝫ vni:ꝛ q̄ sūt illa mēbra.Et nar
I rat q̈s opōnes ipa fac̄ ex ꝑte q̄litatꝫ:ꝛ quas ex ꝑte mãe:ꝛ
q̈s ex ꝑte forme specifice:ꝛ ponit cāz istoꝝ ꝫ sniaz Ar.
Et narrat quō dicunt cib⁹ ꝛ me^na tēꝑati ꝛ distēperati ꝫm
Arist.Et narrat q̄ via ē magis vera in cog̊ne eoꝝ:an via
sylli demōstratiōis:an via expimēti:ꝛ si solū vnū istorū
sufficit in arte:aut si ābo sꝫ nec̄ia.¶ Et narrat lōgo ꝫmo/
ne oēs regulas cōpōnis ꝛ necessitatē ei⁹:ꝛ modi illaꝝ re
gulaꝝ icedūt ꝫm sniaz antiquoꝝ ꝛ frāgā vba Jacobi al/
kindi q̄ se voluit oñdere sic̄ ꝓhm qñ locut⁹ fuit i ḡdibus
cōpōnis.Et declabo vba.H.i h̄ iō q̄a sūt multū ꝯfusa h̄.

Sextus Liber noiat̄ liber ꝯſuatiōis sanitatꝫ. Jn pri
mis declarat vba Ha.i regimie illi⁹ q̄ hꝫ tē/
peratā cōplōnē.Et postea narrat spēs ꝑparationum mä
K liū primas ꝛ secūdas q̄ inueniunt̄ in indiuiduis.Et dabo
cām q̄re inuenit̄ ꝙ in faciēdo ꝯueniēs nō eueniet q̄situ:
scꝫ ꝙ nos aliqñ regem⁹ vno ꝛ eodē regimie in eodē tpe:ꝛ
in vna etate:ꝛ in eodē climate duo corpa q̄ erūt ambo cō
munia in p̄dictis reb⁹ in eoꝝ ꝑparatiōe mäli sup eādem
ꝑparationē tēperātie:ꝛ erit istō regimē ꝓportionatū ꝛ cō
ueniēs ꝑparatiōi q̄ inenit̄ in ambob⁹ eoꝝ:ꝛ cū h̄ toto nō
eueniet q̄situ eq̄lr:ſꝫ in vno cōplebit̄ ꝛ in alio d̄ficiet.Et
silr iuenīem⁹ corpa q̄ regunt̄ ꝯrio regimie ꝯueniētie ꝑpa
ratiōis coꝝ:ꝛ sanitas ē cōpleta i eis ꝛ diu viuūt. Et h̄ frā/
gā vba dicētiū ꝙ illi q̄ regunt̄ ꝫ p̄ceptū Ha.hñt lōgā vi
tā penit⁹.¶ Et narrat iuuamētū aeris ꝛ ei⁹ nocumētū ꝫ
diuersitatē cōplōnē:ꝛ iuuamētū exercitij ꝛ spēꝝ suaꝝ ꝫ
ꝙ ꝯuenit vnicuiqꝫ mēbro:ꝛ iuuamētū balnei ꝛ specierū
suaꝝ:ꝛ iuuamētū somni ꝛ vigilie ꝛ nocu^m suū.¶ Et nar/
rat ꝯseruationē sanitatis in vnaquaqꝫ spe cōplōnū sanita
L tis q̄ est pñs eis.Et icipit in regimie illi⁹ q̄ hꝫ tēperatā cō
plōnē cui⁹ mala cōplō est i fieri:ꝛ iste ꝫmo silat̄ multū p̊
hui⁹ libri sꝫ ponūtur in eo vba noua bona ꝛ vtilia.¶ Et
narrat regimē male ꝑparatiōis manifeste.s.plus laboris
q̄ euenit p̊^m a se:nō ꝑ accñs nisi ꝑꝑ egritudinē anticipan/
tē:ꝛ ponā d̄riaz q̄ ē iter h̄ regimen ꝛ regimē laboris q̄ est
anticipat⁹ ab egritudie vel ab accñti manifesto:ꝛ h̄ ꝓce/
dā i regimie attractiōis maloꝝ humoꝝ facte a corpe ad
vnū mēbrū:aut ad plura:aut itus:aut ex̄:q̄ de cā ipꝫ ē ꝑ/
paratū ad mala apata.¶ Postea loquar breuiter i ꝯser/
uatiōe corporis ꝛ defensiōe eius a corruptiōe aeris.

Septimus Liber noiat̄ liber medicatiōis egritu
dinū:ꝛ narrat medicatiōeꝫ ꝛ remotio/
nē accñtiū:ꝛ iste ē ordo suus.Jn p̄mis narrat vias medi/
catiōis egritudinū q̄ supueniūt mēbris consilib⁹ siue sint
mälcs siue nō mäies.Adhuc narrat medicatiōeꝫ egritu/
dinū q̄ sunt in mēbris officialib⁹ ꝑ eādē viā q̄ narrauit in
ꝯsilib⁹:ꝛ facit lōgū sermonē de h̄.Et itrat ꝫmonē tracta/
tus remotiōis malitie cōplōnis mälis ꝛ imälis:ꝛ tracta/
M tus multaꝝ d̄riaꝝ q̄ posui in regimie ꝛ medicatiōe male
cōplōnis iuuenis:ꝛ male cōplōnis senis qñ elōgati sūt a
suis ḡdib⁹ nälib⁹ quō debeāt reduci ad ipsos cū gradib⁹
ꝯrietatis:ꝛ quot sunt ḡdus ꝯrietatis ꝓprij vnicuiqꝫ ipoꝝ:
ꝛ in h̄ loco itelliget̄ reprobatio sup h̄ qd̄ dic̄ Ha.in h̄.Et
narrat modus ḡduū ꝯrietatis:cū nos faciem⁹ regimen ꝓ/
priū in vnoq̄ꝫ mēbro cā reducēdi ipm ad ꝓpriā suā tēpe
rātiā qñ ab ea exierit:ꝛ ēt h̄ reprobabit̄ snia Ha.in h̄ ma
nifeste.¶ Et narrat modos euōnis ꝑ flōmiā ꝛ pharma/
ciā ꝫ corp⁹ egꝝ.s.qd̄ corp⁹ ē eis ꝯueniēs ꝛ qd̄ nō:ꝛ qd̄ tps
ꝛ q̄ etas.Et qd̄ est ꝯueniēs soluꝫ vni ꝛ qd̄ ambob⁹:ꝛ qd̄ ē
priuatū ambob⁹ ꝛ alias d̄rias siles istis.¶ Et h̄ ēt mani
festabit̄ regimē ꝑgnātiū:ꝛ modi actionū ꝑtis opposite:ꝛ
intētio hui⁹ sermonis erit multum nobilis.¶ Et narrat
vias medicatiōis ꝛ in oib⁹ febrib⁹ acutis ꝛ putridis breui
ter:ꝛ narrat vias medicatiōis male cōplōnis mälis sup/
ueniētis alicui mēbro ex mala mā accñte vl' attracta vel N
currēte ad ipm.Et itēdo in h̄ ꝫmone i medicatiōe oium
spērū apatū:q̄ gñant̄ in mēbris interiorib⁹ ꝛ exteriorib⁹:
ꝛ in q̈ nos debemus flōmare eū:ꝛ in q̈ nō:ꝛ in q̈ nos de/
bemus repcutere ꝛ in q̈ nō:ꝛ qb⁹ repcussiuis:ꝛ in q̄ mā:ꝛ
in quo tpe egritudis:ꝛ narrat medicatiōeꝫ egritudinum
dissolōnis ꝯtinuitatꝫ intus ꝛ ex̄:ex cā iteriori ꝛ ex cā exte/
riori:ꝛ diuꝫ vulneꝝ ꝛ ꝑcussionū:ꝛ cadit in h̄ loco medica
tio egritudinū pulmōis ꝛ fixuraꝝ venaꝝ ꝛ arterīarum ꝛ
apatum neruorum ꝛ egritudinum dislocationis.

¶ Jncipit Primus Liber qui est de anathomia:ꝛ est cō/
tinens cap tula trigintaquinque.

¶ Cap̄.p̊^m.Qd̄ est de diffōne medicine ꝛ distōne.

Jntentio mea in h̄ tractatu est tra
dere in arte medicie sū/
mas sufficiētes ꝑ viā breueꝫ:vt sit ianua
ꝛ itroit⁹ desiderātib⁹ ꝑfici in ꝑtib⁹ artis: O
ꝛ vt sit memoria oib⁹ q̄ q̄siuerūt ipam ꝛ
sciuerūt cog̊nē ei⁹.Et studebimus loq̄ in
plib⁹ vba ꝯcordātia veritati q̄ꝫuis ꝯriēt
opionib⁹ antiquoꝝ auctoꝝ isti⁹ artis.¶ Et dicim⁹ ꝙ ars
me^nc est ars opatiua exiēs ex p̄ncipijs veris:in q̄ q̄rit̄ cō
seruatio sanitatis corpis hūani ꝛ remotio sue egritudinis
ꝫm ꝙ poſſe fuerit in q̄lꝫ corpe.qd̄ ē q̄a finis artis isti⁹ nō
est ad sanādū oino:ſꝫ ad faciēdū illō qd̄ pōt fieri ꝛ i q̄ꝫti/
tate ꝯueniēti ꝛ tpe ꝯueniēti:ꝛ postea expectari dꝫ finis si
cut est in arte nautaꝝ:ꝛ in regimie exercituū.¶ Et q̄r ar
tes p̈ctice inq̄ꝫtū sūt artes ꝯtinent tria.Primū est scire lo
ca suoꝝ subtoꝝ.Scd̄ꝫ ē scire finē q̄situ ad adducēdū ipꝫ
in locis subti.Tertiū ē scire istr̄a cū qb⁹ valeam⁹ ducer̄ fi
nē illū in locū illi⁹ subti.Jō ex nec̄itate ars medicie p̊ di/
uisa ē in istas tres ꝑtes.Jn p̄ma ꝑte q̄ est ad sciendū loca P
subti faciem⁹ scire mēbra ex qb⁹ cōpositū est corpus hu
manū:simplicia ꝛ cōposita:ꝛ hūores ꝛ spūs.Et q̄a finis h̄
preintēti ꝛ q̄siti sunt due spēs.s.ꝯseruare sanitatē ꝛ remo
uere egritudineꝫ:est adhuc ista ꝑs diuisa in duas partes:
vna est in qua faciemus scire q̄d est sanitas in oib⁹ rebus
sustētātib⁹ ipsaꝫ:ꝛ sunt q̄tuor cāe s.mā/efficiēs/formal'/ ꝛ
finalis:ꝛ in oib⁹ eā ꝯsequētib⁹:altera est in q̄ faciem⁹ sci/
re q̄d est egritudo in oibus suis causis ꝛ eā ꝯsequētibus.
Et q̄a nō est sufficiēs scire q̄d est sanitas:ꝛ q̄d ē egritudo
ad ꝯseruādū vnū ꝛ ad remouēdū aliud:diuisa est adhuc
ista in duas alias ꝑtes. Jn vna faciemus scire qualr sani
tas cōseruat̄:ꝛ in altera qualr egritudo remoueat̄.Et q̄a
nec sanitas nec egritudo sunt per se note.Jō in p̊^a obuia/
tiōe fuit necesse nobis cognoscere signa q̄ sunt signa sani/
tatis ꝛ egritudis:ꝛ iō ista ꝑs adhuc est vna partiū isti⁹ ar/
tis.q̊ diuisa est scia ista in ꝑtes.vij.magnas. Jn p̄ma q̄dē
narrabimus mēbra hois sup q̄ testificat sensus.s.simpli/
cia ꝛ cōposita ꝛ hūores ꝛ spūs.Jn scd̄a faciemus scire sa/ Q
nitatē ꝛ suas spēs ꝛ ꝯñtia.Jn tertia egritudies ꝛ suas spe/
cies ꝛ accñtia sua.Jn quarta significatiōes significātes su
per sanitatē ꝛ egritudineꝫ.Jn quinta instr̄a que sunt cibi
ꝛ medicie.Jn sexta viā ꝯseruatiōis sanitatis. Jn septima
ingeniū remotionis egritudinū.Et itēdimus h̄ hic ordi/
nare ꝫm istā diuisionē.eo ꝙ hec diuisio ē ei subta. ¶ Et
q̄a vna rerū q̈s artes speculatiue recipiūt ab alijs est lo/
ca subti ꝛ p̄ncipia siue sint illa loca subti a p̄ncipijs notis
ꝑ se:siue sint a rebus quaꝝ declaratio fit ab alia arte.opꝫ
nos cognoscere in p̄mis artes a q̄bus recipit hec ars plm
suoꝝ p̄ncipioꝝ:deide redibimus ad loquēduꝫ de q̄lꝫ su/
pradictaꝝ ꝑtiū.Et dicamus ꝙ aliq̄d huius artis est spe/
culatiuū:ꝛ illō est eius scia nälis:ꝛ aliq̄d eius est practica
le:ꝛ ꝑs practicalis est ars medicinaꝝ expimētalis:ꝛ etiā
illius est ars anathomie.Sꝫ theoricalis plm ē accepta a
causis

Jntētio

De p̄ncipijs medicine.

A

causis sanitatis ꝛ egritudinis: ꝛ maxime a causis multum remotis: sicut sunt elemēta: ꝛ silia. Et ab arte medicie expimētali disces cognoscere virtutes pluriū medicinarū: qd est: qa res quā cōprehēdimus p viā expimētalē est pauca valde cōparatiōe ei⁹ qd neciuz est nobis in h. Sz via artis medicialis rōcinatiua ē ad dādū cās rez q̄s nobis iuenit ars medicialis expimētalis: ꝛ hec ars ab arte anathomie recipit multas ptiū sui subti. Et qa artifex arti in quātū est artifex illi⁹ artis nō pōt cognoscer pn^a recepta in illa arte q̄uis sciat illa: nescit eni ea nisi inq̄tū est artifex alteri⁹ artis: iō opz eū recipe illa pn^a artis sue ab illo loco in quo sunt mag nota. Et maxie pn^a quorū oēs ptes sciri nō pnt ſm certitudinē sicut est expientia medicia2. Et ideo de pte hui⁹ artis dixit Hip. q vita hois ē breuis: qn dixit: vita breuis/ars vo lōga. Quia ps q̄ est p viā expimētalē nō est in ipsa breuitas: ꝛ ita est in h nostro tpe in plib⁹ mēbris q̄ apparēt p viā anathomie: eo q hec ars iā est āmissa.

B

Medic⁹ dr a physico in mō ꝯsiderandi.

¶ Et dbes scire q artifex scie nālis cōicat medico: eo q corp⁹ hūanū est vna ptium locoz subti nālis. Sz diuersificant adinuicē in h: qa iste ꝯsiderat sanitatē ꝛ egritudinē inq̄tū sunt entia nālia: ꝛ medicus cōsiderat ea inq̄tū appetit ꝯseruare vnū ꝛ remouere aliō. Et iō necessariū est medico postq̄ sciuerit summas q̄ aggregate sunt in hac arte studiū lōgū: ꝛ postea poterit in ipsa inuenire accn̄tia in materys q̄ sunt ipolia scribi. Et medicus qn fuerit sollicitus in opōnib⁹ istius artis erūt firmata in ipso pn^a expimētalia p q̄ poterit iuenire in materys illas sūmas: sicut est in artib⁹ mechanicis ꝛ cogitatiuis. Et Aris. appropriat hāc artē iter artes mechanicas i vtute.

Cōtra Gal. in p° techni.

¶ Et ex h manifestū est q res dicta in diffōne medicine q̄ est cognitio sanitatis ꝛ egritudis ꝛ rez pportionataz eis: q nō est diffō vera: eo q dimisit in ea dr̄iam p quā cognoscit differre speculationē artificis hui⁹ artis a speculatione artificis nālis scie.

C

Nō qd non dat corpus neutrum.

¶ Et ad h nō attēdas ei de quo dixerūt q nō est sanitas nec egritudo: qm̄ nō est iter nocumētū opationū sensibiliū ꝛ inocumētū earūdē medium: nec est variatio nisi ſm plus ꝛ minus: ꝛ nō est mediū iter duo ꝯria ita q sit aliqd illoruz in pte absq̄ pte in qua est aliud nec in tpe absq̄ tpe in quo est aliud: ꝛ est manifestū ſm q dcm̄ est in scia speculatiua. Et postq̄ narrauimus intētionez istius artis ꝛ ptes suas: ꝛ viaz speculationis in ipsa necesse est nobis loq sup vnāquāq̄ partē eius.

In pdicamētis. c. ō oppositis.

¶ Cap. 2m. Qd est de anathomia mēbroz in vli.

Particule que testificāt sup ea sensus in corpe humano sunt spēs due: vna est mēbroz ꝯsiliū. v. g. hec diffō istius pticule: ꝛ diffō toti⁹ isti⁹ est diffō vna: sicut sunt ossa caro: ꝛ eo q q̄lz ps carnis de necessitate est caro: quelibet pars ossis est os. Et secunda est mēbroz cōpositoz quoz partes non assimilant partibus: sicut manus que cōposita est ex carne ꝛ osse musculo ꝛ chorda. Et mēbra simplicia sunt ossa: ꝛ musculi: ꝛ chorde: ꝛ nerui: ꝛ ligamēta: ꝛ caro: ꝛ assungia: seu piguedo: ꝛ cutis ꝛ: villi: ꝛ sanguis: ꝛ flegma: ꝛ melia: ꝛ cholera: ꝛ spūs: ꝛ iste est vapor pceptus in corde ꝛ in cerebro. Et nos incipimus nūc in rememoratione mēbroz ꝯsiliū seu simplicium ꝛ postea in rememoratione cōpositorum.

D

Musculi sūt membra simplicia. oppo. p^a pmi. doc. 5^a. ca p.

¶ Cap. 3m. Quod est de ossibus capitis.

Ossa. 23. Cōis opio ē quod. 27.

Ossa capitis absq̄ dentib⁹ sunt ossa. xxiij. sex quoz appropata craneo: ꝛ loca i qb⁹ ꝯiūgunt ossa in craneo vocata sunt in ligua arabica asoan: ꝛ ossa. x. in mādibulis superiorib⁹ ꝛ in aurib⁹ duo ꝛ ossa paris ꝛ duo in mandibulis iferioribus: ꝛ vnū qd noiat gethet: ꝛ hoc ē os qd est sub craneo qd diuidit inter ipsum ꝛ superiores mandibulas. Et oia hec ossa ꝯiunguntur simul ꝯiunctiōe seratili que nominatur in arabico dērarasi: pter duo ossa inferioris mādibule: que ꝯiūgunt ꝯiūctione nodatili.

E

¶ Cap. 4m. Qd est de dētib⁹ ꝛ oib⁹ ossib⁹ toti⁹ corporis.

Dentes sūt in vnaquaq̄ mādibula. xvj. quoz duo anteriores noiati sūt duales: ꝛ in arabico noiantur thomā. Et duo aly ex vtroq̄ latere supiori ꝛ iferiori noiant quadruales: ꝛ in arabico rabiathan. Et duo supiores ꝛ iferiores ex vtroq̄ latere dicunt caniculares. Et qnque ex vtroq̄ latere. s. dextro ꝛ sinistro nominant molares. Sz aliqbus de numero molariū deficit vnus: ꝛ sunt tm̄ q̄tuor: ꝛ radices molariū supioris mādibule sunt tres ꝛ aliqbus quatuor: ꝛ radices molariū mādibule inferioris sunt due: ꝛ vnaqueq̄ radix alioz dentiū est cuiuslibet vna. g iā iueniemus q ossa capitis sunt ossa. 55.

Dentes. 32.

F

¶ Et ꝯiungunt in capite apud foramen qd est in ipso in posteriori pte spōdilis colli: ꝛ sunt spōdilia. vij. ꝛ sunt pforata ex vtroq̄ latere: ꝛ spōdilia nuche ꝯiūgunt cū ipsis: ꝛ sunt xvij. ꝛ dr̄ de. xij. ipsoz que sunt spōdilia anterioris pectoris: eo q ibi finit eoz terminus: ꝛ qnque eoz sunt spōdilia noiata in lingua greca adinisos: ꝛ in arabico alkthan. g inuētū est q nūerus oiuz spōdiliū craneo a capite vsq̄ ad os noiatuz hagit sunt spōdilia. xxiiij. Sz aliq sunt qui hnt vnū plus h est. xxv. Et aliq sunt qui hnt vnuz minus scz. xxiij. Et huic spōdili inferiori ꝯiūgit os noiatum hagit: ꝛ istud cōpositū est ex pticulis trib⁹ q̄ sunt silia spondilibus: ꝛ in h adhuc ꝯiūgit. s. in osse hagit in iferiori pte ipsius os noiatū cauda. Et ipm cōpositū est ex tribus pecys siue ptib⁹. Et tertia ps istius est vera cauda: ꝛ est q̄si os chartilaginosuz. Et hec oia spōdilia ꝯiūgunt ꝯiūctiōe nodatili pter spondilia duo colli pma: sed spondile pmū qd ꝯiungit cū ipso ligat duabus ad adeptiōib⁹ vel additamētis excūtibus a craneo: ꝛ intrant in duob⁹ foraminibus spōdilis pmi. Et ꝯiūgunt ex vtroq̄ latere ossis spondilis hagit ossa duo ex vtroq̄ latere vnū: ꝛ in ipsis ē planta cosse que in arabico noiatur athaluorat: ꝛ ibi pēdēt testiculi: ꝛ hec sunt oia ossa ptis posterioris.

Ossa capitis 55. ſm alios 59. dimittit eniz cōmissurā ossiū oculoz p q̄s cēnt sex ꝛ ipse ponit duo.

G

Spōdiles. 30

¶ Sz ossa anteriora ꝛ posteriora ex iferiori pte occipity sunt ossa duo in arabico noiata charcobatan. Et ossa spatularuz: ꝛ ossa pectoris: ꝛ ossa manuū: ꝛ ossa vmbilicalia: q̄ noiata sūt in arabico benina ꝛ ossa pedū.

Adiutoria. 2. De spatulis Spatule. 2.

¶ Sz tharthoa ē os gibbosuz exteri⁹ ꝛ ꝯcauū iterius: cui⁹ vnuz ex duob⁹ suis capitibus iūgit cū humero ꝛ cū capite brachy noiati haseth: ꝛ alia extremitas cōiungit in latitudinē vel in altitudinez pectoris in loco foramis colli: ꝛ ideo qa spatula est posita supra dorsuz est ampla ꝛ in ipsa ꝯiūctū est caput qd ē chartilaginosuz: ꝛ q̄to plus appropinquat charcoe tāto magis rotundat: ꝛ est in ipso cōcauitas q̄dā in quā subintrat caput brachy noiati aseth.

H

¶ Sz ossa pectoris cōposita sūt ex ossib⁹ septē: ꝛ in extremitatib⁹ iferioribus sunt chartilagines.

De ossib⁹ pectoris. Septem ossa pectoris. Coste, 24.

¶ Ossa vo costaz sūt ossa. xij. in vnoq̄z latere gibbositates quoz lōgiores sūt medie: ꝛ ex istis sunt vij. coste quaz extremitas vniuscuiusq̄ coniungit posterius in spōdilib⁹ nuche: ꝛ in anteriori in ossibus pectoris cū capitibus chartilaginosis: ꝛ qnque istaz nō ꝯiungunt pectori ꝛ noiant coste posteriores: ꝛ ideo quādo pmunt cedūt pressioni: ꝛ in parte iferiori pectoris nō est aliqd os nisi solū os vmbilicale: qd morat iferi⁹.

Os vmbilicale. j. De ossibus manus. Ossa manus sexaginta.

¶ Ossa manus sūt. xxx. ossa. s. os brachy noiatū aseth: ꝛ istd ē vnū exteri⁹ gibbosuz: iterius vo cōcauū: ꝛ hz caput vnū qd in ꝯcauitate spatule intrat: ꝛ alia extremitas ipsius intrat in marpec: ꝛ habet nisi spondile vnū simile rode qd in arabico noiatur bachar: ꝛ in isto subintrat extremitas ossis noiati in arabico çenad supior. Et ossa çenad sunt duo: lōgitudo

quoꝝ est a marpec vsq₃ ad os noiatū rascetb:s₃ vnū ipoꝝ
I est paruū ⁊ vocat̄ ȝenad supior:⁊ aliō est magnū ⁊ noiat̄
ȝenad iferior.Et hn̄t ista in duab⁹ suis extremitatibus ex
parte rascete additiões edificatas ⁊ cõpositas ex ipsis ⁊
inter rascetb ⁊ ipsa est nodus.Et rascetb cõpositū est ex
ossib⁹ octo ordinatis in duob⁹ ordinibus:⁊ hec ossa sunt
fortia absq₃ medulla.⁊ sūt curuata curuatura:vt adueniat
sue ꝯiūctioni pulchritudo forme ad formam rascetboꝝ.
Ex q̈tuor ex istis ossib⁹ vel istoꝝ ossiū cõpositū est ȝenad
manus:⁊ tales eū vocāt mestal manus:⁊ ip̄m ꝯiūgit̄ radi
ci rascete ligaturis fortibus.Quinque aūt digiti man⁹ hn̄t
ossa xv.q̄libꝫ digitus.iij.⁊ noiant̄ i arabico alsolemiatb:
quoꝝ semꝑ vnus ꝯiūgit̄ alteri:⁊ ipsa cõiūgunt̄ ossib⁹ so
labt ꝑ viā ligaturaꝝ fortiū:⁊ os p̄mū policis ꝯiungit̄ ex-
K tremitati ȝenach supioris ligatura ampla ꝯueniente mo
tui.¶ Sꝫ ossa pedis sunt.xxix.p̄n^m ipoꝝ est os testiculo
rū:⁊ est os exterius gibbosū iterius ꝯcauū:⁊ hꝫ extremi
tatē vnā rotūdātē se in suo ascēsu:⁊ noiat̄ pomū grana-
tū testiculoꝝ.Et alia est extremitas iferioris ꝑtis que in-
trat in foramen ȝenad iferioris siue maioris duoꝝ ȝena-
tuū cruris.Et duoꝝ ipsoꝝ ȝenatuū longitudo est a genu
vsq₃ ad os calcanei:maior ꝟo ipsoꝝ ȝenabt iferior:⁊ mi
nor ȝenabt superior:⁊ extremitas duoꝝ ȝenatuū tāgit si
mul calcaneū:⁊ ibi in pede nascunt̄ nodi tres:⁊ curuatu-
ra ossis testiculoꝝ in cossa flectit̄ seu curuat̄ in ꝑte poste
riori:⁊ in curuatura alterius ossis foraminis ȝenad maio
ris est ligatura genu:⁊ supra eadē ligatura est os circula-
re ⁊ est rotundū:⁊ est in ipsa chartilaginitas ⁊ noiat̄ ocu-
lus genu:⁊ ꝯiungitur in calcaneo iteriori os noiatū alȝo-
chi:⁊ in iferiori parte est os calcanei:⁊ in istis duob⁹ ossi-
L bus ꝯiungit̄ rascebt:⁊ ip̄m est cõpositū ex tribus ossib⁹:⁊
fabricatū ⁊ edificatū ē edificatiõe sibi ꝯueniēti:⁊ postea
coniungit̄ huic scibabt pedis:⁊ ipꝫ cõpositū est ex q̄nque
ossibus.Et postea sequunt̄ ossa digitoꝝ que noiantur so-
miabt ⁊ sunt vnicuiq₃ digito.iij.preter pollicem q nõ ha
bet nisi duo ossa Ergo iuentū est ꝫm sensum Gal.ꝙ ossa
hois vel hominum sunt.248.absq₃ ossibus paruis q̄ re-
plēt spacia iuncturaꝝ q̄ noiantur in arabico scirsunaia:⁊
absq₃ osse epiglotis qō noiat̄ in arabico alaniatb:⁊ absq₃
osse chartilaginoso qō dicūt aliq̄ anathomiȝatores ꝙ est
in corde.Et nos nõ abbreuiamus loqui suꝑ cõpositionis
formā istoꝝ ossium partē parti:nisi ꝓpter hoc ꝙ imagi-
natiua in istis per viam estimationis est breuis ⁊ parua
compositione earum rerum existentiū in ipsis.

De ossib⁹ pedis.
Ossa pedum 58.

¶ Cap.5^m. Qō est de anathomia venaꝝ pulsatilium.

Vene sensibiles sūt duaꝝ spēꝝ.s.pulsati-
les ⁊ nõ pulsatiles.Sed pulsatiles
cõposite sunt ex duab⁹ tunicis p̄ter vnaꝫ:⁊
M vnaqueq₃ ē similis alteri nisi ꝙ ꝯtextura ite
rioris tunice tēdit in latitudinē:⁊ iste sūt for
tiores:⁊ ꝯtextura exterioris tunice tēdit in lõgitudinē.Et
iste vene apparēt ꝑ viā sensus ꝙ exeūt a corde:nisi quia
exeūt a ꝯcauitate sinistra:eo ꝙ ꝑꝑ ꝓpinq̄tatē ꝯcauitatꝭ de
xtre epati nec̄e ē vt sit studiosū cor vt attrahat nutrimē-
tū ab eodē.s.ab epate ¶ Et ille q̄ exeunt a ꝯcauitate sini
stra sūt arterie due:vna q̄rū est mior altera ⁊ hꝫ vnā tuni
caꝫ tm̄:⁊ illa est subtilior.s.maiori arteriaꝝ hn̄tiū tunicas
duas:⁊ mior hn̄s vnā tm̄:hꝫ eā tm̄ eo vt sit leuis ⁊ mollis
ad extēdēdū ⁊ adunādū se:⁊ ad attrahendū aerē:⁊ ad ex-
pellēdū fumū vaporosū:⁊ ē amplior vt adueniat ab ipo
ad pulmonē sanguis subtilis vaporosus ꝓpiquus digõni
ad ꝑficiēdū se:eo ꝙ id qō nutrit pulmonē ē cor:⁊ q̄a stat
ꝓpe ipꝫ fert vel p̄stat ei calorē digestiuū ⁊ suauē.Et ad h̄
magis ꝙ mēbrū pulsans in ipso est mēbrū leue ⁊ vocat̄
in arabico serint:⁊ nõ curat̄ vt noceat ei:⁊ vena ista itrat

Arteria venalis.

pulmonē:⁊ diuisa est in ipso diuisione iam dicta:⁊ vocat̄
arteria tauridi.¶ Sed alia est maior magnitudis maio- N
ris valde alterius.Et noiat̄ in lingua arabica.alabor.Et
qn̄ hec vena ascēdit ramificant̄ ab ipsa duo rami:minor
istoꝝ tendit ad cõcauitatem dextram duaꝝ ꝯcauitatum
cordis:maior autē circulatur circa cor:⁊ postea subintrat
in ipso:⁊ diuidit̄ in eodē.¶ Et illud qō remanet post ra-
mificationes istoꝝ duoꝝ ramoꝝ diuidit̄ in partes duas:
maior earū descēdit ꝟsus inferiorē partē corporis:⁊ mi-
nor in supiori corporis:⁊ pars que tēdit in supiori ꝑte cor
poris:diuidit̄ ab eadē cū ascendit in lateribus duobus in
ramos tāgentes mēbra existētia ex opposito eorūdem:⁊
qn̄ exit versus ascellam exit ab eodē ramus vnus cū ve-
na que nõ pulsat tēdens vsq₃ ad manū in diuisiõe.al.⁊ in
dicē eiusdē.p̄ma diuidit̄ ab eodē:⁊ iungunt̄ ab eodeꝫ ra- O
mi parui in lacerto exteriori:⁊ iteriori brachij nominati
ascet:⁊ cū hoc sunt ꝓfundati ⁊ sepulti.Et qn̄ iūgit̄ ad lat⁹
marpech ascēdit supius modicū ⁊ eius pulsatio apparet
in hoc loco in pluribus corporibus:⁊ vadit de subt⁹ ascel
laꝫ:⁊ tāgit eā donec descēdit aliquātulum a marpech.Et
postea ꝓfundat̄ ꝓfunditate:⁊ ramificant̄ ab eodē rami
ad modū capilloꝝ:⁊ ipsi ꝯiungunt̄ in lacertis brachij no
minati cahat donec occupent locuꝫ magnum brachij.Et
postea diuidit̄ in duas partes quaꝝ vna tendit ad rascet
vadēs vsq₃ ad ȝenach supius.Et h̄ est vena que palpat̄ a
medicis.Et alia tendit adhuc vsq₃ ad rascet ⁊ vadit vsq₃
ad ȝenabt inferius:⁊ hec est minor istaꝝ.Et h̄ diuidit̄ in
palma manus:⁊ aliq̄bus apparēt pulsationes in suꝑficie
palme man⁹.Et qn̄ hec ꝑticula supior iūgit̄ in loco trāsi-
tus diuidit̄ in duas ꝑtes alias:vna q̄rū trāsit venā ꝓfun-
datā q̄ noiat̄ in arabico gedebg.⁊ ascendit supius donec
intret in craneo:⁊ ꝯiūgunt̄ ab eadē in suo itinere rami in
trātes in mēbroꝝ ꝓfunditatib⁹ exn̄tibus ibidē.Et quan- P
do intrat craneū diuidit̄ ibi in multas diuisiões:⁊ tūc edi
ficat̄ ab eisdē res noiata tela q̄ extēdit̄ supra cerebrum.
Et postq₃ est diuisa coadunat̄ ⁊ ꝓfundat̄:⁊ tandē exeunt
ab hac tela vene due eq̄les in magnitudie sicut erāt ante
diuisionē:⁊ ꝯueniūt ad corpus cerebri ⁊ diuidunt̄ in ipo:
sed vna istaꝝ:⁊ ē mior:ascēdit supra suꝑficieꝫ faciei ⁊ ca-
pitis:⁊ partit̄ suꝑ mēbra ibi exn̄tia:⁊ aliq̄b⁹ apparēt pul-
satiões in hac ꝑte post aures ⁊ in tꝑibus.Sꝫ pulsatio ap
paret ꝓpe istas duas venas:⁊ est pulsatio ꝑticule que est
apud venā ꝓfundatam:⁊ noiat̄ hec rama arterie somni.
¶ Sꝫ ꝑticula germinata a corde ad iferiora corꝑis ten-
dit.p̄mo ꝑ viā rectā donec appodiet̄ supra marpech q̄n-
tum:eo ꝙ locus sue oppõnis est ex opposito loco capitis
cordis:⁊ ibidē existit pulmo absq₃ appodiatiõe.Demuꝫ
eq̄tant supra spõdilia nuche:descēdēdo ad inferiora:⁊ ra- Q
mificant̄ rami ab eodē a lateribus vtrorūq₃ spondilium
dextri ⁊ sinistri ⁊ cõiungunt̄ mēbris exn̄tib⁹ ex opposito
eorūdē.Et ramus p̄mus q ramificat̄ ab ipso est ram⁹ ve
niēs ad pulmoneꝫ.Et post ip̄m veniūt rami veniētes ad
lacertū existētē intus in costis.Et post ip̄m veniunt rami
ad diafragma.Et post veniūt rami ad stõchū:epati:⁊ sple
ni:⁊ myrach:⁊ itestis:⁊ renib⁹:⁊ vulue:⁊ testiculis:⁊ vesi-
ce:⁊ v̄ge.Et exeūt ab ipsis rami iūgētes lacertos exeūtes
ex opposito istoꝝ duoꝝ locoꝝ.Et qn̄ veniūt ad terminū
siue ad finē spõdiliū diuidunt̄ in ꝑtes duas:⁊ q̄libꝫ ista-
rū tēdit ꝟsus vnuꝫ ex pedibus per ramos duos magnos
ex ꝑte dextra ⁊ sinistra:⁊ diuidunt̄ in ipsis diuisiõe vena
rū:nisi q̄a ꝓfundant̄:⁊ eoꝝ pulsationes sunt in lateribus
duoꝝ emunctorioꝝ quā in arabico noiant orbitan.Et in
latere calcanei sub duobus ossibus noiatis calcagines:⁊
supra dorsum pedū prope chordam magnam.
¶ Cap.6^m, Qō est de anathomia venaꝝ nõ pulsatiliū.

Orithi m...
Orithi dens ma...
Orithi... dens.

Ene nō pulſatiles ſunt vnius tunice p̄-
ter vnā iſtaꝝ. Et iuēte ſunt ꝑ viam
ſenſus ꝙ ramificantur ab epate: ꝛ id qđ ger
minat ab eis in p̄mis ſunt vene due: vna q̄-
rū eſt vltra ꝯcauitatē: ꝛ illa noiaṫ porta: ꝛ h̄
eſt ad trahēdū nutrimētū epati. Alia eſt vel exit a gibbo
ſitate epatis: ꝛ iſta eſt facta ad deferēdū nutrimentū ꝛ di
uidēdū nutrimētū: ꝛ noiaṫ ꝯcaua. ¶ Sȝ porta diuiditur
in corpore epatis in q̄nque partes ꝛ ramificanṫ he q̄nqȝ
partes in ramis paruis: donec iūganṫ gibboſitati epatis.
Et quādo exeunt ab epate diuidunṫ in partes octo: qua-
rum due illaruȝ parue ſunt: ꝛ vna ipſaꝝ iungiṫ inteſtino
noiato duodeno. Et ſecūda ramificaṫ ad fundū ſtōchi in
portanario. ¶ Sed vna ex ſex tēdit ad ſup̄ficiē dorſi p̄-
tis dextre ſtomachi ad nutriēdū ip̄m. Sȝ pars iterior nu
tritur inquātū obuiaṫ ſtomacho. ¶ Et ſecūda iūgiṫ ſple-
ni ꝛ tādem ſeparaṫ ab ipſa vena vna a latere ſiniſtro ſto
machi. Et illud qđ remanet diuidiṫ in partes duas: vna
quarum iungiṫ medietati ſuperiori ſtomachi ꝛ ſpleni ad
nutriēdū ea. Et ſecūda iungiṫ gibboſitati ſtomachi: ꝛ ibi
diuidiṫ in partes duas. Una ipſaꝝ diuiditur a dorſo ſini
ſtro ſtomachi: ꝛ ſecūda ꝓfundatur vſqȝ ad orificium ſto-
machi: eo ꝙ ꝓycit ad orificiū ſtomachi ſup̄fluū ſiccitatꝭ
ꝛ acetoſitatis melīce: q̄m ſtudet ſplen ad expellēdū ip̄m
cum ſuperfluo ad ꝓuocandū appetitū ſtomachi ſua titil
latione. Particula xo ſecūda diuiditur in p̄tes duas vna
ipſaꝝ tendit ad iferiora medietatis ſplenis. Et ſcđa p̄s in
fluit ad myrach ꝛ diuidiṫ in ipſo. ¶ Tertia xo ex ſex va
dit ad latus ſiniſtrū: ꝛ ad iteſtinum rectū ad hoc vt ſugat
ab ipſo. ¶ Et quarta tēdit ad gibboſitatē ſtomachi ꝛ ad
myrach. ¶ Et q̄nta tēdit ad meſeraicas que ſunt circa i-
teſtinū noiatuȝ colon. ¶ Et ſexta q̄ſi circa inteſtinū ſeiu-
nū ꝛ orbū. ¶ Sȝ cōcaue. ſ. vene: radix eius ſeparatur ex
ſeipſa ad trahendū nutrimentum a ramis porte. Et poſt
aſcendit ab ipſa vena vna magna in gibboſitate epatꝭ. Et
quādo aſcēdit iſta vena nō vadit nec elōgaṫ multuȝ do-
nec diuidaṫ in duas partes. Et vna iſtaꝝ eſt maior ꝛ ten
dit ad p̄tes inferiores corporis: ꝛ ſecunda ad ſup̄iora cor-
poris: ꝛ hec pars ſup̄ior tēdit vſqȝ dū iūgatur diafragma
ti. ¶ Et ibi diuidiṫ in duas venas que diuiduntur in dia-
fragmate: ꝛ poſt cōprimūt diafragma. Et poſt cōpreſſio
nem diuiduntur ab eiſdem vene minute: ꝛ diuiduntur in
pāniculo diuidente pectus in partes duas ꝛ in panniculo
cordis: ꝛ in glandula nominata chota: ꝛ diuiduntur in
ipſa. Demuȝ ramificatur ab ipſa ramus vnus: qui iūgiṫ
in auricula dextra ex auriculis cordis. Et hic ramus diui
ditur in partes tres: vna quarum intrat in concauitatem
dextraȝ cōcauitatis cordis ꝛ iungitur pulmoni ꝛ habet tu
nicas duas: ꝛ ob hoc noiaṫ vena arterialis: ꝛ hec eſt ma-
ior oiuȝ aliarum. Et ſecūda circūdatur circa dorſum cor-
dis ꝛ extendiṫ in ipſum totum. Et tertia ꝯiungitur in p̄te
inferiori pectoris: ꝛ nutrit pectora ibi exiſtentia. Et quan
do trāſit cor tendit per viaȝ rectaȝ donec peruenit ad op
poſitionē duoꝝ tharcotan: ſic. n. noiantur in arabico: ꝛ di-
uidunṫ ab ea in hoc ſuo itinere rami p̄ui ad ambas ſua-
rum partiū: ꝛ exeunt ab eiſdem rami ad lacertos exiſten
tes ex oppoſito membrorū iterioꝝ. Et quādo ſunt ex op
poſito aſſelle: exit ab eis ramus vnus extriſecus magnus
veniens ad manus ex latere aſſelle: ꝛ eſt vena noiata ba-
ſilica. Et quādo eſt in oppoſito in medio trachee in loco
ſui itineris diuiditur in partes duas: vna iſtarum tendit
ad partem dextram ꝛ alia ad partem ſiniſtrā. Et quelibȝ
iſtaꝝ duaꝝ diuiditur in partes duas: ꝛ tādē equitat vna
ex partibus ſpatulaȝ ꝛ venit ad manū ex latere dextro: ꝛ
hec eſt vena nominata cephalica. Et adhuc ſecūda diui-
ditur in partes duas in vnoquoqȝ latere: vna quaruȝ va-
dit ꝛ ꝓfundaṫ ꝛ aſcēdit in ſua ꝓfunditate donec itrat cra
neū in ſuo itinere ꝑ collū vſquequo itrat in cerebrum. Et
ramificanṫ ab eadē rami parui ꝯiūgētes ſe mēbris inte-
riorib⁹ ꝓpinq̄s colli. Et hec p̄s noiaṫ vena ꝓfundata. Sȝ
ſecūda tēdit in ſup̄ficiē dorſi: donec diuidiṫ ꝑ facieȝ: ꝛ ca
put: ꝛ oculos: ꝛ ꝑ nares: ſeu ꝑ naſuȝ. Et hec eſt vena appa-
rens ꝛ ramificaṫ a vena ſpatulari: in ſuo itinere per bra-
chiuȝ noiatum aſcet: ꝛ diuidiṫ in nodo marpech. Et poſt
ſuam diuiſionē vena ſpatularis cōmiſcetur cū parte ve-
ne aſſellaris: ꝛ deſcēdunt: ꝛ tādem exit ex iſtis duab⁹ in la
tere marpech vena: ꝛ eſt vena media ſeu cōis: ꝛ dicitur in
arabico hachal. Et p̄s ſecūda ex p̄te vene ſpatularis tra-
hitur ad dorſum brachy noiati ſchabat: ideſt adiutoriū.
Et demuȝ equitat ſupra ꝯenad ſuperiorē: ꝛ illa nominaṫ
chorda brachy. Et pars vene aſſellaris que moratur inſe
rius vadit per latus intriſecus brachy ad cabat donec iū
gatur capiti ꝯenad ſup̄iori: ꝛ eſt aliquid rami vene exiſtē-
tis iter digitum minoreȝ ꝛ annularē: ꝛ nominatur balar-
cia. ¶ Sȝ pars tēdēs ad iferiora corporis equitat ſpon-
dilib⁹ nuche. Et poſtea deſcēdit inferius ꝛ ramificanṫ in
primis ab ipſa rami veniētes ad ligaturas renuȝ: ꝛ noiaṫ
in arabico laſint alcolieth: ꝛ eoꝝ villis ꝛ corporibus ꝓpi-
quis eis. Et poſtea ramificantur ab eiſdem rami magni
duo intrantes in concauitatibus renum. Et poſtea rami
duo tendētes ad teſticulos. Et demū ramificanṫ ab ipſis
in latere vniuſcuiuſqȝ ſpondilis vene due tēdentes duo-
bus lateribus: ꝛ iūgunṫ membris iterioribus ꝓpinquis
ei ſicut vulue ꝛ veſice: ꝛ etiam illis exiſtentibus extrinſe-
cus: ſicut myrach: vētris: ꝛ lumbis. Et quando iungiṫ ad
finem ſpondilium diuiditur ad partes duas. Una ipſaꝝ
tendit ad pedem dextrum: ꝛ alia tendit ad ſiniſtrū. Et tā-
dem ramificantur ab eis rami iungentes lacertis teſticu
lorum. Et aliqui iſtoruȝ ſunt profundi ꝛ aliqui ſunt appa
rentes. Et quādo iungunṫ genu diuidunṫ in partes tres.
Una partiū vadit in medio ꝛ iūgiṫ ramis q̄ ſunt in vno-
quoqȝ lacerto cruris interioris ꝛ exterioris. Et alia pars
in parte interiori cruris donec apparet prope calcaneū: ꝛ
illa eſt nominata ſaphena. Et pars ſecūda vadit vltra ap
paritionē cruris: ꝛ illa profundaṫ ad latus exterioris cal-
canei. Et illa eſt ſcia qua. ſ. nominatur ſciatica. Et ramifi-
cantur ab vnoquoqȝ iſtoꝝ quādo iungunṫ pedi rami di
uiſi in pede. Et rami qui ſunt pedis ex parte digiti mino-
ris ꝛ annularis ſunt ex ramis ſciatice. Et rami pollicium
ſunt ex ſaphena: ꝛ noiantur in arabico alſcaſen.

¶ Cap. 7m. Quod eſt de anathomia neruorum.

Apita iſtoꝝ corpoꝝ videnṫ ꝯiungi in
cerebro vel in nucha: ideo ima-
ginaṫ ſeu extimaṫ ꝙ oia iſta exeant ab eis.
Et videṫ ꝙ caput nuche ꝯiūgaṫ poſt in po-
ſteriori p̄te cerebri: ꝛ pellicula ipſius reſiſtit
nocumēto illius ꝛ durat vſqȝ ad os noiatuȝ haſceth. ſ. cau
da. Et ideo imaginatur ſeu extimatur ꝙ ipſa oriatur a ce-
rebro. Et iūguntur in nucha in latere vniuſcuiuſqȝ ſpon-
dilis in vnaquaqȝ p̄te duo nerui vnus eoꝝ vadit in par-
tem dextrā: ꝛ alter in ſiniſtrā donec iungantur in fine ha-
ſcet. Et coniūgitur in fundo ipſius caput vnū vnius ner-
ui: ꝛ ſic coniūguntur in cerebro paria ſeptem capitū ner-
uoꝝ. ¶ Par primū ſunt nerui duo ꝛ apparēt quaſi oriā-
tur vel exeāt a cerebro: prope ex oppoſito duarū carūcu
larum ſimilium capitibus māmillarū in quibus fit odo-
ratus: ꝛ ipſi coniūguntur in oculis. Et iſti duo nerui ſunt
concaui: ꝛ quādo elōgantur a cerebro tunc coniungūtur.
Et foramē vniuſcuiuſqȝ iſtoꝝ tangit foramē alterius: eo
vt ſpiritus aduenientes duabus pupillis oculoruȝ aſſoci-

Margin notes and letters: A; De vena porta.; B; C; De concaua.; De concaua ſuperiori.; D; E; F; De concaua inferiori.; G; H; De neruis cerebri.

entur ꝛ vt sit duobus oculis fons vna:ꝛ vt quasi orirent̃
I prope pupillas oculoꝝ ad hoc vt appodientur in ipsis:ꝛ
diuidũtur donec sunt intus in cerebro. Et demũ exeunt ꝛ
tẽdunt vnũquodqꝫ illoꝝ ad oculũ existẽtez in latere sui.
Demũ coadunatur in humiditate vitrea vt deferat ocu-
lo sensum visus. ¶ Et par scd̃m videtur ac si natus fuis-
set post natiuitatẽ paris p̃mi. Et ipse tendit ex eo ꝟsus ꝑ-
tem dextrã ꝛ exit a craneo supra foramẽ anterioris cellu
le secũde. ¶ Et par tertiũ miscet̃ cũ pari quarto existẽte
post ip̃m:ꝛ postea separat̃ ab eodez. Et diuidit̃ in q̃tuor
partes vna istaꝝ exit ab itroitu nerui noiati schabachi ꝛ
descẽdit ad vẽtrez sub diafragmate. Et secũda exit ex fo-
ramine ossis existẽtis in sodat ꝛ tãgit partes q̃nti. Et ter-
tia exit ex foramine a quo exit par scd̃m. Et diuidit̃ in ꝑ-
tes tres siue ramos. Ramus vnus ex istis tẽdit ad locuz
existẽtem in extremitate oculi noiatuz in arabico mach.
K ꝛ postea ad timpora ꝛ supcilia ꝛ frontez ꝛ palpebras. Et
secũdus trãsit foramẽ existẽs ꝓpe caudaz oculi:ꝛ ille est
locus noiatus in arabico barbachi:ꝛ iungit̃ vsqꝫ ad ven-
trẽ nasi. Et tertius.s.ramus descẽdit in cõcauitate barba-
chi ꝓpe os subtile. Et tãdez ramificatur in ramos duos.
Unus tẽdit ad dentes ꝛ alter ad cutim timpule ꝛ ad ex-
tremitatez nasi ꝛ superioris labij. Et quarta.s.pars exit a
foramie existẽte in mãdibula superiori ad linguaz ꝛ trãs-
mittit̃ in cutem ipsius ꝓprie ad dandum sibi sensuz suũ
.s.saporẽ suuz. Et residuum ipsius diuiditur in radicibus
dentiũ inferioꝝ:ꝛ gingiuis ꝛ in labio. ¶ Et natiuitas pa-
ris quarti est post natiuitatẽ tertij paris. Et diuidit̃ in pa
lato ad dãdũ ei sensuz appropriatũ sibi ꝛ est sapor. ¶ Et
par quintũ duplicatur ꝛ exit ab ip̃o par vnũ ad aures ad
danduz eis audituz:ꝛ ipsuz nascitur a parte posteriori ce
rebri. ꝛ par nerui mãdibule exit a foramine noiato oro-
bo:ꝛ in isto neruo est odoratus. ¶ Et paris sexti extremi
L tas vadit ad gulã ꝛ ad liguã. Et extremitas alia vadit ad
lacertũ existẽtẽ ꝟsus spatulaz ꝛ circa ipsam:ꝛ eius extre-
mitas descẽdit in collũ:ꝛ ramificant̃ ab ipsa in suo itine-
re rami ꝯiũgẽtes se aliq̃bus lacertis epigloti. Et q̃ñ deri-
uant̃ pectori diuidunt̃ adhuc ibidẽ. Et tãdẽ redeunt ad-
huc extremitates sue ad superiora donec iũgant̃ lacerto
epigloti. Et diuidunt̃ alique ipsoruz extremitates in dia-
fragmate ꝓpe cor ꝛ pulmonẽ ꝛ merij:ꝛ ꝑtibꝰ existibꝰ cir-
ca ista. Et residuũ istaꝝ:ꝛ maior pars ipsaꝝ vadit donec
cõprimãt diafragma. Et ꝯiũguntur in orificio stõchi ma-
ior ꝑs ipsaꝝ. Et residuũ ꝯiungit̃ pellicule epatis ꝛ sple-
nis ꝛ residuitatibꝰ itestinoꝝ. Et ꝯiungunt̃ ipsi ibi aliq̃ ꝑ-
tes paris tertij:ꝛ ip̃m.s.par oritur a posteriori parte cere-
bri:ꝛ ꝯiungit̃ quinto. Demũ diuidit̃ ab ipso:ꝛ exit a loco
suture nomiate in arabico aldaroallami. ¶ Et par septi
mũ icipit a posteriori ꝑte cerebri a loco natiuitatꝭ nuche:
De neruis nuche. ꝛ diuidit̃ in lacerto lingue epigloti. ¶ Et videt̃ sensibilr̃
quasi vt exeant seu nascant̃ paria ex nucha.xxxj.neruo-
M rũ. Et vnus.s.neruus est absqꝫ socio sibi opposito. Et pa-
ria octo ipsoꝝ exierũt itus ex spõdilibus colli. Et duode
cim paria ex spõdilibus nuche ad locũ oppõnis dorsi in
directo pectoris. Et paria q̃nque ex spondilibus noiatis
alchacam. Et ista sunt in inferiori ꝑte dorsi. Et paria tria
ex osse aggez. Et tria ex osse assẽ.s.caude. Et alteꝝ non ha
bẽs oppositũ exit ex medietate extremitatis ossis noiati
assez.s.caude. ¶ Et par p̃mũ exit ex foramie iũcture pri-
me iũcturaꝝ colli. Et ascẽdit vsquequo diuidat̃ in lacer-
tis capitis. ¶ Et scd̃z par exit ex foramie exñte in iũctu-
ra p̃ma ꝛ secũda. Et tãdem separatur in duas partes. Et
iungitur extremitas ipsius in cutiz capitis. Et extremitas
alia in lacertis colli ꝛ in lacertis spatule. ¶ Et tertiũ par
ipsius exit ex foramine existẽte inter iũcturã scd̃az ꝛ ter-
tiã. Et diuidit̃ in ꝑtes duas. Una tẽdit ad lacertos existẽ-
tes i dorso. Et alia vadit ꝟsus partẽ añriorẽ. Et diuidit̃ in N
lacerto posito ex opposito ipsius ꝛ in existẽte supra ip̃m.
¶ Et quartũ exit inter iũcturã tertiã ꝛ quartam. Et diui
dit̃ in partes tres. Una quarũ tẽdit ad diafragma:ꝛ alia
ad extremitatẽ lacerti existẽtẽ in capite ꝛ in ceruice:ꝛ ex-
tremitas alia ad extremitatẽ lacerti spatule. ¶ Et q̃ntuz
orit̃ inter spõdile quartũ ꝛ septimũ. ¶ Et sextũ orit̃ iter
spondile q̃ntũ ꝛ sextũ. ¶ Et septimũ iter spõdile sextũ ꝛ
septimũ. ¶ Et octauũ iter spõdile septimum ꝛ octauũ:ꝛ
ibi est finis nodoꝝ colli. Et nerui descẽdẽtes ab istis oẽs
sunt diuisi in partibus quaꝝ ipsarũ partiũ vna vadit ad
lacertos pectoris ꝛ ceruicis:partes alie vadunt ad lacer-
tos dorsi ꝛ diafragmatis:preter paris octaui cuiꝰ aliquid
nõ tendit diafragmati:ꝛ relique ꝑtes tẽdunt ad basecb ꝛ
brachio ꝛ spatule. Sꝫ paris sexti q̃dã pars tẽdit ad lacer-
tũ spatule ꝛ ꝑs alia ad bascecb. Et septimi pars vadit ad
lacertuz existẽtez in bascecb. Et alia pars diuiditur in cu- O
tim residui bascecb. Et aliq̃d octaui paris transmittit̃ in
cutiz brachij. Et extremitas sui tẽdit ad lacertuz brachij.
¶ Et par nonũ exit iter spõdile octauũ ꝛ nonuz. Et illud
est p̃ncipiũ spõdiliũ dorsi. Et diuidit̃ vna suaꝝ extremi-
tatum in lacerto exñte intus in costis. Et alia extremitas
in lacerto dorsi. Et alia extremitas descẽdit ad spatulã ꝛ
extẽdit̃ in ipsaz. ¶ Et par decimũ exit iter spõdilez no-
nũ ꝛ decimũ. Et ꝑs vna ipsius vadit ad cutiz bascecb. Et
residuũ diuidit̃:ꝛ ꝑs vna ipsius tẽdit ꝟsus faciez:ꝛ diui-
dit̃ in lacerto existẽte in costis:ꝛ in lacerto inuestito supra
pectus. Et alia diuidit̃ in lacerto dorsi ꝛ spatule:ꝛ ꝑ hanc
viã est exitus neruoꝝ. ¶ Et diuisio ipsoꝝ.s.par vnũ iter
iũcturas duas vsqꝫ ad cõplemẽtum duodecimi paris do
nec exeant ad par cõplẽs viginti paria ex corpore spõdi-
lis que sunt decẽ ꝛ nouez. ¶ Et postea exeũt paria ex al-
chatini ex corpore totius ceruicis par vnũ vsqꝫ ad cõple
mẽtũ q̃nque pariũ:ꝛ ꝑtes ipsoꝝ tẽdunt ad anteriora:ꝛ di
uidunt̃ in lacerto existẽte supra vẽtrẽ:ꝛ alique diuidunt̃
in lacerto existente supra lumbos:ꝛ miscentur in partibꝰ P
tribus existentibus supra ipsum nerui descendentes a ce
rebro:ꝛ a paribus duobus existentibus sub istis tribꝰ de-
scendunt ab ipsis rami magni ad crus donec descendant
extremitatez pedis. ¶ Et demum oriuntur paria tria ab
osse haggez ex vnoquoqꝫ foramine par vnũ p̃ncipiuz eo-
rũ est a spõdili vigesimoquinto. ¶ Et demuz exeunt pa
ria tria ex osse caude nominatũ in arabico bascecb. Et so-
lus absqꝫ socio:generatio ipsius prima est inter os tertiũ
ossis baggez. Et os p̃mum ossis bascetb.s.caude:quod est
os caude. Et post s̃m istũ ordinẽ inter duo spondilia par
vnũ vsqꝫ ad finem triũ pariũ. Et solus oritur ex fine cau-
de:ꝛ etiã ista sex paria. Par p̃muz miscetur cũ paribꝰ ve-
nientibus ad crura. Et residuũ ip̃oꝝ diuiditur in lacertis
ani ꝛ vercetri:ꝛ vesice:ꝛ vulue:ꝛ pelliculis ventris. Et in
partibus venientibus ab osse vmbilicali:ꝛ a lacertis ve-
nientibus vel orientibus ab osse baggez. Q

¶ Cap.8m. Qd̃ est de ligamentis.

Et ligamenta que sunt noiata in lingua arabica re-
batbat:eius corpus est vel eoꝝ mediuz in-
ter corpꝰ ossis ꝛ corpꝰ musculi:ꝛ eoꝝ ortus
est inter extremitates nodositatum ossium.

¶ Cap.9m. Quod est de chordis.

Chorde que nominant̃ in arabico bau
thar:sunt medie inter ligamẽ-
ta ꝛ neruos. Et earum ortus seu natiuitas est
ex neruo veniente ad lacertum:ꝛ a ligamen
to orto ab osse.

¶ Cap.

A ℂ Cap.10m. Quod est de carne.
Carnis tres sunt spēs: vna ē caro mixta
cuꝫ neruo ⁊ chorda ⁊ illa noiaṫ
lacertꝰ siue musculus: ⁊ illa est maior ps car/
nis totiꝰ corpis: ⁊ ħ ero memoratꝰ i caplo mē
broꝝ officialiū. ℂ Scđa spēs ē spēs carnis pure: ⁊ i hac
sūt multa ligamēta: ⁊ ħ ē mioꝛ spēs corporis. ℂ Tertia
spēs ē carnis glandulose: ⁊ caro pura ē illa q̄ est in capite
mēbri.s.veretri: ⁊ illa q̄ est in loco occulto dorsi: ⁊ ex illa ē
caro existēs inter dentes. Sed caro noiata glādulosa est
caro testiculoꝝ ⁊ mām̄illarū: ⁊ ex illa est ēt in radice lin/
gue: ⁊ ex illa est caro exn̄s in subascellis ⁊ in duobꝰ emun/
ctorys noiatis in arabico orbitaꝫ: ⁊ q̄ ē post aures ⁊ i col
lo: ⁊ istius spēi est caro que est iter itestina ⁊ neruos.

ℂ Cap.11m. Quod est de villis.

Sed de villis ero memoratus cuꝫ ero reme/
moratus membra cōposita existētia īin
B tus in corpore: eo quia ille est locus conueniēs
rememorationis ipsorum ibi.

ℂ Cap.12m. Quod est de humoribus.

Et humores apparētes in corpe hu/
mano sunt q̄tuoꝛ: scili/
cet sanguis/flegma/cholera/⁊ melia.

ℂ Cap.13m. Qđ ē de simplicibꝰ mēbris.

Et simplicia mēbra sūt cutis/vngues/
⁊ capilli/⁊ ħ ē mãifestū.

ℂ Cap.14m. Quod est de spiritu.

Spiritus duo sūt.s.spūs apparens in
corde: ⁊ spūs apparēs in ce
rebro: sꝫ spūs in epate nō apparet ꝑ viā sen/
sus. Et hec sunt verba dicta supra simplicia
mēbra q̄ sufficiētia esse videtur in hoc loco:
⁊ qui volūt amplius addere addāt. Et nūc redibo ad lo/
quēdū supra officialia mēbra: ⁊ icipiā a mēbro simplicio
C ri oium ipsoꝝ: ⁊ istud est lacertus siue musculus.

ℂ Cap.15m. Quod est de lacerto.

Lacertus est corpꝰ cōpositū ex carne
rubea: ⁊ ligamētis: ⁊ neruo
ascēdētibꝰ supra ipꝫ. Et ipe ē iduēs ossa liga
tus ligaturis nascētibꝰ ab ossibꝰ: ⁊ istđ est qn̄
neruus ꝯiūgiṫ supme extremitati ipsiꝰ lacer
ti. Tādē diuidiṫ in ptes: ⁊ misceṫ exiture carnis lacertꝰ:
⁊ germiat in osse posito sub lacerto ligaturā: ⁊ misceṫ cuꝫ
neruo ⁊ carne: ⁊ demū ex oibꝰ istis exit corpꝰ vnū noiatuꝫ
lacertus. Et qn̄ ptes nerui veniunt ad extremitatē iferio
rē lacerti: tūc adunate sūt ptes nerui ad ptes ligamētorū
solū absq̄ alia āmixtiōe carnis: ⁊ tādē exit ab istis corpꝰ
noiatū chorda: ⁊ ħ chorda tēdit donec iūgaṫ extremitati
inferiori illiꝰ mēbri. Et oēs lacerti ꝭm itētionē Gal. exn̄/
tes in corpꝰ sūt.529. ℂ Et dcm̄ est ꝙ ħ corpa varianṫ in
forma in q̄ntitate: ⁊ i cōpōne: ⁊ qn̄ ṽtus ab istis germiaṫ:
chorde in forma cōpōnis ipsoꝝ: tādeꝫ varianṫ in q̄ntita/
te: qm̄ aliq sūt magni ⁊ aliq pui. Magnꝰ ē sicˡ lacertꝰ posi
D tus supra coxā ⁊ puus ē sicˡ lacertꝰ positus supra oculum.
ℂ Et variatio ipsoꝝ est in forma ꝙ tales sūt ex lacertis
quoꝝ caro ipsoꝝ nō misceṫ cū neruo: ⁊ variatio ipsoꝝ ē
in chordis oriētibꝰ ab ipsis: qm̄ tales ex ipsis sūt ꝙ chor/
da oriṫ ex duobꝰ lacertis: ⁊ tales sunt a qbꝰ ambobus ab
vnoquoq̄ eoꝝ oriunṫ chorde.2.vel.3. ⁊ ħ est ꝭm ꝙ ꝯue/
nit eis. ℂ Sꝫ variatiōes ipsoꝝ ex pte oppōnis ipoꝝ sūt
ꝙ aliq ipsoꝝ oppositio sua est in directo mēbri ⁊ aliqui
nō. Et si debemus loq in vnoquoq̄ lacerto lacertoꝝ ħ:
ṽba eēnt ꝓlixa valde: nec essēnt huic arti multū nec̄ia: ħ
est ad medicinādū ꝑ cibos ⁊ medicias. Sꝫ chirugicis.i.
opantibꝰ cū ferro magnū eēt iuuamentuꝫ. Et dico adhuc
ꝙ post terminationeꝫ istarum reruꝫ paruum lucruꝫ cō/ E
sequeremur. Et ego narrabo de neruis quando ero locu
tus iuuamentum ipsorum in libro sanitatis.

ℂ Cap.16m. Quod est de forma capitis.

Forma capitis nālis est rotūda habēs
aliquā planiciē in vtroq̄ lateṙ:
ac si imagiatus fueris formā cereā rotūdā eē
cōpressāꝫ in vtroq̄ latere. Dn̄s itrisecus cō/
cauitates ꝯiūgētes se adiuicē: ⁊ noianṫ cellu/
le cerebri: ⁊ sunt due exn̄tes in pte anteriori cerebri ⁊ vna
in medio: ⁊ alia in posteriori pte: ⁊ ꝓpe ꝯiūctionē istaruꝫ
cellulaꝝ.s.ptis vnius cū altera: sunt corpora formata for
mis talibꝰ vt sint ꝯueniētes in aliquo tpe ad claudēdum
vel ad aperiēdū. Et isunt cerebro due additiōes germia/
te a duabꝰ cellulis anterioribꝰ silibꝰ duobꝰ capitibꝰ mā/ F
millaꝝ deriuātes vsq̄ ad os noiatuꝫ colatoriū: ⁊ istđ est
os pforatū foraminibꝰ multis: sꝫ nō ꝑ viā rectā sed obli/
quā: ⁊ locus istius in craneo est locus cui ꝯiūgiṫ extremi/
tas nasi. Et ex pāniculis duobꝰ cerebri vnus ex istis est
fortis ⁊ grossius: ⁊ alius est subtilis. Subtilis cōiūctus est
cerebro ⁊ noiatus est capitis secūdina vel secunda: ⁊ assi/
milaṫ secūdine: eo ꝙ in ipso sunt nerui ⁊ vene: ex qbꝰ nu/
triṫ cerebrū: ⁊ ipse ꝯtinuaṫ cerebro in aliqbꝰ locis. Et pā/
niculus grossius ꝯiūgiṫ craneo: ⁊ ēt cerebro cōiūgiṫ in ali/
quibꝰ locis. Et hic pāniculus fortis pforatus existit fora
minibus multis in locis duobꝰ. Unus locus est in latere/
foraminis extremitatis nasi: ⁊ noiatus est colatoriū: ⁊ al/
ter est ꝓpe osse existente in palato. Et istud silr̄ est perfo
ratū ⁊ sub cerebro. ℂ Et sub pāniculo grosso est rhetis q̄
in arabico noiaṫ alagema q̄ ē ex arterys ascēdētibus ca/
put. Sꝫ nuche spōdilia ipaꝫ coopiūt sicˡ os cranei coope/
rit cerebrū: ⁊ ipsa circūdaṫ a duabꝰ pelliculis exeūtibꝰ a
duobꝰ pāniculis cerebri: ⁊ ex ipa oriṫ neruus q ei ꝯiūgiṫ. G

ℂ Cap.17m. Quod est de forma oculorum.

Forma oculi cōposita est ex septē tuni Idē 2° huiꝰ c.15°.
cis ⁊ tribꝰ hūoribꝰ. ℂ Prima
ipsaꝝ ē q̄ ꝓpe craneū moraṫ: ⁊ ē tunica pan 1a tunica.
nosa: ⁊ eiꝰ ortꝰ ē ex pāniculo grosso exn̄te in
cerebro: ⁊ noiaṫ tunica fortis: ⁊ in arabico no
minata ē aluocha alsalba. ℂ Et post ipsaꝫ ṽsus ptē exte/ 2a
riorē ē altera tunica pānosa. Et eius ortus est ex pāniculo
subtili exn̄te in cerebro. Et noiaṫ scđa vl scđina: ⁊ arabi/
ce almissima. ℂ Et post istā ē tunica rhetina: ⁊ ortꝰ eiꝰ ē 3a
ex aia musculi exeūtis a cerebro: ⁊ est ꝯcauus. ℂ Et post pmꝰ humor.
istā in medio istiꝰ pāniculi ē corpꝰ vnū molle ⁊ hūidū no
minatū humoꝛ vitreus: ⁊ in arabico alçegia. ℂ Et in me 2us humor
dio istiꝰ corpis ē corpꝰ vnū sphericū hn̄s aliquā latitudi/
nē silēꝫ grādini in claritate ⁊ albedie: ⁊ ħ hūiditas nomi
naṫ grādinosa: ⁊ ē corpꝰ pfundatuꝫ in humiditate vitrea
vsq̄ ad medietatē. ℂ Et post aliā medietatē exn̄tē ṽsus 4a
partē exteriorē.s.aeris ab hūiditate grādinosa ē vnū cor/
pus simile tele aranee: ⁊ illđ est in vltimo claritatis ⁊ ter H
sionis: ⁊ noiatur tela aranea: ⁊ in arabico haantebuthia.
ℂ Et post istā ṽsus ptē exteriorē existit hūiditas vna si 3us humor
milis albugini oui: ⁊ noiaṫ hūoꝛ albugineꝰ. ℂ Et ascēdit 5a
supra istā humiditatē ṽsus ptē exterioreꝫ corpus vnum
subtile asperū: noiatū in arabico maciuaru: ṽsus albugi/
nē ex pte exteriori. Et coloꝛ eiꝰ variaṫ in corporibꝰ: eo ꝙ
alicui est valde nigruꝫ: ⁊ alicui minus: ⁊ alicui est coloris
calcedony. Et in medio ṽsus grādinosaꝫ est foramē vnū
qđ qn̄q̄ dilataṫ ⁊ qn̄q̄ ꝯstringiṫ: vice vna post aliaꝫ: ꝭm
ꝙ ꝯuenit humiditati grādinose qn̄ est hn̄s lucē: qm̄ con/
stringiṫ in magna luce: ⁊ dilataṫ in parua. Et istđ foramē
noiaṫ oculi pupilla: ⁊ hec tunica noiaṫ tunica pupillina.
ℂ Et post istā est coopertura vna corporis vniꝰ grossi. ⁊ 6a

I fortis:⁊ clari.s.coloris celestis:sil'e celo:factũ ad modum
cornu albi:⁊ noiata est tunica cornea:⁊ color eiꝰ existit ad
7° modũ eius tunice que existit sub ea.¶ Et ascẽdit supra
istud corpus vnũ valde albũ noiatum ꝯiunctiua:preter
ꝙ nõ cooperit locũ nigredinis oculi:⁊ istud noiat̃ albe/
do oculi.Et eius ortus est ex pellicula que est ꝟsus os ex
terioris cranei.Et ortus cornee est ex tunica forti:⁊ ortus
vue est ex secundina:⁊ ortus arance est ex rbetina.

¶ Cap.18m.Quod est de forma nasi.

F Orma nasi sũt due vie diuidẽtes se in
ptes duas.Una eaꝝ ꝺriuatur
ad extremitatẽ oris:⁊ alia ascẽdit desuꝑ do
nec iũgat̃ ossii simili colatori qꝺ cõpositũ
est ꝟsus duas adeptiões anterioris ptis ce/
rebri sil'iuz capitibus mãmillarum:⁊ iste vie circũdãtur
ex vna pellicula grossa orta ex pellicula oris.

¶ Cap.19m.Quod est de forma auris.

K V Ia aũris est in osse petroso:⁊ iõ noiant̃ i li/
gua arabica agari:⁊ in ipso sũt vie obliq̃
multe ⁊ tẽdunt tal'r ꝑ viã tortã donec iungant̃
musculo quinto orto a cerebro a quo orit̃ pellicula extẽ/
sa supra os petrosũz.Sed corpus chartilaginosum exñs
exterius est auricula noiatũ:⁊ istud est manifestum.

¶ Cap.20m.Quod est de forma lingue.

L Ingua est caro mollis ⁊ alba:iuoluta
venis multis ⁊ ꝑuis in qbꝰ est
sanguis:⁊ sunt vene in ipa ⁊ arterie ⁊ muscu
li in q̃ntitate maiori vltra quo vt sue magni/
tudini videt̃ ꝯuenire ⁊ ipsa cooperitur pellicula oris.Et
sub ista duo existũt orificia iũgentia vsq3 ad carnẽ glan/
dulosam ipsius que est posita sub radice ipsius.

¶ Cap.21m.Quod est de extremitate oris.

E Xtremitas oris tendit vsq3 ad istas
vias.vna ex pte añriori:
L ⁊ illa noiat̃ cãna pulmonis.Et alia posita est
post ipsaz ex pte ceruicis supra spõdilia colli:
⁊ hec noiat̃ mery.Et ꝑ istã trãsit cibꝰ ⁊ potꝰ.Sz ꝑ viam
cãne pulmonis trãseũt spũs ⁊ itrãt ⁊ exeũt ꝑ viã anheli/
tus:⁊ positũ ẽ supra viã istã cooꝑtoriũ vnũ ad cooꝑiẽdũ
ipsaz in hora deglutiẽdi vt aliqd nõ possit subintrare de
eo qꝺ deglutit̃:qa si aliqd subitrat incõtinẽti ꝓuocat̃ tus/
sis.Et iã ꝑparatũ est in h loco instr̃m vnũ in quo est vox
ꝟsus orificiũ cãne pulmonis:⁊ istud instr̃m ẽ mẽbrũ no/
minatũ epiglotũ:⁊ in arabico haugera:⁊ ipz ẽ cõpositũ
ex tribꝰ chartilagibꝰ cõpõne pulcra ꝯuenienti cẽ vocis:
iõ vt sit edificata ⁊ fabricata ex istis tribꝰ chartilagibus
çãpogna vna vl' fistula sil'is çãpogne fistule.s.⁊ flaiboli.
Et in ꝯcauitate istius çãpogne est corpus sil'e ligue fistu
le:⁊ in istis locis sunt lacerta multa vel secreta multa.

¶ Cap.22m.Qꝺ est de anathomia totius ventris.

S Cias ꝙ ꝯcauitas totiꝰ vẽtris exñtis sub
osse trachee vsq3 ad os lũbi diui/
M sa ẽ in duas magnas ptes:vna ẽ supiꝰ coope
riẽs pulmonẽ ⁊ cor:⁊ scꝺa ẽ iferiꝰ cooperiẽs
stõchũ:⁊ itestia:⁊ epar:⁊ splen:⁊ fel:⁊ renes:
⁊ vuluã:⁊ vesicã.Et diuidũt̃ iste due cõcauitates mẽbro
vno noiato diafragma:⁊ istꝺ diafragma icipit a capite
pectoris tẽdẽs ꝑ diametrũ iferiꝰ ad vnũqꝺq3 duoꝝ lateꝝ
donec ꝺriuet̃.xy.spõdili nuche:⁊ istꝺ ẽ diuidẽs iter supio
ra ⁊ iferiora.Demũ ꝯcauitas supior diuidit̃ i ptes duas:
⁊ ille ptes diuidũt̃ vno medio qꝺ trãsit ꝑ mediũ illaruz
ptiũ donec iũgat̃ spõdilibꝰ nuche.Et hec ꝯcauitas supe/
rior tota noiat̃ pectus:⁊ terminus ipsius est a supiori pte
duoꝝ trachee vsq3 ad diafragma qꝺ diuidit supiora ab
inferioribus:⁊ hec est forma pectoris.

¶ Cap.23m.Qꝺ est de anathomia pulmonis ⁊ cãne eius. N

C Anna pulmonis icipit ab extmitate oris
sic diximꝰ:⁊ qñ ꝺscẽdit sb trachea
diuidit̃ i duas ptes.⁊ q̃lz ps ipsaꝝ didit̃ i pli/
bus ptibꝰ:⁊ circa ipas edificata ⁊ fabricata est
caro pulmonis:⁊ iteꝝ edificata ẽ ex oibꝰ istis cãnis diui/
sis:⁊ venis exñtibꝰ sb ipsis caro pl'mõis:⁊ caro edificata
⁊ fabricata circa ipas ẽ corpꝰ pl'mõis:medietas ꝟo pl'mo
nis ẽ i ꝯcauite dextra:⁊ medietas alia i ꝯcauitate sinistra.
Et cãna.s.ipsiꝰ pl'mõis ꝑparata ẽ ⁊ cõpra ex chartilagibꝰ i
fora ãnuloꝝ:sz nõ sũt ãnuli cõpleti:eo ꝙ i q̃ntitate ptis 3e
annuloꝝ ipsoꝝ extremitatibꝰ suis ꝯiungit̃ pellicula vna
tendẽs ꝑ viã rectaz:⁊ ꝯiũgunt̃ isti annuli sil' villis ⁊ liga/
turis multꝭ.Sz isti ãnuli ꝓpe sũt duri ⁊ chartilagiosi:⁊ gib
bositates istoꝝ ãnuloꝝ sũt ꝟsus ptẽ exteriorẽ corporis:
⁊ pñt palpitari manibꝰ.s.pellicula ꝯiũgẽs ãnulos ꝑ viaz
rectã.Sz locꝰ rectꝰ ipoꝝ ꝯiũctꝰ ẽ mery.Et h ẽ ac si imagi O
natꝰ fueris in corde tuo fistulã vnã vniꝰ cãne:⁊.iy.ps ici/
sa sit i lõgitudinẽ ⁊ ptes.y.itegre remaneãt ⁊ ps.iy.icisa i
lõgitudinẽ ꝯiũcta sit glutie cũ charta vna cũ ãbabꝰ extre
mitatibꝰ linea recta siue ꝑpẽdiculari:⁊ tãdẽ itelliges cã/
nam pulmonis per viam ꝯuenientem ⁊ rectam.

¶ Cap.24m.Qꝺ est de anathomia cordis ⁊ forma eius.

F Orma cordis ẽ rotũda ad modũ pinee q̃
in arabico noiat̃ femiara:sz ẽ trãs
uersa eo ꝙ acuitas cordis existit ꝟsus iferiora
corpis:⁊ radix ꝟsus supiorẽ ptem corpis.Et hz
pelliculã vnã grossaz circũdãtẽ ipz:sz nõ ꝯiũgit̃ tota ver
sus radicẽ.Et posituz ẽ i medio pectoris:sz caput eiꝰ.scilz
acuitas tendit magis ad ptẽ sinistram.Et arteria magna
orit̃ ex ista pte.s.sinistra:⁊ iõ appet pulsus maior i ista p/
te:⁊ pp h imaginãt̃ aliq ꝙ cor sit positũ in ista pte.¶ Et
hz cor ꝯcauitates duas magnas:vnã ex pte dextra:aliaz P
ex pte sinistra:⁊ ꝟsus radicẽ suã ẽ res vna sil'is chartilagi
ni:⁊ ipa ẽ q̃si fundamẽtũ totiꝰ cordis:⁊ a ꝯcauitate ꝺxtra
ad sinistrã sunt vie:⁊ i ꝯcauitate dextra sunt orificia duo.
Unũ ipoꝝ ẽ orificiũ vene ꝯiũcte epati q̃ orit̃ ab epate ꝺz
Ga.⁊ a corde ꝺz Arist.Et supra istꝺ orificiũ sunt pellicule
tres apientes se seu dilatãtes i hora itroitꝰ sanguis in ipz:
⁊ demũ claudit̃ clausiõe ꝯueniẽti.Et orificiũ 2m est orifi
ciũ vene ꝯiũgẽs se ex ista ꝯcauitate in pulmonẽ:⁊ ẽ vena
vna q̃ nõ pulsat eo ꝙ tunice ipsiꝰ sũt grosse ad sil'itudinẽ
arterie:⁊ istꝺ orificiũ hz pelliculas apientes se ex̃ ⁊ nõ.al'.
nũc itꝰ ex aduerso pelliculaꝝ alteriꝰ orificy.Et i ꝯcauitate
ptis sinistre sunt duo orificia:vnum ẽ orificiũ arterie ma
gne:⁊ hz pelliculas tres apiẽtes se itrisecus ꝟsus ptẽ exte
riorẽ.Et 2m ẽ orificiũ arterie ꝯiũgẽtꝭ se i pulmõe:⁊ supra
istud orificiũ ẽ pellicula vna aperiẽs se itus ⁊ ex̃.Et habz
cor additiões duas sil'es auribꝰ:vna ex pte dextra existit
⁊ altera i sinistra.Et pulmo ẽ volatiçans supra cor:⁊ cor Q
habet texturas multas variantes se in oppositione.

¶ Cap.25m.Qꝺ ẽ de fora stõchi ⁊ mery.

I Am diximꝰ ꝙ i extmitate oris sũt vie due:
vna ẽ via aie.s.aeris ad pulmonẽ:⁊ 2a
est via cibi ⁊ potus ꝑ mery.⁊ h vocat̃ mery:⁊
istꝺ cõpositũ ẽ ex duabꝰ tunicis:vna ẽ extrisecꝰ ⁊ ẽ carno/
sa:⁊ textura ipsiꝰ tẽdit i latitudinẽ.Et alia ẽ itrisecꝰ ⁊ ẽ ner
uosa.al'.musculosa:⁊ textura ipsiꝰ tẽdit in lõgitudinẽ:⁊ ali/
qd ipsiꝰ tẽdit ꝑ diametrũ:⁊ ipz positũ ẽ i posteriori pte su
pra spõdilia colli:⁊ ipz elõgat̃ ⁊ descẽdit iferiꝰ donec trã/
seat diafragma ⁊ ligatũ ẽ spõdilibꝰ ⁊ villis ipm ligãtibꝰ.
Et qñ trãsit diafragma dilatat̃:⁊ fit ex ipo stõchꝰ ⁊ tẽdit
aliq̃ntulũ ꝟsus ptẽ sinistrã.Et iõ dr̃ ꝙ caput stõchi gescit
in pte sinistra:⁊ fundũ in pte dextra:imagina g̊ in corde
tuo cucurbitã vnã rotundã hñtem collũ longũ:⁊ cũ ipsa
iungat̃

A iungatꝰ colluz aliud:⁊ sic intelligēs formā stōi ⁊ meri:nisi
ꝙ stōachꝰ existit a latere ꝟsus deorsuz aliquātuluz longꝰ
⁊ vnū ex duobꝰ capitibꝰ ipsius stōi superiꝰ est meri:⁊ in/
ferius est pnm intestinoꝝ:⁊ noiaꝰ portanariuz:⁊ in arabi/
co albeb:⁊ ipse.s.stōchꝰ est ligatꝰ spōdilibꝰ:⁊ ēt cū aliqbꝰ
intestinoꝝ fortibꝰ ligaturis sustinētibꝰ ipsum. Et corpus
stomabi cōpositū est ex tribus tunicis:textura vnius ten/
dit in longitudinē:⁊ alia vadit per diametrū:⁊ illa est in/
trinsecꝰ:⁊ est illa tunica idest neruosa.al.musculosa:⁊ exte
rior est carnosa:⁊ textura ipsius tēdit in latitudinē.

Caplm 26m. Quod est de forma intestinoꝝ.

Intestina cōposita sunt ex duabꝰ tu/
nicis:⁊ hn̄t texturā tenden
tez in latitudinē soluz ⁊ sup tunicā interiorē
adest viscositas noiata in arabico lasuen.iue
stita ex ipsa inuiscatiōe siue viscositate a nā.
B Et oia itestina sunt sex:tria minuta:⁊ sunt superiora:⁊ tria
grossa ⁊ sunt iferiora:⁊ pnm minutoꝝ est itestinū ꝯiunctū
fundo stōi noiatū duodenū.Et post ipz ē itestinū noiatū
ieiunū:⁊ ista duo sunt erecta in longitudie corpis:⁊ orifi/
cia istoꝝ ꝯiūgunꝰ in epate plus alys itestinis:⁊ post ieiu/
nuz ē itestinū noiatū gracile:⁊ ipz reuoluiꝰ reuolutionibꝰ
pluribꝰ.Et latitudo istoꝝ triuz itestinoꝝ est ad modū vł
ad quātitatē latitudis portanary.Et post ista est itestinuz
noiatū orbū:⁊ istud itestinū est latū non hn̄s trāsituz nec
iter:sz sile ē fisculo vel marsupio:⁊ qr nō hz nisi vnuz os:
ideo p ipm intrat ⁊ exit qcqd itrat ⁊ exit : ⁊ ipm est in pte
dextra positū:⁊ post istud ē itestinuz noiatū colon:⁊ icipit
a pte dextra tendēs p latitudinē vētris ad ptē sinistrā.Et
post istud est itestinū rectū:⁊ istud itestinū rectū hz cōca/
uitatē amplaz in q̄ coadunanꝰ feces:sicut vrina in vesica
coadanatꝰ:⁊ sup orificiuz istius est lacertus vrine.

C Caplm 27m. Quod est de forma epatis.

Epar positum ē in latere dextro costaꝝ
superioꝝ ex costis superioribꝰ:⁊
forma ipsius ē forma lune:⁊ ē hn̄s cōcauita/
tez in pte lateris stōi ⁊ additamēta:⁊ aliqbꝰ
insunt quatuor:⁊ aliqbꝰ qnqꝫ:⁊ ipz ē coope/
riens supra latus dextrū stōm:⁊ gibbositas ipsius ē ꝟsus
diafragma:⁊ est ligatū ligamētis cōiungētibꝰ se pellicule
existēti supra ipsuz:⁊ oriꝰ a cōcauitate ipsiꝰ epatis canale
vnū noiatū ianua epatis:⁊ forma ipsiꝰ est forma vene:nisi
ꝙ est nō hn̄s sanguinē : ⁊ illud canale ē diuisuz in ptes:⁊
ille ptes sunt ptes multe in quātitate multa : ⁊ veniunt ex
ipsis.s.partibꝰ ptes multe ad fundū stōi:⁊ ad intestinum
noiatū duodenū:⁊ multe ēt ptes ad itestinū veniunt ieiu/
num:⁊ demū ad residuū alioꝝ itestinoꝝ donec iunganꝰ
intestino recto.Et istud canale qδ est in porta epatis diui
diꝰ etiaz in ptibꝰ interioribꝰ ipsius epatis ad ptes minu/
tas.s.ad venas capillares siles capillis.Et a pte gibbosita
D tis epatis apparet vena vna magna a qua oēs vene totiꝰ
corporis exeunt:sicut diximus in anathomia venarum:⁊
radix ipsius vene diuidiꝰ ab epate ad ptes miutas siles
capillis:⁊ obuiaꝰ in ptes diuisas a canali noiato porta:⁊
nutrimentū chimosuz intrat in epate per suā ianuaz:⁊ in
illis venis decoquiꝰ donec redeat ad sanguinē:⁊ demum
exit p illaz venā magnā exn̄tez in sua gibbositate.

Capitulum 28m. Quod est de forma splenis.

Forma splenis est longa : ⁊ positū ē in
pte sinistra ligatū ligamentis
cōiungētibꝰ pellicule existētibꝰ supra ipm:
⁊ est cōtinuatū stomacho ex vna parte:⁊ ex
alia parte costis posterioribus : ⁊ oriunꝰ ab
ipso conducta duo:vnum ex ipsis cōiungiꝰ ori stomachi:
⁊ aliud coniungitur in epate versus cōcauitatem.

Capitulum 29m. Quod est de forma fellis.

Fel positum est in epate : ⁊ habet vias duas: E
vna coniungitur in concauitate epatis:⁊
alia ramificatur ⁊ coniungitur inferioribus in/
testinis ⁊ in fundo stomachi.

Capi.30m. Qδ est de forma ⁊ anathomia renum.

Duo renes positi sunt in latere duoꝝ la
teꝝ spōdiliū nuce ꝓpe epar
⁊ ren dexter ē in altiori loco rene sinistro:⁊ vnū
qδqꝫ hz colla duo:vnū ipsoꝝ cōiungiꝰ in vena
magna ascēdente a gibbositate epatis:⁊ aliud descēdit iie
rius donec cōiūgatꝰ in vesica cōiunctione mirabili:⁊ iste
due vie.s.ista duo colla nominanꝰ in arabico alalbin.

Caplm.31m. Quod est de forma vesice. F

Locus vesice ē inter anū ⁊ vmbilicū:q lo/
cus ē noiatꝰ in arabico ana:⁊ cōpo/
sita ē ex duabꝰ tunicis:⁊ in orificio sui ē lacertꝰ
vnꝰ:⁊ vrina venit a renibꝰ ad ipsaz p vias noia
tas alhalbin:⁊ iste due vie tendūt p diametrū:⁊ vadūt ēt
p longū donec trāseāt ifra in vesicā:⁊ oriꝰ ab ipsis corpꝰ
vnū sile pellicule q̄ apit vesicā ⁊ claudit eā ex pte renū:⁊
istδ est sine dubio vt aliqd nō redeat de vrina ad renes.

Vesica est cō posita ex dua bꝰ tunicis.idē 19a tertij.c.1. per hoc sane intellige lraz Aui.15a ter/tij.c.1.

Cap.32m. Qδ est de anathomia myrach ⁊ çirbi.

Myrach qδ etiā in arabico noiaꝰ myrach:
hz sub lacerto exn̄te in vestito sub
vētre pelliculaz vnā:⁊ ē plana:⁊ post istam est
cooptoriū:⁊ post sunt itestina:⁊ iuuamētū istiꝰ
pellicule ē ad obuiāduz ne itestina sil' cōmisceāꝰ:sic fit in
egritune i arabico noiata sachot:⁊ iuuamtū cooptory ē ad
calefaciēdū itestia.⁊ de istis ero locutꝰ largiꝰ i lib.sanitatꝭ.

Cap.33m. Qδ est de anathomia veretri ⁊ testiculoꝝ.

Oritur ex osse vmbilicali corpꝰ neruosuz:
musculosuz amplū:⁊ mltaꝝ ꝯcaui
tatū:⁊ sꝰ sub ipo arterie multe ⁊ late vltra eo ꝙ
ꝯueniret sue magnitudini:⁊ istδ corpꝰ ē veretrū ⁊ G
oriunꝰ a pellicula vie due noiate i arabico albarbachi:⁊
demū ramificaꝰ ⁊ gn̄aꝰ ex ipsis pellicula.s.bursa testicu/
loꝝ ⁊ ēt testiculi:⁊ veniūt a latē iteriori ex pte venarū ife/
rioꝝ rami hn̄tes iuolunes ⁊ ligata mlta:⁊ circūdanꝰ carne
glādulosa alba:⁊ hn̄t testicli vias duas, veniētes ab ipsis
(ad veretrū.

Ca.34m. Qδ ē de anatho.māmillaꝝ.

Mamilla est cōposita ex arterys: venis:⁊
musculis:⁊ est repleta carne glā
dulosa alba : ⁊ iste arterie ⁊ vene diuise sunt in
māmillis in ptes multas minutas:⁊ reuoluunꝰ
⁊ torquenꝰ reuolutionibꝰ ⁊ tortionibus multis.

Cap.35m. Quod est de anathomia vulue.

Vulua posita ē iter vesicā ⁊ itestinū rectū:
sz ē superās vesicaz ex pte supiori:⁊
ligata ē ligaturis lenibꝰ : ⁊ ipse sunt musculose:
vt de facili possint extēdi ⁊ dilatari ⁊ coaduna H
ri ⁊ ꝯstringi:⁊ hz cameras duas iungētes in vno orificio:
⁊ q̄libz istaꝝ cameraꝝ hz loca cōcaua:⁊ noiata sunt i ara
bico aluech:⁊ ista sūt orificia venaꝝ:vn̄ sanguis mēstruꝰ
trāsit i vuluā.Et post illas.s.duas cameras sūt additiōes
q̄ testiculi duo mulieris dicunꝰ ⁊ sūt miores testiculis vi/
roꝝ.Et id qδ superat ex vulua durat vsqꝫ ad orificiū ipiꝰ
qδ noiatū est in arabico fereg:hz additamēta ꝓhibentia
ipm a frigore.Et orificiū vulue virgis ē crispū:⁊ ex crispi
tudine illa oriunꝰ vene minute hn̄tes pelliculaz vnā cō/
textā duabꝰ texturis:vna tēdit i lōgitudinē:⁊ illa ē mior:
⁊ altera vadit i latitudinē. Et q̄ntitas huiꝰ anathomie mē
broꝝ sufficiat hic:⁊ si aliq volunt plus addere addāt.

Explicit Liber Primus.Colliget Auerroys qui fuit li
ber de anathomia.

1 ¶ Incipit Liber Secundus: qui est de sanitate: ⁊ est con-
tinens capitula vigintiduo.
¶ Capl'm p^m. Quod est de sanitate ⁊ de complexione atq͡ꝫ
compositione membroꝝ in vniuersali.

Diffinitio sanitatis.
SAnitas est bona dispositio in mē-
bris corporis humani: cum
qua ipsum operat̃ opationē quā hꝫ agere
per sui nām: ⁊ patit̃ passionē quā habet
pati. Et ista diffinitio ē ex diffinitionib⁹
per se notis. Et ideo qa membroꝝ ſm ꝙ
testificat̃ sensus sunt due spēs: cōsimilis
⁊ officialis: debemus itelligere in vnaquaq͡ꝫ specie ipsoꝝ
quid ipsa est: ⁊ ponere differētias eaꝝ: ⁊ postea debemus
enarrare que est actio ⁊ passio que appropriat̃ vnicuiq͡ꝫ
mēbro: ⁊ qñ nos faciemus istud: tūc cognoscem⁹ qd est sa-
K nitas vera cognitiōe. Et incipimus loqui sup corp⁹ ꝯsiliū
partiū. Et dicimus ꝙ via in cognitiōe rei cū qua operat̃
mēbrū ꝯsimile suas opationes: ⁊ patit̃ suas passiones: est
via per quā nos possum⁹ certificari in radicib⁹ isti⁹ scie:
2° de gñatione, t, c, 49. postq͡ꝫ nos reperimus hec ꝟba declarata in nāli phīa. s.
ꝙ oīa corpora similiū partiū: inquātū sunt siliū partiū:
sunt cōposita ex quatuor elementis. s. ex igne: aere: terra: ⁊
aqua: ⁊ ē declaratū in libro gñationis ⁊ corru. ꝙ via gña-
tionis nō est nisi ex parte tēperātie cōmixtionis ⁊ cōplo-
Ca. magno. ⁊ t. c. 30, ⁊, 14. nis. ⁊ in 4° methauroꝝ est declaratū ꝙ cōplo ⁊ cōmixtio
nō fit nisi per modū decoctionis: que decoctio nō fit nisi
per calorē. Et ꝙ dr̃ia que reperit̃ in istis corporib⁹ ꝯsili-
bus nō euenit nisi ſm dr̃iam ⁊ mensurā seu temperātiā
calidi: frigidi: humidi: ⁊ sicci. ⁊ ſm ꝙ inuenitur in eis alia
forma tēperātie: ⁊ est determinatū ibi ꝙ forme eoꝝ non
sunt aliud q̄ꝫ forme tēperātie cōplonalis: ⁊ ꝙ accidentia
que sunt ꝓpria in vnaqueq͡ꝫ specie ipsoꝝ nō sunt stantia
per se: sed sunt sequētia formas cōplexionales. Et hec est
narratio que erat multū necessaria anticipare hic. Et sunt
L verba que sunt declarata in nāli phīa per demōstratiōes
Contra medicos. ꝓprias ⁊ ordinatas. ¶ Et qñ medici student tractare de
istis rebus in h⁹ arte: eoꝝ verba nō sunt super ista nec ꝓ-
pria: nec ordiata: eo ꝙ student attribuere res vl'es entib⁹
particularib⁹: ⁊ ideo eoꝝ dicta non sunt ꝓpria: ⁊ non sunt
super viā quā intēdunt ꝓbare: ⁊ tunc cadunt in re quā
credunt adducere per demōstrationē. Et ista res accidit
Gal. in libro de cōplexione. s. ꝙ doctria eius in illo libro
nō incedit ſm doctrinā quā fecit in libro de elemētis per
viam demonstratiuam: ⁊ ista verba erunt multum leuia
apud illum qui studuerit in logica etiam paruo tempore.
¶ Et modo volumus reuerti ad ordinē ꝟboꝝ nostroꝝ:
⁊ dicimus ꝙ iste res qñ erunt ſm modum quē diximus:
tunc erit intellectū ꝙ res quā diximus ꝙ membrū ꝯsile
agit cū ea actionē suam: aut passionē suā patit̃ nō est alia
M res q̄ꝫ forma cōplonalis que ꝓuenit a mēsura cōmixtio-
nis quatuor elemētoꝝ. Et qñ res miscibiles nō iueniunt̃
in mixto nisi duobus modis. Unus est vt mensure sint
equales: ⁊ ista mixtio vocat̃ mixtio equalis comparādo
ipsam extremitatib⁹: eo ꝙ est in medio eaꝝ nō declinās.
Scd̃s est vt nō sint inequalib⁹ mensuris: ⁊ ista ēt inequa-
litas est multis modis: ⁊ ſm istā inequalitatē sunt diuer-
sificate ⁊ inequales facte cōplexiones specierū. Sed da-
bimus pro exēplo huius ꝙ sicut cōplexio equi est diuer-
sa a cōplone hoīs: ideo q᷑ mensure elemētoꝝ sunt mixte
in eo sup latitudinē diuersā cōmixtionis mēsuraꝝ earū
in hoīe. Et ideo ꝙ illa forma cōplonalis que est ꝓpria in
vnaquaq͡ꝫ specie inuenit̃ in ipsa eadē specie inequalitate
⁊ distemperātia media inter multū ⁊ paruū: ⁊ etiā habet
latitudinē que recipit plus ⁊ minus intra extremitates:
que temperātia ⁊ equalitas non exit de eis nisi qñ corrū-
pitur forma specifica eaꝝ: necesse est ex hoc ꝙ vna ⁊ ea- N
dē cōplexio spālis sit equalis ⁊ exiens ab equalitate. Et Uide prio cōplexio c. 2. 3°. ⁊ 8°.
istud est aut in vna quatuor qualitatū aut i duab⁹: quaꝝ
possibilis est cōpositio adinuicē. s. actiuaꝝ ⁊ passiuarum:
quaꝝ vna non ꝯdicit alteri. s. calida ⁊ hūida: frida ⁊ sicca:
aut calida ⁊ sicca: frigida ⁊ humida. ergo cōplones ꝯsiliū
partiū sunt de necessitate. ix. s. equalis. ca. fri. sic. ⁊ hu. aut Cōtra Gal.
ca. ⁊ hu. aut ca. ⁊ sic. aut fri. ⁊ hu. aut fri. ⁊ sic. ¶ Sed si iue-
niunt̃ iste. ix. in corpore hoīs in fine similanti fini extre-
mitatis elemētoꝝ in mēsura qualitatū. Istud aūt nō pos-
set esse si nō esset possibile inuenire corpus ꝯsiliū ptiū: O
in quo mensure elemētoꝝ essent equales penitus in quā- Idē 4° methe.oroꝝ. c. magno. ⁊ 2° prio celi. ⁊ 2° de gñatione. 45.
titate. Et vie speculationis multū necessarie sunt hic: tunc
apparet ꝙ est impoīe esse h̄ in quātitate partiū eoꝝ. s. in
grauitate ⁊ leuitate. Ideo qd̃ dominās sup corpora ptiū
cōsimiliū est aqua ⁊ terra: ideo hñt coagulationē ⁊ firmi-
tudinē: ⁊ q̄litates q̄ faciunt ipsa firmari ⁊ cōpleri sunt ille
que faciūt coctionē ⁊ digōnē: ⁊ ideo est appropatū gña-
bile: al'. nāle dñationi ptis agētis ⁊ calide: ⁊ patiētis hu. cū Cō. magno.
qbus fit mixtio ⁊ coctio: ⁊ totū hoc est declaratum in 4°
methauroꝝ: ⁊ ab illis regulis est ꝓbatū ꝙ cōplones non
sunt nisi qnq͡ꝫ solū: vna scilꝫ equalis ⁊ quatuor ineq̄les.
Et ꝙ est impoīe duo corpora inuenire q̄ sint cōia in cali- Idē infra. c. 4°. ⁊ 7° huius ca. 23. curādi cōcedit eā.
ditate ꝙ vnū sit siccius alio: sicut opinatur. G. in puero ⁊
iuuene: ⁊ iam declarauimus istud in alio loco melius. Et
scias in summa ꝙ mēsure duaꝝ q̄litatū actiuaꝝ sumunt̃
a mēsuris duaꝝ q̄litatū passiuaꝝ: eo ꝙ forme ꝓprie hñt
materias ꝓprias sub eis. Et nos videmus si nos exirem⁹
ab intētione publica multitudinis medicoꝝ esset difficile P
intelligē: ⁊ ideo nos loqmur d̄ hoc nimis. Et adhuc error
qui accideret ex h̄ in hac arte est multū paru⁹: ⁊ ideo non
facimus hic nouū p̄ceptū. Et ēt error quē dixim⁹ de tēpe-
rata cōplone est paru⁹. ¶ Et ideo dicim⁹ ꝙ est veꝝ ꝟbū Prio cōplo. 9. ⁊ 2. tra. 7. ca. 13°. t̄pio theoricce. ⁊ vide 1° de aīa. 113. ⁊ prīmi doctr. c. 1. ꝯcilium qd̃ nihil est.
Gal. de eo ꝙ dixit de cute vole manus. Et magis in ista
pala vel palma apud arabes ⁊ sonat pro extrema parte
palme ꝟsus digitos palme: ⁊ plus in ista que est sup ptē
que vocat̃ formiculata. Et qñ erit totū h̄ qd̃ narrauim⁹:
tunc res cū qua operant̃ ptes ꝯsimiles suas actiones: aut
patiunt̃ suas passiones est de necessitate vna istaꝝ nouē
cōplonū: siue sint ptes ꝯsiles alijs: siue nō. Et iō necium
est scire nālem cōplonē de istis nouē cōplonib⁹ cuiuslꝫ
mēbroꝝ: ꝙ illa cōplexio est tēperata comparādo ipsam
actioni mēbri aut passioni eius. Et ista tēperantia est illa
que est dicta temperātia spālis speciei: ⁊ ipsa est illa com-
plexio quā opꝫ ꝯseruari in hac arte aut restaurari. ¶ Et
qñ stabimus sup cōplonē cuiuslibet mēbroꝝ ꝯsiliū: tūc Q
stabimus sup cōplexionē membroꝝ cōpositoꝝ ex ipsis.
Et qñq͡ꝫ plus: ideo ꝙ cōplexio quedā est que appropat̃
mēbro officiali inquātū est officiale: ⁊ quedā est appro-
priata ei inquātū est ꝯsiliū partiū: nō ex pte vnde ē offi-
ciale. Et qñ nos stabimus ex hac parte super cōplexionē
cuiuslibet membri membroꝝ officialiū: tunc poterimus
stare sup cōplonē temperatā appropriatā toti corpori:
ideo ꝙ cōplexionē nos non appropriam⁹ nisi in h̄ ꝙ est
inuenta mēbris officialib⁹ ex qbus est cōpositū: ⁊ ex mē-
bris officialibus: ⁊ ex parte ꝯsiliū. Et est necesse vt scias
in primis ꝙ ex mēbris vel corporib⁹ quedā sunt cōposi-
ta ex elemētis p̄ma cōpositione: ⁊ quedam sunt cōposita
mediante p̄ma cōpositione. ¶ Et mēbra ꝯsilia que sunt Cōtra medicos vide ipa raphra. d̄ aīa lib. 9.
partes aīalis sunt hmōi speciei: ideo q᷑ nō generant̃ nisi
ex sanguie solūmodo. ⁊ sanguis generat̃ ex cibis ⁊ potib⁹.
Et scias ꝙ sperma nō est ex reb⁹ que sunt pars membri: Tres huiꝰ nō sunt membroꝝ ex q̃ sanguis.
aut simplex aut aliqd̃ aliud membroꝝ: sicut declaratum
est in naturali philosophia. Et ego faciā longiorē sermo-
nem in tractatu de iuuamēto mēbroꝝ. ¶ Nec ēt melan-

Duas coleras non nutrire

A
Prima rō.

cholia: cholera: ⁊ flegma: sūt elemēta membroꝝ ꝯsimiliū per viam ſm quā est sanguis. Ideo ꝙ res que generātur plus q̄ ex vna re nō complent: nisi quando miscent ille res adinuicem: ⁊ faciunt vnū corpus: sicut est squinçibin: qd̄ fit ex cōmixtione mellis cuꝫ aceto ⁊ aqua: quoꝝ qd̄libet stabat per se in actu. Et in vulua nō inueniunt melancholia nec cholera in actu que misceant cuꝫ sanguine ad hoc vt sint postea pars membri. Sed cholera ⁊ mel'ia sūt in corpore hominis ex certis iuuamētis: que nos festinamus declarare.

Scd'a rō.

¶ Sed flegma est materia remota: ideo ꝙ ex ipso non generant membra nisi quādo fit sanguis. Et due cholere nō sunt materie membri nec ꝓpinque nec remote: ideo quia est impossibile ipsas cōuerti in sanguinem: sed ipse sunt in eo in potentia: qa quādo corrumpit multotiēs cōuertit ad eas.

B
Rēsio rōni medicoꝝ.

¶ Et nō fecit eos errare in h̄ nisi locus cōsequētis: ideo qd̄ viderunt ꝙ elemēta nō inueniunt in cōposito ex eis nisi in potētia: cuꝫ dixerunt hoc. Sed ⁊ nō conuertit ꝙ res que inuenit in alia re in potētia sit eius elemētum: sed sanguis est yle trāsibile vel mutabile ad aliaꝫ rem per accidēs nō sicut est yle cibꝰ istoꝝ per accidens: sed sicut vita est yle mortis. Et ideo non dicitur ꝙ fex ⁊ spuma sit elemētum vini: sed dicit ꝙ vinuꝫ est completū existentibus separatis istis ab eo: ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quādo digeritur: ita sunt vere due cholere cum sanguine: eo ꝙ quodlibet generabile habet aliquam superfluitatem que separatur ab ipso tempore digestionis.

¶ Cap. 2m. Quod est de cōplexionibꝰ mēbroꝝ ꝯsimiliuꝫ.

Et postq̄ est declaratuꝫ istud: reuertemur ad ordinem nostrū ad enarranduꝫ cōplexionē quorūlibet mēbroꝝ consimiliuꝫ: ⁊ ab illo procedemus ad cognitionē eoꝝ actionū ⁊ passionuꝫ: ⁊ dicemus ꝙ ossa apparēt ex suo esse: ꝙ frigiditas ⁊ siccitas dominat super ea: ⁊ simil'r chartilagines: ⁊ pili: ⁊ chorde: ⁊ ligamenta: ⁊ nerui: ⁊ vene: ⁊ pāniculi: eo ꝙ calor ea coxit: ⁊ frigiditas congelauit: ⁊ ideo mollificat ea calor aut dissoluit. Et ista qualitas ē in vno eoꝝ plus q̄ in alio.

C

Ordo quem sequit Auic. pᵒ prīmi, c.2.

¶ Et videtur ꝙ siccior omnibꝰ sit pilus: post illuꝫ os: ⁊ post illud chartilago: ⁊ post ligamētū: ⁊ post illud pāniculus: ⁊ post illum vene: ⁊ post illas sunt vene pulsatiles: ⁊ post illas neruus vl' musculus. ¶ Sed sup̄fluitas frigiditatis eoꝝ est ista: ꝙ pilus est frigidior omnibus: ⁊ post illum ossa: ⁊ post illa chartilago: ⁊ post illam ligamētum: ⁊ post illud pāniculus: ⁊ post illum lacertus: ⁊ post illuꝫ vene pulsatiles ⁊ nō pulsatiles. Et ista membra. f. ⁊. s. nō appropriant frigiditati nisi ꝓpter hoc ꝙ frigiditas est illa que cōplet ea: ⁊ dominat in eis: nō ꝙ ipsa sint ꝑuata calore: sicut ipa sunt appropriata siccitati: ideo ꝙ siccitas est illa que cōplet ea. ⁊ dominat in eis: nō ꝙ sint priuata humiditate: qr mixtio ⁊ digestio stant super humiditatem: ⁊ calor qui est in istis est in specie specieruꝫ accidētis. ¶ Sed membra super que dominat calor ⁊ humor sūt caro: sanguis: ⁊ spiritus.

D

Sed calidius oibus est spiritus: ⁊ post illum est sanguis: ⁊ post illuꝫ caro. Et per istā eandem viam incedunt humiditates: ideo ꝙ spūs est de genere aeris: ⁊ aer ē humidior aqua sicut declaratū est in naturali phia. ¶ Sed inter membra frigida ⁊ humida in p̄mis est adeps: ⁊ post illuꝫ est pinguedo. ⁊ post illaꝫ cerebrū. s. suba medullaris: ⁊ humiditates incedunt ſm hanc viā. Et hic est pelagus in quo aliqs multū haberet nauigare si tēpus adesset. Et in alijs nostris libris iam locuti sumꝰ ꝓlixe. ¶ Sed multum recordare: ⁊ caue ne obliuiscaris qd̄ dictū est supra. s. ꝙ de necessitate est ꝙ sint gradus virtutū actiuarū super vnam ⁊ eandeꝫ complexionē ſm comparationē graduū virtutum passiuaꝝ ⁊ non intendas post consiliuꝫ ignoratum in hoc: ⁊ cōueniens est medico recipere cōplexionē istorum membroꝝ a naturali.

E

¶ Capitulum 3m. Quod est de complexionibus membrorum officialium.

Et nunc incipiemus a cōplexione mēbroꝝ officialiū: postq̄ diximꝰ de cōpl'one ꝯsil'iuꝫ. Et dicimus ꝙ cor postq̄ est cōpositū ex pāniculis ⁊ ligamētis ⁊ neruis est de necessitate calidum ꝓpter multū spūꝫ existentē in eo: ⁊ ꝓpter sanguinē existentem in eo: ⁊ etiaꝫ ꝓpter partē carnosaꝫ quā habet: ⁊ stat in corpore ad silitudinē vnius clibani ignis i domo. Sed si est siccuꝫ sicut dicūt medici: aut temperatū: aut declinās ad humiditatē: hoc est speculanduꝫ. Sed mihi videt ꝙ est declinans ad humiditatē ꝓpter spūm existentem in eo.

F

¶ Sed illud qd̄ videt ex epate ex sua essentia est ꝙ sit calidum ⁊ humidum. Propterea quia maior pars suarum partium est carnosa: sanguinea: ⁊ etiam ad ipsum transmittunt multe arterie. Et hic multa sunt inquirenda: ⁊ quia medico non pertinent: ideo dimittamus. ¶ Et cerebruꝫ est frigiduꝫ: ideo ꝙ maior pars suaꝝ partiū est substātia medullaris ⁊ neruosa: ⁊ similis huic. Et natura medulle que ē in ipso est diuersa a natura medulle que est in ossibꝰ: qr tu vides ꝙ non est in eo pars pinguosa: aut vnctuosa: ⁊ quādo coquit ad igneꝫ ingrossat ⁊ desiccat: ideo ꝙ pars aquosa q̄ est in eo resoluit ꝓpter calorē: ⁊ remanet pars terrestris. ¶ Et quēadmodum diximus de cerebro: eodem modo diximus de nucha. Sed splen ⁊ renes ipsa etiam sunt de mēbris calidis ⁊ humidis: q̄uis renes sint i h̄ sub splene in gradu ꝓpter grossitiē sanguinis qui stat in splene: sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate.

¶ Capitulum 4m. Quod est de complexione temperata ⁊ de distemperatis totius corporis.

G

Et postq̄ est declaratū in compl'one membroꝝ officialiuꝫ ⁊ consimiliuꝫ ab isto possumus cognoscere qd est temperata complexio totius corporis. Or si inueniunt ista membra proportionata super istas cōplexiones: ipsum est temperate cōplexionis penitus: ⁊ inueniunt in eo iste ꝓprietates ⁊ illa signa que dicit Gal. ꝙ inueniunt in temperata cōplexione. ¶ Et manifestum est ꝙ ista temperātia nō dicit nisi in cōparatione omniuꝫ partium totius corporis: ideo qa impossibile est istis membris ꝯsil'ibus exeuntibꝰ eis a sua cōplexione naturali: aut in vna qualitate: aut in pluribꝰ ꝙ nō superueniat permutatio aut corruptio per istum exitum. Et iste exitus habet multas cās: aut ꝓpter clima: aut ꝓpter yle: aut ꝓpter agens: aut ꝓpter mutationē quatuor etatū: eo ꝙ puer est calidus ⁊ humidus: ⁊ iuuenis calidus ⁊ siccus: ⁊ senex est frigidus ⁊ siccus. ⁊ hoc manifestum est ex eoꝝ operationibꝰ: ⁊ ex ꝓpinquitate ⁊ longitudine gn̄ationis.

H

Compl'o masculi calidior ⁊ siccior complexio femi[n]e. idē pria p̄mi ca. 3. doc. 3. ⁊ Gal. 2° com plexionū. itē lige ꝰ oppositas auctoritates d' diiaꝝ morbis Hip. c. 103. ⁊ in libro de rictus rōne. c. 215. ⁊ Gal. 2° d' spmate. ⁊ 25a ꝑticula affo/rismoꝝ rabbi Moysi.

Et etiam masculi cōplexio est calidior ⁊ siccior cōpl'one femine. Et hoc manifestum est ex operationibus eorum. ¶ Et aliqñ permutant cōplexiones ꝓpter exercitia. Et ꝓpter cibos: ⁊ ꝓpter omnia extrinseca. Et sicut pōt esse ista permutatio in ꝯsil'ibus: ita pōt esse in officialibus. Et post hoc in totalitate totius corporis cōcordantibꝰ nobis ipsa oia adinuicem. ¶ Et postq̄ est possibile esse hoc. Et est iam ostēsuꝫ ꝙ exitus cōplexionū exeunt ad octo spēs apud medicos: tūc res ꝓpter quas operat membrū suas actiones: ⁊ patit suas passiones aut totū corpꝰ. sunt nouē spēs apud medicuꝫ: vna temperata: ⁊ illa est nālis: ⁊ octo sunt distemperate: eo ꝙ corpꝰ cui dn̄at caliditas in mēbris: ⁊ siccitas appropriat caliditati ⁊ siccitati: ⁊ sic in reli

I quis speciebꝰ. Et hoc modo intellige ꝙ species cōplōnis
sanitatis sunt nouem. Et temperata cōicat cum ambabus
speciebus membroꝝ: saluo ꝙ ipsa est in simplicibꝰ pͦmo
in substantia: ⁊ in compositis secundario ⁊ per accidens.
Cōplexiones distemperate sūt tm̄ q̄tuoꝝ. idē sup. c. p. ¶ Et ideo quia medici appropriant cōplexiones distē-
peratas qualitati actiue ⁊ passiue. cōueniēs est appropria
re complexionē totius corporis istis duab us qualitatibꝰ
solum: ⁊ ꝓpter hoc sunt ꝓm rationem cōplexiones distē-
perate solum quatuor.

¶ Capitulum 5m. Quod est de sanitate membroꝝ officia-
lium ⁊ eius speciebus.

ET postꝗ̄ est declāta sanitas ꝯsil'iuz
partiuz ꝓpter eaꝝ cōplō-
nem temperatā quā habent ꝓpriā: ⁊ in sub-
stantia conseruataz. ⁊ per accidens mēbroꝝ
K officialiuz ⁊ totius corporis. Modo redea-
mus ad declarādūz sanitatē membri officialis subaliter
inquātum est officiale ⁊ species eius. Et dicimus ꝙ mem
bra officialia: ideo qꝛ sunt cōposita apparet ex eoꝝ eē ꝙ
non operanť suas actiones ⁊ patiunť suas passiones: nisi
qn̄ sunt in sua qualitate ⁊ in qualitate quātitatis: inquātū
ipsa est quātitas: ⁊ in positione sua ꝓm moduz nālem: ⁊ in
cōtinuatione partiuz suarum: ⁊ in cōtiguatione terminoꝝ
eoꝝ in coniunctione sua: ⁊ separatione: ⁊ in qualitate con-
iunctionis ⁊ separationis eoꝝ: ⁊ situs eoꝝ: ⁊ ordiationis.
¶ Et qdaz sunt qui opinanť ꝙ istud intret in genere po-
sitionis: sed si vocať positio hoc nō est nisi ꝓpter equiuo
cationē. Sed qualitas eoꝝ est ꝙ sit forma eoꝝ naturalis:
⁊ ꝙ cōcauitates eoꝝ ⁊ vie sint ꝓm formaz nālem in eoꝝ
largitate ⁊ strictura: ⁊ ꝙ sint eoꝝ superficies in lenitate ⁊
asperitate ꝓm modum nālez. ¶ Sed quātitas est in tem
pore qn̄ inueniť haruz partium numerus nālis: ⁊ eodem
modo in suis mensuris. ¶ Sed modus eoꝝ in coniun-
ctione est etiaz modus ille naturalis: sicut cōiunctio par-
L tis membri officialis: pars parti: ⁊ separatio eoꝝ: pars a
parte: ⁊ qualitas cōiunctionis ⁊ separationis intrat in h.
¶ Et cōtinuatio: ⁊ contiguatio: ⁊ terminatio: ⁊ separatio:
⁊ coniunctio manifesta sunt. Sed cōtinuatio plus cōue-
nit in membro cōsimili ꝗ̄ in officiali: ⁊ paruū ⁊ magnuz
in esse in genere mensure: ⁊ est appropriatū quātitati con
tinue: sicut est satis vel multū ⁊ parū appropriatū quāti-
tati discrete. Et ꝗ̄uis mensura in hoc qd̄ appropriatur sit
cōuenientius appropriare eaz membro cōsimili ꝗ̄ offi-
ciali: ideo qa officiale nō est super mensurā suam nālem:
nisi qn̄ est quodlibet cōsil'iuz ex qbus est compositū sup
mensurā suam naturalem. ¶ Sed positio naturalis que
est in membro hoc est vt sint eoꝝ partes opposite mem-
bris manifestis sicut consuetudo est mēbri positi: ⁊ istud
erit locus membri naturalis in corpore: sicut est epatis ⁊
stomachi: ⁊ sic in alijs est intelligendum: ⁊ ita est modus
iste in positione ꝑtis membri in seipso: pars ꝑti. ¶ Sed
qd̄ diximus ꝙ erit modus ipsius ex cōicatione eoꝝ par-
tium suis partibꝰ est modus naturalis: hoc existit in po-
sitione: al'. cōpositione. prima que generalis est omnibus
membris corporis: sicut est cōmunicatio oiuz membroꝝ
M principalium: eo ꝙ non cōplerenť eoꝝ operationes nisi
cum eis. ⁊ etiaz hoc est inuentuz in membro cū membro:
sicut cōmunicatio stomachi cuz cerebro in operatiōe sua
que est appetitus. Et sicut est in partibꝰ vnius ⁊ eiusdem
membri officialis cuz parte que dominať plus in opera-
tione illius rei: sicut est cōmunicatio omniuz partiū oculi
ad crystallinam humiditatē. ¶ Sed sunt gradus: al'. ge-
nus coniunctionis ⁊ separationis: ⁊ eoꝝ qualitatum: qm̄
sunt ex membris que separata sunt absq̄ ligaturis: sicut
sunt digiti. Et eoꝝ sunt q̄ associanť ligaturis vel adeptio-
nibus: quoꝝ partes intrant partes: ⁊ eoꝝ sunt quoꝝ con- N
iunctiones sunt nodatiles: ⁊ hoc modo potest esse ꝙ mo-
uetur membrū quod est pars coniunctionis ipsius situs.
Sicut est planta manus que est pars coniunctionis bra-
chij qd̄ est nominatū in arabico scabat: ⁊ ipsa planta con-
iuncta est ligaturis ⁊ adeptionibus: ⁊ cum hoc est coniun-
ctio nodatilis. ¶ Iste sunt spēs dispositionuz que quādo
sunt in membris officialibꝰ: tunc habent agere suas actio
nes naturales: ⁊ pati suas passiones: siue illas quas habēt
ab vtilitate: al'. a necessitate: siue illas quas habent a nobi-
litate. Et a capitulis anathomie que ordinata sunt ꝑ mul-
tos alios auctores poteris scire istas res prolixius: ⁊ pro-
pter hoc non est mea intentio prolongare me in eis. Et si
tu vidisti libros Gal'. ⁊ libros aliorum medicoꝝ qui sunt O
ꝓm suam opinionem: ⁊ videbis istum: tunc cognosces ꝙ
illud quod diximus in diuisione specierum sanitatis est
multū melius ⁊ verius ꝗ̄ illud qd̄ dixit homo quez scis.
¶ Et istud melius nō poteris cognoscere si tu nō studue
ris in nālibꝰ scientijs: qm̄ opz ꝙ tu teneas de via phoꝝ
aliquātuluz plus ꝗ̄ de via medici: ⁊ ꝙ iste liber nō est fa
ctus pro illo qui incipit tantūmodo legere.

¶ Capitulum 6m. Qd̄ est de sanitate aliqualiter in mem-
bris consimilibus.

ET modo incipimus dicere: ideo ꝙ
inuenimus de complexio-
nibus sanitatis appropriatis membris con-
similibus que sunt in fine temperātie ꝓm se:
⁊ quasdam que exeunt a temperātia: sed exi
tus per quez non prouenit lesio sensibilis in actione aut
in passione. Et simil'r est in membris officialibus: ⁊ tunc
inuenimus ibi qualitatez temperatā: ⁊ quātitatez tempe-
ratam: ⁊ positionem temperatā: ⁊ cōmunicationē tempe-
rataz. Et ista est bona dispositio super quā visus fuit Gal'. P
demonstrare in tractatu habitudinis bone: ⁊ qui eam vo-
luerit addere in isto libro non reputo malum. Ideo spe-
cies sanitatum que sunt in officialibꝰ membris sunt apud
medicos octo: quatuor temperate: ⁊ quatuor distempera
te: aut augmentate. ¶ Sed quintum genus specieruz vel
generum dispositionū quidam sunt qui opinantur ꝙ est
vnum in quo cōmunicant membra consimilia ⁊ officia-
lia: ⁊ illa est forma coniunctionis nostre. Ideo qa coniun
ctio est duobus modis sicut scis vna est coniunctio noda-
tilis: alia est cōiunctio vera: ⁊ vera est appropriata magis
consimili: ⁊ alia plus officiali. Sed cōiunctio vera illa est
consimiliuz: ⁊ debet numerari in habitudine sanitatꝫ eoꝝ.
¶ Amodo declarauimus omnes species habitudinuz sa
nitatum membroꝝ consimilium ⁊ officialium: cōmunes
siue ꝓprias. Et declaratuz est in omnibus per quez mo-
dum est eorū cōmunicatio. Et fuit necesse illi declaratio-
ni: ideo ꝙ operatio cōplexionis temperate membri offi-
cialis non est vna ⁊ eadem operatio cum illa consimiliū:
ideo quia est consimilibus propria ⁊ in substantia: ⁊ offi-
cialibus secundaria: ⁊ per accidens ⁊ alij medici nō subti
liati fuerunt in faciendo hanc diuisionem.

¶ Capitulum 7m. Quod est de actionibus ⁊ passionibus Q
⁊ de virtutibus membroꝝ.

MOdo volumus tractare de actionibus ⁊
passionibꝰ ꝓprijs in quolibet mē-
bro: ⁊ iste intentiones ⁊ cognitiones sanitatis
stant loco causarum finalium: ⁊ ille de qbus
hactenus loquuti sumus stant loco causaruz
formaliuz ⁊ materialiuz: ⁊ hic est ponēdum vnum prin-
cipium naturale. ¶ Et dicimus iam esse ostensum in na-
turali philosophia ꝙ quodlibet corpus est cōpositum ex
materia ⁊ forma: ⁊ ꝙ materia non est inuenta nisi ꝓpter

membra similia m[illegible] pp. 3p[illegible]

A formam:⁊ ꝓpter hoc collectuz ex materia ⁊ forma.ſ.ens naturale nõ eſt niſi ꝓpter opationes ſuas ꝓprias in ipſo. Ideo dicit Ariſto.ꝙ natura nõ facit aliqd invanũ.Et ſilr inuenit̃ iſtud in rebꝰ artificialibꝰ.x̃.g̃.qꝛ ligna nauis nõ ſunt inuẽta niſi ꝓpter formã nauis:⁊ figurã ſuaz:⁊ eſt inuentũ collectũ ex his ambobꝰ ꝓpter opationẽ nauis.ſ.nauigare in aqua. ergo de neceſſitate eſt inuenire in mẽbris hoīs rez que ſit etiã hoc modo.ſ.ꝙ ſit in eis res ſtans loco materie:⁊ res ſtans loco forme : ⁊ res tertia.ſ.actio ⁊ paſſio:que res ipa erit finis collecti eoꝝ.¶ Et hic eſt neceſſe inqrirere in p̃mis que ſit illa res in mẽbris que ſtat loco forme:⁊ que loco materie:⁊ poſtea veniemus ad declarãdum actionẽ ⁊ paſſionẽ cuiuſlibet eoꝝ. Et dicimꝰ ꝙ mẽbra ↄſilia apparent:vt in pluribꝰ eoꝝ ꝙ ſint loco materie cõpoſiti.Quia oſſa manuũ ⁊ ligamẽta:⁊ chorde:⁊ nerui:⁊ caro:⁊ cutis apparẽt ex eoꝝ eſſe ꝙ nõ ſint inuẽta:niſi pp̄

B formã manus:⁊ forma manꝰ que eſt cõpoſita ex illis non eſt inuẽta niſi pp̄ actiones ⁊ paſſiones:qbus ipſa appropriat̃.ſ.ꝙ manus nõ poſſet extẽdi nec ↄ̃bi : nec colligere: nec facere alias ſuas opationes niſi pp̄ hoc:ꝙ ẽ cõpoſita. ¶ Et q̃uis mẽbra ↄſilia nõ ſint inuẽta niſi pp̄ cõpoſita: tñ hñt qõlibz eoꝝ per ſe opationẽ ꝓpriã que manifeſtat plus in cõpoſito.ſ.ꝙ manus nõ hr̃et firmitudinẽ ad ſuſtẽtanduz res niſi pp̄ oſſa ⁊ non hr̃et poſſe plicare ſe niſi pp̄ carnez:⁊ ꝓpter neruos:⁊ alia ſilia. Ergo poſtq̃ diximus ꝙ mẽbra ↄſilia nõ ſunt inuenta niſi ꝓpter cõpoſita:neceẽ eſt nobis videre ſi hic eſt aliqua res ꝓpter quã ſit inuẽtũ cõpoſitũ ⁊ collectũ ex eo cũ qua cõpleat̃ opatio cõpoſiti. ¶ Et dicimꝰ ꝙ actiones ⁊ paſſiones nãles mẽbroꝝ non fiunt niſi pp̄ calorez inatũ in ipſis p̃ter calorẽ cõplonalez qui eſt in mẽbris ↄſilibꝰ.Et h̃ eſt demonſtratũ per ſciam demõſtratiuã.Et cognitũ per experiẽtiã anothomie:ꝙ.ſ. inuenit̃ in corde vnũ corpꝰ vaporoſuz caliduz in fine qd̃

C mittit̃ ab eo ad oia mẽbra per viaz arteriaꝝ : ⁊ ita opiat ꝙ ſit in cerebro.¶ Et poſtq̃ ſic ẽ:⁊ cõiunctũ huic ꝙ oẽs actiões ⁊ paſſiones nõ fiunt niſi per calorez intrinſecum: ſicut ẽ declaratuz in nãli phia:⁊ declarabit̃ adhuc in iſto libro.g̊ mẽbra nõ faciunt ſuas opatiões niſi cum formis eoꝝ cõpoſitionalibꝰ:⁊ cũ eo qd̃ accidit eis de iſto calore: ⁊ coniunctũ in mẽbro de iſtis duobꝰ caloribꝰ ſupradictis iſtud eſt ſua forma:cũ qua agit ⁊ patit̃. ¶ Et ab hinc potes cognoſcere dñationẽ cordis ſup oia alia mẽbra:qa tu vides ꝙ ipſuz ſufficiẽs eſt ex ſe:⁊ alia indigent eo.Et ſilr cerebrũ eſt in hũc modũ ſup mẽbra in qbꝰ dñat̃.g̊ membra ſimplicia nõ fuerũt inuẽta niſi pp̄ cõpoſita:⁊ cõpoſita ſunt inuenta pp̄ iſtũ calorẽ qui eſt miſſus a corde:⁊ iſte calor ſtat in eis loco forme:⁊ per iſtam collectionez fiunt actiões ⁊ paſſiones que ſunt ꝓprie in quolibet membro. ¶ Sed ſi ſufficit iſte calor in faciendo hoc:aut ſine h̃ eſt

Vide 2° de aia ca.4. alia virtꝰ ſtans iſti calori loco forme. iſta nõ eſt res quaz medicꝰ hẽat ingrere:ſz dimiſſa nobis. ¶ Et dicemꝰ breuiter ꝙ hic ſunt alie ṽtutes p̃ter formas cõplonales que vocantur aie.Et iſtud eſt conueniẽs anticipare in paucis

D xbis anteq̃ tractemꝰ de actionibꝰ ⁊ paſſionibꝰ cuiuſlibet mẽbroꝝ:⁊ narrare quot ſunt ille ſpẽs:⁊ poſtea reũtamur ad ingrẽduz rem cui appropriat̃ qõlibz mẽbroꝝ:⁊ iſtud erit qñ cognouerimꝰ in p̃mis ṽtutes a qbus veniunt opationes.Et ſcias ꝙ gña opationũ ſunt notiora quo ad nos q̃ virtutes:⁊ virtutes apud nãm notiores.⁊ ideo dicimꝰ ꝙ phyſici ⁊ medici qñ ſpeculant̃ in opationibꝰ:dicunt ꝙ virtutes que ſunt in hoīe ſunt tres:aut virtꝰ nãlis:aut vitalis:aut aialis.Virtutes nãles apud eos ſunt cũ qbus fit nutrimẽtuz:augmẽtuz:⁊ gñatio.Et virtutes vitales apud eos ſunt virtutes pulſatiles que ſunt in corde:⁊ hñt dilatare ⁊ cõſtringere inſpirãdo ⁊ reſpirando:⁊ virtus motiua

ꝙ cor sit calidus[illegible] [illegible] p[illegible] anatham[illegible] .s. vaporem spum.

que eſt in corde que vocat̃ electiua per quã mouetur aial ad appetẽduz rem vel fugienduz ab ea.¶ Et ṽtutes aiales apud eos ſunt qnq3 virtutes ſenſuũ.ſ.tactus:⁊ guſtus: ⁊ odoratus:⁊ auditus:⁊ viſus:⁊ ẽt virtus motiua in loco:⁊ virtꝰ imaginatiua:⁊ eſtimatiua:⁊ cogitatiua:⁊ ↄſeruatiua: ⁊ reminiſcibilis:⁊ iſta eſt qua vſi ſunt medici in diuidẽdo virtutes aie:⁊ q̃uis nõ ſit cõueniens paꝝ tibi põt nocere in hac arte.Sed cõueniẽs oino eſt illa que fit ẽm motum nãlez.Ideo ꝙ mani feſtum eſt ꝙ iſte opationes non pñt appropriari quatuor qualitatibꝰ ſoluz:ſed etiã virtutibus additis ſup eas que vocant̃ aie.Et poſtq̃ inueſtigati ſunt ſup iſtas opatiões que vocant̃ aie : dicunt ꝙ quedaz ſunt operatiões que appropriant̃ plante:que hz tres virtutes ſupradictas.ſ.nutritiuã:⁊ poſt illaz creſcitiuã:⁊ iſta ẽ finis nutritiue:⁊ poſt illaz gñatiuã:⁊ iſta eſt q̃ſi finis creſcitiue. Et eſt declaratũ ibi ꝙ ipſe ſunt aie:ideo qa ſunt organice: ⁊ qa nõ ſunt ṽtutes nãles:qd̃ ſi ipſi non appellauerũt eas nãles niſi largo modo:iſtud eſſet veritas:ſi ipſi crederent ꝙ ipſa eſſet aia ẽm relationẽ:aut ẽm opationẽ. Sz ſi ipſi credunt ꝙ ipſa in ſui eſſentia ſit virtꝰ ꝓpa ſolum:iſtud eſt error ⁊ ſigñat ſup opionez eoꝝ ꝙ ita eſt:qꝛ nos videmus ꝙ Gal.in vno ſuoꝝ libroꝝ aſſimilat ipſaz adamãti:⁊ venit ad diuidenduz eã.Sed virtꝰ pulſatiua eſt de nec̃itate cibatiua virtꝰ:⁊ diuiſiua:⁊ p̃nceps:qꝛ cũ ipſa cor dat calores alys mẽbris:⁊ eſt ſicut ſeruiẽs virtuti p̃ncipali cibatiue:qꝛ cũ ipa ↄſeruat̃.Et ideo nõ eſt ↄueniẽs ponere illã vnã virtutẽ per ſe ab alys ṽtutibꝰ:ideo qꝛ eſt iſta virtꝰ aie nutritiue:ſicut alie ṽtutes.v.ſue virtutes : ſicut attractiua: retẽtiua:⁊ digeſtiua:⁊ expulſiua:⁊ diſcretiua:q̃uis virtus pulſatilis approprieẽ plus vite pp̄ multuz calorẽ qui eſt cũ ea.Et qdaz ſunt qui appellant plantam in iſta virtute hayguam.ſ.vegetatiuã.Et forſitan medici nõ vocauerũt iſtã virtutẽ euẽtationis vitalez:niſi pp̄ hoc ꝙ appropriatur plus vite:q̃uis ſit de genere nutritiue ſicut diximus. ¶ Sed eoꝝ diuiſio per quã diuidunt virtutes aiales ad ſenſuz:⁊ ad virtutẽ motiuã in loco:⁊ imaginatiuã.⁊ rõnalez:⁊ ↄſeruatiuã:⁊ remiſſibilẽ eſt oino vera:ſaluo ꝙ virtꝰ motiua in loco nõ eſt aliud plus q̃ elenoſoia.ſ.virtus motiua voluntarie:qñ cõcordat̃ cũ ea imaginatio ⁊ ↄſiliuz: ⁊ ita eſt declr̃atũ in libro de aia. Et ipſi numerãt virtutem motiuã volũtarie i nũo vitaliũ. Et ponũt motiuã in loco aliã ſpẽz:⁊ iſtud nõ eſt ↄueniẽs:qꝛ nõ eſt niſi virtꝰ nutritiua:⁊ creſcitiua:⁊ ſenſitiua:⁊ generatiua:⁊ imaginatiua:⁊ appetitiua:⁊ rõnalis:⁊ motiua:⁊ lactatiua ex iſtis:ſicut eſt eſtimatio:aut cogitatiua:⁊ conſeruatiua : ⁊ reminiſcibilis. ¶ Et iam eſt hic dictũ ꝙ virtꝰ rõnalis eſt magis ſpũalis q̃ imagiatiua : qꝛ pfectio virtutis rõnalis eſt apprehẽſio rerum vl̃iuz:ſicut põt intelligi a phõ in 3ª pticula prime ſumme phyſicoꝝ:⁊ in p̃mo poſterioꝝ:q̃uis itelligat̃ cõtrariuz circa finẽ p̃mi libri phyſicoꝝ.Et qui hẽbit neceſſe ſoluere iſta dubia reqrat in locis illis. Et qꝛ res vl̃es que ſunt apprehẽſiones virtutis rõnalis hñt pticularia:neceẽ eſt iuenire in hoīe virtutẽ que apprehẽdat eſſentiã illoꝝ particulariũ cõtentoꝝ ſub vl̃ibꝰ:⁊ virtutẽ aliã recordantem iſta pticularia que ſunt cõprehẽſa a virtute ꝓpa eoꝝ apprehenſionẽ.Et ideo qa iſta virtꝰ apprehenſiua pticulariuz nõ apprehẽdit ea niſi habitudinibꝰ imagiatis:fuerunt de neceſſitate tres ṽtutes.ſ.eſtimatiua:que apprehẽdit eẽntiã pticulariuz:⁊ remiſcibilis ipreſſionis eſtimate. Et imaginatiua a qua apprehẽdit eſtimatiua ſuã ipreſſionem:ſicut ſeruiẽtes virtuti rõnali:ideo qꝛ ſeruiẽs p̃parat ſeruito ea que ſũt ſibi nec̃ia:aut ſtudet in aliq̃ reꝝ appropriataꝝ ſeruito.¶ Et manifeſtũ eſt ꝙ virtꝰ imaginatiua preparat virtuti rõnali ea que nõ ſunt apprehenſa : ſicut eſt manifeſtũ ꝙ due apprehẽſiones.ſ.eſtimatiua:⁊ cõſer-

E
Quinq3 ṽtutes aiales iteriores:ſz ifra de mente ꝓpa põit tres tm̃: ſed pria p̃mi doc.6.c.5.ponunt̃ qnq3 ⁊ tres tm̃ a medico conſiderandum.

F
Contra medicos.

Tangit gal. in [illegible] p. di[illegible] affectis:

Quinq3 ṽtutes nãles.idẽ in fine ſequẽtis capl̃i.

G
Contra medicos.

H
Virtutes aiales interiores ſunt tres.idez clarius ifra.c.20.⁊ 3° de accidẽ.c.3.⁊ 3° huius.c.40.

I uatiua approꝑant̄ apprebensioni ṽtutis rõnalis:⁊ q̃n re-
mouent̄ res vl̃es a ṽtute rõnali:⁊ virtꝰ reminiscibilis fa-
cit recordari essentie ꝑticularis:⁊ cognoscit illã virtꝰ esti-
matiua:⁊ tũc iuenit virtꝰ imagiatiua bitudinez illiꝰ essen-
tie ꝑticularis q̃ est recordata a reminiscibili ⁊ cognita ab
estimatiua.Et q̃n imaginatiua iaz venit sup suã bitudinẽ
tũc virtꝰ rõnalis reducet ad se illud qđ erat ꝑuatũ ab ea.
ḡ iste tres ṽtutes ex bac ꝑte sunt ministrãtes ṽtuti rõnali:
⁊ ministrãs est lactãs ecce:qꝛ sũt lactãtes ex bac ꝑte sicut
dictũ ẽ.¶ Et ista ṽba sunt dimittẽda h̃ ẽm ꝙ stant:⁊ re-
cuperãda a nãli:q̃uis nõ sit necessariũ arti medicoꝝ sci-
re boc:nisi ꝑ moduz electionis melioramẽti. Sed ẽ suffi-
ciẽs medico in istis rebꝰ cognoscere cõplõnez cui appro-
priat̄ vnaq̃q̃ istaꝝ virtutũ ꝯseruãdo ipsaz si esset p̃ns.
Et restaurãdo ipsaz si esset deꝑdita : ideo qꝛ sufficiẽs ẽ ei
in bac arte venire a cognitiõe forẽ cõplõnalis:ad formã
K spũalez:sicut est sufficiẽs ei venire a cognitiõe materie ad
cognitionem quatuor bumoꝝ ⁊ membroꝝ.
¶ Cap.8m. Qđ est de iuuamẽtis mẽbroꝝ cõsimiliuz.

SEd cum quieuit res sup locũ suũ posi-
tuz in bac arte:tũc erit mani-
festũ ꝙ oia mẽbra nõ sunt inuẽta:nisi ꝑꝑ bas
ṽtutes:⁊ iste ṽtutes ꝑꝑ bas suas actiões.ḡ nõ
est iuentũ in corꝑe aliqđ mẽbroꝝ : nisi ꝓpter
aliquã actionẽ istaꝝ virtutũ:aut passionẽ eaꝝ. Ideo ẽ no-
bis nec̃iuz ingrere actiões ⁊ passiones mẽbroꝝ:⁊ cõplõ-
nez cui appropriant̄ : ⁊ cognoscẽtes illud cognoscimus sa-
nitatez cuiuslibet mẽbri ꝑ suas finales cãs ꝑdictas in bac
arte:iõ qꝛ iaz cognouimꝰ eã ꝑ cãm mãlez ⁊ formalez.Sz
cãm efficiẽtez nõ est nec̃e nobis h̃ narrare.iõ qꝛ iaz est se-
parata:saluo si ibi esset res q̃ staret loco efficiẽtis in statu
ꝯseruãte.¶ Et icipiemꝰ a iuuamẽto mẽbroꝝ simpliciũ:
⁊ dicemꝰ ꝙ res quã diximꝰ que est nec̃ia ꝑ aliã est duobꝰ
L modis:vnus est vt sit essentia p̃me nec̃ia essentie vltime:
sicut fuit intẽtio essentie ꝯsiliũz nec̃ia ꝑꝑ intẽtionẽ essen-
tie officialiuz.¶ Alius est vt nõ sit est nec̃itate.sed est qa
meliora sunt duo q̃z vnũ:⁊ significat nobilitatẽ in agẽte ⁊
patiẽte:sicut oculus q nõ est inuentꝰ nisi ꝑꝑ necessitatem
videndi:sz nã duplauit eos ꝑꝑ melioramẽtũ duplatiõis:
sicut nos declarare debemus.¶ Sed nos nõ recordabi-
mur istoꝝ iuuamentoꝝ nisi illius qđ erit magis nec̃ium.
¶ De mẽbris simplicibꝰ q̃daz sunt ossa ⁊ silĩa ipsis:sicut
chartilagines:⁊ vngues:q̃dã sunt nerui:lacerti:ligamẽta:
pãnicl̃i:chorde:cerebrũ:⁊ ossa sua:⁊ nucha:⁊ caro:⁊ sepũ:
⁊ bis silĩa:⁊ pili:⁊ cutis:⁊ sanguis:⁊ flegma:⁊ cholr̃a:⁊ me-
lãcholia:⁊ spũs.¶ Sed ossiũ maius iuuamẽtũ ipsoꝝ est
ad fortificãdũ ⁊ stabiliẽdũ : ⁊ in sũma ipsa sunt sic funda-
mẽtuz totiꝰ corꝑis.Et iuuamẽtũ scđz est ad defendẽduz ⁊
abscõdendũ:sic ossa capitis:⁊ ossa pectoris.Sz multitudo
eoꝝ in corꝑe fuit ꝑꝑ motꝰ ꝑticulares:⁊ multos:qꝛ manus
nõ posset moueri ꝑ se:nisi esset discontinuata ab osse bra-
M chij cũ ꝯtiguitate amboꝝ ossiuz.s.manꝰ ⁊ brachij:⁊ ita est
in q̃libz mẽbroꝝ nodatiliũ mobiliũ discõtinuatoꝝ. Iuua-
mẽtuz tertiũ est:vt possit fieri resolũo supfluitatũ vaporo-
saꝝ:sicut sunt cõmissure q̃ sunt in osse capitis. Et põt esse
ꝙ sunt ⁊ alia iuuamenta.iõ ꝙ si eueniret aliq̃ lesio alicui
ossiuz:nõ trãsiret ad aliud os alteriꝰ mẽbri:qꝛ discõtinua-
tuz est ab illo. Itẽ fuit necessitas multoꝝ ossiuz ꝑꝑ diuer-
sitatẽ figure eoꝝ:⁊ q̃litatis ẽm illud ꝑꝑ qđ ordinata sunt:
⁊ ꝓpter paruitatẽ ⁊ magnitudinẽ eoꝝ.Sed diuersitas in
paruitate ⁊ magnitudine est sicut ossa parua que sunt in
digitis:⁊ ossa cruris ⁊ coxe. Sed diuersitas in figura : est
sicut os qđ de necessitate bz esse forte ⁊ graue fuit factum
durum ⁊ clausum : ⁊ illud in quo fuit intẽtio vt esset leue:
fuit factũ duruz ⁊ perforatũ in qualitate:⁊ illud qđ bz de

necessitate esse coniunctũ cũ carne fuit factũ tenerũ:sicut N
chartilagines ⁊ silĩa.⁊ ista iuuamẽta sunt nota per se:⁊ bõ
põt cognoscere maiorẽ ꝑtez per seipsuz:vel ab eo qui ali-
quãtuluz studuerit i cognoscẽdo. ¶ Sed vngues fuerũt
facte ꝑꝑ duo iuuamẽta:vnũ qđ est cõe:⁊ est ꝑꝑ ꝯseruatio-
nem extremitatũ digitoꝝ:sicut ponit̄ ferruz in postremo
baste lancee.Scđm est ꝑꝑ sustẽtamẽtuz carnis digiti q̃n
capit aliqd.Et istud iuuamẽtũ est magis ꝓpriũ in vngui-
bus manuũ q̃z in vnguibꝰ pedum.Sed p̃mũ iuuamẽtuz
cõicat bomini ⁊ alijs aialibus. ¶ In iuuamẽtis neruoꝝ
cadunt multa dubia Gal.sentit̄ ꝙ iuuamẽtuz eoꝝ est ad
ferẽduz sensum ⁊ motũ voluntarium oibus mẽbris.Sed
qđ apparet a snia Ari.est ꝙ nõ sit factus nerꝰ nisi ad tẽ-
perãduz calorẽ intrinsecũ:ad boc vt det virtutẽ sentiẽdi.
Et bec opinio sequitur plus iuuamẽto cerebri. Sed si est
instr̃m motus voluntarij in boc cadit speculatio. Et ꝯfir-
matio Gal.ꝙ sensus ⁊ motus sint a neruis est:eo ꝙ remo-
to neruo remouet̄ sensus ⁊ motus: ⁊ boc nõ est per viam
demonstratiuã. Et iaz disputauimꝰ boc in libris logicali-
bus.Sed apparet ꝙ iuuamẽtuz nerui est de gñe iuuamẽ-
ti cerebri : ⁊ apparet manifeste ꝙ nascant̄ ab eo ⁊ ꝙ non
sint fixi in eo:sicut dixit Gal. ¶ Et ligamẽtoꝝ iuuamẽtũ
⁊ chordaꝝ ad motũ voluntariuz est apparẽs ad oculum.
¶ Et pãniculi fuerũt facti ꝑꝑ abscõdere ⁊ defendere:⁊ ẽt
vt sustineat mẽbra que sunt suspẽsa:⁊ retineãt ea q̃uis h̃
iuuamẽtũ sit magis ꝓpriũ ligamẽtis. Et iuuamẽtũ pãni-
culi positi supra ventrẽ est de specie buiꝰ iuuamẽti:eo ꝙ
ꝓbibet intestina egredi de ꝓprijs locis sicut accidit ber-
niosis. ¶ Sed venarũ due sunt ꝑtes:vna est arterie que
portant spũm ⁊ sanguinẽ a corde:⁊ iste sine dubio fuerũt
facte ꝓpter h̃:⁊ fuerũt ramificate ⁊ partite ꝑ totuz corꝑꝰ:
ad ferẽduz rem istã:aut spũm soluz:aut spũm ⁊ sanguinẽ
simul. ¶ Alia est nõ pulsatilis in qbꝰ nõ est spũs sensibi- P
liter:nisi nos induceret ad boc vnũ dictũ sil̃e dicto qđ di-
cit.G.in epate:qꝛ dicit ꝙ est fons spũs nãlis:quez diximꝰ
nõ esse nisi ꝑꝑ ṽtutẽ nutritiuã. ¶ Sed ꝙ app̃et ex iuua-
mento istaꝝ venaꝝ est:qꝛ facte sunt ad diuidendum san-
guinẽ coctũ in epate per alia mẽbra:⁊ ꝓpterea fuerũt ra-
mificate sicut arterie. ¶ Hic scire d̃bes ꝙ Ari.vult ꝙ ci-
bus ⁊ nutrimentũ oiuz mẽbroꝝ fiat ex duobꝰ sanguinibꝰ
mixtis isimul : ⁊ sanguis q est in venis nõ pulsatilibꝰ ⁊ in
epate est sicut mã sanguini misso per arterias cordis:⁊ ꝙ
sanguis arteriaꝝ est sicut forma sanguinis:⁊ h̃ est qꝛ dat
eidez cõplemẽtuz ⁊ coctionẽ:⁊ facit ip̃m cibũ ꝓpinquuz
actui.Et Gal.sentit ꝙ sanguis q ꝓuenit ab epate ꝑ venas
ad mẽbra est cibꝰ ꝓpinquus per se.Et ꝓbatio qdez ꝓbi
in boc est h̃:ꝙ sanguis vt ẽ sanguis est ꝯueniẽs vt sit cibꝰ
mẽbris:⁊ oẽ qđ nutrit debet euenire membris:⁊ duo san-
guines vt sit cibꝰ mẽbris veniũt eis.ḡ mẽbra debent nu-
triri ex eis. ¶ Et ꝓpterea ꝙ vnus eoꝝ est crudus ⁊ alter
coctus:crudus cõueniẽtior est vt appropꝛietur materie ⁊
coctus forme.ḡ debet esse cõparatio cocti ad cruduz sicut
forme ad mãz:⁊ boc ẽ declaratũ bene in libro de aialibꝰ.
Et ex ṽbis Gal.apparet ꝙ idẽ asserit ꝙ mẽbra superiora
cibant̄ a sanguine arteriali:q̃n precipit incidi arterias in Q
passione emigranea:⁊ in epilentia ꝑseuerãte.⁊ vtinaz ego
scirem qd ꝓbibet eũ credere ꝙ iste sanguis arterialis nõ
nutrit alias ꝑtes corporis. ¶ Sed cerebri medulle sunt
due spẽs.vna est q̃ stat i olla capitis : ⁊ istud sine dubio ẽ
yle.i.mã spũs cũ quo fiũt sensus.Sz medulla q̃ est in ossi-
bus est supfluitas cibi eoꝝ. Et ossa solida nõ bñt medul-
laz:qꝛ nõ sunt ꝑforata. Et nomẽ medulle dr̃ equiuoce ad
banc medullaz:⁊ ad eã que est in olla:⁊ nõ noiamus eaz
medullaz:nisi qꝛ sic a vulgo nominat̄. Sed medulla que
est in ossibꝰ est supfluitas penitꝰ : ⁊ bec est suba tẽperata.

O
2° de parti.c.
8°.⁊ in para-
phrasi Auer.
oppo. 2° de
anima.7.⁊.c.
116 vide 3° de
nã aiali.c.5.
qđ Auer.no
nouit neruos
dissemiato

3° interiorum
6°. oppo. 3°
de nã aialiũ
ca.5.

Sanguis ve-
nalis ⁊ arte-
rialis sunt ci-
bus mẽbroꝝ.
Idẽ 8° de nã
aialiũ.c.p.
3° de par.c.5.
⁊ 4° eiusdem
c.4. ⁊ prio de
gñatiõe.c.19.
⁊ 2° eiusdem
c.5. ⁊ Auer.
in paraphrasi
3° de par.c.5
corde. ⁊ 2° de
gñatiõe.c.3.
in fine quarti
libri eius.

A ¶ Sed nã nuche est de nã cerebri:ꝛ iuuaměta eoꝝ sunt
eadē ꝛ adhuc exponã dõiaz q̃ est iter ea qñ narrabo iuua
měta mēbroꝝ officialiũ. ¶ Sed carnis due sunt spēs sic
dictuz est:ꝛ Arist. dicit sup has duas:qꝛ sunt instr̃a sensus
tact⁹: ꝑpe stãtia cũ eo:sic stat oculus cũ visu:ꝛ demõstrat
h̃ qꝛ sensus simplex nõ inuenit̃ nisi a corpe simplici:ꝛ ꝙ
neru⁹ est seruitor carnis in hac apprehēsione ad tēperã/
duz spũz sensus:q mittit̃ a corde.ꝛ ista fundaměta nec̃e ē
vt medic⁹ a nobis recipiat:ꝛ nos dicim⁹ de sensu ꝛ motu:
ꝙ vna ex reb⁹ a q̃ est eoꝝ ꝑmanētia sũt cerebrũ ꝛ nerui.
¶ Sed vna spēs carnis quã Gal. vocat musculosam est
vnũ ex mēbris officialib⁹:ꝛ in illo ē virtus ꝑmi motoris.
Propterea ꝙ istud est illud qȯ mouet̃ ex se ꝑ hãc v̓tutē:
ꝛ nõ mouet̃ ꝑ aliud mēbrũ qȯ ipm moueat:qꝛ si per aliȯ
moueret̃:h̃ iduceret nos ad iueniēduz corp⁹ aliud qȯ mo
uebit̃ ex se. Alias res duceret̃ in infi^m:qꝛ nullũ corp⁹ mo/
B uet nisi moueat̃. Et est nec̃e ꝙ res quiescat apud ꝑmũ qȯ
mouet̃ a motore imobili:ꝛ h̃ ꝓbatũ est in nãli phia. Et h̃
spēs carnis apud Gal. est instr̃m mot⁹ localis: ꝛ loq̃mur
de ea qñ loq̃mur ȯ mēbris officialib⁹. ¶ Sed caro spon
giosa iguinũ ꝛ subascellaꝝ ē fcã ꝑꝑ expulsionē supfluita/
tuz. Et nõ est multũ longinquũ ad credēduz:ꝙ multa ex
carne nõ sit fcã nisi ad iplendũ loca vacua:ꝛ ad defendē/
duz. Et in sũma istud ē simplex mēbrũ in quo cõicant oia
aialia:sicut cor est mēbrũ officiale in q̊ cõicant oia aialia.
¶ Et sanguis manifestũ est ꝙ nõ fuit fact⁹ nisi ꝑꝑ vnam
duaꝝ rerũ:aut ꝑꝑ dãduz nutrimētũ sic sanguis qui est in
epate:ꝛ in venis q̃s opinant̃ medici vt nascant̃ ab epate:
aut vt sit vehiculũ spũs.ꝛ caloris: ꝛ iste ē sang. arterialis.
¶ Flegma est sanguis idigest⁹:ꝛ ꝓpterea dꝫ dici supflui
tas sanguinea: h̃ est supfluitas diminuta vt sit sanguis:nõ
supfluitas:cui⁹ separatiõe a sanguie remaneat sanguis cõ
plet⁹ sic a chol'a ꝛ mel'ia. ġ si ita est: eē fl'atis fuit in corpe
C de nec̃itate:h̃ est ꝙ ipol'e est cibũ cõuerti.nisi ex eo gene/
rent̃ supfluitates fl'atice. Et põt eē cũ h̃ ꝙ sũt in ipso alia
iuuaměta:qꝛ humectat mēbra:ꝛ adaptat ea ad cibãduz:ꝛ
q̃si ē sic cib⁹ ꝑparat⁹ eis:qñ cib⁹ tradat̃ eis. ¶ Sꝫ mel'ia
ꝛ chol'a sunt ꝑ̊ ꝛ ꝑ se in corpe ꝑꝑ nec̃itatē:qꝛ cib⁹ chilosus
q vadit ȯ stõ ad epar nõ posset digeri:nec eē sanguis:nisi
separent̃ ab eo iste due supfluitates:sic mustũ nõ põt esse
vinum:nisi separent̃ ab eo due supfluitates:vna grossa ꝛ
terrestris:ꝛ alia subtilis:ꝛ ꝓpterea ordinauit nã eis ꝓp̊a
mēbra:ꝛ nõ fecit sic fl'ati:qꝛ iste due supfluitates non hñt
aptitudinē vt possit esse ex eis aliq̃ ps mēbri aliq̊ mõ:qȯ
in fl'ate hñ põt eē. Et appet etiã cũ h̃ ꝙ nã nõ preparauit
istas:vt eēnt istr̃m seruiēs v̓tuti nutritiue ꝑ viã electionis
boni:qꝛ bursa fellis hꝫ vnũ meatũ ramificatuz:q aduenit
itestinis supioribus ꝛ ꝑtib⁹ infimis stõi:ꝛ in aliqb⁹ hoibus
tãgit stõm:ꝛ facit idē op⁹ qȯ facit in itestinis:qꝛ bursa fel/
lis mãdat ꝑ hũc meatũ itestinis ꝑtē cholere:q̃ moueat ea
ad expellēduz supfluitates:ꝛ facit q̃si abstersionē. Et sil'r
splen hꝫ vnũ meatũ q tãgit os stõi:ꝛ mittit ei ꝑtē paruaz
mel'ie ad pũgēduz illud:ꝛ ad mouēdum appetitũ cibi:qꝛ
ista oꝑatio ꝓuenit a reb⁹ acetosis:ꝛ m'lta x̓ba dicta sũt in
D alijs libris:sꝫ nõ expectes ex me vt laborē ad narrãdum
ea. ¶ Sepi vtilitas in corpe fuit:vt' calefaceret:sic çirbũ
diafragma. Et sepũ est supfluitas sanguis cocti a q̊ cibata
sunt mēbra. Et ꝑꝑ h̃ qñ est in corpe tēperate sigñat ma/
gnã sanitatē:qꝛ sigñat sup bonitatē nutrimēti:ꝛ qñ nõ in/
uenit̃ in corpe sigñat ꝙ nõ est bona digestio:qꝛ nõ ē sup/
fluitas q̃ venit a bona digõne:h̃ est calida ꝛ hũida. Et ne/
cessariũ illud ē ad iplēduz vacuitates ēt mēbroꝝ:sed qñ
multiplicat̃ in corpe sigñat sup malaz dispõnē:qꝛ multi/
tudo mãe nutritiue q̃ est sanguis ē cõuersa in sepũ:ꝛ tunc
infrigidant̃ mēbra ꝛ moriunt̃: qꝛ in hac supfluitate nõ ē

sensus ꝛ ꝑdunt̃ mēbra sensibilia qñ multiplicatur sup ea. E
¶ Piloꝝ capitis:supcilioꝝ:ꝛ palpebraꝝ iuuamētuz est
vt defendant:ꝛ h̃ est manifestũ. Quia videm⁹ ꝙ pili capi
tis defendũt cerebrũ a frigore:ꝛ calore:ꝛ supcilioꝝ ꝛ pal/
pebraꝝ adiuuãt ad defendendũ oculos a reb⁹ extrīsecis.
Sed pili subascellaꝝ:ꝛ peduz:ꝛ multi alij q sũt sup supfi/
cie corpis:qȯ apparet ex eis plus ē ex nec̃itate mãe:eo ꝙ
gñat̃ pilus ab vno vapore fumoso adusto ẜm Gal.ꝛ hoc
indiget speculatiõe:qꝛ v̓r ꝙ pilus sit corp⁹ extēdibile:sic/
cuz:ꝛ tale ē supfluitas cibi sicci:qñ nimis cogit̃: durãte in
illo admixtione pinguedinis.ġ nõ est ille vapor cuius sit
aggregatio ꝑtis supra ꝑtē. Sꝫ ē corp⁹ cõtinuũ fortis cõti/
nuationis:extēsiuũ:crescēs in longitudie. Et mihi v̓r ꝙ nã
adducit istum vaporē:vt sit mã pili:ad h̃ vt pilus trahat
illaz malaz mãz ex corpe ad mũdificãduz ipm ꝑ h̃:sicut
tu vides ꝙ sil'r artificial'r faciũt laboratores terre:qui qñ
volunt vt ipsa fructificet: seminãt semia q̃ hñt attrahere
partē terrestrez adustã.ꝛ ꝑ hũc moduz põt eē vt sit iuua/
mentuz corpori. ¶ Sed cutis v̓r esse ꝓpter defendere:ꝛ
abscõdere:ꝛ stat foris sicut sunt coopture mēbris itrin/
secis. Et spũs sunt ꝓpinqua instr̃a virtutis regitiue corpo
ris.ꝛ sic dicēdum est ꝙ ministrat̃ a quatuor virtutib⁹:aut
q̄nq3:hoc est attractiua:retentiua:digestiua:ꝛ expulsiua:ꝛ
discretiua. Et adhuc est inuēta alia virtus:que cõicat toti
corpori:q̃ regitiua nũcupat̃:ꝛ que sit:ꝛ vnde sit multa di/
cenda sunt:ꝛ postea disputabimus:ꝛ quicqd sit ab aia est:
ꝓpterea priuatio eius est subita mors necessario.
¶ Capl'm 9^m. Quod est de iuuamētis mēbroꝝ officialiuz:
que sunt instrumenta virtutis nutritiue.

ET postq̃ narrauim⁹ iuuaměta mē
broꝝ simpliciũ: narrãdũ
est iuuamētũ mēbroꝝ officialiũ:ꝛ vniuscu/
iusq3 ꝑtis ipsoꝝ. Et h̃ faciem⁹ breuiter exce
ꝑtis casib⁹ in qb⁹ ꝓlongãdi sunt sermones
illis q nobis sunt sil'es. Et eligem⁹ ex his qȯ manifestũ ē: G
ꝛ qȯ opinat̃ eē magis nec̃iuz in hac arte:ꝛ icipiem⁹ a mē/
bris q̃ sũt instr̃a v̓tutis nutritiue:qꝛ hec ē virt⁹ nec̃ia ꝑma
nr̃o esse:ꝛ ꝓpterea fuit corruptio suaꝝ operationũ mors.
¶ Et dicim⁹ ẜꝫ ꝙ testificant̃ sensus mēbra disposita ad
faciēdas oꝑatiões isti⁹ v̓tutis sũt stõch⁹:ꝛ sui ministri:sic
os:ꝛ instr̃a ei⁹:ꝛ ysofagus:ꝛ post h̃ itestia:ꝛ epar:ꝛ vene:ꝛ
renes:ꝛ splen:ꝛ saculus fellis:ꝛ vesica. ¶ Primũ iuuamē
tuz oris est masticatio cibi:ꝛ ꝓpterea fuerũt positi dētes:
vt faciãt ad h̃ ꝯueniēs ꝑparamētũ:dētes qdē anteriores:
vt incidant:maxillares:vt frãgant:molares vt molant. Et
scias ꝙ in ore ē aliquãtula digõ:ꝛ hõ quē tu scis appellat
eã alio noie. ¶ Ysofagus est meat⁹ per quē trãsit cib⁹ ab
ore ad os stõchi:ꝛ oꝑatio sua nõ est nisi in duab⁹ v̓tutib⁹:
que sunt lactantes virtutē nutritiuã:h̃ est attractiua ꝛ ex/
pulsiua:qꝛ est nec̃e attrahere ab ore:ꝛ expellere ad stõm:
ꝛ qñ ista oꝑatio perdit̃:morit̃ homo fame. Et instr̃m ser/
uiens nature in his duabus oꝑationib⁹:necesse est vt va/
rietur. ¶ Et apparet per anathomiaz ꝙ ysofagus est cõ/
positus ex duab⁹ tunicis:vna que est ẜm latitudinē:ꝛ alia
que est ẜm longitudinē:ꝛ ista que ꝓcedit ẜꝫ longitudinē
qñ colligit̃:ꝛ constringit̃:ꝛ ascēdit ad epiglotum: tunc fit H
attractio:ꝛ illa que vadit in latitudine facit expulsionem
qñ aggregat̃:ꝛ amplectit̃ cibum:sicut vola manus aggre
gat se super res humidas: ꝛ constringendo eas expellit.
¶ Manifestum est ꝙ stomach⁹ est locus digõnis missi
cibi eidem ab ore:cõuertendo illum in kilum:qꝛ non põt
conuertere ipsum in sanguinez. Et hoc apparet ab eo:qȯ
ministri sui in hoc opere sunt quatuor virtutes particula/
res supradicte. Sed digestio est magis manifesta in tu/
nica carnosa:propter calorem qui est in ea plus:ꝛ propter

Marginal notes:

Nã nuche ē de nã cerebri idē 3° de ali. c.9. oppo. vi det. 2. ȯ par. c.7. ꝛ prio cõ plonũ. 2° . vi de Concilia, diia, 25.

Diffõ sepi,

Cõtra Gal.

Quinq3 sunt virtutes mini strãtes. idem 3ª huius. ca. 16. ꝛ ca°. se/ quēt. in fine. opp. 2°. tra. 2°. c. 6°.

I illud quod ei aduenit ex arterijs: ꝛ venis: que ei adducūt
calorē: ꝛ ēt est supposit⁹ epati: ita ꝙ ipm calefacit: qꝛ epar
est ei circa positū a latere dextro: ꝛ splen ē ei circa posit⁹
in latere sinistro: g dat calorē. ❡ Sed attractio cibi quaꝫ
facit hisofagus ꝛ meri fit p tunicā villoꝝ longitudinaliū:
ꝛ adiuuat ipꝫ in h qđ ē in eo ð tunica diametrali anglari.
❡ Et retētio ꝛ expulsio fiunt p tunicā que pcedit p lati-
tudinē: iō qꝛ qñ recipit cibū illa tunica aggregat̄ sup ipm
ab oi pte quousqꝫ cōplet̄ digestio: ꝛ digōne fcā aggregāt̄
oēs sue ptes supiores sup eā ꝛ pmūt eā iferi⁹: ꝛ ē expulsio
p hāc tunicā q̄ vadit p latitudinē: ꝛ hꝫ duas opatiōes con
trarias: h est expulsionē inferi⁹ qñ est fcā digestio: vel su-
peri⁹ p vomitū. ❡ Sed opatio v̄tutis discretiue non est
multū manifesta in stō: nisi diceremꝰ ꝙ stōchꝰ nutriret̄
Prima rō. ex chilo. q̄re desideraret cibū: ꝛ aggregaret̄ sup ipsum: qđ
K fit in eo. Et opio affirmat h: ꝙ si nō diceremꝰ ꝙ stōcbus
Scōa rō. nutrit̄ ex chilo. quare desideraret cibuꝫ ꝛ aggregaret̄ sup
ipsuꝫ: ꝛ cessaret fames qñ comedimꝰ. Et si ꝯtigat ꝙ vnuꝫ
mēbrū seruiat alteri: seipsuꝫ obliuioni nō tradit: g recipit
Argᵐ ꝯ se. nutrimētū: ꝛ vtilitatē ex eo. ❡ Et accidit vt aliqui ex no-
stris socijs dubitēt ex h: qꝛ mēbra ex chilo nō debent nu-
triri: nisi postqꝫ ꝯuersus fuerit in sanguinē: ꝛ nō ē adhuc
Pria rñsio. cōuersus in sanguinē in stō. ❡ Ergo dicamꝰ ꝙ stōchꝰ nu
trit̄ ab eo ex modica re: q̄ plus assimilat̄ q̄litati q̄ꝫ quāti-
tati: ꝛ testificat̄ ex h ꝙ subito qescit fames: cū comedimꝰ
Scōa rñsio sicut subito qescit sitis cū bibimꝰ. ❡ Et adhuc nō ē incō-
ueniēs ꝙ in eo sit aliq̄ ps subtilis q̄ nutriat̄ cito p aliquā
humiditatē: q̄ꝫuis nō sit sanguinea: qꝛ tu vides multa aia-
lia q̄ nutriunt̄: lꝫ nō hēant sanguinē. Et digestio fit in eo p
caliditatē ꝛ humiditatē pmo: ꝛ scđario fit p aggregationeꝫ
quā facit stōchꝰ sup cibū: ꝛ qꝛ ipm amplectit̄. Et ppterea
tūc q̄ꝫto stōchꝰ in aialibꝰ est grossior ꝛ durior: tāto fortior
digestio fit: ꝛ h appet in stōchis volucrū. Et ppterea vo-
luerūt qdaꝫ antiquoꝝ ꝙ digō fiat pp ꝯstrictioneꝫ aggre-
gationis. Et opinant̄ ꝙ stōchi volucrū psint stō: sic sunt
stōchi gallinaꝝ ꝛ pdicū: qꝛ h mēbrū nō fuit positū in eis
L durum ꝛ forte nisi ppterea: qꝛ nō habēt dentes molares.
❡ Sed itestina ēt vident̄ eē instr̄a nutrimēti: qꝛ ipsa nō
fuerūt fcā pncipalr̄ nisi vt trāseat p ea digestus cibus in
stō p foramē qđ appellat̄ porta. Propterea cū facta ē di
gestio in stō aperit̄ locus iste ꝛ mittitur cibꝰ ad itestina: ꝛ
interiꝫ epar trahit ab illis succositatē chili per venas que
attingūt istud: ꝛ qñ cōpleuerit opatiōes tūc expellūt inte-
stina supfluitates inferius: ꝛ illa est supfluitas sicca. g vti-
litas itestinoꝝ est bina. prima qꝛ sūt via p quā cibꝰ vadit
ab illis ad epar. Scōa pp expulsioneꝫ supfluitatis sicce.
Et virtꝰ in illis manifestior est expulsiua. Et ppterea fue-
runt ambe sue tunice eūtes p latitudinē. Sed virtꝰ attra-
ctiua nō est māifesta in eis: ppterea nō habuerūt tunicā
vnā in longitudine: ꝛ ipsis ē virtꝰ digestiua: qꝛ eoꝝ cōplo
est ppinq̄ cōploni sube stōchi. Sꝫ illa itestina nō habue
runt multā reuolutionē nisi vt moraret̄ in eis cibꝰ donec
epar traxisset ab eis qđ necīuꝫ erat. Et ppterea dicit Ari.
M ꝙ aialia hñtia paucā reuolutionē in itestinis sunt gulosa.
Et habuerūt duas tunicas vt essent fortia: qꝛ sunt via sup-
fluitatū: ꝛ ēt qꝛ opatio virtutis expulsiue in h est fortior.
❡ Manifestū est in epate ꝙ est imutatiuū cibi ad ꝯuer-
tendū ipm in sanguinē: ꝛ postea mittit ipm ad oia mēbra:
ꝛ pp dñationē quaꝫ facit sup oia mēbra nutritiua. opina-
bat̄ Hal. ꝙ esset penitꝰ in virtute nutritiua pnceps: ꝛ ipse
nesciuit ꝙ postremū nutrimētuꝫ est in corde: ꝛ in eo pma
virtꝰ nutritiua est pnceps. Et appet de h mēbro ꝙ habet
gnqꝫ virtutes dictas h est digestiuā: qñ facit sanguinē: re-
tentiuā tpe digōnis: attractiuā qñ trahit chiluꝫ ab intesti-
nis: discretiuā qñ diuidit ꝛ cognoscit tres supfluitates: hoc
est supfluitas aquosa quā trahūt renes: cholerica quā tra N
hit bursa fellis. melīa quā trahit splen. Et iueniri virtuteꝫ
expulsiuā affinē virtuti attractiue magnū dubiū est: ꝛ hic
nō est locus sue solōnis. Et debes scire ꝙ iste q̄tuor virtu
tes aut gnqꝫ nō sunt separate abinuicē: sꝫ sunt sicut multi
operarij sup vnū opus: ꝛ sunt virtutes que sūt sicut instr̄a
vni virtuti que facit nutrimētū: ꝛ facit ei cū istis quatuor
virtutibꝰ in quolibet mēbro: ꝛ ille in toto corpe date sunt
ppter necessitatē vnius virtutis itrinsece que est in vno-
quoqꝫ mēbro: ꝛ hec est virtꝰ nutritiua pncipalis. ❡ Dein-
ceps ꝯtēplanduꝫ est si ista pncipalis virtꝰ est ppria in h
mēbro ad h vt sit ipm solū pnceps mēbroꝝ istius virtu-
tis: aut illic est aliud mēbrū qđ sit pnceps ad ipm in hoc
opere: sup h est multū necesse disputare. Et dicimus. iam
appet per hoc qđ declaratū est in nāli phīa: ꝙ ista virtꝰ
nō facit nisi vnā partē mēbri nutriti: ꝛ ꝙ mēbra sunt cō-
posita ex elemētis: ꝛ ꝙ cōpositū ex elemētis nō est cōpo-
situ nisi per moduꝫ tēperātie cōplexionis: ꝛ cōplo fit per O
moduꝫ decoctionis: ꝛ decoctio per modum caloris: ergo
necesse est ꝙ instr̄m istius virtutis sit pncipiū fortis calo
ris: qꝛ nō est dr̄ia inter illā rem q̄ est nobis necessaria ad
esse ptis vl' esse totius: ꝛ si ita est. g de necessitate iste calor
est in epate: ꝛ in alijs instr̄is nutritiue. Et si ita est sicut di-
cit. H. ꝙ nō lucrata sint alia mēbra que hñt hāc virtutem
istū calorē cū quo agunt suas opatiōes nisi a calore epa-
tis. ergo epar certe est pnceps ipsoꝝ mēbroꝝ: qꝛ non cō-
plet̄ eis h opus nisi per ipsuꝫ: ꝛ ipm cōplet opa sua p se:
ꝛ tale mēbruꝫ q̄le est istud est dignius vt vocet̄ pnceps ꝛ
ista est dñatio quā dixerunt tm̄ auctores ipm per se hēre.
Et ppterea de rectore agricultoꝝ dixerūt ꝙ sit princeps
eoꝝ. ppterea qꝛ seruitia eoꝝ nō cōplent̄ nisi ex regimie
ipsius: ꝛ opus illiꝰ cōplet̄ per ipm: ꝛ h est in omni specie
dñationis. ❡ Dico ergo vtinā ego scireꝫ si poſe est a. H. ꝛ
alijs qui sequunt̄ suā sniam vt dicant ꝙ epar est sufficiēs P
per se in ista opatione: ipso cōcedente cū eis ꝙ multe ar-
terie veniant epati a corde que adducūt eideꝫ multū calo
rem: ꝙ si epar est sufficiēs sibi in hac opatiōe: ergo calor Responsio.
iste est i vanū ꝛ sine aliqua causa. ❡ Et si dixerint ꝙ iste
calor nō det epati nisi virtutē vitaleꝫ. ❡ Dicemus qd est Replica.
virtus vitalis que est in mēbris: est ne alia virtus q̄ꝫ virtꝰ
nutritiua aut sensibilis. ꝛ nec nomē vite intelligit̄ nisi sup
has duas: lꝫ accidat vt nomē vite attribuat̄ magis sensi-
bili: ꝛ hoc est ꝯriuꝫ ei qđ itelligit̄ ex verbis hois quē scis.
Nec aliud certificatū est ex istis virtutibꝰ nisi ppter eaꝝ
opationes: nec sunt hic alie opationes nisi iste due: hoc est
nutribilis ꝛ sensitiua. ❡ Si rñderent ꝙ virtus pulsatilis Responsio.
in corde ē tertia virtꝰ: ꝛ illa dr̄ virtꝰ per se. ❡ Rñdemus Replica.
q̄ꝫuis nos cōcederemus vobis hoc: cor tñ dat epati virtu
teꝫ pulsatileꝫ: qꝛ manifestū est ꝙ vene epatis nō sūt pul-
satiles. Deiceps appet ꝙ v̄tutes pulsatiles sūt ppe corde:
ꝛ ista virtꝰ est ppa sua dñatio ꝛ qñ dñationē hꝫ cor cum
hac virtute: qꝛ cū hac virtute dat ꝛ partit̄ virtutem oibus Q
mēbris: qm̄ dat ꝛ partit̄ eis calorē nāleꝫ: cū hoc ipsum hꝫ
cōseruationē sibi per moduꝫ flabellationis: ꝛ cū ista virtꝰ
videlꝫ pulsatilis sit illa cū qua dat cor alijs mēbris pmū
nutrimētuꝫ dādo ꝛ partiēdo eis oēs alias virtutes. g ipm
dꝫ appropriari de necessitate isti virtuti: hoc est nutritiue
a latere ꝙ est nutrimētuꝫ cordiale ꝙ ipm est instr̄m cum
quo laborat ista virtus in dādo nutrimētuꝫ. ❡ Et si esset 2ª replica.
alia virtus hic pter istaꝫ virtutē nutritiuā: daret alijs mē-
bris: qꝛ impoſe est esse in aliquo mēbro virtutē ꝯriam in
specie alijs virtutibꝰ q̄ sunt in alijs mēbris. ꝛ nō iuenit̄ in
alio mēbro nisi in ipso existēte mēbro pncipe: nec. H. nec
alter medicus dicit h. Et si ita est sicut diximus: ꝛ appet
ꝙ cōparatio cordis ad epar fit sicut cōparatio quā ponit
Hal.

Cor esse principium virtutis nutritiue.

A

Tertia rō.

Gal'.epatis ad mēbra alia.Ergo cor ex necessitate erit p̄n
ceps super epar in hac virtute:q̄a epar non est sufficiens
in faciēdo per se suā op̄ationem nisi p̄p calorem trāsmis
sum a corde tēperatū in quātitate ⁊ qualitate. ¶ Et est
refirmatus iste sermo vt cor sit de necessitate p̄nceps vir
tutis nutritiue.quod Gal'.nec alij ex anathomicis dixerūt
nec crediderunt:q̄ cordi veniret calor ab alio mēbro:sʒ
est sufficiens per se sicut cōueniens est p̄ncipi.Et ego iam

Rāsio tacite obiectioni.

p̄baui tibi virtutem ⁊ calorē per viā doctrine dissoluti
ue. ¶ Et si tu videris q̄ indiget cor epate p̄pter prepara
rationem nutrimēti non est p̄pterea epar dignū vocari
princeps:sicut nō est cōueniens stomacho p̄pter prepa
rationem cibi vt vocetur p̄nceps epatis:nec etiā bubul

B

Rō p̄ᵃ qd̄ cor est princeps virtutis nutritiue.

cus qui p̄parauit cibū alijs bubulcis vocabitur p̄nceps.
¶ Postq̄ declaratū est q̄ cor est p̄nceps virtutis nutri
tiue:⁊ apparet p̄ anathomiā q̄ non est in corpore vnum
mēbrū ad qd̄ non veniāt arterie a corde.ergo cor est da
tor virtutis nutritiue oībus alijs membris per viā quam
ego superius dixi tibi:⁊ si ita nō esset arterie essent in va

Rō scd̄a.

num.Et adhuc nō fuit visum vnq̄ per anathomiam vt
transiret sanguis ab eo per venas ad cor. Adhuc sanguis
qui est in venis est sanguis imperfectus:⁊ nō est creatus
in vehiculū spūs:nisi sanguis arterialis. ¶ Et si diceret

Prima p̄mi doc.5ᵃ.c.j.⁊ p̄ tra.11.c.2ᵒ

aliquis hō q̄ medicus non habeat necessariā hāc inqui
sitionē:dico q̄ habet multum necessariā:⁊ hoc in futuro

Rō Gal.ꝯ Phos.

melius explanabo. ¶ Et quādo Gal'.vituperauit Archi
genem:q̄a curabat virtutē memorialē cū medicinis cor
dialibus credēdo q̄ esset transmissa a corde:⁊ dicebat si

C

credis q̄ virtus memorialis sit in corde:quare non appo
nis vētosam sup̄ ip̄sum:⁊ sit intētio tua in medicādo ip̄ʒ.
Et ego dico q̄ hec est vna reprehensio que est magis vi
tuperabilis q̄ v̄ba Archigenis s̄m q̄ declaraui hucusq̄
⁊ declarabo deinceps:q̄a cor est princeps oīū membro
rum. ¶ Et fuit locus eiᵘ in medio:q̄a hic est locus regis:
ad hoc vt sit regimē huius p̄portionatum equaliter oībᵘ
suis circūferentijs:⁊ etiam vt melius custodiatur.Et pro
pterea fuit circūpositus pāniculus grossus vt circūdaret
ligamētum suum. ¶ Sed nutrimētum cordis est ex ve
na que cōiuncta est inter epar ⁊ ipsum. Cooperimētū qd̄
fuit positum sup̄ auriculam cordis fuit positum vt ape
riatur interius ad hoc vt sanguis posset ingredi ad ip̄m:
⁊ postea clauderetur perfecte. ¶ Sʒ auricula que est in
alio latere/hoc est auricula vene que prouenit ab ista ca
mera ad pulmonē:s̄m opi.quorūdam fert sanguinē ad
nutriēdum pulmonem:q̄a non sunt vene continuitate cū
illo. ¶ Et cooperimēta que sunt super hanc auriculā or
dinata fuerunt vt aperirentur extra ⁊ non intus:ad h̄ vt
sanguis posset exire per eas ad pulmonem. ¶ Sed vni
duarum auricularum.vʒ.que est in camera sinistra:h̄ est

D

os arterie magne non fuerunt ordinata tria coopertoria
vt aperirentur ab interiori parte ad extra nisi vt iret san
guis ⁊ spiritus ad arterias ⁊ nō rediret:⁊ alia auricula q̄
est in hoc latere est os arterie vene que venit ad pulmo
nem.Et ab hac arteria fit euentatio cordis.Et propterea
fuerūt ordinata cooperimenta istius auricule vt ap̄irent̄
deforis ab intus. ¶ Sed quia splen nō habet nisi duos
meatus:vnus qui continuus est epati ⁊ alter cum stoma
cho:⁊ in splene stat spissitudo sanguinis.Opinat̄ q̄ sit fa
ctus ad trahendū superfluitatem melācholicā epatis:⁊
videtur lōginquum vt sint duo epata quia non apparēt
in eo vene misse ad aliud mēbrum. ¶ Bursa fellis ordi
nata fuit ad trahendū superfluitatē cholericam ab epa
te. ¶ Et renes etiā sunt mēbra seruiētia epati:quia attra
hunt aquositatē que est in sanguine per venam magnam
que venit a gibbositate epatis. ¶ Sʒ vesica fuit ordina

ta ad trahēdum superfluitatē aquosā a renibus:⁊ coop̄
tura que est inter ipsā ⁊ renes sil'is cortici quādo humi

E

ditas trahit̄ ad eā aperit̄:⁊ quando remanet claudit̄:ad
hoc ne reuertat̄ ipsa superfluitas ad renes. ¶ Et scias ⁊
non tradas obliuioni q̄ vnūquodq̄ istoꝝ mēbroꝝ que
ordinata sunt ad trahēdū superfluitatē sanguinis nō tra
hunt:nisi q̄a sint sibi cōuenientes in cibo:⁊ etiā cū hoc fa
ciunt iuuamēta que sunt necessaria. ¶ Et p̄pterea in eis
sunt de necessitate.v.virtutes particulares.s.attractiua:⁊
retētiua:digestiua:discretiua:⁊ expulsiua sup̄ dicte. Ista
sunt omnia instrumēta nutrimenti. ¶ Et habes q̄ dige

Tres tm̄ digestiones.

stiones que cōicant omnibus mēbris sunt due.vʒ. dige
stio stomachi:⁊ digestio epatis:saluo q̄ tu non ponas san
guini vnā digestionē in venis:⁊ si est pauca est.Sʒ ter
tia digestio est que est propria omnibus membris.

¶ Cap.10ᵐ.Quod est de iuuamentis membrorū officia
lium que sunt instrumēta virtutis generatiue.

ET postq̄ declaratū est que sint in
strumenta virtutis nutri
tiue:volumus declarare inst̄a virtutis ge

F

neratiue.Uirtus eni augmētatiua nō h̄ʒ p̄
pria mēbra sibi:sed eadē mēbra que sunt
virtutis nutritiue sunt ⁊ istius.Mēbroꝝ gn̄ationis q̄dā
sunt que sunt p̄pria femine sicut vulua ⁊ māmille:quedā
sunt p̄p̄a mari sicut testiculi ⁊ virga. ¶ Sʒ testiculi fue
rūt ordinati ad faciēdū sperma:⁊ ideo fuit caro eoꝝ alba
⁊ spongiosa sicut caro māmillarū:⁊ ideo quādo ꝯuertit̄
sanguis ꝯuertit̄ ad sil'itudinē eoꝝ:⁊ faciūt ip̄m albū:sic
epar ꝯuertit chilū p̄p suā rubedinē ad rubore.q̄a vis est
agētis assil'are sibi patiēs suū. ¶ Et debes scire q̄ istud

Testiculi nō sunt p̄nceps v̄tutis gn̄atiue.

mēbrum nō est sicut p̄nceps virtutis gn̄atiue:q̄uis ipsa
virtus sit in eo sicut opinat̄ Gal' quia illud nō pōt agere
suā op̄ationē per se nisi p̄ spūm missū eidē a corde tem
peratū in q̄titate ⁊ qualitate.Ideo app̄ʒ q̄ virtus cordis
que hūc calorē mēsurat vt possit facere suas op̄atiōes sit
p̄ncipal'r generatiua:⁊ virtus que est in h̄ mēbro est eius

G

seruiens:⁊ si hab̄ʒ aliquā p̄dn̄ationem illa est p̄ticularis.
¶ Sʒ testiculi quos dicit Gal'.feminā hr̄e app̄et q̄ non

Sperma mulieris nō igredit̄ gn̄atiōeʒ. Idē in paraphrasi d̄ aīalibus.

habeāt effectū in gn̄atione:q̄a sperma mulieꝝ qd̄ gn̄atur
in mulieribus in gn̄atione īuentionē nō h̄ʒ.⁊ si aliq̄s vel
let dicere amirādo.ergo facti sunt in vanū. Respōdemᵘ
q̄ nec in hoībus māmille hn̄t aliquā inuētionē in gene
ratione:⁊ tn̄ habent eas.ergo debes scire q̄ aliquod iuua
mentū est in vtrisq̄. ¶ Et si tu dices vn̄ apparet q̄ sper

Rō p̄ᵃ ab experimento.

ma mulieris nō h̄ʒ aliquā inuentionē in generatione di
cēdū q̄ manifestat̄ sensu ⁊ cognoscit̄ per argumentū:p̄
sensum.q̄a hō videt q̄ mulier imp̄gnat̄ absq̄ eo q̄ sper
matiçet.Et postq̄ legi libros Arist.q̄ q̄siui a multis mu
lieribus de hoc ⁊ respōderūt q̄ plures imp̄gnate fuerūt
absq̄ spermatiçatione:⁊ ēt si displicuisset eis coitᵘ. ¶ Et
etiā vidi q̄ plures ex istis imp̄gnatas que fuerant a ma
sculis violate. ¶ Et vicina q̄dā mea de cuius sacramen

Notᵐ. de vicina sua

H

to cōfidere multū bene poteramus iurauit in aīa sua q̄
impregnata fuerat subito in balneo lauelli aque calide in
quo spermatiçauerūt mali hoīes cum essent balneati in
illo balneo.Et ego perscrutatus fui vnū librum quem fe
cit auē cladis de spermate:⁊ inueni eū qui dicit q̄ h̄ pos
sibile est esse:⁊ reddit de hoc rōnem plurimū mihi pla
centem:q̄a vulua trahit sperma p̄pter vnam p̄p̄iā vir
tutem quā habet cum eo a tota specie:⁊ ad hoc nō est ne
cessaria delectatio.o quā bene placet mihi. ¶ Sʒ illud

Scd̄a rō.

qd̄ cognoscitur argumento naturali est q̄ si sperma mu
lieris posset facere hanc operationē:quā facit hoīs sper
ma.ergo generaret per se femina:⁊ homo nō esset neces
sarius:in quo nec esset opinandum:q̄ hec operatio diui

datur in illos in q̃ntitate: ꝭ est vt sperma mulieris faciat
I aliqua mēbra: ⁊ sperma viri aliqua: qa q̃uis mēbra sint
multa: illa sunt vnū in vno p̃nᵒ qđ est in eis: ⁊ dator istius
p̃ncipij qđ est cor ip̃m est dator oium mēbroꝝ in poᵃ: ⁊ si
esset sufficiens mulieris sperma in dādo hoc p̃nᵐ. g̊ sper
ma hois nō h̃ret ēt inuentionē in gñatione: ⁊ sil'r dico in
Responsio. spermate viri. ¶ Et si diceret̃ qđ aliqđ istoꝝ spermatuȝ
non facit hāc operationē quousq̧ nō sunt mixta adiuicē
⁊ adepta sunt aliā formā ⁊ aliā dispōneȝ: sicut nō est suffi
ciens p se acetum: ⁊ per se mel vt fiat oximel: nisi qñ sunt
Impugnatio risionis. mixta sil'. ¶ Rñdemus ⁊ cōfiteātur hoc qđ cōpl'onē ha
bent illa duo spermata: ⁊ istud qđ dat eis hāc formaȝ ne
cesse est vt sit cōplens: ⁊ ista duo spermata sunt hic loco
K materie: ⁊ hic nō est res que det formā nisi virtus gñati
ua: ⁊ de necessitate est ꝙ mēbrū qđ hȝ hāc cōpl'oneȝ vel
qđ facit hāc cōpl'onē est mēbruȝ in quo est virtus gñati
Impugnatio secūda. ua. ¶ Et ꝺm hāc opioneȝ esset necesse dicere ꝙ virtᵘ ge
neratiua est in vulua. Et vtinā ego scireȝ que necessitas ē
spermatis ⁊ sanguinis ad faciēdū hāc opationem: qa san
guis est sufficiēs ad faciēdū oia mēbra: qa ipsa nutriunt̃
Tertia rō ad pricipale. ex eo. ¶ Et postq̃ȝ ita est ⁊ appet ipossibile ꝙ sit opatio
spermatis mulieris ⁊ spermatis viri vnuȝ in spē: ⁊ ēt ap
paret p̃ma fronte ꝙ mulier hȝ opationem in gñatione. g̊
ꝯueniens est ꝙ opatio vnius sit sine opatione alterius: ⁊
ꝙ sint ambo declinātes in eoꝝ opationibus ad vnū finē
hoc est embrionis. g̊ qđlibet eoꝝ dat embrioni ptē p quā
stat vel est. Et iste due ptes sunt mā ⁊ forma. ⁊ vnū eorū
est dator materie: ⁊ aliud est dator forme. Et ipol'e est vt
femina det formā ⁊ masculus mām. Ideo qa dator nutri
mēti dȝ de necessitate eē dator materie: ⁊ femina est da
L trix nutrimenti. g̊ dȝ eē datrix materie: ⁊ masculus dator
forme: ⁊ sic dixit Arist. Et postq̃ȝ mulier nō habȝ aliquid
de quo possit opinari ꝙ sit mā nisi sperma ⁊ sanguis mē
struus: ⁊ est manifestuȝ ꝙ sperma est humiditas aquosa
sil'is superfluitati: neq̧ solū est sil'e supfluitati. Sȝ p cer
to est supfluitas: ⁊ ipol'e est ꝙ ex eo membra nutriri pos
sint: qa si possibile eēt sufficiētior eēt sanguis: qa ex eo nu
Idē est mā gñationis ⁊ nutrimenti. triunt̃ mēbra: qa nō est dr̃ia inter nutrimēti mām ⁊ ma
teriā essentie: qa nutrimētū est essentia in pte: ⁊ gñatio eē
est in toto: ⁊ mā totius ⁊ ptis est idē. Et ēt hoc testificatur
ꝙ sperma mulieris nō est mā embrionis: qa multe mu
lieres ipregnant̃ absq̧ spermatiçatione: sicut dictum est.
Quarta rō. ¶ Et iterum vulua mulieris vomit suū sperma ⁊ trahit
sperma viri ad se. Que oēs res iste ostēdūt ꝙ spma mu
lieris est supfluitas discurrēs ꝓpter delectationeȝ: sic̃ di
scurrit saliua ex ore alicuius famelici cū videt aliqueȝ co
Quinta rō. medētē. ¶ Et appet manifeste ꝙ sperma viri tenet locū
agentis: qa mēbra nō nutriunt̃ nisi per calorē nālēȝ q est
in corde: ⁊ iste calor est p̃mū istr̃m aie nutritiue. Et ppea
necesse est vt sit primū instr̃m virtutis cōplectiue. Et sil'r
necesse est in spermate viri aut in sanguie q est in vulua
M magnā ptē istius nālis caloris eē in actu: ⁊ ipol'e est eē ꝭ
nisi in spermate pp suū calorē ⁊ humiditateȝ. Et sanguis
ex quo gñat̃ embrio est sanguis venaꝝ mulieris qui est
in vulua retētus: ⁊ remotus est vt habeat in se v̾tutē talē
qualis est ista: eo qa est sanguis idigestus: ⁊ adhuc remo
tius est vt sit in spmate mulieris: vel ēt nō est dōm ꝙ ca
lor nālis sit in embriōe ex se: iō qa non gñat̃ calor nālis
Conclusio. nisi a calore q est in nutriente. ¶ Propter oēs g̊ istas rō
nes nō est credēdū ꝙ spma mulieris sit mā vel forᵃ em
brionis. Sȝ spma viri stat loco forme: ⁊ sanguis mēstruᵘ
loco materie: ⁊ spma mulieris nō hȝ iuētionē in gñatiōe.
Et nō est credēdū vt spma p̃beat iuuamētū solū q̃litate:
sed ꝯfert in iuuamēto caloris q̃ntitatiui. Et ppea nō habȝ
Arist. rep̃hēsionē ab Hip. ⁊ Gal. ꝙ in muliere q̃ in saltā

do abortiuit. vj. die ⁊ fuit iuētū spma inuolutū pāniculo:
nec ēt q̃rēdū ab Arist. quo loco erat istđ spma. Et scio ꝙ N
nō erat nec̃ia in medicia ista inq̄sitio: qa magis est ingrē
dū in gñatiōe aialiū. Sȝ nos narrauimᵘ istđ hic p maio
ri iuuamēto: ⁊ q vult scire qōnes q̃ sūt iter Arist. ⁊ Gal. le
gat librū de aiali. ⁊ ibi iueniet illđ qđ dixi. ¶ Et deiceps
volumᵘ reuerti ad illđ a quo fuimᵘ sepati. Et dicimus ꝙ
p̃mū iuuaᵐ v̾ge est vt inijciat spma in matricē: ⁊ 2ᵐ vt sit
meatᵘ supfluitati aquose. Et iuuaᵐ vulue ē vt sit locᵘ gñā
tiōis: ⁊ cū ꝭ sūt alia iuuamēta: vt sit meatᵘ ⁊ via supfluita
ti sanguis nō cocti q gñat̃ in femis: ⁊ ē sanguis mēstruus
q pp nimiā hūiditatē q̃ gñat̃ i eis ex paucitate caloris ea
rū itriseci nō ē sufficiēs calor eaꝝ ad decoquēdū sangui
nē q mittit̃ ad mēbra eaꝝ: ⁊ idcirco expellit ipȝ nā certꝭ
paroxismis p meatū huiᵘ mēbri. Et est cōpositū multis
villis trāsuersorij̃s pp v̾tutē retētiuā q̃ ē in eis: ⁊ hȝ aliq̊s
villos lōgitudiales pp v̾tutē attractiuaȝ vt trahāt spma.
Sȝ v̾tᵘ expulsiua q̃ ē i ꝭ mēbro magna ē: ⁊ ppea hȝ vnū O
villū latitudialē. Et si tu q̃reres vtꝝ vulua hȝ v̾tutē imu
tatiuā ꝭ idiget specl'atiōe: qa n̄ p̃t dici ꝙ vulua faciat mē
bra embriōis. Sȝ v̾tᵘ iformatiua ipa fac̃ cū calore fixo i
spmate. g̊ v̾tᵘ imutatiua q̃ ē i vulua nō ē nisi loco ꝯserua
tiōis: ⁊ iō cū attigit spma aer corrūpit cōpl'onē eiᵘ: ⁊ per
hāc viaȝ p̃t itelligi ꝙ v̾tus imutatiua ē in vulua. ¶ Sȝ
manifestū ē ꝙ māmille sūt ad faciēduȝ lac: ppea ꝙ caro
ipsaꝝ fuit spōgiosa ⁊ alba: ⁊ ista mēbra hñt colligātiā cū
vulua. Et ppea qñ materie pp aliquā cāȝ non veniūt ad
vuluā currūt ad māmillas: sicut est in mulieribᵘ lactāti
bus qa nō hñt mēstrua: ⁊ si hñt parū hñt. Et sunt alique
mulieres q̃ nō possunt ipregnari dum lactāt. Et iterū cū
materie descēdūt ad vuluā p̃uātur a māmillis. Hucusq̧
diximus iuuamēta mēstruoꝝ ⁊ spermatis: deinceps vo
lumus narrare iuuamenta instrumentoꝝ sensus.

¶ Cap. 11ᵐ. Quod est de iuuamentis mēbrorum officia
lium que sunt instrumenta sensus in generali.

Et dicimus ꝙ q̄nque sunt sensus: P
scȝ visus / auditᵘ / gustᵘ /
odoratus / ⁊ tactus. ¶ Manifestū est ꝙ cere
brū nō fuit creatū nisi pp ipsos: ⁊ ꝓpe pp vi
suȝ / auditū / gustū / ⁊ odoratū: ⁊ q̄libet istoruȝ
hȝ suum instr̃m ꝓpriū. vȝ. visus oculū: auditᵘ aures: odo
ratus nares: gustus linguā. Sed de instr̃o ꝓprio tactus est
dubiū: qa Ga. dicit ꝙ neruus qui orit̃ a cerebro est ꝓpriū
instr̃m eius: ⁊ est dator ipsarū virtutuȝ alijs membris. Et
Aristo. dicit ꝙ istud instr̃m est caro: ⁊ ꝭ sequit̃ opionem
quā hñt de cerebro. Quia Gal. dic̃ ꝙ in eo sunt q̄nq̧ sen
sus: ⁊ dicit ꝙ est p̃nceps istius opōnis ꝭ est ꝙ facit eaȝ p
se sine alicuius nec̃itate Arist. aūt dicit ꝙ dñiuȝ suum est
particulare: qa est in hoc opere seruitor dñationi cordis: Cōtra Ga.
posito ꝙ sensus fuerint in eo q̄nque vel q̃tuor. ¶ Et nos
volumus speculari in ꝭ ꝺȝ ꝙ speculati fuimᵘ in dñio epa Q
tis. Et dicimus ꝙ manifestū ē ex anathomia ꝙ multe ar
terie a corde mittuntur ad cerebrū ⁊ fortes: ⁊ oēs anatho
mici. ⁊ Ga. cū eis ꝭ ꝯsitent̃: ⁊ ex ꝭ est p̃ma ꝓbatio ꝙ cere
brū in hac opōne idiget corde. Sȝ si res q̃ iuuat̃ cerebꝝ
pp cor per calorē istū quē ei trāsmittit est v̾tus nutritiua
qua cerebrū nutrit̃. g̊ cor de necessitare eēt seruitor cere
bri in hac re. iō qa nutrimētū ⁊ v̾tus nutritiua nō sūt data
in aiali nisi pp sensus ⁊ virtutē sensibilē. Sed res qua iu
uat̃ cerebrū pp cor p calorē quē ei trāsmittit est q̄nq̧ sen
sus. Ergo v̾tus sensibilis p̃mo ⁊ p̃ncipal'r ē in corde: ⁊ ista
virtus est sensus cōis: cuius esse ꝓbatū est in libro de aia.
¶ Sed Gal. dicit ꝙ hec v̾tus est in cerebro: ⁊ Aristo. dic̃ Scđa rō.
ꝙ est in corde. ¶ Et si tu queris vnde apparet ꝙ cor sit
dator cerebro caloris mensurati in quātitate ⁊ qualitate
ꝺm ꝙ

A ſm ꝙ ꝯuenit vnicuiq; ſenſui ex ſenſib⁹ cerebri. Rńdem⁹ ꝙ rõne debita eſt ꝙ nõ cũ oi calore fit qlʒ ſenſus: qa calor cũ quo opaᷓ virtus nutritiua nõ eſt ille calor cuʒ quo opaᷓ virtus ſenſibilis. Et h̄ appet in dormiẽte ⁊ vigilante: qa nos videm⁹ ꝙ opatio v̄tutis nutritiue ē fortior cuʒ nos dormim⁹: ⁊ tũc nõ eſt ſenſus in actu. Ergo calor cũ q̊ opaᷓ virtus ſenſibilis nõ eſt in ſenſib⁹ in actu cũ hõ dormit. Et h̄ appet qa qñ hõ dormit tenẽdo oculos apertos nõ videt: ⁊ ſi non eẽt qa reuertiᷓ calor in quo eſt viſus ꝑ neruũ opticũ ad ꝑtes itrinſecas viſus non eſſet priuatus.

Declaratio 2e rõnis.

¶ Et ſcias ꝙ vna ⁊ eadẽ virtus nõ põt iueniri in potentia ⁊ in actu ſil ⁊ ſemel. g̊ poſtq̄ manifeſtũ eſt ꝙ virt⁹ viſibilis vadit cũ ſpũ viſibili: ⁊ ſpũs viſibilis cũ calore nãli: quãdo dormit hõ nõ eſt virt⁹ viſibilis in actu: qa ſi eẽt in actu videret in actu: ⁊ non eſt ita. g̊ calor nãlis q viuificat

B virtutẽ ſenſibilem nõ eſt calor virtutis nutritiue: qñ dormiẽs nutriᷓ: ⁊ nõ videt: ⁊ qñ tu ſcies vbi reuertiᷓ ⁊ vnde trãſmittiᷓ tũc ſcies de neceſſitate locũ v̄tutis ſenſus cõis. Sʒ mihi videᷓ ꝑma frõte ꝙ a corde tranſmittiᷓ iſte calor ⁊ ad illud reuertiᷓ. Et ꝑꝑea ſunt ꝑtes extrinſece quando hõ vigilat ⁊ opatio virtutis nutritiue eſt fortior cũ hõ dormit ⁊ corpus eſt frigidũ deforis.

Deductio ꝯ tacitaʒ rñſionem.

¶ Et nemo dʒ dicẽ ꝙ ortus iſtius caloris cuʒ quo ſtant ſenſus ⁊ vigilia gñeᷓ ꝑmo in cerebro: qa cerebrũ eſt mẽbrũ frigidũ ⁊ membra nerui frigida: ⁊ in maiori ꝑte eoꝝ appet manifeſte frig⁹. ergo icredibile eſt vt calefaciãt corp⁹.

Scda deductio.

¶ Et adhuc de ratione appet ꝙ calor q eſt mã aie nutritiue ⁊ calor qui eſt mã aie ſenſibilis eſt vnũ loco ſubti: vel vnũ in ſitu: ⁊ non eſt duo loco ſubti nec in duob⁹ diuerſis membris ẽt duo. Quia aia nutritiua que eſt in embrione eſt ꝑ̄parata recipere aiaʒ ſenſibilẽ: ⁊ ſtat cũ ea loco forme ⁊ finis ⁊ nutritiua ē ei loco materie: ideo fuit receptio in illo loco de neceſſitate q ꝑ̄paratus eſt recipe. Et manifeſtum eſt ꝙ aia

C nõ eſt ꝑ̄parata recipe niſi in loco ſui ſubti ⁊ ſui ſitus q eſt calor nãlis. Ergo receptio aie ad formã ſenſibileʒ eſt de neceſſitate in h̄ loco. Ideo ergo res vnita ab his duab⁹ ē vnũ loco ſubiecti vel ſitus: q̄uis nõ ſint vnum in aliqua duaꝝ figuraꝝ. Unũ ſimpl'r hoc eſt vnuʒ nũero: ⁊ vnum diffõne. Et hec eſt nobilis ſnia quã dedim⁹.

Virt⁹ ſenſitiua ē i corde. Idē Hip. d corde aialis. virt⁹ ē in corde: mẽs i ſiniſtro vẽtriculo. idẽ in paraphraſi li. 2. de ꝑtib⁹. c. 7. ab Ari. vide ꝑmo theiſir trac. 12. c. j.

¶ Et poſtq̄ ita eſt ⁊ ẽt apparet ꝙ calor cũ quo reguntur ſenſus eſt calor cordis. g̊ virtus que regit ſenſum cõem eſt ibi: ⁊ cerebruʒ eſt ſeruiẽs iſtius virtutis. Sʒ ipſum cor eſt ꝑ̄nceps iſtius virtutis veraciter: qa dñatur ſuper his in hac ꝑfecta dñatione. Et nos potuiſſemus ꝓbaſſe has res magis per viã demõſtratiuã: ſʒ nr̃a itẽtio eſt abbreuiare. ¶ Et poſtq̄ declaratũ eſt ꝙ cerebrũ eſt ſeruiẽs cordis dando ei virtutes ſenſibiles ꝑ modũ quẽ dat camerarius regi vt impleat volũtates ſuas: q̄uis rex det ei illã v̄tutẽ ꝑꝑ quã agit: neceſſe eſt deiceps ſcire que eſt via ꝑ quã ſeruit cerebrũ cordi: qa iã declarata eſt via ꝑ quã ſeruit epar cordi: hoc eſt qa ꝑ̄parat ei ſuũ nutrimẽtũ. Et dicimus ꝙ non in

D qualibet mẽſura caloris completur operatio cuiuſlʒ ſenſus. Et adhuc apparet ad ſenſum ꝙ nõ indiget forti calore: qa fortis calor ꝓhibet eos apꝑ̄hendere ſenſata extrinſeca ⁊ ipedit eos: ſicut videmus ꝙ hoies q diſtemperati ſũt forti calore in cerebris eoꝝ in egritudinib⁹ acutis credũt audire ⁊ videre ea que nõ ſunt: ⁊ maxime apparet h̄ in ſenſu tactus: qa fuit intentio in eo apprehendere q̄tuor qualitates: ⁊ fuit impoſſibile vt inſtr̄m illius eẽt vacuuʒ ex eis: qa ipſum eſt complexionatum ex eis. vnde fuit factũ in fine tẽperãtie vt habeat ſenſuʒ fortiorẽ.

Utilitas cerebri.

¶ Et propter hec oia qa cor eſt in fine caloris fuit ordinatũ cõtra ip̄m cerebrũ ex oppoſito ad tẽperandũ calorẽ ſuũ vt ſenſus poſſit apprehẽdere perfecte. Nec fuit poſſibile ponẽ hanc frigiditatẽ eãdeʒ in corde a ꝑ̄n° creationis: qa eẽnt diminute operatiões nutrimẽti diminutione manifeſta.

E ¶ Et ꝙ dũ voluerit natura facere has duas opationes in aialibus perfectis in vltimitate perfectionis fuit poſitũ cerebrũ cõtra cor. Sed aialia que dicunᷓ ſpõgia marina ⁊ multa aialia bruta nõ videntur idigere cerebro: ⁊ ſpãliter neruo magno q oriᷓ a cerebro: ⁊ ꝑꝑea ſi incidereᷓ aliqua ꝑs illius aialis poſſet viuere ⁊ nutriri ⁊ creſcere donec rediret ad id qđ erat. Et ꝑꝑ hanc cãm videmus multa aialia que viuunt cũ ſint inciſa vſq; ad mediũ ſui. Et iſtud eſt ſeruitiũ qđ dicit Ariſto. ⁊ ſequaces ſui. ⁊ ſecta circuentiũ que dr̄ emẽſaʒ. i. viator: ꝙ cerebrũ facit cordi. ¶ Et fuit ordinatũ os capitis ad defendẽdũ cerebrum. ¶ Et fuit rotũdũ qa figura rotũda eſt magis remota a leſiõe ſicut faciũt caſtellani q faciũt turres rotũdas vt machina nõ poſſit eis nocere. Et adhuc qa figura rotunda F plura ꝯtinet in ſe ⁊ ẽt eſt magis apta ad motũ ꝯtinuũ.

¶ Cap. 12m. Quod eſt de iuuamento fili ſpine.

Et iuuamẽtũ fili ſpine eſt de genere iuuamẽti cerebri ⁊ eſt quaſi clauus ligans ſpõdilia. Et poſtq̄ declarata ē ex hoc ſermone cõpoſitio. al'. cõparatio dñationis cerebri ⁊ ſimiliter dominationis cordis. ⁊ declaratum eſt iterum ꝙ eſt ei us iuuamentum: deinde narrãdum eſt iuuamẽtum mẽbroꝝ vniuſcuiuſq; que data ſunt his quinque virtutibus.

¶ Cap. 13m. Qđ eſt de ꝑꝑrio inſtrumẽto ſenſus tactus.

Et dicimus ꝙ caro eſt ꝑꝑrium inſtrumẽtũ ſenſus: tact⁹: ꝑꝑterea qa illud eſt mẽbrũ qđ cõicat oib⁹ aialib⁹: ſicut tactus eſt ſenſus cõis oib⁹ aialibus. Et in carnib⁹ ꝑfectoꝝ aialiũ ſunt ſparſi multi nerui ad tẽperandũ cõplexionẽ carnis: ⁊ qa nerui ſunt ſimiles cõplexioni cerebri eſt iuuamẽtũ eoruʒ de genere iuuamẽti cerebri: ⁊ ꝑꝑterea mẽbra ad que nõ veniũt multi nerui ſunt duri ſenſus. Et iſtius v̄tutis qdã eſt

Caro ē iſtrʒ ſenſus tact⁹.

G ꝙ cõicat oibus partibus carnis: ⁊ h̄ eſt ſenſus q̄tuor q̄litatum ꝯ̄riarum: ſicut caliditas/frigiditas/ſiccitas/ ⁊ hu. ⁊ quidã eſt ꝙ eſt ꝑꝑriũ vni mẽbro: ſicut eſt quãdo os ſtomachi ſentit reſolõnem factam in eo: ⁊ iſte ſenſus appellaᷓ fames ⁊ ſitis. ¶ Sed fames eſt ſenſus reſolõnis ſubſtãtie groſſe calide ⁊ ſicce: ⁊ ſitis eſt ſenſus reſolõnis ſubſtãtie frigide ⁊ hu. g̊ ſenſus ꝑꝑrius eſt duplex. ¶ Et ſenſus capitis mẽbri de titillatione quã habet in hora coit⁹ iſti duo ſunt cõnumerati in genere ſenſus tactus.

qd fames / qd sitis.

¶ Cap. 14m. Quod eſt de iuuamento lingue.

Et lingue iuuamentũ eſt manifeſtũ ꝙ illa ⁊ nerui ſui non fuerũt facti niſi ꝑꝑ opationẽ guſtus q̄uis huic adiungaᷓ alia res ꝑꝑter electionẽ melioreʒ hoc eſt ad ꝓferenduʒ lr̃as locutionũ. ¶ Et in radice ligue ſunt duo orificia que tãgũt carnẽ glandu H loſam q̄ appellaᷓ generatrix ſaliue ⁊ iuuamẽtũ iſti⁹ ſaliue eſt vt faciat manifeſtare guſtũ rerum ſaporatarum.

¶ Cap. 15m. Qđ eſt de iuuamẽtis oculoꝝ ⁊ ꝑtiũ ſuaꝝ.

Et manifeſtũ eſt ꝙ oculi ſunt inſtr̄a viſus ⁊ ꝙ ſunt cõpoſiti ex ſeptẽ tunicis ⁊ tribus humiditatib⁹: ⁊ ſciendũ eſt iuuamentũ vnicuiq; ipſoꝝ. ¶ Et apparet ꝙ ꝑꝑriũ inſtr̄m illius ſenſus ſit humiditas rotũda que vocaᷓ cryſtallina vl' glacialis aut reticula aranea poſita ſuper hãc hu. Quia declaratũ eſt in nãli ꝑhia ꝙ hec apprehẽſio nõ poteſt perfici niſi in corpore peruio hoc eſt aere ⁊ aqua: qa ꝑꝑter claritatem ⁊ peruietateʒ que eſt in eis fuit eis poſſibile recipe colores: ⁊ nõ appet in oculo corpus exiſtẽs in vltima claritate: ⁊ luciditate natũ ex

Idē h° theiſir tracta. 8. c. 14.

Idē vbi ſup.

Co. Gal. de instrumento odoratus.

I temperantia aeris ꝛ aque nisi duo corpora:ꝛ non fuit or-
dinata rotūditas istius humiditatis cū aliquantula deue
xitate nisi vt recipet reꝝ sensibiliū multam quantitatez
¶ Sꝫ alie humiditates ꝛ alie tunice nō fuerūt facte nisi
ꝓpter hanc humiditatē. Et cū deuexitate modica nō est
nisi vt recipiat a grādinosa: quia vitrea humiditas fuit fa
cta ad nutriēdū hanc humiditatē per viā rorationis:ꝛ h̄
fuit propterea q̄a nā sanguinis est remota a nā huius hu-
miditatis: vnde fuit necessariuꝫ vt aliqua re mediāte fiat
transitus sanguinis in p̄mo vt ipsa adaptent̄ ad nutrien-
dū hanc humiditatez. ¶ Et albuginea humiditas facta
fuit iteꝝ ad humectādū hāc humiditatē ꝛ ad custodien-
dū humiditatem suā ab aere extrinseco:ꝛ etiaꝫ ne tangāt
vueam tunicā. ¶ Sꝫ tunica fortis vocata cōiūctiua fuit
ad custodiēdū oculū a duricie nerui:ꝛ ēt ad ligandū ocu-
K lum cū osse:ꝛ etiā ꝓpter aliā vtilitatē quā dicemus post.
¶ Sꝫ tunica que dicit̄ serina fuit facta ad nutriendū di-
ctā retinā per venas que sunt in ea:ꝛ etiā vt iuuet ipsaꝫ ꝓ
pter calorem nālez per arterias que sunt in ipsa. Sed iu
uamentū tele retine p̄mum est vt det spūm visibilem ꝑ
neruos qui sunt in ipsa hoc est calorem nālez cuius com-
plexio adaptata est in cerebro. Et per duos neruos q̄ va-
dunt ad oculos:ꝛ etiā nutrit crystallinaꝫ humiditatem ꝑ
viā rorationis ꝛ dat iuuamētū caloris nālis per arterias
Cōtra Gal. que sunt in ea. ¶ Sꝫ Ga. ꝯfitetur ꝙ aranea est vltimate
peruietatis ꝛ luciditatis: q̄a colores ꝛ forme imprimunt̄
in ipsam. ergo illi tela est proprium instr̄m visus: vel per
se vel per adiutoriū crystalline. ¶ Et tela vuea dr̄ habe
re tria iuuamenta vnū est vt nutriat telam corneam:ꝛ ꝓ-
pterea fuit multū venosa: 2m vt defendat crystallinam a
duricie tactus cornee:ꝛ ꝓpterea fuit hec tela mollis tātuꝫ
ne disgregaretur spiritus visibilis ꝛ hoc facit ꝓpter calo
rē nigrū quē hꝫ: q̄a nā ē coloris nigri vt aggreget. ¶ Et
L foramen qđ est in medio istius tele non fuit factū nisi vt
eēt forma sensati humiditatis crystalline aut aranee aut
ambaꝝ: q̄a visus sicut scis nō fit extramittēdo. Sed ocu
lus recipit colores ꝑ sua corpora peruia ꝑ modū ꝑ quem
recipit speculū:ꝛ q̄n colores sunt imp̄ssi in ip̄m tūc appre
hēdit eos spūs visibilis:ꝛ h̄ ego hūi ꝓbaui in libro de sen
su ꝛ sensato sex rōnibus: ꝙ si aliqđ corpoꝝ q̄bus est com
positus oculus est ꝯueniens vt in eo imprimant̄ colores
per nimiā eius peruietatē ip̄m corpus est ꝓpriuꝫ instr̄m
oculi. ¶ Et iuuamētū tele cornee ēt fuit vt defendat hu-
morem albugineū ꝛ fuit facta clara ꝛ subtilis vt non resi-
stat humiditati crystalline ad recipiēdū formas. Sꝫ 2m
iuuamentū ꝯiunctiue fuit factū ad mouendū secū muscu
luꝫ qui mouet oculū. ¶ Ista sunt iuuamēta partiū oculi
s̄m Gal. ꝛ maior pars iuuamētoꝝ s̄m ꝙ vidisti hic sunt
iuuamenta arbitratiua: sed sine dubio qđlibet ipsorū ha-
bet iuuamentum ꝓpriuꝫ in se:ꝛ pars dn̄ans in eo ꝛ suus
finis non est nisi vt imprimantur colores in ipsum.

¶ Capitulum. 16m. Quod est de iuuamentis instrumēto-
rum auditus.

M Sed instrumentoꝝ auditꝰ manifestuꝫ ē
ꝙ sunt aures:ꝛ primū in quo auditus est: est
neruus qui venit ad eas q̄ cooperit foramen
auris. ¶ Et dictū est ꝙ foramē auris nō fuit
tortuosum nisi vt aer frigidus non intret tali mō ꝙ ledat
auditū. Et melius est dicere ꝙ fuit tortuosuꝫ ne virtꝰ au-
ditus fuisset lesa a vocibꝰ fortissimis. Et in summa scias
ꝙ hec figura habuit iuuamentum in receptione vocis:ꝛ
ideo factum fuit chartilaginosum:ꝛ vocatū est auris tor-
tuosa. Et alia animalia habent hoc ꝓ alio iuuamēto: hoc
est vt recipiant voces veniētes ab omni parte:ꝛ ꝓpterea

N plus regrediuntur foras ꝛ mouent eas.

¶ Capitulum. 17m. Quod est de iuuamentis instrumēto-
rum odoratus.

Manifestuꝫ est ꝙ instr̄a odoratꝰ sunt
nasus:ꝛ fit in aīalibꝰ olfa-
tilibus ꝑ viā attractionis:ꝛ in nō olfatilibus
sine attractiōe: sicut in apibꝰ ꝛ in alijs aīali-
bus nō hn̄tibꝰ olfatū. Et s̄m Aristo. iste sen-
sus fit in duobꝰ meatibꝰ qui sunt in naso:ꝛ s̄m Gal. fit in
duabꝰ carūculis silibus capitibꝰ mām̄illarū:ꝛ dicit ꝙ ꝓ-
pter remotionē istius loci indiguit attractiōe. ¶ Et ego
dico ꝙ si ita esset vt dicit Gal. ergo odoraremus q̄n̄uis na
res essent oppilate quādo attraheremus aerez per os. q̄a
palatum est apertum naso. Et s̄m ꝙ dicit Auençoar nos
odoramus odorē ciborū quando incipiunt digeri in sto-
macho. ergo a ꝯtrario nō est ꝓbatū ꝙ per illas duas ca-
rūculas fiat odoratus: ꝙ si ita esset animalia inolfatibilia
non odorarēt. ¶ Et scias ꝙ non fuit data attractio odo-
O ratui nisi ꝑꝑ vnā duaꝝ reꝝ: aut electione ꝑꝑ melius: aut
grossicie sensus istius in aīalibus olfatilibus. Quia possi
bile esset vaporē euenire a re odorata per se ad virtutem
sensibilem ꝓpter nimiā subtilitatem substantie ꝛ ꝓpter
naturā sue impulsionis. Sꝫ ꝓpterea ꝙ operatio olfatio-
nis est vna duarum reꝝ aut trahendi aut mittendi:ꝛ est
impossibile vaporez venire ex re odorata tēpore trāsmis
sionis aeris extra. Et est possibile ipꝫ venire tempore at-
tractiōis: q̄a aduentus aeris odorati fit magis per modū
attractionis q̄ꝫ per modū effusionis. Sicut tu vides cuꝫ
volumus certe sentire odores ꝙ nos conamur super at-
tractionē:ꝛ hec est causa propter quā fuit data attractio.
¶ Et apparet ꝙ animalia que odorant sine attractione
habent clariorem sensum q̄ꝫ animalia que odorant cum
attractione sicut videmus in formicis ꝛ apibus: propter
debilitatem ipsius sensus in animalibus olfatiuis sentit̄
P odor paucus sine attractione:ꝛ quasi videtur vt non sen-
tiatur. Et cum sit comparatio istius sensus inter hominez
ꝛ multa ex animalibꝰ est iste sensus diminutus in homi-
ne ab illis animalibus que indigent hoc sensu in venādo
vitam suam:ꝛ propterea dicitur in prouerbijs ꝙ cū ista
animalia venantur vitam suam:ꝛ hoc est quasi per viaꝫ
prophetie vel diuine prouidentie. ¶ Et postq̄ꝫ narraui-
mus instrumenta quinque sensuum volumus narrare in
strumenta que facta sunt ꝓpter virtutem motiuam.

¶ Capitulum. 18m. Quod est de iuuamentis membroruꝫ
voluntarij motus.

Et dicimus ꝙ virtus q̄ facit moue
re aīal hec est imagina-
tiua vel estimatiua quā p̄cessit v̄tus cōcupi-
scibilis. ꝛ postea ibi ꝯfirmatū est cōsiliū vel
rō ꝑꝑ rep̄ntationē rei imaginate aut estima
te s̄m ꝙ declaratū est in libro de aīa. Et est necesse ꝑscru
Q tari in hac virtute: hoc est vt sciamus instrumenta q̄bus
oportet operari ꝛ quot sunt. ¶ Dicamus ꝙ motꝰ volun
tarij q̄dam est proprius:ꝛ quidam est cōmunis. Cōmu-
nis est motus eūdi q̄ motus est totius corporis. Sed pro
prius est motus cutis frōtis ꝛ motus oculoꝝ:ꝛ mādibu-
larum ꝛ duarum nasi extremitatum:ꝛ labioꝝ:ꝛ lingue:ꝛ
epiglotis:ꝛ mādibule inferioris ꝛ motus capitis ꝛ colli:ꝛ
motus nasi:ꝛ motus nodi vel humeri spatule: cuꝫ hredo-
ne:ꝛ motus brachij a cubito iferius:ꝛ motus iūcture no-
minate in arabico rascet:ꝛ motꝰ digitoꝝ:ꝛ vniuscuiusq̄
suaꝝ iūcturaꝝ:ꝛ motus membroꝝ existentium in collo:
ꝛ motus pectoris ad inspirandū:ꝛ virge:ꝛ vesice quādo
clauditur:ꝛ motus extremitatis intestini recti quādo re-
tinēt feces ne exeant:ꝛ myrach: coxe:ꝛ cruris:ꝛ testiuꝫ:ꝛ
pedum:

Pria rō q̄ odor nō fit i carūculis ꝯ Galenum. Scḋa rō.

Tertia rō.

A pedum:⁊ digitoꝝ pedū. Isti sunt motus qui dicunt̄ volū
taryj. Et est necesse perscrutari res a qbus veniūt isti mo
tus. ¶ Et dicimus ꝙ manifestū est per dispōnē istorum
motuū ꝙ fiūt a plurib⁹ vno motore. Vbi grā. motus ma/
nus fit a chorda:⁊ motus chorde est a musculo:⁊ motus
musculi est per se:⁊ musculus est p̄muz mobile:⁊ nō ē h̄
corpus qd̄ moueat ipm̄. Ideo qa oē corpus quod mouet
corpus mobile est a necessitate mobile:⁊ ideo ē ꝯueniēs
ꝙ corpora quoꝝ vnū mouet alteꝝ veniāt in fine ad vnū
corpus qd̄ moueat̄ per vnā virtutē motiuā missaz eidē:⁊
nō ꝓpter aliud corpus:sed pp̄ aliud p̄ncipiū qd̄ est in eo
sicut ꝓbatū est in nāli p̄hia ꝙ si ita non esset res ꝓtende/
Cōtra medi/ ret̄ in infinitū. Ergo de necessitate debemus dicere ꝙ p̄n
cos rō. cipiū est in musculo. ¶ Et qn̄ opinantur medici ꝙ mot⁹
musculi sit a neruo opinant̄ falsum:ideo qa si ita eēt ner/
B uus moueretur aut ꝑ se aut per aliud/hoc est pp̄ aliud p̄n
cipiū qd̄ esset in eo:⁊ ideo qa declaratum est in nāli p̄hia
ꝙ qd̄libet mobile h̄z motorem:⁊ ꝙ ille si est corpus non
moueat nisi moueat̄:⁊ si motus esset a corpore res ꝓce/
deret in infinitum:ideo necesse est hic eē motorē qui mo
ueat ⁊ nō moueat̄:⁊ qui sit nō corpus. Hec est vna rō ꝑ
quā videt̄ ꝙ qui mouet p̄mo aīal non est corpus sed vir/
tus est aīe:⁊ ꝙ hoc sit de necessitate in musculo. Et h̄ vir/
tus est virtus volūtaria quam precedit imaginatiua:vel
estimatiua:⁊ ꝯfirmatio ꝯsilij. ¶ Et ideo quia iste motor
nō est corpus:necesse est vt p̄muz mobile qd̄ mouetur ꝑ
ipsum sit corpus ad hoc vt hoc mobile sit sicut materia ⁊
ipsuz erit ei sicut forma:quia impossibile est primū moto
rem in animali vt sit sine materia. Ergo necesse est specu
lari quid sit hoc p̄mū corpus:⁊ apparet ꝙ sit calor natu/
ralis qui est in nobis. Et tu vides ꝙ quando infrigidant̄
membra:eorū motus priuantur. Et est res nota per se ꝙ
vna rerum receptarum in diffinitione istarum operatio/
C nū est calor naturalis. Sed iste calor naturalis differt ꝓ/
prijs differentijs in quolibꝫ membro s̄m opationes qui/
bus appropriat̄ istud maxime in opationibus nutrimen
ti. ⁊ de hoc nullus discordat. Sꝫ Gal. sentit ꝙ origo situs
caloris istius sit cerebruz:⁊ ad totum corpus per neruos
Rō p̄ma con ab eo mittitur. Sed Arist. sentit ꝙ cerebrum sit seruitor
tra Gal. cordis in hac opatione per viaz qua seruit ei in sensibus
s̄m ꝙ dictū est supius:⁊ ꝙ origo istius caloris est in cor/
de. Et hoc potest videri manifeste ꝙ ita est vt veruz est:
quia tu vides ꝙ nascitur in corpore iter agentis quando
vadit qd̄ nō fuerat:⁊ istud membrū a quo nascitur calor
⁊ vadit ad totū corpus est cor. ¶ Et ꝓpterea quādo ac/
cidit homini aliquid qd̄ ipsuz terreat redit calor ad cor ⁊
tremunt crura:⁊ potest esse ꝙ cadit homo:aut nō poterit
moueri. ergo p̄ma virtus regitiua in hoc motu:⁊ illud qd̄
mensurat calorem in quantitate est de necessitate in cor/
Scd'a rō. de. ¶ Et adhuc qd̄ Gal. ⁊ omnes alij medici ꝯfitentur ꝙ
virtus volūtaria est in corde:⁊ si ita est ⁊ apparet ꝙ ani/
D malia non mouentur nisi voluntarie. ergo virtus hec est
in corde:⁊ cerebrum eius seruiens in dando ei temperā/
tiaz. Et cōmune erit cuz diceretur de hac temperātia vt
fiat per neruuz aut fiat cum spiritu animali eunte in ipm̄
⁊ nō est differentia in hoc excepto ꝙ in neruis spirit⁹ ani
Rō ꝯ Gal. i malis s̄m Gal. nō est apparēs nisi in duobus neruis opti
de p̄ motore cis. ¶ Sꝫ primū mobile a calore naturali est musculus:
ideo qa conueniens est ꝙ calor naturalis operetur in pri
mo:hoc est vt primo moueatur istud corpus cuz quo h̄z
similitudinez propinquiorē ex parte caloris:hoc est mu
sculus propter compositionem suā:quia est compositus
ex prima carne simplici ⁊ neruis a quibus nascūtur chor
de. Sed neruus solus frigidus est multum ⁊ nō h̄z ꝑtem
similez cum calore naturali. Et vena per se nō est digna

vt sit principiū istius motus:ideo qa nascitur a membro
non p̄mo. Et de ratione nō est ꝙ instrumentū qd̄ dat nu/ E
trimentum sit instrumentum motus:quia magis est con/
ueniēs vt nutrimētū fiat per instr̄m quietis. Nec etiā ar/
teria ꝯueniens erit huic motui:qa est opatrix opationum
pulsationū que dissimiles ⁊ nō ꝯueniētes sunt motui vo/
luntario:imo est simile vt sit ꝯtraria ei:⁊ sit quasi disposi
ta sicut res que vellet ⁊ nollet aliqd simul. Ergo remanet
vt sit musculus p̄mū instr̄m qd̄ mouetur a calore natura/
li. Sed in mēbris quibus non sunt ossa ⁊ nō sunt ramifi/
cata:⁊ sunt parua:musculi ipsi mouent ipsa sine medio:⁊
ramificata mouent ea mediātibus chordis que nascunt̄
ab extremitatibus eoꝝ:ideoqꝫ cum contrahit̄ trahit illā
chordā:⁊ qa alligatus est cuz extremitate ossis:mouetur
os suo motu. ¶ Et quando membrū habet duos motus
contrarios adinuicez:tūc h̄z duo ossa vel duos musculos
in duob⁹ locis cōtrarijs adinuicē:quoꝝ qlibet trahit per
se suo tp̄e ⁊ ꝓhibet alteri suo cōtrario ne faciat operatio/ F
nem suā illa hora:⁊ si operati essent ambo vna hora:tunc
stat equaliter membrū ⁊ trahitur s̄m vnum statum. V. g.
quando musculus qui est in syluestri parte manus trahit
ipsam:vertit̄ versus partem syluestrem ⁊ quādo muscu/
lus qui est in parte domestica trahit ipsam versus partē
domesticam vertit̄ versus illam:⁊ quando trahūt ambo
simul existit equalis:⁊ nullus est ipsoꝝ ꝑ se vt tractu suo
faciat ipsam verti intus ⁊ extra. ¶ Et numerus musculo
rum s̄m Gal. est. 529. quoꝝ in facie sunt. 45. quoruz. 24. 45
sunt vt moueāt oculos ⁊ palpebras:⁊. 12. vt moueāt mā/
dibulaz inferiorem:⁊. 9. vt moueant alia membra faciei
que mouent̄ volūtarie:⁊ in istis sunt musculus occultus
sub cute frontis ⁊ prodest fortitudini apertionis oculoꝝ.
Et duo musculi qui mouent extremitatez nasi:⁊ musculi
duo qui mouent labiū superius sursum:⁊ duo qui mouēt G
labium inferius deorsum:⁊ duo qui mouent maxillam.
¶ Et musculi q mouent caput ⁊ collum sunt. xxiij. qdaz 23
eorum trahūt caput versus illam partem solū:v'sus quā
positi sunt. Et alij sunt qui trahunt caput ⁊ collum:eoruz
quidam sunt qui trahunt caput superius:⁊ quidaz sunt q
trahunt ad partem anteriorem:⁊ qdam trahūt ad partē
posteriorem superiorem:⁊ qdam trahunt ad dextram:⁊
quidam ad sinistram. ¶ Et. ix. musculi mouent linguaz: 9
⁊. xxxij. musculi sunt ꝓpter motū colli ⁊ epiglotis. ¶ Et 32
septem musculi vnicuiqꝫ spatule. ¶ Et. xiiij. vnicuiqꝫ la/ 14
teri qb⁹ mouet̄ brachiū:⁊ quatuor musculi positi super 28
cubitū:quoꝝ duo sunt intus q faciūt ipsum verti versus 8
partem domesticam:⁊ duo stant extra vt faciant ipꝫ v'ti
ad partez syluestrē. ⁊. xvij. sunt in quolibet brachio. x. ex̄ 34
⁊. vij. intus. ⁊. xxxvj. positi sunt super manus. xviij. super 36
vnaquaqꝫ:q mouent manus ad partē domesticā ⁊ ꝑtem
syluestrē:⁊ ad motus policis ⁊ ꝑui digiti ⁊ volaz manus. H
¶ Et musculi pectoris sunt. 107. eoꝝ qdaz dilatant:⁊ q/ 107
dam constringūt. Et musculi spondiliū sunt. xlviij. ⁊. viij. 48
extendūtur super ventrē sub ossib⁹ pectoris vsqꝫ ad vm 8
bilicū:⁊ qdam extendūtur s̄m longitudinem:⁊ quidam 4
s̄m latitudinem:⁊ quidam s̄m trāsuersum qui faciūt mo 4
tum ventris cōstringēdi ⁊ laxādi:⁊ iuuant omnes alios
motus:⁊ quatuor musculos habent duo testiculi:⁊ q̄tuor
musculi mouent virile membrū:⁊ vnus musculus tenet 1
os vrine ne indebite fundatur:⁊ quatuor musculi tenent 4
orificium intestinoruz ne stercus ante tēpus egrediatur.
Et. lxxiiij. musculi ad motū coxarum ⁊ cruriuz:⁊. xxviij. 74
ad motum pedum ⁊ aliquoruz digitorum pedum:⁊. xxij: 28
alijs motibus digitorum pedū ⁊ positi sunt super pedes. 22
Isti omnes musculi sunt prima res que mouetur a calo/
re naturali cōmuni:aut calore ꝓprio cuiuslibet musculi.

I ¶ Et postq̄ ita est ꝙ aliqđ membꝛuꝫ non mouet̄ nisi ꝑ calorem nālem qui stat ei loco forme ⁊ ꝓpter calorem q̄ est in musculo: ⁊ ille non mouet̄ nisi per ꝑncipiuꝫ anime. ¶ Et sciēdū est quid est istud principiū: ⁊ vnde est ⁊ vbi est. Et dicimus ꝙ quādo associabitur huic ꝙ declaratuꝫ est per vl'em sermonem: hoc est ꝙ virtus que facit motū in loco est anima. Et est declaratū etiaꝫ ꝙ conueniēs est ꝙ motus vniuscuiusq; corporis fit per virtutem volūtariam fixam in membro cōmuni qđ cōicat toti corpori ꝙ sit mobile per se: ⁊ per virtutem ꝓpriam voluntarie mētis mēbris particularib⁹ que mouent̄ per se ⁊ sunt musculi: ⁊ apparet sensui ꝙ in corpore non est mēbrum qđ cōicet toti corpori: ⁊ sit mobile per se nisi cor. ergo virtus voluntaria cōmunis est in corde hoc est in musculo qui est in eo: ⁊ ꝙ virtutes particulares voluntarie sunt in quolibet musculo particularium musculoruꝫ. Sicut videmus

(Scđa rō de ꝑ motore.)

K ꝙ motus cōmunis vitalis aīalium qui est inspiratio habet principiū a corde: ⁊ iste motus est coniunctus motui expiratiōis pulsatilis. ¶ Et ꝓpter hoc accidit ꝙ pulsus magnificatur per motū: ⁊ minorat̄ per quietem. Ergo cerebrū ⁊ neruus non fuerunt nisi ad tēperandū istū caloreꝫ in quo est principiū virtutis voluntarie cōmunis ⁊ ꝓprie. ¶ Debes scire ꝙ nō est impossibile hic esse motuꝫ volūtariū absq; musculo: sed si est: est ꝓpter calorē nāleꝫ aut ꝓpter rem que stat loco eius in aīalibus que nō sunt sanguiea nec musculosa. ¶ Et sine dubio isti musculi nō sunt nisi in animalibus perfectis. Ideo graue fuit Ga. adǭdum musculos qui moueāt linguā exterius: ⁊ mot⁹ duriciei mēbri tēpore coitus. Ideo q̄a intētio sua erat oīno vt motus nō esset nisi per musculos: ⁊ non est ita.

(Motus Voluntarius pot. p̄re sine musculo)

(Tertia rō. Intētio Galeni ē qđ motus volūtari⁹ nō fiat nisi ꝑ musculos. vide ꝑ° đ motibus liq̄dis. c. ꝑ° ⁊. 4. ⁊ ꝑ° iterioꝝ 6°. ⁊ i de motu musculorum.)

¶ Capitulū. 19m. Quod est de iuuamentis anhelitus ⁊ mēbrorum eius.

L Postq̄ narrauimus iuuamentū mēbroruꝫ motuū volūtarioꝝ est narrandū de anhelitu ⁊ mēbris suis. Ideo quia Gal. ponit ip̄m motū volūtariū: ⁊ q̄a videt̄ ꝙ cerebrū operat̄ in hūc motū credit ꝙ motus voluntarius sit in eo: ⁊ silr̄ credidit ꝙ esset in neruo: ⁊ credidit falsuꝫ: ideo q̄a iā probatū est ꝙ h̄ ꝯuenit esse in membro mobili per se: ⁊ ꝓpterea egritudo a qua ꝓuenit lesio in motu est p̄mo ⁊ per se in musculo: ⁊ per modum colligantie in cerebro ⁊ neruo. Quare medicus debet curare lesionē istius motus itendendo p̄mo ad musculuꝫ: ⁊ secundario ad cerebruꝫ ⁊ ad neruum. ¶ Instrumēta anhelitus sunt diafragma: pulmo: cāna: trachea: arteria: epiglotis: ⁊ vulua. Et priusq̄ nos tractemus de iuuamento vniuscuiusq; istoruꝫ membroruꝫ: est tractanduꝫ de iuuamento istius operatiōis: hoc est de anhelitu. Et dicimus qđ medici sicut Ga. ⁊ alij visi sunt dicere qđ anhelitus est ꝓpter duo iuuamenta: vnuꝫ ad ventillanduꝫ caloreꝫ naturalē cordis per attractionē aeris frigidi ⁊ expulsioneꝫ vaporis qui resoluitur a calore naturali qui est corpus fu

M mosum q̄ non est conueniens eideꝫ pro certo istud iuuamentū est vnuꝫ ⁊ necessariuꝫ animalibus calidis sanguineis. Sed illis que non sunt calida nec sanguinea nō est necessaria hec operatio: sed sufficit eis motus arteriaruꝫ qui venit a corde: ⁊ hoc reputo sicut anhelitum. ¶ Sed aliud iuuamētū quod dicunt esse est vt det nutrimentuꝫ virtuti itrinsece ex aere qui recipitur restaurando ex sp̄ū tantū quantuꝫ resolutū est: hoc est falsuꝫ. q̄a impossibile est compositū nutriri ex simplici: quoniā si ita esset iaꝫ inueniretur animal eē simplex ex vno solo elemēto: ⁊ Gal. negat hoc: ⁊ propterea dicit ꝙ aqua nō nutrit: ⁊ ꝓpterea dico ꝙ primū verax est. ¶ Sꝫ cui ex virtutibus anime debeat attribui anhelitus: hoc est perscrutandū: q̄a Gal.

(Cōtra medicos.)

(An anhelitus sit actio voluntaria)

N dicit. ꝙ debet attribui virtuti voluntarie: ⁊ dicit h̄ quia a nostra volūtate est vt anhelemus ⁊ nō anhelemus. Et ēt dicit ꝙ ꝓpriū instr̄m huius virtutis est neruus: ⁊ dicit ꝙ si incideret̄ neruus qui mouet diafragma: hō nō viueret nisi tātū quantū viueret strāgulatus. ¶ Sꝫ alij dicūt ꝙ stat virtuti sicut motus pulsus. Et pōt questionari dictuꝫ Gal. duabus rōnib⁹. Una: q̄a tu vides ꝙ anhelamus q̄n̄ dormimus. ergo non est voluntarius: quia operatio volūtaria non fit nisi cogitatione ⁊ voluntate sicut dictum est. Alia quia videmus ꝙ anhelitus q̄ fit improuise similat̄ motui pulsuum: ita ꝙ Hippocrates ponit ip̄m pluries loco pulsuū. s. tēpore quo non egrotant membra anhelitus: ⁊ dicit ꝙ denunciat complexioneꝫ cordis sicut denūciat pulsus: excepto ꝙ non sit egritudo in instrumētis anhelitus. ¶ Et alij sapiētes volūt ꝙ sit cōpositus duabus virtutibus. vꝫ. voluntaria ⁊ non volūtaria: hoc est nāli ⁊ animali: ⁊ h̄ inuenitur in motu plurium membrorū sicut in motu palpebre oculi ⁊ in motu deglutitionis: q̄a manifestū est ꝙ ambe virtutes iste sunt cōposite: ⁊ ideo quando debilitantur iste due virtutes cadit defectus in operatione deglutiendi sicut accidit quādo cadit virtus appetit⁹. ¶ Et mihi videtur ꝙ opinio postrema sit veracior: hoc est ꝙ hec operatio sit composita: vel possibile esset dicere ꝙ fortior eēt opinio illius qui dicit eaꝫ esse naturalem: q̄a plures anhelitus quos facimus t̄p̄e sanitatis ⁊ egritudinis fiunt sine intētione: quare ponūtur ad denūtiāduꝫ complexionem cordis: ⁊ etiam suspiria proijciunt̄ absq; intentione: ⁊ etiā quando magna necessitas anhelandi incūbit desistere non possumus: sicut accidit in tussi ⁊ similibus. ¶ Et natura non inuenit hanc virtuteꝫ actiōe voluntaria nisi propter necessitatem superuenientem: quādo non sufficit virtus nālis ad exigentiam cordis. ¶ Sꝫ probatio qua ꝓbat Gal. affirmando ꝙ hec virtus penit⁹ est voluntaria: est priuatio istaruꝫ virtutum quando est incisus neruus: ⁊ dicit ꝓbando postq̄ est incisus neruus est incisum instrumētum motus volūtarij: ⁊ inciso neruo cessat motus voluntarius. ergo est in neruo. Et iste syllogismus est falsus in p̄ncipijs ⁊ corruptus in figura: quia quando tenetur vnum predicatuꝫ rei que data est a subiecto non debet semper remoueri predicatuꝫ ab illa a qua est remotum subiectum: ⁊ qui opinabuntur hoc tenentur credere cum contradictione oppositi antecedentis in tota materia contradictionem oppositi cōsequentis: ⁊ ideo hec verba nō sunt digna vt hic audiant̄. Et iste est vnus modus in quo est manifestum. q̄a non habuit veram radicem in logica. q̄a si per remotionem nerui remouet̄ aliquis motus. illud nō est ex necessitate: vt quando neruus est vt sit ille motus vt dicatur ꝙ neruus sit propria causa in hoc motu. Et iam nisi sunt homines percussi suꝑ venas ⁊ neruos dormitarios qui vadunt ad cerebrū: ⁊ tunc in eis priuate sunt omnes operationes voluntarie ⁊ propterea hoc nomine nuncupantur: ⁊ dicit Rasis ꝙ quādo rex Indie volebat interficere nobiles iterficiebat eos ꝑ hunc moduꝫ. Et vis tu dicere propter hoc ꝙ omnes motus voluntarij sunt fixi in his duobus. ¶ Itē que res est illa que iubet hāc operationem in neruo nisi vna ex reb⁹ propter quā cōpletur hec operatio: ⁊ quando illa lesa ē: tūc necessario lesa est illa operatio: q̄uis non sit propria causa in hoc: q̄a corrumpitur propria operatio ꝓpter corruptionem virtutis transmisse illuc. ¶ Et de necessitate nō est propter hanc priuationē voluntarij motus ꝙ quilibet motus qui est in neruo qui igreditur suā essentiā sit positus substātialiter volūtarius ⁊ per accidēs accidit ei vt sit ⁊ ille volūtarius. ¶ Et quomō poterit negare hoc: q̄a iaꝫ concedit ꝙ motus palpebrarum fit per musculos

(Rō Galeni.) (Pria rō contra Galenū.) (Scđa rō.) O (Tertia rō.) (Rāsio rōnū Gal.) P Q

sicut

A ſicut notũ eſt ꝑ ſe:⁊ cũ h toto nõ eſt volũtarius. Et ſi vel
let dicere ꝙ ſit totus voluntarius:adhuc nihil hic lucraṫ
eo ꝙ eſt in muſculo nõ in neruo. ¶ Et poſtꝗ̃ declaratuȝ
eſt ꝙ iuuamentuȝ ſit in anhelitu:⁊ que ſit eius virtus ne
ceſſe eſt narrare iuuamẽtũ ꝓpriũ vniuſcuiuſqȝ mẽbri ꝓ
priȷ huic operatiõi. ¶ Et dicimus ꝙ mẽbrũ qd̃ manifeſtũ
dat iuuamẽtũ in hac operatione eſt pulmo:ſic̃ videmus ꝙ
qñ dilataṫ attrahit aerẽ intus ⁊ qñ ꝯſtrigitur expellit fo
ras. Et nõ eſt dubiũ qa illud eſt ꝓpriũ inſtrm̃ in operatiõe
illa. ¶ Sed qd̃ neceſſe eſt ſpeculari ſubtil'r in h eſt illud
vtrũ ille motꝰ cũ quo fit iſpiratio ⁊ reſpiratio ſequaṫ mo
tũ pectoris:nec ꝑ ſe hȝ aliqueȝ motũ an ſit motꝰ pectoris
in anhelitu:inde ꝯtinuuȝ ſemꝑ cũ motu pulmonis vt ſit
eius adiutor. ¶ Sȝ Gal. dicit ꝙ pulmo nullũ hȝ ꝓpriuȝ
B motũ in ſe:⁊ ꝙ motus illiꝰ ſeqtur motũ pectoris:⁊ ꝙ mo
tus anhelitus q ſeqtur motũ nãlẽ:fit ꝑ rẽ muſculoſaȝ ma
gnã que dr̃ diafragma qd̃ ſeparat iferiora mẽbra a ſupio
rioribꝰ:⁊ dicit ꝙ magis ꝓpria res iuuamẽti iſtius mẽbri
eſt hec operatio:qa nos videmus ꝙ icõtinẽti cũ pectus di
lataṫ repleṫ pulmo aere:ſicut videmus in follibꝰ fabro
rũ. Et teſtificaṫ ſuꝑ h ꝙ qñ vulnus factũ fuerit ibi:⁊ itret
aer pectus:tũc ceſſat motꝰ pulmonis ⁊ moriṫ. ¶ Et poſ
ſet eſſe ꝙ ceſſatio motꝰ pulmonis qñ vulneratũ eſt pectꝰ
eſt ꝓpterea qa ifrigidaṫ pulmo. Et in tpibꝰ Ariſto. nõ co
gnoſcebaṫ aliud iuuamẽtũ huius mẽbri niſi ꝑꝑ ſeparatio
nẽ mẽbroꝝ ꝑncipaliũ a nutritiuis ad h vt non accideret
tpe digõnis eis aliud ex calore illo. Et nõ debeat iputari
Ariſt. hoc in defectũ:qa iſtud qd̃ apphẽdiṫ per anatho
miã eſt ſicut res que apphẽdiṫ numero motuũ circulo
rũ:nec illa erat plene ſcia cõpleta tẽpore Ariſt. Et ſi tẽpo
re Gal. erat ars medicie plene cõpleta:tñ dicit Ga. nõ eſt
C ipoſſe poſt me venire q inuenit in arte medicine qd̃ ꝑ me
nõ eſt iuẽtũ. Et ꝓpea in maiori ꝑte reꝝ de qb᷒ opinãṫ
hoies ꝙ Gal. contradicat Ariſt. non eſt vera ꝯtradictio:
ſed ſicut additiones ⁊ complemẽta:quia nullus deperit
Ariſt. de eo qd̃ dicit in iuuamento diafragmatis ⁊ motu
neruoꝝ:ſm ꝙ dicit in tractatibꝰ vl'ibus de eſſe motus ⁊
ſenſus ⁊ iuuamẽtis cordis ⁊ cerebri:⁊ ſimil'r hic eſt ſic di
cendũ:⁊ nõ eſt dõm ꝙ illud qd̃ dicit Gal. in rebus parti
cularibus cõtradicat in vl'ibus Ariſt. ¶ Et mõ volumus
reuerti ad illud a quo ſeparati ſumꝰ:⁊ dicimus ꝙ illđ qd̃
diximus ex ſnia Ga. ꝙ motus pulmonis ſeqtur motũ pe
ctoris:⁊ h idiget ſpeculatiõe:qa Ga. nõ verificat hoc niſi
ꝓpterea qa videt ꝙ ceſſante motu pectoris ceſſat motus
pulmonis:⁊ tunc moritur aial. Et ego dico ꝙ non eſt hoc
ita abſolute dõm ꝙ motus pectoris ſit cã ꝑncipalis mo
tus pulmonis:qa poſſe eſt vt qlibȝ iſtorũ.i. pulmo ⁊ pectꝰ
hẽat hunc motũ ex ſe:ſed habeant vnã ꝓprietatẽ cõiun
D ctiõis:ꝓpter quã nullus eoꝝ moueṫ ſine alio:⁊ ꝓpterea
cũ ceſſat motus vnius ceſſat motus alterius:⁊ nõ eſt qli
bet eoꝝ cã motꝰ alterius. Et ſi nos poneremus ꝙ qñ pul
mo nõ moueṫ hoc motu:tũc ceſſaret motus pectoris ſic̃
dicit Gal. eſſemus arbitrati per hoc ſm eũ ꝙ pulmo eẽt
id qd̃ moueret pectus dicendo ꝙ ſi non moueret ꝙ non
moueretur pectus. Ecce hic videtur ꝙ Ga. perdiderit in
opinione ſua ꝙ non eſt impoſſibile eſſe motum pectoris
⁊ pulmonis vt moueaṫ ſil' ſicut in globo vno:vt ſi vnum
non moueret ꝙ aliud non moueret:ꝗ̃uis vnus non ſit
motor alterius ſm modũ qui dictus eſt. Itẽ nõ eſt ipoſſi
bile ſuꝑueniente pectori mala cõplexione per inciſioneȝ
nerui que ei aduenit ꝙ illa malitia non penetret ad pul
monẽ ꝑ illã colligãtiã.qa vna reꝝ ex q̃ egrotãt mẽbra ẽ
colligãtia:⁊ Gal. h cõcedit. Etiã per hãc eandẽ viã debe
mus dicere ꝙ motꝰ pectoris adiuuet motuȝ pulmonis:⁊
maxie qñ idiget forti anhelitu. Et melior via quaȝ elige

re poſſumus in fine nr̃e ꝓpõnis eſt hec:qa mẽbrũ qd̃ le E
diṫ cũ ceſſat iſpiratio ⁊ reſpiratio ẽ cor ſic̃ manifeſtũ ẽ:⁊
ſi cor ẽ illđ qd̃ recipit hãc leſionẽ ꝑꝑ hãc ceſſationẽ ⁊ non
ſolũ leſionẽ ſȝ ⁊ mortẽ.g̃ de necitate ẽ illđ mẽbrũ in q̊ eſt
ꝑnm̃ iſtiꝰ iuuamẽti. Et motꝰ pulmonis ſm Ga. erat violẽ
tus vel ꝑ violẽtiã ꝑ viaȝ q̃ mouenṫ corpora artificialia.
Et nobis eſt dõm ꝙ illud ꝑnm̃ motus eſt in ipſo ꝑ viaȝ q̃
eſt in corꝑibꝰ nãlibꝰ. Et adhuc ꝙ cõpleṫ hic motus per
duos motꝰ.vȝ.nãlẽ ⁊ volũtariũ. Ergo meliꝰ qd̃ dicere poſ
ſumus ex his eſt vt ſint ſic̃ duo ꝑmi mobiles.ſ. ꝙ muſcu
lus ſit ꝑmꝰ in motu volũtario ⁊ cor ⁊ pulmo ꝑmi in mo
tu nãli. Et Ga. tenuit in h tractatu viã quã in alȷs regulis
ſuis q putat vt iſte ſit motꝰ volũtariꝰ:⁊ putat ꝙ nõ ſit vo
lũtariꝰ niſi ꝑ neruũ ⁊ non appet ꝑ anathomiã vt neruus F
veniat ad pulmonẽ ꝑ quẽ poſſit ſentire ⁊ maxie ꝑ quem
poſſit mouere:⁊ põt eẽ ꝙ nr̃a ꝑnª nõ ſũt ſufficiẽtia veni
endi ad veritatẽ pluriũ haꝝ inqſitionũ:ſȝ tñ ꝯueniẽs eſt
vt loq̃mur de his ſȝ aptitudinẽ huiꝰ tꝑis:qa nõ eſt ipoſſe
vt cadãt h ꝟba ꝑ q̃ poſſumꝰ certificare de ꝟitate harum
reꝝ tꝑe futuro:cũ ad pñs ſpatiũ nõ habeamꝰ. Et nõ fue
rũt ordiate ꝑtes duplices pulmõis niſi ꝑꝑ h vt ſi ſuꝑue
niret vni ꝑti mala diſpõ vt alia ſtaret in iuuamento loco
ipſiꝰ:ſic̃ ꝯtigit in vulneribꝰ q̃ laniãt vnaȝ camerã pecto
ris qa ſtat ꝑs pulmonis q̃ eſt in camera nõ vulnerata lo
co iuuamẽti anhelitus:ſȝ qñ vulneranṫ ambe tũc ſtatim
moriṫ patiẽs. ¶ Et iuuamẽtũ cãne pulmonis ẽ ꝑꝑ iſpi
rationẽ ⁊ reſpiratõeȝ:⁊ cũ h hȝ iuuamẽtũ vocis. Et ꝑꝑ h
fuit poſitũ in extremitate huiꝰ mẽbri vnũ qd̃ hȝ poſſita
tẽ generãdi vocẽ:⁊ aſſil'aṫ vni ꝑue lĩgue. Et miſſe ſunt ei
dem a muſculo res q̃ dant ei diuerſas diſpõnes vt poſſit
gñare diuerſas voces. Et h iuuamẽtũ eſt tãtũ ꝑꝑ bñ eẽ:⁊
nõ ꝑꝑ neceſſitatẽ:ꝓpea ꝙ vox nõ eſt neceſſaria in eẽ no
ſtro. Et in maiori ꝑte facit nã h:quia facit in vno mẽbro G
duo iuuamẽta aut tria qñ dȝ eẽ hoc ſicut videmꝰ in nari
bus:qa ſunt ordiate ad odorãdũ:⁊ ad h vt ſint ꝑꝑ mun
dificationẽ ſuꝑfluitatũ cerebri:⁊ in vna ꝑte ſeruit virtuti
expulſiue:⁊ in alia ꝑte ſeruit virtuti ſenſibili. ¶ Et ẽt iu
uamentũ vtile eſt vt defendat ne puluis aut fumus:aut
ſil'es res nociue veniãt ad guttur. ¶ Et cum h defendit
ne aer fridus igrediaṫ ad mẽbra anhelitꝰ:⁊ iõ qñ multuȝ
incidiṫ ab ea fortificaṫ frigiditas ad pectꝰ ⁊ pulmoneȝ:⁊
apparet vt hẽat iuẽtionẽ in eẽ vocis. Et teſtificaṫ nobis
ꝙ epiglotis eſt inſtrm̃ qd̃ appropriaṫ voci:qd̃ eſt:qa cũ
ſufflamus fortiter in camerã vel cãnã pulmonis alicuiꝰ
aialis egrediṫ vox extra ex ea q̃ aſſimilaṫ voci illius aia
lis. Et fuit poſitũ ſuꝑ hũc meatũ cooperimẽtum vnũ ad
defendẽdũ a rebꝰ que vadũt ad iſofagũ ne igrediatur in
ipm̃:qa moriretur homo. Et propterea quãdo intrat ali
quid etiam modice quantitatis ãmouet tuſſim. Iſta ſunt
que ſunt poſſibilia dici de iuuamento anhelitus. H

¶ Cap. 2m̃. Qd̃ eſt de iuuamẽtis cerebri ⁊ partiũ eius.

ET virtutes cerebri.ſ. imaginatiua ⁊
cogitatiua:⁊ reminiſci
bilis:⁊ ꝯſeruatiua:ꝗ̃uis nõ hẽant mẽbra vl'
inſtr̃a ipſa tñ hñt ꝓpa loca in cerebro in qbꝰ
manifeſtanṫ operatiões eaꝝ:⁊ ꝓpea de eis di
cẽdũ eſt. Et dicimꝰ ꝙ virtꝰ imagiatiua ſtat in prora cere
bri:⁊ illa ẽ q̃ retinet figurã rei poſtꝗ̃ ſeꝑata ẽ a ſenſu cõi.
Sȝ cogitatiua plus manifeſtaṫ i media camera:⁊ ꝑ hanc
virtutẽ cogitat:hõ i rebꝰ qbꝰ ꝑtinet cogitatio ⁊ electio q̊
uſqȝ apphẽderit ꝙ ꝯueniẽtiꝰ ẽ. Propterea nõ iuenitur h
virtꝰ niſi in hoie:⁊ aiali bruto ꝯceſſa fuit extimatiua loco
iſtiꝰ. Et locꝰ ꝟtutis reminiſcibilis ⁊ ꝯſeruatiue ẽ ꝑpis ſi
ue ꝑs poſterior capitȷ. Et iter ꝯſeruatiuã ⁊ reminiſcibileȝ
nõ ẽ dr̃ia niſi qa ꝯſeruatiua ẽ ꝯſuatio ꝯtinua ⁊ reminiſci

Gal. nõ q̃ dixerit Arist. sed addere:

bilis est ↄseruatio itercepta. Et dr̃ia q̃ est iter ↄseruatiuã
I vł reminiscibilẽ ⁊ imagiatiuã ē qa imagiatiua p̃stat alys
formã rei sensate postq̃ȝ p̃uata est a sensib⁹: q̃re nõ ē sen/
sus. Et v̾tus ↄseruatiua ⁊ reminiscibilis nõ sũt nisi ad cõ/
seruãdũ aut ad faciẽdũ reuerti app̃hẽsionẽ illius figure.
Et ex h̃ appet ꝙ sũt magis sp̃uales q̃ȝ imagiatiua. ¶ Et
nõ est tradẽdum obliuioni qa q̃ȝuis camere cerebri sint
mẽbra in qb⁹ cõplent̃ opõnes istaꝝ v̾tutũ: tñ ıueniũt̃ ea
rũ radices in corde: ⁊ ꝙ illa loca nõ sũt illis nisi sic istr̃a
in qb⁹ manifestant̃ eoꝝ opõnes. Et sic v̾tus visibilis dr̃
eẽ in hũore crystallino: q̃ȝuis sit in corde vel i cerebro: sic
iste v̾tutes ⁊ iuuamẽtũ istoꝝ locoꝝ ē ad tẽperãdum eas
ſm modũ q dict⁹ est iuuamẽto cerebri ad alias app̃hen
Prĩa rõ. siões. ¶ Et h̃ declarabit̃ ꝑ viã qua decłatuȝ ē illud: h̃ ē
ꝙ v̾tutes iste nõ laborãt nisi cũ calore itrinseco: ⁊ calor i/
K trinsecus nõ aduenit eis nisi cũ calore mensurato. g̊ virt⁹
datiua ⁊ mẽsuratiua de nec̃itate ē in corde. g̊ radix istarũ
Scd̃a ratio. virtutũ ē cor. ¶ Itẽ qa opatio imagiatiue nõ ē nisi in si
gnũ qd̃ remãsit ex sensatis i sensu cõi sic decłatũ ē in lib°
de aia. Et ibi decłatũ ē ꝙ loc⁹ ⁊ radix habitatiõis sensus
cõis ē cor. g̊ hitatiõis locus v̾tutis imagiatiue ē in corde
Tertia rõ. nec̃io. ¶ Et iteꝝ qa imagiatio ē q̃ mouet aial: mediante
v̾tute motiua volũtaria: manifestũ ē ꝙ motiua volũtaria
est in corde. g̊ imagiatiua ē in corde. Et in loco in quo est
imagiatiua de nec̃itate ē cogitatiua: qa cogitatio nõ ē nisi
cõpositio reꝝ imagiatiuaꝝ ⁊ dissolo eaꝝ. Et in loco in q̃
cogitatiua de nec̃itate ē: est reminiscibilis ⁊ ↄſuatiua: ꝓ/
Rñsio ad rõnes Gal. per ccntiam. pterea qa ꝓꝑ ipsaȝ sũt iuẽte. ¶ Et nõ est nec̃iũ in viden/
do egritudies istaꝝ v̾tutũ: ⁊ in egritudib⁹ istaꝝ cameraꝝ
cerebri: vt iudicet̃ ꝓꝑ h̃ ꝙ iste v̾tutes sint solũ i cerebro:
sicut nõ est dõm i vidẽdo v̾tutẽ visibilẽ egrã qñ egrotat
humor crystallinus ꝙ v̾tus visibilis nõ sit p̃ncipał̃r nisi
2m exm ꝑ cõitatem. in crystallino. ¶ Et tu vides iteꝝ qa egrotant iste v̾tutes
app̃hẽsiue ꝓꝑ egritudinẽ diafragmatis: ⁊ nõ fuit aliqs q
L crederet ꝙ iste virtutes apprehensiue eẽnt in diafragma
te: ꝓpterea qa nõ fuerũt ordiate iste camere cerebri nisi
ꝓꝑ istas v̾tutes. ¶ Et fuit ordiata eaꝝ cõpło ad faciẽdũ
illõ qd̃ ↄuenit istis v̾tutib⁹: ⁊ ꝓꝑea ista v̾tus non manife/
stat̃ ꝑ nisi in duab⁹ cameris ꝓp̃e ⁊ ab ea vadũt ad duas
cameras q̃ sũt in p̃te posteriori ꝑ meatũ q ē iter vtrasq̃ȝ:
⁊ sunt posita corꝑa in illo meatu q̃ apiunt̃ qñ necesse est
vt apiant̃ ad itrãdũ calorẽ itrisecũ in illas: ⁊ postmoduȝ
claudit̃ in illis sic dcm̃ ē i libro anathomie. ¶ Et qa ce/
rebrũ ē mẽbrũ humidũ liqdũ: iõ ad custodiã ipsi⁹ positũ
fuit os cranei ⁊ pãniculi circũdãtes ipm sic posite sũt co/
ste pectoris ad ↄseruationẽ cordis. Et positũ fuit h̃ rotũ/
dũ: eo ꝙ hec forma ē melioris dispõnis aliaꝝ oium for/
maꝝ: ⁊ maioris capacitatis aliaꝝ: ⁊ qa a nocumẽtꝭ remo
tior oib⁹ alys existit. Et fuit positũ cerebrũ in altiori loco
corporis in aialibus perfectis ꝓpter sensus qui sũt in eo:
ꝓpterea ꝙ sensus ſm ꝙ dicit Ga. sunt custodia corpoꝝ.
Et rationis est vt custodes sint in locis altis.

M ¶ Cap. 21m. Quod est de somno.

ui: infra li°. 6to cap. 5to

ETiã declarauim⁹ iuuamẽtũ vniuscuiusq̃ȝ
mẽbri ſm ꝙ sufficiẽs nobis vı̃: ⁊ re/
stat vt d̃clarem⁹ aliq̃s opõ nes q̃ ↄseruãt sani/
tatẽ. Et incipiemus ab opõne dormiẽdi: ⁊ faciem⁹ te scire
quid sit dormire: ⁊ in quo membro fiat hec opatio ⁊ q̃ sit
ei⁹ cã: eo ꝙ est vna ex reb⁹ necessarys in eẽ aialiũ dormi
entiũ. Et hõ est vnũ ex his: ⁊ ꝓꝑea p̃uatio hui⁹ opõnis est
vna ex reb⁹ q̃ facit ꝑdere vitã: ⁊ qñ cõpleuerim⁹ narratio
nẽ isti⁹ v̾tutis cũ modico ei⁹ qd̃ seqtur ad h̃: tũc erit com
pleta ista ꝑticula: ⁊ icipiem⁹ loq in alia particula de egri/
tudinibus ⁊ causis eaꝝ ⁊ accñtib⁹ ipsaꝝ si deo placuerit.
Diffõ somni Et dicim⁹ ꝙ dormire ē ligamẽtũ ⁊ qes sensuuȝ ⁊ reuersio

ipoꝝ ab istr̃is eoꝝ ad p̃tẽ itrisecã corꝑis. Et iste res ꝑ se N
note sũt: ⁊ ꝓꝑea trãseũt res sensate suꝑ dormiẽtes ⁊ ñ sen/
tiũt eas ⁊ ẽt videm⁹ dormiẽtẽ oc̃los hñtẽ aptos ⁊ nõ vi/
debit ⁊ si eẽt v̾t⁹ visibił i suo istro tũc videret. Et ñ soluȝ
accidit h̃ i hora dormiẽdi. sed ẽt accidit h̃ qñ hõ subtił̃r
sollicitat⁹ ē circa aliđ: tũc ẽt trãseũt suꝑ ipȝ mł̃ta sensata ⁊
nõ sentit ea. ¶ Et postq̃ȝ dormire nõ ē nisi reuocatio sen Decłatio diffõnis.
suũ ad p̃tes iteriores corꝑis: ⁊ ē ipoł̃e sensib⁹ vt moueãt̃ i
motu vniuersitatꝭ corꝑis sine corꝑe vno ꝙ staret loco ei⁹
ꝓp̃e mãe: ⁊ ē mãifestuȝ ꝙ istõ corp⁹ ē color nãlis. g̊ dor/
mit̃ nec̃io fit ꝑ caloris nãlis reuersionẽ ad p̃tes itrisecas
corꝑis. Et testificabit̃ suꝑ h̃ ꝙ p̃tes exteriores corꝑis re/
frigerant̃ cũ hõ dormit. Et ẽt opatio digõnis ē fortior cũ
hõ dormit: eo ꝙ calor nãlis cũ q̊ opat̃ nã i vigilãdo i ex/
teriorib⁹ vt det sensuȝ ⁊ motũ reuertit̃ dormiẽdo ad p̃tes
itrisecas corꝑis. ¶ Et postq̃ȝ trãsmissio caloris nãlis mẽ
bris nõ fit nisi a corde sic dcm̃ ē supi⁹. g̊ reuersio ipsi⁹ tꝑe
dormitiõis nõ fit nisi ad cor: ꝓꝑea qa a loco vñ icipit mo O
tus ad eũdẽ reuertit̃ sic ē i dño: qa ab eo res hñt initiuȝ ⁊
ad ipȝ reuertunt̃. Et postq̃ȝ decłatũ ē ꝙ somn⁹ ē qes sen/
suũ ⁊ cessatio suaꝝ opõnũ ꝓꝑ reuersionẽ caloris nãlis q
est eoꝝ subtũ ad cor. ẽt sciẽdũ ē q̃ sit cã isti⁹ reuersiõis: ꝓ/
pterea qa h̃ res stat loco forc dormitiõis ⁊ loco vltĩe di/
gestiõis. ¶ Et dicim⁹ ꝙ dilatatio caloris nãlis i ꝑtibus
extremis nõ ē nisi ꝓꝑ augmẽtũ q̃ȝtitatꝭ ei⁹: ⁊ ñ fit ꝓꝑ aug/
mẽtũ q̃litatꝭ nisi ꝓꝑ augmẽtũ q̃ȝtitatꝭ q̃ est i eo. Sȝ cõstri/
ctio sua ē diminutio q̃ȝtitatꝭ. Et h̃ fit nec̃io dñantib⁹ suꝑ
ipm frigiditate ⁊ humiditate. g̊ somnus nõ accidit nobis
nisi quãdo ifrigidat̃ ⁊ humectat̃ calor nãlis: ꝓꝑea qa qñ
acqrit humiditatẽ ⁊ frigiditatẽ ⁊ reuertit̃ ad suã radiceȝ
diminuit̃ a sua q̃ȝtitate. Et ꝓꝑea qa iuuamñtũ cerebri fuit
vt tẽperaret calĩtatẽ ⁊ siccitatẽ cordis nec̃ium est vt reci/
piat maiorẽ p̃tẽ isti⁹ opatiõis a cerebro. Et h̃ accidet qñ
dñabit̃ suꝑ cõpłonẽ ipsi⁹ fri. ⁊ hu. ⁊ h̃ non accidet ei nisi P Cõtra
qñ trãsmittit̃ ei cib⁹: ⁊ sił̃r qñ accidit cib⁹ cordi acqrit fri.
⁊ hu. Et ꝓpterea ꝙ h̃ non accidit cordi vt in plurib⁹ nisi
mediãte cerebro: nos faciem⁹ embrocationẽ suꝑ cerebrũ
vigilãtiũ cũ reb⁹ q̃ hñt humectare. Opinabant̃ multi ho
minũ ꝙ cerebrũ eẽt solũ ꝓpriũ mẽbruȝ somni ⁊ nõ ē ita.
Et rõnes q̃ nobis ostẽdũt ꝙ dormitio nõ fit nisi ꝑ frigi/
ditatẽ ⁊ hu. sunt: qa nos videmus ꝙ maior pars ciboꝝ q
faciũt dormire sunt fridi ⁊ hu. sic lactuce ⁊ siłes: ⁊ cibi qui
inducũt vigilias sunt ca. ⁊ sic. Et cã nãlis somni ē vapor
humidus q ascẽdit a mẽbris iferiorib⁹ ad cerebrũ ꝓpter
aliquaȝ cãm gıı̃atus: ⁊ qñ est in fine sui ascẽsus igrossat̃ a
frigiditate cerebri ⁊ recipit grauitatẽ ab alys humiditati
bus miscẽtib⁹ se cũ eis q̃ ibi sunt: ⁊ qa nõ p̃ñt resolui nec
vlteri⁹ ascẽdere: descẽdũt iferi⁹ ad mẽbra ⁊ oppilãt mea
tus v̾tutũ sensibiliũ. Et somn⁹ nõ aduenit multũ aialibus
post laborẽ nisi ꝓꝑea: qa aialia qñ mouẽt ⁊ laborãt spar/ Q
git̃ calor su⁹ nãlis ⁊ diminuit̃ q̃ȝtitas sua ⁊ refrigeratur: ⁊
ꝓꝑea reuertit̃ de nec̃itate ad locũ sui p̃ncipy ⁊ sui thesau/
ri. Sic sił̃r accidit ei res q̃ ipedit ipm: qa reuertit̃ ad p̃nm
suũ. ⁊ sic hoies exercituũ qñ accidit eis grãde ꝑiculuȝ re/
uertũt̃ ad capitaneũ: ⁊ ꝓꝑea cor ē istõ mẽbrũ ꝙ vltio re/
frigerat̃ tꝑe mortꝭ. ¶ Et somn⁹ ē vna opatio nãe q̃ regit
corp⁹ aiał. Et ꝓꝑea fuit somn⁹ nec̃i⁹ i aialib⁹ ꝑfectꝭ: qa nisi
eẽt somn⁹ perirẽt sensus ꝓpter nimiũ exercitiũ: ⁊ pereun
tib⁹ sensibus periret vita. Et inde est ꝙ citrinatur facies
dormire nõ potẽtiũ: ⁊ ledunt̃ eoꝝ operatiões: ⁊ ꝓp̃e ope/
ratio v̾tutis nutritiue ⁊ etiã exercitiũ sensuũ ē ex reb⁹ q̃ re
frigerãt calorẽ nãleȝ ꝓpter sparsionẽ suã ad partes exte
riores. Et qñ refrigerat̃ reuertit̃ ad partes iteriores ⁊ di/
minuit̃ q̃ȝtitas sua. Et est sciẽdum ꝙ hec operatio q̃ȝuis
ipsa nõ sit nisi ꝓpter aliquã permutationeȝ cõpłonis fa/
ctam

A ctaz in calore nāli que ē augmētū cōplonis frigide ꝛ humide: tñ veraciter efficiēs hāc est virtꝰ regitiua q̄ ē in corde: ꝛ calor q̄ ē in corde h mō ē suuz instrm. Et pp h ē hic natꝰ locus ingsitionis: h ē cui vtuti aie oz attribui h opatio: ꝛ vr ꝙ ōbeat attribui vtuti sensibili: iō qꝛ crescit ꝛ fortificaṫ pp hāc opatione: ꝛ nō debeat attribui nutritiue inquātū ē nutritiua: ppca qꝛ vegetabilia nō dormiūt: eo ꝙ nō hñt sensuz. Et ista virtꝰ ē ex vtutibꝰ sensibilibꝰ appropriatꝫ sensui cōi. Et nos nō attribuimꝰ hāc opatione vtuti sensibili: nisi qꝛ ē vna rez pp q̄s ꝯseruaṫ eē suū: q̄uis tūc cesset. Iste sunt ille res q̄ pñt dici in opationibꝰ oibus q̄s hꝫ sanitas. Et de iuuamēto istoꝝ erit declarata res que ē necessaria in esse aialiū: ꝛ illa que nō est necessaria.

B ¶ Cap. zzm. Quod est de cōplexionibus tempoꝝ.

Et etiam mēbra vtutꝫ nutritiue ꝛ opatiōes illiꝰ sūt nec̄ia in eē aialis: ꝙ nō ē gñatiua: ꝛ ēt sensus tactꝰ ē nec̄ius: ꝛ ꝓpterea fuit ꝑuatio istiꝰ vtutis mors ex necessitate: ꝛ anhelitꝰ est ēt opatio nec̄ia: ꝛ ex h apparet ꝙ res q̄ stant corpori hois loco ꝯseruationis sūt aer: aq̄: cibi: q̄ nō ꝯseruāt nisi qñ sūt super suū cursuz nālē. Et qꝛ aer nō ē super formā suā nālez nisi pp opatione solis ꝛ corpoꝝ celestiū; cū eo fuerūt cāe q̄ stant corpori humano loco ꝯseruatōis ipsa eadē corpora. Et nō cōpleṫ h operatio i aere nisi ꝓpṫ operatiōez solis i eo in q̄tuor tēporibꝰ q̄ sūt ver: estas: autūnus: ꝛ hyems: ꝛ h est ex icessu ipsiꝰ in circulo obliq̄: ꝛ ꝓpterea ꝯueniēs ē medico cognoscere nāz hoꝝ q̄tuor tēpoꝝ: qꝛ ꝓpṫ ipsa stat sanitas plus q̄ per alias cās. Et dicimꝰ ꝙ ver ē tp̄s in q̄ operatiōes nutritiue sūt perfectiores: ꝛ h nō accidit nisi pp multiplicatione caloris nālis in corpore: ꝓpterea qꝛ calor nālis ē calidus ꝛ humidus: ꝛ dr̄ ꝙ cōplo istiꝰ tēporis ē pp calitatez ꝛ hūiditatē: ꝓpterea qꝛ speculatio in cōplone huius tem

C poris ē in cōparatiōe ad corpꝰ humanū: ꝛ opatiōes iuuenuz in h tēpore sūt perfectiores: ꝛ ꝓpterea pōt dici ꝙ est

Cōtra Gal. tp̄s tēperatū cōparatū cōploni hois. ¶ Sꝫ si tu diceres ꝙ eēt tēperatū pp ꝓportiōez q̄litatū ex q̄bꝰ ē vna cū alia. h eēt flm: qꝛ vnaq̄q̄ rez q̄ appropaṫ cōploni appropaṫ de nec̄itate dn̄ationi vniꝰ q̄litatꝫ actiue q̄ stat loco forme: ꝛ dn̄ationi vniꝰ q̄litatꝫ passiue q̄ stat loco māe: ꝛ si ita nō eēt cōplonatū: nō eēt vnū in fora: imo essent duo: nec etiā esset recepta vna operatio in suo termino: si due q̄litates ꝯrie dn̄antes essent super ipsuz ambe eq̄les in poa vel in actu: qꝛ ex duabꝰ rebus in actu ꝯrijs nō pōt fieri vnuz in actu: ꝛ ēt de duabꝰ nō ꝯrijs sic̄ nō fit ex duabꝰ lineis i actu: vna linea in actu: ꝛ h nō ꝯsenserūt multi ex eis q̄ appropriāt sibi phiaz h tēpore: nedū medici: ꝛ de h hēbunt manifestā declatione: qꝛ nunq̄ iueniṫ tēperata cōplo i ꝓportiōe. 4. q̄litatū: h ē tēperātia q̄ est fm extremitates: sicut nō pōt iueniri tēperata complo appropata vni qualitati actiue: ꝓpterea qꝛ q̄lꝫ actiua hꝫ gradū sue operatiōis pp

D vnā q̄litatē passiuā ꝓpriā ei q̄ stat ei loco māe. Et postq̄ declatū est h reuertamur ad illud a quo separati sumus. Et dicimꝰ ꝙ vr̄ ꝙ tp̄s estiuū hēat in dispōne sua dn̄ium caliditatis ꝛ sic. ꝛ ēt apparet ꝙ hu. ꝛ friditas dn̄enṫ super dispōne hyemis: ꝛ h ē cōparatiōe ad tp̄s veris ꝛ cōploni hois. Sꝫ cōplo autūni qꝛ ē media iter estatē ꝛ hyemē opinaṫ ꝙ sit q̄si in tēperātia veris: sꝫ res ē ꝯria: qꝛ est in fine ꝯrietatis veri: ꝓpterea qꝛ est illud tp̄s in quo debilitantur virtutes: ꝛ sunt ꝯfuse sicut vr̄ in vegetabilibꝰ ꝛ aialibus: ꝛ ꝓpterea dōm est ꝙ friditas ꝛ sic. dominenṫ super ipsuz q̄ sunt ꝯrie caliditati ꝛ hu. ꝛ q̄uis nō sit friduz multū predominaṫ ei siccitas: ꝛ vlr dico ꝙ ꝯfusus est in suis partibꝰ: ꝛ sol in illo ē medius nobis iter ꝓpinq̄tatez ꝛ longitudinē: ꝛ q̄uis hec eadez cōparatio sit in vere: tñ est magna dr̄ia inter istas duas cōparatiōes ex parte ꝑparationis nālis:

E ꝓpterea qꝛ vtutes sūt in autūno i fine declinatiōis: ꝛ siccitas iā dn̄ata ē super oia aialia: ꝛ ꝓpterea nō iueniṫ aliqd iuuamētū in tēperātia caloris ipsiꝰ tēporis in rebus gñationis. Sꝫ tēperātia q̄ est in vere ē ꝯueniēs gñationi ꝛ sedet super nāz q̄ est ꝯueniēs gñationi: ꝛ h est hūiditas. Et hec tēpora nō hñt terminū stabilem gñalr in breuitate ꝛ longitudie: sꝫ diuersificaṫ in regionibꝰ: ꝛ hec diuisificāṫ in latitudinibus ipsaꝝ. ꝛ tēperatior regio est illa q̄ hꝫ tēpus autūni breue: ꝛ tp̄s veris longum: ꝛ tales regiones sunt in q̄nto climate ꝛ ꝓpe q̄ sunt ꝓpinque mari. Et autūnus in terris nostris hispanie hꝫ q̄si duos mēses: ꝛ sedet in ꝑncipio quinti climatis: ꝛ sub lance diei nō est tp̄s tēperatum

F fm ꝙ opinanṫ multi hoium: ꝛ h declaratū ē alias: nec ēt veꝝ ē qd dn̄t q̄dā ꝙ 4m clima sit meliꝰ 5o. ꝛ Gal. sentit ꝙ tēperatior regio ē terra grecoꝝ: ꝛ iter alias tēperatior est terra hispanicis ꝛ dicit ꝙ totū tp̄s illaꝝ terraꝝ est sic̄ tp̄s veris. Deinceps declaratū est ex istis locis sanitas cuiuslibet mēbri in oibus quatuor causis. s. māli: effi. formali: ꝛ finali: ꝛ hec fuit nostra intentio a princ ipio libri.

¶ Explicit Liber Secundus colliget Auerroys qui liber fuit de sanitate.

¶ Incipit Tertius liber qui est de egritudinibus: ꝛ continet capitula quadraginta ꝛ vnum.

¶ Caplꝫ pm. Qd est de egritudine ꝛ eius diffōne in gñali.

Diffinitio egritudinis est manifesta ꝑ diffōne sanitatis: eo ꝙ egritudo ē opposita sanitati. Et qꝛ sanitas est vna bona dispositio in mēbro cuz qua agit actionez quā hꝫ a nā sua agere: ꝛ silr patiṫ passione quā hꝫ pati ꝑ sui nām: fuit nec̄iuz vt egritudo sit mala dispositio in mēbro pp quā agit ꝛ patiṫ ꝯ nāz. Et nec̄iuz ē vt faciamꝰ in cognitiōe spēꝝ egritudis qd fecimꝰ in cognitiōe spēꝝ

G sanitatꝫ: h ē vt narremꝰ in ꝑmis quot ꝛ que sint eiꝰ spēs: ꝛ q̄ sint sue cāe: ꝛ postea declarabimꝰ q̄ sint actiōes ꝛ passiones nō nāles: ꝛ medici vocant passione accñs. Et qñ nos h fecerimꝰ tūc cognouerimꝰ egritunes per oēs suas cās q̄ sunt finis cognitionis reꝝ: ꝛ h totū poterimꝰ cognoscere a cognitiōe sanitatꝫ q̄ a nobis ꝑus dcā est. Qm̄ nūs specieꝝ egritudis ē sicut nūs spēꝝ sanitatis: ꝛ a cognitione sanitatꝫ cognoscit egritudo: q̄uis opinatū sit ꝙ notiores sint spēs egritunus spēbꝰ sanitatis: ꝓpterea qꝛ multe egritudies hñt noia ꝛ sanitates opposite illis nō hñt noia: ꝛ tñ impole est cognoscē egritudies ꝑfecte nisi pp cognitione suoꝝ oppositoꝝ. Et ꝓpterea dictū est ꝙ ꝯrioꝝ eadez est disciplina. Reuertamur igiṫ ꝛ dicamꝰ ꝙ ꝓpterea ꝙ dispōnes sanitatis mēbri hñt duas spēs: vna est bonitas cōplonis mēbri q̄ in mēbris iueniṫ ꝯsilibꝰ: ꝛ alia ē bonitas cōplonis q̄ est in mēbris officialibꝰ: fuit nec̄iuz diuidere silr egritudines fm has duas spēs. In ꝑmis narrabimꝰ egritudies

H mēbroꝝ ꝯsiliuz: ꝛ dicemꝰ eaꝝ cās efficiētes ꝛ māles: ꝛ postea narrabimꝰ egritudies mēbroꝝ officialiū: ꝛ dicemus eaꝝ cās. Et dicimꝰ ꝓpterea ꝙ mēbra ꝯsilia nō agunt nec patiunṫ fm cursum nāe: nisi qñ mensure ca. fri. sic. ꝛ hu. erunt in illis cū ꝓportiōe ꝯueniēti in oibꝰ spēbus cōplonis sanitatis: sic̄ narrauimꝰ i libro sanitatis. Silr est nec̄e vt sint egritudies illoꝝ mēbroꝝ ipsis egrediētibꝰ ab ipis mēsuris ꝓportionatis in vna q̄litate vel duabꝰ ex illis q̄ pñt cōbinari. g̊ spēs egritudis istoꝝ mēbroꝝ sūt octo. vꝫ. ca. fi. hu. vel sic. vel ca. ꝛ hu. ꝛ ca. ꝛ sic. aut fri. ꝛ sic. Et nō so- al. fri. ꝛ hu.
luz est itelligēduz de ꝑmis q̄litatibꝰ sicut dicit. G. sed etiā de qualibet q̄litate cuz qua operaṫ mēbrū suas opatiōes sicut duricie ꝛ mollicie ꝛ his silibus q̄litatibꝰ ꝓprijs mēbris ꝛ iproprijs. Et spēs haꝝ egritudinū prio iueniunṫ in

mēbris ꝯsiľib⁹:scdo in cōpositis ꝓpter ꝯsiľia sicut dictuȝ
I est in spēb⁹ sanitatis.Et istaꝝ octo spēꝝ q̄dā sunt mãles:
ꝛ q̄daȝ nō.Sed difficile est imaginari egritudinē mãlem
esse simplicē:ꝓpterea qꝛ egritudies mãles sunt cōposite:
qa nulla egritudo mãlis ledit operationē nisi ꝑꝑ aliā nō
mãleȝ q̄ superuenit mēbro a calore vel a frigore.
¶ Cap.2m.Quod est de causis egritudinū in generali.

Einceps volum⁹dicere cās eaꝝ:ꝛ di
cim⁹ ꝙ occasiones mãlium
egritu^{nū} sūt hūores q̄tuoꝛ qñ egrediunť ab
coꝝ tēperātia in quãtitate aut q̄litate.Et hoc
accidit aut a ꝑte mãe:aut a ꝑte effi .ꝛ h̄ est ꝓ
pterea qꝛ mēbra nō permanent suꝑ cōpľonē sanitatꝭ:nisi
qñ sanguis q aduenit eis ē in q̄ntitate ꝛ q̄litate i ꝓportiōe
tēperata in caliditate ꝛ frigi.Et h̄ accidit qñ mēbra q̄ effi
ciunt nutrimētū stāt suꝑ cōpľonē sanā : ꝛ cibi q aduenıūt
K corpori sunt nãles ꝛ recipiunť in quãtitate ꝯuenięti ꝛ or
dine debito ꝛ tꝑe cōuenięti. Sed qñ sunt ꝭm ꝯtrīū:tūc nō
sunt soluȝ cãe mãles ad gñanduȝ i corpore istos hūores:
sȝ ēt īducūt mēbra faciētia nutrimētū ad malā cōpľonē:
ꝛ tūc dr̄ ꝙ hūores exiuerūt a nã a duab⁹partib⁹.vȝ.a ꝑte
effi.ꝛ a mãli simul. Et plures erūt cibi nãles ꝛ recipiunť
ꝭm ordinē nãleȝ vt dictū est.¶ Sed res extrinsece acq
rent mēbris efficiētib⁹malaȝ cōpľonē:ꝛ gñabūt tales hu
mores:ꝛ illa sunt sic aer:exercitiū ꝛ siľia:ꝛ tales sunt exeū
tes in quãtitate ꝛ q̄litate:ꝛ tales sunt eueniętes a mala cō
plexione in radice creationis membroꝝ agētiuȝ in nutri
mēto:ꝛ tales accidūt cā parētū q exiuerūt a sua cōpľone:
ꝛ ex ꝑparatiōe ꝑma in creatiōe:qm̄ plures hoīes sūt simi
lantes se adinuicē in creatiōe eoꝝ ꝛ regimie:tñ variātes
se in accidētib⁹:qꝛ tales sūt multaꝝ egritudinū:ꝛ aliȷ pau
caꝝ egritudinū:ꝛ tales multoꝝ annoꝝ:ꝛ aliȷ paucoꝝ an
L noꝝ.Et pluries accidet hoc a mala cōpľone fixa in ꝑnci
pio gñationis mēbroꝝ efficiētiū.Et plurimū hec talis cō
plexio ē hēditaria : qꝛ ab istis ꝑmis ꝑparationib⁹ accidit
qđ videm⁹ etiā de siľitudine multoꝝ hoiuȝ adinuicem in
forma ꝯsuetudie ꝛ accñtib⁹ egritudinū in paucitate ꝛ lon
gitudine annoꝝ.Et postq̄ȝ diximꝰ cās humoꝝ distēpera
toꝝ vľr.Deiceps narrāduȝ ē qūo fit gñatio vniuscuiusq̄ȝ
istoꝝ ꝛ quot sunt egritudines que generanť ab eis.
¶ Cap.3m.Quod est de causis egritudinū materialiuȝ ca
lidarum ꝛ siccarum.

Tincipiemus ab egritudinib⁹
caľis ꝛ siccis mã
lib⁹.Et dicim⁹ ꝙ egri^{do} calida ꝛ sicca gñať
ex cibis calidis ꝛ siccis distēperatis : vel qa
recipiunť in multa quãtitate:aut nimis diminuūť:aut qꝛ
recipiunť suꝑ ieiuniū:qꝛ qñ recipiť cib⁹ post multū ieiu
niū in stō ꝛ epate ꝑmutabiť ad calorē ꝛ siccitatē forteȝ:ꝛ
inducet stōm ꝛ epar ad eandē cōpľonē:ꝛ tūc erit fcā oꝑa
M tio eoꝝ ab ambab⁹ partib⁹ supradictis ꝛ sanguis q gña
biť ab hoc cibo erit ca.ꝛ sic.ꝛ distēperat⁹:ꝛ multiplicabiť
in ipso cholera i multa quãtitate:ꝛ distēperabiť in multa
q̄litate:ꝛ tunc ipedieť oꝑatio fellis:ꝛ nō poterit attrahere
cholerā ꝭm debitā quãtitatē:ꝛ sic remanebit imbibit⁹ ex
ea.Et illud est eo ꝙ qñ exit cholera a via sua nãli in quã
titate vel q̄litate aut in ambab⁹ simul:tūc remanet choľa
influxa in sanguine:ꝛ qñ nutrienť mēbra ex illo sanguine
exibūt paulatim a sua cōpľone nãli ad malaȝ cōpľonem
cali.ꝛ sic.ꝛ gñabunť multe egritudines calide cholerice.
ꝛ siľia accidētia venıētia mēbris a rebus extrinsecis:sicut
ab aere calido:ꝛ a multo exercitio ꝛ vigilia:ꝛ accidētibus
aie que hn̄t calefacere:sicut ira ꝛ furor ꝛ cogitatiōes cor
dis ꝛ his siľia:ꝛ cā fortior que est istaꝝ cāꝝ plus aliarum
rerū est aer ꝛ ars.ꝛ aliqñ erit cā istaꝝ oppilatio poroꝝ q

sunt in cute per quos euaporat calor ꝛ retineť:ꝛ cōculca N
biť calor intus ꝛ faciet qđ dictū est.Et aliqñ erit hoc a cō
plexione nãli vel radicali.Et cholera non nãlis que fit in
corporib⁹ supradictis hȝ q̄tuor spēs. Una spēs est q̄ assi
milať vitello oui qđ natū est in illa die.Gal. dicit i pluri
bus locis ꝙ hec spēs ē calidior nãli:qꝛ pars ignea in hac
specie dñať plus:ꝛ dicit ꝙ eius grossities ē ꝓpter nimiā
caliditatē ꝛ ebullitionē ob quā rem hȝ ista secum istuȝ ca
lorem igneū.Et aliȷ medici ꝑter ipsuȝ dicūt ꝙ hec est mi
noris caloris nãli.Et dicunt ꝙ grossities ipsius est ꝓpter
alicuius mixtionē flegmatis:ꝛ ꝭm hoc debet esse rubedo
ipsius infra rubedineȝ nãlem:ꝛ est cōtra illud quod dicit
Gaľ.ꝛ nos videmus ꝙ ita nō est vt dicūt. Ad h̄ ꝭm illos
debȝ habere cū sua grossitie aliquãtuluȝ viscositatis sicut
debet habere corpus humiduȝ mixtū cū corpore calido:
ꝛ sensus visus in hoc adiuuat Gaľ.¶ Et scđa spēs habet
colorē auricalchi:vel citri:ꝛ generať ab humiditate aque O
admixta cum ipsa ꝛ sine dubio hoc infra sistit in calidita
te a cholera nãli:ꝛ egritudies que fiunt ex hac specie ꝛ vi
tellina ꝭm illos qui dicūt ꝙ sit grossa ꝓpter admixtionē
flegmatis nō sunt enumerāde cum egritudinib⁹ caľ.ꝛ sic.
simplicib⁹ sed cum cōpositis. Sed egritudines vitelline
ꝭm Gaľ.sunt posite in vltimitate caliditatis ꝛ siccitatis:ꝛ
pōt esse ꝙ hec cholera est choľa quā noiat.G.cholerā ru.
¶ Et alie due spēs sunt sicut prassina ꝛ eruginosa:ꝛ dr̄ ꝙ
ambe gñanť in stō:ꝛ mihi vr̄ ꝙ.G.nō approꝑet eas cho
lere simplici:qꝛ dicit in libro de v̄tutib⁹ nãlib⁹ꝙ iste due
spēs gñanť a cholera vitellina mixta cū aliȷs humorib⁹:
ꝛ ꝙ he due spēs sint cōposite:ꝛ manifestuȝ ē ꝙ gñanť in
stō ꝭm eos.¶ Et stōchus ꝑ suā nãȝ nō hȝ gñare cholerā
nãleȝ nec nō nãleȝ : qꝛ qđ gñat nãlem gñat nō nãlem:qñ
corrūpiť ipsius cōpľo:qꝛ ipsius cōpľo intēdiť aut remit
tiť .ğ prassina ꝛ eruginosa nō hn̄t h̄ nomē nisi equoce.Et P
vr̄ ꝙ cā ista gñationuȝ est:ꝙ qñ cholera egrediť a sua nã
in ca.ꝛ sic.ꝓpter sparsionē ipsius ad stōm:tunc remisceť
cū aliȷs humorib⁹:ꝛ ꝓprie cū meľia:ꝛ ibi recipit aliquam
spēȝ putrefactionis ꝛ ꝑuenit ad taleȝ cōpľonē:ꝛ ꝓpterea
assimilantur isti humores veneno:ꝛ ꝓprie eruginosa.Et
egritudines q̄ ꝓueniunt ab his sunt incurabiles ꝓpterea
qa nō recipiunt digōneȝ nec ꝑmutanť a colore nãli:imo
corrūpūt formā specificā ipsius sicut corrūpit veneņuȝ.
¶ Deinceps volum⁹ decľare q̄ľr gñanť egritudies cho
lerice:ꝛ icipiemus a febre cholerica sefraria.Et dicamus
ꝙ postq̄ȝ dictū ē ꝙ febris ē calor q ꝯtinet totū corp⁹ q le
dit actiōes ꝛ passiōes mēbroꝝ oiuȝ.Ab hac ꝑte apꝑet ꝙ
est calor ex̄neus ꝛ apꝑet ex ꝑte q̄ manifestať in ipsa oꝑa
tio caloris itrinseci digerēdo hūores ꝛ recipit sanationē:ꝛ
nō est sic calor ex̄neus q iueniť in corporibus mortuoꝝ:
ob h̄ apparet qꝛ ēt est nãlis : ꝛ ē veritas qꝛ est calor nãlis
mixtus cuȝ aliqua q̄litate caloris putredinalis. Et adhuc
postq̄ȝ calor iste spargiť ꝛ ꝯtineť per totū corp⁹ per arte
rias:dicimus per h̄ ꝙ subm ꝓpiquū istius caloris ē cor:ꝛ Q
ꝓpterea est ipoľe ipm̄ esse totū extraneū.Et ꝓpterea qa
calor cordis est ille calor cū quo mēbra faciunt oēs suas
operatiōes:neciuȝ est qñ recipit aliquā permutationē vt
ledanť oēs eoꝝ operatiōes.¶ Ergo diffinitio febris est
hec:qa est calor compositus ex calore nãli ꝛ extraneo pu
tredinal i misso a corde ad totuȝ corpus ꝛ ledit oēs actio
nes ꝛ passiones.Et dicimus ꝙ iste calor ē permutatio ca
loris nãlis permutati in quãtitate ꝛ qualitate oꝑerādi in
corpore operatiōes nō nãles:aut in materia nō naturali.
Deinceps volumus dicere ꝙ cause gñationis istius calo
ris sunt eedem cū causis gñationis caloris extranei:saluo
ꝙ in hoc calore sunt eq̄les:ꝛ si ita nō esset.ğ esset ex̄neus
absolute:qꝛ res attribuiť extraneo dominãti. Et iam de

Opio. prima primi. c. ô hu moribus.

Aliqua febris materialis fit ⁊ nõ ꝑ putrefactionẽ.

A claratũ est in 4° methau. ꝙ cã effi. putredinẽ stat duobꝰ modis. vnus ẽ calor extrisecꝰ: ꝓpea q̃ iste calor spargit ⁊ exhalare facͭ calorẽ itrisecũ: ⁊ maxie qñ ẽ cũ forti q̃litate: ⁊ qñ spargitͭ calor itrinsecꝰ sic ꝯuenit tꝑe magni caloris ꝗ regit mãꝫ gñatã i illa mã calor ex̃neꝰ: ⁊ maxie si sit hũida ꝗa hũiditas de facili ꝑmutatͭ a rebꝰ extrisecis: q̃ difficile eẽt effici ꝑ seipsaꝫ. Aliꝰ cã ẽ effi. ꝑ accñs: h̃ est friditas: ꝗa qñ dñatͭ sup calorẽ itrinsecũ extiguit ipꝫ: ⁊ tũc gñat super mãꝫ loco istiꝰ caloris nãlis aliũ calorẽ ex̃neũ. Et ibi declaratũ ẽ ꝙ ens nãle nõ ꝑmanet i suo eẽ nisi qñ v̇tutes agentes dñantͭ sup patiẽtes. Et qñ debilitantͭ iste v̇tutes regitiue: ⁊ dñantͭ v̇tutes extrisece: tũc tẽdit ens ad viã iꝑfectionis: al's corruptionis. Et cãe q̃ adiuuãt ad gñandũ calorẽ ex̃neũ ille eedẽ sũt cũ illis q̃ adiuuãt ad extiguẽduꝫ calorez nãlẽ: ⁊ h̃ fit qñ subm ẽ ꝑparatũ ad recipiẽdũ istã gñationẽ ex̃neã: sic sanguis ex q̃ gñatͭ chol'a ꝗ egreditͭ a nã in

B quãtitate: aut q̃litate: aut ꝑꝑ m'titudinẽ sanguinis: aut ꝑꝑ ipsiꝰ grossitiẽ aut viscositatẽ: q̃ ꝑ h̃ refrigeratͭ calor itrinsecus ⁊ extiguitͭ sicut faciũt m'ta ligna humida qñ ponũtͭ sup ignẽ. Et ẽt oppilatio poroꝝ adiuuat ad h̃: quia resistit euẽtationi caloris itrinseci. ⁊ accidit h̃ sic accidit igni qñ nõ hꝫ euẽtationẽ ꝗ cito extiguitͭ v'l debilitatͭ sic tu vides ꝙ carbonarij tegũt carbones cũ terra vt ignis nõ trãseat per oẽs partes carbonũ: ⁊ faciat ex eis cinerem.

Cap. 4m. Qđ est de gñatione febris cholere sefrarie.

E T postq̃ꝫ declatũ ẽ v'r qđ sit febris ⁊ v'es cãe sue gñationis. dđm ẽ q̃uo gñatͭ febris chol'ica q̃ dĩ sefraria. Et dicamꝰ ꝙ fortior cã in gñatiõe istius febris: est qñ dñatͭ cõpl'o sanguis i cal'itate ⁊ sic. Et hꝫ ꝑparationẽ vt gñetͭ i eo talis calor: aut ꝑꝑ ꝑparationẽ supfluitatũ tertie digõnis q̃ ẽ in mẽbris: sꝫ grossities ⁊ viscositas ⁊ oppil'o venaꝝ nõ imaginantͭ i opatiõe

C istiꝰ febris: nisi diceretͭ i chol'a vitellina ꝫ illos ꝗ dicũt ꝯ Gal'. aut ꝑꝑ q̃ꝫtitatẽ suã. Et đbes scire ꝙ nõ ẽ i hoie chol'a absoluta: ita vt sit ꝑs mẽbri hois excepta chol'a q̃ stat in sacculo fellis ꝫ q̊sdã: sꝫ nã expellit eã a mẽbris sanguieis qñ sepatͭ ab eo: ⁊ ꝓpea ẽ ipol'e opiari ꝙ subꝫ febriũ sefrariaꝝ sit chol'a absoluta: sꝫ ẽ sanguis aut hũiditas i q̃ dñatͭ chol'a. Et ꝓpea ꝑt recipe digõnẽ ⁊ reũti ad suã nãꝫ: q̃ nõ denudatͭ a sua forã specifica. Sꝫ qñ sepatͭ ab eo chol'a absoluta incõtinẽti expellitͭ a nã: ⁊ si sepatͭ ab eo res q̃ hẽat pol'itatẽ recipiẽdi digõnez nutrientͭ ex eo mẽbra. Et nõ ẽ pol'e vt chol'a recipiat aliquã digõnẽ: q̃ nõ ẽ pol'e illi rei q̃ trãsiuit terminũ decoctiõis vt redeat ad terminũ decoctiõis: sic nõ ẽ pol'e vt assuꝫ reũtatͭ ad elixũ: nec ẽt in ea ẽ aliq̃ ꝑs ex q̃ possint mẽbra aliq̊ mõ nutriri: ⁊ dico hoc de nãli. sꝫ si sic de nãli q̃ꝫto plus de nõ nãli. Et illi ꝗ solũ sunt medici ꝗ dicũt ꝙ chol'a ẽ cibꝰ alicuiꝰ mẽbri st̃ ꝗ dicũt ꝙ q̃tuor hũores sũt el'nta mẽbroꝝ ꝯsil'iũ. Et ego nolo laborare plus i q̃õnibꝰ cũ eis: q̃ ego decl'aui h̃ ꝑfecte i libro sanitatis. Et ꝓpea q̃ calor ex̃neꝰ gñatͭ in hũiditate q̃ est ex̃ nãꝫ cũ đbilitate caloris itriseci: dico ꝙ nõ ẽ cũ excessu

D nãlis caloris: sic opinatͭ Gal'. i multꝭ locis. Sꝫ ꝓpea ꝙ humiditas ẽ velox ad putrefactionẽ: ꝓpea q̃ calor itrinsecꝰ plus laborat ad ipsiꝰ corruptiõeꝫ: q̃ illa nõ hꝫ a se rem q̃ eã ꝯsumat. Et si ꝯfiteretͭ. G. ꝙ ois calor ex̃neꝰ eẽt putredinalis caderet periculũ magnũ i dictꝭ Ar. ꝓpea q̃ ꝗlibꝫ calor ex̃neꝰ fit ꝫm ipm p̊ ⁊ subal'r ꝑꝑ calorez aut friditatẽ: ⁊ qñ debilitatͭ calor nãlis ꝓpter friditatẽ: tũc dñatͭ hũiditas ⁊ fatigatͭ calor itrinsecꝰ i dñando sup ipꝫ: ⁊ fit putrefactio ꝑꝑ calorẽ ex̃neũ supueniẽteꝫ. Sꝫ qñ cã caloris ex̃nei fit a calore: tũc supuenit mẽbris assatio v'l cõbustio: sꝫ nõ putrefactio. ꝓpterea ꝗ̊ nõ est ex nec̃itate vt ois calor ex̃neꝰ aut ois febris sit putredinalis ⁊ maxie causon: ⁊ ẽt qñ

Assũ nõ reuertͭ ꝑr ad elixum:

calor ex̃neꝰ gñatͭ i locis i qbꝰ fit digõ: ⁊ i locis in qbꝰ fit ꝑs mẽbroꝝ i actu ⁊ aggregantͭ ibi supfluitates exñtes in nã distẽperate sil'es chol'e i q̃litate: aut distẽperate i quãtitate ẽt erũt ille hũiditates q̃ sunt in corꝑe occasione chol'e: ⁊ inuẽte loco digõnis. Et manifestũ ẽ ꝙ locꝰ maioris digestionis ẽ locꝰ digõnis scđe ꝗ est epar ⁊ vene: ⁊ alter ẽ locꝰ E

digõnis tertie: ⁊ illa ẽ in mẽbris: ⁊ ꝓpterea spẽs harũ febriũ sũt due: vna q̃ est in venis: ⁊ altera q̃ ẽ in mẽbris hoc est in locis digõnis tertie. ⁊ in libro ꝓnosticoꝝ decl'ata ẽ dr̃ia istaꝝ duaꝝ febriũ. Et st̃ ẽt alie feb. q̃ sunt approꝑate pure cholere: ⁊ tales etiã appropriate sunt cholere nõ pure: ⁊ ibi declarabo dr̃iam vnius ab alia.

Cap. 5m. Qđ est de egritudinibꝰ cholericis localibus.

E T postq̃ꝫ declauimꝰ v'r q̃uo fiũt febres chol'ice. Deiceps volumꝰ loq ⁊ narrare q̃uo fiũt egritunes chol'erice locales q̃ noiantͭ alguase: in latio dicũtͭ apata chol'ica: ⁊ in greco erisipile. ⁊ dicimꝰ F

ꝙ hec apata gñantͭ i mẽbris duobꝰ modis: vno qñ expellitͭ ad aliud mẽbrũ hũor chol'icꝰ: ⁊ tũc ꝓptͭ eiꝰ q̃ꝫtitatẽ fit dilatatio in mẽbro ꝫm oẽs dimẽsiones. Et ꝓpterea dĩ ꝙ elmare: siue erisipila ⁊ sil'ia sũt cõposita ex morbis ꝯsil'ibꝰ ⁊ officialibꝰ. Et cã expulsionis istiꝰ hũoris ẽ ꝓptͭ fortitudinẽ v̇tutꝭ expulsiue i mẽbro mãdãte: ⁊ ꝑꝑ đbilitatẽ eiusdeꝫ v̇tutꝭ i mẽbro recipiẽte. Et nõ fit sic dicũt grossi ꝙ fit ꝑꝑ fortitudinẽ retẽtiue mẽbri recipiẽtis. Ueꝝ ad h̃ m'tũ adiuuat largitas viaꝝ cũ suppõne patiẽtis mẽbri. Et maxime qñ mẽbrũ expellẽs ẽ supiꝰ ⁊ recipiẽs iferiꝰ: ⁊ maxie qñ hu. ẽ grossius ⁊ terrestris: ⁊ qñ fuerit icineratꝰ ⁊ fuerit i mẽbro: tũc ꝓptͭ illiꝰ q̃ꝫtitatẽ calor itrisecꝰ i eo suffocabitͭ ⁊ gñabitͭ calor ex̃neꝰ i mẽbro ex̃neo saluo si hũor nõ eẽt in vltimitate siccitatꝭ. Et si apa istđ gñatͭ in aliq̊ mẽbro p̃nl's aut ꝓpe ipꝫ ꝓcedet ab eo calor ad cor ⁊ gñabitͭ febris fortis: ⁊ si nõ erit ꝓpe mẽbrũ p̃nl'e nõ faciet febrẽ: ⁊ pol'e erit

G vt tẽdat ad mortẽ. Et alio mõ gñatͭ qñ mẽbrũ nõ põt digerere cibũ ꝗ ei mittitͭ: nec ipꝫ ꝑmutare i q̃ꝫtitate aut q̃litate: nec ipꝫ põt expellere: tũc mã augm̃tatͭ in mẽbro illo tal'r vt recipiat dilatationẽ i oẽs tres dimẽsiones: ⁊ extinguitͭ eiꝰ calor nãlis eidẽ mẽsuratꝰ: ⁊ gñatͭ i eo calor putredinalis ꝑꝑ nec̃itatẽ mãe ex̃nee. Et iste egritunes q̃ dicũtur erisipile sunt duaꝝ spẽꝝ: vna est q̃ dr̃ erisipila ruboris ⁊ apparet ab hac spẽ. vt sit mixta cũ m'to sanguie ꝑꝑ rubedinẽ quã hꝫ: ⁊ nõ facͭ in mẽbro magnũ tumorẽ: ⁊ nõ ẽ dolor eius acutꝰ. Alia spẽs dĩ erisipilla formicularis: ⁊ in ea plus dñatͭ chol'a: ⁊ ꝓpterea inducit pustulas ⁊ corrosiones. Et aliqñ ista nõ apparẽt nisi in cute: ⁊ aliqñ ẽ fixa in suba mẽbri ⁊ illa peior est: ⁊ põt esse vt fiat in cõcauitate alicuius mẽbri sicut in stomacho aut in intestinis ⁊ ledet ipsius operationes sine apostemate manifesto.

Ca. 6m. Qđ ẽ de egritudibꝰ fridis ⁊ humidis nãlibꝰ.

I Ste egritudies fiũt ꝓptͭ flegma qđ ẽ ex̃ nãꝫ in quãtitate ⁊ q̃litate: ⁊ cãe gñationis istaꝝ sunt opposite cãis ex qbꝰ gñantͭ

H egritudies chol'ice ⁊ mãifestiores istaꝝ egritudinũ sunt febres fl'atice ⁊ apata que dicũtͭ çimie: qđ xᵒ plus adiuuat ad gñationẽ haꝝ febrium est oppilatio q̃ fit ꝓpter grossitiẽ istiꝰ hũoris aut viscositatẽ. Et v'r fit hec putrefactio per viã extictionis caloris itrinseci: sic extiguitͭ ignis a suppositiõe lignoꝝ viridiũ: ⁊ cum extinguitͭ itrinsecꝰ augmẽtatͭ ex̃neꝰ in mã ex̃nea: ⁊ ista febris fit ex h̃ hũore i venis: ⁊ in 3a digõne mẽbroꝝ. Et istiꝰ hũoris exeũtis a nã sũt q̃tuor spẽs: vna ẽ salsi: ⁊ ẽ siccior nãli: ꝓpterea quia salsugo ei aduenit a suba terrestri adusta mixta cũ aliq̃ hũiditate: sic apparet in gñatiõe salis. Alia ẽ acetosi ⁊ q̃ꝫuis sit siccũ: tñ ẽ fridum: ꝓpterea

mēbris ꝯsilib⁹:scđo in cōpositis ꝓpter ꝯsilia sicut dictuȝ
I est in spēb⁹ sanitatis. Et istaꝝ octo speꝝ q̄dā sunt nāles:
ꝛ q̄daȝ nō. Sed difficile est imaginari egritudinē nālem
esse simplicē: ꝓpterea qꝛ egritudies nāles sunt cōposite:
qa nulla egritudo nālis ledit operationē nisi ꝑ aliā nō
nālez q̄ superuenit mēbro a calore vel a frigore.

℄ Cap. 2m. Quod est de causis egritudinū in generali.

Einceps volum⁹ dicere cās eaꝝ: ꝛ dicim⁹ ꝙ occasiones nālium egritu'nū' sūt hūores q̄tuor qñ egrediunt̄ ab coꝝ tēperātia in quātitate aut q̄litate. Et hoc accidit aut a ꝑte nāe: aut a ꝑte effi. ꝛ h̄ est ꝓpterea qꝛ mēbra nō permanent suꝑ cōplōnē sanitat̄: nisi qñ sanguis q aduenit eis ē in q̄ntitate ꝛ q̄litate i ꝓportiōe tēperata in caliditate ꝛ frigi. Et h̄ accidit qñ mēbra q̄ effi
K ciunt nutrimētū stāt suꝑ cōplōnē sanā: ꝛ cibi q adueniūt corpori sunt nāles ꝛ recipiunt̄ in quātitate ꝯuenieti ꝛ ordine debito ꝛ tꝑe cōueniēti. Sed qñ sunt ꝑm ꝯriū: tūc nō sunt soluȝ cāe nāles ad gñanduȝ i corpore istos hūores: sȝ ēt īducūt mēbra faciētia nutrimētū ad malā cōplōnē: ꝛ tūc dr̄ ꝙ hūores exiuerūt a nā a duab⁹ partib⁹. vȝ. a ꝑte effi. ꝛ a nāli simul. Et plures erūt cibi nāles ꝛ recipiunt̄ ꝑm ordinē nālez vt dictū est. ℄ Sed res extrinsece acq̄rent mēbris efficiētib⁹ malaȝ cōplōnē: ꝛ gñabūt tales humores: ꝛ illa sunt sic̄ aer: exercitiū ꝛ silia: ꝛ tales sunt exeūtes in quātitate ꝛ q̄litate: ꝛ tales sunt eueniētes a mala cōplexione in radice creationis membroꝝ agētiuȝ in nutrimēto: ꝛ tales accidūt cā parētū q exiuerūt a sua cōplōne: ꝛ ex ꝑparatiōe ꝑma in creatiōe: qm̄ plures hoīes sūt similantes se adinuicē in creatiōe eoꝝ ꝛ regimie: tñ variātes se in accidētib⁹: qꝛ tales sūt multaꝝ egritudinū: ꝛ aliȷ paucaꝝ egritudinū: ꝛ tales multoꝝ annoꝝ: ꝛ aliȷ paucoꝝ an-
L noꝝ. Et pluries accidet hoc a mala cōplōne fixa in ꝑncipio gñationis mēbroꝝ efficiētiū. Et plurimū hec talis cōplexio ē hēditaria: qꝛ ab istis ꝑmis ꝑparationib⁹ accidit qd̄ videm⁹ etiā de silitudine multoꝝ hoiuȝ adinuicem in forma ꝯsuetudie ꝛ accñtib⁹ egritudinū in paucitate ꝛ longitudine annoꝝ. Et postq̄ʒ dixim⁹ cās humoꝝ distēperatoꝝ vl̄r. Deiceps narrāduȝ ē q̄uō fit gñatio vniuscuiusq̄ʒ istoꝝ ꝛ quot sunt egritudines que generant̄ ab eis.

℄ Cap. 3m. Quod est de causis egritudinū materialiuȝ calidarum ꝛ siccarum.

Tincipiemus ab egritudinib⁹ calīs ꝛ siccis nālib⁹. Et dicim⁹ ꝙ egri'do' calida ꝛ sicca gñat̄ ex cibis calidis ꝛ siccis distēperatis: vel qa recipiunt̄ in multa quātitate: aut nimis diminuūt̄: aut qꝛ recipiunt̄ suꝑ ieiuniū: qꝛ qñ recipit̄ cib⁹ post multū ieiuniū in stō ꝛ epate ꝑmutabit̄ ad calorē ꝛ siccitatē forteȝ: ꝛ inducet stōm ꝛ epar ad eandē cōplōnē: ꝛ tūc erit fcā opa-
M tio eoꝝ ab ambab⁹ partib⁹ supradictis ꝛ sanguis q gñabit̄ ab hoc cibo erit ca. ꝛ sic. ꝛ distēperat⁹: ꝛ multiplicabit̄ in ipso cholera i multa quātitate: ꝛ distēperabit̄ in multa q̄litate: ꝛ tunc īpedieт̄ opatio fellis: ꝛ nō poterit attrahere cholerā ꝑm debitā quātitatē: ꝛ sic remanebit imbibit⁹ ex ea. Et illud est eo ꝙ qñ exit cholera a via sua nāli in quātitate vel q̄litate aut in ambab⁹ simul: tūc remanet cholera influxa in sanguine: ꝛ qñ nutrient̄ mēbra ex illo sanguine exibūt paulatim a sua cōplōne nāli ad malaȝ cōplonem cali. ꝛ sic. ꝛ gñabunt̄ multe egritudines calide cholerice. ꝛ silia accidētia veniētia mēbris a rebus extrinsecis: sicut ab aere calido: ꝛ a multo exercitio ꝛ vigilia: ꝛ accidētibus aīe que hñt calefacere: sicut ira ꝛ furor ꝛ cogitatiōes cordis ꝛ his silia: ꝛ cā fortior que est istaꝝ cāꝝ plus aliarum rerū est aer ꝛ ars. ꝛ aliqñ erit cā istaꝝ oppilatio poroꝝ q

sunt in cute per quos euaporat calor ꝛ retinet̄: ꝛ cōculca- N
bit̄ calor intus ꝛ faciet qd̄ dictū est. Et aliqñ erit hoc a cōplexione nāli vel radicali. Et cholera non nālis que fit in corporib⁹ supradictis hȝ q̄tuor spēs. Una spēs est q̄ assimilat̄ vitello oui qd̄ natū est in illa die. Gal. dicit i pluribus locis ꝙ hec spēs ē calidior nāli: qꝛ pars ignea in hac specie dñat̄ plus: ꝛ dicit ꝙ eius grossities ē ꝓpter nimiā caliditatē ꝛ ebullitionē ob quā rem hȝ ista secum istuȝ calorem igneū. Et aliȷ medici ꝑter ipsuȝ dicūt ꝙ hec est minoris caloris nāli. Et dicunt ꝙ grossities ipsius est ꝓpter alicuius mixtionē flegmatis: ꝛ ꝑm hoc debet esse rubedo ipsius infra rubedineȝ nālem: ꝛ est cōtra illud quod dicit Gal. ꝛ nos videmus ꝙ ita nō est vt dicūt. Ad h̄ ꝑm illos debȝ habere cū sua grossitie aliquātuluȝ viscositatis sicut debet habere corpus humiduȝ mixtū cū corpore calido: ꝛ sensus visus in hoc adiuuat Gal. ℄ Et scđa spēs habet
colorē auricalchi: vel citri: ꝛ generat̄ ab humiditate aque O
admixta cum ipsa ꝛ sine dubio hoc infra sistit in caliditate a cholera nāli: ꝛ egritudies que fiunt ex hac specie ꝛ vitellina ꝑm illos qui dicūt ꝙ fit grossa ꝓpter admixtionē flegmatis nō sunt enumerāde cum egritudinib⁹ cal. ꝛ sic. simplicib⁹ sed cum cōpositis. Sed egritudines vitelline ꝑm Gal. sunt posite in vltimitate caliditatis ꝛ siccitatis: ꝛ pōt esse ꝙ hec cholera est chol̄a quā noiat. G. cholerā ru. ℄ Et alie due spēs sunt sicut prassina ꝛ eruginosa: ꝛ dr̄ ꝙ ambe gñant̄ in stō: ꝛ mihi vr̄ ꝙ. G. nō approꝑet eas cholere simplici: qꝛ dicit in libro de v̄tutib⁹ nālib⁹ ꝙ iste due spēs gñant̄ a cholera vitellina mixta cū aliȷs humorib⁹: ꝛ ꝙ he due spēs sint cōposite: ꝛ manifestuȝ ē ꝙ gñant̄ in stō ꝑm eos. ℄ Et stōchus ꝑ suā nāȝ nō hȝ gñare cholerā nālez nec nō nālez: qꝛ qd̄ gñat nālem gñat nō nālem: qñ corrūpit̄ ipsius cōplō: qꝛ ipsius cōplō intēdit̄ aut remit-
tit̄. g̊ prassina ꝛ eruginosa nō hñt h̄ nomē nisi equoce. Et P
vr̄ ꝙ cā ista gñationuȝ est: ꝙ qñ cholera egredit̄ a sua nā in ca. ꝛ sic. ꝓpter sparsionē ipsius ad stōm: tunc remiscet̄ cū aliȷs humorib⁹: ꝛ ꝓprie cū mel̄ia: ꝛ ibi recipit aliquam spēȝ putrefactionis ꝛ ꝑuenit ad taleȝ cōplōnē: ꝛ ꝓpterea assimilantur isti humores veneno: ꝛ ꝓprie eruginosa. Et egritudines q̄ ꝑueniunt ab his sunt incurabiles ꝓpterea qa nō recipiunt digōneȝ nec ꝑmutant̄ a colore nāli: imo corrūpūt formā specificā ipsius sicut corrūpit veneuȝ. ℄ Deinceps volum⁹ decl̄are q̄l̄r gñant̄ egritudies cholerice: ꝛ icipiemus a febre cholerica sefraria. Et dicamus ꝙ postq̄ʒ dictū ē ꝙ febris ē calor q ꝯtinet totū corp⁹ q ledit actiōes ꝛ passiōes mēbroꝝ oiuȝ. Ab hac ꝑte apꝑet ꝙ est calor ex̄neus ꝛ apꝑet ex ꝑte q̄ manifestat̄ in ipsa opatio caloris itrinseci digerēdo hūores ꝛ recipit sanationē: ꝛ nō est sic̄ calor ex̄neus q iuenit̄ in corporibus mortuoꝝ: ob h̄ apparet qꝛ ēt est nālis: ꝛ ē veritas qꝛ est calor nālis mixtus cuȝ aliqua q̄litate caloris putredinalis. Et adhuc postq̄ʒ calor iste spargit̄ ꝛ ꝯtinet̄ per totū corp⁹ per arte-
rias: dicimus per h̄ ꝙ subm ꝓpiquū istius caloris ē cor: ꝛ Q
ꝓpterea est ipol̄e ip̄m esse totū extraneū. Et ꝓpterea qa calor cordis est ille calor cū quo mēbra faciunt oēs suas operatiōes: neciuȝ est qñ recipit aliquā permutationē vt ledant̄ oēs eoꝝ operatiōes. ℄ Ergo diffinitio febris est hec: qa est calor compositus ex calore nāli ꝛ extraneo putredinali misso a corde ad totuȝ corpus ꝛ ledit oēs actiones ꝛ passiones. Et dicimus ꝙ iste calor ē permutatio caloris nālis permutati in quātitate ꝛ qualitate operādi in corpore operatiōes nō nāles: aut in materia nō naturali. Deinceps volumus dicere ꝙ cause gñationis istius caloris sunt eedem cū causis gñationis caloris extranei: saluo ꝙ in hoc calore sunt eq̄les: ꝛ si ita nō esset. g̊ esset ex̄neus absolute: qꝛ res attribuit̄ extraneo domināti. Et iam de-

Opio. prima princi. c. ō humoribus.

Aliqua febris materialis fit ꝛ nõ ꝑ putrifactionẽ.

A claratũ eſt in 4° methau. ꝙ cã effi. putredinẽ ſtat duobꝰ
modis. vnus ẽ calor extriſecꝰ: ꝓpea qꝛ iſte calor ſpargit ꝛ
exhalare fac̃ calorẽ itriſecũ: ꝛ maxie qñ ẽ cũ forti q̃litate:
ꝛ qñ ſpargit̃ calor itrinſecꝰ ſic̃ ꝯuenit tp̃e magni caloris q
regit mãꝫ gñatã i illa mã calor ex̃neꝰ: ꝛ maxie ſi ſit hũida
ga hũiditas de facili ꝑmutat̃ a rebꝰ extriſecis: qꝛ difficile
eẽt effici ꝑ ſeipſaꝫ. Aliꝰ cã ẽ effi. ꝑ accñs: ꝭ eſt friditas: ga
qñ dñat̃ ſup calorẽ itrinſecũ extiguit ipꝫ: ꝛ tũc gñat ſuper
mãꝫ loco iſtiꝰ caloris nãlis aliũ calorẽ ex̃neũ. Et ibi decla
ratũ ẽ ꝙ ens nãle nõ ꝑmanet i ſuo eẽ niſi qñ v̾tutes agen
tes dñant̃ ſup patiẽtes. Et qñ debilitant̃ iſte v̾tutes regi
tiue: ꝛ dñant̃ v̾tutes extriſece: tũc tẽdit ens ad viã ipfectio
nis: al̃s corruptionis. Et cãe q̃ adiuuãt ad gñandũ calorẽ
ex̃neũ ille eedẽ ſũt cũ illis q̃ adiuuãt ad extiguẽduꝫ calo
reꝫ nãlẽ: ꝛ ꝭ fit qñ ſubm ẽ ꝑparatũ ad recipiẽdũ iſtã gña
B tionẽ ex̃neã: ſic̃ ſanguis ex q̃ gñat̃ chol̃a q egredit̃ a nã in
quãtitate: aut q̃litate: aut ꝑꝑ ml̃titudinẽ ſanguinis: aut ꝑꝑ
ipſiꝰ groſſitiẽ aut viſcoſitatẽ: qꝛ ꝑ ꝭ reſrigerat̃ calor itrin
ſecus ꝛ extiguit̃ ſicut faciũt ml̃ta ligna humida qñ ponũt̃
ſup ignẽ. Et ẽt oppilatio poroꝝ adiuuat ad ꝭ: quia reſiſtit
euẽtationi caloris itrinſeci. ꝛ accidit ꝭ ſic̃ accidit igni qñ
nõ hꝫ euẽtationẽ q cito extiguit̃ vl̃ debilitat̃ ſic̃ tu vides
ꝙ carbonarij tegũt carbones cũ terra vt ignis nõ trãſeat
per oẽs partes carbonũ: ꝛ faciat ex eis cinerem.

¶ Cap. 4m. Qđ eſt de gñatione febris cholere ſefrarie.

ET poſtq̃ꝫ declatũ ẽ vl̃r qd ſit febris ꝛ vl̃es cãe ſue gñationis.
dđm ẽ qũo gñat̃ febris chol̃ica q̃ dĩ ſefra
ria. Et dicamꝰ ꝙ fortior cã in gñatiõe iſtius
febris: eſt qñ dñat̃ cõpl̃o ſanguis i cal̃itate
ꝛ ſic. Et hꝫ ꝑparationẽ vt gñet̃ i eo talis calor: aut ꝑꝑ ꝑpa
rationẽ ſupfluitatũ tertie digõnis q̃ ẽ in mẽbris: ſꝫ groſſi
ties ꝛ viſcoſitas ꝛ oppil̃o venaꝝ nõ imaginant̃ i opatiõe
C iſtiꝰ febris: niſi diceret̃ i chol̃a vitellina ꝭꝫ illos q dicũt ꝯ
Gal̃. aut ꝑꝑ q̃ititatẽ ſuã. Et ꝺbes ſcire ꝙ nõ ẽ i hoĩe chol̃a
abſoluta: ita vt ſit ꝑs mẽbri hoĩs excepta chol̃a q̃ ſtat in
ſacculo fellis ꝭꝫ q̃ſdã: ſꝫ nã expellit eã a mẽbris ſanguieis
qñ ſepat̃ ab eo: ꝛ ꝑpea ẽ ipol̃e opiari ꝙ ſubꝫ febriũ ſefra
riaꝝ ſit chol̃a abſoluta: ſꝫ ẽ ſanguis aut hũiditas i q̃ dñat̃
chol̃a. Et ꝑpea p̃t recip̃e digõnẽ ꝛ reũti ad ſuã nãꝫ: qꝛ nõ
denudat̃ a ſua forã ſpecifica. Sꝫ qñ ſepat̃ ab eo chol̃a ab
ſoluta incõtinẽti expellit̃ a nã: ꝛ ſi ſepat̃ ab eo res q̃ hẽat
pol̃itatẽ recipiẽdi digõneꝫ nutrient̃ ex eo mẽbra. Et nõ ẽ
pol̃e vt chol̃a recipiat aliquã digõnẽ: qꝛ nõ ẽ pol̃e illi rei
q̃ trãſiuit terminũ decoctiõis vt redeat ad terminũ deco
ctiõis: ſic̃ nõ ẽ pol̃e vt aſſuꝫ reũtat̃ ad elixũ: nec ẽt in ea ẽ
aliq̃ ꝑs ex q̃ poſſint mẽbra aliq̃ mõ nutriri: ꝛ dico hoc de
nãli. ſꝫ ſi ſic de nãli q̃to plus de nõ nãli. Et illi q ſolũ ſunt
medici q dicũt ꝙ chol̃a ẽ cibꝰ alicuiꝰ mẽbri ſ̃t q dicũt ꝙ
q̃tuor hũores ſũt el̃nta mẽbroꝝ ꝯſil̃iũ. Et ego nolo labo
rare plus i q̃õnibꝰ cũ eis: qꝛ ego decl̃aui ꝭ ꝑfecte i libro ſa
nitatis. ¶ Et ꝑpea qꝛ calor ex̃neꝰ gñat̃ in hũiditate q̃ eſt
ex̃ nãꝫ cũ ꝺbilitate caloris itriſeci: dico ꝙ nõ ẽ cũ exceſſu
D nãlis caloris: ſic̃ opinat̃ Gal̃. i multꝭ locis. Sꝫ ꝑpea ꝙ hu
miditas ẽ velox ad putrefactionẽ: ꝑpea qꝛ calor itrinſecꝰ
plus laborat ad ipſiꝰ corruptiõeꝫ: qꝛ illa nõ hꝫ a ſe rem q̃
eã ꝯſumat. Et ſi ꝯſitceret̃. G. ꝙ oĩs calor ex̃neꝰ eẽt putredi
nalis caderet periculũ magnũ i dictꝭ Ar. ꝑpea qꝛ q̃libꝫ ca
lor ex̃neꝰ ſit ꝭm ipm ꝑ ꝛ ſubal̃r ꝑꝑ caloreꝫ aut friditatẽ: ꝛ
qñ debilitat̃ calor nãlis ꝓpter friditatẽ: tũc dñat̃ hũidi
tas ꝛ fatigat̃ calor itrinſecꝰ i dñando ſup ipꝫ: ꝛ fit putrefa
ctio ꝑꝑ calorẽ ex̃neũ ſupueniẽteꝫ. Sꝫ qñ cã caloris ex̃nei
fit a calore: tũc ſupuenit mẽbris aſſatio vl̃ cõbuſtio: ſꝫ nõ
putrefactio. ꝓpterea g̊ nõ eſt ex nec̃itate vt oĩs calor ex̃
neꝰ aut oĩs febris ſit putredinalis ꝛ maxie cauſon: ꝛ ẽt qñ

Aſſũ nõ reuerti pot ad elixum:

calor ex̃neꝰ gñat̃ i locis i qbꝰ fit digõ: ꝛ i locis in qbꝰ fit ꝑs E
mẽbroꝝ i actu ꝛ aggregant̃ ibi ſupfluitates exñtes in nã
diſtẽperate ſil̃es chol̃e i q̃litate: aut diſtẽperate i quãtita
te ẽt erũt ille hũiditates q̃ ſunt in corꝑe occaſione chol̃e: ꝛ
inuẽte loco digõnis. Et manifeſtũ ẽ ꝙ locꝰ maioris dige
ſtionis ẽ locꝰ digõnis ſcđe q eſt epar ꝛ vene: ꝛ alter ẽ locꝰ
digõnis tertie: ꝛ illa ẽ in mẽbris: ꝛ ꝓpterea ſpẽs harũ fe
briũ ſũt due: vna q̃ eſt in venis: ꝛ altera q̃ ẽ in mẽbris hoc
eſt in locis digõnis tertie. ꝛ in libro ꝓnoſticoꝝ decl̃ata ẽ
dr̃ia iſtaꝝ duaꝝ febriũ. Et ſ̃t ẽt alie feb. q̃ ſunt appropĩate
pure cholere: ꝛ tales etiã appropriate ſunt cholere nõ pu
re: ꝛ ibi declarabo dr̃iam vnius ab alia.

¶ Cap. 5m. Qđ eſt de egritudinibꝰ cholericis localibus.

ET poſtq̃ꝫ declauimꝰ vl̃r qũo fiũt febres chol̃ice. Deiceps vo
lumꝰ loq ꝛ narrare qũo fiũt egritunes chole
F rice locales q̃ noiant̃ alguaſe: in latio dicũt̃
ap̃ata chol̃ica: ꝛ in greco eriſipile. ꝛ dicimꝰ
ꝙ hec ap̃ata gñant̃ i mẽbris duobꝰ modis: vno qñ expel
lit̃ ad aliud mẽbrũ hũor chol̃icꝰ: ꝛ tũc ꝓpt̃ eiꝰ q̃ititatẽ fit
dilatatio in mẽbro ꝭm oẽs dimẽſiones. Et ꝓpterea dĩ ꝙ
elmare: ſiue eriſipila ꝛ ſil̃ia ſũt cõpoſita ex morbis ꝯſil̃ibꝰ
ꝛ officialibꝰ. Et cã expulſionis iſtiꝰ hũoris ẽ ꝓpt̃ fortitu
dinẽ v̾tutꝭ expulſiue i mẽbro mãdãte: ꝛ ꝑꝑ ꝺbilitatẽ eiuſ
deꝫ v̾tutꝭ i mẽbro recipiẽte. Et nõ fit ſic̃ dicũt groſſi ꝙ fit
ꝑꝑ fortitudinẽ retẽtiue mẽbri recipiẽtis. Ueꝝ ad ꝭ ml̃tũ
adiuuat largitas viaꝝ cũ ſuppõne patiẽtis mẽbri. Et ma
xime qñ mẽbrũ expellẽs ẽ ſupiꝰ ꝛ recipiẽs iferiꝰ: ꝛ maxie
qñ hu. ẽ groſſus ꝛ terreſtris: ꝛ qñ fuerit icineratꝰ ꝛ fuerit i
mẽbro: tũc ꝓpt̃ illiꝰ q̃ititatẽ calor itriſecꝰ i eo ſuffocabit̃ ꝛ
gñabit̃ calor ex̃neꝰ i mẽbro ex̃neo ſaluo ſi hũor nõ eẽt in
vltimitate ſiccitatꝭ. Et ſi ap̃a iſtđ gñat̃ in aliq̃ mẽbro p̃nl̃e
aut ꝓpe ipꝫ ꝓcedet ab eo calor ad cor ꝛ gñabit̃ febris for
G tis: ꝛ ſi nõ erit ꝓpe mẽbrũ p̃nl̃e nõ faciet febrẽ: ꝛ pol̃e erit
vt tẽdat ad mortẽ. Et alio mõ gñat̃ qñ mẽbrũ nõ põt di
gerere cibũ q ei mittit̃: nec ipꝫ ꝑmutare i q̃ititate aut q̃li
tate: nec ipꝫ põt expellere: tũc mã augm̃tat̃ in mẽbro illo
tal̃r vt recipiat dilatationẽ i oẽs tres dimẽſiones: ꝛ extin
guit̃ eiꝰ calor nãlis eidẽ mẽſuratꝰ: ꝛ gñat̃ i eo calor putre
dinalis ꝑꝑ nec̃itatẽ mãe ex̃nee. Et iſte egritunes q̃ dicũtur
eriſipile ſunt duaꝝ ſpẽꝝ: vna eſt q̃ dr̃ eriſipila ruboris ꝛ
apparet ab hac ſpẽ. vt ſit mixta cũ ml̃to ſanguie ꝑꝑ rube
dinẽ quã hꝫ: ꝛ nõ fac̃ in mẽbro magnũ tumorẽ: ꝛ nõ ẽ do
lor eius acutꝰ. Alia ſpẽs dĩ eriſipilla formicularis: ꝛ in ea
plus dñat̃ chol̃a: ꝛ ꝓpterea inducit puſtulas ꝛ corroſio
nes. Et aliqñ iſta nõ apparẽt niſi in cute: ꝛ aliqñ ẽ fixa in
ſuba mẽbri ꝛ illa peior eſt: ꝛ põt eſſe vt fiat in cõcauitate
alicuius mẽbri ſicut in ſtomacho aut in inteſtinis ꝛ ledet
ipſius operationes ſine apoſtemate manifeſto.

¶ Ca. 6m. Qđ ẽ de egritudibꝰ fridis ꝛ humidis mãlibꝰ.

ISte egritudies fiũt ꝓpt̃ flegma qđ ẽ ex̃
nãꝫ in quãtitate ꝛ q̃litate: ꝛ cãe gña
H tionis iſtaꝝ ſunt oppoſite cãis ex qbꝰ gñant̃
egritudies chol̃ice ꝛ mãifeſtiores iſtaꝝ egri
tudinũ ſunt febres fl̃atice ꝛ ap̃ata que dicũt̃
ꝫimie: qđ ꝟo plus adiuuat ad gñationẽ haꝝ febrium eſt
oppilatio q̃ fit ꝓpter groſſitiẽ iſtiꝰ hũoris aut viſcoſitatẽ.
Et vl̃r fit hec putrefactio per viã extictionis caloris itrin
ſeci: ſic̃ extiguit̃ ignis a ſuppoſitiõe lignoꝝ viridiũ: ꝛ cum
extinguit̃ itrinſecꝰ augmẽtat̃ ex̃neꝰ in mã ex̃nea: ꝛ iſta fe
bris fit ex ꝭ hũore i venis: ꝛ in 3a digõne mẽbroꝝ. ¶ Et
iſtiꝰ hũoris exeũtis a nã ſũt q̃tuor ſpẽs: vna ẽ ſalſi: ꝛ ẽ ſic
cior nãli: ꝓpterea quia ſalſugo ei aduenit a ſuba terreſtri
aduſta mixta cũ aliq̃ hũiditate: ſic̃ apparet in gñatiõe ſa
lis. ¶ Alia ẽ acetoſi ꝛ q̃uis ſit ſiccũ: tñ ẽ fridum: ꝓpterea

I ga acetositas gñat a friditate. ¶ Dulce ē calidius sic est videri i acetosis fructibꝰ q post acetositatē acgrūt dulcedinē. ¶ Et vitreū ē deteriꝰ oibꝰ: qꝛ hꝫ cū friditate multā viscositatē. ¶ Et spēs febriū flatis diuisificant ꝫ diuisitatez haꝝ speꝝ. ꝛ qñ nos tractabimꝰ de febribꝰ: tūc de h loquemur lato ꝓmone. Et spēs flatis meliꝰ recipiūt digōnē qꝫ chole: ꝫ q̄ qdā dicūt q recipiūt spēs chole digōnem. Sꝫ febres q̄ fiūt a flate sunt periculosiores febribꝰ chole ꝓpt grossitiē flatis: ꝛ ꝓpt oppilōnes q̄ fiūt ab eo: ꝛ qꝛ interpollatio eaꝝ ē valde breuis ꝫ q dicā post. Sꝫ apatū flaticoꝝ q̄dā sūt q̄ fiūt a flate subtili: ꝛ q̄dā a flate gsso: sic sūt apata q̄ noiant scrophule: ꝛ ipse nascunt i carne glandulosa sic i collo ꝫbascellis ꝛ iguinibꝰ. Et h mā q̄ ē iclusa in apatibꝰ ē dura valde: ꝛ sūt ex apatibꝰ glādulosis q̄ sunt grossitudis gni pini: vl nucis: ꝛ h efficit i locis carnosis.
K Et istiꝰ gñis sūt veruce ꝛ claui: ꝛ ex apatibꝰ malis q̄ appropriata sūt grossitudini hūoꝝ ꝛ exeūtiū a nā q̄ nciata sunt adubelati i arabico: ꝛ iuenit i istis apatibꝰ suba silis feci: ꝛ stercori: ꝛ luto: vl carboni. Et maior pars istoꝝ apatum cōposita ē ex duobꝰ hūoribꝰ. s. ex flate ꝛ melia. ¶ Et apata appropata ꝓpe flati sūt apata noiata i arabico cala. ꝛ dicunt q huiꝰ spēs sunt q̄tuor. s. lutosaꝝ: mellitaꝝ: vitreaꝝ: ꝛ pultesaꝝ. Lutose fiūt ex flate grosso. mellite fiūt ex flate putrido hñte itus subaꝫ mellis. Et alie due spēs fiunt silr ex flate mellito: ꝛ ex flate fiūt: ꝛ q̄dā a vētositate: sic accidit in illis q̄ fiūt i extremitatibꝰ hidropicoꝝ: ꝛ multe alie egritudies quas narrabimꝰ cū loq̄mur de accidētibꝰ que superueniunt actionibus ꝛ passionibus mēbroꝝ.

Vide tres species libro de tumoribus.

¶ Cap. 7m. Qd ē de cāis egritudinū fridaꝝ ꝛ sic. māliū.

Iste egritunes fiunt ab hūoribꝰ melicis q egrediunt a nā in q̄titate: aut q̄litate: aut in ambabꝰ silr: ꝛ q̄ faciūt hūores istos egredi a sua nā sūt māe q̄. sūt siles eis sic cibi fridi ꝛ sicci: aut calidi ꝛ sicci: aut qñ exeunt
L mēbra ab eoꝝ cōplonibꝰ ad friditatē ꝛ sic. vl ad cal. ꝛ sic. distēperatā. Et exeūt ēt a suis cōplonibꝰ: ꝓpt res exneas sic ꝓpter aerē ꝛ exercitiū. Et aliqñ accidit a gñatiōe sicut accidit leprosis: ꝛ maior pars taliū fit ab hrditate: aut ꝑ coituꝫ cū mēstruata in diebꝰ quos dixit çachaꝝ: qꝛ lepra illa a bñficio medicinaꝝ curā nō recipit: nisi fiāt tpe crisis ānoꝝ qd nā ordiauit: ꝛ h testificat mirabilis çacharā: ꝛ ego expertꝰ suꝫ. Et qñ multiplicant isti hūores i corpore splen conat eos attrahē ꝛ negt: aut ꝓpt quātitatē: aut malaꝫ q̄litatē: aut ꝓpter vtrūq: tūc remanēt cū sanguie ꝛ vadunt ad mēbra: ꝛ qꝛ mēbra abominant eos correctionez eoꝝ facē nō pñt. q̄re ex eis gñant egritudies difficilis curationis. ¶ Et chole nigre exeūtis i q̄titate a nā sūt due spēs. vna ē ꝓpter adustionē melie nālis: ꝛ alia spēs ē ex adustiōe chole nō nālis. Et iste spēs gñant a multo calore ꝛ intēsa sicci. q̄uis remaneāt per eaꝝ nāꝫ frigide ꝛ misceat cū eis calor exneꝰ ex nāꝫ multū. Et q signat h. s. q cōplo eaꝝ sit talis ē eaꝝ acetositas: qꝛ qñ spargunt super terrā fermētat ipsaꝫ: ꝛ vnaqueq istaꝝ speꝝ iducit corrosionē i mēbris: ꝛ aliqñ fistulas: ꝛ maxie q̄ fit ab adustiōe chole. ꝛ egritunes q̄ fiūt ex hūoribꝰ istis: q̄dā sūt febres: q̄daꝫ apata: ꝛ febriū q̄ i eis fiūt: q̄dā fiūt i scda digōne: ꝛ q̄
M daꝫ in 3a. ꝛ qd adiuuat gñationē istaꝝ ē oppilo poroꝝ cū grossitie hūoꝝ ꝛ difficultas digōnis. ꝛ apata q̄ dñr sclirotica fiūt ex melia nāli ꝛ adusta: ꝛ aliqñ cācer. Sꝫ q̄ fiūt a nāli semper sine vlceratiōe sūt: ꝛ q̄ fiūt ab adustione nō nāli cū vlceratiōe. ꝛ aliqñ spargit hec mā super oia mēbra: ꝛ tūc fit lepra: ꝛ ꝓpterea dr q lepra ē cancer vlis. Et istiꝰ due sūt spēs: qꝛ q̄dā ē cū vlceratiōe ꝛ q̄dā sine: ꝛ q̄ fit cū vlceratiōe est de melia q̄ est ex nāꝫ: ꝛ flegma salsum ꝛ sanguis ꝫm quosdam recipiunt adustionem.

¶ Cap. 8m. Quod est de causis egritudinum calidaꝝ ꝛ humidarum materialium. N

Iste egritunes gñant ꝓpter exitū sanguis ex nām in quātitate aut q̄litate. Sed exitꝰ ipsius i q̄litate dꝫ dici paucꝰ: qꝛ qñ exit multū: dꝫ attribui egritudo nō illiꝰ egritudis ad quā declinauit: ꝛ illi cui dñat māifeste h est: qꝛ qñ inflāmant minꝰ dꝫ attribui chole: ꝛ sic de alys. Et debes scire q egritunes simplices nō fiūt ex hūoribus simplicibꝰ istis: ꝛ maxie ex illis q nō recipiūt digōnē: nec sunt apti nati recipe ipsaꝫ: qꝛ qñ chola vel melia simplex dñat singulr ꝛ simplr fiūt egritudines ex eis q̄ nullo mō hñt curationē sꝫ noiant simplices ꝑ hūores i eis dñantes sic noiant cōposite: qñ apparēt i eis: ꝛ vident duo humores aut ples dñantes. Et maior pars egritunuꝫ q̄ gñant O
ex sanguie sūt febres ꝛ apata. ¶ Et ipsiꝰ febris sunt spēs due: vna fit ꝓpter augmētū q̄titatꝫ solū: ꝛ ꝑ illd augmētuꝫ q̄titatꝫ claudunt pori ꝛ iflāmat sanguis: ꝛ fit hec spēs febris: ꝛ h febris i suo pnº nō ē putredinalis. Sꝫ si medicꝰ fuerit negligēs in eiꝰ curatiōe fit putredialis: ꝛ h spēs est media iter effimerā ꝛ putridā. ¶ Et alia spēs fit ꝑ aliq̄ putrefactionē. Et febres q̄ fiūt a sanguie fiūt i oibꝰ venis: ꝓpterea qꝛ nō ē sanguis i actu i corpore nisi i venis: ꝛ nō hꝫ iterpolatōeꝫ māifestā. ¶ Sꝫ apata q̄ fiūt ex h hūore sūt q̄ dñr flegmōes ꝛ fiūt plus ꝑ distēperātiā i q̄titate q̄ in q̄litate. Et diuisificant ista apata ꝑ maiorē ꝓfunditatē ꝛ minorē: ꝛ qd ē mioris ꝓfūditatꝫ ē leuiꝰ. Sꝫ sanguis q currit ad mēbrū si distēperatꝰ sit aliqñ i q̄litate cala: fit erisipilla flegmonides: eo q tūc ē cholicꝰ ꝑ iflāmatiōeꝫ chole: ꝛ h spēs ē periculosior. Et apata vlr diuisificāt per diuisitatē mēbroꝝ i qbꝰ fiūt: qꝛ qñ fiūt i aliq̄ ex mēbris pncipabꝰ necio seqt mala febris: ꝛ maxie qñ apa ē flegmō. Et aliqñ fit flegmon i subascellis ꝛ in iguinibꝰ ꝛ i auribꝰ: ꝛ q̄ fiūt in partibꝰ subascellaꝝ gñant ex superfluitatibus trāsmissis a corde. Et fiunt h apata ꝑ alia apata facta in alys ptibꝰ corporis: qꝛ oē mēbrū hꝫ vtutē expulsiuā mādantē alteri. ¶ Et ēt fiūt ex hac variole ꝛ morbili: ꝛ ꝓpterea qꝛ nullus euadit ab his duobꝰ nisi hēat hec. Et nō pōt dici vt fiāt a causis extrīsecis: qꝛ ille nō sunt necie i oi hoie: ꝛ ista egritudo est sic nālis: ꝛ ꝓpter h dr q h egritudo ꝓuenit a mala mā fixa in cibo embrionis: ꝛ ꝓpterea fiunt he egritudines cū febre sanguis: qꝛ si sanguis eēt nimis corruptus patiens posset ex eo mori. P

Dat sinoch[…] idē 3° theiir. trac. 1. c. 4. […] de 4° coll[…] get. 31°.

¶ Cap. 9m. Qd est de causis egritudinū cōpositaꝝ māliū.

Tu debes scire q egritudines simplices singlares q̄ dicte sūt nō fiūt ex hūoribꝰ simplicibꝰ nisi raro. Sꝫ maior pars egritunuꝫ supdictaꝝ ē cōposita ex plibꝰ hūoribꝰ vno. Et cōpositio egritunuꝫ aut ē cōplonis cōpositio aut cōpositio vicinitatꝫ. Sꝫ cōpositio vicinitatis ē sic sigs hēet ab vna pte febrē cholicā: ꝛ ab alia febrē flaticā: ꝛ paroxismi haꝝ duaꝝ febriuꝫ essent in vna hora. Et febres q̄ fiūt ꝑ cōpōneꝫ cōplonis sūt duplices. Q
q̄dā. n. sunt q̄ꝝ cōmixtio ē absota: ꝛ q̄dā ꝯuenietiꝰ pñt appellari cōposite q̄ꝫ mixte: ꝛ ꝓpterea cōicāt febres i signis ꝛ ꝓpetatibꝰ q̄ appropant humoribus simplicibꝰ. Et hec cōplo ꝛ cōpositio q̄ est in hūoribꝰ inducit ad multas cōmixtiones innumerabiles. Et ꝓpterea qꝛ he due spēs cōpositionis sūt in febribꝰ: pñt tñ iueniri febres mixte q̄uis nō sint duaꝝ speꝝ sed vniꝰ: ꝛ hoc accidit qñ fiunt febres in duobꝰ locis diuersis in corpore. Et manifestior febriū cōpositaꝝ est emitriteus ꝛ pluriuꝫ spēruꝫ: ꝛ oēs fiunt ex flate ꝛ chola. Sed q̄daꝫ est q̄ est ex flate itus ꝛ chola ex: ꝛ quedaꝫ est ecōtrario: ꝛ q̄dā est que est cōposita ex flate ꝛ chola: aut itus: aut ex. Et febres diuersificant ꝫ diuersi-

A tatẽ mẽsure quãtitatis aut q̃litatis vel loci hũoris sic causon: ⁊ sic febris q̃ fit ex fl'ate vitreo q̃ dat calorẽ ⁊ frigꝰ sil' in ꝑtibꝰ extrīsecis: ⁊ sic febris q̃ hꝫ fortissimũ calorẽ ĩ ꝑtibus itrinsecis ⁊ in ꝑtibꝰ exteriorib⁹ sũt ecõtrario: ⁊ põt eẽ vt ꝑtes exteriores sint multuꝫ fride ⁊ vocat̃ febris iclusa.

De tẽporibꝰ morbi,

¶ Et q̃lꝫ istaꝝ egritudinũ hꝫ q̃tuor tp̃a: p̃nᵐ: augmẽtum: statũ: ⁊ declinationẽ. Et p̃nᵐ ẽ tp̃s in q̊ appet egritudo in actu: ⁊ nã nihil manifeste opat̃: ⁊ qñ hũor icipit digeri nã icipit opari ꝯ humorẽ: ⁊ illud tp̃s ẽ tp̃s augmẽti: ⁊ dr̃ augmẽtũ: qꝛ tũc sunt fortia accñtia: ⁊ qñ cessat digõ cessat tp̃s augmẽti: ⁊ icipit statꝰ. ⁊ illud tp̃s in q̊ appet certamẽ inter nãꝫ ⁊ hũorẽ. ⁊ qñ nã ẽ fortificata sup hũorẽ: ⁊ ip̃m vincit dr̃ tũc eẽ tp̃s declinatiõis. ⁊ q̃dã egriⁿᶜᵉˢ sũt q̃ hñt dissol'onẽ hũoꝝ sine euõne mãifesta ⁊ sanant̃: ⁊ q̃daꝫ sunt q̃ hñt B dissol'onẽ v̄tutũ paulatiꝫ donec moriunt̃. ⁊ q̃dã sũt q̃ hñt euõnẽ mãifestã ad sanitatẽ vl' ad mortẽ: ⁊ ista noiat̃ vera crisis. ¶ Et crisis salubris sũt due sp̃es: vna est q̃ ducit ꝑ suã euationẽ ad ꝑfectã sanitatẽ: ⁊ alia ẽ q̃ relinq̄t egrituⁿⁱˢ reliq̄as q̃ paulatiꝫ dissoluunt̃ ⁊ liberant̃: ⁊ tp̃e lõgiori salutẽ p̄stat. Et illud idẽ ẽ in crisi mala: ⁊ maior ꝑs crisiũ reperit̃ in febribꝰ acutꝭ. i. q̃ finiunt̃ tp̃e breui: ⁊ qꝛ crisis accidit post digõnẽ si illa digõ ẽ itegra ⁊ ꝑfecta erit crisis ꝑfecta. ⁊ si digõ ẽ ipfecta erit crisis longior. ⁊ digõ cõplet̃ ꝑꝑ longituⁿᶜᶻ tp̄is ꝺm cõpationẽ agẽtis ad patiẽs: qꝛ nõ in oĩ tp̃e qd̃ aduenit patit̃ patiẽs ab agẽte: qꝛ qdl̃ꝫ hꝫ tp̃s ꝓpꝛiũ cõpatiõẽ quã hꝫ agẽs cũ patiẽte: ⁊ h̄ põt cog̃sci in rebꝰ artificialibꝰ: qꝛ mẽsure tẽpoꝝ decoctiõis i rebꝰ artificialibꝰ diuisificant̃. Et ꝑpea qꝛ ita ẽ: ⁊ sũt lõgo tp̃e cognite ⁊ sentiũt̃ egrituⁿᶜᵉˢ ⁊ v̄tutes ⁊ hũores: tũc certũ ẽ ꝑ experiẽtiã ⁊ rõneꝫ nãe vt sciant̃ tp̃a in qbꝰ fit bona digõ aut mala. vꝫ. dies cretici: ⁊ qꝛ digõ bona ẽ ꝑfecta opatio nãe: iõ tp̃s illd̃ C fuit pro maiori ꝑte laudabile. sꝫ digõ ipfecta: qꝛ hꝫ latitudinẽ nõ verificat bonitatẽ suaꝝ crisiũ: sic ꝑfecta. ¶ Et q̄daꝫ dicũt ꝙ iuẽtio crisiũ h̄ ordie ẽ luna. Sꝫ tu d̃bes scire ꝙ ẽ cã remota q̃ medico nõ ẽ nec̃ia: ⁊ cã ꝓpinq̄ ẽ illa quã diximꝰ: ⁊ ifra in libro nr̃o mõstrabimꝰ rõnẽ in h̄ ⁊ dabimus exẽpla. Et aliq̃n accidit mors i p̃nᵒ egriⁿⁱˢ: ⁊ h̄ fit ꝓpterea qꝛ hũores dñant̃ ml'tũ sup calorẽ nãlez ⁊ extiguũt ip̃ꝫ ꝑꝑ q̄ͣtitatẽ aut q̃litatẽ: aut ꝑꝑ vtrũq̄. Et aliq̃n accidit in augmẽto: aut in statu: aut in declinatiõe: ⁊ declinatio in egritudinibꝰ mortiferis fit a debilitate v̄tutis ⁊ nõ a debilitate egritudis sic est in salubribꝰ egritudinibꝰ declinatio ꝓpter dñationẽ virtutis. Et sufficit qd̃ diximꝰ hucusq̄ de egritudinibꝰ mãlibꝰ ⁊ eaꝝ causis. Et nũc volumus facere tractatũ breuẽ de egritudinibꝰ in mãlibus.

sinoch[…] °theisir. I.c.4.[…] 4° coll[…] I°,

3° de diebus creticis Gal'. ⁊ 10° theorice.c.9. Hali. ⁊ 8° theisir. trac.9.c.7. ⁊ 3° eiusdẽ tra. 2°.c.2°.

¶ Cap. 10ᵐ. Qd̃ est de cãis egritudinũ nõ mãliũ in gñali.

ET dicimus ꝙ he egritudies qñ sũt absq̄ cã humoꝝ est locus subti eaꝝ de nec̃itate mẽbra vl' sp̃us. Et efficiẽs ipsaꝝ sũt due res: aut res exteriores: aut alie egritudines mãles. ⁊ volumꝰ dicere D de manifestioribꝰ ipsaꝝ: hoc est de ca. ⁊ sic.

¶ Ca. 11ᵐ. Qd̃ ẽ de cãis egritudinũ imãliũ cal'aꝝ ⁊ siccaꝝ.

QUia quedã egritudinũ calidaꝝ ⁊ sic. sunt in sp̃ũ cordis solũ: ⁊ hec ẽ febris diei ⁊ h̄ fit ꝑꝑ res extrīsecas: ⁊ ẽ ꝑꝑ quatuor cãs: q̃ꝝ vna didit̃ in q̃tuor ꝑtes: q̃ꝝ q̃dã s̄t ꝑ se: ⁊ q̃dã ꝑ accñs: ⁊ eaꝝ q̃ ꝑ se sũt: q̃dã sũt in poᵃ: ⁊ q̃dã in actu. Et q̃ sũt i actu sũt sic calor solis ⁊ ignis: ⁊ vl'r res extrīsece calide i actu: ⁊ q̃ sũt i poᵃ sũt sic balneũ in aq̃ sulphuris q̃ cal'a ẽ in poᵃ: ⁊ sil'r q̃ sũt ꝑ accñs sunt sic ille q̃ claudũt poros: ob quã reꝫ accẽdit̃ calor i ꝑtibꝰ itrinsecis sic est balneũ aque aluminose ⁊ sil'ia. ¶ Scd̃a cã sunt res sũpte i corpꝰ sic cibi ⁊ potꝰ calidi poᵃ ⁊ actu. ¶ Tertia cã est corꝑea aut aiata corꝑea: sic imoderatꝰ motꝰ ⁊ imoderatuꝫ exercitiũ. aiata sicut ira: tristitia: ⁊ vigilia: ⁊ similia. E ¶ Quarta ẽ ꝑꝑ egriⁿᶜᵉˢ mãles sic apata iguis ⁊ titillicoꝝ ⁊ radicũ auriũ. Et iteꝝ ẽ istiꝰ sp̃ei egrituⁿⁱˢ febris ethica: ⁊ hᶜ febris ẽ calor ex̄neus fixꝰ in suba mẽbroꝝ ⁊ ꝓhibet fieri opationẽ ipsoꝝ: ⁊ ꝯsumit eoꝝ subalez hũiditatẽ: ⁊ hꝫ tres sp̃es: leuior ip̃aꝝ ẽ q̃ accẽsa ẽ a calore ex̄neo i hũiditatibꝰ nãlibꝰ ⁊ radicalibꝰ q̃ existũt i suba paruaꝝ venaꝝ. Et 2ᵃ est q̃ est i hũiditate exñte i carne ipsa: q̃ qñ dissoluta ẽ ꝑt a cibis restaurari adhuc. Et 3ᵃ ẽ oibꝰ deterior: ⁊ ẽ illa cuiꝰ calor ex̄neus ꝓfundatꝰ est in mẽbris solidis: qꝛ ipol'e ẽ in eis qd̃ ab eis resolutũ est restaurari: qꝛ mẽsura vite nãlis est ꝺꝫ mẽsurã hũiditatꝭ radicalis in q̊libꝫ idiuiduo ꝓportionato ꝓportiõe duplici ꝺm ꝙ dictũ est i libro cãꝝ breuitatis ⁊ longitudis vite. Et p̃ma sp̃es istius febris vtpl'm F fit ab effimera. Sed alie due sp̃es fiunt pro maiori parte ꝓpter febres mãles humorosas p̄cedentes.

¶ Ca. 12ᵐ. Qd̃ est de cãis egritudinũ imãliũ fridaꝝ ⁊ sic.

ET egritudinũ fridaꝝ ⁊ siccaꝝ q̃dã sũt q̃ appellant̃ egritudines senectutꝭ: h̄ ẽ dñatio friditatis: ⁊ siccitatis sup mẽbra. Et ꝑpea qꝛ illud qd̃ dat vitã est calor cũ hũiditate: ob h̄ hec egriᵈᵒ ꝯiũgit̃: cũ senibꝰ: sꝫ nõ est vera egriᵈᵒ nisi qñ fit in nõ senibꝰ. Sꝫ egritudinẽ ca. ⁊ hu. fri. ⁊ hu. est difficile imaginari. Sed calidum simplex fri. ⁊ hu. ⁊ sic. pñt imaginari. Et nos debemus enumerare qñ tractabimꝰ de rebꝰ que ledunt actiões ⁊ passiones.

¶ Cap. 13ᵐ. Qd̃ est de egritudinibꝰ mẽbroꝝ officialium.

ET postq̄ dcm̃ ẽ breuiter de sp̃ebꝰ egritudinuꝫ appropataꝝ mẽbris ꝯsil'ibꝰ ⁊ de cãis ipsaꝝ. dd̃m ẽ de egrituᵇᵒ officialibꝰ. Et dicimꝰ ꝙ iaꝫ dcm̃ ẽ in p̃nᵒ p̃mi: qꝛ sanitas mẽbroꝝ officialiũ est q̃ ẽ in quãtitate q̃litate: ⁊ positiõe ⁊ colligãtia: qꝛ hec sp̃es colligãtie ẽ inseparabilis ⁊ nõ reitit̃ ad alias sp̃es q̄s dixerũt medici: ⁊ itrat p̄dicamẽtũ hitus: sic pãniculi ⁊ cutis itrãt p̄dicamẽtũ hr̃e. ꝰ tria gña egrituⁿᵘᶻ itrãt gnq̄ p̄nta: h̄ ẽ i q̃litate q̄ͣtiᵗᵉ ꝯtinua ⁊ discreta: ⁊ hitu ⁊ vbi ⁊ hr̃e. ⁊ postea inuenit̃ hec res i qñ h̄ ẽ in p̄oritate ⁊ posteritate. Sꝫ ordinatio mẽbroꝝ offi. ⁊ p̄oritas ⁊ posteritas plus ponenda est in sex seq̄ẽtibꝰ p̄dicamẽtis. Et debes scire ꝙ egritudo non suꝑuenit vnicuiq̄ generi sanitatis sic nos videmꝰ i ordie tunicarũ oculoꝝ ⁊ in maiori ꝑte mẽbroꝝ offi. qꝛ in illis non suꝑuenit egritudo ordinationis: hoc est vt p̄us fiat posterius.

G

¶ Cap. 14ᵐ. Qd̃ est de cõtinuitate ⁊ solutione continuitatis ⁊ suis causis aliqualiter.

SEd cõtinuitas ⁊ sol'o ⁊ cãe illarũ ꝺm aliquã parteꝫ: aliq̃n pñt igredi i genꝰ egritudinũ officialiũ. Sꝫ genꝰ colligãtie nõ itrat i egrituᵇᵒ eiusdẽ ꝑ se. Sꝫ egrituⁿᶜᵉˢ mẽbroꝝ sunt he q̃ faciũt accidere mẽbris egriⁿᶜᵉˢ: qbꝰ altera cõicat cũ altera: ⁊ ꝯueniẽtiꝰ ẽ vt colligãtia enũeret̃ potiꝰ i cãis egriⁿᵘᶻ q̄ in gñe egriⁿᵘᶻ. Sed genꝰ H egritudinũ qd̃ ẽ ꝯ̄riũ ꝯtinuitati nãli q̃ noiat̃ ꝯtinuitatꝭ sol'o est duobꝰ modis. Unus ẽ sol'o ꝯtinuitatꝭ veracis ⁊ continuitatis ꝑtis cũ ꝑte in ꝯsil'ibꝰ: ⁊ h̄ genꝰ dꝫ magis attribui ꝯsil'ibꝰ q̄ officialibꝰ mẽbris: ꝑpea qꝛ hec sol'o accidit mẽbro officiali ex ꝑte q̃ cõpositũ ẽ ex mẽbris ꝯsil'ibꝰ: ⁊ non ex ꝑte q̃ est officiale. Altera ẽ sepatio ꝯtiguitatis termini a termio: ⁊ hᶜ ꝯtinuitatis sol'o nõ veraciter appellat̃: qꝛ hᶜ cõtinuitas fit ꝑ modũ ꝯtigui: ⁊ ꝑ modũ penetrationis ⁊ ꝑ modũ societatis mẽbri cũ mẽbro: aut ligamti. ⁊ hoc genꝰ sol'onis posuimus in genꝰ egritudinũ officialiũ: ⁊ h̄ genus cõicat ꝯiunctioni ⁊ sepationi. Et ꝑpea nõ ẽ sol'o ꝯtinuitatis: vt dixerũt medici dicẽtes: qꝛ erat egritudo que cõicat mẽbris ꝯsil'ibꝰ ⁊ officialibꝰ: qꝛ sol'o ẽ disticta in his duobꝰ

I modis quos dixímꝰ. Et ꝑpea qꝛ ſpēs ſanitatis q̄ eſt i q̄li-
tate in figura : in porís:in meatibus : lenitate:aſperitate:ꝛ
groſſicie:ſūt egrinces iſtiꝰ ſpēi ꝓportiōate iſtis diuiſionibꝰ.
¶ Et egritudinū q̄ ſūt i quātitate q̄dā ſūt i mēſura : ꝛ h̄ ē
in ſuꝑfluitate ꝛ diminutiōe:ꝛ h̄ ꝑ̊ eſt in ꝯſilibꝰ: vt dcm̄ ē.
Sed medici aſſueti ſūt ponē in officialibꝰ:ꝛ q̄dā peccant
in nūo:ꝛ q̄ ſunt in nūo ēt hn̄t duas ſpēs q̄ ſūt ſuꝑfluitatis
ꝛ diminutionis:ꝛ q̄dā ē nālis ꝛ q̄dā nō nālis:nālis ē ſicut
ſuꝑfluitas ſexti digiti:ꝛ diminutio nālis ē dimiutio q̄nti
digiti. Nō nālis ſuꝑfluitas ē ſic̄ cucurbitini q̄ iueniunt̄ in
iteſtinis ꝛ ſil̄es. ¶ Et peccatū poſitiōis eſt ſic̄ diſlocatio
vniꝰ mēbri ab alio:vel alicuiꝰ partis mēbri ab altera. Et
egritunes quas dicūt medici egritudies colligātie fiūt ex
colligātia mēbri offi. cū altero pro pte vniꝰ cōicantis cuꝫ
altero:ſic̄ cōicant coꝛ ꝛ epar cū oibꝰ mēbris. vꝫ. vnū cum
arterijs:ꝛ alterū cuꝫ venis:ꝛ aliq̄n ē colligātia ab vno mē
K bro ad aliud ꝓpriū mēbrū:ſicut colligatū eſt os ſtōi cuꝫ
cerebro per neruū eunteꝫ ab vno ad aliud.
¶ Cap. 15m. Qđ eſt de cauſis egritudinū mēbroꝝ offi.

Locuti ſumꝰ breuiter de egritudibꝰ mē-
broꝝ officialiū : nūc volumꝰ loq̄
de ipſaꝝ cāis. Et dicimꝰ ꝙ egritunes q̄ fiūt in
figura ſūt ꝑꝑ duas res:qꝛ aut a nā : aut a rebꝰ
extriſecis:ꝛ egrido q̄ ꝓuenit a nā:ē ꝑpea quia
mā eſt icōueniēs : nec apta oꝑationi v̄tutꝭ iformatiue:nec
inſtro cū q̊ oꝑat̄ v̄tꝰ iformatiua:nec inſtrꝫ ē aptū ei. A re-
bus vo extriſecis ē ſic̄ ſit embrioni q̄n naſcit̄:vel q̄n nu-
trit̄:ꝛ aliq̄n fit ex errore medici:qꝛ aliq̄n credūt rectifica-
re mēbra ꝛ diſlocāt ea:ꝛ h̄ debes cognoſcē i figura mēbri:ꝛ
figura ꝑtiū:ꝛ ſic d̊bes itelligē in q̄lꝫ egritunc attributa mē
bris offi. in eo ꝙ ſūt officialia ꝛ cā ſtricture meatuū ꝛ con
ſtrictiōis eoꝝ ē ꝑꝑ dn̄ium friditatis ꝛ ſic. ſuꝑ eoꝝ cōplo-
L neꝫ:aut qꝛ cōprimunt̄ ab alijs mēbris:aut ꝑꝑ oppilōnē:
ꝛ oppilatio fit:aut ꝑꝑ a͞pata:aut ꝑꝑ hu. groſſuꝫ:aut viſco-
ſuꝫ:aut ꝑꝑ durū lapidē:aut ꝑꝑ carnoſitatē naſcētē i poro:
aut ꝑꝑ fortitudinē v̄tutꝭ retentiue aut debilitatē expulſiue
v̄tutꝭ:qꝛ ob iſtas cās mlta i eis q̄titas aggregat̄. ¶ Sed
largitas meatuū fit aut a caliditate ꝛ hūiditate:aut ab hu
miditate:aut ab hūore calido mordicatiuo : aut ꝑꝑ medi-
cinas vl̄ cibos apitiuos:aut ꝑꝑ debilitatē v̄tutꝭ retētiue:ꝛ
cā lenitatꝭ ē a cāis lubricatiuis hūidis ſic̄ ab hūoribꝰ muci
laginoſis ꝛ ſilibꝰ. ¶ Et cā aſꝑitatꝭ ē a cāis calidis mordi-
catiuis:ſiue veniāt ab hūoribꝰ:aut a rebꝰ extriſecis. ¶ Et
egrines nūeri ſūt ſꝫ hūc modū:ſi qđ ſuꝑfluit ē ſm curſum
nāe:fit a ſuꝑfluitate māe:q̄ ē in mēbro : ꝛ ſi ex̄ curſuꝫ nāe
eſt ſic̄ cucurbitini ꝛ eoꝝ ſil̄ia q̄ ꝓueniūt ab hūoribꝰ extra
nāꝫ:aut i quātitate:aut in q̄litate. Et diminutio ꝓuenit ex
putrefactiōe ſic̄ ē caſus capilloꝝ:aut ꝑꝑ corroſionē:ꝛ ma
xime q̄n putrefactio ē ab hūore corroſiuo : aut ab aliq̄ re
extriſeca. ꝛ cā magnitudis mēbroꝝ q̄n ē mēbrū ꝑ viā nāe
M eſt ꝑꝑ multā māꝫ mēbri. ꝛ ꝑꝑ dn̄ationē v̄tutꝭ iformatiue
ſuꝑ ipꝫ:ꝛ q̄n nō ē ꝑ viā nāe fit ꝑꝑ aliquā ſuꝑfluitatē ſpſaꝫ
mēbro. ꝛ ꝑuitas mēbri fit ꝑꝑ paucitatē māe ſi ē ſꝫ curſū
nāe:ꝛ q̄ ē ꝑter curſuꝫ nāe fit ex debilitate v̄tutis nutritiue
ſic̄ accidit ethicis. ¶ Sꝫ cāe egritunis male poſitiōis due
ſūt:vna ē extriſeca ſicut diſlocant̄ mēbra ꝑꝑ imoderatuꝫ
exercitiuꝫ:ꝛ ſic̄ q̄n frāgit̄ pāniculus q̄ ſeparat iteſtia a te-
ſticulis:aut ꝑꝑ diſlocationē oſſis anche. Intriſeca āt ē ſic̄
humiditas ſuꝑflua que mēbra mollificat ꝛ lubricat:ita vt
egrediāt̄ a loco ꝓpo:ſic̄ accidit ſirbo: ꝛ iteſtis ꝑꝑ multaꝫ
hūiditatē aq̊ſaꝫ aut lubricatiuā q̄ tranſit ꝑ meatū q̄ tēdit
ad teſticulos. ꝛ cā ſepatōis ꝛ ꝯiūctiōis mēbroꝝ ē 2x:vna
ꝑꝑ debilitatē v̄tutꝭ iformatiue aut malitiā māe:ꝛ h̄ nocu-
mētū ꝓuenit tpe gn̄atiōis:ꝛ qđ nō ꝓuenit a gn̄atiōe ē ſic̄
carnoſitas q̄ fit iter duas carnoſitates q̄n naſcit̄ caro iter
mēbra ipſa ꝯglutinant̄. Sed ſol̄o ꝯtinuitatꝭ i mēbris offi-
cialibꝰ ē eadeꝫ cū ea q̄ fit in ꝯſil̄ibꝰ:ꝛ accidit h̄ aut ꝑꝑ res N
extriſecas incidētes : aut cōquaſſantes vel extēdētes:aut
ab intriſecis:ſic̄ ab humoribꝰ acutis corroſiuis aut exten-
dentibꝰ qui lacerant:aut grauitate:aut ventoſitate.
¶ Cap. 16m. Quod eſt de accidentibus ſuperuenientibus
virtuti nutritiue in generali.

Deinceps volumꝰ narrare d̊ accn̄tibꝰ
q̄ ſuꝑueniūt actionibꝰ ꝛ paſ-
ſionibꝰ:ꝛ approꝑare vnūq̄dq̄ȝ illoꝝ egritu ni
a qua emergit:ꝛ h̄ cognito cog̊ſcemꝰ egri ncm
vniuſcuiuſq̄ȝ mēbri. Et dicimꝰ ꝙ cū accn̄s nō ſit aliđ niſi
leſio actiōis ꝛ paſſionis mēbroꝝ:aut impreſſionis ipſoꝝ
fiūt gn̄a ipſoꝝ accn̄tiū ſꝫ cōputationē generū actionū ꝛ
paſſionū. Et tu ſcis in libro ſanitatꝭ ꝙ q̄daꝫ oꝑōnes ſunt q̄
approꝑant̄ aie nutritiue:ꝛ q̄dā aie ſenſibili:ꝛ q̄dā appro- O
ꝑriant̄ motui:ꝛ q̄dā approꝑant̄ v̄tuti imagiatiue ꝛ cogita
tiue ꝛ memoratie. Et ē icipiēduꝫ ab accn̄tibꝰ q̄ ſuꝑueniūt
oꝑationibꝰ v̄tutꝭ nutritiue:qꝛ ſūt magis nec̄e in eēntia aia-
liū. Et dicamꝰ ꝙ mēbra q̄ ordiata ſūt oꝑatiōibꝰ v̄tutꝭ nu-
tritiue q̄ dcā ſūt in libro ſanitatꝭ ſūt ſic̄ os yſofagus:ſtōchꝰ:
epar:renes:veſica:ſacculus fellis ꝛ ſplen. Et leſio q̄ ſuꝑue
nit vl̄r mēbroꝝ actiōibꝰ ꝛ paſſionibꝰ ē tribꝰ modis : vnꝰ
eſt vt cū oꝑatio mēbri ceſſauerit vt ſit ꝓpinq̄ pūcto ꝑ̊ua-
tionis. ſcđs vt ſit dimiuta a ſuis nālibꝰ oꝑationibꝰ. tertius
vt ſit ꝑmutata ad malas oꝑōnes. ¶ Et d̊bemꝰ icipe i mē
bris nutritiuis ſꝫ ꝙ ordinant̄ in officijs cibi. Et dicamꝰ ꝙ
minuit̄ oꝑatio oris vl̄ ꝑ̊uat̄ ꝑꝑ vlceratiōeꝫ q̄ ei accit:aut
ꝑꝑ a͞pa:aut ꝑꝑ putrefactionē dentiū vl̄ ꝑꝑ aliq̄s egritunes
q̄ fiūt ꝑꝑ aliq̄s cōplōnes mālēs. Et yſofagꝰ ledit̄ aut ab
a͞patibꝰ q̄ in eo naſcunt̄ ꝛ dicunt̄ eldalbuata:h̄ ē ſq̄nātia:
ꝛ fiūt pro maiori pte i muſculo illiꝰ : ꝛ ēt ꝑ̊uant̄ aut dimi- P
nuunt̄ illiꝰ oꝑatiōes q̄n diſlocant̄ ſpōdilles colli ꝛ ꝯhunt̄
ꝑꝑ a͞pata iteriꝰ:aut ꝑꝑ hūorē mucillagioſuꝫ q̄ illuc diſcur
rit i magna q̄titate. Aut ꝑꝑ res aduenietes ab extriſeco:ꝛ
ꝛ hᵉ ſpēs ē ꝑꝑ cāꝫ magne ſuffocatiōis ſuꝑueniētis pueris
paruulis ꝑꝑ hūiditatē ſuaꝝ cōplōnū. Et gn̄alr accidit eis
ſpēs ois egrinis male cōplōnis mālis. Et ēt veniūt egrinces
ꝑꝑ malā cōplōnē nō mālēꝫ ſic̄ teſtificat̄. G. de iuuene cui
medici multū vetabāt aquā:ꝛ ipſe bibit multā aquā fridā
auide vna hora aſſumpta:ꝛ perijt virtꝰ attractiua ꝛ ēt ex-
pulſiua yſofagi:ꝛ nō potuit vlterius deglutire. ¶ De ſtō
ſūt māifeſte q̄nq̄ȝ v̄tutes. vꝫ. digeſtiua:attractiua:retētiua:
expulſiua:ꝛ diſcretiua:ideo fuit nec̄iuꝫ vt nūs accn̄tium
eſſet ſm nūm iſtaꝝ virtutū. Et icipiamꝰ a digeſtiua ꝛ di-
camꝰ q̄a q̄n deficiet virtꝰ digeſtiua in ſtō aceſcent cibi in
ſtōcho:ꝛ cā acetoſitatis eſt friditas que eſt inuēta:eo ꝙ h̄
accidens ꝓuenit a mala cōplexione frigida:ſiue ſit mālis
ſiue nō mālis. Et que eſt nō mālis talis eſt cā intrinſeca:
ꝛ talis eſt cā extrinſeca. g̊ hoc accidens ꝓuenit a mala cō
plexione māli. Et cauſe nō mālēs extriſece ſunt ſicut res
extrinſece i actu frigide in ipſo ſumpte : aut res frigide in
potētia ſumpte:aut ꝓpter multā quātitatē cibi:aut ꝓpter Q
receptionē ipſius incōueniēteꝫ in ordie ꝛ tpe. Sed cauſe
mālēs intrinſece ſunt ſicut humores frigidi. Et iſti humo
res fiunt duobꝰ modis:aut vt gn̄ent̄ in ipſo : aut vt attra-
hant̄ ab alijs mēbris ſicut a cerebro qđ ꝓpriū ē ad ſpar-
genduꝫ humorē flegmaticū:ꝛ ſplene vt ſpargat humorē
mel̄icuꝫ. Sed ſparſio que ꝓuenit a ſplene q̄n eſt in men-
ſura tēperata in quātitate ꝛ q̄litate:tūc eſt oꝑatio nālis:ſꝫ
q̄n egredit̄ a tēperamēto in aliquo iſtoꝝ:tunc fit acetoſi-
tas hec que dicta eſt:ꝛ q̄n dn̄ant̄ multū ſuꝑ ſtōchuꝫ occa
ſiones ſupradicte perijt ipſius oꝑatio penitꝰ:ſicut accidit
in fluxu in q̊ egredit̄ cibꝰ ſic̄ recipit̄ ſine aliq̄ ꝑmutatione
que dꝛ̄ lienteria. Et q̄n ſteterint iſti humores lōgo tēpore

A in stō est cā vt q̄ram⁹ malaꝫ cōplōnē frigidā difficileꝫ ad curādū i suba stōi: ⁊ si diu durauerit ob hāc cāꝫ adueniet hoi cōplo senectutꝭ: ⁊ aliqñ erūt apata frida q̄ fiunt in stō cā istoꝝ accidētiū: ⁊ maxie qñ apata erūt sicca ⁊ dura. Et Alexāder dixit ꝙ acetositas ꝓuenit a calore. Et tu debes scire ꝙ h accñs ꝓuenit sicut accñs ꝙ fit ex vino qḋ acescit ꝓp aerē calidū: ⁊ appet vt sit vna actio: actio accidētalis q̄ subalr̄ fit a silī: ⁊ accñtalr̄ a ꝯrio: sicut in plurib⁹ ꝑscrutari pōt ⁊ iueniri: ⁊ ꝓpterea subtilr̄ medicus has res dꝫ ꝑscrutari vt cognoscat ꝑfecte. Et humoꝝ q ḡnant̄ i stō qdā eoꝝ imbibunt̄ in ipso: ⁊ qdā spargunt̄ in cōcauitate ipsi⁹. Et ēt accidit stō ꝓp diminutionē digōnis vētositas: ⁊ q̄uis h accñs cōicet debilitati v̄tutis retētiue: ꝓpea q̄a stōch⁹ qñ colligit̄ supra cibū bona collectiōe aduenit: tūc
B bona digestio: ⁊ qñ nō bñ colligit̄: tūc calor nālis non bñ dñat̄ ibi: ⁊ tūc natat cib⁹ i ꝑtib⁹ supiorib⁹: ⁊ tūc refrigerat̄ ⁊ ḡnant̄ vētositates in eo: ꝓpterea q2 ꝑs supior ē neruosa sicut dictū ē. Et scias q2 calor debilis ē cā ḡnandi vētositates: ꝓpterea q2 calor fortis carminat ⁊ dissoluit ipsi⁹ māꝫ dissolōne nō manifesta: nec ēt fortis frigiditas ḡnat vētositatē: eo ꝙ nō hꝫ a sui nā vt generet vētositatē. Et ab hac *Vide infra ca,20,* mala opatiōe accidit ex nēcitate ꝑmutatio in cibo ad malam q̄litatē fumosaꝫ vel humorosaꝫ. Et manifestū est ꝙ hoc accidēs fit a calore extraneo q est plus ex̄ nām q̄ꝫ calor q cibū resoluit in fumū: ⁊ cōuertit in fumositatē. Naꝫ ab isto ḡnat̄ hūor putrefact⁹ ⁊ sapor corrupt⁹ fetidus silis odori raffani: q2 ille ꝯuertit̄ in stō ad malaꝫ cōplōnem. q egritu^nes q̄ fiūt ab his fiūt a mala cōplōne cala māli vl̄ ñ māli. Et q̄ fiūt a nō māli fiūt vl̄ ꝓueniūt a cibis calis ⁊ a reb⁹ extrinsecis. Mālis fit ab humorib⁹ cholericis ḡnatis in ipso: vel missis ab alio mēbro. Et mēbrū appropriatuꝫ ad h est epar vel fel. Et qbusdaꝫ hoib⁹ est fel tāgens stōm: eo ꝙ qdā sunt hñtes meatū fellis ad stōm sic splen hꝫ: ⁊ tales hoies sunt qb⁹ chola in stō ḡnat̄. Et hec chola nō dr̄ chola nisi equoce: ⁊ hic humor cadit in fundo stōi:
C aut imbibit⁹ ē in corꝑe ipsi⁹. Et aliqñ accidūt stō illa mala accñtia ab apatib⁹ q̄ nascunt̄ in ipso. hec sunt oia accidentia q̄ veniūt v̄tuti digestiue. Et virt⁹ discretiua est que cognoscit oēs spēs cibi ⁊ nutrimēti: ⁊ cognoscit sanguineꝫ a supfluitatib⁹ vt nutriat mēbrū ex cōuenietiori: ⁊ mittat vnicuiq3 mēbro qḋ est ei sile: ⁊ isti⁹ v̄tutis nō fuit memor Gal. ⁊ sepatiua de q̄ loqt̄ nō est h: ⁊ ē magna dr̄ia iter sepatiuā ⁊ discretiuā: ⁊ i eē ⁊ tpe. Sꝫ hāc habeo ab Albumasare q eā asserit fortiter: ⁊ nō ē dubiū qñ ipsa sit i corpore: ⁊ est nēcia: sicut sunt alie v̄tutes. Et ipse dicit in illo libro oia accñtia q̄ adueniūt corpi qñ ipediunt̄ opationes illi⁹ v̄tutis: ⁊ dicit ꝙ qñ debilitant̄ in stō: nēciuꝫ ē vt generent̄ mali hu. in toto corꝑe: eo ꝙ nō est fcā sepatio inconuenietis a ꝯueniēti. vñ aliqñ ꝓueniet morphea. Et erit h etiā ꝓpterea q2 debilitata erit virt⁹ hec in splene: q̄a non erit attracta chola nigra ad ipꝫ. Sed nō manifestat Albumasar ꝑ quā cōplōnē ista virt⁹ opat̄: nec ꝙ sit ei⁹ instr̄m: sic dixit in alijs q̄tuor. Et h est magn⁹ defect⁹: q2 qñ volu-

Virt⁹ separatiua est alia a discretiua. p quo vide. 6°. de accidēti. c. primo. ⁊ 14ª tertij. trac. p. c. 29°. ⁊ trac. 4°. c. 6°. quo def ⁊ quid sit virtus separatiua,

D mus remouē accñtia q̄ supueniūt eidē: ⁊ si nō cognouerimus cōplōneꝫ q̄ laborat nō cogscem⁹ modos curationis ipsi⁹. Et nos dñō ꝯcedēte debem⁹ suū eē declare: ⁊ q̄ cā laboreꝫ infert: ⁊ qñ ꝑuat̄ ei⁹ opatio aut minuit̄: post hec ex nēcitate sequet̄ debilitas in v̄tute nutritiua quā hꝫ stōch⁹ in seipso: aut ab ea ꝑuat̄: q2 iaꝫ dictū est ꝙ stōchus nutrit̄ ex chilo aliquo mō nutrimēti: ⁊ si nō nutriret̄ a chilo nō amplecteret̄ ipsum: ⁊ qñ debilitat̄ virt⁹ nutritiua in stō: sequit̄ ex necessitate egritudo que dr̄ idigestio stomachi. ⁊ causa istius sunt due res: aut mala cōplo ca. ⁊ sic. fixa in substantia radicali stomachi: que si ꝓlongat̄ inducit ethicam: aut mala cōplexio fri, ⁊ sic. que inducit senectutē.

Cap. 17^m. Qḋ ē de accñtib⁹ supueniētib⁹ v̄tuti retētiue. E

Et virtutis retētiue qñ diminuitur opatio seqt̄ iflatio ⁊ vētositas: ⁊ aliqñ exit cib⁹ idigest⁹. Et cā hui⁹ ē mala cōplo fri. ⁊ hu. ⁊ aliqñ soluꝫ fri. nō mālis ⁊ mālis. ⁊ qñ hec opatio appropiquabit ꝑuatiōi sui fiet egri^do lubricitatꝭ itestinoꝝ. Sꝫ qñ h v̄t⁹ retinebit cibū mala retētiōe adueniet stō vt sit tremulosus: eo ꝙ v̄t⁹ retētiua ꝯiūget̄ cū fece cibi. Et h accñs appet in stō plus tpe satietatꝭ supflue: qñ iplet̄ stōch⁹: nec ꝑt regere cibū: ⁊ h accit ꝓp vnā malā cōplōnē mālē: aut nō mālē.

Caplm. 18^m. Quod est de accidentib⁹ virtuti expulsiue superuenientibus.

Virtutis expulsiue operatio: aut diminuit̄ aut ꝑuat̄. Ad diminutionem ꝯo ipsi⁹ accidit vt remaneat ⁊ retineat̄ cib⁹ in stō mala retētiōe: ita vt putrefiat. Sꝫ F
a ꝑuatiōe ipsi⁹ accidit egritudo q̄ dr̄ colica. Et hui⁹ cā est cōplo mala frida mālis vel non mālis: ⁊ hec ē subalis cā ꝑuatiōis ipsi⁹. Et aliqñ ꝑuat̄ ꝓp oppilationē q̄ fit in intestinis: sic accidit in colica: ⁊ hec ꝑuatio est accñtalis. Sed supflua expulsio q̄ supuenit opationi isti⁹ v̄tutis facit vnā ex spēb⁹ lubricitatis intestinoꝝ. Et hec est fortior illa q̄ fit ꝓp ꝑuationē retētiue: q2 h fit ꝓp aliā reꝫ q̄ mouet hāc v̄tuteꝫ ad expellēdū nimis: sic sunt hūores vlceratiui: vt cholera aut flegma salsum: ⁊ melia acetosa. Et ēt pōt fieri ꝓp apa ḡnatuꝫ in orificio vel porta stōi: aut ꝓp cibos corruptos ꝑmutatos ad tales hūores: sicut accidit i fortissimo fluxu. Et aliqñ remotꝭ his oib⁹ causis v̄t⁹ expulsiua mouebit̄ h malo motu: ⁊ ēt ꝓp aliquā leuē cāꝫ eidē adueniētē: ⁊ h ꝓp errorē v̄tutꝭ illi⁹ mēbri: ꝓpea q2 h mala dispositio est reuisa in hitudinē stabileꝫ: ⁊ ꝓpea curant medici hanc egritudinē cū medicis cū qb⁹ curāt ꝯtriginē: ⁊ meliā: ⁊ remoueat̄ error iste ⁊ sensibilitas mala. Et adhuc declabo meli⁹ in libro de igenio sanitatꝭ: ⁊ pōt eē vt h fiat ꝓp apa G
factū in supficie stōi. Adhuc ēt isti v̄tuti attribuit̄ malum accñs qḋ dr̄ singult⁹ qḋ accidit ꝓp reꝫ q̄ ledit ꝓp q̄litateꝫ calidā aut frigidā: ⁊ q̄dā spēs fit ꝓp malā cōplōnē calidā ⁊ siccā fixā i suba stōi: ita ꝙ ḡnat̄ i ipso vna spēs spasmi: cui⁹ sanatio aut ē difficilis aut ipolis: ⁊ aliqñ fit spasm⁹ ꝓp multā humiditatē q̄ est in suba neruosa stōi s̄m ꝙ dictū est in causis spasmi. Et vomit⁹ appropriat̄ male opationi isti⁹ v̄tutis: sꝫ nō est ita subalis ipsi sicut expulsio q̄ fit per iferiores ꝑtes. Et cā vomit⁹ ē ꝓp cām natātem in ore stōi: ex multa hūiditate cholerica aut flatica: q2 qñ isti humores erūt in ꝑtib⁹ supiorib⁹ stōi mouent vomituꝫ: ⁊ qñ erūt in partib⁹ inferiorib⁹ stōi mouent fluxum. Et aliqñ spargunt̄ ad stōm ab alijs mēbris sicut ab epate: vt videm⁹ in multis qb⁹ aduenit febrile frigus: ⁊ cū vomūt curant̄: ⁊ hoc accidit ꝓpe ab hu. cholericis ⁊ aliqñ a flegmaticis: ⁊ ꝙ fit a melancholicis significat maius maluꝫ.

Cap. 19^m. Qḋ est de accidentib⁹ supuenientibus virtuti attractiue stomachi. H

Causa ipedimēti attractiue stōi eadeꝫ ē cū cā q̄ h fac̄ i ysofago. Sꝫ dimiutiōeꝫ appetit⁹ ⁊ augm̄tū ipsi⁹ in stō dicemus qñ tractabim⁹ de accñtib⁹ q̄ adueniūt virtuti sensibili.

Cap. 20^m. Quod est de accidentibus que superueniunt virtuti nutritiue intestnoꝝ.

Hacusq3 dixim⁹ de accñtib⁹ q̄ fiunt in opationib⁹ q̄ manifestant̄ in stō: deiceps volum⁹ dicē de accñtib⁹ q̄ supueniūt v̄tutib⁹ nutritiuis itestioꝝ. Et dicim⁹ ꝙ manifestior virt⁹ q̄ est in eis ē virtus expulsiua: ⁊ post illā retētiua. Accidētia q̄ supueniūt ipsis sunt s̄m corru-

I ptionē istaꝝ duaꝝ virtutū. Et qñ puaṫ opatio v̄tutis ex-
pulsiue aut diminuiṫ: tunc fit egritudo q̄ dr̄ colica. Et pri-
uationis cā isti⁹ v̄tutis stat pp malā cōplōnē cholericā
n̄alē aut nō n̄alē. Et puatio q̄ puenit a mala cōplōne
frida est plurib⁹ manifesta: ppterea qꝛ friditas ē ɔ̄ria ca-
lori n̄ali pp suā q̄litatē: ꝛ ipedit spūs in oib⁹ suis opōnib⁹.
Sꝫ qñ puenit a caliditate nō est admirādū. ppterea ꝙ
multa mēbra nō agūt nec patiunṫ: nisi pp calorē tēpatū
mēsuratū vnicuiqꝫ membro: ꝛ qñ calor egrediṫ multū ex
nām in aliq̄ duaꝝ q̄litatū: tūc puanṫ coꝝ opatiōes pp ca
lidū aut fridū. Sꝫ qñ destēperanṫ paꝝ in calore. tūc erit
opatio mala: sicut calor stōi ꝙ pmutat cibos in fumosita-
tes. Et aliqñ puaṫ opatio isti⁹ v̄tutis i itestinis pp oppila-
tiones q̄ in eis fiūt. Et ille fiūt aut pp sterc⁹ duꝝ aut visco
sum: aut humorē grossū ꝛ viscosū: aut pp apā vētosum:
K quis lesio q̄ puenit ab apatib⁹ in hac opatiōe fit duabus
de causis: vna qꝛ egrūt itestina malā cōplōnē n̄alē: ꝛ
alia ppterea qꝛ claudit vias. Et vētositas ēt claudit inte-
stina pp duas res: vna qꝛ ꝑponit se stercori sic accidit ca-
nalib⁹ subterraneis vñ fluūt aque. Alia qꝛ torquenṫ inte-
stina donec claudanṫ. ¶ Itē fit oppilatio pp lumbricos:
ꝛ accidit in itestinis pp corruptionē isti⁹ v̄tutis expulsiue
que fit pp oppilationē: qđ facit opatiōes non n̄ales: eo ꝙ
expellit supfluitatē per ptē supiorē quā dꝫ expellere per
ptē inferiorē: ꝛ tūc euomit stercus. Et aliqñ debilitaṫ v̄t⁹
expulsiua ppter oppilationē vie a chisti fellis ad itestia:
ꝙ tūc nō pōt puenire ad itestina ex cholera illud qđ ad-
iuuet ad stercoris expulsionē. Sed si hec opatio pmuta-
ta fuerit ad malū ɔ̄riū: tūc malā faciet opationē: ꝛ fiet
aliquo mō flux⁹: eo ꝙ stercus nō trahit in itestinis morā
cōuenietē pp augmētū isti⁹ v̄tutis. Et cā augmēti istius
v̄tutis est pp humores mordicatiuos qui sparsi sūt ad ite
stina ab epate ꝛ venis: ꝛ stō: aut felle: aut ab alijs mēbris:
ꝛ aliqñ pueniūt a capite. ¶ Et qñ humores mordent ite
L stina multum vlcerant ea: ꝛ fit egritudo que dr̄ vlceratio
intestinoꝝ que disinteria noiaṫ. Itē accidit istud isti vir-
tuti pp q̄litatē ciboꝝ qui sunt extra nām: qꝛ aliqñ stoma-
chus expellit ad itestina cibum anteqꝫ digeraṫ: ꝛ aliqñ fit
ppter multā cibi quātitatē qñ est supflua. Et aliqñ acci-
dit ppter oppilationē meat⁹ qui est inter epar ꝛ itestina:
ꝛ tunc nō trāsit cib⁹ ad epar: ꝛ cib⁹ aggrauat v̄tutē expul-
siuā: ꝛ ppterea ipm expellit. Et aliqñ cā que prohibet pe-
netrationem cibi ad epar est grossities ciboꝝ: ꝛ grossities
cibi est: aut pp nām ipsius eiusdē cibi: aut ppter debilē
opationē stōi in ipsū: aut ppter vtrūqꝫ. Et aliqñ nō tran-
sit cib⁹ ad epar ppter debilitatē v̄tutis attractiue in ipso:
sicut accidit in egritudinib⁹ epatis. Et qñ debilitaṫ virt⁹
retētiua fit vna spēs fluxus que noiaṫ elicalfa: ꝛ h̄ proue-
nit necessario ppter malā cōplōnē n̄alē ꝛ nō n̄alem.
Et qñ puaṫ ipsa opatio fit alia spēs fluxus que dr̄ lubrici-
tas intestinoꝝ: ꝛ opationes extremitatis intestini longa-
tiōis ipediunṫ: aut ppter vlcerationē factā a duritie ster
coris: aut pp hemorroydas ibi natas: ꝛ aliqñ venis ipsi⁹
apertis fluet inde sanguis: ꝛ aliqñ fluet sanguis iste p viā
n̄alis purgationis ꝛ laudabilis. ꝛ hoc est qđ dicit Aristo.
M malus sanguis discurrit a naso ꝛ ano.

¶ Cap. 21m. Qđ ē de accn̄tib⁹ supuenietib⁹ v̄tutib⁹ epatis.

Qvia epar hꝫ qnqꝫ v̄tutes: ideo accn̄tia ei
aduenietia totidem sunt: qꝛ qñ dimi
nuiṫ in ipso virt⁹ digestiua sanguis suus erit
flegmaticus: ꝛ mēbra q̄ nutrienṫ longo tpe
ex tali sanguine cōuertenṫ sm̄ suā cōplōnē
ad nām isti⁹ huoris: ꝛ poterit fieri egritudo q̄ dr̄ hidrops
hiposarcha. ꝛ h̄ accn̄s euenit pp malā cōplōnē frigidā
n̄alē: ꝛ aliqñ fiet pp q̄litatē cibi aut maliciā sui ordinis.

Et aliqñ fiet ppter res extrinsecas ꝛ pōt fieri ab oib⁹ cau N
sis que inducūt friditatē cōplōnis. Et aliqñ pp colligātiā
membroꝝ seruietiū epati cū ipso sicut stōchus: qꝛ qñ di-
minuiṫ opatio stōi in dirigēdo chilū ꝛ mittit ipsum non
coctū epati: ꝛ qñ in hoc fit pseuerātia cōuertiṫ nā epatis
ad cōplōnē frigidā. Et splen qñ debilitaṫ ꝛ nō mundifi-
cat sicut debet: tunc remanet pars frida ꝛ sicca in epate: ꝛ
cōuertit ipm ad cōplōnē frigidā: ꝛ qñ etiā intestina graci
lia egrunt malā cōplōnem: ꝛ sic tunc lediṫ epar ppter
colligātiā que est inter ipsā ꝛ epar. Et aliqñ egrit epar
malā cōplōnē ppter apā: sed apā nō erit cā pro maiori
parte istius egritudinis nisi indureṫ ꝛ fiat lapideum. Et
aliqñ erit causa egritudis epatis egritudo officialis: sicut
sunt oppilationes que fiunt in ipso: eo ꝙ oppilatio habet O
extinguere calorē intrinsecū: ꝛ maxime qñ hu. faciens h̄
est frigidus. Sed qñ opatio virtutis digestiue acqsiuerit
maximū errorē: tunc accidet vnū ex duob⁹: qꝛ aut hydro-
pisis timpanitica: aut alie egritudines calide. Et tu debes
scire ꝙ mēbra nō agunt ꝛ patiunṫ nisi cū quodā calore
temperato ex frigiditate pportionata ei: ideo qꝛ ostēsum
est in n̄ali phia ꝙ friditas ē in corpore sicut instrm̄ tēpe-
rans calorē n̄alē qui est primū agens ꝛ substātiale. ergo
quodlibet membrū operaṫ suam actionē per istū calorē
correctū cum isto instrumēto cōueniente ei. Et qñ frigi-
ditas aduenit membro multa: ita ꝙ calor nō egrediṫ ad
suam formā n̄alē multū: tunc diminuiṫ opatio membri
sicut in cibis qui acescūt in stō: ꝛ sicut in sanguie flegma-
tico qui gn̄aṫ i epate frigido. Et qñ augmētaṫ calor agēs
breui augmēto: ꝙ tñ tunc nō trahit calorē agentē a sua
forma n̄ali: tunc fit mala augmentatio in opatiōe mēbri
sicut in stō generante fumositatē ex cibis: ꝛ sicut in epate
generāte multā cholerā. Sed qñ fit magnū augmētū in
caliditate vel frigiditate: ita ꝙ calor membri exeat a sua P
forma n̄ali: tunc faciet membrū opationē ɔ̄riā opationi
n̄ali sicut stomachus qui corrūpit cibos. ergo cause istaꝝ
egritudinū fiunt eque a mala cōplōne calida sicut frida.
¶ Et postqꝫ assignauimus cām cōem oibus mēbris vo-
lumus reuerti ad locū vnde sepati fuim⁹ ꝛ assignare cās
proprie in epate. Et dicimus quia qñ accidit epati mala
cōplexio calida parū excedēs sicut diximus: tunc egret
multā amaritudinē. Sed qñ augmētabiṫ hec mala com-
plexio cal'a ita ꝙ egrediaṫ a sua forma n̄ali: tūc erit opa-
tio ipsius epatis operatio nō n̄alis. ꝛ pueniet illa opatio
solum a calore in eo ꝙ est calor: ꝛ nō in eo ꝙ talis calor.
ergo que pueniet ab isto calore in eo ꝙ calor simpl'r in-
ducet partē aqueam quā inueniet ad fumū: ꝛ faciet ex eo
ventositatē ꝛ pueniet ex h̄ timpanitica hidrops aut sile:
ꝛ si fuerit cā remotionis n̄alis caloris egritudo cal'a: attri-
bueṫ illa remotio egritudini calide: ꝛ si fuerit frida attri- Q
bueṫ frigide. Et ppterea multū laborant medici vt dent
cām bene istius speciei eo ꝙ eque fit a calore sicut a fri-
gore. Et ppterea hec spēs difficilior est ceteris ad curan-
dum. Sed causa acquirēdi malā cōplexionē vniuersal'r
sunt cause calide materiales ꝛ non materiales. Et cā que
magis est ppria in hac lesione est qñ chistis fellis suam
operationē nō facit: ꝛ hoc accidit aut ppter oppilationē
que est in meatu qui est inter chistin ꝛ epar: aut ppter de-
bilitatē virtutis attractiue in ipso chisti: aut ppter oppila
tionē meat⁹ q trāsit a chisti ad intestina: aut ppter debi-
litatē virtutis expulsiue q̄ est in ipso felle: qđ est quia qñ
claudiṫ ille meat⁹: tūc accidit eidē illud accn̄s ꝙ aduenit
hn̄ti clausa itestina h̄ est: qꝛ non petit cibū nec desiderat.
Et accidit hoc ppterea ꝙ virt⁹ attractiua ē in quolibet
mēbro ppter nutritiuā. Et virt⁹ nutritiua cōplet suas opa
tiones ppter quatuor has virtutes: ꝛ qñ puaṫ vna istarū
priuanṫ

Timpan[...] est difficil[...] alijs speci[...] oppo. a R[...] 9° Alm[...] ꝛ 14ª ter[...] trac. 4. c. 4

A priuantur oēs: ꝛ sic accidit epati ꝓpter fel. Et accñs qḋ dr̄
ictericia fit ex necītate ꝓpt̄ vnā duaꝝ reꝝ: aut ꝓpter p̄ua
tionē opōnis fellis: aut ꝓpt̄ diminutionē: q̄a tūc remanet
amaritudo ꝑmixta sanguini: ꝛ v̄tus expulsiua mittit eam
ab oib⁹ mēbris: ꝛ expellit eā ad sup̄ficiē corp̄is p̄ mo^m cu
ratiōis sic̄ expellūt̄ alie sup̄fluitates: ꝛ h̄ spēs nō ē timo
rosa: aut q̄a epar: aut q̄a mēbra acq̄siuerūt malā cōplōnē
cal'issimā: sic̄ accidit qñ ḡnant̄ ap̄ata cal'a i eis: aut ꝓpt̄ ve
nena cal'a ebibita: q̄a tūc dn̄at̄ multa q̄ntitas chol'e i cor
pore ꝛ spargit̄ ad cutiz. Et h̄ māifestat̄ ꝓpt̄ q̄ntitatē sup̄
fluā ꝛ malā q̄litatē: ꝛ nō p̄ viā mūdificatiōis: ꝛ ꝑpea hec
spēs ē p̄iculosa. ⁋ Qñ d̄bilitat̄ v̄t⁹ discretiua i epate tūc
debilitāt̄ opōnes ipi⁹ ꝛ spargūt̄ p̄ totū corp⁹ hūores hi
cū sanguie: ꝛ fiūt ꝓpt̄ h̄ m̄lte egri^nes sic̄ hidrops q̄ dr̄ ascli
tes: q̄a nisi h̄ v̄t⁹ coḡscat aut separet aquositatē q̄ ē i chilo:
B tūc spargit̄ i sanguie: ꝛ nā pellit ipāz ad ꝯcauitatē vētris:
ꝛ q̄dā dicūt q̄ n̄ expellit ad hūc locū nisi per venas vm
bilici: ꝑpea q̄a iste vene ꝯtinuāt̄ cū epate: ꝛ p̄ istas exit su
perfluitas aq̄sa q̄ ē i embriōe qñ ē i corpore mr̄is. Et ali
qñ fit h̄ accñs ꝓpt̄ d̄bilitatē v̄tutꝭ attractiue q̄ ē i renibus:
aut ꝓpt̄ oppil'ōnē: aut ꝓpt̄ stricturā illi⁹ meat⁹. Et qñ d̄bi
litat̄ v̄t⁹ retētiua. al'. attractiua i h̄ mēbro ē cā vt exeat san
guis ex eo crudus aut nō coct⁹. al'. aut coctus. Et qñ v̄t⁹ ex
pulsiua erit ꝑmutata ad malū i h̄ mēbro tūc reuertit̄ san
guis ad itestia p̄ meat⁹ p̄ q̄s cib⁹ trāsit ꝛ fiet flux⁹ sanguis:
ꝛ h̄ ē aut ꝓpt̄ acumē sanguis: aut ꝓpt̄ malitiā cōpl'ōnis.
Qñ debilitat̄ aut p̄uat̄ operatio v̄tutꝭ attractiue ēt ex hac
ꝓuenit malus flux⁹. Et cā v'lis lesiōis haꝝ v̄tutū ē ꝓpter
egri^nes appropatas mēbris officialib⁹ aut ꝯsil'ib⁹. Sꝫ offi
cial' ē cā p̄ accñs: q̄a mediāte egri^ne cōpl'onali q̄ ē appro
priata ꝯsil'ib⁹. Et iste due spēs egritudis ledunt mēbrum
duob⁹ modis: aut i eo q̄ ē i ipso mēbro: aut i eo q̄ ē i mē
bro cōicāte cū eo. Et ꝓpterea si aliq̄s q̄reret a nob i hūc
C modū postq̄ꝫ vna reꝝ per quā ledūt̄ operatōes mēbroꝝ
ē p̄ cōicatiōez v'l colligātiā: ꝛ cor ē illḋ qḋ dat calorez epi
per quē fac̄ suas operatiōes ledēt̄ operatiōes epatꝭ ꝓpt̄
passiōes cordis aut nō. R̄ndem⁹ q̄a postq̄ꝫ cor ē dn̄ans
mēbꝝ super oia ex toto ipol'e ē vt i eo ḡnent̄ egritudies
sensibiles tales q̄ possint ledē epar aut alia mēbra stante
hoie viuo: ꝛ si h̄ accidit accidet per viā extneitatꝭ q̄ fit i re
b⁹ nālib⁹: ꝛ h̄ fit valde raro. Sꝫ maior pars egritudinū
q̄ fiūt i corde remanēte hoie viuo per cōparatiōez fit ad
mēbra isensibilia: q̄uis n̄ sit ipol'e vt cordi adueniāt egri
tudies occulte ꝓpt̄ malā cōpl'ōnē. Et qñ sūt sensibiles le
siōes operationū epatꝭ tūc sūt fortissime: sic̄ tu vides q̄ ꝓ
pter paruū motū vel ꝓpter paruū remū adueniētem gu
bernatori magne nauis fit magn⁹ mot⁹ i parte p̄ori nauis.
sic ēt hꝫ se q̄libet dispō cordis ad oia mēbra principalia.
Propterea qñ medicabimur epar: nō debem⁹ negligere
cordis dispōnē: imo añ oculos p̄ferendū vel preponēdū.
Et adhuc melius declarabimus in ingenio sanitatis.

D ⁋ Cap. 22^m. Quod est de accidentibus superuenientibus
virtuti digestiue venarum.

ACcñtia q̄ veniūt digōni venaꝝ sequūt̄
p̄ maiori parte egri^nes epatꝭ: sed
hñt egritu^nes ꝓpaz eis h̄ ē fluxū sanguis. Et in
egritudib⁹ fit h̄ ꝓpt̄ fortitudinē v̄tutꝭ expulsi
ue ꝛ maxie i crisi laudabili. Sꝫ illḋ qḋ ē accñs absolutū
fit ꝓpter sanguinē mordicatiuū ꝛ acutū: ꝛ ꝓpterea dissol
uit ꝯtinuitatē orificioꝝ eaꝝ: aut ꝓpter s̄btilitatē sic̄ vide
mus i egri^ne q̄ dr̄ cl'auloz. Et sic̄ tu vides q̄ accidit i vtri
bus olei: aut accidit ꝓpt̄ multitudinez sanguis quā vene
ꝯtinē nō p̄nt: ꝛ aliqñ accidit ꝓpt̄ d̄bilitatē sube venarū q̄
p̄parate sūt scissiōi: aut q̄a sūt s̄btiles nimis aut nimis du
re. Et res q̄ scindūt venas cito sunt multitudo sanguinis
ꝛ res extrisece sicut casus ꝛ percussio. Propter passiōes E
hoꝝ membroꝝ ꝛ epatis multa accidunt accñtia in vijs
vrinalibus. Et in libro signoꝝ hoc declarabo.

⁋ Cap. 23^m. Quod est de accidentibus superuenientibus
virtuti nutritiue membrorum.

SEd accñtia q̄ accidūt vltie digōni q̄ ē i mē
bris sūt tria sic̄ i alijs. Aut q̄a p̄uat̄ opō
v̄tutꝭ nutri^ue i ipa sic̄ fit in ethicis. Aut q̄a dimi
nuit̄ sic̄ accidit i macie appellata alchaul: aut
permutat̄ sic̄ i lepra ꝛ morphea. Et cā hoꝝ accñtiū ē aut
p̄p̄ malā cōpl'ōnē ipoꝝ mēbroꝝ: aut p̄p̄ cōicatiōnē alio
rū: sic̄ i lepra q̄ fit p̄p̄ duas res: aut p̄p̄ debilitatē v̄tutꝭ di
gestiue q̄ ē i mēbro: aut p̄p̄ malā māz eidē ab alio trans
missaz. Et malitia māe ē aut ꝓpt̄ seipāz: aut p̄p̄ d̄bilitatē
epatꝭ ꝛ venaꝝ. Et cā morphee ē p̄ maiori parte ꝓpt̄ d̄bi
litatē v̄tutꝭ discretiue epatꝭ aut ꝓpt̄ d̄bilitatē attractiue in
splene. Et aliqñ accidit ꝓpter malā cōpl'onem acq̄sitā in
suba mēbroꝝ: ꝛ aliqñ ꝓpt̄ cibos. Et tu debes scire q̄ qñ F
enumeramus cās istoꝝ accñtiū: q̄ tūc nō dicim⁹ res con
trarias adiuicē: aut q̄ ipsa etiā accñtia aliquādo nō pos
sunt esse simul: sed pluries hec accidentia sunt per plures
causas vna ꝛ posset etiam esse vt omnes adessent.

⁋ Cap. 24^m. Qḋ ē d̄ accñtib⁹ ipediētib⁹ digōnē cerebri.

ETopatio v̄tutꝭ digestiue in cēbro: aut
diminuet̄ aut corrū pet̄. Et
ab h̄ ꝓuenit flux⁹ v'l cursus superfluitatū n̄ co
ctaꝝ a cēbro per nares ꝛ palatum. Et h̄ accñs
appellat̄ nasla. Et accit a reb⁹ fridis extrinsecis. Et aliqñ
fit ꝓpt̄ res cal'as ꝛ volum⁹ dicē q̄ fiat a cal'is. Et dicimus
q̄ ꝓpterea q̄ h̄ superfluitas ē nō cocta. dicim⁹ q̄ cā effi
ciēs hāc egritudinē ē d̄bilitas v̄tutꝭ digestiue q̄ ē in cēbro
ꝓpter malā cōpl'ōnē dn̄antē ex friditate. Et h̄ hñ p̄t assi
gnari i reumatib⁹ ex cā frida extriseca. Sꝫ reumata que G
fiūt a cāis cal'is extrisecis recipiūt p̄scrutationez: q̄l'r fiāt
per viā d̄bilitatꝭ v̄tutis digestiue. ꝑpea dicim⁹ q̄ d̄bilitas
v̄tutꝭ digestiue h̄ fac̄ per accñs: h̄ ē ꝓpt̄ multā q̄ntitatem
māe ꝛ ipsi⁹ fluxū: ꝓpterea q̄a calor fac̄ fluer̄ res ꝯgelatas
dissoluendo eas. Insuper attrahit cerebꝝ a toto corpore
ad caput: ꝛ ꝓpt̄ istā multā malā māz q̄ i cerebro colligit̄
ꝓuenit accñs p̄narratū: q̄a refrigerabit̄ ꝛ v̄tus digestiua
ipediet̄ ꝛ fatigabit̄ circa cerebrū ꝓpter reparationē tāte
q̄ntitatꝭ sup̄flue. Ista ē cā q̄ntitatiua ꝓpt̄ quā d̄bilitat̄ v̄tus
digestiua cerebri p̄p̄ cās extrisecas. Cā v̄o q̄litatiua ē q̄
calor extne⁹ extrisec⁹ hꝫ per sui nāz refrigerare calorē in
trisecū: sic̄ sol refrigerat ignē. Et ēt alie cāe sūt q̄ n̄ idigēt
ꝓlōgatiōe s̄mōis. Et h̄ v̄ba hñt locū i oib⁹ trib⁹ digōni
bus si vis eas ponere tm̄ tres: sic̄ fec̄ Ga. aut q̄tuor s̄m di
ctū hois quē tu scis. Sꝫ mihi meli⁹ vr̄ vt in venis nō po
nat̄ tertia digō: ꝓpterea q̄a sanguis i eis nō trāsit ad aliā
formā sic̄ sit i stōcho epate: ꝛ alijs mēbris: q̄a stōch⁹ ꝯuer
tit cibū ad chilū: epar ad sanguinez: mēbra alia ꝯuertunt
ad sperma albū. Sꝫ vene nō faciūt trāsire ad aliam for H
mā q̄uis nutriant̄ ex eo aliquo mō ex necessitate.

⁋ Cap. 25^m. Quod est de accidentibus superuenientibus
virtuti nutritiue cordis.

DEinceps volum⁹ enarrare d̄ accñtibus
sup̄uenietib⁹ mēbro p̄ncipi v̄tu
tis digestiue ꝛ h̄ ē cor. Et postea narrabim⁹ ac
cidētia q̄ sup̄ueniūt mēbris sp̄matꝭ ꝛ vrie: ꝛ postea erit cō
plet⁹ s̄mo accñtiū q̄ sup̄ueniūt v̄tuti nutri^ue. Et dicim⁹ q̄
accñtia q̄ sup̄ueniūt cordi sūt sic̄ sincopis cardiaca ꝛ tre
mor: ꝛ v'r qñ exeūt v̄tutes pulsatiles a sua nā. Et hoꝝ cā
aut ē itriseca aut extriseca. Extrisece cāe sūt accñtia aie q̄
calefaciūt cōpl'ōnē cordis sic̄ ira ꝛ furor. Et cāe ꝓpter q̄s
occultat̄ iteri⁹ calor sic̄ ex ira ꝛ his sil'ib⁹: q̄a qñ ꝓuocent̄

I sue v̄tutes iteri⁹ ꝛ calefit nimis tūc fortificat̄ su⁹mot⁹pul
satilis:vt tēperet suā cōplōnē attrahēdo aerē ꝛ expellen/
do exteri⁹.¶ Et cāe itrisece sunt mala cōplo aut vt sit in
eo aut i mēbris sibi colligatꝭ ꝛ aliqñ erit cōplo cordis nō
mālis sic i febre ethica ꝛ qñq3 mālis qñ recipit sāguis q
est i eo aliq3 pmutationē.S3 apa nō pt tolerare i sui sba:
eo ꝙ pus ifirm⁹ ōficit.Et medici dicūt ꝙ pt gñari i ipsi⁹
pāniculo:ꝛ si medic⁹accelerat curā ipsi⁹ pt curari ꝛ si nō
morit̄.Et dic̄ Ha.ꝙ cor sustinet egri^nem mālē.v3.q3dā hu
miditatē aq̄saz q̄ gñat̄ i ipsi⁹pāniculo:a q̄ puenit egri^do q̄
vocat̄ ronol:ꝛ sonat liq̄factio toti⁹corporis.Et aliqñ na/
scūt̄ sup pāniculo eminētie dure ꝛ vl̄r dico ꝙ nō ē ipoſe
vt sup ip3 nō adueniat ois mala cōplo:excepto vt nō sit
cu3 apate:aut nō vltimet̄:ga qñ vltiabit̄ aut supflue fiet
sincopis aut sile.Et sincopis ē reuoca° subita caloris nāt
K ab oib⁹ ptib⁹ corpis ad cor:ita ꝙ mēbra regi nō pñt:ꝛ h
accidit aut pp paucitatē caloris:aut pp ipsi⁹ nimiā disso/
lutionē:ꝛ pp alias cās.Et mēbra q̄ ledūt̄ pp ipsi⁹ cōican
tiā sūt mēbra pncipalia.Et mēbrū qd maxie cū eo cōicat
est os stōi:ꝛ ppea noiat̄ fegnādi:ga cor noiat̄ flegat:ꝛ pp
h fegnādi dr̄ puu3 cor Et accidit sincopis pp dolorē stōi
pluries:ꝛ accñtia v̄tutū pulsatiliū ꝛ cāe illoꝝ:ꝛ qd pt cō/
prehēdi ab eis meli⁹ ē narrare in libro signoꝝ ꝛ ibi dicā.
¶ Cap.26^m.Qd est de qbusdā accñtibus splenis.

IAm dixim⁹ ꝙ mēbra q̄ fuiūt epati sſ sac/
cus fellis:splen:ꝛ vesica:ꝛ renes.Et iā
dixim⁹accñtia q̄ veniūt pp puationē fell'opa/
tiōis qñ dixim⁹accñtia epatꝭ:ꝛ locuti fuim⁹ de
splene:ꝛ adhuc dicem⁹de eodē.Qñ corrumpit̄ operatio
v̄tutis attractiue splenis:tūc diffundit̄ chol'a nigra cū san
guie:ꝛ aliqñ expellit ipsa3 nā ad cutim:ꝛ fit morphea ni/
gra:ꝛ vl̄r pp h accñs fiūt oēs egri^nes mel'ice.Et qñ dñat̄
supflue ipsi⁹ v̄tus expulsiua:tūc ifirmat̄ stōch⁹:ita ꝙ ali/
qñ ob h accidit fluxus mel'icus.Et spleni adueniunt oēs
spēs egritudinis cōplonalis officialis ꝛ cōis sic̄ in apati/
bus.Et ppterea ga cib⁹ ex q̄ nutrit̄ istd mēbrū ē gs̄sus:ꝛ
L vl̄r egritudines q̄ in eo fiūt sunt grosse substātie.
¶ Cap.27^m.Quod est de accidentibus superuenientibus
virtutibus renum.

REnes hñt gnq3 v̄tutes sic̄ alia mēbra:ꝛ qñ
puat̄ v̄tus discretiua q̄ ē i renib⁹:aut
digestiua:aut retētiua:tūc fundit̄ sanguis i vri/
na:ppterea ga aq̄sitas sanguiea q̄ mittit̄ eis ab
epate vt nutriant̄:tūc ab eis imutari non pōt.Et qñ puat̄
eoꝝ v̄tus attractiua tūc fit hidrops asclites:sicut dcm̄ ē.
Et qñ augmētabit̄ multū tūc fiet flux⁹vrie cū forti siti:ꝛ
h egri^do dr̄ diabetica.Et qñ dñante v̄tute attractiua dbi/
litat̄ retētiua ꝛ digestiua eoꝝ oino:ꝛ ppea i hac egritudie
exit vria nō cocta.Et cā hui⁹accñtꝭ ē iteꝝ pp malā cōplo
nē aut egri^nem officialē aut cōe3:ꝛ ꝯueniēs est appropare
hāc egri^nem male cōploni cal'e:ppea ga tractatio fit ppt
cal'z.Et nō ē ipol'e attractiuā augmētari pp dbilitatē re/
M tētiue:qd ē:ga qñ dbilitat̄ retētiua nō nutriunt̄ renes ab
aq̄sitate ꝯueniēter pp paucā morā quā h3 aq̄sitas:ꝛ tunc
conat̄ v̄t⁹ attractiua ad trahēdū plusq3 ꝯueniens sit:ꝛ ob
h accidit ꝙ vria paꝝ manet i vesica q3uis non sit plena.
Uirt⁹expulsiua ipedit̄ i his mēbris pp oppil'onē q̄ fit in
his ex corpib⁹lapideis gñatꝭ i hūiditatib⁹g̊ssis cū calore
dsiccatiuo ꝛ recipit duriciē sic̄ lateres terra.Et maior ps
istoꝝ fit i sba renū:ꝛ nō i ꝯcaui^te:ꝛ h egri^do noiat̄ hascac.
¶ Cap.28^m.Quod est de accidentibus impedietib⁹ ope/
ra vesice.

VIrtus expulsiua ipedit̄ in vesica pp op/
pil'onez q̄ fit in ea:sic̄ ex apate: aut
hūiditate g̊ssa:aut a sanguie coagulato:aut a la
pide ꝛ tūc ꝯstringit̄ vrina:ꝛ aliqñ ꝯstringit̄ vrina pp ipe N
dimētū virtutis expulsiue:ꝛ aliqñ fluit vria ppt dñatio/
nē virtutꝭ expulsiue:ꝛ h accidit ppter vlcerationē ipsi⁹ve
sice q̄ fit ppter q̄litatē mordicatiuā q̄ ē in ipsa vria:ꝛ ali/
qñ accidit ꝙ vrina exit sine volūtate ꝛ sine dolore:ꝛ h ac
cidit qñ paraliticat̄ musculus q ē in collo vesice.Et de h
loq̄mur qñ narrabim⁹accñtia q̄ accidūt v̄tuti volūtarie
mobili.Et maior ps accñtiū q̄ adueniūt istis duob⁹mem
bris dūenit vltio ad vlcerationē:ꝛ in pn°sui aduēt⁹ noiat̄
scabies q̄ fit ppt malā cōplōnē mālē pp malos hūores
qui spargunt̄ ad ipam.Et d3 h accidere ei eo ꝙ est via ꝛ
receptaculū superfluitatū corporis ꝛ hipostasis ipsius.
¶ Cap.29^m.Quod est de accñtib⁹ superuenietib⁹mēbris
generationis sicut testiculis virge ꝛ vulue.

QUando virt⁹digestiua puat̄ i testiculis
aut diminuit̄:tūc nō faciūt sper O
ma aptū ad gnōnē:ꝛ h accidit ab vna spērum
male cōplonis.Quia qñ dñat̄ multū i calore
ꝛ siccitate tūc cōburit̄ spma.Et sil'r si dñat̄ in friditate ꝛ
siccitate aut hūiditate p se:aut in friditate p se:nō dcogt̄
sperma:s3 remāet sbtile aqueū.Et q̄dā ex istis cōplonib⁹
sūt tales a pn°gnōnis:ꝛ nō recipiūt correptionē:ꝛ q̄dā sſ
p accñs ꝛ corrigūt̄.Et qñq3 puāt̄ opōnes istoꝝ mēbroꝝ
ppt apata aut icisionē suspēsorioꝝ suoꝝ:aut pp malitiā
q̄ i eis superuenit i mēsura:aut i passiōe sic̄ ē i erniosis.Et
h accidit ppt largitatē neruoꝝ ad q̊s suspēsi sūt testicu/
li ppter hūiditatē superfluā ꝛ relaxāt̄ illi nerui:ꝛ dscen/
dūt itestina ad bursa3 testiū.Et pōt eē vt dscēdat ad bur
sa3 vētositas aut aq̄sitas.Et aliqñ accidit h egritudo pp
rupturā q̄ aduenit huic foramini:ꝛ h ē deterior:ꝛ multe
alie maneries iueniūt̄ i libris practicoꝝ.Sed v̄t⁹expulsi
ua puat̄ i v̄ga ppt oppil'onē suoꝝ meatuū aut ppt dbili P
tatē aut lassitatē:aut ga accidit in ei⁹ for^a mala figura qñ
idurat̄:ꝛ h accidit qñ lesa ē chorda q̄ sustētat erectionem
ipsi⁹ aut ppt multā siccitate3:aut ga igrossata ē ex apate
sil'i lapidi.¶ Qm̄ vulua fuit creata ppter gnōnē:ꝛ qr est
via superfluitatū scd̄e dignōis:iō accñtia q̄ huic mēbro
adueniūt istis operatiōib⁹ adaptāt̄.Et i vulua sūt q̄tuor
virtutes.s.attractiua/retētiua/digestiua/ꝛ expulsiua:s3 lo
co digestiue d3 poni ꝯseruatiua:ꝛ h ē ꝯueniēs:ga ppa v̄t⁹
est ꝯseruatio embrionis.S3 operatio v̄tutis discretiue ñ
est māifesta i ipa:ga nō ē credēdū vt nutriat̄ ex eo quod
colligit̄ in ipsa.Et q3uis h cadat magnū dubiū:h nō sol/
uet̄:s3 h relinquet̄ libro de aialib⁹.S3 attractiua ꝛ retēti/
ua ꝛ expulsiua sūt manifeste i ipsa.Et ppterea volumus
narrare accñtia q̄ supueniunt vnicuiq3 eaꝝ.Et dicim⁹ꝙ
qñ dbilitat̄ vel puat̄ virt⁹ ꝯseruatiua quā dixim⁹ eē pro
priā sibi virtutē:tūc minuet̄ aut puabit̄ ꝯceptio:ꝛ h acci
det aut pp malā cōplōnē mālē aut nō mālē.Et q̄ ē ñ mā
lis q̄dā ē q̄ ē a pn° gnōnis:ꝛ illa noiat̄ sterilitas:ꝛ q̄dā ē q̄
est p accñs.Et qdā dixerūt ꝙ h fit pp dispōnē corporu3
celestiū.S3 h ego nō video nec affirmo.S3 via q̄ ledūt Q
iste male cōplones sperma i vulua ē eadē cū illa q̄ mala
cōplo testicl'oꝝ ledit sperma i eis:qd ē ga qñ ista mēbra
erūt cal'a ꝛ sicca:tūc cōburet̄ i eis sperma:ꝛ qñ erūt frida
tūc ifrigidabit̄ ꝛ fiet aquosu3 cursibile.Et qñ ipedit̄ v̄tus
retētiua matricis aut debilitat̄:tūc erit cā abortiendi.Et
cā ipedimēti illi⁹ v̄tutis est hūiditas lubricatiua p maio/
ri parte.Et qñ debilitat̄ virt⁹expulsiua illi⁹habebit diffi
cilē partū:queādmodū superfluitas expulsiue ē cā abor
tiōis.Et qñ virt⁹ attractiua diminuit̄ aut puat̄ in ipsa est
cā diminutiōis aut puatiōis ꝯcept⁹.Et aliqñ ledunt̄ oēs
iste operatiōes i vulua ppter apa qd fit in ea:aut ppter
egritudinē q̄ suffocatio mr̄icis appellat̄.Et ista egritudo
nō ledit solu3 operationes matricis:s3 ēt operatiōes mē/
brorum

broꝝ totius corporis:eo ꝙ hec egritudo fit in hoc mēbro
ex humore silī veneno:ꝛ fac̄ fumū q resistit ꝑpter malaz
A suā formaz calori nāli sic̄ faciūt venena:ꝛ fit ab h̄ ꝓuatio
oiuz oꝑationū vite:ꝛ fere cor pulsatiōe ꝓuat̄.Propterea
qa h̄ accn̄s accidit vtplīm mulierib⁹ q̄ remote sunt a coi
tu:operat̄ ad h̄ putrefactio q̄ h̄ accn̄s mouet collecta in
eis:ꝛ fit ꝑpter corruptionē spermatis:ꝑpterea qa illarū
sperma ꝓparatuz est illi corruptioni.Et ego dico ꝙ nō ē
impossibile vt generetur in malis corporibus : ꝛ eorum
suba vnus est humor silīs veneno:ꝛ maxie in h̄ mēbro:
eo ꝙ loc⁹ ē ꝛ receptaculū superfluitatū corporis q̄ ꝓpara
te sūt recipere corruptionē ꝛ aliqn̄ icarcerant̄:ita ꝙ non
recipiūt correptionē:ꝛ sanationez:ꝛ si ceciderit ad man⁹
perfecti medici recipiet sanationē. ¶ Et huic mēbro ac
cidūt egritudics pōnis.ita ꝙ ꝓuant̄ ab eo oēs sue opera-
B tiōes:qa paraliticat̄ aut egredit̄ de loco suo ꝛ suspēdit̄:ꝛ
aliqn̄ ē cā isti⁹egritudis salt⁹:aut percussio ꝛ aliqn̄ est hu
miditas lubricatiua.Et ex reb⁹ q̄ resistunt m̄ricis nāe vt
nō ꝯcipiat ē egritudo noiata mola:ꝛ ista egritudo fit ꝑpt
defectū virtutis iformatiue i spermate:ꝛ h̄ accidit aut ꝑ-
pter corruptionē mēbri:aut ꝑpter corruptionem māe.Et
tūc gn̄at̄ in vulua qdā frustū simile frusto carnis:ꝛ vē-
ter mulieris similat̄ vētri ꝓgnātis donec abortit:ꝛ aliqn̄
accidit vt nā ipsaz digerat ꝛ ꝯuertat ipsaz in humiditatē
aut vētositatē. ¶ Sz accn̄tia q̄ adueniunt sanguini men-
struo sūt eadē accn̄tia q̄ accidūt digōni venaꝝ:ꝛ ꝓpea su
perfluitas fluxus sanguis fit ꝑpt vnā duaꝝ reꝝ aut ꝑpt
debilitatē v̄tutꝫ retētiue in venis:aut ꝑpter augmentū ex-
C pulsiue:aut ꝑpter ambo silr̄.Sz defect⁹ virtutis retētiue
ꝓuenit ab vna ex spēb⁹ malis cōplōnis:ꝛ augmētū v̄tu-
tis expulsiue fit aut ꝑpter mordicationez humoꝝ:aut ꝑ-
pter q̄ntitatē coꝝ.Et cāe cōstrictiōis sanguis sūt opposite
causis supradictis saluo ꝙ ex reb⁹ vna q̄ debilitat v̄tutez
expulsiuā:aut ipaz ꝓuat sūt oppilōnes q̄ fiūt in venis ꝑ-
pter grossiciē sanguis:aut ꝑpter suā viscositatem. Et tps
nālis purgatiōis mēstrui breue est vni⁹ diei. ꝛ lōgū est se
ptē dieꝝ. Et tempus breue interpolationis menstrualis
est viginti dierum longum est triginta dierum.

¶ Cap.30m. Qd̄ est de expulsiua plurium membroꝝ.

Et aliqn̄ adueniūt accn̄tia v̄tutꝫ expul
siue vni mēbro solū ꝛ aliqn̄
toti corpori. ꝛ q̄ adueniūt toti corpori sūt sic̄
tremor:rigor:ꝛ alices:ꝛ silia. Et accn̄tia q̄ ad
ueniūt vni mēbro soli sūt sic̄ tussis pulmōi:ꝛ
sternutatio cerebro:ꝛ ossitatiōes ori:ꝛ ruct⁹ꝛ singult⁹stō.
D Et nos narrabim⁹ cāz vniuscuiusqꝫ istoꝝ. ¶ Et nos nō
appropam⁹ h̄ accn̄tia aie nutritiue nisi ꝑpterea ꝙ nō sūt
volūtaria:q̄uis volūtas hēat i aliqb⁹ eaꝝ aliquā iuētio-
nē. ¶ Et dicim⁹ ꝙ tremor ꝛ rigor sūt mot⁹ v̄tutꝫ expulsi-
ue i musculo ꝑpt expulsionē hūoris ledētꝫ calītate sua vl̄
friditate. Et ꝙ ita sit nobis ōn̄dit̄:qa tales tremores ad-
ueniūt corpori ꝑpt res extrisecas sic̄ si subito sup corpus
spargat̄ aq̄ calīssima:qa ex hac ꝓuenit rigor. Et aliqn̄ ac
cidit horripilo aut tremor:ꝛ h̄ accidit ꝑpt aerē friduz ꝛ
aquā fridā:ꝛ cū iste cāe erūt d̄biles tūc fiet rigor:ꝛ i ma-
iori ꝑte tūc accidit i febrib⁹:ꝛ qn̄ erūt fortes tūc accidet
tremor:ꝛ tn̄ nō p̄t fieri tremor nisi p̄cedat rigor:ꝛ maxie
q fiūt ꝑꝑ hu. calos i febrib⁹. Sz q fit ex hūorib⁹ frigidis
Argm̄ ꝯ me-dicos 2m. flāticis aliqn̄ accidit sic̄ dic̄ tremor absqꝫ putredie:ꝛ h̄ ac
cidit solū i spēb⁹ vitrei flātis. ¶ Et medici dicūt ꝙ ille q
fit ab hu. calīs est fortior:qa hu. ē mag̃ mordicatiuus:ꝛ q
fit a frigore ē min⁹ mordicatiu⁹. Et nos videmus qa fit ꝯ-
riū hui⁹i reb⁹ extrisecis:qa aer fridus dat h̄ accn̄s vehe-
menter:ꝛ aer cal's nihil. Sz horripilōnē hn̄ fac̄. ꝑpterea
dī ꝙ fortꝫ tremoris cā ē ꝯ caloris nālis i ꝑtib⁹ itrisecis:ꝛ
ifrigidatio mēbroꝝ exterioꝝ:qa tūc mouet̄ nā ad expel
E lēdū illd̄ qd̄ ē suū ꝯriū siue calz siue fridū:sz fridū ē plus
ꝯriū. ¶ Sz tremor q fit i hora mortis ē mot⁹ v̄tutis ex-
pulsiue ꝑpter ipoam sustētādi mēbra:ꝛ ꝑpterea extiguit̄
calor itrisec⁹ ꝛ ex toto resoluit̄:ꝛ assilat̄ ille mot⁹ motui q
nō hꝫ ꝓnm nec finē nec cāz sz solū defectū:sic̄ vꝫ in motu
flāme cādele:ꝛ in casu folioꝝ arboꝝ ꝑpter ꝯsumptōez.
Et ꝑpterea qn̄ aduenit aliqd nāe ab extriseco qd̄ sit mor
tifeꝝ ipsa expellit tūc corporis superfluitates ꝑpt terro
rē sic̄ accidit illis q decapitant̄. ¶ Sz tussis ē motus vir
tutis expulsiue in pulmone ꝑpter expulsionez reꝝ q̄ le-
dunt instrumēta anhelitus cum aere qui egreditur secuz
ꝛ ꝑpter adiutorium pectoris. Et ob hoc pꝫ ꝙ virtus vo-
F lūtaria habeat aliquā inuētionem in hac re:q̄uis nā ipsa
violētiā iferat. Et effi. cā tussis est vna ex spēb⁹ cōplōnis
male mālis vel nō mālis. Sz mālis fit ꝑpter hu q stillat
a cerebro sic̄ accidit a reumatibus aut a re q̄ ꝓuenit a pe-
ctore ad pulmonē:aut a spōdilib⁹ sic̄ ꝑpter apata q̄ sūt in
ipso pectore:aut ꝑpter rē q̄ gn̄at̄ in ipo pulmōe:sic̄ apa-
ta aut vlceratiōes:aut ꝑpter sanguinē q egredit̄ ab eo ꝛ
exit sanguis ab eo ꝑpter venā fixaz i eo. Et h̄ est pericu-
losum:ꝛ aliqn̄ exit sanguis a pulmone per viā resudatio
nis:eo ꝙ istud mēbruz est vaporosum:ꝛ aliquando cur-
rit sanguis ad pulmonez a parietib⁹ pectoris. Et medici
dixerūt ꝙ cuidā hoi accidit fortissima tussis:ꝛ cum tussi
ꝓiecit vnū lapidē:ꝛ icontinēti fuit idē liberat⁹. Et adhuc
dicunt ꝙ est vna spēs tussis q̄ fit ꝑpter mucillagines que
nascunt̄ in pulmone. Et aliqn̄ res extrisece mouēt tussiz Rub⁹ canis
sicut puluis ꝛ fum⁹:ꝛ lana spinaꝝ q̄ dicit̄ lana canina ha
licalcalbus. Et ēt cōplexiōes nō māles mouent hoc acci
dens. Saluo ꝙ virtus expulsiua nō est nata laborare ꝓ
illis sicut pro mālibus:sz mouet̄ hoc motu per accidēs.
G ¶ Et ꝑpterea qa illud qd̄ queritur a pulmone est vt mo
ueat̄ ad expellēdū illud qd̄ ipsi nocet:cōcessa fuit ei a nā
bona virtus sentiendi. Et quando sentit rem ledētē tāgē-
do ipsum:tunc mouet̄ virt⁹ expulsiua q̄ est in illo. Et sic̄
mouet̄ pulmo ad hoc ꝑpter cōplexionē mālem: sic etiā
mouet̄ ꝑpter cōplexionem nō mālem:qa nō hꝫ a sui na
tura facere nisi hoc:qa res que fiunt a natura fiunt duo-
bus modis:aut necessitate:aut iuuamēto. Sed accidit tn̄
raro vt h̄ accidēs fiat a rebus extrisecis que nō sequunt̄
viaz nature sicut dictū est:ꝙ vnus homo habebat fortis-
simam tussiz:ꝛ vnus medicus ex experimētalib⁹ p̄cepit
ei vt clauderet os:ꝛ incōtinēti fuit liberatus:ꝛ in alio pre
cepit vt stringeret̄ colluz:ꝛ fecit:ꝛ liberatus fuit. Et qn̄qꝫ
accidit tussis ꝑpter cōpressionē que fit pulmoni ab alijs
membris:sicut fit in apostemate epatis:aut ꝑpter nimiā
vel superfluā satietatez. ¶ Et sternutatio est motus vir-
tutis expulsiue in cerebro ꝑpter mūdificationem super-
H fluitatum q̄ fiunt in eo. ꝑpter hoc aliqn̄ mundificant̄ su
perfluitates corporis ꝛ pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ aliquādo
ex sternutatiōe expellunt̄ aliq̄ ex superfluitatib⁹ q̄ sūt in
ore stōchi. ꝛ propterea fortis sternutatio aliqn̄ mouet vo
mitum:ꝛ hunc motuz aliqn̄ facit virtus expulsiua quan-
do humor sui qualitate mordet meatus nariū. ꝑpter hoc
res apposite naribus acute ꝓuocant sternutationē. ¶ Et
si tu quereres. si hec superfluitas ꝓuenit a cellulis cerebri
ad nares ꝛ mouet sternutationē. Rn̄dem⁹ qa h̄ raro con
tingere pōt. Et ructus ꝑꝑ expulsionē fit vētositatis q̄ ē in
stōcho a v̄tute expulsiua. ¶ Et alices fiūt ꝑpt motū v̄tu
tis expulsiue in mēbris ꝑpter expulsionē supfluitatis fu
mose que est in mēbris. Silr̄ oscitatio est extēsio muscu-
loꝝ mandibularū ꝑpter expulsionem superfluitatuz fu-
mosaꝝ. ¶ Ista sunt accidentia que superueniunt opera-
tionibus virtutis nutritiue ꝛ illis q̄ appropriant̄ ei.

¶ Ca.31m. Qd ē de accñtib⁹ supueniētib⁹ v̄tuti sensibili.

I D Einde volum⁹ narrare accñtia q̄ sup-
ueniūt v̄tuti sensibili. Et a sim-
pliciori icipiem⁹ vt a v̄tute sensibili. ¶ Et
dicim⁹ ꝙ q̄uis virt⁹ sensibilis pnceps cōis
sensibilitatis sit in corde vt dcm̄ est: non tñ
cōplet̄ ei⁹ operatio manifeste nisi i cerebro nucha ꝛ ner
uo. Et ꝓpterea h̄ mēbra q̄ dicta sūt: sūt fride cōplōnis ꝛ
hūide subē: ꝛ sūt passibilia: nec est eoꝝ dn̄atio sic dn̄atio
cordis: ꝛ ideo fit vt maior pars accñtiū q̄ supueniūt opa-
tionib⁹ sensibilib⁹ sūt a parte cerebri nuche ꝛ nerui. Sed
cordi nō pōt accidē egritudo ꝓpter quaꝫ ꝓueniat p̄uatio
haꝝ virtutū eo ꝙ mors añcedit: q̄uis nō sit ipoſe vt ac-
cidat ipsis a corde aliq̄ debilitas ꝛ diminutio: ꝛ ascēdit h̄
K ꝙ si icidat̄ vna ex magnis arterijs alicui ex membris di-
minuit̄ sensibilitas illi⁹ mēbri. Et adhuc videmus ꝙ pri-
uat̄ sensus ꝛ mot⁹ qñ syncopizat ꝛ etiaꝫ fit magn⁹ tremor
qñ hō multū timet. Et nos nō facim⁹ d̄mōstrationē isti⁹
sicut fac̄ Gal. de icisiōe nerui: q̄uis declatū sit ꝙ cor hꝫ i-
uētionē in operationib⁹ haꝝ virtutū. Et adducim⁹ ꝓba
tionē a loco eēndi ꝛ nō eēndi ꝑ melioratiōe ꝓbatiōis: ꝛ
ga ita est dixerūt medici ꝙ cause aduēt⁹ accñtiū sup has
virtutes dicūt ꝙ sunt a cerebro: nucha: ꝛ neruo. Et tñ cuꝫ
tu curas ista mēbra caue ne obliuiscaris curaꝫ cordis: sic
dcm̄ est in libro sanitatis. ¶ Deide volum⁹ narrare acci
dētia q̄ accidūt sensui tact⁹: ꝛ postea dabim⁹ eoꝝ cās. Et
dicimus ꝙ h̄ virt⁹ ē de gn̄e virtutū passiuaꝝ ga illa pa-
tit̄ a q̄tuor q̄litatib⁹ q̄ dn̄ant̄ in ea. Ipsi⁹ accñtia tot sunt
quot sunt accñtia aliaꝝ virtutū: h̄ est ga corrūpit̄ penit⁹:
sicut in mēbro paralytico: aut diminuit̄ sic i stupore: aut
permutat̄ in malā q̄litatē sic est in sensu doloris. Sꝫ pri-
uatio sensus in toto corpore ē mors de necitate: sꝫ p̄uatio
in vno mēbro ꝛ diminutio in toto corpore pol'is ē. ¶ Et
cause q̄ faciūt h̄ accñtia sunt de necitate mala cōplō mā-
L lis ꝛ nō mālis: ꝛ mala cōplō q̄ ipsa fac̄ est in cerebro: nu-
cha: aut neruo. Et ē ꝑscrutādū si hec accñtia fiūt ab octo
spēb⁹ male cōplōnis: aut a ꝑte eaꝝ. Et dicimus ꝙ q̄dam
istoꝝ mēbroꝝ sūt frida ꝛ sicca: sic nerui: ꝛ q̄dā frida ꝛ hu
mida: sic cerebrū ꝛ nucha: ꝛ ga ita ē ista mēbra patiunt̄ a
frigiditate: aut a friditate ꝛ humiditate vt plus: ꝛ ꝓpterea
sūt cāe istoꝝ accñtiū iste due res. Sꝫ ꝙ mala cōplō cal'a
hoc faciat nō est ipol'e. ga iā declaratū est ꝙ opatio alic⁹
mēbri nō cōplet̄ nisi ꝑ calorē mensuratū ꝛ tēperatum ꝛ
nō est ꝯ̄ria ex q̄ q̄litate exeat tēperātia: ꝛ si accidit est de
raro ꝯtigētib⁹. Nec ēt est ipol'e vt hoc accidat ꝓpter sic-
citatē: ga nos videmus decrepitos q valde paꝝ sentiūt:
sꝫ si ꝓuenit a siccitate remotū est vt fiat subito. Et postq̄
qualitas frigida iquātū est frigida est cā hoꝝ accñtiuꝫ ꝑ
maiori ꝑte exn̄te ꝯiuncta cū humiditate aut nō ꝯiuncta:
q̄uis humiditas sit p̄parata ad hoc agendū eo ꝙ facit re
laxationē: ꝓpterea qñ est cōposita cū caliditate remotū
est vt fiat hoc accñs: sed nō dicimus ꝙ sit ipol'e. sed diffi-
M cile est iuenire cōplōnē mālē solū humidā nisi sit cōiun
cta cū cal'itate aut frigiditate: ga qd̄ facit hoc non est nisi
humor extra nāꝫ. Et humor nō est nisi aut frigidus ꝛ hu.
aut frigidus ꝛ sic. aut calidus ꝛ humidus vl' calidus ꝛ sic.
¶ Et postq̄ dcm̄ est q̄ spēs cōplōnis ꝑ maiori ꝑte est cā
h⁹ accñtis dōm est q̄uo accidūt super has opationes. Et
dicim⁹ ꝙ hec mala cōplō qñ fit in cerebro seqtur ex ea
diminutio sensibilitatis in toto corpore. Sed qñ fit in ce-
rebro fit in ipso p̊ ꝛ subal'r: aut fit ꝓpter cōicationē quaꝫ
hꝫ cū ore stōchi: ꝛ qñ fit in vno latere cerebri: fit in latere
corporis h̄ accñs. Et sil'r qñ gn̄at̄ aliqs malus humor do
minās in aliquo neruo: tunc p̄uat̄ aut diminuit̄ sensus il-
lius mēbri cuius ꝓprius est ille neruus. Et humor potest
generari i neruo duob⁹ modis. vno fit ab humore a quo N
nutrit̄ neruus ipse ꝛ tādem paulatiꝫ nutriet̄ donec acq-
ret malignā cōplōnē. Alio mō vt nō sit humor in neruo:
sed ifusus in humore ipm circūdāte. ¶ Et aliquādo acci
dit hoc accñs neruo ꝑforato propter oppil'onē: ꝛ oppil'o
fit aut ꝓpter apā: aut ꝓpter hu. grossuꝫ: aut ꝓpter cōpres
sionē. Et q̄uis hec egritudo sit morbus officialis: tñ etiaꝫ
est consimilis: ga post apostema ꝛ grossiciē humoꝝ: ꝛ cō
pressioneꝫ sequit̄ mala cōplexio. Et qñ iste cause fortifi-
cant̄ erūt cause p̄uatiōis sensus in vno mēbro aut in plu-
ribus aut in toto corpore: ꝛ cū cause iste sunt debiles sunt
cause diminutiōis sensus. ¶ Sed qñ ꝑmutant̄ ad malū
hoc est vt sit mala sensibilitas que noiat̄ dolor prouenit
a mala cōplexione calida aut frigida māli: aut non mate
riali. Et dolor fit qñ nō dn̄atur hec mala cōplexio super
totuꝫ mēbrū. ꝛ illa cōplexio noiatur a medicis mala cō-
plexio diuersa. Sꝫ qñ dn̄atur super mēbruꝫ totum mala
cōplexio: tunc nō sentit ipsaꝫ: aut sentit stupide. Et causa
huius quare mēbrū nō sentit ipsaꝫ aut sentit stupide: nō O
est nisi ꝓpter cōplexionē suā naturaleꝫ. Et quādo fiet in
ꝑte ipsius mala cōplexio extra nāꝫ sentit ipsaꝫ per reme
diū bone cōplexionis. Et quādo bona cōplexio erit per-
mutata tota: tūc nō sentiet dolorē: ga nō erit cū eo cā sen-
tiēs: ꝛ erit membrū sicut mortuū. ¶ Et quelibet qualita-
tū passiuaꝝ pōt dare accidens hoc mēbro. propterea ga
iste qualitates ꝑ maiori parte hn̄t plus pati q̄ agere: sic
caliditas ꝛ frigiditas plus habēt agere q̄ pati. ¶ Et sol'o
cōtinuitatis nō est causa doloris: sicut dicit Gal'. sed solu-
tio ꝯtinuitatis est causa cōplexionis que facit doloreꝫ: qd̄
est: ga sol'o ꝯtinuitatis est cū malo motu: ꝛ ꝯueniēs est vt
talem motū sequat̄ mala cōplexio. ¶ Nec sunt ēt cause
doloris due res simul. vꝫ. sol'o continuitatis ꝛ caliditas ꝛ
frigiditas sicut dicit errās Auicēna: qd̄ est: ga declaratum
est iā in libro de aia. ꝙ iste sensus sentit p̄mo inter sensus
oēs. s. q̄tuor qualitates hoc est ca. frigidū. sic. ꝛ hu. q̄ dolo-
res nō fient nec sentient̄ ab eo sensu nisi quādo multū su P
perabūt sua ꝓpria sensata: sicut accidit alijs sensib⁹. Sil'r
ga oculus nō dolet nisi ꝓpter sup̄fluitateꝫ coloꝝ quādo
exeunt viā temperatā vel mediā: ꝛ sic ligua cū saporib⁹
auditus cū sonnis: ꝛ odoratus cū odorib⁹. Et si accideret
huic sensui tactus dolor ꝓpter sol'oneꝫ continuitatis tūc
esset suū propriū sensatum substātialiter solutio cōtinui-
tatis solum. Et sicut oculus dolet ꝓpter sup̄fluitatem co
loꝝ: ꝓpterea ga suū sensatū est de genere coloꝝ ꝛ nō res
que sit ꝯ̄ria colori. Sed solutio ꝯtinuitatis est ꝑꝑ quā ac-
cidūt qualitates sup̄flue. ꝛ aia sensibilis nō est nisi ad q̄li
tates. Et Ga. etiā hoc ꝯfitetur quādo dicit ꝙ vola manus
nō fuit facta in fine tēperantie: nisi ad app̄hendēdū ꝯ̄ria.
Et ad hoc apparet ꝙ superfluitas ꝯ̄rioruꝫ est causa dolo Q
ris qui fit in sensu eo ꝙ paruꝫ ꝛ multū de necessitate sūt
sub eodē genere. ¶ Et delectatio que est ꝯ̄ria dolori non
est nisi cōprehensio sensati temperati ꝛ sil'ium sicut dele
ctat̄ sensus tactus ex aq̄ calida: ꝛ visus ex colorib⁹ viridi
bus: ꝛ gust⁹ ex saporib⁹ dulcib⁹: ꝛ auditus ex amenis vo-
cibus: ꝛ odoratus ex odorib⁹ aromaticis: ꝛ quosdam dele
ctatiōes p̄cedit molestatio: ꝛ ille sūt delectabiles nāe: ꝛ q̄
dā sunt absq̄ molestatiōe p̄cedēte. ¶ Doloꝝ q̄dā fiūt in
toto corpore: ꝛ q̄dā fiunt in vno mēbro: sicut dolores qui
fiūt in stōcho vel epate: vel capite: vel itestinis. Et nos lo
quemur de manifestiorib⁹ ꝛ dicemus eoꝝ causas. Et di-
cimus ꝙ dolores q fiūt in capite qui noiantur in arabico
soda: cause eoꝝ sunt absq̄ dubio aut ex mala cōplōne ca
lida eoꝝ aut frida sunt: aut māles aut nō māles: ꝛ hec ma
la cōplexio potest fieri p̄mo in substantia cerebri: ꝛ aliqñ
fit propter cōicationem alterius membri sicut ꝓpter sto-
machum.

Cā doloris ē p⁹ q̄litas ꝑ q̄ vide ꝑ tbaliir tra. 9. c. 19. ꝛ 25°. e. c. 6°. fol. 510.

Cōtra opīo. Gal'. q ꝙ qd̄ cā doloris sit tm̄ sol'o cōti nui i libro de accidēti. 2ª p̄mi. doc. 2ª. c. 19. sū. ꝛ Rō ꝯ Gal'. ꝛ Auicē.

Proba⁹ maioris ꝓpōnis a sili. i. qd̄ sic ab eo qd̄ ē in gn̄e ꝓprij sensibilis.

Uide 2° hu c. p̄mo. Cōfirmatio.

2ª rō a ꝯ̄rio nō tñ qd̄ ratio Moysca. 25 ptic. affoꝝ. bio. 18. ipse Gal'. op. qui seqt̄ Auic. de dolorib⁹ qd̄ vꝫ sētire 3° locis affectis.

A machū.Et hoꝝ qdā sunt qui pseuerant lōgo tēpore sicut
dolor oui:ꝛ fiūt paroxismal'r:ꝛ hoc fit ꝑpter malos hu.q
gñanꝶ in cerebro successiue:ꝛ sic permutaꝶ sua cōplexio
ad malū ad gñandū hūc humorē semp:ꝛ p eādē viā cur
rūt oēs egritudies chronice:qa ille permutāt cōplōnē in
mēbris:ꝛ acqrūt dispōnē gñandi malos hu.Vñ earū cu
ratio est difficilis aut ipolis sicut est dolor emigranee.Et
mā ex qua fiūt alique hꝰ egritudis spēs:aliqñ est in san/
guie arteriali:ꝛ ꝯuenit hoc.qa curaꝶ egritudo qñ incidiꝶ
arteria.Et hec egritudo fit ꝑpter duas malas cōplōnes.
vz.cal'az ꝛ fri.ſʒ nō est mālis:qa illa que nō est mālis lō/
go tpe durat.¶Et mēbra ꝯsueta dolorosa sunt itestina ꝛ
stōchus:ꝛ h accidit ꝑpter digōnez q̄ est in eis manifesta
multū qa errāt sepe.Et cause q̄ faciūt dolorē in ipsis:aut
sunt cibi vētosi:aut humores grossi:aut melācholici:ꝛ do
B lor q ꝓuenit ab eis est multū fortis ꝛ chronicus:ꝛ aliquā/
do fiūt dolores fortes pp humorē chol'icuz.Sʒ hūores a
qbus procedūt dolores chronici in itestinis sunt aut hu/
mores grossi fridi:sicut flegma vitreuz:ꝛ eoꝝ sil'es ꝛ hu.
calidi.¶Sʒ dolores q ꝯtinēt totū corpus sunt illi q di/
cunꝶ labores:ꝛ sunt triū spēruz ſm medicos:vnus diꝶ vl
ceratiuus:alter extēsiuus:ꝛ alter apostemosus.Et quidā
istoꝝ fiunt a rebus intrinsecis:ꝛ qdā ab extrinsecis:ꝛ vl/
ceratiuus fit penitus ꝑpter humores:ꝛ q fit ꝑpter mul/
tū motuz fit ꝑpterea qa dissoluunꝶ ex corpe hūiditates
pp ipm motū:ꝛ illud accidit ꝑpter cām humoris mālis:
qui est in corpore male qualitatis.Sʒ alie due spēs laxi/
tudis sunt vna:nisi qa diuersificanꝶ ſm magis ꝛ minus:
qa quādo superfluit dolor extēsiuus fit apostemosus. Et
causa que sil'r facit hos duos dolores est humor aut mo
tus magne laxitudis:ꝛ ille qui fit ꝑpter humores fit ne/
cessario ꝑpter multitudinē humoꝝ:si sint distempati in
qualitate aut nō.Et multitudo humoꝝ attribuiꝶ duabꝰ
C rebus aut vt sit multitudo p accñs:hoc est pp defectum
virtutis:aut vt sit multitudo p se aut pp ambo.Et multi/
tudo humoꝝ quātitatiua cū sanitate virtutis nomiaꝶ re/
pletio ſm locū:ꝛ multitudo que est cuz vno maloꝝ acci/
dentiū noiaꝶ repletio ſm virtutē:qđ est.qa virtutes ipe/
diunꝶ pro maiori pte ꝑpter q̄titatē ꝛ qualitatē.ſʒ cuz il/
lo ipedimēto necessario ꝯiūgitur malitia qualitatis:ꝛ illi
plus appropriaꝶ.Et aliqñ fiūt isti dolores ꝑpter malā cō
plexionē calidā aut frigidā sine mā.Et gñal'r accidūt do
lores in corpore causa ap̄atū accidētiū cā grossoꝝ humo
rū.Et ppea qa sensus qui diꝶ desideriuz est proprius oris
stōchi:videnda sunt accñtia que eidē superueniunt.

¶Capitulū.3zm.Quod est de accidentibus superuenien/
tibus virtuti appetitiue.

T dicimus ꝙ accñtia supueniunt
huic operationi ſm ꝙ
accidūt alys:aut qa ꝑmutaꝶ:aut diminuiꝶ:
aut corrūpiꝶ.Et accñtia diminutiōis sūt sic
accñtia corruptiōis:ꝛ illđ qđ corrūpit appe
D titū aut diminuit est de nccitate vna ex spēbꝰ male com/
plexiōis nō mālis aut mālis:q̄ fit p̄mo in mēbro patiēte
aut per cōitatē:quā hʒ cuz aliquo mēbro. Et cōpl'o q̄ fit
in mēbro q̄lis diꝶ opatio ista est calor exꝶ nām.Sʒ quidā
opinanꝶ ꝙ friditas est cā magis ꝑpinqua dādi appetitū
q̄ʒ auferēdi:ꝑpterea qa hec opatio que est in h membro
iuuaꝶ ꝛ cōpleꝶ per frigiditatē ꝛ acetositatem que ei trās/
mittiꝶ a splene.Sʒ qñ h frigiditas vltimaꝶ est cā priua/
tionis istius operatiōis.Nec est dōm ꝙ acetositas inq̄ʒ/
tuz est frigida adminiculeꝶ huic opationi:sed inq̄ʒtuz est
acetositas est cā stimulans ad bonuz.Et sil'r quādo dñā/
buntur humiditas ꝛ siccitas impedient hāc operationē:
qđ est:qa nullū mēbrū agit ꝛ patiꝶ nāliter nisi ꝑpter cō/
plexionē tēperatā in q̄tuor qualitatibꝰ.¶Sʒ lesio q̄ fit
E ꝑpter colligātiā cū alio mēbro est sic mala cōpl'o q̄ ꝓue
nit a cerebro pp neruū colligātē vtrūq̄ʒ. Et aliqñ accidit
hoc ꝑpter repletionē corporis ex multis supfluitatibꝰ:ꝛ
pp hoc nō idigēt mēbra cibo:qđ est:qa appetitus nō fit
nisi qñ dissoluunꝶ ex nr̄is corporibꝰ res q̄ debent restau
rari per sil'e:ꝛ nō est ꝯ Ga.vt sit vna cā sensus istius mē/
bri ꝙ mēbra qñ carēt nutrimēto:trahūt ab epate:ꝛ epar
ab ore stōchi:ꝛ tūc fit desideriuz in os stōchi:ꝛ nititur re/
staurare illđ qđ dissolutū est ab eo ꝛ alys mēbris.Et mo
tus attractionis in stōcho p modū appetitꝰ ꝛ sensus est ꝯ/
rius motui attractiōis q fit per modū nutrimēti solū:qđ
est:qa ille qui fit per moduz nutrimēti est attractio oris
stōchi ab epate.Sed attractio a qua prouenit motꝰ desi/ Pria rn̄sio.
dery in stōcho ē attractio epatis ab ore stōchi.Et nos nō
sumus locuti de hoc:nisi qa vnicuiq̄ʒ mēbro necesse ē vt
restaureꝶ per sil'e:qđ ab eo dissoluiꝶ:ꝛ tñ nulluz ex alys F
membris sentit euātionem rei que dissoluitur ab eo.ꝛ si
ita est nullū mēbrū sentit euātionem hanc nisi per h mē Scđa rn̄sio.
brum.Et est eoꝝ seruiēs in hoc.¶Aut pōt dici ꝙ disso/
lutio que fit in ipso q̄si colligata dissol'oni alioꝝ mēbro/
rū in eo ꝙ est membruz eoꝝ:ꝛ ipsa habēt trahere ab eo.
Sʒ propterea qa fortificaꝶ desideriū huius mēbri quā/
do dissoluunꝶ a mēbris humores:ꝛ debilitaꝶ quādo nō
dissoluunꝶ:apparet ꝙ hoc sit:propterea qa iter ipʒ ꝛ alia
membra sit similitudo ꝛ societas subaliter:ꝛ non per ac/
cidens.Et est hoc mēbrum quasi sit spēs oium membro
rum:qua ipsa debent sentire hāc resol'onez.Sicut nos vi
demus ꝙ membra sentiūt per neruum etiā in locis que
nō sunt neruosa:ꝛ sicut discernit lingua cibos ꝯueniētes
ab incōuenientibus toti corpori.Et propterea qa sensus
istius membri ꝛ desideriū istiꝰ est substantie calide ꝛ sic/
ce:sicut est cibus:vel frigide ꝛ hu.sicut est aq̄:fuit necciuz G
vt venirent accidentia istis duabus spēbus:ꝛ iaz diximꝰ
causas corruptionis ꝛ diminutiōis appetitus calidi ꝛ sic/
ci.Sed cā corruptionis appetitus fri.ꝛ hu.fit ꝑpter hāc
cōplexionem in eo exuberātem:ꝑpterea dicunt medici
ꝙ corruptio appetitus cibi fit per calidū ꝛ siccū supflu/
ens in mēbro.Et corruptio appetitus potus est per frigi
dū ꝛ hu.exuberans in ipso:ꝛ vniuersal'r hoc nō fit nisi ꝑ
pter malā complexionem frigidā ꝛ hu.aut frigidā solū:
qa difficile est imaginari ꝙ hoc fiat propter malā com/
plexionē ca.ꝛ sic.Saluo ꝙ opinatur ꝙ ab hoc ēt venire
possit in fine febrium ardētiuz quādo appropinquantur
morti.¶Sʒ corruptio istius operationis aut eius exitꝰ
a cursu nāli fit propter qualitatez aut quātitatē.Et qđ fit
propter quātitatez sicut appetitus augmētatus comedē/
di multū:est propter vnaz duarum reꝝ.Aut ꝑpterea qa
corpus est nimis dissolutū sic in ꝯualescentibus q habēt
fortiorē appetitū digōne.Aut propter frigiditatē multā
oris stōchi:qđ est:qa iste operatiōes ſm ꝙ dcm̄ est a me
H dicis iuuanꝶ ꝛ cōplenꝶ frigiditate tēperata:ꝛ quādo for/
tificaꝶ tamē nō sit vltima:qa tūc qdam appetitus falsus
fit.Et aliquādo accidit vt hec mala cōpl'o sit nō mālis:ꝛ
aliquādo est mālis sicut ꝑpter hu.acetosuz aut mel'iam.
Et ꝙ fit ꝑpter malā cōpl'onē mālem diꝶ caninus appeti
tus.Sed cā superfluitatis appetitus fri.ꝛ hu.est de neces
sitate ꝑpter malaz cōpl'onē ca.ꝛ sic.mālē vel nō mālez.
Et mālis que facit h accidēs in h mēbro est cholera aut
flegma salsuz.Et h mala cōpl'o que fit in hoc mēbro ali/
quādo est p̊ ꝑprie in eo:ꝛ aliqñ ꝑpter cōitatē alteriꝰ mē/
bri:sic est epar ꝛ pulmo ꝛ alia sic diximus supiꝰ ꝙ sensus
mēbroꝝ pp dissol'onē cal'i ꝛ sicci ab eis cā est attractiōis
eoꝝ:eodē mō accidit in appetitū frigidi ꝛ humidi. Et de
bes scire ꝙ aliqñ eueniūt mala accñtia virtuti expulsiue

Hoc ē cōtra Ga.qvult qđ cōponaꝶ i de suendo sani/ tate,

I aut attractiue pp priuationē sensus mēbri:qđ est:qa virt9
nō expellit p maiori pte nisi qñ sentit rē ipsaz ledētē sic
accidit intestinis:qa qñ diminuit aut priuat eoꝝ sensibili-
tas accidit eis vna spēs colice.ꝛ silr qñ diminuit aut priuat
sensibilitas oris stōi priuat virt9attractiua q̄ ē in stōcho.

℄ Capitulum.33m. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti motiue voluntarie.

ET postq̄ sumus locuti de accidētibus q̄ adueniūt sensui tactus. Deinceps narrādū est de his q̄ accidūt motui volūtario: ppterea qa vt plus quando vnus corrūpit ꝛ alter corrūpit excepto qñ accñs est vl'e toti corpori. Sz qñ est pticulare in vno mēbro pol'e est vt stupefiāt aut priuent ambo sil:ꝛ pol'e ē vt priuet vn9 ꝛ alter remaneat. Et h est snia Gal.ꝛ h cōue-
K nit cū eo qđ dcm est in causa sensus ꝛ motus:qđ est:qa calor cū quo fit sensus nō est idē cū eo cū quo fit mot9:ꝛ diuersitas q̄ ē in eis nō est nisi mēsura tēperantie in vnoq̄z ipsoꝝ caloꝝ ppa his duab9operatiōib9. Et ppterea fuit neciūz vt sit cōpl'o neruoꝝ mot9 alia a cōpl'one neruoꝝ sensus: ppterea qa ipsi nerui habēt tēperatū calorez:cuz quo fiūt iste operatiōes:ꝛ ppterea priuat sensus qñ incidit neruus sensus:ꝛ remanet mot9:ꝛ qñ icidit neru9motus:aut percutit priuat motus ꝛ remanet sensus: ꝛ qñ icidunt ambo aut percutiunt priuant ambe operatiōes. Et quādo aduenit hoc accñs toti corpori fit appoplia:ꝛ qñ accidit vni mēbro fit tūc paralysis. ℄ Et tu scis p teipm oia accñtia ex accidētib9accidētiū supra mēbra mot9per ea que pcesserunt:ꝛ sic accidit quando priuat virtus nerui vocis:qa tunc priuat vox. Et quādo priuat virt9diafragmatis suffocatur hō vl'r in oibus alys motibus voluntarys:sicut accidit in motu musculi vesice aut in musculo ani.qa tūc egrediūtur superfluitates humide ꝛ sicce sine volūtate. Et propterea qa tu scis ab alio loco loca nerui ꝛ colligātiā quā habēt cū quolibz membro tu poteris cognoscere quādo fuerit lesa operatio alicui9mēbri p quez
L neruū fuerit lesa. Et accidētia que veniūt instrīs mot9sūt tribus modis silr:aut vt priuent eoꝝ operationes sicut in appoplexia aut paralysi:aut vt diminuātur sic in stupore ꝛ dormitiōe:aut vt opatiōes permutent ad malas sic i tremore aut spasmo. Et nos volum9dare causas vniuscuiusq3. Et dicim9 q cause diminutiōis mot9 aut corruptiōis ipsi9 sunt ille eedē cause cū causis corruptiōis sensus. Et debes h silr scire qđ dcm est superius de cōicatione cordis:ꝛ silr qđ dcm est in spēbus male cōpl'onis q̄ facit hoc accidēs sic dz hic itelligi. ℄ Et scias q tremor ē motus cōpositus qui fit in membro:eo q virtus animalis motiua pugnat cū virtute declinatiua que est in membro trahēte mēbrū ad se.ppterea fit in his mot9 ɔri9 ali-
M quādo superius quando fortificat virtus motiua:ꝛ aliqñ inferius quādo fortificat virtus declinatiua. Et cā istius accidentis est vna ex spēbus male cōpl'onis:ꝛ vt plus accidit ppter malā cōpl'onē frigidā ꝛ hu.qa neruus nō dz
Idē p thesir tra.9.c.5.ad lrām. ledi nisi per istas vtplurimū. ℄ Et spasmus q dr in arabico tasueg est ɔctio nerui in se ꝛ decurtatio sue lōgitudinis: ppterea q ɔhit ꝛ colligitur. Et illud accidens aduenit membro ppter duas res sicut accidit in rebus extrinsecis ꝛ in chordis ꝛ in silibus:ꝛ iste due res sūt aut mala cōplexio calida dñans supra mēbrū ppter quaz colligit ꝛ ɔhit sic chorda in magno estu:aut mala cōpl'o hu.mālis que iplet neruū ꝛ distēdit ipm:ꝛ ppterea crescit latitudo:ꝛ diminuit lōgitudo fm pportionez extēsiōis latitudinis necessario. Et ista repletio ꝛ distēsio que fiūt in mēbro fiunt ppterea q illa humiditas ɔuertit in substātiā aeream ꝛ ob hoc neruus laboriose eā cōtinet:sic nos videmus in vtre vini bullientis:ꝛ accidit ppterea qa ptes N
aere indigent maiori capacitate partibus aqueis aut terrestribus:ꝛ ob hoc quādo res humide ɔuertunt ad siccitatē:tūc nerui colliguntur ꝛ ɔhunt sic accidit corrigys q̄ calefiūt ad ignē:ꝛ qñ ɔuertunt ad aereitatē: augmentat eoꝝ quātitas. Et scias q hec est indigentia necessaria ppter superfluaz humiditatē que accidit in neruo ad h vt extendat ꝛ crescat fm omnes dimēsiones:nō vt ɔhatur aut colligatur. Et vtinam ego scirem quare extendunt in latitudinem ꝛ non in longitudinem. Saluo qa potest dici q extensiones que fiunt in latitudine vincunt quādo fit collectio extensionū que fiunt in longitudine:ꝛ ppea contrahit neruus de necessitate. Et Ga.non sentit in hoc nisi contractionem que est decrementū descendēs vsus terram:ꝛ pluries appellat ipm distensionem ꝛ maxie cō-
tractionem que continet corpus añ ꝛ retro. Et plures me- Vide 2 terci c.de tetano.
dici intendunt q extensio sit opposita cōtractioni. Sed hoc non accideret nisi ppter humiditatem soluz ꝛ fieret O
longitudo:sed illis cadet idem dubiū qđ accidit in distēsione que fit in latitudine siue in longitudine que est fm Gal.causa ɔctionis humide. Et scias q vba medicorum in hoc accidēte vniuersal'r sunt ppinquiora vt sint vba musicorum q̄ vt sint demonstratiua. Et si deo placuerit ego faciam vnū ex hoc solum tractatū qui sequet viam demōstrationis:ꝛ poterūt intelligi ab illo res nobiliores q̄ hec. ℄ Sz quādo fit hec ɔctio nascit bellū iter duos motus:vt inter motum virtutis motiue:ꝛ motū ɔctiōis: ꝛ aliquando fit in neruo vna species cōtractionis q̄ non accidit ppter dominationē caliditatis nec siccitatis nec propter humorem aereum qui distendat: imo est ppter fortitudinem virtutis expulsiue que est in neruo ad resistendum rei ledenti:ꝛ tunc colligit in seipso ꝛ cōtrahitur vt fortificet super rē quā expellere itendit:sic faciūt ani-
malia que volūt se mouere ad cursuz vel ad saltū:in pri- P
mis colligūt ꝛ ɔhunt oia membra ꝛ postea cōplēt eoruz volūtatē. Et hec species contractiōis est velocis curationis:nec dz attribui egritudini ꝛ dicit expandidatio.

℄ Cap.34m. Qđ est de sapore ꝛ odore in generali.

HActenus declarauimus accidētia que fiunt super sensum tact9. Deinceps volumus loqui de accidentibus superuenientibus sensui gustus. Et primo dicemus de saporibus ꝛ postea de odore. Et dicimus propterea q elementum non habet odorem nec saporem eo q ista duo non sunt nisi in composito ꝛ corpus vegetabile ꝛ animale declinat ad calorez ꝛ humiditatem:necessariuz fuit q sapor naturaliter declinaret ad has duas qualitates:quia sapor fit per admixtionez substantie sicce cum humida:quando coquuntur per calorē decoctione determinata. Et propterea diuersantur spēs saporum fm diuersitatem quātitatis huius decoctionis:
propterea temperata est calida ꝛ humida ꝛ facit saporē Q
dulcem:ꝛ distemperata est calida ꝛ sicca ꝛ facit saporem amarum:ꝛ ista duo sunt elementa saporum fm nos.sicut album ꝛ nigrum sunt elementa colorum. Sz media que sunt iter ea sunt fm remissionē vel crementum decoctionis:qa ppinquius dulci est vnctuosus:ꝛ ppinquius amaro est salsus:ꝛ inter istos sunt acutus stipticus ꝛ acetosus. ℄ Sz qa odores sunt ex radice vapoꝝ fumosoruz:ꝛ ab hac parte est aer suū subtuz si fuerint dominantes super ipsos caliditas ꝛ siccitas: ppterea iuenies multas res q̄rū odor nō manifestat nisi quando calefiūt ab igne sicut lignū aloes ꝛ similia. Et alie res sūt que indigēt fricatiōe manus. Et tūc dāt earū odores propter calitatē fricationis manus. Et propterea videt q hō sit aptior ad discernendum

sic quoque arist. 5to. de gen. anima. 2o. Capit.

nēdū idiuidua odorabiliū ceteris alijs aīalib⁹ q̄uis q̄daȝ
aīalia habeant fortiorē sensum odoratus a remotis.

A ℂ Capitulum.35^m. Quod est de sensu gustus ⁊ de acciden
tibus ei superuenientibus.

DEinceps volum⁹ dicē de sensu gustus.
Iste sensus nō indiget medio
extriseco: queādmodū idigēt tres alij: ꝓꝑea q̄a
est q̄dā tact⁹ ⁊ sentit ꝑꝑ hūiditatē q̄ est in ore.
Et propterea facte fuerunt due vene in lingua vt conti
nue gñent hanc humiditatē: ⁊ qñ corrūpit̄ h̄ hūiditas in
ore sic̄ in ifirmis nō pñt tūc sapores veraciter cōprehen
di. Deiceps volum⁹ dicē accñtia q̄ veniūt huic sensui. Et
dicim⁹ ꝙ accidūt illis trib⁹ modis q̄b⁹ accidūt alijs: h̄ ē
q̄a aut corrūpit̄ iste sensus aut diminuit̄ aut ꝯuertitur ad
malū sensuȝ. Corruptio fit ꝑꝑ vnā ex spēbus male cōplō
B nis in eodē istro̅ isti⁹ sensus: ⁊ istō ē in ligua aut membro
cōicāte cū eo: sic̄ in cerebro ⁊ neruo misso a cerebro eidē.
Et diminutio fit ꝑꝑ easdē causas qñ sunt d̄biles. Sȝ acci
dēs qō facit ipsuȝ sentire malo sensu fit duob⁹ modis: aut
q̄a sentit aliquē saporē nō discernēdo q̄s sapor sit: aut q̄a
sentit saporē ꝯ̄riū ei: sicut si sentiat dulce illud qō est ama
rū: ⁊ sic de alijs. Sȝ si sentit aliquē saporeȝ nullo saporato
pñte: h̄ fit ꝓpter malā cōplōnē mālē: qō est: q̄a nos vide
mus q̄a sentit saporē illi⁹ humiditatis: ita ꝙ si sit cholera
sentit amaritudinē: ⁊ si sit acetositas sentit acetositatē: ⁊ si
est dulcis dulcorē. Et qñ fortificat̄ h̄ mala cōplexio tunc
sentit oīa f̄m illū saporē: ⁊ iaȝ declaratū est in nāli phia:
ꝙ oīa istrumēta sensuū sunt vacua a sensibilitate suaruȝ
C apprehēsionū: q̄a si ita nō eēt ipsa nō apprehēderēt eas:
qō est: q̄a si pars visibilis oculi eēt colorata nō reciperet
omnes colores: q̄a in rebus nālibus recipiens nō recipit
suū simile: sicut dicemus: ⁊ sicut est in isto sensu silr̄ est in
alijs. Et ꝓpterea quando aduenit ei hoc accñs sentit oēs
sapores sicut vnū. Et aliquādo accidit quando iste sapor
nō erit multū fortis vt sentiat sapores quasi tempatos ꝓ
pter hūc malū saporē quē hȝ: ⁊ hoc idē accidit etiā ꝓpter
res extrisecas sic̄ accidit comedenti res amaras: ⁊ postea
bibit aquam: ⁊ tunc sentit eam quasi dulcem.

ℂ Capitulum.36^m. Quod est de sensu odoratus ⁊ de acci
dentibus ei superuenientibus.

ISte sensus recipit res odorabiles ꝑ me
diū aerē: ⁊ in multi aīalib⁹ recipit̄ for
tior q̄ȝ in hoīe sic̄ in aq̄lis: apib⁹: ⁊ siīib⁹: ⁊ ꝓ
pinqua sunt idiuidua odorabilia idiuiduis
saporib⁹. Saluo ꝙ nos nō cōprehēdimus
D ita bñ dr̄ias odoꝝ sicut dr̄ias sapoꝝ: qō est: q̄a iste sensus
debilior est in nobis ⁊ gustus est fortior: q̄a est q̄dā tact⁹
⁊ sensus tactus est fortior in homie q̄ȝ in ceteris aīalib⁹:
queādmodū quidā alioꝝ sensuū sunt fortiores in aliqui
bus alioꝝ aīaliū. Sed oꝑatio aeris in sensu odoratus est
per hūc modū: q̄a aer fert illud quod resoluit̄ ex substā
tia aerea ex rebus habētib⁹ odorē per siītudinē quam
hȝ cū eo q̄usq̄ȝ perducit ipm ad sensuȝ per se ⁊ per adiu
toriū ꝑtis ignee. Et iste sensus iuenit̄ etiaȝ in aīalibus ca
rentib⁹ sanguine sicut in formicis ⁊ apibus: ⁊ illis que de
gunt in aqua. Et diuersificat̄ homo ab alijs aīalib⁹ in h̄:
q̄a hō non potest odorare nisi cuȝ olfatione: sȝ multa alia
aīalia odorant sine olfatione sicut aīalia que carēt sangui
ne. Sȝ q̄uō transiet odor ꝑ mediū aerē aut ignē nūc dice
re volumus. Et dicim⁹ ꝙ q̄a ꝑparatio est in aere vt acci
piat vaporosum odorabile vel odorosuȝ: ⁊ ēt vaporeȝ q̄
fit in aq̄ ꝓpter nāȝ: quā habēt elemēta: vt vnū ab alio re
cipiat vapores qui generant̄ in eis ꝓpter siītudinē q̄ est
in eis. q̄ fit ꝑ hūc modū q̄a terra mittit vaporē suū aque:
⁊ aq̄ recipit ipm ꝓpter siītudinē quā hȝ cū terra i frigi
E ditate: ⁊ humectat̄ in aq̄: ⁊ aq̄ mittit vaporē suū humidū
aeri: ⁊ aer recipit ipȝ ꝑꝑ siītudinē quā hȝ cū ea in humi
ditate: ⁊ aer mittit igni ꝓpter siītudinem quā habȝ cum
aere: ⁊ ignis recipit ipsum: ⁊ per hunc moduȝ dissolōnis
peruenit ad nostros sensus. ℂ Propterea dicenduȝ est
ꝙ sensus visus est appropriatus aque: ⁊ odoratus parti
ignee fumose: ⁊ auditus aeri. Et ꝓpterea fuit maior pars
odorabilium sanatio egritudinuȝ frigidarum cerebri: de
odore ꝯ̄o rerū frigidarum hic tractare volumus. Et dei
ceps volumus dicere ꝙ accidentia huic sensui venientia
sunt sic̄ alioꝝ: q̄a aut corrūpunt̄ aut diminuunt̄ aut ꝑmu
tant̄. Et corruptio fit ꝑꝑ vnaȝ duaꝝ reꝝ: aut propter do
minationem male cōplexionis: aut ꝓpter oppilōnē factā
F in instro̅ hoc. Et diminutio fit qñ iste cāe sunt debiles. Et
permutatio fit quādo accidit suo instrumēto mala putre
factio: ⁊ tunc sentit oēs res odoratas fetidas.

ℂ Cap.37^m. Qō ē de sensu audit⁹ de ei ꝯcurrētibus.

SOnus fit ꝑꝑ iactationē corpoꝝ solido
rum: ⁊ q̄ȝto illa iactatio erit for
tior: tāto erit sonus fortior ⁊ acutior: ⁊ ꝓdest
ad sonū faciēdū forma istroꝝ recipiētiuȝ vt
sint ꝯcaua aut ꝑforata aut rara: ⁊ apphendit
iste sensus mediāte aere aut aq̄. Itē dr̄ ꝙ sonus est pulsa
tio aeris refracti in talib⁹ istr̄is. Et sicut aer ducit coloreȝ
ad instr̄m visus ꝑꝑ peruietatē corporis: sic adducit sonū
ad auditū ꝑꝑ velocitatē receptōis motus istius rei: quia
aer recipit ipȝ velociter ⁊ format̄ in ipso ⁊ remanet hec
impssio motus. Et iā postq̄ȝ separatus est motor: ⁊ simil̄r
forma q̄ fit ab illo: ⁊ simil̄r remanet in aere sonus tēpore
sufficienti donec possit venire ad aurem: ꝓpterea quia so
nus est motus vel a motu: ⁊ omnis motus est in tēpore:
⁊ hoc est ꝯ̄rium rei visus. Et ꝓpterea audimus tonitrua
post visionem corruscationis: ⁊ videt homo ictū lotricis
G vltra aquā anteq̄ȝ audiat sonū: q̄uis causa amborū sit ea
dē. Et hec est causa quare audiuimus vltra murum: ⁊ nō
videmus vltra muꝝ. Et etiā figura instrumentorum est
causa istius: ⁊ quelibȝ iactatio aut pulsatio facit reuerbe
rationeȝ: ⁊ hoc ꝓpter accidit vt homo audiat suaȝ ꝓpriā
voceȝ. Et vox fit per instrumenta anhelitus. Et ꝓpterea
nō pōt homo facere vocē ⁊ anhelare simul: q̄a tussis nec
vox nō fit nisi ꝑꝑ aliquā imaginationē. ℂ Et instrumen
tū cū quo operatur sensus auditus est aer receptus in au
re: ⁊ f̄m ꝙ aer est quietior ⁊ subtilior est oꝑatio eius ꝑfe
ctior: ⁊ silr̄ est in odore. Et hec oꝑatio priuat̄ ꝓpter malā
complexionē: aut ꝓpter oppilationē factaȝ in instrumē
tis istius sensus hoc est in aure. Et ab his eisdeȝ causis fit
diminutio qñ sunt debiles. Sȝ auditus phātasticus fit ꝓ
pter vnā duaꝝ reꝝ: aut ꝓpter acumen auditus qō est in
instro̅ auditus: q̄a sentit etiā paruū motū qui fit in aure:
H aut ꝓpter ventositateȝ que fit in ipso extra naturam.

ℂ Cap.38^m. Qō ē de sensu visus ⁊ de ei accidētibus.

PRoprietas visus est q̄a recipit co
lores non denudatos a
mā: ⁊ ꝓpterea hȝ ꝯuenientiā ꝓpriam cū ma
teria: ⁊ propter illam ꝯueniētiam est factuȝ
proprium abstractū a rōne ⁊ ab intellectu:
⁊ si non eēt sic ipse itellectus esset. Et hec receptio fit me
diantibus aere vel aqua. Et ista duo elemēta sunt q̄si me
dia inter mālia ⁊ formalia: ⁊ ꝓpterea sunt dñantia super
hoc instro̅ aqua ⁊ aer: q̄uis hic cadat aliquid dubij: quia
iam dcm̄ est ꝙ ignis est veracius mediū qō est inter for
mā ⁊ mām: ⁊ hāc solōnem volumus relinquere alteri tē
pori. Et adductio coloris quā facit aer ad visuȝ fit ꝑ cor
pus peruiū cum adiutorio lucis. Et si tu quesieris q̄d sit
lux. Respondeo ꝙ est illud in quo fit vmbra ex corpore

Diffõ lucis. I grosso. ¶ Et scias ꝙ sensus visus recipit formas rerũ in hunc modũ: qꝛ aer mediãte lumie recipit formas rerũ pͥmo: ⁊ postea mittit ad tunicã inferiorẽ: ⁊ illa dat alijs q̃ usqꝫ hĩ mot⁹ ꝑuenit ad tunicã postremã: post quã stat sensus cõis q apphẽdit formas rerũ. Et in medio istarũ ẽ tunica glacialis q̃ est sicͭ speculũ media iter nãz aeris ⁊ aq̃: ⁊ ꝓpterea recipit figurã aeris: qꝛ est sicͭ speculũ ⁊ mittit eas aq̃: qꝛ sua nã cõicat istis duab⁹ naturis: ⁊ aqua quaz dicit Arist. ꝙ stat post humiditatẽ glacialẽ est illa quã appellat Ga. vitreã. Et in hac recipit sensus cõis formam: ⁊ qñ ipsaz recipit mittit ipsam imagiatiue: ⁊ ibi recipit spũali receptione. Et ꝓpterea dĩ ꝙ forma recepta hꝫ tres gradus: pͥmus est corporeus. scḋs spũalis q est in sensu cõi. terti⁹ gradus est spiritualior qui est imaginatiua. ⁊ ab isto gradu ꝺuenit ad alios gradus altiores ⁊ nobiliores. ¶ Et q

K argumentanť a lineis radiosis que exeunt ab oculo ⁊ vadunt vsqꝫ ad rẽ visaz. Dico ꝙ iuentio taliũ linearũ nõ hꝫ intẽtionẽ ẜm sensum: sed ẜm itellectũ vt intelligatur q̃si vt exeant ab oculo. Sed vere videre ⁊ ꝙ accidit ab eo non cõpleť nisi ꝑ intẽtionẽ harũ linearũ in figura noua ⁊ figura noua est verax: ⁊ ꝓpterea subtũ harũ dimẽsionũ est corpus peruiũ: qḋ est: qꝛ hoc corp⁹ a sua nã hꝫ recipe lumẽ ⁊ colorẽ tali receptiõe. Et qui stare vult super hĩ legat 2ᵐ librũ de sensu ⁊ sensato. Et scias ꝙ visus hoc mõ recipit

Argᵐ ꝯ medicos qḋ visus nõ fit extramittẽdo. colorẽ. qꝛ aer recipit ipm pͥmo. ⁊ postea trãsmittit ipsum visui: eo ꝙ est corp⁹ peruiũ luminabile: ⁊ ꝙ hĩ sit verũ ꝙ aer ipꝫ recipiat est: qꝛ videm⁹ nebulas raras vltra quas sol ꝑtrãsit: qꝛ tũc corpora q̃ supponunť istis nebulis colorant suo colore. ¶ Deiceps volum⁹ dicẽ de accñtib⁹ que superueniunt sensui visus q̃ fiũt tribus modis: nã aut priuať hec opatio: ⁊ dĩ cecitas: aut debilitať: ⁊ dĩ offuscatio. aut permutať in malũ visũ nõ bene apphendẽtem. Et hoc accidit ꝓpter aliqḋ corporũ que sunt ordinata ad hãc apprehensionẽ vel plura. Et iaz tu scis ex quot reb⁹ cõpositũ est instrm̃ istius sensus. Et ꝓpterea volumus dicere causas istorũ accidẽtium per hũc modũ. Et dicim⁹ ꝙ

L cause cecitatis sunt multe: qꝛ aliqñ accidit propter oppilationẽ que fit in neruo ꝑ quẽ trãsit spũs visibilis a cerebro ad oculos: ⁊ nõ est ipossibile hoc accidere ꝓpter malaz cõplõnẽ factã in ipo spiritu: qꝛ tu plies sciuisti ꝙ mẽbra nõ hñt agere nec pati nisi ꝓpter cõplõnẽ cõuenientez illis in q̃ntitate ⁊ q̃litate. Sꝫ malitia cõplõnis aut est frida aut cal'a: ⁊ si est frigida tũc igrossat spũm taliter ꝙ instrꝫ visus nõ põt recipere ab eo: aut si est cal'a tũc subtilianť spiritus ⁊ sparguntur: ita ꝙ forme non possunt figi in eo. Jtẽ ꝑuenit hoc a passione humoris glacialis vel tele aranee vel ab ambobus qñ obscuratur eorũ claritas ꝓpter multas causas que hoc facere possunt: qꝛ tunc cõuenieter colores non possunt figi in eis. Jtẽ põt accidere ꝓpter decursum aque in humiditatẽ albugineam taliter vt obscureť claritas: ⁊ etiam accidit quando vulnerať cornea: ⁊ tunc egrediť vuea: ⁊ hoc fit sicut granũ vel scabies que nasciť in oculo. Jtem potest accidere quando fluit humor albu-

M gineus. Jtẽ accidit ꝓpter vngulã que nascitur in ꝯiunctiua quãdo cooperit totũ foramen vuee: ⁊ maiora ⁊ peiora accidẽtia ꝑ que ꝑuenit cecitas sunt mala apata que fiunt in totalitate oculi: ita ꝙ aperiunť oẽs ꝑtes oculi aut plurime ⁊ effluit oculus: aut fiũt fistule q̃ rodũt ipsi⁹ tunicas. ¶ Et nũc dicam⁹ de cãis debilitatꝫ ipsi⁹ visus. Et dicim⁹ ꝙ cãe ꝺbilitatꝫ ⁊ diminutiõis visus sũt diuerse: ꝓpterea quia accidit ꝺbilitas visus hoib⁹ multis modis: qꝛ qdã sũt q vidẽt a remotis ⁊ nõ vidẽt a propinq̃s. ⁊ qdam sunt q vidẽt eõ: ⁊ qdã sunt qui debil'r vidẽt ⁊ lõge ⁊ prope: sꝫ istorũ qui hñt debilẽ a propinquo habebunt debiliorẽ in remoto: ⁊ hec spẽs est opposita optimo visui: qꝛ optim⁹ visus non est nisi qñ videmus in remotis ⁊ propinquo debito mõ. Sꝫ vniuersal'r nõ diciť ꝙ virtus visibilis sit fortis nisi qñ videt remotas res: sicͭ dĩ ꝙ vultur hꝫ oculos similes colori rubini: ⁊ videt multũ lõge: ⁊ dĩ ꝙ hꝫ fortem visũ: ⁊ hoc accidit ei propter claritatẽ instrĩ ⁊ bonitatẽ virtutis: ⁊ subtilitatẽ sensus sicut videmus in vulture ⁊ multis alijs volucribus: qḋ est: qꝛ diciť ꝙ eo existente in damasco videbat carnes morticinas babylonie: qꝛ sicut dictum est superius: ꝙ in hoc sensu sunt plura aialia fortiora homine: ⁊ maxime q̃dam volucres: ⁊ sil'r in instrĩs visus ⁊ auditus sunt fortiora. ¶ Et postq̃ nos dixim⁹ ꝙ debilitas virtutis que est opposita optimo visui fit propter debilitatẽ virtutis istius sensus aut fit ꝓpter claritatẽ instrĩ. ergo optimus visus fit propter bonitatẽ duũ istorũ. Et aliquãdo debilitas ista est nãlis: ⁊ aliquãdo est accidẽtalis: ⁊ nãlis est ꝓpter eminẽtiã nimiã: qꝛ tũc debilitať visus ꝓpter multitudinem aeris: ⁊ multũ lumen qḋ colligit.

Optim⁹ sensus ē q cõprehẽdit plures dr̃ias sensibiliũ ⁊ i maiori distãtia. Jdẽ 5⁹ de gñatõe aĩaliũ. c.1⁹.

O Jtẽ debilitatur quãdo dilatatur foramen vuee ꝓpterea qꝛ aer dñatur super cõplexione oculi ⁊ ipsam permutat. Et largitas istius foraminis fit aut propter corrugationem que fit in vuea versus circũferentiã ꝓpter siccitatẽ aut ꝓpter multam humiditatẽ fluẽtẽ illuc ad ipm dilatantẽ. Et aliquãdo fiunt hec debilitates propter stricturã illius foraminis. Et strictura eidẽ accidet aliquãdo quãdo paralyticať vuea: qꝛ ipsa paralyticať: aut ꝑ multã humiditatẽ ipsius: aut ꝓpter defectũ albuginei: qꝛ ob illius cãm paralyticať ⁊ cadẽt ꝑtes ipsi⁹ super partes. Et est dcm̃ ꝙ si strictura istius foraminis sit nãlis ipsa est laudabilis. Et aliqñ fit debilitas visus ꝓpter passiões palpebrarũ oculorũ: sicut diximus in alijs nr̃is volumib⁹: ⁊ spicatores ⁊ collectores ẽt ipsaz numerauerũt: ⁊ hĩ fit ꝓpter malã cõplõnem mãlem. Et tu debes dicere vniuersal'r: qm̃ cause debilitatis visus sunt sicͭ medietas causarũ cecitatis. Et illi qui vidẽt res ꝓpinquas ⁊ bona visione ⁊ res nõ vidẽt a remo-

P tis: visus ille nõ est adeo bonus vt est visus eorũ qui vident propinqua ⁊ remota bona visiõe. Et est dcm̃ ꝙ debilitas visus istorũ est media iter visum debilem penit⁹. ⁊ inter illos qui habent bonũ visum penitus: ideo qꝛ ipossibile est esse visionem rerũ propinquarũ ⁊ remotarũ eq̃lẽ nec in debili in fine nec in bona in fine. ¶ Aut possumus dicere ꝙ sane visiones nõ habent excessũ super alias nisi in visiõe remotarũ rerũ: qḋ est: qꝛ res ꝓpinque videnť a debilib⁹ ⁊ fortib⁹ ẜm vnũ modũ: qꝛ sine dubio nos videmus res ꝓpinquas sicut vidẽt aquile: qꝛ aquile non habẽt excessũ super nos in visu nisi in rebus remotis: ⁊ sicut hec res inuenitur in specie ita in idiuiduis. Et cause in illis qui vident a remotis ⁊ nõ vident a ꝓpe est debilitas instrumẽtorũ ipsorũ. Et ꝓpterea qꝛ res visibiles nõ videnť: nisi mediante aere lucido: idiguerũt debiles oculi pluri luce oculis fortibus: ⁊ quando visibile est remotum ab oculis: lux que est inter ipsum ⁊ oculum est in maiori quãtitate. Jtẽ quando res visibilis erit re-

Q mota erit mot⁹ quẽ facͭ visui ꝺbilior: ⁊ ꝓpterea oculus debilis poterit meli⁹ recipere. Sꝫ qñ visibile eẽt ꝓpinquum oculus debilis pati nõ posset. ¶ Et qdã dicũt ꝙ hĩ accidẽs fit ꝓpter grossiciem spiritus visibilis: qꝛ quãdo erit lõga dimẽsio iter oculũ ⁊ visibile: tũc subtiliabiť spũs in aere: ⁊ erit aptior receptio ipressiõis visibilis facte i aere. Et q̃uis hoc verbũ sit declaratũ ipm declinat opioni illorũ q dicũt ꝙ radi⁹ visus deferť ab oculo ad rẽ visaz: ⁊ illa opio reprobata est: ⁊ nos ẽt reprobabimus. Et qꝛ colores nõ apparẽt nisi mediãte aere lucido: iõ pupilla ñ pt videre res q̃ supponunť ei: ꝓpterea qꝛ apphẽsio isti⁹ sensus nõ fit nisi mediãte aere. Et sic ꝺbes vidẽ ꝙ ꝺbilis visus nõ cõprehẽdit bene res visibiles ꝓpinquas. Et q vident

A bene ꝓpinquū ⁊ nō videt remotū: eoꝝ oculi indigēt for/
ti motu: ⁊ h̄ maxie accidit illis qui hn̄t oculos eminētes:
⁊ quia oculi istoꝝ sunt ꝓminētes eoꝝ visus est debilis ⁊
sparsus: vñ indigēt forti motu ꝓpinquo: ⁊ ꝓpterea q hn̄t
oculos ꝓfundos remotiꝰ vident: qꝛ spūs visibilis in eis ē
magis aggregatꝰ: ⁊ virtꝰ visibilis tūc ē fortior: ⁊ etiā lux in
maiori quātitate recipit̄ sicut accidit in riuis strictis currē/
tibꝰ: ⁊ pp̄ h̄ stringit sagittator oculuz qñ vult recte emittē
sagittā: ⁊ carpētarius vt rectius videat lineā. ⁊ ꝓpter hāc
debilitatē accidit decrepitis vt nō possint legere subtiles
lr̄as nisi in sole: ⁊ vident res remotas ⁊ nō propinquas. ⁊
apparet vt veniat hec debilitas i visu pp̄ malaz cōplōnē
siccā accn̄talez ⁊ nō nālez: aut ꝓpter hūiditatē tenebro/
B saz: ꝓpterea qꝛ siccitas sicut dictū est difficile patit̄: ⁊ hec
egritudo ē q̄si obscuritas oculoꝝ: ꝓpterea qꝛ iste patiēs
videt in die ⁊ nō i nocte: qꝛ ei nō sufficit lux lune ⁊ cande/
laꝝ: ⁊ hoc ꝓuenit a tenebrositate aut duritie receptionis.
Iste cāe sunt q̄ de necessitate pn̄t dici sup̄ ista accn̄tia ꝯm
nālez phiā. ¶ Sed cāe quas dant medici in istis accidē/
tibꝰ sunt fundate supra fundamēta corrupta: qꝛ tu scis ꝙ
nō est in oculo aliqđ corpꝰ de quo possit aut possibile sit
(Rō prima q̄ visio nō fit extramittendo.) opinari: vt extra ipsuz mittat̄ sicut opiati sunt illi qui vo/
cabant̄ de societate assabel saat. Et Gal. tenet eoꝝ viā: qꝛ
non est aliqđ in oculo nisi calor nālis q aduenit ei a cere/
bro p̄ duos neruos ꝑforatos: nec calor pōt separari a cor/
pore in momēto ēt remanēte calore intrinseco ipso ⁊ hoie
(Ratio scđa.) viuēte. ¶ Et ipolis ē vt extēdat̄ vsq̧ ad stellas: qꝛ anteq̄
veniret illuc esset corrupta sua cōplō: ⁊ eēt ꝓuata sua for/
(Ratio tertia.) ma specifica in eo qđ ē cā intrinsecus. ¶ Nec ēt in eo est
(Opio ꝓpria.) corpꝰ celeste: nec igneū hn̄s splendorē: vel qđ sit splendi/
duz qđ illuminet ipm̄ p̄ nāz. Sed splendor est ꝓm̄ appa/
rens per se: ⁊ ipole est vt sit recipiens aliqđ de nā suscepti
inquātuz vnū ē recipiēs ⁊ aliud receptū: ⁊ hoc ꝓbatū est
in nāli phia. Sed est sicut dictū est supius: qꝛ visio ꝓpter
C ipressionē coloꝝ in corp̄e peruio h̄ est in aere ⁊ in aqua: ⁊
ista corp̄a dant oculo ꝯm qđ dictū ē: ⁊ ipmunt̄ in seip̄z:
⁊ postea apprehēdit spūs visibilis eē oculoꝝ: ⁊ ꝓpterea
fuit cōpositꝰ oculus ex corporibꝰ peruijs: ⁊ qꝛ iste sensus
nō pōt apprehēdere silr̄itudinē oculoꝝ nisi postq̄ sūt im
(i. ꝑspectiua.) pressi in corp̄e medio. ¶ Sed accn̄tia q̄ ponūt̄ ex̄neitatē
in visu sūt multa: ⁊ ipsa sūt declrāta in arte radioꝝ ⁊ noiat̄
almēdabar ⁊ q̄ dicent̄ h̄ sunt creata ab egritubꝰ. Hec sunt
q̄ veniunt a mala cōplōne vl̄ pōne: qꝛ apparebit ꝙ vnū
sit duo: ⁊ hec cā attributa ē doctrīa radioꝝ. Iteruz accidit
vt videat̄ oculus videre oēs colores ꝯm vnū moduz. vz.
rubeos: aut citrinos: aut alr̄ dispositos. ⁊ cā huiꝰ sunt vapo
res q eueniūt ad humiditatē peruiā in q̄ est visus. Qđ ē:
qꝛ qñ illi vapores ꝓueniēt a citrinitate oēs res vise tales
ostēdent̄: ⁊ sic de alijs. Et aliqbꝰ apparent sic̄ cimices aut
musce volare añ oculos: ⁊ h̄ ꝓuenit pp̄ vapores mixtos
q ascēdūt supiꝰ. Et aliq vident res visibiles q̄si fenestra/
tas: ⁊ h̄ accidit pp̄ quēdaz vaporē nigrū qui accidit vel q
D trāsit per crystallinū: sz ipm̄ nō cooperit totū. Itē accidit
hn̄ti cogitatiōes corruptas ꝓpter aliquā cām intrinsecaz
vl̄ extrinsecā vt sentiat malo sensu. Qđ est: qꝛ q̄uis sensa/
toꝝ motꝰ ad sensuz veniat ab extra: nō est impole vt fiat
sile ēt per ꝯriuz: qꝛ ꝓpter hāc corruptionē cogitabit vnū
⁊ cōfirmabit̄: ita ꝙ forma illiꝰ mouebit a latere interiori
spūm istiꝰ sensus: ⁊ tūc videbit̄ oculo vt istud sit deforis.
Et est istud in vigilando simile vni somno: qꝛ declaratuz
est in tractatu de somno ⁊ vigilia: ꝙ somnia attributa sūt
virtuti imaginatiue: sz ipsa facit in somno ꝯriū eiꝰ qđ facit
in vigilia: qꝛ in vigilia ꝓmo mouet sensatū sensuz cōez: ⁊
postea illud mouet imaginationē: ⁊ ꝯm qđ dictū est ordi/
natiz superius. Sed in somno fit mō ꝯrio: qꝛ motus inci/
pit a virtute imaginatiua ꝓpter formā receptaz de foris
in vigilia quoquo tp̄e: ⁊ illa ē remota: ⁊ ideo ꝓmo mouet E
sensuz cōem: ⁊ cōis mouet particulares sensus: ⁊ tunc sen/
tient̄ res q̄si sicut essent extra: ⁊ sicut hoc fit in somno sic
fit in vigilia ꝓpter multā sollicitudinē circa aliquā rem.
Et ꝓpter hoc ꝯfirmant̄ virtutes aie: aut ꝓpter aliquam
egritudinē fixaz in corpore: aut ꝓpter timorē: aut ꝓpter
tristitiaz: qꝛ tunc soluit̄ qdaz vapor ⁊ ascēdit cerebrum: ⁊
imprimit̄ in ipsum forma rei excogitate: ⁊ ascēdendo su/
perius mouet spūz aialez ⁊ reducit̄ iste motꝰ vsq̧ ad vir/
tutez imaginatiuā: ⁊ ipsa spiritu mediante mouet sensum
cōez: ⁊ ille mouet particulares: ⁊ sentit̄ res sicut esset ex̄: ⁊
populi credūt ꝙ h̄ fiat ab angelis: aut a demonibꝰ: ⁊ de/
monstrationes hꝰ declarate sunt ordinatim ibi. Ista sunt
accidentia que superueniunt oibus quinq̧ sensibus. F

¶ Cap. 39m. Quod est de accidentibus anhelitus.

DEinceps volumus loqui đ accn̄tibꝰ
anhelitꝰ ⁊ ab illis transibi/
mus ad accn̄tia v̄tutis imaginatiue ⁊ cogita
tiue ⁊ memoratiue: ⁊ accn̄tia somni ⁊ vigilia
ruz. Et postea loq̄mur breuiter de egritudi/
nibꝰ in qbꝰ appet maior pars hoꝝ accn̄tiuz: aut oia acci/
dentia q̄ veniūt super hāc v̄tutē: ⁊ cū cōpleuerimꝰ hec cō
pleta erit intētio nr̄a. Et ex accn̄tibꝰ superueniētibꝰ huic
virtuti sūt ex gn̄e augmēti ⁊ diminutionis illiꝰ. Sed ꝓua
tio huiꝰ operationis est mors q̄uis ꝓma fronte appareat
ꝓuatio anhelitꝰ in multis egritudinibꝰ: sic̄ in suffocatiōe
matricis ⁊ silibꝰ: nō tn̄ est ꝓuatus: sed solum occultatꝰ. Et
ꝓpterea qꝛ hec operatio fit a duobꝰ motibꝰ inspirando ⁊
respirādo: ⁊ inter quēlibet duoꝝ motuū est vna quies sic̄
ꝓbatū est necessariū fuit vt augmētuz ⁊ diminutio essent
in his quatuor rebus hoc est in duobus motibꝰ ⁊ duabus
quietibꝰ. Et diminutio duaꝝ qetū noiat̄ thoaar: ⁊ augmē
tatio noiat̄ thephaues. Et augmentuz ⁊ diminutio adue/
niunt istis duobꝰ motibꝰ ꝯm duos modos. Unus ē velo/
G citas ⁊ tarditas: ⁊ alter ē fortitudo in tribꝰ dimēsionibꝰ q̄
sunt: longitudo: latitudo: ⁊ ꝓfunditas: ⁊ debilitas in ipsis
vt in dilatatiōe ⁊ cōstrictione: ⁊ augmētatio in h̄ appel/
lat̄ fortitudo aut magnitudo: ⁊ diminutio appellat̄ parui
tas aut debilitas. Iste sunt spēs simplices mali anhelitꝰ.
Sed cōposite sunt multe: sz hic volumus tractare nisi de
causis faciētibꝰ has simplices spēs: qꝛ homo discretꝰ sciet
cōpositas per simplices. Et dicimꝰ ꝙ cā fortitudis ē for/
tis necessitas anhelandi: ⁊ h̄ fit cū sanitate v̄tutis efficiē/
tis: ⁊ ꝓpter bonā dispōnē instrōꝝ. Et inspiratio aeris est
ꝓpter fortē necessitatē refrigerādi: ⁊ respiratio est ꝓpter
fortē necessitatē expellendi corpꝰ fumosuz: ꝓpterea for/
tificat̄ aliqñ vnū istoꝝ: ⁊ tn̄ nō ē nec̄e vt aliud fortificet̄:
⁊ velocitas est silr̄ ꝓpter fortē necessitatē anhelādi. Sed
nō est necessariuz penitꝰ vt sit velocitas cū sanitate virtu
tis ⁊ bona dispōne instrōꝝ. Qđ est: qꝛ virtus iuuat se cuz
velocitate qñ deficit fortitudo: qꝛ forte facit hoc vt restau
ret per h̄ ꝙ deficit a fortitudine: ⁊ ꝓpterea accidit h̄ qñ H
virtꝰ est fortis ⁊ instrā nō sunt cōueniētia. Sed thoar ēt
fit ꝓpter paucā necessitatē anhelandi: sed nō est necessa/
riuz: vt sit cū sanitate virtutis ⁊ bona dispōne instrōꝝ: qꝛ
pro maiori p̄te cū nā iuuat̄ in hoc facit illud qñ perdidit
fortitudinē: ⁊ accidit ꝙ nā iuuet̄ cū hoc qñ ꝑdidit veloci/
tatē ꝓpter penuriam virtutis. Et si ita est sicut diximus.
ergo qñ erit cōueniens vt sit anhelitus velocior ⁊ fortior
thoar: tunc erit magis necessaria sanitas virtutis ⁊ bona
dispositio instrōꝝ. ¶ Et cause diminutionis sunt opposi
te in his rebꝰ causis augmētationis. Sed paruitas fit aut
ꝓpter debilitatē virtutis: aut ꝓpter inobediētiā instrōꝝ.
Et cōstrictio fit ꝓpter oppilationez que fit in cōcauitate

canaliū pulmonis:⁊ hec oppilatio fit ab hūorib⁹ grossis
I flaticis q̄ a capite descēdūt: ⁊ fit ēt ꝓpter apāta:⁊ ꝑꝑ oēs
alias cās:ex qb⁹ possit fieri oppilatio. Et aliqñ accidit ꝑꝑ
stricturaȝ cōcauitatis pectoris in quo mouet̄ pulmo que
strictura fiet ꝓpter aliqđ apā qđ illi gñat̄:aut ꝓpter ma/
laȝ cōplōnē sicut accidit in apātib⁹ stōchi ⁊ epatis:⁊ sicut
accidit ꝓpter magnā satietatē. Et aliqñ est cā male pulsa
tionis anhelit⁹ in aliqb⁹ hoib⁹ nālis:eo ꝙ pectus nō erit
ꝓportionatū pulmoni. Et aliqñ erit strictura pectoris ex
culpa male fassiationis. Et ex causis paruitatis est dolor
qui fit in diafragmate:aut in pectore ⁊ in mēbris cōican/
tib⁹ cuȝ eo. ¶ Et cā tarditatis accidit ꝓpter duas res:aut
ꝑꝑ debilitatē v̓tutis:aut ꝓpter paucā necessitatē spirādi
⁊ respirādi:ȝ qñ erit cā ꝓpter aliquā paucā necessitatem
nō erit ibi thoar. Sed qñ erit cā ꝓpter debilitateȝ v̓tutis
solū poterit eē thoar. Iste sunt spēs oēs male pulsationis
K simplices anhelit⁹ ⁊ cause caꝝ. Et tu scis qr ꝓmisi tibi in
multis locis abbreuiare ⁊ nō ꝓlongare:qr res ꝑticulares
tu inuenies in libris ꝑicatoꝝ.s.practicoꝝ:ȝ ego nō suȝ de
ipsis:⁊ adhuc ego idē tibi ꝑticularius dicā cuȝ loquar de
simplicib⁹ in libro signoꝝ:⁊ hoc sufficit qđ dictum est de
simplici:qr ab illo poteris scire cōpositū.⁊ dabo tibi vnū
exēpluȝ de anhelitu q̄ dr̄ anhelit⁹ erectionis:⁊ est anheli/
tus paru⁹ velocior thoar. Et cā hui⁹ est ꝓpter fortitudinē
virtutis ⁊ magnitudinē necessitatis:⁊ inobediētiaȝ instrī.
Qđ est:qr ipsa pulsatio nō fit nisi ꝓpter forte apā sicut in
pulmone:aut ꝓpter oppilationē fortē:⁊ noiat̄ anhelitus
erectus ꝓpter similitudinē ei⁹ qđ hȝ:qr non pōt iacere supi/
nus:eo ꝙ pars pulmonis cadit suꝑ partē ⁊ ꝑtes pectoris
cadunt vl' ꝓmunt suꝑ eas:⁊ ꝓpterea necē est vt sint sic di/
sposite:⁊ anhelit⁹ talis fit. Et debes scire ꝙ tps mot⁹ anhe
litus qui fit ꝑꝑ inspirationē aeris in anhelitu nāli est bre/
L uius tꝑe mot⁹ quē facit ꝓpter respirationē:⁊ ꝙ mot⁹ re/
spirationis hora somni est longior motu inspirationis ꝓ/
pter necessitatē quā hȝ vt expellat corp⁹ fumosuȝ. Suffi/
cit qđ dictum est in accidentibus anhelitus.

¶ Cap. 40m. Qđ est de accidentib⁹ triū virtutuȝ.s.imagi/
natiue:cogitatiue:⁊ memoratiue.

Apparet ab his virtutib⁹ vt non cō/
pleant̄ sue oꝑatiōes nisi in
cerebro:⁊ ꝓpterea qr cerebrū aptū est pati:
eo ꝙ est friduȝ ⁊ hu. ob h' maior pars cāuȝ
accñtiuȝ istaꝝ virtutuȝ ꝓuenit a passionib⁹
cerebri:aut ꝙ sit ꝓmū in hac cā:aut h' sit ꝑꝑ cōitatē illoꝝ
mēbroꝝ. Et si cā erit in toto cerebro erūt tūc lese oēs vir/
tutes:⁊ si fuerint in loco ꝓpo:erit tūc lesa virt⁹ illius loci
ꝓpriȝ.⁊ qñ fuerit cā in prora cerebri:tūc erit lesa imagina
tio:⁊ qñ fuerit in ꝑte media:tunc erit lesa rō ⁊ cogitatio:⁊
qñ fuerit in parte posteriori:tunc erit lesa memoria ⁊ cō/
M seruatio. Et istis virtutib⁹ adueniūt accñtia ſm modū ſȝ
quē adueniūt aliis:hoc est vt corrūpant̄:aut diminuant̄:
aut ꝑmutent̄ ad malas oꝑatiōes: ⁊ corruptio ⁊ dimiutio
fit a mala cōplōne frida ⁊ humida:aut frigida solum. Ex
his q̄daȝ est mālis:⁊ q̄daȝ nō mālis:⁊ mālis nō est inuē/
ta nisi sociata duab⁹ qualitatib⁹:sicut est in appoplexia ⁊
egritudine q̄ dr̄ subeth: ⁊ q̄daȝ est a cōplōne māli apōsa
que in arabico noiat̄ asirsen abberit.i.frigus.⁊ aliqñ acci/
dit hec egritudo cerebro mediāte ore stōchi. Et cā ꝓpter
quā permutant̄ iste virtutes ad malaȝ oꝑationē est mala
cōplō que ꝓuenit a cholera aut melia. Et qñ dñat̄ super
cerebrū mala cōplō calida:tūc fient imaginatiōes corru/
pte:⁊ ositati ōes:⁊ ructus:⁊ aliqñ corruptiōes cogitatiōis
⁊ memorie. Et est pole esse malaȝ cōplonē hanc in cere/
bro solū sine apāte:⁊ est pole ipsaȝ eē ꝓpter colligationē
alterius mēbri: sicut accidit in febrib⁹ qñ ascēdit fumus
a stōcho ad cerebrū:⁊ facit apā aut nō facit: ⁊ pōt esse ex N
apātib⁹ q̄ fiūt in suba cēbri:⁊ pōt eē vt sint in pāniculo:⁊
pōt eē vt sint ex apātib⁹ q̄ fiūt i ore stōchi:⁊ signa discre/
tiua hoꝝ dicent̄ in libro đ signis. ¶ Sed corruptio que
accidit his v̓tutib⁹ ꝓpter cōplōnē melicā est cū timore q̄
fit sine cā:⁊ cū malis cogitationib⁹ ⁊ tristitia ⁊ timore re/
ruȝ impoliuȝ. Et qñ vrit̄ melia ⁊ fiunt accñtia cholere in
ipsa:tunc cōuertit̄ hō ad ferinos mores:⁊ oēs mot⁹ ipsius
sunt praui ⁊ timorosi:⁊ hec ipressio fit in aia ꝑꝑ cōplōneȝ
obscuritatis melie. Sed nigredo eius nō est cā hui⁹ sicut
dicunt medici:qr color nō est cā subalis ad corrūpendas
virtutes aie:sed hec cā ꝓuenit ab vna specie male cōplo/
nis sicut alie egritudines. Et tu scis q̄a hitus aie sequūtur O
cōplōnē corporeā in hac ꝯiunctiōe.⁊ q̄ dicūt ꝙ aia terret̄
ꝓpter humorē melicū nigruȝ sicut terret̄ hō in obscuro:
dicunt v̓ba cātionū:qr aliq̄ lesio nō aduenit aie in obscu/
ro nisi ꝑuatio sensati sensui visibili:qr nō videt aia in cor/
pore vt possit dici:qr sentiat terroreȝ nigredinis: ⁊ magis
feduȝ ē dicē vt videat ex̄:qr aia nō est ex̄ nec intus. Sed
est sciēduȝ ꝙ de nā isti⁹ humoris melici est vt ipsum se/
quant̄ hec accñtia: sicut de nā sanguis est vt ipm sequat̄
gaudiuȝ ⁊ leticia:⁊ nō dicemus ꝓpter hoc ꝙ sanguis det
lumen aie:⁊ hec res est manifesta illi qui aliquātuluȝ de
nā gustauit. ¶ Et in hac egritudine q̄ dr̄ melia cadit ma
gna diuisio inter medicos de ei⁹ cā. q̄daȝ dicūt ꝙ pole est
vt in ipsomet cerebro fiat:aut ꝓpter adustionē sanguinis
cordis:aut ꝓpter os stōchi. Et q̄dā dicunt ꝙ fit ab apāte
qđ generat̄ in fundo stōchi.⁊ q̄dā dicunt ꝙ fit ꝑꝑ apā fa/
ctū in meseraicis:⁊ q̄daȝ dicūt ꝙ fit ꝓpter hūorē melicū
quē spargit splen ad stōchū:qui est extra nām sua q̄litate.
Et isti rñdent verbis prioꝝ ⁊ dicunt ꝙ sunt impossibilia P
ꝙ cause istius egritudis sint calide:eo ꝙ accidentia istius
egritudinis sunt manifeste frigida:qr eoꝝ ructus est ace/
tosus:⁊ plures ipsoꝝ hñt ventositatē frigidā nō cū multa
siti. Et adhuc dicūt si esset cā ꝓpter apā calidū in his mē
bris sequeret̄ ex hoc ex necessitate febris:⁊ nos videmus
ꝙ in hac egritudine nulla est febris. Et ego dico ꝙ repre/
hensio istoꝝ qui dicunt ꝙ si ista egritudo esset ꝑꝑ apāta
calida sequerent̄ accidētia calida sicut fortis sitis: ⁊ per/
mutatio cibi ad fumositatē ⁊ paucitatē inflāmationis nō
est nccīuȝ penitus: qr iaȝ dictū est ꝙ calor extraneus:ꝓ/
pterea q̄a facit calorē intrīsecū exhalare:⁊ ipm debilitat:
non est impole vt sequant̄ ipm accñtia frigida:⁊ faciant
similia accñtia supradicta:⁊ maxime qñ calor extraneus
ledet formā nāleȝ caloris intrinseci:aut corrūpet ipsuȝ:⁊
ꝓpterea fit acetositas ſm Alexādrū per calidū sicut per
frigidū: qr calor itrinsecus nō fortificat̄ nisi ꝑ calorē q̄ ei
formalr̄ nō repugnat. Et qđ dictuȝ est ꝙ seq̄t̄ necessario
febris:qr omne apostema caliduȝ qđ fit in his duob⁹ mē Q
bris sicut experiētia testificat̄ hoc bene asserēduȝ est:q̄a
impole est hanc egritudinē esse sine febre: si ꝓpter taleȝ
fieret cām:excepto vno modo ꝙ hoc apā fieret post de/
clinationeȝ apātis. Quia tunc dōm est ꝙ nō remansit ex
calore extraneo tm̄:vt sit sufficiens ad febrē faciēdaȝ:sed
est tantus ꝙ sufficit ad lesionē faciēdā stōcho ⁊ cerebro
solum:⁊ hāc mouere passionē. Et pōt esse ꝙ hec egritudo
proueniat solum a splene:⁊ videt̄ ꝙ hec sit vna ex maio/
ribus causis speciei istius egritudinis.

Cōtra Gal. 3° de locis affectis. c. 6. iuxta finem.

¶ Cap. 41m. Qđ est de accidentibus somni ⁊ vigiliaꝝ.

Diffinitio somni.

Deinceps volumus loqui de acciden/
tibus somni ⁊ vigiliaꝝ:⁊ in
primis volumus dicere diffōneȝ ipsoꝝ. Et
dicim⁹ ꝙ somnus est ꝓfundatio sensus cō/
munis ex cerebro ad cor:⁊ ꝑꝑea tūc ligātur
sensus ꝑticulares ⁊ ꝯstringunt̄ in eoꝝ instrumētis: eo ꝙ

Diffinitio vigilie. nõ est nec̃e vt moueant̃ ad eoꝝ seruitia: ⁊ vigilia est ꝯriũ
A huiꝰ ꝫ est ascẽsus istius sensus ad cerebrũ in locũ suum: ⁊
ꝓpea tũc dissoluunt̃ oẽs sensus ꝑticulares in eoꝝ instrĩs:
vt opent̃ actiões ipsoꝝ. ğ descriptio somni ẽ ꝑuatio motꝰ:
⁊ vigilie descriptio ẽ ꝯtinuatio motꝰ: ⁊ põt dici ꝙ ꝫ motꝰ
istiꝰ sensus ẽ formalis cã somni ⁊ vigilie: ⁊ subm somni ⁊
vigilie ẽ sensus cõis: ⁊ cor ẽ radix: ⁊ cerebrũ ẽ ipsius ꝑmũ
instrm cũ q̊ opat̃. ¶ Et accñtia q̃ supueniũt somno ẽ fortꝫ
ipsiꝰ ꝓfunditas: ⁊ ꝫ fit ꝑꝑ dñationẽ multe friditatꝫ cũ hu-
miditate sup cerebrũ aut sup mẽbrũ cõicãs secũ. ex acci-
dẽtibꝰ q̃ supueniũt huic opationi. p ꝯriũ ẽ vigilia. ⁊ cã eiꝰ
opposita ẽ cãe friditatꝫ: ꝫ ẽ qa fit ꝑꝑ dñiuz caloris ⁊ sicci-
tatis. Et aliqñ ẽ hec res cõposita a duabꝰ cãis: ꝫ egritudo
est egritudo vocata nabur: qꝛ tũc iacet sic̃ dormiẽs ⁊ ocu-
los tenet aptos: qꝛ dormire ẽ ꝑꝑ friditatẽ: ⁊ tenet̃ oculos
aptos est ꝑꝑ siccitatẽ. Et aliqñ fiũt egritu^nes in cerebro in
B qbꝰ fit pars hoꝝ accñtiuz aut oia: ⁊ illi q sciẽt ꝙ diximus
dabũt cãs vnicuiq̃ accñtiuz: aut si sint pñtes aut ꝑterite.
¶ Et volumꝰ dicere de qbusdã eoꝝ q̃ sunt manifestiora:
⁊ ꝑfectiꝰ sciet p hec q̃ dicent̃: postea alia q̃ nõ dicẽt̃. Et di-
cimꝰ ꝙ q̃dã eoꝝ vocant̃ eldaar: ⁊ q̃dã noiant̃ elgabus. i.
incubꝰ. ⁊ q̃dã noiant̃ elçara. i. epilẽia. ⁊ q̃dã noiant̃ lecta. i.
Scotomia. appoplẽia. Sed ꝑ^m est sup humorẽ sup quez dñat̃ fumꝰ: ⁊
iste fumꝰ ascẽdet ad cerebrũ ⁊ mouebit̃: ⁊ tc̃ sentiet patiẽs
hũc motũ sicut eẽt ex̃: qꝛ q̃uis sensata habeãt ꝙ moueãt
sensus de foris iaz diximꝰ ꝙ nõ est ipoẽe vt moueant̃ ab
intrĩsecis humoribꝰ: ⁊ si cerebrũ acgrit multã malaz cõ-
pẽonẽ ꝓpter ꝑseuerãtiã haꝝ reꝝ: tũc cadet patiẽs i terra
sic̃ cadit epilepticꝰ. Et iste fumꝰ aliqñ fiet in ipsomet cere-
bro: ⁊ ꝓpe in suis arterijs: ⁊ aliqñ ascẽdet a stõ vl' ab alijs
Incubus. mẽbris. ¶ Sed olcab. i. incubꝰ ẽ qñ sentit hõ cũ dormit
ac si ꝑmeret̃ ⁊ aggrauaret̃ a re quã abijcere nõ ꝑt. Et ma-
nifestũ ẽ: qꝛ ꝫ nõ est nisi ꝑꝑ aliquã ꝑuationẽ ṽtutꝫ motiue
ꝑꝑ aliquã malã cõpẽonẽ mãlez. Et qꝛ cito dissoluunt̃ opi-
C nant̃ vt fiat ab humoribꝰ fumosis q ascẽdũt cerebrũ ⁊ le-
Epilepsia. dunt ipm sua q̃litate. ¶ Epilepsia est egritudo q̃ facit ca-
dere in terrã patiẽtez in ꝑmis: tũc mouent̃ oia membra
motu malo ex̃neo. deide sic mouent̃ donec hõ cadit: ⁊ pri-
uant̃ oẽs sui sensus ⁊ ṽtutes aiales: aut diminuunt̃ ⁊ con-
trahunt̃ ⁊ colligũt̃ oia ipsiꝰ mẽbra: ⁊ ꝯbunt̃ sic̃ spasmata.
Et ꝫ est signũ mãifestũ: ꝙ passio ẽ in cerebro: ⁊ collectio:
⁊ ꝯctio mẽbroꝝ ꝑꝑ motũ ex̃neũ sigt ꝙ hec spẽs ẽ vna ex
speciebꝰ ꝯctionis q̃ fit a ṽtute expulsiua: qꝛ colligunt̃ ⁊ ꝯ-
hunt̃ mẽbra i seipsis ꝑꝑ expulsionẽ rei ledẽtis ⁊ maxime
in cerebro. ⁊ ꝑꝑea iste hũor ẽ ꝯriꝰ in fine cõpẽoni cerebri:
⁊ ꝫ facit: aut sua q̃litate: aut sua forma: ⁊ illð qð sigñat no-
bis ꝙ nõ fit ꝑꝑ hũiditatẽ nerui: nec ꝑꝑ ipsiꝰ infusionẽ est
ꝑꝑ subitã ipsiꝰ dissoẽonẽ: ⁊ de nec̃itate ẽ ꝙ humor faciẽs
ꝫ sit subtilis: eo ꝙ paroxismꝰ ipsius cito trãsit sicut fit in
Prima opio de cã epilẽe. egritu^bꝰ acutis. Sꝫ qꝛ nos videmꝰ pro maiori ꝑte ꝙ illi
qui hãc patiunt̃ egritu^nez sunt frigidi ⁊ hu. sicut pueri: aut
fridi ⁊ sicci sicut senes: ⁊ vl'r qꝛ hec accñtia apparent sup
fridos pro maiori ꝑte sigñat ꝙ cã huiꝰ egritudis est hu-
D mor grossus. Sed ꝯdicit nobis hoc ꝙ humor grossus nõ
cito dissoluit̃ siue discurrat p strictos meatꝰ siue p latos:
sicut dicit Gal. qꝛ dissoẽo non est aliud q̃ꝫ dñatio nãe sup
humorẽ ipm decoquẽdo: vt retineat qð est cõueniens nu-
trimẽto: ⁊ aliud expellat: ⁊ ꝫ nõ fit in humore grosso i eo
ꝙ est grossus nisi in longo tꝑe: sicut testificat̃ experiẽtia
in egritu^bꝰ. Et nos videmꝰ ꝙ cito dissoluit̃ hic humor. Et
ob ꝫ dðm est ꝙ hec egritudo nõ fit nisi ꝑꝑ fumũ q gĩiat̃
in ipsomet cerebro vl' in alio mẽbro: qð ipm ei trãsmittit:
3ᵒ de locis affectis. c. 7. sicut dicit Gal. de iuuene qui sentiebat ꝙ q̃si qdã fumus
frigidus ascẽderet ab vno mẽbro ad cerebrũ: ⁊ qñ perue-
niebat illuc cadebat epilepticus. Et hoc accñs ẽ sufficiẽs

E ad ꝓbãduz ꝙ cã huius egritudis est vẽtositas fumosa: sꝫ
ista vẽtositas nec̃io cõicat humoribꝰ frigidis ⁊ humidis:
aut frigidis ⁊ siccis: ⁊ isti humores sũt isti vẽto vt mã. Et
ꝓpterea curat̃ ꝫ egritudo euacuãdð illos hũores. ¶ Et Scða opio.
q̃uis dicat̃ p nomẽ alicuiꝰ hoĩs: vt hoc accñs fiat a chola:
nõ dico ꝫ ipoẽe: ⁊ cadit in hoc rõ. naz breuitas paroxismi
hoc adiuuat: ⁊ veniente accidẽte hoc aliqbꝰ ꝓpter stõm
videmus ꝙ hoc fit eis vtpl'm ꝓpter famẽ: aut ꝑꝑ iram: ⁊
hoc ostẽdit vt fiat a cholera. Et Gal. curat hãc egritudinẽ
cũ hierapigra in qua dñat̃ aloes. Et manifestũ ẽ ꝙ aloes
nõ purgat nisi vnã duaꝝ reꝝ: aut cholerã: aut humorem
cholericũ. ¶ Et qdaz dicũt ꝙ hec egritudo fit a cõpẽone Tertia opio.
mala nõ mãli frida ⁊ sic. ⁊ hoc est a rõne remotũ. Qð est: Prima rõ ꝯtra. c.
qꝛ hec egritudo vtpl'm hꝫ paroxismos. Et adhuc si fieret Scða.
ꝓpter malaz cõpẽonẽ nõ mãlem nõ fieret nisi a rebꝰ ex-
trinsecis. Qð est: qꝛ mala cõpẽo nõ mãlis creata a mala
F cõpẽone mãli est difficilis curationis: ⁊ a tali cã q̃lis hec
est impoẽe est fieri paroxismũ epilepticũ: ⁊ ꝫm hoc non
fieret hec spẽs nisi ꝑꝑ res extrinsecas: hoc est ab aere fri-
gido. Qð est: qꝛ mala cõpẽo q̃ fit a talibꝰ rebꝰ extrinsecis
est facilis dissoẽonis. Sed remotũ est ꝙ res extrĩsece hoc
est aer frigidus possit inducere malaz cõpẽonez cerebro
sufficiẽtez iducere epilẽiaz: sed si experiẽtia hoc testificat̃
raro hoc esse dꝫ. Et tu debes scire ꝙ ꝓpter hãc sciam nõ
põt final'r scire rõnabil'r de oibꝰ egritudinibꝰ q̃ sint possi-
biles ⁊ q̃ nõ: qꝛ egritu^nes certificant̃ p sensuz: ⁊ postea ad-
ueniũt testimonia experiẽtie ꝑꝑ plurimos sentire: ⁊ post
hoc fit cognitio cãꝝ. Et cã huiꝰ data est in loco alio nobi-
Appoplexia liori isto: ⁊ nos etiaz ipsaz narrabimꝰ in alijs libris. ¶ Et
appoplexia est qñ hõ cadit ad terrã ⁊ cessat eiꝰ vox: ⁊ pri-
uant̃ oẽs opationes ⁊ motꝰ totiꝰ corꝑis excepto anhelitu.
nam ꝑuato anhelitu morit̃ patiẽs. Et ꝑꝑ hoc anhelitꝰ est
manifestũ signũ sup fortitudinẽ vel debilitatẽ istiꝰ virtu-
tis. Qð ẽ: qꝛ qñ anhelitꝰ fuerit grossus ⁊ malus sigñat sup
fortitudinẽ: ⁊ qñ fuerit quietꝰ sigñat debilitatẽ. Et Hip. di-
G cit ꝙ qñ appoplexia est debilis nõ curat̃ de facili: sꝫ qñ
est fortis curã nõ recipit. Et cã huiꝰ egritudis est ð neces-
sitate ꝑuatio motꝰ vl'is ⁊ ꝑticularis. Et qꝛ decl'atuz est ꝙ
motus vl'is hꝫ duo ꝑnª: ꝑmũ quoꝝ est in corde: aliud ẽ in
cerebro: ⁊ cerebrũ nõ facit suas opatiões nisi ꝑꝑ cor. ğ est
necesse vt cerebro veniat vna egritudo vl'is cõicans toti
corpori. Et hoc fiet nec̃io ꝑꝑ oppiẽonẽ viaꝝ spũs: q ꝑue-
nit a corde ad cerebrũ: ⁊ iste sunt arterie: aut ꝓpter fortez
oppiẽonẽ ventriculoꝝ cerebri: ꝑꝑea qa qñ illi claudunt̃
ipedit̃ via spũi aiali qui dat mẽbris oibꝰ sensuz ⁊ motũ: si
ita est vt dicit. G. q dicit ꝙ mittit̃ a cerebro spũs aialis sic̃
mittit̃ a corde spũs vitalis itrinsecus: aut fit qa corrũpit̃
cõplexio cerebri. Qð est: qꝛ qñ illa corrũpit̃: corrũpit̃ tẽ-
perãtia cũ qua reperit̃ calor intrinsecus cordis: ad hoc vt
possit opari sensuz ⁊ motũ: sicut decl'atũ est in nãli phĩa.
Sed in cameris cordis nõ põt euenire hoc accñs: qð hãc
egritudinẽ faciat. Qð est: qꝛ ꝑus ꝑueniret̃ ad mortem. Et
H postq̃ꝫ ꝓbatũ est ꝙ cã egritudinis in his duobꝰ locis est.
ergo cã quã dat Hip. ẽ verax: ⁊ ẽt illa quã dat. G. Et Hip.
dicit ꝙ qñ homo subito sine voce fit ⁊ cadit in terrã: tunc
facte sunt oppiẽones in vijs que sunt inter cor ⁊ cerebrũ:
hoc est in arterijs. Et. G. hoc ꝯfitet̃ in libro de accidenti ⁊
morbo: ⁊ in libro de mẽbris dolorosis dicit: ꝙ hec egritu-
do fit ꝑꝑ oppiẽonẽ in ventriculis cerebri. ğ intendit Gal.
vt fiat a duabꝰ causis. Et signũ est vt fiat ex oppiẽone ar-
teriaꝝ cũ apparent signa dñationis sanguis sup patiẽtez:
⁊ hec curat̃ cũ flobotomia. Et signũ oppiẽonis fortis vẽ-
triculoꝝ cerebri est qñ apparẽt signa dñationis humoꝝ
frigidoꝝ i corꝑe. Et curatio huiꝰ fit cũ ꝑmutatiõe cõpẽo-
nis illiꝰ mali humoris cũ euõne cũ medicinis purgãtibus

I humores illos fridos: ꝛ cū clisterijs cōuenientib⁹: qa illa
De subeth. sunt mirabilia in hac cura. Et hec egritudo q̄ dr̄ ꝓfunda-
tio somni est ꝓpingoꝛ vt sit pp oppil'onē arteriarū q̄z vt
sit pp oppilonē neruoꝝ: ꝓpterea nō ē in hac passiōe dif-
ficultas anhelit⁹: nec ēt ꝯūtit̄ ad paralysim sic̄ appopl'ia.
Catalepsia. Et illa q̄ fit ab hūoꝛib⁹ siccis fac̄ stare patiētē oculis aptis
ꝛ noiat̄ alcasia: ꝛ si fiat ab humoꝛib⁹ humidis stat oculis
clausis: ꝛ hāc spēm noiant medici subeth. ⸿ Hucusq̄ lo-
cuti sum⁹ de egritu^{b⁹} ꝛ accn̄tib⁹ breuiter ſm q̄ nobis vi-
suz ē sufficē: eo q̄ mea intētio in h libro nō est nisi in dā-
do regulas q̄ sint p̄n^a artis medicie oib⁹ volentib⁹ in hac
scia ire via nobilioꝛi: ꝛ illis q̄ ēt volūt postea abūdare in
ꝑticularib⁹ isti⁹ artis ſm hūc oꝛdinē ꝛ diuisionē. Et scias
q̄ cōparatio isti⁹ libri ad totalitatē isti⁹ scie est sicut cōpa
ratio el'ntoꝝ artificij ad artificiuz. Et sicut pictores p̄mo
depingūt circuitū figure quā facē intēdūt: ꝛ postea replēt
K h cōtinens ꝑticularib⁹ reb⁹ ex diuersis coloꝛib⁹ donec sit
figura illa ꝯueniēter ipleta: sic ꝛ nos intēdim⁹ facē in nr̄o
libro. Et si de⁹ nobis longitudinē ꝯcesserit vite ꝛ nos p̄ca-
uerit ab accn̄tib⁹ tp̄is: aliū faciemus librū in practica huic
nobili oꝛdini rn̄dentē ſm q̄ factus est iste liber colliget:
qui oia cōtinentia istius scientie replebit.

⸿ Explicit liber tertius: qui fuit de egritudinibus.

⸿ Incipit liber quartus: qui est de signis ꝛ ꝓnosticis sani-
tatuz ꝛ egritudinū: ꝛ cōtinet capitula sexaginta.

⸿ Ca. p̄^m. Qd̄ ē de signis sanitatis ꝛ egritudinib⁹ in gn̄all.

Diuisio. Sta pars diuiditur in duas ꝑtes.
Prima narrat signa si-
gnificantia sanitatē actualez in qualibet
opatiōe coꝛpis in quolibet mēbro. Scd̄a
narrat signa significātia sup egritudines
ꝛ cās ipsaꝝ. Et hec pars iterū partitur in
duas ꝑtes: eo q̄ hec signa aut significant
sup egritudies p̄ntes q̄ plurimū iueniunt̄ in hac arte: aut
L sign̄ant t̄pe sanitatis ꝛ egritudis sup egritudinē futuram.
Sed signa q̄ sign̄ant sup egritudies p̄teritas paꝝ sunt in
Oꝛdo. hac arte vtilia. ⸿ Et icipiemus narrare signa significātia
egritudinē p̄ntem in toto coꝛpe ꝛ in q̄libet mēbro. Et po-
stea dicem⁹ signa sign̄antia egritu^{nes} futuras. Et postea di
cem⁹ signa sig̃ntia sup egritu^{nes} p̄ntes. Sed signa signifi
cātia in egritudinib⁹ p̄ntib⁹ sup egritu^{nes} futuras adiūgā
istis signis egritudinū p̄ntiuz. Et simil'r vr̄ vt ponā signa
significātia sanitatē futurā in egritudinib⁹ in hac eadem
ꝑte: q̄uis ꝑtineant sanitatis ꝑti. Propterea q̄ꝛ sunt vna ex
reb⁹ q̄b⁹ ꝓcedit ꝛ trāsit medic⁹ ad medicinā: sicut in reb⁹
q̄ artificial'r fiūt. Qd̄ est: q̄ꝛ nomē maioꝛis ꝑtātis eaꝝ de-
riuat̄ egressa q̄ fiūt artificial'r i ꝑmutatiōe ipsaꝝ a re a q̄
fit ꝑmutatio: ꝛ nō attribuit̄ rei ad quā ꝑmutat̄: ꝛ hoc est
ꝯ̄triū reb⁹ nālib⁹: h est q̄ꝛ solū fiūt p nāz. ꝛ cām h⁹ ostendi
in nobilioꝛi loco isto. Qd̄ est: q̄ꝛ ꝑmutatio est gen⁹ rei ad
quā ꝑmutat̄ virt⁹: ꝛ hec est ꝯ̄triū plus q̄z gen⁹ rei ad quam
ꝑmutat̄: virt⁹ aūt ē in eis māifesta magis q̄z in ea a q̄ fit
ꝑmutatio. Et ꝓpea ꝯueniēti⁹ ē signa ꝯiungē sanitati futu-
re cū signis egritu^{nis} p̄ntis: q̄ꝛ medic⁹ trāsit ab illis ad sa-
nitatē: ꝛ appellant̄ illi trāsit⁹ medicia ꝛ nō sanitas. Et ad-
M huc q̄uis ipsa sint sanitati signa sunt aliq̄ mō ꝑtes egritu
Diffinitio sanitatis. dinis: eo q̄ sign̄ant sup remotionē egritu^{nis}. ⸿ Et ego ici-
pio narrare signa sign̄antia sup sanitatē: ꝛ dico q̄ꝛ sanitas
sic̄ dictū ē in diffōne ipsi⁹: est bona hitudo in mēbro per
quā hz pati aut agere suā actionē aut passionē nālem. Et
hec bona hitudo diuisa ē in duas ꝑtes: quaꝝ vna ē appro
ꝑriata mēbris ꝯsilib⁹ in q̄b⁹ sūt nouē cōpl'ones: alia offi-
cialib⁹ mēbris q̄ est q̄tuoꝛ geneꝝ q̄ supi⁹ dcā sūt. Et q̄ꝛ ꝑs
maioꝛ isti⁹ dispōnis in mēbris nō ē māifesta p̄ma frōte:
ꝛ maxie in mēbris nō apparētib⁹: ob h nec̄e fuit narrare
signa sign̄antia sup q̄libz dispōnē cuiusl3 mēbri. vz. ix.
N cōpl'ones: q̄ p̄ sr̄ i ꝯsil'ib⁹ ꝛ scd̄e i cōpositis. Et sil'r narrabi
mus signa q̄ sign̄ant sup tēpatā cōpl'onē ꝛ nō tēpatā: ꝛ sa
nitatē approꝑatā mēbris officialib⁹. ꝛ via q̄ poterim⁹ oia
hec cog̃scē p̄ nō ē nisi ab actiōe ꝛ a passiōe hoꝝ mēbroꝝ
aut reb⁹ q̄ ꝓueniūt a v̄tutib⁹ ipsoꝝ. Qd̄ ē: q̄ꝛ actiōes ꝛ pas
siones ip̄oꝝ: ꝛ res q̄ ab eis ꝓueniūt sūt apd̄ nos notioꝛes:
ꝛ a reb⁹ notioꝛib⁹ ꝓcedere debem⁹ ad min⁹ notas. ꝛ res ꝓ-
uenietes ab opib⁹ sūt sic̄ caloꝛ: macies: pinguedo: ꝛ accidē
tia q̄ apparēt ab exeūtib⁹ a coꝛpe. ꝛ debes scire q̄ medici
ꝓ maioꝛi ꝑte nō sūt vsi loq̄ nisi de signis significātib⁹ sup
sanitatē mēbroꝝ ꝯsil'iū. s3 de signis significātib⁹ sup sani-
tatē mēbroꝝ officialiū nō sr̄ locuti nisi p accn̄s. S3 tales
O q̄les sum⁹ volum⁹ loq̄ de vtrisq̄: ꝛ incipiem⁹ loq̄ a signis
sign̄antib⁹ sup cōpl'onē eq̄lez. i. tēpatā: q̄ꝛ p̄oꝛ ē nā: ꝛ ēt q̄a
extrema nō cog̃scunt̄ nisi p cōpatione eoꝝ ad media. Et
dicim⁹ q̄ ex. ix. cōpl'onib⁹ q̄dā approꝑant̄ vnicuiq̄ mē-
bro: ꝛ q̄dā sūt q̄ approꝑant̄ vni coꝛpoꝛi cōpōne mēbroꝝ
adinuicē. Et ē sciēdū p̄. signa sign̄antia cōpl'onē vniuscu-
iusq̄ mēbri i. ix. cōpl'onib⁹: ꝛ cogniti illis poterim⁹ iudica
re sup cōpl'onē toti⁹ coꝛpis: ꝛ maxie mēbroꝝ p̄ncipaliū. ꝛ
icipiem⁹ narrare cōpl'onē coꝛdis: q̄ꝛ coꝛ ē mēbrū: cui⁹ cō-
plexio cōicat mēbris oib⁹: q̄ꝛ qn̄ h mēbrū ē tēperatū sūt
mēbra ꝓ maioꝛi ꝑte tēpata i cal'itate: q̄ꝛ ē datoꝛ oib⁹ mē-
bris cōpl'onē q̄ agunt ꝛ patiunt̄. Et adhuc qn̄ erit cōpl'o
alioꝝ mēbroꝝ distēpata sic̄ cōpl'o epatis possibile est cō
pl'onē coꝛdis nō esse tēperatā pp colligātiā ipsius ad mē
bra: ꝛ pp h narrabim⁹ signa coꝛdis qn̄ sūt tēperata ꝛ intē-
perata: eo q̄ illa sunt signa oiuz membroꝝ.

⸿ Cap. 2^m. Qd̄ ē de signis sanitatis coꝛdis ꝛ eius discrasie.

T inter signa significātia sup cōpl'o-
nez coꝛdis signū qd̄ ꝓpriū ē
in significādo sup cōpl'onē coꝛdis ē pulsus: 1^m signum.
ꝛ post illū anhelit⁹. q̄ qn̄ pulsus nō ē magn⁹:
P neq̄ paru⁹: neq̄ tardus: neq̄ velox: neq̄ ra-
rus: neq̄ spissus: ne(c)io sign̄at tēperātiaz cōpl'onis coꝛdis
inter calidū ꝛ fridūz: ꝛ siccū ꝛ humidū: ꝛ talis pulsus q̄lis
est iste reperit̄ in his q̄ nascunt̄: ꝛ stant in climate tempe-
rato vtpl'm: sicut in terra Hip. ꝛ in pluribus terris grecie:
nisi eueniāt accidentia extrinseca: ꝛ ꝓpterea dicit Gal. q̄
hoie terraꝝ calidaꝝ nō p̄nt dare nobis tēpatā cōpl'onē.
Et nō est dōm q̄ pulsus foꝛtis sit nālis: eo q̄ i alijs q̄uis
nō sint tēperata plurimū iueniat̄ in climatib⁹ nō tēpera-
tis: sicut nō dōm q̄ coloꝛ niger in hoie sit nālis q̄uis nō
inueniat̄ in ethiopia ēt alb⁹. Et tēperātia anhelit⁹ simil'r 2^m signum.
significat sup tēperātaz cōpl'onē coꝛdis: saluo vt cōpara-
tio anhelit⁹ ad coꝛ nō sit maioꝛ debito q̄ si hoc esset non
soluz esset tūc anhelit⁹ tēperat⁹ ꝓpoꝛtionādo coꝛdi soluz.
Sed esset adhuc maioꝛ: q̄ꝛ nō est ipol'e cōpl'onem coꝛdis
esse calidā ꝛ pectus ꝛ pulmo sint maioꝛes debito cōpara
Q tiōe ad ip̄m coꝛ. vt faciat tūc anhelit⁹ q̄ nō est magn⁹ nisi
ꝓpter largitatē viaꝝ pectoꝛis ꝛ pulmonis: ꝛ illud idē qd̄
facit anhelit⁹ magn⁹ p se: eo q̄ si pulmo ꝛ pect⁹ essent ſm
cōparatiōnē creationis coꝛdis: tūc pulmo ꝛ pect⁹ multi- 3^m signum.
plicarent̄ in caliditate coꝛdis. Sed signū qd̄ sig̃at sup cō
plexionē coꝛdis ꝓpt̄ dispōnē alioꝝ mēbroꝝ est vt sit pe
ctus mediocre inter magnitudinē ꝛ paruitatē. Et sil'r tēpe
rantiā sue cōpl'onis significant significātia signa tēperā-
tiā cōpl'onis epatis: aut tēperātiā cerebri aut vtrāq̄. Et h
ideo q̄a in epate ꝛ cerebro nō est caloꝛ q̄ sit ꝓprius i eoꝝ
esse: nisi caloꝛ ꝑtiū ꝯsil'iuz in q̄b⁹ sunt cōposita. Sed caloꝛ
cuz quo vnusq̄sq̄ opat̄ artes suas est de necessitate caloꝛ
qui trāsmittit̄ eis a coꝛde: ꝛ iste caloꝛ est in eis sic̄ foꝛma.
Sed caloꝛ q̄ est in eis ꝓp̄e ē sicut mā. Et q̄ꝛ tēperātia rei
ꝛ ꝑfectio sue opationis nō stat nisi pp foꝛmā est necessa-

A riū:vt qn̄ ista duo mēbra sūt tēpata sit eoꝝ tēperātia pp
formā ipsoꝝ:ꝛ tēperātia suaꝝ formaꝝ est nec̄io pp tēpe-
rantiā datoris istaꝝ formaꝝ:ꝛ istud est cor.Et nō ē dōm
ꝙ possibile sit ꝙ calor cordis qui mittit̄ mittat eis calidi
tatē supfluā:ꝛ ꝙ sit cōplo istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ veniens
ad eā a ptib⁹ ꝯsilib⁹ epati ꝛ cerebro resistat calori q pue-
niret a tēperātia cordis vt p istā ꝯrietatē resultet in cere-
bro ꝛ epate tēperātia cōplonis:qꝛ talis tēperātia q̄lis est
hec dr̄ equoce:ꝛ nō veracit̄ vt faciat opatiōes.Itē signāt
sup cōplonē cordis tact⁹:ꝛ carnositas pectoris.naz si tēpe
rata est signāt tēperātiā cōplonis cordis. Sed tēperātia
carnis p maiori pte seq̄t tēperātiā cōplonis cordis:ꝛ p-
pria caro existēs in h loco:ꝛ pp h caro hn̄s tēpatā cōplo
4m signum. nez cordis nō erit macilēta nec piguis supflue. Itē signāt
sup tēperātiā cordis tēperātia v̄tutū aie:sic̄ ira planicies:
5m signum. manifesta ea ꝯfidētia ꝛ pusillanimitas:ꝛ silia his. Itē sup
B tēperātia cordis signāt cōpositio ipsi⁹:h est in positione
sua:ꝛ sua mēsura ꝛ figura.Qd̄ ē:qꝛ qn̄ sua cōplo erit tēpe-
rata sūt res p̄dicte vtplm̄ sm̄ viā nālez.ꝛ silr̄ qn̄ sue opa-
tiōes sunt ꝯueniētes sue cōploni signāt sup suā tēperan-
tiā.Qd̄ est:qꝛ nō est ipoſe eē aliquē pulsuz velocē pp stri
cturā suaꝝ arteriaꝝ:cū nō sit h pp calorē ipsi⁹:sic̄ accidit
hoib⁹ pinguib⁹.Et vlr̄ difficile ē dare signa signātia sup
cōpōnez mēbroꝝ itrinsecoꝝ:ꝛ sup spēs eoꝝ:ꝛ sup colligā
tiā eoꝝ:ppea reliquerūt medici hāc spēz sanitat̄:ꝛ nō sūt
locuti de ea:ꝛ pcesserūt soluz de signis cōplonalib⁹.Sed
medico nō sunt h min⁹ nec̄ia illis. ꝛ ppea volum⁹ loq de
hac spē breuiter sic̄ sum⁹ ꝯsueti:ꝛ dicim⁹ ꝙ ex reb⁹ signifi
cātib⁹ sup tēpatā cōplonē cordis ꝛ eq̄lē ē tēperātia cōpo
sitionis mēbroꝝ extrinsecoꝝ:ꝛ maxie pectoris:ꝛ mēbroꝝ
ppīquoꝝ eidē:ꝛ bona pportio cuiuslibet istoꝝ mēbroꝝ
ad alia:ꝛ h vocat̄ pulchritudo:qꝛ pulchritudo mag̃ attri-
buit̄ cōpōni:sic̄ virt⁹ ꝛ fortitudo mag̃ attribuit̄ cōploni.
Et nos nō dicim⁹ ꝙ tēperātia cōpōnis istoꝝ mēbroꝝ si-
C gnificet sup tēperātiā cordis nisi ppea:qꝛ v̄t⁹ iformatiua
nō format alia mēbra nisi mediāte calore cordis:sic̄ virt⁹
nutritiua nō fac̄ suas opatiōes nisi mediāte cōplone sua.
Et tu d̄bes scire ꝙ hec signatio nō ꝯuertit̄:qꝛ poſe eēt cor
eē tēpate cōplonis ꝛ bone cōpōnis:ꝛ tn̄ cōpositio aliq̄ꝝ
mēbroꝝ eēt lesa:ꝛ h ꝯuenit a mā:ꝛ h raro ꝯtigit sic̄ raro
ꝯtigit ex alijs reb⁹ nociuis que ꝯueniūt ab alijs mēbris:ꝛ
ille ꝯiūtunt̄ ꝛ corrūpunt̄ cōplone cordis pp aliquā colli-
gātiā.¶ Sz signa signātia sup distēperātiā cordis i.4.
q̄litatib⁹ sūt ꝯria istis. Hoc ē qn̄ pulsus fuerit fortis velox
aut spissus signāt excessuz caloris nisi ꝯtingēt pp strictu-
raz nālez i vijs arteriaꝝ: q̄uis h raro accidat in cōplone
ca.ppea qꝛ nā caloris ē apire ꝛ extendere ptes nisi forent
sicce:eo ꝙ resistit egressiōi:ꝛ si cū siccitate fuerit duricies
tact⁹ signāt vltimitatē siccitat̄:ꝛ silr̄ anhelit⁹ ꝯri⁹ nāli sig̃t
sup idē:dūmō nō sint pect⁹:pulmo : aut eoꝝ vie minores
D cōpetētib⁹.Itē ort⁹ piloꝝ ꝛ tact⁹ calidus hn̄t sup eandez
cōplonē signare.Et vlr̄ scias ꝙ ad calorē cordis seq̄t ca-
lor oiuz mēbroꝝ:excepto ꝙ nō sit resistentia accn̄talis a
mēbris hn̄tib⁹ dn̄antiā in corpe sic̄ sūt epar ꝛ cerebrū:qꝛ
poſe ē ꝙ cōplo istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ ex pte mēbroꝝ cō-
silīuz ex qb⁹ sūt cōposita sint fridiora d̄bito:ꝛ tūc erit cor
calidū:ꝛ cerebrū dicet̄ frigidū. Sz in hoie hn̄te talez cō-
plonē refrigerabit̄ in fine cor:ꝛ maxie qn̄ dn̄at̄ friditas:
qꝛ h mēbrū nō est datū nisi ad tēperāduz caliditatē cor-
dis.Itē signāt sup caliditatē ꝛ sic.cordis accn̄tia aie sicut
ira:ita ꝙ q cito irascit̄ hz cōplonē calidā cordis:ꝛ si hua-
uerit hz ēt siccā.Et silr̄ sig̃t siccitatē cordis macies pecto-
ris ꝛ siccitas corpis.¶ Sz cōplo cordis dn̄ans i caliditate
ꝛ hu.signāt̄ a fortitudie cordis ꝛ mollicie pulsus.Et si ha-
buerit molliciē cū sua fortitudine sig̃t solaz humiditatez.

Et silr̄ signa caliditatis ꝛ hu.cordis sūt magnitudo pecto
ris ꝛ alioꝝ mēbroꝝ:ꝛ ideo aialia q̄ sūt calida ꝛ hu.sūt ma
ioris cordis ceteroꝝ:velut aialia nascētia in locis hūidis. E
¶ Sed signa friditatis ꝛ sic.cordis sūt cōposita ex oppo
sitis signoꝝ caliditatis:tn̄ seruāt signa siccitatis. Et ppea
pulsus taliū est paru⁹:rarus:tardus:durus:ꝛ anhelit⁹ eoꝝ
est silis ꝛ tactus pectoꝝ eoꝝ est frigidus. Et similr̄ est in
cōplexione alioꝝ membroꝝ ipsoꝝ:nisi sit in eis resisten-
tia accidentalis. Et pectus istoꝝ est nudum pilis. Et isti
sunt in vltima timditate. Et vniuersalr̄ ipsoꝝ iuuēt⁹ assi-
milatur sm̄ plus senectuti:ꝛ si pertinient ad senectutez:se-
nectus eoꝝ assimilatur morti.

¶ Cap.3m.Qd̄ est de signis cerebri ꝛ ipsius cōplexionum
sanarum ꝛ egrarum.

ET postq̄ȝ locuti sum⁹ sup sanitatē cor F
dis appropatā mēbris con
silib⁹:ꝛ sup sanitatez appropatā mēbris offi-
cialib⁹.deiceps volum⁹ loqui de signis signi-
ficātib⁹ sup tēperātiā ꝛ sanitatē cerebri.Et dicem⁹ ꝙ tēpe
rātia dz recipi i cerebro:sic̄ i alijs mēbris:h ē vt sit appro
priata suis mēbris ꝯsilib⁹ aut sue cōpōni.Et icipiemus a
tēperātia ꝛ dicem⁹ ꝙ signoꝝ q̄ signāt sup tēpatā cōplo-
nez cerebri q̄dā sumunt̄ ab opōnib⁹ ꝛ opatiōes ipsi⁹:aut
appropate sūt sensui cōi:aut imagiationi : aut cogitationi:
aut memorie:aut v̄tuti nutritiue.h est ꝙ appet ex supflui
tatib⁹ q̄ egrediunt̄ a narib⁹:palato:oculis:ꝛ silib⁹.Et q̄dā
sumunt̄ ab alijs sic̄ a tactu ꝛ ortu capilloꝝ ꝛ ab eoꝝ forā
ꝛ supfluitatibus q̄ ab ipso egrediunt̄:ita ꝙ si sint tpate in
q̄ztitate ꝛ q̄litate signāt sup tēpātiā ipsi⁹.Et silr̄ qn̄ opa-
tiōes somni ꝛ vigiliaꝝ sūt tēpate:ꝛ ꝙ sit mediocritas iter
pigritiaz ꝛ velocitatē ꝛ iudicia sua sint recta ꝛ sensus sint
clari ꝛ boni:ꝛ tact⁹ sit tēpat⁹ ita vt nō sit calidus vl̄ fridus.
Et capilli q oriunt̄ nō sint oio extēsi seu plani vl̄ tortuosi
seu crispi albi vl̄ nigri:ꝛ demr̄atio sue forme ē vt sit figu-
ra ei⁹ silis figure cerebri tēpati:ꝛ tūc signāt̄ sup tēperan-
G tiā cōplonis:ꝛ signatio tēperātie sue figure ē sic̄ dicit.H.
ꝙ sit sic̄ figura sphērica cerea leuit̄ ab vtraq; pte pressa:
ꝛ vt nō sit magnū vl̄ paruū : ꝛ ꝙ supfluitates discurrētes
a cerebro sint pauce ꝛ cōpetēter digeste. Et si fuerit cū h
aliq̄ spissitudo signū ē siccitatis:ꝛ si fuerint multe ꝛ dige-
ste signāt sup caliditatē ꝛ hu.ꝛ si cū h fuerint crude ꝛ in
quātitate multa signāt sup friditatē.Et si cū hoc fuerint
aquose signāt sup friditatē ꝛ hu.Et dicit Hip.de hac cō-
plone ꝙ ei⁹ sanitas ē ppinquior egrituni q̄ȝ sanitati. Sed
opatiōes cerebri calidi sūt vigilie ꝛ breuitas somni.Sed
si calitati associabit̄ aliquātula hūiditas:tunc tales in so-
mno aliquātuluz augmētabunt̄:ꝛ si siccitas dn̄abit̄ dn̄a-
bunt̄ vigilie.Et q hāc hn̄t cōplonē veloces erūt ad actio-
nes.Et actiōes suas faciūt sine discretiōe:ꝛ accipiūt ex mē
bris solū silitudinē ꝛ nō diuisionē:ꝛ errores eoꝝ sūt mlt̄i
ꝛ cogitatiōes eoꝝ male.Et q hn̄t signa ꝯria istis sunt dor
mitores ꝛ pigri ꝛ tardi itellc̄us:ꝛ nō pn̄t recipe diuisiones
H rerū:nec̄io tales fride cōplonis sūt:tn̄ ꝛ ipsi assumūt p̄di-
ctas res ꝯfuse. Sz cōplo cerebri frida ꝛ sicca abūdat mi-
nus in somno q̄ȝ frida sola.Et frida sola maioris est somni
q̄ȝ frida ꝛ humida:ꝛ tactus ēt sig̃t sup istas cōplones. Et
capilli ēt hn̄t signationes eo ꝙ capilli sunt ex supfluitate
fumosa q̄re capilli nigri significant sup adustionez:eo ꝙ
igneitas hz albū denigrare.Et si cū h sunt tortuosi signifi
cant sup h siccitatē sicut accidit eis qn̄ tāgunt̄ ab igne.Et
capilli albi signāt sup māz crudā ꝛ idigestā:ꝛ si cū hoc
fuerint extensi ꝛ plani signāt sup supfluitatē hūiditatis.
Et eodez mō capilli q cito oriunt̄ signāt sup caliditatē:
ꝛ q tarde eꝯ.Et q sunt mediocres in colore ꝛ tortuositate
ꝛ in planicie ꝛ i ortu veloci ꝛ tardo signāt sup cōplonez

temperatā ⁊ forma tortuosa ēt hꝫ signāre sup malam cō-
I plexionē. Et ēt caput magnuꝫ vel paruū hꝫ signāre hoc.
Et ista sepe inueniunt̄ in libris ꝓicatoꝝ. Et ego nō recor-
dor oīa eoꝝ ꝟba nisi quorūdā ad h̄ vt nr̄ itellꝰus nō sit di-
minutꝰ in radicibꝰ reꝝ: ⁊ illi q̄ solū sunt medici indigent
illis: ⁊ ego nō suꝫ ex illis. ¶ Itē oculus signāt forti signa-
tiōe sup cōplōnē cerebri: qꝛ oculus rubeꝰ hn̄s venas ru-
beas signāt sup cōplōnē cerebri calidā: ⁊ signa ꝯ̄ria istis
signānt sup cōplōnē fridā cerebri. Et velocitas motꝰ ocu-
loꝝ signāt sup calītatē cerebri: sic̄ tarditas sup friditatē: ⁊
mediocritas in istis signāt sup tēperantiā. Et subalbedo
oculi signāt friditatē cerebri: sicut nigredo signāt calīta-
tez: ⁊ color mediꝰ iter subalbedinē ⁊ nigredinē: qui dr̄ va-
rius signāt tēperātiā: ⁊ h̄ est: qꝛ subalbedo fit ꝑꝑ paucita-
tez digōnis: ob h̄ iste color ē ꝓpinquus colori aq̄ simplr̄.
Et nigredo fit ꝑꝑ excessuꝫ decoctionis: ⁊ ꝑꝑ h̄ dn̄at̄ i ipo
K nigredo: qꝛ nigredo signāt adustionē ꝑtiū terrestriuꝫ do-
minātiū in re. Et qꝺ facit varietatē q̄ est color mediocris
est vltia tēperātia decoctiōis. Qꝺ est: qꝛ ē minor q̄ꝫ illa q̄
facit nigredinē: ⁊ est maior q̄ꝫ illa q̄ facit subalbedinē. Et
scias ꝙ nō soluꝫ cāe q̄litatiue faciūt nigredinē aut subal-
bedinē. Sed ⁊ alie res sunt multe q̄ adiuuāt ad hos colo-
res faciēdos q̄ nō sunt q̄litates vel cōplōnes: sed sunt res
quātitatiue vel locales. Qꝺ est: qꝛ nigredo pluries fit ꝑꝑ
multā quātitatē humiditatꝭ oculi: aut qꝛ posita ē in ꝓfun-
do multū: sic̄ tu vides in riuis ꝓfundis: qꝛ ꝑꝑ ꝓfunditatē
apparēt velut nigri: eo ꝙ nō recipiūt tantū splēdorez sic̄
si essent largi ⁊ pauci. Et oculus subalbidus est ꝯm ꝯ̄riuꝫ.
Et Gal.ᵃ dicit ꝙ mlt̄a hūiditas glacialis adiuuat ad faciē-
duꝫ subalbedinez: eo ꝙ color istiꝰ hūoris est sic̄ color gla-
ciei: ⁊ ideo multitudo ipsius adiuuat ad faciēdū subalbe-
dinē: sicut paucitas adiuuat ad faciēdū nigredinē: ⁊ h̄ est
ꝯ̄riū nostre opioni: ⁊ mediocritas oīuꝫ signāt tēperātiaꝫ.
Ista sūt signa signāntia sup cōplōnē cerebri. ¶ Sed si-
gna significātia sup ipsiꝰ cōpōnez silr̄ sumunt̄ a cōplōne
⁊ opationibꝰ ipsiꝰ. Et iaꝫ diximꝰ de figura nāli quā hēre
dꝫ: ⁊ colligātia sua appet visui: qꝛ q̄dā capita hn̄t collū cō-
ueniēs eidē: ⁊ q̄dā nō: sic̄ dicit Gal. Sꝫ largitas ⁊ strictu-
ra suaꝝ viaꝝ ⁊ suaꝝ ꝯcauitatū sumunt̄ ab ipsiꝰ cōplōne.
Qꝺ est: qꝛ vie cerebri calidi ⁊ humidi sūt i vltimitate lar-
gitatis. frigidi ꝟo ⁊ sicci ꝯm ꝯ̄riū ipsiꝰ: ⁊ mediocres istaꝝ
signānt sup calidū ⁊ sic. vl̄ sup friduꝫ ⁊ hu. ⁊ sua tēperata
cōpositio cog̊scit̄ qn̄ sue vie ⁊ sue cōcauitates sūt in vltia
tēperātia. Et qn̄ vie ⁊ cōcauitates cerebri sunt nimis stri-
cte: tūc hn̄s eas paratꝰ est vertigini: ⁊ scothomie: ⁊ epilīe:
⁊ alijs egritudinibꝰ silībus. Itē qn̄ suba cerebri est mior
debita: tunc accidet intellectui corruptio intellꝰus ⁊ stulti-
M tia: sicut decrepitis: ⁊ vl̄iter qn̄ corrumpit̄ olla cerebri ex-
terius corrumpit̄ cerebrum interius.

Nigredo fit ꝑꝑ multitudinez humiditatē oculi vel ꝓfundationē eius. idē prio trac. cantice. trac. 52°. ⁊ 5° de generatioe aialiuꝫ. c. 3. in paraphrasi.

L

a In tecni. c. 27. idē tertia tertij trac. 2°. c. 34°. vñ nota ē ꝯ̄rietas. Gal. vult puitatem crystalloidis operari nigredinē. Auer. ꝟo albedinem.

¶ Cap. 4ᵐ. Qꝺ est de signis significantibus super sanita-
tem epatis ⁊ eius egritudinem.

D Einceps volumꝰ loqui de signis si-
gnificātibꝰ tēperātiaꝫ ⁊ sa-
nitatē epatis. Et dicemꝰ ꝙ q̄dā eoꝝ signānt
sup tēperātiā sue cōplōnis: ⁊ q̄dā sup tēpe-
rātiaꝫ sue cōpōnis. Et ego icipio a signis cōplōnis: ⁊ dico
ꝙ q̄dā ipsoꝝ sumunt̄ ab opatiōibꝰ: ⁊ q̄dā sumunt̄ a quā-
titate venaꝝ: ⁊ a tactu. Et scias ꝙ epar tēperatū gn̄at san-
guinē purpureū ⁊ dat colorē albedis mistū cū rubedine:
⁊ corpꝰ dꝫ eē mediū i maciē ⁊ grassitiē. ¶ Et vene debēt
eē mediocres iter largitatē ⁊ stricturā. ¶ Sed cōplō ca-
lida epatis cog̊scit̄ per h̄ qꝺ gn̄at multā cholerā rubeā: ⁊
maxie i etate iuuētutis: ⁊ color taliū declinat ad citrinita-
tez: ⁊ ideo cū augmētat̄ calor ⁊ siccitas multuꝫ. gn̄at̄ cho-
lera adusta: ⁊ tūc declinabit color ad fuscedinē: ⁊ q̄busdaꝫ

Signū ꝑmū.
Signū scd̄ꝫ.

denigrant̄ palpebre iferiores oculoꝝ ⁊ labia ēt iferiora. N
¶ Sed epar friduꝫ cog̊scit̄: qꝛ gn̄at multū flegma: ⁊ san-
guinē crudū: ⁊ aliqn̄ ex fortitudie albedis ꝯuertit̄ i calcē:
⁊ si cū h̄ ꝯiūgit̄ siccitas: tūc gn̄abit̄ cholīa nigra nō nālis.
¶ Et cōplō hūida epatis cog̊scit̄ a multa ꝑparatiōe pu-
trefactionis ⁊ dn̄atiōe hūiditatis ⁊ sanguis: ⁊ si multū ex-
cedit trāsit ad hiposarcā. Itē vene large signānt sup epa-
tis caliditatē: ⁊ magis si cū hoc adiūgit̄ humiditas: ⁊ stri-
cte signāt ꝯ̄riuꝫ. in calido ꝟo ⁊ sicco epate est mediocris. Signū 3ᵐ.
¶ Itē signāt pilositas sup cōplōnē epatis: qꝺ ē qn̄ hipo-
cūdria sunt multū pilosa calītate signānt. Adhuc diuersi-
ficat̄ hec signātio ꝯm diuersitatē piloꝝ: qꝛ si sūt grossi tor-
tuosi: ⁊ nigri signānt sup calītatez ⁊ sic. ⁊ si sunt subtiles ⁊
plani signānt sup humiditatē. Et si venter sit nudus pilis
signāt friditatē. ⁊ si sit mollis venter signāt humiditatē: ⁊ O
si sit durꝰ signāt sup siccitatē. ¶ Et signa significātia sup
suā cōpositionē similr̄ sumunt̄ a cōplōne ⁊ opationibꝰ:
q̄a qn̄ erunt tēperate erit epar tēperatuꝫ in figura ⁊ posi-
tione: ⁊ quātitate magnitudinis ⁊ paruitatis: ⁊ strictura: ⁊
largitate venaꝝ: ⁊ cōplō calīa ⁊ hu. signāt fortitudinē epa-
tis ⁊ largitatē venaꝝ: sicut friditas ⁊ sic. signāt ꝯ̄riū: ⁊ me-
diocritas eoꝝ signāt mediocritatē inter calidā ⁊ humidā
frigidaꝫ ⁊ siccā. ¶ Et debes scire ꝙ cōplōnes significā-
tes sup cōplōnes istoꝝ membroꝝ sunt cōplōnes innate
que fiunt a ꝑma essentia. Et hoc dico: qꝛ iueniunt̄ cōplō-
nes acq̄site calide ⁊ frigide a ꝯsuetudie: ⁊ vl̄r a rebus ex-
trinsecis. Et simile est huic q̄a inuenit̄ aliq̄s hn̄s colorez
significantē sup frigiditatē. Et signa significātia cōplōnē
sui epatis significabunt caliditatē. hoc est q̄a habebit ve-
nas latas. Tunc debemus iudicare ꝙ cōplexio sua natu- P
ralis est diuersa ab accidentali: ⁊ qn̄ erit ꝯ̄riuꝫ debemus
iudicare ꝯ̄rium. hoc est q̄a cōplexio sui epatis erit frigida
⁊ sicca: ⁊ habitudo sua erit grossa ⁊ pinguis: ⁊ grossities si-
gnificat caliditatē ⁊ humiditatē: ⁊ strictura venaruꝫ frigi- Signū 4ᵐ.
ditatez ⁊ siccitatē. ¶ Sed significatio cōpositionis sum-
pta ab operationibꝰ est hec: q̄a epati illius qui hꝫ venas
strictas eueniet oppilatio ipso nō vtēte cibis oppilatiuis.
Item qn̄ epar erit paruū comparatū stomacho ⁊ non su-
peruenerit aliqꝺ accidens necessariū erit vt habeat mol-
lem ventrē. nam hec est ꝑfecta significatio super paruita-
tem epatis. Qꝺ est: q̄a quādo epar est paruū nō pōt attra-
here chilum a stōcho: ⁊ tunc opꝫ vt exeant superfluitates
molles. Et homo quē tu scis dicit ꝙ breuitas digitoꝝ si-
gnificat paruitatē epatis: ⁊ hic apparet ꝙ nesciuit bn̄ vbi
esset virtꝰ informatiua: ⁊ nō ꝯsiderauit nisi in materiebꝰ:
⁊ dimittamus istuꝫ cū alijs. ¶ Dicit Ari. ꝙ epar in q̄busl-
daꝫ hoibꝰ inuenit̄ in latere sinistro ⁊ splen in latē dextro:
⁊ qn̄ supueniūt illis egritudines epatis apparent signa in
latere sinistro. Ista sunt signa significātia super cōplōnez
⁊ sanitatem membroꝝ principalium.

a primi ... 3ª. c. p. s. ... tertij ... ca. 30.

¶ Capitulum 5ᵐ. Quod est de pulmone. Q

D Einceps volumus loqui de signis si-
gnificātibꝰ sup cōplōnē ⁊ sa-
nitatē mēbroꝝ seruiētiū illis. Et icipiemꝰ a
pulmone ⁊ dicemꝰ ꝙ complō pulmonis erit
temperata: tunc qn̄ erit anhelitus tēperatus
in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ nō recipiet lesionē ab aere
calido aut frigido: ⁊ vox fit temperata inter fortitudinē ⁊
debilitatē. Sed qn̄ pulmo erit calidus anhelitus erit ma-
gnus ⁊ ledet̄ ab aere calido ⁊ iuuabit̄ a frigido: ⁊ hn̄s talē
pulmonē habebit vocē fortem: ⁊ ꝯ̄riuꝫ operabit̄ contra-
rium: ⁊ pulmo siccus cognoscit̄ ex parte vocis claritatis:
⁊ ex paruitate sputi. Et pulmo humidus ꝯ̄ria hꝫ signa pul-
moni sicco. s. grossitudinem vocis ⁊ sputi multitudinem.
¶ Sed compositio habetur a complexione ⁊ operatio-

A nibꝰ siľr: eo ꝙ cõpľo tẽperata de necẽitate hꝫ cõpõnẽ tẽperatã.s.inter paruitatẽ ⁊ magnitudinẽ: ⁊ iter amplitudinez ⁊ stricturã viaꝝ: ⁊ qñ erit calida erũt vie large. Et latitudo pectoris sigñat sup latitudinẽ viaꝝ: sic dcm̃ ẽ in aliis: ga diximꝰ ꝙ fortitudo vocis seqꝉ largitatẽ viaꝝ: ⁊ largitas sigñat caliditatẽ cõpľonis. ⁊ cã est: qꝛ fortitudo vocis necẽio sigñat caliditatẽ. Sed cõpľo frida sigñat stricturaz viaꝝ ⁊ debilitatẽ: ⁊ maxie si huic ꝯiungatꝉ siccitas. Uelocitas ꝟo anhelitꝰ siñat paruitatẽ pulmonis ⁊ stricturam suaꝝ viaꝝ nisi cõpľo cordis sit in cã. Pectꝰ aũt sputosuz sigñat malã pulmonis põnẽ: ⁊ ꝑpea dicũt medici ꝙ plurimi taliũ veniũt ad vlceratiõnẽ pulmonis: ⁊ ad ethicã.

¶ Cap. 6m. Quod est de stomacho.

DEinceps volumꝰ loq de signis significãtibus sup cõpľonẽ stõi. Et dicimꝰ ꝙ ipsa cognoscitꝉ a suis opõnibꝰ: eo ꝙ stõ tẽꝑato ꝯuenit maior ciboꝝ ꝑs: nisi nimis modũ excedãt nãe: ⁊ nõ accidũt eidẽ accñtia q̃ eueniũt stõ distẽperato: ⁊ suus appetitꝰ ẽ nãlis. Et in stõ calido subtiles cibi cõuertunꝉ in fumũ ⁊ eidem grossi ꝯueniũt ⁊ suus appetitꝰ ẽ diminutꝰ. Sꝫ i stõ frido signa sunt ꝯ̃ria ꝑ̃dictis: eo qꝛ ei ꝯueniũt cibaria subtilia ⁊ grossa in acetositatẽ ꝯuertunꝉ in eo: ⁊ eiꝰ appetitꝰ est excedens. Et stõchꝰ siccus cog̊scitꝉ ꝑꝑ multã sitiz: ⁊ eidẽ paucꝰ suffic̃ potꝰ: ⁊ qñ nimiũ recipit potũ: ⁊ tũc i eo fiũt fluctuatiões. Sꝫ hũidus sigñatꝉ a pauca siti: ⁊ desiderat talis stomachꝰ hũida sic̃ stõchꝰ siccus desiderat res siccas: ⁊ ħ est qñ hũiditas ⁊ sic.inest ꝑ nãz: sꝫ si iest accñtalr ħ fit ꝑ ꝯ̃riũ: eo ꝙ q hꝫ stõm siccũ appetit hũida: ⁊ q hꝫ hũiduz appetit sicca. Sꝫ eq̃lis stõchꝰ i paruitate ⁊ magnitudic cognoscitꝉ: eo ꝙ tolerat quãtitatẽ cibi ꝯueniẽtis: ⁊ si paruꝰ fuerit noscitꝉ ex tolerãtia pauci cibi: ⁊ si ꝑtitꝉ cibꝰ in paucas ꝑtes melius tolerat. Et stõchus magnus tolerat ꝯ̃rium.

¶ Cap. 7m. Quod est de complexionibus testiculoꝝ.

SIgna temperãtie ⁊ sanitatis testiculoꝝ sumunꝉ ab oꝑationibꝰ ipsoꝝ ⁊ ab accñtibꝰ. Et dicimꝰ ꝙ q ẽ tẽꝑatꝰ in coitu nãľr hꝫ tẽperãtiã cõpľonis testiculoꝝ. Et si multũ affectat nãľr hꝫ calidã cõpľonẽ testicľoꝝ. Et si cũ ħ desiderio ꝯiũgitꝉ sufficiẽtia i faciẽdo sigñat humiditatẽ ꝯiũctã isti caľitati. Et qdã dñt ꝙ qñ cõpľo testiculoꝝ ẽ calida ꝙ tũc ẽ gñatrix masculoꝝ plus q̃ꝫ femiaꝝ. ⁊ qñ cõpľo istoꝝ ẽ frida tũc oꝑatꝉ ꝯ̃riũ.s.qꝛ piger erit i coitu ⁊ gñabit filias: si cũ friditate ꝯiũgatꝉ siccitas: q̃si ꝑuatꝉ ab hac oꝑatiõe. Sꝫ q appetitũ hꝫ magnũ ⁊ debilis existit in tali oꝑatiõe: eiꝰ cõpľo ad siccitatez ꝑtinẽ vr̃. Sed sigñatio cõpľonis hoꝝ mẽbroꝝ ex ꝑte accidẽtiũ apparẽtiũ i spermate ẽ: qꝛ in tẽperata cõpľone ipsoꝝ ẽ sperma tẽperatuz in q̃ꝫtitate ⁊ q̃litate. Sed si testiculi sint calidiores debito erit sperma plus ĩ quãtitate ⁊ spissius ꝯueniẽti. Et qñ cõplexio eoꝝ erit frida erit ꝯ̃riũ huiꝰ: ħ est qꝛ spma erit paucũ ⁊ nõ coctũ. Et hũiditas magis ꝯuenit huic oꝑatiõi q̃ꝫ siccitas. Et pili ẽt sigñant sup cõpľonẽ hoꝝ mẽbroꝝ ꝺꝫ ꝙ significãt sup alias cõpľones: vt dictũ est supra.

¶ Cap. 8m. Qꝺ est de signis cõpľonis totius corporis.

D ISta sunt signa sigñantia super cõpľonẽ vniuscuiusq̃ꝫ mẽbroruz ꝑ̃ncipaliũ ⁊ ꝺuiẽtiũ eis. Et cognoscẽdo ista ⁊ ꝯparatõez vniꝰ ad alterũ faciẽdo cog̊scemꝰ totiꝰ corpis cõpľonẽ tẽperatã ⁊ distẽperatã: eo ꝙ corpꝰ cuiꝰ cõpľo erit tẽꝑata erit de necẽitate mediocre inter maciez ⁊ grassitiẽ: ⁊ color erit albꝰ mixtus rubedini: ⁊ capilli eoꝝ sũt flaui tẽdẽtes ad rubedinẽ in tꝑe sue puericie: ⁊ cũ sunt facti iuuenes erũt capilli eoꝝ nigri: ⁊ tactꝰ tẽperatus inter caliditatẽ ⁊ friditatẽ: ⁊ iter asꝑitatẽ ⁊ lenitatẽ. Et sensus eoꝝ erit in vltimo tẽperãtie: ⁊ itelľus eoꝝ mediocris

E inter velocẽ ⁊ tardũ: ⁊ hec ẽ via cognoscẽdi cõpľonẽ tẽperatã. Sed cõpľonẽ que exit a tẽperãtia iudicabimus ꝺm multitudinez signoꝝ: qꝛ illa iudicabunꝉ ex aggregatione istoꝝ signoꝝ: ħ est ab accñtibꝰ ⁊ oꝑatiõibꝰ: sic̃ a grassitie: ⁊ macie: ⁊ a calore pilis ⁊ aliis siľibꝰ. ¶ Sed ẽ sciẽduz ꝙ sigñatio coloris piloꝝ nõ verificatꝉ pro maiori ꝑte nisi in tẽperatis climatibꝰ: q̃ꝫuis in quolibet climate possit aliqd cõprehẽdi cõparãdo hoies illius climatis sibipsis. ꝟ.g̃. in theutonicis ⁊ ethiopibus qñ ethiopes sunt nigri: ⁊ eoꝝ capilli sunt in tortuositate vltima: nõ ꝓpter hoc eoꝝ cõplexio erit calida: imo melius est attribuere hec signa calori extriseco: ⁊ dices quasi ꝙ sint frigidi. Et theutonici ⁊ sclaui qui stant in terris frigidis sũt albi: ⁊ eoꝝ capilli sũt flaui ⁊ plani: nec ꝓpter hoc dicẽduz est in istis vt eoꝝ cõplexio sit frigida. Qꝺ est: qꝛ eoꝝ complexio est in vltima caliditate: quia calor clauditꝉ in partibus intrinsecis eorũ corpoꝝ: sicut accidit in hyeme: ⁊ hoc sufficit in signis sanitatis ꝺm intentionem nostram.

F

¶ Cap. 9m. Quod est de signis significantibus super egritudines in generali.

DEinceps volumꝰ loq de signis significãtibꝰ sup egritudines. Et rememoreris semꝑ eoꝝ q̃ supius diximꝰ: ħ est qꝛ intẽtio mea in ħ libro nõ ẽ vt multuz loquar de rebꝰ ꝑticularibꝰ: qꝛ iste liber nõ fuit factus pro illo q est solũ medicꝰ: sꝫ vt nõ iueniatꝉ diminutꝰ in radicibus scie: secutꝰ suz ẽt ꝺ ipsis. Et si iuenis ħ illud qꝺ iuenis in aliis libris: nõ ob ħ ipm despicias: qꝛ pľies cribrat hõ modiuz vnũ sabuli ad hoc vt inueniat vnaz margaritaz. ¶ Dicemꝰ ꝙ signa sigñantia sup egritunes sunt gña quoꝝ q̃dã sumunꝉ ab accñtibꝰ q̃ accidũt post diminutionẽ humoꝝ in corꝑe: ⁊ q̃dã sumunꝉ a cõpľone corpis ab eiꝰ ꝑ̃paratiõe ad suscipiẽdas egritudies: ⁊ q̃dã sumunꝉ a regimie añcedẽti. ¶ Et q̃tuor tꝑa anni dant ꝓnosticationẽ i egritudinibꝰ futuris siľr: ⁊ maxie ꝑmutatiões q̃ fiũt i eis ꝑ̃ter nãz. Et ista signa diuersificanꝉ ꝺm fortitudinẽ ⁊ debilitatez: ⁊ ego volo ipsa narrare ꝑ ordinẽ. ¶ Jaz dixi in his q̃ ꝑ̃cesserũt ꝙ qñ q̃ꝫtitas sanguis crescit i corꝑe ita ꝙ nocet in q̃ꝫtitate solũ i eo ꝙ q̃ꝫtitas ẽ ꝺꝫ dimẽsionẽ. hec ẽ noiata repletio ꝺm vasa ⁊ qñ crescit cũ malitia q̃litatꝭ vt acuatꝉ: aut vt ꝑmutetꝉ ad q̃litatẽ illiꝰ.s.vniꝰ alioꝝ hũoꝝ aut pluriũ: hec noiatꝉ repletio ꝺm ꝟtutẽ: eo ꝙ hec repletio habet euãre vľ euaporare ⁊ dissoluere ⁊ debilitare ꝟtutẽ qꝺ est ꝓpter malitiã sue q̃litatis. Et ꝑꝑea ħ seqꝉ casus appetitꝰ ⁊ difficultas motꝰ. Et vľr ꝑꝑ hoc debilitanꝉ ⁊ ledunꝉ oẽs operatiões aiales ⁊ nãles ꝙ nõ accidit prime repletioni. ¶ Et signa ꝑ̃me repletionis sunt signa dominiꝫ sanguis solũ ⁊ signa scꝺe repletionis sunt signa dominiꝫ vniꝰ triuz humoꝝ aut pluriũ. ¶ Et ꝓpterea debemꝰ enumerare signa significãtia sup excessuz vniuscuiusq̃ꝫ humoꝝ istoꝝ: ⁊ cognoscẽdo simplicia cognoscemus cõposita.

¶ Cap. 10m. Quod est de signis abundantie sanguinis.

H INcipiemus a signis significãtibꝰ multitudinez sanguis ⁊ ab accñtibꝰ q̃ eueniũt corpori ꝑꝑ illud. Et dicemꝰ ꝙ ħ sigñat fortitudo pulsus ⁊ repletio vasoꝝ: siue sint vene siue arterie: ⁊ grauitas capitis ⁊ oculoꝝ: ⁊ ipedimẽta virtutũ aie ⁊ sensuũ. ¶ Et vľr mala dispositio q̃ aduenit corpori hec patienti assimilatꝉ male dispõni lassitudinis q̃ ꝓuenit ex labore extriseco cũ rubedine oculoꝝ ⁊ calore actuali i toto corpore nisi hõ habuerit exercitiũ in aere calido ⁊ somnũ ꝓfundum: ⁊ somnia terribilia: ⁊ videẽtia res rubeas. sicut dicit Gaľ. de illo q somniabat balneari i dolio pleno san-

B C G

guine:qꝛ ſigna ſanguis in eo erāt manifeſta. ꝛ Gal.p̄cepit
I vt flobotomaret̄:ſ; medici q erāt de ſecta Ariſtratis p̄ce
perūt ne flōmaret̄:ꝛ iniūxerūt ei exercitiū:ꝛ qñ h̄ facē ce
pit hūores diſſoluti diſcurrerūt ꝑ corpꝰ ꝛ mortuꝰ fuit. Jtē
in hora repletionis ſanguis fluit aliqñ ſanguis ex naribꝰ
aut gingiuis. Et Ari. dicit ꝙ ſāguis corruptꝰ fluit a naribꝰ
ꝛ ano. ꝛ puſtule q̄ fiūt i corpe:ꝛ vria ſpiſſa:ꝛ dulcedo ſali,
ue:ꝛ oīa h̄ ſignt ſupabūdātiā ſanguis. Et q vſus ē flōmia
ſentit pruritū i loco flōmādo:ꝑpea ſumūt̄ ſigna dñij ſan,
guis a cōplone ꝛ regimie ciboꝝ ꝛ potuū ꝛ ſilīū:ꝛ ab etate
ꝛ tpe anni:tñ hec ſigna nec̄io ſignāt abūdantiā ſanguis.
Qd̄ eſt:qꝛ aliqñ cōplo gñat ſanguinē:ꝛ ſi tp̄s ꝛ etas adiu,
uent:aut nō. Et ſilr h̄ facit regimē abn̄tibꝰ oībus alijs:ꝛ ſi
regimē fortiꝰ erit in oībꝰ iſtis cauſis:tūc erūt ſigna ſignifi
cantia dñiuz ſanguis accidentia que hic ſequūtur.

Cap. 11m. Quod eſt de ſignis cholere dominantis.

K SEd ſigna ſignificātia dñiuz chole ſūt velocitas plſus:ꝛ diſruptio
ipſius:ꝛ vrina ſubtilis ignea:ꝛ vomitꝰ chole,
ricꝰ. ꝛ egōnes mordicatiue:ꝛ amaritudo oris:
ſitis fortis:ꝛ ſiccitas lingue cū aſpitate:ꝛ citri
nitas coloris ꝛ oculoruz:ſicut accidit in vicio yeterici:ꝛ ſi
his coniungit̄ tempus eſtiuū:ꝛ etas iuuētutis ꝛ dieta cal.
ꝛ ſic. ꝛ multū exercitiuz ſicut artiuz calefacientiuz:vt ſunt
ferrarij ꝛ coꝝ ſiles:ꝛ tūc debemus ſine dubio iudicare ꝙ
iſte humor dominat̄ multū in corpore.

Cap. 12m. Quod eſt de ſignis dominij melancholie.

ET ſigna que ſignāt dñiuz melie ſūt nigredo vrie:aut rubedo de,
clinās ad obſcuritatē:aut ad viriditatez. Et
aliqñ h̄ ſeqt̄ incēdiū in ſtō ꝛ hz appetitū ca
ninū ꝛ nigredinē coloris:ꝛ maxie ſub palpe,
bra oculi:ꝛ ſanguis flōmatꝰ eſt niger:ꝛ multū coagulatꝰ:
ꝛ maior pars talia patiētiū eſt ſplenetica. Et ſi p̄ticularia
L ſigna iungant̄ iſtis ſine dubio iudicabimꝰ ꝙ multū dña,
bit̄ in corpe humor talis ꝛ cōplexio que magis apta ē ad
generāduz hūc humorē eſt cōplexio frida ꝛ ſicca:aut ca,
lida ꝛ ſicca. Et ꝑpterea raro inuenit̄ iſte humor in corpo
ribus albis ꝛ pinguibꝰ:ꝛ morphea nigra eſt ſignuz fortiſ,
ſimū iſtius humoris:ꝛ etiā variole nigre ſeu morbilli.

Cap. 13m. Quod eſt de ſignis dominij flegmatis.

ET ſignum dñij flatis ſūt vria alba ꝛ vt color corpis ſit albꝰ
ꝛ pulſus paruꝰ ꝛ rarꝰ:ꝛ ſqualiditas totiꝰ cor,
poris:ꝛ pigritia:ꝛ ſomnꝰ:ꝛ tarditas digōnis:
pauca ſitis cū multo ſputo viſcoſo. ꝛ ſi cum
his iungunt̄ res p̄ticulares erit ſic̄ dictuz eſt añ:velut eſt
etas ſenectutis:ꝛ tp̄s hyemis:ꝛ regimē multe q̇etis:ꝛ ciba
ria frida ꝛ hu. ꝛ ſupfluitas comeſtionis. Et ſomnia ſilr ſi,
gnificāt ſup dñiuz iſtoꝝ humoꝝ:qm̄ ille cui ſupabundat
chola ſom niat videre aduſtionē ignis:ꝛ cui ſanguis abū,
dat ſomniat videre res rubeas. ꝛ cui melia vident̄ in ſuis
ſomnijs ea q̄ ip̄m terrere faciūt:ꝛ q videt dormiendo ma
ria ꝛ pluuias:ꝛ ſentit aerē frigidū:vel aquā frigidam:oia
iſta ſignāt abūdātiā flatis. Jſta ſunt ſignātia ſuper
dñiuz vniuſcuiuſq; hūoꝝ:ꝛ vlr ſup egritudies q̄ accidunt
M ꝑꝑ hos hūores. Sed laſſitudo q̄ ꝑuenit abſq; occaſione
mania añte fit nec̄io ꝑꝑ dñiuz iſtoꝝ humoꝝ:aut pluriū.
ſed laſſitudo thetayca ꝛ apoſa fit ab abundantia ſanguis:
ſed vlceroſa eſt ex malicia qualitatis.

Cap. 14m. Qd̄ eſt de ſignis ꝑnoſticis egritudinuz futu,
rarum per aerem ꝛ tempora.

ET poſtq̄ locuti ſumꝰ de ſignis ſignifi, cātibꝰ ſup dñiuz hūoꝝ. dein,
ceps volumus loq de diſpōnibꝰ q̄ fiūt ab aliq̄
ꝑmutatōe ext̄ nāli:ſic̄ ille q̄ fiūt ex aere q̄ ſignāt egritudi N
nes futuras:ꝛ via q̄ poſſumꝰ cognoſcē has ꝑmutatiōes ē
experiētia:ſ; ſcire ipas ꝑ viā demr̄atiuā ē difficile aut ipoſ,
ſibile:ꝛ ꝑꝑea in h̄ ſunt recipienda teſtimonia antiquoꝝ:ꝛ
memorari eoꝝ breuiter q̄ dixerunt : ꝛ poſtea conabimur
dare cās. Dixit Hip. ꝙ qñ fuerit hyems ſeptētriona, 3ᵃ affoꝛiſmoꝝ affoꝛiſmo, xi
lis ꝛ inaq̊ſa:ꝛ ver fuerit meridionale ꝛ aq̊ſuz ſequūt̄ ex h̄
in eſtate febres acute:obthalmie:ꝛ diſinterie : maxie xo
mulieribꝰ ꝛ humidis nā. Et huiꝰ cā eſt:qꝛ ſi hyems fuerit
ſicca gñabit hūores ſiccos:ꝛ gñalr humores aduſti q fa,
cti fuerūt in autūno nō ꝯuertent̄ ſili tpe huic ad friditatē
ꝛ humiditatē:ſ; remanebūt ſm medietatē illiꝰ qd̄ ſupue,
nit ei in autūno:ꝛ poſtea veniente vere calido ꝛ humido
aggregabunt̄ in corpe hūores ꝯrij adinuicē. veniente po
ſtea calore eſtiuo putrefaciet ipſos hūores ꝑꝑ hūiditatez
accñtalez quā habebūt:ꝛ ꝑꝑ actuz ipſoꝝ erit calor putre, O
dinalis qui gñabit̄ nociuior ꝛ acutior. Unde tūc ꝑꝑ hāc
maliciaz cōplonis fient febres acute:ꝛ accidet fluxꝰ ven,
tris ſanguineꝰ ꝛ obthalmia. Et h̄ accidet plus cōplonibꝰ
humidis:qꝛ ſunt apte citius permutari ꝑpter talez aeris
diſpōnez. Et Hip. adaptat ſiccitatē vento ſeptētrionali ꝛ
humiditatē meridionali:eo ꝙ nā iſtoꝝ duoꝝ ventoꝝ eſt
has duas facere diſpōnes ꝛ cām iſtoꝝ oſtēdaz in loco no
biliori iſto. Jtē Hip. dicit. ſi in eodez anno poſt ortum 2ᵒ epidi.
canicule fient pluuie frigide ꝛ vēti flauerint ſeptētriona,
les:tūc fient egritudines terminabiles ꝛ quiete. Et h̄ erit
ꝑpter tēperātiaz aeris calidi:qꝛ pluuia aerez refrigerat. ꝛ
ſilr facit ſeptētrio:q̄uis ſit ſiccus:ꝛ manifeſtū eſt ꝙ frigi
dus aer putrefactionē diminuit. Et vlr ſcias ꝙ cā egritu,
dinū quas Hip. his tēporibꝰ fieri dicit eſt ꝑpter ꝑmuta,
tionē nāe aeris. Qd̄ eſt:qꝛ nō fuit ordinata diuerſitas na,
ture tēpoꝝ niſi vt humores digerant̄ ꝛ temperent̄:qꝛ hu
miditas hyemis tēperat ſiccitatē autūni:ꝛ caliditas eſtat
tēperat hyemis friditatē. Sed qñ hyems fuerit ſicca:tūc
remanebūt hūores ſicut fuerāt p̄us. ꝛ hūiditas veris eos P
nō tēꝑabit:eo ꝙ ipſa erit humoribꝰ his extranea:que oēs
nō adueniūt tpe cōpetēti. Et ob hoc qñ ſupuenerit eis ca
lor eſtiuꝰ ſine medio:tūc iſte egritudies gñabunt̄. Sed ſi
hyems fuerit humida ꝛ ſupuenerit calor eſtiuꝰ eidez cū
medio:ꝛ iſtud mediū eſt calor veris tēperatꝰ:ꝛ tūc nō ve
niet tp̄s caloris anteq̄ ipſa humiditas ſit ꝯſumpta : ꝛ cor,
pora receperūt defenſionē vt ꝑꝑ calorez nō permutētur.
Et vlr ſcias ꝙ q̄tuor tēpora ſūt cū q̄tuor humoribꝰ ſicut
cuz q̄tuor elemētis:qꝛ ſi tēpora reſiſtunt vt vnum elntuz
aliud non vincat vel ſuperet ſic reſiſtunt vt vnus humor
aliū nō vincat:qꝛ niſi eſſet cōparatio quā hz tp̄s cū q̊libet
humore vnus humor a ſuo ꝯrio corrūperet̄. Jtē Hip. 3ᵃ affoꝛiſmoꝝ affoꝛiſ. xiiᵒ.
qñ hyems fuerit calida meridionalis ꝛ pluuioſa:ꝛ ver ſe,
ptētrionale inaq̊ſuz fient fluxꝰ ſanguis ꝛ obthalmie ſicce:
ꝛ ſenibꝰ reumata:epilepſie ꝛ paralyſis ꝛ appoplexie:ꝛ p̄,
gnantes abortiunt. Et cā huius eſt:vt in tali diſpōne ipſe
egritudines fiant:qꝛ cerebrū in tali diſpōne ſuperflue hu
mectat̄:veniente xo vere frigido cum ſui natura habeat Q
humores diſſolutos mouere:tunc friditas reſiſtet ſue cō,
plexioni naturali:ꝛ tūc humores a frigiditate cōpreſſi di,
ſtillabunt̄:ꝛ ob hoc iſte egritudines mouebunt̄. Et ſi hye
mis diſpoſitio erit ſimilis diſpōni veris p̄dicte aptius. ꝛ
citius egritudines iſte fient:qꝛ humores tunc tpis erūt cō
gelati ꝛ imobiles:ꝛ ipſi tñ nō ſunt penitꝰ denudati ab hu,
miditate nāli. Et fluxuz ſanguinis hic intēdit Hip. ꝑpter
vlcerationē inteſtinoꝝ que fit ꝑpter reumata acuta que
fiunt ab hac permutatiōe. Et mulieres nō abortiunt iſto
tempore:niſi qꝛ vulue ipſaꝝ tali tēpore nimis humefiūt
ꝛ debilitat̄ que in eis eſt virtus retentiua:ꝛ poterit eſſe vt
etiaz hac permutatiōe embrio ledat̄ eo ꝙ ꝑpter humi,

Somnia signifi-
cant sup domini-
uz humoris

A ditatez debilitaẽ. ¶ Et dixit Hip. q̄n estas erit paꝝ plu
3ª affor.13°, uiosa ꝛ autũnus cal's multũ meridional' ꝛ pluuiosus:tunc
erũt hyeme fortes dolores capitꝭ:tusses ꝛ raucedies i ali
quibꝰ fiet ptysis. ꝛ cã huiꝰ ē mãifesta:eo ꝙ in tali autũno
replẽẽ capita multꝭ sup̱fluitatibꝰ: ꝛ cũ sup̱uenerit hyems
cõprimet cerebrũ ꝛ stillabũt ab eo sup̱fluitates nec pote
rũt digeri:ꝛ ob h̄ iste egritudies fiẽt.naz si remanebũt in
capite faciẽt dolorẽ p̄dictũ:ꝛ si fluxerint ab eo faciẽt egri
3ª affor.14° tudies supradictas:ꝛ si fluxerint ad pulmonẽ fiẽt tusses.
al'.ptyses. Adhuc dixit ꝙ si fuerit autũnꝰ septẽtriõal' ꝛ sic
cus fiet in cõpl'onibꝰ siccis obthalmia sicca:febres acute
ꝛ cardiaca mel'ica.qa mãifestũ ē ꝙ q̄n istõ tp̄s i siccitate
fortificaẽ faciet egritudies mel'icas:ꝛ febres he dcẽ sunt
ex hũore mel'ico:q̄uis hũor ille nõ sit velocis motꝰ. Itez
3ª affor.16°, dixit ꝙ egritudies q̄ fiũt tp̱e multũ pluuioso p̱ maiori p̱
B te sũt febres lõge:ꝛ fluxꝰ vẽtris:ꝛ epil'ia:ꝛ appopl'ia:ꝛ sq
nãtia. ¶ Et dixit Hip. ꝙ paucitas pluuie salubrior ē cor
poribꝰ. Et cã est qa sup̱fluis hũiditatibꝰ calor nãlis nõ bñ
dñaẽ. Et nõ est itelligẽdũ ab Hip. vt laudet aerẽ siccũ ex
toto qa aer nimis siccꝰ iducit egritudies eisdẽ sil'es. Et p̱
pterea dic̃ alibi:ꝙ q̄n est p̱uatio pluuie fiũt febres acute:
qa aer tẽperatꝰ ẽm Hip. ē mediocris iter multã ꝛ paucã
pluuiã. Et tu d̃bes scire ꝙ aer distẽperatꝰ in vna q̄litatuz
distẽperãtia sup̱flua gñat egritudies eisdẽ sil'es. ¶ Sed
In cranone 2° epidim. vel thaso vt in 3° eiusdem, aer pestilẽtialis fit corruptiõe sue sub̃e. Et h̄ accidit sepe
p̱p̱ multã pluuiã tp̱e estiuo:sic̃ dic̃ Hip. ꝙ accidit in ciui
tate Acaron:qa tota estate fuit fortis pluuia:ꝛ p̱p̱ea acci
dit habitãtibus malus pruritꝰ:ꝛ pustule malitiose:ita ꝙ
aliq̄bꝰ cadebãt brachia ꝛ pedes. Itẽ corrũpiẽ sub̃a aeris
ex vaporibꝰ corruptis mixtis cũ eo sic̃ a vaporibꝰ resolutꝭ
a cadaueribꝰ ꝛ a stagnis q̄bꝰ linũ maceraẽ. ¶ Et sil'r fiũt
egritudies pestilẽtiales a corruptione aq̄ ꝛ ciboꝝ sic̃ acci
dit tp̱e famis. Itẽ egritudies pestilẽtiales q̄ fiunt a corru
ptione aeris citius sunt egritudines mortifere:qa aer pu
trefactus vel corruptus velocius attingit cor:ꝛ p̱p̱ea acci
C dentia illaꝝ febriũ sunt mala p̱pter malitiã anhelitꝰ que
hoc op̱aẽ:ꝛ nõ app̱et in illis febribꝰ fortitudo:nec sentiẽ
in eis magna lesio manifeste:eo ꝙ mala cõpl'o dñaẽ i il
lis cõiter in oibꝰ v̄tutibꝰ corp̱is. Sz illõ qõ facit lesionez
manifestã sensibilẽ est mala cõpl'o p̱ticularis vl' diuersa:
ꝛ scias ꝙ nõ ois hõ egrotat p̱p̱ p̱mutationẽ aeris:sz illi q
ad h̄ apti sunt. Et q̄n tp̱a anni sequenẽ coꝝ nãm q̄si non
erũt cause egritudinũ q̄uis nos videamus 2̃riuz:qa egri
tudines quedã sunt magis p̱p̱e vni tẽpori q̄ alteri sic̃ sũt
egritudines que fiũt ex humore simili illi tempori: quia
sanguinee in vere:cholerice in estate: mel'ice in autũno:
flegmatice in hyeme:q̄uis in vere p̱ accñs fiant egritudi
nes mel'ice:ꝛ hoc accidit p̱pter motuz humoꝝ ꝛ eoꝝ dis
solutionẽ ꝛ ebullitionẽ:qa in his tẽporibus adueniũt p̱ti
bus oium sil'ia accidentia que adueniunt humiditatibus
terre nascẽtiũ. ¶ Qõ dictũ est de signis significãtibꝰ egri
tudines ex parte aeris sufficiat cõpendiose ẽm nostrã in
D tentionẽ loquẽdo. ¶ Sz iueniunẽ egritudies parue ve
lut accidẽtia significãtia super egritudines magnas futu
ras: ꝛ nos dicemus de aliq̄bus earum hic. Et postea dice
mus de signis significantibus sup̱ easdẽ egritudies ꝛ ea
rũ causas:qa multum neciuz est in hac arte. Et nõ expe
ctes vt dicã tibi res nouas que nõ sunt dicte ab antiq̄s.

¶ Cap.15m. Qõ est de signis pronosticis egritudinum fu
turarum per egritudines paruas.

T dixerũt q̄dã ꝙ dolor capitis fi
xus q in arabico noiaẽ
soda:ꝛ emigranea q̄ in arabico noiaẽ sethi
ca p̱seuerãs denũtiat decursuz aq̄ ad oculũ
in fine:aut dilatationẽ pupille q̄ in arabico
noiaẽ açabar. ¶ Et saltꝰ faciei noiaẽ hachala:tortura v̄o E
noiaẽ lachora:ꝛ spasmꝰ noiaẽ tasnec:ꝛ p̱uatio motꝰ noiaẽ
cadar:paralysis v̄o felee. ¶ Saltꝰ faciei p̱seuerãs ml'tuz
denũtiat torturã oris. Saltꝰ v̄o totiꝰ corp̱is sig̃t spasmuz
humidũ. Priuatio motꝰ sig̃t paralysim. ¶ Rubedo fa
ciei oculoꝝ ꝛ venaꝝ q̄ sũt in eis cũ fluxu lachrymaꝝ ꝛ fu
ga a lumie cũ forti dolore capitꝭ denũtiat ap̄a cal'z in cere
bro. Incubꝰ thebꝰ d̃r:ꝛ v̄tigo hahasta noiaẽ p̱seuerãs de
nũtiat epil'iaz.epil'ia v̄o vocaẽ chission:tristitia p̱seuerãs
sine cã denũtiat mel'iã. ¶ Apparitio corpusculoꝝ velut
muscaꝝ ꝛ capilloꝝ añ oculos d̃nũtiat d̃cursuz aq̄ ad ocu
los:nisi h̄ accñs a stõcho p̱ueniat. Reumata 2tinua sine
interpolatiõe faciũt timorẽ pthysis. Sudor multꝰ p̱seue
rãs sig̃t repletionẽ. ¶ Fortꝭ syncopis crebra sine manife 2ª affor.41°
sta occasiõe p̱seuerãs diu mortẽ subitã nũtiat.repl'onem
sup̱fluã hñtes timemꝰ ne ad sputũ deueniat sanguis q in
F arabico noiaẽ vestadã:ꝛ ẽt ē signũ appopl'ie ꝛ subite mor
tis ꝛ stupefactio sensuũ ꝛ relaxatio motuũ sig̃t appopl'iã.
Grauitas lateris d̃xtri circa hypocũdria egritudinẽ epa
tis sig̃t. Stercꝰ ml'tũ tictũ timorẽ egritudis icteritie sig̃t.
squaliditas faciei ꝛ tumor palpebraꝝ ꝛ digitoꝝ manuuz
ꝛ pedũ futurã hyposarcaz sig̃nt. Fetor stercoris sig̃t sup̱
nauseã q̄ in arabico noiatur tacura. Urine fetor putrefa
ctionẽ ꝛ febrẽ nũtiat. Lassitas ꝛ mẽbroꝝ 2fractio sine cã 2ª affor.5°.
manifesta cũ casu appetitꝰ febrẽ denũtiat. vrina vstiua p̱
seuerãs vlcerationẽ in vesica ꝛ virga sig̃t. Priuatio appe
titꝰ cũ syncopi chol'icã significat. Grauitas ꝛ extẽsio q̄ est
sub vẽtre ꝛ in renibꝰ significat sup̱ egritudinem renum.
Stercus adustũ in orificio ani vlcerationẽ intestinoꝝ si
gnificat. Pruritus in ano p̱seuerans hemorroydas denũ
ciat nisi in intestinis sint vermes nati. Multe pustule in
corpore ap̄a magnũ significant. Multa noda apparẽtia
faciũt timere de nodo magno nominato dubellet. Mor
G phea ꝛ fortis rubedo faciei ꝛ strictura anhelitus ꝛ vocis
lesio leprã significat. Et vl'r dico ꝙ q̄n p̱mutaẽ aliq̄d ex
2suetis sig̃t futurã egritudinẽ:sicut est appetitꝰ sup̱fluus
aut diminutꝰ aut augmẽtũ vel diminutio in sup̱fluitatibꝰ
vel multꝰ somnꝰ vel paucus vel alia accñtia p̄ter ista.

¶ Cap.16m. Qõ est de pulsu ꝛ vrina in generali.

T postq̄z locuti sumꝰ de hoc gñe si
gnoꝝ sufficiẽter: volumꝰ
nũc loq̄ de signis ipsaꝝ egritudinũ q̄ signi
ficant necessario vnã triũ reꝝ.vz.aut super
q̄ditatẽ egritudinũ:aut sup̱ causas ipsaruz:
aut sup̱ mẽbrũ in quo est egritudo. Et multotiens signifi
cat sup̱ hec tria queadmodũ de signis egritudinũ q̄ sũt in
membris iteriorib꧰. Sz egritudies apparẽtes in superfi
cie corporis nõ idigẽt signis nisi significãtibꝰ causas ipa
rũ ob h̄:qa ille patẽt sensui visus. Et vl'r scias ꝙ signa nõ
H sunt aliõ nisi illud qõ app̱et in actionibꝰ ꝛ passiõibꝰ aiali
bus ꝛ nãlibꝰ cũ accñtibꝰ q̄ p̱ueniũt ab eis. Propterea q̄r
inueniunẽ duo gñ̄a signoꝝ cõicantiũ pluribꝰ egritudibꝰ.
¶ Et debemus p̄ tractare de eis.ꝛ postea narrabimꝰ sigª
vniuscuiusq̄ egritudis p̱p̱a. Et ista duo gñ̄a signoꝝ sunt
pulsus ꝛ vrina:ꝛ significatio pulsus sumiẽ a cõicãtia oiuz
mẽbroꝝ cũ corde. ¶ Sz vrina sumiẽ a mẽsura digõnis
in epate ꝛ venis:ꝛ p̱pterea significatio ipsiꝰ nõ est pauca
in significando egritudies mẽbroꝝ virtutis nutritiue. Et
incipiendum est a pulsu:qa eius est cognitio melior.

¶ Cap.17m. Qõ est de pulsu ꝛ de gñibꝰ ꝛ spẽbus eius.

T dicimus ꝙ pulsus est cõpositꝰ ex
duobꝰ motibꝰ h̄ est motu
dilatatiõis ꝛ motu 2strictionis. ꝛ ex duabꝰ ge
tibus que sunt iter duos motus sicut declara
tum est. Quia iter quoslibet duos motus necessario sunt

I due quietes:⁊ etiã qꝛ sapientes huius artis dicunt ꝙ ipsi
cõprehẽdũt has duas qetes:⁊ maxime qetẽ que est post
ꝯstrictionẽ.qꝛ qes que est post dilatationẽ est manifesta
etiã illi q nõ est ꝑfectus.ꝓpea accñtia q̃ eẽntialr̃ h̃ comi-
tant̃ ꝯtinent̃ vna istaꝝ:h̃ est aut in motibꝰ aut in qetibꝰ.
Et ꝓpea appet ꝙ pͥma gñia pulsuũ sũt septẽ.vnũ est qd̃ su
mit̃ a q̃titate dilatatõis.2m sumit̃ a q̃titate tp̄is motus.
3m a q̃titate virtutis mouẽtis.4m a tp̄e qetis.5m a ꝓpor-
tiõe duoꝝ motuũ ⁊ duaꝝ qetuꝫ.6 a ꝑmutatiõe pulsus
⁊ sua assĩlatiõe sue tẽperiei.7m ab ordinatiõe motꝰ ⁊ qetis
⁊ inordinatiõe.Sꝫ tria sũt gñia q̃ ꝯsueuerũt iũgere medi
ci istis.7.vnũ est qd̃ sumit̃ ab arterys.2m a q̃litate ipsius
arterie.3m sumit̃ a dispõne sube arterie.Sꝫ ista tria non
sunt ꝓpͥa in pulsu inq̃tũ est pulsus.qꝛ pulsus inq̃tuꝫ est
pulsus nõ stat nisi ꝑ motũ ⁊ qetẽ.Et pͦ volumus narrare
spẽs q̃ ꝯtinent̃ sub vnoquoqꝫ gñe:⁊ postea dicemus cau-
K sas vniuscuiusqꝫ gñis:⁊ spẽi:qd̃ est:qꝛ qñ nos cognoueri-
mus eoꝝ cãs efficiẽtes:tũc poterimꝰ sumere plura signa
egritudinũ:eo ꝙ ipse eedẽ sunt cãe diuersitatis pulsuum.
Et ꝓpea qñ inueniet̃ genus aut spẽs ꝓpͤ cause:tũc erit si-
gnũ fixũ sup istud genꝰ aut spẽꝫ egritudis.¶ Et pulsus q
fuerit pluriũ cãruꝫ nõ sigt̃ sup illã egritudinẽ solũ ipsam
efficiẽtẽ nisi secũ alia significatio adiũgat̃.¶ Et deiceps
volumus icipere narrare spẽs pulsuũ:⁊ subsequẽter eoꝝ
cãs assignare:qꝛ cũ scinerimꝰ eoꝝ cãs efficiẽtes:tũc pote
erit ꝙ ponemus eas signa sup egritudines:eo ꝙ ipe eedẽ
sunt cause efficiẽtes earũdẽ.Et ideo qñ erũt ex eis genus
vel spẽs ꝓpͤ cause tũc erit signũ ꝯtinuũ sup inuẽtionẽ il-
lius spẽi egritudinis vel gñis:⁊ qñ erit ei plus vna cã nõ
significabit sup egritudinẽ agentẽ:nisi qñ cũ eo fuerit si-
gnificatio alia.Verbi grã.qꝛ pulsus formicãs q est i ethi
ca est accñs ꝯtinuũ sup inuentionẽ illius spẽi egritudis:⁊
qñ erit vna cã tm̃ ex pluribꝰ:nõ significabit sup egritudi
neꝫ vt pulsus diuersus qui nõ significat sup febrẽ putre-
dinis:eo ꝙ pulsus diuersus est inentus in febribus putri
dis ⁊ in dolore stomachi.ḡ h̃ nõ est signũ declarãs febrẽ
putredinis ꝓpͥe nisi ei associet̃ aliud signuꝫ:⁊ possibile
L erit qd̃ aliõ signũ sit ex spẽbus pulsuũ:⁊ qd̃ nõ. Et postq̃
data sunt signa significãtia a medicis causas pulsuum:te-
nent̃ determinare pulsum appropͥatũ vnicuiqꝫ egritu-
dini:eo ꝙ maior pars pulsuũ est cõposita sic̃ pulsus signi
ficãs sup apata calida.qꝛ est paruus:velox:inordinatꝰ:⁊
variatus multis variationibus:⁊ in hac egritudie pulsus
ei ꝓpͥus est cõpositus semꝑ.Et qdã pulsuũ sunt quoruꝫ
est signũ diffinitiuũ sup aliquã egritudinẽ qñ associat̃ ei
aliud signũ.v.ḡ.qm̃ pulsus inordinatus qñ erit cũ calore
manifesto in corpore ⁊ nõ erit in ore stõchi punctio aliq̃
seu dolor est signũ certũ sup febrẽ putridaꝫ. ¶ Et postq̃
ꝺclarauimus quõ est significatio pulsus gñaliter redibi-
mus ad numerandũ spẽs:deinde dicemus vniuscuiusqꝫ.
Et dicimus ꝙ genus qd̃ sumit̃ a q̃titate dilatatiõis diui-
dit̃ in pulsuꝫ magnũ ⁊ paruũ ⁊ mediocrẽ:⁊ in lõgũ breuẽ
⁊ mediocrẽ:⁊ largũ strictũ ⁊ mediocrẽ:⁊ in eminẽtẽ pro
fundũ ⁊ mediũ.Et magnitudo est qñ arteria extẽdit̃ sup
flua dimensione in oibꝰ tribꝰ dimẽsionibus.s.in ꝓfundita
M teꝫ:latitudinẽ:⁊ lõgitudinẽ.Paruus est ꝯrius illi.Et me-
dius mediocritateꝫ hoꝝ retinet.Lõgus est qui extendit̃
in longitudinalẽ dimẽsionem plusq̃ in latitudinaleꝫ vel
profundã:hoc est qui trãsit quatuor tãgẽtis digitos.Bre
uis aũt est cõtrarius huic.Sed medius hoꝝ mediocrita-
tem seruat.Largus est ille qui ƀm latitudinẽ vltra alias
extenditur dimensiones.Strictus illi est contrarius:sed
medius mediũ tenet.Eminẽs est ille qui in altitudine vl
tra alias dimensiones extenditur.ꝓfundus vͦo est ei con
trarius:medius vͦo mediocritatem seruat.Et iste species
adinuicẽ cõponi possunt.Sꝫ difficile est hãc cõpõnẽ co-
gnoscere tactu:iste sunt spẽs sumpte a gñe q̃titatis dila-
tatiõis.¶ Sꝫ genus qd̃ sumit̃ a tp̄e motus diuiditur in
velocẽ:tardũ:⁊ mediũ.¶ Et genus qd̃ sumit̃ a quãtitate
virtutis diuidit̃ in fortẽ:debilẽ:⁊ mediũ.Et fortis est ille
qui extrema digitoꝝ fortiter percutit.¶ Et q sumit̃ a tẽ-
pore quietis diuidit̃ in spissum:rarum:⁊ medium.Et di-
cit Hal.ꝙ spissus est ille in quo tempus quietis post suaꝫ
ꝯstrictionem est paruũ.Sed rarus est contrarius illi:sed
medius medium seruat.Sed hoc non percipit nisi ille q
comprehendit quantitatem quietis que est post constri-
ctionem.Et qui hoc non:nescit cognoscit differẽtiam iter
pulsum velocem ⁊ spissum:sed hoc graue est inueniri:tñ
non videtur impossibile multum perfectis qui sunt opti-
mi sensus:quoniaꝫ omnes homines non sunt equales in
hoc sensu:queẽadmodũ non sunt equales in sollicitudie ⁊
bonitate itellectꝰ.¶ Sꝫ genus sumptuꝫ a ꝓportione.4.
tẽpoꝝ pulsuũ diuiditur in pulsuꝫ equi põderis ⁊ non eq
põderis:⁊ equi põderis est equalis:⁊ habet compositio-
nem duoꝝ motuum adinuicem compositione naturali.
⁊ per viã nature.⁊ silr̃ habet cõpositionẽ vnius qetis ad
aliam:⁊ etiã illa que est motus ad qetem. Et iste cõposi-
tiones diuersificant̃ ƀm diuersitatem etatũ temporꝝ ⁊ cõ
plexionũ.Hal.dicit ꝙ iste cõpositiones naturales nõ iue
niunt̃ nisi ƀm vnã cõpositionũ notarũ musicarũ propor
tionatarum ⁊ ordinataꝝ que est cõpositio dupli aut par
tis.⁊ dicit ꝙ minor ꝓportionũ sensataꝝ in pulsu est illa q̃
multiplicat quartũ multiplicati cõparatiõe vnius partis
multiplicate duaꝝ partium.Et si ita est vt dicit mirabi-
le est.Sed cõparationes istas cõprehendere difficile est
q̃uis multi homines in musica eas comprehẽdant:pro-
pterea qꝛ note musice hñt superfluaꝫ extensioneꝫ:ita ꝙ
minor dimensio illaꝝ exemplo põt cõprehendi:⁊ est illa
que multiplicat ex.36.partibus vnius partem vnam. Et
ista vͣba sunt alterius scie que huic per accidẽs est neces-
saria hic parum.Sed in pulsu sunt tempora breuia ad i-
ueniendũ hanc cõparationeꝫ in eo:adhuc magis:qꝛ qes
existẽs post spissitudineꝫ difficile est inueniri:eo ꝙ arte-
ria est sub carne.Et ꝓpter hoc elegerint tãgere hanc arte
riaꝫ:eo ꝙ illa est latior ⁊ ꝓpinquior loci pͥncipy:⁊ has ar
terias tangunt medici.¶ Sed genus sumptũ a sua simi-
latione ⁊ a sua diuersitate omnia preterita genera conti-
net:qd̃ est:qꝛ assimilatio pulsus est vt oia gñia ƀm vnum
modum cõcurrant.hoc est.qꝛ si est magnus vt sit perse-
uerãs in sua magnitudine:⁊ similiter si est velox:tardus:
aut ex alys.Et pulsus diuersus habꝫ duas species:aut in
omnibus generibus:aut in vno:aut pluribꝰ fit diuersus:
aut in multis pulsationibꝰ:aut solũ in vna. ¶ Itẽ diuer-
sorum pulsuuꝫ quidam est ordinatus ⁊ est ille qui multis
reuolutionibus suam diuersitatem cõseruat. Et quidam
est non ordinatus:⁊ est ille qui suam diuersitatem nõ ser-
uat.Et conuenientius est vt species pulsuum diuersoruꝫ
cum speciebus compositis computentur.⁊ ego ex eis ma
nifestiores dicam.¶ Et genus sumptum a qualitate ar-
terie diuiditur in tres species:hoc est in frigidum:calidũ
⁊ temperatuꝫ.¶ Et quod sumitur a substantia arterie di
uiditur in durum:mollem ⁊ medium.¶ Et quod sumit̃
a contento in arterys diuiditur in plenum vacuum ⁊ me
dium.iste sunt spẽs simplices pulsuum.¶ Et inueniunt̃
pulsus compositi qui habent nomina que dicenda sunt:
quia quidam eoruꝫ dicitur pulsus capriçans:⁊ est qui va
riatur in vna pulsatiõe in tarditate ⁊ velocitate:⁊ accidit
huic pulsui vt festinet ⁊ stet:⁊ cito redit:⁊ suum motum
complet:⁊ appellatur capriçãs eo ꝙ suus motus assim i-
latur saltui caprioli.¶ Et qdaꝫ noiatur cauda soriçina q
semper

Marginal notes:
Quies post sistole ẽ diffi-cilioris cogni-tõis qete post diastole,
N (beside: adinuicẽ cõponi possunt)
O (beside: non videtur impossibile multum perfectis)
Vide. 18° c. 9° fo. 38 col. 2ª. (beside: bonitate itellectꝰ … ꝓportione.4.)
P (beside: q̃uis multi homines in musica)
Et vr̃ cromu maiora per fecti. (beside: que multiplicat ex.36.partibus)
Q (beside: est non ordinatus)

A semꝑ variat̃.q̃a aliq̃n variat̃ ab augmēto ad diminutio nē:ꝛ aliq̃n a diminutiōe ad augmētū:ꝛ istō augmētum ꝛ diminutio aliq̃n sūt ꝓportionata aliq̃n nō.Et q̃dā dr̃ vndosus:ꝛ ille ē q̃ variat̃ in magnitudie ꝛ puitate ptiū organi in eminētia ꝛ ꝓfunditate i strictura ꝛ largitate cū mollitie sube organi:ꝛ dclinat paꝝ ad puitatē ſ3 non multū:ꝛ vlr̃ suus mot⁹ assilat̃ vndis maris ꝛ ab eisdē nomē suscepit.Et q̃dā dr̃ ṽmiculosus q̃ vndoso assilat̃:ꝛ est eo mioꝛ ꝛ spissioꝛ.Et q̃dā dr̃ formicās ꝛ est mioꝛ istis duob⁹ ſ3 est spissioꝛ.Et q̃dā dr̃ serrinus q̃ vndoso in diuersitate ptiū similat̃:tñ eis rigidioꝛ est.Et q̃dā dr̃ bis pulsans:ꝛ pōt eē vt iste sic denoiet̃ per diuersitatē quā in vna h3 pulsatione:q̃a in eadē iterpolat ꝛ reuertit̃:ꝛ potest eē vt dicat̃ ꝙ due pulsatiōes sunt vna.q̃a q̃es que est iter eas nō h3 tēpus ꝙ mereat̃ dici tp̃s quietis.Et quidā dr̃ tremulus:ꝛ q̃dam dicit̃ tortuosus qui pcipit̃ talis sicut si organuꝫ torqueret̃.Et q̃dam dicit̃ arcuatus:q̇ð est:q̃a est eminens in

B medio:ꝛ in extremitatib⁹ ꝓfundus.¶ Iste sunt oēs simplices species ꝛ manifestioꝛes que sunt in cōpositis.

¶ Cap.18m.Quod est de causis pulsuum.

DEinceps icipiemus narrare causas oiuꝫ.Et dicimus ꝙ cā magnitudis pulsus est sanitas ṽtutis ꝛ ēt sanitas instr̃i:ꝛ multa necessitas pulsatiōis:ꝛ ꝓpterea est iste pulsus signū dn̄atiōis sanguinis in toto corpe:ꝛ maxie si cū h iungant̃ velocitas ꝛ frequētia.q̃a h sunt testimonia multe nec̃itatis cum sanitate virtutis ꝛ instr̃i.Et cāe pui pulsus sūt istis ɔ̃rie:h ē si sint pp debilitatē solū aut inobediētiā instr̃i:aut pp necessitatis puitatē:ꝛ ꝑpea q̃n erit isti⁹ pulsus cā debilitas ṽtutis nec̃io signabit cōplōnē malā mālē dn̄antē sup virtutem ipsaꝫ debilitātē:aut signat euōneꝫ supfluā pp quaꝫ itrīseca virt⁹ est dissoluta.Et q̃n fuerit cā ex inobediētia organi nec̃io signat malā cōplōnē siccaꝫ mālē:sic accidit q̃n dn̄at̃ ebola:aut melīa:aut dn̄at̃ in toto corpe cōplo mala sicca nō mālis sic est febris ethica:aut signat sup ɔgelatiōnē q̃ fit pp friditatē multā:aut pp extēsionē arteriaꝝ q̃ fit pp apa.S3 q̃ fit pp paucā necessitatē signat paucitatē caloris:ꝛ aliq̃n aggregātur h oia tria:ꝛ signat sup ista tria.Et cā mediocritatis est temperātia reꝝ supraditaꝝ.¶ Et cā lōgi pulsus est paucitas ṽtutis eo ꝙ nō pt extēdere arteriā in latitudinē ꝛ ꝓfunditatē ꝫm ꝓportionē extēsionis lōgitudis:ꝛ h est ꝓ maiori pte pp ineptitudinē instr̃i:sicut est pp rigiditatē ꝛ obturationeꝫ cutis.Et cause curti pulsus sunt opposite causis lōgi:ꝛ h fit pp virtutis debilitatē:ꝛ pōt eē vt sit pp instr̃i rigiditatē:aut pp

C hec ambo.¶ S3 largi pulsus cā fortitudo ṽtutis est cuꝫ aptitudine instr̃i:ꝛ cause stricti sūt istis opposite.¶ Sed cause eminētis sunt ꝓpinque causis lōgi:excepto ꝙ virt⁹ fortioꝛ est ꝙ̃ in illo vel alio:aut q̃a instr̄m est magis obediēs.Et cause ꝓfundi istis sunt opposite.Et cā velocis ē multa pulsatiōis necessitas:tñ nō est nec̃ium vt cū h adiungat fortitudo:eo ꝙ pluries nā laborat cuꝫ velocitate loco fortitudis q̃n fortitudinē nō h3:ꝛ h fit pp debilitatē virtutis:aut ineptitudineꝫ instr̃i.Et cause tardi istis sunt ɔ̃rie.i.nō necessitas anbelit⁹ aut debilitas ṽtutis aut ambo:ꝛ ꝓpterea est h genus pulsus signū male complōnis frigide mālis vel imālis ꝓpe vel cōis:aut debilitas ṽtutis pp euōneꝫ ꝑambulaꝫ:aut pp multos malos hūoꝛes q̃ dissoluūt virtutē pp malā eoꝝ cōplōnē vel qualitateꝫ:ꝛ

D cause gn̄is recepti a ṽtute sūt manifeste.Et cāe pulsus fortis ꝛ debilis q̃ sunt sumpte a ṽtute manifeste sunt.Et cāe spissitudis eedē cū causis velocitatis:ꝛ nā illum opat̃ q̃n nō potest facere fortē vel velocē.S3 cā rari est pp paucam necessitatē cum abūdātia frigiditatis.¶ S3 genus

E sumptū a ꝓportiōe.4.tempoꝝ pulsus est q̃a eoꝝ a vianāli exitus est vt motus dilatatiōis sit maioris comparationis ad motū ɔstrictiōis ꝙ̃ debeat:ꝛ est vt maioꝛ sit necessitas ispirationis ꝙ̃ respirationis.Et q̃n motus cōstrictionis erit maioris cōparatiōis:ad motū dilatatiōis debito:tūc erit fortis necessitas ad euaporādū vapoꝛeꝫ fumosuꝫ.Et q̃n q̃es erit maioris cōparatiōis debito ad motū:tūc erit h pp debilitatē virtutis cū multa ispirādi necessitate.Et silr̃ ꝑmutatio cōparatiōis duaꝝ adiuicē q̃etū est sic ꝑmutatio cōparatiōis duoꝝ motuū:h est mot⁹ dilatatiōis ꝛ ɔstrictiōis.S3 gen⁹ sumptū a silitudie ꝛ diuersitate pulsus ē manifestū:q̃a assilatio nō fit nisi bonitate virtutis ꝛ ordinatiōe ipsius vt cā ꝑmutatiōis ē euaporatio virtutis ꝛ ipsius debilitas.Et cā talis ꝑmutationis est vna duaꝝ reꝝ:aut pp aliq̃uā rē q̃ virtutē debilitauit ꝛ aggrauauit sicut dn̄ium humoꝝ maloꝝ:aut pp ali-

F quā cām calorē itrinsecū cordis ledēteꝫ:q̃a distēdit sicut doloꝛ oris stōchi:ꝛ pōt eē ꝙ sit hoc pp debilitateꝫ virtutis ipsius de motu istr̃i:sicut ɔtingit in fine egritudinū nocētiū.Ideo q̃a debilitas semꝑ dr̃ in cōparatiōe:q̃a sicut cōtingit pp cām multoꝝ humoꝝ:sic non est ipoīe vt sit cā motus istr̃i ipsius.Et q̃ diuersificat̃ in multis pulsationibus minus malus est:sic est ordinatus in diuersitate pulsus.Silr̃ est malus minus nō ordinato:ꝑ pea q̃a ordiat⁹ ɔseruat suū circuitū in hac diuersitate:ꝛ ɔseruatio non fit nisi dn̄io virtutis ꝓpter aliquē motū.¶ Et cause sp̄eruꝫ in diuersitate cōpositaꝝ he sunt:q̃n cause capitiātꝫ pulsus aliq̃n ꝓueniunt ex ineptitudie instr̃i:ꝛ silis cā est pulsus soricinꝫ:excepto ꝙ q̃n ꝑmutat̃ ab augmēto ad diminutionē est signū diminutiōis virtutis:ꝛ si redit ad suum pn̄m signat vigorē virtutis:ꝛ si a diminutiōe ad augmen-

G tū deuenit fortiorē virtutē significat.¶ Sed vndosi pulsus cā est virtutis debilitas cū organi mollitie ꝛ frequentia sua est sicut si virtus ptē mēbri super aliaꝫ aggregat: ita vt iste motus motui vndaꝝ maris assilet̃ q̃ ex multis cōpositus est motibus.Et vermiculosi pulsus cause istis siles sunt:tñ sunt debilioꝛes:ꝛ silr̃ formicās:tñ ꝛ ipse vermiculoso debilioꝛ est:ꝛ ꝓpterea dictū est:ꝙ nō fit formicans nisi ṽmiculosus ꝑcedat.Cause dbilitatis ṽtutis sūt manifeste:aut ꝓpter euōneꝫ superfluā ex qua euenit syncopis aut destructionem caloris intrinseci:eo ꝙ cause q̃ faciunt egritudinē sunt ɔ̃rie ei ꝛ nocent illi.¶ S3 serrini pulsus cause sunt virtutis debilitas ꝛ est cōpo sit⁹ ex dbili ꝛ paruo:ꝛ in ipso sunt ptes anticipātes ꝛ postponētes sicut in vndoso:excepto ꝙ in isto siccitas magna est manifesta:ꝛ q̃a siccitas fit ēt ab extēsiōe est serrinus pulsus signū calidi apātis ꝛ maxie q̃n est in mēbris neruosis:q̇ð

H est:q̃a rigiditas plus fit ibi ꝓpter neruū.¶ Sed bis pulsantis causa h est martellini:est organi duricies:q̃a agit sicut malleus sup incudem percutiēs bis pcutit ꝛ secūda pulsatio per se est hoc est pp rigiditatem nerui.Et cā tremuli debilitas est virtutis:ꝛ tortuosus significat sup spasmū.Et arcuati cā silr̃ debilitas est virtutis:q̃a equalr̃ organi ptes ferre nō pñt.¶ Iste sunt cāe septē geneꝝ pulsuū breuiter dicte.S3 de pulsib⁹ apātuꝫ dicemus cū loq̃mur de signis cuiuslibet egritudinū.S3 cāe triū generuꝫ pulsus istis ɔiūctaꝝ manifeste sūt a reb⁹ādictis:h est a causis male cōplōnis.Et q̃a iste sp̄es pulsuū nō pñt comprehēdi in aliquo idiuiduo nisi cōparato ad pulsum sani qui in corpore tēperate cōplōnis iuenit̃:aut ad aliquam octo cōplōnū ꝫm Gal.aut ad.4.ꝫm ꝙ appet a radicibus nature:ꝛ iteꝝ sanoꝝ pulsus alter ab altero diuersificatur. Et pp eoꝝ diuersificationē opꝫ nos cognoscere:q̃a si hec ignoramus egrotātiū pulsus mime cog̃scemus:q̇ð est:q̃a pulsus egri nō cognoscit̃ nisi pp cōparatiōeꝫ corpis sani:

I vt cognoscat diuersitatē cōplonis ipsi⁹. Et ppea nece est
ei q vult in hac scia pfect⁹ eē vt se exerceat in cogne pul/
sus sani vt cognoscat diuersitatē cōplonis ipsius: ⁊ vt co/
gnoscat causas pmutātes pulsuz: qa nisi h̄ cognouerit pos
set errare ⁊ opinari: qa pulsus sanoꝝ est pulsus egroꝝ.

¶ Cap. 19m. Quod est de diuersitatibus pulsuum per res intrinsecas.

Et dicemus diuersitatē pulsus cō/
plonuz. Pulsus nālis
cale cōplonis maior est ⁊ velocior pulsu tē/
perate: ⁊ pōt eē vt sit frequētior: ⁊ fride ē ꝯ/
rius puior ⁊ tardior tēperata ⁊ pole est vt sit
magis submersus. Et pulsus sicce cōplonis est cū puita/
te durus: ppea qa durities nō est obediēs extēsiōi. Et pul
sus hūide mollis declinās ad fortitudinem ⁊ magnitudi
nez: qa in h̄ humiditas obediēs est. Et piguedo ⁊ macies
K bn̄t signationē in actu pulsus: qd est: qa pulsus in corpib⁹
maciletis euidētior appet q̄3 in pinguib⁹ eo q in corpori
bus pinguibus est pulsus q̄si sepultus ⁊ h3 spissitudinē: ⁊
ppea h3 fortitudinis diminutionē. ¶ Et etates sūt ex re/
bus q̄ ponūt diuersitatē in pulsu pp diuersitatē datam a
cōplone: qa pulsus pueroꝝ ex pte caloris est velox: ⁊ ex
parte debilitatis virtutis est spissus. Et pulsus iuuenuz ē
fortis pp eoꝝ calorē ⁊ fortitudinē ⁊ est rarior pulsu pue/
roꝝ. Et pulsus senū debilis est rarus ⁊ tardus. Et sexus si
milr est ex reb⁹ q̄ diuersitate ponūt in pulsu: qd est: quia
pulsus mariū ē fortior ⁊ maior pulsu femiarum: ⁊ pulsus
mulieꝝ mior est ⁊ debilior. s3 est velocior eo q velocitas
eis ē loco fortitudis. ¶ Iste sūt cāe mutātes pulsū. ¶ Et
somn⁹ ⁊ vigilia silr bn̄t opōnes in pulsus pmutatione.

¶ Cap. 20m. Quod est de causis permutātibus pulsum ab extrinseco.

Sed reruz extrisecaꝝ q̄ pulsum pmu
tāt. Quedā sūt in q̄tuor tē/
porib⁹ anni: ⁊ q̄daz in cibis ⁊ potib⁹ ⁊ in bal/
neis aq̄ cale. Silr ⁊ accn̄tia aie sunt ex his q̄
pmutāt pulsum. Et ex his q̄ pmutāt an̄ dicta
L sunt in cogne pulsus. Et a reb⁹ q̄ supueniunt corpori a q̄/
tuor q̄litatib⁹ poteris pulsuū diuersitatē cogsc̄ē. X. g. qa ci
bus qn̄ ē nouiter in stōcho suscept⁹ pulsuz ponit puū ⁊ de
bilē ⁊ occultū: ⁊ qn̄ digerit̄ ponit ꝯriū. Et h̄ ē: qa cib⁹ an̄/
q̄3 digerat̄ calor nālis ab eo ē sepult⁹ queādmoduz ignis
a multis sepelit̄ lignis: ⁊ qn̄ digerit̄ tūc calor iualescit nā
lis. Et ppea in nr̄is diximus radicib⁹ q cib⁹ ex pte ei⁹ est
silis: ⁊ ex pte est ꝯrius. Et sile est in somno ⁊ in vigilia: qd
est: qa somn⁹ fact⁹ pp cibū non fit nisi qa calor nālis a ci/
bo ē oppssus: ⁊ vigilia p maiori pte fit facta digōne. S3
pmutatio pp tp̄s āni a se nō ē mltū occulta: qa pulsus ve/
ris ē cals ⁊ humidus: sic est in hn̄tib⁹ cōplonē eādē: ⁊ silr
alia tria tpa se hn̄t. Et q opinant̄ q pulsus autūni est silis
pulsui veris in fortitudine frequētia aut tēperie penitus
errat ppterea: qa in illo tpe v̄tutes sunt diminute pp pau
cū calorē spūuz: imo isto tpe ē q̄si silis senū v̄tuti: qa istud
tp̄s tēpori senectutis assilat̄. ¶ Et ppea tūc plima terre
nascētia senescūt: ⁊ ēt v̄tus gn̄atiua in isto tpe in vegetabi
M libus ⁊ aialib⁹ debilitat̄. ¶ Et silr regiōes hn̄t opōnem
in permutatiōe pulsus ⁊ q cōplonē pmutāt. ¶ Iā dcm̄
est sufficiēter de pulsib⁹: ⁊ q petierit vltimiorē particula/
ritatē in scia pulsus: pergrat ipsaz in libris spicatoꝝ.

¶ Cap. 21m. Quod est de vrinis generaliter.

Et deinceps volumus loqui de vri
nis. ¶ Et dicimus q
accidentia que apparēt de vrina sicut supe/
rius dictū est: quedā significāt digōnē epaꝫ
venarum ⁊ mēbroꝝ. Et quedam significant
egritudinē renū ⁊ vesice. Sed p̊mo volumus narrare si/ N
gna apparētia in vrina sicut superius dictū est: que signi/
ficant digōnem epatis venaꝝ ⁊ membroꝝ. Et postea di
cemus vniuscuiusq3 significationē spērum. Et res p quas
significat vrina sunt triū spērum. p̊a est vrine color. 2a est
suba. 3a est contentū. Et color vlr diuidit̄ in qnque ptes:
quas diximus qnque gn̄a. Primum est color citrin⁹ ⁊ h3
multas spēs sicut palcaris: ⁊ citrin⁹: ⁊ post assar: ⁊ post il/
lum vacatinus q croco assimilat̄: ⁊ post illū q assilat̄ cro
co rubeo. Scōm genus est coloris rubei: ⁊ illd h3 gradus
sic color q noiat̄ asaab. i. color rubeus mixt⁹ cū q̄dā albe
dine sic est in rosa: ⁊ q noiat̄ chimos qui est vt sanguis: ⁊
rubeus qui in supfecie h3 nigredinē ⁊ dicit̄ açima. Et 3m
genus est color viridis: ⁊ h3 gradus sicut fisticus ⁊ sic gi/
niar: ⁊ sicut celestis q in arabico dicit̄ elsemet miça: ⁊ sic O
nigellinus: ⁊ sicut porrinus. Et quartū genus ꝯtinet colo/
rem nigrum ⁊ h3 gradus. v3. qui declinat ad obscuritatez
quādam: ⁊ quēdam qui declinat ad citrinitatem: ⁊ quēdā
qui declinat ad melançanium. Et quintū genus continet
album equiuoce de vrina vel de aqua. Sed albus est ille
qui vere color albus est: ⁊ quidā est qui spermati assimi/
latur qdaz assimilat̄ lacti. Isti sunt simplices colores vri
ne. Et sunt aliꝫ multi cōpositi colores de qbus dicere hoc
non est neciuz: sicut color oleaginus: ⁊ qui assilatur lotu
re recentis carnis ⁊ similes. Et s̄m significatuz sumitur a
suba: ⁊ suba q̄dam est subtilis: q̄dā grossa: ⁊ q̄daz medio/
cris. Et h̄ sumit̄ q̄tuor modis: vnus est vt vrina sit subti/
lis ⁊ postea ingrosset̄. Scōs est vt sit grossa ⁊ postea sub
tiliet̄. Tertiū est vt fiat subtilis ⁊ remaneat subtil. Quar/ P
tuz est vt fiat grossa ⁊ remaneat grossa. ¶ Itē q̄daz suba
est clara ⁊ quedam obscura: ⁊ clara nāliter sube subtili cō
iungitur. Tertiū significatū est contentoꝝ: ⁊ cōtenta vri/
narū sumunt̄ a colore suba loco: ⁊ dispōne. nam qdam
est albū spissum ⁊ coctuz: ⁊ stat in profundo vasis: ⁊ ipsi⁹
partes sunt eq̄les vt figurā hēat pineatā: ⁊ istud est nāle
qd appellat̄ in arabico: ⁊ dr̄ atenoꝝ: ⁊ qdam furfuri assi
milat̄: ⁊ qdā saniei assimilat̄: ⁊ qdam est sanguineum
coagulatum: ⁊ qdam assimilat̄ pilis: ⁊ qdaz arenulis: ⁊
qdam assimilat̄ partib⁹ ferramēti: ⁊ qdam assimilatur
ferri squāmis. Et hec oia sunt p̄ter nāz: sicut color rube⁹
niger: ⁊ obscurus sunt preter nām. ⁊ qdam est in pte su/
periori: ⁊ qdam in media: ⁊ qdaz in infima. Et qdam
est nāle: cuius totū est equale in oibus partibus suis. ⁊ ēt
a quo partes grosse a subtilibus diuiduntur.

¶ Cap. 22m. Quod est de significationibus vrine sumptis ex eius colore.

Et postq̄3 breuiter dicta sunt signa que
ab vrina sumuntur deiceps
dicemus eorum significata ⁊ incipiemus a co/
lore. Et dicimus q vlr colores citrini cum eo/
rum gradibus significāt admixtionē cholere cum vrina. Q
Sed eoꝝ nālior color est citrinus: ⁊ aliꝫ q sunt a cholera
omnes excelsum caloris significāt: tn̄ s̄m q ppingores
sunt igneo colori sic color chole vitelline q assimilat̄ colo
ri vitelli ouoꝝ de die natoꝝ quā dicit Gal. calidiorez oi/
bus spēb⁹ chole esse. ¶ S3 colores rubei vlr significant
dn̄iuz sanguis ⁊ virtutis debilitatē: ⁊ maxie illa q̄ dclinat
ad rubedinē sup quā est nigredo sicut significat illa q̄ de
clinat ad igneitatē plus q̄3 sup cholaz. Et dr̄ q aliq in fe/
bribus acutis fundūt sanguinē per vrinā: q̄3uis in eis nō
sit vena fracta: ⁊ hoc significat periculosaz crisim: aut do
minium sanguis quantitatiuum. Et nigra vrina significat
adustionez ⁊ super dn̄iuz frigiditatis. qd est: qa calor ⁊ fri
gus hec duo faciūt. S3 qd a caliditate prouenit h3 signa
preambula caliditatē significantia. Sed qd a frigiditate
prouenit

A prouenit viriditas aut fuscitas p̄cedit ⁊ vl̄r alij colores fri giditatem significātes. Et aliqñ fit vrina nigra pp admi xtionē cholere nigre pp expulsionē cholere nigre q̄ a nā fit sicut in spleneticis fit: ⁊ ois viriditas significat frigidi tatē excepta illa que ȝinaria noiat̄ ⁊ porrina: nā ille fortē adustionē significāt: ⁊ nō est dubiuȝ quin fisticina ⁊ idica seu celestis significent sup caliditatē: qa videmus vrinas chol'icoꝝ mixtas viriditati cuȝ citrinitate: ⁊ qa viriditas est p̄ncipiū nigredis ob hoc cause que faciūt nigredinem eedē sunt cū causis que viriditatē operant̄: excepto quia in viriditate sunt debiliores. Et vrina alba ⁊ clara sic aq̄ significat digōnis defectū ⁊ virtutis nutritiue debilitateȝ aut oppil'oneȝ aut vtrūq̧. Et vrina que spermati assil'at̄ significat humoꝝ flegmaticoꝝ frigidoꝝ crudoꝝ abun dantiā. Et vtpl'imū appopl'iam aut sil'eȝ egritudinem si gnificat: ⁊ pueri hāc hn̄t vrinam quādo epileptici fiunt.
B Et possibile est vt hec vrina sit signuȝ crisis in egritudib⁹ flegmaticis: ⁊ possibile est vt sit color alb⁹ in egritudibus acutis. Sȝ est plurimū perditionis signum: qa significat ascēsum cholere ad superiores ptes ⁊ ibi facit apa. Et ali quādo vrina erit rubea ⁊ egritudo erit frigida: ⁊ hoc acci dit ꝓpter fortem dolorem vt in colica: aut ꝓpter oppila tionem viarum que currunt a felle ad intestina: quia tūc est necesse vt ille humor exeat per vrinā. ⁊ alie cause assi gnantur: sed iste sufficiāt. Sed colores compositi sicut lo tura carnis significāt debilitatem virtutis epatis aut re num. Et vrina que oleo assimilatur solum in colore ossiū febrem significat: eo ꝙ pinguedinem liquefieri in mem bris significat excepto ꝙ hanc nigredo non precedat ꝙ si hoc esset casum virtutis significaret: ⁊ quidā dicunt ꝙ hec vrina in acutis febrib⁹ apparet: ⁊ s̄m illos materierū pinguium signum est creticū: sed hec accidit raro.

¶ Cap. 23m. Quod est de significationibus vrine sumptis ex substantia eius.

C Subtilis vrina defectuȝ digestionis si gnificat eo ꝙ digestio neces sario mām ingrossare dȝ: ⁊ defectus digōnis fit pp humoꝝ cruditatē: aut pp defectū vir tutū: aut pp cibi ⁊ potus multitudineȝ. Et ex rebus multū adiuuātibus subtilitateȝ vrine est viaꝝ op pilatio: ⁊ ꝓpterea vrine calculosoꝝ subtiles sunt: ⁊ si post subtilitatē apparet grossā substantia signum est ꝙ natu ra icipit digerere. Sȝ si ab ipso principio apparuit gros sa: ⁊ in eadē grossitie māserit significat multaȝ humorum ebullitionē a calore extraneo factaȝ: ⁊ pp hoc est malū si gnū. Sed vrina grossa que post subtiliatur ⁊ iteꝝ ingros satur: q̄uis hec operatio a natura ꝓcedat pigritiā nature significat post incepti operis principium. Et si grossities pp motum humoꝝ fuerit: hoc est bonū signū: qd̄ est. qa si gnificat ꝙ natura digerere incepit. Et quidam hoc repre hendere volētes dixerūt ꝙ nō sunt aliqua signa tenenda in vrina nisi ex ope nature iterioris: sed si ab aere extrinse
D co fuerint tenēda nō erūt. Sȝ isti ignorāt ꝙ aer nō opat̄ in vrina res diuersas nisi ꝓpter preparationē quā ab ite riori natura capit. Et vrina que in p̄ncipio egritudinis a parte nature apparet grossa: ⁊ postea subtiliat̄ lōgitudi nem egritudinis significat. Et iam dictū est: ꝙ puerouȝ vrina naturaliter est grossa ⁊ iuuenum subtilis.

iu: gale p° de cris. cap. 12 in phus. suo med. cōpēdio cap. 44

¶ Cap. 24m. Quod est de hypostasi vrine ⁊ de eius signi ficationibus.

[Margin note: Hypostasis est supfluitas 3e digestiōis. idē 3° d̄ dfn tijs feb. c. 6°. sȝ p̄ pnostico rū vltio. vult qd̄ sit humor nō digest⁹ ab epate.]

Hypostasis sanitatē denūt ians debet esse in fundo ⁊ eē alba le uis ⁊ equalis: ⁊ in forma pineata i fundo: eo ꝙ est supfluitas tertie digestionis. Et de na tura superfluitatū est vt sint graues: alba. qꝛ mēbra nō nutriunt̄ ea sanguine nisi postq̄ est dealbat⁹ ⁊
E eis assimilatus: ⁊ ppea erit color supfluitatis sic color nu trimēti qñ virt⁹ nutritiua sequit̄ suū cursum nālē: leuis ⁊ eq̄lis pp digōnis tēperiē: ⁊ qa h̄ tēperies eq̄lis est in oib⁹ suis ptib⁹ dȝ eē pineata. ppea ꝙ h̄ figura ꝓportiōis eq̄li tatē oium suaꝝ partiū in leuitate ⁊ grauitate ostēdit: ⁊ qa actio caloris in hac forma dn̄at̄: ⁊ ēt corpora grauia nāl'r extēdunt̄ ⁊ dilatant̄: sȝ leuia in seipsis aggregant̄ ⁊ petūt ascēsum quousq̧ acuant̄ sicut accidit flāme ignis. ¶ Sȝ significatio q̄ a loco sumit̄ est hec. vȝ. qa illd̄ qd̄ stat in p te supiori qd̄ nebula appellat̄ significat p̄ncipiū apitiōis digōnis dūmō sit alba. Et pp h̄ dicit Hip. ꝙ si vrina nu heȝ albā quarta die fecerit crisiȝ in. vij. indicabit. Sed q̄ stat in medio significat digōnis cremētum: ⁊ q̄ est in fun do pfectā digōnē sig̃t absolute: dūmō in h̄ perseueret cō uenietibus dieb⁹. Sȝ si mō apparet: mō xo nō: significat nature debilitatē ⁊ illius impedimētū. ¶ Et est sciēdum ꝙ aliquādo in vrina apparet hypostasis alba quādo mā est flegmatica nō cocta: ⁊ hec differt a nāli eo ꝙ ipsi⁹ par tes sunt diuerse. Sed color citrinus hypostasis significat
F citrine cholere dn̄iuȝ qd̄ virtutem impedit digestiuam: ⁊ ob hoc signū est malū. Sed rubea solum significat mate riā multam ⁊ pigritiā nature que ipsam ꝓpter sui multi tudinem permutare non pōt: ꝓpter hoc hec hypostasis longitudineȝ egritudinis significat. Sed est salubris nisi malum aliqd̄ apparuerit signum: qd̄ si apparuerit signifi cat mortem lōgo tempore precedente: qd̄ est. qa hoc ma lum signū adiūctum significat ꝙ hec materie multitudo virtutibus in fine dn̄abitur: ⁊ ipsas vltimo ꝓsternet. Et si eidem bonū signum copulabit̄ contrarium significabit. Sed malū qd̄ hec hypostasis significat nō est nisi ex p te quātitatis ⁊ ob h̄ pro maiori parte est signum salutis. ¶ Sed color niger in febribus acutis est vstionis signū: ⁊ ꝓpter hoc mortē significat. ¶ Sed differentia que est inter hāc hypostasim ⁊ humorē nigrum quē expellit na
G tura per viā crisis est ꝙ hec hypostasis est in vasis fun do. Sed humor expulsus in vrina est dispersus: ⁊ pp hoc diuersitas loci diuersam ponit intētionem hoc est: qa qñ hypostasis nigra est suspēsa minus est mala hypostasi in fundo decūbente: qd̄ est. qa significat alicuius digestiōis principiū: q̄uis sit mala: ⁊ minoris est grauitatis. Sed q̄ est in fundo malā digestionem cōplete significat. Et qñ hypostasis est obscura frigiditateȝ nature vel caloris na turalis extinctionem significat. Et hypostasis albagina ria multitudinē motus humoꝝ ⁊ defectū digestiōis signi ficat. ¶ Sȝ corpora hypostasiū extra nām multarū ma nerierū sunt: qa quedā sunt que tritico fracto assimilant̄: ⁊ quedam que orobo assimilātur: ⁊ significāt he mēbroꝝ liquefactioneȝ: aut humoꝝ vstionem: ⁊ ꝓpterea in egritu dinibus acutis sunt male: ⁊ si habuerint colorē rubeū hu
H morem sanguineū vstum significant: aut partium epatis aut lumboꝝ significant adustionē. Et dicit̄ ꝙ citrinus in lumbis magis sit proprius. Sed laminosuȝ est pessimū: qd̄ est. qa mēbroꝝ radicaliū liquefactionē ⁊ incisioneȝ si gnificat. Sȝ furfureū aliqñ fit pp scabiem vesice: ⁊ aliqñ fit ꝓpter liquefactioneȝ membrorum: ⁊ qd̄ differre facit illud qd̄ ex scabie vesice: aut ab alio: est ꝙ in ipso prurit⁹ in partibus virge sentit̄. Et vniuersaliter quādocūq̧ hec accidentia passioni vesice adiūguntur. ¶ Et arenosuȝ si gnificat: aut lapidem coagulatū: aut incipienteȝ coagula ri. Et si fuerit rubeum lapidem in renibus significat: ⁊ si fuerit album lapidem in vesica demonstrat. ¶ Et sanio sum apostematis rupturam significat in vrine membris locati. ¶ Et sedimen habens pilos similes capillis hu miditatē grossaȝ in renib⁹ a calore extraneo gn̄atā signi

[Margin note: Nebula dicit̄ qñ ē i supiori pte. Ras. 10. Almā. c. 30. nephisis vel nephilis q̄ su pernatat eneo rema q̄ est in me° hyposta sis i fundo ex hoc corrige lr̄aȝ Auic. c. 6°. dictōis 2e vide 3° theisir tra. p̄. c. 7°.]

I ficat.Et sanguineū coagulatū apertionē vene aut aq̄a in vrine vijs significat.Et q̄ dictū est ad p̄sens de significatis vrine sufficiēs est quātum ad nostram opinionem.

⁋ Cap.25m. Quod est de signis egritudinum mēbroꝝ intrinsecorum ꝛ extrinsecorum in generali.

Einceps nos dicemus de signis cuiuslibet egritudinis in mēbris manifestis ꝛ occultis.Et ſm ꝙ dictum est quedā egritudinū sunt in mēbris extrīsecis:ꝛ sunt manifeste per se:ꝛ significatio in ist is non est necessaria nisi in causis.Sed egritudies que sunt in partibus intrinsecis trib⁹ modis significatiōe idigent.Unus est ex parte membri patientis. Secūdus est significatio qualitatis egritudinis.Tertius est significatio egritudinis cause.⁋ Et incipiemus a significationib⁹ egritudinum intrinsecarum.Et dicemus ꝙ iam dictum
K est ꝙ egritudines complexionales habent duas species. vz.materialem ꝛ non materialem.Et he due species aut toti corpori cōmunicant aut parti.Et quando materialis egritudo est in vno membro:aut fixa est in vijs suis aut in eius essentia:sicut apostemata ꝛ vlcerationes.Et significatio illius que est in vijs est de genere significationū extrinsecarum vel intrinsecarum egritudinum.Sed apostemata intus ꝛ extra fieri possunt.Sed egritudinū officialium quedā fiunt in partibus extrinsecis corporis:sicut dilatatio ꝛ dissolutio que fiunt manifeste sensui:ꝛ quedam fiunt in partibus intrinsecis corporis:sicut oppilatio:lenitas ꝛ asperitas membrorum.

⁋ Cap.26. Quod est de signis febris effimere.

Tincipiemus a mala cōplexione vniuersalr totum corpus ambiente que febris nuncupaṫ ꝛ icipiemus a febre diei.Et dicimus ꝙ ipā semper precedit aliqua ex extrīsecis causis efficientibus:excepto ꝙ hec in ipsa non est ex signis proprijs:q̄ est.quia cum feb.diei semper hoc inuenitur.Sꝫ non conuertitur:vt semper talibus causis stātibus neces-
L sario febris adsit.Et ꝓpterea instādum est vt signa propria cognoscamus ꝛ etiam cōmunia ad credulitatē fortificandā adducamus:ꝛ etiā q̄ valent ad cōtrarium remouēdum.⁋ Et huius febris signa propria sunt duo. Unū est ꝙ pulsus in hac febre varius non est:q̄ est.q̄ varietas nō fit in putridis febrib⁹:nisi ꝓpter humoꝝ multitudinem aut malitiam.Scōm est ꝙ vrina suū naturale sedimen nō mutat:q̄ in hac feb.vrina nō mutat nisi colorem:ꝛ hypostasis nō egreditur a solito:nisi ꝓpter humoruꝫ putredinē.Et ob hoc necesse est vt in hac febre hypostasis a solito nō mutetur:ꝛ ex significationib⁹ aliq̄n erit vt in hac febre accidētia fortia nō sint ꝛ est lenti caloris non inflāmantis ꝛ vtplurimū semel accidit vel forte ter aduenire potest:ꝛ diciṫ ꝙ quando patiens intrat balneū ꝛ horripilationem non sentit ꝙ tunc est effimera. Et hec sufficiunt significationes in febre diei.

⁋ Cap.27m. Q̄ est de febribus putridis ꝛ de eaꝝ signis.

M Et dicamus de putridis:haruꝫ febriuꝫ vniuersalr due sunt species:vna in omnib⁹ venis fit:ꝛ alia fit in humoribus digestionis membroruꝫ.⁋ Et differētia que est in his duabus spēbus talis existit:q̄ est.q̄ febris que fit ex materia existēte intra venas:interpolationem non habet neq̄ typū:q̄uis paroxismus aliquando plus fortificetur alijs diei tēporibus.Sed febres quaruꝫ materia est extra venas habent interpolationem circuitus ꝛ typos. ⁋ Et causa propter quā habent circuitus est:quia humor qui putrefieri debet nō putrefit simul ꝛ semel:q̄ est.q̄ in eo preparatio putrefactionis non est cōpleta:sed paulatine in putrefactione ꝓcedit:ꝛ hic seq̄tur modus ordinationis: q̄ est. N
q̄ hec operatio ſm aliquē modū est nālis:q̄ est.q̄ natura in hoc regimen hꝫ:eo ꝙ est putrefactio cū digōne:ꝛ ꝓpterea varietas ordinationis in circuitib⁹ signū est maluꝫ:ꝛ nō est hec op̄atio attribuēda calori putredinali simpliciter:sed calori nāli:eo ꝙ in mā non nāli operaṫ sicut in multis vijs nature reperiṫ.Et rōnes Haleni q̄bus conatur attribuere ordinē circuituū subaliter calori putredinali hic ifranguṅt:ꝛ nostras radices nāles nō sequūṫ que super phiam ꝛ metaphysicam inscribuntur:ꝛ q̄ illas non itelligit hoc nō cōfitebitur.⁋ Et ꝓpterea mea snīa penitus est ꝙ natura istos circuitus cum calore intrinseco operatur:q̄uis superuenerit huic calori aliquid extra O
naturam in quantitate aut qualitate:in eo ꝙ est agens in materia nō naturali:videlicet in humore egritudinē faciente.⁋ Et accidens ꝙ cum humore aduenit est simile in hoc accidēti q̄ ei aduenit cuꝫ cibo:quod est.q̄ incontinēti sumpto cibo ifrigidamur.⁋ Et nō est iter hec duo differentia nisi ꝙ accidens q̄ aduenit ꝓpter cibū est naturale:quia cibus est naturalis:sed q̄ aduenit cuꝫ humore est preter nām:q̄ calor cum materie primo obuiat sepelitur:ꝛ postmodū assumit victoriam super ipsā:ꝛ augmentando ad suum reuertitur esse quādo ipsius digestio fuerit perfecta.⁋ Et iaꝫ bene exposuimus omnia in tractatu quē fecimus super libro de febribus Hal.Et ille ordinationes circuituū diuersificantur ſm naturā humorum:ꝛ quantitatis facientis febreꝫ ſm ꝙ infra dicemus. P
⁋ Et causa quare febres que sunt intra venas interpolationem nō habēt:est quia quādo in partē humoris putridi calor accenditur nō potest ipsuꝫ natura dissoluere:donec alia particula accendatur.ꝛ hoc propter solidationeꝫ vasoruꝫ cōtingit:ꝛ ꝓpter eādem causaꝫ etiam typus nō fit:ꝛ etiā quia illud q̄ ex eo dissoluitur a mēbris sensibilibus nō sentitur.Sed putrefactio que in humore fit qui extra venas est:huic ꝯtraria existit:ꝓpter euaporationeꝫ que per porositatē mēbroruꝫ fit:ꝛ propterea sunt in istis circuitibus typi propter sparsioneꝫ hūoris pungitiui sup̄ membra sensibilia aut humoris vētosi:ꝓpterea quia typus magis appropriandus est humori mobili vētoso q̄ fixo.Et signa propria febriū putridaruꝫ sunt duo.vnū est ꝙ vrina in p̄ncipio hypostasiꝫ nō habet:propterea quia calor est impeditus propter humoris digestionem:aliud est quia pulsus est varius ꝛ diuersus.Item alia sunt signa istarum febrium a signis significātibus duas species repletionis:hoc est ſm vasa ꝛ ſm virtuteꝫ.Ista sunt ꝓpria signa vniuersalitatis febrium putridarum.

⁋ Cap.28m. Quod est de signis febris cholerice.

Sed signa propria vnicuiq̄ feb. sunt hec.Scias ꝙ signa fe.que fit ab humore extra venas:ꝛ in febre chole- Q
rica sunt typus fortis pungitiuus. Et pulsus in principio istius fe.est paruus rarus ꝛ debilis:ꝛ hoc est propter humorem qui calorem obruit naturalem:ꝛ propterea refrigeratur corpus in principio paroxismorum:ex eo ꝙ calor naturalis ab humore opprimitur putrido.Et quando calor extraneus generatus in humore putrido calori naturali admiscetur:tunc crescit ꝛ per totum corpus augmentatur:ꝛ propter hoc pulsus in eodem statu non permanet:sed propter caloris crementum crescit ꝛ fortificatur.⁋ Et vrina in hac fe.pro maiori parte est ignea:ꝛ patiens penitus affligitur siti:ꝛ aliq̄n his iungitur amaritudo oris.Et dicitur ꝙ quādo hec fe. diciṫ pura ꝙ ipsius paroxismi ad plus vsq̄ ad duodeciꝫ horas

A horas ꝓlongantur: ⁊ circuitus huius febris est tertianus:
sed tn̄ non ꝯuertitur: q̄a nō est necessarium ꝙ omnes fe-
bres que hn̄t circuitum hūc sint de cholera. Sꝫ possibile
est vt sint due quartane aut due q̄ntane: ⁊ hoc nō accidit
nisi in ꝑncipio egritudinum. Ista sunt signis ꝓpria huius
feb. ⁊ aliqn̄ significationes iste rebus cōibus fortificant̄.
hoc est q̄a cōplexio: aer: etas: ⁊ aliud regimē huic humo-
ri cōparantur. Et aer cū hoc humore cōparationeꝫ habꝫ
modis duobus: vnuꝫ est ſm suum tēpus naturale: vt est
estas que est calida ⁊ sicca: alius est quādo egredit̄ suum
cursum naturalem ad caliditatē ⁊ siccitatē: q̄uis tp̄s per
sui naturam debeat esse frigidum. ¶ Sed febres que pa-
roxismos non habent istis cōmunicant exceptis circuiti-
bus ⁊ typo. Et in hoc genere ingreditur febris que cau-
son nūcupatur cuius materia intra venas est: ⁊ maxime
circa os stomachi: ⁊ epar posita est: ꝓpterea in hac fe. nō
B est rigor. Et sitis fortis huius fe. ꝓpriū signū est. Et peior
specierū causonis est illa que fit a chol'a ꝯinaria aut pras-
sina. Et illius paroxismus longus est ꝓpter inobediētiaꝫ
humoris illius ad digestionem recipiendam.

¶ Cap. 29m. Qd̄ est de signis febris flegmatice.

ACcidentia magis ꝓpria huius fe-
bris sunt: q̄a in princi-
pio extrema infrigidantur ⁊ est tēpus frigo-
ris longum: sed paulatim inualescit. Et quā-
do incipit calor apparere redit frigus ⁊ for-
tificatur super eum. Et tempus paroxismi istius feb. 18.
occupat horas: ⁊ calor istius febris nō est mordicatiuus
nec furiosus: ⁊ propterea primitus tactui nō manifestat̄.
Et huius febris pulsus rarior ⁊ mior est pulsu febris ter-
tiane in quolibet. 4. suorum temporuꝫ. Et vrina in hac fe-
bre ē subtilis ⁊ alba: aut spissa ⁊ obscura: ⁊ si calor putre-
dinalis est fortis: ⁊ flegma purū nō est: tunc possibile est
vt vrina sit rubea: ⁊ palpebre patientis tumide erunt. Et
in pluribus horum patientium os stomachi est frigidū:
C ⁊ si vomitus eueniet flegmaticum euoment. Et aduentus
ipsius paroxismi omni die signum proprium non est: q̄a
due tertiane hunc eundem faciunt paroxismum. Paro-
xismus longus est propter ipsius humoris tarditatem: ⁊
paroxismi ipsius plus ꝯtinuantur q̄ꝫ cholere paroxismi:
quia iste humor putrefactioni magis est appropriat⁹. Et
adhuc propter longitudinem paroxismi aduenit humo-
ri non corrupto preparatio putrefactionis ꝓpter lōgam
moram caloris extranei in corpore diu ꝑmanentis: ⁊ hoc
ꝓpterea accidit: q̄a calor febris hui⁹ est tēperatus ⁊ subie-
ctuꝫ hꝫ humiditatis. Sꝫ in feb. chol'ica q̄a calor extrane⁹
cū ea accensus cito transit non est tp̄s preparās ad putre-
dinem in parte non putrefacta ⁊ vniuersaliter in hac fe-
bre calor intrinsecus est valde sepultus: hec eni est cā ad
plus continuandos in hac febre paroxismos. Et deterior
harum febrium est illa que ex flegmate fit vitreo. Et sil'r
etiam aliquando cognoscitur hec febris: aere: etate: ⁊ con-
D suetudine ⁊ complexione. quia hec comparationem ha-
bent cum humore hanc faciente febrem.

¶ Cap. 30m. Quod est de signis febris quartane.

HEc incipit cum frigore graui: ita ꝙ
tunc accidit patienti stri-
dor dentium. Et patiens tunc sentit mēbro-
rum confractionem: ⁊ hoc fit propter frigidi-
tatem ipsius humoris ⁊ grauitatem. Et pul-
sus istius febris est tardus: rarus: ⁊ paruus: plusq̄ꝫ fit in
flegmatica: h̓ dico in principio paroxismi: ⁊ dr̄ ꝙ in aug-
mēto maior est q̄ꝫ in flegmatica: quia calor in hac febre
manifestat̄ ⁊ febris fortior existit. Et colores vrīe in hac
feb. variant̄: naꝫ aliqn̄ est alba ⁊ subtilis ad viriditatem

E declinās: ⁊ aliquādo nigra ⁊ grossa ad rubedinem decli-
nās: ⁊ vt pl'm hec febris alias seq̄tur febres. Et tp̄s hui⁹ fe-
bris est lōgum: ⁊ tēpus reuolutionis ipsius est dimittens
duos dies: ⁊ iualescit tertiū. Et quartane circuitus est q̄si
sicut ꝓpriū signū in hac febre: ꝓpterea q̄a nō inuenit̄ ta-
lis circuitus in aliqua alia febre simplici vel composita.
Et maior pars hanc patiētiū sunt splenetici. Et fortificat̄
significatio in hac a rebus cōmunibus ſm ꝙ in alijs di-
ctum est: vt ab aere ⁊ ab etatibus: ⁊ a complexione: ⁊ a si-
gnis significantibus dn̄ium istorum humorum.

¶ Cap. 31m. Quod est de signis feb. que in arabico nomi-
natur michabecha: ⁊ est sanguinea.

HEc febris typū nō hꝫ: eo ꝙ sanguis
eā faciēs est in venis: ex-
cepto si fieret ꝓpter ap̄a noiatuꝫ flegmon:
qd̄ in aliquo mēbroꝝ principaliū esset ge-
F neratum: sicut in epate ⁊ etiā diafragmate:
q̄a tunc in hac febre essent paroxismi tertianarꝫ similes
cholere paroxismis: q̄a sanguis qn̄ supcalescit ad nām de-
clinat cholere: ⁊ ꝓpterea in hac febre nō est differētia in-
ter feb. chol'icaꝫ que hꝫ mām itra venas ⁊ istā nisi in ma-
gis ⁊ minus: q̄a non potest in corpore fieri febris de cho-
lera pura solū: q̄a talis febris de chol'a de necessitate mor-
tifera eēt: qd̄ est. q̄a cholera nō est apta recipere aliquam
digestionē: nisi in hoc ꝙ cū sanguine est admixta: aut cuꝫ
mā qua nutriūtur mēbra radicalia: hoc est sanguis deal-
batus. ¶ Et signa que significāt hāc febreꝫ sunt signa do-
minium sanguinis significātia: ⁊ iā nos narrauimus ip̄a.
Et pulsus hāc patientis est in vltimo magnitudis ⁊ for-
titudinis. Urina est rubea ⁊ grossa ⁊ suspiria: ⁊ inquietu-
G dines sunt ꝓpria in hac egritudine ⁊ in chol'ica. Excepto
ꝙ in egritudine illa fortiora existunt. Et alienatio mētis
propria est in febribus acutis. ¶ Et verba Galeni varia (2° de dr̄ntijs febriū. c. p̄. et penul. ⁊ 9° d̄ ige. 3°. ⁊ 3° ꝓnosticoꝝ 7°. Sꝫ p̄a affoꝝ. 12°. vr̄ eā negat̄. ꝓ quo vide p̄a quarti. tra. 2°. c. 45. ⁊. 16° cōti. c. 2°. ⁊. 17° eiusdē. c. 4°. vbi videnť ei iponere diuisa. et 3° colliꝫ 8°. ⁊ 8° theorice. c. 4°. cōcedit̄. ⁊ Rabbi moyses. 10a affor. ꝑticula. imponit ei diuisa.)
sunt in hac febre: q̄a aliquando dicit ꝙ est cholerica con-
tinua. ⁊ aliquādo dicit ꝙ est aliud a cholerica: ⁊ ꝙ nō dꝫ
attribui cholerice: nisi quia non hꝫ putrefactionē ꝑfectā:
q̄a natura istius febris est media iter febrē diei ⁊ febrem
putridā: ⁊ sniam meā tu iā nouisti. Itē febris ista non ha-
bet nisi vnū periodū: ⁊ in illo aut soluit̄ aut occidit. Et ali-
quādo incipit lēta ⁊ semꝑ ad vltimū fortitudinis crescit.
⁊ aliquādo est ꝯrium: ⁊ aliquando in vno ꝑmanet statu. ⁊
causa huius paroxismi alias per alios multotiēs dicta ē.
¶ Ista sunt signa cognitionis febriū simpliciuꝫ: ⁊ q̄ sim-
plices cognouerit: cōpositas cognoscē poterit: ⁊ ista exē-
pla non fuerunt data nisi per moduꝫ sil'itudinis: q̄a raro
inueniunt̄. Et adhuc q̄a maior pars accidentium que in
his febribus tibi narraui non verificant̄ nisi in febribus
que sunt de materia humorum naturalibus propinquo-
rum. V. ḡ. q̄a paroxismus febris cholerice maior. 12. occu-
pat horas. quando cholera naturalis est putrefacta. Sꝫ
H quando vitellina aut ꝯinaria putrescit: tūc lōgior erit pa-
roxismus. ⁊ accidētia erunt pessima. ⁊ pauci euadūt ⁊ ma-
xime ex ꝯinaria: eo ꝙ aptitudinem digestionis nō habꝫ:
qd̄ est. q̄a quandocūq̄ꝫ humor adeo contrarius est vt cō-
plexio corporis non possit agere digerendo super eū: tūc
febris deteriorem exitum habet: ⁊ quandocunq̄ꝫ potētie
propinquior est: tunc febris salubrior est.

¶ Cap. 32m. Quod est de compositione febrium.

ET scias ꝙ cōpositio febris est a cau-
sa locali: aut a cā māli. Iteꝫ
cause māles tres hn̄t modos. Unus est qn̄
duo miscētur humores: ⁊ tūc mā febris fit
inter illos duos humores simplices q̄ sin-
gulas possunt facere febres: ⁊ etiā accidentia tunc ex his
mixta erunt. ¶ Iteꝫ alius modus est vt vna fit putrida:

I ⁊ alia ſit ethica. Terti⁹ modus eſt vt vnus modus faciēs
febrē ſit cū apoſtemate ⁊ alius ſine. ¶ Et aliquādo com
ponūtur due febres ⁊ miſcentur eaꝝ paroxiſmi abſqꝫ eo
ꝙ materie miſceantur: ⁊ hoc propter cauſas locales acci
dit: ſicut poſſibile eſſet vt vna eēt intra venas: ⁊ alia eſſet
extra: ⁊ in hoc genere locatur fe. que emitriteus nūcupat̄.
¶ Et aliquando humores febrem facientes erūt vicini
ſed non mixti. Et poſſibile eſt etiaꝫ vt omnes iſte ſpecies
adinuicem componantur. ¶ Et etiā poteſt vnus modus
compoſitionis dici vt ſm magnitudinem ⁊ paruitateꝫ: ⁊
ſm fortitudinem ⁊ debilitatem: hoc eſt vt cauſarum effi-
cientium vna ſit fortis: alia debilis.

¶ Cap. 33m. Quod eſt de ſignis febris ethice.

HEc febris tres habet ſm ꝙ ab alijs dicitur: ⁊ accidentia in hac
ſm plus ⁊ minus diuerſant̄: ⁊ accidentia ei⁹
K occulta ſunt in principio: ⁊ quādocūqꝫ vide-
bis corpus cum calore continuo lento vltra
dies tres: quando non in corpore incipit manifeſtari: tūc
vni lente continue aſſimilatur. Et ſi patiens eaꝫ quaſi nō
ſentit: nec habet putridarum febrium ſignificationeꝫ opi
nandum eſt ipſam eſſe ethicam. Iteꝫ poſt horas tres ab
aſſumptione cibi patientis pulſum conſiderare debes: ⁊
caloris quantitateꝫ: ⁊ ſi calorem inueneris augmentatū:
⁊ pulſum velocem: aut in aliqua dimenſione magniſica-
tum: tunc iſtaꝫ febrem ethicam iudicabis: qđ eſt. ꝓpea ꝗ
membra malā complexionem acquirunt calidā: de natu
ra nutribilis eſt ſibi nutriens aſſimilare neceſſe eſt vt ci-
bus corpori aduenīēs calorem extraneum debeat adipi-
ſci: quiſquis cibus ille frigidus ſit aut nō: ⁊ propterea tunc fe
bris fortificatur: ⁊ accidentia augmētātur: qđ in putridis
nō conuenit. ꝓpterea ꝗ calor extraneus in illis radicali-
ter nō eſt fixus in membris que in cibum agere debēt. Et
cauſe que ab alijs medicis dantur accidentales ſunt ſicut
fabule cantatoꝝ: ꝗ dicūt ꝙ cibus in talibus patiētibus
⁊ corporibus eſt ſm ſimilitudinē aque ſuper calceꝫ pro-
iecte: ꝗ ipoſſibile eſt vt virtus nutribilis a nutriēte tātuꝫ
L ſit elongata vt ipſuꝫ eidē ſit contrariū. Sicut aqua calci.
reperitur eni quod vnūquodqꝫ iſtoꝝ alteruꝫ corrumpit.
¶ Et raro hec febris accidit niſi poſt alias febres ſicut
poſt effimerā in corporib⁹ ad hāc paratis aut poſt aliquā
ex febribus putridis. Et quādo fortificat̄ hec febris mar
ceſcit corpus iſirmi ⁊ ſiccat̄ pellis ei⁹: ⁊ deformat̄ facies
⁊ ꝓfundantur oculi. Et cū venerit ad vltimū gradū ethi-
ce videbis oculos eius quaſi aſperſos cinere ſicut videt̄
in oculis eoꝝ qui tangunt puluerē ⁊ contrahūtur palpe-
bre inferius ſicut accidit patienti ſubeth ⁊ pellis frontis
eſt tenſa ⁊ ſicca quaſi coriū preparatuꝫ: ⁊ timpora hꝫ ten
ſa: auricule ⁊ palpebre citrini fiunt coloris. Et pellis my-
rach vētris fit ſicca ⁊ rugoſa: ⁊ pulſus eius eſt tēſus ſicut
chorda: velox: ⁊ debilis: ⁊ vrīa eſt oleagina. Alia vero ſigna
iſtius febris manifeſta ſunt ⁊ in libris ſpicatorum plene
enarrata. vñ non eſt neceſſarium ea reiterare.

¶ Cap. 34m. Qđ eſt de ſignis apātum ſanguineorum.

DEinceps volum⁹ loq de ſignis apā-
tuꝫ. Et dicimus ꝙ ſig^a apā-
M tū ſanguineoꝝ ſunt rubedo coloris cū forti
calore: ⁊ rubore: ⁊ dolore magno. Saluo ꝙ
mēbrū nō ſit iſenſibile: ⁊ cū h' extēſionē ha
beat: ⁊ hec ſanguis apāta diuerſificant̄ ſm mag̃ ⁊ min⁹.
¶ Et ſcias ꝙ in apātib⁹ iſtis ſanguis mūdus ē a putredi
ne: ſꝫ qñ putreſcit gñat̄ puſtula: q̄ dr̄ puſtula: ⁊ ſignuꝫ iſti⁹
apoſtematis eſt: quoniā eſt maioris inflāmationis valde
flegmone: ⁊ in his apātibus febris eſt fixa: ⁊ in hoc gene-
re ſunt apāta que fiunt in ſubaſcellis ⁊ inguinibus.

¶ Cap. 35m. Qđ eſt de ſignis apātuꝫ cholericorum. N

ET ſigna cholericorum apoſtemat ū
ſunt coloris citrinitas ⁊ hu-
morum ſubtilitas ⁊ dolor fortiſſimus ſine
extēſione: ⁊ formica dcambulatiua huius
gen eris eſt.

¶ Capitulum. 36m. Quod eſt de ſignis apoſtematuꝫ fleg-
maticorum.

ET ſigna flegmatici apoſtematis ſūt
coloris albedo cum priua-
tione doloris etiam ſi comprimunt̄: ⁊ vni-
uerſaliter iſta apoſtemata ſunt apparentia
⁊ oculis diſcreta: ⁊ ſimplicia ſūt. Et in cogni
tione non indigent forti perſcrutatione: compoſita tamē
indigent fortiori: ⁊ illa per comparationem ſimplicium O
accidentium cognoſcentur.

¶ Cap. 37m. Quod eſt de ſignis apātum melicorum.

SEd apoſtemata melancholica cum flegmati
cis cōmunicant in doloris priuatione: ſaluo
ꝙ in tactu duriora: ⁊ in colore obſcura: ⁊ can
cri etiam in hoc genere exiſtūt: ⁊ ſic denomi
natur eo ꝙ cancroruꝫ pedibus aſſimilatur: eo quia vene
que eos circūdāt ſunt ſanguie nigro replete. ¶ Iſta ſunt
ſigna apoſtematum que in partibus exterioribus corpo
ris apparent. Sed de his que intraneis partibus corpo-
ris fiunt: dicam cum egritudines membrorum interioꝝ
enarrabo. ¶ Egritudines vero que in ſuperficie cutis ap-
parent ſunt ſicut variole: ⁊ morbili: ſcabies: lepra: ⁊ mor- P
phea: ⁊ ſimiles his: ⁊ quedam ipſarum ſigna habent pro
noſtica anteqꝫ fiant: qđ eſt. quia ſignum pronoſticū lepre
eſt raucedo vocis: ⁊ groſſicies eius: ⁊ anhelitus ſtrictura:
⁊ rubedo faciei: aliquando ad obſcuritatem tendentis cū
faciei inflatione: ⁊ albedinis oculoruꝫ obſcuritate ⁊ rotū-
ditas etiam oculoꝝ ſignum eſt maximuꝫ denotās leprā.
¶ Sed variolarum ſigna ꝓnoſtica: ſunt feb. ꝯtinua ⁊ fa
ciei inflatio: ⁊ timpoꝝ ⁊ groſſicies venaꝝ cum rubedie: ⁊
naſi pruritus: ⁊ gule: ac colli groſſicies: ⁊ hec egritudo ſo-
lum ſemel aduenit patienti. ¶ Et ſcias ꝙ omnis puſtula
que in ſuperficie corporis fit cum febre eſt ſignū expꝑtuꝫ
ꝙ ex genere egritudinum peſtilentialium manant ⁊ ma-
xime que ex melācholico fiunt humore: ⁊ cum aperiunt̄
aduenit eis eſcara ſimilis ignis combuſtioni.

Ois puſtula i ſuperficie cor/poris q̄ fit cū febre ē ex ge/nere peſtile...

¶ Cap. 38m. Quod eſt de criſi in generali.

ET quia febres ⁊ vniuerſal'r acute egritu
dines nō ſanātur niſi per criſiꝫ:
deinceps narranda ſunt ſigna criſim laudabi-
lem ⁊ inlaudabilem ſignificātia. Et dicim⁹ ꝙ
criſis cognitio qnque rebus habet̄. ¶ Una eſt cognitio
ſiue diſcretio egritudinū que criſi ſanātur ab his que ſine
criſi ſanant̄. ¶ Scđa eſt cognitio ſignoꝝ ſignificātiuꝫ q̄- Q
tuor egritudinum tempora: ꝗ nō in quolibet iſtoꝝ tem-
poꝝ fit criſis laudabilis. ¶ Tertia eſt cognitio ſpēi eua-
cuationis illius rei que egritudinē facit: qđ eſt. ꝗ res que
euacuant̄ quādo egritudini ſunt icōuenientes: tunc ſunt
inlaudabiles. Et quando ſunt ꝯuenientes egritudini ſunt
laudabiles. ¶ Quarta res eſt ꝓprie in eſſentia criſis aut
in ipſius pronoſticatione. ¶ Quinta eſt cognitio dierum
in qb⁹ criſis fit laudabilis aut inlaudabilis. ¶ Et poſt h'
euenit cōmemoratio bonoꝝ ⁊ maloꝝ ſignorum in egri-
tudine qualibet que ꝯſumit̄ per criſim vel ſine criſi: ⁊ ſi-
gnoꝝ bonoꝝ ſignificātiū ſuper liberationeꝫ. ¶ Et dici- ꝑ^a
mus ꝙ diſcretiōes egritudinū que criſi terminant̄ ab il-
lis que ſine criſi terminant̄ ſunt he que finiuntur diſſolu
tione occulta aut manifeſta: ⁊ hñtur a longitudine egritu-
dinis

A dinis aut ipsius breuitate. Qđ est: qꝛ crises nō fiunt mani
feste nisi in egritudinib⁹ que breui tpe finiunt. Et longitu
do egritudis atq₃ breuitas a nā essentie egritudis cogno/
scit: ⁊ silr a reb⁹ extrinsecis que illis siles aut dissimiles
iudicant: sicut aer: clima: dieta: ⁊ exercitiu₃: ⁊ silr cōplo ⁊
etas. Et aliqñ breuitatē ⁊ longitudinē egritudis cognosci
mus a nā mēbri patiētis sicut apata que in mēbris pnci/
palib⁹ gñant. Et multotiēs ab accñtib⁹ cognoscim⁹. Qđ
est: qꝛ q̄da₃ accñtia breuitatē: ⁊ q̄dā longitudinē sigñant.
¶ Itē maior pars accidētiū que in supfluitatib⁹ corpoꝝ
apparent ex signis digōnis ⁊ puationis eiusdē silr modo
significāt sup egritudinū tēpora in longitudine ⁊ breuita
B te: ⁊ nō solū ex pte q̄litatis: verū etiā ex pte quātitatis: ita
q̄ qñ erunt multa citā cōsumptionē egritudinū significa
bunt: ⁊ qñ erunt pauca ꝯtriu₃ denotabūt. Et egritudines q̄
nāliter sunt breues sunt cholerice aut sanguinee: siue cu₃
apate mēbroꝝ pncipaliū fiunt aut nō. Qđ est: qꝛ tertiana
pura terminū. xiiij. dieꝝ nō excedit: ⁊ aliqñ per spacium
septimane vnius ꝯsumitur: ⁊ si fuerit intra venas acutior
erit: ⁊ scđm istū modum est in sanguis febre: eo q̄ ē in vltio
acuitatis. ¶ Et scias q̄ antiqui nō dixerūt ista nisi i egri/
tudinib⁹ acutis que terminant in. xiiij. dieb⁹ vel infra: ⁊
hoc non inuenit nisi in istis duob⁹ generib⁹ febrium: ⁊ in
apatib⁹ sanguineis ⁊ cholericis. Sed flegmaticaꝝ febriū
tēpus est longu₃: ⁊ digōnis signa in eis ante tres septima/
nas nō apparent. ⁊ aliqñ ad spacium pluriū mensiu₃ extē
dunt. Et que ex cōpōne ex flegmate ⁊ cholera sunt: inter
has medie existunt. Et melice spacio septē mensiu₃ exten
dunt. ⁊ qñ res extrinsece egritudini pportionant: vt cō/
plexio: etas: ⁊ regimen: ⁊ he sunt cause longitudis ⁊ breui/
tatis egritudinis. ¶ Et adhuc sunt egritudines hñtes p/
C prietatē ex sui nā longitudis ⁊ breuitatis. V.g. vt iuuenis
hñs cholericā febrē ex pura cholera: ⁊ in regione calida:
⁊ tpe calido: ⁊ cū regimine calido: ⁊ cōplone calida. dico
q̄ hec egritudo finiet oino ante septimū die₃. Et ecōtra/
rio in sene hñte febrē ex melia: ⁊ in hyeme: ⁊ regione frigi
da: ⁊ melice cōplonis: ⁊ regimē ei sile. dico q̄ hec febris
nō eradicabit vsq₃ ad sex menses. Et qñ nō cōueniūt hec
cu₃ egritudine erit longitudo ⁊ breuitas scđm pportionem
multitudis ⁊ paucitatis ab eade₃. Sed accñtia significā/
tia breuitatē egritudis sunt fortitudo caloris ⁊ pulsus: ma
gnitudo ⁊ velocitas: ⁊ vlr ois fortis egritudis mot⁹ a forti
puenit calore: ⁊ caloris corpis subita pmutatio ad citrini
tatē: vel ad rubedinē subito: vel ad maciem. Sed accñtia
significātia sup longitudinē sunt his ꝯtraria: ⁊ mediocria
significant mediocritatē inter longitudinē ⁊ breuitatem.
2ª ¶ Sed signa significātia sup quatuor egritudinū tēpora
que pueniunt ad crisim aut non: hec sunt. Scias q̄ signa
pncipij egritudis sunt qñ accidētia scđm vnū modu₃ inue/
niunt ⁊ nō fortia. V.g. tēpora afflictionu₃ tunc erūt eq̄lia
queadmodu₃ tēpora tūc quietis talia erūt: ⁊ de hui⁹ tpis
D pprietate est vt nullu₃ digōnis signū in vrina ostendat:
vel i sputo nisi egritudo prauior efficiat. Et signū augmē
ti est qñ egritudis accidētia accrescūt: ⁊ tunc tps afflictio/
nis plongat ⁊ tēpus quietis breuiat. Sed anticipatio pa
roxismi augmētu₃ egritudis nō sigñat si cū h longitudo
tpis aut fortitudo nō adiungeret. Qđ est: qꝛ qñ anticipa/
tio paroxismi a fortitudine ⁊ velocitate egritudis causat:
tunc necio sequit longitudo paroxismi ⁊ fortitudo. Sed
qñ cā anticipationis est digōnis aptitudo ⁊ humoꝝ subti
liatio: tunc paroxismus fortior non erit: ḡ anticipatio sola
augmēti signū nō est. Et signū q̄ augmento ppriū existit
est digōnis manifestatio: hoc est vt nebula suspēsa in me
dio vrine videat: aut in supficie ipsius. Et signa stat⁹ sunt
q̄si silia pncipij signis scđm tēpus: q̄uis scđm patiētis vires

diuersificent: ⁊ tunc in digerēdo cōplet suā actionē nā: cū E
in vrina cōpleta digestio reperit. ¶ Et scias q̄ nō est ne
cessariū vt in hoc tpe accidētia fortia sint: ⁊ si quesieris q̄
sit cā quare tpe status nā debilitata digestione₃ ostēdat: ⁊
in tpe pncipij virtus fortis digōnem occultet: ⁊ his ꝯtriu₃
sequi debet: qꝛ fortitudo nature d₃ opponi inobedientie
materie. ¶ Rñdemus qꝛ est semp vna comparatio tpis
inter agens ⁊ patiēs: ⁊ sicut forma ⁊ efficiēs ppriū ⁊ ordi
natū tempus h₃ sibi ad agendum: similr materia h₃ sibi
pprium ⁊ determiatū temp⁹ ad patiēdum: ⁊ q̄uis forme
veraciter tempus nō attribuat: sed materie: tñ hoc est di/
ctum in formis abstractis: verūetiam in formis relatiuis
hoc pōt dici qđ dictu₃ est. ¶ Et declinationis tpis signa
sunt qñ accñtia alleuiant: ⁊ nā egritudini dominat: ⁊ pa/ F
roxismi abinuicē elōgant ⁊ brieuiores efficiunt. Et sicut
anticipatio sola paroxismi nō ē signū augmēti. sic postpo
sitio sola nō est signū declinatiōis. Qđ est: qꝛ postpositio
a paucitate materie fieri pōt ⁊ a nature debilitate.
¶ Cap. 39m. Qđ est de specieb⁹ euātionu₃ que fiūt in crisi

Et species euacuationum que in crisi. 3ª
fiunt scđm hunc modū sunt.
v₃. per fluxum vētris: per vomitū: sudorem:
vrina₃: ⁊ sanguis per nares fluxum: ⁊ fluxum
hemorroydaꝝ ⁊ in mulierib⁹ per mēstrua: ⁊ G
aliqñ crisis fit per apata: tñ illa crisis laudabilis nō ē nisi
fiant apata in ignobilib⁹ mēbris: ⁊ aliqñ fit per pustulas
iuncturaꝝ. Et vnaqueq₃ spēs istaꝝ euātionū in aliq̄ egri/
tudine ppa est vt plus: ⁊ maxime qñ crisis laudabilis ē.
¶ Crisis febriu₃ cholericaꝝ per vomitū: aut fluxū ven/
tris: aut sudorē: aut per vrina₃ fit. Et sanguineaꝝ per mo/
dum alicuius exitus sanguis fiet. ⁊ etiā aliqñ a cōicatione
q̄₃ membrū patiens cum alio h₃ iuuat euātio. Sicut apa
cerebri creticat pluries per fluxum sanguis nariū q̄₃ per H
hemorroydaꝝ fluxu₃: ⁊ qđ in gibbositate epatis: creticat
per vrina₃: ⁊ qđ in cōcauitate est per fluxum ventris ter/
minat. Saluo q̄ egritudo sanguinea nō sit: aut p hemor/
roydas: aut per menstrua si sanguinea sit. Sed crises que
sunt per apata aut per pustulas: vtplm in egritudinibus
longis fiunt: que q̄de₃ mortifere crises in fine sunt ppter
apata que in membris principalib⁹ fiunt: ⁊ pptera pci/
pit Hip. in aliquib⁹ istaꝝ egritudinum euātionē in prin/
cipijs fieri: sed non digestionē expectare.
¶ Cap. 40m. Quod est de diebus creticis. 4ª

Et dies māifesti laudabilis crisis: sūt
dies qui a principio egritudis
per quaternaria₃ enumerant cōputationē.
hoꝝ pmus est quartus: ⁊ scđs est septimus:
eo q̄. iiij. hic vtrisq₃ cōicat: ⁊ post hūc. xj⁹.
nō cōicans: ⁊ post hūc. xiiij⁹. ⁊ post hunc. xvij⁹. cōicans ē:
⁊ post hunc. xx⁹. cōicat: ⁊ post hos. xxiiij⁹. xxvij⁹. xxxj⁹.
xxxiiij⁹. xxxvij⁹. ⁊. xxxx⁹. ⁊ vltra. xxxxm. sunt egritudines
cronice: ⁊ quasi nō vltra apparent crises manifeste ⁊ ante
vigesimū fiunt per quartanariā cōputationē: ⁊ hoc fit qꝛ
fiunt in quartis: ⁊ in quartis añcedentib⁹ iudicantur sicut
crisis que fit i septimo que iudicat in quarto bono signo
in quarto apparēte sicut nebula alba suspēsa: ⁊ vndecim⁹
quartūdecimum indicat: ⁊ decimusquartus decimūsepti/
mum indicat. ⁊ decimusseptimus vigesimu₃ indicat: sed
post vigesimum non fit indicatio nisi per septimanas: ⁊
isti dies oēs pro maiori pte laudabiles sunt: ⁊ in eis ma/
ior pars crisium fit. Sed sunt alij qui in bonitate istis p/
pinqui existunt: ⁊ silr laudabiles existunt qui nō creticāt
ppter longos circuit⁹ sicut tertius: quartus: ⁊ nonus: ⁊ de/
cimustertius: ⁊ decimusnonus: ⁊ vigesimusprim⁹. oēs. n.
hi dies nulla₃ hñt vim indicationis crisis: sed nonus pro

De diuersitate assignationis hui⁹ vide libro de dcretorijs in fine. ⁊ 4° de morbis. char. 317 ⁊. 318. ⁊ libro de decretorio char. 476. ⁊ libro de humorib⁹. 580. ⁊. 581. ⁊ in ꝯcoactis predictiōib⁹. 562. ⁊ in libro de carnib⁹. 597. ⁊ in prio epidimiaꝝ in fine tertij stat⁹. ⁊ 2ª affo. 23. ⁊. 24. ⁊ q̄rta affo. 29. ⁊. 36 ⁊. 59. ⁊. 61. tex. ⁊ comē. ⁊ 3ª affor. 28. ⁊ 3° pnosticorum tex. ⁊ com. 8. 9. ⁊. 10. ⁊ primo de dieb⁹ creticis. 4°. ⁊ 5°. ⁊. 10. ⁊ 2° eiusdē. c. 5. ⁊ 6. ⁊. 19. cō. fo. 394. 399. 398 395. col. 1. ⁊ 4ª. ⁊ 10° ad Almā. c. 29. ⁊ 3° Theisir trac. 2. c. 1.

I maiori parte indicat vndecimuz. Sed dies in qbus plu-
rimū fit mala crisis est sicut sextus: ⁊ hic est peior oīuz: ⁊
vtplurimū in eo fit mala crisis. Sed quartꝰ est indicatiuꝰ
huius: hoc est qñ maluz apparet signū: sicut est nebula ni-
gra: ⁊ post illum in malitia existit. xjꝰ. ⁊ post hunc. viijꝰ. ⁊
post hunc. xꝰ. ⁊ post hūc. xvꝰ. ⁊ post hunc. xvj. ⁊ post hunc
xviijꝰ. ẜ raro in. xjꝰ. fit crisis. ¶ Et debes scire ꝙ iste cri-
ses a p̄nº egritudis cōputanť: ⁊ est qñ manifeste in opera-
tionibꝰ lesio apparet: excepto in pariēte: qꝛ ab ipso partu
incipere debemus q̄ɱuis egritudo post partuz p. xxx. dies
sensibilr̃ extitisset: ⁊ breuiter he regule dicta Hip. sequūť.
Et cecidit diuisio inter antiquos in his diebꝰ in malicia ⁊
bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duobꝰ viris: qui
K priores in hac arte extiterunt: ⁊ sunt Hip. ⁊ G. ⁊ crediť ꝙ
veritatē dicāt ꝑpter experiētiā eoꝝ multā: ⁊ cā hoꝝ per
plurimos dicta est. Et qꝺ nobis vr̃ ex hoc declaratū est a
nobis sup accusam Aui. quā cōmētati fuimus. ¶ Et scias
ꝙ dies isti q̄ɱuis verificenť in crisi necessitatē nō hn̄t: sed
veritatez hn̄t s̄m plus: qꝛ Rasis dicit ꝙ expertus fuit in
infirmaria relenson in pluribꝰ decēmiliū hoiuz: ⁊ in mul-
tis ipsoꝝ verificati sunt isti dies laudati: ⁊ in aliqbꝰ dies
reprobari liberationē habuerūt: ⁊ silr̃ cecidit in periclita-
tione: ⁊ hoc pro pte est cū Gal. ⁊ pro pte ꝯtra: ⁊ Auēçoar
similr̃: vt Rasis est testificatus: cui in hac sciētia dꝫ con-
cedi corona qui vixit. 135. annis: ⁊ in quadragesimo anno
in hac arte operari cepit: ⁊ in bono obijt statu: ⁊ in habitu
scientie vidit quāta videre ⁊ cognoscere potuit. ğ sui libri
credendi sunt ⁊ ipsius testimonia. Et res quas iam scire
possumꝰ: qꝛ crisis est ꝑpinqua seu velocitati motꝰ egritu-
dinis: ⁊ furiositati ipsius. Et signa que in vrina apparent:
⁊ in sputo: ⁊ pulsus fortitudo: ⁊ egritudinis nā: ⁊ ꝯria harū
reruz tarditatē crisis significant: quēadmoduz si medio-
L cres extiterint mediocritatē significant.

¶ Cap. 41m. Qꝺ est de signis significātibꝰ p̄ntez crisim.

s' Et signa p̄ntem crisim significantia sunt accidentia fortia q̄ pre-
cedūt sicut horripilatio fortis: ⁊ ossitatio for-
tis: inquietudo: ⁊ alienatio: ⁊ doloris capitis
fortitudo: oculoꝝ ⁊ facici rubedo: ⁊ anheli-
tus strictura: ⁊ tremor cordis: ⁊ pulsus: ⁊ colli dolor: ⁊ ven-
tris: ⁊ labij inferioris motus: ⁊ mordicatio oris stomachi:
⁊ tremoris typus: ⁊ vrine constrictio: ⁊ stercoris: ⁊ fortis
sitis: ⁊ his similia. Et hec signa si in nocte apparent signi-
ficant crisim in matutinis futuraz: ⁊ si in die appareāt in
nocte proxima crisiz futurā significant. Et spēs crisis co-
gnoscunť ꝑpter humorē: aut s̄m partē ad quā mouebiť
humor: quēadmoduz labij citatio sigñat vomitū: ⁊ rube-
do faciei: ⁊ nasi pruritus sanguis fluxum sigñabit. Adhuc
spēs crisis ab īdicationis specie cognosceť: qꝛ spēs crisis
speciei indicationis similabiť ⁊ cognosceť: vtruz per san-
M guinis fluxum: aut per vomitū: aut per sudorē: aut ꝑ fil'ia.
His ergo qnqꝫ bona crisis cognosciť causis. vna est vt in
statu egritudis fiat. Itē post digōnez bonā: ⁊ vt humor q
euacuať similis sit humori egritudinē faciēti: ⁊ in die lau
dabili fiat: ⁊ vt sit bonis diebus indicata.

¶ Cap. 42m. Qꝺ est de signis ꝑnosticantibus salutem.

Et postq̄ꝫ locuti sumus de crisibus bonis ⁊ malis: ⁊ de rebus
que pro maiori parte significant in acutis
egritudinibꝰ salutem vel mortez. Deinceps
loqui volumus de alijs signis pronosticis: ⁊
incipiemus a signis pronosticantibꝰ salutez. Et ista signa
sunt signa que ab operationibꝰ sumuntur: ⁊ ab accidenti-
bus que ab operationibꝰ proueniunt. Et aliqñ hec signa
sumunť ab egritudinibꝰ que alias egritudines sequūtur.

¶ Pronosticationes que ab accidentibꝰ sumuntur sunt N
sicut quādo facies infirmi ꝑpinqua est sanoꝝ faciebus: ⁊
maxime facie similis sibi sano existēti: eo ꝙ sanoꝝ facies
diuersificanť multū: ⁊ si ita sit signum est salutis: ⁊ qñ ca-
lor equalis est in toto corpore signū est salutis. Et extēsio
intestinoꝝ absqꝫ apostematibꝰ. Et venter mediocris iter
grassiciem ⁊ maciez: ⁊ supfluitates ab eo manātes colorē
nālem ⁊ substātiam habentes significant salutem: ⁊ ꝙ in
partibꝰ ventris nō sit apostema: ⁊ ꝙ bene se cōtineāt vir-
tutes nutritiue velut stercus: vt sit equale inter grossiciez
⁊ subtilitatē: ⁊ vt sit coloris aurei: qa tunc est signū salutis
illius egritudinis: eo ꝙ stercus significat super bonitatez
istius virtutis. Et si vrina sit citrina: ⁊ hypostasim in fun-
do habēs albā ⁊ cōtinuā: aut suspensam signuz est salutis:
⁊ maxime qñ residet in fundo: qm̄ talis vrina sigñat salu- O
tem in febribus: ⁊ in apostematibꝰ intrinsecis. Sputum
album mediuz inter grossuz ⁊ subtile malo carēs odore:
⁊ qꝺ facile expuitur in pleuresi ⁊ in peripleumonia salu-
tem significat. Sudor in acutis febribus in die cretico in
calore temperatus: in toto equalr̃ existēs corpore albi co-
loris: ⁊ malo carens odore salutem significat. Fluxus san
guinis narium in febribus sanguineis: in apostemate ce-
rebri: ⁊ intestinoꝝ in die cretico salutem significat. ¶ Et
signa que ab operationibꝰ sumunť sunt in egritudinibus
acutis: bonitas rationis: ⁊ sensuū claritas: bonitas decubi-
tus: ⁊ motus: anhelitus temperatus nō rarus: nec spissus:
nec interpolatus: ⁊ pulsus fortis: ⁊ paucam habēs ꝑmuta-
tionem ⁊ bonus appetitus sunt signa salutis: quia bonita-
tem oīuz virtutū significāt. ¶ Sed signa salutis que ab
egritudine sumunť supuenienti sunt vt supueniens sit cō-
traria causis antecedētis: aut vt ipsa moueat cām egritu-
dinis preambule ad partē diuersaz. Exempluz prime est
febris spasmo repletionis supueniens: ꝑpterea qꝛ cā fa- P
ciens febrē: vel ipsa febris cause facienti spasmuz resistit.
Similr̃ febris superueniens dolori ventris: ⁊ stomachi:
aut epatis: aut splenis ventoso a frigida cōplexione gene-
rato. Exempla membri scꝺi multa in antiquoꝝ libris in-
ueniunť ⁊ dixerūt qñ superuenerit causoni in die cretico
rigor est: tunc signum declinationis illius febris: eo ꝙ na-
tura expellit ipsuz humorem a partibꝰ intrinsecis ad ex-
trinsecas partes. Et qñ supueniunt varices podagricis ⁊
artericis ⁊ egritudinibꝰ renū vt nefreticis tunc liberanť.
Et qñ hemorroyde mel'icis superueniunt signum est libe
rationis: ⁊ qui subtiliter has res perscrutať a seipso ex his
multa inueniet. Et aliquādo accidit vt vna egritudo alte-
ri superueniat ⁊ primā alleuiabit: puta q̄ɱuis perfectā cu-
rationem nō faciat. ⁊ hoc fiet quādo causa egritudis scꝺe
erit ex genere causaruz prime excepto ꝙ sunt minores ⁊
debiliores. Exemplum huius est qꝺ dicit Hip. acetosa in
disinteria eructuatio laudabilis est. Q

¶ Cp. 43m. Quod est de signis pronosticis malis.

Et postq̄ꝫ locuti sumꝰ de signis salu-
bribus: deinde volumꝰ lo-
qui de signis malis. Ista signa in pronostica
tione hn̄t gradus s̄m plus ⁊ minꝰ. Et sumūť
ab operationibus ⁊ ab accidentibus que ab
ipsis operationibꝰ veniunt: ⁊ aliquādo sumunť ab egritu
dine precedenti. ¶ Ea que sumunť ab accidentibus sunt
hec vt facies quā dixit Hip. significans mortem. i. qꝛ na-
sus est acutus: oculi cōcaui: ⁊ aures dependentes: ⁊ cutis
faciei tensa: ⁊ color faciei viridis: vel obscurus: ⁊ oculi q̄st
cineritij: hec perditionē ꝑnosticanť: eo ꝙ ista accidunt in
egritudinibus acutis: qm̄ spargitur ⁊ perditur calor natu
ralis ab egritudine: ⁊ fortificatur contrarium ipsius: hoc
est calor extraneus: ⁊ generaliter hec sunt signa in egri-

A tudinibus acutis:⁊ aliqñ a fortitudine egritudis. Et aliqñ accidunt hec signa in egritudinibꝰ cronicis: vt in ethica:⁊ etiã post multã euãtionẽ a fluxu vẽtris: vel a vigilia imoderata. Qḋ est: qꝛ dissolutus est caloꝛ nãlis ⁊ humiditas:⁊ caloꝛ extraneus est fortificatꝰ excepto vt nõ ꝓcesserit vẽtris fluxus imoderatꝰ aut imoderata vigilia: quia tunc in malo leuius signũ esset. Et qñ albũ oculi rubeum fuerit:⁊ ipsius vene obscure. aut nigre fuerint signũ mortis est ꝓculdubio:⁊ maxie in egritudinibꝰ acutis. Qḋ est: qꝛ nigredo extinctionẽ nãlis caloꝛis signat:⁊ alibi rubedo repletionẽ cerebri ex humoꝛibꝰ iflãmatis sigt. Eminẽtia oculi in egritudinibꝰ acutis malũ est nisi foret ꝑꝑ oculi obthalmiaȝ: aut ꝑꝑ vomitũ. Qñ supciliũ: aut labiũ: aut nasus colorẽ luteũ hñt ⁊ obscurũ: mortẽ ꝓximã signat. B Frigiditas extremitatũ in acutis signũ maluȝ est valde: eo ꝙ suffocationẽ caloꝛis nãlis in ꝑtibꝰ intrĩsecis: aut ꝓpter apã significat: aut ꝓpter humoꝝ frigidoꝝ abundantiã:⁊ ꝓpꝛium signũ est extinctionis caloꝛis nãlis:⁊ eodẽ mõ qñ hñs se. corpꝰ intrinsecus fuerit calidũ ⁊ extrinsecus frigidũ: moꝛtem sigt: eo ꝙ apã calidũ denũciat in iterioꝛibꝰ eẽ:⁊ ideo caloꝛ extrinsecus vertit̃ intꝰ. Et vl'r qñ caloꝛ eq̃lis nõ est in toto corpoꝛe: maluȝ est. Qḋ est: qꝛ sigt in membris ꝓncipalibꝰ apã sicut in cerebꝛo: stõcho:⁊ epate. Qñ lingua pustula bothoꝛalia hȝ cũ extremitatuȝ friditate: moꝛs ꝓxia est. Qḋ est: qꝛ signat in cerebꝛo: aut in ventre caliduȝ apã ⁊ malũ. Si digiti ⁊ vngues ad obscuritatẽ sunt decliues:⁊ ad viriditateȝ stante pulsu debili: moꝛs vicina est. Et si nigredo adsit cũ foꝛtitudine pulsus in die cretico salutem signat. Et sil'r qñ sanies in illis locis fuerit: aut apã saluteȝ signat. Et qñ in carne ꝓmo apparuerit pustula rubea: deinde ad viriditatẽ vel nigredinẽ ꝯuertit̃: signũ est malũ: qm̃ iaȝ extinctionẽ caloꝛis inati videt̃ significare. Et si in C egritudinibꝰ acutis apparent in superficie carnis minute pustule ad sil'itudinẽ granoꝝ milij: signũ est malum: quia signũ est ꝙ mã paucã digestionẽ recipit:⁊ dicit Hip. ictericia veniẽs ante septimũ dieȝ in acutis febꝛibꝰ: malũ est: reprobatũ est experiẽtia in oibꝰ nr̃is terris. ⁊ si veniat in q̄nto die laudabile multũ est viua rõne:⁊ maxie in tꝑibꝰ calidis ⁊ corpoꝛibꝰ calidis. Et hec est s̃nia collegioꝝ medicoꝝ oium persaꝝ:⁊ indie maioꝛis:⁊ pro maioꝛi ꝑte illoꝝ de antal'. ⁊ possibile est ꝙ istud qḋ dixit locũ in grecia habuit: qꝛ terra illa hac frigidioꝛ existit. Et istud quod dixit Hip. ꝙ erat signũ malum: est ideo: qꝛ hec est vna ex rebꝰ ex qua ꝓuenit crisis:⁊ oĩs crisis veniẽs ante digõneȝ: est maluȝ. ⁊ possibile est ꝙ viderit in terris suis crises veniẽtes per icteritiam ante septimũ esse malas ⁊ sine digõne.

¶ Et signatio que sumit̃ a rebus exeuntibꝰ a corꝑe hoc est sicut stercus nigrũ ⁊ viride ⁊ fetẽs:⁊ cũ pinguedine in febꝛibꝰ acutis: qꝛ hec mortẽ significãt. Qḋ est: qꝛ nigrum adustionẽ: pingue mẽbꝛoꝝ liquefactionẽ: fetẽs coꝛruptionem humoꝝ sigt. Et in acutis stercus albũ ⁊ liquidũ ma- D lum est: eo ꝙ sigt digõnis debilitatẽ:⁊ qꝛ cholera ad ꝑtes superioꝛes ascẽdit:⁊ sil'r ẽ in vꝛinis in hac febꝛe. Itẽ albũ stercus futurã icteritiaȝ sigt. Sed stercus hñs coloꝛes varios: suꝑ longitudineȝ egritudinis hȝ signare ⁊ suꝑ abundantiaȝ diuersoꝝ humoꝝ:⁊ si cã medicine fuerit salutem ꝓnunciat in q̃libet egritudine:⁊ si in ꝓnᵒ exierit cholera nigra: siue superius vel inferius mortẽ signat: eo ꝙ cuȝ talis humoꝛ apparuerit a ꝓncipio egritudis sigt: aut super abundantiã ipsius humoꝛis: aut suꝑ debilitateȝ virtutis: aut vtrũqȝ. Et disynteria ꝓueniens a mel'ia: aut acetositate mortẽ denũciat: qñ stercus cholere pure assimilat̃ malum est cũ appetitꝰ defectu. sil'r casus appetitus cum sanguinis fluxu malum. Nigra hypostasis in acutis febꝛibus mortẽ signat. eodeȝ mõ vꝛina aquosa ⁊ subtilis ꝑseuerãs in pueris: mala ẽ. Qḋ est: qꝛ eoꝝ nãlis vꝛina dȝ eẽ grossa. E Urina aquosa in egritudinibꝰ acutis mortẽ denunciat:⁊ vꝛina turbida que nõ clarescit mala ẽ: eo ꝙ sigt supꝛa foꝛtitudineȝ extranei caloꝛis aut vigiliaꝝ. Urina furfurea ⁊ laminosa in acutis febꝛibꝰ mala est si viciuȝ renũ aut vesice nõ affuerit: qꝛ mẽbꝛoꝝ liquefactionẽ signat. Et signuȝ discretiuũ inter vtrũqȝ est renũ aut vesice doloꝛ:⁊ vomitꝰ niger:⁊ screatꝰ existit malus:⁊ si cũ h fuerit fetẽs morteȝ hȝ signare. Sudoꝛ in die non cretico apparẽs ex q̊ febꝛis alleuiationẽ nõ hȝ: malũ est. ⁊ si cũ h est frigidus in ceruice ⁊ capite malũ est. ⁊ si in capite solo peioꝛ: qꝛ lõgitudinẽ egritudis signat: in lenta ⁊ in acuta signat mortẽ. Sãguis guttatim exiens de naribꝰ paucus ⁊ niger in causone mortem signat. Qḋ est: qꝛ magnitudinẽ apatis dicit esse in ce- F rebꝛo. ¶ Hec sunt signa accepta ab oꝑatione. Qñ oculi lumẽ effugient ⁊ iuoluntarie lachꝛymauerint signuȝ maluȝ erit. Et si veloces fuerint ⁊ rubicũdi:⁊ vnus altero minoꝛ apparuerit: signũ est mortis. Et rubedo oculoꝝ iterũ suꝑ spasmũ cerebꝛi hȝ signare. Et eodem modo qñ labia astringunt̃:⁊ qñ infirmus a capite ad pedes se iactauerit: mortis est signũ: qm̃ intolerãtiaȝ virtutis denũciat:⁊ vl'r qñcũqȝ infirmus nõ steterit ad moduȝ sani: signũ est malum:⁊ simil'r qñ vult sedere saltãdo sedet. Et eodẽ modo qñ se adheret capiendo seu sustentando se vbiqȝ: signum est mortis. Et qñ infirmus nõ audit nec videt: cum debilitate virtutis: signũ est mortis ꝓxime:⁊ qñ anhelitus interdum foꝛtis:⁊ qñqȝ occultus fuerit malum est: qm̃ perturbationẽ mentis signat: qꝛ eoꝝ cõsuetudo est:⁊ cuȝ fuerit anhelitus eius intercisus: est signũ maluȝ: qm̃ spasmũ in musculis pectoꝛis esse denunciat. Et somnus quãdo lesioneȝ vel doloꝛẽ inducit: signũ est malũ. Et signa que ab egritudinibꝰ pꝛecedentibꝰ sumunt̃ sunt sic sumẽda: qꝛ qñ noua egritudo ꝓcedente foꝛtioꝛ erit: aut in membꝛo nobilioꝛi: signũ est maluȝ: sicut si in sq̄nantia in quarto die hu- G moꝛ ad pulmoneȝ descendat: patiens in septimo moꝛiet̃. Et simil'r omnis egritudo significãs egritudinẽ vel foꝛtitudinem cause efficientis egritudinẽ mala est: sicut repletio reumatis in capitibus ꝑtisicoꝝ mala est:⁊ singultus in egritudinibꝰ acutis: qꝛ spasmũ significat:⁊ aliqñ accidẽs superueniens opponit̃ egritudini ꝓcedenti: sicut hydropisis festinantibus post febꝛes acutas.

Ex affoꝛᵒ.

Ex affoꝛᵒ.

¶ Cap. 44m. Quod est de signis vniuersalibus ad cognoscendum membꝛa intrinseca egra.

DEinceps volumꝰ loq de signis egritudinũ membꝛoꝝ intrinsecoꝝ. Et dicemꝰ qḋ iam dictũ est superius ꝙ hic tria reqrunt̃: vt membꝛũ egruȝ:⁊ q̄ditas egritudis:⁊ cã egritudis:⁊ cã hic intelligitur dr̃ia egritudinis: hec est ipsius ꝓpꝛietas:⁊ ea que istas res significant pro maioꝛi parte sunt accidẽtia que actionibꝰ H ⁊ passionibꝰ membꝛoꝝ suꝑueniunt:⁊ hec apparẽt aut in corpoꝛe: aut in suꝑfluitatibꝰ corpoꝛis. Sed accidẽtia que dicta sunt pro maioꝛi parte super egrum membꝛũ significant: solum qñ illa actio aut passio mẽbꝛo cui suꝑueniunt est illi ꝓpꝛia: sicut casus appetitus egritudinẽ oꝛis stõchi signat. Sed si illa accidentia illi membꝛo nõ sunt ꝓpꝛia: q̄a illud membꝛũ egrũ nõ signat: sicut priuatio motus digiti nõ signat ꝓpꝛie egritudinẽ soluȝ in digito eẽ. Qḋ est: q̄a põt esse ꝓpter egritudinẽ nerui ad aliud membꝛũ venientis. Itẽ possibile est vt accidẽs actioni mẽbꝛi suꝑueniens membꝛũ egrũ ⁊ egritudinẽ signat. ⁊ hoc accidit: q̄a hoc accidẽs ꝓpꝛiuȝ ambobꝰ existit: sicut doloꝛ acutꝰ pungitiuus pãniculosuȝ membꝛũ egrotare signat: ꝙ hũc doloꝛem efficit humoꝛ cholericus. Et oxiremia que cum magna ventositate egredit̃ signat ꝙ egritudo in oꝛe stõchi

J. hyp.

I existit:ꝛ humor frigidus huius cã existit. Et mẽbꝛuz exi-
stens supra dorsum corporis mẽbri in cuius opposito sen
tit egritudo signuz est supra mẽbrũ lesum in tpe quo erit
passio mẽbri lesi:sicut dolor q est sup hipocũdrys signat
ꝙ egritudo est in stõcho. Et illud qđ nõ est ꝓpriũ signũ
est sicut dolor yly: qui põt esse vt sit egritudo colica: aut
egritudo renũ. ¶ Et exeuntia a corpe silr sup egruz mẽ-
Uide primo de affec. brũ hñt signare a pte quãtitatis: ꝛ forma ipsoꝝ. A forma
sicut corpuscula:pilus:ꝛ silia sup egritudinẽ renũ:ꝛ squã-
mosuz sup egritudinẽ vesice sine fe.corpe exñte. Et signi-
ficant a pte quãtitatis sicut magni anuli exputi cũ tussi a
pulmone ꝓuenire significant:ꝛ parui a fistulis ipsi⁹ oriri
signãt. ¶ Itẽ exeuntia a corpore signãt ex pte loci:aut
a mõ exitus ipsoꝝ:sicut a sanguie ab ano existẽte:ga sigt
ꝙ egritudo est:aut in itestinis:aut in epatis concauitate:ꝛ
K si per viam vrine egredit egritudinẽ in gibbo epatis:aut
in renib⁹:aut in vesica sigt. ¶ Et signuz que a mõ exitus
sumit est sicut sanguis exiens cuz tussi qui a pulmone co-
gnoscit venire:ꝛ si cũ rascatiõe egredit:a colatorio veni-
re sigt. Adhuc silr dolor ꝛ pulsus sup mẽbrũ egrũ signifi-
cant:q̃uis hec sint ex gñe accidentiũ actioni supueniẽtiũ:
saluo ꝙ illoꝝ actiões diuersificant ẜm diuersitatez regu-
larũ vl̃ium ꝛ particularium. Et serrinus pulsus significat
ꝙ egritudo in mẽbro est neruoso. Et vndosus significat
ipsam in mẽbro carnoso. Sed qñ dolor pungitiu⁹: ꝛ a la-
tere mouet:significat morbũ esse in mẽbro panniculoso.
Et si est lentus signãt ipsuz in mẽbro carnoso. ꝛ si ẽ pulsa-
tiuus:tunc in mẽbro arterioso ipsuz eẽ signãt. ꝛ si est lati-
tudinalis sine punctione signãt ipsum esse in mẽbro non
ossuoso nec in neruoso:sicut in splene ꝛ epate. ꝛ si extẽdit
in latitudinẽ signãt ipsum in neruo:aut vena esse. ꝛ si assi-
milat fissioni corporis grossi fixi signãt ꝙ est in lumbis:
aut grosso intestino. ꝛ si sit frãgitiuus in mẽbro ossuoso eẽ
L signãt. ¶ Isti sunt modi qbus mẽbrũ egrũ põt cognosci.
Actiones do ꝓprie alicuius iterare hic nõ opz:qꝛ tu hoc
scis in libro sanitatis. Sed qđ hic ẽ optimuz sunt aliquãte
distinctiões eoꝝ que ex corpore egrediunt:ꝛ dicimus ꝙ
exeuntiũ a corpe sunt due spẽs. vna est cuius exit⁹ est nã-
lis sicut vrine:stercoris:ꝛ sputi. ꝛ alia est cui⁹ exitus nãlis
nõ est:sicut sanguis:ꝛ quorũdaz membroꝝ partium.

¶ Cap. 45ᵐ. Quod est de his que egrediuntur a corpore
que egritudines significant.

Accidentia do exitus eius q̃ exituz
hz nãlem nõ significant
pro maiori pte nisi quiditatẽ egritudis vel
cãm:ꝛ iam de illis secuti sumus. Sed res q̃
exituz nõ hñt nãlem significãt mẽbrũ egrũ
pro maiori pte. Et qđ h dicere volum⁹ est signũ exit⁹ san-
guinis. Et dicim⁹ ꝙ sanguis exiens: aut exit a supioribus
partib⁹ corporis:aut a partib⁹ inferiorib⁹. Et q a ptibus
M exit supiorib⁹:aut exit per os:ꝛ cũ sputo:aut cũ rascatiõe:
ꝛ a colatorio ꝓuenit:aut a stõcho:ꝛ fit cum vomitu:aut a
pectore vel pulmone:ꝛ fit cũ tussi. Sed q a pulmone ꝓue
nit est quãtitate mult⁹ꝛ simul ꝛ semel proycit ꝛ sine dolo-
re:ꝛ est arterialis. Sed q a pectore ꝓuenit est cũ dolore:ꝛ
est paucus ꝛ simul ꝛ semel non exit:ꝛ colorẽ sanguis pul-
monis nõ hz:excepto ꝙ ab aliq̃ exeat arteria:ꝛ in eo sunt
gutte coagulate. Et aliqñ a capite dscẽdit ꝛ mouet tussiz:
ꝛ autumant aliqui vt a pulmone descẽdat:sz ab eo diuer-
sificat in suba ꝛ colore:qꝛ pro maiori pte ẽ sanguis coagu
latus. Et adhuc signãtio sumit a signis repletionis cere-
bri:ꝛ aliqñ a gutture ꝓuenit ꝛ cognoscit p dolorez spatu-
laꝝ. Sed sanguis q a ptib⁹ inferiorib⁹ corporis egredit:
aliqñ ab orificys venaꝝ ani egredit:ꝛ nã h vtit per viaz
euãtionis qñ nimia quãtitate aut q̃litate exuberat:ꝛ h co-
gnoscit ab accñtib⁹ orificioꝝ ani eueniẽtib⁹:ꝛ hoc idez si N
supfluat nõ est laudabilis. Et aliqñ p eandez viã egredit
sanguis pp apata:aut itestinoꝝ vlceratione:aut pp virtu
tis epatis debilitatẽ:aut pp malaz sanguis q̃litatẽ quã nã
hñficio mũdificationis expellit. Et cõicat sanguis exiens
ab itestinis:ꝛ pp debilitatẽ epatis in hoc:qꝛ ambo loture
carnis assimilant. Et ꝓpriũ signũ in itestinoꝝ vlceratiõe
est dolor sensibilis in mẽbro egrotãte: ꝛ ꝙ paulatim san-
guis egredit q supfluitatib⁹ ẽ admixt⁹. Itẽ q ab epate ꝓ-
uenit ab accñtib⁹ ꝓpe debilitatẽ epat significãtib⁹ cogno-
scit:ꝛ sine dolore est:sz ꝙ expellit epar pp maliciã ipsius
cognoscit p colorẽ:qꝛ est sanguis niger adustus. Sed san-
guis q ex vys vrine egredit aliqñ a vesica ꝓuenit:aliqñ
a renib⁹:ꝛ aliqñ ab epatis gibbositate. Et q ex renib⁹ exit
egredit pp duas cãs:aut pp vene apertionẽ:aut pp ipsoꝝ O
renũ scissurã:sicut accidit pp lapides i eis gñatos:qꝛ mul-
totiẽs in eoꝝ suba gñat: sicut dicit Gal. ꝛ postea lacerant
lapides ipsoꝝ carnes ꝛ egrediunt:ꝛ qñ hoc accidit dolor
incipit in loco ipso:ꝛ durat quousqꝫ virt⁹ expulsiua expel
lit ipsos:ꝛ vtpl'm gñat in cõcauitatibus ipsoꝝ pp separa-
tiue virtutis debilitatẽ que separe nõ põt aquosaz ptẽ ex
qua renes nutriunt a pte terrestri. Et aliqñ gñat pp vtutis
assimilatiue debilitatẽ que partẽ ex qua mẽbꝛuz nutriri
dz nõ põt assimilare:ꝛ sic ad lapidez ꝯuertit:ꝛ nõ ad ptẽ
renũ aut vesice cõuersionẽ hz. Et h accidit ꝓpter fortem
caliditatẽ ꝛ siccitatẽ:aut ꝓpter frigiditatẽ ꝛ siccitatẽ:sicut
accidit in supfluitatib⁹ que in aque canalib⁹ colliguntur.
Et aliqñ accidit ꝓpter grossoꝝ ciboꝝ:ꝛ terrestriũ vsuum:
ꝛ aliqñ he cause oẽs insimul aggregant. Itez adhuc san-
guis ex renib⁹ egredit ꝓpter virtutis nutritiue debilita-
tem. Qđ est:qꝛ nutriri nõ pñt ex humiditate sanguiea in
eis existẽte. ¶ Sed haꝝ passionũ differentie he sunt:qa
que a debilitate renũ causat: ab accidẽtib⁹ renib⁹ supue- P
nientib⁹ cognoscit:sicut a colore qui eis accidit pp malaz
cõplexionẽ ꝛ totius corporis maciez ꝛ coitus debilitatez.
Et dĩa illius sanguis qui fit ꝓpter apertionẽ vene ab eo
qui ꝓpter virtutis nutritiue fit debilitatẽ est:qꝛ qui egre-
ditur ꝓpter vene apertionẽ pon it vrinã talem qualis fit
sanguis ab ipso rei p̃ncipio:sed qui a debilitate ꝓuenit re
num loture carnis assimilat:ꝛ hoc idem in p̃ncipio valet
neqꝫ subito appet. Et dĩa inter sanguinẽ ex scissura vene
prouenientẽ:ꝛ sanguinẽ ex orificys exeuntez est:qꝛ qui ex
orificys egredit sine dolore est:queadmoduz sanguis ex
naribus exiens:ꝛ qui ex scissura exitum cũ dolore habet.
Item qui ex vesica ꝓuenit semp cum dolore egreditur.
Qđ est:qꝛ sanguis ex hoc mẽbro vtplurimuz egredit pp
humores acutos ipm lacerãtes. Et qui a gibbositate epa-
tis egredit ab accñtib⁹ debilitatẽ epatis denotãtibus co-
gnoscit. Sed accidens qđ fluxus vẽtris noiat:q̃z q̃z de eo Q
Gal. sufficiẽter nõ sit locutus:declaratũ tñ est in egritudi-
num libro:ꝙ fit ab intestinoꝝ epatis: ꝛ stomachi debili-
tate:ꝛ aliqñ a debilitate membroꝝ totius corporis:ꝛ cum
hic dico debilitatẽ:malaz membroꝝ sine materia cõple-
xionẽ intẽdo. ꝛ similr ꝓpter malaz cõplexionẽ materia-
lem hec accidẽtia fieri possunt. hoc est ꝓpter materiã in
quolibet istoꝝ mẽbroꝝ:aut in plurib⁹ collectã: ꝛ tũc hec
mala cõplexio soluz mẽbrũ egrũ nõ significabit:sed etiã
ipsius cãm denotabit. Et incipienduz est a signis que qñ
huic euãtioni ꝯiungunt membꝛuz hoc egrum significant
ꝓpter ipsoꝝ differẽtias. Et dicimus ꝙ dĩa que est inter
fluxum ventris qui ab egritudine materiali fit in aliquo
mẽbro vel in plurib⁹ ꝛ inter fluxuz qui ab egritudine fit
nõ materiali est:qꝛ ille qui ab egritudine fit materiali hz
manifestũ exitũ humoris ipm faciẽtis cum egestione. ꝛ si
fit sine materia nõ sic mãifestat. ¶ Et debes scire ꝙ si a

A stōcho ꝓuenerit. ab accidētib⁹ stōcho supueniētibus qđ
manifestatꝰ stōcho hñte cōplonē malā nālez aut nō nā-
lez: τ cū h penit⁹ ꝯiūgitꝰ mora cibi in stōacho pauca. Qđ
est: q2 qui a stōcho ꝓuenit est pp vnā duaꝝ reruz: aut pp
virtutis expulsiue festinationez vt citius expellat: aut pp
retētiue debilitatē vt nō retineat. τ qđcūqz hoꝝ fuerit ne-
cesse ē vt pauca cibi in stōcho fiat mora. Et aliqñ accidit
vt fluxus ab itestinis ꝓueniat sicut dictū est: τ hoc ab acci-
dentibus intestinis supueniētib⁹ cognoscitꝰ: τ q2 in stōcho
cā festinātie supradicte nō est i ipso cib⁹ tpe nāli moratꝰ.
Et qui ab epate aut venis ꝓuenit: aut ab aliqb⁹ alijs mē-
bris ꝓuenit: vt a capite: τ his silib⁹ cognoscitꝰ si nālis est:
B silr a signis significātib⁹ dñiuz humoris in membro: τ ab
accidentib⁹ illi mēbro ꝓprijs: aut ab ipsius opationibus.
Auēçoar. n. testificatꝰ de illo qui fluxū cronicū patiebatur
ꝙ fluxus iste in hora somni fortificabatꝰ: τ i hora vigilia-
ruz alleuiabatꝰ: τ per h arguebat ꝙ humor h faciēs esset
in cerebro: τ suā intētionē in curando cerebrū adhibuit: τ
curat⁹ est. Et ego eādez rem isti silez feci in quodā fluxuz
vētris patiēte: qui medicat⁹ a multꝭ medicis: τ a me lōgo
tpe fuit τ nihil ꝓficui hēbat: ita ꝙ de ipsius salute despe-
raui: sȝ ipm visitabā sicut amicū: τ q2 magn⁹ erat: tandez
pcepi vnū ex suis brachijs: alio frigidius τ macrius: τ au-
tumaui ob h ꝙ fluxus ab illo brachio ortū habuit: eo ꝙ
vtutes ipsi⁹ mēbri attractiua τ digestiua deperdite essent
pp malaȝ cōplonē frigidā nō nālez sup ipm dominātē.
Et ego intētionē meā ad illud mēbrū calefaciēduz appo-
sui cū fricationib⁹: balneis: τ silib⁹ localib⁹ reducē bonā τ
nālez humiditatē conat⁹ fui: τ postea mētē apposui: vt ca-
lorē nālez atqz humiditatē hāc cū reb⁹ ꝯueniētib⁹ cōser-
uarē donec ipm ad oēs suas vtutes nāles reduxi. Nec me-
dicinā ꝓpriā aliquā fluxui ꝓpriā facere curaui: τ pp hāc
C rem breui tpe curat⁹ est. Sed fluxus q fit pp oppilōnez q̄
fit in mesaraicis venientib⁹ ab epate ad itestina signātur
per chiluz exeuntē cuz egestione: q̄uis tardet in stōcho τ
itestinis tpe nāli: aut ꝓpinquo eidez: τ qñ h accidit alicui
fit ei macies tpe breui: ita ꝙ breuiori q̄ȝ alijs fluxib⁹ acci-
dat. Sed qñ egritudines iste cōponuntꝰ difficile ē eas co-
gnoscē. Et scias ꝙ maior pars istoꝝ signoꝝ ꝯiecturabilis
est: τ ꝓpterea volens ista cognoscē indiget acuto ingenio
cū ꝑseuerātia ꝑscrutationis: τ qñ estimabis vnum incipe
eleuare cū medicina leui ẜm egritudinē quā opinat⁹ fue-
ris: τ si lucrat⁹ fueris ex h cōtinua medicinā: q2 tunc scies
ꝙ opinatus es verū: τ si nō: dimitte. Sicut qñ credideris
ꝙ cā fluxus sit oppilatio dabis res aperitiuas: τ si lucra-
tus fueris teneas hāc medicinā: τ credas ꝙ hec opio est
vera: τ si non incipies cito restaurare illud qđ fecisti cum
medicina illa. Et opinantꝰ qdam medicoꝝ ꝙ hec oppilō
sit de gñe supposito egritudinib⁹ τ causis egritudinū. τ si
credideris ꝙ cā egritudinis sit caliditas studebis curare
cū reb⁹ paꝝ frigidis: τ si videris ꝙ ꝓdeūt credas pro cer-
D to tuā opionē: τ icipe egritudinē leuare. Hec sunt illa pp
que cognosces mēbra lesa. Et q̄daȝ cognosces per accidē-
tia mēbroꝝ cōicantia cū mēbro leso sicut tussis que acci-
dit cā pleuresis: aut cā apātis epatis: aut tractiōe ossis tra-
chea tracti cā apātis epatis: sed hec signa non sunt ꝓprie
signa lesionis mēbri nisi ꝯiunganꝰ alia signa cuȝ eis sicut
tussis τ rascatio que nō significat sup pleuresiȝ: nisi sit ibi
dolor pungitiu⁹ lateris τ fe. cōtinua. Adbuc scias ꝙ in q-
busdā membroꝝ egroꝝ est egritudo p se pmo: τ in qbus-
dam ꝓpter alioꝝ mēbroꝝ cōicationē fit: τ cognitio egri-
tudinis que ꝓpter colligātiaȝ fit mēbroꝝ est ꝙ membrū
cōpatiens ꝓpter augmētuȝ vel diminutionē egritudinis
mēbri per se egri aggrauatꝰ aut alleuiatꝰ. ẟ. g. q2 vertigo τ
alie capitis egritudies que augmētantꝰ qñ stomach⁹ nau-

E seat: aut qñ corruptos in se cōtinet humores: aut quādo a
cibis vacuus nō est: tunc dicere debemus ꝙ hoc nō acci-
dit capiti nisi ꝓpter cerebri ad stomachū colligātiaȝ. Et
adhuc hoc indiget ꝑscrutatione: q2 possibile est vt alicui⁹
membri egritudo ꝓpter alterius mēbri egritudinē accre-
scat: aut esse pōt: vt in vno mēbro sint egritudies plures:
quaꝝ vna est sibi ꝓpria τ prima τ altera ꝓpter alterius
membri colligātiaȝ. Et aliqñ egritudo que ꝓpter colligā-
tiam fit ꝓprie egritudinis augmētuȝ recipiet τ cremētū:
τ autumabit forte quis ꝙ ꝓpter colligantiam solam hoc
prouenire possit. Itez adhuc esse pōt vt due egritudines
ꝓpter colligantiaȝ esse possint vt egritudo cerebri ꝓpter
stōchū: τ egritudo stōchi pp aliud mēbrū. Et ne in hunc
F errorez decidat speculator: opȝ vt circa h pluries perscru-
tetꝰ: τ qñ eius opio sup aliquā istaꝝ fuerit firmata: tūc re-
motionē ipsius cū medicina equalitati ꝓpinqua attēdet.
hoc est cū medicina ad aliquā extremitatū nō multū de-
clinātē. Et si experiētia hoc ipm inuenerit τ perpendat in
ipso perseueret: τ si nō: ad aliam opionē se cōuertat.

¶ Cap. 46ᵐ. Quod est de signis egritudinum τ causarum ipsarum in generali.

T postq̄ȝ nos de reb⁹ vlībus fuim⁹
locuti p quas mēbra egra
cognoscere possumus: deinceps loqui volu-
mus de reb⁹ per quas egritudines τ ipsaruȝ
egritudinū cās cognoscamus. Et dicimus ꝙ
rerū sup quas nos opȝ adducere signa vlīter sunt: aut ma-
la cōplexio nālis aut nō nālis. Et signa que malam cō-
plexionē nālem significant: vt dictū est sunt illa que do-
minationē hu. significāt: aut in toto corpe: aut in vno mē-
bro egro. ¶ Et adhuc silr vt dictū est ea que ex corpore
egrediuntꝰ humorē facientē malaȝ cōplonē nālez signi-
G ficant sicut vomitus τ egestio: aut sputuȝ: τ hec sunt signa
cōuenientia sup genus cause operatiue: τ de his iaȝ locuti
fuimus. ¶ Et rascatio signat etiā sup cām τ spēm operā-
tem: sicut rascatio rubea significat fortitudinez sanguis: τ
viridis fortitudinē humoris cōbusti: τ ideo significat in
egritudinib⁹ pectoris mortem. Et rascatio bona est alba
plana equalis: τ que cuȝ facilitate expuitꝰ. ¶ Et apāta si-
gnificāt demrationē sup humores operātes ea per signa
significantia sup fortitudinē humoꝝ. Et dolor signat sup
cām que operatꝰ: ideo ꝙ dolor acut⁹ signat ꝙ hu. sunt ca-
lidi: sȝ dolor martilin⁹ τ dolor silis punctioni acus grosse
nō sunt nisi ex hu. frigidis sicut dolor colice: aut cā humo-
ris lapideati: sicut accidit in renib⁹ cā arenulaꝝ. Et apāta
similr ex signis caꝝ faciētiuȝ manifestantꝰ: τ q2 pulsus in
re apātū signū hȝ ꝓpriuȝ: ob hoc de ipso nūc loqui dispo-
suimus. ¶ Et dicimus ꝙ apātum calidoꝝ pulsus tensus
est paruus: velox: spissus: varius: varietate serrina. Et ten-
H sio ẟo fit ꝓpter materiaȝ organū extēdentē: paruitas ẟo
ꝓpter duriciem τ organi asperitatē fit: velocitas τ spissi-
tudo ꝓpter recōpensationē fortis magnitudinis fiūt quā
amisit: serinitas ẟo fit: q2 virtus organū extēdit: q2 τ non
est organū obediens τ ipsius ptes non equalr extēduntꝰ: τ
ob hoc vna alteri resistit: τ ꝓpterea ille motus serre mo-
tui assimilatꝰ. ¶ Sed apātuȝ cholericoꝝ pulsus spissior
sanguineoꝝ pulsu est: ꝓpter ipsoꝝ fortitudinez caloris τ
magis ad serrinitatē declinat eo ꝙ cholere siccitas indu-
rat membrū. ¶ Sed apostematum flegmaticoꝝ pulsus
paru⁹ τ rarus τ tardus est: ꝓpter fortitudinē frigiditatis
τ virtutis debilitatē: τ in h dispositio serrina oino nō exi-
stit ꝓpter humoris faciētis humiditatē. ¶ Sed humoꝝ
melancholicoꝝ apostematū pulsus durus est: τ asper pp
humoꝝ siccitatem: τ est tardus: τ rarus: τ ad serrinitatem
manifeste declinat: τ cuȝ his oibus est occultus τ rarus.

I Et de rebus per quas cognoscunẜ apata que fiunt in pn‑
cipalibꝰ mẽbris est febris:⁊ ideo hec est vna de rebꝰ que
ostẽdunt de apatibꝰ que ꝯsueuerũt facere saniem:qꝛ apa
qð nõ facit saniem nõ hʒ calorẽ extraneũ sicut apata que
sunt cã ventositatis aut duriciei. Sed mẽbra in qbꝰ visi‑
biliter manifestanẜ sunt cerebrũ:epar:stõchus: ⁊ itestina
gracilia:⁊ splen:⁊ renes:⁊ vulua:⁊ vesica. Ista sunt gene‑
ra signoꝝ per que spẽs egritudinũ cognoscunẜ ſm regu‑
lam huius artis vľeʒ. Et si ego nõ recolerẽ signa ⁊ cursuʒ
qui currit in hac arte:hoc est dicere si ego nõ ꝯsiderarem
in vnoquoqʒ membro ꝯsideratione ꝓpriaʒ : tũc ꝯsidera‑
tio vľis sufficere videreẜ:sed volo sequi vestigiũ Gal.ad
maiorẽ cautelaʒ.s.ad loquẽdum de rebꝰ particularibꝰ:eo
ꝙ hec est via quesita in hac arte. Et nos narrabimꝰ egri‑
K tudines membroꝝ manifestoꝝ:⁊ narrabimꝰ signa signi‑
ficãtia sup ipsa cũ cautela ⁊ cõplemẽto dicoꝝ particula‑
rium:que cũ vľibꝰ dici nõ possent. Et etiã qa multa signa
ex his cũ accipiunẜ pticulariter nõ sunt signa : eo ꝙ plus
apprehendunt qʒ egritudo ipsa:vel qʒ membrũ infirmũ:
⁊ ꝓpter hoc necessariũ est loqui sup oia accidẽtia q̃ sunt
ꝓpria vnicuiqʒ egritudini. V.g. qꝛ dolor pungitiuus in la‑
tere cum febre ⁊ tussi:⁊ pulsu serrino signũ est apatis dia‑
fragmatis. Sed maior pars egritudinuʒ membroꝝ inte‑
rioꝝ que indigent demõstratione sunt apata:vel mala cõ
plexio mãlis vel nõ mãlis. Sed ſm Gal.ꝯsiderationem
in res particulares narrare opʒ. Sed de his breuiter di‑
cemus egritudines mẽbroꝝ ꝓprias narrantes signa sup
eas significãtia ostẽdemus a cerebro incipiẽtes. dicimus
ꝙ oẽs male cõplones eideʒ superuenire pñt vt calide:fri.
sic.⁊ hu.⁊ vniuscuiusqʒ istaꝝ signa significãtia dispõnem
plenius ostẽdenẜ:sicut oculoꝝ rubedo ⁊ faciei:⁊ actualis
calor dñiuʒ sanguis:aut humoris calidi signãt. Et ꝓprie‑
L tas male cõplonis calide aut frigide est : vt eidem dolor
coniungaẜ:tñ in cõplone calida fortior existit:sʒ humida
vel sicca dolorẽ nõ efficit nisi paꝝ. Sed qñ est sola humi
ditas tũc sola grauitas sentiẜ:⁊ humida cõplexio cerebri
cognosciẜ a capitis grauitate:⁊ a multo somno:⁊ a sepsu
capitis ebetudie. Et siccitatis signa his existunt cõtraria.
Et possibile est vt cõplexio adueniens capiti sit pncipaľr
aduenies ex capite. Et possibile est vt ab alio veniat mẽ‑
bro:sed pro maiori parte accidit cã stõchi. Et signuʒ huiꝰ
est : qñ soda promoueẜ qñ angustiaẜ stomachus ad vo‑
menduʒ:vel qñ a cibis vacuus existit:aut qñ cibaria cor‑
rupta sunt in stõcho. Et istud est gñale : qñ dolor capitis
augmẽtaẜ qñ augeẜ stomachi egritudo:⁊ minuiẜ qñ mi‑
nuiẜ. Et possibile est ꝙ accidat ex colligãtia duaꝝ venaꝝ
que noiate sũt in arabico guideʒ. Et sunt vene somni:qñ
accidit in capite dolor qui dẜ emigranea : ⁊ signũ huiꝰ est
signa significantia repletionẽ occipity. Et possibile est vt
accidat ex colligãtia totiꝰ corporis:⁊ signuʒ huius ẽ signa
M significãtia repletionẽ vľeʒ. Et cerebro aduenire pñt oẽs
spẽs apostematũ calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ. Et aliqñ membruʒ
egruʒ cognosciẜ ⁊ egritudo a ꝓprys ipsius opationibꝰ in
ipso sicut in egritudie fixa in cerebro cõcomitanẜ aliena‑
tiones que diu cõtinuanẜ cũ eo:ꝙ si ꝓpter colligantiam
alterius mẽbri existãt sicut accidit ꝓpter apa diafragma‑
tis cõcomitanẜ alienatiões que nõ cõtinuanẜ cũ eo. Iteʒ
accidentia que sensibꝰ adueniunt sunt cognitionis species
egritudinis membri ꝓpe sicut apa cholericũ in cerebro
factũ malas prebet cogitationes:⁊ q̃si festucaꝝ de pãnis
euulsionẽ adducit ⁊ vigiliarũ multitudineʒ : ⁊ cum mala
dispõne de somno excitanẜ. Et ꝙ ex sanguine fit minꝰ vi
gilare facit qʒ illud qð de cholera fit:⁊ hʒ risum ⁊ letitiaʒ:
sʒ ꝙ a cholera fit:sequeẜ ira ⁊ furor. Sed qð de meľia fit
⁊ illud alienationeʒ sensuũ promouet:excepto ꝙ timor ⁊

planctꝰ h̃ cõcomitanẜ. Sed qð ex flegmate fit corruptio‑ N
nem aialium virtutũ prebet ⁊ nõ intẽdit facere malum.
Sed signa ꝓpria dominy humoris apa facientis in cere‑
bro sunt sicut rubedo faciei ⁊ oculoꝝ:⁊ caliditas tactus:⁊
fortitudo pulsus:qñ ista significãt abundantiã sanguis:⁊
maxie qñ associabiẜ eis regimẽ cõueniẽs sicut etates:cõ‑
plexiones:⁊ tẽpora. Et nõ queras vt rememorẽ tibi signa
multotiens : qñ rememorari debes eoꝝ que tibi dixi. Et
pulsus sup apata significãs hʒ a sua ꝓprietate varietateʒ
tremoris. Qð est:qꝛ in membro pãniculoso ꝑ certamẽ:
qð est inter virtutẽ ⁊ organi extensionẽ. Et hoc accidẽs in
apostematibꝰ calidis plus manifestaẜ. In apatibus vo
flegmaticis ⁊ meľicis mollicies. Et humiditas que est in
apostematibꝰ flegmaticis quasi vincit serrinã dispõnem
quam ad parte membri cõsequi debet. Et pãniculi qui in O
cerebro apostemanẜ sũt pia mater ⁊ dura mater : ⁊ aliqñ
ipsa suba cerebri apostemaẜ:⁊ hoc maioris est periculi:⁊
fortiora habet accidentia. Qð est:qꝛ ex hoc ꝯsequitur pa‑
ralysis aut appoplexia. Et dẜ ꝙ aliqñ cerebri rhete apaẜ.
⁊ hoc sequiẜ dolor pulsatiuus ꝑ arteriaꝝ multitudinẽ:⁊
ipsius ꝓpria signa sunt albi oculi:fortis rubedo:⁊ palpe‑
braꝝ grossicies:⁊ motus difficultas:⁊ fe. vt dictũ est:ꝓpa
in istis apatibꝰ existit:sed tñ in apatibꝰ calidis est acuta:⁊
in mollibꝰ est lenta. De sunt egritudines in qbus nece est
inducere demõstrationẽ ⁊ ꝓprie in egritudinibꝰ cerebri.
⁋ Sʒ epilepsia ⁊ appoplexia ⁊ siľes egritudies neruoꝝ
oẽs iste egritudines sunt manifeste sensui:⁊ iam diximus
eaꝝ cãs in libris egritudinũ. Et que remanent loqui sunt
signa q̃ sunt ꝓpria cuiusqʒ cause cãꝝ egritudinuʒ. Et hoc
inuẽtuʒ est in eis pluribꝰ ex causis.⁊ est inuẽtuʒ in eis ex
colligãtia alioꝝ mẽbroꝝ:sicut est relaxatio : qꝛ iaʒ decla‑
ratuʒ est in libro egritudinũ ꝙ humor qui facit est causa
flegmatis.⁊ põt esse ꝙ sit cã meľie. Sed si est ex aquosita P
te aut ventositate:in h̃ est dñia inter medicos.⁊ si põt esse
vt sit in cerebro pncipaľr ⁊ ex colligantia alioꝝ mẽbroꝝ.
⁋ Sed cognoscere ista signa maxie põt sciri per pterita:
qa iste egritudines eueniũt pluribꝰ de causis. Ecce q̃ signi
ficãt sup ipsa sunt signa q̃ signãt sup abũdantiaʒ hũoris.
⁊ ꝙ eius qð iueniẜ ex colligãtia alterius mẽbri dicta sunt
iaʒ fit via:per quã demõstraẜ:⁊ h̃ ẽ ꝙ egritudo multipli‑
caẜ in mẽbro ex colligãtia ⁊ minuiẜ ex minoratiõe:⁊ iteꝝ
qa in mẽbro leso non stat fixa egritudo. ⁊ ideo qꝛ oia ista
accidẽtia manifestãt ꝙ he egritudines nõ sunt in mẽbro
principali. ⁋ Et scias ꝙ dñia que iter egritudines mãles
⁊ nõ mãles existit:est qa mãlis dñiuʒ illius humoris ostẽ
dit:⁊ que pma essentia a nõ mãli existit:si cã hoc efficiẽs
a rebus exterioribꝰ causeẜ. hec erit malicia pauca ⁊ ꝑseue
rantia erit breuis sicut dolor capitis qui a calore ꝓuenit
solis:⁊ sicut egritudo q̃ noiaẜ terabi:que ab aere serenissi
mo qui mẽbra nutritiua lesit:cõtingit. Et q̃ mala cõplo a Q
scða existit essẽntia est sicut spasmus aut ⁊ ethica que a ni
mia siccitate fit : ⁊ hec spasmi spẽs ab alys spasmi specie‑
bus diuersificaẜ:qꝛ paulatim aduenit:⁊ eius timor ẽ ma‑
gnus:hec sunt signa egritudinis.

⁋ Cap.47m. Quod est de signis egritudinum oculoꝝ.

INcipiamus nunc signa egritudis oculoꝝ. dicamꝰ ꝙ he
egritudines sensui visus manifestanẜ:⁊ in h̃
non indigemus nisi cognitione cause : ⁊ hũc
meuʒ sermonẽ cõplebo cuʒ de oculoꝝ me‑
dicatione sermonẽ ordinabo:sed hic dicaʒ signa q̃ cogni‑
tionẽ egritudinũ oculoꝝ manifestant:hec lesio est q̃ adue
nit neruo per quem ad oculuʒ spũs currit aialis : aut que
eideʒ accidit spiritui. Et neruꝰ qui ad oculũ dirigiẜ lediẜ
aut mala cõplexione materiali:cũ apostemate vľ oppila‑

A tione:aut pp malaz cōplōnē sine apate vel oppilōne. Et
signa male cōplōnis cū apate i oculis sūt manifesta:sicut
pulsatio:rubedo:ꝛ calor.ꝛ signa oppilonis sſt sola ġuitas.
Et signa male complōnis oculoꝝ manifestant̄ ƀm ꝙ ois
mala cōplo manifestat̄.Et oppilōnes q̄ in eo sunt fiūt sic
egritudo q̄ noiat̄ abinasal:ꝛ ē oppilo fcā iter corneā ꝛ hu
morē crystallinū:ꝛ ħ oppilo apparēs ē.hāc ꝯo egritu^nem
p̄cedit vapoꝝ eleuatio ad ptes supiores. Et pōt eē vt isti
vapores pp colligātiaz stōchi ascēdant quos stōch⁹ trās/
mittit cerebro:ꝛ ēt pn̄t a solo cerebro eleuari. Et drīa iter
istos ē: qꝛ vapores a stōcho veniētes crescūt ꝛ decrescūt
pp bonitatē digōnis stōchi ꝛ maliciā ipsius.Sed qn̄ a ce
B rebro fiūt in sua fixione firmant̄ tn̄ ꝛ in eis qui a cerebro
fiunt aliq̄ addit̄ malicia ꝑpter stōchi maliciā. Et dicunt
ꝙ vapores a stōcho ascēdentes ambos oculos equaliter
turbāt.Sed oppilatio que ꝑpter decursuz aque superio/
ris aduenit vtplurimū vni soli oculo accidit.

¶ Cap.48^m. Qd̄ est de signis egritudinum aurium.

E T auribus etiā fit egritudo ꝑpter
duas spēs male cōplo/
nis:vt mālez ꝛ nō mālē:ꝛ fiūt in ipsis apata:
ꝛ oppilōnes:ꝛ dolores: ꝛ gn̄alr egritudies q̄
sunt oib⁹ alijs mēbris gn̄ales:doloꝝ ꝛ apatū
ꝛ pustulaꝝ ꝛ similiū:ꝛ hec signa sunt signa ꝑpa egritudi
nuz ipsaꝝ.Et signa calidi apatis auriculaꝝ sunt dolor in/
fixiuus grauis:qꝛ mēbrū est neruosuz ꝛ chartilaginosuz:
ꝛ pulsus serrinus.Et scias ꝙ maior pars humoꝝ faciētiū
talia apata est humoꝝ subtiliuz pp obtusitatē vel duriciē
sube ipsoꝝ mēbroꝝ:ꝛ aliqn̄ cū his apatib⁹ fit fe.cōtinua:
ꝛ maxime qn̄ apa est in radice loci noiati sumach.Et ma
ior pars egritudinū que fiunt in aure est exufflatio:ꝛ tini/
tus ꝑpter intus ventositatis expulsionē ꝛ inclusionē:ꝛ dr̄
C ꝙ hoc esse pōt acuitate sentiendi: ꝛ demōstratio sup hoc
est ꝙ ibi nō est signum superabundantie humoꝝ.

¶ Cap.49^m. Qd̄ est de signis egritudinum nasi.

N Aso supueniūt oppilōnes:ꝛ apata cū cō/
plone mala māli ꝛ nō māli:ꝛ ꝑpria
apata in ipso sunt que deriuata sunt a nomie
illius vermis q ramisse noiat̄.hic est ille qui
multos hꝫ pedes ꝛ signa istius egritudis ab
eisdem gb̄us ꝛ alie egritudines cognoscunt̄ signis.

¶ Cap.50^m. Qd̄ est de signis egritudis oris.

E Gritudines ꝯo oris oculis manife
stant̄: ꝛ ob ħ pscruta/
tione signoꝝ ipsoꝝ nō indigemus.

¶ Cap.51^m. Qd̄ ē de signis egritudinū gule.

E T gule fiunt apata ꝛ egritudies q̄ etiā
eldaucha dicunt̄.i.strāgulator
ꝛ perses appellant ascheaz. Et cognoscunt̄ a
dolore ibi existēte: ꝛ cuz cōstrictione deglu/
tionis:ꝛ qn̄ crescit cōstrictionē facit anhelit⁹:
ꝛ pōt fieri vt hic extinguat spūm.Et cā huius a signis hu
D moꝝ ibi dominātiuz cognoscit̄.Et pulsus in hoc apate ē
vndosus:ꝛ est qꝛ hoc apa in membro est musculoso:ꝛ di/
uersificat̄ hoc apa ƀm magnitudinē ꝛ paruitatez:ꝛ ƀm ħ
eoꝝ terminationes al̄.particularia iudicant̄.Et hoc ex si/
gnis bonis est vt apa in partib⁹ exteriorib⁹ manifestetur:
aut ꝑpter tumorē:aut aliud signū:aut ꝑpter dolorez per
tactuz.Et ipsoꝝ spēs ƀm Gal.sunt quinqꝫ. vna est que fit
in meatu gule que extremitatem epiglotis attingit.Scda
est que nec foris manifestatur: ꝛ in gula non apparet:sed
ex hoc patiens quasi strangulationez percipit. Tertia est
quando gula exterior est inflata.Quarta qn̄ intus ꝛ extra
tumet.Quinta quādo lacerti colli appodiant̄:ita ꝙ spon/
dilia intus contrahuntur.

4° de locis affec.c.5°.ad finē.ꝛ in affo rismo si a febre,

¶ Cap.52^m. Quod est de signis egritudinuz pulmonis. E

E T pulmoni multe egritudines fiūt
quaꝝ q̄daz sunt cōes:ꝛ
q̄dā ꝑprie.cōes sunt sicut apata:vlceratiōes
ꝛ cōtinuitatis solo:ꝑpe ꝯo sicut tussis ꝛ egri/
tudo que dr̄ hethhorra.i.difficultas anhelit⁹.
Et apa pulmonis cog̊scit̄ a forti anhelit⁹ strictura:ꝛ a cō/
cussione fixa cū ipso pp istius mēbri ad cor ꝑpinquitatē
ꝛ pectoris grauitatē:ꝛ a forti tinctura pomoꝝ maxillaꝝ:
ꝛ ab oib⁹ signis dn̄ationis sanguis cognoscit̄: ꝑpterea ga
vtplm̄ in ħ mēbro apa a sanguie cōcreat̄.Qd̄ est:qꝛ cho/
lere sparsio in eo pp sue sube molliciez eē nō pōt:ꝛ ēt pp
multā humiditatē ad ipm transmissaz: ꝛ tn̄ nec ēt ꝑpter
hoc apa flegmaticū nisi raro in ipso cōficitur. Et dolor in
apate istius membri signū nō est:qꝛ hoc membrū insensi
F bile est.Et pulsus nec̄io est talis q̄lis apatū calidoꝝ:exce/
pto ga in eo vndositas est manifesta pp molliciez mēbri.
Et solōnis cōtinuitatis istius mēbri signū est:qꝛ simul ꝛ
semel sanguis egredit̄ mult⁹ rubeus:arenosus:ꝛ cū tussi:ꝛ
hec fiunt aut pp cās extrinsecas:aut pp reuma descēdēs:
aut ꝑpter pcussiones in pectore factas.¶ Et sputum silr
apa pulmonis manifestat dūmō ꝯiungat̄ cū signis predi
ctis.Qd̄ est:qꝛ posset fieri ēt in apatib⁹ q̄ fiunt in pānicu/
lis:al̄s pelliculis costaꝝ.Et ex signis laudabilib⁹ in apate
pulmonis est sputuz albū ꝛ eq̄le:ꝛ qd̄ suauiter egreditur:
queadmodū illaudabile est signū in quo dn̄ium aliquoꝝ
humoꝝ manifestat̄ ꝛ maxie sputuz nigrū:ꝛ post illud est
citrinū ꝛ post illud rubeū.¶ Et sputū rotūdū qd̄ Hip.di
xit esse summū maluz in pulmonis egritu^ne est:qꝛ sign̄at
pditionē sup humiditatē nālez:sed tussis nō est signū nisi
cāe efficiētis.Et cās ipsius tu ex alijs libris nouisti.

¶ Cap.53^m. Qd̄ est de signis egritudinū pectoris.

E T egritudines que manifestio/
res sunt in pecto G
re:sūt apata ꝛ oppilōnes.¶ Et apata vtplu
rimū fiunt in pellicula iteriori tegēte costas
que egritudo noiat̄ xaçibera:que in lingua
nostra pleuresis noiat̄.Et in his apatib⁹ ꝑpria signa sunt
dolor fixus extensiu⁹ fe.acuta ꝛ tussis cum sputo:ꝛ pulsus
serrinus.Et aliqn̄ hec apata fiunt in musculis qui sub pā/
niculo sunt:ꝛ tunc hec passio apa lateris dicit̄: ꝛ tunc hec
signa sunt posteriora dictis signis.Similia tn̄ ipsius acci
dentia sūt debiliora ꝛ min⁹ timorosa:nec dolor adeo fix⁹
est:qꝛ nō est in mēbro pāniculoso nec in pulsu serrinitas
sic manifestatur.Et aliqn̄ apa fit in pāniculo pectus diui
dente.¶ Et aliquādo diafragma apostemat̄: ꝛ sequitur
hic sensus alienatio ꝛ inquietudo magna.

¶ Cap.54^m. Quod est de signis egritudinū stomachi.

E T stomacho adueniunt spēs cō/
plonis male vt ma/ H
teralis:ꝛ nō mālis:ꝛ adueniūt apata ꝛ vlce/
ratiōes.¶ Sed spēs male cōplōnis nō ma
terialis qn̄ remissa est a reb⁹ extrinsecis est
creata:ꝛ ille sunt illius signa demōstratiua sicut aduētus
aeris vel cibi frigidi.Sed si fuerit intēsa erit aut mala cō
plexio calida ꝛ sicca que ethicā inducit:aut erit frigida ꝛ
sicca:ꝛ senectutis erit ethica.¶ Et signū ambaꝝ egritudi
nuz est ꝙ in ħ mēbro illa signa māifestant̄ q̄ in ambab⁹
egritudinib⁹ his manifestari solent.Qd̄ est:qꝛ mēbrū hoc
fortiter demacrat̄.Et qn̄ patiēs supinus iacet: tūc pcipit
stōchi dispōnez fouee alicui silēm esse. Et stercus molle
egredit̄ ꝛ indigestū:ꝛ vlr ipsius virtutes oēs debilitant̄.
Sed mala ipsius mālis cōplo hꝫ esse pōt: aut vt ipsa sit
imbibita vel in cōcauitate ipsius fixa:aut ab alio mēbro
trāsmissa:ꝛ pōt eē vt res ambe adinuicē cōponant̄:ꝛ hoc

I pōt:aut ab vna:aut a duab⁹ materieb⁹ esse.X.ḡ.sicut si in
ipso sit humor cholericus:⁊ ipsi humor flegmatic⁹ trans/
mittat̄.Et si ipse fuerit flegmaticus humor ab eo ructus
proueniet acetosus:⁊ si fuerit cholericus fiet fumosus.Et
dr̄ia que est inter humorē fixum ⁊ trāsmissuʒ est : qꝛ trās/
missus per secessuʒ aut vomitū exit.Sed imbibitus ⁊ in/
fixus neutrū hoꝝ attētat:sed conat̄ ad vomēdum ⁊ nihil
proyci'.Et signū appropriatū cholere est tremor laby.Et
humoris melēci in stōcho signa sunt vtutis visibilis ipe/
dimētuʒ:⁊ acetositas acerba in ore.Dr̄ia Xo que est inter
cōplonē mālez ⁊ nō mālez est pp humorē p vomitū vel
secessuʒ exeuntē.Et in passione stōchi vrina grossa mālez
cōplonez peccantē sigñat.Sed apata fiunt aut in fundo
stomachi:aut in ipsius ore.Et hoꝝ q̄daʒ sunt calida:q̄dā
K frigida:⁊ q̄daʒ ex gñe cancri:⁊ q̄daʒ sunt vētosa.Et omne
apa qd̄ in stōcho soporat̄ seq̄t̄ fe.⁊ dolor fixiuus:⁊ maxie
qñ in ore stōchi orit̄.Qd̄ est : qa illa pars magis neruosa
exit:⁊ est colligātie pnceps : ⁊ ob h̄ periculosior ea que in
fundo existit:⁊ eideʒ sincopis : ⁊ sensus ⁊ alienatio seq̄t̄:⁊
frida apata sequūt̄ dolores debiles ⁊ fe.lenta.Et apatib⁹
que in stōcho cancerosa fiunt sine dolore ⁊ fe.fiūt : ⁊ si eēt
ethice assimilaret̄:aut mixtis fe.Et ppriū signoꝝ horum
apatū est ructus putridus corrupt⁹ cū opationū debilita/
te:hoc ē.qꝛ cib⁹ egredit̄ īdigestus ⁊ alia accidētia his sil'ia.
Et vl'r signa que dñiuʒ humoꝝ significāt : illa eadeʒ sunt
signa que significāt illum humorē qui hoc facit : ⁊ vtpl'm
attestant̄ ei cōpl'o etas ⁊ regimen : ⁊ alia his sil'ia iuuant
ad hoc cognoscēdum.Sed vlceratio que in eo fit cogno/
scit̄ ab ardore vel combustione que in eo fit:⁊ pp paucā
mordicationē:raro tamē fit vt vlceretur stomachus : nisi
sit etiam vlceratio in gula aut ore.

¶ Cap.55m.Quod est de signis egritudinum epatis.

L Et epati accidunt oppilones ⁊ apata:
⁊ spēs male complonis oēs.
Signum apatis epatis non tamē ppriū est
feb.atqꝫ tussis:⁊ illius loci dolor : ⁊ ꝙ quasi
pprium est grauitas loci qui trachea noiat̄:
⁊ maxime qñ in gibbositate epatis apostema existit. Et
sepe signa apatis costaꝝ cū signis apostematis epatis cō/
miscentur:quia sepe dolor apostematis epatis peruenit
ad eundem locum ad quem dolor apostematis pellicule
costas tegentis reperit̄:⁊ tunc hic nullum pprium signuʒ
reperit̄:⁊ cum his oibus accidit tussis:tñ in epatis aposte
mate non fit multū sputum.Et aliqñ erit sputū in aposte/
mate pāniculi maxime quando apostema saniem facere
inceperit.Et ppterea sputum in principio signū sufficiēs
non erit:nec est differētia ppria inter apostemata epatis
⁊ pleuretica nisi in qualitate doloris : quia in pleuresi est
dolor fixus ⁊ extensiuus:⁊ qui in epate est aggrauatiuus.
Et in pulsu etiaʒ differētia existit:qa in pleuresi est serri/
M nus:in epate Xo vndosus:⁊ dicitur ꝙ aliqñ apostema fit
in epatis lacerto.Et figura apostematis epatis ē lunaris.
Sed figura apostematis lacerti est oblonga vel q̄drata:
⁊ vnus angulus ipsius est grossius ⁊ alter subtilis.

¶ Cap.56m.Quod est de signis egritudinum splenis.

Et spleni oēs species male cōplonis
accidunt : ⁊ oppilationes ⁊
apata ⁊ ventositas inflatiua. ⁊ signa apatis
splenis sunt dolor grauis ⁊ febris ⁊ accidē/
tia que corpori adueniunt ppter h⁹ mēbri
egritudies:⁊ oppilonis signa sola grauitas existit:⁊ signa
ventositatis inflatiue solus dolor est extēsiuus.Et ex apo/
stemate ⁊ oppilatione splenis sequit̄ macies toti⁹ corpo/
ris.Et ideo dicit Hip.quādo splen crescit tunc corp⁹ atte/
nuatur:⁊ qñ decrescit tunc corpus inspissatur.

¶ Cap.57m.Qd̄ est de signis egritudinum renum. N

Et renibus accidit spēs male com/
plonis ⁊ oppilationes ⁊
apata.Et discernunt̄ a vesice egritudib⁹ pp
lapidis ⁊ arene gñationē:⁊ magis ppa spēs
male cōplonis q̄ renib⁹ cōuenit ē egritudo
que holbarabris noiat̄ que in latino diabetica dr̄ : ⁊ cum
forti siti ⁊ vrine fluxu ⁊ febre : ⁊ apatis calidi sunt signa:
dolor aggrauatiu⁹ in renib⁹ sentitus:⁊ dolor in alcatim fa
ctus cū febre vrine ꝯstrictiōe.⁊ qñ patiēs sup latus sanū
decūbit vr̄ vt alius ren sup ipsuʒ suspēdat̄.⁊ h̄ puenit qñ
est in statu aut declinatiōe:⁊ in maiori pte in his apatib⁹
fiunt febres errātes aut iuncte in apatib⁹ frigidis ⁊ lentis:
ideo qꝛ febris nō aduenit apatib⁹ mēbroꝝ pncipaliū:nisi
qñ apata erunt parata saniem facere. Sed signū gñatio/ O
nis lapidis in renibus est dolor fixus ab ipsius gñationis
pncipio quousqꝫ natura illos abycit extra ƀʒ illos qui di/
cunt ꝙ lapides isti in suba renū gñant̄ : ⁊ ideo aliqñ cum
istis sanguis exitus adest.Et qd̄ verius appet est ꝙ in cō/
cauitate renū gñant̄:⁊ dolor qui ē in hac egritudie:⁊ acci/
dentia doloris accñtib⁹ que in colica iueniunt̄ similant̄:
ppterea qꝛ stōchi distēperātia ⁊ vomit⁹ his duab⁹ egri/
tudinib⁹ cōiter accidūt:⁊ casus sil'r appetitus. ¶ Et dr̄ia
istaꝝ difficilis est maxie in egritudinū pncipio : ſʒ in fine
manifeste diuersificant̄ pp in colica vētris esse ꝯstrictio/
neʒ:⁊ humoꝝ cognitionē ⁊ multā vētositatē:⁊ ēt lapides
gñati in renib⁹ arenā ostendunt in vrina.Et signū discre/
tiuū in hoc est opatio clisterioꝝ:qꝛ si patiens pp clistere
requiem inueniet sicut accidit.H.sine dubio hic dolor co
licus erit : ⁊ si ppter clisteria aggrauat̄ pculdubio rena/
lis est.Causa est:qꝛ clisteria intestina replent ⁊ distēsionē
in eis opant̄:⁊ tunc opprimunt̄ renes ⁊ dolor fortificat̄.
¶ Sed signa que vlceratiōes sigñt est dolor vlceratiu⁹ P
sine grauitate ⁊ extēsione : cuʒ exitu sanguis aut saniei.Et
aliqñ egrediunt̄ cū vrina frusta fustis carnium similia:⁊
hoc accidit qñ in substantia renum corrosio fit.

¶ Cap.58m.Quod est de signis egritudinum vesice.

Et in vesica māifestiores egritudi/
nes que in ipsa gñant̄
sunt lapides qui in ipsa gñant̄:⁊ apata ⁊ vl/
ceratiōes ⁊ strāguria ⁊ sine voluntate vrine
exitus.Sed signuʒ lapidis in vesica ē dolor
qui in vesica sentit̄ cū virge pruritu:⁊ virge erectiōe:⁊ re/
laxatiōes sine causa manifesta:⁊ vrine cruditas:⁊ albedo
ipsius cū subtilitate:⁊ difficultas exitus vrine:⁊ arenaruʒ
apparētia in ipsa.Sed cōstrictio vrine fit aut pp mēbrū
mādans ipsaʒ:aut ppter meatū qui a renib⁹ ad vesicam
tendit.Et his duob⁹ vnuʒ est cōmune accidens:⁊ hoc est
vrine difficultas. Sed diuersificat̄ in ipsis vt si a renib⁹ Q
ibi dolor sentit̄:si auteʒ a meatu ibi dolor adest. Et aliqñ
ꝯstrictio fit vrine ab ipsa vesica:aut a meatu qui ad ipsaʒ
progredit̄ vesicaʒ : ⁊ ista duo simil'r in vno accidente cō/
municāt.hoc est qꝛ vesica repletionē recipit sil'r ⁊ meat⁹.
Sed diuersificant̄ in hoc:qa qd̄ a vesica puenit quando
vesica premit̄ ⁊ vrina exit. Sed qd̄ a meatu puenit non
emittit vrinaʒ:⁊ si vesica exprimat̄ ⁊ oppilatio isti⁹ mea/
tus fit a lapide:aut ab humorib⁹ grossis sanguineis vl' san
guine coagulato:aut ppter cōplonē frigidaʒ dominātez:
aut ppter apostema:aut furunculos.Et signa haꝝ egritu
dinum sunt : qm̄ si fuerit ex lapillulis significatur ex are/
nulis pcedentib⁹:⁊ si est ex coagulatione sanguis signum
est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apa
qd̄ precessit.⁊ si ex humoribus grossis fuerit significatur
ex exitu precedentis humiditatis. ⁊ cognoscuntur iste di/
spositiones per signa eadē ꝯueniētia. ⁊ si adinuicē iste di/

A spositiones ꝯiungant᷑ difficile cognoscunt᷑ a medico:q̄re
quiete dꝫ medicinare ꝯsiderādo p̄mā intētionē:⁊ si ex il/
la lucratus fuerit sequat᷑ illā:⁊ si nō:dimittat.Et si pustu/
la aut vlceratio est in vesica:qͦd ab ea egredit᷑ surfuribus
aut laminibus assimilatur.Sed si he egritudines fiūt in
renibꝰ:qͦd ab eis exierit frustis carnium assimilabit᷑.

Cap.59m.Quod est de signis egritudinū intestinoꝝ.

T intestinis vtplurimū fit egritu
do que dī colon: apo
stemata:vlceratiōes:⁊ sanguis fluxus.Sed
sanguis fluxus vlcerationeꝫ cōcomitatur:⁊
iste sanguis cū fecibꝰ egredit᷑ a p̄ncipio mi/
xtus:⁊ aliquādo ex suba intestinoꝝ egreditur.Et signum
huius est doloꝛ quādo euacuantur humoꝛes ⁊ feces:⁊ qn̄
apostema est in intestinis grossis hoc modo cognoscitur:
quia cum patiens moꝛdicationeꝫ sentit cogitur assellare:
B sed qͦd ab apostemate exit cum fecibus non est admixtū
⁊ si fuerit in subtilibus pꝛopter doloꝛem assellare non co/
get᷑:⁊ quod ab eis egredietur cū stercoꝛe erit admixtum
pꝛopter vie lōgitudinem.Similiter si apostema in subti
libus fuerit doloꝛ circa vmbilicum sentietur:⁊ cuꝫ in in/
testinis fuerit grossis doloꝛē sentiet inferius. Et signa
colice calide manifesta sunt:⁊ vniuersaliter ea que signifi
cant dominium humoꝝ in omnem patientem ⁊ que ꝓ/
pter ventositatem fiunt sunt doloꝛ extensiuus ⁊ toꝛtio in/
testinoꝛum.Et si toꝛtio fuerit cum rugitu grossam vento/
sitateꝫ significat:⁊ que fit pꝛopter apostema cognoscitur
a foꝛtitudine doloꝛis:a feb.a siti:⁊ ab accidentibus osten/
dentibus dominationeꝫ humoꝛis apostema facientis.Et
egritudo foꝛtissima que yliaca nominatur foꝛtioꝛa habꝫ
accidentia ⁊ mala ita ꝙ patiens cogitur vomere stercus.
Et vtplurimū hoc accidens est pꝛopter apostema in sub/
tilibus intestinis factuꝫ:⁊ potest fieri pꝛopter stercus pu
trefactū in eis:aut pꝛopter humoꝛem grossum viscosum:
aut pꝛopter herniam factam ex descensu intestinoꝛuꝫ:aut
C pꝛopter venenum receptum.Et vniuersaliter hec egritu
do in intestinis subtilibus est ꝓpꝛia:⁊ hec egritudo attri
buitur virtuti expulsiue:cum suum naturalem motuꝫ nō
habeat:aut debet attribui vniuersaliter oppilatiōi.Et ali
quando pꝛopter priuationem cholere que ad itestina cō/
sueuerat transmitti:quia per modum abstersionis adiu/
uat ad fecum debitam expulsioneꝫ.Et oppilationes fiūt
in illis pꝛopter humoꝛes aut apostemata:aut ꝓpter ma/
lam complexionem frigidam ⁊ siccam que vias cōstrin/
git:aut pꝛopter alias res positionem eoꝛum coꝛrumpen/
tes sicut ventositas que ea facit toꝛtuosa:⁊ hernia.

Cap.60m.Quod est de signis egritudinum vulue.

T vulue egritudies fiūt:quibus oēs
spēs male cōplonis cōicāt
sicut ab his q̄ p̄cesserūt tibi manifestū est ⁊
sepe ipsi accidūt aꝑata.Et hoꝝ signū est do/
loꝛ fixus ⁊ pulsus serrinus:eo ꝙ mēbꝛuꝫ est
D neruosuꝫ ⁊ feb.accidit eidē:eo ꝙ sit mēbꝛū p̄ncipale aliq̄
mō p̄ncipalitatis.Et ex egritudinibus que magis in ipsa
ꝓpꝛie sūt:ē egritudo q̄ mola nūcupat᷑:q̄ difficile a p̄gna/
tione cognoscit᷑:eo ꝙ ablatio mēstrui ⁊ grossicies vētris
cōicant ambabus.Et signum discretiuum est qa transit
terminū motus embꝛiōis absq; motu:⁊ h̄ accidit multis
annis:qa poꝛtari pōt donec ab ea moꝛiat᷑ aut absoluat᷑:⁊
h̄ ſm v̄tutis tenoꝛē.Et aliqn̄ ei accidit vt eaꝫ ferat pluri/
bus annis:demū parit frustū carnis:⁊ aliq̄ moꝛiunt᷑. Itē
ꝓpꝛia est egritudo vulue illa q̄ suffocatio dī mr̄icis q̄ fit
ꝓpter mēstrui sanguinis coꝛruptioneꝫ in vulua:⁊ euenit
ei syncopis ⁊ difficultas in āhelitu:⁊ p̄uatio sensus ⁊ mo/
tus:⁊ debiliter sentit᷑ pulsus eius:⁊ accidit eidē duricies:

⁊ ipsius oꝛis oppil̄o. Et hoc accidit ex reliqs aꝑatis diu E
induratis in oꝛificio mr̄icis.Et spēs male cōplonis mr̄i/
cis si māles sint ab his q̄ ab ipsa egrediunt᷑ cognoscunt᷑.
⁊ si nō sint māles a siccitate ipsius percipiuntur.Et gene/
raliter signa que significant complexionem sunt signa si
gnificantia complexionem matricis:⁊ de cetero instabi/
mus super causas que operantur putredinem.Et cōple/
tus est Tractatus iuxta nostram intentionem.

Explicit Liber Quartus:qui fuit de signis.

Incipit Liber Quintus:qui est de cibis ⁊ medicinis:⁊
est habens capitula quinquaginta ⁊ nouem.

Cap.p̄m.Quod est breuiter complectens intentionem
huius Quinti Libri.

N pꝛimis sciēdū est qd sit cibꝰ ⁊
qd medicina: ⁊ quot
sint eoꝝ oꝑationes:⁊ qual'r operant᷑ ⁊ ꝓ F
pꝛie medicine:eo ꝙ hn̄t multas oꝑatio/
nes quas medici appellant virtutes pꝛi/
mas scd̄as ⁊ tertias ⁊ ꝓpꝛietates:⁊ cū h̄
dabimus cognitionē haꝝ istaꝝ medici/
naꝝ que operant᷑ quālibet istaꝝ operationuꝫ.Et postea
speculabimur in operationibꝰ eaꝝ:hoc est vtrū via qua
appꝛehēdimus est ꝑ viā syllogismi solū:aut per viā expe
rientie solū:aut ꝑ viā ꝯtinētē vtrūq;:⁊ hoc totū erit post/
q̄ receperimus a nālibus qͦd erit recipiendū. Et quando
compleuerimus hoc recoꝛdabimur ꝓpꝛioꝝ ciboꝝ ⁊ me
dicinarum quoꝝ multiplicata est sciētia ⁊ experientia in
terminis nālibus:⁊ testificata sunt a cōmunitate medico
ruꝫ:aut a maioꝛi parte.Et postea narrabimus modos cō
positionis ⁊ recoꝛdabimur eoꝛum que manifestioꝛa sunt
secte cōponentium.⁊ narrabimus nām cōplonis ſm viā
quā nobis ostendent regule ille:⁊ quando cōpleuerimus G
hec:tūc cōpleta erit nostra intētio in hac particula.

Cap.2m.Quod est de quiditate cibi ⁊ medicine.

Icamus ꝙ cibus est illud qͦd ponit
nāles partes cibati:⁊ h̄ ꝑs
est in specie ꝑtis dissolute.Sꝫ medicina di/
uersificat᷑ ab hoc.ideo quia q̄uis ipsa sit ex
rebus:que ponunt nāles ꝑtes cibati:illa ꝑs
nō est in specie partis dissolute:sꝫ hꝫ in se rē actiuā ⁊ alte
ratiuam.Et ꝓpterea quādo superuenit hec dispositio su/
per dispōnem egritudinalem:que est cōtraria vocat᷑ illa
operatio curatio.Et hec est intētio diffinitionis:qua Gal.
diffiniuit cibum ⁊ medicinam:dicens ꝙ cibus est illđ qͦd
patitur a coꝛpoꝛe.Et medicia est illud a quo patitur coꝛ/
pus.Sed si nos non intelligeremus ex verbis hoc quod
dictuꝫ est:non esset intellecta certitudo cibi ⁊ medicie.Et
iaꝫ opinatus est vnus ex nostris socys qui nominat᷑ abu/ H
herti auensufu:ꝙ illud quod diximus in hac diffinitione
esset quasi contrarium verbis Gal.⁊ super hoc eidē mul/
tas transmisi ep̄l'as quousq; hoc plene intellexit.

Cap.3m.Quod est de operationibus p̄mis quas oꝑant᷑
medicine in coꝛpoꝛe humano que sunt pꝛime.

T operationum quas operā/
tur medicine
in coꝛpoꝛibꝰ humanis quedaꝫ sunt pꝛime.si
cut est caliditas.fri.sic.⁊ hu.⁊ quedam earū
sunt secūde:sicut maturatio:digestio: molli/
ficatio:resolutio:⁊ apertio:⁊ multa alia similia istis que
enarrare debemus:quando declarabimus nām medici/
naꝝ que faciūt hoc:⁊ fuerunt vocate scd̄arie:qa sequunt᷑
mēsurā mixtiōis p̄maꝝ v̄tutū:⁊ q̄daꝫ eaꝝ sūt tertie q̄ sūt
ꝓp̄e in certis mēbꝛis:⁊ sūt q̄si ꝯn̄tes scd̄arum.Et est ꝯue/
niēs in pꝛimis narrare quomodo he habent agere in coꝛ/

I poribus has operationes:⁊ quõ hñt pati a corporib⁹ eaꝝ
passiones:⁊ h̃ sciemus qñ sciuerimus per quē modũ nu/
trit̃ nutritus. Et dicamus iã declaratũ est in nãli phia q̄
mēbra que p̃mo nutriunt̃ sunt mēbra sĩlia:ideo qa cibus
p̃mo ꝯuertit̃ s̃m ordinē quē habꝫ in corpore cibati in hu
miditatē sĩlem humiditate fixe in mēbris ꝯsĩlibus ⁊ mi/
scet̃ cũ eis per eũdē modũ quo miscent̃ adinuicē res liq/
de:ꝓpea qa nõ est alter modus per quē nã possit restau/
rare rē dissolutã oibus ꝑtibus mēbri nisi ꝑ modũ mixtio
nis:⁊ qñ erit permixtũ s̃m hũc modũ:tũc habebit eēntiã
in ipso:⁊ post hoc assĩlabit̃ illud mēbro:hoc est quia dat
eidē vnã coagulationē stabilitatis sĩlēꝫ stabilitati mem/
bri. Et est ibi declaratũ q̄ h̃ fit per decoctionē:⁊ d̃coctio
fit ꝑ calorē qui est in cibato:non q̄ calor sit p̃mus motor
in hac re:sed est aĩa nutritiua:ꝓpea qa operatiões caloris
nõ sunt determiate nec ordinate ad vnũ finē manifestũ.
K ❡ Et postq̄ꝫ ita est vidēdũ est quõ dicit̃ cibus eē tēpera
tus aut medicina:⁊ quõ dr̃ super quēlibet eoꝝ vt sint di/
stēperati:q̄ꝫuis melius sit appropriare tēperãtiã cibo:sic
est melius appropriare distēperantiã medicine:ꝓpea qꝛ
cibus qui habet ꝓꝑ suã virtutē ⁊ suã preparationē vt cõ/
uertatur ad humiditatē sĩlem humiditati radicali q̄ est
in mēbro cõsimili:⁊ calori intrinseco simili calori q̄ est in
cibato ita vt sint idē s̃m oēm modũ:⁊ hoc est soluꝫ in eo
qui est tēperate cõplexionis vel ꝓpinquus ei:⁊ per hunc
modũ dr̃ q̄ cibus sit temperatus:sicut erat panis grani ⁊
carnes gallinaꝝ iuuenũ ⁊ sĩlia istis:qa quãtitas partium
prestitaꝝ corpori ab istis cibis est idē cum partib⁹ q̄ fue
rũt dissolute. Sed temperantia medicine est propinqua
huic:sed diuersificantur inquãtum nõ hꝫ virtutē restau/
randi partē equalē quantitati rei que dissoluta est ex cor/
pore:⁊ propterea nõ potest homo nutriri ex tēperata me
dicina:⁊ si comedat ex ea tantũ quantuꝫ comeditur ex ci/
bo. Sed quando dicimus q̄ medicina sit temperata in
telligitur eius tēperãtia q̄ quãdo comeditur ex ea quan
titas que non est sensibilis cõparando eã quantitati par/
tium dissolutarum a corpore:qa tunc non inducit in cor/
L pus rem extraneam:quia si homo comederet ex ea quan
titatem sensibileꝫ s̃m q̄ comedisset de cibo inducere in
corpus ex necessitate reꝫ extraneaꝫ:quãuis difficile sit in
uenire medicinã tēperatã in operationibus oibus. ❡ Et
s̃m hoc debes itelligere q̄ quãdo dicimus q̄ medicia ē
calida:⁊ frigida:humida: vel sicca:⁊ dicimus etiã de cibo
nostra intentio nõ est nisi equiuoca:sicut tu scis q̄ quãdo
dicimus de vino q̄ est calidũ in secũdo gradu:⁊ sĩlr cro/
cum non intendimus vt sit idem calor. Et postq̄ꝫ decla/
ratum est quid sit cibus temperatus ⁊ medicina tēpera/
ta:⁊ qualiter operentur in corpore ex hoc potes intelligē
viam per quaꝫ dicimus esse distēperatos:⁊ hoc dicimus
in qualitatibus primis:idest quomodo calefacit medicia
refrigerat:⁊ humectat:⁊ exiccat. Quia medicina que con
uertitur in chilum calidiorem temperato chilo:aut in ca
lidiorem q̄ꝫ est pars corporis:hoc est ad partem calidaꝫ:
illam medicinã dicimus calidaꝫ:quia calor dicitur q̄ sit
vna reruꝫ que calefacit homineꝫ plus debito:⁊ qd̃ gene/
M rat̃ ex hoc chilo est calidius debito:⁊ sanguis qui est ma/
teria caloris naturalis est calidior debito. Similiter hu/
miditas radicalis in quã conuertitur sanguis est calidior
suo modo:⁊ sic de necessitate calefiunt oēs corporis par/
tes. Et sic dicitur de medicina frigida quia nõ refrigerat
nisi quia conuertitur in locis digestionis ad diminutum
caloreꝫ:magisq̄ꝫ calor corporis sit:ita q̄ chilus qui ex ea
generatur est diminutus a calore corporis:⁊ nõ dicit̃ ve/
raciter vt refrigeret:quia calor naturalis non hꝫ aliquaꝫ
viam generandi frigiditateꝫ:⁊ sic debes dicere in sangui/
ne ⁊ humiditatibus que sunt in membris ⁊ in humidita/ N
te ⁊ siccitate omnium partiuꝫ corporis. ❡ Et quãdo me/
dici speculantur operationes medicinarum in corpus fa
cile est eis dicere qualiter calefaciunt:sed difficile est eis
dicere qualr̃ refrigerant. ita q̄ Gal. dicit sicut fugitiuus.
q̄ non fit nisi per diuisioneꝫ medicinaruꝫ in paruas par/
tes. Et si nõ refrigeraret medicina nisi ꝑ diuisionē ipsius
in partes minutas. ergo necessariuꝫ esset nobis dicere q̄
esset frigida in actu:sed hec medicina frigida non est fri/
gida in actu:neq̄ꝫ etiam calida est calida in actu:sed hec
res eque bene competit medicine calide:sicut medicine
frigide:quia res cõuertibiles quãdo conuertuntur in par
tes minimas facilius conuersionem recipiunt. Et quãuis
medicina sit passibilis a corpore per viam quã diximus:
non est impossibile vt patiatur ab ea per alium modum. O
Naꝫ vides q̄ cib⁹ est passibilis a corpore:⁊ tamē iuenis
cibuꝫ qui mutat corpus s̃m aliquem moduꝫ ⁊ s̃m aliquã
latitudinē:⁊ si hoc inuenitur in cibo qui est appropriatus
passioni:⁊ tamē vincit aliquo modoꝝ. ergo hoc maxime
debꝫ iueniri in medicia que victorie appropriat̃ ⁊ muta
tioni:qa veraciter debemus dicere:q̄ q̄ꝫuis aliqñ vicat̃:
tñ nõ deserit ꝓpriam suã virtutē hoc est subalem. Sicut
dicitur q̄ arbor egypti occidebat dũ erat in egypto:⁊ qñ
remota fuit ab inde nutriebat. Et dicit Aristo. q̄ in terra
latinoꝝ sunt duo flumina ex quoꝝ vno si oues biberent
generabunt masculos:⁊ ex alio femias. Et h̃ non est nisi
ꝓpterea qa cibus ex vna parte est sĩlis:⁊ ex alia dissĩlis:⁊
ex parte similitudinis est patiens:⁊ ex parte dissimilitu/
dinis est agens. Et hic est modus medicinaꝝ que dicunt̃
calide aut frigide in potentia. hoc est propter preparatio P
nem quã habēt:qa nõ est in aliquo cõpositorum calor in
actu nisi in animalibus:ꝓpter eoruꝫ perfectioneꝫ ⁊ indi/
gent calore extrinseco magis:⁊ ꝓpterea non inuenitur in
eis tēperantia elementoꝝ sicut in aĩalibus. Sed res sim/
plices que non nutriunt sicut quatuor elementa nõ dant
corpori qñ adueniunt ei intus vel extra nisi qualitatem:
ideo qñ obuiant nostris corporibus mouēt corpora:sed
nõ mouent̃ a nostris corporibus. ꝓpterea qa qualitates
cuꝫ quibus operant̃ elementa in corporibus sunt in actu
sicut est calor in igne ⁊ frigus in niue. Et quando elemen
ta mouent corpora ipsa non mouentur. i. non ꝯuertũtur.
Et quando medici volunt de mensuris preparationum
narrare que sunt in medicinis:qa idigent hoc in medica/
tione:ordinauerunt gradus per modũ cõparationis cor/
pori tēperato:⁊ posuerunt quãlibet qualitatem in q̄tuor
gradibus. s. calidũ in p̃mo sc̃do tertio ⁊ quarto:⁊ sic de fri
gido sicco:⁊ hu.⁊ de humido non videtur q̄ possit transi
re tertium gradum. Et q̄ pertransit quartum graduꝫ est
res venenosa que corrumpit corpus:⁊ iste sunt vie p̃ma/
rum actionum ⁊ passionum medicinarum.

❡ Cap̃. 4[m]. Quod est in gñali cõsiderãs de oꝑationib⁹ se/ Q
cũdis ⁊ tertys quas oꝑant̃ medicie in corꝑe humano.

T nos volumus incipere narrare de
virtutibus secundis ⁊ tertys:⁊
dicere naturas medicinaruꝫ q̄bus hoc ope/
rantur:⁊ qualiter operãtur. Et dicamus q̄
medicine que sunt cõposite ex elemētis qñ
alterantur a corpore:aut alterant corpus: quedã eoꝝ sũt
que assimilant̃ ei qd̃ est in eis ex virtutibus elementoꝝ:
sicut sunt ille que dant caliditatē:frigiditatē:sic.⁊ hu. sĩleꝫ
in qualitatibus que sunt in illis:⁊ q̄dã actionũ aut passio
nũ que nõ assimilant̃ ei qd̃ est ex v̄tutibus elemētoꝝ:sed
sunt operationes ꝯsequētes p̃mas virtutes elemētorum:
⁊ hoc est ꝓpter locuꝫ subiecti in quo operant̃:sicut ille q̄
habent indurare:mollificare: denigrare : rubificare: ⁊ si/
milia:

A milia: ⁊ locus subiecti in quo manifestant̄ iste opationes circa q̄dcūq̄ mēbrū si idetermiatū fuerit appellant̄ iste virtutes scd̄e. Et qñ opabunt̄ in ꝓpriū mēbrū: tūc dicēt̄ virtutes 3ᵉ sic sūt medicie q̄ ꝓuocāt vrinā ⁊ q̄ mūdificāt pulmonē ⁊ q̄ gñant spma ⁊ q̄ frāgūt lapidez ⁊ silᵉs istis.

⸿ Et postq̄ dcm̄ est de v̄tutibꝫ scd̄is ⁊ tertys dōz est de nā opōnuz istaꝝ mediciaꝝ manifestioꝝ ⁊ icipiamꝫ a secūdis. Et dicamꝫ ꝙ istaꝝ mediciaꝝ q̄dā sūt maturatiue: h̄ est q̄ faciūt saniē: ⁊ q̄dā eaꝝ sūt mollificatiue: q̄dā iduratiue: ⁊ q̄dā apitiue: ⁊ q̄dā oppilatiue: ⁊ q̄dā euaporatiue: ⁊ q̄dā petrificatiue: ⁊ q̄dā stiptice: ⁊ q̄dam lenitiue ⁊ similes his. Et ōbes scire ꝙ medicia q̄ ē appropata alicui opōni nō dꝫ hr̄e illā ꝓprietatē nisi cōparatiōe ad corpus tēperatū vel ad ꝓpiquū tēperātie: ⁊ medicꝫ exptꝫ in hac arte qñ cadit ad manꝫ ipsiꝫ aliō corpꝫ distēperatuz dꝫ arbitrari medicinā s̄m mēsurā quā videt ei eē magis iustā ⁊ magis ꝯuenibilē in v̄tute medicine q̄ hꝫ facere opationē istā in tali corpore: ⁊ experiētie hn̄t hic locū magnuz.
B Ꝟ.ḡ. postq̄ sciuerimus ꝙ medicina maturatiua ē illa cuius calor est eq̄lis calori corporis: debemus itelligē hanc ꝓportionē ꝓpriā vnicuiq̄ corpori ꝑ se ⁊ facere comparationē ꝓpriā tali corpori. Et h̄ nō fuit solū in cōplōne ꝓpria vnius indiuidui: sꝫ ēt in vnoquoq̄ mēbro ꝑ se: ꝓpea q̄a medicina que facit saniem in testiculis nō facit saniez in aure. ⁊ nō opꝫ ꝙ medicꝫ has res tradat obliuioni: ⁊ experientia hꝫ in istis vys ⁊ arbitrys magnum posse.

⸿ Cap. 5ᵐ. Quod est de medicinis maturatiuis.

DEinceps narrāda est nā illiꝫ medicie q̄ operat̄ opōnes supradictas: ⁊ icipiēdū est a maturatiuis. Et dicamꝫ ꝙ maturatio ē opatio caloris nālis in suba mãe sic dcm̄ est in alio loco. Et maturatio est ordiata s̄m ordinez quē hꝫ digestio in cibo: h̄ est in tribꝫ digōnibꝫ. Et quādo spargit̄ ad aliō mēbrū mã q̄ egredit̄ a nā in q̄ntitate: aut q̄litate: aut in vtrisq̄ silr̄ ⁊ putrefit illa mã: tūc gñat̄ in illo
C mēbro de nec̄itate vnꝫ calor mixtꝫ ex nāli ⁊ exn̄ea: ⁊ si mã illa est apta recipe digōnē fit ibi sanies ⁊ maturat̄. Ideo q̄a alba sanies est media iter digōnē ꝑfectā ⁊ diminutā: eo ꝙ est alba: q̄a mãe nō sūt apte ad recipiēdū digōnē ꝑ maiori ꝑte: nisi qñ egrediunt̄ a sua nā in q̄ntitate. Sꝫ qñ egrediunt̄ a nā ēt in q̄litate: tunc ē in eis digestio difficil̄: h̄ est qñ tēdūt ad malā q̄litatē sic ad hūores adustos ⁊ similes illis. ḡ ars ꝯueniēs in silr̄ re ē ꝯfortare v̄tutē membri: q̄a calor nālis ē q̄si sepultꝫ in mēbro suꝑ qō ē sparsa h̄ mã: ⁊ ꝓpea est nec̄e vt medicia habeat ex sui nā vt faciat digōnē: sic medicia q̄ assil̄at̄ calori itriseco q̄ dꝫ esse tēperata in cal̄itate ⁊ hūiditate: vel sit declinās aliquātulū ad calorē: ⁊ ꝓpea q̄a calor itrisecus q̄ est in mēbro pōt eē refrigeratus ꝓp multā mãm sparsaz in eo: aut ꝓp q̄litatē. Et qñ cōparamꝫ talē medicinaz q̄lis ē h̄ corpori humano dicimꝫ ipaz eē tēperatā: ⁊ qñ cōparat̄ parti dn̄anti in ipsa ex ꝑtibꝫ elr̄toꝝ dicimꝫ ꝙ est talis aut talis. Et ō
D medicinis tēperatis est aq̄ cal̄a tēperati caloris ⁊ oleum dulce oliue qñ guttatiz cadit suꝑ apa ⁊ sic cataplasma factū de farina tritici coctū cū aq̄ ⁊ oleo dulci. Et ōbes scire ꝙ medicia q̄ facit saniē in vna cōplōne nō facit in alia: ⁊ silr̄ in q̄lꝫ mēbro corpis sic dcm̄ est supiꝫ: ⁊ ꝓpea medicꝫ exptus dꝫ ex se ponē ḡdus istis medicinis. Ꝟ.ḡ. q̄a medicina q̄ iducit saniez q̄si in pᵒ gradu est cal̄a vt cataplasma supradictū: ⁊ supra illā in gra. ē q̄ facta est ex pane ꝓp salē q̄ ibi est ⁊ suꝑ hāc illa q̄ facta ē ex fermēto. Et q̄dā dicūt ꝙ medicie oppilatiue sūt maturatiue: sꝫ h̄ est ꝑ accidens sic cerotū factū ex cera ⁊ oleo ros̄. ꝓpea q̄a qñ pori claudunt̄ calefit mēbrū ⁊ mã maturat̄. Et q̄dā dicūt ꝙ medicine maturatiue maturāt: ꝓpea q̄a faciūt in mã rez
E ꝓpter quā est facile nature diuidere ipsaz mãm tēperādo qualitatē materie aut subtiliādo ipsaz. Et pōt eē vt in vna medicinaꝝ inueniat̄ maturatio cum oibꝫ istis modis: ⁊ erit in cōposito per artificiū: in simplici Ꝟo ꝑ nām. Et etiaz dicitur ꝙ medicina maturat: ꝓpterea q̄a rectificat in qualitate caloris nālis illud qō ꝑmutatū est ꝑ calorem extraneū: ⁊ per hanc viaz dicit̄ ꝙ psillium maturat apostemata calida: ⁊ s̄m hunc moduz ꝙ res frigide maturāt apostemata calida. Et diffinitio qua diffiniuit Gal̄. maturationez nō verificatur nisi in apostematibꝫ q̄ sunt difficilia ad maturandum ꝓpter nimiam debilitatez caloris nālis: aut ꝓp quātitatez: aut ꝓp frigiditatem.

⸿ Cap. 6ᵐ. Quod est de medicinis mollificatiuis.

ISte medicine appropriant̄ multuz in hac arte medicis q̄ dissoluūt apata dura dēpsata lapidea q̄si hn̄tia insensibilitatē. Et ista apata gñal̄r fiunt ab humoribꝫ grossis q̄ sunt aut mel̄ici aut flegmatici grossi: aut
F cōpositi ex ambobꝫ. Et q̄a h̄ apata sunt idurata ꝓp frigiditatē: nec̄e est vt res q̄ ea mollificāt sint cal̄e: q̄a res que sūt ꝯgelate ꝑ frigiditatē dissoluunt̄ ꝑ cal̄itatē si sunt resolubiles sicut plūbū ⁊ stānū: q̄a ista apata cū maturant̄ humectant̄. ⁊ de nec̄itate est vt medicine que hn̄t ꝑmutare: q̄uis sint cal̄e: vt habeāt aliquā siccitatē vt vincāt illam humiditatē frigidā. Et medicine q̄ ꝓbate sunt ꝑ experientiā in h̄ opere sunt cal̄e in 2ᵒ vel 3ᵒ gradu: ⁊ sicce in primo sunt sicut armoniacū: bdelliam: storax: ⁊ medulla cruris vituli: ⁊ sepū hyrcinū: ⁊ bouinuz. Et est necesse vt sint mēsure haꝝ medicinaꝝ s̄m mēsurā quā habēt caloris ⁊ siccitatis: ideo q̄a medicie q̄ sunt fortes in calore ⁊ siccitate nimis hn̄t dissoluere: ⁊ posset remanere pars grossa ex mã que ꝯuerteretur in nām lapidis. Et est necesse sic di-
G ximus: vt per te ponas gradū in fortitudine haꝝ medicinaruz: propterea quia pinguedo est debilior armoniaco ⁊ bdellio. Et pinguedo galline debilior existit pinguedie anseris ⁊ anatis: quia res iste diuersificantur s̄m aliquaz complexionem: aut ad aliquod membrum.

⸿ Cap. 7ᵐ. Quod est de medicinis induratiuis.

DE necessitate est vt medicie idurate sint frigide: ꝓpea q̄a iduratio cū grossitudie nō est nisi ꝯgelatio: ⁊ cōgelatio nō fit nisi a frigiditate. Sꝫ illō qō dicit Gal̄. de humiditate in his medicinis nihil est: ꝓpea q̄a humiditas nō hꝫ nisi solū humectare: ⁊ nō idurare. ⁊ meliꝰ esset vt poneret siccitatē cuz frigiditate: q̄a de illa frigiditate fit duricies cruditatis. Sꝫ iste due qualitates sūt vt plurimuz passiue ⁊ nō actiue: q̄a due actiue sunt cal̄itas ⁊ frigiditas: q̄uis eaꝝ opationes diuersificētur s̄m humiditatem ⁊ siccitatem: ⁊ hoc declaratū est in 4ᵒ metheoro-
H rum. Et iste medicine habēt latitudinem: ⁊ iste medicine sunt sicut semperuiua: psilliū: ⁊ portulaca: ⁊ si infrigidant ⁊ incrudant non faciunt hoc nisi per frigiditatem.

⸿ Cap 8ᵐ. Quod est de medicinis oppilatiuis.

ISte medicine sūt ex his q̄ claudūt poros: ⁊ natura sunt terrestres sine mordicatiōe: q̄r mordicatio est vna ex rebꝫ que cito faciūt medicinā egredi ex poris: aut vt sint ꝯglutinatiue vt gūmi ⁊ terrestre qñ nō est ꝯglutinatiuū sic amidū. Et est necesse vt iste medicine sint multū remote a mordicatione: ⁊ ꝓpterea debēt esse tēperate cōplexionis vel declinātes ad frigiditatē paruz. Et si quesieris quomodo oppilāt iste medicine corpus interius quādo assumunt̄. Respondemus ꝙ hoc potes scire. per hoc qō est dictuz superius: quia claudunt intestina propter chilum factuz

I ex eis:⁊ similiter epar ⁊ venas ⁊ mēbra ipsa. Et iste me-
dicine oppilatiue diuersificantur ſm diuersitatem com-
plexionis membrorum: sicut dicitur ꝙ dactyli oppilant
epar: ⁊ aperiunt oppilationem pulmonis.

¶ Cap. 9m. Quod est de medicinis apitiuis ⁊ abstersiuis.

Iste medicine sunt vnius gn̄is:⁊ inter ipsas est par
ua diuersitas: qa medicine que abstergunt
sordiciem ex membro ⁊ lauant ipsum: neqʒ
habent posse penetrandi in poris dicuntur
abstersiue: sicut aqua mellis: ⁊ aqua melonuʒ: ⁊ farina or
dei ⁊ fabarum: ⁊ que habent virtutem penetrandi ꝓpter
partem igneam que est in eis dicuntur aperitiue. Et que
dam istarum medicinarum plus operantur extra corp⁹
q̄ʒ intra: ⁊ quedam plus intra quam extra: ⁊ quedaʒ ope-
rantur equaliter. Et que plus operātur extra sunt que ha
K bent aliquantulaʒ bauracitateʒ: nec in eis est multa gros-
sities: ⁊ ꝓpter partem subtilem que est in eis penetrāt in-
tus: ⁊ propter largitatem intranearum viarum penetrāt
cito. Et res viscose mundificare non possunt: ⁊ si cum eis
iungeretur corpus stipticum aliquantulum grossuʒ tunc
mundificarent: ꝓpterea quia sunt instrumentum nature
aperitiue que est in eis: quia hec stipticitas coniuncta re-
tinet eas in meatib⁹ donec compleuerint suas operatio-
nes. Sed extra corpus non possunt ita opari propter stri
cturam pororum ⁊ propter stipticitatem. Et ꝓpterea ab-
sinthium aperit oppilationes epatis: ⁊ non potest poros
exteriores aperire propter stipticitatem que est in eo. Et
iste medicine debent esse amari saporis cum stipticitate.
Sed medicine que ambas operationes faciunt sunt in-
ter harum naturam medie. vʒ. ille que habent aliquātu-
lam amaritudinem cuʒ bauracitate sine stipticitate: sicut
radix lily celestis ⁊ similia eis. Et tu iam sciuisti ꝙ medi
cine que sunt aperitiue vnius membri nō sunt aperitiue
alterius. Et pp hoc dare debes vnicuiqʒ harꝫ rerꝫ gradus
queādmodū facis reliquis medicinis ⁊ virtutibus.

L ¶ Cap. 10m. Quod est de medicinis euaporatiuis.

Quia autez euaporatio non fit nisi in quātitate membri euapo
rati: ⁊ augmentum ipsius quantitatis nō fit
nisi propter calefactionem membri necesse
est vt medicine euaporatiue sint calide. Sʒ
earuʒ calor debet esse temperatus: quia medicine que ha
bent distemperatum calorē euacuant ⁊ desiccant: nec de
bent habere substantiam grossam: ⁊ iste medicine sunt si
cut cāmomilla: malua: ⁊ oleū vetus. Et debes scire ꝙ eua
poratiue sunt contrarie oppilatiuis: hoc est quia sunt fri-
gide. s. oppilatiue de quo dictum est superius: quia quan-
do membrum refrigeratur diminuitur quantitas sua ꝓ-
pter quantitatem sui ad frigiditatem ⁊ terrestreitatē: quē
admodum augmentatur quantitas eius propter propin-
quitatem ad caliditatem ipsius nature aeris. ¶ Et scias
ꝙ non fit augmentum quantitatis ex his que apponunt̄
vel eueniunt extra: nec fit diminutio ꝓpter aliquid quod
resoluatur ex eo: ⁊ hoc probatum est in naturali phia. Et
M medicine facientes hanc operationem sunt he eedeʒ his
que indurant: sed primo inuiscant: ⁊ si diu permanent in
membro indurant ipsum ⁊ possibile est vt mortificent
ipsum: cum diu permanent super illud.

¶ Cap. 11m. Qō est de medicinis aperiētib⁹ ora venaꝝ.

Iste medicine sunt calide cōple-
xionis: ⁊ hn̄t gros-
sam subaʒ ⁊ sunt de genere medicinaꝝ ape-
ritiuaꝝ tn̄ sunt fortiores eis. Et hn̄t q̄si tres
gradus opationū. ꝑmus est abstergendi. se-
N cūdus est aperiendi. tertius est elargandi ora venarū: tn̄
calor istarū medicinaruʒ aperitiuarum nō est conueniēs
vt sit calor corrosiuus: qa corrosio claudit: ⁊ iste medicie
sunt sicut alleum ⁊ fella ⁊ proprie fel bouis.

¶ Cap. 12m. Quod est de medicinis stipticis.

Stiptice medicine que stringunt orifi
cia venarum sunt natura fri-
gide ⁊ terrestres: ⁊ fortis siccitatis: ⁊ ꝓpterea
fuit sapor eaꝝ stipticus: ⁊ ꝑpea claudūt orifi
cia venaꝝ: qa friditas q̄ non est terrestris est
debilis opatiōis. Et h̄ est dr̄ia q̄ est iter stipticū ⁊ oppila-
tiuū: qa oppilatiuū ē in mā q̄ tenet subtilitatē: ⁊ stipticū ē
in mā grossā: ⁊ h̄ sunt sic galla: balaustia: acacia: ⁊ silia.

¶ Cap. 13m. Qō est de medicis mitigatiuis doloꝝ.

O Dicitur ꝙ prima via mitigādi dolorē
est vt remoueatur causa dolo-
ris. Et secunda est vt stupefiat membruʒ ita
vt non sentiat dolorem sicut fit cum opio.
Tertia est medicia que facit in membro il-
lud quod repugnat rei que inducit dolorē: ⁊ istud est ve
rax mitigatiuū: qa in primo mō cadūt multa genera me-
dicinaꝝ: sicut medicinaꝝ purgantiū in eis ⁊ medicinarū
digestiuarū. Et secūdus nō mitigat nisi per accn̄s quādo
priuat sensuʒ mēbri: aut ipm idurat q̄ res nō est faciēda:
nisi qn̄ vitare nō possumus sicut dictū est in libro de ige
nio sanitatis. Sed tertius est verax mitigatiuus: ꝑpea qa
prestat sine medio illō qō resistit cause doloris. Ergo ne-
cesse est ꝙ medicine q̄ hoc faciunt sint tēperate silēs ca-
lori naturali: aut parum calidiores intātuʒ inquātum ca-
P lor naturalis est refrigeratus a calore nāli debito mēbri
propter resolōnem factā in ipso. Et ꝑpea possunt iste me
dicine mitigare doloreʒ q est ex causis calidis ⁊ frigidis.
per eundem modū: eo ꝙ augmētant calorem nālem qui
est instrumētum nature qui est medicinalis per omnem
partem. Et tunc dn̄atur natura super malam complexio
nem que facit dolorem ⁊ ipsuʒ remouet. Et q̄uis iste me
dicine sint in hoc gradu necesse est vt sint subtilis substā-
tie penetrātes ⁊ velociter ꝑmutabiles ad caloreʒ natura-
lem: ⁊ tūc adiuuabunt digestiones: ꝓpter earuʒ subtilita-
tem. Et ꝓpterea appropriant̄ iste medicine duab⁹ virtu-
tibus ad remouēdū dolorē: vna est ad multiplicandū ca
lorem naturalem: ⁊ alia ad preparādum humoreʒ ad di
gestionē qui est causa doloris ad hoc vt sit facile ꝑmuta-
bilis a natura. Et res magis conueniētes in hoc sunt pin-
guedines ⁊ olea: ⁊ pinguedinum sicut pinguedo galline: ⁊
anatis: ⁊ piguedo anseris ē melior ſm Gal. De oleis oleū
vitelli ouorum: ⁊ oleum dulce oliue calidum parum. Et
generaliter quando dolor est mordicatiuus res que miti-
gant debent esse dulcoratiue: vnde medicine que habent
qualitatem mordicatiuā ⁊ ꝓprie stiptice multum sint re-
mote a mitigatione doloris. Et medicine frigide ⁊ oppi-
Q latiue habent augmentare dolorem: eo ꝙ resistunt disso-
lutioni humoris. Sʒ medicine que in arabico nominant̄
muscabecha: variantur ab istis: eo ꝙ substantia eaꝝ ali-
quantulum grossior existit: ⁊ cum hoc sunt aperitiue po-
rorum cuʒ euaporatione membri. Sed generaliter natu-
ra earum est propinqua nature ipsarum medicinaruʒ ꝑ-
dictarum que indigent pauca abstersione.

¶ Cap. 14m. Qō est de medicinis gn̄antibus carnem.

Iste medicine indigēt pauca ab-
stersione cuʒ pau-
ca exiccatiōe: sʒ abstersio ē vt auferat̄ sordi
cies q̄ ē i vulnē: ⁊ siccatio ē ad siccādū hūi-
ditatē: qa in digōne vniuscuiusqʒ mēbri iue
niuntur iste due humiditates: h̄ est subtilis ⁊ grossa.

¶ Cap. 15m.

A ¶ Cap. 15m. Quod eſt de medicinis cicatriçantibus.

Iſte medicie debent eē ſtiptice ⁊ fortiter ſicce: ꝑpea ꝗa cutis ē illđ qđ fit a nā poſt gñationez carnis: ⁊ cutis eſt ſiccioꝛ carne: ꝑpea neceſſe eſt vt exiccatio iſtaꝝ medicinaꝝ ſit fortis. ſicut galle ⁊ balauſtie.

¶ Cap. 16m. Quod eſt de medicinis cauſticis.

Iſte medicine debēt eſſe in fine calitatis cū groſſicie ſubſtantie: ⁊ tunc faciēt opus quod facit pꝛuna. i. carbo.

¶ Cap. 17m. Quod eſt de medicinis corroſiuis ⁊ facientibus carnem cadere.

Iſte medicie ꝯſumūt carnē: nō tñ faciūt qđ faciūt cauſtice: ⁊ ħ accidit ꝗa babēt caliditatis minꝰ ⁊ ſubtilioꝛē ſubam: ⁊ q̄
B faciunt cadere carnez ſunt debilioꝛis putrefactiōis: ⁊ nō dicunt̄ putrefactiue: niſi ꝑpea ꝗa coꝛroſio ⁊ caſus carnis: nō ſunt niſi ꝓpter calorem extraneuz: ⁊ in caloꝛe extraneo eſt aliqua putrefactio de neceſſitate: ⁊ medicine putrefactiue ſunt ſicut auripigmentum rubeū vel citrinū. Et vtimur medicinis faciētibꝰ cadere carnem in vulneribus qñ volumus ꝙ caro bona in eis naſcat̄: ſicut putrefactiuis in locis coꝛroſiuis.

¶ Cap. 18m. Quod eſt de medicinis attractiuis.

Quedam eaꝝ operant̄ pᵃ q̄litate: ⁊ q̄dā ꝓpetate. Que opant̄ ꝑ p̄mā q̄litatē trabūt qđlibꝫ adueniēs. Sꝫ que trabūt ꝓpetate trabūt rē ꝓpꝛiaz: ſic̄ adamas ferrū ⁊ gñalr̄ ois attractio q̊cūqꝫ mō fiat nō fiet niſi ꝑ caloꝛē. Et ego debeo decl̄are opōnes q̄ a ꝓpetate fiūt cōplete. Et medicie q̄ trabūt ꝑꝑ p̄maꝫ q̄litatē in eo ꝙ eſt q̄litas abſolute: ħ eſt illđ qđ facit cal̄itas iquātū cal̄itas ſunt duaꝝ ſpērū. Una eſt q̄ trabit ꝑ caloꝛē nālez ꝗ eſt in ea ſicut res q̄ vocat̄ moſcbec almeſia. i. putredo facta circa oꝛificiū foꝛaminū apū: ⁊ alia trabit ꝑ calorem
C putredinalē ſic̄ fermētū ⁊ ſtercus colūboꝝ. ¶ Sꝫ medicine q̄ vocant̄ beçabar q̄ curāt a venenis: q̄dā faciūt ħ a tota ſuba: ⁊ quedā faciūt ꝑꝑ pꝛimā qualitatē q̄ eſt in eis: boc eſt quando reſiſtūt qualitati generate a veneno: propterea ꝗa venenū ingredit̄ bāc diuiſionē. Hoc eſt ꝗa venenoꝝ q̊dāz eſt venenū ꝑ pꝛimā qualitatē: ⁊ q̊dā eſt a tota ſuba: ⁊ bāc diuiſionē poſtea declarabo. ¶ Et medicine ꝯſeruatiue dicunt̄ medicie que reſiſtūt putrefactiōi: aut ꝓpterea ꝗa tenēt aperta loca que parata ſunt oppilari: aut ꝗa reſiſtunt putredinī: aut propter vtrūqꝫ.

¶ Cap. 19m. Qđ eſt de medicinis confoꝛtantibus.

Iſte medicine ſunt q̄ aſſimilant̄ cōpl̄oni membꝛi in tota ſuba. Et ꝑpea dicūt ꝗdā ꝙ q̊libet mēbꝛū comeſtū cōfoꝛtat ſimile mēbꝛū comedētis. Sꝫ medicie q̄ cōfoꝛtāt inquātum ſunt medicie ꝯfoꝛtatiue neceſſario caloꝛ eaꝝ debꝫ eſſe foꝛtioꝛ parumper caloꝛe mē
D bꝛi: ⁊ ſimiliter ſiccioꝛ: ꝑpea ꝗa mēbꝛa nō terrent̄: neqꝫ debilitant̄: niſi ꝓpter q̄litatē frigidā ⁊ bumidā. Et boc ſm plurimū accidit ꝓp̄e in mēbꝛis p̄ncipalibus: ⁊ gñalr̄ non debilitatur operatio mēbꝛi vtplurimū niſi ꝑꝑ frigiditatē que eſt ꝯueniētioꝛ ad iducēdā leſionez: boc eſt ꝗa aſſimilat̄ virtutibus dñantibus ſuper ip̄m ex virtutibꝰ el̄ntoꝛuz ſicut eſt cerebꝛū: ꝗa ideo ꝙ ſuper ip̄m dñatur frigiditas ⁊ bumiditas leſio que ſuperuenit ei ꝑꝑ bas duas q̄litates eſt maioꝛ. Et propterea eſt neceſſe ꝙ natura medicine que cōfoꝛtat mēbꝛū reſiſtat parti a qua ꝓuenit leſio membꝛi. V. g. ꝗa medicine que cōfoꝛtant epar neceſſario debēt babere manifeſtā ſiccitatē: ecōtrario in medicinis coꝛdialibus: ⁊ quedam ſunt que confoꝛtāt a tota ſuba: ſicut aurum ⁊ margarita coꝛ. Et quedam ſunt que ꝯfoꝛtant
E ꝓpter q̄litates p̄mas ⁊ ſecūdas: ſicut ſtipticitas ⁊ amaritudo que ſunt in roſa. Et medicie odoꝛifere ſunt ſupꝛeme oibus medicinis que cōfoꝛtāt p̄ncipalia mēbꝛa: ⁊ maxie in rebus teſtificatis ab experiētia ⁊ ꝓpꝛie coꝛdi. Et propterea muſcus plus confoꝛtat inter cetera odoꝛifera: naꝫ eius aromaticitas pꝛeualet omnibus aromaticis.

¶ Cap. 20m. Qđ eſt de operationibus tertiaꝝ virtutū.

Iam diximus nām medicinarū a qbꝰ ꝓueniūt operatiōes ſcđe. Deiceps debemus narrare nāꝫ medicinaꝝ q̄ faciūt tertiā oꝑationē. Et dicamꝰ ꝙ iſtaꝝ medicinaꝝ quedā ſunt q̄ frāgūt lapidem: ⁊ quedaꝫ que ꝓuocāt mēſtrua: ⁊ quedā que generāt lac: ⁊ q̄dam q̄ generāt ſperma: ⁊ quedā que diminuūt lac ⁊ ſperma: ⁊ q̄dā mūdificāt pectus. ¶ Sed medicine que frāgūt lapi
F dē nō ſunt multū calide ſm ꝙ medici dicunt. ꝑpea quia caloꝛ qui idurat ⁊ petrificat eſt foꝛtiſſimus: ⁊ ꝓpter banc viam caloꝛ extraneus indurauit lapides: ⁊ propterea eſt neceſſarius in earum fractione caloꝛ ſuauis ⁊ nō foꝛtis in quo ſit aliquantula bumiditas comparādo calori ꝗ idurabit lapides: ⁊ cum ſubtilitate: eo ꝙ ſcis: quia res que idurate ſunt propter caloꝛem ⁊ ſiccitatē non diſſoluuntur niſi ꝑ frigiditatē ⁊ bumiditatē. Et cū dico frigiditatē intelligo diminutū caloꝛē a caloꝛe qui coagulauit lapidez: ⁊ ſic intelligo cum dico bumiditatem: ideo quia nō operant̄ iſte medicine in lapidibus niſi per operationem ſimilem operationi alicuius decoctionis: ⁊ per viā iſtaꝫ diuidit eum caloꝛ nālis ⁊ expellit. Et tales medicine ſunt ſicut ſparagus: cicer rubeum: ⁊ amygdale que tendunt ad amaritudinē. Et nō eſt remotuꝫ vt bec operatio non fiat
G a tota ſuba. ¶ Sed medicine que pꝛouocant vꝛinam debent neceſſario babere caliditatem cum ſubtilitate: quia caliditas cum ſubtilitate adiuuat virtutē attractiuaꝫ que eſt in renibus. videlicet ad trabendum illaꝫ aquoſitatē: ⁊ diſcretiuam que eſt in epate etiam adiuuat in cognitione iſtius aquoſitatis caloꝛis: ⁊ dicit̄ ꝙ medicine q̄ faciūt boc babent conuenientiā cuꝫ membꝛis vꝛine a tota ſubſtantia: ſicut ſunt apium: feniculuꝫ: daucus: ⁊ ſimiles illis. ¶ Sꝫ medicine que lac generāt ſunt que babent calefacere bumoꝛes flegmaticos: ⁊ babent iuuare virtutē digeſtiuaꝫ: que eſt in membꝛo vt conuertatur ad ſanguinem. Et ex generantibus lac ſunt q̄daꝫ que ſunt cibi: ⁊ illa ſunt conuenientioꝛa in boc opere. Et ſunt cibi ex quibus fiunt bumoꝛes tēperati in caliditate ⁊ bumiditate equalibꝰ bumiditati ⁊ caliditati ſanguis. ¶ Et medicine q̄ pꝛouocāt menſtrua per os ſumpte ſunt de genere medicinaruꝫ que generant lac. ſed neceſſe eſt vt ſint calidioꝛes eis: eo ꝙ babent aperire oꝛificia venarum ⁊ ſubtiliare ſanguinez. Et
H quādo boc accidens eſt paruū: tūc ſufficiunt ſolum medicine q̄ generāt lac: ſed ſi ex toto ceſſaret mēſtruū nō ſufficiunt ille: ſed ſunt neceſſaria ea que ſunt ſimilia pulegio: ⁊ mētaſtro: ⁊ oppoponaco: ⁊ coſto: ⁊ ſquinanto: ⁊ caſſielignee: ⁊ ariſtologie: ⁊ ſil̄ia bis. ¶ Sꝫ medicine ⁊ cibi qui gñant ſperma ſunt calidi: ⁊ bumidi: ⁊ vētoſi: ſic̄ faſeoli rubei: cepe ⁊ nuclei pineaꝝ. ¶ Sꝫ medicine q̄ mūdificant pectus ⁊ pulmonē: ⁊ adiuuāt ad excreādū materias icluſas in ipſis ſunt q̄ babēt virtutē digeſtiōis ⁊ iciſiōis ſine foꝛti caloꝛe vt nō indurēt. Et quādoqꝫ adiuuāt ad excreandū ſputa medicine que babēt lenitatem ⁊ viſcoſitatē: quando difficultas ſpuendi erit ꝓpter ſubtilitatez materie: quia ſpargit̄ ⁊ circūfluit ante aerem ⁊ educi non pōt. Et medicine digeſtiue ⁊ buius materie abſterſiue ſunt ſicut nuclei pinearum recentes ⁊ butyrum cuꝫ melle cāne ⁊ amygdalis. ¶ Et ſemper ſis memoꝛ eoꝛum que dixi

I mus superius:hoc est quia diuersificantur opatiões ista
ram medicinarum per diuersitatez cõplexionis alicuius
membri etiam plus ⁊ minus:⁊ a te pone gradus:⁊ via co
gnitionis harum rerum vtplurimũ est experientia.
¶ Cap. 21^m. Quod est de medicinis operantibus a forma
specifica:⁊ de differentia inter eas ⁊ illas que operantur
per primam secundam ⁊ tertiam virtutem.

Einceps volumus dare dr̃iaz q̃ est
inter medicias q̃ opant̃ p
primã scd̃az ⁊ tertiã virtutẽ:⁊ illas q̃ opant̃
per ꝓprietatez quã appellãt medici totam
subaz ⁊ qualr̃ operant̃. Et dicamus ꝙ ope-
rationes medicinaruz sumunt̃ duobus modis. Unus est
opationes que appropriant̃ ꝓprys virtutibꝰ elr̃ntoꝝ:sic
est calefacere calori ⁊ refrigerare frigori:qa hꝰ sunt sub-
stãtialia:⁊ sequunt̃ eoꝝ subam:⁊ silr̃ incisio:subtiliatio:⁊
alie opationes scd̃e ⁊ tertie sicut dictũ est. ¶ Et ꝑpea pos
sumus apꝑhẽdere occasiões haꝝ opationum bono arbi
trio. ¶ Sz aliũ moduz medicinaꝝ opatiõis appropria-
re nõ possumus:ꝑmis virtutibus elr̃ntorũ subalr̃. V.g. at-
K tractio quã facit magnes in ferro:ꝑpea qa attractio inq̃tũ
tuz est attractio:q̃uis sit appropriata calori:non ꝑpea vt
trabat absolute accidit vt trabat ferruz. Sed ꝓpterea qa
trabit tali attractione ꝓpria:⁊ hoc accidit ꝓpter ꝓportio
nẽ:⁊ ꝯuenientiã que est iter ip̃m ⁊ ferrũ. Et hec ꝓportio
⁊ cõuenientia nõ est nisi in mẽsuris mixtionis elr̃ntoꝝ in
eis:hoc est in trahẽte ⁊ attracto. ¶ Et ꝑpea est possibile
inueniri in vna re ꝓprietates infinitas:⁊ hoc est cõparan
do entibus quasi ifinitis. ¶ Et hec opatio est quasi sicut
accñs in ipsis virtutibus elr̃ntoꝝ que sunt infuse in re que
hz hanc proprietatem ⁊ nõ insunt subalr̃. ¶ Et ꝑpea est
impossibile scire per arbitriũ mẽsurã mixtionis:ꝑꝑ quaz
fit hec opatio in ipso ente sicut sciunt̃ opationes que pro
ueniunt a mã que nõ sciunt̃ nisi per arbitrium. Istud est
esse ꝓprietatis ⁊ totius sube. Sed cõplexio non queritur
nec arbitrat̃ in hac specie sed in alys. Et q querũt in qua
specie haꝝ operationum operent̃ medicine laxatiue eis
respõdendum est:qa habẽt hanc operationẽ per moduz
attractionis inquãtũ est attractio ⁊ per ꝓprietatem. Pro-
pterea qa nos videmus ꝙ quãdo repit̃ vna ex istis me-
dicinis purgãtibus ipsa attrahit humorẽ ꝓpriũ ei:⁊ a q̃-
cũq; parte sit in corpore:vel ꝙ sit in partibus ifimis cor
poris:aut in partibus sup̃mis:sicut scamonea que curat
egritudinem formice pedis:eo ꝙ mouet hũc humorem
L cholericũ q est in pede ad exeũdum extra cuz medicina:
⁊ hoc nõ fit nisi per viã attractionis. ¶ Et medicine pur
gatiue nõ habẽt hanc solam virtutem:hoc est attrahẽdi
humorẽ ꝓpriuz eis:sicut turbith flegma trabit ⁊ scamo-
nea cholerã ⁊ lapis laçuli melr̃iam:sed etiam trahunt ꝓ-
prium humorem ⁊ ex ꝓprio membro sicut faciunt gũmi
⁊ proprie serapinum:ꝙ trahit a neruis ⁊ a iuncturis hu-
mores flegmaticos grossos ⁊ viscosos. ¶ Et appet ꝙ me
dicina cum hac operatione attractionis habeat operatio
nem cognoscendi humores:ꝓpterea quia humores sicut
scitur sunt in maiori ꝑte in sanguine in potentia:⁊ ipsa co
M gnoscit eos ⁊ ipsos attrahit. Et quando trahuntur humo-
res ab instrumẽtis ciborum ad intestina ⁊ ventrem:tunc
mouetur virtus expulsiua ad expellẽdum eos:nec est re-
motũ vt virtus expulsiua que est in hoc membro in quo
est humor sit iuuatrix operationi medicine in illo humo-
re:hoc est qa cũ medicina icipit attrahere:⁊ natura icipit
expellere. Et ꝑpea quãdo virtus expulsiua est multũ for
tis fit ꝓpter hoc magna euacuatio:q̃uis medicia nõ fue
rit multũ fortis. ¶ Et manifestũ est ꝙ attractio non põt
fieri nisi cũ aptiõe orificioꝝ venaꝝ:⁊ illa apertio nõ ha-

Medicia so
lutiua attra-
hit ꝑ ꝓꝑetatẽ
q̃ est ꝓportio
mixtiõis elr̃n-
torum.
Mesue i de
ꝯsolidatione
mediciaꝝ. itẽ
tiõe ꝑ^a.⁊.c.d
reubarbaro ꝑ
proꝑetatẽ ce
lestem.
Gal.3° d simi
pli.medi.dis.
4^a.c.4°.a si-
militudine.
Aui.4ª ꝑmi.
c.4°.quod a
v̉tute.⁊in de
vir.cor.c.10.
virtꝰ illa ẽ ꝓ-
prietas resul-
tãs ex mixtio
ne elr̃ntoꝝ.⁊ i
fluẽtia supe-
riorum.

N bet̃ nisi per calorẽ:⁊ sic fit silr̃ attractio. Et ꝓpter hoc to-
tuz appet ꝙ medicine purgatiue nõ operant̃ nisi ꝑ vnuz
calorẽ propriuz:qui est in eis qui habet proprietatez tra
hendi talẽ humorez. ¶ Sed querẽdũ est ⁊ dicamus per
exemplum. Ponamus ꝙ scamonea habet ꝓprietate sua
trahere cholerã solum sicut habet magnes trahere ferrũ
solũ. Ergo quando bibitur ex ea plusq̃ȝ sit eius dosis non
debet aliũ purgare humorẽ:⁊ iã certificatũ est ꝑ omnes
medicos:⁊ experiẽtia scitur:ꝙ si fuerit quãtitas maior de
bito:purgata cholera fortiter postea purgat flegma:post
melr̃iã ⁊ sanguinẽ. Et sic apparet ꝙ alia virtus hoc faciat
ꝓprietate. ¶ Ad hoc rñdere debes ꝙ iste calor ꝓprius
quez hz medicina purgatiua per quẽ attrahit nõ hz ip̃m
solũ in se ⁊ in actu:sicut habet magnes qui trahit ferrũ ꝓ
O pter suã formã specificã:qa medicina nõ acqrit illum ca-
lorẽ nisi a corpore:⁊ calor nõ dat illũ calorez:nisi in q̃ti-
tate determinata in illa. Et ꝓpterea qñ recipit̃ aliq̈ q̃ti-
tas indeterminata nõ stabit in hac ꝓprietate. ergo attra-
ctio medicine non est ꝓpria alicui humori nisi per viam
cõparationis ⁊ proportionis determinate in illa medici-
na:⁊ nõ omni q̃titate accidẽte:qa qñ egredit̃ ab illa q̃ti-
tate:tũc trahit solũ illud qd̃ trahit per attractionẽ. Et nõ
opz vt hec oia dicant̃ nisi in medicia q̃ inuẽta est ꝑ expe
rientiã:vt nõ trahat nisi vnũ humorez ꝓpriũ:eo ꝙ iueni-
unt̃ medicine que trahũt diuersos humores:sic dicit̃ de
agarico. Et nõ est remotũ:qa oẽs humores hñt ꝓpinqta-
tẽ in vno gñe. Et hec est ẽt cã si duplicaret̃ q̃titas medi-
cine q̃ est ꝓp̃a vni humori:vt purgaret aliũ humorẽ. Sic
dr̃ ꝙ medicine q̃ trahũt melãcholiam trahunt humores
P flegmaticos:qa conueniunt cum ea in vna qualitate.
¶ Cap. 22^m. Quod est de venenis.

Enena operant̃ in corpore q̃tuor opa-
tionibus virtutũ:sicut tu vides
ꝙ plura operantur qualitatibus ꝑmis sicut
opiũ qd̃ priuat sensum ⁊ motum sua frigidi-
tate:vnde si sumeretur pauca q̃titas postq̃
esset refrenata aliqua medicina:cõtraria eẽt medicia. Et
quedam operãtur a tota suba:hoc est qa permutãt corpꝰ
penitꝰ ex toto sicut auꝝ ꝯuersuz in calcem:ꝙ nõ põt aliq̃
mõ eẽ medicia. Et q̃dam interficiũt fortitudie attractio-
nis sicut dicitur de elleboro albo. Et quedã occidũt remo
uendo calorem vite:⁊ hec sunt que purgãt sanguinem.
¶ Cap. 23^m. Quod est de beçahar.

Edicine que vocant̃ beçahar. que cu-
rãt a venenis opant̃ has pas
siones ꝯuersiz: h̉ est qa q̃dã ꝑmutãt sua q̃li
tate venenũ:qñ sũt ꝯrie:⁊ q̃dã h̉ opant̃ a to-
ta suba:⁊ q̃dã h̉ faciũt sua attractiõe. Et iste
medicine bedaçarice:nõ curãt nisi recipiant̃ cũ ẽ in cor-
pore dispositio venenosa facta a veneno:⁊ tũc dãt corpo
Q ri vnã virtutẽ que est ꝯria virtuti veneni. Et sic curat̃ ve
nenũ quasi per accidẽs:ꝓpterea quãdo illas comedit hõ
sanus sunt sicut venenũ exceptis granis citri:⁊ similibꝰ il-
lis. Propterea dicunt medici ꝙ medicine bedaçar sunt
medie inter medicinas ⁊ venenuz:⁊ nos sic non intendi-
mus:qa mediuz ⁊ extrema sunt vnius generis ⁊ que sunt
vnius generis sunt similia:⁊ sic non est in bedaçarys cuz
veneno:⁊ propterea melius est dicere ꝙ bedaçar sit in fi
ne contrarietatis cum veneno:quia medicatio contrarie-
tatis semper debz attribui contrarietati. Sed causa qua-
re bedaçar occidit sanum. nõ est nisi quia non habet pro
desse:nisi quãdo in corpore est dispositio venenosa. Et ẽ
vt iste medicine faciant duas operationes in corpore hu-
mano. Una est vt venenosa quando recipitur nõ existen
te in corpore dispõne venenosa. Et alia est iuuatrix q̃ñdo
in corpore

In sanis et nõ venenatis nocet
Bezoardica

A in corpore est dispō venenosa:ꝛ sunt sicut venenū ex vna pte ꝛ medicie ex alia:nō ꝙ sint medicie ex pte ex q̄ sit venenū.qa nō ē extneū vt dicat̄ ꝙ diuersificāt̄ actiōes vniꝰ agētis diuersificatꝫ dispōnibꝰ subti locoꝝ:h̄ ē qđ pōt dici bono arbitrio de opōnibꝰ medicinaꝝ qualr̄ opantur.

¶ Cap.24m. In quo inuestigat modum cognoscendi virtutes medicinarum ꝛ ciborum.

DEinceps habemus ꝑscrutari si pn̄t cōprehēdi argumēto opatiōes mediciaꝝ q̄ nō sūt expte:aut sit cognitio iuentiōis eaꝝ ꝑ expiētiā:aut si in hac iuētiōe cadit res q̄ ꝯtineat argum ꝛ expiētiā:ꝛ si ceciderit vtrū sufficiāt modi q dicti sūt a medicis.Sꝫ dicamꝰ ꝙ opōnes medicinaꝝ ſm ꝙ dcm̄ ē sūt q̄tuoꝛ p̄me:ꝛ 2e:ꝛ 3e:ꝛ ꝓpe. Sꝫ cibus nō hꝫ nisi vnā opōnē:h̄ ē qa nutrit.Et cibi nāles nō ꝯueniūt nobis nisi in tota suba:ꝓpea qn̄ ꝑscrutati erimꝰ d̄ hoc si poterit cōprehēdi ꝑ modū argumēti demr̄atiui in hac ꝑscrutatiōe.cadet ꝑscrutatio inqsitiōis ꝓpetatꝫ si pōt
B assignari aliq̄ rō vl̄ nō. ¶ Et dicamꝰ ꝙ iā dcm̄ ē in p̄ posterioꝝ.ꝙ cognitio reꝝ est duobꝰ modis. Unꝰ vt habeat̄ cognitio sui eē solū:ꝛ hec vocat̄ demōstratio esse.Et scđs dat nobis cognitionē cause illius eē:ꝛ hec vocat̄ demonstratio cause.Et qn̄ sunt in vna ꝛ eadeꝫ scia differunt ſm hūc modū:qa qđ dat cām nō stat nisi per p̄mā cām ꝓpinquā sine medio.x.g̃.si tu q̄reres que sit cā diei:rn̄demus qa est ꝓpter lumen solis.Sed qđ dat esse rei solū nō stat per p̄mā cām:sꝫ stat ꝑ principia mediata:ꝛ si nō sint mediata nō sunt ipsa ꝛ eadem cā:sꝫ hoc scitur ꝑ ꝯuersionem equalē:aut per res magis notas apud nos.x.g̃.ponamus vt velimus rōnem assignare ꝙ luna sit rotūda:eo ꝙ ipsiꝰ lumen paulatim augmentat̄ in figura rotūda sic̄ arcus: qa hoc principiū:hoc est augmentatio sui luminis paulatim non est mediatū:ꝓpterea hoc idē nō est cā rotūditatis lune:ꝓpterea ꝙ rotūditas lune nō est ꝑꝑ h̄ ꝙ augmētat̄ paulatim in hac figura rotūda:sed augmētat̄ in hac
C figura qa rotūda:ꝛ est ꝯuersiue:ꝓpterea ꝙ cuiꝰ rei lumē augmentatur paulatim in hac figura est eius forma rotūda:ꝛ omnis res rotūda luminosa augmentat lumē suum in hac figura.Et etiā iuenimus p̄ncipia q̄ dant esse rei solū in hoc ꝙ nota sunt per se:ꝛ nō ꝓpterea vt sint p̄ma cā in re:sicut dicitur ꝙ stelle que nō sintillāt sunt nobis propinquiores:ꝛ hoc p̄ncipiū est notū apđ nos per sensuꝫ:ꝓpterea ꝓdest dicere ꝙ stelle errātes sunt ꝓpinquiores fixis.Et debes scire ꝙ hec p̄ncipia que nos iuuant ad sciendū esse rei solū sunt posteriora in eē ꝛ cognitione causa:ꝛ sunt priora ei in cognitione comparatione ad nos. Propterea qa priuatio sintillationis errantiū est ꝓpter earum ꝓpinquitatē ad nos:ꝛ ꝓpinqtas eaꝝ ad nos est p̄or in natura ꝛ cognitione.Et p̄ncipiū conuersiuū pōt nobis dare cognitionē cause rei quādo ꝓbat̄ per mediū terminuꝫ ꝙ fit in vero sylloͦ:qa in hoc ꝓbatur terminus maioꝛ ꝛ mioꝛ virtute medij.Quia qn̄ inuenitur terminus maioꝛ in to-
D to medio ꝛ medius in toto minori tunc probatum est eē maioris in miori:ꝛ hec demonstratio pōt dare cām esse ꝛ nominatur demōstratio cause.Sed qđ dat solum eē est inductio:hoc est qa scitur ex inqsitiōe partiū que sūt sub illo vl̄i.qa quādo fuerit quesitū predicatū cuius eē volumus hr̄e certitudinem vl̄r:tūc querunt̄ oēs partes vl̄is. Et si inueniant̄ tunc constituet̄ ꝙ hoc predicatū est in toto vl̄i:ꝛ hec species noīatur declaratio eē maioris in medio virtute mioris:qa quādo iuenit̄ maioꝛ in toto minori:hoc est in oībus ꝑtibus:ꝛ totus mioꝛ est totus medius tunc argumentatur maiorē esse in toto medio.Ergo quādo queruntur multa ex particularibꝰ in vna specie:ꝛ iueniatur vnū predicatū in oībus non opinādo vt sit aliqua

E pars in subto in qua nō iueniat̄ hoc p̄dicatū:ꝛ est certificatū:ꝙ nō videbit̄ ꝑ hoc qđ vī a ꝑtibus ꝑ hūc modū declarationis cognoscit̄ eē vnius p̄dicati in tota illa specie a ꝑte expientie in oībꝰ suis ꝑtibꝰ.Et ꝑ hāc viā habemus cognitionē maioris ꝑtis sp̄ēruꝫ p̄ncipioꝝ artis medicie. Et p̄nm qđ nobis dat eē rei solū est post ꝯcl̄onē:vt non sit ꝯuersiuū suꝑ mediū terminuꝫ:ꝛ in h̄ mō cadit demr̄atio esse.x.g̃.sicut volumus declarare eē virtutē nutritiuā homini ꝑ vnū p̄nm qđ dicet.oē aial est nutribile:ꝛ fiet argumentum hoc sic.oīs hō est aial:oē aial est nutribile.g̃ oīs homo est nutribilis:ꝓpterea qa hoc principiū non ꝓdest nobis nisi ad tribuendū virtuteꝫ nutritiuā hominī:sꝫ nō vt virtus nutritiua sit causa ꝓpinqua homini.Et q̄re non iuuat nos in dādo causam rei:qa non conuertit̄ maioꝛ su
F per medium:qa oē nutribile nō est aial.Et in sūma dico ꝙ demōstrationes que nascunt̄ a causis remotis:vl̄ sint affirmatiue:vel negatiue sunt demonstrationes eē ꝛ non demōstratiōes cāe:qa demōstratio cāe est p̄ma ꝛ ꝓpinqua.Et oēs iste res faciles sunt ei qui studuit in logica ꝑ aliqđ tp̄s:ꝛ perfectius cognoscet iuuamentū qđ faciūt in hoc loco ꝛ etiā necessitateꝫ.Et postq̄ ita est sicut dcm̄ est debemus ꝑscrutari de ꝓprietatibꝰ:ꝛ dicamus: videnduꝫ est si possit iueniri via qua possimus cognoscere ꝙ ꝓprietates sint ꝑ cōparationē alicuiꝰ alteriꝰ rei:sicut est ad cōparationē corporis hoīs.Et dicimꝰ ꝙ hoc nō potest sciri nisi vno duoꝝ modoꝝ.Unus ē vt sit nā ꝓpter quā ꝓuenit hec opatio manifesta apud nos ꝑfecte:aut ꝑ p̄mos intellectus aut per demr̄ationē.Alter est vt iueniant̄ res ꝓprie posterius illi nāe.Et ad hec vt sint ille res ꝛ ꝓprietates eq̄les i vno p̄dicato.Et etiā vt sint ille eedē res posteriores magis note apud nos q̄ proprietates:ꝛ vt sint ille
G res ꝓpter quas possint sciri ꝓprietates absq̄ medio.Om̄ sp̄ēs harū demōstrationū q̄uis sint ex rebꝰ:q̄ sunt quasi per accidens:sunt tn̄ veraces.Et nos vellemꝰ si posset eē inuenire hoc quesitū virtute illarū demōstrationū.Sed videt̄ ꝙ iam sit sniatum ꝙ natura qua operat̄ ꝓprietas non possit sciri perfecte:qa ꝓprietas nō est nisi vna operatio existens per se trāsiens ab vno ente ad aliud ꝑꝑ ꝓportionē mēsuraꝝ elementoꝝ quā hꝫ vnū ens cum alio. Et hec mēsura cōprehendi nō pōt ꝑ modū arbitrij:neq̄ etiaꝫ pōt sciri hoc plus q̄ fit hec cognitio:q̄ nō est perfecta. Neq̄ ēt inuenit̄ hic aliud accn̄s posterius qđ significat suꝑ hanc nām veraci significatiōe.Etiaꝫ neq̄ est aliqua nisi ꝓprietas eadē quādo sentit̄:qa tūc significat suꝑ hanc nām:ꝛ si est impossibile hoc scire:codeꝫ mō est impossibile inuenire in eo ꝙ habet ꝓprietatē vnū accidens equale ꝓpetati ad hoc vt significet suꝑ ꝓpetatē:ꝛ sit manifestiꝰ apđ nos q̄ ipsa:qa nō ē ꝯueniēs iuenire hoc nisi
H qn̄ iueniret̄ vnū accn̄s mag̃ notuꝫ qđ significaret ꝑfecta significatōe:suꝑ nāꝫ ꝑꝑ quā fit hec ꝓprietas.Et ꝓpea qa ꝓprietas seqtur ꝓportionē mēsuraꝝ entiū poſe fuit iueniri in vna re ꝓprietates q̄si ifinitas:ꝛ res q̄ est ꝓpinq̄ ifinito nō pōt sciri perfecte ꝑ arbitriū:neq̄ ēt possumꝰ iuenire signa significātia subaliter super hāc nāꝫ.Et postq̄ ita est debemus ꝑscrutari si possibile est apꝓhēdere primas opatiōes per viā demōstratiuaꝫ aut nō.Et dicamꝰ ꝙ via qua ꝑscrutati sumus suꝑ ꝓpetates erit eadē cū via qua hic erimꝰ scrutati:qa si posset apꝓhēdi arbitrio medicina tēperata aut distēperata in fine eq̄litatis:hoc non eēt nisi cū cognosceremus nām que hoc opat̄ ꝑfecta cognitiōe.Quia qn̄ nos tractamꝰ de medicia si ē calida aut frigida aut temperata:nos nō intelligimus hoc nisi quia habet per sui nām ꝛ preparationeꝫ permutādo se a corpore humano:vel vt ꝑmutet̄ a corꝑe humano:ꝛ corpus postmodū ab ea recipit vnā q̄litatē ꝑmutatā cōparataꝫ

I pportionatā q̄litatibus nālibus q̄ sunt in corpore:quā p
portionē dicimus tēperātiā:eē aut distēperātiam. Ergo
vtinā ego scirē q̄ nā est hec pp quā pparatū est corp⁹ hu-
manū pati has passiões:ꝛ q̄ est illa q̄ pparata est ad agē-
dū:ꝛ cui rei has debemus cōparare:hoc est cui rei debe-
mus cōparare mensuras eloꝝ q̄ sunt in illa. Propterea
qa h̄ opatio nō dī nisi cōparatiue ad corp⁹ hūanū. Et p-
pterea appet pma frōte q̄ dz fieri cōparatio iter cōplo-
nē ciboꝝ ꝛ mediciaꝝ ꝛ cōplonē hois:ita q̄ mēsure eloꝝ
que iueniunt̄ in cibo ꝛ medicina in q̄litate eq̄les sint his
que in hoie iueniunt̄:ꝛ h̄ est qd dī cib⁹ tēperatus ꝛ medi-
cina tēperata. Et qd egredit̄ a tēperātia ad vnā extremi-
tatū est illd qd est augmētatū aut diminutū in illo extre-
mo. Hec est melior rō q̄ possit assignari pportiōi ꝛ com
parationi ciboꝝ ꝛ mediciaꝝ corpori humano ꝛ opatiōi-
bus ipsius. Sz vnū nobis obuiat q̄ si ita est nullus cib⁹
dz dici tēperatus hoī nisi caro humana. Et forte posset eē
q̄ carnes gallinaꝝ per modū siltudinis remote eēnt tē-
perate cōploni hois:aut cōplo carniū edi simil'r. Sz de
K terre nascētib⁹ nullū tēperatuz poterit ineniri:ꝛ min⁹ de-
bēt eē cal'a corpore hūano:qa corpora aialiū sunt calidio
ra nascētib⁹ terre:ꝛ ppea nō inenit̄ in terre nascentib⁹ ca-
lor in actu. Et postq̄ nō est via cognoscēdi hāc nāz perfe
cta cognitiōe ab hac pte cōparatiōis q̄ est iter nāz corpo
ris ꝛ cōplonē qua opant̄ medicie has opatiões:fortasse
poterit cognosci a pte cōparationis ꝛ pportionis mensu-
raꝝ elemētoꝝ:quā hz medicina a seipsa hoc est qa medi
cina i qua dn̄abit̄ calor in seipsa:illa dī cal'a:ꝛ illa in qua
dn̄abitur frigus dicitur frigida. Et sic de sicco ꝛ humido:
qa medicina in cuius ptes dn̄abitur ps ignea illa erit cō-
ueniens vt ex ea generet̄ calor magis sicut vī in sulphu-
re ꝛ in silibus. Hec est vna via q̄ posset sustineri in parte.
Sz ēt illa est corrupta in plurib⁹ suis ptib⁹. Ideo qa iue-
nimus multas res q̄ sūt in suis cōplonib⁹ cal'iores. Et qn̄
nos cōparamus eas corpori humano:h̄ est qn̄ eas come
dit hō iueniunt̄ frigidiores sicut mustuz ꝛ vinū antiquū:
qa in eo.s.musto apparet calor manifestior. Postq̄ tu vi
des qa bullit ꝛ cōparādo ipz corpori humano est fridi⁹.
Et videmus res in qb⁹ frigiditas est magis manifesta ꝛ
cōparatiōe ad corpus nr̄m sunt calidiores sicut vetus vi
nū. Et si tu dicis h̄ pueniṫ a vtute corporis. Ergo sum⁹ in
L eo qd prius eramus ꝛ nō sumus egressi. Et q̄re volo in h̄
conari qa in terre nascētib⁹ ꝛ aialibus oib⁹ dn̄at̄ calor:ꝛ
si refrigidarent̄ ppter dn̄aus in eis nō est frigiditas illa
a parte qua sunt terre nascētia:aut aialia in actu. Sed q̄-
dā eoꝝ inueniunt̄ calida cōparatione corporis humani:
ꝛ q̄dā frigida:ꝛ nō solū frida veꝝ etiā mortifera pp frigi
ditatez:ꝛ illud qd est mortifeꝝ nō est mortifeꝝ ex parte
qua frigidū est in actu:qa vinū qd est viuificatiuū est fri
gidū in actu.ḡ nō pueniṫ nisi a parte pmutationis quā re
cipit a nostro corpore:ꝛ hec permutatio aut est ad magis
cal'm:aut ad magis frigidū:ꝛ si ad magis cal'm ḡ calefit ꝛ
nō refrigerat:si ad plus frigidū.ḡ in corpore nr̄o est frigi
ditas in actu in q̄rto gradu aut vltra.ḡ sunt occupati oēs
passus vel trāsitus:ꝛ est nobis necesse tēptare nouuz pas-
M sum. ¶ Et dicemus paꝝ de eē olei. Oleū est ex reb⁹ in q-
bus dn̄atur humiditas ꝛ caliditas:eo q̄ partes aeree i eo
sunt manifeste multū. Et si aliqs quereret qūo pōt eē vt
in eo partes aeree dn̄entur cuz videamus q̄ ingrossatur
ꝛ ɔgelat̄ ꝛ inspissat̄ a frigore ꝛ dicit̄ q̄ nō ɔgelant̄ a fri-
gore nisi sube aquose. Debemus respōdere q̄ nō conge-
latur ppter frigiditatē nisi ppter multaz ɔuersionē suaꝝ
partiū ad aquā ꝛ ab illa ɔuersione pueniṫ hoc. ꝛ multuz
subtiliati sum⁹ sup eē olei sup 4° metheoroꝝ. ꝛ ibi sūt so-
luta oia dubia:ꝛ ppterea nō pōt hri ex h̄ certitudo nisi p

De temperatura olei:

expientiā:ꝛ qūo nō debes h̄ credē:qa tu vides q̄ qn̄ po N
nim⁹ i ignē mltas res nō subito alterāt̄:pp calorē nālez
q̄ ē in ipsis:ꝛ qn̄ comedūt̄ ab aliqb⁹ aialib⁹ icōtinēti alte
rāt̄ pp calorē nālē q̄ ē i ipsis aialib⁹:sic dī q̄ cū strutiōi-
b⁹ dat̄ ad comedēdū auꝝ ꝛ icōtinēti exhat̄ a stōcho iue
nit̄ multū diminutū:ꝛ h̄ ē vitas:q̄uis auꝝ dure patiat̄ ab
igne:nec pōt dici q̄ calor strutiōis sit fortior igne. nā ver
bū eēt vanū. Ergo h̄ res nō ē nisi illd qd seqt̄ a tota suba
in calore strutiōis:ꝛ nō pp fortitudinē q̄litati caloris:ꝛ h̄
est manifesti⁹ i cibis q̄ i medicis:ppea qa cib⁹ ē illud qd
hz p sui nām vt ɔuertat̄ ꝛ alteret̄ a cibato:ita vt sit cū ci-
bato idē in spē ꝛ manifestū ē q̄ h̄ ɔueniētia q̄ ē iter cibū
ꝛ cibatū nō est nisi a tota suba:ꝛ ppea vna ꝛ eadē res vni
aiali est cibus ꝛ alteri est venenū:sicut elleborus coturni
cibus:ꝛ napellus çaratro q̄ latine sturnelli nominant̄:sz O
medicina eo q̄ operatur in corpore ppter pmas q̄litates
opinant̄ qdā vt illud arbitrio possit comprehendi.
¶ Cap. 25m. Quod est de inuestigatione qual'r sunt verifi
cata signa rationabilia ciborum ꝛ medicinarum.

Et Gal. ꝛ alij medici conati fuerūt fa-
cere regulas demōstratiuas
vt pbarēt opōnes haꝝ mediciaꝝ i corpib⁹
humanis:q̄uis nō sint nisi signa opinātia si
cut dn̄suz ē supi⁹:ꝛ vt ipz honorem⁹ dicim⁹
q̄ hn̄t veritatē p maiori pte:sz nō necīo:ꝛ ēt qa mouent
hoiez ad experiētiā. Et ppea dicit Gal. q̄ duo istā qbus
hec ars fuit inuenta fuerunt ratio ꝛ experiētia:ꝛ ēt confe-
rūt ad habendā cognitionē reꝝ expertaꝝ vtrū sint ciba-
les aut medicinales. v.ḡ. sint duo cibi. vnus sit facilis vl' P
leuis:alter vo grauis ꝛ durus:nos dicimus q̄ facilis ꝛ le
uis citius alterabit̄:eo q̄ citius recipiet diuisionē a calo-
re nāli ꝛ citius patit̄. Et adhuc plus si conati essemus in
his reb⁹ ad accipiēdū per vnā viā cāz ꝛ eē simul:eēt val-
de difficile:ꝛ qn̄ habebimus experientiā eē facile erit no
bis. dare cāz per hūc modū speculatiōis:ꝛ erit hec ars rō-
cinatiua. Et qn̄ vna medicia nō cōplebit itētionē nostrā
hac rōne:poterimus ad aliā transire. Sz qui nō hr̄et nisi
experiētiā nō posset hoc obtinere. Et iā dilatat⁹ ē Gal. in
diuisiōe haꝝ duaꝝ reꝝ:nisi qa demr̄ationes ꝛ snie date a
Gal. ꝛ qbusdā medicis veniētib⁹ post eū sūt breues respe
ctu illaꝝ q̄ hic dici pn̄t:eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup na
turā medicinaꝝ ex pte sapoꝝ ꝛ odoꝝ:ꝛ velocitate ɔuer-
tendi ab igne:ꝛ si poneremus oia hec eē signa erūt ppo-
ra nārum q̄ tenent̄ has opōnes facere in corpore huma-
no. ¶ Sz signa subalia necesse est vt sint eq̄lia naturis q̄
manifestant sup eas:ꝛ tūc poteris ire a nouissimo ad pri
mū:ꝛ a pmo ad nouissimum. Et si nō fueris pscrutat⁹ spe
culatiões huius artis per hanc viā ignorabis nām medi
cine calide inq̄tū absolute cal'a extitit:ꝛ frigide inq̄tum
frigida:nec ēt scies nāz medicine calide in eo q̄ est cal'a Q
pfecte:nec frigide in eo q̄ frigida est. v.ḡ. si cognitio me
dici in medicina calida nō esset:nisi ppterea q̄ hz sapo-
rem acutuz:aut amaruz:aut salsum:ꝛ q̄ nā que hz calefa-
cere facit hoc:tūc est eius speculatio in hac arte multum
diminuta:ppterea qa multe res sunt calide:ꝛ non hn̄t sa-
porē amaꝝ neq̄ acutū:sicut carnes passeꝝ ꝛ columbaꝝ
iuuenuz ꝛ silium. Quia cibi ꝛ medicine vl'r sunt terre na-
scentia:aut aialia:aut mineralia:ꝛ sapores nō dn̄ant̄ nisi
in terre nascentibus aut aialibus. Et nobis necesse est vt
istarum reruz arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
ram medicinaꝝ calidaꝝ fri. sic. ꝛ humi. ꝛ postea studebi-
mus in rebus que significāt has naturas. Ergo primo cō
sideranda sunt signa quibus possimus cognoscere quāti-
tatem haꝝ mēsuraꝝ a cōplexionibus medicinaꝝ. Et di-
cimus q̄ res qbus possunt sciri sunt res superuenientes
vnicuiq̄

A vnicuiqꜫ qualitati rei cōplōnate: ꝓpterea qꝛ cōplōnatuꝫ est corp⁹ ꝯsil'e in partib⁹: ⁊ ista supuenientia sunt ďie que aduenıūt ei a mensuris mixtionū illaꝝ. Et quedam istaꝝ ďiaꝝ sunt q̄ ꝯtinent oia corpora ꝯsil'ia ⁊ sunt oēs enumerate in 4° metheoroꝝ: quaꝝ q̄dā sunt q̄ cōgelanť: ⁊ q̄dā nō: ⁊ q̄daꝫ dissoluunť ⁊ q̄dā nō: ⁊ quedā sunt lenes ⁊ q̄dā aspere: ⁊ q̄daꝫ sunt q̄ sunt extēsibiles ⁊ q̄dā nō. Et quedā sunt que sunt ꝓprie q̄busdaꝫ corporib⁹ ꝯsil'ib⁹: sicut odores: ⁊ sapores: ⁊ colores. Et q̄dā q̄b⁹ est ďnatio manifesta vni⁹ elemētoꝝ ꝑ se qñ sentiunť ꝑ tactū calide: fri. hu. aut sic. ⁊ h̄ nō inueniť nisi in reb⁹ in q̄b⁹ est caliditas: frigiditas: humiditas: aut siccitas in actu. Sed cuꝫ nos ꝑscrutati fuerim⁹ cibos ⁊ medicinas: nos tēptabimus eos in eo ꝙ

B sunt ꝑtes rei cōposite: ⁊ h̄ est ꝓpriuꝫ in medicis ⁊ cibis q̄ sunt ꝑtes terre nascētiuꝫ ⁊ aialiū. Et q̄daꝫ illaꝝ sunt que iudicanť per eaꝝ oꝑatiōes ⁊ loca: ⁊ si sunt ꝑtes aialiuꝫ iudicanť a regimēto illoꝝ aialium: ⁊ a specie illoꝝ ciboꝝ: ⁊ gñal'r necesse est vti in aialib⁹ cōparatis reb⁹ q̄b⁹ vsi sumus in cognitiōe cōplōnis hōis in oꝑatione: regione: ⁊ loco: ⁊ cū dico hic oꝑationē: intēdo oꝑationē aie: h̄ est nutrimentū sensibilitatē ⁊ cōcupiscibilitatē: ⁊ alias oꝑationes aie que dicte sunt. Iste sunt vie q̄b⁹ possumus ꝑ hāc arteꝫ iudicare: ⁊ q̄uis nō sint fortes sine eis nō possum⁹ eē nec ipsas diminuere. Sed dicēduꝫ est de vnaquaqꜫ istaꝝ ꝺm ꝙ melius eē poterit: nec petēdum est vltra illud q̄ď dictū est sicut dicit Aristo. qꝛ nō debemus querere a traulo sermocinari: nec a muto loqui: ⁊ in his nō est aliud nisi vt recipianť a naturali: ⁊ ab eo q̄ď videmus ꝙ facit natura: qa demonstratio nō h̄ꝫ veracem viam in hac arte.

¶ Cap. 26ᵐ. In quo docet cognoscere complōnē ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ per gñales ďias corpoꝝ mixtoꝝ.

C ET dicamus ꝙ res que sunt manifestiores a q̄b⁹ possumus hr̄e certitudinē cōplōnis corpoꝝ consil'iuꝫ est cōgelatio ⁊ spissitudo: humectatio: resol'o: dissolutio: facilitas: viscositas: subtilitas: grossicies: mollificatio: duricies: cōbustibilitas: ⁊ non combustibilitas: oppilatio: ⁊ apertio: ⁊ quedā cōgelatio a calido: ⁊ quedaꝫ a frigido. Eoꝝ que cōgelantur a frigore: quedaꝫ sunt que inspissanť primo a calore: ⁊ q̄dā que non sunt ispissata p̄mo a calore: ⁊ q̄dā q̄ inspissanť ab vtroqꜫ. Et eoꝝ q̄ dissoluūť: q̄dā dissoluunť a cal'o: ⁊ q̄dā a frido. Et eoꝝ q̄ humectanť: q̄dā humectanť a calido ⁊ quedā a frigido. Sed q̄ cōgelate sunt a calore calor ⁊ siccitas sup eas ďnať: vt est sal ⁊ spēs ei⁹. Sed que cōgelata sunt a frigore si in primis esset inspissata a calore: ⁊ ista spissitudo esset ꝓpinqua spissitudini q̄ fit a nā aerea aut aquea: sicut spissitudo butyri hec erit nc̄cio calida: ⁊ ideꝫ est de oleis gūmis ⁊ sil'ib⁹: ⁊ que ꝯgelate sunt a frigore: ⁊ nā terrestris sup eas ďnať: si calor p̄us eas ispissauerit: ergo friditas ⁊ siccitas ďnabunť in eis: sicut sunt ossa: cornua: pāniculi: ⁊ sil'ia. Sed q̄ sunt cōgelate a frigore: nec sunt p̄us ispissate

D a calido nāl'r hec spissitudo erit frigida ⁊ humida: sicut ē argētū viuū ⁊ sil'ia. Et q̄ res sunt ispissate a calore ⁊ coagulate a frigore sunt ꝓpīque equalitati: sicut est cachimia: ⁊ res que dissoluunť a calore semꝑ coagulanť a frigore: ⁊ q̄ coagulanť a frigore dissoluunť a calore. Ideo cuꝫ nos videmus res que sunt dissolute a calore debemus inspicere si coagulate sunt a frigore: nec inspissate sunt a calore iudicamus ipsas esse frigidas ⁊ hu. Et si sint inspissate a calore cū ďnio partiuꝫ terrestriū: iudicamus ipsas eē frigidas ⁊ siccas: sicut ferrū ⁊ m'lta metalla. Et si cū hac spissitudie dominanť ꝑtes aeree: tunc eas iudicam⁹ humidas declinantes ad caliditatē: sicut est pinguedo intestinoꝝ: ⁊ sunt res que dissoluunť a frigiditate ⁊ hu. vt sunt species salis.

ferrū frig. & sicū:

E Sed res que sunt ispissate a calore pro maiori ꝑte sunt calide ⁊ sicce: excepto ꝙ illa spissitudo nō sit fundata i suba aerea sicut sperma: qꝛ tūc illa suba erit humida aut tēꝑata sicut lac coctū. Sed res q̄ sunt ispissate a frigiditate ⁊ hu. si calor est in p̄mis oꝑatus aliquā coagulationē dꝫ dici ꝙ sint calide ⁊ hu. vt est ius pingue. Et si sint ispissate: ita ꝙ calor in p̄mis nullaꝫ fecerit coagulationem debēt dici vt sint fride ⁊ hu. sic̄ lac q̄ď coagulať multa friditate. Et debes scire ꝙ pōt eē ꝙ oꝑatiōes quas faciūt caliditas ⁊ frigiditas i reb⁹ istis pñt eē nāles aut accñtales: ideo debemus iudicare sup gñato illaꝝ si est nāle: qꝛ cōpl'o ꝑꝑ quā medicina h̄ facit erit nālis sicut ē spissitudo sꝑmatis ⁊ cōplexio q̄ facit nō nāle est nō nālis: sꝫ accñtalis sic̄ spissitudo q̄ fit in musto qñ ad igneꝫ decoquiť. Sed res q̄ inspis-

F sanť a calore ⁊ frigore eq̄l'r sunt aeree ⁊ aquee: ⁊ eaꝝ ꝑtes sunt ꝯglutinate simul sic̄ oleū oliue: ⁊ alia olea q̄ pñt recipere has oꝑatiōes: qꝛ oleū ispissať ⁊ ꝯgelať a frigiditate. ꝓpterea qꝛ ꝑtes aeree q̄ sunt in ipso cōuertunť ad aquā: ⁊ iterū ispissanť a calore. ꝓpterea qꝛ resoluunť ꝑtes aquee ⁊ remanēt aeree cū terrestrib⁹ in eo ďnantib⁹. Et res q̄ nō inspissanť a calore vel a frigore sunt aquee cū pauca terrestreitate: ⁊ calor eas ꝯsumit anteqꜫ inspissenť. Nec etiaꝫ frig⁹ pōt eas ispissare ꝑꝑ paucā terrestreitatē q̄ est in eis: eo qꝛ nō inspissat frigus: nisi qñ exhibit caliditatē exñteꝫ in eis: ⁊ spargit humiditatē: ⁊ tūc aduenit siccitas: ⁊ illa ď cā erit coagulatio: ⁊ inspissatio: ⁊ qñ due res recipiūt cōgelationē ⁊ inspissationē eq̄li tꝑe: aut ꝑꝑ vnū motorē eq̄leꝫ in subtilitate ⁊ grossitudine sunt in vno gradu eq̄les in caliditate ⁊ frigiditate. Sed si vna eaꝝ plus inspissať. coagulatio ipsius est velocior. Et cū motor ipsius est fortior h̄ꝫ ineq̄litatē ꝺm hoc. Sed res lenes ⁊ viscose hñt dominiuꝫ

G aque ⁊ terre: ⁊ ꝓpterea sunt frigide ⁊ grosse: sed lenes hñt ďniuꝫ aereitatis cū pauca terrestreitate: ⁊ ꝓpter h̄ de facili diuidunť: eo qꝛ aereitas q̄ admixta est ei est elemētuꝫ hu. ⁊ ideo leuiter ab alio diuidiť: ⁊ modica siccitas que est admixta ei leuiter recipit passioneꝫ. Et res hūide recipiūt extēsionē ꝓpter partē humidā aqueā q̄ est in ipsis: ⁊ ꝑꝑ ďnationē ꝑtis terrestris cū aquosa sūt difficiles diuidi in duas ꝑtes: ꝓpterea res lenes vel faciles sunt ꝓpinque vt ꝑmutenť digōni ꝑꝑ facileꝫ diuisionē eaꝝ: qꝛ calor in eis plus ďnať: qꝛ hec est vna ex reb⁹ q̄ adiuuāt ad velocitatē digōnis: qꝛ difficultas diuisionis partium fatigat nām. Et scias ꝙ viscositas ⁊ spissitudo significant siccitatē ꝑꝑ dominationē ꝑtiuꝫ terrestriū: si est medicinalis: ⁊ si est cibalis est difficilis digōnis: ideo qꝛ forma corporis difficileꝫ suā deserit nām. Et subtilis suba si est aerea signat caliditatē ⁊ humiditatē: ⁊ si ignea signat calorē ⁊ siccitatem. Et mollicies signat corp⁹ humiduꝫ: ⁊ ꝓpterea res molles facile permutanť sicut fruct⁹ recētes ⁊ humidi: ⁊ dure signi-

H ficant ꝯtrium. Et spissitudo ⁊ mollicies ⁊ subtilitas ⁊ duricies nō signant nisi sup virtutes patiētes in re: hoc est humiditatē ⁊ siccitatē: ⁊ nō sup agētes. Et oppilatio ⁊ euaporatio dr̄ ꝺm duos modos. vnus qui dꝫ sic veraciter appellari: ⁊ est talis oꝑatio: h̄ est augmētuꝫ vel diminutio quātitatis: sicut nos videm⁹ mustū facere ex seipso euaporationē in vtre clauso: ⁊ crescit quātitas sua vltra mensuraꝫ primā nō exñte additiōe sube in ipso: ⁊ aliq̄ñ frāgit vtrē. Et sicut videm⁹ in nebulis que ꝯstringunť ⁊ oppilanť in seipsis ⁊ redeūt ad paucā mensurā nihilo ex eis exeunte: ⁊ elarganť ⁊ crescūt nullaꝫ additionē recipientib⁹. ⁊ cā in h̄ est: qꝛ aer est maior aqua ⁊ terra: ⁊ qñ res appropiquat nature aeris ei⁹ quātitas plus crescit: ⁊ qñ appropinquat plus nature terre ⁊ aque diminuitur plus: ⁊ ꝓpterea res vaporabiles sunt aeree: ⁊ sunt calide ⁊ humide: ⁊ que sunt clause ⁊ oppilate in seipsis sūt frigide ⁊ humide. ꝓpterea

F quia euapoꝛatio nõ eſt niſi dilatatio ſube aeree:⁊ non eſt augmẽtuz rei veniẽtis ab extra:⁊ ſic eſt oppilatio ꝑ ꝯriũ. Et ꝓpterea ponit̃ fermẽtuz in pane:ad hoc vt faciat ipz ſpongioſuz ⁊ in eo dominet̃ aereitas: ⁊ ſit facilis ad digerendũ:ꝓpterea q2 coꝛp⁹ aereuz leuius eſt ad ꝑmutãdum ꝑꝑ ſuã humiditatẽ:q2 ſuba ſicca eſt dura ad ꝑmutãduz ⁊ digerẽdum. Alter ꝟo modus eſt qui dicit̃ vapoꝛatio vel oppilatio ꝓpter diſpõnez coꝛpis qð hʒ foꝛamia larga vł ſtricta:q2 qð hʒ largos poꝛos dicim⁹ eſſe vapoꝛoſuz:⁊ qð hʒ ſtrictos dicim⁹ eſſe oppilatũ:q2 nãlis intellꝰ eſt intelligere iſtas res i ſuba coꝛpoꝛea eaꝝ:⁊ nõ ꝓpter largi tatẽ aut ſtricturã foꝛaminũ:q2 hec ſunt ꝟba vulgarium:q̃uis etiaz illud adiuuet digõnẽ ꝓpter facilitatẽ digõnis.

Cur fermetum in pane. (handwritten marginal note)

K Sed res cõbuſtibiles ſunt de nec̃itate ignee ſicut ſulphur: aut aeree ſicut fenũ. Et ꝓpterea velociter ꝑmutant̃ ab igne. Et ſi diceret̃ ſic in digõne h non cõueniret niſi reb⁹ q̃ comedunt̃:ſʒ ſi nos intelligerem⁹ ꝙ h eſſet veraꝝ ſꝫm Gal. nõ eſſet neceſſe attribuere medicine oppilõnẽ ⁊ ſubtilitatem:q2 poſſibile eſſet vt res eſſent groſſe ſube: ⁊ de facili ꝑmutarent̃:q2 hñt foꝛamina magna:per q̃ poſſet ignis de facili trãſire:⁊ ꝓpterea ſuꝑ eas dñabit̃ ignis ⁊ comburent̃ ſubito:qð facere non põt caloꝛ nãlis:ꝓpterea q2 eſt humidus:⁊ eſt debilioꝛis caloꝛis q̃ȝ ignis:q2 res ſupꝛadicte nõ ſunt faciles ad cõburẽdum niſi ꝑꝑ accñtia largitatis ſuoꝝ foꝛaminũ:ſicut harũdines. Sed res que intẽdit̃ hẽre vapoꝛationẽ ⁊ oppilõnẽ a ſuba ſui coꝛpoꝛis:hoc eſt ꝓpter raritatẽ ſuã:aut ſpiſſitudinẽ ſuaz a ꝑtib⁹ ſube ſue:⁊ illa hñt cõparationẽ cũ caloꝛe nãli qui opat̃ in coꝛp⁹ nr̃z. Sed res que nõ recipiunt cõbuſtionẽ ſunt res terreſtres ⁊ aquee:hoc eſt qð põt dici in ſignificationib⁹ vłib⁹ ſuꝑuenientibus naturis coꝛpoꝝ conſimilium.

Cap. 27m. Qð eſt de cognitiõe medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ per rõnem ſumptã a ſpeciali dr̃ia mixti que eſt ſapoꝛ.

L DEinceps volumus narrare de ſapoꝛibus:odoꝛib⁹: ⁊ coloꝛib⁹. Et dicimus ꝙ ſpẽs ſapoꝝ que ſunt manifeſtioꝛes:ſunt dulcis:vnctuoſus:ſalſus:amar⁹:acutus:ponticus:ſtipticus:acetoſus:⁊ inſipidus. Dulcis ſignat cõplõnẽ calidã:ſʒ caloꝛ ipſius eſt tẽperat⁹ eq̃lr ad cõparationẽ cõplexionis humane ſꝫm Gal. Sed vnctuoſus dictus eſt:q2 pars aerea dñat̃ ſuꝑ ipm cũ modica aquoſitate:⁊ ꝓpterea caloꝛ ipſius eſt minoꝛ q̃ȝ caloꝛ dulcis. Supꝛa cõplõnẽ ſalſi dñat̃ pars ſicca aduſta:in q̃ mixta eſt pauca humiditas:⁊ caloꝛ ſuus maioꝛ eſt caloꝛe vnctuoſi.

M Et ſuꝑ nãm amari dñat̃ cõplo ſicca terreſtris:⁊ hoc poteſt naſci a calido ⁊ frigido. ⁊ ſignatio que ſeparat vnum ab alio eſt ꝙ ſignatio eius qð fit a frigoꝛe eſt vt ſit dulce poſtq̃ȝ fuit amarũ:ſicut ſunt glandes xilocaracta:⁊ aliq̃ ex cucurbitis. Et amaritudo que fit a caloꝛe ⁊ terreſtreitate reuertit̃ ad amaruz poſtq̃ȝ fuit dulce. Et h fit ꝓpterea ꝙ amaritudo ſeq̃t̃ duas ſpẽs cõplõnis:aut calidã ⁊ ſiccã:aut frigidã ⁊ ſiccã:queadmodũ iuenit̃ coloꝛ niger per caloꝛẽ ⁊ frigus. Et h qð dixim⁹ bꝛeuiter de amaro nõ ſenſerũt medici:qui nos ꝑceſſerũt:⁊ ẽt Gal. nõ appꝛopꝛiauit ipm niſi calido ſeoꝛſuz. Sed qũo nõ cogitãt h ꝙ opiũ eſt in fine amaritudis:⁊ iducit paralyſim ꝓpter ſuã frigiditatez:⁊ q̃uis poſſet dicẽ ꝙ nõ ꝓuenit amaritudo a ꝑte frigida. Nos dicem⁹ iaz eſt amaritudo dñans in ſuo ſapoꝛe:⁊ ſapoꝛ foꝛtis eſt in iudicio ſuꝑ nãz ibi: vñ dʒ iudicari ꝙ ſit magis calidũ q̃ȝ frigidũ:ꝓpterea iſte res accipiẽde ſunt a nãli. Et ꝙ nos dixim⁹ de amaro iuenit̃ in libꝛo noſtro:qui dr̃ liber de plantis ⁊ amaritudo q̃ ꝓuenit a caloꝛe ẽ calidioꝛ ſalſedine:q2 admiſcet̃ ſalſugini aliquãta humiditas. Et ſignat hoc aqua maris maioꝛis. q2 eſt nimis ſalſa:⁊ eſt multũ amara:⁊ nõ põt in ea viuẽ aliqð aial ꝑꝑ

N multã amaritudinẽ:ꝑꝑea q2 amaritudo eſt in vltimitate ꝯrietatis nutrimẽto aialiũ:⁊ ẽ ꝯriũ dulci ꝑꝑ ſiccitatẽ ſolũ ⁊ ꝑꝑea iterficit iſantes qñ multũ ea vtunt̃:ꝑꝑea q2 ſũt in vltio hũiditatꝫ:⁊ vłr nõ igredit̃ nã amaritudis i re cibali:ꝑꝑea q2 nõ ẽ niſi medicinalis:⁊ dulcis igredit̃ in cibos ⁊ medicias. Et ꝙ dñat̃ ſuꝑ acutũ ẽ multus caloꝛ cuz multa ſiccitate ⁊ ſubtilitate:⁊ ꝑꝑea caloꝛ illi⁹ ẽ foꝛtioꝛ oĩb⁹ aliȷs. Iſti ſunt ſapoꝛes ſignificãtes ſuꝑ ſpẽs reꝝ calaꝝ:⁊ vniuſcuiuſq3 eoꝝ hʒ in ſua ſpecie g̃dus:q2 qðdã dulce ẽ calidũ in g̃du ꝑ°:⁊ qðdã calidũ in 2°:aut vltra:⁊ ſic de ſalſo. Et ſapoꝛes q ſignificãt in medicis ſuꝑ cõplõnẽ fridã ſũt pontici:ſtiptici:acetoſi:⁊ iſipidi. Sʒ iſipidi magis debẽt attribui inſapoꝛabili q̃ȝ ſapoꝛabili. Sʒ dr̃ vt ſit ſapoꝛ ꝑꝑ ſenſuz guſtus:ꝑꝑea q2 q̃libʒ ſenſus ſentit ſenſatũ ꝓpꝛiũ ⁊ ꝓuationẽ illi⁹:⁊ ſtiptic⁹ ⁊ pontic⁹ ſunt vni⁹ ſpẽi ⁊ nõ diuerſificant̃ niſi ſꝫm magis ⁊ min⁹:⁊ illi ſignãt ſuꝑ cõplõne foꝛ

O ti ſiccitatis ⁊ friditatis:⁊ põticus in h eſt foꝛtioꝛ ſtiptico ⁊ acetoſus fit cũ friditate mixta in ꝑte humiditatis:⁊ nõ eſt remot⁹ a caloꝛe:⁊ ꝑꝑea incidit ⁊ ſubtiliat:⁊ ꝑꝑea ſubſiſtit põtico ⁊ ſtiptico in friditate. Et iſipidus ẽ aquoſus ⁊ frigidus:⁊ h eſt qð põt dici i ſignationib⁹ ſapoꝝ. Et q̃dã ſapoꝛes ſunt q nõ ſignãt ꝑfecta ſignatiõe ſuꝑ nãz rei:⁊ h põt eſſe in vna medicia cõpoſita ex pluꝛib⁹ ꝑtib⁹: quaꝝ q̃dã ſunt ſapoꝛabiles:quedã inſapoꝛabiles:ꝓpterea q2 nõ eſt neceſſe vt vnũqðq3 mixtũ ſit ſapoꝛitũ vt ꝓbatũ eſt i nãli phia. Et ſi hõ vellet iudicare totalitatẽ medicine nõ poſſet iudicare per ſapoꝛẽ ſuꝑ ipſaz totã:ſicut videm⁹ multa ex gũmis:q2 ſunt inſipida:⁊ tñ calida.

Cap. 28m. Qð eſt de cognitiõe medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ per rõnem ſumptã a ſpãli dr̃ia mixti que eſt odoꝛ.

P ET differentie odoꝝ:nõ ſunt manifeſte nobis ſicut dr̃ie ſapoꝝ. vñ nõ ꝓpꝛiũ hñt nomẽ ſic hñt ſapoꝛes:ſed dr̃ odoꝛ fetidus ⁊ odoꝛ aromaticus. Sed nos oꝛdinam⁹ nõia accõmodata a nõib⁹ ſapoꝝ ſicut diceret̃ odoꝛ acetoſus:⁊ odoꝛ acutus: ⁊ odoꝛ amarus:⁊ ꝓpterea ſignatio cõplõnis odoꝝ iſtoꝝ ſpãlr eſt equalis ſignationi cõplõnis ſapoꝛis dominãtis ſuper ipm. Sed odoꝛes aromatici:nõ ſunt niſi a cõplõne calida ex neceſſitate. Et fetidi fiunt a cõplõne frigida ab humiditate extranea cũ caloꝛe putrefactionis. Sed ſcias cum hoc toto ꝙ ſignificatio odoꝝ eſt multũ debilis:ꝓpterea q2 ſicut dictũ eſt ſuperius poſſe eſt eſſe medicinam cõpoſitã ex partib⁹ aliq̃bus odoꝛiferis ⁊ aliq̃b⁹ nõ odoꝛiferis:⁊ ſi iudicaremus ſuper totalitatẽ medicine ꝑ odoꝛem poſſet eſſe iudiciũ ignoꝛãtie. Ideo q2 de hac re non debemus iudicare de toto ꝓpter partẽ ſicut ille qui opinatus eſt ꝙ roſa eſt calida:eo ꝙ eſſet aromatica.

Cap. 29m. Qð eſt de cognitiõe ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ per rõnem ſumptã a ſpãli dr̃ia mixti que eſt coloꝛ.

Q SIgnificatio coloꝝ eſt multũ debilioꝛ ſignatione iſtoꝝ: ꝓpterea q2 coloꝛes nõ ſunt niſi in ſuperficie coloꝛati:⁊ ꝓpterea inuenies ſꝫm plus ꝙ cõplexio ꝑtis in qua eſt coloꝛ eſt alia q̃ȝ cõplexio toti⁹ coloꝛati:⁊ ꝓpterea vides ꝙ idem eſt coloꝛ in re calida ⁊ in re frigida:ſicut albedo que ẽ in ſale ⁊ cãphoꝛa. Sed vr̃ ꝙ coloꝛ verificet̃ plus in opatiõe eoꝝ que ſunt in vna ſpecie:ſicut eſt in gallinis albis ⁊ nigris:⁊ in cignis albis ⁊ nigris. Sed coloꝛes ſunt multifoꝛmes: ſed gñalr fiunt albi aut nigri aut cõpoſiti: ex his ſicut açurus citrinus ⁊ aliȷ. Sed viriditas ⁊ nigredo fiunt ex neceſſitate ex partibus ſiccis terreſtribus:quandoq3 fit ex multo caloꝛe ſicut nigredo in ethiopibus:⁊ qñq3 fit ꝓpter frigiditatem ſicut vinũ nigrum: ⁊ hec differentia iudicat̃:ex eo ꝙ

A precessit sicut alibi dictuꝫ est. Sed albedo qñ prouenit a
dñatiõe mixtionis partiũ terrestriũ cũ aereis signat calo
reꝫ aut tẽperãtiaꝫ: sic tu vides hoies hñtes pulchrã albe-
dinẽ. Sed q̃ fit ꝑꝑ admixtionẽ ꝑtiũ aqueaꝝ cũ terrestri-
bus qñ est in reb⁹ humidis signabit cõplõnẽ fri. ⁊ hu. Et
iam dictuꝫ est in libro nostro ꝙ albedo fit ex admixtione
partis ignee clare cũ corꝑe peruio. Et nigredo fit a parte
ignea tenebrosa cũ corꝑe non peruio. Sed colores rubei
oẽs significãt suꝑ calorẽ ꝑꝑ partẽ igneã que in eis mani-
festaꝛ: ⁊ citrinus est medius iter eos. Sed viriditas decli
nat magis ad nigredinẽ: sicut citrinus magis ad aliud ex-
tremuꝫ. Sed nã coloꝝ medioꝝ est cõposita ex nã extre-
B moꝝ. Hoc est qδ põt dici suꝑ signatiõe ṽtutũ mediciaꝝ
ex parte coloꝝ suꝑueniẽtiuꝫ corporib⁹ ꝯsilibus.

¶ Cap. 30m. Qδ est de cognitiõe ciboꝝ ⁊ mediciuaꝝ per
ꝓprietates eoꝝ ꝓut sunt ꝑtes terre nascẽtiuꝫ ⁊ aialium: ⁊
sunt hec quatuor. s. locus: tempus: ⁊ regio: ⁊ operatio.

Deinceps narrãde sunt ꝓprie signa-
tiones in illis: in eo ꝙ sunt
ꝑtes terre nascẽtiũ vł ꝑtes aialiũ. Nã terre
nascẽtiuꝫ cognoscit̃ q̃tuor reb⁹: vna a loco:
alia a regione: alia a tpe: q̃rta ab opõnib⁹: ⁊
nõ fortificant̃ h̃ opatiões nisi ꝑꝑ signatiões reruꝫ p̃teri-
tarũ: ⁊ q̃uis nos cognoscam⁹ ab istis cõplõneꝫ medicine
nos debem⁹ cognoscere ẽt ꝑ viaꝫ opationis duaꝝ medi-
cinaꝝ q̃ sunt in vna specie sic dictũ est. Et dicim⁹ ꝙ terre
nascẽtiũ q̃dã sunt ꝑfecta ⁊ q̃dã sunt diminuta. Et diminu
tuꝫ est illud in q̃ manifestat̃ dñiuꝫ vni⁹ elemẽti soluꝫ: aut
elemẽti aque sicut terre nascẽtia q̃ nascunt̃ ex aq̃ aut ele-
mẽti terre sicut terre nascẽtia q̃ nascunt̃ i locis petrosis ⁊
fortib⁹: ⁊ ꝓpterea ista terre nascẽtia sunt diminuta: h̃ ẽ qꝛ
nõ hñt flores ⁊ folia: ⁊ mãifestũ ẽ ꝙ dominãs suꝑ cõplõ-
C neꝫ istoꝝ est: aut friditas aut humiditas: sicut foliũ herbe
q̃ stat suꝑ faciẽ aque q̃ dĩ thaboleb: aut frigiditas ⁊ humi-
ditas sicut fungi. Et terre nascẽtia ꝑfecta sunt illa que na-
scunt̃ i mõtib⁹: qꝛ apꝑet ab eminẽtia mõtiuꝫ: vt dẽat gña-
re plura terre nascẽtia q̃ꝫ alia loca: dũmõ sint tẽperati cuꝫ
bona euaporatiõe: ⁊ cũ bona mixtiõe caloris cũ humidi-
tate: ⁊ dꝫ esse h̃ in eis: qꝛ hñt ascensuꝫ in aere: ⁊ sunt ꝓpin-
quiores influẽtie corpoꝝ suꝑioꝝ: ⁊ illa terre nascẽtia hñt
cõplemẽtum fructuũ floꝝ ⁊ folioꝝ. Et sunt terre nascẽtia
que nascunt̃ in deserto: ⁊ sunt q̃ nascunt̃ i viridarijs. Naꝫ
illa hñt plus friditatis ⁊ humiditatis de necitate: vt sunt
sicle nascẽtes in desertis ⁊ viridarijs. Et signatio q̃ proue
nit a regione est ꝙ q̃dã terre nascẽtia sunt q̃ nascunt̃ plus
in terris calidis: ⁊ q̃daꝫ sunt q̃ nascunt̃ plus in terris frigi
dis: ⁊ q̃ nascunt̃ in calidis pro maiori ꝑte sũt calida: sicut
q̃ veniũt ab india: ⁊ q̃ nascunt̃ in frigidis: vt plus sunt fri-
gida. Et põt eẽ aliqñ ꝑ accñs vt nascant̃ calida in terris
frigidis: sicut pinee que nascunt̃ in sclauonia: ⁊ frigide in
terris calidis: sic sunt tamarindi q nascunt̃ in terra arabũ.
D Et h̃ accidit ꝓpter duas res: aut ꝓpterea qa cortex illoꝝ
terre nascẽtiũ est fortis ⁊ dẽpsus: aut vt sint submersa sub
terra. Quia iste due res pñt dare colore ⁊ frigus in oi re-
gione: eo ꝙ calor nãlis existẽs in eis ꝯbit̃ intus ꝑꝑ frigi-
ditatem: ⁊ silr accidit de reb⁹ frigidis in terris calidis. Et
signatio tꝑis accipit̃ ꝫm ordinem regionis: qꝛ tu videbis
multa terre nascẽtia calida nasci in hieme sicut rapa ⁊ na
pones: ⁊ qñq̃ꝫ medicia frigida nascit̃ in tꝑibus calidis: ⁊
hoc accidit ꝓpter paucitatẽ sui caloris: qꝛ ꝑꝑ paucã frigi-
ditatẽ aeris consumit̃: sicut sunt olera multa tꝑe caloris.

¶ Et demr̃ationes vegetabiliũ sunt magne valde de eo:
qm̃ q̃daꝫ ex vegetabilib⁹ sunt q̃ cito mouent̃ ad augmẽ-
tuꝫ: ⁊ q̃daꝫ tardi⁹ crescũt. Sed veloces gñalr̃ signant cali
ditatẽ vel subtilitatẽ: vel suꝑ vtrũq̃ꝫ: ⁊ q̃ tardius crescunt
E significant suꝑ ꝯtriuꝫ. Et sunt ẽt alie signatiões significã-
tes suꝑ vegetabilia in velocitate ⁊ tarditate fructificãdi.
Et debes scire ꝙ velocitas natiuitatis terre nascentium
signat: aut calorẽ magnũ: aut friditatẽ. Et q̃dã sũt ex terre
nascẽtib⁹ q̃ hñt folia flores ⁊ fruct⁹: ⁊ q̃dã sunt q̃ non hñt
fruct⁹ nec folia: nec flores: ⁊ illa sunt grossa terrestria: aut
aquea: ⁊ qδ hꝫ florẽ ⁊ folia ẽ ꝑfecte tẽꝑatũ. Et terre nascẽ-
tia q̃ sunt spinosa ⁊ globosa vlr̃ sũt terrestria: ⁊ que hec nõ
hñt sunt ecõuerso. Et dĩie significãtes suꝑ nãꝫ aialiũ sunt
multe: qꝛ q̃dã crescũt in aqua: q̃dã in deserto. Que i aqua
crescũt sunt frida ⁊ hu. Que ṽo in deserto sũt cal. ⁊ sicca.
⁊ q̃daꝫ sunt volatilia: ⁊ q̃dã deambulãtia: ⁊ volatilia sunt
magis aerea ambulatiuis. Et q̃dã sunt sanguiea: ⁊ quedaꝫ
F exanguia: ⁊ que nõ hñt sanguinẽ sunt frigida ⁊ sicca: ⁊ que
hñt sanguinẽ sunt calida ⁊ hu. ⁊ q̃daꝫ sunt ouatilia: ⁊ q̃dã
nõ: ⁊ que sunt ouatilia sũt calida ⁊ hu. ⁊ q̃ nõ frida ⁊ sicca.
⁊ q̃daꝫ anhelant ⁊ q̃daꝫ non: ⁊ q̃ anhelant sunt calida: ⁊ q̃
nõ anhelant sunt frida. Et q̃daꝫ nascunt̃ in locis calidis: ⁊
quedaꝫ nõ: ⁊ que nascunt̃ in locis calidis pro maiori ꝑte
sunt calida ⁊ sicca: sicut cameli ⁊ capreoli. Et diuersificãt̃
cõplõnes aialiuꝫ in vna specie ꝓpter pascua: ⁊ ꝑꝑ aquã:
qa pisces qui nascunt̃ in loco petroso sunt subtilioris sube
⁊ minoris suꝑfluitatis alijs: ⁊ tales sunt qui velociter mo-
uent̃ ⁊ multũ laborant: ⁊ cõplexio istoꝝ est minoris hu-
miditatis: ⁊ qui paꝝ laborãt sunt fridigioris ⁊ humidio-
ris cõplõnis. Et quedaꝫ aialia sunt que incedunt sicut na-
scunt̃: ⁊ quedaꝫ nõ: ⁊ quedaꝫ sunt faciẽtia multos filios: ⁊
illa sunt calida ⁊ humida: ⁊ q̃daꝫ que nõ faciunt nisi vnũ.
Et diuersificant̃ etiã aialia ꝫꝫ diuersitatẽ ciboꝝ: qm̃ aia-
lia comedentia carnes sunt calida ⁊ sicca. Et cõplõ aialiũ
comedentiũ terre nascẽtia sunt tẽperate cõplõnis: vt sunt
G pecudes: boues: ⁊ his silĩa: ⁊ vt sunt de volatilibus galline
⁊ columbe. Item diuersificant̃ aialia ꝫm magnitudinẽ ⁊
paruitatẽ suoꝝ corpoꝝ: qa que sunt magni corporis sunt
terrestria: ⁊ que sunt parui corporis sunt ecõuerso: ⁊ h̃ est
in aialib⁹ que nascunt̃ in terra. Sed eoꝝ que nascunt̃ in
aqua magnitudo corporis signat multaꝫ humiditatem: ⁊
ꝓpterea laudat̃ in piscib⁹ paruitas: ⁊ in alijs aialib⁹ vitu
perat̃ duricies ossium: ⁊ multitudo corporis terrestrium:
sicut vngues: claui: ⁊ squame: ⁊ silĩa his: qꝛ hec significant
ꝙ multa est in eis terrestreitas: ⁊ ꝓpterea multe squame
laudant̃ in piscib⁹: qꝛ signant rem ꝯriaꝫ eoꝝ cõplõnib⁹: ⁊
etiã multe spine. Et similr̃ audacia cordis ⁊ pusillanimi-
tas signant suꝑ cõplõnẽ aialis: qꝛ aialia audacia sunt cali
da: ⁊ pusillanima sunt frigida. Et dĩie ꝑ quas cognoscunt̃
cõplõnes aialiuꝫ sunt multe: ⁊ nostra intẽtio nõ fuit nisi
rememorari eoꝝ breuiter ad mouẽduꝫ illum qui diligit
temptare ad h̃ vt perscrutetur oẽs alias dĩias: ⁊ sciat cãs
illaꝝ in libris nãlib⁹. Et scias ꝙ oia hec signa sunt accidẽ
tia que adueniũt corporib⁹ ꝯsilib⁹: ⁊ suꝑ ea significant: ⁊
H nõ sunt signa illis que nõ sunt cõsimilia nisi quãdo aggre
gant̃ oia ⁊ fit vna cõpositio iter cõtraria ⁊ iudicat̃ ꝓpter
dominãs: ⁊ illud põt esse verũ iudiciũ. Hec sunt gña reꝝ
q̃bus nos possumus cognoscere opationes medicinarũ ⁊
ciboꝝ. Et dicimus ꝙ possibile est cognoscere opationes
scδas medicinaꝝ: tunc qñ cognoscemus cõplõnem medi
cinaꝝ: in caliditate ⁊ siccitate: q̃uis hoc nõ verificetur in
omnib⁹: qꝛ inuenit̃ in q̃busdaꝫ medicinis ꝙ eaꝝ opatio-
nes scδe nõ sequũtur primas hoc est cõplexioneꝫ medici-
narum. ṽ. g̃. subtilitas ⁊ incisio non sunt attribuenda nisi
corpori mlt̃i caloris. Et nos inuenim⁹ medicinas tẽꝑatas
cum suis cõplexionib⁹: tamẽ sunt subtiliatiue: ⁊ incisiue:
sicut capillus veneris squinãtuꝫ: ⁊ similia his: ⁊ acetuꝫ est
in vltimitate subtilitatis ⁊ incisionis: ⁊ est tamẽ frigiduꝫ.
⁊ hoc accidit: qꝛ calor q in eo est sustentat̃ frigiditate que

I est in eo:qꝛ frigiditas sua cōpingit ipsuꝫ ⁊ cōprimit ipsuꝫ
ad ꝑtes intrinsecas mēbri:⁊ sic vr̄ ꝙ alie medicine faciāt:
hoc est vt habeāt sup̄fluā subtilitateꝫ in seipsis:aut vt eis
supuenerit aliq̄ res ꝓpter quā faciant h̄:⁊ pōt esse vt hec
res sit aliquātuluꝫ sil'is ei qḋ hꝫ aliquid a tota suba. Sed
opatio ꝑ cōparationē tertiaꝝ v̄tutū est debilis iudicij:eo
ꝙ est valde ꝓpinqua opationi q̄ fit a tota suba. hec auteꝫ
que dicta sunt necessaria fuerunt ꝯm tractatus vniuersa-
les in modo ciboꝝ ⁊ medicinarum.

¶ Cap.31m. Qḋ est de cōplexionibus ciboꝝ quorūdam ⁊
medicinaꝝ special'r ꝯm ꝙ certificatus fuit.G.

K Nunc aūt memorati erimus vniuscuiusqꝫ
eaꝝ spāl'r ꝯꝫ ꝯsuetudinē medicoꝝ.
Deinceps volum⁹ narrare de simplicib⁹ me
dicinis magis manifestis : que a Gal'.sunt te-
stificate:propterea qꝛ fuit verax ⁊ legalis ex-
perimētator i hac arte:⁊ nullus est q̄ possit ei cōpari : nisi
is q̄ cū clamat nō itelligit id qḋ clamat. Itē volo incipe a
cibis q̄ sunt cibi absolute:⁊ post illos dicā de illis qui sūt
medij iter cibos ⁊ medicīas : ⁊ post illos dicā de medicis
absolute.Concordati sunt medici ꝙ melior ex cibis terre
nascētib⁹ hoib⁹ nālib⁹:h̄ ē illis q̄ stāt in q̄nto climate:aut
quarto ē triticū artificial'r p̄paratū:⁊ h̄ fit multis modis.
Fit.n.panis fermētat⁹:⁊ açim⁹:⁊ crustella:⁊ bucella:⁊ sor-
bitiōes.q̄dā sunt q̄ frāgūt ipm postq̄ꝫ ē vstulatū:⁊ postea
infundūt in aquā:⁊ postea coquūt ipꝫ sine fractiōe:⁊ hoc
noiat̄ sauich.Et meli⁹ex tritico est illud qḋ est frāgibile ⁊
graue.Et melior ceteris ē panis factus ex farina tritici in
hūc modū h̄ est vt sit custoditū a malis accn̄tib⁹ eidē ve
nire potētib⁹:⁊ vt nō sint nimis furfures ab eo remote:sic
sunt remote ab armach.⁊ h̄ appellat̄ apḋ nos madechu-
ni:⁊ latini appellant panē grossuꝫ : ⁊ iste ē velocior ad di-
gerēdū q̄ꝫ darmach ⁊ minoris viscositatꝭ: q̄ꝫuis darmach
L plus nutriat:neqꝫ est tāte siccitatꝭ sicut furfureus:neqꝫ ad
meliā adeo cito cōuertit̄ vt ipm:qm̄ cortex vniuscuiusqꝫ
vegetabilis ē terrestris siccus : q̄ꝫuis furfure⁹ citius dige-
rat̄ ipso darmach ꝑꝑ abstersionē exn̄teꝫ in suo cortice:⁊
qn̄ ꝯficit̄ ponit̄ de sale ꝯueniēter:⁊ ꝯficit̄ cū multa aqua
ad h̄ vt sit spōgiosus:⁊ sit fermētatus cōpetēter ⁊ coctus.
Sed panis açim⁹est grossus ⁊ viscosus:eodē mō non est
bon⁹ q̄ est nimis fermētat⁹:qꝛ trāsmutat̄ ad hūores putri
dos ꝑꝑ calorē ex̄neū gn̄atū in eo. Et post bonitatē cibi ex
Panata. pane ē panata q̄ vocat̄ thausu:excepto qꝛ declinat ad fri-
giditatē ⁊ hu.ꝑꝑ aquā cū qua fit:⁊ qn̄ bulliūt frustula pa-
nis pluries in aq̄ feruēti:tūc fit iste cib⁹ in velocitate dige
stionis ⁊ leuitate:⁊ maxie egris ex complone calida.Sed
sauich est ēt bon⁹ cib⁹:⁊ qn̄ distēperat̄ cū multa aq̄ refri-
M gerat:⁊ est iuuatiu⁹:eo ꝙ vstulatio ⁊ infusio vaporauerūt:
⁊ subtiliauerūt:⁊ remouerūt viscositatē.Cōfectū cū melle
⁊ coctū datū sanis calefacit ⁊ nutrit multū. Et frumentuꝫ
coctū in aqua est grossuꝫ:viscosuꝫ:oppilatiuū:⁊ duꝝ dige
ri plus alia re:⁊ est valde malū. Et pultes sūt grossi:⁊ qui
fiūt ex frumēto sunt peiores ⁊ refrigerāt ꝑꝑ suā acetosita
teꝫ:⁊ sunt ꝓpinqui corruptioni:⁊ ꝓpterea sunt abijciendi
ab illis q̄ sunt parati egritudinib⁹ putridis.Sꝫ panis qui
fit ex ordeo ꝯm modū q̄ fit ex frumēto sequit̄ bonitatem
panis tritici:nisi qꝛ paꝝ declinat ad frig⁹. Et sauich ordei
bn̄ digerit̄:⁊ qn̄ bibit̄ distēperatū in aqua refrigerat:⁊ est
Laudes aq̄ ordei. friditas sua q̄si in p̄mo gradu.Et aq̄ ordei plus igreditur
opus medicinaꝝ q̄ꝫ ciboꝝ:⁊ est laudabilis in egritudib⁹
calidis ⁊ siccis laude que nō occultat̄ ei q̄ in hac arte stu-
duit:qꝛ refrigerat:humectat:tēperat:abstergit:gn̄at lauda
bileꝫ humorē mirabil'r:nō inflat:nō morat̄ ad descēden-
duꝫ a stōcho:⁊ h̄ nobis totū experiētia dedit.Et sic debet
fieri aqua ordei.Infundant̄ grana ordei in aq̄ integra nō

cōtusa:⁊ in vna ꝑte ordei debēt poni viginti aque frigide N
ꝑtes:⁊ debent sic dimitti in aqua q̄tuor horis:⁊ postea co-
quat̄ in hac aqua donec adipiscat̄ rubedinē q̄si vinū:⁊ si
fiat hoc mō nō inflat:⁊ qui frangūt vel terūt ipsum prius
peccant:qꝛ nō est ab eo priuata inflatio nisi ꝑꝑ infusionē:
⁊ grana non trahunt aquā:nec recipiunt infusionē:nisi ꝓ-
ter virtutē attractiuā que est in eis:⁊ virtus attractiua nō
est in granis qn̄ seminant̄ ⁊ nascunt̄ nisi qn̄ seminant̄ in-
tegra:⁊ si frangerent̄ prius q̄ꝫ essent seminata non nasce-
rent̄:qꝛ hec virtus attractiua est in eis sicut forma specifi
ca in totalitate totius grani fixa:hoc est qn̄ partes sunt cō
tinue cōiuncte simul:⁊ hoc est simile calori smaragdi:vel
alterius lapidis p̄ciosi. Qḋ est:qꝛ qn̄ partes sue sūt simul
coniuncte in eis:⁊ qn̄ separate sunt priuant̄ ab eis:⁊ sic te
stificatū est a mirabili āmemarua Abinçoar in libro suo
qui dr̄ Theisir:quia iste fuit supremus in scia medicine a
Gal'.vsq̄ꝫ ad nostra tp̄a : ⁊ hoc ab eo habui : ⁊ rememorat
errorēꝫ medicoꝝ frāgentiū ipsum. Et panis qui fact⁹ est
ex alijs granis hꝫ illam virtutē:quā habent illa grana ex
quibus factus est.Et infra conuenit rememorari de aqua O
plusq̄ꝫ hic:quia incidenter sum de ea locutus.

Libro p[ri]mo trac.16.c... Laudes ... ar pro quo ... de i phen...

¶ Cap.32m. Quod est de carnibus.

Melior caro ex volatilib⁹ ē caro galline
iuuenis sane ⁊ pinguis:⁊ hꝫ mira
bileꝫ ꝓprietateꝫ in temperādo cōplonem:⁊
ꝓpterea brodium suū est optima medicina
leprosis.Et dr̄ ꝙ cerebrū galline augmentat
substātiaꝫ nostri cerebri:⁊ acuit ingeniū. ¶ Et post illius
bonitatē ex ambulatiuis est caro hedi. Et post has ē caro
arietuꝫ:⁊ hec est opio maioris partis medicoꝝ:preter.G.
qui abominat̄ carnes arietū. Et vr̄ sibi ꝙ caro vituloꝝ ē
melioris nutrimenti arietina. Et Auicēna dicit ꝙ melior
carniuꝫ est caro porcina:⁊ sentit ꝙ ista caro quasi sit natu P
ralior hoib⁹ q̄ꝫ alia caro aīaliuꝫ ambulantiū:⁊ experiētia
h̄ docet.Et maior ꝑs medicoꝝ abominat̄ carnes agnoꝝ:
ꝓpterea q̄a dominat̄ multa humiditas super eas : ⁊ lau-
dant carnes arietuꝫ iuuenū. Sed cōueniens est dicere ꝙ
carnes agnoꝝ sunt post bonitatē carniū eduloꝝ:⁊ sic sen
tit Rasis.Et qḋ mihi videt̄ ex agnis est:qꝛ sunt multaruꝫ
sup̄fluitatū:excepto ꝙ in terris calidis recipiunt tēperieꝫ
ꝓpter eaꝝ calorē.Et qḋ hoc sit verum est:qꝛ videmus ꝙ
pilli agnoꝝ stantiū in terris meridionalib⁹ sunt tortuosi:
sicci ⁊ curti:⁊ qui sunt in nostris nō excedūt tm̄ in hoc. Et
carnes vitelline sunt bone carnes:ꝓpterea q̄a nō habent
illaꝫ viscositatē:frigiditatē:⁊ siccitatē quā habent carnes
bouine veteres : ⁊ eoꝝ carnes sunt magis odorifere alijs
carnib⁹:⁊ q̄ꝫtū est in hoc meliores sunt carnib⁹hedulinis:
ꝓpterea qꝛ in carnib⁹ hedulinis manifestat̄ q̄dā mucilla
go qn̄ coquit̄.Sꝫ carnes heduline sūt meliores vitulinis:
q̄a gn̄ant meliores humores. ¶ Et ex laudabiliorib⁹ car- Q
nib⁹volatiliuꝫ sunt carnes perdicū:sed declinant paꝝ ad
frigiditatē ⁊ sic.⁊ sunt sicut galline deserti:⁊ hn̄t ꝓprieta-
tem stringēdi ventrē assē ⁊ elixe. Sed turtures sunt sicut
volatilia reliqua:⁊ declinant plus ad caliditatē:⁊ hn̄t mi-
rabileꝫ ꝓprietatē in acuēdo ingeniū. Sed columbe sunt
calide ⁊ sicce grossioris substātie q̄ꝫ turtures ⁊ pulli ipsa-
rum habent humiditateꝫ superfluam. Et significat super
hoc grauitas suoꝝ motuū:sicut significat calor eoꝝ actua
lis ⁊ velocitas digestionis in stomachis eoꝝ super ipsoꝝ
calorem.Et ꝓpterea qui volunt abstergere margaritas ⁊
clarificare eas dant eis ad comedendum : ⁊ incontinenti
debent occidi ⁊ extrahunt̄ purificate : ⁊ si cito nō interfi-
cerent̄ multū minueret̄ quātitas margaritaꝝ.Et caro ve-
teris colūbi masculi mirabilē hꝫ ꝓprietatē in epilepticis
⁊ paraliticis.Et carnes volucrū que assimiliant̄ colūbis

A ⁊ dicunt̃ tudones: ⁊ in lingua arabica alchamari sunt sicciores p̄dictis ⁊ grossioris sub̄e: ⁊ hn̄t aliquãtulaꝫ aromaticitatem. Passeres sunt oẽs calidi ⁊ sicci in fine caloris. Coturnices tẽperate sunt aliquãtuluꝫ declinãtes ad calorē: ⁊ sunt subtilis sub̄e generãtes bonos humores: ⁊ boni sunt sanis ⁊ cõualescẽtib⁹. Et sturneli qui dicunt̃ açuri sūt calidi ⁊ sicci: ⁊ graues ad digerẽduꝫ: ⁊ grosse nature.

Cap. 33m. Quod est de piscibus.

Meliores eoꝝ sunt pisces q degūt in locis petrosis: ⁊ q multas habẽt squamas: ⁊ q̊ꝝ corp⁹ est mediū iter magnū ⁊ paruū: ⁊ q sūt velocis mot⁹: ⁊ pauce viscositatis. Et melior apđ nos ẽ piscis q dr̃ eubrina: ⁊ post illū ille q dr̃ trilia: ⁊ qdã dicūt ip̄ꝫ resuluꝫ. Et piscis q capt⁹ ẽ in flumib⁹ remotis a mari neccio bon⁹ est ⁊ pauce sup̄fluitatis: ꝓpterea qꝛ hic piscis ꝑꝑ sui nãm hꝫ vt petat aquã dulcẽ ⁊ frigidã: ⁊ ad hoc multū laborat.

Cap. 34m. Quod est de lacte.

Et melius lac est femineuꝫ: ⁊ post illud lac asine: ⁊ post illud lac capre. ⁊ iste spẽs lactis sunt subtilis substantie. Sed lac ouis est grossius: ⁊ ꝓpterea citius in stomacho caseatur. Sed vaccinū grossius est: ⁊ cum hoc butyrosius ⁊ pinguius.

Cap. 35m. Quod est de caseo.

Caseus recens ẽ fridus ⁊ hūidus: grosse sub̄e. Uetus est calidus ⁊ siccus ꝑꝑ sal: ⁊ tẽdit ad vstionẽ. Et aliqs caseus est bonus. medius inter nouū ⁊ veterẽ est bon⁹: dūmõ sit fact⁹ rõnabilr̃ ex bono lacte.

Cap. 36m. Quod est de ouis.

C Oua gallinaꝝ sunt meliora ceteris ⁊ vitellum ẽ melius albo: nec albuꝫ est nimis malū: nisi nimis sit coagulatū. Et ꝓpterea qñ ꝯquassat̃ cū oleo ⁊ aceto ⁊ fiat tremuluꝫ ẽ valde bonū: qꝛ res q̃ coquit̃ cū oleo ẽ multū nutritiua: dūmõ oleū nouū sit ⁊ dulce ⁊ oleū oliue: qꝛ nã illi⁹ ẽ tẽpata: declinãs paꝝ ad calorẽ: ⁊ ipinguat epar: ⁊ augm̄tat ipsi⁹ subaꝫ. Et gn̄alr̃ dico ꝙ ẽ ꝯueniẽs hoi multū ꝓꝫ totã sui subaꝫ. Et ꝓpterea i terris nr̄is nõ coquim⁹ carnes nisi cuꝫ eo: qꝛ melior modus ⁊ tẽpatior comedendi carnes: est ille q dr̃ athafea: h̃ ẽ vt sic fiat. Accipe oleū ⁊ paꝝ ex cepe: ⁊ ponãt̃ carnes frustratiꝫ in eo addẽdo paulatiꝫ aquã calidã donec sint cote. Sꝫ panis q decoquit̃ cū oleo est malus. i. ipastatus cū oleo: qm̄ tp̄e decoctionis cõburit̃ oleuꝫ ⁊ tendit ad sulphurem.

Cap. 37m. Qđ est de fructibus.

Meliores eoꝝ sunt ficus ⁊ vue. Et complexio ficuum est calida ⁊ humida mūdificãt stõchū: laxant ventrẽ.

Uue calide sunt ex pauco calore: ⁊ humide tẽperate: ⁊ subito ipinguãt corp⁹: sed inducūt vẽtositatem in omnibus digestionibus: ⁊ ficus nõ dant vẽtositatem nisi in stomacho ⁊ intestinis.

D Uue passe calide sūt ⁊ hūide ⁊ digestibiles: ꝓsunt epati a tota suba. Et opõnes vini ipsaꝝ sunt debiliores opationib⁹ alioꝝ vinoꝝ: sed põt poni loco alterius vini.

Cap. 38m. Quod est de aquis.

Melior aquaꝝ ꝓm hip. est aqua fontiuꝫ orĩẽtaliū q̃ scaturit ex terra q̃ nõ hꝫ nimis grossaꝫ subaꝫ: nec nimis mollẽ: vel luteã: sꝫ sit mediocris iter has: ⁊ ꝓpterea hec aqua ẽ suauior ⁊ leuior: ⁊ citius ꝑmutat̃ a calido ⁊ frigido. Sꝫ Rasis sentit ꝙ melior aq̃ sit fluminuꝫ magnoꝝ. Et hip. dicit ꝙ iste aque sunt diuersaꝝ subaꝝ: eo ꝙ trãseūt ꝑ diuersas terras: ⁊ ꝓpterea qꝛ igrediūt̃ eas multi riui. Et mihi vr̃ ꝙ Rasis nõ laudauit flumina magis grossa: nisi ꝓpterea: qꝛ sol opat̃ in eis vnã opationem ꝑꝑ quã sepant̃ ꝑtes grosse a subtilib⁹. Et ꝓpterea coquūt medici aquã illis q hn̄t debileꝫ stõm ⁊ epar. Ergo op⁹ qđ fit in aq̃ est diuisuꝫ ab aq̃. Sꝫ qđ ẽ inspiciẽdū in aqua ẽ diuersitas terraꝝ: qꝛ nõ põt eẽ i estate nõ defluãt ad flumia aque multitudo ⁊ aque pluuie. Et ꝑpea q̃to plus elongat̃ flumẽ a suo ortu ẽ deteri⁹. Et ꝑpea nr̄m flumẽ meli⁹ ẽ in corduba q̃ȝ in sibilia: ⁊ ẽ deteri⁹ in sibilia ꝑꝑ cremẽtum ⁊ decrementū: ⁊ ꝑꝑ admixtionẽ aque salse in eo: q̃uis illud nõ sentiat̃. Et ipoĩe ẽ vt aque magnoꝝ fluuiū nõ sint turbide: ⁊ ꝓpterea iueniemus in fundo pitarioꝝ qñ ponim⁹ in eis aquã fluminū multuꝫ de sabulo ⁊ terra: ⁊ sic accidit in terra nostra: qđ nõ accidit de aquis fontium.

Cap. 39m. Qđ est de granis que sunt cibi medicinales.

Deinceps volum⁹ dicere de cibis medicinalib⁹: qꝛ qdã eoꝝ sunt terre nascẽtia: ⁊ qdã aialia: ⁊ qdaꝫ sup̄fluitates aialiuꝫ. Et ex terre nascẽtib⁹ quedaꝫ sunt grana: ⁊ quedaꝫ fructus: ⁊ quedaꝫ herbe.

Faba est tẽꝑata iter friditatẽ ⁊ hu. aut paꝝ declinat ad calorẽ. ⁊ ꝑpea hꝫ dissoluere apata ꝑꝑ suã abstersionem: ⁊ maturat: ⁊ ẽ multe hūiditatꝭ: ꝓpterea accidit ei multa iflatio ⁊ vẽtositas: ⁊ ipsaꝫ nõ ꝑdit ꝑꝑ aliquã ꝯcoctionẽ. Et dr̃ ꝙ hꝫ malaꝫ ꝓprietatẽ cū virtute cogitatiua: ⁊ q ea vtunt̃ multa habent somnia horribilia ⁊ falsa.

Cicera temperate calida ⁊ humida ⁊ habẽt inflationẽ: ⁊ ꝓpter tertiaꝫ eoꝝ operationẽ habent generare sperma ⁊ ꝓuocare vrinã ⁊ sanguinẽ menstruū ⁊ frãgunt lapideꝫ: sed h̃ faciunt plus nigra q̃ȝ alba. Et si comedunt̃ recentia gn̄ant in stõcho ⁊ itestinis multas sup̄fluitates: ⁊ si assent̃ ẽt fabe hn̄t minus ex sup̄fluitatib⁹. Sꝫ sunt duriora ad digerẽduꝫ nisi ꝑ̃mo essent infusa: ⁊ hn̄t ꝓꝑetatẽ faciẽdi bonum colorẽ: ⁊ h̃ faciunt: qꝛ acuunt calorẽ: ita vt gn̄et̃ spūs ventosus: ⁊ per hanc viam valent coitui.

Lentes sunt temperate in calore ⁊ sunt sicce ⁊ generant sanguinẽ melancholicū: ⁊ extinguunt inflãmationeꝫ sanguinis ⁊ magis qñ coquunt̃ in aceto. Et eaꝝ v̄tutes tertie sunt: qꝛ priuant coitum ⁊ obfuscant visum: ⁊ qñ coquunt̃ in aqua pluries stringunt ventrem.

Lupini sunt sicci terrestres ⁊ amari: ⁊ quãdo coquunt̃ in aqua donec auferatur ipsoꝝ amaritudo est cib⁹ tamen durus: ⁊ qñ comedunt̃ amari occidunt pueros: ⁊ occidūt vermes qui sunt in stomacho ⁊ itestinis ⁊ ꝓuocãt vrinã: ⁊ aperiunt orificia hemorroydarum.

Leughi. i. faseoli declinãt ad calorẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ ipinguãt corp⁹: ⁊ ꝓuocãt vrinã ⁊ sanguinẽ mẽstrū: ⁊ laxãt vẽtrẽ: ⁊ ꝓꝑe rubei: ⁊ inducūt somnia ⁊ faciunt vertiginẽ.

Milium frigidum est siccum: ventrem constipat ⁊ est pauci nutrimenti.

Et hoc idem facit panicum.

Et spelta est propinqua huic.

Rizi sunt grosse substantie in caliditate ⁊ friditate ꝓꝑe temperantiam: ventrem stringunt: ⁊ sunt boni nutrimẽti quando coquuntur cum lacte.

Cap. 40m. Quod est de fructibus arboꝝ.

Pomum dulce est temperate humiditatis: ⁊ acetosum est frigiduꝫ ⁊ siccū: ⁊ hꝫ ꝓprietatẽ confortandi membra principalia si sint distemperata in calore: ⁊ maxime cor cõfortat cerebrum odorãdo ꝑꝑ suam aromaticitatẽ: ⁊ generant grossaꝫ vẽtositatẽ in scđa digestione ⁊ tertia. Ita ꝙ dictū est a sapientibus ꝙ potest gn̄are ptisim ⁊ ethicam: eo ꝙ venti qui gn̄ant̃ ex eo hn̄t

I malaz pprietatē ad exardendas arterias pulmonis:ꝛ sic
testificatꝰ est mirabilis Amemaruā Abomeron Auēçoar
in Theisir. Sed vinū suū non hȝ hanc intentionē.

¶ Pira cruda sunt frida ꝛ sicca:ſȝ matura tēpata sunt:aut
declināt ad paucā friditatē:ꝛ h est ga cōposita sūt ex ace
tositate:dulcedine: ꝛ ponticitate. ppterea est eoꝝ virtus
ventrem cōstipare:ꝛ eoꝝ pprietas est remouere sitim.

¶ Coctana sunt grossioris sube q̄ȝ pira: ꝛ maioris stiptici
tatis:ꝛ ppterea sunt frigidiora:ꝛ in eoꝝ odoratu ē pprie
tas contra omnes passiones cordiales.

¶ Maloꝝ granatoꝝ quedaȝ sunt dulcia ꝛ quedā acetosa:
ꝛ omnia humectant. Veruȝ dulcia sunt calidiora ꝛ humi
K diora:ꝛ generat̄ ex eis modica ventositas nō mala. Et ha
bent vnam nobilem pprietatē:qꝛ mirabil'r resistūt cibis
ne corrumpantur in stomacho.

Idem tertia, tertij tra. I. c. 26. ꝛ 2° canonis. c. 571. 6ª tertij. tū in. c. 30. exhibētur stomacho repleto cholera putrida.

¶ Persica sunt frigida ꝛ humida:ꝛ habēt generare humo
res corruptos ꝛ putridos:ꝛ aliqñ cholericos:ꝛ hēnt mira
bileȝ pprietatē resistendi fetori qui puenit a stomacho:
ꝛ odor suus valet cōtra cardiacā passionē: ꝛ oleum qđ fit
ex eoꝝ ossibus abstergit faciem dominaꝝ:ꝛ valet contra
difficultatem vrine:ꝛ occidit vermes.

¶ Sed antipersica que nusmus dicuntur sunt eiusdeȝ na
ture cum persicis:sed non habent illam proprietateȝ:ꝛ in
arabico dicuntur aiaȝ.

¶ Prunoꝝ due sunt species. vȝ. album ꝛ nigrum:ꝛ ambo
qñ sunt matura sunt frigida ꝛ hu. mitigāt calorē cholere:ꝛ
laxant ventrē:sed debilitant paꝝ os stomachi.

¶ Nuces calide sunt ꝛ sicce:ꝛ prouocant vomitū:ꝛ laxant
ventrē:ꝛ dicit̄ q̄ hn̄t malaȝ pprietatē: ita q̄ qui vtuntur
eis nimis faciunt eis in lingua paralesim:ꝛ comeste cum
ficubus obstant veneno loco beçabar:ꝛ multū valent se
nibus:ꝛ nocent illis qui timent passionē caloris:ꝛ tēpore
magni frigoris non sunt nociue.

L ¶ Auellane in nullo differunt ab illis: nisi quia non pro
uocant vomitum.

¶ Amygdale temperate sunt i calore:ꝛ humide:suauis sa
poris:ꝛ habēt multas bonas pprietates:ꝛ dicit̄ q̄ habēt
augmētare substātiaȝ cerebri:ꝛ faciunt suauiter dormire:
ꝛ abstergunt ꝛ mundificant vias vrine:ꝛ sunt valde cōue
nientes macris:ꝛ eaꝝ oleuȝ est meliꝰ q̄ possit esse spasmo
sicco:ꝛ etiam melius q̄ȝ oleum sisaminū ppter aliquātu
lam stipticitatē que est in eo q̄ oleum sisaminū est nimis
calidum:ꝛ hȝ malam pprietatē in dando fetorē ori:ꝛ qui
vtunt̄ sisamino loco olei amygdalarū peccant.

¶ Pinee calide sunt ꝛ sicce:ꝛ eaꝝ oleum curat paralisim.

¶ Fistici calidi sunt ꝛ sicci tēperate: cōfortant stomachuȝ
ꝛ epar a tota substantia: ꝛ sunt ex illis medicinis que ha
bent multa iuuamenta ꝛ magna.

¶ Cap. 41m. Quod est de herbis ꝛ oleribus.

M OMnes herbe p suā nāȝ declināt ad hu
mores melīcos:ꝛ h ēt faciunt a
tota suba:excepta lactuca ꝛ buglossa.

¶ Caules sunt frigidi:al's calidi ꝛ sicci:necio
generant humorem melancholicuȝ:ꝛ succus
eoꝝ habet pprietatem clarificandi vocem.

¶ Cucurbite que in arabico dicunt̄ vlla:sunt frigide ꝛ hu.
aquose:ꝛ talem humorē gn̄ant:ꝛ dicit̄ q̄ sunt apte recipe
corruptionē in stomacho:ꝛ habēt malaȝ alterationē:sicut
fit in rebus humidis nō habētibꝰ stipticitatē:terrestreita
tem:nec ponticitateȝ:qꝛ sunt solum aquee: ꝛ assimilamus
eas moris:nec cucurbite istius regionis sunt tales:ſȝ sunt
dure digestionis:ꝛ grossioris nature:ita q̄ nō pn̄t rectifi
cari nisi cū multa decoctiōe:ꝛ cū hoc sunt multi mali chi
mi:ꝛ adhuc infrigidant ꝛ humectant:eo q̄ nō hn̄t virtutē
cito exeundi cū nullam habeant abstersionem.

¶ Melones sunt frigidi multe humiditatis:ꝛ hn̄t abster N
sionē:ꝛ puocant vrinā:ita q̄ dr̄ q̄ qui vtit̄ multū brodio
eoꝝ est cautus ab egritudine arenarum.

¶ Cucumeres sunt fridiores ꝛ minꝰ hu. ꝛ minus puocant
vrinā melonibꝰ:ſȝ nō corrūpunt̄ ita cito vt melones.

¶ Portulaca est frigida in tertio gradu:ꝛ humida in secū
do:ꝛ est lubricatiua:viscosa: aufert sitim: constipat ven
trem:ꝛ aufert dentium stuporem.

¶ Atriplices sunt frigide ꝛ humide ventreȝ humectant:
prosunt ictericis:parate tamen sunt corruptioni.

¶ Spinachie valde sunt bone ꝛ temperate: valēt gutturi
ꝛ pulmoni ꝛ stomacho calido:ꝛ humectant ventrē:ꝛ sunt
in secundo gradu frigide ꝛ humide.

¶ Blete ppinque atriplicibus sunt calidiores ꝛ minꝰ hu
mide:humores generant grossos ꝛ flegmaticos.

¶ Rape calide sunt ꝛ humide:generant ventositatē:mo O
uent coitum:eo q̄ renes calefaciunt:ꝛ habent mirabilem
proprietatem ad illuminandum oculos.

¶ Melongie sunt ex his ex qbꝰ nos facimus in terra nr̄a
multa cibaria delicata:ꝛ postq̄ȝ piecta ē p̄ma aqua suaꝝ
decoctionū:ꝛ coquunt̄ cū carnibꝰ pinguibꝰ:sunt multum
delectabiles. Et ego reputo ipsuȝ tēperatū cibum postq̄ȝ
sic factus est: ppterea qꝛ pars acuta que ē in eo remouet̄
per p̄mā decoctionē:ꝛ sua siccitas ꝛ stipticitas remouent̄
ppter carnes decoctas in eo. Et q̄uis medici dicāt q̄ ge
nerant humorē melīcū simileȝ humori generato ex cau
libus. Tamen ꝯsiderare debemus in cibis duas res. vna
est res que secuȝ miscet̄ que pōt remouere maliciā si est.
Et delectatio cibi:hec est scđa:ꝛ qñ est multum delectabi
lis:lesio que puenit ex eo nō est multum manifesta:ꝛ hic
est vnus ex delectabilibus cibis. Isti sunt cibi manifesti
apud nos in qbus est virtus aliqua medicinalis.

¶ Cap. 42m. Quod est de varietate virtutum medicinarū P
simplicium.

ET nunc habemus loqui de medicis
absolute.

¶ Alchison que i latino dr̄ bethonica: ꝛ in
persica lingua:beragues. Eius prime v̄tutes
in calore ꝛ siccitate:sunt in 4° gradu: ppterea q ē de suba
terrestri adusta:ꝛ manifestat h ga est in fine amaritudis:
ꝛ opatiōes eiꝰ scđe sunt icisiue:dissolutiue:ꝛ aperitiue for
titer. Et est in hac virtute fortior absinthio pp stipticitatē
que est in absinthio. Et v̄tutes eius tertie sunt:qꝛ nocet ori
stōchi pp amaritudinē que ē sine stipticitate:ꝛ vtimur ex
eo extremitate ꝛ stipite. Cinis suus ē calidior ꝛ siccior eo:
valet ꝯ alopiciaȝ qñ miscet̄ cuȝ aliqbꝰ vnguētis calidis.
Et est ēt calidior suus cinis cinere cucumerū agrestium ꝛ
cinere radicis anbeti. Et etiā isti cineres prosunt vētri qñ
est vlceratio in eo sine apostemate.

¶ Pentasiler dr̄ a persis arbor abraam:ꝛ in latino dicitur Q
agnus castus. Sua p̄ma virtꝰ in caliditate ꝛ siccitate est
in tertio gradu. ꝛ hoc est: ppterea ga in sua cōplone domi
nat̄ suba terrestris adusta mixta cū suba terrestri ꝛ frigi
da:ꝛ significat hoc ga sapor suus est acutꝰ cū aliquantula
ponticitate. Et manifestū est q̄ scđe opatiōes taliū com
plonuȝ q̄lis ista est sunt cū incisione ꝛ apertiōe. Et ponti
citas est vna ex rebꝰ q̄ adiuuāt ad h:ꝛ in mēbris inrrinse
cis: vt in splene:al'. in pulmone ꝛ epate. Et tertia operatio
est vt remoueat coitum: ꝛ ppterea nuncupat̄ in arabico
granū sterilitatis:ꝛ est sicut agnus castus. Athenieñses dn̄e
decūbunt sup ipsum in magnis festiuitatibus.

¶ Et rutha est sil'is ei excepto q̄ plus calefacit ꝛ desiccat:
nec habet stipticitatem neq̄ȝ ponticitatem.

¶ Altich ꝛ aly dicūt vigil: virtꝰ suaꝝ radicuȝ est tēperata
in caliditate ꝛ sic. qꝛ cōpositum est ex suba aquea ꝛ terre

A ſtri cũ pauca igneitate: ⁊ manifeſtat hoc:qꝛ eſt inſipiduz
cum modico ſtipticitatis ⁊ acuitatis:ſed herba eius eſt ſo/
lum inſipida: ꝓpterea ipſius p̄ma virt⁹ eſt frigida ⁊ ſicca
⁊ operaẽ ſiccitatem. Et ſcd̄a eſt ſolidare vulnera ſordida
breui tp̄e. Et tertia eſt vt frangat lapides: ⁊ ſignuz huius
eſt. quia naſcitur in vallibus ⁊ locis humidis.
¶ Eluegat. i. pes colũbin⁹ eſt quatuoꝛ ſpẽꝝ: ⁊ paꝝ diuer
ſificatur vna ab alia. ⁊ Gal. nõ poſuit ipſuz in gradu: ⁊ qd̄
nobis vr̃ de eius cõplone eſt: qꝛ eſt frigidum in primo ⁊
ſiccum in ſcd̄o. ⁊ hoc eſt qa dñaẽ ſup partem ipſius ſuba
terreſtris cũ ſuba aduſta: ⁊ ꝓpterea eſt ſapoꝛ ei⁹ ſtipticus
cũ modica amaritudine: ⁊ ſi amaritudo eſſet equalis cuz
ſtipticitate diceremus ip̄m tẽperatũ in ſiccitate. Sed qa
B videmus qa dñaẽ amaritudo paꝝ cũ ſtipticitate iudica/
mus ꝙ ſiccũ eſt in ſcd̄o gradu: ⁊ ꝓpterea valet doloꝛibus
renũ: ⁊ doloꝛib⁹ ſplenis: ꝓpter ipſius amaritudinẽ: ⁊ len/
tiginib⁹ faciei: ⁊ moꝛphee qñ piſtatũ miſceẽ cũ aceto.
¶ Agaricũ nec hãc radicẽ poſuit Gal. i gradu: ⁊ qd̄ nobis
vr̃ ex eo de ei⁹ cõplone eſt: qꝛ eſt calidũ in p̄mo: ⁊ ſiccũ in
fine ſcd̄i: qꝛ cõpoſitũ eſt ex ꝑtib⁹ frigidis ⁊ terreſtrib⁹: ⁊ ca
lidis: ⁊ igneis: ⁊ calidis ⁊ humidis. Et ſignat ſuper hoc: qꝛ
cũ nos guſtam⁹ p̄mo iuenimus i eo dulcedinẽ: ⁊ poſt hãc
amaritudinẽ: ⁊ poſt illam acuitatẽ cũ pauca ſtipticitate: ⁊
oẽs iſti ſapoꝛes ſignificant ſup caliditatẽ: excepta ꝑte que
ſuperata ⁊ ſepulta eſt a ſtipticitate: ſicut ſignificant ſuper
ſiccitatẽ: excepta parte que ſuparata ⁊ ſepulta eſt a dulce/
dine ꝑ tẽperãtiaz quã ei tribuit: excepto ꝙ plus ſuperat
ſtipticitas cũ frigiditate: q̃ꝫ dulcedo cũ humiditate: ⁊ pro/
pterea ponim⁹ ſiccitatẽ maioꝛẽ caliditate. Et ꝓpterea qa
hec planta aſſimilaẽ radici arboꝛis: apparet ꝙ terreſtrei/
tas dñetur ſup eã. Et q̃ꝫuis ſit leue ⁊ poroſuz: frangibile ⁊
album que oĩa ſignificant vt habeat partẽ multã aeream
C ꝓpterea poſuimus ip̄m calidũ in p̄mo: q̃ꝫuis habeat tres
ſapoꝛes ſignificãtes ſup ip̄m caloꝛẽ: poſuimus ipꝫ calidũ
in p̄mo: qꝛ nõ ſunt foꝛtes: neqꝫ manifeſti in ipſo: ⁊ qd̄ con
ueniẽs eſt in fiducia ſuoꝝ graduum eſt experiẽtia. Sed
ipſius oꝑationes que nõ ſunt p̄me ſunt ad diſſoluenduz ⁊
incidendum humoꝛes groſſos: ⁊ exoppilandũ venas ſple
nis: epatis: ⁊ renuz. Et hꝫ ſua ꝓpꝛietate valere cõtra moꝛ/
ſum venenoſoꝝ aĩaliuz. Et nos dicimus ꝙ hoc nõ fit niſi
qñ apparẽt ex illo veneno accidẽtia frigida. Doſis ipſius
eſt. ʒ. j. ⁊ h̄ nõ põt ſic nocere ſicut nocent alie medicie que
attrahũt ab extremitatib⁹ coꝛpoꝛis: ⁊ hꝫ magnã ꝓpꝛieta/
tem in mũdificãdo cerebꝛũ: ⁊ ꝓpterea curat epilepſiaz: ⁊
ꝓdeſt curſui noue aq̃ ad oculũ. Et quãtitas que de eo dꝫ
ſumi: ad hoc eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ij. nec eſt neceſſe ipſuz refre/
nare niſi ꝓpter ſiccitatem. Et nõ credas ꝙ ſubtiliatio hu
moꝝ groſſoꝝ ⁊ inciſio ſignificent ſup multũ caloꝛẽ ſicut
crediderunt errantes multi nouoꝝ medicoꝝ.
¶ Cuſtaralbr. i. capillus veneris: dicit Gal. ꝙ hic tẽpatus
eſt i ſuis ṽtutib⁹ p̄mis: q̃ꝫuis hẽat multas oꝑatiões ſcd̄as
⁊ tertias: quaꝝ quedaꝫ ſunt ꝯfoꝛtatiue ⁊ repercuſſiue: q̃dã
D diſſolutiue: ⁊ quedam faciunt naſci capillos: ⁊ q̃dam que
diſſoluunt ſcrophulas: ⁊ quedaꝫ que frangunt lapides: ⁊
quedam que adiuuant ad trahendum ſputum groſſuz ex
pectoꝛe ⁊ pulmone. Et Gal. dicit ꝙ ſtringit ventrẽ: ⁊ noui
dicunt ꝙ purgat: ⁊ talis medicina qualis eſt hec q̃ habet
tot oꝑationes ſcd̄as ⁊ tertias eſt retinenda: qꝛ cũ hoc tota
temperata ꝓpter ea que adhuc dicam.
¶ Caylem. i. ſempuiua: hec ẽ multaꝝ ſpẽꝝ: ⁊ oẽs in tertio
gradu frigide ſunt: qꝛ ſunt inſipide cũ multa aquoſitate: ⁊
quia naſcunẽ in locis frigidis ⁊ tempoꝛe frigido.
¶ Achacia eſt ſuccus arboꝛis ſpinoſe qñ abluiẽ ẽ frida in
ſcd̄o gradu ⁊ ſicca in tertio: ⁊ cũ non lauatur eſt frigida in
pꝛimo: ⁊ h̄ accidit: qꝛ ſuũ dominãs eſt ſuba terreſtris ⁊ fri
gida: ⁊ ꝓpterea eſt ſtiptica: ⁊ cũ eo toto eſt in ea aliq̄d ex E
partib⁹ ſubtilibus que remouenẽ qñ abluitur.
¶ Carinch. i. vꝛtica. Dicit Gal. ꝙ fructus: al'. ſuccus huius
plante ⁊ folia calefaciũt caloꝛe nõ foꝛti. Et hꝫ multas oꝑa
tiones ſcd̄as ⁊ tertias. Diſſoluit apata que fiũt in radicib⁹
auriũ: ⁊ adiuuat ſup ſputũ: qd̄ fit ex humoꝛib⁹ groſſis i pe
ctoꝛe ⁊ pulmone: ⁊ curat cancrũ: ⁊ in ſumma valet oĩbus
vulnerib⁹ que indigent exiccatiõe vel exucatiõe ſiue ſub/
tiliatiõe. Et h̄ eſt magnũ ſignuz ſup debilitatẽ ſui caloꝛis.
Sed cũ hoc toto ꝓuocat vꝛinã: ⁊ mouet coitũ: ⁊ h̄ ſignaẽ
per vẽtoſitatẽ. Et ꝓpꝛietas ſui ſemis eſt purgare flegma:
⁊ in hac ſil'itudine eſt virtus ſiccitatis: ſed foꝛtius eſt ali/
quãtuluz ſemen vꝛtice: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. iiij.
al's a. ʒ. v. vſqꝫ ad. x. Et qui opinanẽ ꝙ ſit igneum pꝛopter F
acumẽ ſue punctionis errant: quia hec pars ignea que eſt
in eius folijs eſt ſubtilis: ⁊ remoueẽ ꝓpter ipſaz fricatio/
nem: ⁊ maxime ꝓpter lotionem.
¶ Elbadudarmel elſaray: iſte due plante ſũt fride ⁊ ſicce:
ſed ſiccitas plus dominaẽ q̃ꝫ frigiditas: ⁊ maxime in elſa
ray: ⁊ valent contra fluxum ventris ꝓpter earuz ſtiptici/
tatem ⁊ contra paſſionem vulue: ⁊ contra hemoꝛroydas:
⁊ apoſtematibus que fiunt in ano: ⁊ albadudarmel oꝑaẽ
radix ⁊ elſaray fructus ⁊ radix.
¶ Ligoſ. i. acoꝛus: qd̄ accipiẽ ex hac planta eſt radix: ⁊ eſt
ca. ⁊ ſic. in tertio gradu: ꝓpterea qa dominãs in ea ẽ ſuba
ignea ſubtilis: ⁊ poteſt eſſe vt ſit cũ ea admixta pars vna
terreſtris aduſta: ⁊ ſignat hoc ꝙ ſapoꝛ ſuus eſt acutus cuz
aliquãtula amaritudine. Oꝑatiões ei⁹ ſcd̄e ſunt he: qꝛ ab/
ſtergit: incidit: ſubtiliat: ⁊ aperit oppil'ones. Tertie ſunt qꝛ
ꝓuocat vꝛinã: ⁊ valet ad duriciez ſplenis: ⁊ ſubtiliat groſſi
tiem que ꝓuenit in coꝛnea: ⁊ ꝓpꝛie ſuccus radicis.
¶ Cauar. i. aloe: caliditas ſua extẽdiẽ a pꝛio gradu vſqꝫ ad G
ſcd̄m: ⁊ attingit paꝝ ex ſcd̄o: ⁊ ſic eſt in ſiccitate: ⁊ hoc eſt
qa eſt cõpoſitũ ex ſuba terreſtri aduſta mixta cũ terreſtri
frida: ⁊ illud diminuit aliquãtuluz de caloꝛe eius: ⁊ ambe
ſube cõcoꝛdant in ſiccitate: ⁊ ſignat h̄ ꝙ ſapoꝛ ei⁹ eſt ama/
riſſimus cũ ſtipticitate: ⁊ ſupꝛa ſuã caliditatẽ ſignat ꝙ na
ſciẽ in terris calidis: aut in terra arabũ vl' in india: ⁊ ꝙ na
ſciẽ in terris nõ calidis eſt debile. Secunde ſue virtutes
ſunt: qꝛ eſt ſtipticũ repcuſſiuũ ⁊ abſterſiuũ: ⁊ hec eſt medi
cina iuuatiua ad generãdaz carnẽ. Tertie ṽtutes ſunt ad
curãdas fiſtulas: ⁊ maxie que ſunt in virga ⁊ in ano: ⁊ ad
repercutiẽduz apata que gñanẽ in oꝛe naribus ⁊ oculis: ⁊
purgat cholerã ⁊ ſubaz ſubtilem ⁊ groſſaz. Et eſt ex medi
cinis q̃ nullum hñt periculuz: eo ꝙ nõ ledit os ſtõchi ꝑ
ſuã ſtipticitatẽ. Et virt⁹ ſua purgatiua eſt ꝓpinqua ṽtuti
agarici: excepto qꝛ eſt debilioꝛis attractionis: eo ꝙ agari/
cum attrahit ab extremitatib⁹ coꝛꝑis. Sed aloe nõ attra
hit niſi qd̄ eſt in extremitate ſtomachi ⁊ venis epatis: ⁊ in
illo hꝫ ꝓpꝛietatẽ: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ij.
¶ Eluoxat: caloꝛ ⁊ ſiccitas ipſius extendiẽ a pꝛimo gradu H
vſqꝫ ad ſcd̄m: ⁊ ſignat hoc qꝛ facit aliquãtulam abſterſio/
nem: ⁊ mũdificat renes: ⁊ aufert lentiginẽ. Et manifeſtioꝛ
eius ꝓpꝛietas eſt: qꝛ valet ꝯ̃ moꝛſum canis rabidi.
¶ Nauoca. i. carrui: al's ameos: ꝙ plus queritur in hoc eſt
ſemẽ eius: ſua p̄ma virtus in caloꝛe ⁊ ſiccitate eſt in gra/
du tertio. ⁊ hoc eſt qa eſt cõpoſitũ ex ſuba ignea terreſtri
aduſta: ⁊ ſignificat hoc qa hꝫ ſapoꝛẽ acutũ mixtum cũ ali/
q̃tãtula amaritudine: ſcd̄a virtus eius eſt apꝛio ⁊ diſſolu/
tio: ⁊ tertia eſt pꝛouocatio vꝛine.
¶ Amygdale amare ſunt calide ⁊ ſicce i ſcd̄o gradu: exce/
pto eo: qꝛ plus declinant ad caloꝛẽ: ⁊ minus ad ſiccitatẽ: ⁊
in hoc ſunt quaſi in pꝛimo gradu: qꝛ eaꝝ vnctuoſitas ma
nifeſtat humiditatẽ. Et ſcias qꝛ complexio que hanc facit
operationẽ que eſt cõplexio calida hꝫ aliquã terreſtreita

I tem:ꝛ sapoꝛ eaꝝ signat sup̱ hoc. Et operatiões eaꝝ tertie
sunt ad aperiẽduz oppilões epatis: ꝛ remouent doloꝛes
qui sunt in hypocũdrys splene:ꝛ renib⁹:ꝛ adiuuant super
sputũ humoꝝ grossoꝝ viscosoꝝ qui sunt in pectoꝛe ꝛ pul
mone.Et dico ꝙ maioꝛ pars opationũ haꝝ nõ fit ꝓpter
superfluũ caloꝛẽ qui est in eis:sed fit pp̱ tẽperatam aper/
tionẽ quã opatˀ in his materys pp̱ humiditatẽ vnctuosaz
quã hñt:ꝛ ꝓpterea valent plus alys rebus oĩbus in ape/
riendo oppilationẽ pectoꝛis ꝛ pulmonis:ꝓpterea qa hec
membꝛa leduntˀ vt plus ꝓpter grossos humoꝛes.
¶ Armoniacũ est cal.ꝛ siccũ ſm ꝙ apparet ex tertys suis
opationib⁹: excepto qꝛ tenet paꝝ caloꝛis ĩ tertio gradu:ꝛ
est siccuz in p̊mo.Sed suus caloꝛ est in ꝟ qd̕ est gũmi:qa
K tu scis ꝙ gũmi sunt ingrossata ꝛ inspissata a caloꝛe:qꝛ sunt
sup̱fluitates terre nascentium.Et vr̃ in hoc gradu caloꝛis
esse:eo ꝙ mũdificat:ꝛ sic est gradus suus in siccitate:pꝛo/
pterea qa siccitas est ꝓpter viscositatẽ suaz paucam que
est in eo:ꝛ hoc est in oĩbus gũmis. Et virtutes sue sunt vt
mollificent ꝛ dissoluant duriciem que est in iuncturis ꝛ
splene:ꝛ dissoluant scropulas.
¶ Alcanna ꝛ inuenitˀ in frumẽto in campis: virt⁹ eius est
sicut virtus sumach:magis desiccat ꝛ plus digerit.
¶ Shaachileelneemaç: ꝛ dĩ rosa regis:ꝛ dĩ cal. ꝛ sicca in
tertio gradu:eius ꝓpꝛietas est quãdo masticatˀ vt trahat
flegma:ꝛ succus suus mundificat caput per nares. Et ter/
tia ei⁹ virt⁹ est vt remoueat ex oculo egritudinẽ caducur:
ꝛ valet moꝛphee:ꝛ ꝓuocat menstrua.
¶ Anbetũ caliduz est in p̊mo gradu:qd̕ in arabico dicitur
scenat:ꝛ attingit paꝝ ex scd̕o:ꝛ est siccũ in p̊n° secũdi:ꝛ in
fine p̊mi.ꝛ idcirco qñ coquitˀ cũ oleo hꝫ dissoluere ꝛ miti/
gare doloꝛẽ:ꝛ maturat apata leuia:ꝛ inducit somnũ:eo ꝙ
qñ decoquitˀ cũ oleo reddit cõplõnẽ ipsius ad silitudinẽ
L medicinaꝝ maturãtiũ:nisi qꝛ est aliquãtuluz magis cali/
duz ꝛ subtile:ꝛ hac de cã dissolutiuũ est:ꝛ qñ cõburitˀ ẽ in
3° gradu caloꝛis ꝛ sic.ꝛ iõ valet vulnerib⁹ saniosis:ꝛ plus
in illis q̃ fiunt in mẽbꝛis sp̱matis:ꝛ recẽs est min⁹ caliduz
ꝛ plus humidũ:ꝛ iõ istud iducit somniuz ꝛ maturat plus
sicco:ꝛ siccũ dissoluit plus: ꝓpterea dicit.G.ꝙ q̱ intrabãt
ad potationes faciebant ex eo garlandas.
¶ Camomilla q̃ in arabico dĩ babonog.calida est ꝛ sic.in
p̊ gra.Scd̕e v̕tutes ipsi⁹ sunt vt apiat ꝛ dissoluat vapoꝛes
cutis:ꝛ maturet:ꝛ hꝫ ꝓpetatẽ in mitigãdo doloꝛẽ vẽtris.
¶ Anisuz cal.est ꝛ sic.in 3°gradu:ideo qꝛ suba ignea super
ipm dñatˀ:ꝛ sigt sup̱ ꝟ acuitas sui sapoꝛis cũ aliquantula
dulcedine.Opatiões sue scd̕e ꝛ tertie sunt ad carminãduz
ventositatẽ ꝛ ꝓuocat vrinã:ꝛ aperit oppilationes.
¶ Aristologia.i.çarabunt:nõ vtimur nisi radice.Et ẽ q̃dã
longa ꝛ q̃daz rotũda:rotũda foꝛtioꝛ est in icisione ꝛ subti/
liatione.ꝛ longa plus valet abstersioni ꝛ gñationi carnis:
ambe calide ꝛ sicce sunt in scd̕o gradu:qꝛ sunt cõposite ex
M suba aliquãtuluz ignea ꝛ terrestri adusta:ꝛ signat ꝟ ama/
ritudo quã habent cũ moderata acuitate.Scd̕e eaꝝ opa/
tiones sunt qꝛ subtiliant mirabilr̕ humoꝛes grossos: pꝛo/
pterea remouent oppilões que ꝓueniunt ab istis hu.ꝛ
extrahũt spinas:ꝛ remouent putrefactionẽ:ꝛ mũdificant
soꝛdiciẽ:ꝛ faciũt gñari bonã carnẽ:ꝛ iste sunt magis ꝓp̊e
in rotũda.Et tertie opatiões sunt abstergẽtes:ꝛ curãt epi/
letpicos:ꝛ podagram:ꝛ arteticos.
¶ Lingua agni.i.plantago:frida est ꝛ sic.in 2° gradu. Ra/
dix ei⁹ min⁹est frida ꝛ plus sicca.ꝛ cũ siccatˀ foliũ eius est
sicut radix.Et hꝫ duas qualitates:qꝛ cõposita est ex suba
aquea ꝛ terrestri:ꝛ signat ꝟ insipiditas quã hꝫ cũ stiptici/
tate.Scd̕e ipsius opatiões sunt:qꝛ siccat ꝛ rep̱cutit: ꝛ va/
let ꝫ mala apata ꝛ mãs putridas: ꝛ curat fistulas.Tertie
ꝓpꝛietates siue opationes sunt ꝯtra vulnera intestinoꝝ ꝛ
stringit sanguinem eoꝝ:ꝛ vlcerationes que ꝓueniunt ex N
disinteria.Et radix eius cõtra doloꝛẽ dentiũ valet:ꝛ ape/
rit oppilationes epatis ꝛ renuz:ꝛ hoc est qꝛ oĩs plante ra/
dix calidioꝛ est suis folys:nec illa sunt pꝛiuata caloꝛe cuz
videamus ꝙ abstergunt ꝛ mundificant.
¶ Asarabachara:qd̕ ex ea valet est radix: ꝛ virt⁹ eius est
similis virtuti acoꝛi:sed est foꝛtioꝛ hoc.
¶ Ebdarsian.i.coꝛtex maligranati syluestris est calidũ in
p̊ gradu:ꝛ siccũ in scd̕o vel tertio:qꝛ cõposituz est ex suba
ignea ꝛ terrestri:ꝛ ꝓpterea ẽ acutũ ꝛ stipticũ:valet soꝛdi/
cieb⁹ ꝛ materys discurrẽtib⁹ ab vno mẽbꝛo ad aliud.
¶ Sparagus temperat⁹ est aut paꝝ declinans ad calidi/
tatẽ:ꝛ hoc significat qꝛ hꝫ aliquãtulam amaritudinẽ que
elixatione remouetˀ.Tertie eius opatiões sunt ad aperiẽ
dum oppilationes qne sunt in renib⁹:ꝛ ꝓpꝛie radices ꝛ se O
men:ꝛ multum valent ad doloꝛem dentium.
¶ Poliuz montanũ qd̕ in arabico dr̃ andriaçabera habet
duas spẽs vel plures:ꝛ oẽs sunt calide ꝛ sicce: ꝛ ꝓuocant
vrinam ꝛ menstrua: ꝛ dictũ est ꝙ valent contra moꝛsum
scoꝛpionis qñ bibitur.ʒ.j.cum vino calido.
¶ Scolopendria temperata est in caloꝛe ꝛ siccitate:ꝛ ma
nifestum est ꝙ dissoluit duriciem splenis:ꝛ aperit oppila
tiones ipsius:sicut bacca lauri in oppilatione epatis: ꝛ hꝫ
a sua ꝓpꝛietate frangere lapides.
¶ Alcanti ꝛ eam vocant hyspani abuç ex ea operatur:al̕s
coquitur radix:ꝛ est abstersiua ꝛ dissolutiua:ꝛ quãdo cõ/
buritur cinis ei⁹ magis calefacit subtiliat ꝛ dissoluit:ꝛ ꝓ/
pter hoc curat alopiciam.
¶ Chartamũ.i.semen psitacoꝝ:ex eo vtimur semine:ꝛ est
ex medicinis manifestis in purgando flegma sine aliquo
timoꝛe:ꝛ eius nobilitas est quasi nobilitate oĩum medici/
narũ purgãtium.Dosis eius est a.ʒ.x.vsq̃ ad.xy.ꝛ multũ
senib⁹ cũ ficub⁹ ante cibũ comestuz valet.G.dicit in p̊mo P
de simplici medicia ꝙ calefacit ꝛ exiccat tẽp̱ate:ꝛ in scd̕o
libꝛo dicit ꝙ est caliduz in scd̕o gradu qñ applicatˀ hoi p̱
moduz emplr̕:ꝛ distinguẽduz est:qꝛ in p̊mo dixit de radi/
ce:in scd̕o de semine:ꝛ in alio de folio.
¶ Absinthiũ cal.ẽ in p̊ gradu:ꝛ sic.in 2°:qꝛ cõpositũ est ex
suba terrestri ꝛ frigida:ꝛ terrestri ignea adusta:ꝛ sig̃t hoc
stipticitas sua cũ amaritudine ꝛ acumine:succus ipsi⁹ est
amarioꝛ suis folys.Et tertie sue v̕tutes sunt: qꝛ hꝫ ꝯfoꝛta/
re stõchũ:ꝛ trahere qd̕ ẽ in eo amaꝝ p̱ modũ purgatiõis:
ꝛ ꝟ facit p̱ v̕tutẽ attractiuã:ꝛ pp̱ amaritudinẽ lauatiuam.
Et aperit oppilões epatis:ꝛ ꝓuocat vrinã. Et si ẽ flegma
in stõcho nõ ꝓdest ꝓpter stipticitatẽ suam.Et hꝫ multas
spẽs:sed melioꝛ oĩuz est aromaticũ:ꝛ ꝓpter hoc cõfoꝛtat
stomachũ ꝛ epar.Et in sũma manifestũ est ꝙ hꝫ hec me/
dicina ꝓpꝛietatẽ in stomacho ꝛ epate.
¶ Laurus:qd̕ ex eo vtimur est succus ꝛ oleũ:ꝛ est calidũ
in p̊mo:ꝛ tãgit paꝝ de scd̕o.ideo qa est cõposituz ex suba Q
terrestri adusta cum suba terrestri ꝛ frigida: ꝛ significat
hoc sapoꝛ amarus cuz stipticitate:ꝛ idcirco qa coniuncte
sunt cũ amaritudie aromaticitas ꝛ stipticitas:fit ex succo
ipsius melius oleũ qd̕ possit esse stomacho frido ꝛ epati:
ꝛ nos non damus eius succum nec grana:qꝛ dicitur ꝙ qñ
comeditur mouet vomitum ꝛ fluxum.
¶ Elçunecat.i.balaustia:est frida in scd̕o gradu:ꝛ tãgit ali/
q̱d de tertio:ꝛ sine dubio est sic.in 3°. Et dicimus ꝙ ꝟ est:
qa eius suba est frida:ꝛ siccitas in ea est foꝛtioꝛ friditate.
Eius opatiões sunt stipticitas ꝛ sic.ꝛ stringit sanguinem ꝛ
cõsolidat:ꝓpter ꝟ ponitˀ hec medicina hñtib⁹ fluxuz san
guinis:ꝛ hñtib⁹ excoꝛiationẽ itestinoꝝ:ꝛ mulierib⁹ habẽ/
tib⁹ fluxũ mẽstruoꝝ ꝛ aliaꝝ hũiditatũ.Et dicit.G.ꝙ nul/
lus auctoꝛ fuit q̱ hui⁹ medicine nõ recoꝛdaretˀ.
¶ Babalbeli:ꝛ ĩ arabico dĩ chiẽsom:folia isti⁹ plãte ꝛ ci/
me ꝛ

A me ꝛ flores ꝛ fructus oino sunt fri. ꝛ sic. ꝛ folia sunt humi
diora pdictis ppter aquositatez existentem in ipsis: ꝛ pp
h hz pprietate ad curadā egritudinē alchole: ꝛ silr alias
egritudines oris. Sed fructus eius cū est imaturus frigi
ditas ꝛ siccitas in eo dñatur ppter stipticitatē iuentaz in
ipso: sz qñ dictus fructus hz cōpletā digestionē: tūc est p/
pinquus eq̄litati ppter dulcedinē iuētā in ipso. Et florū
virtus existit ipsius fructus: ꝛ oia predicta cōferunt.
¶ Syaachbilie: vtimur folijs ꝛ florib⁹ ꝛ fructib⁹: q̄uis fo/
lia sint humidiora valent multū egritudinib⁹ oris ꝛ vul/
neribus intestinoꝝ: ꝛ fluxui ventris: ꝛ debilitati stōchi: ꝛ
sputo sanguinis. Sed radix eius habz subaz calidā ꝛ sub
tilem: ꝛ ideo frangit lapidem qui est in renibus.
¶ Bdelliū duas hz spēs fortiter mollificat qd in arabico
dr̄ mocle. Ex eo sūt spēs due: vna cicilie: ꝛ illa ē siue bdel
liuz illud est magnū: ꝛ alia spēs siue aliud bdelliū inenit̄
B hic: ꝛ est arabicū. Uirtus illius pma siue secūda est mol/
lificare: ꝛ est fortissima vtus illius in hoc: ꝛ hoc potes co/
gnoscere p pmā suā vtutē. Et alia. s. arabicū est suauior: ꝛ
est clarius alio: ꝛ hoc vocat̄ bdelliū arabicū ꝛ est siccius
alio: sed recēs hz virtutē siciliani bdelliū arabicū. Et hoc
arabicum frangit lapides qui fiūt in renibus: ꝛ quādo bi
bitur prouocat vrinaz: ꝛ prouocat ventositates grossas ꝛ
crudas: ꝛ valet ꝯ dolores lateꝝ ꝛ hypocundrioꝝ: ꝛ in sū/
ma est ex medicinis q̄ purgāt flegma grossuz. Et hz pro/
prietatem trahendi a neruis ꝛ iuncturis: ꝛ ipsum est me/
lius inter medicinas laxatiuas: ꝛ dosis eius est. ʒ. j.
¶ Elgarçaria qd hispani vocāt panicald: ꝛ in arabico al/
chartama: ꝛ alij secacul: ꝛ in latino yrigi dñr. Ga. sentit qd
est cōposit⁹ ex diuersis naturis sicut nā rose: excepto qa
nō hz stipticitatē: ꝛ significat h qa hz isipiditatem cū ali/
quātula dulcedie ꝛ modico acumine: ꝛ h hz plus in corti/
ce: ꝛ videt̄ q sit tēperatū aut paꝝ declinans ad frigidita
tē: ꝛ qd est talis cōplonis est multi iuuamēti: operatiōes
sue sunt repercussiue ꝛ dissolutiue. Sz eius manifesta p/
C prietas est vt dissoluat apata superpositū: ꝛ etiā si suspen
dat̄ sup ipz. Et noui medici dicūt qd hz hāc pprietatem
in omnibus apostematibus: ꝛ etiā dicūt q vtuntur eo in
potu aque decoctionis eius. ipa ministrat vt defendat ne
generetur apostema in partibus interioribus.
¶ Balsamus cals est ꝛ sic. in 2° gra. ꝛ oleū suū ē multum
subtile: nec hz vllū calorē: qa ab hoib⁹ credit̄ q videt qd
est subtile penetratiuū. Et vtus ꝛ fruct⁹ isti⁹ ē isti⁹ gn̄is: sz
min⁹ est subtilis suo oleo. Et istd olz hz multas ppetates
ꝛ mirabiles opōnes. Sue 2ᵉ opōnes sūt qa dissoluit oēs
egritudies flegmaticas q̄ dure sūt ꝛ tarde ad dissoluēdū:
ꝛ eradicat dolores q sūt ex hūorib⁹ grossis ꝛ ventosis. al.
viscosis. Et sue 3ᵉ opōnes sūt qa frāgit lapides: ꝛ mulier
ipregnat̄ q̄ defert ipz sup se q̄ nō poterat impregnari pp
oppilonē mr̄icis. Et ei⁹ pprietas ē: qa est magna theria/
D ca venenis: ꝛ valet ꝯ opiū bibitū: ꝛ valet ꝯ diamātē bibi/
tum: ꝛ cōtra fungos venenosos: ꝛ ꝯ aquā ferri distillati: ꝛ
dosis eius est a tribus partibus. ʒ. vsq ad. j. ʒ.
¶ Juniperus cals est ꝛ sic. in 3° gradu: ꝛ ē multū subtilis:
qa qd magis dñat̄ sup ipm est suba ignea: ꝛ post ipsam
suba terrestris adusta: ꝛ aliq̄tulū suba terrestris frigida.
Et significat h sapor quē hz cū forti acumie ꝛ amaritudi
ne ꝛ aliquātula stipticitate. Opatiōes sue scde sunt vt cō/
sumat putrefactionē q̄ est in vulneribus ꝛ apatib⁹. q lo/
cus in quo nō est putrefactio nō sustinet talē medicinaz:
sz qñ ponit̄ sup putrefactionē ꝛ saniē cū melle mūdificat
ipsam. Opationes sue tertie sunt: qa hz puocare vrinaz ꝛ
puocat mēstrua fortius alia re donec faciat mingere san
guinez. Et facit aborsuz: ꝛ extrahit fetū mortuū: ꝛ pp suā
subtilitatem ꝛ aromaticitatem ponit̄ qñq loco cuiusdaz
spēi cinamomi dorsini: ꝛ est ēt cinamomū cuz multa dul/ E
cedie ꝛ forti acumie: ꝛ dz poni duplū illi⁹ loco dorsini.
¶ Albabac: h plāta hz florē q assimilat̄ rose: ꝛ est fortior
rosa habanach: ꝛ pp h magis dissoluit illa donec liberet
durissima apata qñ miscetur cum cera ꝛ oleo.
¶ Ossa vuaꝝ passaruz sunt sicca in tertio. al. scdo gradu:
vel accedunt parum ad secūdum: ideo qa cōposita sunt
ex substātia terrestri frigida: ꝛ significat hoc stipticitas ꝛ
habet vltimum iuuamen in fluxu ventris.
¶ Alusne in ligua hispanie dr̄ mulsa. h nascit̄ sup querc⁹
ꝛ nuces: ꝛ est in tertio gradu frida: ꝛ h significat stiptici/
tas quā hz: ꝛ cū hoc hz virtutē dissoluēdi ꝛ mollificādi: ꝛ
magis valet q̄ inuenit̄ in quercu ppter caliditatē q̄ ē in
ipsa arbore: eo q ex superfluitate ipsius nutritur.
¶ Sagtares videt̄ q sit calidū in pmo gradu: vl accedit
parum ad 2ᵐ: iccirco q cōpositū est ex substantia terre/ F
stri adusta cū suba terrestri frida: ꝛ significat hoc stiptici
tas sua cū amaritudie. Prime opatiōes sue ꝛ secūde sunt
ad subtiliādū: aperiēdū ꝛ puocādū vrinaz ꝛ silia. Et aliq
dicunt qd hz virtutē purgandi: ꝛ est vltima medicia sto/
machi ppter stipticitatem suā: ꝛ etiaz mūdificat pp suaz
amaritudinē: ꝛ talis medicina qualis est hec: est magis p
pria stomacho q̄z alia medicina: ꝛ lōge plus quādo asso
ciatur secum aromaticitas sicut in absinthio.
¶ Gentiana ponit̄ hec medicina in gradu 3° cali. ꝛ sic. ꝛ h
manifestat̄ ex fortitudie sue amaritudis: ꝛ radix ipsi⁹ for
tissima est ad subtiliandū ꝛ aperiendum oppilones.
¶ Memithe. ponimus ipaz in p gradu frigiditatis eo q
curat multotiens oculoꝝ rubedines: quādo non sunt for/
tes: ꝛ eius suba cōposita est ex suba aquosa ꝛ terrestri: q̄
oia frigida sunt: excepto qa frigiditas fm Gal. nō est for
tis: sed est eius frigiditas similis aque paludum. G
¶ Alfocēg. i. mētastrū calidū est ꝛ sic. in 3° gradu: ppea qr
dñat̄ super ipz suba ignea cū suba terrestri adusta: ꝛ hn̄/
tis talem cōplexionē operationes sunt manifeste.
¶ Ligritia est humida in pmo gradu ꝛ excedit paꝝ i ca/
lore tēperatā cōplonē. Gal. dixit q assilat̄ cōploni hūa/
ne: ꝛ significat hoc dulcedo sui saporis cū aliquātula sti/
pticitate: eo qa dulcedo tēpata significat calītatē ꝛ humi
ditatē: ꝛ stipticitas sua detrūcat aliqd ex suo calore ꝛ sua
humiditate: excepto q ex humiditate remouet plus: ꝛ le
nit asperitatē q̄ est in trachea arteria: ꝛ vesica ꝛ alioꝝ mē
broꝝ q̄ recipiūt asperitatē. Tertie opōnes ipsi⁹ sūt: quia
puluerizata ꝛ posita sup oculū delet maculā q̄ ē in oculo:
ꝛ carnē supfluā q̄ est in radicib⁹ vnguiū: ꝛ h significat qa
radix ē calidior succo: ꝛ cōplones quas diximus pmo sunt
in succo: ꝛ qñ radix est vet⁹ est amara: sic est illa q̄ nobis
apportat̄: gn̄alr succus ei⁹ humidior est sua radice.
¶ Peonia. i. rosa asinoꝝ est radix cala in p gradu: ꝛ sic. in H
tertio: qa est cōposita ex suba terrestri frigida ꝛ terrestri
adusta: ꝛ suba ignea ꝛ aliquātulū aerea: ꝛ significat h: qa
qñ masticamus ipsaz p sentimus stipticitatē cū dulcedi
ne: ꝛ qñ diu masticam⁹ ipaz sentim⁹ acumē cū amaritudi/
ne: scde sue opōnes a cōplone ipsi⁹ sciunt̄: ꝛ tertie sciunt̄
fm ex oppilones epatis ꝛ renū: ꝛ hoc accidit pp acumen
ꝛ amaritudinē: sed ppter stipticitatē quā hz stringit ven
trem: pprietas sua testificata est a Gal. qa suspēsa ad col/
luz curat epiliam in pueris: sed ab aliqbus dr̄ q nō sit ve
rum: ꝛ hoc iam expertum est ꝛ non sic inuenitur.
¶ Pastinaca duas hz spēs. syluestrem ꝛ domesticā. sylue/
stris fortior ē domestica in oib⁹: ꝛ i ambab⁹ ē vtus calefa/
ciēdi ꝛ subtiliādi: ꝛ in radice est virtus q̄ mouet coituz: ꝛ
hoc etiā hz semē domestice. Sed semē syluestris est cali
dius ꝛ siccius: ꝛ ideo puocat mēstrua ꝛ vrinā: ꝛ syluestris
dicitur daucus: ꝛ est calidum ꝛ siccū in tertio gradu.

Idē in phe/ nuo theisir.

Intelligas h de sauina. vt 21. cō. c. 18. ꝛ 2° canoñ. c. abhel: ꝛ nō ē deindar.

I ¶ Aegarelchaar.i.lignũ lauri ⁊ fructus ei⁹ bacca lauri dr̃.
Hec arbor cũ fructu suo calefacit ⁊ exiccat multuz. Sed
cortex arboris est debilioris caloris ⁊ fortioris amaritu-
dinis:⁊ hʒ stipticitatẽ:⁊ iõ frãgit lapidẽ:⁊ valʒ ꝯ passiões
fridã epatꝭ:ebibitꝭ q̃tuor danich ⁊ medio cũ vĩo aromati-
co. Sue radices sũt calide in 2° gradu:⁊ sicce in tertio.
¶ Almostramesia est ex spẽb⁹ chasor:⁊ opõnes ipsi⁹ sunt
eedẽ cũ opõnib⁹ ipsius ex reb⁹ iachosor syluestris:sʒ est
subtilior ipso. Et opõnes sue tertie sunt attractio.
¶ Glãdes oẽs sunt fride ⁊ sicce:⁊ h̃ cognoscit̃ ꝑꝑ multaz
stipticitatẽ quã hñt:sʒ cortex sue arboris maiorẽ hʒ stipti
citatẽ:⁊ in ambabus est coniuncta subtilitas cuʒ stiptici-
tate:⁊ ꝓpterea hec est vna ex rebus que valet multũ flu
xui menstruorum ⁊ fluxui sanguinis vndecũqʒ.
¶ Acathemi.i.altea sue scd̃e oꝑatiões sunt:q̃a dissoluit re
laxat ⁊ mitigat dolorez ⁊ maturat aꝑata dura. Et radix ⁊
semina faciunt qđ faciũt folia ⁊ flos donec est recens:sʒ
maiorez habẽt subtilitatẽ ⁊ minorẽ siccitatẽ radicibus ⁊
seminibus:⁊ sic dʒ eẽ in oĩbus radicibus ⁊ seminib⁹ terre
K nascẽtiũ:⁊ iccirco maiorem habent abstersionẽ:ita ꝙ cu
rant morpheaz:⁊ semẽ frãgit lapides qui fiũt in renib⁹:
⁊ tamẽ in radicibus est virtus stiptica:⁊ ꝓpterea valʒ aq̃
decoctionis eius excoriationi intestinoruʒ ex dissinteria:
⁊ sputo sanguis:ego pono folia ⁊ flores calidos ⁊ siccos
in primo gradu:⁊ radicem in principio secundi.
¶ Alçabit.i.oleũ qđ trahit̃ ex oliuis maturis ⁊ nõ salitis:
⁊ quaꝝ cõplones nõ sũt artificial'r mutate.assilat̃ cõple
xiõi hũane:⁊ iã rememorauim⁹ h̃ in cibis. Sʒ oleũ fcm̃
ex oliuis nõ maturis hʒ aliquã stipticitatẽ ⁊ retinet ex fri
giditate ꝼm ꝙ hʒ ex stipticitate. Et oleũ vetus ẽ calidi⁹ ⁊
subtili⁹ tẽperato:⁊ ꝑꝑ h̃ maiorẽ hʒ v̾tutẽ dissoluẽdi ⁊ mi-
tigãdi dolorẽ. Sʒ alia olea q̃ trahunt̃ ab alỹs medicinis
tenẽt nãʒ illaꝝ mediciaꝝ:sic̃ oleũ de lilio:⁊ oleuʒ sisami-
nũ:⁊ oleũ amygdalaꝝ:⁊ oleũ nucũ:⁊ oleũ lauri:⁊ oleũ de
cymino:⁊ oleũ de synapi:⁊ oleuʒ de myrtillis:⁊ est stipti-
cũ:⁊ oleũ de mastice:⁊ oleũ de oliuis ponit̃ loco olei đ li-
lio:⁊ eꝯ.⁊ oleũ de myrtillis est frigidũ ⁊ stipticũ:⁊ oleũ si-
saminũ est cal'ʒ ⁊ humidũ:eodẽ mõ ⁊ oleũ amygdalarũ
dulciũ. Sʒ h̃ tẽperatius est in calore:aut ꝙ hʒ calorẽ cũ
humiditate mixta cũ aliq̃ʒtula stipticitate:⁊ iõ hʒ hume-
ctare siue calefacere:⁊ mollificare:⁊ in h̃ excedit oleũ si-
L saminũ:⁊ de squinãte:⁊ oleũ de mastice. Et oleũ granorũ
viridiuʒ est cõpositũ virtutibus stipticis ⁊ dissolutiuis:⁊
ꝓpterea ꝓdest stomacho ⁊ epati plus oĩ alia re. Sʒ ista
olea fiunt in babylonia. Sʒ in nostris terris nõ trahunt̃
ex istis rebus ꝓprie. Sed Gal. dicit in libro suo ꝙ ꝯsue-
tuʒ est trahẽ oleũ myrthe ⁊ oleũ masticinũ:⁊ oleũ sgnãti
ex seipsis:⁊ bonitas istoꝝ excedit multum bonitatem fa
ctoꝝ cũ oleo oliuaꝝ in operationibus ⁊ virtutibus. Sed
olea que consueta sunt fieri cũ oleo oliuaꝝ dulcium qui-
bus assuescunt antiqui ⁊ moderni:sunt sicut oleum roſ.⁊
oleũ cydonioꝝ:⁊ oleũ lilioꝝ:⁊ oleum viol.⁊ oleũ nenufa
rinuʒ ⁊ de alcheri. Et virtutes eoꝝ oleorũ sunt manifeste
ex virtutibus ipsarũ medicinarũ. Et scire debes ꝙ oleuʒ
oliue cuʒ quo facimus dicta olea dʒ esse absqʒ alia mala
M qualitate. Sed eoruʒ virtus que trahit̃ cũ oleo oliue nul-
la sunt virtuosiora nostris. Oleuʒ in quo infundunt̃ ꝑdi-
cte medicine dʒ esse suaue vt non manifestet̃ aliqua fortꝭ
qualitas dominans in ipso:⁊ talis est rõ medicine:q̃a de-
bet esse patiens ⁊ nõ agẽs:exceptis duobus modis:vnus
est qñ intentio nostra est vt fortificemus oꝑationẽ illius
medicine cũ qua miscetur prius ⁊ accipiem⁹ oleuʒ in quo
dominet̃ qualitas similis q̃litati medicine:secundus est
qñ intendimus facere cõtrariũ illius medicine:⁊ hoc est
qñ volum⁹ facere frãgere ex illius v̾tute. x̃.g̃. quando vo-
lumus ꝙ oleũ ro. dissoluat nos ponimus oleũ vet⁹:⁊ qñ N
volumus minuere ex ea ponim⁹ imatuꝝ:⁊ qñ volum⁹ vt
assilet̃ v̾tuti rosaꝝ ĩfundim⁹ rosas in oleũ dulce ⁊ suaue.
¶ Alsaran.i.enula:ponimus ipsam in secũdo gra.ca.⁊ sic.
⁊ manifestatur hoc q̃a ponimus ipsam in loco huius qđ
confert flegmati grosso inuiscato in pectore ⁊ pulmone:⁊
hoc facit sua siccitate. Operatiões sue secunde sunt:quia
rubificat ⁊ membra in liuiditate a frigore.
¶ Barbacus.i.ell'us.hʒ duas spẽs:albũ.vʒ.⁊ nigrũ:⁊ ãbo
sunt calidi ⁊ sic.in tertio gradu:secũda eorũ v̾tus ẽ abster
siua:⁊ ideo valet ꝯ scabiẽ:ignẽ sacruʒ:⁊ similia:⁊ nõ est tu
tuʒ vti eo bibito vel comesto:q̃a est ex genere venenorũ.
Sʒ antiqui vtebant̃ nigro ad euãdaʒ mel'iam. Sed est
fortius in ledendo epar ⁊ pulmonem:sed noui ponũt lo-
co eius lapidem laçuli. Sed q̃ʒuis epithimus laudet̃ in O
euãdo mel'iam:nõ tamẽ hʒ tantam virtutẽ. Et magnes
hʒ similem virtutez purgãdi cuʒ elleboro:excepto q̃a est
fortioris attractionis eo:quia est lapis:⁊ propter siccita-
tem que est in eo:⁊ lapis laçuli suauior est eo.
¶ Eua.i.rubea tinctoꝝ.calida est in 2°:⁊ sicca in 3° g̃du:iõ
q̃a est composita ex suba terrestri adusta ⁊ suba terrestri
frigida:⁊ significat h̃ sua amaritudo cuʒ põticitate. Ope-
rationes sue scd̃e ⁊ tertie habẽt aperire oppil'onem sple-
nis:⁊ epatis:⁊ ꝓuocare vrinã ⁊ sanguinẽ mẽstruũ:⁊ pol'e
est vt faciat mĩgere sanguinẽ:⁊ abstergit tẽperate:⁊ ideo
valet tinee quãdo distemperatur cum aceto:⁊ supponit̃:
⁊ quidam dant bibere sciaticis cum hydromelle.
¶ Olibarda.i.eupatoriuʒ valde mãifesta ẽ in fortificãdo
virtutẽ epatꝭ:⁊ aperiẽdo oppil'ones ei⁹:q̃a cõposita est ex
suba stiptica ⁊ amara:⁊ iõ debem⁹ ponere eã in ꝑ̊ gradu: P
q̃a amaritudo est manifestior in ea stipticitate sua.
¶ Zinçiber ca.est in 3° gradu cũ multa stipticitate vl' hu
miditate:⁊ iõ tardat in calefaciẽdo corp⁹:qđ nõ facit pi-
per:q̃a calefactio çinçiberis est calore corpis:⁊ ꝑmutatio
piperis ab codẽ est sicut permutatio lignoꝝ viridium.⁊
siccoruʒ ab igne. Et piper lõguʒ est sil'e çinçiberi:⁊ ꝑꝑea
debet poni çinçiber in primo gradu humiditatis.
¶ Epithymus est ca.sic.in tertio gradu ⁊ est laudabil':vt
dcm̃ est in euacuãdo mel'iam:⁊ dosis eius est.a.ʒ.ỹ.vsqʒ
ad.iỹ.⁊ in decoctionibus a.v.vsqʒ ad.vỹ.⁊ indiget refre-
nãtibus:q̃a ꝯtristat ꝓpter suã siccitatez:⁊ ideo nenufar ẽ
vltimũ suũ frenũ:eo ꝙ ꝓpter aromaticitatẽ suam remo
uet ipsius malitiã:⁊ ꝓpter humiditatẽ suã remouet ipsi⁹
siccitatẽ:excepto q̃a cũ hoc diminuit suũ calorez. Et me-
dicina nõ indiget refrenatiõe ab oib⁹ suis q̃litatibus vel
partibus nisi a parte qua purgat hoc a calore:aut a parte
sue euãtionis. Et si refrenaret̃ epithymus cuʒ pomis hoc
plus acceptarent excepto in febricitantibus:⁊ sil'r põt re-
frenari cum amygdalis:vel cum semine melonis
¶ Mentha calida est ⁊ sicca in secundo gradu:⁊ attingit
ex tertio:⁊ habet amaritudinem cum stipticitate:confor- Q
tat stomachum ⁊ mouet coitum.
¶ Haama.i.mẽtha:h̃ herba ẽ hortiua:⁊ ꝓpter h̃ hʒ suꝑ-
fluã humiditatẽ:⁊ ꝑꝑ hoc prouocat coitũ:⁊ ipsa est res q̃
associat̃ reb⁹ nõ bñ digestiuis:⁊ sapor ipsi⁹ amarus est cũ
stipticitate:⁊ ex hoc apparet ꝙ minorẽ hʒ caliditatez de-
liachacos:⁊ ꝓpterea ipsaʒ ponimus in caliditate ⁊ sicci-
tate in secundo extendentem se vsqʒ ad tertium.
¶ Tapsia est gũma ruthe syluestris:ꝼm q̃sdaʒ medicos:
virtus ei⁹ est acute v̾tutis ⁊ calefacit caliditate forti:⁊ ꝑꝑ
hoc est in tertio gradu caliditatis ⁊ humida in primo. Et
significat̃ eius humiditas ex hoc:q̃a cito corrumpit̃ ⁊ nõ
recipit passionẽ a corpore nisi post aliquãtulam horam
queãdmodum facit çinçi.⁊ ꝓprietas eius est attractio ex
profundo corporis:⁊ resoluit qđ ab ipsa trahitur.

¶ Tormos

A ℭ Tormos.i.lupini:qñ elixantur in aqua tãdiu ꝙ ipsorũ
remoueat̃ amaritudo sunt medicina nutritiua:⁊ qñ sunt
amari faciunt qď cõsueuerunt facere medicine amare ex
abstersione ⁊ exiccatiõe ⁊ resol'one ⁊ ex apertiõe oppil'o/
num epatis ⁊ splenis:⁊ ꝓuocatione menstruoꝝ:⁊ interfe
ctione lumbricoꝝ:⁊ in extractione fetus ⁊ remouẽt mor
pheã:⁊ purgãt chol'az:⁊ remouẽt offuscationes mẽbroꝝ:
⁊ dissoluũt scrophulas:⁊ pp̱ h̃ ponimus ipsos in cal'itate
⁊ siccitate in p̃nº tertꝫ gradus:vel in fine secundi.
ℭ Lactuca.dicit Gal'.ꝙ sua friditas est sil'is friditati riuu
loꝝ:⁊ significat h̃ ꝙ nõ curat fortẽ herisipillam:sꝫ curat
debilẽ:ideo debemus ipsaꝫ ponere frigidã in p̃mo vl' in
principio secũdi gradus:⁊ vsus sui semis ꝯsumit spma.
ℭ Alasce:qď quidam vocant corrutba:calefacit ⁊ desiccat
in tertio gradu:⁊ operationes eius prouocant mẽstrua ⁊
vrinam:⁊ extrahunt fetus a corpore:⁊ aperiũt oppilatio/
B nes:⁊ mundificant pectus ⁊ pulmonem.
ℭ Hele.i.viscus op̱ationes eedẽ sunt cũ tapsia in op̱atio/
nibus p̃mis ⁊ secũdis:⁊ est calidissimus cũ sup̱flua hũidi
tate:⁊ extrahit a ꝓfunditate corporis:⁊ h̃ agit cum multa
tarditate pp̱ superfluã humiditatẽ in ipso existẽtem.
ℭ Uiola frigida est ⁊ humida:⁊ iccirco dꝫ poni in 2º gra
du:iuuamẽta sua manifesta sunt apud vulgares.
ℭ Cenapalcail.i.cauda equina:⁊ in latino dĩ centinodia:
virtus ipsius est stiptica cũ amaritudie:⁊ ideo desiccat in
vltimo absq; p̱foratiõe:⁊ ꝓpter hoc sigillat vulnera ma/
gna:⁊ ꝯfert vlceribus intestinoꝝ ac sputo sanguinis:⁊ flu
xui mẽstruoꝝ:⁊ maxime illa que est rubea:⁊ tenasmoni:
⁊ dicunt aliq̃ hoies ꝙ curauerunt cũ ea vlcera vesice.
ℭ Castratus.huius vegetabilis flores ⁊ folia desiccãt de/
siccatiõe forti absq; mordicatione:⁊ est manifeste pluri/
mi iuuamẽti qm̃ sigillat vulnera. Et qñ aduritur cortex
istius arboris cinis eius desiccat desiccatiõe vehemẽti:⁊
propter hoc cõfert porris seu verrucis:⁊ maxime habẽ/
tibus capita clauorum qui fixi sunt in cute:q̃a quando re/
C cipitur cinis eius ⁊ miscetur cuꝫ forti aceto:⁊ superponit̃
eis eradicat eos. Et gũma istius arboris remouet omnia
que sunt vel fiunt supra pupillam oculi vnde obscuratur
visus:eo quia ista gũma subtiliat ⁊ mundificat.
ℭ Indicum cũ quo tingitur multum desiccat sine subtili/
tate:q̃a amarum est ⁊ stipticum:⁊ est duaruꝫ manerierũ
.s.syluestre ⁊ domesticum ⁊ syluestre est fortius domesti
co. Op̱atiões sue sunt vt ꝯsolidet vulnera que sunt in du/
ris membris:⁊ etiã si sunt in extremitatibus musculorũ:
⁊ abscindit fluxum sanguinis:⁊ valet multum vulnerib⁹
fistulatis:sed syluestre est fortius in vulneribus putridis
propter fortitudinem sue desiccationis:⁊ domesticuꝫ est
vtilius in apostematibus domesticis vel in medela apo
stematum quia vlcerat ea:⁊ syluestre valet multum con/
D tra oppilationem splenis:ideo debemus ipsuꝫ ponere ca
lidum in secundo:⁊ siccum in tertio:⁊ domesticuꝫ calidũ
in primo:⁊ siccum in secundo.
ℭ Pulegium riuuloꝝ ca.est ⁊ sic.in tertio gradu:quia est
compositum ex substantia ignea cum aliquantula parte
terrestri adusta:⁊ significat hoc acumen ipsius cum ali/
quantula amaritudine. Operationes ipsius secunde sunt
dissolutiue:subtiliatiue:⁊ desiccatiue. Tertie ad prouocã
dum vrinam:vt dictum est ꝙ valet multum leprosis:⁊
morsis ab animalibus venenosis:⁊ maxime quando su/
perponitur:⁊ occidit vermes qui nascũtur in auriculis:
⁊ montanum fortius est:⁊ plus valet.
ℭ Canella vel cinamomum.i.recapaldereca.ca. est ⁊ sic.
in secundo gradu:⁊ in siccitate plus extenditur:⁊ hoc est:
q̃a compositum est ex substantia terrestri cum substãtia
aerea equaliter:⁊ hoc testificatur Gal'.⁊ cũ hoc habꝫ sub/
E stantiam subtilem igneam a qua habet suam aromatici/
tateꝫ:⁊ stipticitas sua cuꝫ modico acumine significat ter/
restrem substantiam. Et canellositas sua significat sub/
stantiam aeream super ipsam dominantem:⁊ hoc scitur
propter naturam cãnarũ. Juuamenta sua manifesta sunt
in stomacho ⁊ epate:quia illa est ex medicinis in quibus
inueniuntur aromaticitas ⁊ stipticitas.⁊ acumen ⁊ ꝙ ha
bet tam nobilem complexionem roborat omnia mem/
bra. Et dicit Gal'.ꝙ pars subtilior que est in eo est minor
aliꝫ:⁊ dasceni est fortior in iuuamento.
ℭ Capparis calidus est in scđo:⁊ sic.in tertio:q̃a composi
tus est ex substantia terrestri ⁊ frigida:⁊ terrestri adusta:
ignea ⁊ subtili:⁊ significat h̃ amaritudo dominãs:⁊ post
hoc hꝫ proprietateꝫ contra vitia splenis:propterea quia
illud qď facit exire cũ stercore est sanguineũ:⁊ tunc remo
uet dolorẽ splenis. Et hoc idem facit in aliꝫ humoribus
F grossis:q̃a educit eos p̱ vrinã:⁊ ꝓuocat menstrua:⁊ attra
hit flegma ex capite quãdo masticat̃:⁊ valet ꝯ̃ sciaticum
dolorem:⁊ cõtra dolorem dentiũ quando masticatur.
ℭ Alcharf.i.nasturciũ est ca.⁊ sic.in 4º gradu:⁊ virt⁹ sua
est sil'is synapis virtuti : ⁊ est medicina q̃ dat̃ loco cibi.
ℭ Cardamomũ calidum est ⁊ sic.in tertio gradu:⁊ nõ est
mihi necesse manifestare operationes ipsius.q̃a habet si
milem complexioneꝫ nec scđas nec tertias. Sꝫ ꝯueniẽs
est mihi dicere proprietates eorum manifestiores.⁊ hoc
debuissemus fecisse ab ipso principio. Sed est accõmo/
datio iuuamenti in his que dicta sunt:⁊ est in hoc fructu
cum amaritudine aliquantulum caloris.
ℭ Carui in caliditate ⁊ sicci est in tertio gradu.⁊ propter
hoc expellit ventositates ⁊ prouocat vrinam:⁊ non solũ
semen sed totum.
G ℭ Clalicha.i.cassialignea ca.est ⁊ sic.in tertio gradu.q̃r cõ
posita est ex pauca substantia terrestri.⁊ substãtia ignea:
⁊ illa est dominans.⁊ significat hoc acumen qď hꝫ cũ ali/
quãtula stipticitate:⁊ est ex bonis speciebus aromaticis.
⁊ idcirco confortat membra principalia:⁊ exoppilat op/
pilationes epatis:⁊ prouocat mẽstrua:⁊ habet alias ope/
rationes quas debet facere talis complexio.
ℭ Arbor nucum est frigida ⁊ sicca in secundo gradu:⁊ fo
lia ⁊ rami habent aliquam stipticitatẽ:ideo ꝓpter stipti/
citateꝫ sue complexionis profundatur pars eius subtilis
in substãtia stiptica que est in ipsa:⁊ ideo facit qď possent
facere que eẽnt maioris stipticitatis ipsa.⁊ ideo decoctio
eius bona medicia est vulue apostemate:⁊ de fructu ip/
sius iam rememorati fuimus alibi.
ℭ Cubebe sunt sub̃e ignee ⁊ terrestris:⁊ cũ h̃ sunt aroma
tice. Et tu scis op̱õnes quas faciũt tales medicine.
ℭ Pinee calide sunt ⁊ sic.in tertio gradu:⁊ gũmi ꝓpiquuꝫ
in quarto:sua secunda virtus est putrefacere carneꝫ mol/
H lem liquefaciendo. Et ꝓpterea sunt in p̃mo gradu medi/
cinarum putrefactiuaꝝ:⁊ ꝓpterea cõseruant carnẽ mor/
tuorum a putrefactione ꝓpter suã desiccationeꝫ:⁊ alias
eoꝝ corrũpunt ꝓpter virtutes suaꝝ naturaꝝ:non ꝓpter
humiditatẽ sup̱fluaꝫ:⁊ nõ conseruãt nisi dura membra.
Et sunt optima medicia in aere pestilẽtiali:⁊ fortissima
medicia ad resistendũ ip̱regnationi:⁊ quãdo mulier fert
.al'.stat super se:⁊ quando inungitur virga ex eis faciunt
aborsum:⁊ occidunt vermes q̃ sunt in ventre ⁊ serpentes
deglutitos:⁊ si superponant̃ vẽtri doloroso ꝓpter corro/
sionem in continẽti dolor mitigat̃. Et pinguedo q̃ gñatur
in alchiterra.i.pars vnctuosa que adunat̃ in mutata que
est ei supra in principio decoctiõis subtilis:⁊ cũ est cocta
efficitur spissa ⁊ illa aperit vulnera ⁊ discooperit neruos.
Sed illud quod est liquidum possibile est vt curet vul/
nera:⁊ habet similem virtutem picis ⁊ curat scabiem.

I ¶ Centaurea hʒ duas ſpēs maiorē ⁊ minorē: ⁊ ambe hñt
vnā cōplexionē: ⁊ maior habet saporē acutū cuʒ ſtiptici-
tate ⁊ aliquantula dulcedine: ⁊ nō debemus vti ea niſi ra
dice: ⁊ de miori vtimur folys ⁊ ſtipite: ⁊ ideo composita
eſt ex ſuba terreſtri aduſta ⁊ frigida: ⁊ aperit oppilōnes
⁊ incidit humores groſſos: ⁊ cum hoc habet virtutē pur-
gandi eos: ⁊ ideo clyſteriçantur cū ea ſciatici ⁊ podagri-
ci: ⁊ abſtrahit humores cholericos ⁊ groſſos: ⁊ aliqñ tātū
purgat vt trahat ſanguinolētos hu. ⁊ tunc fortius ꝓdeſt ⁊
prouocat mēſtrua fortiter ⁊ abortire facit: ⁊ cū hoc habʒ
virtutem cōſolidatiuā vulneꝝ ꝓpter ſuā ſtipticitatē.

¶ Gūmi ceraſorum habet proprietatem frāgendi lapidē
⁊ poteſt eſſe hoc ideo ꝗa eſt gūmi: quia dominans ſuper
complexionem gūmi eſt calor: ꝗuis quedaʒ ſint que nō
ſunt tal: a niſi comparatione ad corpus humanum ſicut
gummi quod nominatur karabe.

¶ Caſtoron. i. betonica: complexio iſtius eſt cal. ⁊ ſicca: ⁊
hoc atteſtat ſapor: ꝗa in ipſa eſt amaritudo cū acuitate:
⁊ ideo icidit hu. groſſos: ⁊ frāgit lapidē ꝗ gñat in renibꝰ
⁊ mūdificat pulmonē ⁊ pectus: ⁊ aperit oppilōnes epatꝭ
K ⁊ ꝓuocat menſtrua: ⁊ ꝯfert epilepticis: ⁊ ſciaticis: ⁊ quan-
do ponit ſup morſum aialium venenoſorū ꝯfert: ⁊ valʒ
ſciaticis etiam quādo bibitur: ⁊ eructuationi acetoſe: ⁊ ꝓ-
pterea ponimus ipſam in gradu tertio ca. ⁊ ſic.

¶ Dafas. i. galla: ⁊ acerbe ſunt frigide in ſecundo gradu ⁊
ſic. in tertio: galla eſt frigida in pmo ⁊ ſic. in tertio: ⁊ ſigni-
ficat hoc ſtipticitas que eſt in ea cuʒ modica ponticitate:
⁊ eſt repercuſſiua: ⁊ quando comburitur eſt acutior ⁊ ſic-
cior ⁊ ſubtilior: ⁊ eſt neceſſe quando vis ſedare ſanguinis
fluxum aſſare ipſam ⁊ poſtmodum extinguere ipſam in
aceto: aut fortiſſimo vino.

¶ Almuʒ. i. cera citrina eſt tēperata inter quatuor qualita-
tes: ⁊ ꝗa pōt applicari carni poſuerūt ipſam medici ma-
teriam omnibus cataplaſmatibus ⁊ vnctionibus calidis
⁊ frigidis: ſicut ſunt illi qui nominant cerotum: hanc cerā
citrinam. al. nucritam. quaſſatam vel malaxataʒ in aqua
Gal. laudauit in egritudinibus acutis ⁊ nominatur cera
lota. Et cera habet virtutem maturatiuam per modū op
pilationis ⁊ nō eſt ex medicinis quas ponimus in corpo
re: ⁊ habet aliquantulam virtutem diſſolutiuam quā acq
ſiuit a melle: ⁊ quando remouetur citrinitas que eſt in ea
L tunc eſt proprie materia ⁊ cera pura.

¶ Dalberea. i. catapucia eiꝰ grana hñt virtutē purgādi: ⁊
cū hoc hñt vtutē abſterſiuā ⁊ diſſolutiuā: ⁊ ideo eſt ca. in
ſecūdo gradu. ⁊ ponit in gñe calidoꝝ ⁊ ſiccorum.

¶ Darſeni. i. canella ſubtilis dulcis aromatica ca. eſt ⁊ ſic.
in 3° gradu: ⁊ eſt ſupmū in oibus medicinis aromaticis q̄
reſiſtūt putrefactioni: nec hʒ parem in his operatiōibꝰ.

¶ Alteradit. i. barba hyrcina eſt frigida in tertio gradu: ⁊
ſic. in 2°: ꝗa dominans in ea eſt ſubſtātia terreſtris ſtipti-
ca: ⁊ radix eius fortior eſt folys ⁊ cōſolidat vulnera: ⁊ va
let ſordidis vulneribus propter ſuam deſiccationē ⁊ ad
inteſtinoꝝ vlcerationem ⁊ fiſtulis. Et in ſumma facit qd
faciunt medicine multe. al. non fortis ſtipticitatis: ⁊ ꝯfert
debilitati ſtomachi ⁊ ſolutioni ventris: ⁊ vlcerationibus
M inteſtinorum: ⁊ fluxui menſtruorum.

¶ Laudanū eſt calidū in pmo gradu ⁊ tangit ex ſecūdo:
⁊ aliquantulam habet ſtipticitatem ⁊ eſt ſubtilis ſubſtā-
tie cum acumine: diſſoluit ⁊ maturat: ⁊ valet paſſionibus
matricis: ideo ꝗa hʒ cuʒ his virtutibus virtutē ſtipticita-
tis: propterea valet ad permanentiaʒ capilloꝝ: eo ꝙ con
ſumit humidatem extraneaʒ que eſt in eoꝝ radicibus: ⁊
ſtringit ſua ſtipticitate poros in ꝗbus oriunt capilli. Sʒ
non eſt ſufficiens in obuiatione alopicie: iccirco quia illa
indiget medicinis magis diſſolutiuis: quia generatur ex
humoribus groſſis ⁊ viſcoſis. N

¶ Alibleb. i. mercurialis ca. eſt ⁊ ſicca in p gradu: ⁊ eſt cō
poſita ex ſubſtātys 3ꝛys: hoc eſt ſtiptica: acuta ⁊ aquea ⁊
ineſt ei quādo eſt recens vt leuiter purget: ita ꝙ eſt in pn
cipio pmi gradus in medicinis purgatiuis: ⁊ ideo datur
in principio fe. ante digeſtionē: ſicut dant caſſiafiſtula: ta-
marindi: ⁊ his ſimilia. Et qui biberit ex ſucco mediam li
brā purgat cholerā groſſāʒ ⁊ flegma: ⁊ ſi coquat in vino
quādo recens eſt cōſolidat magna vulnera ⁊ ſanat vlce-
rationē factā ab aduſtiōe ignis. Et ſi folia ipſiꝰ coquant
in aceto valet multū paſſioni ſplenis: ⁊ flos ſuus valʒ in
hoc plus ⁊ ex ſucco ſuo fit caputpurgiuʒ: ⁊ tūc valet mul-
tū materys diſcurrētibꝰ antiqs ad aures ⁊ ad nares.

¶ Daanthal. i. collogntida: eſt ex medicis fortibꝰ in pur- O
gādo flegma: ⁊ eſt in fine gradus medicinaꝝ purgātiuʒ:
ꝗa attrahit a ꝓfunditate corporis: ita ꝙ iducit eradicatio
nem iteſtinoꝝ: ꝑpea neceſſe eſt refrenare ipſaʒ multū cū
dragagāto ⁊ amygdō. ⁊ fiſtici ſunt ſufficiētes ꝓ his duobꝰ:
⁊ doſis eius eſt a. y. tertys. ʒ. j. vſqʒ ad vnum karatē.

¶ Dalſemec eſt gūma que fortiter ſtringit: ⁊ propter hoc
intrat in medicinis eradicantibus inteſtina: ⁊ proprie qñ
non habet qualitatem acutaʒ: ⁊ facit quemadmodū che-
cabre. ideſt gummi arabicum.

¶ Cuſbera. i. coriādrum calidum eſt in primo gradu: ⁊ eſt
compoſitum ex ſubſtātys 3ꝛys: hoc eſt ex ſuba amara ⁊
ſuba aquea ⁊ ſtiptica: ⁊ ſm hoc facit diuerſas oꝑationes:
hoc eſt ꝗa quando cataplaſmatur heriſipilla cū faria or-
dei curat ipſam: ⁊ quando miſcetur cum farina fabe diſ-
ſoluit ſcrophulas: ⁊ dicit ꝙ hʒ ꝓprietatē ad retinendum
cibū in ſtomacho donec fuerit digeſtus: ⁊ aromatiçat car
nes cum quibus coquitur. ⁊ ſi homo biberet ex eius ſuc-
co mediam libram in nouilunio eſſet mortuus.

¶ Coſtū calidū eſt ⁊ ſiccū in ſecūdo gradu: ⁊ eſt cōpoſitū
ex ſubſtātia terreſtri aduſta ⁊ ignea: ⁊ ſignificat h magna
amaritudo eius cū acumine. Et operatio ſue cōplexionis
eſt rubificare membra quibus ſuperponitur: quia trahit
ſanguinem ad acutē ⁊ prouocat vrinam: ⁊ ſanguinē men P
ſtruum: ⁊ occidit vermes: ⁊ curat tineam.

¶ Alcoſtan. i. liliū albuʒ. calidū eſt ⁊ ſiccū in ſcdo gradu. ⁊
hoc dicimus ꝗa eſt amaꝝ. ⁊ hʒ aquoſitatē tēperataʒ. ⁊ iō
oleū ipſius eſt abſqʒ aliqua mordicatione. ⁊ eſt ſupremū
oibus rebus que diſſoluunt res in matrice: ⁊ folia ſua co-
cta ⁊ poſita ſup carnē cōbuſtā ab igne. ⁊ cū aq̄ feruēti cū
oleo roſato mixta incōtinenti liberat. Et radix eſt fortior
folys: ⁊ propterea prouocat menſtrua ⁊ mollificat duri-
ciem omnium membrorum ⁊ proprie matricis.

¶ Crocus calidus eſt in 2° gradu ⁊ ſiccꝰ in pmo: eſt dige-
ſtiuus ⁊ ꝯfortatiuꝰ cordis. ⁊ hʒ ſubaʒ cal'am ſtipticā ⁊ ſti-
pticitas ſua eſt ex rebꝰ que adiuuāt ad digōnē quā facit:
eo ꝙ propter illam moratur in poris ⁊ ſtat in illis.

¶ Dalbaſal. i. cepe eſt calidum in 4° gradu: ⁊ hʒ groſſam
ſubſtātiam: ⁊ ideo quādo ponit in ano aperit orificia ve Q
narum: ⁊ ꝓuocat ſanguinē hemorroydalē ⁊ menſtruuʒ: ⁊
ſuccus eius valet aque que defluit ad oculū: ſed obſcurat
oculos quādo ſunt impediti ab humoribus groſſis. ⁊ ha-
bet humiditatem ſupfluam: ꝓpter quā mouet coitū.

¶ Dalcedef. frigidus in pmo gradu eſt vel tēperatus: eo
quia ſtipticitas in ſuo ſapore eſt: ſed in ipſo non eſt aliqd
caliditatis vel acuitatis niſi modicuʒ: tamen in eius ope-
ratione inuenitur multi iuuamenti: eo quia caliditas exi-
ſtens in eo facit profundare ſtipticitatē in profundo cor
poris abſqʒ amaritudine vel mordicatione: ⁊ ob hoc eiꝰ
operationes: ſunt ad remouēdum ea que retenta ſunt in
ꝓfundo corporis egritudinuʒ putridaꝝ ⁊ eradicāt ea oi-
no abſqʒ ipedimēto. Et eſt in fine tutuʒ a nocumentis: eo
quia

Idē 2° cano. c. 144. ⁊ a Ra. Ga. ⁊ a Raſi 23. cōtinētis. ſʒ Dioſcori. Ruffus Ar chige. Raſis 3° ad Alm. c. 17. ⁊ 2° de vir. cor. ponitur fridū i 2° ⁊ ex auctoritate Raſis nō ſtat ſolo prīcipio. prīo de po. 2° de victus rōne.

A quia natura calidarum medicinarũ ⁊ ſiccarum: q̃uis habeant naturam remouendi. Attrahunt tamen ad locum alios humores. Et propter hoc hec res confert omnibus maculis ⁊ veſtigijs carnis: ⁊ caliditas que eſt in ipo eſt lator virtutis ſtiptice.

Scoadi.i.cyperi: id qđ operatur ex hac herba eſt eius radix ⁊ ponimus ipſam in caliditate ⁊ ſiccitate in ſecũdo gradu. eo q̄a in ſuo ſapore non inuenitur acuitas niſi modicum ſtipticitatis. Et eius op̄ationes ſecunde ſunt: q̄a cõferũt mirabiliter vulneribus difficilis ꝯſolidationis cauſa multarum humiditatum: ⁊ etiam conferunt vlceribus oris: ⁊ frãgunt lapides: ⁊ ꝓuocant vrinã ⁊ menſtrua.

Alchãna: que operãtur ex iſta ſunt folia ⁊ rami: ⁊ v̄tus eius cõpoſita eſt ex ſub̃a frigida ⁊ calida: ⁊ p̄p̄ hoc deſiccat abſq; mordicatione: ⁊ cõfert vlceribus que veniũt in ore ex gñe alchole: ⁊ valet etiã alchole: ⁊ decoctio illi⁹ valet aduſtioni ⁊ etiam apoſtematibus ardentibus.

B Elſoc.i.iuſquiamus manifeſtuz eſt ꝙ eſt maxime frigiditatis. al̃. multe humiditatis.

Magdeene.i.catapucia. Ipſius grana purgat choleraz quando degluti͞untur a decem vſq; ad quindecim: ⁊ q̄ habent ventrem fortem maſticent iſta grana: ⁊ qui habent debilem deglutiant integra.

Acetoſa: virtus ipſius eſt cõpoſita: eo q̄a ſemen eius h̄z ſtipticitatem cũ acetoſitate: ⁊ propter hoc valet ꝯtra fluxum ventris cum vlceratione inteſtinorum.

Alçuraç eſt in quarto gradu caliditatis: odor eius: ⁊ ſapor ⁊ virtus: aſſimilant̄ odori naſturcij: ⁊ ſuo ſapori: excepto quia eſt maioris deſiccationis naſturcio.

Alcheiri.i.viola de romania: ſunt eni; in ſecũdo gradu caliditatis: ⁊ hoc ſignificatur ex amaritudine ſui ſaporis ⁊ extrahunt ſecundinam ⁊ faciunt aborſum: ⁊ ſemen eius eſt fortius flore: ⁊ aperiunt oppilationes cerebri quando odorantur: ⁊ propter hoc quando ſuſpenduntur ad colla epilepticorum liberantur.

C Halauſaz.i.licium: hoc eſt compoſitum ex ſub̃a groſſa ⁊ reſolutiua ⁊ pertinet ſiccitati ⁊ eſt ex medicinis appropriatis oculis ⁊ auribus: ⁊ habet multas operationes ſ̄z modum medicinarũ que ſunt illius complexionis.

Lauſcemacanium. hoc eſt manifeſtuz nobis: eius proprietas eſt ſanguinem ſtringere vndecũq; exeat: ⁊ eſt cõplexionis frigide ⁊ ſicce: ⁊ oritur in ripis fluminum valde currentium.

Thus calidũ eſt in ſecundo gradu ⁊ ſiccum in p̊mo: q̄a habet amaritudinem cum ſtipticitate: ⁊ facit naſci carnẽ in corporibus humidis. Et habet aliquantulam virtutez maturatiuam: ſed cortex ipſius habet manifeſtiorem ſtipticitatẽ: ita ꝙ ponit̄ in quarto gradu in medicinis exiccatiuis: nec habet ſuperfluum calorem: vel acumen: ideo **D** ponitur in medicinis que valent contra fluxuz ⁊ ſanguinis ſputum ⁊ vlcerationem inteſtinorum.

Beſbeſe.i.macis: dicitur qđ ſit cortex cuiuſdaz fructus qui apportatur de india: compoſitus eſt ex diuerſis ſubſtantijs magis dominans eſt ſubſtantia terreſtris: ⁊ minus eſt ſubſtantia ſubtilis calida: ⁊ eſt multe ſtipticitatis cum aromaticitate. Sua prima virtus eſt ſicca in primo gradu. Sed caliditas vel frigiditas nõ ſunt manifeſta in eo. Sua ſecunda virtus eſt confortare ⁊ retinere: ⁊ valet contra paſſionem cordis: ⁊ contra fluxum ventris. Et bñ teſtificabitur per Hal̃. ꝙ valet propter ſuam ſtipticitatez contra vlcerationem inteſtinorum.

Scedes.i.polium. virtus eius ſimilatur virtuti ſpice.

Albecçi virtutem habet diſſoluendi ⁊ maturandi.

Lephaa. ideſt mandragora: frigida eſt in tertio gradu: ⁊ etiam eſt habens aliquantulã caliditatẽ: ⁊ poma ipſius **E** habẽt humiditatẽ: ⁊ ꝑpter hoc prouocant ſomnũ: ⁊ cortices ſuaꝝ radicũ ſunt ſicce: ſ̄z ei⁹ radix debilior exiſtit.

Halcaſmeg.i.feniculuz calidũ eſt in tertio gradu ⁊ ſiccum in ſecundo: ⁊ propter hoc prouocat lac: ⁊ vrinã ⁊ mẽſtrua: ⁊ confert deſcenſui aque ad oculum: ⁊ ſunt duaruz ſpecierum: domeſticum ⁊ ſylueſtre: ⁊ domeſticum eſt humidius ſylueſtri: ⁊ quia habet aliquam horribilitatez habet proprietatem confortandi membra vrine.

Maſtix calidus eſt in ſecũdo gradu ⁊ ſiccus in 3°: ⁊ h̄z ſtipticitatem ⁊ diſſolutionez: ⁊ manifeſtatio ſui iuuamenti ſpecial̃r eſt in ſtõcho: ⁊ generaliter in alijs mẽbris.

Scaunix.i.nigella calida eſt ⁊ ſicca in tertio gradu: ⁊ ſignificat hoc quia eſt in vltimitate amaritudinis cũ ſubtilitate: ⁊ ligata in panno lineo valet odorata ad reuma frigidum: ⁊ occidit vermes: ⁊ diſſoluit inflationem: ⁊ eradicat verrucas: ⁊ producit cum poſſe menſtrua: ⁊ facit eri**F**gere membrum.

Alchelilamelec.i.mellilotum: vel corona regia. habet virtutem diſſoluendi: digerendi: ⁊ repercutiendi: ideo debet poni calida ⁊ ſicca in primo gradu.

Alces.i.mel calidũ eſt ⁊ ſic. in ſecundo gradu: ⁊ eſt multe abſterſionis: ⁊ eſt cibus medicinalis ⁊ ꝓprie in ſenib⁹: q̄a cibus eſt in ipſo multum iuuatiuus: quia in eis cõuertitur in ſanguinem bonum. Sed mel cãne ꝙ etiã eſt mel eſt minoris caloris alio melle: ⁊ minoris abſterſiõis: nec habet illam mordicationem quaz habet mel: idcirco eſt maioris iuuamenti alio melle membris que nocentur a nimia abſterſione. ſicut ſtõchus: pulmo: ⁊ veſica. Et iſte due medicine facte ſunt a medicis materie electuarioruz ⁊ ſyruporum: eo quia natura amplectitur eas ⁊ in eis delectatur: ⁊ quãdo lauatur eſt eius operatio ꝓpinqua operationi mellis canne.

G Caſcaſi.i.papauer. frigidũ eſt ⁊ humidũ: albũ eſt frigidum in tertio gradu: ⁊ nigrum in quarto: album valet cõtra tuſſim que fit a materijs calidis: ⁊ defendit pulmonẽ ab vlcerationibus ipſarum: ⁊ facit ſuauiter dormire: ⁊ nigrum eſt malum: quia facit ſomnum ſtupidum.

Heltrog.i.pomum citrinum. Cortex ipſius habet maximum iuuamentum ſtomacho ⁊ epati: ⁊ eſt tẽperatus aut calidus in p̊mo gradu: ⁊ ſiccus in ſecũdo: ſed acumen qđ habet non ſignificat multum calorez: quia paucus calor quando eſt cum ſtipticitate inducit acumen ⁊ mordicationem. Et dicit Hal̃. quando dominatur ſiccitas terrea adipiſcitur acumen. Sed ſemen eſt calidum cum forti ſiccitate: ⁊ eſt ſupremum beçaarys venenis que occidũt a tota ſpecie: ſed pulpa ipſius eſt frigida ⁊ humida. ⁊ generat groſſos humores.

Alcarſar.i.tamariſcus cõpoſitus eſt ex ſubſtãtijs cõpoſitis: q̄a habet ſtipticitatem cuz diſſolutione: ꝑpter quaz **H** multuz valet ſpleni: ⁊ ideo dicit̄ ꝙ qui bibit cuz vaſe facto ex eo nõ incurrit paſſionẽ ſplenis. Et ſuus fructus habet ſtipticitate fortem ꝓpinquaz ſtipticitati galle.

Hes.i.myrtilla multum ſuper ipſa dominatur ſubſtantia terreſtris ⁊ frigida: ⁊ ſignificat ſuꝑ hoc ſtipticitas quã habet ⁊ conſtrictio quam facit.

Halmu. qđ operat̄ ex iſta eſt radix: ⁊ eſt calida in tertio: ⁊ ſic. in 2°: vrinã ꝓuocat ⁊ mẽſtrua: ⁊ h̄z ſuꝑfluã hũiditatẽ: ⁊ q̄ de ea comederit multũ dolorẽ capitis ꝓcreat.

Harlarmel.i.cicuta calida eſt ⁊ ſic. in tertio gradu. incidit humores groſſos: ⁊ prouocat vrinam ⁊ mẽſtrua: ⁊ valet dolori ſpatularum: ⁊ purgat flegma.

Sobol.i.ſpica: ⁊ ſunt ex ea multe ſpecies: ⁊ melior eaꝝ eſt ea que venit ex India: cali. eſt in primo gradu: ⁊ ſic. in ſecundo: ⁊ hoc eſt ex eo quia eſt compoſita ex ſubſtantia terreſtri ⁊ frigida multum: ⁊ aliquantula ignea ⁊ aliquã

I tula terrestri adusta:⁊ qa est composita ex his virtutibus
cum aromaticitate sua est ex meliorib⁹ rebus epati ⁊ sto
macho:vel superposita vel bibita:propterea quia cōfor
tat membrum ⁊ desiccat materiam que ibi fluit.
¶ Halcal.i.acetum:qđ videtur ex eo est vt dominans sup
ipsum sit substantia frigida propter acetositatem que est
in eo:q̄uis habeat partem vnam igneam que indicat̄ ꝓ
pter ipsius acumen.⁊ iam dictum est ꝙ acumē prouenit
propter fortem siccitatē cū modico calore:⁊ multa ipsi⁹
morsio non significat super multam caliditatem: qa hoc
prouenit a subtilitate:⁊ etiam acetositas in eo ꝙ est ace/
tositas incidit:⁊ maxime quando associatur calori:⁊ ideo
debemus ipsum ponere frigidum in secundo.⁊ siccū in
tertio:⁊ maxime vetustum.
¶ Berberis fructus eius stiptice virtutis est: ⁊ incidit ⁊
subtiliat ⁊ stringit oēm fluxū oium egritudinum.
¶ Lac arbor eltif.i.asa fetida:calidius est oī alio lacte ar
bor ⁊ subtilius:⁊ ꝓpter hoc dissoluit plus ceteris ⁊ eius
proprietas est qa ꝯfert vulue quādo suspendit̄ collo.
¶ Halcarsena.i.orobus:siccus est in secundo gra du:⁊ ca/
K lidus in primo:⁊ est medicina incisiua:⁊ aperit oppilatio
nes:⁊ si nimis comederet̄ ex eo faceret mingere sangui/
nē:⁊ generat in corpore carnē duram ⁊ membra dura.
¶ Ibansir.i oppoponacum:est calidum in tertio gradu:⁊
siccum in secundo:⁊ habet attrahere flegma ex iūcturis:
⁊ quasi hec proprietas continet omnia gummi que pur/
gant.dosis est.ʒ.j.
¶ Piper radix eius assimilatur costo:⁊ arbor eius in p̄n/
cipio sui ortus nominatur darfufel:⁊ hoc est piper lōgū:
⁊ est humidius alio pipere. Et aliud piper quādo nō est
maturum est album:⁊ quando est maturum est nigrum:
⁊ ambe species sunt calide ⁊ sicce in tertio gradu:⁊ qdam
dicunt in quarto.
¶ Besbeg.i.polypodium est quasi temperatum in p̄mis
qualitatibus:⁊ significat hoc quia super ipsum dominat̄
dulcedo cū stipticitate:⁊ desiccat sine mordicatiōe:eius
proprietas est purgare melancholiam:⁊ est secura medi/
cina:⁊ est melior epithimo:quia non habet qualitatē exe/
untem ab equalitate:dosis sua est.ʒ.x.
¶ Prassium calidum est in secundo gradu:versus finem
⁊ siccum in tertio:prope medium aut in fine:aperit oppi
L lationes splenis ⁊ epatis:⁊ mūdificat pectus ⁊ pulmonē:
⁊ prouocat menstrua ⁊ vrinā.Et facit omnia que faciūt
medicine amare.⁊ succus ipsius mixtus cum melle mul/
tum valet passionibus oculorum:⁊ positum in narib⁹ va
let ycterícis:⁊ valet contra antiquum dolorē auris:quia
mundificat vias neruorum aurium.
¶ Succus qui inuenitur in alueis apū calidus est in fine
secundi gradus:vel in principio tertij:sua secunda virtus
est mirabilis attractio.
¶ Halacarta.i.piretrum ex eo vtimur solum radice:⁊ ha/
bet vnam virtutem vstiuam:⁊ ideo est calida in quarto
gradu:⁊ ideo mitigat dolorem dentiū:⁊ valet vt dicit̄ cō
tra epilepsiam ⁊ similes egritudines ei:⁊ rigoribus iter/
polatarum febrium.
M ¶ Alfagel.i.raffanus:calidus est in tertio gradu : ⁊ siccus
in secundo:⁊ semen fortius est:⁊ valet contra serpiginem
⁊ similes:⁊ aufert citrinitatē quibuslibet membris cor/
poris.Et syluestris est fortior domestico:⁊ eius succus de
glutitus subtiliat viscositatem que est in fistulis pulmo/
nis:⁊ clarificat vocem.
¶ Raued.i.reubarbarū:compositū est ex diuersis sub/
stantijs ex substātia terrestri ⁊ frigida que significat̄ per
stipticitatem.⁊ ex substantia ignea que significat̄ per co/
ctionem:⁊ ex substantia aerea que datur per raritatem ⁊
spongiositatem:⁊ est vna ex manifestioribus rebus in iu N
uamento epatis ad aperiendas oppilationes ⁊ confortā/
dum ip̄m:⁊ similiter prodest stomacho.Et Hal.⁊ alij me
dici dicunt ꝙ constringit ventrē:⁊ nos videmus ꝙ pur
gat:⁊ est mirabilior alijs medicinis purgatiuis:quia fre/
num suum est cum eo:quoniam nulla medicinarū pur/
gatiuarum est sine veneno aliquo in aliqua parte sui ista
excepta:eo quia confortat omnia membra corporis:ideo
possumus dando ipsum pro purgatiuo refrenare alias ꝑ
ipsum medicinas.
¶ Alcarfas.i.apium montanum calidum est ⁊ siccum in
tertio gradu:eo ꝙ sapor eius est amarus ⁊ acutus:⁊ ꝓuo/
cat vrinam ⁊ sanguinem menstruū:⁊ dissoluit tumores
⁊ hortulanum debilius est eo.
¶ Andraton.i.herbatura:in ligua hispana:andration : qđ O
ex hac operamur est eius radix:⁊ est calida in tertio gra/
du prope finem:⁊ desiccat in ipso:⁊ confert egritudinib⁹
neruorum ⁊ passionibus pectoris ⁊ pulmonis quādo fiūt
ex humoribus grossis:⁊ quando suffumigantur homines
ea reprimunt̄ humores descendentes a cerebro ⁊ aperit
eius oppilationes:⁊ quando ponitur super dentem dolen
tem ⁊ corrosū sanat illū:⁊ succus eius in oibus predictis
fortior existit:⁊ adhuc lac ipsius fortius existit.
¶ Halsedep.i.rutha syluestris cali.est ⁊ sic.in quarto gra/
du:sed hortulana est in tertio:propterea quia sapor suus
est acutissimus ⁊ amarus:⁊ est iuuatior in soluendo tumo
rem:⁊ carminando ventositatem:⁊ priuat coitum.
¶ Lesset.i.pix est calida ⁊ sicca in tertio gradu:plus desic/
cat q̄ȝ calefaciat.Sed liqda ⁊ recens plus calefacit q̄ȝ de
siccet.valet contra asma ⁊ empima:dosis eius est quanti/
tas vnius.ʒ.⁊.5.cum melle:⁊ valet contra albedinem vn/ P
guium ⁊ morfeam:⁊ maturat apostemata dura:⁊ fortior
in maturando est cum est recens ⁊ humida.
¶ Alpelep.i.castanea.frigida est ⁊ humida in primo gra/
du:folia sua pistata ⁊ posita super ap̄ata que nascūtur in
genibus curat.Et cortex ipsius arboris ⁊ ip̄e castanee ha
bent virtutem desiccandi:⁊ ideo quādo sunt cocta in ace
to valent contra dolorem dentium.Et fructus cōbustus
superpositus valet tyrie.Et est necesse vt custodiat̄ quili/
bet a puluere qui adheret a folijs illius arboris: quoniā
multum nocet cāne pulmonis ⁊ visui ⁊ anditui.
¶ Uirga pastoris est in secundo gradu medicinarum in/
frigidantium:qa composita est ex substantia terrestri fri
gida ⁊ aquea:valet contra incensionem stomachi:⁊ reper
cutit materias adustas:⁊ idcirco intercipit fluxum men/
struorum:⁊ curat oppilationem intestinorū : ⁊ intercipit
fluxum sanguinis a quacūq̄ȝ parte veniat.
¶ Rosa cōposita est ex substātia terrestri frigida:subtili:
⁊ aerea calida:⁊ aquea:⁊ significat h̄ sapor vl̄ odor ⁊ aq̄ꝰ
tas.Et semē ipsi⁹ stipticus est ea:⁊ est frigida ⁊ sicca in p̄
gradu:⁊ cōfortat stomachum ⁊ epar ⁊ alia membra.
¶ Sumach est forte in stipticitate ⁊ siccitate frigidū in 2° Q
siccū in tertio gradu:opationes sue sunt manifeste.
¶ Aspaltum:⁊ in arabico cebeoneg.⁊ interpretatur expel
lens ventositatē:illud gummi calefacit ⁊ subtiliat ꝑm ꝙ
faciunt alia gummi:⁊ est abstersiuum:⁊ est ex meliorib⁹
medicinis que possint esse ad aquā descendentē ad ocu/
los ⁊ ad fuscedinem visus:que fit ab humoribus grossis
⁊ est ex medicinis purgatiuis:que trahunt flegma a ner/
uis ⁊ iuncturis:sicut bdellium oppoponacum:⁊ ançarat:
quia hoc est proprium in gūmi:⁊ bdellium est in hac re:
quasi in primo gradu purgationis:⁊ post ipsum est aspal
tum ⁊ oppoponacum:⁊ post ipsū ançarat:⁊ dosis aspal/
ti est a.ʒ.j.vsq̄ȝ ad mediam.
¶ Et ançarat d̄siccat sine mordicatiōe ideo ꝯsolidat vul/
nera

A nera facta propter percussionem.
¶ Satirion.i.testiculi vulpis: ꝛ in arabico baldaalçaba-
lep.calidū est cum multa humiditate:ꝛ propterea mouet
coitū:ꝛ noia sapientū euilsalic:ꝛ euosalic iurauerūt in eo-
rum aiabus quia curat spasmum postreme partis quan-
do bibitur eius succus cum vino nigro stiptico.
¶ Alcarssas.i.apium:est tante caliditatis ꝙ ꝓuocat men-
strua ꝛ vrinam:ꝛ dissoluit ventositatem ꝛ inflationem. ꝛ
proprie semen eius:huiusmodi est multarum spērū:ꝛ for-
tior omnium est que nominatur becarcalion.
¶ Et endiuia quedā est syluestris ꝛ q̄dā domestica. Syl-
uestris est frigida ꝛ sicca in p̄mo gradu:domestica est fri-
gidior ꝛ humidior ꝛ significat h eius stipticitas cū ama-
ritudie:ꝛ stipticitas maior est amaritudine. Iuuamē ipsi⁹
maximū est:qa cōfert epati a tota suba:qa dictum est ꝙ
sanat epar calidum ꝛ frigidum qualiter. Sed mihi vi ꝙ
B plus cōferat calido q̄ȝ frigido:quia amaritudo que est in
ea abstergit ꝛ aperit sine multa calefactione.
¶ Halanchat.i.cepa squilla:calida est in secundo gradu:
ꝛ virtutem habet incisiuam:sed nō minus calefacit:ꝛ nō
vtimur ea nisi assata ꝛ cocta.
¶ Halscia.i.abrotanum:est herba multe amaritudis ꝛ no-
cet stomacho ꝛ interficit vermes sua amaritudie ꝛ calefa-
cit in fine secundi gradus:ꝛ desiccat in tertio.
¶ Ascicelios.i.sisceleos.hec herba ꝛ ipsius semen hȝ ꝓpeta-
tem calefaciendi tātum donec prouocat vrinā valida ꝓ-
uocatione:ꝛ cum hoc subtiliat:ꝛ propter hoc confert epi-
lepticis ꝛ cuidam egritudini nominate orthomie.
¶ Scenscani.i.fisiminum.al'.sissamū.calefacit in fine pri-
mi gradus:ꝛ in principio secundi:ꝛ humectat in tertio:ꝛ
eius oleum eiusdem proprietatis existit.
¶ Halgaçar.i.pastinaca ipsius sunt due species.s.domesti-
ca ꝛ syluestris. Syluestris fortior existit in ꝓuocādo mē-
strua ꝛ vrinam. Et folia harum ipsarum pistata ꝛ super-
posita vulneribus corrosiuis sanant ipsa.
C ¶ Harcas.i.cardus:alchi:est calidū in secundo:ꝛ sic.in 3°:
mundificat putredinem per vrinam si in corpore adsit
quando coquitur in vino ꝛ datur ad bibendum. Et remo-
uet fetorem subascellarū:ꝛ ꝙ dissoluitur ex toto corpore.
Et generaliter hȝ resistere a tota substātia quasi putrefa-
ctioni:ꝛ est medicina cibalis que dat saporem carnibus:
Et iccirco vtunt̄ eo nobiles loco melongiarum.
¶ Allium calidum est ꝛ siccum in tertio gradu.
¶ Elmaar.ca.est ꝛ sic.in tertio gradu: occidit lūbricos in
pueris:ꝛ hȝ abstersionē:ꝛ propterea ponitur in collirijs
que habent remouere vngulam:ꝛ miscetur cum medici-
nis que dantur contra antiquam tussim ꝛ asma:ꝛ est me-
dicina manifesta in maturando. Et potest esse ꝙ bonitas
sue maturationis est:ideo quia subtiliat materiā eo mo-
D do quo non relinquit siccitatem grossitiem nec duriciem
parti remanēti. Et hec maturatio est laudabilior ceteris
omnibus:quia in hac medicina non potest dici ꝙ matu-
ret oppilādo poros:eo quia abstergit. Nec potest dici ꝙ
hoc faciat per similitudinem complexionis cuȝ corpore
humano.qa calidum est ꝛ siccum in tertio gradu.
¶ Sticados cōpositū est ex stipticitate cuȝ amaritudie ꝛ
aromaticitate:ꝛ ideo dȝ poni in primo gradu rerum que
calefaciunt. Et in secundo earum que desiccant. Opera-
tiones sue secūde ꝛ tertie sunt aperitiue ꝛ abstersiue ꝛ cō-
fortatiue omnium membrorum interiorum ꝛ exteriorū:
ꝛ ideo vtilior medicina est hec contra lassitudinem oib⁹
alijs medicinis. Iccirco quia lassitudo non est nisi defe-
ctus virtutis propter onus humorum.
¶ Condisi.i.elleborus alb⁹ calidus est in quarto gradu:ꝛ
siccus in eodē:ꝛ cōmouet sternutationem:ꝛ est venenum
quare non debet poni in corpore. E
¶ Storax calamita calida est in secundo gradu:ꝛ sicca in
primo:ꝛ signuȝ huius est quia mollificat ꝛ curat tussim ꝛ
valet reumati ꝛ asperitati gutturis ꝛ pectoris:ꝛ prouocat
menstrua quando bibitur:aut ex ea fit pessarium.
¶ Ficus nos fuimus locuti de eis in eo ꝙ sunt cib⁹. Scd̄
nunc dicemus in eo ꝙ sunt medicine:virtutē habent ma-
turatiuā quādo fit ex eis emplastrū ꝛ ꝓprie sicce. Et sicce
ꝛ virides habent laxare ventrē. Et decoctio ipsaȝ quā-
do multum coquuntur assimilatur melli:sed complexio
sue arboris est calida ꝛ subtilis:ꝛ ꝓprie lac:ꝛ ideo dixit
ꝙ euellit verrucas ꝛ laxat ventrem:ꝛ syluestres sunt for-
tiores in hac re domesticis.
¶ Selec.i.bleta.habet virtutē bauracbiam:ꝛ decoctio eā
remouet:ꝛ est abstersiua ꝛ mollificatiua:ꝛ ei⁹ succus sup-
positus in naribus dissoluit superfluitates cerebri:ꝛ in al-
bis plus manifestatur hec virtus q̄ȝ in nigris:quia nigre F
habent aliquantulam stipticitatem.
¶ Halcuba.i.fenugrecum:ꝛ est calidum in secundo:ꝛ sic-
cum in primo. Et propterea habet ꝓpriam virtutē mol-
lificandi duritiem vulue.
¶ Titimallus est in fine caloris ꝛ proprie eius lac:ꝛ post
illud semē.ꝛ post illud folia.ꝛ post illud radix. Radix co-
cta in aceto remouet incontinenti dolorem dentiū:ꝛ ma-
xime si est dens corrosus:ꝛ quando cadit in aliqua parte
oris comburit illā. Et propterea necesse est quando vo-
lumus ipsā ponere super dentes alij dentes circūtegant̄
qa facit cadere dentē corruptum. Lac incidit pilos quā-
do superponitur:ꝛ si multotiens superponatur euellit ꝛ
priuat. Ualet etiam contra omnes verrucas ꝛ omnes fi-
stulas:ꝛ hoc totum faciunt semina ꝛ folia:sȝ debilius.
¶ Cathira.idest dragagantum:virtutem habet congluti-
natiuam:frangit acumen rerum acutarū:neqȝ desiccat: G
vt alia gummi.
¶ Alchace.i.lactuca:hec herba substātie est humide cum
modica frigiditate ꝛ substantie sicce est syluestris: sȝ do-
mestica hȝ substantiā aquosā:ꝛ ꝓpter hoc maturat apo-
stemata calida:sed non frangit lapides exn̄tes in renib⁹:
ꝛ ob hoc ponimus ipsā in primo gra.frigiditatis ꝛ tēpe-
ratam inter humiditatem ꝛ siccitatem.
¶ Hupuephatabalep.idest vua vulpis:que in latino no-
minatur vua canina vel maruella frigida est ꝛ sic.in se-
cundo gradu.
¶ Haltuelep.i.mulsa:in lingua hispana ꝛ est viriditas in-
uenta super aquā:frigida ꝛ humida est in gradu 3°.
¶ Halduchal.i.dactylariū:oēs ptes ipsius dactylarij sti-
pticitatē hn̄t manifestā:sed fructus eius cuȝ est maturus
aliquam hȝ caliditatem:cortices ꝯo arboris maiorē ha-
bent stipticitatem alijs partibus ipsius.
¶ Heufericon.i.ypericon nelifricon.al'.mellisicon: ꝛ qui-
dam appellant hanc herbam cordialem:eo quia assimi- H
latur cordi.calida est cum subtili substantia: ideo prouo-
cat vrinā:sed debemus vti folijs ꝛ non semine:facto em-
plastro super combustionem ignis sanat. Siccata ꝯo ꝛ
pulueriçata posita super sordiciem sanat:ꝛ quidam dant
ipsam contra sciaticam.
¶ Halcusa.i.hyssopus calida est ꝛ sicca in tertio gra.cum
subtili substātia:ꝛ est ex rebus magis iuuatiuis ad aperi-
endas oppilationes ꝛ ad subtiliādum humores.
¶ Lens hȝ frigiditatē nō fortē:ꝛ est tēperata inter cal'ita-
tē ꝛ frigiditatē:ꝛ est sicca in scd̄o gradu:decoctio ipsi⁹ la-
xat ꝛ medulla ipsius stringit:ꝛ idcirco qui vult stringere
ventrē debet coquere lentes pluries in aqua:ꝛ piecta ea
postmodum ponere aliam ꝛ stringunt.
¶ Ualeriana.vel fu.que hn̄ aromatica est:eq̄lis est vtuti

I spice. Sed melius valet ea in rebus pluribus: quia plus
prouocat vrinam spica.
¶ Dalcherina .i. galbanum calidũ in principio tertij gra-
dus est: siccum in principio secundi: habet virtutẽ disso-
lutiuam ꝛ mollificatiuam.
¶ Camedreos ca. est ꝛ sic. in secundo gradu: ꝛ significat B
amaritudo cum acumine: ꝛ prouocat menstrua ꝛ incidit
humores grossos ꝛ exoppilat membra interiora.
¶ Bescarcoton .i. psilium frigidum est in secundo gradu
ꝛ medium inter siccum ꝛ humidum.
¶ Camepitheos calidũ est in 2°: ꝛ sic. in tertio: dñans in sa
pore ipsius est amaritudo cum acumine. valet yctericie q̃
fit ex oppilatione ꝛ prouocat mẽstrua ꝛ vrinam.
¶ Cinis rerꝫ cõbustarꝫ est cõpositus ex ꝺ̃uys reb⁹: hoc est
ex partibus terrestribus ꝛ partibus ꝑpinqs nature flux⁹
que lotione remouetur: ꝛ remanet pars terrestris desicca
tiua sine mordicatione ꝛ cineres diuersificantur ꝭm di-
uersitatem rerum ex quibus fiunt.
¶ Fumus oĩs est calidus desiccatiuus. Et q̃uis fumus ha
K beat hãc cõplõnẽ: tñ semꝑ ꝑmanet in eo virtus rei ex q̃
est fumus. propterea vtimur in medicatione palpebrarũ
inuersarum fumo thuris ad generandum bonam carnẽ
ꝛ ad faciendum nasci pilos palpebrarũ: ꝛ vtimur in me-
dicatione oculorum apostematorum propter decursum
humorum. Et fumus myrrhe est similis fumo thuris: sꝫ
fumus thuris est aliquantulum fortior. Fumus terbenti-
ne est fortior. al'. similis fumo picis.
¶ Cap. 43ᵐ. Qđ est de medicinis q̃ ex mineris sunt.

Hacusqꝫ locuti sum⁹ de vna pte medi
cinarꝫ terre nascẽtiũ q̃ mag
vsitate sũt i arte medicie ꝭm ꝙ testificatum
est a Gal'. ꝛ alijs: ꝛ cõpẽdiose locuti sum⁹. iõ
ga posuim⁹ ca q̃si exẽpla alijs q̃ assĩlant̃ eis
in q̃litatib⁹ supradictis: excepto in ꝓpetatib⁹. Deiceps vo
lumus loq de medicinis que appropriant̃ mineris.
¶ Thitinacrũ .i. terra sigillata est frigida ꝛ sicca cũ stipti-
citate temperata: valet contra venenum abscindit sputũ
sanguinis ꝛ dissinteriam que prouenit ab itestinis ꝛ epa-
te: ꝛ desiccat parua apata quãdo superponitur eis.
¶ Thitarmin .i. bolus armenus frigidus est ꝛ siccus fortꝭ
stipticitatis: valet contra fluxum ventris ꝛ sputũ sangui-
L nis: desiccat apostemata pulmonis ita ꝙ indurat aposte
mata: ꝛ sic preseruat infirmum ne moriatur: ꝛ maxie qñ
incedit ad habitandum regiones calidas: ꝛ valet contra
egritudines pestilentiales.
¶ Scedeneg .i. lapis emathitis: ꝛ dĩ lapis sanguis. frigide
ꝛ sicce cõplexionis existit: ꝛ ꝯfert grossitudini palpebrarꝫ
quãdo est abluta desiccat vlcerationes oculorum.
¶ Terra stelle .i. talch. frigida est ꝛ sicca tẽperate ꝛ est mi
noris siccitatis aliarꝫ thit. i. terrarum seu lutorum.
¶ Dalmogra .i. bolus cũ q̊ tigunt̃ muri seu parietes fride
ꝛ sicce cõplõnis existit: necat lũbricos seu ꝟmes itestiorꝫ.
¶ Algetin .i. gipsum: desiccat ꝛ consolidat: ꝛ cõfert incisio-
ni arteriarum quando miscetur cum albugine oui: ꝛ pul-
uere molendini: ꝛ cum pilis leporis minutissime incisis:
M ꝛ ponitur super incisionem.
¶ Darsiregalroscar .i. calx plũbi ꝛ in latino cerusa noiat̃.
frigida est ꝛ sicca. desiccat vlcera absqꝫ mordicatione.
¶ Almura .i. calx viua dicitur. ꝛ est calx lapidis fortis: exi-
stit multe calefactionis: ꝛ mortificat carnem: ꝛ qñ abluit̃
pluribus vicibus cum aqua desiccat vlcera sine mordi-
catione: sed hec terra hic apud nos non inuenitur. Sed
tamen illa cum qua nos sigillamus chartas nostras quã-
do abluimus ipsam: non est longinqua ab operationibus
dictarum terrarum.

¶ Sanguis draconis frigidus est ꝛ siccus: valet ꝯ grossi- N
tiem palpebrarũ: ꝛ lotus remouet maculam oculi.
¶ Lapis laçuli purgat melia𝔷: ꝛ valet melicis: ꝛ est vehe
mentis purgationis ꝛ timorose: ꝛ dosis est a. ʒ. 5. vsqꝫ ad. j.
cũ multis refrenãtibus: ꝛ puluerizatus super palpebras
facit nasci pilos: quia minuit humores calidos: eo ga ab-
stergit: ꝛ cum eadem habet stipticitatem: ꝛ ideo facit ori-
ri pilos quia remouet humores calidos: ꝛ reddit mẽbrũ
ad pristinam complexionem.
¶ Lapis spongie frangit lapidem solum in renibus.
¶ Anthimonium frigiditatem habet cuꝫ stipticitate: ꝛ cõ
fert caliditati ꝛ humiditati: que existit in oculo: ꝛ desiccat
lachrymas: ꝛ mundificat vlcerationes oculoruꝫ: ꝛ est ha-
bẽs ꝓpetatẽ ꝯfortãdi oculũ in oĩb⁹ suis qualitatibus.
¶ Lithargyrium: ꝛ in arabico dicitur merdasengi tempe O
ratum est inter caliditatem ꝛ frigiditateꝫ ꝛ desiccat: ꝛ est
in eo aliqua corrosio: ꝛ facit in eo generare carnem in vl-
ceribus humidis.
¶ Thucia fit i fornace in q̃ depurat̃ es: desiccat sine mor-
dicatione: ꝛ maxie quãdo abluit̃ ꝛ desiccat lachrymas: ꝛ
abscindit materias que discurrunt ad oculos.
¶ Climia auri ꝛ argenti ambe sunt frigide ꝛ sicce. Sꝫ au-
ri siccior est ꝛ magis abstersiua: ꝛ quando comburitur ꝛ
extinguit̃ est sine mordicatione: ꝛ gñat carnẽ imaculataꝫ
oculorum: ꝛ illa gñaliter est laudabilis que ascẽdit ex fu
mo quando dissoluitur aurum vel argentum.
¶ Uessal .i. ferrũ est vehemẽtis siccitatis qñ multũ terit̃
ꝛ ifundit̃ in aceto pluries vel in lacte caprino acetoso va
let ꝯtra limositatẽ stõchi. ꝛ cõtra dolorẽ splenis ꝛ passio-
nem ani ꝛ facit nasci carnem in auribus vlceratis.
¶ Sal ꝭm oẽꝫ spẽꝫ ca. ꝛ sic. stipticitatẽ hꝫ cũ abstersiõe: ꝛ
baurach maiorẽ hꝫ abstersionẽ: ꝑpea plus laxat vẽtrẽ. P
¶ Carnid .i. arsenicũ vl' auripigmẽtũ vstiuuꝫ ẽ: ꝛ qñ cõbu-
rit̃ est subtili⁹. Et ex eo fit cõpositio q̃ remouet pilos.
¶ Albusat .i. sulfur. hꝫ ꝟtutẽ attractiuaꝫ cũ cõplõne cali-
da ꝛ suba subtili ꝛ eo resistit venenis animalium quãdo
puluerizatur ꝛ spargitur loco morso: aut incorporat̃ cuꝫ
sputo oleo melle aut visco ꝛ curat scabiem.
¶ Alceg .i. vitriolũ oẽs tres sue spẽs hñt ꝟtutẽ ꝯstrictiuaꝫ
cũ stipticitate ꝛ diuersificant̃ in subtilitate ꝛ grossicie: ga
grossius est rubeum: post illud cholcotar: ꝛ post illud vi-
ride: ꝛ rubeũ ꝛ viride est quasi mã cholcotar. ꝛ talis com
paratio cholcotar ad viride. Et dicit Gal'. ꝙ quando iuit
ad insulam candie i. romanorꝫ intrauit quãdã mineram
ꝛ inuenit tres venas: in infima vena inuenit vitrioluꝫ ru-
beũ: ꝛ post illam cholcotar: ꝛ post illam erat viride: ꝛ hec
ordinatio locorꝫ significat suꝑ hoc qđ diximus: ꝛ rubeuꝫ
est minoris mordicationis viridi propter grossiciem sue
substantie: ꝛ rubeum ꝛ viride non dissoluuntur: quia ru-
beum est induratum induratione lapidea: ꝛ viride est ni-
mis coctum. Sed cholcotar liquefit.
¶ Plumbum qđ dñatur in suis partibus est substãtia fri- Q
gida ꝛ humida: ꝑpterea ga frigiditas est que ipsum con-
gelauit: ꝛ ideo quãdo pistatur in mortario cuꝫ aliquib⁹ li-
quoribus vel aliqbus oleis vt oleo rosato refrigerat: ꝛ va-
let contra apostemata testiculorum ꝛ ani ꝛ cõtra cancrũ:
ꝛ facit cessare materias discurrẽtes ad aures ꝛ pedes. Et
quãdo fit ex eo lamen ꝛ ponit̃ super femur ꝓuat coitum:
sed multum ledunt̃ instrã spermatis: ꝛ laminatũ subtili-
ter ꝛ superpositum neruo torto ꝛ grosso dissoluit ꝛ rectifi-
cat: ꝛ hoc qđ dissoluit significat ꝙ habet virtuteꝫ dissolu-
tiuam comparando ipsuꝫ carni hominis: q̃uis dominet̃
super ipsius complexionem frigiditas.
¶ Testa ꝟtutẽ hꝫ abstersiuã ꝛ ꝺ̃sicca^uam ꝛ ꝓpe testa furni.
¶ Arsenicũ rubeũ vl' auripigmẽtũ rubeũ ẽ eiusdẽ virtu-
tis alterius

A tis alterius auripigmẽti: eo ꝙ hȝ virtutem mollificandi.
¶ Alfeep.i.alumen:hec medicia est maxime stipticitatis: ⁊ ꝑpter hoc denominata ẽ in lingua greca ab hoc:⁊ sunt ipsius multe species:⁊ omnes sunt multe grossitudinis:⁊ quod subtilius est:est illud de turchia.
¶ Calcucecaumenon.i.es vstum habet intensuȝ acumen cum stipticitate:ideo quia lauat̃ per remotionẽ partis fu mose:tunc fiunt medicine cicatriçatiue in corporibꝰ ⁊ mẽ bris duris:non est necessaria lotio.
¶ Tubel.i.lamen eris subtilis:est subtilioris substãtie ere vsto:⁊ ꝑpter hoc ipsum in colirys ponimus:qꝛ hȝ maiorem abstersionem ⁊ siccitatem q̃ȝ galla.
¶ Laçacalaap.i.cõsolidatura auri:⁊ in arabico dĩ cũbar:
B ⁊ sunt duaꝝ spẽꝝ:vna est ipsius vene:vel minere: ⁊ alia fit in mortario eris:⁊ pistello eris cum vrina pueri:tpe caloris terendo vel cõquassando:⁊ illud est melius qđ fit in mortario eris rubei:⁊ eiꝰ virtus ẽ dissolutiua absqȝ graui mordicatiõe:⁊ desiccat:⁊ qđ factũ est maioris est desiccationis illo:qđ est ex vena: ⁊ minoris mordicationis:⁊ qñ comburit̃ qđ est ex minera est subtilius.
¶ Zimar.i.viride eris:magnũ hȝ acumen:⁊ corrodit carnem:ꝑpterea nõ debemus vti eo nisi in indigẽtia diminutionis carnis. Sed in vulneribus simplicibus non est vtendnm eo:quia non consolidat: nec carnem generat.
¶ Hucusqȝ diximus de mineris cõpendiose. Sed deinceps volumus dicere de carne ⁊ eius humiditate.
¶ Cap.44m. Quod est de diuersis operationibus lactis ꝟm eius diuersitatem:⁊ de eis.

Ac dulce qđ est boni saporis inquãtuȝ est mecina: valet ꝯtra discursuȝ humoꝝ acutoꝝ mordẽtiũ:qꝛ lauãdo
C mẽbra ⁊ adherẽdo eis ꝓhibet maloꝝ hũoꝝ cõtagiũ:sic facit ẽt albumẽ oui:⁊ nõ valet lac in his q̃ diximꝰ nisi recẽter trahat̃ ex mãmillis si eẽ põt. Jđ qꝛ recipit citiꝰ imutationẽ oibꝰ alys rebꝰ ab aere. silr ꝑmutat̃ i distẽperatis corꝑibꝰ ex malis hũoribꝰ:⁊ acescit vel caseat̃ in stõcho frido:aut fit fumosuȝ i stõcho calido ⁊ replet cerebrũ. Sed si corpꝰ est mũduȝ nihil est ꝯueniẽtius eo ad restaurãduȝ:qđ dissolutũ ẽ ex mẽbris radicalibus:⁊ ꝓpe lac mulierũ. Scđo lac asinarum:⁊ post lac capraꝝ:⁊ ideo est lac magis iuuatiuũ oibꝰ alys rebꝰ ethicis: ⁊ h est pp ea:qa est mã filis ꝓme materie ex qua ẽ humiditas radicalis:⁊ ideo nutrimẽtum bonũ corpori existit:⁊ melius est illud qđ est ꝓpe partũ.i.post duos mẽses:⁊ nõ hȝ in se opationẽ nutriẽdi:humectãdi:⁊ abstergendi:nisi qa est cõpositũ ex diuersis substãtys:h est suba terrestri caseata:⁊ ꝑpter hanc stat:⁊ suba aerea ꝑpter quaȝ humectat ⁊ nutrit:⁊ suba aquea declinãte aliquãtuluȝ ad subtilitatẽ ꝑpter quã abstergit nãm:⁊ nõ soluȝ abstergit:verũ etiã laxat ventrẽ bona laxatiõe:qꝛ mũdificat lauãdo superfluitates putridas: ⁊ apata interiora que sunt saniosa. Et qñ extinguit̃ ferrum candens munduȝ ab erugine:vel lapides marmorei in ipsum multotiẽs:valet cõtra fluxum
D ventris:sed ferrum est melius ꝑpter suã stipticitateȝ. Et in summa oẽs spẽs lactis valent obthalmie oculoꝝ que accidit ex reumate calido: ⁊ ꝯfert etiã apostematibꝰ matricis ⁊ ani que generant̃ ab humoribꝰ calidis mordentibus. Et qñ miscemus ipsum cũ medicis mitigatiuis:sicut est medicina que recepta est a fornace vbi effunditur es: confert vlceribus cancrosis. Et nocet lac vlcerationi vel cancerationi oris. Et gargariçatũ ⁊ retentuȝ in ore ꝯfert:⁊ mitigat dolores ibi existentes:qꝛ doloreȝ mitigat:⁊ valet passioni amygdalarũ ⁊ vulue:al's vuule:qꝛ eius substãtia est munda ab omni acumine ⁊ mordicatione:⁊ est supremuȝ iuuamentũ ei qui bibit cantarides.

¶ Cap.45m. Qđ est de opationibꝰ casei. E

Aseus vetus est ca.⁊ sic.pp saleȝ ⁊ coaguluȝ:⁊ multũ valet ꝯ dolorem iuncturaꝝ. Et emplm ex eo factũ mirabileȝ hȝ virtutẽ maturãdi apostemata dura.
¶ Cap.46m Quod est de virtutibus butyri.

Utyrum hȝ vtutẽ maturandi:⁊ qđ ẽ coctũ hȝ maiorẽ vtutẽ ꝟm maturitatẽ ⁊ caliditatẽ in corporibꝰ duris:⁊ h est pp salẽ q ponit̃ in eo qñ coquit̃. Et qđ nõ ẽ coctũ plus maturat apata q̃ sũt in radicibꝰ auriũ:⁊ i locis mollibꝰ. Et qñ miscet̃ cũ melle fit ide loboc:⁊ ꝯfert screatibꝰ exñtibꝰ in pectore ⁊ pulmone.
¶ Cap.47m. Quod est de operationibus coaguli. F

Oagulum vlr est ca.⁊ sic. ⁊ subtile: dissoluit sanguinẽ ⁊ pinguedinẽ que coagulata sunt in stõ: ⁊ bibituȝ cõstipat ventrẽ:⁊ dȝ dari fluxu pp suã ꝓprietatem cui sunt occulte sue cause:ideo qꝛ hec ꝓprietas est certificata si superponat̃ coaguluȝ calidum super ventreȝ pueroꝝ sanat:⁊ põt esse ꝙ hec operatio fit ꝑpterea:qꝛ coagulat humores ⁊ indurat.
¶ Cap.48m. Quod est de operationibus ouoꝝ.

Uia locuti sumꝰ de his iquãtũ sunt cibi. loq volumꝰ mõ de eis inquãtũ sunt medicie. Et dicimꝰ ꝙ albugo oui galline est mag mitigãs alia re i mordicatiõibꝰ:⁊ ideo vtimur ea in doloribꝰ oculoꝝ:in apatibꝰ ani: in apatibꝰ iguinũ:⁊ admiscet̃ cũ medicis q̃ abscindũt sanguinẽ q supfluit a pãniculis cerebri. Et vitelluȝ ẽ sube albuginis sile. Et iđ facimꝰ ex toto ouo medicinã postq̃ȝ admiscet̃ oleũ rosatũ ad medicationẽ rerũ supradictaruȝ:⁊ G
maxie i medicatiõe mẽbroꝝ neruosoꝝ ⁊ musculosoꝝ:sic cubitoꝝ:⁊ iuncturaꝝ:digitoꝝ:manuũ:⁊ pedũ:⁊ apatibus auriũ. Et noui ponũt in hac medicatiõe vitellũ sine albugine:qꝛ nõ intẽdũt mitigare dolorẽ nisi cũ aliquãtula maturatiõe. Et oleũ vitelli ẽ supremũ iuuamẽ sup pinguedineȝ anseris ⁊ galline in mitigatiõe doloꝝ neruoꝝ ⁊ siliũ. Et qñ coquit̃ ouũ ꝟm sui totalitatẽ ꝯfert multuȝ ꝯ materias putridas q̃ discurrũt ad stõchũ ⁊ ad itestina. Et si coquit̃ ouũ cũ alys medicis ꝯstrictiuis vẽtris multũ fortificat eas. Et ouũ positũ sup locũ cõbustũ ab aq̃ feruẽti multuȝ valet. Et oua recẽtia cocta in aq̃ valent asperitati pectoris ⁊ pulmonis. Et cortex oui tritus ⁊ cõbustus subtilr pulueriçatus ⁊ supsparsus valet ꝯ albuginẽ oculi.
¶ Cap.49m. Quod est de fellibus.

Omnia fella ca.sunt ⁊ sic. ⁊ eoꝝ magnitudo seq̃t̃ calorẽ ⁊ siccitatem:⁊ eoꝝ paucitas seq̃t̃ bonã tẽperãtiã:⁊ longitudinẽ vite. Et ponunt̃ in collirys q̃ faciũt abstersionẽ. Et ꝓprie volucrũ fella. Et est nece eligere fella aialiuȝ q̃ nõ sunt ifirma. Et fella mariũ:⁊ qđ plus querit̃ in medicis est fel galli veteris. H
¶ Cap.50m. Quod est de vrinis.

Rine oẽs hñt acumẽ hauracbiũ cũ abstersione:⁊ iđ soluũt sordicies antiquas.
¶ Cap.51m. Quod est de ꝓprietatibus stercoꝝ.

Tercus album canis habet ꝓprietatẽ in squinantia.
¶ Stercus muris itrat in suppositorys que mouent ventrem pueroꝝ.
¶ Stercus bouinum confert hidropicis in modum emplastri.
¶ Stercus gallinaceum valet ad suffocationem que prouenit a malis fungis comestis:ideo quia facit eos euomi

I ⁊ debet propinari distemperatum cum aceto ⁊ aqua.

¶ Stercus lupi valet ⁊ confert passioni colice bibitū aut emplastratum: vel suspensum testiculis.

¶ Stercus columbinū valet frigidis passionib⁹ mēbroꝝ: sicut podagre ⁊ dolori emigraneo: ⁊ dolori oui: ⁊ dolori laterū: ⁊ hipocūdrioꝝ: ⁊ spatulaꝝ: ⁊ iuncturaꝝ.

¶ Cap. 52m. Quod est de carne tyri.

Testificat Gal. ⁊ alij: q̄ caro tyri curat leprā: ⁊ ideo ponitur in theriaca: ⁊ p̄ma virt⁹ istius carnis est calefacere ⁊ desiccare: ⁊ curat hāc egritudinē: propterea qa pellit hāc mā̄ venenosā ad cutē
K corporis: ⁊ ꝓpterea bibētes cadunt in passionē tyrie: hoc est excoriationem cutis primo postea solidant̄.

¶ Cap. 53m. Quod est de pinguedine.

Quod manifestius est in ip̄a est calor cū multa humiditate: q̄uis diuersificet̄ ƀm diu̾sitatē aīaliū. Et calidior ⁊ siccior est pinguedo leonis. Et post illā in siccitate est pinguedo bouis. Et pinguedo vituli est temperata. Et pinguedo capre bona ē: ⁊ est humidior bouina. Et pinguedo anseris ⁊ galline est subtilior alijs pinguedinibus: ⁊ ꝓpterea magis mitigatiua.

¶ Cap. 54m. Quod est de medullis.

Omnes hn̄t virtutē mollificādi ⁊ dissoluendi duriciē lapideam q̄ fit in membris duris: ⁊ melior oībus est medulla ossis açal: ⁊ post illam medulla vituli.

¶ Cap. 55m. Qd̄ est de ꝓꝑetatib⁹ pluriū aliaꝝ medicinaꝝ.

L Brodium galloꝝ veterū ventrē laxat: ⁊ brodiū iuuenis galline temperat complexionem.

¶ Cancri vsti valent morsui rabidi canis propter eoꝝ proprietatem.

¶ Usus carnium passerum frangit lapidem.

¶ Spuma marina habet virtutem abstersiuam ⁊ mundificatiuam cum qualitate calida.

¶ Iste sunt medicine testificate a Gal. dicēte q̄ expertus fuit ipsaꝝ v̄tutes. Sed īueniunt̄ manifeste alie medicine apud medicos q̄ nō sūt testificate a Gal. sic̄ sunt myrabolanoꝝ. v. sp̄es: vt sūt citrini: chebuli: indi: belirici: ⁊ embilici. Eoꝝ p̄c v̄tutes sunt fride in p̄mo gradu: ⁊ sic. in 3°: q̄ cōpositi sunt ex suba terrestri frida: ⁊ suba terrestri adusta. Sed plus attinēt terrestreitati ⁊ adustioni q̄ terrestreitati ⁊ friditati: ⁊ signat h̄ stipticitas quā hn̄t cū amaritudie. Proprietates kebuloꝝ est purgare meł'iā suauiter ⁊ desiccare flegma sui q̄litate: ⁊ sunt in p̄n° medicinaꝝ q̄ pur
M gant hos humores. Et talis ꝓꝑetas ē indoꝝ: s; dr̄ q̄ sunt magis ꝓprij in purgādo meł'iā adustā. ⁊ ꝓpterea ponūt̄ in passionib⁹ capitis q̄ veniūt a stōcho: ⁊ ideo qn̄ ꝓpināt̄ vsu longo bonificāt sensus ⁊ clarificāt cogitationē: ⁊ tardant caniciē. Et ꝓꝑetas citrinoꝝ ē purgare cholerā suauiter. ⁊ dosis vniuscuiusq; sube illoꝝ ē a. ʒ. iiij. vsq; ad. vj. ⁊ in decoctionib⁹ a. vij. vsq; ad. x. Et medici miscēt eos cū cassiafistula ⁊ turbith: s; nesciūt modū medēdi. S; dr̄ q̄ belirici suauiter purgāt choł'ā: s; nō dr̄ ab aliq̄ q̄ purgēt emblici. Sed veꝝ est q̄ ↄfortāt appetitū: ⁊ sedant ↄsuetudinē sputi: ⁊ valent vomitui: ⁊ bonificant mentē: ⁊ curant hemorroydas: ⁊ auferūt sitim: ⁊ augmētant coitum. ergo videt̄ q̄ habeant aliquātulam humiditatem.

¶ Cheisir. i. absinthiū minus: vł' absinthiolū: hec ē de gn̄e v̄tutis absinthij: ⁊ est cōpositū ex suba stiptica ⁊ amara: valet in se. post digestionē factā sicut valet absinthiū.

¶ Balador. i. anachardi: calidi sunt in fine quarti gradus ⁊ sic. in fine tertij: ⁊ valent cōtra epilepsiā ⁊ appoplexiā: restaurāt virtutē ↄseruatiuā ⁊ memoratiuā cerebri: etiā
N quādo prostrate sunt ꝓpter multā humiditatē.

¶ Behenlum. i. been: cal'. est ⁊ hu. stōchū calefacit: ⁊ instr̄a spermatis tēperat: ⁊ fortificat v̄tutē cōcupiscibilē coitus: ⁊ prestat sperma: ⁊ valet cōtra humores mel'icos.

¶ Terregebim. i. mānar: est ex specieb⁹ antique māne que prouenit a partib⁹ superiorib⁹ syrie vel indie: ⁊ ē similis çucchar o in suis virtutib⁹ calida ⁊ humida in primo gradu: ⁊ eius ꝓprietas est purgare suauiter cholerā: ⁊ est debilior alijs purgatiuis: ideo dat̄ ī passionib⁹ calidis: an̄q; etiam appareant signa digestionis.

¶ Tamarindi fridi sunt in 3°: ⁊ sicci in 2° gradu: q̄ cōpositi sunt ex suba aquea mixta cū aliquātulo calore: ⁊ tāto q̄ subtiliat ptē aqueā: ⁊ ē sic̄ instr̄m vt ipsā penetrare faciat: ꝑꝑea sunt in fine acetositatꝭ: purgāt suauiter choł'ā.
O Dosis ei⁹ ē a. ʒ. x. vsq; ad. xv. ⁊ idcirco q̄ hn̄t aliquātulū stipticitatis: valent stomacho cholerico.

¶ Beozhoa. i. nux muscata: ca. est ⁊ sic. in scd̄o gradu: mundificat stomachū ab humorib⁹ putridis: ⁊ fortificat ip̄m: ⁊ valet contra frigiditatem epatis ⁊ splenis.

¶ Lapis de becabant est valde manifesti iuuamēti oib⁹ specieb⁹ venenoꝝ: ⁊ ꝓprie morsui scorpionis: ⁊ ei⁹ dosis est quarta pars aurei vnius.

¶ Lapis de çaduargar ↄfert oī fluxui sanguis vn̄cūq; ꝓcedat: ⁊ qn̄cūq; ꝓpinat̄ venenatis ad bibēdū anteq̄ venenū veniat ad cor liberat: ⁊ ei⁹ dosis est exagiū vnū.

¶ Smaragdus dr̄ q̄ valet cōtra oīa venena: ⁊ sp̄al'r contra venenū serpentū: ⁊ ei⁹ dosis est pondus nouē granoꝝ ordei: tritū sup̄ lapidem ⁊ mixtū cum lacte amygdalino ⁊ aqua violaꝝ ⁊ modico aceto. Et scias q̄ illis qui biberint
P in principio superueniunt multa mala accidētia non minora accidentib⁹ veneni: sed subito sanabunt̄ postea tal'r q̄ in eis nō remanebit aliqua debilitas nec aliqua discrasia. Et abscindit fluxū antiquū cuius cā est occulta. Et nō facit tunc tam fortia accidētia sicut facit venenatis: ⁊ etiā suspensum supra stomachum valet.

¶ Lapis hacthic. i. corniola temperatus est: abscindit sanguinem menstruū: ⁊ facit redire dentes ad ꝓpria loca in ore retentus: ⁊ hoc totum est a ꝓprietate.

¶ Margarite frigide sunt ⁊ sicce: ⁊ valent multū contra passionem cordis remouent tristitiam ⁊ rectificant visū impeditum ꝓpter humiditatem.

¶ Chiarçabar. i. cassiafistula vel karabe de india: purgat choleram adustam: extinguit acumen sanguinis dissoluit ap̄ata: ⁊ sperma purgat suauiter sicut tamarindi: aut parū fortius. dosis eius est sicut de tamarindis.

¶ Auis q̄ dr̄ in arabico canabir: ⁊ est laudula capelluta. qn̄ coquit̄ ⁊ comedit̄ cōtinue ↄfert passioni colice.

¶ Uermis noīatus hratim: ⁊ qdā noīant tartama pistat⁹ ⁊ positus neruo inciso ↄfert illi mirabili iuuamēto.

¶ Cap. 56m. Quod est de rebus marinis.

Q De rebus nascentib⁹ in mari: quarum iuuamenta sunt manifesta: sunt h̄. s. cāphora indica q̄ in arabico noīat̄ colforalgent: calefacit ⁊ desiccat in scd̄o gradu: ⁊ consolidat vulnera ignita.

¶ Spongia marina in ea inuenit̄ virt⁹ desiccatiua: ⁊ ipsa est medicina bona humiditatib⁹ exterius extractis.

¶ Benleniçam. i. belençan vel petroçam: cali. est ⁊ sic. in scd̄o gradu: valet stōcho humido aromatiçat odorē oris: cōfortat digestionē: fortificat neruos: ingerit coitū.

¶ Lapis de beçedar quando de ipso fit collirium: confortat visum: ⁊ conseruat ipsum: ⁊ remouet offuscationē vel tenebrositatem oculoꝝ.

¶ Caniabar: calidū est in scd̄o gradu: ⁊ sic. in p̄mo: abster

Pondus smaragdi

A stuum existit: ⁊ resoluit grossas ventositates: ⁊ ꝯfert mor/
sui aialium venenosoꝝ: ⁊ eius ꝓprietas est resoluere ven
tositates matricis: ⁊ abscindit vomituꝫ: ⁊ folia ipsius aro/
matica existunt: ⁊ ponitur loco dedarseni.

¶ Sebesten calidū est in p̄mo gradu ⁊ humiduꝫ in scđo:
purgat suauiter superfluitates cholericas: ⁊ mitigat acumē
sanguinis lenit asperitatē pulmonis: cōfert stricture anhe
litus: ⁊ qñ coquit̄ donec inspisset̄: ⁊ ex aqua decoctionis
fiat embrocatio sup tyriam ⁊ alopiciaꝫ facit nasci pilos.

¶ Saruidotes: ca. ⁊ sic. est in scđo gradu recepto fumo suo
dissoluit superfluitates cerebri: ⁊ valet ꝯ reumata fra. ap/
positū sup obthalmiā: oculū abstergit mirabili abstersio/
ne: ⁊ valet ꝯ dolorē dentiū: ⁊ ꝯ corrosionē gingiuarū.

B ¶ Sene: cal. est ⁊ siccū in scđo gradu: eius virt⁹ est purga/
tiua: purgat eniꝫ hūores adustos ⁊ ēt humidos suauiter: ⁊
nō est potēs trahere humores viscosos: ⁊ eius virt⁹ est ꝓ/
pinq̄ vtuti agarici: ħ est in attractiōe. Sed agaricū hꝫ ꝓ/
prietatē trahēdi hūores grossos ⁊ sene hu. adustos. dosis
eius est a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. in decoctiōe a.v. vsqꝫ ad.vij.

¶ Scealmese. i. gallia muscata calida est ⁊ sicca stiptica: ⁊
cōfortat membra: ⁊ stringit ventrē: ⁊ curat vomitū.

¶ Secacul. i. iringi: calidi sunt ⁊ humidi: augent sperma: ⁊
prouocant coitum.

¶ Sandali qđ est frigidioris cōplexionis oiuꝫ specieruꝫ
est rubeum: eo q̄ frigiduꝫ est in tertio gradu ⁊ siccum in
scđo: sed maioris aromaticitatis est citrinū: ⁊ est frigiduꝫ
in scđo gradu ⁊ siccum in p̄mo: ⁊ cōfert bibitū magne ca/
liditati ⁊ cardiace calide: ⁊ ꝓdest emplastratū stomacho
calido: ⁊ apostematibus calidis.

¶ Tabaisis. i. spodiuꝫ: carbo est nodoꝝ arundinū adusta/
rum indie frigiduꝫ est ⁊ siccū in tertio gradu: ⁊ ei⁹ ꝓprie/
C tas est remouere caliditatē ⁊ inflāmationē cholere: ⁊ con
fortat stomachū: ⁊ confert cardiace calide.

¶ Lignū aloes cal. ē ⁊ siccū in scđo gradu. Gal. dixit in li/
bris exptis: qꝛ hꝫ vtutē darsenicā: sꝫ aliquātuluꝫ plus: q̄a
hꝫ ꝓꝓetatē exiccandi humiditatē stōchi: ⁊ ꝑꝑ amaritudi/
neꝫ ⁊ stipticitatē cū ipsi⁹ magna aromaticitate valet sup
oēs medicinas alias mēbris p̄ncipalib⁹ ⁊ remouet tristi/
tiā ⁊ cardiacā humidam: ⁊ valet ꝯ oīa venena: eo q̄ ꝯfor
tat oēs virtutes: ⁊ valet ꝯ oīa reumata frigida.

¶ Ambra est vna ex specieb⁹ cāphore que orit̄ in fontib⁹
maris: ⁊ natat sup aquā maris: ⁊ melior oiuꝫ est illa que in
arabico dicit̄ ascap. calida est ⁊ sicca in scđo gradu: cōfor
tat cerebruꝫ stomachū ⁊ cor: ⁊ oēs sensus: valet senibus
⁊ in frigiditatibus: valet cōtra ventositatem intestinorū:
superposita neruis eos fortificat: resistit magne pestilen/
tie aeris bibita: ⁊ etiam odorata.

¶ Juiube ⁊ in arabico noiat̄ auep. hanc medicinaꝫ noiat
Gal. tamen de ea nullam sciuit ꝓprietateꝫ: sed medici de
baldac dicunt q̄ reprimunt acuitatē sanguis ⁊ cholere: ⁊
cōferunt asperitati pectoris ⁊ pulmonis a tota substātia:
cōplexio ipsaꝝ est frigida in p̄mo ⁊ humida in scđo: ⁊ ꝑꝑ
hoc reprimunt acuitatem.

D ¶ Cauffer eius virtus est virtus sandaloꝝ: excepto q̄a qñ
de eo potatur ab.j. aureo vsqꝫ ad.ij. laxat.

¶ Gariofili calidi sunt ⁊ sicci in scđo gradu: ⁊ attingūt 3m:
⁊ isti confortant oia mēbra p̄ncipalia: valent ꝯ passiones
frigidas: ⁊ cōstipant ventrē. Et dicit Gal. q̄ eoꝝ ꝓprietas
est confortare virtutem digestiuam.

¶ Dalhabat. i. basilicon gariofilatū: ca. est ⁊ siccuꝫ in scđo
gradu: aperit oppilationē cerebri: valet cōtra cardiacam
humidaꝫ: ⁊ cōtra mel'iaꝫ: ⁊ cōtra hemorroydas.

¶ Cardamomū ca. est ⁊ sic. in scđo gradu: valet ꝯ oppil'o/
nes epatis: ꝯ lapides renū: ⁊ lassitudinē mēbroꝝ: ⁊ cōtra
frigidos dolores: ⁊ ꝯfortat stōchuꝫ multū: ⁊ remouet sin/
copim ⁊ vomitū qñ bibit̄ cū vino maloꝝ granatoꝝ. E

¶ Camphora frigida est ⁊ sicca in tertio gradu: ⁊ est subti
lis substātie: ⁊ resistit putrefactioni que fit ex materia ca/
lida: stringit fluxum cholericū: priuat coitū potēter: ledit
stomachū non calidum multuꝫ.

¶ Lacca ca. est ⁊ sic. in p̄n° scđi gradus: valde est manife/
stuꝫ ipsius iuuamētū in ꝯfortatiōe epatis: ⁊ in apertione
suaꝝ oppil'onū: ⁊ valet ꝯ dolorē renū ⁊ vesice: ⁊ augmen/
tat coitū. dosis eius est.ʒ.ß. vsqꝫ ad.j.

¶ Muscus cal. est ⁊ sic. in fine scđi gradus mirabilem hꝫ
ꝓprietatē in ꝯfortādo cor: ⁊ valet cōtra surditatē aurium
⁊ stupefactionē corporis: ⁊ cōtra oēs egritudies sincopis:
⁊ confert grosse ventositati intestinoꝝ: ⁊ suffocationi ma/
tricis: ⁊ cōtra mel'iam: ⁊ auget coitum. F

¶ Liçebalafor. i. ligua auis ꝯfert cardiace ⁊ mouet coitū.

¶ Gesemini. i. viola vltramarina calida est ⁊ sicca in fine
scđi: ꝓdest senib⁹ ⁊ refrigeratis: valet cōtra doloreꝫ capi/
tis qui fit ex humoribus frigidis ⁊ grossis.

¶ Cap. 57m. Qđ est de modo cōpositionis medicinarum.

Hactusqꝫ locuti sum⁹ breuiter de cibis ⁊ medicinis simpl'r manife/
stis. Deinceps volumus narrare modos cō/
positionis. Et dicimus q̄ necessitas que nos
inducit ad cōpositionē mediciaꝝ simpliciū
ꝓuenit a trib⁹ rebus. Una est: qꝛ multotiēs nō inueniunt̄
in vna medicina simplici oia que nobis sunt necessaria a
virtutib⁹ ꝓpter quas complet̄ medicina aut cōseruatio.
Scđa est: quia q̄uis nos inueniremus ipsam forte nō in/
digemus ea ꝭm eandem virtutē: sed ꝭm plus aut minus.
Tertia est: q̄a erunt in illa simplici virtutes que non sunt
nobis necessarie ꝭm intentionē nostram: neqꝫ per medi/
cinam: neqꝫ per conseruationem: vel forte erunt virtutes G
que non intrant aliquā medicinam vel conseruationem.

¶ Prima istaꝝ trium consideranda est in illis locis qui
nō possent curari nisi qualitatib⁹ cōtrarijs vel diuersis: ⁊
hoc accidit aut ꝓpter diuersitatē cause ab egritudine: aut
propter diuersitateꝫ nature egritudinis ab accidente: aut
propter diuersitateꝫ egritudinū inter se: aut ꝓpter diuer/
sitateꝫ cōplexionis cāꝝ cōpositaꝝ: aut ꝓpter diuersitatē
egritudinis a nā membri ꝓpter suaꝫ cōplexionē: aut ꝑꝑ
suum p̄ncipatū: aut ꝓpter suū locum: aut ꝓpter suā colli/
gantiā. ¶ Exempluꝫ diuersitatis cause ab egritudine est *Primus modus.*
sicut feb. putrida ex humorib⁹ grossis: qꝛ illa ex ꝑte male
qualitatis calide: ⁊ sic indiget medicia infrigidatiua ⁊ hu/
mectatiua: ⁊ ex ꝑte humoris putridi grossi indiget re sub/
tiliante vt exiccet ⁊ maturet. Et in hoc eodem genere in/
gredit̄ repercussio ⁊ dissolutio que necessaria est tempo/
re augmēti in a̅patib⁹: ⁊ ꝓpterea indiget medicus in tali/
bus locis: vt sciat vti istis medicinis mixtis ⁊ repercussi/
H uis ⁊ resolutiuis. Et cadit dubiū in oꝑationib⁹ mediciaꝝ
cōpositaꝝ ex diuersis virtutib⁹: hoc est q̄uo possunt inue
niri iste due oꝑationes cōtrarie simul in corpore huma/
no: q̄a si iste virtutes sint in eis equales: tūc nō vincet vna
alteram: sed equal'r erunt temperate: ⁊ nō facient actionē
quesitam in corpore humano. Et si vna erit fortior altera
fortior faciet actionē ⁊ actio: illi debet attribui: ⁊ alia erit
frustra. ¶ Et hoc dubiuꝫ nō senserūt medici nisi in scđis *Contra medicos.*
virtutibus nō in primis: qꝛ ipsi opinant̄ q̄ si misceat̄.ʒ.j.
camomille cū.ʒ.j. rosarū: q̄ medicina que erit cōposita ex
his erit temperata in p̄mis qualitatib⁹: ⁊ cum eo toto opi/
nant̄ q̄ hēant virtutē repercussiuā ⁊ dissolutiuaꝫ. Et non
opinant̄ verū: q̄a necesse est vt virtutes ambaꝝ sint vna
sicut dictū est: qꝛ si diceret̄ q̄ medicia esset temperata in
p̄mis qualitatib⁹: hoc est q̄a facit in corpore vnū calorem
temperatū qui erit medius inter calorē ⁊ frigiditatē pri/

[illegible] proprietatem ygnoravit Gal.

I mi gradus. Simil'r dz itelligi in scdis virtutibus hoc est vt.ʒ.j.camomill'.ꝛ.ʒ.j.rosaꝝ hẽant virtutẽ vnã mediã inter repcussionẽ ꝛ dissolonẽ. Et nõ errauerunt in hoc medici: nisi qa nõ posuerũt gradus scdis virtutib⁹: quia si fecissent tũc sciuissent que eẽt tẽpata ꝛ nõ tẽpata. Et debes scire ꝙ opatio quã medicia hz cõposita est vnũ in cõmixtione artificiali: sicut i cõmixtiõe nãli: ꝛ nõ est plura: ita vt sit tibi nece dicẽ qñ q̃sitũ fuerit a te qũo facit vna medicina duas opatiões ꝯrias in vno subto. Rñdeas ꝙ hec res est sicut sensus ꝛ sensata eoꝝ q patiunt̃ a duob⁹ ꝯrys simul in eodez subto. ꝟ.g̃. sicut apprehẽdimus albũ ꝛ nigruz simul ꝛ semel in humiditate crystallina: ꝛ sicut sentimus calidũ ꝛ frigiduz simul ꝛ semel ex cõmixtione aque
K feruẽtis ꝛ frigide: sicut dicit Gal'. qꝛ hoc non esset sufficiẽs in solone huius duby nobis ponẽtib⁹ ꝙ medicine cõposite hñt duas opatiões: quaꝝ vna essẽt opposita alteri: qꝛ hoc nõ accidit virtutib⁹ sensibilibus cũ sensatis: nisi propterea qa nõ sunt mãles pmutabiles alterabiles passibiles in seipsis a sensatis passione manifesta: eo ꝙ ille non sunt cõiuncte cuz mã forti ꝯiunctione. Et cã huius reddit̃ in alia scia nobiliori ista: hoc est in 3° de aia. Sed passiones quas recipit corpus a medicinis sunt necessario passiones mãles pmutabiles in seipsis permutatione manifesta. Et ideo nõ est cõueniens vt iueniant̃ coꝝ cõtraria simul ꝛ semel in istis vno tpe in vno subto sicut ineniunt̃ in sensib⁹ ꝛ sensatis. Sed si dz dari exẽplum pp aliquam silitudinẽ nõ multũ ppinquã nõ dz dari nisi ꝭm ꝙ inuenit̃ mediũ inter extremitates: hoc est ꝭm ꝙ inuenit̃ albũ ꝛ nigrũ in colore citrino. ꝛ si aliter diceret̃ vnuz vinceret
L alterũ necessario si duo essent: aut dominãs faceret suam opationẽ: ꝛ ei attribueret̃. Et qdaz dicũt ꝙ nã cognoscit ꝛ trahit ad se illam partem que est in eis magis necessaria. Scias tñ ꝙ impole est trahere qd inueniri nõ põt: ꝛ forte hoc secretũ eidez in somnio fuit reuelatũ: ideo non sum ille qui cũ eis litigare veliz. ¶ Deinceps volumus reuerti ad illud a quo separati fuimus: vt demus exẽpluz mẽbroꝝ diuisionis quã p̃misimus ꝛ dicam⁹ ꝙ exẽplũ diuersitatis egritudis ab accidẽte est sicut fe. acuta cuz sincopi: qa putrida indiget euone: ꝛ refrigeratiõe: ꝛ sincopis indiget ecõuerso. ¶ Exẽpluz diuersitatis egritudinũ est sicut fe. diuersaꝝ spẽruz ꝛ diuersarũ materierũ: ꝛ diuersoꝝ locoꝝ: sicut est fe. que dr̃ emitriteus: qꝛ est cõposita ex cholera ꝛ flegmate diuersitate compositionis. Causa haꝝ est qñ sunt cõposita in vna ꝛ eadez egritudine: sicut sũt egritudines que fiunt ex plurib⁹ humorib⁹. Et ideo nece fuit cõponere medicinã ex reb⁹ que rñdeant plurib⁹ humori
M bus. Et hec fuit p̃ma necessitas cõpositionis medicinarũ cõpositaꝝ purgãtiũ. alys duab⁹. vz. cõpositaꝝ cãꝝ ꝛ accidentiũ cũ egritudinib⁹: ꝛ huic mẽbro diuisionis corrñdet cõpositio theriace: quia intẽtio in illa fuit curare multas egritudines: ꝛ p̃seruare ab eis. ꝛ ideo fuit cõposita ex medicinis que hñt multas v̓tutes ramificatas diuersas: ꝛ vt a multis partib⁹ possent vincere venenũ. ¶ Exẽpluz necessitatis cõpositionis pp diuersitatẽ nãe egritudis ꝛ nãe mẽbri ppter suã cõplonẽ: est sicut stomachus ethicus: qꝛ a pte qua est feb. ethica indiget friditate ꝛ humiditate: ꝛ a parte qua est stomachus idiget caliditate ꝛ siccitate: ꝛ est simile in tussi que fit ex mã viscosa in fistulis pulmonis: qꝛ a parte que ẽ mã grossa ꝛ viscosa indiget subtiliatiuis ꝛ incisiuis: ꝛ a parte qua est pulmo indiget reb⁹ lenitiuis. Exẽpluz necessitatis cõpositionis medicinaꝝ pp diuersitatẽ nãe egritudinis a membro ppter p̃ncipalitatẽ mẽbri est sicut egritudo calida que fit in aliquo mẽbro principali sicut in cerebro: ꝙ necesse est vt nõ multiplicemus multũ medicinas frigidas: ideo vt nõ extinguam⁹ calorẽ nãlez: ꝛ vt nõ priuet̃ a sensib⁹ ꝛ motibus. Et ppterea est necesse miscere cũ illis medicis res que ad aromaticitatẽ sint declinãtes: ꝛ ad calorẽ ꝛ cõfortent. Et in passione frigida que accidit epati necesse est euacuare: sicut decl'atuz est in libro ingeny sanitatis. ꝛ possibile est vt sit hoc ꝯriũ: eo ꝙ sicut est nobis necesse cognoscere virtutes medicinarũ necessariarũ tpe necessitatis: eodez mõ indigem⁹ cognoscere moduz cõpositionis: ꝛ si nõ est possibile nobis medicinari nisi veniamus ad partẽ ingeny sanitatis. ergo incipiamus h̃ scire p̃mo a libro ingeny sanitatis postq̃ꝫ ibi declaratũ est. Et qꝛ hucusqꝫ exiuim⁹ ab intẽtione nr̃a: redeam⁹ nũc ad ipsaz: ꝛ dicam⁹ ꝙ qñ apa est in membro p̃ncipali ꝛ maximi iuuamẽti necesse ẽ vt sue medicie misceam⁹ que fortificent virtutẽ ꝛ subaz ipsius: ꝛ caueamus ne virtutes sue dissoluant̃ sicut sunt sandali ꝛ rose. Et sil'r
O qñ erit membrũ maximi iuuamẽti: tunc necesse est nobis cõseruare ipsuz cũ medicina stiptica. Et exẽpluz necessitatis pp locũ mẽbri est qñ volumus ꝙ medicina stiptica vadat ad pfunditatẽ corporis debemus secũ admiscere rem que habeat subtilem subam ppter longitudinem sui loci: ad hoc ꝙ sit vehiculuz stipticitatis: q̃uis sit ꝯ q̃situz nostrũ in aliquo. Sicut admiscemus cantarides in medicinis vesice: ꝛ crocum in medicis cordis calidis. Et simili modo nos miscemus ceram in emplastris: ppterea vt sit materia faciens ea melius applicari mẽbro. Sed exẽplũ necessitatis cõpositionis medicinaꝝ ex parte colligantie est sicut egritudo ca. que fit in ore stomachi: quia in ea nõ debemus multiplicare medicias frigidas: eo ꝙ cõicat cũ membro frigido. ¶ Ista sunt. v. membra necessitatis cõpositionis: ppter que cõponunt̃ medicine que sunt ex diuersis virtutib⁹ qñ nõ inuenimus in vna simplici quo ex
P virtutib⁹ indigemus. Sed scda particula necessitatis cõpositionis est: quia aliqñ nos inuenimus vnam simplicez medicinã que habet fortiorem virtutẽ: aut debiliorez eo ꝙ querimus. Et hec particula diuidit̃ in plura membra. Unum est: qa erit nobis necessaria vna ex p̃mis opationibus medicine: ꝛ h̃ simplex qdem habet plus aut min⁹ q̃ꝫ queramus: quare tunc necesse est nobis habere aliam medicinã vt debilitemus suaz opationẽ aut vt eã fortificemus. Et si tu vis eam debilitare hoc fit duobus modis. Unus est vt misceam⁹ cũ forti medicina aliã que sit ꝯria sue virtuti. Uerbi gr̃a. qñ habemus vnaz medicinã que sit ca. in tertio gradu: ꝛ non indigemus nisi ea que sit ca. in scdo: miscebimus cũ ea illaz que sit frigida in p̃mo. Alter modus debilitãdi est vt misceamus cum forti medicina aliam que nõ fit cõtraria in qualitatib⁹ ꝛ virtutibus: sed similis in virtutib⁹: sz minus habeat altera ex eis. Uerbi gratia. si habuerimus medicinã calidam in tertio gradu: ꝛ nos velimus declinare ab illo miscebimus cũ ea vnam que sit calida in p̃mo gradu solum: ꝛ habeat p̃parationez quã dicimus vt debilitet̃ medicina cũ suo simili in qualitate. Et ꝙ sit minoris virtutis pbat Gal'. per cõmixtionẽ aque tepide cũ aqua bullienti: qꝛ necessario videmus ferQ uentis calorẽ declinare. Et hic est cõtra dicẽdum: qa si videmus ꝙ homo habeat egritudinẽ calidã in quarto gradu: vel etiaz in tertio: ꝛ dederimus rem calidaz in secũdo gradu multotiens ledet ipsum. Et ppterea ꝟba. G. debẽt refragari ex dieta tali min⁹ calida vt supra. Dicas si dederimus mel habẽti causonẽ nõne ledet̃ incõtinenti magna lesione? Et simil'r si quis haberet magnam lesionem frigidissimaz in capite: si tu inungas ipsum oleo rosato nõne multum ledet? Et si sustinent Gal'. puideant super hoc. Sed dicimus ꝙ si ita est sicut dicit Gal'. erit per hãc viam: quia medicina quam dicimus calidiorem esse est illa que habet maiorez cõparationem caloris ad frigidi

In medicina cõposita non sunt virtutes ꝯrie sicut est virt⁹ media.

Gal'. 3° complexio. 4°. et Serap. in practica. c. 5. vid 3° de simpli. medi. disti. 2. c. 4. ꝛ prio in teriorũ. 2°. ꝛ p̃ria q̃rti tra. 4. c. 19. ipugnationũ huius opinionis que fuit prius Alexandri.

2° modus.

3° modus.

4° modus.

Cõtra Gal.

A tatem ꝗ̃ illa que est minus calida: ergo erit frigiditas in
ambabus per ꝯ̃triũ. hoc est qa in calidiori erit frigiditas
minoris cõparationis: ⁊ in frigidiori erit maioris compa
rationis. X.g̃. qa comparatio caloris ad frigus in. ʒ. j. pipe
ris est maior ꝗ̃ in. ʒ. j. spice. ⁊ si in. ʒ. j. piperis sint. v. ptes
caliditatis ⁊ vna frigiditatis. ⁊ in. ʒ. j. spice sint due partes
caliditatis: ⁊ vna friditatis mixtis duabꝰ. ʒ. simul erit cõ-
paratio caliditatis ad frigiditatez in hoc mixto maior ꝗ̃
esset in pipere solo. Et qñ eris bene speculatus in h vide-
bis h fieri per hãc viaz. Et iste ptes medicie quas diximꝰ
calidas aut frigidas: ꝗ̃uis nõ sint in actu nõ nocent in h
documẽto: qꝛ sunt quasi medie inter illaz rem q̃ est inter
actũ ⁊ potẽtiaz. Et ideo est possibile in multis corporibꝰ
B cõsimilibꝰ: vt dissoluant̃ artificial'r ptes ex qbus compo-
nunt̃ sicut est lac. Et fortificat̃ hec opio: eo ꝙ medicina q̃
hꝫ plures partes calidas in se sine dubio est ꝑparata vt
inflãmetur a calore nãli plus ꝗ̃ medicina que tñ nõ hꝫ.
Sed accidit aliquibus corporibꝰ ꝓpter fortitudinẽ calo
ris illoꝝ: ⁊ ꝓpter preparationẽ corpoꝝ ipsoꝝ vt conuer-
tat oĩa que eis adueniunt ad subam igneã: etiã si esset mi-
noris caliditatis ꝗ̃ illa. ⁊ põt esse ꝙ hec est occasio lesio-
nis mellis in causone: ⁊ qũo nõ debet hoc facere: qa vide-
mus ꝙ aqua etiaz cucumerũ conuertit̃ in his febribꝰ ad
cholerã. Iste est modus debilitãdi virtutes medicinaruz
per cõparationẽ. ¶ Sed qñ volumus fortificare nõ fiet
hoc nisi vna via: hoc est vt misceat̃ cũ ea medicia sue spe-
ciei ⁊ sit fortior ea: ⁊ adhuc loquemur de his: ⁊ de rebus
que intrãt in scd̃a particula partiũ primaꝝ: sunt qñ volu-
mus sil'r fortificare scd̃as virtutes ⁊ tertias medicinarum
simpliciuz: aut debilitare: ⁊ hoc ẽt fit duobꝰ modis. Unus
est vt misceat̃ cũ forti medicina vna que hẽat ꝯ̃triam vir-
C tutem. X.g̃. qñ habebimus medicinã aperitiuã ⁊ incisiuã
in tertio gradu: ⁊ volumus declinare ab illo miscebimus
cũ ista medicinã oppilatiuã ingrossatiuã in p̃mo gradu: ⁊
tunc redibit p̃ma ad aperiẽdum in scd̃o gradu. Alter mo-
dus est vt misceamus cũ ea silẽm: sed minoris virtutis: qꝛ
etiã ex ea deueniet p̃me diminutio actionis sicut dictum
est in p̃mis q̃litatibꝰ: qꝛ cõparatio oppilõnis ad subtilita-
tem in hoc est maior ꝗ̃ in p̃ma. Sed scd̃a via fortificãdi
virtutes scd̃as ⁊ tertias est vt misceat̃ cuz ea sil'is ⁊ sit for
Prio.t.t.10. ca.15°. tior. Et qdaz dicunt ꝙ virtutes scd̃e fortificant̃ miscendo
medicinã cũ medicia alia simili in eodez gradu: ita vt nõ
sit fortior. ⁊ dicũt ꝙ experiẽtia testificat̃ ꝙ due medicie
equales in virtute ꝯiuncte habebũt fortiorẽ opationez ꝗ̃
vna illaꝝ singularis ⁊ per se: ⁊ h accidit qñ erit quãtitas
vnius equalis quãtitati alterius. Et põt esse ꝙ cã huiꝰ est:
ideo qa he due medicine cõiuncte: ꝗ̃uis videat̃ ab eis vt
sint eq̃les in virtutibꝰ secũdis ⁊ tertys nõ põt esse vt sint
equales penitus veraciter: nisi largo arbitrio: eo qꝛ ipõle
est vt nõ diuersificent̃ in subtilitate substãtie ⁊ grossitie: ⁊
spissitudie: ⁊ raritate: ⁊ similibꝰ. ergo nec erit difficile eas
inequal'r permutare ꝓpter insertionẽ eaꝝ substãtiaꝝ: qa
ipsa in qbus recipient permutationez nõ erunt equalia: ⁊
D propterea manifestabit̃ permutatio eaꝝ corpori plus ꝗ̃
manifestet̃ permutatio corporis in eis: hoc est qꝛ corpus
erit ab eis magis permutatũ: ⁊ idcirco istud qd̃ tardat ꝑ-
mutari exire a corpore retinet illud qd̃ est velox ad exeũ-
dum: vnde fortius operant̃ in corpore: ⁊ per hanc viam
põt esse ꝙ similia adinuicez fortificant̃: ⁊ sil'r dicimus in
primis virtutibꝰ. Et ꝓpterea vides ꝙ antiqui ponunt in
eoꝝ cõfectionibꝰ medicinas equales omnibꝰ virtutibus
tribus. Isti duo sunt modi primaꝝ partium que fuerunt
cause cõpositionis. Et in scd̃a particula ingreditur adhuc
alia res: hoc est qa põt esse vt nõ indigeamus oĩbꝰ virtu-
tibus medicine nũo: sed qbusdaz: ⁊ h est duobus modis.

Unus est quia nõ indigebimus omnibꝰ qualitatibus pri- E
mis medicine nisi vna. X.g̃. habebimus vnã medicinam
calidam ⁊ humidam simplicez: ⁊ non indigemus ea nisi
propter humiditatẽ: quare tunc debemus miscere cuz ea
medicinã frigidam ⁊ humidam: tamẽ necesse est vt sit fri
giditas illius equalis in cõparatiõe caloris alterius: ad h
vt sint temperate in caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ vt humidi-
tas sola dominet̃: ⁊ sic debes intelligere vnãquãq; istarũ
qualitatuz. Alter est vt ponamus ꝙ indigeamus ex vna
medicina secũdis virtutibꝰ aut tertys ⁊ non primis. X.g̃.
sicut necessariũ est semen apy in febribus que fiũt ꝓpter
oppilationẽ solum: vt aperiant̃ oppilõnes ⁊ vt subtilient̃
humores grossi ⁊ ꝓuocet̃ vrina: ⁊ non est necessariꝰ suus
F calor: nec sua siccitas. quare tunc cuz eo debemus miscere
rem frigidam ⁊ humidaz que remittat suum calorẽ ⁊ suã
siccitatez semper considerando: vt secunda virtus ipsius
non resistat secũde virtuti prime: qua indigemus: hoc est
apertiõe. Xbi gratia: si necesse est nobis miscere nenufar
cum semine apy: aut suum simile debemus ponere loco
nenufaris semen melonis aut citruloꝝ: ad hoc vt secũda
virtus illoꝝ fortificet scd̃am virtutez apy: quia ꝗ̃uis ista
duo semina sint frigida habent tamẽ virtutem diureticã:
ꝗ̃uis Gal'. dicat ꝙ si misceat̃ res debilioris virtutis cum
re que est fortis virtutis: ⁊ est vnius generis: ꝙ ipsa eam
debilitat: nec est impossibile vt quãdo ꝯiungunt̃ due res
que sunt vnius virtutis: ꝗ̃uis vna sit debilior altera: ꝙ
coniunctum istaruz non sit fortius singulari. Sicut tu vi
des ꝙ nos miscemus medicis calidis acetuz ꝓpter iuua-
mentuz apertionis: ꝗ̃uis videat̃ esse frigidum: qꝛ si nos
separamus partez calidam ab aceto non faceret id qd̃ fa-
cit in frangendo lapidem: ⁊ est remotũ vt faceret hoc ꝓ-
G pter partẽ frigidaz solum: sed facit hoc ꝓpter calidã par-
tem que est in tali substantia. Et ideo miscemus ipsuz cũ
medicis calidis: ꝗ̃uis sit debilioris caloris istis. Sed cuz
hoc toto est aliqd in aceto: qd̃ hanc operationẽ adiuuat:
sicut stipticitas sua. Et idcirco dicimus ꝙ medicina debi
lis mixta cum forti ꝓdest fortificationi fortioris: qꝛ ope-
rationes medicinaruz in corporibꝰ humanis nõ sunt nisi
per viam cõparationis ⁊ assimilationis corporibꝰ huma
nis: ⁊ nõ sunt nisi ex parte ipsiusmet medicine: quia tu vi
des multas medicinas in quibꝰ est pauca caliditas: ⁊ cõ-
parate humanis corporibus inueniuntur calidiores illis
que vident̃ illis calidiores. Et sic potest esse semen apy
coniunctũ cum semine melonis: ⁊ sit fortius in operatio-
ne ꝗ̃ apium soluz in corpore humano: ⁊ quãdo medicus
subtiliter cõsiderauerit hoc non medicabit̃ cum simplici
medicina. Et hec preparatio inuenit̃ in cõpositionibꝰ an-
tiquoꝝ: sicut in oximelle seminũ: quia cõsiderauerunt cũ
aceto fortificare scd̃am operationẽ mellis: idcirco lauda-
uerunt illas medicinas simplices: quaꝝ secunde virtutes
H adiuuant se adinuicez: ꝗ̃uis in primis sunt cõtrarie sicut
de ireos: ⁊ de alys simplicibus medicinis. Et in summa
iuuamentũ istius preparationis: nõ est nisi in secũdis vir-
tutibus ⁊ tertys. Et ꝗ̃uis inueniat̃ scriptum in dictis anti
quoꝝ: non tamẽ ostẽderunt rõnez. Sed nobiles viri fily
Auençoar testificati sunt hoc: ⁊ illi sunt qbus debet attri-
bui sciẽtia medicine. ¶ Tertia necessitas compositionis
est vt ponat̃ in medicinis purgatiuis aliqd ad refrenan-
dum: vt non ledant membra principalia. Sed aliqñ po-
nuntur medicine ad dulcorãdum medicinaz que hꝫ ma-
lum saporez: ⁊ ad hoc vt sit amicabilior nature: sicut sunt
cõfectiones que fiunt cuz melle ⁊ çucharo: ꝗ̃uis in mul
tis locis sint ꝯ̃trie nostre intẽtioni: sicut in medicina a qua
querimus frigiditatẽ ⁊ stipticitatez. ¶ Hucusq; diximus
modos necessitatis cõpositionis simpliciũ medicinaꝝ.

I ¶ Capl'm.58m. Quod est de mensura ꝛ proportione medi
cinarum simplicium compositas ingredientium.

DEinceps volum⁹ dicere ꝑparationē
quãtitatis simplicis medi-
cine q̃ ponit̃ in cõpositiõe medicine. Et hoc
duob⁹ modis fit. Unus est ꝓpterea: q̃a nos
nõ dam⁹ ex medicia simplici quãcũq; quãti
tatē: sꝫ quãtitatē determiatã: qd̃ facim⁹ ꝑꝑ fortitudinē me
dicine aut ei⁹ debilitatē. Et debem⁹ hãc eãdeꝫ viã inspicē
ꝛ in cõpositis: h̃ ē q2 debem⁹ ponere ex forti paucã quã-
titatē: ꝛ ex debili multã quãtitatē ẜm qd̃ ordinatuꝫ fuit in
theriaca. Alter est qñ in vna medicina cõposita simplex
K medicia hꝫ vltimũ iuuamē q̃sitũ ꝛ alie q̃ ponunt̃ non po
nunt̃ nisi ꝑꝑ ipsaꝫ: sic sũt trocisci de lacca ꝛ alia cõposita
q̃ ab vna rerũ intrãtiũ noiant̃: ꝛ ponit̃ plus d̃ illa. Et põt
eē vt nõ ponat̃ in vna cõpositiõe alicui⁹ medicie simpli-
cis multa quãtitas nisi ꝑꝑ' iuuamẽtũ multũ: qd̃ ē in ea. Et
põt esse vt nos ponam⁹ multũ ex medicia cõposita ꝑꝑ re
motionē mẽbri. Et h̃ fit ꝑꝑ debilitatē medicine compara
tiõe illi mẽbro: ꝛ põt eē vt iste cause fortificent̃ adinuicē:
ꝛ põt eē vt vna resistat alteri: sicut qñ ꝯiũgunt̃ in vna me
dicina res multi iuuamẽti cũ debilitate eaꝝ ꝛ remotione
loci. ꝓpterea si sunt ex illis q̃ sunt multi iuuamẽti dēmus
ponere multã quãtitatē: ꝛ si sint pauci iuuamenti dēmus
ponere exiguã quãtitatē: ꝛ maxime qñ ꝯiungit̃ cũ pauco
iuuamẽto multũ nocumẽtũ. ꝛ qñ ē media iter paucũ iuua-
mentũ ꝛ multũ erit media iter multũ ꝛ paucũ. Sed iõ q̃a
quãtitas medicinaꝝ laxatiuaꝝ nõ põt ferre multã quã-
titatē augm̃ti ꝛ diminutionis: sic ferũt alie: est nobis neče
in cõpõnib⁹ eaꝝ vti duab⁹ reb⁹. Una q̃a debes accipe d̃
vnaquaq; illaꝝ vnaꝫ dosim. Et postea dabis ex illo opa-
tionē vni⁹ illaꝝ ad totũ: h̃ est si erũt q̃tuor medicine da-
bis quartã ptē. Altera ē: q2 tu debes accipe ex dosi itegra
L vniuscuiusq; medicie aliq̃d ẜm opationē vni⁹ mediciaꝝ
cõpositaꝝ. Et ideo q̃a vna ex reb⁹ q̃ magis nec̃ia est me-
dico in compositiõe medicinaꝝ est vt sciat in quo gra. est
medicina cõposita in p̃mis virtutib⁹ scd̃is ꝛ tertys si sciri
posset. de h̃ volumus loqui. ¶ Et dicimus q̃ qñ hõ vult
scire graduꝫ medicine cõposite ex q̃litatib⁹ medicinaruꝫ
simpliciũ: p̃mo dꝫ facere hãc distinctionē: h̃ est q2 ipos'e
est vt euadat medicia cõposita ab vna duaꝝ rerũ: aut vt
sint medicine simplices ex q̃bus est cõposita vnius gene-
ris. i. vt sint oẽs calide aut frigide: aut hũide: aut sicce: aut
sint ex ṽtutib⁹ ꝯrys: h̃ est vt q̃dã sint calide: q̃daꝫ frigide:
quedã humide: q̃daꝫ sicce. ¶ Et ēt p̃ma pticula non eua-
dit ab vna duaꝝ rerũ: hoc ē aut vt sint ille medicie quas
diximus esse vnius generis in vno gra. ṽtutis: que est sub
vno gñe: hoc est. v. g. vt sint in vno gra. calidi ꝛ sicci: aut
vna hẽat egressum sup alterã: ita vt vna sit tẽperata: ꝛ al-
tera sit calida in p̃mo gradu: ꝛ alia in scd̃o: ꝛ alia in tertio:
M ꝛ alia in quarto. Et pars scd̃a ēt nõ euadit ab vna duaruꝫ
reruꝫ: aut vt ille medicine que sunt ꝯrie sint in vno gradu
ꝯrietatis: aut vna habeat egressum sup aliã in illa contra-
rietate. v. g̃ra: q̃ vna sit calida in tertio gradu: ꝛ alia fri-
gida in p̃mo: ꝛ alia sicca in scd̃o: ꝛ alia humida in p̃mo. Et
aliqñ accidit vt ꝯiungant̃ oĩa hec quatuor in vna medi-
cina. ꝛ cognitio simplicis dabit tibi cognitioneꝫ cõpositi.
Et via speculationis in p̃ma pticula quã dixim⁹ q̃ virtu-
tes medicinaꝝ sunt in ea in vno gñe ꝛ in vno gradu ē: vt
apparet: vt eē debeat gradus ꝯiuncti toti⁹ in vno ꝛ eodeꝫ
gradu quo est vna singulariũ per se: saluo vt nõ acquirat
ãmixtionē: ꝛ vnã formã q̃ esset cõparatiõe corpis huma-
ni calidior aut frigidior vniuscuiusq; simpliciuꝫ per se: ꝛ
maxime i medicis q̃ diu stant ꝑfecte anteq̃ eis vtamur:
ꝛ forte ero ꝯtẽtus in fine q̃ hoc accidat in plurib⁹ cõposi
tionib⁹. Sed qñ erunt medicine ꝯrie in vno gradu ꝯrie- N
tatis: tunc de necessitate vna vincet alterã: ꝛ erit medicina
tẽperata: saluo q̃ eaꝝ quãtitates sint illa quãtitas in qua
possit esse ille gradus ṽtutis: q2 nulla medicia q̃ est calida
in p̃mo gradu: aut scd̃o nõ ē sicut in oi quãtitate accidẽti:
Qd̃ est: q2 cũ mel sit calidum in scd̃o gradu: ꝛ sandali sint
frigidi in scd̃o: mel vincet sandaluꝫ si ex melle comedant̃
due vncie: ꝛ ex sandalis. ʒ. y. sed due. ʒ. mellis non vincent
duas. ʒ. sandaloꝝ. Sed si medicine nõ sunt ꝯrie in eodeꝫ
gradu ꝯrietatis. sed erit g̃ra exẽpli. vna frigida in primo
gradu: altera calida in tertio: ꝛ alia frida in scd̃o: ꝛ alia ca-
lida in quarto. manifestũ est q̃ frigida remittet ex calida
ẜm q̃ est in gradu friditatis in vno gradu: aut in duob⁹.
hoc est: q̃a res que est frigida in p̃mo deducet calidum in
tertio ad calidũ in scd̃o. ꝛ eodeꝫ mõ que est frida in scd̃o O
reducet calidã in quarto: ad calidã in scd̃o: ꝛ semꝑ erit vi-
ctoria ẜm vnũ graduꝫ: q2 illa que est frigida in scd̃o redu
cet illaꝫ que est calida in tertio: ad illam que est calida in
p̃mo: ꝛ totũ hoc est qñ quãtitas medicinaꝝ est equalis: ꝛ
nõ intẽdas equale in pondere: sed equalis in virtutibus.
Et hec quãtitas est in p̃mo gradu graduũ in q̃b⁹ manife-
stant̃ opatiões medicinaꝝ in corpe humano. Et si diuer-
sificant̃ virtutes ꝯrie ẜm magis ꝛ minus. Et diuersificãt̃
quãtitates etiã ẜm plus ꝛ minus: hoc est si quãtitas medi
cine debilis erit multa: hoc est duplum quãtitatis fortis:
tunc remouebit ex forti gradum vnũ vltra gradum queꝫ
remisit ꝓpter qualitatē. v. g̃ra. si habuerimus vnã me-
dicinaꝫ calidam in tertio gradu: ꝛ aliam frigidaꝫ in p̃mo:
ꝛ que erit frigida in p̃mo erit duplum quãtitatis ei⁹ que
est calida in tertio gradu: ex gradib⁹ in q̃bus manifestat̃
operatio illius medicine in corpore: tunc remittet ẜm q̃ P
dictũ est. Sed si erit tripla in quãtitate gradus opationis
reducet ipsam ad temperãtiaꝫ. Et si medicina calida aut
frigida erit minoris quãtitatis quãtitate p̃ma nõ curam⁹
de ea. Et si fuerit ꝯriuꝫ: hoc est si medicina fortis erit ipsa
que multa ē in quãtitate: plus q̃ꝫ sua quãtitas p̃ma in gra-
du operationis: ꝛ debilis remanebit in sua q̃ꝫtitate p̃ma:
tunc debilis nõ remittet ex forti nisi ẜm comparationem
illi⁹ quãtitatis. v. g̃ra. si erit quãtitas ex forti dupla sue
quãtitatis prime in gradu operationis: ꝛ debilis remane-
bit in sua prima quãtitate: hoc est quia debilis erit calida
in primo gradu: ꝛ fortis erit frigida in tertio: tunc calida
nõ reducet frigidam in tertio vsq; ad scd̃m: sed reducet a
tertio media mensura a tertia ad scd̃am. Et causa hui⁹ est:
quia quãdo duplicat̃ prima quãtitas medicine: tunc du-
plicat̃ etiam qualitas: ꝛ egrediet̃ ex gradu suo in calidita
te aut frigiditate ad alium gradum. Ideo quãdo tu inue-
nis vnaꝫ medicinã que erit frigida aut calida i tertio gra-
du: erit duplicata eius p̃ma quantitas in gradu opationis
ipsa interficiet de necessitate sicut interficit venenũ. Sed
medicie que sunt in vno gradu: siue in vno genere virtu-
tum: ꝛ illaꝝ gradus diuersificant̃ hac re illaꝝ preparatio
iteruꝫ est vt medicina que est debilis virtutis remittat ex Q
forti: ꝛ iam dedimus causam hui⁹. ¶ Sed adhuc necesse
est vt intelligas hoc ẜm viaꝫ quã dicemus. hoc est: q2 me
dicinarũ que sunt ꝯriarum virtutuꝫ vna non remittit vel
alterat aliam: nisi ẜm q̃ habet de qualitate cõtrarietatũ.
Qd̃ est: q2 medicina que est frigida in primo non remitit
eam que est calida in scd̃o: nisi ẜm superfluitatem quam
habet: hoc est vnuꝫ gradum. Et idcirco de necessitate est
q̃ ex medicinis que sunt in vno genere virtutuꝫ debilis
remittat ex forti ẜm comparationē in medicia debili ad
suum cõtrarium de maiore illa que est in medicina forti.
verbi gratia. frigiditas que est in medicia calida in p̃mo
gradu est maior cõparata in calori qui ē in ea: q̃ꝫ illa que

A est calida in scđo gradu. Et frigiditas que est in medicina que est calida in 3° gradu est minoris cōparationis suo calori q̄ꝫ frigiditas que est in calida in scđo gradu. g̊ medicina tēperata in medicis que sunt in vno gn̄e virtutuꝫ est ꝓpinquior ad remittēduꝫ eā que ē frigidior ea: ꝓpterea q̄a cōpositio ꝯrietatū in ea est ꝓpiquior cōpositioni tēperantie: ꝛ post illaꝫ illa que est in p̊mo gradu: ideo qꝛ vnuꝫ ꝯrioꝝ est debilius in illa: ꝛ post illā illa que est in scđo: eo ꝙ vnū ꝯrioꝝ est debilius eo qđ est in illa que est in p̊mo gradu: ꝛ minoris cōpositionis. ꝛ post illā illa que est in 3° gradu. ꝓpterea qꝛ ꝯriū qđ est in illa ē minoris cōpositionis ceteris alijs. V. g. si miscuerimus vnā medicinā tēperatā cuꝫ alia que sit calida in scđo gradu. non hꝫ virtutem B ſm nām reducēdi ipsaꝫ ad p̊mū gradum: ideo qꝛ illa que h oꝫ facere necessario erit frigida in p̊mo gradu: sed hoc reducit eā ad reꝫ que nō attingit hūc gradū. Et si miscuerimus cū illa q̄ est calida in scđo gradu medicinā calidaꝫ in p̊mo gradu. remittet ēt ipsaꝫ: sed minus etiā q̄ꝫ tēꝑata. ꝓpterea q̄a cōpositio frigiditatis ad caliditateꝫ calide in primo gradu est minor cōpositiōe que est ad tēperatam: sicut est intēperata minor cōpositio q̄ꝫ in illa que est frigida in p̊mo gradu. ꝓpterea impoſſe est medicine tēperate vt remittat ex ea que est calida in scđo gradu tantuꝫ q̄ꝫtū remittit illa que est frigida in p̊mo gradu. Et ēt est impoſſe calide in p̊mo gradu: vt remittat ex calida in scđo tantuꝫ q̄ꝫtū remittit tēꝑata. Et sic est impoſſe vt remittat calida in scđo gradu: ex calida in 3° gradu tātū q̄ꝫtū calida in p̊mo. Et adhuc plus temperata aut frigida in primo gradu.

Contra medicos.

¶ Sed qꝛ medici nō viderunt necꝫ ꝯsiderauerūt in his dicunt: ꝙ qn̄ nos miscem⁹ vnā medicinā calidaꝫ in p̊mo gradu cū alia calida in 3° gradu: ipsa reducit ipsaꝫ ad caliditatē in scđo. O vtinā ego scirem de ista que est calida in 3° gradu: vnā que eēt frigida in p̊mo: ad quē gradū reduC ceret. Si dicerent ꝙ reducat ad scđm gradum. R̄ndeo g̊ calida in p̊mo: ꝛ frigida in p̊mo: reducent calidā in tertio ad vnū graduꝫ: ꝛ h est vanū. Et si dixerit ꝙ frida in p̊mo gradu reducet calidaꝫ in 3° ad calidā in p̊mo. Ergo r̄ndemus ꝙ frigida in scđo reducet calidā in tertio ad tēperataꝫ. ꝛ hoc est ita impoſſe sicut aliud. ꝛ iste error ꝓuenit a p̊uatione scie. Et posuit hunc errorē hō qui dr̄ Alkindus: quia ipse fecit vnā cōpilationē tractatuū: ꝛ in illis credidit dare cognosci nām medicinaꝝ cōpositaruꝫ. Et voluit h demonstrare per partem algorismi: ꝛ musice: sicut fecit ille qui speculat res ꝑ accidēs. Et dicit ꝙ cōpositio quatuor graduū medicinaꝝ est compositio duplex: ita ꝙ quartus gradus deueniet ad quadruplicatus. ꝓpterea qꝛ ponit p̊ᵐ gradū dupluꝫ temperātie: ꝛ scđm duplum: p̊mū ꝛ tertiuꝫ duplum scđi: ꝛ quartū duplum tertij. Et erat ei sufficiens dicere ꝙ secūdus esset dupluꝫ primi: ꝛ tertius triplum: ꝛ quartus quadrupluꝫ. Et sic intellexerūt medici in ordine graduū ad hoc vt essent equales: qꝛ caliditatē sensibilem corpori posuerūt in p̊mo gradu: ꝛ ab hac deuenerūt a meD dicina que est remota ab illa tantū q̄ꝫtū fuit remota illa a temperata: ꝛ posuerūt illaꝫ in scđo gradu. Et istud sine dubio est duplum primi. Et post hunc deuenerūt a medicia que est remota a scđa tantū q̄ꝫtū est remota scđa a p̊ma: ꝛ hanc posuerunt in tertio gradu: qꝛ triplicata est: ꝛ sic fecerunt in quarto gradu: sed ſm Alexādrū est necesse vt ponant scđm gradum in excessu suꝑ primū dupluꝫ excessus quā habet primus super temperatū: ꝛ tertius super scđm duplum excessus queꝫ habet secūdus super primuꝫ. ergo medicine que erunt in tertio gradu caliditatis necessario interficient: ꝛ magis que erunt in quarto. Et q̄ūo possunt tolerare corpora medicias que sunt in. xvj. gradu. Et adhuc ponamus ꝙ ita sit latitudo quarti ad tertium nō est proportionalis latitudini secūdi ad temperātiam: ꝛ tales E latitudines deberēt poni in gradu. Et simil'r latitudo que est a scđo ad tertium: ꝛ ſm illos ordines graduū non sunt equales. Et nō posset esse maior error in hac arte q̄ꝫ iste. ideo quia res in qua intelleximus in primis ꝯseruare ordinem excessuū virtutis vnius super alteraꝫ esset occulta nobis: nec ipsam cognoscerem⁹. Et error Alkindi fuit qn̄ posuit rem que est in primo gradu duplam temperata in qualitate calida aut frigida. ꝛ hec fuit causa: quia secutus fuit cōparationē dupli. Et est dicendum ꝙ illud qđ intellexit Galenus in primo gradu est ꝙ habet excessum suꝑ temperamēto in vna parte vltra ipsum. ꝛ ſm hoc quādo componet compositio dupli in excessum graduū nō erit F necessariū ꝙ medicina que est in quarto gradu sit dupla super medicinaꝫ que est temperata sexdecim duplis vicibus. Et ꝙ dictum Galeni significat hoc quando dixit: ꝛ mea intentio est in primo gradu. illa res que manifestat sensui ꝛ permutatione corporis: quia esset intētio Galeni: ꝙ primus gradus esset duplum temperati: permutatio que manifestat in corpore a medicina nō esset principiū permutationis. Et cōtemplare bene hec verba si sunt veracia: ꝛ non consequeris consuetudinem populoꝝ qui sequunt cōsuetudines medicoꝝ nouoꝝ. Hucusqꝫ diximus preparationes q̄bus homo pōt cognoscere naturā medicinaruꝫ cōpositaꝝ ꝛ cōponere eas per viam cognitionis primaꝝ virtutū: qua etiaꝫ scđas ꝛ tertias gradauimus ꝙ non fecerunt alij medici: ꝛ est querendum.

¶ Cap. 59ᵐ. Quod est de cognitione medicinarum cōpositarum per experientiam.

Ostq̄ꝫ compositio medicinaruꝫ est inuenta ſm rōnem: virtus prima scđa ꝛ tertia medicine cōposite scitur ſm ratioG nem. Querimus si experientia hꝫ aliquaꝫ inuentionē in virtutibus medicinaꝝ compositarū: sicut habet in virtutibus medicinarū simplicium. Et dicimus ꝙ prime virtutes secūde ꝛ tertie nō indigent experientia in cōposito: eo ꝙ sunt inuente rōne demonstratiua. Sed si possibile est in medicina composita facere aliquā ꝓprietatē: ꝓpter cōmixtionē in hoc hꝫ experientia magnā inuentionē: ꝓpterea quia quedam ꝓprietas est que habet cōuenientiaꝫ cū cōpositione medicine: ꝛ quedam nō: ꝛ illa que nō habet cōuenientiaꝫ inuenitur in maiori ꝑte in cōplexione naturali non artificiali: q̄ꝫuis non sit remotuꝫ inuenire ꝓprietates in medicinis: quaꝝ cōplexio facta fuit tempore longo: ꝓpterea q̄a cōplexio magis est in illis cōfirmata. Et ideo dicit homo quem tu scis ꝙ maior pars operationis theriace ꝓuenit a ꝓprietate cōsequente totam substātiam: ꝛ dicit ꝙ nos nō debemus mutare aliq̄d ex receptiōe quā facit Andromach⁹. H Sed nolo ei credere: sed volo addere ad theriacaꝫ multas medicinas: que non erant note illo tēpore: vt de vnaquaqꝫ faciam probationē: quare ipsaꝫ addidero sicut est lignū aloes ꝛ ambra ꝛ gariofili. Et postq̄ꝫ bene declarauimus preparationes cōpositionis: loquēduꝫ erit de manifestioribus medicinis cōpositis: ꝛ ponēda est causa illarū compositionū: ꝛ hoc faciemus in libro futuro. Et q̄ꝫuis h non sit nobis multū necessarium: nascitur t̄n̄ inde aliqua perfectio: ꝛ quēadmodum musici qn̄ dederint principia vocum ꝛ tonoꝝ: ꝛ species compositionis illoꝝ: loquūtur postea de instrumentis musice magis manifestis: ad hoc vt eoꝝ scia sit magis manifesta: ita ꝛ nos faciem⁹. Et deus nobis consentiat peruenire ad perfectionem vltimā: que beatitudo sempiterna appellatur.

¶ Explicit liber quintus: qui fuit de cibis ꝛ medicinis.

1 ¶ Incipit liber sextus: qui est de regimine sanitatis: ꝛ est
continens capitula decem ꝛ octo.

¶ Capitulum primū. Quod est de fine artis medicine.

SCias ꝙ finis penes phm dr̄ tribus
modis. Unus est ad quem res
necessario tendit: ꝛ hoc absolute dr̄ finis.
Secūdus est sicut forma dicit̄ esse finis
materie: ꝛ hic appellatur finis pfectionis
entis inseparabilis. Tertius est vt eo exi-
stente stant res per ipsuz ordinate. Et hic
finis cāꝝ appellat̄: sicut dicit̄ exēplariter ꝙ serra ē finis
vasoꝝ que per eā fiunt. Et finis artis medicine veraciter
K in p̄mo mō ꝛ tertio dr̄. in scd̄o x̄o largo dr̄ mō. Sed hec
particula quā incipimus modo est nobilior duoꝝ finiuz
qui iterū in hac arte requrunt̄. Et hec adhuc in duas diui-
dit̄ ptes. vna est qual'r sanitas dz cōseruari. scd̄a est qual'r
remoueant̄ preparatiōes que inducūt in corporib⁹ egri-
tudines futuras: ꝛ hec est pars media inter ꝯseruationez
sanitatis: ꝛ egritudinis remotionē. Et scias ꝙ hac snia nō
valent nostra corpora tueri: nisi a corruptiōe que eis per
accn̄s fit. Et h̄ plurimū accidit ꝓpter supfluitates ciboꝝ
que in nostris corporib⁹ aggregant̄. Qd̄ est: qꝛ manifestū
est ꝙ nō quolibet regimine: aut cibo quilibet hō vtatur:
corp⁹ sanum remanebit semp. Et hoc est vnū electuariuz
qd̄ in hac reperitur arte: ꝛ si hoc nō esset hec ars sufficiēs
nō diceret̄. Et idcirco bene diffiniuit ille qui ipsaz ingres-
saz diffiniuit. Dicēs ꝙ medicina est ars operatrix: que in-
uenta ē experimēto: ꝛ rōne ꝯseruās qdez sanitatē: ꝛ remo
uens egritudinez. ꝛ hec ē verac ior diffinitio que in aliquo
libro alicuius auctoris sit inuenta. Et ꝗuis diffinitio Gal.
sit cōpleta: nō tn̄ est declarata: ꝛ est quasi diminuta: qꝛ ille
nō manifestauit ex quo gn̄e eēt: qꝛ oēs artes ministrātes
que sup nām ꝺn̄ant̄: aut que ipsaz manifestant trib⁹ sunt
modis: aut erūt sicut supsistentes absolute qui formaz vel
L māz nō faciunt sed p̄cipiunt: aut efficiētes absolute ꝙ non
p̄cipiunt sed faciūt formā in mā existēte pparata: aut sunt
medij: hoc est vt sint in pte efficiētes: ꝛ in pte supsistentes
efficiētes in eo ꝙ faciunt formā: supsistētes in eo ꝙ mani
festant māz: ꝛ p̄cipiunt sup illaz. Exēpluz hoꝝ triū. pmus
est patron⁹ qui regit nauim: ꝛ magister qui lignamina in-
cidit: ꝛ nauim facit. ꝛ secūdus est ꝛ tertius ꝙ ꝯstruit ipsaz:
ꝛ ordinat ꝛ p̄cipit. Et hec x̄ba optime declaraui modo in
cōmēto sup scd̄o physicoꝝ. Et scias ꝙ ars medicie est de
gn̄e eaꝝ que sunt efficiētes absolute. Qd̄ est: qꝛ dat formā
qua cōplent̄ nostre opationes nāles. mā existēte prepa-
rata: ꝛ hec formā dare nō pōt nisi ꝑz aptitudinē māe: aut
M nature: ꝛ hic est finis quesit⁹ qui ē ad vocāduz artē vtplu-
rimuz loco cōuenibili suo subiecto. Et hic assimilat̄ regi-
mento Gal. quo regi dz hō tēperate cōplonis: quo homo
ꝑuenit ad finē nālez sue vite: ꝛ ad mortē ꝑuenit nālez que
ꝓpter ꝺn̄ationē fit frigiditatis ꝛ siccitatis sup mēbra p̄n-
cipalia. Sed hec ars nō dz hūc finē trāsire: ꝙ si hūc finez
doceret trāsire possibile esset hoib⁹ viuere semp: ꝛ huius
impolitas ē manifesta. Et cā que ꝓhibet vt hec ars circa
suū subiectū sanabilem finē nō ꝯsequat̄ est similis cause.
quare etiaz alie artes circa sua subiecta: aliqn̄ finē lauda-
bilez nō hn̄t: sicut in regimine exercitātium ꝛ transferen-
tium: ꝛ agriculture. Et Rasis assignat cām in vno libroꝝ
suoꝝ: ꝛ ē ꝙ iste res supradicte multis indigent medijs ad
hunc finez: quē nobis impole dare existit. ꝛ bene dixit: tn̄
dictū ipsius fuit diminutū: ꝛ idiget additione vt meli⁹ de-
claret̄. Et est hoc verū ꝙ hec ars aliqn̄ deficit in indiui-
duis ꝓpter māles preparatiōes que sūt in ipsis. Qd̄ est:
qa nō est impole vt sint duo hoies vnius eiusdez tempe-
rate cōplonis equal'r: ꝛ vtent̄ vno regimine: ꝛ vnus istoꝝ

deueniet ad meliorem finem quem consequi poterit per N
ipsius nām. In alio x̄o in eodez regimine existente mali
gn̄abunt̄ humores qui mortē inducēt. Et cā huius est: qa
in eius cōplexione est mala preparatio fixa que est cā vt
in ipso hec malicia generet̄: ꝗuis hāc preparationē igno
remus. Et cā huius ignorātie ē: qꝛ in naturis tot sunt pre-
parationes fixe: vt eas per signa cognoscere nequeamus:
ꝛ hoc accidit ꝓpter preparationū infinitatē: sicut in natu-
rali phīa est declaratū: qꝛ ibi dicit̄ ꝙ quelibet materia hȝ
accidentia ꝓpria ꝛ fixa in ipsa sine accidentibus que ma-
nant a forma. Et hec accidentia que sunt in materia sunt
cause multitudinis varietatū que in naturis indiuiduorū
inueniunt̄ queādmoduz accidētia ꝓpria forme sunt cāe
multitudinis varietatū q̄ in moralitatib⁹ indiuiduoꝝ ho-
minum cognoscunt̄. Et totum hoc est: quia in hoie mul- O
te species indiuiduoꝝ vel compositionū inueniunt̄: quia
est vltimū compositū: ꝛ ob hoc ꝑuenit occultatio varie-
tatis ꝓprietatū que in naturis ꝛ moralitatib⁹ indiuiduoꝝ
inueniunt̄: ꝗuis in sensibilib⁹ particularib⁹ indiuiduoꝝ
manifestis quo ad nos cōicent. Ecce aliquātulum egressi
sumus ordinē libri nostri: non tamē ꝓpter hoc minus se-
quetur iuuamētum: qꝛ hic remouimus vnuz dubium qd̄
multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrum re-
uertemur ꝓpositum. Et dicemus ꝙ illi qui dicunt ꝙ illi
qui regunt̄ ꝑm ꝙ G. dicit in regimine sanitatis: ꝑenit⁹ ad
bonū finē terminant̄: nesciunt qūo cognoscit̄ finis huius
artis aperte suoꝝ passiuoꝝ. Et isti viaz medicoꝝ ignoran
tiuz sequunt̄. Sicut illi qui dicūt ꝙ dies hoiuz sunt nume
rati: qꝛ non est impole vt homo tēperate cōplonis bono
regimie regat̄: ꝛ ꝓpter hoc diutius nō viuet alio ꝙ malo
regimine potiet̄. Tamē hoc rarissime accidit ꝛ ab accidē- P
ti remoto hāc artē incorruptionē nō adducet: nec ipsi⁹ no
bilitatē aliquo mō prosternit: qꝛ hoc accidēs ꝓpter sui ra
ritatē fere annihilat̄. Et qui appropriat egritudines reb⁹
voluntarijs ꝛ reb⁹ extrinsecis soluz ipsas appropriat me-
dietati suaꝝ causaꝝ: ꝛ etiā minori parti. Qd̄ est: qꝛ gradus
haꝝ rerū non est nisi gradus causaꝝ efficientium solum.
Sed quia iste cause manifestius cernunt̄: ꝛ medici quasi
oēs egritudines ipsis adaptāt. Et si aliqua accidat egritu-
do quā non p̄cesserint he cause dicunt ꝙ hec a diuina vo
luntate ꝓcedat. Et qa hec verba vulgarib⁹ placent nolu-
mus ea vituperare. ¶ Et postq̄ȝ sufficiēter locuti sumus
de iuuamēto huius artis: deinceps volum⁹ loq de causis
q̄ nobis ꝑ accn̄s corruptionē adducūt: qb⁹ repugnare pos
sum⁹ ꝑ hāc artē: ꝛ solū sunt cāe efficiētes. Sed istaꝝ q̄dā
tales sunt ꝙ ipsaꝝ custodiēdi modus per se māifeste pȝ:
sicut cōbustio: icisio: ꝑcussio: ꝛ silia: qꝛ ab istis vtplurimū
possumus abstinere. Sed de illis que de necessitate nos
imutant ꝛ sine nostro velle de his est dd̄m. Et dicim⁹ ꝙ Q
cause que accidental'r corrumpūt sunt aeris permutatio:
ꝛ incōueniens exercitium: sicut artiū laboriosaꝝ ꝛ cibi ꝛ
potus: ꝛ accidentia aie: ꝛ vl'r oia que adducūt malaz com-
plexionē mālez vel nō mālez. Et quia ab his per dietam
cauere possum⁹ aut mediū eoꝝ tenēdo sicut in conserua-
tione sanitatis mediū reperit̄. Ob hoc dicim⁹ ꝙ impole
est sanitatē aliquo modo ꝯseruari nisi per cibos tēperati
chimi ꝛ quātitatis: ꝛ ꝑz tēpus receptos ꝛ per motū ꝛ getē
ꝛ per supfluitatū euationē: ꝛ per aptū aerem cū accn̄tiuz
remotione que ad malam cōplexionē adueniunt. Et me-
lior modus ciboꝝ est vt comedat̄ ꝑm moduz medicina-
lem. Et scias ꝙ supfluitates per moduz fricationis exer-
citij: balnei: ꝛ medicine euacuant̄. Que omnia ingrediun
tur in genere differentie preseruatiue ab egritudinibus
futuris. Et ꝗuis hoc mirabile videatur: incipiamus a fri-
cationis specie: ꝛ ipsius iuuamenta dicemus. Et de spe-
ciebus

Diffō medici ne pro quo vide p͞rio hui⁹, trac, 2, c, 1.

A ciebꝰ exercitij ⁊ eiꝰ iuuamētis ⁊ alioꝝ. Et postea reuertemur ⁊ dicemꝰ qualr̄ vnaqueqꝫ maneries cōplonū obseruat ꝯseruari. Et satis i eo qd̄ ꝓteryt de vtutibꝰ ciboꝝ sumus locuti. Sꝫ in h̄ libro dicemꝰ qualr̄ cū eis obsemꝰ vti: ⁊ qlr̄ cū eis debet sanitas ꝯseruari. ¶ Et similr̄ etiaꝫ de virtutibus medicinarum sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cum ipsis sanitas debeat effici ⁊ ꝯseruari.

¶ Cap. 2m. Quod est de exercitio ⁊ modis eius.

ET ab exercitio icipiemus ⁊ dicemus ꝙ exercitiū ē vlr̄ mēbroꝝ motꝰ aliq̄ volūtate: ⁊ h̄ fit ꝓpe in mēbris motū voluntariū hn̄tibꝰ: ⁊ scd̄ario in mēbris aialibꝰ hn̄tibꝰ motū: sicut sunt vene ⁊ instr̄a nutrimēti. ¶ Et qa exercitiū est mēbroꝝ motꝰ. g̊ exercitiū qdd̄ā ē ꝓpriū: qdd̄ā est cōe. Cōe qdē est illud qd̄ totū ꝯtinet corpus: ⁊ iste est motus vlis abstractionis. cui oia cōicāt animalia. Et exercitiū ꝓpriū est qd̄ certis appropriat̄ mem-

B bris: queadmodū vox q̄ exercitiū est pulmonis: ⁊ sedere ⁊ sup pedes stare est dorsi exercitiū. Et docet̄ i motu mēbroꝝ nouiter ꝙ exercitiū sit ꝓpriuꝫ omni mēbro. Hec ē diuisio que fit a pte mēbroꝝ. ¶ Sꝫ alia fit diuisio exercitij in eo ꝙ exercitiū est: q̄ est. qa qddaꝫ est exercitiū forte: ⁊ qdd̄ā debile: ⁊ qdd̄ā est tēperatū. Forte v̄o ⁊ debile qdd̄ā aduenit ꝓp abstractionē illius q solū sua mēbra fatigat: ⁊ in hoc igredit̄ exercitiū velox ⁊ tardum. Et aliqñ ex repugnātia: q̄ iter ipꝫ ⁊ aliū motorē fit: vt vnus ꝑmat̄ ab alio: aut sicut esset in eleuatione magni ponderis lapidei: ⁊ in hoc exercitio velocitas vel tarditas nō intrat. Et aliqñ in vno exercitio velocitas ⁊ fortitudo ꝯiungunt̄ sic in iocātibus cū spatis. Et iuuamētū exercitij tēperati vlr̄ est. qa spiritū intrinsecū augmentat: ⁊ supfluitates membroꝝ nutrimēti expellit aut resoluit: ⁊ subam mēbroruꝫ mollificat. Et iō in oibꝰ alys rebꝰ corporis ē magis iuuatiuū: qd̄ est. qa calor ⁊ spūs augmētati p ipꝫ sunt siles nāli calori extriseco. Sꝫ calor augmētatus ab alys extrinse-

C cis rebꝰ: queadmodū p medicinas aut p alias res q̄ calefaciūt actu: sicut calor per accñs. ¶ Et qñ fit exercitium post digōneꝫ iuuamēta facit supradicta. Sed si añ digōnem incohoet̄ ⁊ fiat: credēdū est vt mēbra trahāt ad se cibū idigestū: ⁊ ꝙ iste motus ledet retētiuā mēbroꝝ virtutē: ⁊ expellit̄ cibꝰ indigestus. Et vlr̄ opatio vtutis digestiue nō cōplet̄ nisi p qetē sicut opatio explsiue nō nisi motu complet̄. Et idcirco hoc qd̄ dcm̄ est tps exercitio attribuimus. Et huius tpis signū est qñ vrina colorata est colore citrino vel subcitrino. Quātitas v̄o exercitij ē quousqꝫ hō sudare icipiat: ⁊ anhelitus augeat̄: ⁊ color corporis icipiat rubificari ⁊ vene igrossari. ⁊ qñ ad hūc ꝑuenerit terminū: tunc dꝫ sedari. qd̄ est: qa forte exercitiū corpꝰ nimis euacuat: ⁊ debilitatē inducit: ⁊ hoc manifestatur in

D forti exercitio exercitantis. Exercitiū v̄o debile qd̄ euacuādū est nō euacuat: nec p ipm̄ pōt cōsumi qd̄ ab ipso ē dissolutum. Sed temperatum ꝓportionabilr̄ dissoluit ⁊ consumit: ⁊ ob hoc subam membroruꝫ augmētat: corpus impinguat. Et vlr̄ tēperatū exercitium conseruande sanitatis mirabilis causa existit. Et malitia que ꝓp priuatōeꝫ exercitij accidit in carceratis manifestat̄. qa illoꝝ facies caçetice fiunt: ⁊ eorum color est impurus. ⁊ oēs ipsiꝰ operationes sunt lese: ⁊ hoc nō solum homini accidit. veruꝫ etiam alys aialibus fouentibus contingit: sicut volucribꝰ in cauernis detentis: ⁊ hoc sufficiat de exercitio.

¶ Ca. 3m. Qd̄ ē de fricatiōe ⁊ modis eiꝰ.

FRicatio silr̄ hꝫ iuētionē i supfluitatū euōne 3e digōnis. Et illiꝰ species simplices sūt sex. vꝫ. 3. s̄m q̄litatē: ⁊. 3. s̄m q̄ꝫtitatē. s̄m q̄litatē vt sit aspera lenis aut tē-

perata: aut si vis dicē fortis debilis aut media. s̄m v̄o q̄ꝫtitatē vt multa: pauca aut media. Sꝫ opatio fortis i corporibus est obturatio poroꝝ ⁊ duricies corpoꝝ. Sꝫ debilis opatio ē pororū aptio: ⁊ mollicies corporū. Et opatio media iter has duas mediū obtinet. ¶ Opatio v̄o multa ē causa maciei corporis: ⁊ tēperate opatio est tempate carneꝫ augmētare. Sed pauca in augmēto opationē nō hꝫ: nisi qa aliqꝫtulū calefacit. ¶ Iste sunt operationes spēꝝ fricationis simpliciū: ⁊ per sciam simpliciū sciam cōpositarū cognoscemus. ¶ Tēpora v̄o fricatiōi ꝯueniētia sūt eadē cuꝫ tēporibus exercitij. Et ego in eo qd̄ futurum est spēs exercitij cum spēbus fricationis ordinabo.

¶ Cap. 4m. Quod est de iuuamentis balnei.

ET qa balneū est vnū ex his silr̄ q̄ supfluitates euāant. dicemꝰ loq̄ de vtutibꝰ ꝓtiū balnei. ¶ Et dicimꝰ ꝙ balneū i nobis diuersas iprimit opōnes. ꝑmas. vꝫ. 2as ⁊ tertias. Nā ipꝫ humectat ⁊ exiccat: ifridat ⁊ calefacit supfluitates q̄ sūt i poris. ⁊ sub cute euacuat: ⁊ aliquādo oppilat: vētositatē dissoluit: iflationem remouet: ⁊ corpa nutrimento ꝑparat: ⁊ aliqñ cōmouet appetitum: ⁊ mām̄ de vno mēbro ad aliō spargit: ⁊ hūores fluxibiles fac̄: ⁊ ēt dolores mitigat: ⁊ aliqñ ipos remouet. ¶ Et haꝝ ꝯrietatuꝫ cā vna ex tribꝰ rebꝰ existit. Una est diuersitas partiū balnei. Alia ē diuersitas corporū patiētiū. Tertia est diuersitas more i balneo. ¶ Partes v̄o balnei sūt aq̄ frida: cal̄a: domus balnei: ⁊ aer ipsiꝰ. ⁊ iste eedeꝫ hn̄t gradus: qd̄ ē. qa aq̄ cal̄a iter calꝫ ⁊ fridū tēpata corpꝰ refrigerat ⁊ humectat: ⁊ paucā dissolōnē operat̄: ⁊ in hac pauca dissolōne abstergit sordiciē que in cuti retinet̄. ⁊ aer q naturā huiꝰ aq̄ retinet ad paucū sudorem corpus iducit. ꝓp quē euant̄ a corpore supfluitates subtiles. ⁊ hec est nā prime domus. Et q̄ꝫuis aer humidior sit aq̄ sicut alibi declaratū est: tn̄ nō humectat corpꝰ sicut aqua: eo ꝙ nō applicat̄ corpori sicut aq̄. imo desiccat corpora: ⁊ s̄m ꝙ calior est plus desiccat. ¶ Aq̄ v̄o ⁊ aer calidissima calefaciunt corpora: ⁊ aliqñ desiccāt: ⁊ supfluitates euant: ⁊ has supfluitates euando vētositates dissoluūt: ⁊ aer cū his desiccat: queadmodū dcm̄ est. ¶ Et he actiōes nō fiūt nisi in corporibꝰ mūdis: sꝫ in corporibꝰ supfluitatibꝰ plenis poros cutis oppilat: qd̄ est. qa ꝓp malitiā supfluitatū ⁊ multitudinē pori claudunt̄: ⁊ ob hoc supfluitates egredi non pñt. ⁊ tūc fiunt patiēti horripilōnes: ⁊ discurrūt hūores: ⁊ mouet̄ de vno mēbro ad aliud mēbrū. Et ꝓpea nō ē vtile balneū hn̄tibus repletionē corporis aut vnius mēbri. Tertia cā est mediana in his rebus ⁊ adhuc fortiꝰ auget. ¶ Et balneū dolores nō remouet: nisi illos q sunt aspersione materie causati: sicut apata ⁊ his silia. Et infridatio ex balneo aliqñ fit p se: aliqñ p accñs. Sꝫ que p accidēs fit est cū balneū poros apit: ⁊ cū supfluitatibꝰ calorē ⁊ spiritū euat: ⁊ q̄ p se infrigidatio fit ipsa ꝓp aquā fridā q̄ in balneo est frigiditatē opat̄. Et apponit̄ aq̄ frida corpori vt caliditatē calide aque reprimat: ⁊ mollificationeꝫ mēbroꝝ rectificet: ⁊ calorē nālē corripiat s̄m modum correctiōis fabroꝝ ⁊ coquoꝝ: q vtunt̄ friditate in fine ꝓp itentionē suā. ¶ Sed scias ꝙ nō debemus cum aq̄ frida balneare nisi post superfluitatum euationem. ¶ Et scias ꝙ omnes partes balnei in corporibus puris bonas actiōes operant̄ vna alteri nō resistēte. qa dissoluūt superfluitates: ⁊ euant sine lesione virtutum: ⁊ mēbra mollificāt sine neruoꝝ relaxatione: ⁊ humectant sine calefactione: ⁊ sine oppilatione refrigerant absqꝫ inuiscatiōe. Et hec omnia non nisi cuꝫ partibus calidi ⁊ frigidi complentur: ⁊ si aliquid in eis dāni percipitur istud est in corporibus impuris. qa in puris nullum damnum euenire potest.

Right margin: E, F, G, H

vide gal. circa met. cap. 3. ubi agit de fricandis et balneandis

I ¶ Cap.5m. Qd est de operationibus somni ꝛ vigilie.

Perationes somni in corpib⁹ sũt digõ ꝛ humectatio.
Et vigilie opõnes sũt dissolõ ꝛ ꝯsumptio ꝛ at
tractio caloris itriseci ad ptes extrisecas. Et
cãs somni ꝛ vigilie dixi ſm modũ phie i his
que precesserũt. Sed qñ supfluit somnus calorẽ extiguit
nãlem: ꝛ corpus inducit ad tumidã dispõnez. Et qñ vigi-
lie exuberãt corpus desiccãt: ꝛ calorẽ dissoluũt nãlẽ: ꝛ ca
lorem accidentalez incẽdunt. Sufficit illud qd diximus
de rebus: quarum memoria precedere debeat.
¶ Cap.6m. Quod est de regimine corporum: ꝛ primo cor-
poris temperati.

Einceps narrãdũ ẽ de ꝯſuatõe sani
tatis vniuscuiusqꝫ.ix. cõplõ
nũ. Et vĩ nobis vt a tẽpata incipiam⁹. Et di
cam⁹ ꝙ in illa q̃si nõ ẽ nec̃e nisi arbitrari tẽ-
peramẽtũ ciboꝝ exercitioꝝ: fricationũ bal-
neoꝝ somni ꝛ vigiliaꝝ ꝛ accñtiũ aie ꝛ circũstantiaꝝ: vel
K aerẽ tẽperatũ. Et h̃ in corpore opatio appellat̃ p moduz
doctrine ꝛ opõnis. Et hic errauerũt illi q nõ credebãt ar
tẽ medicie in ꝯſuatiõe sanitatis cõplõnis tẽperate hr̃e i-
gressũz: eo ꝙ credebãt ipsaz eẽ opõnẽ soluz in pte curati-
ua. Et vere ps curatiua in cõplõne tẽperata nec̃ia nõ ẽ: ꝛ
si casu ꝯtingeret: raro tñ eẽt. ¶ Et q̃uis dicat Gal. ꝙ i cõ
seruatiõe sanitatis optime cõplõnis medicialib⁹ nõ indi-
geam⁹: tñ in ꝯseruatiõe eiusdẽ in lõgo tpe post natiuita-
tẽ idiuidui talis: idigere vĩ eo qd ea q̃ ſm ipz nec̃ia sunt.
vz. exercitiũ: balneũ: ꝛ alia silia difficillima esse vident̃: ꝛ
etiã apd illũ q opinat̃ ꝙ finis hois sit sanitas pp sollicitu
dinẽ tẽporaliũ gerẽdoꝝ: ꝛ penes istũ hoc difficile eẽ vĩ:
q̃to magis erit difficile penes illũ q opinat̃ ꝙ hois sani-
tas est ipsi⁹ finis pp aie pfectionẽ. aut vt aliquã isensibilẽ
beatitudinẽ ꝯsequat̃: tñ h̃ certũ nõ ẽ nisi penes paucos.
Sz multi opinant̃. non tñ sunt ex h̃ certi: nec curare vi-
dent̃ pp victoriã ptis mãlis. ¶ Sz q̃uis h̃ regimẽ diffi
cile iueniat̃: tñ volum⁹ ab eo separi: qm̃ de eo breuiter lo
quemur. qa Auic. multũ de h̃ dixit: ꝛ sufficiẽter dtermia-
uit. ¶ Dicim⁹ ꝙ Gal. sentire vĩ i regimie cõplõnis tẽpe-
rate qñ idiuidua nascunt̃: vt sal tritũ sup corp⁹ eoꝝ spar-
gat̃: vt eoꝝ corpa pp extrisec⁹ aduenĩetia idurent̃. ¶ Sz
L qd mihi meli⁹ vĩ ẽ ꝙ sup eoꝝ corpa ponat̃ res nõ mor-
dicatiua sic̃ oleũ de glãdib⁹: sic̃ dic̃ Auẽçoar: ꝛ q̃si eãdem
opõnẽ fac̃ quã Gal. dic̃ facẽ salẽ: ꝛ ẽt melius: qa mordica
tionẽ nõ hz. Et p̃cipit vt alio non cibent̃ nisi lacte. donec
ei⁹ dẽtes orìant̃. qa dcm̃ ẽ ꝙ nec̃e ẽ cibũ eẽ silez cibato: ꝛ
nã lact̃ nãe pueri ẽ silis. ꝛ ẽt qa iste ẽ cib⁹ quẽ eidẽ nã p-
parauit. Et post dẽtiũ ortũ p̃cipit vt grossiori cibo vtant̃
ꝛ humido. Tñ vt nutrix a malis abstineat cibis ꝛ vt exer
citio vtat̃ tẽpato: ꝛ a coitu elõget̃. qa coit⁹ sanguinez puo-
cat mẽstruũ: ꝛ saporẽ ꝛ odorẽ lactis pmutat. ꝛ vt oi die in
aq̃ tepida balneet̃: ꝛ in aere tẽperato: vt horripilatio tpe
balnei nõ adueniat. Et Ga. sentit: vt h̃ i domo balnei fiat.
ꝛ ego dico ꝙ si aer ẽ tẽpat⁹ nõ opz vt h̃ i caxa balnei fiat:
ꝛ nõ balneet̃ nisi cũ vẽter a lacte vacu⁹ existit ad h̃ vt ci-
M bus ad mẽbra idigest⁹ non attrahat̃. Et fiat post longum
somnũ: ꝛ cune mot⁹ loco exercity existit: ꝛ a reb⁹ eis terro
rẽ ꝛ tristitiã iferẽtib⁹ ꝯseruẽt̃: vt eoꝝ nãe ad pigritiã non
ꝯuertant̃. Et vt calor ipoꝝ nãlis i ipsis nõ suffocet̃. ꝛ dul
ces cantus: ꝛ dulces soni: ꝛ oia q̃ ipos letificãt sũt cõgrua.
vt eoꝝ nãlis calor accrescat. ꝛ ipoꝝ aiales v̾tutes ꝯfortẽt̃.
Et silr̃ idigẽt pulchris formis ꝛ figuris. Et maior lesionũ
ps q̃ pueris accidit est: aut pp calorẽ aut frigus aut terro-
rez aut alia extrinseca: ꝛ hoc modo pueri regi debent do-
nec deambulare ceperint: hoc est vsqꝫ ad annũ tertium.

¶ Et abinde exercitio oi die vtant̃. ꝛ post exercitiuz fri- N
catione: ꝛ post ipsaz balneo. Et plus debẽt cibari cibo in
q̃titate ꝛ q̃litate tẽpato. Et iteꝝ cuz cibari voluerint ista
eadẽ sibi ordinent̃. Exercitiũ tñ eoꝝ excessum nõ dz ha-
bere: vt p ipz eoꝝ corpora nõ desiccent̃: ꝛ ne per hoc eis
augmẽtũ phibeat̃: ꝛ in aq̃ frigida balneari nõ debẽt. qa
aq̃ frigida cremẽto resistit. Et hoc regimẽ trib⁹ septima-
nis ãnoꝝ seruet̃. Et scias ꝙ vinũ ꝛ ceruisia sunt mala. qa
eoꝝ capita replẽt: ꝛ malo calore calefaciũt eos: ꝛ mẽtem
ipsoꝝ pturbãt. In tpe v̾o iuuẽtutis bonuz eis ꝛ vtile exi-
stit: eo ꝙ tũc in eis due cholẽ manifestant̃. vz. rubea ꝛ ni-
gra: vna p nãz: alia v̾o p accñs: ꝛ vinuz atqꝫ ceruisia istis
duab⁹ resistũt choleris: ꝛ eas a corpe expellũt. melie v̾o
a tota specie resistũt. Sed cholaz rubeã per vrinam edu O
cũt: ꝛ mẽbra humectant: in qb⁹ siccitas supuenit. ¶ Uni-
uersalr̃ cibi iuuenũ subtiles eẽ non debẽt. Et ex meliori-
bus carnibus quas comedere debẽt vel pñt sunt carnes
perdicũ cũ medulla panis preparate. Et ab herbis oib⁹ ꝛ
fructibus humidis abstinere debent: ꝛ videt̃ mihi ꝙ ho-
mines talis cõplõnis ꝛ qui tali regimine regunt̃ sunt pa-
rati physicã sciam recipere per nãm: ꝛ vnã ex tribus pfe
ctionibus quas dixit Alexander necessarias esse. Pho vi
dent̃ hr̃e: post v̾o tres septimanas eodẽ regimine regãt̃.
Sed post digestionẽ panis exuant̃: ꝛ cum oleo fricentur
dulci: ꝛ fricatio sit mollis ꝛ lenta vt duriciẽ non opet̃. ꝛ h̃
fricatio est necessaria vt corpus bono exercitio p̃paretur.
Et si ante fricationẽ exercitiũ incohoarent: possibile eẽt vt
ex hoc pori oppilarent̃ ꝓpter supfluitates q̃ exitũ prepa
rarẽt. ¶ Et oleũ oliue calidũ necessariũ est: qa duriciẽ re
mollit ꝛ supfluitates dissoluit. ¶ Mãdilia mollia eẽ de-
bẽt: ne cõtagio carni vllã lesionẽ possint inferre. Et frica-
tio qdẽ a supiori dz ad iferius ꝛ ab iferiori ad superius. ꝛ P
ex latere ad latus: ꝛ ex trãsuerso ad trãsuersuz. Et h̃ agen-
do ab omni pte pori apiunt̃. Et aer in quo pannos exuet
dz eẽ silis aeri veris: ad h̃ vt supfluitatũ euõnes mensu-
rate efficiant̃. qd est: qa frigidus aer euõni resistit: ꝛ cali-
dus supfluã opationẽ operat̃. Et ideo temperatus aer ab
oib⁹ vel a plurib⁹ postulat̃. Et post fricationẽ supradictã
dz aggredi exercitiũ mediocre iter debile ꝛ forte: ꝛ velox
ꝛ tardũ: queadmodũ est ludus parue balle. sicut dic̃ Gal.
in libro quem de balla composuit: qd est. qa ludus grosse
balle qui cũ pedibus perficit̃ non laudatur: qa fortis est
ꝛ efficit̃ cũ timore. Et hoc exercitiũ perseuerare dz donec
anhelitus eleuetur: ꝛ corpus rorari incipiat: ꝛ tumor ipsi⁹
diminui incipiat. ¶ Itẽ dicit Gal. ꝙ hec q̃titas exercitij
ab exercitãtib⁹ nõ cognoscit̃ nisi scdo aut tertio die: ita ꝙ
errore cognito ab ipso ꝯsentit corrigere si exercitiuz sup-
fluũ fuerit vna die sequenti diminuet̃. Post hec v̾o ãhe-
litus retineatur ſm ꝙ possibile est: qd est. quia retinendo
anhelitũ nãlis calor fortificat̃: ꝛ poros apit: ꝛ per eosdem
supfluitates expellit: queadmodũ illi faciũt q foramia di Q
latare itẽdũt: qa exufflãdo foramẽ apit̃: ꝛ dz ꝯstrictio eẽ
cũ extẽsiõe musculi pectoris ac diafragmatis. Sz exten-
sio musculi vẽtris parua dz eẽ: qd est. qa p hãc extẽsionẽ
supfluitates pectoris ꝛ pulmonis ad membra nutritiua
expellunt̃: ꝛ pp extẽsionẽ musculi vẽtris supfluitates q̃
in ipsis sunt: ꝛ q̃ ab illis trãsmisse sũt iferi⁹ expellunt̃: ꝛ q
hz diafragma dbile a ꝯstrictiõe ãhelit⁹ penit⁹ abstineat.
qa tũc supfluitates ad cerebrũ mitterẽt̃: sic̃ videm⁹ in suf-
flãtib⁹ in istris: qa ipsoꝝ vene iflant̃ in facie: ꝛ ipẽ facies
rubedinẽ adipiscunt̃: ꝛ hoc accidit ꝓpter humoruz ꝛ spi-
rituũ ascẽsuz ad caput. Hoc facto fricatio fieri dz que el-
dalich dicit̃. Et hec fricatio multa dz esse: ꝛ ad asperitatez
declinans ꝓpter duas intentiones. Una est vt supfluita-
tes subcutanee emundent̃ que ab exercitio sunt transmis-
se: ꝛ

A se:ꝛ alia est vt corpꝰ solidetˀ:ꝛ vapores boni retineantˀ vt
ab his q̄ ab exercitio accidūt:nō alterentˀ. Iste gdē opa/
tiōes q̄ circa corpus exercentˀ iterpolationē regrūt ꝛ ge/
tē. Sꝫ fricatio silˀ ac velociter fieri dꝫ sicˀ dicˀ Gal. ga si to
tū corpꝰ mādilibꝰ silˀ ꝛ semel fricari posset vtiliꝰ eēt vt su
perfluitates silˀ ꝛ semel a corpe exhalarēt:ꝛ h̄ fricatio vt
dcm̄ est cū oleo dulci dꝫ fieri. ¶ Iuuenes aūt q hāc hn̄t
cōplōnē qn̄ puenerint ad q̄rtā septimanā ānoꝝ in aqua
frigida balneari debēt pp solidationē raritatꝫ in eoꝝ mē/
bris ab exercitio derelicte:vt calor pp exercitiū sparsus
aggregetˀ. ꝛ ad suū ppriū tenorē reuertatˀ opōnes suas ite
gre adimplēdo:ꝛ eodē mō hic aq̄ q̄ritˀ frigida queādmo
dū in exeūtibꝰ a balneo postulatˀ. aq̄ xo ista nimiā frigi/
ditatē nō habeat:nec ēt in ipsa tēperātia adesse dꝫ:qd ē.
ga frigida vt nix mēbra ledit:ꝛ remisse frigida nr̄am itē/
tionē nō hꝫ:ꝛ hec balneatio subita dꝫ eē. Sed in balnea/
B tiōe vel ablutiōe capitis aq̄ frigida idigemꝰ speculatiōe.
Et qn̄ Gal. fuit de ea locutꝰ nō posuit sufficiētes conditio
nes:nec de ea ego dubito:nisi ga caput est mēbrū fridū p
nām:ꝛ in sūma vtrū d̄beat balneari aut nō:dico q̄ non.
Et post hec oia cibari dꝫ laudabili cibo sicˀ carnibꝰ galli/
ne:ꝛ pane pfecto vt dcm̄ est p̄parato:ꝛ carnibus edinis:ꝛ
Cōtra Gal. annualis agni:ꝛ vituli lactētis. ¶ Hora xo cibādi erit cū
oēs digōnes fuerint celebrate. Et sm̄ sniā dicētis q̄ hō
bis i die cibetˀ, erit necēiū:vt bis exercitetˀ:ꝛ bis balneetˀ.
Et Gal. dicˀ q̄ gdā medici dicūt q̄ h̄ debēt ter in die cele
brari. ꝛ h̄ eidē placere vī de q̄ nō modicū āmiror:qd ē. q2
si hoc fiat ter:ꝛ hore cibi tertiā sectionē hēbūt:qd ē. q2 cū
corpus iuuenis h̄ regimie vtētis sit fortis nāe:ꝛ bone di/
gestiōis nō idiget vt ipsiꝰ cibꝰ tertia digōne diuidatˀ:ꝛ h̄
partitio nō cōuenit nisi senibꝰ ꝛ debilibꝰ nā:vt idem ipse
Gal. refert. Et si aliquis diceret q̄ huius partitiōis neces/
sitas ppriā necessitatē sequeretˀ:inde error puenit:ga cō
C trariū hꝫ verū:qd ē. ga necessitas partitiōis horaꝝ exer/
city ꝛ balneoꝝ sequitˀ necessitatē ptitionis horaꝝ ciboꝝ.
Rasis. Tn̄ noui medici sentiūt q̄ ꝯueniētia tēpora comedendi
tēperatis cōplōnibꝰ sunt vt tribꝰ vicibꝰ duobꝰ celebretur
diebꝰ. Et silˀr exercitiū ꝛ balneū debēt fieri tribꝰ vicibus
duobꝰ diebꝰ ꝛ isti mihi videntˀ veritati magis appropin/
quare:ꝛ ēt mirabilis Auençoar huic assentire videtur.

¶ Cap. 7m. Qd est de regimie corporis tēpati p coitum.

ET coitus huic moderato vsu cōue/
niens existit ita vt p h̄ ei/
dem nihil accidat ex eis que p̄ter naturam
sunt:ꝛ hoc non ꝯcedimus:nisi ga sperma ē
vna superfluitas pparata a nā. vt expellatˀ
sicut alie superfluitates:excepto q̄ in se bona est:ꝛ ideo
propter paruū errorē euacuationis ipsius fit magnum
D nocumentum:ꝛ plurimi sapientū phibent vsū coitus in
cōseruatione sanitatis. Itē si exercitiū est aliquo modoꝝ
conueniens post coitū illud est nocumētum coitui repu
gnans. Et ga coitus desiccat corpora ꝛ virtutes debilitat:
ꝛ euaporat corpus:necesse est vt fricatio que post coitum
fit hec nocumenta coitus recompenset. Et necesse est: vt
hec fricatio habeat asperitatem vt poros constipet ꝛ mē
bra confortet:ꝛ fiat cum oleo multo.

¶ Cap. 8m. Qd est de regimie eius p somnū ꝛ vigiliam.

ET somnus ipsius necesse est ēt vt
sit tēperatꝰ sm̄ exigen
tiā nature:ꝛ vltra hoc in somno vel vigilia
nō cogat nāꝫ. Et hec oibus obseruari d̄bēt
nisi in ipsius regimēto cōmiserit peccatū:
aut aliud extrinsecū ei non superuenerit. Sed si in ipsius
regimento peccauerit idiget correctiōe vt repugnet huic
per cōtrarium. x. g̃. si comedat aliqua stiptica:ꝛ ex h̄ vē/
E trē habeat ꝯstipatū:necesse est vt rebꝰ pinguibꝰ vtatˀ. Et
si h̄ accidat cibi paucitate:ꝛ tpis lōgitudine p ꝯ̄riū corri/
gatˀ. ga plurimū ēt cā ꝯstrictiōis supfluitatū est pp rerū
extrinsecaꝝ malā cōplōnē:h̄ est calitatis ꝛ friditatis ob
hoc. ga ꝯseruari ab istis difficile ē:ꝛ cū dico hic supfluita
tū ꝯstrictionē nō solū stercoris ꝛ vrine itendo:sꝫ totiꝰ cor/
poris supfluitates q̄ ex eo manāt sicˀ ex meatu q iter epar
ꝛ fel existit:ꝛ iter epar ꝛ splenē:ꝛ q puenit ad palatum ꝛ
nasū:ꝛ vlˀr qn̄ hec mēbra regimē dimittūt idigēt medici
nis has supfluitates eūantibꝰ. ¶ Et scias q̄ exercitiū est
vna ex rebꝰ q̄ idigēt correctiōe si in ipo delinquitˀ:ꝛ pec/
catū qd maxie in exercitio cōmittitˀ ē illd qd noiatˀ laba/
gi. i. sicut pigritia aut lassitudo q̄ post exercitium accidit.
¶ Et iā diximꝰ in his q̄ p̄terierūt q̄ labaget qd puenit a
rebꝰ extrisecis sūt tres spēs simplices. vna est vlceratiua.
F scda ē extēsiua. tertia ē aposa:ꝛ vlceratiua est illa q̄ fit ab
humore calido:ꝛ fit ēt pp retētas supfluitates nō dissolu
tas. p exercitiū. aut pp humiditates liquefactas ex pigue
dine ꝛ carne ppter imoderatū exercitiū. Vn̄ necesse est
vt medicine adhibeantˀ:vt has superfluitates euacuent ꝛ
dissoluant:ꝛ hoc fiat fricatione leui ꝛ multa:ga hec frica/
tio ppter sui leuitatē nō oppilat. imo dissoluit:ꝛ ga mul/
ta euacuat:ꝛ dꝫ etiā fieri cū oleo calido veteri stipticitate
carēte. Ex balneo xo magis necēium est aereū:deinde te/
pidum aqueū:ꝛ cibentˀ cibis subtilioribus: humidioribꝰ:
atq̄ frigidioribꝰ solito:ꝛ paucioribꝰ q̄ntitate. Et correctio
extensiue dꝫ fieri mollificatiōe:ꝛ idcirco debꝫ fieri frica/
tio lenis cum oleo calefacto in sole:cū oleo anhetino:ꝛ cū
oleo camomellino inutile nō est:ꝛ ē necesse morari i bal/
neo tēperato:ꝛ morā in ipso trahere. ¶ Correctio apose
que cū extēsiōe fit:ꝛ lesionis sensibilitate: ꝛ q̄ntitatis mē/
G bri augmētatione tribus efficitˀ modis. Euacuatione. vꝫ.
infrigidatione ꝛ mollificatione:ppterea indiget fricatio/
ne subtili leui ꝛ multa:ꝛ debet multam attrahere moram Idē ad lfaz 3° de tuēda sanitate.
in aq̄ calida vel tepida:ꝛ inungi multo oleo tepido:sed in
estate oleū debet ascegi. i. violaceū vtilius existit. Et cibꝰ
paucitatis istius spēi paucior debet esse cibo aliarū spēꝝ
paucitatis ꝛ frigidior. Hec est regimen temperate cōple
xionis in etate iuuentutis vsq̄ ad. xxxv. annum.

¶ Cap. 9m. Quod est de diminutione cibi.

POst hec xo exercitiū diminui ꝛ cibꝰ
subtiliari ē necesse:ꝛ cibi sint
humidi aliq̄ntulū ad calorē declinātes:ꝛ in
seny etate exercitiū fiat eq̄le sicˀ itineris sua
uis:ꝛ calidis ꝛ hū idis idigēt cibis:ꝛ h̄ regi/
men latitudinē hꝫ sm̄ magis ꝛ minꝰ in pluralitate ꝛ dimi
nutione annoꝝ:ꝛ tales in vnoquoq̄ die cibentˀ:ꝛ supradi
H ctū exercitiū eisdē p̄cipiatˀ:ꝛ balneū ꝛ fricatio. Et quia in
corporibꝰ senū vtplurimū supfluitates gn̄antˀ:ꝛ nō sufficˀ
exercitatio illas supfluitates eūare potēter. necēio opꝫ in
ꝯseruatiōe sanitatis vt cibis medicinalibꝰ aut medicis po
tientˀ. Et ppter hoc in p̄ncipio suarū comestionū opꝫ vt
rebꝰ hūidis reficiantˀ:vt bletis elixis:paratis cū almuri:
oleo ꝛ sale:aut in alys silˀr p̄paratis. Clystere xo lenitiuū
vltimū eis existit:ꝛ vti debēt ficubꝰ cum semine vrtice:ꝛ
croco:ꝛ silibus ante cibū:ꝛ aqua mellis existit vtilis ma/
xime istis qui neq̄ vinū neq̄ ceruisiā bibūt:sꝫ vinū vti/
lius pōt existere inter alios potus. ceruisiaꝝ que fiunt ex
passulis:meliores ille existūt que ex passulis carētibꝰ nu/
cleis fiūt. Et hoc ideo ga res q̄ nobiliores sunt senibꝰ sunt
ille in qbꝰ virtus stiptica nō reperitˀ:eo q̄ resistūt amba/
bus suis qualitatibꝰ ei qd queritˀ in eis:ꝛ debet esse vetus
ceruisia vsq̄ ad finē sue pfectiōis:ꝛ color suus sicut color
vini. Et ceruisia q̄ in nostra fit terra vetus nō appellatur
nisi spatio sex mēsiū trāscēdat. Et in miori tpe nō est cō/

I ueniẽs ꝯseruationi sanitatis:ꝛ ẽt vinũ terre nr̃e nõ appel/
laẗ vinũ vetꝰ nisi ꝯsequaẗ spatiũ vniꝰ anni aut medij.Et
si in senibꝰ sũt mẽbra lesa ꝑ nãz:exercitiũ eis ꝯueniẽs nõ
erit.qa senex cui exercitiũ ordinaẗ:est ille in q̊ nãlis lesio
mẽbroꝝ nõ ẽ.Et senibꝰ neciuz ẽ balneũ ter in mense:aut
q̃ter.Et iã diximꝰ ꝙ iuuenes istiꝰ cõplõnis nõ idigẽt bal
neo ad regimẽ sanitatꝭ:sꝫ senes idigẽt eo ꝑꝑ eoꝝ exercitio
rũ paucitatẽ.qa regimẽ senũ cõpositũ est ex ꝯseruatiuo ꝛ
p̃seruatiuo.Et dr̃ia istoꝝ duoꝝ regiminũ ẽ in h̃ ꝙ vnũ ꝑ
sil'e aliõ ꝑ dissil'e fit.Et ẽ neciuz senibꝰ vitare cibos gros/
sos iter alias res.Et si cõtingat eos aliqñ comedere asso/
cies eos rebꝰ subtiliatiuis.Sꝫ lac bonuz est senibꝰ venas
hñtibꝰ largas:sed necessariũ est vt cũ melle vtantur.Se
nes xo frigide cõplõnis per nãm ꝛ venas hñtes strictas
lacti nõ approximẽt.¶ Hucusq3 locuti sumꝰ d̃ regimine
tẽperate cõplõnis quał'r regẽda sunt corpora ab infantia
vsq3 ad senectutẽ:ꝛ q̃uis ista regimia sint lõginq̃ a possi/
bilitate istius ꝯseruatiõis:tñ regule sunt ordinate volenti
suam sanitatẽ cõseruare:ꝛ si in hoc deficit:corrigere debꝫ
K cũ euãntibus supfluitates:ꝛ cũ medicinis oppil'ones ape
rientibus:ꝛ putrefactioni ꝛ apãtibus resistentibus.

¶ Cap. 10m. Quod est de regimine corporum habentium distemperantiam compositam.

DEhinc volumꝰ loq de regimie aliarũ
cõplõnũ.Et dicimꝰ ꝙ istoruz
corpoꝝ due sũt spẽs.vna ẽ sup cuiꝰ mẽbra
oia dñaẗ mala cõpl'o distẽperata ex loco ꝛ
cõpl'onibꝰ distẽperatis:ꝛ alia ẽ sup cuiꝰ mẽ
bra mala cõpl'o dñaẗ:q̃ in ipsis recipit diuersitatẽ.x.g̃.si
cut cerebrũ calidũ ꝛ stõchus frigidus:ꝛ h̃ spẽs ꝑm Gal'.ẽ
deterior p̃ma.ꝛ maxie qñ talis cõpl'o in mẽbris radicali/
bus sita est.Et regimẽ istoꝝ magis est ꝑpinquũ p̃seruati/
ue q̃ȝ ꝯseruatiue maxie in illis qbꝰ mẽbra p̃ncipalia i suis
cõpl'onibꝰ sũt discrasiata:ꝛ h̃ regimẽ est q̃si mediũ inter
regimẽ corpoꝝ q̃ nõ sũt lesa:ꝛ ꝯditionẽ aptitudis q̃ egri/
tudinẽ adducit:sic̃ in corporibꝰ sanis exñtibꝰ in qbus est
vnũ signũ aut plura q̃ egritudinez ꝓnosticanẗ:ꝛ ego nar/
rabo in hac parte:in eo quod futurum est.

¶ Cap. 11m. Qd̃ est de regimine corporum calidorum.

DEinceps volumus narrare de mala
cõpl'one simplici:ꝛ incipie/
L mus a calida.Et dicimꝰ ꝙ in cõ pl'one istoꝝ
nõ appet in p̃nº multa lesio:sꝫ cũ iueteratur
ipsaz siccitas comitaẗ:ꝛ sup corpa taliũ cho
lera citrina dñaẗ:ꝛ iõ opꝫ vt eoꝝ exercitiũ sit facile ꝛ sua
ue cũ suaui deambulatiõe ꝛ qetatiõe.Sꝫ ꝙ dicit Hip.ꝙ
corpora cal'a debẽt qescẽ ꝛ nõ exercitari:nõ debꝫ itelligi
nisi remisse:qd̃ ẽ.qa oimoda qes corpis nõ igrediẗ viã sa
nitatꝭ.Et ob h̃ necesse ẽ vt exercitiũ sit cũ suaui fricatiõe
tẽperata:q̃ qdẽ fricatio cremẽtũ efficit in carne.ꝛ ipsi fri
cationi associeẗ aliq̃ ex oleis inunctio ex oleis frigidis:vt
oleo violato:ꝛ silibꝰ.Et balneenẗ in aq̃ tepida ad hoc vt
ex corpibꝰ eoꝝ supfluitates fumose resoluãẗ.Sꝫ aer bal/
nei eis vtilis nõ ẽ:ꝛ si postea balneanẗ in aq̃ frida ꝑdest
vt corrigaẗ dãnũ si qd̃ aq̃ cal'a fac:ꝛ eoꝝ refectio sit bina
M in die:ꝛ si siccitas in eis multũ manifestareẗ tertia refe/
ctiõe vtanẗ.Sꝫ spẽs ciboꝝ ꝑm ꝙ dicũt medici dꝫ eẽ ꝑm
silitudinẽ in sanitate p̃ntis ꝯseruatiõis:ꝛ isti cibi d̃bẽt eẽ
calidi:aut calidi ꝛ sic.ꝛ si volũt eoꝝ cõpl'ones alterare dꝫ
fieri ꝑ ꝯriũ:tñ paulatiz ad h̃ regimẽ accedãt.Sꝫ dico qa
iste cõpl'ones q̃ exeũt a tẽꝑamẽto ad vnã extremitatum
ipse sũt ꝓxime illi ꝑti vt icidãt egritudies ex gñe illiꝰ cõ/
plexiõis.ꝛ h̃ fit cũ supuenit aliq̃ cã extrinseca:ꝛ ꝑꝑ hanc
aptitudinẽ q̃ in eis ẽ iuẽta.dico ꝙ eoꝝ regimen ꝑ sil'e ex
toto fieri nõ dꝫ:ꝑꝑea qa tales cõpl'ones q̃les iste sũt ꝑm
vnũ modũ nõ ꝑseuerãt.imo sũt mobiles x̃sus egritudi/ N
nez cõplexionalẽ.Et ꝑpter hãc cãm itelligere non debe/
mus in regimẽto suoꝝ ciboꝝ cõseruationẽ:imo ꝛ p̃serua
tionem ad resistendũ ei qd̃ accidere eis posset ex ꝑte sua/
rum p̃parationũ malaꝝ.Et ꝑpter hoc totũ est necesse vt
in cibis sit aliqd̃ contrariuz cõplexionibus eoꝝ:ꝛ hoc est
ꝑpter timorem occasionum extrinsecarũ.Nam ex parte
complexionis solius nõ est timendũ vti silibus in toto:ꝛ
hec est snia illoꝝ qui sniam istam seruant:q̃uis ex toto h̃
nõ declarẽt.tñ istud regimẽ nõ sufficit nisi euacuetur hu
mor qui hãc fouet cõplexionẽ ꝑ vomitũ aut per fluxũ vẽ
tris:ꝛ debes itẽdere euacuare illũ humorẽ per locũ ꝯsue/
tum a natura.ita ꝙ si per vomitum:per vomitum.ꝛ si ꝑ
fluxum ventris:per fluxum.ꝛ melius est per fluxũ.qa ta/
lis euãtio est magis nature manifesta.Et mihi videẗ suf/ O
ficere:vt hñs hãc cõpl'onẽ calidã:vel calidã ꝛ siccã:pur/
geẗ cũ tamarindis:violis ꝛ myrabo.citrinis:ꝛ alubleb.i.
corriçiola ꝛ similibus.ꝛ iste cõplexiones calide:aut cali/
de ꝛ sicce ꝑm plurimuz sunt vaporose ꝛ fumose:ꝛ ob hoc
balneatiõe indigẽt ne cito effimerã incidãt:ꝛ sil'r si tenui
dieta lõgo vsi fuerint tꝑe.Et bonuz est istis aliqñ post ci/
bũ balneari vt eoꝝ corpora ipingueñẗ:sed q in dextro la
tere sentiet grauitatẽ hoc vitare dꝫ:ꝛ est necesse vt rebus
vtaẗ ex oppilatiuis.Neq3 istis ẽ cõueniẽs potatio vini:ꝛ
si bibãt vinũ bibẽ debẽt aquosuz.Et vl'r dico ꝙ regimẽ
cõpl'onũ calidarũ ꝛ sic.ꝛ calidarũ simpliciũ nõ diuersifi
caẗ in fine nisi ꝑm plus ꝛ minus:qa ipol'e est vt caliditas
in fine nõ deueniat ad siccitatẽ:ꝛ vtile ẽ istis oxiçaccha/
ra in tꝑibꝰ calidis frigida cuz aliqbꝰ seminibꝰ ꝛ herbis q̃
hñt virtutẽ aperitiuã ꝛ ꝓuocatiuã sine caliditate:sicut est
semẽ scariole:ꝛ capillus veneris:ꝛ ẽt semen apij:cuius sit
sua virtus repssa in q̃ȝtitate cũ seminibꝰ melonis:ꝛ cucu/ P
meris:aut cũ alia re q̃ hẽat tẽperare caliditatẽ ꝛ sic.mate
rieꝝ dictaꝝ:queadmodum est stipes scariole ꝛ viole.Et
mirabilis Auẽçoar dicit ꝙ in oibus locis in qbꝰ vtimur
oxiçacchara d̃bemus vti flore nenufaris:ꝛ maxie calido
tꝑe.Et dicit ꝑ experiẽtiã ꝙ nenufar hꝫ sua ꝓprietate pre
seruare tales a febre.Itẽ dicit ꝙ semꝑ cum oxiçacchara
debemꝰ vti rebꝰ q̃ os stõchi fortificãt sicut aq̃ masticis:
aut cinamomũ aut spica:qa acetũ inq̃ȝtũ est acetũ os sto/
machi ledit.Et mihi vĩ ꝙ aq̃ ordei tꝑe calido sit regimẽ
ꝯueniẽs:dũmõ cũ ipsa sit aliqd qd̃ repmat nocumẽtum
oris stomachi ex ea.¶ Et qui hñt cõpl'onẽ siccaz necesse
hñt eoꝝ corpora hũectare:ne in eis acceleret senectus:ꝛ
hoc dꝫ facere cũ cibis hũidis laudabilis chimi:sicut ẽ ca
ro pulloꝝ iuuenũ:ꝛ vti balneo aque dulcis tepide:ꝛ fugẽ
laborẽ ꝛ vigiliã:ꝛ oia accñtia aie que corpori faciũt acq/
rere caliditatez:sicut furor ꝛ ira:ꝛ eoꝝ silia:ꝛ assuefacere
ea que corpori adducũt d̃lectationẽ ꝛ gaudiũ:ꝛ vt extrin
seca q̃ eis itẽdimꝰ facere sint ꝯria sue cõpl'oni:vt folia sa
licis ꝛ vitis ꝛ aq̃ fride:excepto gaudio tẽperato:aere tem
perato:ꝛ mobilibꝰ lectis:ꝛ audire sonos amenos eis ꝯue/ Q
niẽs est.¶ Sꝫ cõpl'onibꝰ calidis ꝛ humidis supueniunt
egritudies putride ꝛ discursus supfluitatũ:ꝛ maxie tẽpo/
re iuuẽtutis.Et idcirco necesse ẽ vt exercitenẗ forti exer/
citio ꝛ veloci:ꝛ vtanẗ fricatiõe multa ꝛ forti:ꝛ ꝙ etiã bal
neenẗ añ cibũ:ꝛ opꝫ vl'r stõchũ taliũ itueri.nã si ipsiꝰ cõ/
plexio ad malã cõpl'onẽ ꝯuertereẗ humores totiꝰ corporis
ad idẽ d̃clinarẽt:ꝛ tũc cibꝰ eoꝝ d̃clinaret ad friditatem ꝛ
siccitatẽ.Et ista cõpl'o nõ ẽ tẽꝑata sic̃ opinatus ẽ Gal'.Et
antiq dixerũt ꝙ cõpl'o nãlis ẽ cal'a ꝛ hũida:qa cũ cõpara
mus cõpl'onẽ nãlẽ inq̃ȝtũ est media extremitatibꝰ tũc di/
cimus ꝙ est tẽperata eq̃lis ꝛ extremitates itelliguñẗ hic
vij.compl'ones.Et qñ ipsam cõparamus dominio sup/
fluitatis elemẽtoꝝ que sunt in ipsa.nos dicimus ꝙ sit ca/
lida

Vide 3a ... 2o ꝛ 3o ... cõment. ... techni. ... cõti. c. 6.

A lida ⁊ humida: eo ꝙ calitas ⁊ hūiditas plus dn̄ant̄ i ipa q̄ꝫ friditas ⁊ siccitas: ⁊ nō dicim⁹ hic cōplonē tēpatā hāc de q̄ loqmur hic ꝙ sit cala ⁊ humida nisi cōparatiōe ad nālē. ḡ cū dicim⁹ calaz ⁊ hu. esse tēperatā nisi equoce dr̄. Et Gal. met dicit ꝙ nālis dr̄ respectu extremoꝝ: ⁊ calida ⁊ hu. cōparatiōe tēperantie dicit̄: ⁊ ideo dubitat̄ ſm hoc tempus ꝙ hec temperata cōplexio nō inueniatur.

¶ Cap. 12m. Qđ est de eūatione corporum calidorum.

DEinceps reuertamur ad id a quo separati fuim⁹: ⁊ dicam⁹ ꝙ nō opz appropriare ꝯseruationē sanitatis soluz super exercitiū balneationē ⁊ cibos hn̄tib⁹ hāc complexionem: verꝫ opz cuz hoc euacuare sup̄fluitates cum medicinis laxatiuis a capite per viā sternutatiōis: ⁊ gargariçādo ore masticē ⁊ grana staphisagrie: ⁊ ēt ꝓuocādo vrinam: ⁊ medicine ꝯueniētes ad purgādū habētes hāc B cōplonē sūt medicie leues sicut agaricus turbith: ⁊ chartamū. Et opz ꝙ isti multuz ab oppilonib⁹ sibi cauere debeant: ⁊ inter ceteras causas putrefactionis huic resistere debēt euacuādo humorē qui putrefieri ꝯsueuerat: ⁊ cum medicinis resistentibus putrefactioni suis qualitatibus ⁊ suis ꝓprietatibus. ꝙ qa nā putrefactionis stat ꝑ extraneum calorē cum humiditate sup̄flua fetida sicut sunt ei medicine odorifere in vltimo ꝯrietatis. Et si tu feceris vnam cōpositionem in qua oēs iste virtutes aggregent̄ erit vltima medicina ad ꝯseruationē sanitatis ipsoꝝ dūmō represse sint in illis eius virtutes qbus nō idigēt. ¶ Sz cōplexio frigida dz ꝯseruari cum rebus calidis sine humectatiōe. vz. exercitio balneis siccis cibis ⁊ his similibus. ¶ Sz cōplo frigida ⁊ hu. dz regi cū regimine calefaciēte ⁊ exiccāte: ⁊ cū multiplicatione exercitij: ⁊ indiget euacuatione ꝓpter sup̄fluitates que a tali cōplone generant̄. ¶ Sed cōplones frigide ⁊ sicce ceteris sunt deteriores: ⁊ indigent in earū regimine calefacientibus ⁊ humectan C tibus: ⁊ leui fricatiōe: ⁊ dulcis aque balneo: ⁊ exercitio tēperato: ⁊ somno longo. Et vniuersalr̄ cōplexionis humide idigent iter refectionē ⁊ refectionē mora lōga: queadmodū sicce idigent breui. ⁊ cōplones frigide ⁊ sicce indigent superfluitatū eūatione vt humoris melici. Et medicine ad hoc valētes sunt myrab. indi. ⁊ polypodiū. Et vina aromatica sunt conuenientia valde huic complexiōi. Et coitus nocet plus ceteris oibus cōplexionibus maxie frigidis ⁊ siccis. Et inter complexiones calida ⁊ humida superfluum tolerare pōt leuius: ⁊ que peiores sunt frigide ⁊ sicce existūt. humide ꝟo medio modo se habent circa illud. Ista sunt regimina complexionū distemperatarum in qualitatibus actiuis ⁊ passiuis. Sed cōplexiones distēperate solū in passiuis tantam non recipiūt lesionē: D quantam distemperate in vtrisq̄ꝫ aut in actiuis.

¶ Cap. 13m. Qđ est de resumptione extenuatorum.

SEd regimen corpoꝝ extenuatoꝝ dz eē ꝑ ꝯriū cārū extenuatiōis: vt si fuerit hui⁹ cā calitas cū siccitate mēbroꝝ valebit frida ⁊ hūida dieta: ⁊ si cā extenuatiōis fuerit ꝓꝑ dbilitatem attractiue que est in mēbris: inunctio olei oliue affert iuuamētuz: dūmō solū stet sup̄ mēbra donec trahāt cibum ⁊ non plus: ⁊ si morā ꝯxerit nimiū dissoluet. ⁊ alterabit: ⁊ si causa exiccationis erit super virtutē digestiuā frigiditas administrent̄ ea que cōfortent digestiuaz. sicut vinum ⁊ ea que scis: ⁊ vniuersalr̄ extenuatio siccitati associat̄. ¶ Sz siccitas aliqñ ꝓuenit ꝓpter dissolutionez multā. ⁊ aliqñ ꝓpter paucitatē digestionis: ⁊ aliqñ ꝓpter vsum ciborū siccoꝝ. Et rectificatio istorū est facilis: ⁊ extenuatio corpoꝝ pinguium fit per cōtrarium: ſm ꝙ tu scis.

¶ Cap. 14m. Qđ est de conseruatione corporis cuius membrum est distemperatum. E

HActusq̄ꝫ narrauim⁹ regimē distēpate cōplonis vlr̄. Deiceps narrare volum⁹ de regimie distēpate i singulis mēbris. Et dicim⁹ ꝙ regimē istaꝝ cōplonū plus igredit̄ gen⁹ ꝯseruatiōis q̄ꝫ regimē cōplonis distēpate cōis. Et itētio nr̄a i tali cōplone q̄lis est ista: ē vt v̄tus illi⁹ mēbri fortificet suā cōplonez tēꝑando ⁊ eūando sup̄fluitates q̄ i eo gn̄ant̄: ⁊ remouē cāz q̄ illam gn̄at sup̄fluitatē ꝯsiderādo vtrū sit lesuz i se aut ꝑ alteri⁹ mēbri cōpassionē: queadmodū stōchus i aliqb⁹ hoib⁹ est lesus ꝑ se: ⁊ i alijs ꝑ cōpassionē cēbri: ⁊ mēbra q̄ mag dānificant̄ alijs sūt mēbra p̄ncipalia: cū cōplo erit alteri ꝯria. ꝟ. ḡ. cū epar ē calz: ⁊ stōchus fridus: ⁊ corp⁹ ē extenua F tū: ⁊ renes arenis abūdāt: vl̄ vt i corꝑe extenuato testiculi multū gn̄ant spma: i talibus idigemus regimie mixto: ⁊ plus istare distēꝑantie ꝑiculosiori. ita ꝙ aliđ obliuioni nō tradat̄: ⁊ h̄ igredit̄ doctrinā de igenio sanitatꝫ: ⁊ ob h̄ nō plura his dicem⁹. Sz regimē ꝯseruatiuū ē de gn̄e curatiui sic̄ dicem⁹ postea. Et scias ꝙ dterior haꝝ cōplonū ē illa q̄ ē i cerebro dclināte multū ad calitatē aut friditatez. iō ꝙ qñ cōplo cerebri ē ad malitiaz ꝯuersa ē cā aduētus mali multi ⁊ magni: queadmodū sūt apata colli: ⁊ sqnantia: ⁊ oris pustulatiōes: ⁊ apata vulue: ⁊ raucedo: ⁊ ptisis ⁊ tussis: ⁊ dissinteria: ⁊ alia istis silia: ⁊ aliqñ currūt superfluitates iste ad stōchū: ⁊ corrūpūt ipz: ita ꝙ si fluxus fuerit fridus ꝯuertet ipz ad friditatē: ⁊ cōplo toti⁹ corꝑis corrūpet̄: ⁊ cū h̄ patiēs eructuatiōes emittet acetosas: vt mihi tꝑe iuuētutis accidit: qa meus stōchus ꝓꝑ malitiaz regiminis malā acqsiuit cōplonē: ⁊ medicus me⁹ ignorans G eā ⁊ exit talr̄ qđ fuit ꝯfirmata ꝙ ipsaz remouē nō potuit. ⁊ ego ignorās oino erā scie medicie: ⁊ ab hac oēs distēperātie mee ortuz hn̄t. Et qñ distēperātia fuerit cala fluxus humoꝝ in aliqb⁹ erit calidus. rememoratio ꝟo oiuz harum in caplo de igenio sanitatis ꝑtinet̄. ¶ Sz ꝯseruatio cōplonis cerebri vt nō discrasiet̄ ē vt si est fridū supponant̄ ei res exiccatiue hn̄tes calitatē cū aromaticitate: sic̄ mac. ⁊ gariofili pulueriçati. postq̄ꝫ cū vino fuerit ablutū ⁊ euacuent̄ sup̄fluitates q̄ in ipso ꝯtinue gn̄ant̄ cuz sternutatiōe ⁊ fricatiōe que fiūt cū radice nucis: ⁊ ēt gigiuarū fricatio ꝯfert. Et crebra masticatio masticis: ⁊ vti medicinis q̄ eūant humores in eo abūdātes tꝑibus cōgruis: ⁊ maxime in vere ⁊ autūno. ¶ Sz cerebrū distēperatuz in caliditate in quo sup̄fluitates cale gn̄antur ꝑ ꝯriū hui⁹ ꝯseruat̄: ⁊ hoc fit inungēdo caput eius oleo ro. ⁊ eūando humorē ꝯtristātē ſm ꝙ melius videt̄ ꝯuenire. Et vlr̄ cerebrū magis alterat̄ frigiditate q̄ꝫ caliditate: ⁊ ꝓꝑ h̄ opz H ipm a frigore ꝯseruare ꝯseruatiōe vltima. Sz regimē illoꝝ quoꝝ impole est regere ipsos isto regimie: necesse ē cōseruare coꝝ q̄litates: qm̄ sicut est eq̄lis cōplonis a sua natiuitate videt̄ mihi vt egritudines eisdē sup̄uenientes sint ex repletione: ⁊ ob h̄ idigent eūatiōe vlī. vz. flōmia: ⁊ maxie si in eo apparuerint signa repletionis. ⁊ opz cum hoc vt abstineāt a cibis multi nutrimēti. Sz q nō hz cōplexionē tēperatā maior pars suaꝝ egritudinuz a malis humorib⁹ hz ꝓuenire: ⁊ ob hoc opz ipsos abstinere: ⁊ scire illos euacuare ꝯsiderādo semꝑ q̄ꝫtitatē eūonis vt non sit sup̄flua nec diminuta: eo ꝙ tales sunt qb⁹ vna eūo sufficere videt̄ in vere: ⁊ tales sunt q idigēt duab⁹: vna. s. in vere: ⁊ alia in autūno. Et ego dico ꝙ illi q vtunt̄ potionibus in septimanis annoꝝ: aut in medietatib⁹ eoꝝ rectius faciūt q̄ꝫ illi q omni anno purgatiōes exercēt: qa nos videmus ꝙ egritudies vꝑplm̄ nō accidūt hoib⁹ nisi circuitib⁹ terminatis aut circa ipsos. Et iō circa vnūqōq̄ꝫ indi

I uiduū hoc est ꝯsiderādū:qm̄ spero ꝙ cū ħ regimīe mul/
ti poterūt euadere ab egritudib⁹ eis accn̄talr̄ eueniētib⁹:
ꝛ ꝯuenit ēt vt qui volūt mutare ꝯsuetudinē malā:vt mu
tāt ipsaꝫ suo posse paulatim ne terreant subito.

¶ Cap.15m. Quod est de conseruatione corporum que p̄/
parata sunt in egritudines cadere.

DEinceps volum⁹ tractare de corpib⁹ q̄
ꝓpinqua sūt:vt in egritudinē
cadant:vt eoꝝ malis aptitudinib⁹ obuiemus.
¶ Et vl'r dicim⁹ ꝙ gen⁹ ꝓseruatiōis futuraꝝ
egritudinū fieri dꝫ qn̄ aliqđ signū manifestat̄:tunc recte
est ex genere cure egrotātis in p̄n̄ti. v.g. resistere lepre vt
nō fiat est idē cū reb⁹ qb⁹ curat̄ qn̄ ē:illđ idē dicimus in
alijs egritudib⁹. Malaꝝ v̄o aptitudinū ꝛ manifestior ē
illa q̄ dr̄ spōtaneus labor:nā qn̄ hic corpib⁹ adest ꝑpara/
ta sunt in ifirmitatib⁹ multis:ꝛ ob ħ de isto vl'eꝫ ꝟmonē
faciem⁹ ꝙ nō erit sil'e alijs malis aptitudinib⁹ ꝓprijs in
oī egritudie:eo ꝙ modus obuiādi illis aptitudinib⁹ ma/
lis est vn⁹ ꝛ idē modus cū cura egritudinū ipsaꝝ. ꝛ idcir/
co id nō est recitādus. Et scias ꝙ nō obliti sum⁹ de ꝯser/
K uatiōib⁹ corpoꝝ tp̄e corruptiōis aeris:sꝫ in posteꝝ dice/
mus. ¶ Sꝫ icipiem⁹ loq de labore. ꝛ dicem⁹ qđ iā dcm̄
est i libro egritudinū ꝙ pōt eē trib⁹ modis. Un⁹ ē labor
vlceratiuus:ꝛ ħ spēs fit ab hūorib⁹ chol'icis q ħ mouēt:
ꝛ de hac spē ad p̄n̄s itēdim⁹ loq. Alia spēs dr̄ extēsiuus:ꝛ
ħ ex sanguis multitudie fit:ꝛ ꝟꝫ aliquos dr̄ vētosus. Ter/
tia spēs dr̄ aꝑosus ꝛ cōpositus ex extēsiuo ꝛ vlceratiuo:ꝛ
de ei⁹ ꝓꝑetate est vt supꝑueniat oib⁹ membris appitio cre
mēti circa oia extrema. Et volum⁹ incipe a cura oēs has
spēs ꝯtinēte:postea v̄o de vnaquaq; specie loq̄mur ꝑ se.
Et dicimus ꝙ cā efficiēs est mala cōpl'o mālis. ḡ medi/
cina cōicans istis spēbus erit aut alteratiua aut euacuati/
ua. Et alterationē ꝛ eūationē facit nā cuꝫ cibis ꝛ medici/
nis que hn̄t disponere humores ad hūc finē:ꝛ aliqn̄ adiu
uāt ad ħ somnus qes ꝛ fames. Et eūatio fit cū medicinis
que ꝓuocant vrinā ꝛ sudorē ꝛ vētū:ꝛ est cum exercitio. ꝛ
hec fiunt:qa ars sequit̄ cursum nature:ꝛ iste sunt medicie
cōicantes oibus speciebus supradictis:verū de ꝓꝑa vni/
uscuiusq; istaꝝ volumus dicere:eo ꝙ nō eūat̄ vnaqueq;
istaruꝫ spērum vna specie euacuationis:nec alterat̄ vna/
queq; istarum specierum vna specie alterationis.

L ¶ Cap.16m. Quod est de remotione ꝛ preseruatione cor/
porum a labore vlceratiuo.

INcipiamus nūc a labore vlcerati
uo:ꝛ dicam⁹ ꝙ cā effi
ciēs isti⁹ ē hūor acut⁹ mordicatiuus:ꝛ tu scis
ꝙ hūor mordicatiuus ē chol'ic⁹:aut mel'ic⁹:
aut flegmatic⁹ salsus. iō qa vnusq;q; istoꝝ ē
mordicatiuus. Sꝫ chol'a ē acuta ꝑꝑ suū acumē:ꝛ mel'ia ꝓ
pter suā acetositatē:ꝛ flegma salsuꝫ ꝑꝑ suā salsuginem:ꝛ
hic accidūt aliq̄ distōnes:qđ ē. qa isti hūores nō effugiūt:
qm̄ aut sub cute solū sūt locati aut ꝓfundati i muscl'o:aut
sūt i musculo ꝛ venis ex via q̄ iueniūt̄ i sangᵉ ꝓino ꝓpin/
qua. Adhuc nō ē lōgiquū. qn sint cū istis hūorib⁹ alij hu
mores mucilagiosi:ꝛ forte nō sūt:ꝛ si sunt nō effugiūt qn
M aut sint i spōgiositate carnis aut i venis. ꝛ si sꝫ i venis:aut
sūt cū paucitate sanguis aut cū ei⁹ multitudie. Et non est
mult⁹ sanguis i venis:nisi cū isti hūores sūt pauci:ꝛ nō sꝫ
multū elōgati a cōpl'one sanguis:eo ꝙ iuētio q̄rūdam in
actu nō fit nisi an̄ ꝯuersionē ipoꝝ i sanguinē:ꝛ aliq post
ꝯuersionē i eūdē:vt ē chol'a ꝛ mel'ia:ꝛ aliq cito ꝯuertūt̄:ꝛ
aliq tarde. qm̄ qn̄ multū elōgati sūt a sanguie lōga idigēt
ꝯuersiōe:ꝛ q ꝓping sūt in breui ꝯuertunt̄:ꝛ ħ ē qđ pōt di
ci de ħ labore:ꝛ vnusq;q; istoꝝ ꝓꝑiā hꝫ medicinā. Et di
cim⁹ ꝙ qn̄ isti hūores efficiūt laborē:ꝛ sub cute sūt locati
forte exercitiū ꝛ fortis fricatio erit sufficiēs medicia cum N
balneo ꝛ cibo subtili:aut aq̄ ordei ꝛ squinçibin ꝛ sil'ia. Et
qn̄ isti hūores in poris sūt locati nō idigent exercitio:sed
qete ꝛ somno ꝛ abstinē a cibo:eo ꝙ ista adducūt digōnē:
ꝛ sero balneent̄ i aq̄ tepida:ꝛ cibis subtilib⁹ cibēt̄ post as/
sumptionē sq̄nçibin:eo ꝙ sq̄nçibin euacuat ꝑ vrinā ꝛ su
dorē illū hūorē q pōt moueri a nā. ¶ Et si ħ accn̄s seda
bit̄:ꝑ ħ tūc plene cāꝫ hui⁹ cog̊scim⁹:ꝛ si non sedat̄:ꝛ sōn⁹
patiētis fuerit ōbilis ꝛ vari⁹:tūc nō ē hūor in carne ꝛ mu
sculis solū:sꝫ ēt in venis. Et tūc ꝯsiderādū ē si cū istis hu/
morib⁹ q faciūt hūc laborē sūt hūores mucillaginosi aut
nō. ꝛ dicim⁹ ꝙ si nō sunt hūores mucillaginosi ꝛ hūores
faciētes laborē sunt in porositatib⁹ aut venis:ꝛ tūc atten/
dendū est si cū eis est sanguis multus aut paucus:aut si il
li humores sunt remoti a suba sanguinis aut ꝓpinqui. Et O
si paucus est sanguis ꝛ hūores sunt remoti a suba ipsius:
tūc humor iste faciens laborē dꝫ euacuari ꝑ pharmaciaꝫ
ꝛ nō per flōmiam ꝟm spēm illius humoris faciētis labo
rem:siue fuerit cholericus:siue mel'icus:siue flegmaticus
salsus:qm̄ quādo isti humores exeūt a nā in q̄litate:tūc i/
digēt eūone cū medicina attractiua:q̄ ꝓꝑe habeat respi/
cere illū humorē:eo ꝙ q̄litate peccāt. Sꝫ si peccāt q̄ntita
te tūc faciēda est flōmia:sicut diximus in libro de ige. sa.
Et si isti humores sint cū multo sanguine:ꝛ nō multū re/
moti a sanguis suba:tunc in p̄mis debēt cūari ꝑ flōmiaꝫ:
ꝛ postmodū per pharmaciā:hoc est si nō adsint hūores
mucillaginosi. ¶ Qđ si cū istis apparēt humores mucil/
laginosi:tūc cōsiderādū est si hūores fuerint in venis cuꝫ
multo sanguie:ꝛ nō erūt multū ab ipsi⁹ suba remoti:tunc
sil'r debēt eūari cū flōmia:quoniā cū pharmacia difficile
eēt. Et si humores mucillaginosi fuerint i venis multi cū
sanguie pauco:ꝛ hūores laborē iferētes a suba sanguinis P
fuerint remoti:tūc nō est flōmandū nec pharmacādum:
eo ꝙ flōmia pernecabilis esset:nec in pharmacia ꝓposi/
tū secuti essemus:qa ꝓpter eoꝝ grossiciē humores obedi
entes nō essent. Sꝫ plus fluerēt:ꝛ etiā vene clauderent̄:ꝛ
hic interponēda est qes medicinalis:ꝛ subtiles cibi ꝛ ici/
siui sine multa caliditate ad ħ vt multa in mēbris illorū
sparsio nō fiat:ꝛ ꝯueniētius in ħ casu est sq̄nçibin de semi
nib⁹:cui⁹ siccitas sit repssa cū radice lilij ꝛ viol'. Et aq̄ or/
dei ꝯueniēs hic est:ꝛ maxie in iuuenib⁹ cū radice fenicu/
li. ꝛ hidromel ēt. Et qa in corporibus istoꝝ vētositas g̊ssa
ꝛ iflatiua gn̄at̄. ꝓcipit Gal'. dari diapipereon ꝛ diacymi/
nū. Sꝫ in nr̄o climate ħ est vitādū:qa posset febrē icita/
re. Et ipse Gal'. his nō vtebat̄ nisi in tp̄e frido:ꝛ frida cō
pl'one:ꝛ medicine subtiles mēbra itriseca ꝯfortātes cū re
misso calore vtiles sūt sicut darsiue:ꝛ assaꝝ:ꝛ cinamomū:
ꝛ ambra:ꝛ cassialignea:ꝛ in arabico ichalicha:ꝛ gariofili:
ꝛ sil'ia aromatica. ¶ Et si Galenus aliquā istaꝝ repudiet
facit hoc ꝓpter suā stipticitatē:ꝛ si cuꝫ alijs composueris
bona erit cōfectio ob hoc:qa mēbra p̄ncipalia sunt in vl/
timo debilitatis:ꝛ maxime os stōchi in hac cōpōne ma/ Q
stix nō obmittat̄. Sꝫ rosa non est hic cōmēdāda ꝑꝑ sui
friditatē ꝛ sicci. q̄uis sit ꝯfortatiua. Sꝫ sticados est vlti/
mū in hac cōpōne q̄litate ꝛ ꝓꝑietate. ꝛ queadmoduꝫ in
ħ casu flōmia inhibet̄:ꝛ vomitus rōne eadeꝫ. Sꝫ qn̄ hu/
mores mucillagiosi sunt in musculis ꝛ sanguis venarū ē
mūdus:tūc nō timēde sunt res multū calide ꝛ vrinā ꝓuo
cantes:ꝑꝑea qa tūc nō est timēdū vt humor in membris
spargat̄. Et Gal'. hic vtit̄ medicia ex pulegio facta:ꝛ mihi
multū placet illa aut ei sil'is. ¶ Et scias ꝙ mihi non fuit
necesse narrare hec signa significantia dominium humo
ruꝫ istoꝝ:nec signa significātia quantitatē nec locū. ideo
qa omnia sunt tibi nota in libro signoꝝ. Et tu debes cōsi
dere in vrina in cognitione generū humoꝝ qui inter mu/
sculos

A sculos sunt: quantitatem debes sumere a regimie antecedente a complexione a tempore ⁊ etate: ⁊ alys reb⁹ in libro signorum dictis.

Cap. 17^m. Quod est de remotione ⁊ preseruatione corporum a labore apostemoso ⁊ extensiuo.

SEd labor aposus ⁊ extensiuus de necessitate ꝑueniũt a sanguine multo: ideo ꝯueniēs est patiētē ꝑmit⁹ flobotomare: ⁊ autumādo quãtitates ꝭm tps ⁊ etatē ⁊ cõplõnē sic in libro de igenio sanitatꝫ docetur. Et sunt distinguēda mēbra in euãtione istius laboris. ita ꝙ si in capite grauitas affuerit cephalicã flobotomare debes: ⁊ si in mēbris medys basilicã: ⁊ cum ambas ꝯtinuerit ꝑtes mediana erit flõmanda.

Cap. 18^m. Quod est de conseruatione corporuz tempore pestilentie aeris.

B IN hac particula adhuc narrare remãsit corporum preseruationē ab egritudinibus ab aere preter naturã. Et dicimus breuiter ꝙ aer vt alibi dictum est permutatur aliquãdo in qualitate: ⁊ aliquãdo in substantia sua: sed cum sit in vno aut alio: tũc preparata sunt corpora recipere egritudines similes illi cõplexioni: tamē oĩa corpora ab istis dispõnibus nõ ledũtur: sed solũ nocentur corpora ꝑparata: nam si eēt hoc oibus cõe egrotarent oēs in aere supradicto. Idcirco considerere debemus in regimine vl'i omnes has ꝯtinenti ꝑmutationes: hoc est in apertione oppilationũ: ⁊ in resistendo causis putrefactiõis ex toto: ⁊ cũ dico ꝙ oēs has permutationes cõtineant: intēdo permutationes que in suba sũt. Sz permutatio que in qualitate existit in vna. vz. aut in pluribus regimē ipsis qualitatibus cõtrariũ eē debet: ⁊ h regimen particulare est. X. g. si est distēperatus in caliditate ⁊ sic. cũ frigidis ⁊ hu. regi dz: ⁊ degere in septētrionalibus

C locis in qbus adhuc aer reprimat rorãtiõe aque ⁊ folys aromaticis humidis. sic omnibus alys qualitatibus excedentibus cõtrariuz apponatur. Et si magna caliditas nõ obstaret leuiter euacuãde essent superfluitates que in tēporibus illis essēnt generate. Sz aeri corrupto in substãtia simil'r resistendũ est euãtionibus vl'ibus ⁊ cũ resistentibus epidimie a tota specie: ⁊ vtantur cibis frigidis ⁊ sic. a putrefactione remotis sicut aceto ⁊ lētibus: ⁊ aromatiçare aerē cũ rebus resistētibus putrefactioni sicut cuz costo: ⁊ storace: ⁊ galbano. Et terbētine inest ꝓꝑetas in h casu. ⁊ theriaca maior isti tēpori epidimiali multuz resistit sumēdo ab vno characte vsq ad. ʒ. j. ⁊ post nõ dz comedere nisi celebrata in oibus mēbris digõne: ⁊ h fit spatio sex horaꝝ. Bolus armenus ⁊ terra sigillata in aere pesti-

D lētiali magnũ ꝑstat iuuamētũ. ⁊ ꝑ nomen Auēçoar odor vrie hircoꝝ ꝯfert multũ: ⁊ dĩ ꝙ ex aloes duas ꝑtes croci ⁊ myrrhe ꝑtē. j. de quo sumat oi die põdus. xy. caratorũ: cũ vrna. j. vini aq̃ mixti iuuat multũ: ⁊ nõ est iuēt⁹ adhuc aliqs q hac medicina sit vsus q a pestilētia non securet. Sed in corruptiõe tpis calidi debēt eligi loca alta in qbus regnet vētus septētrionalis aerē mũdificãs. Sed si sit corruptio in suba tota: habitãdũ est in domibus terraneis: ⁊ cauernosis ⁊ loca alta vitare: ⁊ vitare oēs fruct⁹ humidos: ⁊ tũc necesse est vt oēs pisces tunc tpis penit⁹ sint nociui: ob h: qa sanguis ex istis rebus gñatus est cite corruptionis. Et sil'r oēs carnes exceptis volucribus mõtanis: sicut ꝑdices ⁊ sil'es istis. ⁊ vniuersal'r res vētrē lenificantes hoc tēpore optime sunt: queadmodum tamaridi: viole: cassia: ⁊ mãna: ⁊ qd dictum est in hac particula ꝭm nostram intentionem sufficiens est.

Explicit Liber Sextus Colliget.

E Incipit Liber Septimus q ē de curatiõe egritudinuz siue de igenio sanitatꝫ: ⁊ ē ꝯtinēs capl'a trigintanouē.

Cap. p^m. Quod est de modo euacuationis male cõplexionis materialis ⁊ non materialis.

LIber medicatiõis q de igenio sanitatis intitulat: dicim⁹. ꝙ ob h ꝙ reꝝ ꝯnãz sũt due spēs. vz. egritudies ⁊ accñtia ꝯñtia egritudies. ⁊ iteꝝ egritudinũ sũt due spēs. vz. egritudies ꝓꝑe ⁊ ꝑ ꝯsil'es ⁊ cõposite seruatio: vt sunt a malitia octo spēꝝ male cõpl'onis mãlis ⁊ nõ mãlis: ⁊ sũt egritudies ꝓꝑe mēbris officialib⁹. Ur nobis vt narrem⁹ icipiēdo ꝑus a via de igenio sanitatꝫ a remotiõe egritudinũ ꝓꝑiaꝝ membroꝝ ꝯsil'iuz si sint mãles aut nõ mãles: ⁊ postea igeniũ remotiõis egritudinũ mēbroꝝ officialiũ: ⁊ vltimo curatiõe accñtiuz ꝑcurrem⁹: q̃uis i medicatiõe egritudinũ ꝯtineat. qa per remotionem

F egritudis accñtia remouet. Et volum⁹ ꝑ narrare egritudinũ mēbroꝝ ꝯsil'iuz curationē mãliũ ⁊ nõ materialiũ: ⁊ postea vnãquãq spēz itēdimus ꝑtractare: ⁊ h nobis vr ordiata distõ. Et dicim⁹ ꝙ itētio i mala cõpl'one nõ mãli est vnica sola: h ē vt ad suã reuertat nãz: ⁊ h nõ fit prio ⁊ subal'r nisi ꝑ ꝯriuz: ꝑ qd male cõpl'onis remouet spēs: ⁊ sũt cibi ⁊ medicie ꝭm plus male cõpl'oni egritudiali sua ꝑma ṽtute resistentes. X. g. si mala cõpl'o sit cal'a ⁊ sic. remouet ꝑ cibos fridos hũidos ⁊ medicias. Et qa dixim⁹ ꝙ remotio male cõpl'onis nõ mãlis ꝑ ⁊ subal'r a ꝯrio remouet. Dicim⁹ qa ꝯuenit aliqñ vt a sili ꝑ accñs simil'r remoueat: sic aq̃ frida malã remouet cõpl'onez fridã: eo ꝙ claudit poros: ⁊ ispissat cutiz: ⁊ sic calorē itrisecum fortificat: ⁊ h medicia multuz ē timēda: ⁊ nõ dz fieri nisi i necitatis tpe: ⁊ maior ꝑs medicoꝝ q ea vtũt errãt vt postea

G oñdem⁹. Sz itētio remotiõis male compl'onis mãlis duab⁹ reb⁹ existit: vna ē vt malus humor euet. alia est vt mala cõpl'o mēbri rectificet q̃ relicta est a mala materie sparsiõe i mēbris. Euãtio duob⁹ fit modis: vnus fit cum flõmia: ⁊ ali⁹ fit ꝑ pharmacia secessiuaz: aut vomitiuam: aut vrie ꝓuocatiuã: ⁊ ꝑ clysteria: ⁊ sudorē: q̃s oēs opationes opant medicie cuz suis ṽtutib⁹ scdis ⁊ tertys ⁊ ꝓꝑetatib⁹: queadmodũ mala cõpl'o ꝑma remouet ṽtutib⁹ ꝑmis: ⁊ aliqñ fit euõ ꝑ ieiuniũ: exercitiũ: balneũ: ⁊ fricationē. Sz euõnē ꝑ flõmiã rõne ⁊ expimēto cognoscē possumus: ⁊ iuuamētũ ab expiētia cognitũ manifestũ ē. Sz iuuamētũ rõne cognitũ duob⁹ existit modis: vn⁹ modus ē: qa oñsuz ē ꝙ medic⁹ sꝑ seq dz viã nature: sz dicim⁹ ꝙ nã sanat ꝑ fluxuz sanguis egritudies sanguieas multas: ⁊ eadē rõne iuenim⁹ iuuamētũ medicinaꝝ laxatiuaꝝ. Scds

H modus ē ꝙ ipol'e ē vt aliqñ cib⁹ ⁊ pot⁹ suꝑflue nõ sumãtur: ita ꝙ i corꝑe sanguis suꝑfluus aggreget: aut alter humor: ⁊ suꝑflua idiget euõne. q necia flõmia aut pharmacia aut euãtio alia. Sz ieiuniũ ⁊ exercitiũ i h casu sufficiētiã nõ hñt: qa nimis minuũt paulatiue cõparatiõe habita ad hãc repletionē q̃ ē ꝭm vasa. Nã accidē posset sicut accidit illi q somniabat i balneo sanguieo balneari: vt dictũ ē suꝑi⁹ i libro signoꝝ sic dic Gal'. vñ cognouit sanguinē in sua cõpl'one abundare: ⁊ iõ flõmiã sibi fieri imparauit: ⁊ ꝯsiliũ hñs ab alys medicis sequētib⁹ viã erasistratꝫ ei ꝓhibuerãt minutionē: ⁊ iniũxerũt sibi abstinētiã: ⁊ abstinēdo facta fuit dissol'o humoꝝ: ⁊ ide duplicat⁹ fuit calor ⁊ extict⁹ fuit sic extiguit lãpas ex multitudie olei qñ suꝑabũdat. Sz qñ dz q̃lz istaꝝ euõnũ fieri aut vna plus altera h volum⁹ ðtermiare in ꝑmis: ⁊ postea redibimus ad curationē vniuscuiusq spēi singulariter male cõplexionis post narrationez rerum significantiũ manifeste faciēdi vel nõ faciēdi ꝭm q̃ntitatem euõnis ⁊ rectificatio-

I nem male cōplōnis:ꝛ hec sunt natura egritudinis:ꝛ vir-
tus:ꝛ cōplō:ꝛ etas:ꝛ tps:ꝛ alia que rememorari debēt. Et
dicimus vl'r ꝙ euacuatio nō dꝫ fieri nisi cū humores cur
suꝫ nature egrediunt̄ in toto corpore aut in vno mēbro:
ꝛ hoc aut q̄litate aut quātitate aut ambabꝰ. A q̄titate vo
ꝓuenit spēs laboris extēsiui q̄ est repletio ſm vasa. Sed
repletio ſm virtutē a q̄titate ꝛ q̄litate ꝓuenit:ita ꝙ vtu-
tes nutritiue ꝛ motiue aggregant̄:ꝛ vl'r oēs vtutes opati-
ue:nā qn̄ debilitant̄ vtutes tūc opationes in humoribus
nāles nō fiūt:ꝛ ſm plus hāc repletionē sequit̄ labor vlce
ratiuus ꝑꝑ humoꝝ malitiā qui in hac specie repletionis
existunt. Isti sunt eūonis modi sup̄fluitatū q̄ in toto sunt
corpore aut in vno mēbro. Sꝫ locus in quo flōmia debꝫ
anticipare in q̄titate qn̄ oēs humores in q̄titate ex̄ cur-
sum nālez augmētant̄:ꝛ hoc nō ꝓuenit nisi cuꝫ augmēto
sanguinis q̄titatiuo ob hoc ꝙ humores in ipso sūt in po
tētia: ꝛ ista augmētatio ſm plus laborē prestat extēsiuū.
¶ Sꝫ locus cui minus necessaria est eūatio flōmie est
quādo humores extra cursuꝫ nature in quātitate:ꝛ quali-
tate egrediunt̄. ¶ Et maxime hic ꝯcedit̄ flōmia quādo
K humoꝝ q̄litates q̄litati sanguinis nō repugnāt:neqꝫ etiā
a suba sanguinis elōgant̄:hoc est q̄a non sint crudi ꝛ mu
cillaginosi. Et aliquādo flōmia per accidēs fit sicut fit ꝑ
fluxuꝫ sanguinis nariū:ꝛ fluxū hemorroydaꝝ ꝛ sil'e. Sꝫ
hoc quātum possumus vitare debemus:ꝛ aliquando hec
spēs eūonis fit ꝑꝑ attractionē materie de mēbro ad mē-
brū sine intētione eūonis ipsius ex corpore:ꝛ vtpl'm hoc
fit qn̄ sanguis est paucus:sꝫ tn̄ malitiosus existit. Et aliqn̄
in h̄ ambe intētiōes aggregant̄:h̄ est vt eūetur ꝛ subtra-
hatur:ꝛ tūc ꝑꝑ hoc istud facimus vt eūemus mām egri-
tudinē facientē:ꝛ ꝓseruemus ne augmētet̄. Et scias ꝙ qn̄
intēdimus solā eūonez:tūc a ꝓpinqua ꝑte mēbri euacua
mus:sed qn̄ subtractionē ad diuersaꝫ itēdimus ꝑtē tūc a
remotiori trahimus ꝑte. Sꝫ qn̄ ad ambas ꝑtes itendere
debemus:aut ad vnā magis q̄ ad aliā h̄ in subsequētibꝰ
dicet̄. Et ꝑꝑ hāc diuersitatē intentionis diuersa sunt loca
venaꝝ in flōmia. Et ꝑpea in q̄busdā egritudinibꝰ intēdi-
mus flōmare basilicā:ꝛ aliqn̄ cephalicā:ꝛ in q̄busdā me
dianā:ꝛ aliqn̄ flōmamus dextrā:ꝛ aliqn̄ sinistrā:sicut de
clarabimus:ꝛ hec sunt loca ex q̄bꝰ eūatur sanguis. ¶ Sꝫ
locus in quo pharmacare cōuenit in p̄mis est quādo hu-
L mores exuberāt sola qualitate:hoc conseruato ne sint de
natura prius dicta:vt nō sint crudi aut mucillaginosi. nā
tunc incisio ꝛ digestio p̄cedere debent. Et propter hoc in
anticipatione flobotomie ꝛ pharmacie est ꝯsiderandū.
¶ Rasis dicit ꝙ expientia multotiēs vidit in matrestū
.i. in hospitali pleureticos flōmatos ante pharmaciaꝫ:ꝛ
mortui fuerūt:ꝛ mihi videt̄ ꝙ hoc fuit ꝓpterea. q̄a mala
materia in profundo corporis in multa erat quantitate:ꝛ
quādo detecta fuit ad actuꝫ ꝓducta perdidit patientem.
¶ Et aliquando necesse est anticipare flōmiam propter
multam necessitatem eo ꝙ incontinenti liberātur. Et est
sciendum ꝙ debemus incipere ab eo quod magis neces
sariū esse videtur:ꝛ noster carissimus Albumeron Auen
zoar. dicit ꝙ nō debꝫ fieri flobotomia nisi post corporis
M mūdificationē. Et hoc est:q̄a quādo vene a sanguie sunt
euacuate sugūt sup̄fluitates malas ad nutriēduꝫ ineptas
ꝛ ab his malā acquirūt complexionē:ꝛ intantuꝫ erit flo-
botomia causa maioris cōstipationis ventris. q̄a mēbra
euacuata sugēdo sup̄fluitates feculētas magis exiccant.
¶ Et scias ꝙ est dr̄ia inter medicinam mollificatiuaꝫ ꝛ
laxatiuā:eo ꝙ attractiua ē cū attractiōe. ꝛ mollitiua cum
mollificatione:ꝛ sil'ia huiꝰ sunt q̄ expellūt feces solū:sed
qn̄ hūores q̄litate peccāt. s. vt sint grossi vel viscosi: tunc
nō est cōueniens flōmia neqꝫ pharmacia:de flōmia ma-
nifestū est. Sꝫ de purgatiōe:q̄a humores si sunt viscosi ꝛ N
grossi sunt inobediētes:ꝛ iō medicia trahet bonos: mali
aūt remanebūt. Et Hal'. qn̄ eūare volebat an̄ aduētuꝫ fe-
bris cū medicis calefactiuis ꝛ icisiuis eūabat:ꝛ qn̄ febri-
citabat faciebat hoc cuꝫ fricatione ꝛ medicinis subtiliati
uis hn̄tibus calorē modicū:ꝛ hoc iam declaratū est in li-
bro cōseruationis sanitatis:ꝛ ꝙ fit cū febre declarabit̄ in
libro febriū. ¶ Preterea. pharmacia ꝑ accn̄s fit aliquā-
do quemadmodū flōmia:sicut quando damus pharma-
ciā vt humorē trahamus qui causa fluxus existit:ꝛ h̄ q̄-
uis resistat cause:egritudinem tn̄ augmentat. Et ego in se
quentibus explicabo vtrū ꝑ sil'e sit aut ꝑ ꝯriū. ¶ Clyste
rys vtimur qn̄ sup̄fluitates solū ex itestinis trahere iten-
dimus aut ꝑ viā trahēdi mām ad oppositā partē:ꝛ sicut O
aliq̄ laudant vomitū in egritudinibꝰ partiū iferioꝝ: sic ꝛ
pharmacia in egritudinibꝰ partiū supioꝝ laudat̄:ꝛ aliq̄
sunt facientes clysteria qn̄ nō possunt recipere medicinaꝫ
laxatiuam:vel qn̄ ipsam ifirmus deglutire nō pōt:aut ꝓ
pter lesionē ipsius epatis vel stōchi. q̄a ledunt̄ ex transi-
tu eoruꝫ. ¶ Et balneum vtpl'm humores subtiles eūat:ꝛ
ꝓpterea in passionibus ex grossis humoribꝰ fieri nō de-
bet nisi p̄cedat digō:q̄a ex hoc iflāmatio totius corporis
sequet̄:ꝛ forsan p̄ncipaliū membroꝝ ꝛ fames est vna ex
spēbus eūationis:ꝛ maxime in egritudinibꝰ in quibꝰ sta-
tus ꝛ crisis sunt propinqua. ¶ Isti sunt modi euacuatio
nis male cōplexionis materialis ꝛ non materialis.

¶ Cap. 2m. Qđ est de mō:ꝛ qn̄ fieri dꝫ eūatio ꝛ curatio.

DEinceps dicēdū est q̄l'r i supradictꝭ agēduꝫ sit ſm magis ꝛ mi-
nus:aut qn̄ nihil fieri dꝫ ꝛ maxie i eūonibꝰ
ꝛ curatiōibꝰ q̄ fiūt ꝑ ꝯriū:nā in pluribus lo
cis eūatio ꝛ alie ꝯrietates nō cōpetūt:q̄uis P
nā egritudis illō regnat:ꝛ dicimꝰ ꝙ nr̄a itētio i remotiōe
male cōplōnis nō mālis est vt rectificet̄:ꝛ h̄ fieri nō p̄t
nisi ꝑ ꝯrietatē curātis in gradu exitus illiꝰ ꝯrietatis a tem
peramēto. Sciendū est ꝙ vt cognoscat̄ mensura distēpe
rātie illius corporis opꝫ:ꝛ h̄ cognosci non poterit:nisi qn̄
illiꝰ corꝑis cōplō cognita fuerit sana:etas:clima: tp̄s:āni:
regimē ꝛ ꝯsuetudo. simil'r vtus:cā ꝛ accn̄s: ꝓpterea q̄a in
multꝭ locis nō attēdit̄ cause nec vtuti:nisi qn̄ cā male cō
plexiōis mālis existit. Sꝫ qn̄ mala cōplexio nō mālis ē
in aliquo singulari mēbro:tūc mēsura curationis ꝑ ꝯriuꝫ
sumit̄ a mēbro cōplexiōe:ꝛ ab ipsius iuuamēto:ꝛ a colli
gātia ipsiꝰ:ꝛ a situ ipsius:ꝛ ab ipsiꝰ sensibilitate:ꝛ aliys co
gnitis rebꝰ. Sꝫ modi curatiōis male cōplōnis mālis ob
hoc. q̄a itētio sola est in sup̄flui euacuatione:ꝛ in alio nō:
vt recte ꝓcedat. Sciende sunt cause que illas gn̄ant sup̄-
fluitates:ꝛ si a nā cōplōnis corporis ꝓueniunt aut nō. qꝛ
in aliq̄bꝰ corporibꝰ humores sup̄fluūt ab eoꝝ naturis:ꝛ
in q̄busdā ab etate. tp̄e anni aere ꝛ nutrimēto:ꝛ regimie:
ꝛ a purgatione eoꝝ q̄ ex corpore purgari solebāt:vt sunt
sanguis hemorroydaꝝ ꝛ mēstruus ꝛ p̄uatio ꝯsueti exer- Q
city:ꝛ negligētia eūonum:ꝛ ēt virtus opat̄ in hoc genere
multū:eo ꝙ in maiori parte nā egritudinis ꝯriat̄ eūatio-
ni. Per virtutē itelligo vtutes opatiuas:sicut virtꝰ expul
siua:ꝛ virtꝰ nutritiua:ꝛ virtus motiua. Et aliqn̄ motꝰ eūo-
nis vl'is accipit̄ a mēbris ifirmis. ꝛ maxie a p̄ncipalibꝰ:ꝛ
operationes habētibꝰ principales sicut ab illo qui flobo
tomia indiget:ꝛ oris stōchi debilitatem hꝫ:ꝛ etiaꝫ quādo
intendimus euacuare aliud membruꝫ ex mēbris corpo-
ris aliqua sunt recipientia demonstrationem a locis suo
rum subiectorum:ꝛ suarum cōicationum ꝛ iuuamētoꝝ ꝛ
suaꝝ sensibilitatū:ꝛ forme dispōnis:ꝛ modi mēbrorū to-
tius corporis:eo q̄a possibile est vt corpus demōstret su
per eūone:ꝛ forsan ꝙ nō:ꝛ hoc qn̄ in corꝑe nō iuenit̄ re-
pletio

idē d. de ... gal. 4. et ... paulus ... li.o vj. cap. xl

A pletio vl'is nisi in vno mēbro soluz. Et ipregnatio in mu/
lieribꝰ est ex rebꝰ significātibꝰ euōnē vel ipsius ꝑuationē:
⁊ hec sunt q̄ significāt in ↄrietate faciēdi medicinā vl' nō:
⁊ si purgatio fieri dz vel nō. Et nūc dicēda est sigñatio q̄
sumit a duabꝰ rebus supra dictis.i.ab euōne ⁊ curatione
Opio Gal. siue attractiōe ꝑ ↄriuz qualr' debēt fieri. ¶ Et icipiamꝰ a
curatiōe ꝑ ↄriuz:⁊ dicamꝰ ꝙ a medicis dcm̄ est ꝙ qñ cō/
plexio aer tp̄s anni:⁊ sil'ia cū egritudine ↄueniūt:tunc nō
est egressa cōpl'o a nā ꝓpria nimio exitu. V.g. iuuenis ca/
lide cōpl'onis in regione calida: ⁊ tp̄e anni calido ⁊ dieta
calida cui suꝑuenerit causon: nō erit iste a suo nāli ordie
multū ꝑmutatꝰ:curādus tñ erit cū rebꝰ in friditate remis/
sis. Et qñ huiꝰ ↄriuz accidit:tūc multa facta est elōgatio:⁊
B ideo huic resistēduz erit maiori ↄrietate. V.g. sit hō senex
frigide cōpl'onis in regione frigida cui suꝑueniat causon:
ꝫm illos indigebit re multuz in frigiditate distemperata.
Cōtra Gal. ¶ Et ego dico ꝙ maxie appꝫt ꝙ nō verꝫ dicūt:qd' mani/
feste videmꝰ ꝑ sensibile argumētū:qꝛ iuuenis supradictꝰ
qui causonē patit curari nō poterit nisi cū rebꝰ hn̄tibꝰ in
fine vel intēsaz friditatē sicut cū aq̄ cucumerū ⁊ cāphore.
Et seni supradicto si talia ꝓpinent calor nālis ipsiꝰ extin
guet ⁊ moriet. Et dico ꝙ illud qd' ad hūc errorez deducit
eos ē vna regula gñalis quā posuerūt sine discretiōe pre/
cisa in gradu elōgationis senis a suo calore nāli ad extra/
neū calorē cū equalez portionē posuerūt cū elongatione
caloris iuuenis a suo calore nāli ad extraneū. Et maxime
qñ dixerūt ꝙ maior est elongatio. naz h' impol'e est. nam
tu scis ꝙ calor extraneꝰ a nāli ramificatꝰ est:⁊ si pol'e esset
vt equalis esset elongatio:tunc vere necessario ꝫm viam
curationis ꝑ cōpl'onē essent refrigerātia multū fortiora in
corpore senis quasi ad 2^{m} graduz:sed h' in seipso veritatē
C nō hꝫ. Ob h' ponamus iuuenē cholericū calide cōpl'onis
in ꝑmo gradu ⁊ suꝑueniat ei febris q̄ ip̄m trāsferat ad 2^{m}
gradū caloris:tunc iste non est elongatꝰ a ꝓꝑo calore vel
cōpl'one:nisi ad vnū graduz:tñ cū rebꝰ in scd'o gradu fri/
gidis curari nō poterit:⁊ h' est ꝓpter fortē ꝑmutationem
quā medicie ꝑcipiūt in corpore iunioris ad subaz igneā:
eo ꝙ elongatꝰ est a suo tēperamēto ꝓpter fortitudinē ca/
loris extnei. Sed si seni supradicto frido in ꝑmo gradu su
peruenerit egritudo ip̄m ꝑducens ad 2^{m} graduz caloris:
iam elongatꝰ est a sua cōpl'one nāli magis q̄ȝ iuuenis ꝑno
minatus:qꝛ iuuenis est elongatꝰ ꝑ vnū gradum:sed senis
elongatio est duoꝝ graduū aut pluriū. Et ꝑꝑ h' si possibi
le esset cōcederemus ꝫm elongationē fieri ↄriuꝫ nociuū
respectu ↄsiderationis finis ꝫꝫ diuersitatē subti:ꝓpterea
ga q̄si impol'e est senē ad illū gradū ꝑuenire:⁊ si ꝑuenire
incohoaret anteq̄ȝ ad terminū illuz attingeret moriret:⁊ si
sanat ꝫꝫ elongationē supra dictā bonū finē nō ↄsequeret
q̄ȝuis aliquātuluz viuere possit:qꝛ medicine eidē ↄueniē/
tes cōpl'onē mēbroꝝ suoꝝ radicalium ꝓpter ipsaꝝ frigi/
ditatē lederent:⁊ sic a tēperātia magis elongarent:⁊ mul
D ta elongatio tēperantie cā mortis est aut egritudis. ꝑterea
ꝫm eoꝝ dictū medicine iuuenis ⁊ senis frigide debēt esse
in eodē:qꝛ si vnū corpꝰ cal'm est suꝑcalefactū vsq̄ȝ ad 2^{m}
graduz ⁊ corpus frigidū est suꝑcalefactū vsq̄ȝ ad 2^{m} gra/
duz:⁊ vnū corpus calidius alio nō est. Sed scire debes ꝙ
si iuueni medicine frigide adhibeant vltra suā cōpl'onē
nālez:ga ei nō nocet:imo ꝓsunt:eo ꝙ ipsius virtus fortis
existit ad eas ꝑmutandas:ob hoc ad graduz corrūpendi
nām nō ꝑueniunt:sed ipsaz ad tēperātiaz reducūt:qd' seni
nō accidit ꝓpter ipsius mēbroꝝ radicaliuz frigiditatem:
ꝓpter hoc sufficit seni qui febrē calidissimā hꝫ medicina
frigida in scd'o gradu per rōnes supradictas: ⁊ etiaz quia
corpus senis potētiaz nō habet cōuertendi medicinas ad
subaz igneaz queādmodum iuuenis corpus. Et si querat

quō possit seni tanta febris caliditas aduenire. Respon/ E
demus ꝙ fieri pōt ꝓpter diete sue inordinationē. Naz si
dieta conuenienti vteret impol'e esset vt talem incideret
febrez:ob hoc ga egritudines vt dictū est in libro egritu/
dinuz:nō nisi duabus fiunt causis:aut a ꝓpria compl'one
membri mala: aut a rebus aduenientibꝰ ab extrinseco. Et
qñ cōplexio ⁊ aer ⁊ regio ⁊ etas ↄria erunt egritudini se/
nis:tunc nō remanebit eiꝰ cā nisi regimen ⁊ dieta:⁊ qd' ex
ꝑte tp̄is anni ↄsiderat intell'it a natura partiū tp̄is anni.
Et vl'r qñ aer ↄrius est egritudini:tūc bonū est infirmo ⁊
gaudiū medico:⁊ si aer ꝑ se talis nō existit:tunc medicus
artificialez facere dꝫ. ¶ Et modus medicationis qui su/
mit a ↄsuetudine in re vtrū fieri debeat aut nō:aut quātū
fieri dꝫ est sicut potus aque frigide in igne ardenti. naz si F
infirmus assueuerat potū aque frigide i tp̄e sue sanitatis
q̄ȝuis sine lesione secure possumus dare tp̄e egritudinis:
epar ⁊ os stomachi habeat frigiduz:⁊ si hac assuetus non
fuerit aqua frigida eidē nullo mō ꝓpinet:ꝙ si necessitas
nos ad h' cogeret ad hāc dandam:tunc minorē dabimus
quātitatē ⁊ minus frigidā:eo ꝙ ↄsuetudo cōpl'onē in sil'e
cōuertit paulatim:⁊ longo tp̄e hāc ↄsuetudinē acgrēdo.
Sed qñ ↄrium subito fit ⁊ ꝫm multū nām corrūpit. Et h'
est ga vna virtus ꝓpter quaz natura intellexit gradatim
per tp̄a anni de vno ↄrio ad ↄrium transire:qꝛ si subito de
calido ad frigiduz: de frigido ad calidū transiret natura:
tolerare nō posset:⁊ ꝓpter ↄsuetudinē dictū est a q̄busdā
ꝙ q̄dam paulatim sumpserunt venenum ac gradatim:⁊
cōuersum fuit in eis ad cibuz ⁊ in habitu sine nocumēto:
q̄ȝuis ita dicant:tñ ego nō cōcedo:imo argumēto demon
stratiuo:⁊ i epl'a theriace ⁊ veneni reprobaui quā ad glau
conē trāsmisi. Sed qd' dicunt cōcedo ꝙ medicus de vna G
medicina ad aliā ꝑmutare dꝫ:ga si soluz vna vteret me/
dicina pol'e esset ꝙ nā in habitū cōuerteret:⁊ in corpore
debitā nō faceret oꝑationē: sꝫ virtꝰ ↄsiderāda ē in eo qd'
fieri dꝫ in euōne ⁊ in medicatiōe:que per ↄrium fit. Sed
in euōne manifestū est ꝙ tenor virtutis dꝫ attendi:sed in
alteratione est sicut balneatio aque frigide in ethicis ꝙ
ꝓdest. Sed si diu assuefiāt mēbra ledet ꝑncipalia:⁊ mor/
tez inducet:sicut dicit. G. ꝙ vni accidit iuueni malam cō
plexionē nō mālez hn̄ti in stōcho cui medici aquā vita/
bant:⁊ ipse ꝑꝑ nimiā aque auiditatē magis elegit mortez
q̄ȝ vitā:⁊ multā aquā fridaz bibēs subito a mala cōpl'one
stōchi euasit:sꝫ ꝑꝑ aque frigiditatē remāsit ei insensibili/
tas q̄daz ip̄m in trāsglutiēdo ipediens:⁊ sic mortuus fuit.
¶ Sed male cōplexioni que est cuz materia necesse est
duas spēs medicationis aggregare:⁊ aliqñ sigñatio sumi
tur ab alteratione male cōplexionis ↄria sigñationi que
sumit a materia. V.g. febres putride. ⁊ maxie que de ma/
teria cruda ⁊ grossa inquātuꝫ sunt de mala cōpl'one cali/
da ⁊ sicca indigent humectatione ⁊ refrigeratiōe. Sed cō
sideratiōe coctionis maluz nocumētuz iportabunt:⁊ hic
bona medici discretio necessaria existit:circa quā plus in H
sistere debet. Vbi gr̄a, qm̄ illud qd' plus necessariuz febri
flegmatice existit est euātio materiei:⁊ i febribꝰ chol'icis
est accidētibꝰ obuiare:⁊ qñ ambo equales in dubitatiōe
existunt:tunc ambo equaliter curare debes. Sed quādo
accidens non timetur:tunc studeas causaz totaliter remo
uere:qm̄ taliter ipsam curabis complete simili ratiōe in
egritudine:⁊ accidentibus egritudini contrarijs:sicut est
febris ⁊ sincopis: quia tu scis qualiter curari debent:eo
ꝙ in febre necesse est infrigidare ⁊ in sincopi calefacere:
⁊ sincopis indiget nutritione ⁊ febris euacuatione indi/
get: sicut dicturi sumus. Et hic scire debes ꝙ accidens
quod egritudini contrariatur non sequitur nisi egritudi/
nem que cōtraria est prime egritudini vt est sincopis ex

Impl. est at nu trici veneno:

fieri transitu de una me dicina ad alteram

I inanitione que ꝯ̃ria existit. Sed qñ cā male cōplonis nō
est mālis: hec manifestatio ibidez nō reperit̃ vt in effime
ra. ⁊ etiā qñ accidit mala cōplo ab extrinseco: quia tu scis
qualr̃ curari dꝫ. De sunt signationes que sumunt̃ a mala
cōplone totius corporis. ¶ Sed qñ in vno mēbro egri-
tudo singularis existit: tūc signatio sumit̃ vt dcm̄ est a mē
bri cōplone. v.g. qñ cerebro euenit mala cōplo frigida si-
gnū est ꝙ hec egritudo ē leuis: qꝛ pauca ⁊ leuis scā ē elon
gatio a sua cōplone nāli: ⁊ tūc dꝫ curari cū medicis debi-
lez calorē hn̄tibꝰ: qꝛ tūc alia mēbra sunt infridanda: ⁊ nō
ipm cerebrū: ⁊ hec ē cōparatio iuuenis ⁊ senis quēadmo-
duz supra diximꝰ: ⁊ qñ idiges calefactiōe cerebri: tunc ca-
lefac ipm sine timore. ⁊ si vis infrigidare illud facias cuz
timore. Sed alia mēbra frigida sicut sūt nerui ⁊ silia: si in
K frigidant̃ calefac ipsa sine timore: ⁊ qñ sunt calefacta nō
refrigeres: itez nisi cū timore ad h̄ vt nō trahas ipsuz de
sua cōplone. Et sicut diximus de his eodez mō facias de
siccis ⁊ humidis: qꝛ corporibꝰ nō accidit nocumētuz: nisi
ex pte elnti dominatis sup ipsa. ¶ Et qñ scieueris ꝙ iuua-
mentū mēbri magnū est in corpore: ⁊ erat. s. mēbrū ex ꝑn
cipalibꝰ que magnā hn̄t opationē: arguas augere virtutē
ipsius sup oia: ⁊ h̄ nō dico nisi pp cōicationē mēbroꝝ ꝑn
cipaliū quā hn̄t cū corde: qḋ ē fons caloris ⁊ minera vite:
⁊ ideo nō opꝫ multiplicari ꝯ̃rietatē in talibꝰ mēbris: ⁊ ꝓ-
prie q̃litatē frigidā. Et pp h̄ est timēduz qñ accidit epati
cōplo calida refrigerare ipm cū rebꝰ que sunt in vltia fri-
giditate: q̃uis manifestet̃ necessitas refrigeratiōis vltie:
⁊ hoc dico pp ꝑncipalitatē huiꝰ mēbri. Sed veꝝ dicimꝰ
ex colligātia istoꝝ membroꝝ recipit̃ demōstratio ipoꝝ.
v.g. nō debemus refrigerare os stomachi maxima refri
geratione: qꝛ est colligatum cū cerebro frigido: ⁊ q̃uis sit
L calide cōplonis. Et nō debemus iteꝝ refrigerare multū
epar: qꝛ est colligatū cuz corde. Et summa huius est ꝙ qñ
volumꝰ facere cōtradictionē mēbroꝝ ꝑncipaliū in calo-
re adhibeas curā de corde: eo ꝙ ipm est colligatū cuz his
mēbris. s. ꝑncipalibꝰ. ideo ga cor est oibꝰ his in potentia:
q̃uis sit vnū in actu: sicut declaratū est in libro sanitatis:
⁊ tpe quo erit epar male cōplonis calide intēdas in refri
gerādo cor cū medicinis facientibꝰ hoc: ga possibile esset
ꝙ cor esset cā male cōplonis epatis: ⁊ tūc rediret ad ma-
lignāduz cor. ⁊ ꝓpter hoc nō opꝫ relinquere cor iter alia
mēbra. Et nō opꝫ solum curare sup hoc. s. in refrigerādo
⁊ calefaciēdo ⁊ exiccādo ⁊ humectādo: sꝫ ēt in oibꝰ opa-
tionibꝰ fortibꝰ. s. in opationibꝰ scḋis ⁊ tertijs. Sed demr̃a-
tio huius loci subiecti: ⁊ hic est manifesta: qꝛ qñ erit mala
cōplo sup corpꝰ. i. in supficie corporis nō eges medicinis
fortis q̃litatis: sed qñ est in corpꝰ opꝫ te vti medicis forti-
bus: eo ꝙ debilitat̃ virtus ipsaꝝ ꝓpter trāsitū quē faciūt
per alia membra. v.g. sicut est pulmo.

¶ Caplm. 3m. Quod est de speciebus euacuationis scilicet
de flobotomia ⁊ pharmacia.

M
Hactusqꝫ diximus de demonstratione
medicinaꝝ ꝑ viaz ꝯ̃rietatis.
nūc vo loquemur de demr̃atione spēꝝ euō-
nis: ⁊ ꝓprie duaꝝ specierum. s. flobotomie ⁊
pharmacie. Dico itaqꝫ ꝙ qñ natura egritudi
nis significat super necessitatē flobotomie: necesse est vt
ꝓuideat̃ etas: ⁊ virtus: ⁊ aer: ⁊ regimen: ⁊ ꝯsuetudo: ⁊ si oia
ista significant sup necessitatē flobotomie: tūc secure mi-
nuas sine timore: ⁊ attēdas ꝙ nō sit in corpore aliqḋ mē-
brū lesum qḋ deneget flobotomiā. v.g. sicut est os stoma
chi frigiduz qḋ patit̃ nauseā: ⁊ etiaz ꝙ eger nō diu egrota
uerit: ꝓpter qḋ perdiderit virtutē. Etas aūt que est cōue-
niens minutioni est iuuentus ⁊ etas in qua minuit̃ preter
iuuentutē est principiū septimane sexte vsqꝫ ad septuage-
simum annū. Uerū minuere debemus de quantitate san N
guinis. i. minus extrahere de sanguie: q̃uis sint hoies qui
tolerēt flobotomiā vsqꝫ ad. lxxx. annos. Sed nō debemꝰ
minuere vsqꝫ ad duas annoꝝ septimanas ꝺm Gal. q̃uis
natura egritudis h̄ regrat manifeste. Et dixit Abomorō
Auençoar: ego minui vnū meū filiū trium annoꝝ ⁊ euasit
a morte. Et virtꝰ qñ est multū debilis nō sufficit vt solum
minuamus de quātitate sanguis: sed ēt opꝫ vt ꝓhibeamꝰ
flobotomiā oino: ⁊ si viderimus ꝙ patiēs nō pōt viuere
sine minutiōe: sicut accidit in egritudinibꝰ senū facias cū
timore tamē. Tps aūt cōueniēs flobotomie est ver: ⁊ tps
estatis ꝓhibet flobotomiā: ꝓpter debilitatē vtutis in illo O
tpe: ⁊ pp resolonem spirituū. Uerū si regrat nā egritudis
facias euonez: sed in parua quātitate. Tps vo hyemis ꝓ-
hibet flobotomiaz ꝓpter coagulationē sanguis: ⁊ ꝓpter
grossiciez quā hꝫ isto tpe. Tps aūt autūni: qꝛ ē ꝓpinquū
estati in sua tēperātia siccitatis ⁊ caliditatis nō est conue-
niens ad flobotomiā pp siccitatē ipsius: ⁊ pp turbationez
ventoꝝ: ⁊ pp debilitatē opationū: ⁊ pp tps calm qḋ ꝓces-
sit. Nec ita ꝓuat̃ flobotomia oino. s. qñ nā egritudis reg-
rat: sed minuēdū est ex quātitate. Et qñ intēdimus flobo
tomare aliqḋ mēbrū corporis: ⁊ repletio soluz fuerit i illo
membro: tunc signat sup diminutiōe quātitatis sanguis: ⁊
ideo necesse est vt trahamus ꝺm quātitatem illius loci in
duabꝰ vicibus aut tribus: ad hoc vt nō reciperet dānum
illud membrum si egrederet̃ totum simul.

¶ Caplm. 4m. Quod est de pharmacia.

Bibere vo medicias laxatiuas: etiā P
h̄ signat sup quātitatem
euonis: ⁊ ifans nō dꝫ euari aliquo mō: neqꝫ
decrepitꝰ etiaz: neqꝫ dꝫ euari tpe estatis nisi
ducat ad h̄ necessitas magna pp siccitatem
magnā tpis ⁊ caliditatē ipsius: ⁊ qꝛ acqsiuit egritudini cō
plexionē silez cōploni eiꝰ: neqꝫ sumēda est medicina tpe
hyemis: eo ꝙ humores sunt duri illo tpe. Et medici lauda-
uerūt pharmaciā vere ⁊ autūno: qꝛ humores nō egrediūt̃:
vtplm tpe autūni a nā nisi in q̃litate soluz. ¶ Hoies vo
quos nō cogit ad sumēdā medicinā nisi ꝯseruatio sanita-
tis sumere debēt postq̃ pluerit: eo ꝙ pluuie frāgūt sicci-
tatē illiꝰ tpis. Uerū est si cōmotio cōplonis sup euonem
medicine: est tpe in q̊ est humor in cōparatiōe cōplonis:
tūc nō dꝫ euari nisi cū timore: sꝫ cū erit ꝯ̃rium minuas ex
quātitate. i. qñ aliqs humor supabūdauerit. Et ꝯsuetudo
qdē opat̃ in hoc: quēadmodū in alijs. Qñ aūt erit intētio
euandi aliqḋ mēbroꝝ corpis signat sup euonē ipsiꝰ sicut
diximꝰ locus subiecti ⁊ colligātia mēbri. v.g. qñ volueri-
mus euare cerebrū ꝑ viaz flobotomie minuemꝰ cepha-
licaz: qꝛ ꝓpter maiorē colligātiaz cerebri cū cephalica q̃ Q
cū basilica: ⁊ etiā qꝛ colligātia adiuuat in euone: ⁊ cū intē-
dimus trahere ad ꝯ̃ria. v.g. cum nimis abūdant mēstrua
apponimus ventosas ad mām̄illas: ⁊ cum erit decursus
supfluꝰ ex pte sinistra nasi apponemꝰ vētosaz sup splenē:
qñ vo erit ex pte dextera apponemus epati. ¶ De loco
vo appositionis si est mēbruz qḋ intēdimꝰ euare in alto
corporis fiat euatio in infimo corporis: ⁊ h̄ est melius eo
ꝙ coadunat̃ hic euō ⁊ attractio: ⁊ ideo laudat̃ vomitꝰ in
egritudinibꝰ existētibus in inferioribꝰ corporis: ⁊ pharma-
cia in superioribꝰ. forma vo mēbri ⁊ creatio ipsius demō
strant iterū sup euationē ipsius. vbi grā. nos scimꝰ de cu-
ratione stomachi ꝙ possumus euacuare ipsuz ꝑ vomitū
⁊ solutionez ventris: ⁊ scimus etiam de curatione epatis
ꝙ euacuamus ex gibbositate per ꝓuocationez vrine: ⁊ ex
cōcauitate per egōnez. Et ꝓpterea figura mēbri est cōsi-
deranda in transitu medicine: eo ꝙ non est conueniens
apostemata ipsoꝝ per ipsa euacuare per transituz medi-

A cine fortis ꝓ mēbra ipſa nec gule apata per gargariſma.
¶ Jtē nobilitas membri ⁊ ipſius iuuamētuȝ ſilr̄ ad ꝯſer
uandaȝ ſuā nām nos īducit: ꝓpterea qꝛ tale mēbrū cum
corde maiorē colligātiā hȝ. ꝟ.ḡ. qñ epatis apa i ſtatu fue-
rit: ⁊ tunc de iure reſolutiue eſſent ꝓpināde inquātuȝ apa
exiſtit: ſȝ inquātū eſt in mēbro tali medicia a reb⁹ hñtib⁹
aromaticitatē nō ȝ denudari: ꝓpterea qꝛ mēbrū multe
ſenſibilitatis fortes nō ſuſtinet medicinas. Sed de mala
cōplone in ſeipſa a qbuſdā credit̄ qđ ⁊ ipſa neget euātio-
neȝ materiei faciētis ipſaȝ. ⁊ h̄ nō eſt niſi in euōne que fit
per medicinā laxatiuā ſoluȝ: eo ꝙ facit malaȝ cōplonem
abundare. Et iterū dicunt medici ꝙ nō debem⁹ euāre cuȝ
medicina laxatiua in ꝑncipio febriū ꝓpter duriciem hu-
B moꝝ in illo tp̄e: ⁊ ego declarabo hoc inferius. dicit Hipo.
mulier pregnans nō debet flobotomari: niſi qñ embrio-
nis virt⁹ fuerit fortis: h̄ eſt a q̄rto mēſe vſqȝ ad ſeptimū:
niſi humores fuerint furioſi: ⁊ pharmaciam cōcedit tunc.
Ego āt dico ꝙ flobotomia qñ adeſt repletio qua embrio
nō indiget nō eſt mala: ſȝ pharmaciaȝ nō credo ad bonū
peruenire fineȝ: imo neceſſario ledit embrionē: eo ꝙ in ſe
ſubam hȝ venenoſam: ⁊ fortaſſe faciet malos humores
fluere ad embrionē vt ipm̄ ledant: ꝓpterea medicie pur-
gantes ſunt medicie ꝓuocātes vrinā: ⁊ qđ ꝓuocat vrinā
eſt de gn̄e ꝓuocātiuȝ menſtrua: ⁊ qđ menſtrua prouocat
abortire facit. ⁊ iſte regule vl̄es medicationis male cōple
xionis māl̄is ⁊ nō māl̄is ſūt ſicut ꝑncipia ⁊ elnta ad illud
qđ breuiter dicere volumus in qualibet iſtaꝝ ſpecieruȝ.
Et nunc incipiam in curis vniuſcuiuſqȝ ſpērū iſtaꝝ: ⁊ di-
uidam h̄ mō: q̄uis iſto mō non ꝓceſſerim in libro egri-
tudinuȝ: eo ꝙ hec via hic vtilis exiſtit. ¶ Et dicamus ꝙ
mala cōplo māl̄is aut nō māl̄is: aut eſt vl̄is toto corpori
C ⁊ que magis eſt manifeſta eſt febris: aut exiſtit ꝑticularis
vni mēbro ſolum. Et que māl̄is exiſtit ſunt due ſpēs: qm̄
aut in cōcauitate mēbri exñs: aut in ipſius ſuba imbibita
reperiet̄ abſqȝ aliqua groſſitudine vel tumore in nāli mē
bro eueniēti: aut accidet mēbro groſſicies mala que apa
noiatur ⁊ incipiemus in mala cōplone vl̄i. ⁊ poſt hoc de
mala cōplexione loquemur ꝑticulari in quolibet mēbro:
⁊ poſt illud de apoſtematibus que illa ſequūtur: ⁊ princi-
pium in febribus ab effimera faciemus.

¶ Cap. 5m. Qđ eſt de cura febris effimere in generali.

ET dicimus ꝙ intētio medicationis in illa due res exiſtunt:
vna ad remouēduȝ calidā ⁊ ſic. malā cōplo-
neȝ q̄ eſt in ipſius ſuba: ⁊ h̄ fieri ȝ infrigidā-
do ⁊ humectādo. Et alia vt cauſe extrinſece
febrē faciēti reſiſtat̄: ob hoc ga hec fe. nihil aliud eſt: niſi
mala cōplexio nō māl̄is que vt plus a cauſis extrinſecis
cauſatur. Et menſura infrigidationis ⁊ humectationis in
hac fe. eſt ꝭm menſurā reꝝ ꝑticulariuȝ: ſicut eſt cōplexio:
aer: etas: cōſuetudo: ⁊ regio: ⁊ cauſe ipſaȝ faciētes. Et ſcias
D ꝙ refrigeratio in febribus per ſe ⁊ per accidens fit. per ſe
ſicut per medicias ⁊ cibos frigidos: per accidēs ꝟo ſicut
balneari in aqua calida aut tepida: ⁊ maxime in hac feb.
fit: eo ꝙ per ipſam in ſpiritualibus vapores diſſoluuntur
qui niſi reſoluerent̄ corpus nimis inflāmaret̄: ⁊ fortaſſe
ad putridam cōuerteret̄: ⁊ ꝓpter hoc balneuȝ eſt oibus
cura vl̄is. Sed inter aquam exiſtit diuerſificatio ꝭm di-
uerſitatem cauſaꝝ facientium feb. ⁊ hec fe. ꝭm plurimuȝ
accidit ꝓpter cutis denſationeȝ qđ pluries accidit ꝓpter
frigus: aut ꝓpter in aquis ſtipticis balneationeȝ: aut pro-
pter neceſſariam balnei negligentiam: aut propter totius
corporis ſiccitatem: ſicut illis accidit qui in aere calidiſſi-
mo degunt. Et vere plurimū hec feb. accidit habentibus
complexionem calidam ⁊ ſiccam.

¶ Cap. 6m. Quod eſt de cura febris effimere in ſpeciali.

ET de hac prima loqui volum⁹: ⁊ po
ſtea de cōplexiōe ca. ⁊ hu.
⁊ vltimo de cal. ſoluȝ. Et dicimus ꝙ qñ acci
dit ꝓꝑ cutis inſpiſſationē: aut ꝓpter aquaꝝ
ſtipticaꝝ balneationē medicatio per ꝯriuȝ
E illis erit balneatio in calida aut tepida aqua poſt declina
tionē paroxiſmi: ⁊ fricatio vtilis exiſtit in exitu balnei cū
oleo tepido in quo nulla ſtipticitas repiat̄: nō eſt neciuȝ
balneū reiterare vltra ſemel ſicut. G. faciebat: q infirmuȝ
faciebat intrare bis ⁊ ter: eo ꝙ h̄ regimē non cōuenit: niſi
hoibus aſſuetis multū balneari: ſed embrocatio poſt bal-
neuȝ cū aqua frigida vt mihi vr̄ iterata ꝯcluſionē faceret
poroꝝ: niſi pori nimiū forent aperti: aut corp⁹ eſſet nimis
calefactū. Et melior cib⁹ qui poſt balneū eſt ꝓpinandus
F ſi erit cōplexionis calide ⁊ ſic. ⁊ tēp⁹ fuerit ca. eſt ptiſana
ordei: eo ꝙ infrigidat ⁊ humectat: ⁊ adiuuat ad expellen-
dum ſupfluitates per oēs ſuas vias: ⁊ poſt huius digōneȝ
dandi ſunt piſces petroſi: carnes perdicū ⁊ ſil'iū. Et ſi aliū
fecerit paroxiſmū balneuȝ ⁊ dietā hanc reiterare debes.
¶ Et aliqñ ꝓpter nimiaȝ triſtitiā ⁊ multā iram fit: ⁊ ꝓꝑ
multaȝ in ſole moram. Et que ꝓpter iram accidit maiori
indiget refrigeratione q̄ȝ illa que ꝓpter vigilias: aut pro-
pter triſtitiam ꝓuenit: ⁊ nulla iſtaꝝ indiget fricatiōe: ſed
balneo ſolum. Et que ꝓpter vigilias ⁊ triſtitiaȝ fit maiori
indiget humectatione ſomno ⁊ gaudio. Et que ꝓpter mo
ram plurimā in ſole accidit idiget refrigeratiōe: ⁊ vt lon-
gam in aqua calida cōtrahat moraȝ: ⁊ facta fricatione cū
oleis frigidis ⁊ inungat̄ cum oleo viol'. ⁊ ſimilib⁹. Et qñ
ꝓpter multaȝ accidit frigiditatē balneum intret caliduȝ:
⁊ balnei calidus aer vtilior exiſtit balneo aque. Et cibi tē
perati eſſe debent aut ad caliditatē declinantes vt turtu-
G res: coturnices ⁊ ſimiles: ⁊ aqua mellis valde vtilis eſt:
caput ꝟo taliuȝ oleo ro. inungat̄: ⁊ alys actu calidis: quē-
admoduȝ alys frigidis in actu inungi debent. Et ſcias ꝙ
vl̄is medicina oibus patientib⁹ effimerā exiſtit balneuȝ
exceptis patientib⁹ reuma ꝓpter frigus. ¶ Et in effime-
ra ab apoſtematib⁹ inguinum aut ſubaſcellarū cauſata: ⁊
ſi cauſa reumatis calida fuerit. Dicit Gal'. ꝙ balneū intra
re debet: ⁊ hoc nō dicit niſi ga ſufficiēs eſt in humoꝝ ſub-
tilium digeſtione: ſed groſſos diſperget per totū corpus:
nec balneari debet niſi poſt digōnis cōplemētū. Et vina
aquoſa alba aromatica omnib⁹ iſtis vtilia ſunt in bibere
aſſueti fuerint: ita ꝙ poſt digeſtionē bibant̄. nam plura
habent iuuamēta q̄ȝ aqua. nam vinum natationeȝ cibi in
ſtomacho vetat: ventoſitateȝ reſoluit: vrinam prouocat ⁊
ſudorem: animā letificat ⁊ adiuuat naturā ad expellēduȝ
ſuperfluitates quādo patientes hanc feb. debilitatem in-
currunt digeſtionis: ⁊ maxime habētes ipſam ex vigilia
vel triſtitia. ¶ Sed que a feſſitudine eſt tantū in ſua cu-
ratione indiget dieta verſus frigiditateȝ tendente: ⁊ vt ci-
H betur quātitate tali que nauſeaȝ non inducat. ¶ Sed illi
qui hanc febrem patitur ex fame propinanda ſunt ciba-
ria valde ⁊ cito digeſtibilia tendentia ad frigiditatē ⁊ hu-
miditateȝ: ⁊ ꝓpter hoc ſi cibaueris tales in principio pa-
roxiſmi non febricitabunt. ¶ Sed ſi ꝓpter cutis fuerit
conſtrictionē in primis tribus dieb⁹ erit ſufficiens frica-
tio: ſicut cum ſemine melonum: mily: aut ordei farina: aut
fabe vel orobi: ⁊ que appropriantur propina ſicut ſquin-
ꝫibin cū aqua ireos: ⁊ capill'. vene. ⁊ viol'. ⁊ ſi hec ſufficere
non vident̄: ⁊ feb. tertiū tranſierit diem: aut tu arbitratus
fueris a principio vt tanta fuerit in corpore repletio vt ꝓ-
pter fricationē ⁊ apertionē ſine vl̄i euacuatione egruȝ le-
dere poſſēs. ob hoc ga tale medicamen in corporib⁹ ple-
nis plus oppilat q̄ȝ aperiat: tunc medicatio taliuȝ media

I inter effimeraꝫ ⁊ putridā eſſe dꝫ. hoc eſt in flobotomia ⁊
corporis mollificatione. ⁊ h̄ facias ſm̄ exceſſum a ſignis
cōſideratū.⁊ ſꝫ ꝙ ab experiētia ⁊ bonitate eſtimatiue po
teris ꝑſcrutari:qꝛ ꝑꝑ ſolam doctrinā certificari nō poſſes
ꝙ in vnoquoqꝫ indiuiduo faciēdū ſit in quātitate ⁊ q̄lita-
te in hac arte.⁊ neccīa eſt in hac arte preter vl'iuꝫ rerū co-
gnitionē experiētia:ꝑpter quā ꝑticularia p̄ncipia hēanẗ:
in eo qđ in vnoquoqꝫ idiuiduo fieri debꝫ. Et ſcias ꝙ iſta
principia ſcribi nō poſſunt oīa:qꝛ ſunt infinita.⁊ iſta pars
ſciētie medicinalis nobis vetat ꝑfectionē hr̄e in hac arte:
eo ꝙ magis eſt appropriata experiētie q̄ꝫ rōni.⁊ propter
hoc dixit Hipo.ars lōga ⁊ vita breuis.Et egomet nō ſtu-
dui in hac ſcīa vt videaẗ mihi vt ſim ſufficiēs:ſicut videẗ
multis medicis noſtri tp̄is:ꝗ multū elongati ſunt ab eoꝝ
K itētiōe:exceptis filijs Auēçoar ⁊ maxie Aboali ⁊ filio ei⁹
Abenariaꝫ:cui de⁹ ꝯſeruet vitā.naꝫ iſti veri magr̄i ſunt in
ſcīa medicinali.Reuertamur ad dictuꝫ nr̄m ⁊ dicam⁹ ꝙ
maior ꝑs iſtius fe.a ſtipticitate ꝓuenit ⁊ ſiccitate.⁊ maxie
in cōpl'onib⁹ calidis ⁊ cōpl'ones ſiccas hn̄tib⁹.Et hec eis
nō ꝓuenit:niſi ꝗa cibi ꝑmutanẗ in eoꝝ ſtōchis ad fumo-
ſitatē:⁊ qb⁹ ſuꝑuenit eis fluxus vētris ⁊ plurib⁹ eoꝝ qb⁹
h̄ accidit:accidit ꝑpter corruptionē ciboꝝ ⁊ ipſoꝝ mor-
dicationē.Et aliqñ accidit illis vētris ꝯſtipatio.qđ prauū
exiſtit.⁊ ꝯſtipatio hec accidit ꝑpter caliditatē ⁊ ſiccitatē.
⁊ virtutis expulſiue debilitatē:⁊ ſic dicēduꝫ eſt de medi-
catione vniuſcuiuſqꝫ iſtoꝝ per ſe.

Capl'm.7m. Quod eſt de cura febris effimere quando eſt cum fluxu ventris.

ET dico ꝙ illi cui accidit fluxus ven-
tris in ipſius curatione ꝯſide-
ratio eſt habēda. Ita ꝙ ſi humor educt⁹ eſt
⁊ fluxus ceſſauit:fac ipſuꝫ ingredi balneū:⁊
L ipſuꝫ ciba cū ꝯfortātib⁹ ſtōchū:⁊ ipſum ſto-
machū cuꝫ vnguētis ꝯfortātib⁹ vnge.Sed cū fluxus ē in
ſtatu melius eſt vt in balneū ipos ire nō ꝑmittas.hoc.G.
dicit:ſed noui medici medicanẗ fortē fluxū cū balneo:qꝛ
dicūt ꝙ attractionē facit ad oppoſitā ꝑtem. ⁊ q̄uis ita ſit
nō eſt ꝓp̄a medicina:ſꝫ eſt ꝑ accn̄s.⁊ ideo ꝗa eſt ꝑ ſil'itudi
nis viaꝫ.Et tu ſcis ꝙ ꝯ̄riū dꝫ expelli per ſuū ꝯ̄riuꝫ.vn̄ hoc
qñ poſſum⁹ eſt dimittēduꝫ.Sed patiēs eſt cibādus abſqꝫ
poſitiōe ipſi⁹ in balneo:imo debes ꝯſeruare vt rectifices
ipſius ſtōchū euātione ceſſante cū lana infuſa in oleo ab-
ſinthij ⁊ oleo ro.⁊ ſi maſticē cōtritū acceperis ⁊ cum oleo
ro.miſcueris:⁊ p̄dicte lane infuderis:multo forti⁹ oꝑabiẗ.
Et vl'r ſcias ꝙ in mēbris p̄ncipalib⁹ nō eſt ſupponenda
medicina actual'r frida:q̄uis potētial'r frida exiſtat. Et ſi
fuerit multa inflāmatio in ore ſtomachi miſceas cuꝫ iſtis
oleis ſuccū extremoꝝ vitiuꝫ ⁊ ſuccum cydonioꝝ.⁊ aliqui
apponūt cerā ⁊ faciunt inde cerotū. Et aliq ex hac medi-
cina miranẗ:⁊ dn̄t.cuꝫ eger os ſtōchi hēat mala cōpl'one
calida viciatū.cur.G.ponit maſticē cum oleo ro.⁊ nos rñ-
demus ꝙ ſignātio hec recepta a mala compl'one ſola eſt
M alia a ſignātiōe recepta a cōpl'one mēbri.Ob h̄ ꝗa inten-
tio medicationis iſti⁹ mēbri eſt vt fortificeẗ cuꝫ medicis
hn̄tib⁹ aliqd ſtipticitatis cū amaritudine ⁊ aromaticitate.
Et ꝑꝑ h̄ p̄mi experimētatores nō curabāt debilitatē ſto-
machi:niſi cū his ſupradictis.Et poſe eſt vt multis hoib⁹
nocebāt:eo ꝙ malaꝫ cōpl'onē nō ꝯſiderabāt:ſicut dic̄.G.
vni accidit qui malaꝫ cōpl'onē habebat in ſtōcho calidaꝫ
⁊ ſiccā.Multū ergo ꝯſiderāduꝫ eſt ſi mala cōpl'o eſt tāta
vt ipſam nimiuꝫ timeamus:ſtudebimus ſoluꝫ in oris ſto-
machi ꝯfortatiōe.Et ſi nō admiſcebimus cū his frigidas
medicinas obſeruato vt ſint illis ſil'es in ſtipticitate:⁊ ta-
les medicine ſunt multe.Sed ſi fluxus nō ceſſauerit non
deſiſtas ipſum cibare cū rebus ſtipticitatē hn̄tibus:⁊ ſm̄

quātitatem fluxus ipſum rege. Nam ſi paucus ſit fluxus N
ſufficit panis biſcoctus cū çucharo vel ſucco ro. ꝯfectus:
aut cydonioꝝ ſucco.Et ſi multus ſit fortioribus vtere vel
pane biſcocto ordei cū ſucco cydonioꝝ:⁊ vinū pomorum
granatoꝝ eſt bonus cib⁹ ſm̄.G. Sed ſi ceſſauerit fluxus
mica panis ꝯueniēs eſt.Et ſi ſuꝑuenerit caſus appetit⁹ ſu
mat el'ariuꝫ cydonioꝝ cū aliquātulo maſtice cū ſucco ex-
tremoꝝ vitis.Et Gal.vtiẗ hoc el'ario cydonioꝝ qđ cōpo-
ſuit in fine regimis ſanitatis.Sed medicina in qua intrat
piper aut res calide tūc eſt vitāda:⁊ maxie in climate no-
ſtro tp̄e calido ⁊ calida cōpl'one. Et qñ iſtis accidit ven-
tris cōſtipatio:tunc ꝯſiderāduꝫ eſt in quo loco ſit cibi re- O
tentio.vtrū in ſtōcho aut in iteſtinis.ſi eſt in ſtōcho.G.pre
cipit dari ꝯfectionē triuꝫ piperū:ſed nō de forti in qua in
trant medicine : ſꝫ de debili quā poſuit in libro de igenio
ſanitatis.Et hec medicina nō eſt cōueniēs:niſi illi in quo
cib⁹ permutaẗ in ſtomacho ad acetoſitatē:qꝛ ſtomachis
calidis ⁊ nauſeaꝫ ex caliditate habētib⁹ hec nō erit vtilis
medicina.Et eſt dictū Gal.qđ iam declaratū eſt in egritu
dinum libro ꝙ virtus membroꝝ eque debilitaẗ per cō-
plexionem calidam malaꝫ ſicut per frigidam:quia aliqđ
membroꝝ nō habet ſua accidentia niſi per menſuratum
calorē.Et ſi debilitaẗ per cōpl'onē frigidā eſt hoc ſubſtā-
tiale:eo ꝙ eſt ei neceſſariuꝫ.Et ꝑpter cōpl'onē calidā erit
per accidens ſicut ſol fortis qui extinguit ignē.⁊ calor for
tis fornacis extiguit candelaꝫ.Similiter pōt dici ſm̄.G.
de debilitate ſtomachi q̄ ſit ꝑpter cās calidas ⁊ nauſeas
calidas.ergo.G.nō reſpexit niſi ad frigiditatē que ſtōcho P
accidit per accidens in hac arte:⁊ hoc curare intendebat.
Sed ꝓuidenduꝫ eſt ſuper cōplexionē malaꝫ:⁊ ſic me
dicine miſceri debent.Sed credo ꝙ clima ſuum ipſuꝫ in
hoc ſuſtentauit. Et mihi videẗ ꝙ el'ariuꝫ cydoniorum
mixtū cum ligno aloes:maſtice:gar̄.multuꝫ valet ſi ſit ta-
liter compoſitū vt frigiditas cydonioꝝ vincat ipſoꝝ cali
ditatem.Et non eſt tradendum obliuioni de modis com-
poſitionis haruꝫ compoſitionū : qñ ſi voluerimus fran-
gere virtutes ipſarum medicinarū abſqꝫ cydonijs potes
hoc facere cum extremitatib⁹ vitium : vel cum alijs reb⁹
frigidis ⁊ ſtipticis : ⁊ medicus in hoc prouiſor eſſe debet
vt reſiſtat ei qđ plus eſt timēdum. Et melius eſt ꝙ ca-
lor qui ex hac ꝓuenit mixtione ſit in primo gradu.Et qñ
fuerit neceſſe frigiditatem ſtomachi remouere diminuat
res frigidas:ſicut nos diminuimus in aliquib⁹ quātitatē
calidaruꝫ quando non oportet complexionem calidam
procurare.Et Galenus precepit embrocari ventrē iſtoꝝ
cum aqua calida : ⁊ intendit per hoc ventrem mollifica-
re:ſed quia mollificatio nocet ſtomacho : oportet ꝙ fiat
cum timore : ⁊ q̄uis mollificatio ſit huic congrua egritu- Q
dini nature membri contraria exiſtit.Ob hoc eſt neceſſe
has duas res miſcere aut ſemper rem cōuenientem ordi
nare. Sed cuꝫ cibus ex ſtōcho deſcendit:tunc embro-
catio valde vtilis exiſtit : hoc obſeruato ne cibus indige-
ſtus ad membra trahatur embrocata : ⁊ hic cliſtere me-
lius eſt omnib⁹ que fieri poſſunt : ⁊ ſi non eſt mordicatio
aut ventoſitas:tunc ſufficit cliſtere factum ex melle oleo:
⁊ aliquātulo ſale:⁊ ſi mordicatio fuerit:tunc admiſceanẗ
pinguedines anſeris ⁊ galline.Et ſi vētoſitas affuerit ne-
ceſſe eſt vt in oleo coquatur parum rute:⁊ ſemina reſol-
uentia ventoſitateꝫ:ſicut ſemen apij ⁊ cimini ⁊ ſimilium.
Et ventoſitas cū nauſea in hoc loco ſignificat ꝙ naturalis
calor debilis eſt : ⁊ ꝑpter hoc non eſt calefaciendum nec
refrigerandum:ſed vtriſqꝫ vtendum erit:⁊ aliquādo hec
febris tribus diebus perdurat : ſed non timeas ⁊ rege
ipſos poſt exitum paroxiſmi:⁊ poſt euacuationē ventris
ponendo ipſos in balneo : ⁊ ciba ipſos cibis cōuenienti-

A bus. Sed ex nausea acetosa hec feb. nō fit ob h: q̄ꝛ ex illis
suba fumosa nō ḡnat̄ que spūz inflāmet. Et scias ꝙ in cō
plexionibꝰ frigidis ⁊ humidis raro hec febris accidit. silr̄
neqꝫ in fridis ⁊ siccis. Sed calida ⁊ sic. oībus paratioꝛ ad
hoc existit. ⁊ ꝓpter hoc illud qḋ plus nocet corporibꝰ sic
dispositis est fames: ⁊ exercitiuz tēperamētuz excedens ⁊
negligentia balnei. Sed qui febricitant feb. que fit ꝓpter
bubonicū apostema qḋ fit in subascellis ⁊ inguinibꝰ vlti-
muz medicamē illius apātis est curatio. Et si ꝓpter reu-
ma hoc accidit medicine purgātes necessarie existunt. Et
si fuerit ꝓpter sanguinis abundantiā minutione indiget:
quia hec preseruat ne in vlteriores egritudines cadat. Et
B Gal. precipit vt has febres patientes ponant̄ in balneuz:
sed mihi non placet vt fiat nisi in declinatione. Et h suffi
cit in medicatione effimerarum: cōiuncto tamē hoc cau-
sis exterminatis in libro egritudinum.

¶ Cap. 8m. Qḋ est de curatiōe febriū acutaꝝ arsiuaꝝ.

DEinceps volumus loqui de febribꝰ arsiuis vl' acutis q̄ dicunt̄
arsiue. ideo q̄a iste febres sūt medie iter pu-
tridas ⁊ effimeras. Et dicimꝰ ꝙ iam dictum
est in libro egritudinum: ꝙ hec febris fit ex
multo sanguie: ⁊ sunt spēs due: vna est duz sanguis nō est
putrefactꝰ: ⁊ alia est duz sanguis iam putrefieri incipit. Et
vnaqueqꝫ istaꝝ trino disponet̄ mō. Unus est vt homore
nus cōtinue affligat̄ a ꝑncipio vsqꝫ ad finē equalr̄. ⁊ hoc
fit ꝓpterea: q̄ꝛ id qḋ dissoluit̄ est equale ei qḋ resoluitur.
Scḋs modus est vt a ꝑncipio augmētet̄ vsqꝫ ad finē: ⁊ h
accidit ꝓpterea q̄a illud qḋ dissoluit̄ est plus eo qḋ resol-
uit̄. Tertius modus est vt a principio vsqꝫ ad finē decre-
scat: ⁊ hoc fit ideo q̄ꝛ illud qḋ dissoluit̄ minus ē eo qḋ re-
C soluit̄. Et q̄ꝛ hec febris fit ꝓpter oppilationem ꝺm vasa:
medicatio ipsius erit per flobotomiā: ⁊ maxīe cū non est
9o de igenio. c. 4. ⁊ a Rasi sanguis putrefactus. Et Gal. hic dicit ꝙ qn̄ natura fortis
est extrahamus vsqꝫ ad sincopim. ⁊ dicit ꝙ ꝑꝑ h corpus
refrigerationē habebit: ⁊ possibile erit vt cholera abycia-
tur per partē superiorē aut iferiorē. Et dicit hāc medica-
Prima ratio contra Gal. tionē in hac fe. esse necessariā. ¶ Et ego dico ꝙ hec quā-
titas eūationis artificialr̄ nō existit: imo valde ē erronea:
eo ꝙ hec ars imitat̄ nām: ⁊ nunq̄ꝫ fit crisis laudabilis per
eūationē sanguis vsqꝫ ad sincopim perducentē: imo hec
prouenit a crisibꝰ malis: in q̄bꝰ virtus expulsiua plus q̄ꝫ
Scḋa ratio. cōueniens est: expellit. ¶ Adhuc nō est intētio eūationis
inquātum est eūatio: nisi ad remotionē sup̄flui sanguinis
peccantis quātitate: ⁊ ad conseruationē quātitatis nālis:
ergo q̄uō pōt sanguis euacuari vsqꝫ ad sincopim: nisi cuz
detrimēto sanguis nālis: hoc impoſle esse vr̄. Et Gal. non
intellexit per hoc nisi subitam corporis refrigerationem:
ergo hec medicina accidētalis est periculosa. vnde melīꝰ
est vt aliquātulum ex calore remaneat extraneo: q̄ꝫ caloꝛ
Tertia ratio. nālis diminuat̄. ¶ Adhuc nō est credendū vt in tali cor-
pore q̄le est istud nō sit putrefactionis alicuius humoris
D preparatio. g̊ si diminuis calorē nālez corrūpet̄ humor ⁊
virtus diminuet̄: ⁊ nō erit qui huius erroris faciat corre-
ctionē. Signa g̊ per q̄ cognoscimus febrem esse a putrefa
ctiōe exemptā: sunt signa cōmutatiua ⁊ nō fixa. Cōsidera
In lib. diuisionū. 149o. ⁊ pria quarti trac. 2. c. 47. ⁊ 3o Theisir trac. 1. c. 4. ergo quot in h loco eminent ꝑicula. ¶ Et cū in hac febre
apparent signa putrefactionis per vrinā aut pulsuz flobo
tomia nō fiat vsqꝫ ad sincopim perducēs: q̄ꝛ impoſle ē vt
post minutionē nō remaneat putrefactio vsqꝫ ad septimū
diez: ⁊ ꝓpter hoc est necesse vt remaneat virtꝰ sufficiens
digōni. Et dicit. G. ꝙ qn̄ medicabis hāc febrē sanguis cū
putredine: tunc nō est expectāduz vsqꝫ ad digōnem ma-
terie. Et ex hoc intelligere debemus ꝙ in ꝑncipio flobo-
tomare debemus. ⁊ demū potare aquam frigidaz in niue

E frigidatā tandiu donec corpus ipsius ad friditatez deue-
niat. Et h fieri dꝫ ꝯsideratis certis cōsiderationibꝰ. Pria
est vt egritudo sit digesta: ⁊ vt in visceribꝰ nō sit apā: ⁊ vt
in ore stomachi nō sit debilitas neqꝫ friditas: nec qn̄ infir
mus nō est assuetus aquā frigidaz bibere: ⁊ sic eē debet:
qm̄ illud qḋ hic inducit ad malā cōplexionē ꝯ̄riuz existit
eiusdez rei que cām habet remouere: qm̄ aqua frigida hu
morez incrudat ⁊ impedit digestionez. Et impossibile est
hanc febrez integre remouere donec cā ipsam faciens in
corpore reperiat̄: ergo q̄uō potabit aquā frigidaz habens
stomachū debilez ⁊ frigidū q̄n ei accidat timoꝛ ⁊ stupefa
ctio ⁊ ꝯsil'es egritudines ex mala cōpl'one frigida. Et iam
inuēti sunt hoīes qui biberūt aquā frigidaz semel in quā-
titate multa: ⁊ inde ad cōstrictionē anhelitus deuenerunt
ꝑꝑ frigiditatē musculi vel nerui ⁊ diafragmatis: ⁊ talr̄ ꝙ F
nō potuerunt aliq̄d deglutire: ⁊ qui ipsaz bibunt iaz facta
digōne: tunc naturaz optime adiuuant: eo ꝙ tunc ibi iam
aliud non remansit: nisi mala cōplexio calida: ⁊ illa tunc
remouet̄ ab aque frigide bibitione: ⁊ sic natura meliorez
facit opationē in humore tali. s. perficiendo digestionez ⁊
malaz materiā expellendo: qm̄ ipsa mala cōplexio h fa-
cere ꝓhibebat: ⁊ hic est tractatus. G. in potatiōe aque fri-
gide in hac egritudine. ¶ Et debes scire ꝙ hec febris la-
titudinē hꝫ magnā in suo calore ꝺm magis ⁊ minus: ⁊ ꝑꝑ
hoc que fortioris caloris est dr̄ arsiua. i. causon. ¶ Et hec
latitudo diuersificat̄ ꝺm climata. Et qn̄ oīa particularia
cōcordant cuz febre que est arsiua: ⁊ infirmus multū desi
derat aquā frigidā: nō in hac est digestio expectāda: quia
eger ante digōnez cōsumet̄: ⁊ si feceris ipm pati vsqꝫ ad
digōnis aperitionē: tunc erit ipsius digestio mala: quēad-
modū est nebula nigra: aut hypostasis nigra ꝑꝑ nimieta-
tem cōbustionis: ⁊ tūc aque frigide exhibitio nō valebit. G
¶ Et ꝓpterea melius est in principio sine etiaz digōnis
signoꝝ apparitione exhibere ⁊ non curare: ex dictis ali-
quoꝝ: qm̄ hec res est veracissime probata. nam materia
que talez facit febrem qualis ista est cuz sit in vltimo cali
ditatis nō est priuata digestione nisi ꝓpter malaz quali-
tatez acutam: nō ꝓpter grossitiem: nec ꝓpter viscositatē:
⁊ qn̄ hanc infrigidabis: tunc statim erit materia digesta: ⁊
melius est vt cōuertas talem febrem ad febrem lentaz ⁊
longam que curari pōt: q̄ꝫ eger subito moriat̄. nam erroꝛ
qui fit in alteratione cōplexionis febrium facilioꝛ est q̄ꝫ
mors. Et ego credo ꝙ illi q̄bus digestio debet expectari
si detur aqua frigida citius curarent̄ si eius virtus extitit
fortis: q̄ꝫuis egritudo fuerit longa. Dicit. n. Rasis ꝙ duo 3a afforismoruz Rasis ad medium.
iuuenes in diebus canicularibꝰ iter agebant: quoꝝ vnus
erat dn̄s ⁊ alter seruus: ⁊ ambo hanc inciderunt febrem: ⁊
medicus domino aquam prebuit frigidam ⁊ seruo nō ꝓ-
pinauit. dn̄s euasit: ⁊ seruus mortuus fuit. Et terre iste no
stre medie sunt inter terras Gal. ⁊ Rasis in tēperamēto:
⁊ egressi sumus ex eo qḋ nostre intētionis erat. ⁊ ꝓpterea
quia tractatus curationis istius febris est vna partiū tra- H
ctatus feb. putridaꝝ: ⁊ ꝓpter hoc bonuz fuit narrare me-
dicamentū qḋ vtrisqꝫ cōe existat.

¶ Caplm. 9m. Quod est de cura febrium putridarum: ⁊
primo de eis in generali.

SEd dico ꝙ febrium que sunt ex mala
cōplexione materiali: prima
illaꝝ intētio duas ꝯsiderat res: hoc est vt ma
lam remoueat cōpl'onē: ⁊ malaz euacuet ma
teriaz. Et quia materia est cū calore putredi-
nali accidit hic tertia intētio. hoc est vt remoueant̄ cause
iuuantes ad faciendum putrefactionez: ⁊ est superflui di-
minutio ⁊ poroꝝ apertio oppilationis. Et poroꝝ oppila
tio accidit ꝓpter res stipticas: aut frigidas: aut desiccati-

I nas:aut ꝓpter humoꝝ grossiciem:aut viscositatē:⁊ aliqñ
hec omnia aggregant̃.ergo tertia intētio est:vt vnūq̄dq̄ʒ
istoꝝ remoueat̃ per ipsius ꝯtrium. Ergo vtplurimū acci-
dit vt cōtrarient̃ hec accidentia medicationi:⁊ maxīe qñ
superuenit accidens q̄d est ꝯtrium significationi medica-
tionis febris. Sed quando fuerit significatio recepta ab
essentia febris ⁊ causis ipsius : ⁊ vnum erit ꝯtrium alteri:
tunc opʒ medicū ꝯsiderare super accidentia si fortissima
sint.Et si non cogat̃ medicus a fe.vel accidentibus : tunc
instare debet remotioni cause:⁊ per hanc viā remouebit̃
febris sicut est in febribꝰ de frigida causa:vt est fe.melan
cholie ⁊ flegmatis.Et si fe.fortior causa fuerit:tunc oppo
nat se febri:saluo vt cause nō obliuiscat̃:⁊ possibile erit vt
cogant̃ ambo cōsiderare equalr̃.Et nos volumus in pri-
K mis narrare febres que nō habent accidentia resistentia
eoꝝ medicationi : ⁊ postea narrabimus illas que habent
accidentia cōtraria:eo q̄ tractatus resistentie accidentiū
est alius a medicatione egritudinū:⁊ etiā alius a medica-
tione accidentiū.Q̄d est:q̄r eoꝝ medicatio est per remo-
tionē cāꝝ sicut in egritudinibꝰ. Sed resistere accidētibꝰ
fit cum rebus que cito ea remouent : ⁊ subito per ꝯtrium:
q̄uis vt aliqñ augmentant accidentiū casus sicut opium
in summis doloribꝰ.Dicimus q̄ frigiditas ⁊ humiditas
in omnibꝰ febribus ingressum habent per moduʒ medi-
cine ⁊ cibi.⁊ hoc in rebus assumptis in corpus.⁊ hoc fit ꝑ
primas ipsaꝝ virtutes solum.⁊ aliqñ fit vt aerem infrigi
demus.⁊ aliqñ vt ipsum calefaciamus.⁊ aliquādo egruʒ
remoueamꝰ de vno climate ad aliud:sicut fit in peripleu
monico cui prestamꝰ vt vadat in ethiopiā vel ad arabiā.
¶ Sed eūationes in febribus per flobotomiā vel phar-
maciaʒ fiunt per virtutes secūdas aut tertias : aut per ꝓ-
L prietates. ⁊ aliqñ fiunt per balnea aut fricationes. Sed
eūationes per exercitium in febribus nō fiunt:⁊ est consi
derandum in quo sit vnūq̄dq̄ʒ istoꝝ faciēdum:aut plus
vno:⁊ in quo tp̄e:eo q̄ tp̄s est vna ex rebus valde neces-
sariꝭ in hac arte.⁊ ꝓpterea dixit Hipo.q̄ tp̄s sit acutum:
hoc est q̄ tempus medicine latitudinē paucam habet.Et
dicimus q̄ flobotomia fieri nō debet:nisi signa multi san
guinis apparebunt:sed melius est vt fiat qñ non est mali-
cia nisi quātitatiua sicut superius dictū est.Et tempus fa-
ciendi sequit̃ fortitudo:q̄a ꝺm plurimuʒ fortitudo virtu-
tis plus est in principiꝭ egritudinū:ꝓpter hoc ordinaue
runt q̄dam fieri flobotomiā in principiꝭ egritudinum.⁊
multi sunt egroꝝ qui flobotomiaʒ patiunt̃ vsq̄ʒ ad vltra
septimū dieʒ.Et ad remouēdum illoꝝ errorē dicit.G.q̄
debilitatē virtutis aut fortitudinē non sequitur numerus
dieruʒ.Et quātitas flobotomationis recipit̃ a fortitudine
egritudinis:⁊ a cōplexione ⁊ ab etate : ⁊ tēpore anni:con-
suetudine:dieta ⁊ cōditionibꝰ aliꝭ.Sed bonitas virtutis
⁊ eis malitia sequitur malitiam complexionis ⁊ eius bo-
nitatem : ⁊ propter hoc ponitur a medico in vno genere.
¶ Sed euacuatio que fit aperiendo oppilatiōes fit inci
M dendo humores:⁊ subtiliando ipsos:⁊ digerendo ipsos:⁊
rectificādo illud q̄d pōt rectificationē accipere : ⁊ expel-
lendo illud q̄d nō pōt rectificari:⁊ hoc fit in oībus febri-
bus ⁊ maxime in illis que nō sunt incensiue:⁊ etiā in oibꝰ
horis seu temporibꝰ egritudinis:eo q̄ mā putrida nō re-
ctificat̃:nisi his duabꝰ rebus.s.expellendo illud q̄d rectifi
cari non pōt:⁊ rectificando q̄d pōt rectificari quēadmo-
dum sit ab hominibꝰ volentibus putrefactioni obuiare.
Et necesse est regere nām cōtinue in prouocando vrinā.
Sed q̄a maior pars haꝝ medicinaꝝ est calide ⁊ sicce cō
plexionis vt est semē apiꝭ ⁊ feniculi ⁊ similiū:⁊ possibile
est vt ex tali operatione febris augmentet̃:⁊ propter hoc
necesse est vt frangant̃ eaꝝ virtutes prime cum rebꝰ fri-
gidis ex natura sui adiuuantibꝰ illam operationē : ⁊ talia N
sunt semina melonis:cucumeris:⁊ hoꝝ siliuʒ:⁊ sunt etiaʒ
ex medicinis haꝝ oꝑationuʒ que sunt tempate vel pauce
caliditatis:quas damus febricitātibꝰ:sicut capillus vene-
ris ⁊ endiuia ⁊ silia.Et in summa intelligere debemus q̄
qñ operari volumus medicinas calidas q̄ frāgere debe-
mus eaꝝ virtutes : ⁊ in his p̄dictis medicinis iueniuntur
due res.s.incisio ⁊ subtiliatio. Et scias q̄ eūatio ꝑ vrinam
est ex medicinis magis manifestis in febribꝰ. Et he me-
dicine aliqñ inducunt angustiam ⁊ inquietudinē ⁊ corru
ptioneʒ stomachi ⁊ epatis:⁊ ꝓprie in fine febrium croni-
carum:⁊ ꝓpter hoc cōuenit vt eis admisceant̃ ea que ha- O
bent confortare membra principalia sicut bulliendo in
aqua predictarū aliq̄d masticis:vel vt bibant aquā illam
cū çuccharo ro.⁊ in his cōuenit nobis magna exercere.s.
in cōfortando:subtiliando:⁊ incidendo. Et si mā huiꝰ fe-
bris fuerit humor frigidns ⁊ sic.opʒ vt abstineat ab his.s.
calidis ⁊ sic.eo q̄ ista sicca nō debes quartanariꝭ exhibe
re.⁊ si vis ei ꝓpinare debes hoc facere frāgendo siccita-
tem eaꝝ cum radice liquiricie ⁊ çucchаro viol̃. Sed q̄a
çuccharū viol̃.habet virtutē relaxatiuā ꝓbibere poteris
cum passulis:q̄m optime existūt in hoc casu:⁊ sunt neces-
sarie.s.passule in remouendo siccitatē superfluam squin-
çibin.s.syrupi acetosi : eo q̄ habet mordicare mēbra ner-
uosa.s.ysophagū seu meriꝭ ⁊ stomachū ⁊ cannaʒ pulmo-
nis:⁊ aqua ciceris cōfert in maiori p̄te febriū. ¶ Et q̄uis
aqua ordei sit frigida ⁊ humida habet mūdificare vias a
superfluitatibꝰ:⁊ abstergit ⁊ lauat vias absq̄ʒ inflāmatio- P
ne:⁊ est ex medicinis laudabilis valde in hoc casu.Et ꝑꝑ
hoc squinçibin ⁊ aqua ordei laudata sunt in curis febriū.
Sed aqua ordei interdum ori stōchi habet inducere no-
cumentū : ⁊ ꝓpter hoc indiget rectificatione.s.ponēdo in
rotulo dimidio aque ordei characteréʒ vnū ex mastice.s.
pondus quatuor granoꝝ ordei : ⁊ hec oīa indigent ꝯside-
ratione.s.opponendo se periculosiori ⁊ fortiori ꝺm plus
⁊ minus. ¶ Medicine enim laudate in relaxatiōe natu-
re sunt que habent has scd̄as virtutes.s.relaxare ⁊ quali-
tati febrili obuiare:⁊ tales sunt tamarindi ⁊ benefeg.i.vio
le ⁊ tereniabin seu manna ⁊ medulla bathee.Sed opʒ vt
vitemus dare myrabolanos ante digestionē ꝓpter stipti
citatem ipsoꝝ:sed alubleb.i.corrigiola optima est in p̄nci
pio febris:q̄uis aliquā habeat caliditatē. ¶ Ordo auteʒ
medicinarū in mollificando naturam est quam dicturus
sum.s.tereniabin primo. scd̄o benefeg.i.viol̃. tertio tama-
rindi:postea alubleb : post medulla cucumeris saraceni-
ci.s.anguine:⁊ postea karsabar.s.cassiafistula:deinde my-
rabol̃.⁊ cōueniens est oibus febribus vti cōtrariꝭ a tota
specie putredinis febrilis.Sed q̄a he medicine pro maio Q
ri parte calide existūt sicut sunt sp̄es:ideo in modica quā-
titate de ipsis ponere debemus:⁊ frangere debemus eaꝝ
virtutes primas. Sed medicinis que hāc exercent oꝑa-
tionem absq̄ʒ calefactione vti debemus in hoc loco:sicut
est vinum pomoꝝ granatoꝝ:⁊ sandali albi ⁊ rubei : ⁊ ta-
baçir.i.spodiuʒ.Sed in sandalis aliqua existit oppilatio:
⁊ cum rectificata fuerit medicina materia vtilis existit.
¶ Sed medicine que hn̄t infrigidare ⁊ humectare sunt
diuerse vel varie vl̃ multe ꝺm diuersitatem ⁊ multitudi-
nem febriuʒ in quātitate calidaruʒ ⁊ paucitate earūdem.
¶ Et ordo haꝝ medicinarū est talis:q̄r primo danda est
aqua ordei:⁊ postea syrupus iulep:⁊ est syrupus ꝺʒ quos-
dam factꝰ ex aqua rose ⁊ çuccharo soluʒ:sicut laudauerūt
aliqui noui.Sed ꝑꝑ siccitateʒ aque rosate ponendum est
tantūdeʒ aque simplicis:⁊ plus ⁊ minus ꝺm q̄ videt̃ cō-
uenire : ⁊ qui magis fortis existit ē syrupus factus ex suc-
cis frigidis ⁊ humidis : sicut est succus cucurbite : ⁊ cu-

A cumeris ſaracenici: ⁊ citruloꝝ ⁊ melonuꝫ: ⁊ ſunt exterius coloris citrini: ⁊ interius ſunt cōtinui ⁊ albi: ſed qđ fortius exiſtit eſt bibere ſuccū p̄dictoꝝ abſq; çucchāro: ⁊ maxie ſuccum anguine. ſ. cucumeris ſaracenici: eo ꝙ ꝯriat̄ chol̄e a tota ſub̄a ſua. Sed tempus in quo de neceſſitate debemus purgare materiaꝫ peccantē cuꝫ medicina attractiua eſt hora in qua exuberat malicia hūoris exeūtis in qualitate. ⁊ iam declarauimus ſuperius. ⁊ hoc facere debemus forti exiſtente virtute: ⁊ tunc eſt certuꝫ qñ ſigna digōnis apparent: qm̄ eo tempore collaudat̄ euacuatio facta a natura: eo ꝙ virtus expulſiua non mouet̄ ad expellendum ſuperfluitates per viam naturaleꝫ niſi facta digeſtione: ⁊ in hac arte imitari debemus opera nature toto poſſe. Et

B ſcire debes ꝙ facta digōne ſit deſcenſio ⁊ expulſio abſq; aliquo impedimēto groſſitudinis vel viſcoſitatis vel oppilationis. ¶ Sed qñ nō apparet digeſtio: tunc diſſenſio inter medicos reperit̄: eo ꝙ Gal. ⁊ maior pars medicorū dicunt ꝙ minime purgare debemus niſi materia ſit digeſta: niſi egritudo fuerit in vltimo acuitatis. Et hoc intelligere poſſumus ex dictis Hipo. qm̄ quādo egritudo eſt in vltimo acuitatis: tūc humores ſunt in vltima furioſitate: ⁊ non eſt ſecuritas quin deſcendant ad quedam membra principalia: ⁊ ledant ipſa niſi ſint euacuati in p̄ncipio egritudinis: eo ꝗ humores qui acutiſſimi exiſtunt ſunt ſubtiles: ⁊ ꝗ ibi non eſt groſſicies nec viſcoſitas que ꝓhibeat operationē medicine laxatiue. Et non pōt inde ꝓuenire niſi vnum ſolum nocumentū. Qđ eſt: quia medicine laxatiue ſuis qualitatibꝫ p̄mis augmētant febrem: ⁊ illud pōt remoueri miſcendo cum eis frigida ⁊ humida ſm̄ ꝙ conuenit. Sed qñ egritudo nō eſt peracuta valde: ſꝫ eſt quieta: tunc expectanda eſt digeſtio. Et ſcire debes ꝙ egritu-

C dines que acute ſunt in terris Hipo. in terris nr̄is ꝑacute ſunt: ⁊ hoc manifeſtat̄: ꝗ Hipo. non curabat egritudies acutas niſi cū aqua ordei ⁊ melicrate. ⁊ poſtq̄ ita eſt: egritudines acute noſtre regionis ⁊ aliaꝝ calidaꝝ terraꝝ medicande ſunt cū medicinis attractiuis vel laxatiuis in p̄ncipio egritudinis. Et in egritudinibus peracutis pro maiori ꝑte humores corrumpunt̄ circa orificium ſtomachi. ⁊ ꝓpter hoc qñ apparet abūdantia ſanguinis: lꝫ nō ſit ſuperflua euacuare debemus: qm̄ inde magnū ꝓuenit iuuamentū: ⁊ incōtinenti quieſcit valitudo egritudinis: niſi ſit qđ ꝓhibeat ex rebꝫ ſupra dictis. Sed quādo egritudines non ſunt acute: ſed ſunt ex humoribꝫ mucillaginoſis ⁊ viſcoſis ⁊ indigeſtis ipſas euacuare ⁊ purgare debemꝫ poſt ſubtiliationē ⁊ inciſioneꝫ: ⁊ hec eſt digeſtio eoꝝ: alioquin non opꝫ cum medicina purgari. ¶ Sed egritudines que non ſunt acute ⁊ ſunt ex humoribꝫ ſubtilibus: ſicut ē vera tertiana que nō tranſit vltra ſeptē periodos. dicit Auicē. ꝙ expectare debemꝫ digeſtionē: eo ꝙ digeſtio humoris ſubtilis eſt eius ingroſſatio: ⁊ groſſi eſt eius ſubtiliatio: ⁊ ſicut difficile eſt virtuti expulſiue expellere hūores groſſos ꝓpter ſui groſſiciem: ſic difficile eſt virtuti expulſiue expellere ſubtileꝫ: qꝛ diſrumpit̄ ⁊ diſpergit̄ ꝓpter ſui ſubtilitateꝫ: quare difficile exiſtit nature expellere humores

Tertiana nō eſt acuta. p͂ᵃ q̄rti. trac. 2°. caᵒ. 7°.

D groſſos: eo ꝙ oppilant meatus ⁊ trāſitus: ⁊ ſubtiles: quia diſrumpunt̄ ⁊ ſpargunt̄ ⁊ imbibunt̄: tñ medicie laxatiue citius expellunt ⁊ faciliꝫ humores ſubtiles q̄ groſſos. Et ꝓpterea ꝗdaꝫ medici dixerunt ꝙ nunq̄ dederūt aliquā medicinā laxatiuā ad purgādum aliquē humorem quin cholera prius purgaret̄ ꝓpter ſui leuitatē ⁊ ſubtilitateꝫ: ⁊ adhuc magis ꝙ quādo dant̄ medicine laxatiue que trahere ⁊ purgare debent meł'iam: aut flegma groſſum ⁊ viſcoſum a ꝓprietate ⁊ ſui natura prius ille eedem trahunt choleraꝫ ⁊ expellunt. Et hoc idem manifeſtat intellectus ꝙ ſubtiles humores habiliores ſunt ad purgādum ⁊ expellendum groſſis: q̄uis hoc non ſit ex opere nature: qm̄ ſi ſic faceret natura: illud qđ prius exiret in egritudinibꝫ acutis eſſet cholera: eo ꝙ tales egritudies pro maiori ꝑte fiunt ex humoribꝫ ſubtilibus: ⁊ q̄to ſunt ſubtiliores tanto difficilius a natura expellunt̄. Et ꝓpter hoc dicimus ꝙ minime tradere debemus in peracutis exhibere purgationes: nec expectare ad perfectā digeſtionē: quia nō eſt tutum quin mala qualitas predominet̄ nature: ⁊ tūc erit mala digeſtio expectanda cuꝫ diffiducia liberationis. Et poſtq̄ ita eſt ꝙ purgare debes non facias illud niſi p̄mo frangas ſuam caliditatē ⁊ ſiccitatem. ¶ Sed in febribus flegmaticis ⁊ melancholicis Raſis in principio eaꝝ purgabat: ⁊ hec erat eius opinio oino. ſ. purgare in principio febris. tñ Gal. dicit cōtrarium manifeſte. ſ. ꝙ minime debemus in principio febrium meł'icaruꝫ. ⁊ illud ideꝫ dicit in epiſtola ad Glauconem. Et illud eſt ꝗ finis haꝝ egritudinum eſt ſecurus: nec expectat̄ digeſtio mala: ſed flegmatica eſt male determinationis. ⁊ ꝓpter hoc neceſſariū exiſtit vt infirmus euacuet̄ preter q̄ expectetur digeſtio perfecta: ⁊ ꝓpter hoc medicus prius icipere debet a medicinis ſubtiliatiuis ⁊ inciſiuis per hebdomadam vnam: quia non timemus calorem huius febris cuꝫ ſit debilis vt magnum inferat nocumentū: ⁊ cum hoc fecerit tunc medicus purgare incipere debet. Et demonſtratio huius eſt illud qđ vides fieri in appoplexia: ⁊ etiaꝫ in ſimilibꝫ egritudinibus timoroſis frigidis: qꝛ incipimus in talibus ab eūatione ponendo in medicinis laxatiuis inciſiua ⁊ ſubtiliatiua. ¶ Et mihi videt̄ impoſſibile recipiendo ſyrupū ſquinçibin per hebdomadam vnā factū ex decoctiōe radicum lili celeſtis: ⁊ ſeminis apij: ⁊ liquiritie quin preparet humores: ⁊ digerat: ⁊ leuiorem faciat exitū a corpore: ⁊ q̄uis totus humor nō euacuet̄ a corpore: tñ natura idē alleuiationē ſuſcipiet oino. Et inde redire debes ad incidendum ⁊ ſubtilianduꝫ per aliam hebdomadam: queādmoduꝫ diximus: ⁊ poſtea purgare: qꝛ taliter operādo humores habiles repiunt̄ ad expellendū. Et ſimile h' eſt homini ferenti graue pondus: qm̄ qñ ferre non pōt ipſuꝫ: ⁊ diuidit ip̄m in ꝑtes facilius tolerat ipſas: ⁊ poſtq̄ natura fuerit alleuiata: tunc digeſtio laudabilis apparebit: ⁊ rectificabitur dño ꝓcedente. ¶ Et hoc melius exiſtit valde q̄ infirmuꝫ dimittere egritudini ⁊ nature. ſ. ſi videbis naturam egritudini preualere: tunc dietaꝫ ⁊ regimē infirmo iubebis: ⁊ hoc in arte minime collaudat̄: qm̄ niſi nature violentiā feceris vel adiuuando ipſam nihil boni ei feceris: niſi ꝙ verba ei dederis retinēdo ipſum. Et iſtud ideꝫ regimen facere poteris in febribus meł'icis: ⁊ ſic facimus hominibꝫ ſanis quādo volumus ipſos purgare. ſ. qꝛ ipſis digeſtiuū propinamus p̄mo ad ſubtiliandum humores ⁊ vias aperiendo: ſic ⁊ in egritudinibꝫ opꝫ facere: tamen in egritudinibꝫ maior diligentia eſt adhibēda: eo ꝙ eaꝝ humores difficilius recipiunt digōnem. Et hoc manifeſtat̄ in opere Gal. in labore ſpontaneo febri ꝓpinquo: qm̄ ipſe purgabat omnes humores facientes hunc laboreꝫ preter humores viſcoſos mucillaginoſos: eo ꝙ omnes cōcordare vident̄ ꝙ tales non ſunt purgandi. Gal. aūt videtur ꝙ euacuare debemus habentes hanc febreꝫ per fricationē ſolum. Ego auteꝫ affirmo ꝙ climata in hoc multum ſunt cōſideranda: ꝓpter hoc non eſt danda regula generalis: qm̄ mihi videt̄ ꝙ etiaꝫ humores viſcoſi ⁊ mucillaginoſi purgari poſſunt in his noſtris regionibus: facta tamē inciſione ⁊ ſubtiliatione per longuꝫ tempus: ⁊ tunc tempus digōnis abbreuiabis: ⁊ nā inde alleuiabit̄: ⁊ ex tunc videbis digōneꝫ laudabilem. ¶ Et te opꝫ has res multotiēs experiri: qꝛ experiētia in his rebꝫ nō modicā virtutē hēre videt̄. qđ ſcripſimus de hoc in hoc loco ſufficiat.

E

Cōtra Gale. in affo. cōcocta medicari. pro quo vide 10. Almā. c. 4. hic vō extendit̄ ſermo ad acutas: ꝗ loqt̄ ꝯ Auic. — 22 pa pta (hand)

F

10. Almā. c. 7°. ⁊ 8°. ⁊ diuiſ. ca. 152. et 153°. vbi tres ratōes Raſis ꝯ Gal. 16. c. ca. 2. fol. 339. col. j. ⁊ ij. opinionē Gale. vide pᵃ affo. 22. ⁊ 23°. cō. ⁊ 12°. de ige. c. 3. ⁊ in trac. de flōmia. diſ. pᵃ. 2ᵃ. 3ᵃ. c. 2. ⁊ 4° de regi. ſanita. ⁊ prio de febribꝫ ad Glauconē. ⁊ Hali 4° theorice. c. 10 idē itellige ab his de eūatiōe fe. a materia ſubtili nō furioſa oppo. tñ vr̄ 2ᵃ affor. 29°.

G

Ideꝫ pᵃ q̄rti trac. 2. c. 41°. ibi (⁊ de ſolutiuis in principijs eius. ⁊ c. 59°. ibi (Ego vō nō diligo. cuiꝫ oppo. parum poſt vr̄ velle. ibi (Et multotiēs ꝗ deꝫ ꝓcedit.

H

In de ingenio, 12°.

Humorē subtiliorē melius expelli posse ex ... formari: sed nō ex ... in plutarchi li. 2 paradoxorum cap. xi (hand)

I ℭ Capl'm.10m. Quod est de cibatione ⁊ fricatione ⁊ bal/
neatione febricitantium.

Dico ꝙ cibus dari nõ deberet febricitã/
tib⁹ vsq3 ad statũ egritudinis.⁊ hoc
vt nã tempus habeat digerẽdi humores fa/
cientes egritudinẽ ⁊ ipsos expellendi:sed qꝛ
virt⁹ nõ est sufficiẽs oibus : te opz ꝯsiderare
egritudines:qm̃ si fuerit ex egritudinib⁹ peracutis:cuius
status est ꝑpinquus ⁊ crisis debet eẽ in septimo:⁊ natura
fortis existit:tunc illud facere debes:⁊ si virt⁹ debilis fue
rit nullatenus facere debes.Sed si virtus mediocris fue/
rit:⁊ etas fuerit iuuentutis cibabis ipsuz aq̃ ordei:⁊ mica
panis lota etiã cũ aqua calida ad quãtitatẽ.ʒ.ij.vel.ij.pon
deris.⁊ istud ẽ subtilius regimẽ in nostro climate ẜm cõ
suetudinẽ nostram. Sed regimen antiquũ subtilius erat
nihil dare per hebdomadam vnã:⁊ qñ volebãt ingrossa/
re dabant aquã mellis solum.Sed hoc ferre non possunt
illi qui sunt nostri climatis ꝑpter cõpl'onẽ aeris ⁊ ꝯsuetu
dinez.Sed in climate illoꝝ corpora habent minorẽ reso
lutionẽ : ⁊ cum hoc bibunt vinũ non in multa quãtitate ⁊
comedũt carnes porcinas:que duo sunt plurimi nutrimẽ
ti.Et general'r cõsideranda est consuetudo:qm̃ qui ꝯsueti
sunt comedere ter in die non possunt predicta sustinere:⁊
maxime habentes complexiones calidas ⁊ resolubiles.
ℭ Et si cognoueris statum egritudinis esse longũ:⁊ virt⁹
infirmi fuerit debilis cibãdus est plus q̃3 diximus in ꝑn/
cipio:⁊ cum status appropinquabit minuẽdus erit:⁊ totũ
hoc est intelligẽduz forti existẽte virtute : ⁊ fortitudo vir/
tutis existit in cõplexione forti.Sed qui habẽt cõpl'ones
calidas ⁊ siccas pauci ex his famem possunt sustinere:⁊
maxime in egritudinib⁹ sibi cõsimilibus ⁊ in temporib⁹
calidis:eo ꝙ qñ talibus pati famez fecerimus:febres eoꝝ
ad incensiuas declinare faciemus:q̃3uis debiles existant
in radice vel ad ethicam:qꝛ in cõplexionib⁹ cõsimilibus
multiplicant̃ qualitates male sui natura : ⁊ magis qñ eis
facimus sustinere famez multiplicant̃ ⁊ adurunt̃ humo/
res.Et hora cibãdi eos est in declinatiõe paroxismi ꝑmi.
⁊ ante ꝑncipiuz scdi vt natura habeat spacium digerendi
humorẽ in tempore paroxismi:⁊ hoc melius existit.s.con
fortare virtutẽ ne ei accidat accidens periculosuz:cui ne/
cessariũ sit cibuz ꝑpinare vt in sincopi ex resol'one. Sed
si timuerimus aliqđ ex his cibabimus eos in ꝑncipio pa/
roxismoꝝ:qm̃ inde eos a sincopi taliter liberabim⁹ quẽ/
admodum recitat Gal'.de puero qui ꝑcepto medicoꝝ su/
stinuerat famez tribus dieb⁹. Et aliquãdo conamur ciba
re ipsos in medio paroxismoꝝ. In febribus autez conti/
nuis horaz cibandi eligere debemus in qua maioris exi/
stunt quietis:considerãdo tamẽ cõsuetudinẽ. Et ex horis
diei meliores sũt frigide.s.mane ⁊ sero.Et scias ꝙ balneũ
in declinatione febriuz collaudat̃:qm̃ superfluitates eua/
cuat subtiles.In principys vo minime : quia rigores ha/
bet prouocare:⁊ dissoluit humores ⁊ multiplicat oppila/
tiones:⁊ spargit superfluitates per corpus totum:⁊ nõ est
tutum quin inde proueniat apostema in aliquo principa/
li membro:⁊ q̃3uis humores euacuet : multiplicat tamen
caliditatẽ ⁊ siccitatẽ febrilez:siue fuerit ex aqua calida fa/
ctum:siue ex aere calido.Et necesse est vt corpora talium
non tangant̃ aqua frigida : qm̃ humores efficit crudos:⁊
propter hoc balneum fieri nõ debet nisi post factã decli/
nationem:⁊ in febribus que non sunt acute. Uina quoq3
aromatica ⁊ leuia que modicaz aquam sustinere possunt
flegmatice ⁊ melancholice exhibere possumus:sed in in/
censiuis a vino oino elongare debem⁹. ℭ Gal'.quoq3 cu/
rabat febres que erãt ex humorib⁹ mucilaginosis cuz fri/
catione:⁊ hoc indiget cõsideratione:qm̃ nõ est tutuz quin
humores sparganẽ ex fricatione ꝑ totũ corp⁹. Et ipsemet N
precipit in libro de ꝯseruatione sanitatis ꝙ ille qui habet
laxitudinẽ ⁊ corpus eius fuerit plectoricuz vel plenũ hu
morib⁹mucillaginosis vt minime moueat̃ vel exercitet̃:
neq3 balneũ intret:neq3 faciat fricationẽ ⁊ silia : eo ꝙ fri/
catio nõ euacuat ex humorib⁹ nisi qui sũt subcutanei ⁊ in/
ter musculos.qui aũt sunt i venis nullaten⁹ eũari pñt nisi
cũ medicis laxatiuis.Et ẽt vides ꝙ si sanus faceret frica/
tionez ꝑceptã ab ipso in laxitudine.s.ita magna:de neces/
sitate cutis ãparet̃:eo ꝙ fricatio hec in vltimo grauitatis
existit.⁊ illis maxie q hãc patiunt̃ egritudinẽ cũ in laxitu
dine semꝑ videant̃ eẽ. ℭ Iaz ğ sufficiẽter scripsim⁹ sicut
nobis vr̃ gñal'r curas febriuz putridarũ. nunc aũt redibi/
mus ad curam vniuscuiusq3 particulariter. O
ℭ Capl'm.11m.Quod est de cura febrium cholericarum:⁊
primo de cura tertiane.

Hec febris si fuerit pura tertiana erit
secura absq3 periculo. Et
scimus certissime ꝙ natura habebit dñium
super hunc humorez.⁊ ꝑpter hoc non debe/
mus euz mouere cum medicinis attractiuis
sicut est scamonea:eo ꝙ rectificando eã quãtuz plus pos/
sumus semꝑ membris principalib⁹ habet inducere nocu
mentũ:⁊ ꝑpter hoc virtutez debilitat:⁊ auget etiam cali/
ditatez febrilem ⁊ siccitatẽ suam:⁊ si aliud non induceret
nocumentũ nisi conamen surgendi ⁊ decũbendi modicũ
non inueniret̃:qa cõplexio inde supcalefit ⁊ debilitatur.
Sed apparente signo digõnis nõ est maluz dare aliquaz
medicinã attractiuã in hunc moduz.s.qꝛ ꝑmo dare debes
ea que primo hñt lenire mãz ⁊ humectare sicut syrupuz P
viol'.⁊ tamarindi.⁊ ad reprimẽduz nocumẽtuz stomachi
adde aliqd ex mastice:⁊ reubarbarũ in hoc loco optimũ
existit:qm̃ reprimẽdo nocumentũ predictarum laxat.Et
quãtitas quaz dare debes ex reubarbaro est a duabus.ʒ.
vsq3 ad tres miscendo ei syrupum iulep ⁊ squinçibin.añ.
ʒ.j.cum.v.partibus aque frigide : ⁊ infra diez potabis cũ
aqua ordei:⁊ hoc faciẽdum est omni die nisi natura mo/
ueret̃ bis in die ad assellam:sicut cõuenit:⁊ si natura mo/
ueret̃ ex hac medicina vltra quãtitatẽ minue ẜm portio/
nem ex ea.Et sumus cõtenti in hac febre ex infrigidatiõe
⁊ humectatione cum aqua ordei ⁊ syrupo iulep.eo ꝙ hec
febris nõ existit intense caliditatis cũ sit ex cholera nãli.
Et sumus cõtenti oppil'ones ipsius remouere cum aqua
ordei ⁊ squinçibin soluz cũ modica in ea reperiat̃ oppila
tio ⁊ forsitan nihil. ℭ Et facta digestione si sufficit dare
myrabolanos citrinos bene qdez : sinaũt ꝑpina infirmo
ex scamonea charateres.ij.cũ tantũdem masticis:⁊ cũ.ʒ.j.
syrupi de nenufare.⁊.ʒ.5.syrupi maloꝝ.Syrup⁹ de nenu
fare:qꝛ frãgit q̃litates ipsius scamonee ꝑmas.s.ei⁹ calidi/ Q
tatez ⁊ siccitatẽ:⁊ cuz hoc ꝯfortat aromaticitate sua mem
bra ꝑncipalia.Et syrupus pomoꝝ:eo qꝛ frãgit eius siccita
tem:⁊ remouet nocumẽtum ꝑncipaliũ mẽbroꝝ ab ipsa:⁊
mastix qa ꝯfortat ⁊ remouet nocumẽtuz ꝑncipaliuz mẽ/
broꝝ:⁊ medici iaz ipsis vsi fuerũt ad occultãduz malitiã
scamonee.Et si timebis debilitatẽ infirmi cibabis ipsum
mica panis lota.⁊ iã testificauit Hip.ꝙ nisi fuerit ex erro
re ꝙ hec fe.nõ trãsit.xiiij.diez ẽt si fortissima fuerit. Sed
si hec feb.nõ fuerit ex pura cholera : sed erit ex vitellina:
vel prassina: vel eruginosa non euadit hic absq3 periculo
magno:⁊ maxie quãdo fuerit ex prassina vel eruginosa:⁊
mihi vr̃ impol'e ꝙ aliquis ab eruginosa euadere posset.
Et he febres longos habent paroxismos ⁊ pessima acci/
dentia.⁊ propter hoc indigent purgatione cum medicina
attractiua quã suprascripsimus. prius ablata caliditate ⁊
sicci.ipsius.Et nõ est maluz vt misceas ipsi medicine ali/
quid

Intellige decocta. [margin, beside "rit:⁊ etas fuerit iuuentutis"]

K [margin]

L [margin]

In 8 ingenio 10°,ad ꝑnm. [margin]

M [margin]

In 8 ingenio vbi supra. t. 12°.⁊ alibi. [margin]

Cõtra Gal. 4ºad medic. [margin, beside N]

Dosis reubarbari a.ʒ.ij.vsq3 ad.iij.contra moder. idem Mesue.c.ꝑprio fere. sed 2ºcañ.alr' sic fit Auicẽ. [margin]

Nota ꝙ non sequimur mo Auer.de dando mica in dãdo ꝑ ra cã panis ablutam ⁊ est panatela. [margin]

A gd de polypodio qd̄ arabice dr̄ belbeg: eo ꝙ purgat cholerā adustā ⁊ grossā ⁊ meliꝰ. postq̄ fregeris siccitatem eiꝰ cū oleo amygdalaꝝ dulciū. ⁊ apire oppilōnes in hac febre ꝓpriū existit nisi fuerit excedētis calitatis: qd̄ si fuerit: tūc intēdere debes solū ad ifrigidādū ⁊ humectādū.

¶ Cap. 12m. Quod est de cura causonidis.

Hec febris est itēsi caloris ⁊ prauoꝝ accñtiū. ⁊ dr̄ icēsiua: ⁊ impossibile ē ꝙ h̄ ex chola nāli gñet. Et i ista ꝯueniēs existit purgare cū medicia attractiua a p̄nᵒ ipsiꝰ. ⁊ minuere ex sanguie si signa sanguis apparebūt dādo ei oi die. x. aureos tamaridoꝝ infusoꝝ in aq̄ simplici absq̄ syrupo ⁊ aliq̄ alia re dulci: ⁊ post dabis ei bibere aquā ordei: ⁊ postea ꝑ totū diē potabis eū aq̄ angurie. ⁊ h̄ regimē ꝓpriū existit oibꝰ febribꝰ q̄ sūt in vltima calitate: ⁊ nō dimittas aquā angurie ⁊ aquā

B sup niuē ifrigidatā: qm̄ si ꝯuerteris hāc febrē in lentā ⁊ chronicā meliꝰ lōge existit q̄ȝ vt eger moriat̄. Et h̄ ēt dixit Abumeron Auēçoar de q̄dā puero quē ipse medicanit: cui dabat oi die aquā angurie: ⁊ quottidie cholam vomebat. ⁊ tñ tal'r fuit opatꝰ donec illa febris ꝯuersa fuit ad chronicā: ⁊ ide liberatꝰ fuit. Et mihi vr̄ ꝙ aq̄ angurie lōge melior existit q̄ȝ aq̄ in niue infrigidata in h̄ casu: eo ꝙ aqua in niue ifrigidata: q̄uis sit in vltima frigiditate velociter tñ recipit caliditatē ⁊ adhuc magis: q̄a aqua cū sit simplex nihil restaurat neq̄ ꝑstat corpori nisi frigidā q̄litatē solū: sȝ aq̄ angurie restaurat ⁊ addit in sanguinē faciēdo frigidā subāȝ ⁊ q̄litatē. ¶ Sȝ qñ febres erūt lente ⁊ lōgi erunt paroxismi: ⁊ certꝰ eris ꝙ nō ex cholera pura erūt: sed erit ex vitellina que nāli frigidior existit: tūc studere debes plus in aperiendo oppilōnes q̄ȝ in infrigidādo ꝯriuȝ eiꝰ qd̄ fieri dȝ i illa q̄ fuerit ex chola pura: q̄uis raro tales iueniāt̄. Et laudabiles medicie i hac ꝑte sūt q̄ hñt v̄tutē apitiuā absq̄ forti calitate sic̄ capillus vene. ⁊

C radix apy. ⁊ semē feniculi frāgēdo siccitatē eoꝝ cū radice ligricie. ⁊ calitatē cū violis. ⁊ flore nenufaris. ⁊ semibꝰ cōibꝰ. Et studeas ponē in medicis res q̄ hñt mēbra p̄ncipalia ꝯfortare. sic̄ ē mastix ⁊ spica nardi componēdo ista cū syrupo sçnçibin. Et esto studiosus ponē i medicis solutiuis q̄ hñt cholaȝ eūare cuȝ q̄ātitate flegmatis sic̄ ē semen hrubi. i. semē chartami. frangendo tñ caliditatē ⁊ siccitatē eoꝝ. Et hec est cura omnium febrium cholericarum.

¶ Cap. 13m. Quod est de cura febris flegmatice.

Hec febris cū fuerit ex flegmate simplici ⁊ nāli: ⁊ de h̄ fueris certus: tūc studiosus eē debes in icidēdo humores: ⁊ in subtiliādo ⁊ oppilōnes apiendo plusq̄ ifrigidādo ⁊ humectādo: ⁊ sufficit tibi in hac itētiōe sçnçibin cū iure ciceꝝ occultādo siccitatē eoꝝ cū radice ligricie. Et adde huic cōpōni aliquid ex spica ⁊ mastice qm̄ in hac febre stōchus d̄bilis repit̄. ⁊ cōueniētior opatio in p̄ncipio huiꝰ febris ē lenire nām cuȝ

D semie chartami ⁊ semie vrticaꝝ fracta siccitate eoꝝ p̄us cū tereniabin. Et seruato h̄ regimie ꝑ hebdomadā vnaȝ ꝓpinabis ei medicinā laxatiuā q̄ heat illū hūorē eūare. ⁊ melior illaꝝ mediciaꝝ est turbith. q̄a a ꝓprietate habȝ trahere ⁊ expellere humiditatem que in ore stōchi est: ⁊ agaricus ēt cū eo: q̄a eradicat humorē grossum ⁊ apit oppilationes. ⁊ si addideris aliud ex hierapigra nō est malū ꝯfidēdo mag̃ in agarico ⁊ turbith: ⁊ aliq̄ñ occultādo ⁊ frāgēdo siccitatē eoꝝ cū oleo amigd̄. dulciū. ¶ Colloqntidā autē in tuis medicinis euitabis ponere q̄ātū plus poteris. Et si apparuerit tibi ꝙ humor sit tante duriciei ꝙ nō possit euacuari absq̄ ea: adde ex ea aliquid in p̄dicta cōpōne occultādo malitiā eiꝰ cū chachina: ⁊ credo ꝙ sit

E dragātū ⁊ cū amygdalis. Et dosis eiꝰ est media ps aurei: ⁊ tales purgādi sunt bis qm̄ in vna vice nō pñt purgari ꝑꝑ grossiciē humoris: ⁊ h̄ nō facias nisi virtus fuerit fortis ꝯsideratis aliis ꝯditionibꝰ supra dictis: medicia xᵒ facta ex turbith in p̄ncipio huiꝰ febris non est mala. ¶ Cibus xᵒ in p̄ncipio huius febris sit pulla parua secure: eo ꝙ status eius non est minor trium septimanarum: ⁊ est possibile vt ipsa duret vsq̄ ad. 40. dies ⁊ vltra. Rasis aūt dicit ꝙ trāsacta septimana quarta nō est malū infirmo exhibere trociscos de rosis cōpletos cū aqua cicerū: eo ꝙ hāc febrem patiētes in fine leuiter deueniūt ad debilitatem stōchi ⁊ epatis: ⁊ cadūt de facili in hydropisiȝ. ¶ Et ego meo tempore vidi quosdam habentes febres chronicas q̄bus medici nostri ꝓpinabāt eis syrupū sçnçibin solū: ⁊ ceciderunt in hydropisim: ⁊ mortui sunt. Et qd̄ dico de trociscis de rosis in hoc loco nō dico nisi cau-

F sa exēpli ⁊ silitudinis: tñ tu debes dare ex silibꝰ medicis s̄m plus ⁊ minus ꝑut tibi meliꝰ videbit̄ ꝯuenire: etiaȝ ꝙ sile huic itētioni repit̄ est çuccharꝝ rosatū p̄terq̄ frigiditati magis videt̄ ꝑtinere q̄ȝ trocisci dicti. Et si videbit̄ tibi ꝯueniēs miscere cū iure ciceꝝ syrupū squinçibin facit illud: ⁊ si iflatio in pedibus aut in palpebris apparebit tibi: caueas a syrupo squinçibin: qm̄ hȝ ꝑducere ad hydropisim queādmodū diximus. ¶ In febribꝰ xᵒ flegmaticis nō recipiētibꝰ digōnē: quoꝝ facies ⁊ vēter tumescūt: ⁊ colores eoꝝ plūbei videbunt̄. Gal. videt̄ ꝙ tales sunt eūandi ꝑ fricationē donec vigilant diuidēdo t̄ps eoꝝ ita ꝙ dimidiū t̄ps eoꝝ sit fricādo: ⁊ dimidiū sit dormiendo. Et dabimꝰ ei bibē aquā mellis cū hyssopo ⁊ ligritia. Sȝ Gal. potabat eos aq̄ ordei: sȝ eā ego nō laudo i h̄ casu: eo q̄a nocet stōcho: ⁊ facit horripilationē: nisi cum ea fuerit parū masticis ⁊ pipis ⁊ radicū feniculi: ⁊ nō debemꝰ eos diu dimittere absq̄ cibo. q̄a inde recipiūt nocumentuȝ:

G q̄uis leuiter pati famē possint. qm̄ quādo iste hūor mucillaginosus multiplicat̄ in corpore: talis humor cū difficultate maxia pōt ad sanguineȝ cōuerti: ⁊ ꝓpter hoc virtutes eoꝝ debilitant̄ donec ad syncopim hñt ꝯuenire. ⁊ ideo eis dare debemꝰ micā panis lotam cū aq̄ mellis: vl' cum vino aromatico. Et hic est modus fricationis qui p̄ceptus est a Gale. in hoc casu. s. ꝙ habere debes gausapia aliquātulū grossa ⁊ vetusta: ⁊ in p̄mis icipere debes a superiori cruriū descēdēdo iferius ad pedes: ⁊ postea frica genua: ⁊ postea superiora coxarum descēdēdo ad genua. ¶ Et postea icipies fricationeȝ ab humeris vel spatulis descēdēdo per brachia ad manꝰ. deinde fricabis dorsum icipiēdo a sūmitate eius veniēdo vsq̄ ad pedes: ⁊ sic fiat per totū diem. Et si ifirmus senserit laxitudinem inunge cum oleo non habēte stipticitatē. sicut oleum camomel-

H linum ⁊ anhetinū: qm̄ est bonum. Et dicit Gal. ꝙ postea abstergere debes oleum: eo ꝙ angustiā prestat: ⁊ hoc est qd̄ Gal. videtur dicere de huius egritudinis regimine. Et quia in hac febre accidens syncopis consueuit perueni-re. ideo memoratus ero eius curam vbi tractabo de curis accidentium obmittendo eorum causas.

¶ Cap. 14m. Quod est de cura febris quartane.

Illud aūt quo plus idigemus in hac febre ē apire, icidere, ⁊ subtiliare: ⁊ modicū i ipsa idigemꝰ fricatiōe, ifridatiōe, ⁊ humectatione. q̄si nihil: ⁊ cura huiꝰ febris q̄si ꝯria existit cure causonidis eo ꝙ i causonibꝰ attēdimꝰ ad febrē solū: ⁊ i hac cause. Et ꝑꝑ h̄ eligere debemꝰ medicinas icisiuas: subtiliatiuas: ⁊ spleni appropriatas sicut radix capparis: ⁊ scolopēdria: ⁊ tamariscus eo ꝙ istō mēbrū potēs est ferre medicinas fortes ⁊ aperitiuas absq̄ nocumēto. Et potes ꝯficere has medicinas

I cuz syrupo squinçibin facto ex vua passa. Et opz in pnci-
pio te eūare mām cuz belbeg.i.polypodio excta virtute
eius in iure galli veteris:ꝛ oleo amygō.ꝛ si vis digōnem
expectare in hac febre potes facere pp ipsius modicū pe
riculū qð ferre pōt. ¶ Et si vis purgare an pfectā digō-
nez poteris facere facta incisiōe cū syrupo pdicto p duas
septimanas vel tres. Et medicine q̄ hn̄t trahere hūc hu-
morem:ꝛ purgare sunt iaz manifeste ꝛ ēt hn̄t gradus:ꝛ q̄
in pmo gdu repiunt sunt myrab.indi ꝛ emblici:ꝛ postea
polypodiū:ꝛ tales.sunt q dimittūt myrabolanos pp eoꝝ
stipticitatē:ꝛ post polypodiū ē epithimū. Et opatio isti⁹
fortior est opatiōe polypody ꝛ maiorē corpori īfert āgu
stiā:ꝛ hac de causa idiget occultatiōe illaꝝ duaꝝ reruz.s.
remittēdo ipsius q̄litates pmas:ꝛ eius remittendo mali-
tiā:ꝛ pp hoc nō est malū miscere isti medicine mediciaz
que faciat ipsaz velociter festinare sicut ponēdo cuz pdi-
cta medicina karacta duo scamonee vel tria cū tertia pte
vnius aurei de maiorana:ꝛ hoc nō facimus causa expel-
lēdi ipsuz humorē:sed pp debilitatē ꝛ taditatē ipsaꝝ me-
dicinaruz ordinamus dictā additionē vt recipiat ide pn-
K cipiū expellendi.post epithimū est lapis laçuli. Sed ab
elleboro nigro cauere debes toto posse:cōpleta aūt dige-
stione huius febris a Gal.theriaca collaudat:ꝛ an dige-
stionē recepta posset ipsaz ad causonidē conuertere. Sz
si tēpus fuerit frigiduz:ꝛ etas senectutis existeret diatriō
pipereon facta digestione mirabiliter confert:ꝛ maxime
in frigidis regionibus. Et indiges in hac febre circa sple
nem studere.s.emplastrādo ipsuz cum rebus remouenti-
bus ipsius tumorē ꝛ eius duriciē resoluentibus quemad
modū in cholica solliciti eē debem⁹ circa epar: ꝛ in fleg-
maticis in orificio stōchi:qm̄ membruz istud in quo ma-
xime talis humor putrefit ꝛ ardet sicut ignis i hac febre
melancholica est splen:ꝛ in cholicis est epar:ꝛ maxie cō-
tinuas ex cholera patiētes:ꝛ in flegmaticis circa stōchū
existit:quare in istis tribus generibus febrium cōueniēs
est dicta mēbra cōfortare ꝛ humorem digerere ꝛ rectifi-
care. Et si cognoueris in predictis sanguinem exuberare
in pncipio eos minuere debes. ¶ In flegmatica ꝟo mi-
hi videt q cū timore magno flōmia sit faciēda.qa in ea
multa quātitas humoꝝ crudoꝝ reperitur. In febre autē
acuta que dicitur muthabecca:ꝛ in latino synoca vocat:
scire debes q quando putredo pualuerit:tunc purgatio
L existit melior flōmia:ꝛ si quātitas sanguinis plus ipsa pu
tredine reperitur:tunc melius est flōmare q̄ȝ purgare. Et
sic iam finitus est tractatus omniuz febrium putridaruz
generaliter ꝛ specialiter. Et postq̄ȝ curas simplicinm co-
gnoueris perfecte ex ipsis scire debes leuiter curas com
positarum velut hemitriteoruz ꝛ suarum siliium.

¶ Cap.15m. Quod est de cura ethice.

Nunc autez mihi remanet de ethica
determiare. Hec febris
cū sit de mala cōplōne sine mā cal'a ꝛ sicca:
ideo itētio curatiōis vna existit.s.īfridare ꝛ
humectare ꝛ plus idigem⁹ in hac humecta
tione q̄ȝ ifrigidatiōe.q̄re infrigidare debes ꝛ humectare
M cū oib⁹ rebus quib⁹ potes. Et h̄ dupl'r fieri pōt:vno mō
cū rebus itrinsecis:ꝛ alio cū extrinsecis:sicut cum balneo
vnctionib⁹ ꝛ emplastris. Hec qdē febris tres gradus ha
bere videt q varianī ƀm plus ꝛ minus:quoꝝ qdez pri-
mus leuiter curari pōt:secundus difficilis existit: tertius
ꝟo minime curari pōt. Et cura quidē primi gradus ꝛ se
cundi eadē existit:nisi qa diuersificat ƀm plus ꝛ minus.
Cibus autem qui maxime cōuenit in hac egritudine est
lac:ꝛ melius ex eo est lac mulieris:ꝛ post ipsuz est lac asi
ne.ꝛ post illud est lac capre:ꝛ est necesse ea a qbus reci-

N pitur lac nutrire cibis optimis ƀm suā nām ꝛ faciētibus
digōnez laudabilez:ꝛ ipsuz in ieiunio dare debem⁹ in ea
quātitate qua digeri possit.ꝛ cōuenit tibi studere vt hn̄ di
gerat:eo q lac in stōcho de facill casear cōsueuit:q̄re ici-
pere debes a modico dādo ei primo.℥.j.ꝛ sic addēdo do-
nec deuenias ad dimidiū rotulū. Aqua qdē ordei eis ma
gnā hz necessitatē:ꝛ q̄ȝuis corpora eoꝝ maiori idigēt nu-
trimēto ceteris corporib⁹:ideo quia virtus eoꝝ nutritiua
debilis existit:ꝯueniens est studiū adhibere in prebēdo
eis cibaria digestibilia ꝛ boni chimi. Quare de carnibus
laudabiliores q̄ eis existunt sunt pulle gallinaꝝ q̄ nutrite
sunt ex frumēto. Et vitellū oui siliter eis est optimū nu-
trimentum capones nutriti ex amygdalis ꝛ frumento eis
O collaudanī optime. Et si in corporibus eoruz calor fortis
reperit nō est malū eis ppinare aliqd ex olerib⁹ aliqbus
frigidis:ꝛ que ex eis magis laudabiliores existūt sunt la
ctuce:qa somnū puocant:ꝛ ipsi idigent ipso plus ceteris
hoibus:ꝛ qa ꝟtutes eoꝝ sunt debiles:ideo cibaria eorum
debemus diuidere in vicib⁹ plurib⁹ sicut in sequēti dictu
ri sumus. ¶ Sz in balneādo eos debemus magnā habē
ꝯsiderationē:eo q isti nō videnī hře necessitatē calefaci-
endi:resoluēdi:nec eūandi:qd enim pficies ex infrigida-
tione accn̄tali acqsita ex balneo:cum humores inde eua-
cuenī:ꝛ hoc non cōfert nisi in mala cōplōne māli. ¶ Et
postq̄ȝ ita est mihi videtur q ipsi non indigeāt aliquo ex
aere balnei:ꝛ q̄ȝuis aqua calida habeat humectare:cuz h̄
tamen facit resolutionem. ¶ Sed balneuz aque frigide
mihi videtur esse melius si possit ipsuz conuenienter su-
stinere. ¶ Et scias q Galenus manifeste dicit q ipsi nō
indigent balneo nisi causa preparationis suoruz corporū
P vt aquā frigidā valeāt sustinere cū aqua balneari debēt
in fine balnei. Et balneuz ƀm ipsum taliter debet prepa-
rari.s.q infirmum ferre debemus cum lecto suo ibi:ꝛ cuz
fuerit in camera prima ipsius balnei extendere debem⁹
plumarium paruum ꝛ eum superponere ibi debemus:et
si illa prima camera tepida esse reperitur ibi eum a pan-
nis expoliare debes:ꝛ ordinare debes q a quatuor homi
nibus capiendo a quatuor angulis plumary feranī ad ca
merā secundā:ꝛ ibi ipsuz reponant nuduz. Sed tēperan-
tia camerarū balnei vna alteri comparari debet.s.q ea-
dez pportio esse debet secūde ad tertiā que prime ad se-
cundā:ꝛ cuz fuerit in camera secūda inungi debz oleo te-
pido:ꝛ postea ponēdus est in camera tertia:ꝛ ibi ponen-
dus est in balneo vel tina aut pila:qð idez est. Et in vna-
quaq̄ȝ cameraꝝ tātū morari dz quātū ipse infirmus pos-
set incedere suauiter ab vno capite earuz ad aliud. Et ex
tunc ipse infirmus debet poni in balneo vel tina seu pila
aque tepide plena:ꝛ illic morari debet tēperate:ꝛ postea
balneādus est aqua frigida:ꝛ istð est regimen qð aperuit
Gal.in h̄ casu de balneo. Sz Rasis sentire videtur q ta-
les infirmi non idigeant nisi balneatiōe aque tepide. Sz
quia impossibile est vt tales quando expolianī vt eis nō
eueniant horripilationes:ꝛ specialiter in exitu ab aq̄ cali
da:ideo necesse est vt tina vel balneuz eoruz fit in came-
ra temperata que non excedat in caliditate vel frigidita-
te:ꝛ aqua similiter tēperata esse debet:ꝛ sic videtur ei vt
inde aliquod iuuamentū recipere debeāt. ¶ Sed iuua-
mentum appositionis fecis picis est eo q virtus istoruz
attractiua debilis esse reperitur:ꝛ propter hoc ponendi
sunt primo in aquam calidam:eo q in illa principiuz at-
tractionis esse reperiī:ꝛ in eadem tm̄ morari debēt quo-
usq̄ȝ membra eorum vndiq̄ȝ tumescere videantur.ꝛ pori
per totum aperiantur:ꝛ deinde pix est apponenda.ꝛ hec
oia recitat Gal.vbi loquiī de cura malitie cōplōnis cali-
de ꝛ sicce stōchi. ¶ Abumeron Auençoar autē velle vi-
detur

A detur ꝙ nos eos in tina aq̄ tepide solū ponere debemus absq̄ itratiõe stuphe: ꝛ in exitu tine ꝑpinādū est eis lac: ꝛ cum digestuȝ fuerit iterum ponēdi sunt in tina: ꝛ postea dabis eis aquaȝ ordei: ꝛ facta digestione ipsius dabis eis micā panis lotā cū rebus ꝑdictis. ℂ Sȝ ex reb⁹ que extra ius fiūt sunt balneū: ꝛ balneatio ꝼm ꝙ diximus: ꝛ etiam aer: ꝙ si fuerit calidus: debemus eū īfrigidare abstergēdo domū: ꝛ substernēdo in ipsa folia frigida: sicut sunt rose: ꝛ folia salicis: ꝛ flores nenufaris: ꝛ folia vitis cū suis florib⁹: studēdo vel igeniando: vt aq̄ frigida a supiorib⁹ ad iferiora dscendat. Et vt domus septētrionalis existat. Et ꝙ ille fenestre sint apte vñ sol minime possit penetrare: ꝛ ille claudanꝭ vñ pōt itrare. Et qñ aer fuerit frigidus non indigebūt ꝑdictis: nisi vt ipm trabāt sicut est: ꝛ maxīe qñ principiū male cōplōnis fuerit a stōcho vel a pectore vl' ab intestino ieiuno vel a renibus: ꝛ ab istis ipsa mala cōplexio deinde deriuaꝭ: ꝛ possibile est etiā ꝙ illa mala cōplexio icipiat a corde: ꝛ ide ad ꝑdicta ꝛ ad totū corp⁹ deriueꝭ. Quare studere debes ad sciēduȝ vñ babeat ꝓuenire febris ipsa: ꝛ cū sciueris mēbrū a quo ꝓmo ꝓcedit h̄ mala qualitas febrilis studeas ipsum infrigidare ꝛ bumectare absq̄ trabēdo ipm a sua nāli cōplone ꝛ specialr̄ si mem brū fuerit maximi iuuamēti. Et emplastra ꝯueniētia bis mēbris sunt emplastra facta cū rosis ꝛ sandalis ꝛ berbis frigidis aromaticis: vel cū cera sicut dicit Gal'. Et cuȝ infrigidare volueris principalia addas aromatica ꝛ stiptica. Et istud est regimē etbice cum fuerit in vltimo: sȝ qñ fuerit in principio cum leuioribus curari poterit.

ℂ Cap. 16ᵐ. Quod est de syncopi ꝛ suis particulis: ꝛ oib⁹ accidentibus impedientibus curationē febris.

Et postq̄ locuti sumus de febribus absq̄ accñtib⁹ ꝓbibētib⁹ curationes eaꝝ nunc tractare volumus de febrib⁹ secuȝ bñtib⁹ accñtia. Dicamus ḡ ꝙ ista accñtia generalr̄ proueniūt ex oi re dissoluente virtutem: ꝛ bec resolutio syncopis nominatur: ꝛ prouenit necessario a mala cōplexione cordis calida vel frigida. Complexio autem mala calida aut prouenit ex rebus extrinsecis: sicut ex aere calido: vt sepe ꝯtingit diu morāti in balneo calido: aut ex rebus intrinsecis sicut ex mala complexione totius calida corporis vt contingit in causone. Frigida ꝟo cōtingit aut ex rebus extrinsecis: sicut accidit ambulantibus per loca frigidissima: aut ex cōplexione frigida mēbrorum intrinseca plurimi iuuamenti: sicut accidit ex ore stomachi ꝛ ex suffocatione mr̄icis. Aut ex mala complexione totius corporis frigida vt cōtingit in febribus putridis que fiunt ex bumorib⁹ grossis ꝛ viscosis ꝛ mucillagiosis: ꝛ bec complexio frigida qñq̄ acquiritur ex superflua euacuatione diminuente caloreȝ naturaleȝ. quoniam quando calor naturalis superflue diminuitur: ipossibile est vt possit regere corpus: ꝛ oēs operationes frigidiores debito existunt. quare ꝓuenit syncopis. Non dico tñ ꝙ ipsamet diminutio quātitatis iducat syncopim. sed ineq̄litas q̄litatuȝ: eo ꝙ cuiuslibet generabilis ꝛ corruptibilis causa est ꝓportio q̄tuor qualitatū. s. caliditatis/frigiditatis/bumiditatis/ꝛ siccitatis: quemadmodum in libris nālibus declarauimus. Spēs aūt euacuationū que aliquādo ꝓabundare ꝯsueuerunt sunt sicut supfluus fluxus vētris ꝛ vomitus: ꝛ supfluus fluxus sanguis nariū ꝛ bemorroydaꝝ ꝛ alioꝝ membroꝝ: ꝛ in mulieribus supfluus fluxus mēstruoꝝ: ꝛ etiaȝ quādo in partu superflue exuberant. ℂ Et pōt etiam syncopis prouenire ex ruptura seu crepatura: vel ex aptura magni apostematis subito: ꝛ vigilie similiter boc facere possunt. Et etiam accidentia anime sicut excedens gaudium ꝛ tristi

E tia: quoniā bec faciūt spiritus exbalare superflue dilatando ꝛ constringendo: ꝛ inde in substantia membroꝝ anbelitus spiritus malam acqrit complexionem. Et etiaȝ fortis dolor est vna ex rebus que ducūt ad syncopim: ꝛ boc accidit aut ex mala complexiōe acq̄sita ex dolore aut superfluitate motus v̄tutis expulsiue facientis dolorem: sicut dicit Gal'. Hec aūt que dicta sunt: sunt omnia accidentia que babēt syncopim facere ꝛ promouere. Et summarie scire debes: ꝙ quādo syncopis fuerit cū febre: studendum est tunc in remouēdo ꝛ rectificando seu curādo syncopim: q̄uis contrarium feb. videatur. ℂ Et nos dicturi sumus modum eius cuȝ ipsius curā tractabimus. ℂ Et nunc icipere intēdimus tractare de syncopi ꝓcedente ex causa crudorum bumoruȝ. Dicimus itaq̄ ꝙ curatio buius est regimen predictum in curatione barum febriuȝ. quare si ex negligentia: vel defectu ipsius in syncopiȝ inciderint: iuuabimus eos in primis propinando cibū: etiā si in medio fuerint paroxismi: q̄uis nostre intētioni contrarium videatur: cum intendamus ꝙ natura egritudi

F ni debeat preualere: ꝛ in boc casu nibil vino melius reperitur. quare dico ꝙ q̄uis vinum sarracenis bibere licitū non sit: tamen in boc loco ita licitum esse videtur vinuȝ bibere: quemadmodum eis licitum est comedere carnes morticinas. scilicet que per se moriuntur vl' suffocanꝭ babentibus necessitateȝ: quare incipere debemus eis dare micam panis infusam vino. Et vinuȝ qđ melius reperiꝭ est aromaticum: cuius caliditas penetrare potest per totum corpus: qđ sit sine amaritudine ꝛ stipticitate: ꝛ est illud vinum qđ est vinosum pungitiuum in ꝓncipio: ꝛ post delectabile sine aliqua amaritudine ꝛ pōticitate. Et mibi non placent vina in nostris partibus assueta sicut sunt vina picis: ideo q̄a sunt vina medicinalia ꝛ non nutribilia:

G ꝛ nocent principalibus membris sua siccitate ꝛ acuitate. Diamuscum autem in talibus propinatum cum vino nō nocet: ꝛ in principio syncopis rorare faciem ꝛ aspergere cum aqua roſ. vel saltem conueniens est cum frigida: ꝛ si syncopiȝans babuerit ap̄a epatis vel stomachi vel similiuȝ membrorum: non speres eum curare cum exbibitione cibi: q̄a cibus plus multiplicat apostema q̄ fortificet virtutem. ꝛ fricare extrema in bora syncopis conueniens existit. Illis ꝟo q̄bus prouenit syncopis ex caliditate vel acumine renū: qđ scire poteris ex signis dictis ab Hip. q̄ sunt nares acute: oculi concaui: timpora plana: ꝛ similia: cura illorum est contraria supradicte: q̄a ad conseruationem illoruȝ non indigemus abstinentia cibi nec respicere diem creticam neq̄ statum egritudinis aliquo modo. Et ex cibis conuenientioribus omnibus est mica panis: vel kist ordei cum granis granatoruȝ: quia in granis granatorum proprietas reperitur resistendi putrefactioni: ꝛ

H vt cibus in fumositatibus malis cōuerti minime possit. ꝛ ex cibis etiam qui ipsos babent confortare sunt vitella ouoruȝ: ꝛ testiculi gallorum: ꝛ pulle parue. ℂ Et si syncopis fuerit ex errore cibi cibādus est ex pane infuso in vino: ꝛ sit vinum aquosum lene: odoriferuȝ: albū: sicut dicit Hip. ꝛ lymphatū sit cum aqua frigida: ꝙ si syncopis ꝓuenit ex bumoribus viscosis mucillaginosis: vinū lymphatum esse debet cum aqua calida: quoniam aqua frigida illis magnum infert nocumentum. ℂ Et tu scis ꝙ syrupus pomoꝝ ꝛ cydoniorum cum medicinis muscatis cōferunt syncopi: sed non iuuamento vini: quia natura necessario dominari debet super ipsas ad ipsarum conuersionem. Vinuȝ autem digestionī citius prepara omnibus aliꝭ s cibis ꝛ medicinis: ita ꝙ dicitur ꝙ in stomacbo non moratur ad digerendum nisi in epate solum: ꝛ in talibus tātū indigemus restauratione ꝛ nutritione: ꝙ si in

Vinu in febribus syncopim
grana granatorum resistunt putrefactioni
vinu in stomacho no moratur ad digerendum sed dumtaxat in epate

I cuꝫ syrupo squinçibin facto ex vua passa. Et opꝫ in pn̄ci-
pio te eu̅are mām cuꝫ belbeg.i.polypodio exc̄ta virtute
eius in iure galli veteris: ꝛ oleo amygd̄.ꝛ si vis digōnem
expectare in hac febre potes facere pp ipsius modicū pe
riculū qd̄ ferre pōt. ¶ Et si vis purgare an̄ pfectā digō-
neꝫ poteris facere facta incisiōe cū syrupo p̄dicto p duas
septimanas vel tres. Et medicine q̄ hn̄t trahere hūc hu-
morem: ꝛ purgare sunt iaꝫ manifeste ꝛ ēt hn̄t gradus: ꝛ q̄
in p̄mo ḡdu repiunt̄ sunt myrab.indi ꝛ emblici: ꝛ postea
polypodiū: ꝛ tales. sunt ꝗ dimittūt myrabolanos pp eoꝝ
stipticitatē: ꝛ post polypodiū ē epithimū. Et opatio isti⁹
fortior est opatiōe polypody ꝛ maiorē corpori ifert āgu
stiā: ꝛ hac de causa idiget occultatiōe illaꝝ duaꝝ reruꝫ.s.
remittēdo ipsius q̄litates p̄mas: ꝛ eius remittendo mali-
tiā: ꝛ pp hoc nō est malū miscere isti medicine mediciaꝫ
que faciat ipsaꝫ velociter festinare sicut ponēdo cuꝫ p̄di-
cta medicina karacta duo scamonee vel tria cū tertia pte
vnius aurei de maiorana: ꝛ hoc nō facimus causa expel-
lēdi ipsuꝫ humorē: sed pp debilitatē ꝛ taditatē ipsaꝝ me-
K dicinaruꝫ ordinamus dictā additionē vt recipiat ide pn̄-
cipiū expellendi. post epithimū est lapis laçuli. Sed ab
elleboro nigro cauere debes toto posse: cōpleta aūt dige-
stione huius febris a Gal. theriaca collaudat̄: ꝛ an̄ dige-
stionē recepta posset ipsaꝫ ad causonidē conuertere. Sꝫ
si tēpus fuerit frigiduꝫ: ꝛ etas senectutis existeret diatriō
pipereon facta digestione mirabiliter confert: ꝛ maxime
in frigidis regionibus. Et indiges in hac febre circa sple
nem studere.s. emplastrādo ipsuꝫ cum rebus remouenti-
bus ipsius tumorē ꝛ eius duriciē resoluentibus quemad
modū in cholica solliciti eē debem⁹ circa epar: ꝛ in fleg-
maticis in orificio stōchi: qm̄ membruꝫ istud in quo ma-
xime talis humor putrefit ꝛ ardet sicut ignis i hac febre
melancholica est splen: ꝛ in cholicis est epar: ꝛ maxie cō-
tinuas ex cholera patiētes: ꝛ in flegmaticis circa stōchū
existit: quare in istis tribus generibus febrium cōueniēs
est dicta mēbra cōfortare ꝛ humorem digerere ꝛ rectifi-
care. Et si cognoueris in predictis sanguinem exuberare
in p̄ncipio eos minuere debes. ¶ In flegmatica ꝟo mi-
hi videt̄ ꝙ cū timore magno flōmia sit faciēda. ga in ea
multa quātitas humoꝝ crudoꝝ reperitur. In febre autē
acuta que dicitur muthabecca: ꝛ in latino synoca vocat̄:
L scire debes ꝙ quando putredo p̄ualuerit: tunc purgatio
existit melior flōmia: ꝛ si quātitas sanguinis plus ipsa pu
tredine reperitur: tunc melius est flōmare q̄ purgare. Et
sic iam finitus est tractatus omniuꝫ febrium putridaruꝫ
generaliter ꝛ specialiter. Et postq̄ curas simplicium co-
gnoueris perfecte ex ipsis scire debes leuiter curas com
positarum velut hemitriteoruꝫ ꝛ suarum siliium.

¶ Cap. 15m. Quod est de cura ethice.

Nunc autez mihi remanet de ethica determiare. Hec febris
cū sit de mala cōplone sine mā cala ꝛ sicca:
ideo itētio curatiōis vna existit.s. ifridare ꝛ
humectare ꝛ plus idigem⁹ in hac humecta
tione q̄ ifrigidatiōe. q̄re infrigidare debes ꝛ humectare
M cū oib⁹ rebus quib⁹ potes. Et h̄ dupl'r fieri pōt: vno mō
cū rebus itrinsecis: ꝛ alio cū extrinsecis: sicut cum balneo
vnctionib⁹ ꝛ emplastris. Hec qdē febris tres gradus ha
here videt̄ ꝗ variant̄ s̄m plus ꝛ minus: quoꝝ qdeꝫ pri-
mus leuiter curari pōt: secundus difficilis existit: tertius
ꝟo minime curari pōt. Et cura quidē primi gradus ꝛ se
cundi eadē existit: nisi ga diuersificat̄ s̄m plus ꝛ minus.
Cibus autem qui maxime cōuenit in hac egritudine est
lac: ꝛ melius ex eo est lac mulieris: ꝛ post ipsuꝫ est lac asi
ne. ꝛ post illud est lac capre: ꝛ est necesse ea a qbus reci-
pitur lac nutrire cibis optimis s̄m suā nām ꝛ faciētibus N
digōneꝫ laudabileꝫ: ꝛ ipsuꝫ in ieiunio dare debem⁹ in ea
quātitate qua digeri possit. ꝛ cōuenit tibi studere vt bn̄ di
gerat: eo ꝙ lac in stōcho de facili caseari cōsueuit: q̄re ici-
pere debes a modico dādo ei primo. ℥.j. ꝛ sic addēdo do-
nec deuenias ad dimidiū rotulū. Aqua qdē ordei eis ma
gnā hꝫ necessitatē: ꝛ q̄uis corpora eoꝝ maiori idigēt nu-
trimēto ceteris corporib⁹: ideo quia virtus eoꝝ nutritiua
debilis existit: ꝯueniens est studiū adhibere in prebēdo
eis cibaria digestibilia ꝛ boni chimi. Quare de carnibus
laudabiliores q̄ eis existunt sunt pulle gallinaꝝ q̄ nutrite
sunt ex frumēto. Et vitellū oui silr̄ eis est optimū nu-
trimentum capones nutriti ex amygdalis ꝛ frumento eis
collaudant̄ optime. Et si in corporibus eoruꝫ calor fortis O
reperit̄ nō est malū eis ꝓpinare aliqd ex olerib⁹ aliqbus
frigidis: ꝛ que ex eis magis laudabiliores existūt sunt la
ctuce: ga somnū ꝓuocant: ꝛ ipsi idigent ipso plus ceteris
hoibus: ꝛ ga v̄tutes eoꝝ sunt debiles: ideo cibaria eorum
debemus diuidere in vicib⁹ plurib⁹ sicut in sequēti dictu Opio Al
ri sumus. ¶ Sꝫ in balneādo eos debemus magnā habē
ꝯsiderationē: eo ꝙ isti nō vident̄ hr̄e necessitatē calefaci-
endi: resoluēdi: nec eu̅andi: qd enim ꝑficies ex infrigida-
tione accn̄tali acq̄sita ex balneo: cum humores inde eua-
cuent̄: ꝛ hoc non cōfert nisi in mala cōplone māli. ¶ Et
postq̄ ita est mihi videtur ꝙ ipsi non indigeāt aliquo ex
aere balnei: ꝛ q̄uis aqua calida habeat humectare: cuꝫ h̄
tamen facit resolutionem. ¶ Sed balneuꝫ aque frigide
mihi videtur esse melius si possit ipsuꝫ conuenienter su- In de ig
stinere. ¶ Et scias ꝙ Galenus manifeste dicit ꝙ ipsi nō 10. ad fi
indigent balneo nisi causa preparationis suoruꝫ corporū
vt aquā frigidā valeāt sustinere cū aqua balneari debēt P
in fine balnei. Et balneuꝫ s̄m ipsum taliter debet prepa-
rari.s. ꝙ infirmum ferre debemus cum lecto suo ibi: ꝛ cuꝫ
fuerit in camera prima ipsius balnei extendere debem⁹
plumarium paruum ꝛ eum superponere ibi debemus: et
si illa prima camera tepida esse reperitur ibi eum a pan-
nis expoliare debes: ꝛ ordinare debes ꝙ a quatuor homi
nibus capiendo a quatuor angulis plumary ferat̄ ad ca
merā secundā: ꝛ ibi ipsuꝫ reponant nuduꝫ. Sed tēperan-
tia camerarū balnei vna alteri comparari debet.s. ꝙ ea-
deꝫ ꝓportio esse debet secūde ad tertiā que prime ad se-
cundā: ꝛ cuꝫ fuerit in camera secūda inungi debꝫ oleo te-
pido: ꝛ postea ponēdus est in camera tertia: ꝛ ibi ponen-
dus est in balneo vel tina aut pila: qd̄ ideꝫ est. Et in vna-
quaq; cameraꝝ tātū morari dꝫ quātū ipse infirmus pos-
set incedere suauiter ab vno capite earuꝫ ad aliud. Et ex
tunc ipse infirmus debet poni in balneo vel tina seu pila
aque tepide plena: ꝛ illic morari debet tēperate: ꝛ postea
balneādus est aqua frigida: ꝛ istd̄ est regimen qd̄ aperuit
Gal. in h̄ casu de balneo. Sꝫ Rasis sentire videtur ꝙ ta- Q
les infirmi non idigeant nisi balneatiōe aque tepide. Sꝫ
quia impossibile est vt tales quando expoliant̄ vt eis nō
eueniant horripilationes: ꝛ specialiter in exitu ab aq̄ cali
da: ideo necesse est vt tina vel balneuꝫ eoruꝫ fit in came-
ra temperata que non excedat in caliditate vel frigidita-
te: ꝛ aqua similiter tēperata esse debet: ꝛ sic videtur ei vt
inde aliquod iuuamentū recipere debeāt. ¶ Sed iuua-
mentum appositionis fecis picis est eo ꝙ virtus istoruꝫ
attractiua debilis esse reperitur: ꝛ propter hoc ponendi
sunt primo in aquam calidam: eo ꝙ in illa principiuꝫ at-
tractionis esse reperit̄: ꝛ in eadem tm̄ morari debēt quo-
usq; membra eorum vndiq; tumesere videantur. ꝛ pori
per totum aperiantur: ꝛ deinde pix est apponenda. ꝛ hec 7° de inge
oia recitat Gal. vbi loquit̄ de cura malitie cōplonis cali- ad mediu
de ꝛ sicce stōchi. ¶ Abumeron Auençoar autē velle vi-
detur

A detur ꝙ nos eos in tina aq̄ tepide solū ponere debemus
absq̄ itratiōe stuphe: ⁊ in exitu tine ꝓpinādū est eis lac: ⁊
cum digestuз fuerit iterum ponēdi sunt in tina: ⁊ postea
dabis eis aquaз ordei: ⁊ facta digestione ipsius dabis eis
micā panis lotā cū rebus p̄dictis. ¶ Sз ex reb⁹ que exte
rius fiūt sunt balneū: ⁊ balneatio ſm ꝙ diximus: ⁊ etiam
aer: ꝙ si fuerit calidus: debemus eū ifrigidare abstergē-
do domū: ⁊ substernēdo in ipsa folia frigida: sicut sunt ro
se: ⁊ folia salicis: ⁊ flores nenufaris: ⁊ folia vitis cū suis flo
rib⁹: studēdo vel igeniando: vt aq̄ frigida a sup̄iorib⁹ ad
iferiora d̄scendat. Et vt domus septētrionalis existat. Et
ꝙ ille fenestre sint apte vñ sol minime possit penetrare: ⁊
ille claudant̄ vñ pōt itrare. Et qñ aer fuerit frigidus non
indigebūt p̄dictis: nisi vt ip̄m trabāt sicut est: ⁊ maxie qñ
principiū male cōplōnis fuerit a stōcho vel a pectore vl̓
ab intestino ieiuno vel a renibus: ⁊ ab istis ipsa mala cō-
B plexio deinde deriuat̄: ⁊ possibile est etiā ꝙ illa mala cō
plexio icipiat a corde: ⁊ ide ad p̄dicta ⁊ ad totū corp⁹ deri
uet̄. Quare studere debes ad sciēduз vñ babeat ꝓuenire
febris ipsa: ⁊ cū sciueris mēbrū a quo p̄mo ꝓcedit h̄ mala
qualitas febrilis studeas ipsum infrigidare ⁊ bumectare
absq̄ trabēdo ip̄m a sua nāli cōplōne ⁊ specialr̓ si mem
brū fuerit maximi iuuamēti. Et emplastra ꝯueniētia bis
mēbris sunt emplastra facta cū rosis ⁊ sandalis ⁊ berbis
frigidis aromaticis: vel cū cera sicut dicit Gal̓. Et cuз in-
frigidare volueris principalia addas aromatica ⁊ stipti-
ca. Et istud est regimē etbice cum fuerit in vltimo: sз qñ
fuerit in principio cum leuioribus curari poterit.

¶ Cap. 16m. Quod est de syncopi ⁊ suis particulis: ⁊ oib⁹
accidentibus impedientibus curationē febris.

T postq̄ꝫ locuti sumus de febribus
absq̄ accñtib⁹ ꝓbibētib⁹
curationes eaꝝ nunc tractare volumus de
febrib⁹ secuз bn̄tib⁹ accñtia. Dicamus ḡ ꝙ
C ista accñtia generalr̓ proueniūt ex oi re dis
soluente virtutem: ⁊ bec resolutio syncopis nominatur: ⁊
prouenit necessario a mala cōplexione cordis calida vel
frigida. Complexio autem mala calida aut prouenit ex
rebus extrinsecis: sicut ex aere calido: vt sepe ꝯtingit diu
morāti in balneo calido: aut ex rebus intrinsecis sicut ex
mala complexione totius calida corporis vt contingit in
causone. Frigida ꝟo cōtingit aut ex rebus extrinsecis: si-
cut accidit ambulantibus per loca frigidissima: aut ex cō
plexione frigida mēbrorum intrinseca plurimi iuuamen
ti: sicut accidit ex ore stomachi ⁊ ex suffocatione m̄ricis.
Aut ex mala complexione totius corporis frigida vt cō-
tingit in febribus putridis que fiunt ex bumorib⁹ grossis
⁊ viscosis ⁊ mucillagiosis: ⁊ bec complexio frigida qñq̄
acquiritur ex superflua euacuatione diminuente caloreз
naturaleз. quoniam quando calor naturalis superflue di
minuitur: ipossibile est vt possit regere corpus: ⁊ oēs ope
rationes frigidiores debito existunt. quare ꝓuenit synco-
D pis. Non dico tn̄ ꝙ ipsamet diminutio quātitatis iducat
syncopim. sed ineq̄litas q̄litatuз: eo ꝙ cuiuslibet genera-
bilis ⁊ corruptibilis causa est ꝓportio q̄tuor qualitatū. s.
caliditatis/frigiditatis/bumiditatis/⁊ siccitatis: quemad
modum in libris nālibus declarauimus. Spēs aūt eua-
cuationū que aliquādo p̄abundare ꝯsueuerunt sunt sicut
supfluus fluxus vētris ⁊ vomitus: ⁊ supfluus fluxus san-
guis nariū ⁊ bemorroydaꝝ ⁊ slioꝝ membroꝝ: ⁊ in mu-
lieribus supfluus fluxus mēstruoꝝ: ⁊ etiaз quādo in par-
tu superflue exuberant. ¶ Et pōt etiam syncopis proue
nire ex ruptura seu crepatura: vel ex aptura magni apo-
stematis subito: ⁊ vigilie similiter boc facere possunt. Et
etiam accidentia anime sicut excedens gaudium ⁊ tristi-

tia: quoniā bec faciūt spiritus exbalare superflue dilatan E
do ⁊ constringendo: ⁊ inde in substantia membroꝝ anbe
litus spiritus malam acqrit complexionem. Et etiaз for-
tis dolor est vna ex rebus que ducūt ad syncopim: ⁊ boc
accidit aut ex mala complexiōe acq̄sita ex dolore aut su-
perfluitate motus v̄tutis expulsiue facientis dolorem: si-
cut dicit Gal̓. Hec aūt que dicta sunt: sunt omnia acciden
tia que babēt syncopim facere ⁊ promouere. Et summa-
rie scire debes ꝙ quādo syncopis fuerit cū febre: studen-
dum est tunc in remouēdo ⁊ rectificando seu curādo syn
copim: q̄uis contrarium feb. videatur. ¶ Et nos dicturi
sumus modum eius cuз ipsius curā tractabimus. ¶ Et
nunc icipere intēdimus tractare de syncopi ꝓcedente ex
causa crudorum bumoruз. Dicimus itaq̄з ꝙ curatio bu
ius est regimen predictum in curatione barum febriuз.
quare si ex negligentia: vel defectu ipsius in syncopiз in-
ciderint: iuuabimus eos in primis propinando cibū: etiā F
si in medio fuerint paroxismi: q̄uis nostre intētioni con-
trarium videatur: cum intendamus ꝙ natura egritudi
ni debeat preualere: ⁊ in boc casu nibil vino melius repe
ritur. quare dico ꝙ q̄uis vinum sarracenis bibere licitū
non sit: tamen in boc loco ita licitum esse videtur vinuз
bibere: quemadmodum eis licitum est comedere carnes
morticinas. scilicet que per se moriuntur vl̓ suffocant̄ ba-
bentibus necessitateз: quare incipere debemus eis dare
micam panis infusam vino. Et vinuз qd̄ melius reperit̄
est aromaticum: cuius caliditas penetrare potest per to-
tum corpus: qd̄ sit sine amaritudine ⁊ stipticitate: ⁊ est il-
lud vinum qd̄ est vinosum pungitiuum in p̄ncipio: ⁊ post
delectabile sine aliqua amaritudine ⁊ pōticitate. Et mibi
non placent vina in nostris partibus assueta sicut sunt vi
na picis: ideo q̄a sunt vina medicinalia ⁊ non nutribilia: G
⁊ nocent principalibus membris sua siccitate ⁊ acuitate.
Diamuscum autem in talibus propinatum cum vino nō
nocet: ⁊ in principio syncopis rorare faciem ⁊ aspergere
cum aqua ros̄. vel saltem conueniens est cum frigida: ⁊ si
syncopiçans babuerit ap̄a epatis vel stomachi vel simi-
liuз membrorum: non speres eum curare cum exbibitio
ne cibi: q̄a cibus plus multiplicat apostema q̄z fortificet
virtutem. ⁊ fricare extrema in bora syncopis conueniens
existit. Illis ꝟo q̄bus prouenit syncopis ex caliditate vel
acumine renū: qd̄ scire poteris ex signis dictis ab Hip. q̄
sunt nares acute: oculi concaui: timpora plana: ⁊ similia:
cura illorum est contraria supradicte: q̄a ad conseruatio-
nem illoruз non indigemus abstinentia cibi nec respice-
re diem creticam neq̄з statum egritudinis aliquo modo.
Et ex cibis conuenientioribus omnibus est mica panis:
H vel kist ordei cum granis granatoruз: quia in granis gra
natorum proprietas reperitur resistendi putrefactioni: ⁊
vt cibus in fumositatibus malis cōuerti minime possit.
⁊ ex cibis etiam qui ipsos babent confortare sunt vitella
ouoruз: ⁊ testiculi gallorum: ⁊ pulle parue. ¶ Et si synco
pis fuerit ex errore cibi cibādus est ex pane infuso in vi-
no: ⁊ sit vinum aquosum lene: odoriferuз: albū: sicut dicit
Hip. ⁊ lymphatū sit cum aqua frigida: ꝙ si syncopis ꝓue
nit ex bumoribus viscosis mucillaginosis: vinū lympba
tum esse debet cum aqua calida: quoniam aqua frigida
illis magnum infert nocumentum. ¶ Et tu scis ꝙ syru-
pus pomoꝝ ⁊ cydoniorum cum medicinis muscatis cō-
ferunt syncopi: sed non iuuamento vini: quia natura ne-
cessario dominari debet super ipsas ad ipsarum conuer-
sionem. Vinuз autem digestioni citius preparat̄ omni-
bus aliȷ̄s cibis ⁊ medicinis: ita ꝙ dicitur ꝙ in stomacbo
non moratur ad digerendum nisi in epate solum: ⁊ in ta-
libus tātū indigemus restauratione ⁊ nutritione: ꝙ si in-

I ueniri posset aliqd qꝺ nutrire posset absq̃ digestiõe illõ
melius ceteris diceref:ꝛ vtili⁹ ꝑꝑ eoꝝ debilitatẽ:ꝛ qa in/
tẽdim⁹ ipsos citi⁹ iuuare q̃ȝ eẽ põt.aer autẽ in quo ĩfirm⁹
iuuari dȝ frigidus ꝛ stipticus dȝ eẽ:ꝛ generaľr tibi neces/
sariũ existit:vt talib⁹ ordines oia que habẽt rosoľoni ob/
uiare:ꝛ emplastrãdo super vẽtres eoꝝ ꝛ stõchos res sti/
pticas ꝛ aromaticas:ꝛ si calor in talibus esse fortis repif:
propinabis eis res stipticas ꝛ aromaticas. Et hñs synco/
pim causa apostematis aliquorum membroꝝ principa/
liũ nullatenus de ipsius liberatiõe ꝯfidere debemus.

¶ Cap.17ᵐ.Quod est de syncopi ꝑueniẽte cã stõchi.

Syncopis qdẽ ex stõcho ꝓcedẽs si ex
choľa q̃ in ore stõchi abũda
uerit fuerit in ꝑmis vomituȝ ꝓuocare debe/
mus:ponẽdo pẽnã eis in ore:ꝛ si cũ ℞ eyce/
re nõ poterit nãm tũc mollificare debes.Et
Gaľ.videf vt talib⁹ in hoc casu oleũ tepidum dare debe/
mus:qm̃ si vomitũ nõ habuerit ab eo saltẽ natura molli/
ficabitur inde.Sed qa he medicine que habẽt vomitum
prouocare de sui natura est ꝛ ꝓprietate stimulare virtu/
K tem:plus eo qꝺ facit humor efficiẽs syncopim:ꝛ addit in
eadẽ egritudine:ꝛ ꝓpter hoc dico ꝙ longe melius est cõ
fortare eorũ stõchos cum mastice ꝛ spica nardi:ꝛ succo
cydoniorum ꝛ folioꝝ vitis:qa taliter virtus eoꝝ expulsi
ua cõfortatur ꝛ humorem expellit:ꝛ si vomitus a se ꝓue
nerit in hoc casu valde laudabilis existit.in syncopi qdẽ
facta ab humorib⁹ frigidis dabis de electuario diatrion
pipereon:studendo extrahere humores quemadmoduȝ
dictur us sum in curis cuiusq̃ȝ membri.

¶ Cap.18ᵐ.Qꝺ est de syncopi accidẽte causa doloris.

Dico ꝙ si potes remouere dolorem re
mouẽdo causas ipsi⁹ nõ itẽdas
curare cuȝ reb⁹ exñtibus ꝯrys egritudini:ꝛ
hãc curaȝ iuenies in curis male cõpľonis q̃
accidit in vnoquoq̃ȝ mẽbro:eo ꝙ dolor ali/
quando ꝓcedit a mala cõpľone calida vel frigida: mãli
vel non mãli:ꝛ accidit aliqñ a mala cõpľone sicca absq̃ȝ
mã sicut accidit dolor in spasmo sicco.Sȝ qñ dolor itan
tuȝ fortificaf ꝙ nõ est tp̃s expectãdi:tũc curare debem⁹
etiam cum rebus augmentantibus causam.s.stupefacien
do membrum dolorosuȝ:ꝛ hec cura non confert nisi per
L accidẽs.s.priuando sensum illius mẽbri in quo mala cõ/
plexio reperitur causa humoris ibi existẽtis:ꝛ inde dimi/
nuif motus ei⁹ expulsiuus.s.eius virtus expulsiua: absq̃ȝ
tamen resolutione spirituum aliqua.Quando aũt sensus
superfluus mẽbri esse reperitur:tũc certissime superflui/
tas resolutionis spũum reperif.Et quãdo facimus hanc
spẽm curationis in doloribus a causa frigida ꝓuenienti/
bus in fine:tũc sequitur magnũ nocumentũ.Sed si cau/
sa fuerit calida:tũc non tantum sequitur nocumẽtũ:neq̃ȝ
operari debes illam curaȝ in causa frigida:nisi cum infir
mus in articulo mortis eẽ reperitur causa doloris. ¶ Et
ex huiusmodi medicinis que in hoc casu magnam habẽt
ꝓprietatẽ est philoniũ:ꝛ est rationabile ꝓpter opium re
ceptũ in ipso.Et hec cura generaliter in oibus doloribus
M acutissimis operatur:ꝛ in quib⁹ magis necessaria existit
est in doloribus oculorum:auris ꝛ dentiũ ꝛ intestinoruȝ.
Et Gaľ.precipit ꝙ minime exercere debes hanc curam
nisi postq̃ȝ ꝓnosticat⁹ fueris ĩfirmo ꝙ in fine ex ea lesio/
nem habere debet:tamẽ conari debes in remittendo no
cumentum ꝙ ex eo cognoueris esse futurũ:ꝛ in partibus
nostris quãdo volunt opiuȝ operari non faciunt nisi mi/
scẽdo cuȝ alys medicinis:sicut est in philonio.Et melius
philoniũ est illud qꝺ non est vetustuȝ superflue:qa in eo
virtus opy est ꝯsumpta non recẽs nimis.qa in eo virtus
opy superflue abundarẽ reperitur.Cura ꝟo cũ theriaca N
in doloribus remouendis est cura cause remotionis:quẽ/
admodum faciunt illa que habent remouere malam cõ/
plexionem facientem dolorem:ꝛ propter hoc in illo casu
opus theriace laudabili⁹ existit ope philony. ¶ Et cum
volueris remouere dolorẽ remouẽdo cãȝ ipsi⁹ ꝯsiderare
prius debes qs humor est in cã:qm̃ si ex hũore caľo fue/
rit:sicᷓ dicit Gaľ.de illo q patiebaf dolorem vẽtris:ꝛ exti/
mabaf ꝙ cã illi⁹ eẽt ex humoribus frigidis:sicᷓ ꝑ maiori
ꝑte accidere ꝯsucuit. ¶ Et qñcũq̃ȝ dabanf ei calida ꝑ os
aut clysteria ponebanf:dolor in eo semꝑ augmẽtabaf:ꝛ
sic cognitũ fuit ꝙ dolor erat ex humore calido choľico i/
bibito in pelliculis itestinoꝝ:ꝛ tũc cibat⁹ fuit cibis nõ fa
cilis ꝯuersionis:ꝛ his eidem ꝓpinata fuit medicina facta
cũ oleo:ꝛ sic fuit liberatus ab ipso. ¶ Sed si fuerit dolor O
ex humorib⁹ frigidis:tũc curabis eũ eũando humorẽ di/
ctũ sicut fecit Gaľ.in seipso cũ clysteri:cũ extraxit humo/
rẽ vitreũ:ꝛ ide liberat⁹ fuit.Et qñq̃ȝ ẽt fit dolor cã vẽtosi
tatis fumose q̃ resoluif ex corpore ipsi⁹ humoris.ꝛ talis
dolor nõ est curãdus cũ medicinis vltime caliditatis:eo
ꝙ q̃uis resoluãt ipsam faciũt oriri iteꝝ ex ipso humore
aliã fumositatẽ:q̃re cura istius doloris eẽ dȝ cũ medicis
modice caliditatis:ꝛ que cũ ℞ habeãt virtutẽ digerendi
ꝛ theriaca ẽt in hoc casu magni existit iuuamẽti. ¶ Du/
cusq̃ȝ iã elõgatus suȝ ab intẽtione materie:eo ꝙ curã re/
motionis cause memoratus ero cuȝ tractabo de curis re/
motionũ accñtiũ:ꝛ nũc redire intẽdo ad illud qꝺ ꝑtermi/
si de mea ꝑscripta intẽtione suꝑius.Dico ğ ꝙ in doloribus⁹
aliqñ fiũt localia remedia:sicut cum pinguedie anseris ꝛ
galline ꝛ anatis:ꝛ aliqñ fiũt cuȝ embrocatiõe aque caľe ꝛ P
olei ꝛ ponẽdo eos in balneo ꝛ cũ his siľibus. ¶ In dolo
ribus ꝟo factis ex vaporib⁹ calidis solũ apponim⁹ vẽto/
sas cũ igne:ꝛ hoc tãdiu est faciẽdum donec medicus tp̃s
vel spatium habeat causam remouẽdi:eo ꝙ maior ꝑs il/
loꝝ doloꝝ qui ex vẽtosis remouenf redire cõsueuerunt:
nisi medicus tp̃is spaty fuerit studiosus ad remotionem
ipsi⁹ cause:qa vix eẽ poterit quin error cadat in regimine
ipsi⁹ ĩfirmi:ꝛ inde videbif recidiuare:ꝛ sic rõnabiľr esse
dȝ qm̃ vapores istius humoris semper faciunt paroxis/
mum donec ex toto sit resolutus:vel ex toto eũatus.

¶ Cap.19ᵐ.Quod est de syncopi prouueniente ex suꝑflua
euacuatione.

Scias ꝙ cura isti⁹ syncopis fit plurib⁹
modis.Primus est vel fit tra
hẽdo mãm ad ꝑtẽ oppositã.Scꝺ͛ȝ fit cõfor
tãdo illud membrum vñ fluit mã ne ipsam
superflue spargere possit. Terti⁹ modus fit
stringẽdo vias vnde fluunt humores ad locuȝ.Quartus
modus fit impediẽdo virtutem expulsiuam quãdo suꝑ/
flue expellit sicut fit in illa passione que cholerica nomi/
natur:ꝛ in arabico dicif almayda in qua vomitus ꝛ seces/
sus simul fiunt:que curatur stringendo ꝛ ligando crura ꝛ Q
brachia:ꝛ ponendo eos in balneo:ꝛ cum hoc etiaȝ in ea/
dem necessitate habemus ponendi stiptica intus ꝛ extra.
Sed qa balneũ superflue habet soluere ꝛ euacuare:ideo
cũ timore magno tales in balneo ponendi sunt:etiã exhi/
bẽdo eis stiptica:ꝛ etiam de istis adhuc locuti erim⁹ quã/
do tractabimus de cura male cõplexionis materialis dũ
euacuatur de membro ad membrum.

¶ Cap.20ᵐ.Quod est de syncopi superueniẽte ex suꝑfluo
fluxu sanguinis nariũ vel aliorum membrorum.

Cura sanguinis nariũ si fuerit ex nare dꝫtra
ponẽde sũt vẽtose hypocũdrio dꝫtro
suꝑ epar:ꝛ si fuerit ex sinistra ponẽde sunt suꝑ
splenẽ:ꝛ siľr si ex mẽstruis suꝑflue fluxerit po
nimus

A nimus vẽtosas suꝑ mãmillis: ꝛ cũ h ꝓpinãda sunt stiptica que habent constringere orificia venarum.

Cap. 21m. Quod est de syncopi proueniente ex superflua vigilia.

Vigilijs subuenim⁹ cũ cibis q̊ꝝ ꝓpetates sũt iducere somnũ: ꝛ cũ vnctiõib⁹ ꝓuocãtib⁹ somnũ: sic̃ ẽ ol'z nenufarinũ ꝛ viol'. ꝛ ol'z de semib⁹ cucurbitaꝝ: ꝛ cuz odoratiuis iducẽtib⁹ somnũ: ꝛ ẽt debem⁹ dare eis vinum lymphatũ si fuerit sine feb. Hec ãt oia supradcã diximus ad rectificatiõez seu curatiõez prauoꝝ ꝛ ꝑiculosorum accñtiũ febrib⁹ suꝑueniẽtiũ. Cura ãt remotiõis cãe rememorat⁹ ero qñ tractabo d̃ curis accñtiũ ꝛ maloꝝ aꝑatũ.

Cap. 22m. Quod est de curatione male cõplexionis spiritualium membrorum.

B

Et postq̃ narrauim⁹ breuiter curatõez male cõpl'onis vl'is: narrãda est curatio male cõpl'onis ꝑticularis. Sz qñ mala cõpl'o ẽ imãlis cura eẽ dz per contrarium: ꝛ quãdo fuerit mãlis cura esse dz ꝑ euacuationẽ ꝛ ꝑ ɔ̃triũ sil'. Sz i euõne ꝛ i resistẽdo ꝑ ɔ̃triũ ɔside rãda ẽ etas: ꝛ cõpl'o: ꝛ ɔsuetudo: ꝛ tps: ꝛ ẽt attẽdere d̃bes cõpl'onẽ mẽbri ꝛ formã ipsi⁹ ꝛ positionẽ ei⁹ ꝛ colligãtiaz suã ꝛ sensibilitatẽ ꝛ suũ iuuamẽtũ: h ẽ q̃a alicui mẽbro suꝑuenit sol'o sine aꝑate: ꝛ postea de aꝑatib⁹ loq̃mur. Et dicam⁹ q̄ modus: vel vsus medicamis male compl'onis particularis est vnus. Sz diuersificat̃ in aliqua ꝓꝑetate quẽadmodũ ɔseruatio ꝓꝑe cõpl'onis illi⁹ mẽbri ꝛ figure ipsi⁹ ꝛ positionis ꝛ cõpassiõis vel colligãtie subtilitatis ꝛ sui iuuamenti: ꝛ hoc dictum est in his que precesserũt: sed est necesse vt hanc considerationem semper habeamus propter illa que hic narrare intendimus.

Cap. 23m. Quod est de cura male cõplexionis sicce stomachi sine materia.

C

Si stomacho mala accidat cõpl'o sicca solũ non mãlis dicim⁹ q̄ modus medẽdi illã est vn⁹: ꝛ idem modus cũ mõ medẽdi malã cõpl'onẽ totius corporis siccã. Sz diuersificat̃ in h: q̃a diffił'is ẽ cõpl'o nãlis stõchi a cõpl'one toti⁹ corꝑis. Ergo incipe debem⁹ ponẽdo ipm i balneo tẽꝑato: ꝛ post balneũ lac bibat tẽꝑatũ asine: aut capre cũ aliquãtulo çucchաro. Et qñ cog̃scem⁹ eũ digessisse lac ꝑ signa ruct⁹ ꝛ tumoris stõchi: iteꝝ ipz in balneo ponem⁹. spatio tñ iteruenientẽ iter vnã ꝛ aliã balneationẽ q̃tuor horaꝝ aut q̃nque: ꝛ sꝑ i exitu balnei dz iungi cũ oleo viol'. vel cõi: eo q̄ ipz humectabit: ꝛ cauebit ei a multa dissol'one: ꝛ in q̊libz exitu balnei propinet̃ lac supradictũ si ipm affectauerit. Sin autem aq̃ ordei ꝓpinet̃: ꝛ hora prãdij det̃ panis mũdus bñ coct⁹: ꝛ bene fermẽtat⁹ cũ pullis gallinaꝝ: ꝛ caponib⁹ ipinguatis cũ lacte amygdalino: ꝛ pisces petrosi ad h sũt vtiles: carnes perdicũ ꝛ phasanaꝝ: coturnicũ ẽt vtiles sꝫ: ꝛ cib⁹ ɔueniẽtior ẽ

D ille q̃ velocis digõnis est ꝛ multi nutrimẽti: q̃cũis tales cibi aliqñ videant̃ ɔ̃rij: ꝛ vinũ taliũ dz eẽ aromaticũ cũ aq̃ mixtũ: ꝛ talis q̃ntitas vt cibũ in stõcho natare ñ faciat: nec extẽsionẽ aut grauedinẽ iferat: ꝛ cũ hec passio fuerit sedata paulatim ad illius ɔsueta parũper deducemus.

Cap. 24m. Quod est de cura caľitatis ꝛ siccitatꝭ stõchi.

Sed quãdo cuz siccitate ɔiũget̃ caľitas: tũc cum h regimine res frigide sũt admiscende: sic̃ aq̃ ordei: syrupus de nenufare: ꝛ syrup⁹ de vio. ꝛ vinũ magis tẽperet̃ cũ aq̃ frida: ꝛ istis aq̃ frigida cõueniens existit. Et si siccitas multum fortis fuerit: tũc aq̃ frigida est timorosa ne os stõchi ledat. ꝛ vngẽdus est cũ

E oleo amygdalino: ꝛ inquãtũ egritudo in caliditate ꝛ siccitate excedit: intãtũ indiget reb⁹ ifrigidãtib⁹ ꝛ humectantibus: sꝫ in eo q̄ est stomatica idiget reb⁹ hñtib⁹ aliq̃d caliditatis cuz stipticitate ꝛ aromaticitate: ꝛ ꝓpterea nõ est maluz cum his addere aliquantulum masticis.

Cap. 25m. Qd̃ est de cura friditatis ꝛ siccitatis stõchi.

Sed quãdo cũ friditate siccitas ɔiunget̃: tũc cũ lacte aliq̃ntulũ mellis ẽ ponẽdũ cum boni sit odoris atq̃ saporis: ꝛ aq̃ ordei dimittat̃ si fortis friditas affuerit: ꝛ tali stõcho suꝑponat̃ puluis masticis cũ oleo rosato extẽsus suꝑ lanã: ꝛ oleũ amygdalinũ ẽ cũ istis iuuatiuũ valde: ꝛ emplastrũ picis iter cetera iuuatiuũ existit qñ rõnabil'r fit: h ẽ vt ponat̃ suꝑ mẽbrũ: ꝛ nõ ibi diuti⁹ imoret̃: nisi vt poros aꝑiat: ꝛ postea auferat̃. Et

F scias q̄ siccitas difficilior ẽ ad humectãdũ q̃ humiditas ad exiccãdũ: quẽadmodũ fride difficiliores sunt ad recipiẽdũ caliditatẽ: q̃ calide ad recipiẽdũ frigiditatẽ ob h: q̃a difficilius qd̃ in his eẽ possit est curare frigiditatez ꝛ siccitatez: q̃a est egritudo similis. calida nãq̃ corpora debent custodiri ne ad habitum veniant senectutis.

Cap. 26m. Qd̃ est de cura male cõpl'onis calide stõchi.

Mala aũt compl'o calida sola vꝫ: vt curari debeat cũ rebus fridis solũ. Sz tñ h mẽbruz infrigidari non debet ex toto: ꝓpea q̃a super hoc mẽbrum dñatur frigiditas: q̃a ꝓm plurimũ vnaq̃q̃ res que alterationez recipit potius illam recipit ad quam sua cõplexio declinat naturał'r: ꝛ ideo egritudines istius mẽbri a frigiditate causantur vtplurimũ. Et experimẽtatores nostri temporis in passionibus stomachi multũ errant: eo q̄ non intẽdunt calidũ stomachũ alterare: nisi cum frigidissimis re

G bus: ꝛ tamen cuz medicus percipit q̄ aqua sit danda: ꝛ h vetat erit magnus error sicut recitat Gal'. de quodam qui in stomacho suo habebat cõplexionẽ malã calidaz fortẽ ꝛ medicus eidẽ aquam frigidã bibere ibibebat: ꝛ Gal'. ei aquã frigidã prebuit ꝛ euasit. Et ꝓpter aliaz causam ifrigidationem istius membri vitare debemus: eo q̄ habet operationez toti corpori cõicantem: vnde princeps cõicans appellatur: ꝛ mẽbra que tale officium habent infrigidari nimis non debent: vt virtutes eorũ non ledantur. Et ꝓpter hoc p̃ceptũ habemus. vt supra stõchũ oleũ non ponamus actu frigiduz: ꝛ si sit frigiduz in potentia. ꝛ hoc est simile ei qd̃ facimus in euõne: q̃a cũ celeriter purgantibus miscemus stipticas medicinas: al'r ꝓcessus conueniẽs nõ eẽt. Et quãdo Gal'. dicit q̄ in lesione operationis mẽbri maior cadit timor in euacuando q̃ in alterando: nõ sane loquit̃: sed errat: q̃a sicut timenda est euacua

H tio: vt virtutẽ non ledamus sic in alteratione: ꝛ maxie in alteratiõe frigiditatis. nã ille modus est maioris dãni in membris nutritiuis. Et regula medicationis in principalibus membris non accipitur nisi a colligantia cordis cũ ipsis. Et q̃re vituperat Gal'. Archigenẽ cuz dict q̄ virtus regitiua in corde existit cũ ipse medicet̃ cor: ꝛ lz egrotet cerebrũ: ꝛ ꝓpterea q̃a Archigenes cordi nõ subueniebat Gal'. ipm vituperabat. ergo ꝓm Archigenez in medicando ꝓcedebat ꝛ causaz medicationis ignorabat. 3° de accidẽ.

Cap. 27m. Qd̃ est de cura friditatis ꝛ hũiditatis stõchi.

Sed mala cõpl'o frigida ꝛ hũida est calefaciẽda ꝛ exiccãda: sicut cũ electuario triũ pipeꝝ. Et q̄ dicim⁹ in medicatiõe male cõpl'onis non mãlis in stõcho: illud idẽ debet intelligi in alijs mẽbris: ꝛ maxime quando fuerint cã dãdi malã compl'onẽ toti corpori sicut aliquibus mẽbris: q̄ si mala cõpl'o calida ꝛ sicca aduenerit: erit cã

Co. Gal.

I dandi toti corpori ipsam:⁊ in ethicā poterit ꝓuenire:⁊ h
erit quādo illa mala cōplexio vsqȝ ad cor deducetur.

¶ Cap.28^m. Quod est de egritudinibus stomachi ⁊ alioꝝ
membrorum principalium cum materia.

T postq̄ sumus locuti de mala cō-
plexiōe nō māli: loq̄mur
deinceps de mala cōplxone māli q̄ pōt alicui
supuenire mēbro. Et dicimus ꝙ itētio sunt
due res ⁊ sunt vt euitet̄ supfluitas ⁊ rectifi-
cet̄ mala cōplxo relicta a supfluitate:⁊ significatio haruȝ
reꝝ habet̄ ex opationibus ⁊ ex positione mēbri ⁊ ei⁹ for
ma:⁊ ex colligātia eiusdē:⁊ ex suo iuuamēto:⁊ ex sua sensi
bilitate:⁊ ex demōstratiōe nature egritudīs:⁊ ei⁹ cause ⁊
accn̄tis. Et tu scis q̄a supfluitatuȝ quedam sunt que gene-
rant̄ in membro:quedā sunt que ab alijs fluunt mēbris:
qd̄ est q̄a ꝯsuetudo est ꝙ forte mēbrū suas superfluitates
ad debile expellat:⁊ maxie si ad hoc adiuuat locus ⁊ vie
que ꝯfluūt ad ipm sicut est cerebrum cuȝ stōcho:⁊ hoc in
medicatione mēbroꝝ est sicut efficiēs cā. Et est perscru-
tandū in rectificatione illius mēbri ⁊ in rectificatione sue
cōplexionis si est sufficiens:aut si necesse est totum euāre
corpus:⁊ in hoc est necessē anticipare in fortificando mē
brū cum stipticis medicinis vt materia ad illud non tra-
hatur si corpus non sit plenuȝ vt attrahimus materiā ad
K contrariaȝ parteȝ ad ignobilius mēbruȝ:⁊ postmodū me
dicamen conueniens adhibemus. Et viaȝ medicationis
mēbroruȝ accipimus a forma membri ⁊ a loco:sicut sto-
machus vtplurimuȝ per vomitum debet euacuari:⁊ per
pharmaciaȝ vt minus:⁊ epar cuȝ ambob⁹ euacuari pōt:
quibus etiaȝ prouocatio iungitur vrine. sed intestina solū
pharmacia ⁊ clysterijs. Sed si humor fuerit fixus in sub
stantia mēbri tunc est necessaria fortior medicina vt tra-
hatur. ¶ Et aliqn̄ erit cōpositio in eo:q̄a in ipso ē humor
ꝓprius ⁊ est alter trāsmissus:⁊ sic est necesse duobus mo
dis ꝓuidere. Unus est in piculosiori. Alius est in euātiōe
alterius sine cuius remotiōe curatio fieri nō posset:sicut
v.g. vt in eēntia stomachi sit humor vnus acutus ⁊ in cō-
cauitate alter humor sit locatus:tunc non est purgandus
vel nō poterimus ipȝ humorē purgare qui est in essentia
donec nō trahet̄ qui in cōcauitate existit:sȝ si humor qui
est in essentia esset syncopiȝ iducens tunc ꝓuidendū est:
sȝ si res nō existat periculosa:tunc in medicatiōe ordo est
L seruādus hoc est vt ꝓuideatur egritudini que currit per
viā cause:⁊ postmodū occasionē remouere. Et silr̄ egritu
do que nō curat̄ nisi per euōneȝ alterius que nō est ipsi⁹
causa. v.g. quādo in stomacho vnus humor fixus in eius
suba:⁊ alter est in ꝯcauitate qui sparsus est a cerebro:dici
mus ꝙ p̄m itus ꝓuidendū est cerebro:⁊ postea de humo-
re qui effusus est in stōcho:vltimo vo de illo qui in sub-
stantia est ibibitus. Et hic inueniunt̄ medicie proprie in
euātione proprij mēbri ⁊ proprie in fortificatione mem-
bri ad hoc vt supfluitates recipere non possit. v.g. quan-
do in substātia stōchi fixus fuerit humor acutus:tūc hie-
ra aloes vtilior est ad ipȝ extrahendū q̄z alia medicia eo
ꝙ aloes non nisi a stōcho trahit. Sed alie medicine que
M istū trahunt humorē:q̄uis trahant a stōcho propter suaȝ
fortitudinē etiaȝ ad stōchū trahunt. Sȝ qn̄ humor est in
ꝯcauitate sufficit in abstractiōe ipsius absinthiū cū melle
⁊ myrabolani citrini. Sȝ si iste humor est flegmatic⁹ aut
subtilis:aliquando sufficit vomit⁹ cū aq̄ ordei ⁊ melle qn̄
fuerit diuisus cuȝ oximelle cōposito:⁊ postea studere de-
bes in extrahendo ipȝ cū medicinis ꝓprijs huic sicut est
agaricū:⁊ collogntida:⁊ cū gūmis laxatiuis si necesse fue
rit. Et similr̄ humor melīcus est euacuandus post ipsius
icisionē cū medicinis sibi ꝓprijs. Et studiosus esse debes

Mēbra for-
tia expellunt
superfluitates
ad mēbra de-
bilia:⁊ maxie
si cōitas ⁊ vie
ad h̄ iuuant.
Idē.c.seq̄nti
⁊ h⁹ ꝑmi.c.
de mēbris.

in opationibus tertijs ex ꝓprietatib⁹ medicinarū in vno- N
quoqȝ mēbro:⁊ ꝙ vnicuiqȝ mēbro sibi proprie medicine
a tota spē reperiunt̄. Sȝ icisio hec est nec̄ia si humor fue-
rit grossus:⁊ post ipsaȝ ſm ꝯueniētiā purgatio vl'r h̄ sunt
ꝯsiderande tertie v̄tutes medicinaꝝ:eo ꝙ sunt ꝓprie vni-
cuiqȝ mēbro:⁊ iccirco vr̄ mihi ꝙ narratio mediciaꝝ va-
lētiū vnicuiqȝ mēbro cū narratiōe egritudinū est via cō
pletiua in hac sūma. Et ꝑpea vna ex ꝯditiōib⁹ q̄ dr̄ i hoi-
bus ꝑfectis in artib⁹ ē vt sit dn̄s artis ex se ita vt cogno-
scat res nec̄arias ꝑfecte cū ispexerit reꝝ diuersitatē.

¶ Cap.29^m. Quod est de inflatione membrorum ⁊ apo-
stematibus in generali.

DEinceps volumus narrare egritudies
q̄ sunt cuȝ apāte. Et dicim⁹ ꝙ
p̄ma itētio apātis in eo ꝙ ē apā diuidit̄ i duas O
ptes:vna ē euātio materici faciētis apā:alia ē
remotio male cōplxonis. Et aliqn̄ mior cadit cōsideratio
in vna istaꝝ q̄z in alia:⁊ aliqn̄ cōsideratio in vtrisqȝ eq̄lr
currit. Euātio plus considerari debet in apāte sanguineo
sed alteratio plus in herisipilla est ꝯsiderāda q̄z euacua-
tio. Sed compositio istorum duorum humorū equaliter
ꝯsiderationē prebet:⁊ iste due intentiones nō ꝯsiderant̄
nisi facto apostemate. Sed qn̄ est in fieri tertia adiungit̄
intentio:⁊ hoc est ad remotionē cause. Et hoc fit resisten-
do sparsioni materie ad mēbrū que ꝓuenit:aut ꝓpter to
tius corporis repletionem:aut ꝓpter alicuius mēbri re-
pulsionē:aut pluriū:eo ꝙ fortius mēbrū ad debile expel
lit superfluitates suas:⁊ ad hoc adiuuat cōicatio mēbro-
rum ⁊ habilitatio viarum. Et aliquādo causa istius attra- P
ctionis est mala cōplexio calida istius eiusdeȝ membri ⁊
aliquando existit causa dolor fortissimus mēbri. naȝ ma-
nifestum est ꝙ cōplexio calida trahit. naȝ caloris ꝓpriuȝ
est attrahere. Sed dolor hoc facit:aut propter malaȝ cō-
plexioneȝ que generat doloreȝ:aut propter malam com-
plexionē que fit ꝓpter supfluitatē motus virtutis expul
siue cuȝ supfluitates expellit:aut ꝓpter istas res ambas.
Sed mala cōplexio calida que causa existit attractiōis:
aliquando accidit ꝓpter extrinsecas causas:sicut propter
morsurā:percussionē:⁊ similia:⁊ aliqn̄ propter intrisecas
accidit causas:sicut ꝓpter humorem mordicatiuū ⁊ simi-
lia:aut ventositatē extensiuaȝ:aut propter superfluaȝ re-
pletionem que grauat membruȝ. Et he tres intentiones
curationis apātū sunt:quarū quedam sunt q̄ sic se hn̄t ꝙ
vna aliquādo ꝯtrariat̄ alteri:⁊ quedā nō:⁊ iam diximus
cui magis intēdere debemus. ¶ Et deinceps narranda
sunt illa q̄bus cōpetunt he tres intētiones in medicatiōe
apostematū:⁊ incipiemus a resistētia cause efficientis. Et
dicamus si causa attractionis ad membruȝ ꝓpter resolu-
tionē existit:est faciēda tunc euacuatio vniuersalis:sicut
flobotomia:si ꝓpter multitudineȝ fuerit sanguinis:aut ꝑ
pharmaciā ⁊ vomitū:si ꝓpter malitiā fuerit humoꝝ:aut Q
cū vtrisqȝ si adest vtrūqȝ. Et est necesse vt ista euacuatio
fiat sicut dictuȝ est per attractioneȝ materie ad parteȝ op
positaȝ per vias apātis propinquas sicut incedit natura.
quia apā epatis vtplurimuȝ creticatur per fluxū sangui-
nis nariū. Et ista eadeȝ via intelligenda est in euōne hu-
moꝝ. nā si materia fuerit in supioribus:tūc pharmacare
⁊ clystericare debemus. ⁊ si in iferioribus educere debe-
mus ꝑ vomitū. Et si cā que facit effusionē materie erit in
vno mēbro:tunc illud euacuanduȝ erit:sicut est cuȝ frica
tione. v.g. si materia que obthalmiaȝ habet inducere ef-
funditur per oculos ⁊ prouenit a cerebro soluȝ:tunc ven
tose in fontanella colli vtiles sunt:propterea q̄a hec eua-
cuatio duas aggregat intentiones conueniētes in hoc ca-
su:q̄a euacuat membruȝ apostematū:⁊ materiam trahit
ad oppositā

A ad oppositā ptez.Eūatio ꝟo que fit ex mēbro apato cor/
pore exñte pleno est ex rebꝰ ledētibꝰ multū.vñ si h pec/
catū effugere voluerimꝰ opz nos totū euacuare corpus:⁊
postea redire habemus ad pmū mēbrū eūandū. Et quia
vnūqdqz mēbruz p maiori pte repit hre ꝓprias vias:p
quas eūonē recipe pōt:ideo p easdē vnūqdqz cū idigue/
rit dbemus eūare:sic cerebrū qd pōt eūari p sternutatio/
nē ⁊ gargarisma.Et si feceris ista corpore exñte plectori/
co lesionē ide habebit ifirmus.Et aliqñ huic itētiōi eua/
cuādi mām añ dictā alia adiūgit intētio fm q añ dictū
est vt est fortificare mēbrū cuz stipticis ⁊ frigidis vt sup/
fluitates nō recipiat:⁊ h fiat corpore vacuo exñte.⁊ si h
nō feceris nō erit tutū qn mā nō redeat de mēbro igno/
bili ad nobile:⁊ hec est vna ex rebꝰ ex qbꝰ apata curant
in pnº.Et si causa ifusionis membri fuit ipsiꝰ caliditas in/
tendēdū est tūc vt remoueat mala complo ipsiꝰ:remota
B ꝟo cōplone mala mēbruz debet ꝯfortari:⁊ si remota nō
fuerit causa:queādmodū illa que ꝓpter morsurā alicuiꝰ
aialis venenosi fit tunc prius euacuanduz est illud vene/
nū cū medicinis attractiuis aut vētosis:⁊ si humor affue
rit euacuetur.Et aliqñ significatio sumpta ab istis est se/
cunde itentioni ꝯria:hoc est apatis eūatio:⁊ quādoqz nō
est cōtraria.Exēpluz contrarie est.vz.qñ remotio cōplo
nis cale fit cū medicinis frigidis:qa eūatio nō fit nisi cū
medicinis resolutiuis.Exēpluz non cōtrarie est vt quan/
do cā fuerit humor grossus in mēbro:tūc due intētiones
fient vna:eo q fient soluz cū medicinis resolutiuis.Sed
medicatio doloris fm q dictū est:aut fit ꝓpter remotio/
nē sue cause:aut dando mēbro cōplexionē contrariā do/
lorose:⁊ hec fiūt cū medicinis que ꝓprie sūt in mitigādo
dolorē sicut est pinguedo anatis ⁊ galline ⁊ oleum vitelli
ouoꝝ ⁊ similia.Et aliqñ remoueret dolor per mēbri stu
pefactionē.Hec est regula istaꝝ triū itētionū supius nar/
rataꝝ.¶Sz fit fm ordinē tēpoꝝ apatuz:qa fm plīmū
C medicatio apatis in pmis fit eūone ⁊ repercussiōe suppo
nendo fridas ⁊ stipticas medicias sup apa.⁊ illud qd ma
gis necesse est vt causa efficiēs remoueat est in apatibꝰ ci/
ti aduētus:sic in apatibus acutis que ex chola ⁊ sanguine
proueniūt.Sed scda intētio est q ipsius apatis post sta/
tū eūatio fieri dz:⁊ pncipiū dz eē cū medicinis maturati/
uis.Et si eūatio nō est sufficiens cuz rebus resolutiuis tūc
aperiat cū medicinis corrosiuis aut cuz ferro. Et manife
stum est q si euacuatio fiet cū medicinis dissolutiuis dū
materia est in cursu:plus ad mēbruz apatuz traheret qz
posset eūari.ꝓpterea necesse est vt post eūonē apponant
medicie repercussiue mixte cuz paucis resolutiuis:eo q
stiptice cōmittent dolorē.Et quādo fuerit i statu tūc me/
dicari dz cum medicinis resolutiuis solū:⁊ intra ista duo
tēpora vtendū est medicinis ex his duobus mixtis:⁊ iste
medicine sciēt in libro simplicis medicie. ¶Regimē
ꝟo in apate calo male cōplonis in pmis est refrigeratio:
eo q cū ifrigidatione est etiā repercussio:⁊ etiā qa pp mi
D tigationem caloris cursus materie destruitur. Apata ꝟo
frigida curari non debent cuz rebus frigidis nisi trāsacto
tēpore augmēti.qa caliditas non resistit resoloni hec est
intentio medicationis apatuz inquātū sunt apata. Dein/
ceps loquemur de apatibus fm q sunt alicui mēbro ap/
propriata ⁊ ab apatibus calidis principiū faciemus que
in mēbris fiunt intrinsecis ⁊ extrinsecis:⁊ cuz dico calida
intelligo etiā illa que ad saniē deducuntur.Et qñ fiunt in
pncipalibus membris febris cū ipsis oritur:siue apa fue/
rit sanguineū vel cholicū vel flegmaticū vel melicū.Sz
flegmatica q ad saniē nō ꝑueniūt sunt sicut tumores qui
dicunt nascētie.Et melica que ad saniem non perueniūt
dicūtur sclirotica ⁊ cancrosa ⁊ raro fiunt in membris in/

E trinsecis ⁊ qñ fiūt icurabilia sunt:eo q idigēt fortibꝰ me/
dicinis qs intriseca mēbra tolerare non pñt:eo q horuz
cura nō fit nisi cū ferro:qm talia apata nō resoluunt nisi
post lōgitudinē tpis:⁊ tūc ꝟtus ifirmi iā defecta eē repe/
rit:⁊ pp hoc he curatiōes nō fiūt nisi cū fuerint in mem/
bris extrinsecis.¶Et dicamus q apata inqtuz sunt apo
stemata requirunt cum suis medelis intentiones tres su/
pradictas.Sz diuersificantur in his tribus suis speciebꝰ
fm magis ⁊ minus.Nā apata cholica in pmis egēt refri
geratione multa cū viol.⁊ cuz viriditate illa q supra aqs
reperitur:⁊ cum vua canina:⁊ cum cera infusa ⁊ malaxa/
ta cuz frigidis siccis ⁊ humidis ⁊ his similibus.Sed san/
guinea cuz refrigeratione stipticis egent nisi adsit dolor.
⁊ si dolor adest sunt miscēda mitigātia. Sz flegmatica ⁊
melica modica idigēt refrigeratiōe ⁊ repcussiōe:qa dbi/
F lē motū hñt.¶Intētiōes ꝯiūcte in apatibꝰ grā mēbrorū
in qbus sunt:sunt hic narrāde:eo q in his maxime cadit
ꝓuisio.Et maxie si fuerit in mēbro pncipali. Et dicimus
q eūatio q p flobotomiā fit ꝓpter apostema alicuiꝰ mē/
bri intrinseci dz recipi a colligātia mēbri ⁊ a loco suo:eo
q quādo non poterit fieri euacuatio in membro leso:tūc
debet fieri per mēbruz cōicans ei ⁊ magis propinquū:⁊
sint meatus de vno ad aliud recti:aut rectioni propinqui:
sicut in mēbris inferioribꝰ flōmia basilice valet.⁊ in apo
stematibus capitis pectoris ⁊ pulmonis cephalice valet
flōmia mediane oibus valet mēbris.Et si idiget flōmia
pp epatis apa in aptiōe basilice dextre cadit ꝯsideratio. 13º di.3ª.c.3º
qa Gal.dic in libro de ige.sanita.q dextra in apate epatis 4º d ige.c.6.
flōmet:⁊ sinistra in apate splenis.⁊ in sermonibꝰ suis vni ⁊ i liº d ātis/
uersalibus ꝯriuz ponit.Et tu scis qa in euacuatione apa/ pasi.⁊ 5º d i/
tuz due res intendūtur.Una est euacuatio materiei mē/ ge.c.3.⁊ 2º d
broꝝ cuz ipso cōicātiuz.Alia est vt fiat declinatio humo feb.ad Glau
ruz ad partē oppositā sicut nā facit qñ creticat apa epatis conem.c.3º
per fluxuz sanguinis ex nare dextra:eo q illa eūatio cō/ ⁊ 8º.
prehendit oppositionez ⁊ cōicationez.Sz in flobotomia Opio Ga.d
basilice in apate epatis ex dextro latere non est nisi vna flōmia ē diu/
intentio:hoc est cōicantiuz euacuatio.ꝓpterea qa est fm sa. vide. 4.c.
dimensionē corporis que fm latitudinez existit:eo q di/ ca.3º . maxie
mensiones opposite sunt sex.vz.due latitudinales:⁊ ē fm fo.86.col.4.
dextruz ⁊ sinistruz:⁊ due longitudiales vt superius ⁊ in/ ⁊.12ª.⁊.25ª.
ferius.⁊ due profunditatis vt ante ⁊ retro.Et hoc idez fa pticu.affonis.
ciendum est in apostematibus splenis ⁊ pectoris:qm qñ rabbi Moy/
apostema fuerit in parte dextra flobotomamus basilicā si i pnº.⁊ an/
ex pte sinistra.⁊ si fuerit in sinistra flobotomamus econ/ notatiōes i p
trario.Et par ꝟo cū sit in vna dimensione vel extremita/ tra.t.16.c.3.
G te dimēsiōis latitudinalis.ergo necessariuz esset vt flobo
tomia fieret per aliā ptez.⁊ hic basilice lateris sinistri:qa
in ea cōtinuet cōicatio ⁊ oppositio:⁊ qñ nos intendimus
facere eūonez:cōicationez:⁊ oppositionē cōtinētē:tūc iu
uatius est p oppositū trahere māz qz qñ vnū itēdimꝰ so/
luz.ergo cū fuerit necesse totū euacuare corpus:pp huius
necessitatē:tūc est necesse habere ambas intētiōes. Sed
quando nobis sufficiet solū mēbrū apatū euacuare : tunc
nobis vna sola sufficiet intētio.ideo in maiori pte:quādo
intētionē habuimus in talibꝰ locis faciemus attractionez
H sine eūone remouentez:⁊ tunc poterit fieri cuz membruz
euacuatione indiget:⁊ non totū corpus.Et potest aliquā
do esse:vt pma intentio sufficiens sit silr in aliquo loco:⁊
fiet hoc soluz tpe status apostematis sicut minuit ex ve/
na lingue in squināntia facta.nam si possemus mēbrū pro
prium flobotomare cōueniēs esset:eo q nō sit timendus
materie cursus.Sz tempus augmenti aggregat res am/
bas:qa si non curaremus nisi cōmunicationē ⁊ nō oppo
sitionē plus trahemꝰ ad apata qz euacuaret sicut in eo q
medicinis vtitur dissolutiuis aperitiuis ante euacuatio/

I nem:ga trahiꝉ de sanguine ad mēbruꝫ plusq̄ꝫ dissoluaꝉ. Et simil'r due considerantur intētiones in passiōe vulue quando diminuimus de saphena:q̄ꝫuis ibi non sit oppositio nisi ꝑ longitudineꝫ leui dimensione. Et similiter cū ventosis in egritudinibus oculoꝝ in fontanella colli:⁊ in fronte in passionibus occipitij capitis. Sꝫ minutio vene que vocatur scylos in egritudine splenis a parte sinistra non cōprehendit nisi cōmunicationeꝫ:⁊ si volumus materiam deriuare ad partem oppositam fit illud in apostematib⁹ pectoris ⁊ stomachi ⁊ occipitij capitis ligādo extremitates pedum ⁊ manuuꝫ. Et propterea prohibeꝉ in apostematibus vulue omnino euacuare cum prouocātibus menstrua. Et similiter in apostematibus epatis cum prouocantibus vrinā:⁊ cū medicinis laxatiuis:qm̄ cū talibus nō fit deriuatio ad opposita:⁊ ga ipossibile videtur esse ꝙ quādo tales medicine trāseūt suꝑ apostematibus quin eis relinquāt lesionē:⁊ iā diximus ꝙ hec est vna ex rebus augmētantibus apostemata:⁊ similiter ꝓhibitum est euacuare apostema stōchi cum medicinis laxatiuis:⁊

K gargarismuꝫ in apostematibus gule:oris:⁊ palati:⁊ eodē modo omnino ꝓhibitū est ꝓuocare vrinaꝫ in apostematibus renū ⁊ vesice. ⁊ h̄ omnia non sunt prohibita nisi donec ipsa apostemata fuerint in augmēto. Sꝫ quādo fuerint in statu non est malū vti talibus quoniaꝫ habent vigorare euacuationē mēbri apostemati:q̄ꝫuis noui practici faciāt talia absq̄ꝫ alia ꝓuisiōe ⁊ deliberatiōe. ¶ Propterea ꝯsiderānduꝫ est in apostematibus aurium partis dextre ⁊ sinistre in quo latere flobotomia sit facienda:ga manifestuꝫ est ꝙ cephalica in primo illo apostemate flobotomari debet. Et videtur ꝙ si est apostema in aure sinistra non debet minui de manu sinistra:quia cephalica dextra aggregat cōmunicationē cum attractione ad contrariā partē:ga est infra longitudinis extremitatem:naꝫ mediū non est extremitas:ga non est credenduꝫ. ⁊ maxime in corporibus plenis vt sanguis non ab aure sinistra trahatur ab extremitate dimensionis latitudinis opposite:⁊ quādo euacuamus cephalicā ob hoc esset melius vt flobotomia fieret in parte dextra:quia he due res aggregātur:vna est cōmunicatio:alia est oppositio ꝺm duas dimensiones:eo ꝙ iste operationes opponuntur ꝺm lōgitudinem ⁊ latitudineꝫ:⁊ si possibile esset desideraremus vt

L quādo attrahere volumus vt ibi omnes existerent opationes:⁊ maxime quando est repletio ꝺm vasa.

¶ Cap. 30m. Qd̄ est de euōne mēbroruꝫ p̄ncipalium.

ET debes scire ꝙ in euōne mēbrorū p̄ncipaliū penitus necessarie sunt due euōnes:vna est flōmia:alia est pharmacia ob h̄ ga illa apāta ꝺm plm̄ non sunt vnius humoris:sed in illis aggregatur malitia q̄ꝫtitatis cū malitia q̄litatis. Sꝫ tñ in euatione tu debes suꝑ humorē dn̄antē ꝓuidere. Et Rasis testificatus est ga medici sui temporis faciebant pleureticis solū minutionē ⁊ moriebātur. Sed significatio secunde intentionis ex apostematibus habita ꝺm mēbra in quib⁹ sunt facile non est:⁊ maxime quando refrigeratione indiguerit:

M ꝓpterea ga apostemata epatis ⁊ oris stōchi non ꝯueniēter medicinas actu frigidas recipiunt:imo necesse est vt actu sint calide:q̄ꝫuis frigide potētia existant:sicut oleum cydonioꝝ ⁊ oleū myrtinū:⁊ aliquando eis potentia calidis vtemur:sicut oleuꝫ masticis ⁊ absinthij:⁊ h̄ facimus vt virtuteꝫ conseruemus istoꝝ membroꝝ ꝓpter necessitatē corporis ex istis mēbris. Et cerebruꝫ etiaꝫ non sustinet medicinā multū actu frigidā:⁊ quādo inducit necessitas rei ad vtendū ea miscendum est cum ea medicina vt ipsam ad ꝓfunduꝫ ducat:sicut facimus miscendo acetuꝫ cū oleo ro. ⁊ h̄ nō fit cā cerebri cū sit frigidū:sꝫ vt facilius N
per craneū ⁊ suas cōmissuras ad medulā cerebri ꝑuenire possit:⁊ h̄ nō reqriꝉ ꝑꝑ p̄mā q̄litatē sed ꝑꝑ scdāꝫ. Similr̄ ⁊ oculi ꝑꝑ sensibilitatē multā quā hn̄t debēt ꝓseruari a reb⁹ fortissimis ⁊ mordicatiuis:⁊ albumē oui supponiꝉ:eo ꝙ res multas bonas in se hꝫ aggregatas. nā remotū est ab oi mordicatiōe:⁊ lippitudinē abstergit:⁊ temperate frigidū existit:⁊ figiꝉ supra ꝑꝑ ipsi⁹ viscositatē:⁊ lac nouiter a māmillis mulsuꝫ aliq̄s ex istis v̄tutib⁹ hꝫ:⁊ suꝑ hoc hꝫ v̄tutē digestiuā. ¶ Et aliqñ ꝯsiderantur apāta ex ꝑte mēbri in quo sunt ꝑ aliū modū vt nihil repcussiuum vel refrigeratiuū suꝑ mēbrū ponaꝉ h̄ est qñ apāta fiunt in locis mēbroꝝ principaliū purgatiuis vt qñ fit post aures aut sub ascellis:aut iguinibus:qm̄ qñ ista apāta generantur in his locis ⁊ ipsa refrigerabis timēdum est ne ad O
mēbruꝫ redeāt principale:queādmodū illud qd̄ fit post aures ad cerebrū:⁊ illud quod sub ascellis ad cor. ⁊ maxime illa apostemata que procreantur per viaꝫ crisis oino ab infrigidatiōe ipsius abstinere debemus:eo ꝙ ꝑꝑ has actiōes materia redire posset ad mēbra principalia quēadmodum fugimus repercussioneꝫ apostematis pulmonis:eo ꝙ cordi vicinus existit. Iste autem sunt demōstrationes recepte a mēbris:ꝺm predictas duas intentiones in curatione apātuꝫ. s. remouere causaꝫ ⁊ ifrigidare malā cōplexioneꝫ prouenienteꝫ ab eadeꝫ:q̄ꝫuis intētio secūda colligantiā habeat cū p̄ma:eo ꝙ frigida sunt repcussiua. Et qd̄ dictū est semꝑ meminisse opꝫ hoc ē vt apostematibus mēbroꝝ p̄ncipaliuꝫ q̄ sunt sicut epar stōchus cerebrū ⁊ splen. eo ꝙ ista mēbra operationē faciunt cōeꝫ toti P
corpori:⁊ habēt colligātiā cū corde:⁊ ꝓpter hoc eoꝝ virtutes ꝯseruare debemus miscēdo semꝑ stiptica ⁊ aromatica cuꝫ resolutiuis. Et dissolutiua sunt sicut emplastra q̄ fiunt cum medulla panis:oleo oliue ⁊ melle. stiptica ꝟo cū aromaticitate sunt sicut absinthiuꝫ mastix ⁊ cydonia. ¶ Et dcm̄ est q̄ꝫuis a me nō sit hn̄ ꝯcessum ꝙ qñ apā in gibbositate epatis existit:ꝙ euacuari debet per ꝓuocantia vrinā. ⁊ qñ in ꝯcauitate existit ꝑ pharmaciā:⁊ ista medicamenta a cōicatione mēbroruꝫ accipiūtur. Et scias ꝙ medicine vrinaꝫ ꝓuocātes fortes esse debēt:⁊ ꝓpter loci remotionē inueniēdo debilitanꝉ:eo ꝙ in epate alteranꝉ:sed que euacuant per cōcauitatē posse tantū nō opꝫ ꝙ habeāt. Et iste modus credēdus est in oib⁹ mēbris ad q̄ veniūt medicine cū multa digestiōe sicut est pulmo cui casus iste seruatur. ista significatio est sumpta a loco mēbri. Et medicie ꝓuocātes vrinā in egritudib⁹ epatis oppilōnes apiūt:sicut est absinthiū ⁊ eupatoriū. nā ille due ꝓꝑetatē hn̄t in epate queādmodū scolopēdria i splene:⁊ cortex capparis. Medicine ꝟo q̄ faciliter soluunt vētreꝫ in apātibus cōcauitatis epatis sunt sic aq̄ alubleb ⁊ chartami. Sed euātio splenis per pharmaciā existit. Et si apāta ista iueteranꝉ:tūc fortiorib⁹ idigemus medicinis solutiuis:eo ꝙ mēbroꝝ istoꝝ natura est vt in fine idurentur in eis apātā:⁊ maxie calida:⁊ h̄ maxime accidit epati:ꝑꝑ Q
viscosāꝫ ⁊ spissāꝫ subām. ⁊ ēt in renibus apāta induranꝉ ꝑꝑ duritiem sue sube. ⁊ in splene ꝓpter grossiciē sui nutrimenti:sed splen ipse rare substātie est. Sꝫ medicine que sunt fortis resolutionis in p̄dictis apostematibus sunt sicut radix lilij celestis:hyssopus:cētaurea:⁊ aristologia rotunda:⁊ his similia:⁊ hoc fieri debet post fractionē eorū siccitatis cum radice ligricie. ⁊ his similibus. ¶ Et scias ꝙ necesse est vt q̄ꝫtum esse potest vites ne istoꝝ mēbrorū apā ad saniē perducas:⁊ maxie apostema pulmonis:ob hoc ga si perducis ip̄m ad saniē ꝑfectā curationeꝫ nō habebit:ga aut indurabitur:aut eger perdetur:⁊ medicatio apostematuꝫ quādo cū sanie aperiūntur ingrediꝉ or-

A dinē medicatiōis vlcerū. Propterea scias vnū ꝙ ꝓpriū
est mēbris apatis subtilez cutē hñtibꝰ: ꝙ ab ipsoꝝ pn° pe
nitꝰ sanies resudat ex eis: ⁊ ꝓpterea ꝯueniēs est ab ipsoꝝ
pn° in suis medicationibꝰ adhibē abstersiua vt mondifi-
cent meatꝰ: ⁊ si in sanie ipsa grossicies fuerit miscēde sunt
res incisiue: ⁊ talia mēbra sunt sicut pectꝰ: ⁊ pulmo: epar: sto
machꝰ. ꝓpea nece ē vt ista abstersiua ab oi mordicatiōe
sint exēpta: ⁊ iste res sunt sicut aq̄ ordei: ⁊ pultes furfuruz
cōdita cū amygdalis amaris: ⁊ semine melonis: ⁊ elariuz
atriplicis cū oxyçaccara. in apate epatis ꝓpriū existit. sca
riole qdē loco atriplicis poni pñt. In apatibꝰ vo pecto-
ris ⁊ pulmonis res i qbꝰ ponit acetū sunt fugiēde: vt mul
tuz nociue. Et medicine q̄ eis ꝯueniētes existūt sūt capilli
B veneris ⁊ ligricie: ⁊ syrupꝰ viol. ⁊ ēt semina melonis sunt
optima in isto casu: sꝫ medicatio apatū q̄ in istis sunt mē-
bris ē alia inquātū sunt in talibꝰ mēbris q̄ꝫ inquātū apata
existūt: ꝓpter h: qꝛ ēt declinationis tpe eoꝝ medicine ab
aliq̄ stipticitate nō denudant: ⁊ in pn° abstersiuis. Et qñ
apata fiunt in inferioribꝰ itestinis fm nostrā intētionem
clisteria sunt meliora: queādmodum si in ptibꝰ supioribꝰ
fuerint exhibite res per os ꝯuenientes esse vident: ⁊ hec
significatio sumit ab intētione loci. Sed in apatibꝰ gule
oino vtimur medicis resolutiuis ⁊ ꝯglutinatiuis vt adhe
reant locis in suo trāsitu: ⁊ ēt ponēda sunt narcotica trā-
glutiēdo ea paulatine: vt diu in trāsitu habeāt ꝑmanere.
In apatibꝰ vo cerebri in declinatiōe necessarie sunt for-
tes medicine. ⁊ maxie qñ sunt de nā declinātes ad frigi-
ditatē: queādmoduz sunt flegmatica: ⁊ tales medicie sunt
sicut oleū de castoreo ⁊ silia: ⁊ hoc nō reqrit nisi pp regi-
men mēbri: qꝛ est ꝑ se humiduz ⁊ passiuū: ⁊ qdā euacuāt
māꝫ huius apatis cū vētosis positis in pte cerebri poste-
C riori. sed talis euātio est timēda: eo ꝙ forsitan in corpore
existit supfluitas q̄ per ventosaz ad mēbrū apatuz pote-
rit ꝑuenire. ꝓpter hoc talis cura nō est faciēda nisi cū se-
curitate habebimꝰ ꝙ humores nullatenꝰ ad locū discur-
rere possint inde. Sed hec medicatio in pncipalibꝰ mē-
bris ē piculosa. Hucusqꝫ docui breuiter medicationē
mēbroꝝ apatū inquātuz apata sunt in talibꝰ mēbris ad-
iuncta cū medicatiōe inquātuz sunt apata: ob hoc qꝛ me-
dicatio apatū inquātum in mēbris officialibꝰ existūt: non
nisi istis modis cōplet: qꝛ medicatio que i carne simplici
existit nō est necessarie vt agat: nisi inquātuz sunt apata.
Sed in multis istoꝝ apatū nō indigemꝰ ꝯsideratione in
causis efficiētibꝰ ipsa: sicut sunt apata facta i carne molli
cā rerū extrinsecarū: ⁊ corpꝰ mūduz extiterit: sufficit in cu
ra ipsoꝝ apostematū oleum caliduz soluz.

Cap. 31m. Quod est de cura apostematū frigidoꝝ: ⁊ alioꝝ apostematum specialium.

Et deinceps volumꝰ loq de apati-
bus fridis q̄ saniē nō
faciūt: ⁊ de formica deambulatiua: ⁊ de car-
būculis q̄ fiūt in aere pestilētiali. Et dicamꝰ
D ꝙ apata mollia q̄ fiūt de flegmate nō multū grosso mul-
totiēs ex epatꝭ errore fiūt: sicut illa q̄ fiūt in extremis i hipo
sarca. Et hoꝝ medicatio ꝓcedit fm modū medicationis
eiꝰ a quo gñant: ⁊ sufficit vt vngat oleo rosato cū aceto ⁊
sale. Et si multa illic ꝑgat mā ꝓdest euare membrū ab
illa mā: ⁊ vti rebꝰ calefactiuis ⁊ desiccatiuis: ⁊ euōne cum
expssione mēbri: hoꝝ medicatio nō facilis est. Et sufficit
spōgia infusa in aceto ⁊ aq̄ salsa: qꝛ spōgia hꝫ siccare: ⁊ sti
pticitatē facē: eo ꝙ sapit nāꝫ maris: ⁊ acetū desiccatiuū ⁊
incisiuū existit. Que vo sūt de grosso flegmate embroca-
ri debēt cū spōgia i aceto ifusa: mixto cū alumine: cinere:
⁊ sale: ⁊ dꝫ spōgia ligari sup mēbrū: queādmoduz fiunt li
gature sup mēbrū fractū. Sed apata dura que ex hu-
E more fiūt grosso debēt emplari cuz medicis mollificāti-
bus: sicut cū medulla cruris arietuz: aut vituli cū modico
armoniaco: ⁊ ista ⁊ silia vtilia sunt: qꝛ medicine multū re
solutiue resoluūt subtile: ⁊ grossum petrificāt: ⁊ q̄rit h cō-
positio in q̄ sunt resolutiua ⁊ pparatiua ad resoluēduz: eo
ꝙ oēs ptes apatis nō recipiūt resolōnē eq̄lr fm vnū mo-
duz. ⁊ aliqñ cū istis medicis miscent medicie fortis reso
lutionis: ⁊ meliꝰ oiuz est acetū: qñ cū istis medicis miscet:
⁊ hoc fit raro: qꝛ indurant apata. Et Gal. hic laudat fu
migationē lapidis marcasite vl molaris supsparso aceto:
⁊ maxime in apatibꝰ q̄ fiunt ꝑ neruos ⁊ chordas ad mē-
bra pncipalia. Ego vo dico ꝙ G. hāc medicinā nō laudat
F nisi qñ virtꝰ aceti eq̄lr ꝑdat calorē in ipsuz mēbrū: eo ꝙ
est in suba aerea: ⁊ mēbra recipiūt ab ea: queādmodū reci
piunt res que maturant in medio aere: que eq̄lez habent
maturationē. Si aūt q̄rat a. G. vapor iste fit a calore im-
presso in lapidibꝰ istis: ⁊ q̄re pp nām lapidis eidez ꝯuer
tat. Ergo quare lapides nō terunt ⁊ ponunt cū aceto ca-
lido sup apostema induratū. Et qꝛ cū fuerit in splene ace-
tuz suppositū in oibꝰ suis medicis semꝑ laudabile existit.
ꝓpterea qa hoc mēbrū est rarū: ⁊ non accidit ei duricies
nisi gr̄a grossi nutrimēti ex quo nutrit. Et acetū assimilat
huic mēbro in tota sui suba: eo ꝙ suū nutrimētū cōplōni
aceti assimilat: ⁊ hec est melia. ⁊ ideo potiones q̄ in pur-
gatione splenis dant nō debēt ab aceto puari: qꝛ ipm est
ei cibus ⁊ medicina. Et nō sufficit in apatibꝰ duris q̄ fiūt
in splene emplastrare deforis solū: sed indigent ēt per os
G recipere que habēt resoluere duriciez eius ⁊ ipsius oppi-
latiōnē aperire: sicut est radix capparis ⁊ scolopēdria cuz
aliqbꝰ speciebꝰ aromaticis. Sed apatibꝰ in epate du-
ris acetū ꝓpinari nō dꝫ: eo ꝙ paratū est duriciē magnaꝫ
recipere: sed cura eius est cum reubarbaro: spica nardi: ⁊
assara baccara: costo: ⁊ squināto: ⁊ similibꝰ. Et dura apo-
stemata epatis ad curāduz multū difficilia sunt: ⁊ maxie
si fuerint multū inueterata: ⁊ vlr in hydropisim iducunt.
Sed scrophule sunt apata dura in carne molli gñata:
que extra eis fiūt ex flegmate subtili curari debēt cū me-
dicinis dissolutiuis ⁊ mollificatiuis: ⁊ que fiūt ex flegma-
te grosso cū medicis purgatiuis: ⁊ cū aperitiuis ⁊ cū ferro
incidi. sed h fieri dꝫ magna pmeditatiōe ⁊ timore. Et
silr veruce ⁊ nodositates tribꝰ curant modis: aut dissolu-
tiōe: aut putrefactiōe: aut icisione ⁊ qbusdā necie sunt oēs
tres: ⁊ qbusdaꝫ vna: ⁊ qbusdā due. Sed q̄ intus in corꝑe
oriunt curant cū medicis aromaticis mixtis cuz aperiti-
uis ⁊ mollificatiuis: ⁊ sunt omnino difficilis curationis.
H Formice vo due sūt spēs ambulatiue. vna cutē corro-
dit ⁊ icedit iteriꝰ. ⁊ alia vesiculas hꝫ ꝑuas q̄ milio assimi-
lant: ⁊ ꝓpterea miliaris appellat. Sꝫ ambulatiua que fit
ex hūore cholico subtili dꝫ curari cū medicis illuꝫ hūorē
euantibꝰ sicut scamonea cū sero caprino ⁊ supponēde sunt
supiꝰ medicie q̄ desiccēt sine mordicatiōe ⁊ refrigeratiōe
sicut solatrū ⁊ memithe ⁊ silia. Sꝫ miliaris eo ꝙ fit ex ad-
mixtiōe flatis cū cholā: ⁊ ꝓpterea eiꝰ mā deberet euari
cū medicis illos hūores purgātibꝰ. Carbūculus vo eo
ꝙ pro maiori pte fit in aere pestilentiali ebulit sanguis ⁊
putrefit: ⁊ ꝓpterea de necessitate iducit febres pestilētia-
les. Medicatio vo illaꝝ fieri dꝫ cū ambabꝰ spēbꝰ euōnis
vt flobotomia ⁊ pharmacia. Et i hac febre nō sufficit me-
dicina vnū tantū purgās humorē: sed medicina oēs pur-
gans humores sicut pillule chochie Rasis in qbꝰ intrāt
sticados: ⁊ mastix: ⁊ scamonea pparata: ⁊ collogntida ēt
pparata eē dꝫ eo ꝙ corpora taliū recipiunt putrediñē in
oibus humoribꝰ: ⁊ talia in hac egritudine multum vtilia
existūt. Et supponēde sunt oēs res que sine mordicatiōe
exiccent ⁊ vt corrosioni resistant: queādmoduz ē emplm

I factuꝫ ex farina ordei:⁊ indico:⁊ lingua arietis que plan-
tago noiaꝛ̃.Et dabis ei ẽt aliquãtuluꝫ de theriaca magna
que arabice dr̃ alferuch.⁊ oia empl'a q̃ supponunt̃ debẽt
cõfici cũ aqua ro. Et.H.cõmẽdat trociscos andaracaron
sup ipsos more empl'i:⁊ sil'r oẽs trociscos hñtes stipticita-
teꝫ.Et h̃ nõ sũt res rep̃cussiue supponẽde:ne mã reuertat̃
ad mẽbra p̃ncipalia:nec apitiue:ne putrefactionẽ ĩducãt.
¶ Sed cãcerositas multotiẽs eũari debẽt ex hũore ipso
gñante:⁊ supponẽde sũt medicie desiccatiue sine mordi-
catiõe:queẽadmodũ mineralia existũt:vt est calx:plũbuꝫ:
⁊ cachie auri:⁊ hoꝝ sil'ia.Propterea q2 p̃p malaꝫ q̃litatẽ
quã hñt p̃p paucam mordicationẽ cito corruptionẽ reci-
piũt ob hoc q̃a fiũt ex chol'a adusta q̃ sup terrã sparsa ad
moduꝫ aceti bullit.Et hec passio sanationẽ nõ recipit nisi
a p̃n°.sꝫ si inueterabit̃ icurabilis efficiet̃.p̃pterea q2 medi-
K cine locales sufficiẽtes nõ sunt ⁊ icisio pol'is nõ est:q2 ner-
uos ↄtinet ⁊ arterias:⁊ si incidunt̃ ista mẽbra nõ est tutũ
q̃n corp⁹ p̃dat̃.Et ipol'e sil'r existit ista ap̃ata cũ corrosiuis
remouere:⁊ si fuerit tale ap̃a in mẽbris p̃ncipalibus eius
cura ipol'is existit.De sunt curatiões male cõpl'onis mã-
lis ⁊ nõ mãlis.¶ Et scias q̃ ap̃ata q̃ fiunt in mẽbris p̃n-
cipalib⁹:⁊ febris aliq̃n sine medicatiõe sanantur:⁊ sufficit
in h̃ op⁹ nãe:⁊ p̃pterea multos iuenies cõpl'ones hñtes
dempsas:qui ex fortib⁹ egritudinib⁹ euadũt sine medico
⁊ medicina:sicut barbari ⁊ arabes:⁊ qui in deserto habi-
tant.⁊ hoc fit:q2 aliquãtuluꝫ cũ brutis assimilationẽ hñt:
⁊ pro maiori p̃te h̃ accidit illis qui cõpl'oneꝫ hñt effrenẽ.
Sed q̃n medicine cõponunt̃ s̃m auctoꝝ dicta:tũc adiu-
uant nãꝫ t̃pe breui:⁊ bonũ finẽ ↄsequunt̃:q2 bonã hñt de-
terminationẽ ⁊ minime violentaꝫ.Sꝫ qui solũ p̃ nãm ex
fortib⁹ egritudinib⁹ curant̃ in fine remanẽt in egritudini-
L bus q̃ tẽporanee dicunt̃:sicut mihi accidit q̃n egrotaui cũ
febre fortissima:⁊ creticaui ex illa per ap̃a in articulis:eo
q̃ mihi necessaria admistrata nõ fuerunt:quare remansi
arteticus ⁊ podagricus ⁊ adhuc sum.¶ Et sunt egritudi-
nes quaꝝ correptio nõ sufficit a nã nisi p̃ medicias iuuẽ-
tur:⁊ in h̃ medicine potẽtia declat̃. Et sunt aliq̃ egritudi-
nes sic̃ sunt febres ⁊ ap̃ata q̃b⁹ nã ⁊ medicine sufficientes
nõ existũt:sꝫ si euadunt p̃ accñs euadũt sic̃ in reb⁹ nãlib⁹
aliq̃n extremitates fiũt:tñ de raro ↄtingẽtib⁹ h̃ existit:sic̃
vlceratio pulmonis ⁊ sil'es.Sic g̊ finis isti⁹ scie in p̃posi-
to habẽdus est s̃m plus:h̃ est s̃m egritudies plurimas:⁊
plura idiuidua:⁊ plura t̃pa:sicut hoc idẽ accidit hoib⁹ in
mechanicis artib⁹:q̃a aliq̃n sequit̃ artifex intẽtione:⁊ ali-
q̃n ab ea priuat̃:⁊ cã illoꝝ sunt media que in illa arte ca-
Prio hui⁹. ca.i. dunt:sicut maris nauigiũ:agricultura.Et p̃pterea dixi in
diffinitiõe:q2 medicia est ars mechanica:⁊ multi ex hoc
mirabant̃:⁊ ipsi ignorauerũt q̃d dixeriꝫ sup 2° physicoꝝ.
de mechanicis artib⁹. Hic completus est sermo de mala
complexione materiali ⁊ non materiali.

¶ Cap.32m.Quod est de solutione continuitatis.

M DEinceps volumus loqui de egritudi
ne sol'onis ↄtinuitatis.Et di-
cimus q̃ ↄtinuitatis sol'o põt accidere vni-
cuiq3 ↄsil'i mẽbro:q̃n ꝟo fit in carne dr̃ inci-
sio:⁊ q̃n in osse dr̃ fractura:in neruo punctu-
ra:⁊ que in arterys dr̃ scissura.Et idicatio isti⁹ spẽi egritu-
dinis significationẽ hꝫ vl'eꝫ ⁊ p̃ticularẽ s̃m mẽbroꝝ ↄdi-
tiones:⁊ nos ab vl'i intẽtione sermonẽ incipiemus. Et di-
cimus q̃ cõtinuitatis sol'o in eo q̃ sol'o continuitatis exi-
stit simplex absq3 alicui⁹ alterius egritudis societate eget
soluꝫ vna intẽtione:⁊ in plurib⁹ hec soluꝫ ligatura curat̃:
⁊ aliq̃n cũ ligatura ⁊ alys sustentamẽtis:sicut in fractura
ossiuꝫ fit:⁊ in multis mẽbris:⁊ quedã fractura indiget su-
tura:sicut in laceratiõe myrach fit q̃n ꝺirbũ est egressuꝫ.

An g̃ ipsũ uolũt solũm q̃ ñ nũ nõ ~~[illegible]~~ cnusar dolorum nisi cum mala ↄple.

naꝫ nece est vt ꝺirb⁹ reducat̃:nisi sit corrupt⁹:q̃ si sit cor- N
rupt⁹ opꝫ vt icidat̃:ob hoc q2 nõ est mẽbrũ necium:sed
iuuatiuũ.Sed q̃a hꝫ neruos ⁊ arterias ob h̃ ipsas primo
ligare debemus radicit⁹:⁊ postea q̃d corruptũ est icidere
debes:⁊ aliq̃n inflat p̃p frigiditatẽ aeris:ita q̃ tunc intus
reuerti nõ põt:⁊ tunc spongia in aqua calida ifusa in ma-
nib⁹ expressã ⁊ optime tẽperata est supponẽda. Et.H.di-
cit q̃ q̃n feceris hoc ⁊ nõ p̃feceris:tunc de cute aliq̃d in-
cidere debes:sed maior pars hui⁹ artis p̃dita est in h̃ nr̃o
t̃pe.¶ Sed aliq̃b⁹ vulnerib⁹ nõ sufficit labioꝝ vulneris
aggregatio vel sutura:sed est nece vt ponant̃ medicie de-
siccatiue q̃ desiccent vel sugẽt saniẽ q̃ in p̃tib⁹ vulneris ẽ
locata.Sed si ↄiuncte fuerint p̃tes hac nõ indigemus:sꝫ
tunc medicine stiptice ⁊ exiccatiue sunt necessarie. desic-
catiue eniꝫ p̃pter exiccationẽ saniei:⁊ stiptice p̃pter cõ- O
iunctionẽ labioꝝ vulneris.Et scire debes q̃ multa mem-
bra reperiunt̃:quoꝝ sol'ones cõtinuitatis minime cõsoli-
dationẽ recip̃e p̃nt:sic̃ sunt itestina gracilia ⁊ diafragma:
⁊ oia mẽbra que sunt in vltia siccitate.¶ Q̃n ꝟo substã-
tie carnis f̃cã est dep̃ditio due cadũt intẽtiões:vna est di-
minute carnis restauratio:⁊ alia ẽ cicatricis creatio.p̃ma
intẽtio cõplet̃ q̃n mã ad mẽbrũ veniẽs in quãtitate ⁊ q̃li-
tate existit p̃fecta:hoc est sanguis:⁊ in ipso mẽbro cõpl'o
sit s̃m suã cõueniẽtiaꝫ tẽperata:⁊ nã suo b̃nficio sufficiẽs
est ad hoc p̃ficiẽdum absq3 medicinaꝝ adminiculo.Sed
q̃a circa horã finis digõnis ad q̃dlibet membrũ currunt
due sup̃fluitates:quaꝝ vna ẽ subtilis ⁊ alia grossã:⁊ flux⁹
haꝝ sup̃fluitatũ sepe gñationi carnis resistit. ob hoc indi-
get natura auxilio mediciaꝝ ad illaꝫ humiditatẽ desiccã-
dam ad hoc vt noua caro in vulnere nõ liquefiat:⁊ tales
medicine sunt carnis gñatiue:⁊ haꝝ numerus est multus
sicut thus:farina:orobi:⁊ fabe:⁊ ireos:oppoponacum:⁊
thutia:⁊ istis medicinis vtimur s̃m magis ⁊ minus.nam
thus:⁊ farina orobi:⁊ fabe sunt in gradu p̃mo gñationis P
carnis:⁊ post ista farina orobi:⁊ ireos:⁊ post ista aristo-
logia:⁊ oppoponacũ.nam ista in tertio gradu q̃si existũt.
Et haꝝ medicinaꝝ quãtitas ⁊ modus a cõpl'one mẽbri:
loco sensibilitate ⁊ ipsius nobilitate sumunt̃:quia mẽbro
humido medicia carnis gñatiua est thus:⁊ cõpl'oni femi-
narum ⁊ pueroꝝ:q̃n ꝟo sicca cõplexio est thus sufficiens
nõ est:sed necesse est vt fortior apponat̃:⁊ orobũ ⁊ alia:q2
in membris fortis siccitatis caro nõ generat̃ nisi multuꝫ
per siccas medicinas.naꝫ auriũ vulnera cũ parua existũt
sanant̃ cuꝫ memithe ⁊ aceto.⁊ si magna fuerint:tunc tro-
cisci andarachiaron vtiles existũt.⁊ si nõ sufficiunt tũc ne-
cessaria est scoria ferri cuꝫ aceto:⁊ sil'e est vulnerib⁹ gule.
Et Hal'.p̃p hoc dicit q̃ cũ mẽbrũ nãl'r siccũ ad humidita-
teꝫ p̃uenit mẽbri a sua nã multũ est elongatũ. ⁊ p̃pterea
eget reb⁹ exiccatiuis in eo gradu ad quẽ p̃uenit membrũ
istud ꝟsus humiditatẽ. nam medicine nõ sanant nisi q̃n
sunt in ↄ̃rio distẽperate in codeꝫ gradu in quo mẽbrũ est
distẽperatũ:ita q̃ si distẽperatũ fuerit in sc̃do gradu hu-
miditatis:necesse est vt medicina distẽperata sit in sc̃do Q
gradu siccitatis:⁊ nõ sunt humectãda vulnera que sunt in
mẽbris siccis eq̃li humectatiõe eius q̃d in mẽbris hũidis
existit.Sed est necesse s̃m plurimũ:vt per cõparationeꝫ
existat.p̃pterea q2 corruptio ⁊ putrefactio siccis mẽbris
accidit anteq̃3 humectationẽ humidis mẽbris eq̃leꝫ reci-
piant.g̊ s̃m nãleꝫ p̃hiaꝫ:dicim⁹ q̃ cã hui⁹ nõ est nisi diffi-
cultas mẽbri sicci:⁊ grossa sup̃fluitas q̃ in eo existit:sicut
q̃ dictũ est q̃ siccitas est difficile passibilis. Et hui⁹ ratio
sil'is est rõni iuuenis ⁊ senis sicut sup̃ius determinauim⁹.
Et via qua cognoscit medic⁹ q̃ medicia in mũdificatiõe
vlceris debilis existit est multe sordiciei in vlcere abun-
dantia:quemadmodum cognoscit q̃ medicina nimis est

A absterſiua ꝑꝑ rubedinē vulneris labioꝝ ⁊ ipſiꝰ ꝓfundita
tez.Et aliqñ medicia corroſiua auget in vulnē ſordiciē:⁊
in h errare pōt medicꝰ: q2 ſi ꝑꝑ medicinā hec accidit ru
bedo ⁊ caliditas i labys vulneris exiſtit:⁊ in vulnē ꝓfun
ditas.❡ Et ſi h a loco ꝓuenit h eſt manifeſtū.nā ſi vul
nera fuerit in mēbro expoſito cōtactui mediciaꝝ: aut in
ſupficie poſitū:ita ꝙ in trāſitu mutationē nō recipiat me
dicine:tūc nec̄ie ſūt debiles ſic̄ in vlcerationibꝰ ſuffic̄ ſtōi:
⁊ ſi in groſſis iteſtis vlcera fuerit debēt cliſteriçari:⁊ ſi in
ſubtilibꝰ pharmacari. Jn mēbris ꝟo ꝓfūdis medicie exi
gunt̄ fortiores:ſic̄ in vlceribꝰ pulmonis:⁊ in mēbris mu
ſculoſis q̄ ꝓfunditate corꝑis ſūt remota:⁊ ꝑꝑ hāc loci cō
ſiderationez hūti ſil'r i gutture vlcerationē in pōne medi
B cine ipm ſtare ꝑcipimꝰ erectū:⁊ paulatiz medicinā opz ſo
lutiuā trāſglutire:⁊ hūtibꝰ paſſionē meri medicinaz labi
tiuā dari ꝑcipimꝰ:⁊ ei admiſcemꝰ viſcoſaz medicinā ipſaz
in meatibꝰ morari faciētez.ꝑꝑea vulnerū diuiſa ē medica
tio.naz q̄dā orcten̄ curant̄:⁊ q̄dā cū localibꝰ medicant̄:⁊
q̄dā cū ambobꝰ.Adhuc ordiata ſunt ꝑꝑ locū ⁊ figurā cō
uenietia inſtr̄a:vt medicamia in ipſis debite ꝓyciant̄:ſic̄
ſyringa:peſſara:⁊ ſilia. ❡ Qḋ ꝟo a ſenſibilitate ſumitur
mēbri manifeſtū ē.nam mēbrū valde ſenſibile medicias
fortiſſimas ſuſtinē nō pōt.ſil'r ⁊ mēbrū multi iuuamenti.
Sz vulneribꝰ q̄ in ſupficie corꝑis fiūt:in cōcauitatibꝰ q̊ꝝ
carnis gñatio exiſtit nec̄ia:⁊ in qbꝰ cicatrix ſil'is cuti fieri
opz nec̄ie his ſunt medicie deſiccatiue final'r:ſic̄ galla:ba
lauſtia:⁊ ſil'ia.⁊ eſt nec̄e vt eaꝝ exiccatio cōglutinatiuam
opationē excedat.⁊ in qbꝰ caro ſupflua gñat̄ nec̄ie ſūt me
dicine corroſiue:q̄ fortiores gñantibꝰ exiſtāt:⁊ ſunt vt col
cotar ⁊ viride es ⁊ ſil'ia. Et ꝑꝑea nō eſt ipoſ'e vt in aliqbꝰ
corꝑibꝰ viride es iaz ſit carnis gñatiuū. Et ſcias ꝙ corro
C ſio carnis ſupflue opōnibꝰ nāe approp̄ata nō eſt ſicut eſt
carnis gñatio:ſz eſt res q̄ approp̄ata eſt opationibꝰ artis.
Suffic̄ qḋ breuit̄ dcm̄ ē de vulneribꝰ q̄ intꝰ ⁊ ex̄ in carne
fiūt cū qbꝰ mala cōpl'o nō ē aſſociata.❡ Sed ſi mala cō
plexio ē approp̄ata ē ſic̄ cā vulneri ⁊ curari nō pōt:niſi vt
remoueat̄:ſic̄ accidit qñ euenit apati.Et q2 medicationez
male cōpl'onis iam nouiſti:cū h ēt hic reiterare expedit.
Et dicamꝰ ꝙ mala cōpl'o q̄ in vulneribꝰ fit ē ꝑꝑ ſanguinē
q illuc currit:q in q̄litate aut q̄ntitate diſtēpatꝰ exiſtit:aut
in ābobꝰ:⁊ h aut a toto corꝑe ꝓuenit:aut a mēbro vulne
rato:aut ab ābobꝰ:⁊ ſi a toto ꝓueit corꝑe:aut a mēbro vul
nerato:aut ambobꝰ:ꝑſcrutādū ē vtrū ꝑ q̄ntitatē aut q̄lita
tez ꝓueniat.ſi ꝑꝑ q̄ntitatē ſolūmō cōpetit flōmia.⁊ ſi ſolū
ꝑꝑ q̄litatē:tūc nec̄ia ē pharmacia.ſi aūt ab vtriſq3 ꝓueit:
⁊ vtrūq3 faciēdū ē.Et ſi fuerit in ſingulari mēbro ex mē
bris corꝑis:tūc ipm opz euāare.Et ſi fuerit ipz mēbrū vul
neratū ſic̄ renes ⁊ ſil'ia:tc̄ totū corpꝰ euāndū ē.Et ſi a toto
ꝓueit corꝑe repcuſſiua nec̄ia ſūt oibꝰ repcuſſionis modis
ſ3 ꝙ diximꝰ.⁊ deide mēbrū ꝯfortare debes:⁊ trahē māz
toto poſſe ad oppoſita. Et ſi mala cōpl'o fuerit in mēbro
vlcerato:tūc ꝓuidēdum erit in ſuis q̄litatibꝰ malis:qñ ſi
D vulnꝰ fuerit ſiccū ipz humectare debes cū aq̄ cal'a:⁊ ſi fue
rit humidū ipm debes exiccare cū fortibꝰ exiccatiuis.Et
ſil'r facē debes i diſtēperātia cal'itatꝫ ⁊ friditatꝫ. ⁊ ſi in vul
nere caro addita fuerit ⁊ idurata valde icidēda eſt cū fer
ro:⁊ poſtea apponē debes ea q̄ hūt gñare ⁊ ꝯſolidare.Et
ſi ibi fuerit apa nō eſt via ſanationis mēbri:niſi apate re
moto:q̄uis medicie q̄ curāt apata ꝯ̄rie vulneribꝰ exiſtāt.
⁊ ſi due aggregāt̄ res i mēbro velut mala cōpl'o ꝓp̄a mē
bri ⁊ corruptio ſanguis illuc aduenietꝫ i his ꝯſiderāduz ē.
Et ſcias ꝙ qñ vlcera nō ſanant̄ ꝑꝑ adhibitas medicinas
illḋ fit vna triū reꝝ:vna ē ꝑꝑ medicias q̄ cōpl'oni mēbri
ꝯuenietes nō exiſtūt:aut q2 mā trāſmiſſa nō ē ꝯuenibilis:
aut q2 i mēbro cōpl'o leſa ē ꝑ nāz:eo ꝙ ibi vna ſpēs male
cōpl'onis:aut pl'es ſūt.g̃ ſcire debes ꝙ ſanatio vulnerꝫ fit:

E aut ꝑꝑ corꝑis euōnē:⁊ cū tēpantia cōpl'onis:⁊ cum plage
ꝯſiccatiōe:⁊ aliqñ vtimur theriaca ⁊ ſil'ibꝰ. Suffic̄ qḋ di
ctū ē in cura ſol'onis ꝯtinuitatꝫ ſimpl'r mālis ⁊ nō mālis.

❡ Ca.33m.Qḋ ē de ſol'one ꝯtinuitatis venaꝝ ⁊ arteriarū.

Einceps volumꝰ loq ḋ cura ſol'onis ꝯtinuitatꝫ i venis ⁊ arterys.
Et dicimꝰ ꝙ ſol'o ꝯtinuitatꝫ in venis facilis ē
ꝯſolidatiōis:ſz q̄ ē i arterys illa ē difficil' ex
ceptis corꝑibꝰ pueroꝝ:⁊ ꝑꝑea ꝙ ſol'o ꝯtinui
tatꝫ iſtoꝝ nos adduc̄ i aliā rez multū timēdā : h ē ſanguis
fluxū:neceſſe ē vt in h ſmonē faciamꝰ.Fluxꝰ ꝟo ſanguis
multꝫ fit modis:aliqñ fit ꝑꝑ vene iciſionē vl' vlcerationē:
F ⁊ h fit aut ꝑꝑ cāz itrinſecā:aut extriſecā.ſi ꝑꝑ extrinſecaz:
aut iciſione:aut extēſione:aut ꝑcuſſione.ꝑꝑ itrinſecaz:aut
ꝑꝑ hūores acutos corroſiuos:aut extēſiuos : ita vt apiant
venas:⁊ aliqñ currit ſanguis ex orificys venaruz:⁊ aliqñ
ſtillat.Et icipiemꝰ a ſanguie decurrēte ꝑꝑ venaꝝ lacera
tionē:eo ꝙ piculoſior exiſtit.Et dicemꝰ ꝙ qñ dilacerat̄ ve
na i corꝑis ſupficie ſanguis duobꝰ modis p̄t reſtrigi.vnoº
vt ſubtrahat̄ illiꝰ mēbri mā:qñ ꝑꝑ ml'tā fit q̄ntitatē.alioº
vt digito oppilet̄ ſi fuerit ꝑua. naz ꝑꝑ h coagulabit̄ i ori
ficio ſanguis:⁊ ſtabit aut ꝑꝑ ligamētū:aut ꝑꝑ cauteriū:eo
ꝙ cauteriū cruſtā p̄parat ſup plagā:aut ꝑꝑ medicinas ſti
pticas corrugatiuas:ſic̄ medicia fcā de viſco cocto ⁊ triti
ci farina:⁊ ſil'ibꝰ.Et.G.cōmendat ꝯ̄ fluxū ſanguis arterie
aloe:⁊ thus:⁊ albumē oui:⁊ pilos leporis:⁊ hec medicina
retinet ſanguinē ⁊ gñat carnē. Sz cauteriū ſufficiēs nō ē:
G q2 cruſta cadere pōt ⁊ ſanguis iteꝝ fluet:p̄terea cauteriū
minuit de ſuba membri:⁊ nobis non eſt neceſſe minuere
de ſubſtantia membri:ſed potiꝰ laborare vt creſcat : ⁊ nō
laudat̄ cauteriū niſi qñ fluxꝰ fuerit ꝑꝑ vene corroſionez:
qa tūc cauteriū ſuppoſitū eſt loco rei q̄ remouet cāz faciē
tez corroſionē.Et aliqñ ponimꝰ frida repcuſſiua ſup mē
brū:qñ fluxꝰ fuerit ex cal'itate.Sz aliqñ p̄dicta oia debilia
eē dn̄r ⁊ inſufficiētia:q̄re tūc nec̄iuz exiſtit venā vel arte
riaz final'r icidere:habita tñ hic cautela:vt p̄us liges ſtrin
gendo fortiter caput ipſiꝰ vene q̄ eſt ꝟſus cor ⁊ poſtea in
cide.❡ Sed ſubtractio ſanguis ex loco illo fit vt p̄paret̄
mēbrū ⁊ oriat̄ vt orificiū aptū ſupiꝰ adaptet̄. Sz debes
tūc māz trahē ad oppoſitā ꝑtē vñ ſanguis tūc fluebat:aut
ad ꝓximiorē locū ſic̄ de ore ad naſuz:⁊ de veſica ad mr̄i
cez:⁊ attractio ad ꝑtē oppoſitā fit:ſic̄ qñ ꝑꝑ fluxū ſanguis
nariū vētoſas ſup epar poni iubemꝰ:aut ſup ſplenē ſi fue
rit ex ꝑte ſiniſtra.Et vētoſe ēt poſite ſup occipitiū ſtrigūt
ſanguinē nariū trahēdo ad oppoſita:aut ſup māmillaruz
radices ꝑꝑ menſtruū.Et aliqñ fit attractio ad ꝑtē oppoſi
H taz:ꝑꝑ ligationē mēbri:aut ꝑꝑ medicinas mēſtruoꝝ ſan
guinē ꝓuocātes.Sed flōmia in ſanguinis mēſtrui fluxu
eſt medicia ꝑ accñs:ꝓpterea qa hec medicatio i ſuo gñe
ſoluz exiſtit:vñ timēda eſt.⁊ aliqñ eſt nālis qñ fluxus ꝑꝑ
multitudinem ſanguinis fuerit.

❡ Ca.34.m Qḋ ē de fluxu ſang.q a mēbris ꝓueit itriſecis.

Ed ſanguinis fluxus q in ꝑtibꝰ i
triſecis exiſtit ñ h3
viā vt retineat̄ niſi a medicis ſtipticis:aut ci
bis groſſis.Et medicie ſtiptice in h ſūt ſic̄ ba
lauſtie ⁊ ſuccus rubi:⁊ galla ⁊ ſil'ia. Et q̄ ſunt
nimis ſtiptica ſunt ſicut bolus armenꝰ:⁊ tegula piſtata ⁊
plātago ⁊ ſolatrū. Et.G.ml'tū ſuccū plātagis cōmēdat in
paſſionibꝰ vulue:ꝑꝑ corroſionē ibi fientē. Et ex fortibus
lacerationibꝰ venarū q̄ in mēbris fiunt ſunt ille que in pe
ctore fiūt:⁊ fortiores illis ſūt que in venis fiūt pulmonis:
⁊ ita ꝙ aliqui dixerunt ꝙ nun q̄3 cōſolidant̄ : ſed quando
ad ſaniem deducunt̄ ꝑfecte nō curant̄ : ſed cum bono re
gimine ſi inueniri poteſt eoꝝ prolongabitur vita. Et ſunt
aliqui qui ex hac infirmitate minie moriunt̄ : ⁊ hoc dico

I qđ per aiaȝ meā ꝓbari pōt ex dictis Gal. q̄uis illud non
dicat manifeste: ſȝ multi ex modernis h̄ teſtificati fuerūt.
ꝛ dicit Auic. ꝙ vidit mulierē q̄ vixit.zo.annis poſt lacera
tionē venaꝝ pulmonis: ſȝ illa ſp̄ comedebat ȥuccharꝝ ro.
cū pane fcō cū coriādro. Et ego aſſentio ei qđ dixit: eo ꝙ
filij Auēȥoar mihi ſilr̄ retulerūt.ſ.ꝙ in plib⁹ hoib⁹ h̄ idē
viderūt. In p̄n° vo hui⁹ diſpōnis ſi ſit ꝑꝑ ꝑcuſſionē: aut
ꝑꝑ aliā ex reb⁹ extriſecis dȝ flōmari ex vena cōi: ſi multa
fuerit replo: ꝛ ſi nō fuerit multa replo de baſilica minuē-
dus erit: ꝛ ſanguis duab⁹ vicib⁹ extrahat̄: ꝛ tp̄e flōmie teſti-
culi ꝛ brachia ligentur: ꝛ a tuſſi abſtineat q̄tū plus pōt.
Gal. p̄cipit dare acetū cū aq̄ mixtū ſi medic⁹ viderit ꝙ in
pulmone ſanguis fuerit coagulat⁹: ꝛ hec medicia eſt ꝯria
iuuamto cāe ꝛ accn̄ti: ꝑpea qa aceto ieſt ꝑ nāȝ vt moueat
tuſſiȝ: ꝛ tuſſis prauū ē accn̄s: ꝛ h̄ timēduȝ: ꝛ acetū cum ſit
K pūgitiuū vulneri nocet: ꝛ ſanguinē ſbtiliat ꝛ aperit: ꝛ fluē
facit: ꝛ ꝑꝑ h̄ acetū dimittēduȝ ē. Et medicie dāde ſunt ha-
bētes repcuſſionē: ꝛ ſtipticitatē: ꝛ eligēda ſūt ſtiptica qb⁹
ſubtilitas ſit admixta ꝑꝑ mēbri ꝓfundationeȝ: ꝛ ꝙ mihi
vr̄ hic meli⁹ oibus alijs reb⁹ eſt ȥuccharū roſatū cuȝ aqua
in q̄ cocte ſunt glādes ꝛ nuces eq̄lr: ꝛ cauda caballina. Et
mirabilis Abumeron Auēȥoar mihi indicat ꝙ hec aqua
dȝ eē illa in qua ferrū multū ſit extinctū: ita ꝙ ꝑꝑ h̄ a ſua
quātitate decreſcat: ꝛ poſtea i ea res bulliāt: ꝛ ꝑ hanc viaȝ
poſſe eſt glutinationē ſanguis fieri: ꝛ cōſolidari plagā. Et
ꝙ multū neccīuȝ hic exiſtit eſt cibi diminutio: ꝛ ſufficit aq̄
ordei cū nucleis aſſis: ḡnoꝝ mali ḡnati in prādio: aut pul
tes ḡnoꝝ ordei: ꝛ ſero.ȝ.ij.pāis cū teſticul' galloꝝ. Et ſi cā
fracture vene fuerit reuma q̄ illuc cōcurrerit: ꝛ cōmoue-
rit tuſſim: ꝛ ꝑꝑ h̄ vena ſit aperta: aut ꝑꝑ humorē acutū q
ſubaȝ corroſit pulmonis: tunc pharmacia flobotomie eſt
L admiſcēda: ꝛ ſupponere capiti res deſiccatiuas: ſȝ ſi cā reu
matis frida fuerit ſupponam⁹ capiti puluerē garioſiloꝝ:
pipis: pulegij: ꝛ ſi cā remiſſe calida fuerit ſufficit puluis
macis: ꝛ nucis muſcati: ꝛ corticis pomoꝝ cydonioꝝ: ꝛ oia
que hn̄t virtutē calefaciēdi modicū: ꝛ cū modica ſiccitate
ſunt cā ſolidationis vulneris. Et qꝛ in breui tp̄e vuln⁹ ad
ſaniē pōt ꝑuenire. iō ſtudere debem⁹ in remouēdo cām
q̄tū poſſum⁹: ꝛ h̄ fit exiccādo corp⁹ modis oib⁹ qb⁹ poſ-
ſumus: ꝛ ꝑꝑ h̄ theriaca in h̄ loco iuuatiua exiſtit: ꝛ maxie
nouiter ꝯfecta: ꝛ ꝓp̄etatē hȝ retinēdi ſanguinē: queādmo
dum hȝ inhibēdi fluxū: ꝛ poſtq̄ ita eſt hic cura ꝯueniens
exiſtit duab⁹ ſpēb⁹ ſputi ſanguis: ſiue fuerit ex cā intrin-
ſeca vel extrinſeca: ꝛ Gal. cōmēdat hic trociſcos andara-
charon. ¶ Qn̄ vo factū fuerit vuln⁹ ſanioſuȝ. G. dicit ꝙ
cā ſue incurabilitatis eſt: qm̄ ſine tuſſi mūdificari nō pōt:
ꝛ tuſſis tumorē augmētat̄ ꝛ aperit̄ vuln⁹: ꝛ groſſicies tu-
moris augmētat ſaniē. Adhuc mihi vr̄ ꝙ cā ſue incurabi-
litatis ſit: qꝛ cū h̄ mēbrū apat̄ vuln⁹ ipſius idurat̄ ꝛ ſana-
tionē recipe nō pōt: ſȝ tn̄ longo tp̄e viuē pōt. Et hn̄ti ſaniē
in pulmone debem⁹ ꝓpinare medicias ꝛ cibos q hn̄t ali-
M qđ abſterſionis cū aſperſione ꝛ ꝯfortatiōe: ſic̄ capil.ve. ꝛ
cortex citri: ꝛ maſtix: ꝛ radicem lilij: ꝛ panē comedat cum
ȥuccharo ro. ꝛ vuas paſſas pingues: ꝛ bibere lac h̄ lauda-
bile exiſtit: ꝛ bibē aquā ordei: ꝛ terras hitare ſiccas: ꝛ ſilr̄
huic faciat q toto tp̄e i reumate frido ꝑſeuerat. Et ſi vlce-
ratio ē in cāna meli⁹ curari pōt: ꝛ h̄ fit cū reb⁹ exiccatiuis
deſiccātib⁹ vlcera pulmonis: ꝛ p̄cipiēdo ifirmo vt i ore te
neat medicias deſiccatiuas ꝛ abſterſiuas mixtas cū leni-
tiuis: ꝛ vt iaceat ſupin⁹ vt facili⁹ medicamia trāſire poſ-
ſint diſcurrēdo ꝑ vulnera queādmodū ros diſcurrēdo ꝑ
parietes ꝛ muros ꝑ terrā. ¶ Qđ ſi cā flux⁹ ſanguis fuerit
ex apitiōe orificioꝝ venaꝝ cura ei⁹ erit cū medicis leuib⁹
ſtipticis. Sȝ ſi cā aptionis vene ſubtilitas ſanguis fuerit
ipſi⁹ ſanatio ē cū cibis groſſis ꝯglutiatiuis. Suffic̄ nobis
huculq̄ dixiſſe de ſolōne ꝯtinuitatis arteriaꝝ ꝛ venaꝝ.

¶ Caplm.35m. Quod eſt de cura ſolutionis cōtinuitatis in N
neruis ꝛ lacertis.

Nunc vo volum⁹ dicere de ſolōne cō-
tinuitatis q̄ in neruis ꝛ lacer-
tis accidit. Et dicim⁹ ꝙ qn̄ ſolō ꝯtinuitatis in
his mēbris accidit: tūc nece ē corp⁹ cū flōmia
ꝛ pharmacia eūare ꝛ ſtudioſe ꝑſpicē vt in vulnere aliqd
ſaniei nō fiat ne dolorē ſpaſmoſuȝ iducat: ꝛ iō qꝛ neru⁹ eſt
mēbrū ꝓfundū viſcoſuȝ nō ſufficit i mūdificatiōe ſaniei
medicia ꝯſolidatiua: ſȝ necīa ē medicia q̄ cū calefactione
hēat ſuccionē vt ſaniē trahat ſine mordicatiōe. ꝛ iō in p̄n-
cipio nece eſt h̄ vulnus aperire. Et medicie he vtiles ſūt
ſicut viſcus alboā: ꝛ ꝙ fortius exiſtit eſt qn̄ aliquid addi-
mus de euforbio: ꝛ maxie ſi corpora humida fuerint cō-
fert valde. Sed i corporib⁹ dure cōplonis ꝛ ſiccis valet
opponacuȝ: ꝛ aſſa fetida: ꝛ ſulphur crudum oleo oliue O
mixtū in his multū valet: ꝛ gūmi pini in his virtuti viſci
ꝛ glandiū ꝓxia ē. Et qn̄ incidit̄ vel ſcindit̄ neruus ꝛ cutis
deſuꝑ fuerit eleuata: tūc has nō poſſet medicinas ſuſtinē:
ſȝ erit ſufficiēs abluere ipm̄ cū oleo oliue: ꝛ ponere deſuꝑ
thutiā ablutā. Et ſi corpus durū extiterit trociſci andara-
charon erūt ſufficiētes. Et ſi neru⁹ ex tranſuerſo ꝛ ex toto
nō eſt inciſus: tūc vuln⁹ periculoſius eſt q̄ ſi inciſus i lon
gitudine traheret̄: ꝛ hic eſt timor ſpaſmi: ꝛ ob h̄ regimen
iſtud totalr̄ ē adhibēduȝ vt ꝓuidus ſis in reſiſtēdo ſpaſ-
mo. Sȝ res q̄ mitigāt dolorē nerui ipſo nō exn̄te diſcoꝑ-
to eſt oleū oliue caliduȝ: ꝓpterea qa reſiſtit oibus paſſio-
nib⁹ nerui: ſȝ qn̄ diſcoopertū eſt: tūc ꝯriū exiſtit: ꝛ non eſt
ponēduȝ niſi doloris fortitudo nos ipellat. Et nece eſt vt
medicine q̄ neruo ſupponunt̄ ſint actu calide. iō qꝛ h̄ mē
bruȝ pro maiori ꝑte a frigore ledit̄. ¶ Et qn̄ apoſtemat̄
neruus: ꝛ ex eo timēdus eſt ſpaſmus: tūc ex toto inciden-
dus eſt: qꝛ ex h̄ ſecurabit̄ a morte: q̄uis mēbruȝ adduca- P
mus ad ꝑuationeȝ ſenſus ꝛ mot⁹. Ligamēta vo fortiores
medicias patiunt̄ q̄ nerui: ꝛ ſilr̄ chorde: q̄uis viciniores
ſint neruis. Sed ligamēta que cū lacertis ſunt ꝯiūcta me-
dicationē ſilēȝ medicationi neruoꝝ recipiunt. Sed que
oſſibus cōtinuant̄ fortiores recipiunt medicinas.

¶ Caplm.36m. Quod eſt de cura fracture oſſium.

Deinceps loq volum⁹ de ſolōne facta
cōtinuitatis in oſſib⁹ q̄ ru-
ptura nūcupat̄. Et dicim⁹ ꝙ qn̄ ruptura fue
rit in oſſe ex trāſuerſo: tunc nece eſt vt ꝑtes
ad ſua ꝓpa loca reducamus: ꝛ ad hoc vnā-
quāq̄ ꝑtē trahere cuȝ inſtro ad h̄ ſolito: aut manu donec
ſuo muſculo vniatur: ꝛ querere ꝙ ſit equādum: ꝛ poſtea li-
gat̄ ſm ꝙ p̄cipit Hip. Et ē vt due faſcie accipiant̄: ꝛ cuȝ
vna incipe a loco fracture ſupius aſcēdendo. ꝛ Hip. h̄ lau
dat ligamētuȝ: qꝛ per h̄ curſui materiei reſiſtit̄ ne ſaniet̄:
qđ nō accideret ſi ſupius ligādo ibi iciperet ꝛ vſq̄ ad ru-
pture locū ꝑueniret: ꝛ p̄cepit Hip. vt ſic ligatum ſtet vſq̄
ad.vij.dies ꝓpter apatis metū: ꝓpterea precipit ſi dolor Q
membro ſupuenerit vt ſuper membrū ponant̄ medicine
mitigatiue: ꝛ ſi pruritus adfuerit embrocetur aqua calida
ad h̄ vt puſtule nō oriant̄: ꝛ hoc p̄ma ſeptimana: ꝓpterea
ſi ſecuri ſumus ab apate: tunc nō ſolum non ſufficiunt fa-
ſcie: imo aſtelle erunt adiungēde. Dicit Raſis qui medē-
tur h̄ noſtro tp̄e fracturis in p̄ma ſeptimana aſtellas po-
nunt: ꝛ Hip. hoc apatis metu vetat. Et ēt qa prima ſepti-
mana nō timemus ꝙ membrū fiat tortū: ſed apata tantū
timemus. Item Raſis dicit ꝙ fractis oſſibus noſtri tem-
poris medici in principio ponunt aſtellas in extremitati-
bus medicinarū qbus membra ligant̄ cum farina ordei
ꝛ albumine oui: ꝛ ſic dimittūt donec cōualeſcant. Et mihi
videt̄ ꝙ ille qui per hunc modum curatur ille caſualiter
euadit ꝛ melius eſt diſſoluere faſciā: ꝛ ſic fiat omni ſepti-

A mana ⁊ videre poꝝ sarcoydē: ⁊ est illud qđ dicimus in latino supraosso: qui si nimis fuerit grossus supponēde sunt medicie multū desiccatiue: ⁊ fascia bñ ꝯstringat̃. Et si nimis fuerit subtilis embrocet̃ spōgia ⁊ aq̃ ca. ⁊ fascia elarget̃. Et si fuerit repletio medicet̃ flomia ⁊ pharmacia: ⁊ ipsius cib⁹ subtiliet̃ multū: ⁊ qñ trāsiuit pmā septimanaz dz cibari cibis silib⁹ illi sube quā volum⁹ gñare: vt cibis grossis ⁊ viscosis: ⁊ si fractura cum vulnere carnis existit: nec̃e est vt orificiū vulneris remaneat aptū. Et si os i longitudie scissurā patiat̃ ligatura sola cum bono regimie sanat: ⁊ si fractura sit i osse cranei vt penetret vsq̧ ad telaz: tūc nec̃e est vt circa scissurā os remoueat̃: vt mundificari possit a sanie tela ne telā corrūpat: ⁊ si sic nō fieret sanari

B nō posset: sz h̄ in loco nr̄o non iuenit̃ qui h̄ facere sciat. Et sufficiat h̄ in oibus specieb⁹ male cōplōnis ⁊ solōnis continuitatis ⁊ primo in membris consimilibus.

¶ Cap. 37^m. Qđ est de cura officialium egritudinum.

ET dicamus q̄ egritudines mēbris officialib⁹ appropriate q̃dā sunt q̃ sūt egritu^nes ꝑm nūm magis ⁊ minus: ⁊ q̃dā sunt q̃ sūt egritu^nes creationis sicut figura oppilo ⁊ aptio: aspitas ⁊ lenitas: ⁊ q̃dā sūt egritu^nes positionis. Sz egritu^nes nūi q̃dā sūt nāles sic̃ digit⁹ sext⁹: ⁊ q̃si ars medicie h̄ nō ꝯsiderat: ⁊ q̃dā sūt non nāles sic̃ lapis q nascit̃ in vesica: ⁊ lumbrici q in corpe nascunt̃: ⁊ veruce: ⁊ aq̃ in oculū descēdēs: ⁊ vngula: ⁊ aūs cā istoꝝ est mā distēpata in q̄titate ⁊ q̄litate: ⁊ si iste egritudines sint in fieri cā efficiens remoueri dz cū euōne vli: ⁊ postmodū mēbra supflua erūt remouēda. Et si facta fuerint qđ factū est erit remouēdū. Et medicias ꝓpas vniuscuiusq̧ illaꝝ rerū tu scis in mult̃ pticularib⁹ libris. Sz q̃

C lapidē expellunt ⁊ arenā sūt medicie appropate illi operationi sic̃ dixim⁹. Lumbrici xo ⁊ ascarides occidunt̃ cum medicis amaris: sic̃ est absintbiū ⁊ centonicū. Sed cucurbitini fortiorib⁹ idigēt medicis. verrucas xo eradicam⁹ cū ferro vel cū pēna ponēdo verrucā in cōcauitate pēne: ⁊ circūgirando violenter extirpare: ⁊ que huic operationi vtiles existunt sunt pēne aquilarum ⁊ galloꝝ.

Oppo. videt̃ 16^a tertij. tracta. 5. c. 5°. in fine vbi dicit̃ sed ascarides idigēt fortioribus: ⁊ ideo scias q̄ aliter accipit cucurbitinos: nam sunt species quatuor.

¶ Cap. 38^m. Quod est de cura aquaꝝ ⁊ sanieruz in oculis generatarum.

DE aquis ⁊ sanieb⁹ q̃ in oculis aggregant̃: dicit Gal. de q̄busdam medicis oculoꝝ qui ifirmū ponebāt super scamnuz ⁊ caput iferi⁹ squassabāt donec videbāt saniē ab oculo descēdentē: ⁊ h̄ in aq̃ oculi fieri non posset: eo q̄ nebule assimilant̃. ita q̄ qñ ipsaz descendere facim⁹ reūtit̃ supi⁹: ꝓpterea nō valet alr̄: nisi iferius cum instr̄o trahat̃. Et collíria felliuz senib⁹ valēt ⁊ aq̃s que ad oculū descēdūt. Et aliq sūt q curāt eas aperiēdo. Vngula aūt qñ ē magna curat̃ cū ferro: ⁊ si pua fuerit curat̃ cū medicinis. Sz mollā remoueam⁹ cū medicis ꝓuocātib⁹ mēstrua: ⁊ cū aborsuz faciētib⁹. Sz egritu^nes diminutionis nu

D meri sunt sic̃ caluiciū pp alopiciā. Et tu scis q̄ piloꝝ gñatio ex supfluitatib⁹ fit laudabilib⁹ ⁊ inlaudabilibus. Ergo casus eoꝝ ē pp defect⁹ illaꝝ supfluitatū: aut ex corruptione dictaꝝ supfluitatū q̃ egresse sūt a sui nā i q̄litatib⁹ malis: ⁊ pp h̄ nec̃e ē vt expellam⁹ ipsas supfluitates p pharmaciā. Diminutio xo carnis dcm̄ ē q̄lr debeat restaurari. ¶ Sed egritu^nes in creatiōe ex q̄b⁹ vna in figura existit vtplm̄ sunt nāles. Et iō in curatiōe medicia igressum nō hz. Et si ēt tpe part⁹ vsq̧ ad finē augmēti ad bonas cōuertant̃ formas: rectificari pnt. Et ēt lenitas ⁊ aspitas egritudines forme existūt. Et aspitatis cā est hūor cholic⁹ acut⁹ aut flegmatic⁹ salsus: ⁊ sanatio isti⁹ ē supfluitatis isti⁹ euō: ⁊ mēbroꝝ ꝯfortatio cū reb⁹ stipticis. Ne hꝫ mā vlterius spargat̃. Et postmodū cū medicis lenitiuis aspitas remo

E ueat̃. Sz lenitas ab humore fit leui ⁊ lubricatiuo: ⁊ huius sanatio est illuz humorē remouere: ⁊ ꝑm q̄ dcm̄ ē in alio h̄ erit faciēduz. Et sub h̄ gñe oppilōnis egri^nes ꝯtinent̃: ⁊ si in fieri fuerit hūorē faciētē euamus cū vsu medicinaꝝ apitiuaꝝ q̃ illas apiant oppilōnes. Et si facte fuerit: ⁊ nō adsit repletio apitiue medicine sufficiētiā hñt. Et aptioni viaꝝ q̃ clause sūt medicatio erit p ꝯtriū: sic̃ sūt medicie stiptice ⁊ ꝯfortatiue. Et aliqñ curat̃ h̄ passio cū medicis stipticis ⁊ stupefactiuis: ⁊ h̄ fit qñ virt⁹ supat expulsiua.

¶ Cap. 39^m. Quod est de cura positionis ⁊ situs.

ET positionis egritudo hernia manifestior existit: sic̃ q̃ in vētre ⁊ testiculis fit: ⁊ q̃ in ventre fit sanat̃

F vt eger sup ceruicē ponat̃: ⁊ q̄ egressum fuerat reducat̃. ¶ Et fractura stipticis sanat̃ sic̃ cū nucib⁹ cypressi: ⁊ gūma glādiuz ⁊ silib⁹: ⁊ si tumor fuerit q reductioni resistit remouē illū debem⁹ cū reb⁹ remouentib⁹ vētositatē. Hernie xo q̃ in itestis descēdit curatio est vt qđ egressuz fuerit reducat̃: ⁊ exercitiū inhibeat̃. Et hec egritudo difficilis ē ad sanādū. Ex egritu^b⁹ positiōis gibbositas existit. Et hui⁹ curatio ē humorē grossuz viscosum euare ⁊ exhibē medicias vaporabiles q̃ ventositatē diminuūt grossaz. Et hui⁹ egritudinū est dislocatio: ⁊ h̄ p reductionē mēbri ad ꝓpriuz locū curet̃ anteq̧ apemet̃. Et q̄ qđlibet mēbrū qđ dislocat̃ ei⁹ positio lesionez recipit excepta brachy ⁊ spatule dislocatiōe: tñ hui⁹ scie artifices cognoscūt eā. ¶ Sufficit tibi ⁊ illis q tibi assimilāt̃

G qđ breuit̃ de gñib⁹ egritudinū dcm̄ ē. Quia hūc librū nō cōposui nisi p illos q tibi in pfectiōe assimilant̃: q2 illi cōprehēdent qđ dcm̄ est ab eo qđ est dcm̄ pp fundamēta ⁊ pn^a q̃ hēbunt. Nā tu scis q̄ oēs scie pn^m sumūt duob⁹ modis aut a reb⁹ p se notis: aut ab alia scia. ¶ Et maxie tibi sufficit q̄ in hac scia multas hēs doctrinas ⁊ pn^a. Et scias q̄ ille q a te elongabit̃ hūc librū vitabit. Sed debuissem cōpleuisse sermonē meū in sanatiōe accidentiū vnicuiq̧ mēbro supueniētiuz. Propterea q2 ēt accñtia ꝑm aliquē moduz egritudines dicunt̃. Et meli⁹ in declaratiōe reruz vliuz existit vt ipsa vlia ad pticularia reducant̃. Sed ad pñs mihi comoditas non rñdet: q2 in alia re vel arte hac nobiliore studere intēdo. Unicuiq̧ volenti ad hꝫ preclaritatis sciam peruenire: bonum est vt libros Abumeron Auençoar studiose legat. Nam illic medicine thesaurus patet manifeste. Et Deus nos ab errore exuat: ⁊ ex ipsius lumine nostros oculos illuminare dignetur.

¶ Explicit colliget Auerroys / correctus atq̧ emendatus

H per excellētez artiū ⁊ medicine doctorē magr̄z Hieronymuz Surianū filiuz dñi magr̄i Jacobi Suriani de Arimino physici diuz hac erat preclarissimi. Impressuz xo Venetijs oi cura ⁊ diligētia / sumptib⁹ heredum. q. Nobilis viri dñi Octauiani Scoti / Ciuis Modoetiensis / ac socioꝝ. Anno salutiferi part⁹ Uirginei. 1530. die xo. 28. Nouēbris. Andrea Griti Inclito Venetiaꝝ Principe.

Tabula

¶ Explic̄ tabula colligeti Auerroys.

Registrum.

ABCDEFGHIKLMNO
Omnes sunt quaterni preter E ꝛ F
Qui sunt Terni.